Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

E

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Vide Notulas quasdam meas, ad calcem Codicis.

J. M. K.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

ii

i. ab comedens panis et
FAGOS · FOTEINOS · ARTOS · KE · YTI
stultus nouum sapientem
KALOS · MOROS · NEON · FRONIMON · Y

sed libera nos a malo · & ihs · Amen

remedii · Pater · filius · sps scs ·

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

this leaf was formerly glued to verso of f. ij

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Continentur.

1 Juvenci hist: 4 Evangelistarum.
2 Sedulii Paschale carmen V. & N. Testamenti
3 Aratoris (Subdiac Eccl: Romæ) historia Apostolica.
4 Prosperi Epigrammata
5 - - Exhortatio ad uxorē.
6 Aur. Prudentii Psychomachia
7 - - Tetrasticon de V. & N. Testamento.
8 Lactantii libellus de phænice (poet)
9 Boetius de consolatione Philosophiæ
10 Rabanus (Maurus) de laude Crucis
11 Augustini Musica.
12 Althelmus de virginitate (poet)
13 - - De virtutū pugna cū vitiis.
14 Milo (Monachus) de laude pudicitiæ & Sobrietatis
15 Anonymi versus de XII lapidibus pretiosis
16 Scholastici cujusdam irrisio contra Calvos.
17 Hugbaldi responsio de laude Calvorum.
18 Eusebii Ænigmata de Deo. &c.
19 Tancuini Ænigmata
20 Albini Dogmata & Disticha.
21 Versus (cujusdam Scoti) de Alphabeto
22 - - De vitiis & virtutibus.
23 Symphosii Ænigmata
24 Althelmi Ænigmata
25 Catonis liber
26 Columbani (Abbatis) versus de bonis moribus observandis
27 Ven. Bedæ versus de die judicii
28 - - Ænigmata & de liberal: Artibus.

29. Quaedam physica expirimenta iii
30. Carmina quaedam Rhythmica

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Collectes. cu. A.
Liber sancti Augustini Cantuarie.

In hoc uolumine continentur ista.

Iuuencus. de .iiii.or euangelistis versus. folio .i.

Sedulius. de veteri testamento et de .iiii. euangelistis. fo 43

Arator subdiaconus fo 84 ubi et de actibus apostolorum petri et pauli

Epigrammata prosperi. super dicta sancti augustini fo 12A

Prudentius de sichomachia. et libellus lactantii de fenice fo 168

Dittochaeon prudentii de ueteri et nouo testamento. fo 169

Boetius de philosophica consolatione. fo 1A1

Rabanus de laude sancte crucis. fo 220

Musica augustini. fo 26X

Aldelmus de laude uirginum. fo 28[?]. Item eiusdem de uirtutum pugna cum uiciis. fo 319

Milo monachus de laude pudicicie uel sobrietatis. fo 32A

Versus cuiusdam de .xii. lapidibus. 363

Irrisio cuiusdam scolastici contra caluos. fo 36A

Enigmata eusebii. fo 3A0

Enigmata tautuini. fo 3A8. dicta ...

Enigmata albini. fo 3A8. Versus cuiusdam scoti de alphabeto. fo 381

Disticha eiusdem. fo 3A9

Versus cuiusdam scoti de alfabeto. fo 381

Idem de uiciis et uirtutibus. fo 382

Enigmata simphosii. fo 389

Enigmata aldelmi. fo 39X

Liber catonis. fo X0A

Beda de die iudicii. fo X16

Enigmata eiusdem. fo X21

Isidorus de liberalibus artibus. fo X22

Quedam phisica experimenta fo X2X

Quedam rithmica carmina fo X2X

Oraciones ciceronis fo X44

... de laude ... fo X40

Incipit ars iuuenci presbiteri optimi poete [illegible]
iuris uel rethoris urbis rome etametris uersi[bus]
[illegible] dñi nri ihu xpi pene ad uerbū transl[ata]
Sed inprimis ꝓlogus eiusdem de iiii. euangelistis :

Matheus instituit uirtutū tramite mores.
Et bene uiuendi iusto dedit ordine leges.
Marcus amat tras intercęlumq; uolare.
Et uehemens aq̄la stricto secat omnia lapsu.
Lucas uberius describit prael'a xpi.
Iure sacer uitulus qui menia fat aurita.
Iohannes fremit ore leo similis rugienti.
Intonat ęt̄nę pandens misteria uitae.

Incipit prefatio eiusdē iuuenci

Inmortale nihil mundi compage tenetur.
Non orbis non regna hominū n aurea roma.
Non mare non tellus n ignea sidera caeli.
Nam statuit genitor rerū inreuocabile tempus.
Quo cunctū torrens rapiat flamma ultima mundū.
Sed tam innumeros homines sublimia facta
Et uirtutis honos in tempora longa frequentant.
Accumulant quorum famā laudesq; poetae.
Hos celsi cantus smyrnę de fonte fluentes.
Illos minchia decelebrat dulcedo maronis.
Nec minor ipsorū discurrit gl'a uatum.
Que manet ęt̄nę similis dū secla uolabunt;
Et uertigo poli tras atq; equora circum.
Aethera sidereum iusso moderamine uoluet;
Quod si tā longā meruerunt carmina famā.
Que ueterū gestis hominū m̄dacia nectunt:
Nobis certa fides ęt̄nę in secula laudis
Inmortale decus tribuet meritumq; rependet.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Nam mihi carm erit xpi uitalia gesta. i. inmotabilia q̃ querit uitã aeternã. i. unde poetarũ carmina terrenos laudant.

Diuinũ inpoplis falsi sine crimine donum.

Nec metus ut mundi rapiant incendia secum

hoc opus; hoc &enim forsan me subtrah& igni

Tunc: cũ flammiuoma descend& nube coruscans

Iudex altithroni genitoris gl̃a xp̃s.

Ergo age scificus adsit mi carminis auctor

Sp̃s: & puro mentẽ rig& amne canentis

Dulcis iordanis: ut xp̃o digna loquamur.

INCIPIT LIB PRIMUS. IIII. EUANGELISTARŨ. DE ZACHARIA. CAP. I.

(Left margin: et fuit in dieb: herodis regis)

Rex fuit herodes iudea ingente cruentus.

Subquo seruator iusti templiq: sacerdos.

Zacharias: uicib: cũ templũ cura tueri

Digesto instabat lector ex ordine uatũ;

Hui᷑ inherebat thalamis dignissima coniunx. i. elizab&h

(Left margin: Zacharie & elizab&)

Cura his ambobus parilis moderaminis aequi.

Ambos annexos legis p̃cepta tenebant.

Hec fuit his soboles iamtunc uergentib: annis.

(Left margin: i. ideo n̄ fuit)

Gratius ut donum iã disperantib: ess&.

Sed cum forte aditus arisq: inferr& odores

Zacharias. uisus celo descendere aperto.

Nuntius & soli iussas p̃ferre loquelas.

Cetera nam forib: tũ plebs adstrata rogabat. uox angli.

(Left margin: s. o zacharia)

Quem tibi terribilis concussito corde pauorem.

Visus: cũ leta sermonis gr̃a placat. t placet.

Nam me propitius rerũ pat unicus. alto

E celi solio tibi nunc inuerba uenire

Precipit: & cara tibi mox exconiuge natum

Promittat grandis rerum cui gl̃a restat.

Plurima q̃ poplis nascendo gaudia quer&.

Sobrius etnũ clausũ quẽ sp̃s ipsis Siue, aduerbialit. i. et nalit

Visceribꝫ matris conplebit numine claro.
Istius hic popli partē plebemq; docendo.
Aduerum conuertet ꝛt dn̄mq; dn̄mq; .i. xpm dn̄m & hominē
Continuo p̄mus gnosc& plebēq; uocabit.
Homine iohannē hunc tu uocitare merito.
Olli confusa respondit m̄te sacerdos. Responsio zacharie
Aemula p̄missis obsistit talibꝫ aetas.
Hec senibꝫ foetus poterit contingere fessis.
Quem ds̄ euertens primeuo inflore negauit.
Hec trepidans uates; cui talia nuntius addit. Responsio angeli.
Si tibi mortalis sobolem p̄mitter& ullus.
Addispandū forsan cunctatio m̄tis
Debuerat tardis herens insistere uebis.
Nunc ego quem dn̄s celi t̄req; reptor
Ante suos uultus uoluit parere ministrū.
Auribꝫ ingratis hominis uisuq; receptus.
Supmi mandata di te nenda pegi.
Qua re p̄missis manē& inreuocabile donū.
Sed t̄ claudet rapide uox nuntia m̄tis.
Donec cuncta dei firmentur munera uob.
Hec ait. & sese teneris inmiscuit auris.
Interea popl̄s miracula longa trahebat. meditabat expectabat
Quid tantum intemplo uell& cessare sacerdos.
Egressus trepide. num uidisse supnū.
Nutibꝫ edocuit misere dispendia uocis.
Inde domū remeat completo exordine uates
Officio ammissamq; leuant p̄missa loquelam. leuant .i. iuuant
Nec dilata diu uenerunt munera plis.
Anxia sed uentris celabat gaudia coniunx.
Donec quinq; cauā complerent luna. Coniunx tamē ... cauā ... plena ...

ANGELUS AD MARIAM · CAPITULŪ · II.

Tunc maiora dehinc idem mandata minister
Detulit ad Marie dimissus uirginis aures;
Hec disponsa suo propora certa propinquo
Abdita uirginis caste pubescere tedis
Et seruare diem iussis promissa parentum;
Ad quam tranquillo sermone nuntius infit.
Salue progenies terris futura salubris;
Desine conspectu mentem turbare uerendo;
Nam tua concipient celesti uiscera iussu
Natum, que regnare deus per secla cuncta
Et propriam credi subolem gaudetque iubetque.
Hunc ubi sub luce dederis, sic nomina Ihesum.
Ad quem uirgo dehinc pauido sic inchoat ore,
Nullos conceptus fieri sine coniuge dicunt;
Unde igitur sobolem mihi me sperabo uenire?
Nuntius hec contra celeri sermone profatur;
Uirtus celsa dei circumuolitabit obumbrans;
Spiritus et ueniet purus, lectissima uirgo.
Ac tu mox puerum casto sermone iubebis
Magnificum gigni populis que credere sanctum
Summique dei natum uocitare necesse est.
Sic cognata tibi sterilis que credita cunctis
Zacharie coniunx mortali germine nuper
Aeuo defessis auxit miracula membris
Sextaque iam mensis pariens sic omnia iussis.
Uirgo dehinc: Domino famulam nunc ecce iubenti
Ut uerba sonant cernis seruire paratam.
Nuntius abscedens uacuisse condidit auris.
Illa dehinc rapidis uidit passibus urbem
Zachariaeque domum penetrat grauidamque salutat
Elisabeth, clause cui paruum in uiscera prolis.

Membra uteri gremio motu maiore resultant.
Et simul exiliit matris concussa tremore;
Diuinae uocis completa est famine sancto.
Et magnum clamans felix o femina salue.
Felicem gestans uteri sinuamine fetum; Unde hoc mihi
Unde mea tanto uoluit deus equus honore
Inlustrare domum quia matris numinis alti
Uiserit ecce meo gaudens in uiscere proles.
Exultat mariae cum prima affamina sensit;
Felix quae credit fine mox affore uerbis.
Quae deus ad famulos magnum dignando loquetur;
Illa trahens animum per gaudia mixta pudore.
Suppressae uocis pauitantia dicta uolutat. Uer[sus] IIII

Magnificat laudes animam gratesque rependit.
Inmensi domino mundi; uix gaudia tanta
Spiritus iste capit. qui me dignatus in altum
Erigere ex humili celsam cunctisque beatam
Gentibus et seclis uoluit deus equus haberi.
Sustulit ecce tronum seuos fregitque superbos.
Largifluis humiles opibus ditauit egentes.
Tunc illic mansit trinos ex ordine menses.
Adpropriamque domum remeat iam certa futuri.

Iamque aderat tempus quo iussum fundere fetum Partus elizabeth. Et elizabeth impletum est tempus pariendi et peperit filium.
Elizabeth uoluenda dies in luminis auras.
Cogeret; ad partus famam collecta cucurrit
Turba propinquorum: tunc gaudia mira frequentes
Concelebrant. nomenque iubent genitoris habere.
Abnuit hoc genitrix. sed iohannes uocitetur
Ingeminat; multis placuit tunc iussa parentis
Consulerent. scriptoque rogant edicere nomen.
Sed permira fides tabulis cum scribere temptat.

ligneā
Inplicitā soluit per verba sonantia linguam.
loquela
Mox etiam assuetam penetrauit spiracula mentem.
s. scō spū — s. xpi
Complet q: cantu uenturi conscia dicta.
Concelebrant cuncti laudes grates q: frequentant.
Benedict' dns ds isrl.
Astrorum & terrę ponti q: hominum q: parenti
creatori
Uisere qui uoluit ppā q: absoluere plebē;
s. ille q uoluit uisitare illā debebat.
Erexit cornu salutis nob in domo dauid pueri sui.
Inbecillā antiquā gentē cornu q: salutis. Pphetia
Erecto indulget dauidis origine lumē; Zacharię VI.
Hoc est q̄ pscī cecinere exordine uates.
Hęc est illa salus, quę nos ex hostib: atris
Eripit, ut iuste iusto seruire queamus.
At tu parue puer. scī dignus q: ppheta
Et tu puer ppha altissimi uocaberis
s. ambulando s. pdicando
Diceris & dnm mox pgrediere uiando;
Illius & poplm duces p lum apertū
Errore pte spnent; moras q: tenebras
Obrūpent oms tua qui pcepta sequentur.
Puer crescebat & confortabatur in spū. & erat in desertis usq: ad diē ostensionis suę ad isrl.
Exin secretis inuallib: abdita semp.
uenientib:
Uita fuit puero, donec poscentib: annis
Uatis adusq: nouū pleno pubesceret euo;
Uisio ioseph. VII.
Interea marię sponsi miracula psentem
Sollicitant manifesta uteri q pondera uidit;
Et secum uoluit qua nam ratione ppinque
Dedecus oppssum cel& talamos q: recus&,
puleri
Talia tractanti torpescunt membra sopore.
Adueniunt q: dei sup horrida somnia uocem;
Accipe coniugii nullo cū crimine pactū;
Sps impleuit scō cui uiscera foetu;
Hanc cecinere uates uenturā exuirgine plenā.
Hobiscum ds nomē cui panus ille.
s. ioseph
Deprofessione census. Expinatiuitate. VIII.
Hec pcepta sequens. seruat sponsalia pacta.
Sed tum forte nouo capitū discussio censu

Cesaris augusti iussis per plurima terre · Cyrinus siria pro proprio iure regebat

Cyrinus proprio cum tota per oppida fines.

Cedebant populi uires nomenque genusque.

Urbs est iudeae bethlem dauida canorum

Que genuit generis censum que iure patebat;

Edidit hic mariam dauidis origine ioseph.

Disponsamque sibi scribens grauidamque professus.

Hospitium amborum bethlee submenibus urbis.

Angusti fuerant per parua habitacula ruris;

Huic uirgo noua conpleta in tempore foetu

Soluitur et puerum ueteri cunabula textu

Inuoluunt duroque dat presepe cubili; uidelicet a matre

Angelus .IX. ad pastores.

Circa sollicite pecorum custodia noctis.

Pastores tenuit uigiles per pascua leta;

Ecce dei monitu uisus descendere celo

Nuntiat subitus terror treme facta pauore

Prostrauit uiridi pastorum corpora terre.

Talis et attonitis celo uox missa cucurrit. Stupefactis pastoribus; Nolite timere.

Ponite terrorem intus mea sumite dicta

Pastores quibus hec ingentia gaudia porto. Ecce enim euangelizo uobis gaudium magnum

Nam genitus puer est dauidis origine clara.

Qui populis lucem mox leticiamque propaget. et manifestat.

Hoc signum dicam puerum quem cernere uobis & hoc uobis signum

Iam licet implentem gracili presepia uoce. Inuenietis infantem pannis inuolutum.

Celestis cunctique dominum laudantque rogantque.

Talis et unita uox agminis aera complet;

Gloria supremum comitatur debita patrem. Gloria in excelsis deo & in terra pax hominibus.

In terris iustos homines pax digna sequetur;

Et simul his dictis celi secreta reuisunt;

PASTORES IN BETHLEEM .X.

Pastores properare ueniunt puerumque iacentem Pastores loquebantur ad inuicem. Transeamus huc.

Presepis gremio cernunt pro idem frequentes

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Dispergunt late celeris uaga semina famę.
Mirantes laudant lętantes constupuerunt.
Omnia nocturnis montisq; uera recurrant.

Circumcisio xpi. XI.

Viderat octauam lucem puer. ecce recidi
Ad morem legis nomenq; aptare necesse est.
Inpositumq; illi est. monitis cęlestibus olim

Et uocatum est nomen eius ihs

Quod marię uox missa deo precepit ihs.
Scripserat antiquę moyses moderamina legis.
Inde primos pro eo de sanguine uatum
Obseruare dedit. foetus offerre sacrandos.
Inplumesq; simul ferre ad delubra columbas.

De simeone. XII.

Hec ubi per mariam templo seruata ferunt.
Ecce senex simeon dignus conprendere sensu.

Et ecce homo in hierusalem & nomen ei simeon.

Celestes uoces. cui quondam prescia rerum.
Uirtus prodiderat quod carcere corporis egri
Deposito mortem liber requieq; uideret.
Cum primum celi laudem terreq; salutem.
Omnia que uatum spondent oracula xpm
Uidisset. templo solempnes ferre columbas.
Isq; ubi curuato defessus corpore templum
Iam grauior penetrat monuit quod sps auctor.
Ecce simul paruum gremio genitricis ihm
Ad templum sensit uenisse. tremitibus ulnis
Accepit puerum. lętoq; hec dicta profatur.

Et simeon accepit eum in ulnas suas

Hunc nunc me famulum dns, libet arctis
Corporis euinclis. fineq; inponere uerbis
Dignetur cum pace suis. en splendida nros

Nunc dimittis seruum tuum dne secundum uerbum tuum in pace

Lux oculos tua circum stat. radiusq; refulget.
Qua cunctas hominum lustrauit gentibus addet.
Israhelitarum cumulatę gloria plebis.
Quid tantum marię stupuerunt pectora matris.

Et erat pater ei & mater mirantes

Hic puer ad casum popli datur atque renasci — *Ecce positus est hic in ruinam*
Conceditur populis: dicta in contraria signum
Auris adueniet percurrens debita leto,
Atque animam matris ferro fulgente machera. — *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius*
Quo pateant tecta tenebrosa uolumina cordis.
Hec ait in simeone deus: mox ecce propheta — *De Anna* — *LXIIII*
Femineam sancto complet spiramine mentem.
Anna fuit natu grandior quam in flore iuuente
Destituit uiduam mors inmatura mariti.
Casta sed in templo semper pro coniuge uita
Et cultus cessere que numine iussa.
Cognouit Christum et simili sermone locuta est,
Inde ubi sollempne pueri pro nomine legem
Compleuit genetrix et ioseph omnia mirans
Ad patriam leti remeant puerumque reportant. — *Magorum inventio stelle*
Gens est ulterior surgenti conscia soli — *LXV*
Astrorum solers ortusque obitusque notare
Huius primores nomen tenuere magorum.
Tunc hi dilati solimos per longa uiarum
Deueniunt regemque adeunt orantque doceri
Que regia impio puerum uidea tenere&.
Progenitum se se stelle fulgentis abortu
Admonitos uenisse uiam quo supplice dextra
Exortum tris uenerabile numen adorent.
Terruit herodes solimorum culmina uatum
Quique prophetarum uetitum predicta recensent
Impio acciri iubet omnia querere legis
Quis pateat que sint genitalia moenia Christo
Omnia uenturum spondent quem oracula uatum
Tunc manifestatur bethlee quod moenibus illum
Progigni maneat cui sacram ducere plebem

s. maneat cũ; sacrã ducere plebẽ
Israhelitarũ scã uirtute necesse est.,
.i. magos
hinc iubet herodes ꝑsas ꝑtendere gressum!
Inuentumq: sibi puerũ monstrare colendũ.,
.i. spatio
Ecce tũs medio stellã ꝑcurrere cernunt
.i. lumine aera s. stella
Sulcantẽ flãmis auras: que culmine sũmo
inluminata
Restitit. & pueri lustrata habitacula monstrat;
i. ꝑ
Gaudia magna magi gaudent. sidusq: salutant;
Et postquã puerũ uidere sububere matris
ꝑstrati humili
Deiecti ꝑno texerunt corpore terrã.!
humiliati
Summissiq: simul que sunt tũ munera trina!
Thus aurũ mirrã regiq: hominiq: dõq:.
Dona dabant; totã mox horrida somnia noctẽ
occupant
Sollicitant. seuũq: iubent uitare tirannũ;
uias
Deniq: diuersis herodis callib: aulã
e
Diffugiunt. patriãq: magi redire latent.,

Ubi fugit in egiptum xv.

Ipsũ & iã puerũ montas celestib: actus
.i. coactus
Egiptũ cũ matre simul transportat ioseph.

Passio infantũ xvi

At fer herodes sibim& succedere credit.
collid.t. prudens
Quẽ callens astris quesiss& cura magorũ.,
.i. ualde cautte illius
Quorũ ꝑcauto discessu sollicitatus
s. ꝑficere t.
horribilẽ iussit bethlem ꝑcompeta cedẽ.,
Infantes cunctos teneramq: sububere plebẽ.
iussiq: t. occidi
Auelli ferro. nullo subcrimine culpe.,
hec etiã cedes olim ꝑscripta manebat.
Quam bonus heremias diuino numine iusus

hoc cõplorat matres pulsare celũ.

Cõplorat. sobolis misero ꝑfunere matres
horrendis grauiter celũ pulsare querelis.,
At ubi sopit furor .e. & seua tiranni.

inclinat humiliat

Infantum horribili feritas satiata cruore.
Extincxisse putat cunctos q̃s prim & ate
Annus leniferi miseros oppsserat aeui.

Mirandis rursus deuict⁹ membra sopore.
Urget̃ montis ioseph puerumq; mariamq;
Egipto ad patriã uectare· ubi nazara felix.
Olim p̃dicto puero dedit addere nom̃.
Dixit & alterius quondã p̃nuntia uatis
Uox instincta d̃o· uenit & uenit & mea ples.
Egipto exaltatis lumq; salusq;
Crescebat rapidis annoꝝ gressib: infans;
Precurrens euum sapientia pueriebat;
Grataq: inuultu & uerb ueneranda micabat; Annoꝝ xii
Etiam bis senos cui conp̃ ... derat annos. Remansit in teplo
Cũ pasche ritũ seruare ex more parentes
Ad teplũ leuis puerũ p̃ducere festis.
Omib: annoꝝ uicib: de more solebant;
Ergo aderant· pasche partẽ cunctisq: dieb:
Festoꝝ impletis patriã remeare parabant;
Cũ pueri comitis uestigia matris
Deseruit teplũq: libens secreta petiuit;
Illũ p̃uicos urbisq: pabdita tecta·
Perq: iteris stratas p̃notos pq: p̃pinquos.
Quaerebat genitrix· sed lux ubi tertia uenit·
Ad templũ p̃pe remeat· uatũq: cor-eis
Inuenit inserui legũq: obscura senili
Tractante ceu· uix admiratio digna.
De pueri uerbis senib: fuit, ac pia mat̃.
Natũ at amissum lacrimis tes p̃fusis·
Anxia cum genitore gemis· que causa parentũ.
Secernit gressu· teplũq: insede retentat;
Ille ls quid me tantũ quid quaeritis inquid·
Anndum sentis genitrix· quire patris.
Sedib: & domib: natũ inhabitare necesse·

Parua fuit admiratio eoꝝ ad cõparationẽ magnitudinis uerboꝝ eius

Regressi de hierlm. XVIII

Hec ait, & gressum sociat; patriamq; reuisit.
Hec genitrix tanti psensit pondera uerbi.
Ordine cuncta tacens cordis secreta reseruat.
At puer obsequiis aptę p dulcib; ambos

De iohe XIX

Ad ppu semp cogens nectebat amorē.
Interea ueteris scriptu p debita currens
Omia seclorū series pmissa trahebat;
Zacharię soboles desertis uallib; omis.
Ad deponendas maculas clamore uocabat;
Fluminis ut liquidi caperent miranda lauacra,

Vox clamantis in deserto XX

Quis animae species ablutā sorde niter&.
Esaias uates cecinit q numine iussus.
Vox late resonans desertis uallib; ampla;
Instruite stratas omis sit recta uiarū
Semita que dni digne uestigia gest&.
Subsident colles, uallis implebitur omis.
Corriget anfractus rcis bona linea recta.
Corporeisq; oculis lum tractare serenum

Baptismu iohis XXI

Omib; indulget genitor dnsq; salutis.
Ergo aderant popli passimq; hinc inde ruentes
Conplebant ripas auidiq; lauacra petebant;
Texta camelorū fuerant uelamina setis.
Et zone pellis mediū cinxere pphetę.
Locustas edere solitus ruralib; aruis.
Et tenuē uictū pbent siluestria mella;
Isq; ubi tot poplos diuersis sedib; ortos
Irruere adfluuiū cernit sic incipit ore.
Vipee gentis soboles quis debita uobis
Supplicia urgentis que iras euadere monstrat;
Sed facite omissi fructū si penit& aptū.
Hec generis uri tollat fiducia mtes

Nam fidele e saxis etiā pro nomine plebes. (s. abrahe)
Succedunt uro. soboles quia degener errat. — *Degener ē q de optimo genere nascit & inhoneste uiuit*
Proxima roboreis iam iam radicib: instat. (i. arboreis)
Cunctorum ante oculos aciesq: leuata securis. (gīt)
Cedent silue steriles ignemq: fouebunt; (secantur)
Hunc ego pro meritis maculas in flumine puro.
Abluere instituam. ueniet sed fortior alter.
Cuius uincla pedum non sū intingere dignus (attingere)
Abluet ille homines scō spiramine mergentis. (baptizans)
Flāmarumq: globis purgabit noxia corda.
Illius & manib: ruralis pala tenetur. (uentilabrū)
Et propria ipsius purgabit area frugum.
Horreaq: implebit secreti copia farris (absconditi.)
At tenuisq: leues paleas populabit ignis. — Ubi xps baptizat. XXII
Hec ait & properis per siluam passib: ipsū (festinantib:)
Cernit iohs. ueneranda lauacra petentē.
Sed uetat increpitans uates & talia fatur.
Tune meis manib: dignieris mergier undis. (i. mergi)
Cū tua me melius possint purgare lauacra.
Dixit iohs. cui talia reddit ihs. (s. hec) — *s. responsa*
Hunc sine. nā decet hoc. sic scā pomia nobis. (ab hoc)
Iustitie consectandus complebit ordo. (i. imitandus)
Hec memorans uitreas penetrabat fluminis undas. (uirides)
Surgenti manifesta dī presentia claret. (s. xpo; patris)
Scindit auricolor celi septēplicis ether. (gyldentipe)
Corporeaq: gerens speciē descendit ab alto
Sps. aeria simulans ex nube columbā. (s. scs)
Et scō flatu corpus perfudit ihu. (gīt)
Tū uox missa dī longū per inane cucurrit.
Ablutuq: undis xpm flatuq: perfunctum
Alloquitur. te nate hodie pergaudia testor

UBI TEMPTATUR A DIABOLO. XXIII.

Ex me progenitum · placet hec in gla plis.
Tum petit umbrosos montes & lustra ferarum. [flabula]
Obsequiq: illi patris pbere ministri
Certabant rapidi mox liuor demonis ater [studebant · uoloces]
Cum trore rapit mentem nec defuit aegro. [i. diabolo]
Temptandi interea xpm uersutia fallax; [deceptrix]
Quadraginta illi fuerant exordine soles. [i. dies · astutia]
Ex quo nulla cibi potusq: alimenta dabant;
Sed contexta simul firmi ieiunia cordis [continua]
Terrarum adregnum cordis secreta tenebant;
Tunc epulas demum monuit conquirere corpus;
horrendi interea sceleris fallacia temptans.
Si te pcerto genuit ds omnib: inquid
his poteris saxis forti sermone iubere.
Usum triticei formaq: capessere panis;
Cristus adhec fatur; nil me iam talia terrent;
Nam memini scriptum qm non sola tenebit
Uitam credentis facilis substantia panis. [essentia]
Sed sermone dei compleat pia pectora uirtus;
Rursus at ille dolos uersutis artib: aptans.
Hec tum temptator portat; nam moenib: urbis [i. adiecit]
Mox inferre pedem sensit uis liuida xpm [fuit]
Culmine marmoreo suasit consistere templi; [resistere]
Tunc sic adgreditur uocis fallente ueneno. [alloquitur]
Si ds est uere genitor tibi culmine templi
Aera pacuum saltu iaculabere corpus. [iaculor]
Testis erit scriptura tibi que spondet aperte.
Mandatum summi genitoris tale ministris.
Ut lapsum studeant casu defendere corpus;
Et famuli cui rent manib: tua membra leuare. [studeant]
Ne lapidis ledat summas offensio plantas;

iaculabere p iacularis indicatiuus sed soluendum est imperatiue

Reddidit hīs xp̄s dictis terraria dicta.
Mox meminisse magis scripta caelestis oportet
Ne uires dñi fidens audacia temptet.
ardui deuexi ł decliui
Rursus in abrupti montis consiste celsis.
summitatib: ut agit fugit
Mox furibunda iugis sensit fallacia xp̄m.
Ostendens illi fulgentia regna per orbem.
Cernis ait. que sit tantarū gl̄a rerū.
Cuncta tuo possum iam concedere regno.
uenerans
Talia donantem si me ueneratus adores.
Tunc sic instantem dictis reicit ihs.
Effuge pestiferi rabies uesana ueneni.
Hereat ut semp̄ nob immobile iussum. dñi
Ut iust' celi dn̄m deuotus adoret.
Unius & famulans ueneretur nom̄ in euū.
fuerb repulsus
Talib: excussus fugit p̄ceua demon. Terra
Ille ubi iohn̄ cognouit carceris umbris Zabulon xxiiii
sumersū missū retrorsū
Inmersum tristi conpressit corda dolore
ł dyalon · i · in hierusalē
Finib: & statuit. zabulon ponere sedes. me tale tulis
concuenir& cōpler& serie
Ut dictū esaie. concurreret ordine secli.
Terra zabulon. & regionis neptalim nom̄.
Et uia trans pelag' longe galileaq: arua.
Trans & iordanen gentes populiq: tenebris
Inclusi magnū lum̄ subitumq: uidebunt.
Inmortisq: illis umbra residentib: alma.
Exortū fidei resplendens luce uoluntas
Ergo instare dī regnantis munera xp̄s.
sonans
Nuntiat increpitans p̄conia larga salutis. Vocatio
Pretiensq: uidet ponti piscatora frs. fratrū xxiiii.
Presolidū simonē dignū cognomine petri.
tortuosa
Andreamq: simul sinuosa uolumina lini.
Piscib: insidias disponere marmoris undis.

feruorib.

Hunc inquid pisces captis manifestib: altis.

Sed me si libeat sectari fortia uob:

in quisitione

Prouenient hominū ppulchra indagine lucra.

Illi confestim firmato pectore certi.

s. illius

Retib: abiectis parēt pcepta sequuntur.

Post frs iacobū iohanneq: marinis.

Insidias gregib: maculoso innectere textu.

Ut uidit similemq: dedit delitore uocem.

Illi zebedeū genitorem inpuppe relinquunt.

PREDICATIO & uirtutes XXVI

Iuco sectantes pulcherrima dona salutis.

s. pcepta

Exin ptra galileam sca serebat.

manifestans

Insinuans poplis regni pconia xps.

Donabatq: citam inualidis egrisq: medelam.

s. xpi

Et mox crebra pur [illegible] siriā iam fama tenebat.

desonans

Mille sonans linguis presentia munera xpi.

Demq: certatim languoris tabe pesos. s. ualde deuoratos. t comestos t dolores.

p q[uo]b: abt

Diuersisq: malis nexos quis longa dolore.

abstraxit

Absumpsit populans membrorū robora tabes.

offerebant

Monstrabant xpo: facili sed munere cunctos.

Reddebat ppe miranda adgaudia sensus.

podnysire

Iamq: anime ipsius morbi seuiq: furores

Et lune cursum comitata insania mntis.

Discessere graui sermonis pondere iussa.

Illū stipantes miracula magna mouentē

Mixte sectant turbe: solimiq: tiriq:

Et iudea frequens poplis galileaq: plebes

s. illi nomē

Quos & iordanis dirimit stagnante fluento.

in

Hos poplos cernens pcelsa rupe resedit

De beatitudine XXVII.

Ac sic discipulis gremium cingentib: infit.

fortunati sunt

Felices humiles paup quos sps ambit.

Illos nam celi regnū sublime receptat.

His similes mites quos mansuetudo coronat.
Quos debetur iuri pulcherrima tellus;
Hoc modo lugentes solacia digna sequent~.
Pabula iustitie qui nunc potusq: requirunt.
Illos plena man& saturandos copia mense.
Felix qui miseri doluit depectore sortem.
Illum nam dni miseratio longa manebit.
Felices puro qui celu corde tuentur.
Uisibilis ds his p̄sēta cuncta patebit.
Pacificos ds innumerum sibi plis adoptat.
Felices nimium quos insectatio frendens.
Propt iustitia p̄mit. his mox regia celi
Pandet. gaudete opu quos iussa tenentes
Urgebit preceps stimulis iniuria seuis.
Plurima nam merces uob seruat inethra.
Namq: pphetarum fuit insectatio talis.
Discite uos inhac tra salis ee sapore. Uos estis sal. XXVIII
Hic sapor amissa si ia uirtute senescit. trae.
Quesalis absumptos acu& substantia gustus.
Ne qqua uam post hec sup est salis usus.
Ni longe abiecta cuncta ut uestigia calcent. Uos estis lux
Uos estis mundi claru ne abscondite lum. mundi. XXIX.
Na qs pcelsis iposta rupib: urbe
Occultare queat; sed urm lum adortis
Perueniat. rerumq: decus sub luce serena
Ponat. cunctis genitoris gla uri
Laudet. celsithron est cui regia celi; Nuenisoluere
Non ego nunc p̄scas leges dissoluere ueni. lege. XXX.
Uerte nec ueteres ponunt que iussa pphete.
Omnia nam uob pine coplenda manebunt.
Uera loquor donec celi treq: marisq: .

Interit˙ ueniat . legis nec littera saltim .

Aut apicis parui gracilis distinctio deerit .

Qui soluerit unū de mandatis . XXXI . Omnia [immo] quin fiant digesta [ł digesto] exordine secli .,

Siqs enim minimā mandata soluere partē

Ausus erit paritq: hōies audendo [ł suadendo] docebit

Hic minimi [s. hōis] nomen celesti insede tenebit .

Aut qui cumq: opis ppríi [mei] moderamina seruans

Inuiolata simul tradet precepta pri oꝝ .

Dictū est noccides . Magnus erit . magniq: [s. hominis] feret transsidera nom,

XXXII Auditis uetās iussū moderamine legis .

Ahumano siquis maculaŕit [.i. macula uerit] sanguine palmas

Ille reus ferro psoluet uindice [uindicante] penas .

At ego pcipiam ne qs consurgere iniras

Audeat . atq: odio frīs feruente moueri .

Nam reus hic equio [ł atq:] penas subiudice reddet .

Hec minor illoꝝ conuicia flāma sequetur .

Si offers munus tuum . XXXIII . Qui fatui miseriq: cient [uocent] subnomine fratrē .

Si offerre uoles [uis] uenerans altaria donis

Et tua tunc tacitē [absconsa] mtis penetralia tangit [.i. secreta] . ill

Quod ł sit cū frē uolens [dom.] suscepta simultas . [longiū]

Munera tunc illinc adras admota [adportata] relinque .

Et prius adpacem pperans transcurre petendam .

Fraterno demū iam conciliat amori .

Esto cōsentiens aduersario . XXXIIII . Offer grata dō tranquillo pectore dona .,

Est tibi pterea uirtus contraria semp .

Corporis hoc casti celeri curet [sanet] amore .

ł rapidei cursum Dum rapidat tecū gradit pcoripeta uite [uiat] ;

Accusabit enim polluti . corporis usus .

Et te sublimi statuet subiudice uinctum .

Dampnatū rapient adunca seua ministri .,

Hec prius etenebris solueris carceris atri

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ultima quā minimi reddat̄ portio nūmi,—
Corpus adulterio ꝓhibens: sed nunc mea iussa
Occulta int̄ne feriant molimina m̄tis, ut frenant.
Nec minus obtati quā facti poena luenda est;
Site forte oculi dextri laqueauerit error: Si oculus tuus
Auctore miserē ꝑpans conuellito labis. scandalizat te. XXXV.
Expiaculare ꝑcul: nam mēbrū ꝑdere refert
Exiguum · flāmis quā totū dedere corpus
Perpetuisq; animā partit conuoluere poenis; Si man⁹ scan-
Et si dextra man⁹ m̄tē ꝑdeuia ducit dalizat te. XXXVI.
Erroris causam ꝑstat decidere ferro:
Quam totū et̄nis corpus c̄cedere flāmis; Siq̄s dimiserit
Precipiunt ueteres siq̄s conubia rump&. uxorē. XXXVII.
Scribere discidium iurisq; feralia uerba.
Sola uiri recte disced& adult̄a tectis.
At alie maneant: nā casti iura pudoris
Auctore amittit mulier deserta marito. Sit sermo u̅r̅ est est · n̅ · n̅ · XXXVIII
Antiquę leges ꝓhibent piuria linguis
Sed n̅r̅is cedat iurandi audacia iussis.
Nec fas est homini celū iurare palā̄
Qđ sedes dn̄i est: nec quę uestigia gestat
Terrā ei⁹ solimęue urbis uenerabile nomen.
Quod regis magni ꝓpria est iurabit̄ umquā:
Nec caput inꝓpriū cuiquā iurare licebit:
Hāq; potestatē minimi n̄esse capilli
Cernitis albumue aut nigrum mutare colorē.
Est est sufficiat · ꝗ n̄ est dicere non est.
Quod sup est istis totū fallacit̄ aegro
Sugger& obreptans animo uis tetra ueneni,
Peruulgata diu · legis ꝑcepta tenetis.
Ledentē semp similis uindicta sequat̄:

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Si quis te percusserit in dexteram maxillam xxxix
Sed tranquilla malu melius patientia uincet.
Et si quis parte palma percusserit oris
Mox alia uultus parte praebere memento.
Auferet aut tunicam si quis tibi iudicis instans
Cede libens partitque ferre tua pallia secum.
Si quis te angariauerit mille passus xl
Si te forte aliquis passus per mille iubebit
Ire uiam grauidisque oneris perferre labores.
Qui mutuum a te petit xli
Mox pergens aliudque terris comitabere duplum.
Si quis egens poscet uel se simulabit egentem
Examino miserans largire aut mutua si quis
Orate pro inimicis uestris xlii
Orabit tribue et mitte ne subtrahe uultum.
Nec tibi sit placitum solis succurrere amicis
Aut ceteris odiis inimicos ducere dignos.
Quin ego perpetua blando super esse per omnes
Obsequio precibusque dum mollire benignis
Prompta ipsorum quo uos excindere gaudent.
Aduersisque truces animis odiisque secuntur.
Nam genitor uitę communia lumina solis
Communesque dedit pluuias iustisque malisque.
Quod si coniunctos tantum ueneratis amicos
Quis locus hic iuste poterit mercedis haberi.
Seruit amicitiae tantum gens debita lucris.
Sed uos perfecto similes estote parenti.
Sic ubi iustitie pandet iusta facultas
Attendite ne iustitiam xliii
Deuitate oculos hominum nam nulla manebit
Merces posterius quae factum tale sequatur.
Adplaudet tantum sterilis laudatio uulgi
Sed quod dextera facit faciat nesciat sinistram
Conueniet iustus meritis cum digna rependet
Occultis solus scrutator premia cordis.
Cum oratis non eritis sicut hypocritae
Sunt qui profunde tollit iactatio mentis

Et precib; pprius gaudent adsistere turbas.
in nomine
Multifluisq; diem uerbis ducendo fatigant
glorie
His uotis pompe fructus succedit inanis.
cordis
Sed secreta domus pcib; penetralia castis
Claudant . paucisq; dm uenerabere uerbis.
Scit pat ipse tui que sit trepidatio cordis.
Nil absente do loqm . nil abdita clausu
Pectoris antra tegunt . psens ds omnia cernit.
His igit uotu placeat concludere uerbis.
Sidereo genitor residens in uertice celi — Pat nr
Nois orami ueneratio scificet — q es in celis . xlv
fo
In nob pat alte tui . tranqllaq; mundo.
ueneratio — re pl&
Aduenìat regnumq; tuu lux alma redund&.
Incelo & tra tua fiat clara uoluntas. — l sic celo in tris
Vitalisq; hodie sci substantia panis
Pueniat nob, tua mox largitio soluat — q pecc. . .
delicta
Innumera indulgens erroris debita praui — ignorantia
s indulgeat — indulgere — debita — s. debitorib;
Et nos haud alit concedere fenera nris.
Tetri seua procul temptatio demonis absit.
Atq; malis tua nos inluce dextra tollat.
Sic & enim genitor poptis delicta remittit
uicissim
Siura altni uob peccata uelitis.
indulgere — odiosum — ge dpolum
Cedere . nec duru erratis inpendere pect.
Sunt & ia pgrata do ieiunia plebis. — Ite . . . xlvi
Sed ppa multi facie fedare laborant.
capient
Quo uana captant hoium ieiunia fama.
splendens
Tu u & grato crine nitefact oliuo. — tuu oleo . xlvii
Letante puris defontib; ablue uultu.
Ut sol genitor deuoti pectoris altu. — aptu
Seruatu cernens laud& meritu q; repend&.
Vanu est defossis tre inuigilare talentis. — Nolite the . . . in terra

Hic erugo & tineae dominantur edaces.
Cunctaque diripiunt fures egesta latebris. [i. abstracta]
Condite thesauros uobis in uertice caeli,
Non erugo illos [illic] tineaeue aut horrida furum
Factio [i. conspiratio] diripiat; uobis ubi condita res est,
Illic corda etiam simili dicione [lege] tenentur.

Lucerna corporis tui est oculus tuus. XLIX

Corporis est lumen quod lumina [publica] cernis.
Sed si pura acies oculi simplexque nitebit,
Tunc totus clare splendebunt corporis artus;
Sin uero nequam fuerit [illud] prauumque [l. parum] uidebit,
Obscure incumbent super omnia membra tenebrae.
Inmigrans lumen sed si conuertat in umbras,
Ipsis error [l. horror] erit quantus sine luce tenebris. [l. horror]

Nemo potest duobus dominis seruire. L

Nemo potest dominis aeque seruire duobus:
Illi namque odiis cedit, [l. huic] cedit amori. [alteius]
Hec pariter dominum seruus patietur utrumque.
haut umquam poterit quisquam diuitiisque deoque
Inseruire simul; sed uos [discipuli mei] haec iussa tenete.

De ueste & cibo. LI

Sollicitet & propriae uos pro corpore uestis,
Heu [uelut] faciles uictus egra disquirite [quaerite] cura.
Nonne anima [magis] pluris facienda quam corporis escas?
haud dubitat corpus quisquam praeponere uesti.
Aerias spectetis [aspiciatis] aues non uomere presso
Terga soli subeunt [frangunt], acuunt [exercent] aut [aues] semina farris;
Aut segetum culmos incurua [i. curua] falce requirunt,
Pascuntur tamen his satias [i. satietas] potusque cibique.
Nonne deo magis est hominum curatio cordi? [l. cordis] [s. q. animi]
Hec dignum fuerat uestis suspendere [extendere] curam.
Pectoribus nostris, non sic ubi talia possunt
Inueterata [diuturna] suis homines inponere membris;
Cernite perpingues agros ut lilia fulgent [florent].

12

Non ulli tam his umquam incubuere ligones.
Nec salomona illum cum regni diuitis aula
Affluere talis contexit, gratia uestis;
Quod si pratorum fruticumque uirentia leta
Ipse deus uestit, nostris obnoxia flammis;
Cur uobis potior non est fiducia patris?
Ergo cibum potum uestemque et inania cuncta
Gentibus infidis terrena linquite curam; Querite primum
Vos potius digne celestia querite regna, regnum dei. LII.
Iustitiamque dei; spontanea ceta current.
Crastina nec uobis curetur copia rerum.
Cuisque dies sibimet satis est pro fraude diurna, Iniqua mensura m...
Iudicium uestrum fugiat dampnatio seua; fueritis. LIII.
Nam dominus uestri iuris documenta sequetur;
Que uos iniuris statuetis tempore capti.
Hec eadem uobis genitor seruabit in aethra.
Mensura est qua pondus portare necesse est. Desestuca in oculo
Cernis adherentem festucam in lumine fratris? fratris. LIIII.
Nec tam in proprio tignum consistere sentis?
Atque oculum prius alterius purgare laboras?
Eripe sed proprio fallax de lumine tignum.
Tunc minimam alterius curabis demere aristam. Nolite sanctum
Nec canibus sanctum dederitis neue uelitis dare canibus. LV.
Turpiter inmundis iactare monilia porcis.
Namque illa in ceno pedibus subiecta iacebunt.
Conuersique suis uasto uos uulnere rumpent. Petite et ac...
Poscenti dabitur; querens inuenta tenebit; cipietis. LVI.
Pulsantique aditus foribus pandetur apertis.
Vos homines natis panem poscentibus omnis
Non lapidem dabitis piscemue petentibus anguem.
Vos inquam rigidi quibus alta est insita cordis

Durities u[est]ris dabitur semp[er] bona natis;
Indulgens hominu[m] genitor bona (merita) mitia digne.
Qua[m] p[re]stare magis gaudet poscentib[us] equis;
Que cupitis uobis hominu[m] benefacta uenire.
Hec eade[m] u[est]ro cunctis p[re]state fauore.
Hec legis su[m]ma est. hoc ius dixere p[ro]phete.

De angusta & lata uia. L. VII.

Te pangusta[m] iusti sup[er] ethera porta[m].
Quam lata & spatiosa uia est q[ue] limite leuo
P[er]erupta (decliuia) conuoluit (inuolu[n]t) te caligine mortis.
Innumereq[ue] illam penetrant p[er]p[er]na (decliuia) cat[er]ue
Ut talis (magna) uastis stipat (saxea obliq[ua]) semita saxis.
Celsaq[ue] uix paucos ducit p[er] scropea uirtus.
At si quos imitu[m] fallax illexq[ue] maloru[m]
Planties (spon[te]) suasit deformi lubrica lapsu
Arripit hos (uolunt[ate] suos) p[ro]nosq[ue] trahit uelut impedamnis.
Aut alacer (equus) sonipes ruptis effreni habenis (uelud)
Aut rectoris egens (t[ra]ns agens) (sine duce) uentosa pequora puppis.

De cauendis falsis p[ro]ph[etis]. L. VIII.

Obseruate illos falso q[ui] n[om]i[n]e uobis
Insidias faciunt. appellantq[ue] p[ro]phete.
Hos ouiu[m] species uestit. sed seua luporu[m]
Pectora fraude tegunt. lacerantq[ue] i[n]cauta trahentes
Agmina credentiu[m]. seuus quos decipit error.
Fructib[us] & p[ro]priis noscu[n]t talia monstra
Cuemq[ue] petat fine[m] fallax doctrina uidendu[m] e[st].

De colligi... de spinis uuas. L. IX.

Nam neq[ue] de tribulis fic[us] nec sentib[us] uuas
Prouenisse umqua[m] ruris (.i. noscetis) (su[p]erficie) p[er]ga notatis
Utque arbor p[ro]prio uestit germine poma
Sic dolus illoru[m] fructu monstrante patescit.

Non omnis qui dicit mihi d[omi]ne d[omi]ne. L. X.

Non ego palpanti (adolan[ti]) uerb[is] honore mouebor.
Nec me q[ui] d[omi]n[u]m (fraude) p[er]blanda adolatio dicet.
Premia celestis capiet (grata) spontanea sedis.

Illi sed merito gaudebunt munere regni
Qui faciunt nostri genitoris iussa uolentes. Nonne in nomine
Adueniet mox summa diesque: iure seuero. tuo LXI.
Premia iustitiae tribuet scelerique gehennam.
Tunc in multorum clamabit talia fletus.
Nonne tuo quondam magne sub nomine nobis
Uirtutes sanctis domuier omnia iussis
Sepe etiam nostra est uox adnumerata prophetis
Seruiuitque tuo nobis sub nomine demon.
Tunc iurabo illis quod talis cognita numquam
Uita mihi est hominum gestis quae sordet iniquis. Domus su
Quisque meis monitis auresque et facta dicabit. petram LXII
Hunc equabo uiro solidis fundamina saxis
Ponenti librata supra cui moenia surgent,
Illa domus pluuiis uentisque inlesa manebit
Torrentumque minas firmato robore uincet.
Herent inmote quoniam fundamina petre. Domus super arenam.
Qui uero auditu tantum mea iussa tenebit LXIII
Diuersisque procul factis per lubrica perget. Stulto
Hunc similem faciam uolucri qui fulcit arena
Fundamenta domus; primo cum flamina uenti
Et pluuia effusis ceperit cum incubere riuis
Omnis subuerso procumbit pondere molis.
Insequiturque graui tectorum strage ruina; hucusque preceptum
Talia dicente magna admiratio plebem. in monte. LXIIII
Inmensam stupuit: quoniam transcenderat alte
Doctrinam uetitum Christo concessa potestas. De leproso. LXV.
Denique linquentem celsi fastigia montis
Stipabat gaudens populorum turba sequentum.
Ecce sed horrenda confixus uiscera tabe.
Quem toto obsessum fedarat corpore lepra.

Procubuit uenerans iuuenis xpm̄q: precat.
Ut careat tandē languoris pondere tanti.
Sufficiet uoluisse tuū; cū dextra xpi
A tactu solo purgauit lurida membra
Incolomiq: dehinc celare hec gaudia iussit.
De centione LXVI
Et legi parens offerri munera templo.
Inde recedenti supplex se pronus offert
Centurio. & pcib: pient talib: orat.
Inpubis pueri cruciat spš eger.
Cuius cuncta repens membroꝝ muĩna languor.
Dissoluit. uitamq: tenet iā pena supstes.
Sed iussu miserere pcor; iā tecta subire
Crimina ñra uetant uite lucisq: parentē.
Hunc uerbo satis est iubeas remeare salutē.
Subiectos m̄ sepe uiros sic ñra potestas
Officiis uerbo iussis parere coegit.
Dixerat; ille uiri mot pcib:q: fideq:
Talia conuersus poplo dat dicta sequenti.
haud umquā talem memini me gentis auitae
Inuenisse fidē. sed ueris discite dictis.
Quod multos homines diuersis partib: orbis
Progenitos celi regnū sublime uocabit
Cum patrib: ñris uitali accumbere m̄se.
Progenies quoꝝ cecis demersa tenebris
Dentib: horrendū stridens fletuq: frequentans.
Perpetuis poenā cruciatib: acta subibit;
Att iā iuuenis ñris uirtute fidelis.
Ut credis ueniāt fruct cū luce salutis.
Dixerit. & dicto citius cū uoce loquentis.
Ad puerū celeris transcurrit munera uerbi.
Ingressusq: domū miles pparite recursu.

…brinesque
…ips rogando
…pieret ex
…mplo

Peruenisse dei letatur dona medentis. De socru petri. LXVII.
Edes inde petri sanctus penetrabat ihesus.
Cum anhela socrus estu febrique iacebat
Utque illi dextram tetigit saluator ihesus.
Sana ministrum praebebat femina mensis. Finit lib. I.
Incipit lib. II. Ubi iubet disceptis nauem deducere.
Iamque dies pronto decedens lumine pontum. Cap. I.
Inciderat. furuam iam iam nox cerula pallam.
Sidereis pictam flamminis per inane trahebat.
Cum multos homines meritis languore ruentes
Deuinctosque animam scelerata demonis arte
Certatim populi ceca iam nocte ferebant.
Sed uerbum xpi tanto languore remoto.
Omnibus indulgens praebebat munera patris.
Ecce sed exorta maior cum luce tumultus
Gratantis populi cum turbis anxius ille.
In mare ueliuolum celsam deducere iussit
Disciplis puppim. precibus tum scriba profusis
Hauigio sancti. parti poscebat abire. Uulpes foueat habent
Olli xpistus ait quo me tu scriba sequaris. II.
Uulpibus in saltu rupis excissa latebram
Prebet. et heres auibus dat silua quietem.
Ast hominis nato nullis succedere tectis
Est licitum. gentis si cest intentio uitae.
Tunc e discipulis unus sic ore rogabat.
Ultima defuncto debentur munera patri
Sed spatium tribuat tua nobis sancta uoluntas
Ut liceat miseri genitoris condere corpus.
Xpistus ad haec iter melius comitabere nostrum.
Et sine defunctis defunctos condere terra. Ascendit
Conscendit nauem uentoque inflata tumescunt. nauicula. III.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

uent(us) uelox

Vela suo (ta) flatuq: uolat stridente (sonante) carina.
Postquā altū tenuit puppis consurgere miras.
Pont(us) & inmisis hinc inde tumescere uentis
Inflat (tegit) & adcelū rapidos sustollere (strenue tes) montes
Et nunc mole ferit pupim (treopsfed) nunc tbine (ankeri) pram.
Inlisosq: sup latum tabulata receptant.
Fluct(us) disiecto (inudato) apit tra pfundo.,

Ipse ihs dormiebat IIII

Intea inpupi somnū carpebat (tenebat) ihs.
Illū discipli parit nauteq: pauentes.
Euigilare rogant (xpm) pontiq: picula monstrant;
Ille dehinc (s. erat) qa nulla subest fiducia uob
Infidos animos timor irruit, inde procellis
Impat; & placidā stnit sup equora pacē.,
Illi intsese timidis miracula miscent.
Alloqis. que tanta sit ei pmissa potestas.
Quod uesit impiū cui sic freta tetra uentis.
Erecte que minis submittant colla pcelle.;

Veniunt in terra gerasenorum V.

Iam gerasenor(um) stetat sublitore puppis.
Ecce sed egresso (s. xpo) iuuenis mirabile dictu
Occurrit: miserā cui mte sps at.

horrendā

Inmunda implebat lacerans uirtute furoris.
Illi grata (s. erat) dom(us) tetris habitare sepulchris.
Nec potat rapidū qsquā retinere furore (amtia).
Fortia (insup) qnetiā rūpebat uincula ferri.
Scindebatq: graues ut linea fila catenas.
Etiā compedib: leuis insultare solutis
Ludus erat. saxisq: ferū cdere pectus;
Isq: ubi pgente xpm plittora uidit
Conclamore ruit: longeq: adcurrit adorans.,
Regnantis semp dni (s. fo) certissima ples
Oram(us) (s. te) ne nos solite regionis aboris

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Excutias longe torm̄tis excruciatos;
Nā nom̄ legio est nob: multosq: subuno
Homine consociat [demones] flat uis sola nocendi — Si eicis nos mitte [in] porcos.
Cernis ut inmundi subigant [fodiunt] hec pascua porci.
His saltim liceat rabiē satiare repulsā.
Per patris alti throni nom̄ sublime rogamus;
Impat his hōis m̄tē dimitte xp̄s.
Porcoȝq: sinit gregib: finire furores;
Iamq: hōis stupidū discusso demone pect⁹.
Insperata suae uenerat dona salutis;
Etiā p̄cipites scopuloȝ margine porci:
In mare deiecti [disiecti] p̄pant disp̄dere uitas;
At ū especulis miracula tanta pauentes.
Diffugiunt urbisq: ruunt [festinant] adtecta subulci
Et famā incendunt. populosq: ad litora cogunt.,
Insanū uero iuuenē postquā [hinc] resipisse [intellexissent].
Credere cernentiū populoȝ turba coacta ē
Orabant [s. illi] pauidi regionē linquer& illā.
Inde domū repetat [s. xpo] itarū lum ihs: — De paralitico. vii.
Ecce reuertenti iuuenis [s. paralitici] torpentia mēbra.
Officiū [s. membroȝ] quoȝ morb: dissoluerat ater.
Ante pedes xp̄i lecto posuere [s. hōies] cubantē
Quē [s. paraliticū] miserans animo uerb compellat [adloquit] ihs.,
Adsit certa tuē [s. ō] iuuenis constantia [credulitas] menti.
Nam t̄ p̄teritus [dimittunt t̄ peccata tua] uite donabit error [peccatum].
Hoc dictū scribe m̄tas popta maligne
Carpebant q. uerba dī uirtute ferenda [i. p̄mittanda]
Ptulerat [s. xps] sc̄s sed pectora talia cernens
Hoc inquit uerbū scribarū dicta retractant [detrahunt].
Quod [s. uerbū] quāto leuius fuerit dixisse [dimittunt t̄] sequentis
Et dicti & facti partē uirtute pbabunt.

Et m(od)o concessum peccata remitte cernent.
Qua p(ro)pt(er) iuuenis firmato corporis usu
Surge iugens. strat(um)q(ue) tuum subtecta reporta;
s(cilicet) paralitic(us) Surrex(it) lectiq(ue) humeris ia(m) fortib(us) aptat.
Permediu(m)q(ue) iugens popli mirantis abibat.
Tunc timor & laudes d(omi)ni p(er)pectora plebis.
Ubi matth(eu)m uocat Concelebrata simul miracula leta frequentant.
VIII Progrediens tunc inde ad uectigalia uidit
Consessu inmedio matth(eu)m; protin(us) ergo
Disciplis herere iub&; nil ille recusans;
Ubi philippu(m) uocat Impio x(ris)ti par& gaudetq(ue) secutus.
IX Inde it(er) ingrediens simili sermone philippu(m)
Hortat(ur). comiteq(ue) suis adsciuit amicis;
Ille ubi x(ris)pi uitesq(ue) uiamq(ue)
Et primu(m) uisto (con)currit nathanaeli.
En n(ost)ris in q(uo)d concessu surgere seclis;
Que uoces uetum. & s(an)c(t)i cecinere p(ro)phete;
Hunc genuit ueniens dauidis origine ioseph;
Nazara cui felyx patria est. & nom(en) ih(esu)s;
Ille refert, genuit (ne) quaq(ua)m si nazara miror.
Quod dignu(m) tantis umqua(m) uirtutib(us) esset;
Olli philipp(us) ait; cernens. dubitare quiesce;
Progrediens inde nam oculis tuere licebit.
Illu(m) ubi tendente(m) longe respexit ih(esu)s.
Vir uenit h(i)c iust(us). cui pectora nescia falsi
Virtute(m) pura(m) seruant. sine fraude maligna;
Ille sub hec; ubi nam. t quo me tempore nosti;
Cui d(omi)n(u)s hec diuino, pectore p(ro)mit;
Cu(m) te diffuse tegerent umbracula ficus.
Ante etia(m) qua(m) te uocitarent uerba philippi.
Vidit & elegit comite(m) te sp(iritu)s auctor.

Talib: attonita [mirantis] sequit~ uox nathaelis [na];
Progenies ueneranda dei rex inclite gentis.,
Tu [es] populis terreq: salus uiteq: magister.
Xps ad hec; facilis suasit t credere uirtus.
Arborea quo te uidi recubare sub umbra.
Sed maiora dehinc rerū miracula restant
Cernetis parit totū se scindere celū.
Atq: di celeris ethrā penetrare ministros.
Inde hominis nato clarā deferre [laude] coronā. Ubi de aqua uinū
Interea thalamis [coniugia] conubia [sollicita] festa parabant.
In regione chanaan. ubi clara mat ihu.
Nato cū patrū conuiuia concelebrabant.,
Vina sed interea conuiuis deficiebant.,
Tunc mat xpm ptalia dicta pcatur.
Cernis letitie iā defecisse liquorē
Adsint [s. o] nate bonis ex te data munera msis;
Olli respondit tantarū gloria xps.
Festinas [antecedis] genitrix ndū me talia cogit.
Adductus hominū. tempus ccedere dona.,
Mensurarū te inde uocat letata ministros
Mat & impus nati parere iubebat;
Sex illic fuerant saxis ppulchra [s. ex] cauatis
Vascula. queternis apirent [sinuantia] ilia metretis.
Hec iubet [s. ibi] [fac] e fontis gremio complere ministros
Preceptis parent iuuenes undasq: coronant [circūdant]
Conplectas labiis [t oris] lapidū tunc spuma poras.
Commixtas undis [flat] auras ad summa uolutat [uoluunt]
Hinc iubet [s. ibi] ut summo [principi] tradantur gustanda ministro.
Ille ubi pcepit ueneranda dona saporis
Nescius inuini gratū transisse liquorē
Egestas [exanitas] nup puris de fontib: undas.

Increpat ignarū sponsum q pulchra reseruans. [arguit]
Deteriora prius p̄missas uina dedisset.
His signis digne credentiū disciptoꝝ
Et eicit de templo uendentes & ementes. XI. Perpetuā stabili firmauit robore mentē.
Inde ubi iudeis aderant sollemnia paschę
Adsolimos direxit iter. temploq: subibit [fines] [intrabat ascendebat] [a]
Reppit hic populū. uenalia multa locantē.
[iuuencū sinconpa] Pars uendebat oues. pars corpora magna iuuen- [s. uendebat]
Pars inhians nūmis artē numerare uacabat. [intendens] [cū]
Restib: hic xp̄s connectit uerbera flagri
& mensas uertens. aeris p̄fundit aceruos. [cumulos]
& sup increpitans p̄cul hec auferte p̄fani. [s. dicat] [arguens]
Soluite templū hoc. XII. Ut nīs hic genitor n̄ sordida lucra colat.
Tunc poscens signū plebes iudea fremebat. [s. irascebat]
Quo fidens animos in talia facta leuaret.
Uentura obscuris tunc xp̄s talia miscet. [s. uerb]
Soluite pollutis manib: uenerabile templū
Hoc: ego restituā. cū tam lumina solis
Incipient rutilā ... infundere lucē.
Illi int sese tractantes mup mure ceco.
Hoc aiunt uix sex & quadraginta pannos.
Construtū ueteris regni molimine teplū. [structū] [ea] [s. namine]
Tu potis trib: in spatiis renouare dierū. [mortis]
Hoc uerbū quondā. post tempora debita digni [postea] [ibu]
Cognouere uiri. p̄p̄o de corpore xp̄m
Delubrū dixisse. dei sed signa uidentes
Nicchodemo. XIII. Tunc multi cepe fidē. sc̄mq: secuti;
Nocte subobscura celso sublatus honore [dignitatis]
Primoꝝ p̄cerū iudei numinis unus [maioz] [p̄ncipū]
Uenit. & ad xp̄m submissa uoce p̄fatur. [humili]
Haud dubiū est q larga dei te sc̄e uoluntas

Humanis lucem concessit surgere rebus.,
ageret
Hec quisquam tantas miracula signis
Hi comitata dei iubeat splendescere uirtus,
Xpistus ad hec. teris iusti si culmina queris
Nullus ad excelsum poterit conscendere regnum.
reuersa
Reddita ni penetret nascendi exordia rursus.
sco baptis matre
Atque nouam capiat diuino munere uitam.,
nichodemus
Ille iterum tantis stupefactus corda loquelis.
it
Hoc inquid nostre non est conprendere mentis.
Quis poterit cepte reuocare exordia uite.
senex ad breuitatem
Aut rursus senior matris correptet in aluum.
Et nouus in lucem ueniat lucemque reuoluat;
s. xpistus
Ille sub hec.; liquido siquis de fonte renatus
Et flatu sancto. rudibus consistit membris
e
Coepit. et heredem liber conscendet in aulam.,
s. ex
Terrenum corpus. terreno corpore natum est.
Spiritus haud aliter simile generat sibi flatum.,
Spiritus hic deus est. cui parent omnia mundi.
stat
Hic uolens quo cumque uolet. uocemque per auras.
Iactat. sed nescis quae sint exordia uocis.
pergunt s. spiritus spiramina
Quaque petant et currentia flamina parte.,
Quisque igitur iuste repetat primordia uite. i. baptismo.
s. renatum renasci reuirescere
Hunc simile sancti flatus. reuiuiscere certum est.,
nichodemus
Et iudeus ad hec; nil horum cernere possum.,
s. uerba s. ait
Talia tum xpistus; solimorum magne magister.
Israhelitarum sublimis gloria gentis
fidei de lege accepta
Tune etiam ueritate uite de lumine rapta
cec. ruens
Demergis precepsque furuis mirande tenebris.
Nec potes obtunso comprehendere talia sensu.
cerim. credetis
Ecce fides nulla est; tantum terrestria dixi.,
Quod si celestes uires conscendere sermo

C epit & supas rerũ conpꝑendere formas!
Q uis uiri durã potit mihi pandere uitę.
A ccipite ergo nouis · que sit sententia reb:·.
S idereũ nullus potit tscendere celũ.
abarce
H i solus · caeli q̇ missus uenit abaula.
I dẽ hominis natus · celi qui in sede morat̃.
U t serpens indesertis regionib: olim.
M osei inmanib: · sũmo sublat' honore est.
S ic hõis natũ tolli in sublime necesse est.
U t qui cũq: fidẽ uitas penetralib: altas ·
I lluis adnom statuit sub t̃bine secli.
P cul & pedib: loetũ · & trans sidera surgens
S ublimis · capiat donũ inuiolabile uitae.
N amq: ds̃ mundũ tanto dilexamore.
F ius ut in t̃rã descender & unica ples.
adiungens
C redentes dño · uitae iunctũ ra ꝑhenni;
severo
N ec ds̃ hunc natũ disquirere iure seueno.
distribuere t disponere
I udicioue truci tras expendere misit.
M ttia sed poplis uenianit ut munera uitę.
N ãq: ubi certa fides fuerit cõplexa salutẽ.
comotio legis
N on erit ulla illic anceps cogitatio iuris;·
A st ubi dona ꝑtul fuerint exclusa medele!
I am ꝑpria ipsoꝝ uitẽ dampnatio torqu&;
U nica nã dñi fuit his incognita ples.
fuger
A duentũ lucis miseri fugere supbi.
amplectantes
E t magis amplexi cecas tenuere latebras.
S ic q̇cũq: malis uitẽ maculauerit actis!
A d tenebras pauidus refugit · ne lumine claro
S ordida pollutae pateant contagia uitas.
A t q̇cũq: pię tenuit uestigia uitę!
A d mediũ ꝑpat · luceq: nitescere gaud&!

Splendeat ut claris virtutis gloria factis. De muliere samaritana. XIIII. 18
Inde Galilaeam repetit servator Iesus,
Praeteriens. Sed forte venit Samaritida Sichem.
Illic fundus erat Iacobi de nomine pollens.
Et puteus gelido dimersus in abdita fonte.
Sed erat hic rapido salvator anhelus in aestu.
Discipulique escas mercantes moenibus urbis.
Passim dispersi solum liquere magistrum.
Moenibus egrediens Samaritis femina venit.
Hauritura cavis putei penetralibus undas.
Illam deposcit potum sibi tradere Christus. — Olli Christus ait [illegible] laticis da sumin potum
Respondit mulier mirum mihi percipis inquid.
Ut tibi Iudaeo mulier samaritica potum.
Dispernens vetitum Samariticum iussa ministrem.
Tum salvator ait: domini si munera nosses.
Et quis te sitiens potalia pocula poscat.
Tu potius peteres vivam tibi tradere undam.
Illa sub haec puteus gremium sinuatur in altum.
Urceus est nullus. nec sunt tibi vincula funis.
Unde igitur potis undam mihi tradere vivam.
Num tu maior eris nostri virtute parentis.
Hunc etenim Iacob puteum cum plebe bibebat.
Et propius huc saepe greges ad pocula duxit.
Olli respondit mundi regnator Iesus.
Ex ista plene nullus satiabitur unda.
Nam rursus sitiet; sed nostri dona liquoris.
Ardorem excludent aeterna in saecla bibendi.
Dulcia provenient nostri cui pocula fontis.
Largior inde fluet vitalis gratia fluctus.
Sed desiderium nostrae si te capit undae.
Excitus veniat tecum mox urbe maritus.

Coniugia sese mulier negat ēē reuinctā.
Tunc sic psequit̃ mtis pspector ihs.
Femina [s. o] ueridicis loqueris de coniuge uerbis.
Nā tu conubiis nexa es iā quinq: uirorum.
Nunc aliena [s. coniugia] sup [insup] thalamorum uincula tollis.
Tū mulier [s. ait]: scim te certū est ēē pphetā.
Sed nri istius uenerandum [s. dm] montis in arce
Preceptū nob quondā liquere parentes.
At uos insolimis orandū dicitis oris.
Talia dicenti mox talia reddit ihs.
Euaderit temp montis cū uertice utri
Omnib: & solimis aberit ueneratio longe.
Sed nunc certa salus iudeis [iudaicis] surgit ab oris.
Et nunc instantis cursus iam temporis urg&.
Cū ueri scm genitorem [patre] errore remoto.
Cultores iustis armati legib: orent;
Sps his ac plena fides erit & pat alt.
Talia qrit cultorum pectora tris;
Illa dehinc [s. ait] scim q xps nunti orbi
Aduentu pprio uitalia scta pand& [apit].
Et tunc pcantū [c. possentu] largus miserator ihs.
Se lum tris xpm uenisse fatet [iam mulieri];
Etiā discipuli [apti] reduces [reuertentes] stupuere magistrū [i. ad]
Qd secreta illi potiret femina [s. mulier] uerbis;
Et ppans urnā mulier [femina] ppe [peul] fonte [afonte] reliquid [dimisit]
Et populū totis eduxit moenib: urbis.
Omnia nā memorat sibim& sermone pphe.
Gesserat ipsa [s. mulier] pri quecumq: ex ordine dicta.
Tunc [tū] ppe xpm [ibim] fuse [mixte] petiere [prexere] cateruę [populi]
Discipuli interea rogabant sumer& [s. ut] escas.
Ille satis sibi pulchrorum sup esse ciborum metta

[…] cū muliere loquebat XV

Respondit. sed tum mirantum discipulorum
Int(er) se occultis curebat sermo loquelis.
Forte aliquis prior hic epulas dedit ante magistro.
Hinc ut merito satiatus respuat escas.
Ille sed interne cernens molimina mentis
Haec inquit epulae pectus satiabit istud.
Si faciam magni genitoris iussa per orbem. De maturis messibus. XVI
Quattuor hic mensis laetae ad primordia messis.
Frugiferae aestatis certe super esse putatis.
Erigite o oculos albentes cernite campos.
Cunctaque maturam iam rura exposcere messem.
Hunc quicumque metet pulchri mercede laboris.
Vitalique dehinc gaudebit fruge redundans.
Et sator accipiet messorum gaudia laetus.
Vos ego nunc misi gravidam succidere messem.
Quae non est vestro sulcis inserta labore.
Vos aliena bonae ditabunt munera frugis.
Talibus adloquiis comitum dum pectora conplet.
Ecce samaritum populi venere rogantes.
Exorantque illic geminos expendere soles.
Iamque fides multos plebis fundaverat alta.
Haec iam femineis tantum concredere verbis.
Ipsos sed coram virtus manifesta docebat.
Venisset quoniam saecli servator Ihs. De filio reguli.
Iamque galileam remeaverat in regionem XVII.
Quondam fontanas vino mutaverat undas.
Regius hic iuvenis cui natum morbus anhelo
Ardore extremis vitae torrebat in horis.
Comperit ut Christum certo remeasse recursu
Advolat et precibus subolis pro sorte profusis
Ne prius ad letum natus traheret acervum.

Xps adhec; signis ni sudeat omnia uirtus.
Non erit ulla fides; sed pge & sospite uita.
Aedib; in tuis dulce complectere natum.
His uerbis fructu mox pceptura salutis.
Pulchra fides dnm letatur inpectore firmat.
Iamq; ite ingresso pperabat obuia seruus.
Nuntia fama uenit. puerumq; inluminis oras.
Limine demoratis subitam remeasse salute;
Ille ubi cognouit certu concurrere tempus
Sanatas xpi uerbis sesq; domumq;
Mancipat amplexus fidei uenerabile donu.

Quare cu publicanis XVIII

Forte dies epulis multos sociauerat una.
Publica conductis qui uectigalia lucris
Pessi rapiunt alieno nomine pdam.
Hos cu discipulis simul acciperet ihs.
Ecce pharisei occulto repndere risu.
Quod legis doctor conuiuia talia iniret.
Ille sed inspiciens quid pectora seua tenerent
Numquid medicis opus est ubi fortia membra.
Intemerata salus uegetat uirtutis honore.
Egris sed merito miserans medela adhibenda.
Discite nunc saltim iubeant qd uerba pphete;
Non ego sacra magis qua mitia pectora quero.
Haud &enim iustos ueni ad directa uocantes.
Sed reuocare malos peccantu limine gressus.

Non cora sponso ieiunare XVIIII

Ecce sed enumero mirandi munera xpi
Unus iohis querebat discipulorum
Cur ipsi legis ieiunia crebra tenerent.
Nullaq; sub xpo plebes ieiunia ferret.
Xps ad hec tota placido sic ore pfat.
Qui sponsi letos comitant uota choreis.

Non p̄sente illo ieiunia tristia portant.
Iamq: dies aderit cū sponsus turbine secli
E medio comitū rapietur tristib: illi
Spondebunt animos lacrimis horrore ciboꝝ
Languida concupient animis ieiunia flentes;
Quā stultū est rudib: ueteres subtexere pannos
Vestib: ut ruptis peior scisura patescat.
Aut utrib: calidū tritis cōmittere mustū
Quis ruptis totū sequitur disp̄dere uinū.
Sed rudib: certū est utrib: spumantia musta
Condere: sic uinū conseruant, fortia uasa. De filia p̄ncipis sacerdotum. XX

Talia tractanti p̄culsus pectora luctu
Ecce sacerdotū p̄nceps p̄cubit adorans.
Et sibi defunctā fuit miserabile natā
Implorat lacrimans: certāq: uenire salutē.
Defunctis etiā poscebat munera xp̄i
Haud mora consurgens graditur seruator ih̄s; De fluxu mulieris. XXI

Progressi mulier sequitur uestigia seruans.
Quā languore graui bis sex labentib: annis
Carpebat fluxus macerans sine fine cruoris;
Virib: absumptis & toto corpore fessa.
Pectoris hec tacitā uoluebat credula mentē
Archanā secūq: fide iā certa tenebat.
Acriter fesso fuger& q corpore tabes.
Extremā xp̄i poss& si tangere uestem.
Hec ubi p populū summi pendentia pepli
Fila manu trepida tractauit p̄timus ille.
& causas morbi & credentia pectora cernens.
Concessit celerē tali cū uoce salutē.
Accipe q meruit fidei constantia munus.
Et mox restricto uiguerunt sanguine uenae.

De exsuscitatione filiae principis xxii

Postquam puerum est ubi funera uirginis ingens
Plangentis populi fremitus clangorque tubarum
Ut tanta supreme celebrabant munera pompe
Abscedant inquid tectis hec tristia membris
Namque puella iacet placido dimersa sopore
Defuncta retur fletum quam nescia plebes
Talia dicentem ridentum turba reliquit.
Et morte abreptam dixit dormire puellam.
Sed Christus lecti uictor uitaeque repertor.
Frigentis dextram dignatur prendere dextra;
Surgere mox iussit miranda ad gaudia patris

De duobus cecis xxiii

Inde reuertenti clamor se pronus offert.
Cecorum parte gressu labente duorum.
Ollis Christus ait; si creditis pectore pura.
Hunc uirtute mea se reddet lumen ademptum.
Olli firmato se credere corde fatentur;
Tunc Christus fecit credentes cernere lucem.
Hec quoquam nimium post hec edicere nomen.
Dixit sed maior per gaudia tanta uidentum.
Ardor inexpletus famam per cuncta ferebat.

De surdo ac muto xxiiii

Offertur dehinc iuuenis cui rapta sonore
Demonis incursu fuerat substantia uocis;
Ast ubi perpulsus fugit de pectore demon.
Confestim sane redierunt munera lingue.
Talia mirantis populi stipante tumultu.
Uallatus; cernens sed milia tanta uirorum.
Ingemuit ut rursus dominus cui pascua leta
Innumere condent pecudes rectoris egentes.

De messibus ampla ... paucis xxv

Tunc ad discipulos depromit talia uerba.
Quam late segetes ruris per ea patescunt.
Sed rarus messor frugis superatur aceruo.

Iam super est dominum segetis deposcere tantae
Ut sua rura velit numero conplere colentum. (i. praedicantium)

Ubi mittit discipulos praedicare. XXVI

Haec fatur populo ex omni dilecta (i. electa) seorsum
Fortia conglomerat bis seno pectora coetu.
Hos ubi delegit (i. selecti) praeceptis talibus implet.
Devitate iter quo gentes perfidiosae
Et Samaritanum (ex ceteris) (infidelis) fraudis vestigia calcant.
Pergite qua (i. ubi) patris pecoris custodia labat
Ut vobis subigant virtutes daemonis atri.
Pergentes vero similem mihi sumite mentem.
Sancta fides curamque (curationem) piam languoribus aptet (donet).
Haec vires nulla vobis mercede (pretio) dabuntur
Et vos haud aliter gratuita inpendite dona.
Non auri argentive domet possessio mentem.
Nec vos nummorum subigat scelerata cupido.
Nec geminas vestes nec plantis tegmina bina.
Virtutem nudae cupiat servire ministri.
Ingressi muros urbis perquirite (scilicet tales) semper
Hospitio quorum par sit succedere iustos.
Ingressique dehinc pacem sub tecta vocate
Si tranquilla domus fuerit pax illa (manebit) tenebit.
Si inerti (scilicet illa domus) indignis habitantum moribus horrens.
Defugiet utrimque abitum pax vestra sequetur.
Excludet quicumque ferus vos limine tecti
Auribus aut duris spernet vitalia verba.
Excutite egressi e domibus vestigia vestra
Haereat iniuste ne vobis portio vitae.
Illis deterior Sodomorum poena manebit.
Supplicius veniet mundo cum terminus omni.
Pectoribus vestris semper timor omnis aberret (abscedet).
Pergitis en ut oves durorum (scilicet quorum) praeda luporum (hominum).

S educs arguto serpentũ corde uigete.
S implicitate tam dulces supate columbas;
Nam sepe incumb& uob iniuria peeps.
C onsiliisq: hominũ statuent corpora uestra,
V os flagris uinclisq: feris. durisq: tirannis. (crudelib.)
F rendens urgebit pme uiolentia secli.
C ũ uos pdiderint. uerbor (i. de) ponite curã.
S ponte fluens. dabit sermonis gra uob;
S ps inuob puob digna loquet.
P d& enim fr̃m scelerata infania fr̃s.
A dletũq: dabunt genitor corpora nati,
V os odia urgebunt semp. pnomine nr̃o;
S ed finẽ uite (fidei) comitat gla uite;
P fugite ex tectis que uos sectabit urb.
I nde aliã. mox inde aliã. conqrite sedẽ;
N am uob urbes semp sup ẽẽ necesse est.
I srahelitarũ que dent subnomine plebem;
D iscipulus numquã transcendat. celsa magistri;
C ulmina nec dñm temptet (conetur) pcellere seruus;
D iscipło satis est uires equare magistri.
V el dñi similẽ uirtutẽ pndere seruo;
N am nudata (t nogata) suis pmunt cuncta latebris;
I ntenebris tacite (occulte) uob que cumq: iubent. (s. ame)
D icite pclaro nitidi sublumine solis.
A urib: & uris dicam que cũq: susurrans.
E celso inpoptos spargant culmine tecti.
D ispicite illor rabiem (i. furorẽ) qui corpora ura
P sternent ferro. n est his ulla potestas
V iuacẽ leto parit dimitte ñte.
I llũ sed poti cordis secreta pauescãt.
C orporis est animeq: simul cui cuncta potestas.

Passerib: ꝑciū nūmi uix portio parca. (gloss: modica)
P uenient. nonest tam̄ unū credere dignū. (gloss: s. passorē.)
H i iussu dn̄i. laqueos incurrere uros.
Q uis dubitat sapiens dn̄ sub pectore. multis
C redere pennatis hominem ꝑmilib: unus;
Q ui me confessus fuerit sub iudice terre.
H unc ego ñalit coram genitore fatebor;
S ic itum corā genitore negabo negantē;
N on ego nunc pacē t̄ris emittere ueni
S ed gladiū. patrio dirimat q̄ pectore natū.
E t dulcē natā dirimat q̄ pectore matris.
S i quis amore meo genitorē pluris habebit.
V el matri sobolī ue meū ꝑ ponet amorem.
S entiet horribilē nr̄a de sede repulsā.
C ondempnet q̄ cūq: animā ꝓ noīe nr̄o
I nueniet. leta florentē fruge salutis. (gloss: s. anima eius)
Q ui uos suscipiet me suscepisse benignis.
O bsequiis. idē ꝑ me genitore su ꝑmo (gloss: supno)
S uscepisse sibi gaudebit ꝑpetē uita. Iohs mittit ad dnm

T alia discipulis bis sex cū iussa dedisset de carcere (gloss: xps) LXXVII
I lustus iohs cecis de carceris umbris
S ectantū e numero delectos. talia dicta.
A d xpm̄ portare. iubet uerumq: referre.
T une pius animis requies. quā regia celi
P ollicita est t̄ris nr̄o sub tempore fulgens (gloss: reges)
A nne aliā sup est ꝑ hec spare salutē. (gloss: in firmos)
T alib: hec xps dictis mandata remittit.
C ecorū tenebre mutant lumine lucis;
D ebiliumq: uigent firmato robore membra.
L urida discutit squamoso corpore lepra.
A erie uocis penetrat surdas sonus aures.

Redditur amissa loca post funera uita.
Ad corpus remeans anime iam libera uirtus.
Pauperibus que suis non dedignata patescit.
Fulgentas splendens aduentus gloria nostri.
Ille beatus erit quem non decepit error.
Talia discipuli referunt mandata magistro.

Quid existis uidere harundinem XXVIII

Hec super ad populum depromit talia Christus.
Cur in deserto uoluistis uisere nuper
Stantem arundineum uento uibrante moueri
Cur et iam molli uestitum ueste uidere.
In domibus regum molli cum ueste tenentur.
Ille prophetarum solus transcendere uires
Iudicio ueteris scriptum promittitur olim.
Hunc et enim memorat ueneranda lectio uocis.
En ego mitto meum stratas aptare ministrum
Ante tuos uultus; genuit nec femina quemquam
Maior iohannes nam quam uiribus esset.
Sed minor hoc celi fiet sublimior aula.
Huius ab exortu nunc celi regia sentit
Et celi regnum uiolentia diripit atrox.

Lex et prophetae usque ad iohannem XXIX

Lex omnis summam baptiste ad tempora cepit.
Atque prophetarum finis concludit idem.
Si uultis uolucris penetralia noscere secli.
Ipse est iohannes felix uenturus in euum.
Corpus iohannis felix habitabile sumpsit
Helias quondam quem tunc bine missa corusco
Flammipedum rapuit simulatio quadriiugorum.
Audiat hec dictis pandens uitalibus aures.
Nunc tibi confiteor genitor cui gloria seruit
Fulgentis celi et terrarum frugiferentum.
Celasti nunc que sapientibus ista superbis.

Metaplasmus
habet aures audiendi audiat

23

Hec oculis quondā parue sapientib: orsa.
Paruula qui infantū [aptos] uis hec conphendere [cognos] corda.
Iam tibi regnantis ē. omnia tradita patris.
Nec quisquā dnm̄ potuit cognoscere natū
Ni solus genitor. genitorē inde [f. nec] uidebit.
Filius aūt idem pandet curtalia natus. Venite ad me omnes qui
Huc omnes ueniant oneris quos sarcina [pondus] uasti [magni] laboratis XXX
Comprimit. his potius uires mea munere patris.
Antiquas uires hilari [leta] reparare quiete [beatitudine].
Sumite forte iugū leuis est mea sarcina iussis.
Namq: humilis [f. hominum] dulcē largit̄ corde salutem. Die Sabbato abiit
Hec ubi dicta dedit messis pculta [f. frugis] grauate [mature] P Segetes XXXI
Preterit [transit] & popłs sectantū discipulorum.
Spicarū grauidā [maturā] carpebat inordine frugē.
Ille dies ueti poscebat lege quietē.
Sabbata nā prisci repetebant otia iussis.
Ecce pharisei curant reprehendere xp̄m.
Q̄d sc̄e legis calcarent iussa metentes.
Discipli legū sed tū completor ihs
Incipit his ueteris scripti monimēta [a priens] recensens
Legistis certe intemplo dauida [cantante] canorū
Cum popło quondā panes sumpsisse sacratos
Et ppriam comitumq: [ntigisse] sedasse sedillos
Illicitum cuiquā fuerat contingere panes.
Sumere quos solus [licuit] poterat [sed p lege] delege sacerdos
Fuisdē scriptum est iusto moderamine legis
Sabbata [uiolant] pfanent templo sine crimine uates
Hec minor est istic uīe glomeratio turbe
Quā tēpli uirt? [intelligerent] caperent si pectora uīa
Quod non [s. uult] sacra [sacrificia] dī sed malle mitia corda.
Non tam sepe uiros dampnass& [s. uīa] factio sacros [innocentes].

Expertes culpe sed ego nunc sabbata cuncta
Sponte mea dominans legis subiure tenebo

homini manu arida XXXII

Tunc conuenticula ipsorum post talia dicta
Ingreditur mox hic iuuenem perlimine cernit
Siccatum exhumero cui pondus inutile palme
Pendebat; sed tum dictis temptando dolosis.
Aegris an liceat per sabbata ferre medelam.
Querunt calcatę ut legis uindicta maneret.
Xpistus ad haec; foueam si forte pecuscula uestra.
Inciderint. certe transibitis otia legis.
Et pecus abrupto tolletis uile profundo.
Quanto igitur nobis hominum curatio maior.
Ad benefacta animos tollens accendere debet.
Ergo age tu iuuenis. sanam pretendito dextram.
Cum dicto. palmam sanam porrexit utramque.
Iustum per signis que uix ueneratio posset.
Mirantis digno populi sustollere cultu.
Conciliis trucib: conclamant decipiendum.

cecum et mutum curat XXXIII

Talia perspiciens procerum molimina xpistus.
Decedens uariis hominum languorib: aptat.
Concessam in propterlos patria uirtute medelam.
Oblatusque ibidem. quem demonis horrida uirtus
Et lingua et uisu. truncatum uiuere poene.
Et propriis escam cruciatib: esse uolebat.
Hunc ubi curatum uisuque et uoce uigentem.
Ceca pharisee cognouit factio gentis.
Demonis auxilio quod princeps demoniorum
Solus nequiae uires dictione teneret.
Hec illum fecisse ferunt, sed talia xpistus
Ueridicus aperit. conuincens pectora uerbis
Si gemina regnum distructum parte desciscat.

Et scissa adversū sese divisio pugnet.
Disruptisq; ppe labent' cuncta medullis;
Horrid' & demon si demone pellit' atro.
Adversa sibimet scissus virtute repugnat;
Quis poterit pdā tectis auferre viroȝ.
Ni prius adgressor custodū brachia nodis,
Vinciat. ut facilis veniat direptio prede. s. nullus
Quisq; meis aberit discret' miles ab armis.
Hostis in adversi consistat fronte duelli.
Quisq; meis gregib; cogendis liber aberrat.
Dissicet ille mei pecoris pdevia pastus.
Sed q̄ cumq; hominū fuerit sup omib; error.
Dimitti potit. tantū ne sps umquam
Vocib; insana laceret' mte pfusis.
Sive furens hominis nato convitia quisquā
Ingeret. hec etiam poterunt peccata remitti;
Sps at scs tantū cui cumq; pfana
Verboȝ rabie violabit', inrevocatis
Suppliciis nunc & semp torrebitur ignis.
Quando venenifera serpentis seva ppago
Sermonū dulci potit mitescere fructu.
Nam bona thesauris pmunt' dulcia iustis.
Et mala letifero pcedunt ore venena.
Verboȝ meritis veniet subiudice poena.
Verboȝ meritis dabit' subiudice vita; De unitate

XXXI

Que genitor faciet. sectabit' omīa natus. PATRIS
Namq; idē nato manifestat cuncta videnda.
Et potiora dehinc tribuet miracula rerū.
Sicut enim genitor demortua corpora reddit
Ad clarā vite lucem. sic omīa natus
Que volet adsupos surgentia corpora ducit.

Hec genitor quemquā [t equā] uiri se iudice querit·
Sed dedit hec nato querendi iura p̄orbē·
Gta quō [s. ut] maneat similis natoq: patriq:·
Nāq: [a] repulsus erit uiro si nat' honore·
[Adversitate] Improbitate pari genitorē despicientes·
Sed cū nr̄a fidem sermonis gr̄a fig&·
Mox me mittentis genitoris dona patescent·
Aeternamq: dabit p̄sens constantia uitā·
Iudiciumq: illi n̄est · sed migrat abatra
Morte p̄cul· lucisq: uigens adlimina tendit;
Adueniet tempus· cū mortua corpora uocē·
Accipient nr̄am · & uitā cū uoce tenebunt·
Nam sicut genitor uitā sibi possid& inse·
Sic tribuit nato uitā, & ius dicere iussit
Interras· hoīs quoniā decorpore uenit;
Nec mirū uob̄ uideat̄ corpora cuncta [sepulchris]
Uocis adauditū p̄prius exsurgere bustis·
Iustorūq: animas rediuiuo corpore necti·
Iudicioq: graui miseros exsurgere prauos;
Nec in iudiciū tribuit mea sola uoluntas·
Arbitrio [uoluntate] quō genitoris cuncta iubent̄·
Qui me iustitiā t̄ris disquirere iussit·
Nāq: ego si p̄p̄o testis p̄noīe surgā·
Falsa loquor, aliusq: idem quia testis habet̄
P̄ nob· semp̄ in talia temnere fas est·
Nam ueris opū signis manifestior omi
Luce: nit& presens nr̄is testatio [ostentatio] factis·
Talia c̄cedens [donans] genitor in testis adher&·
Qui me dimisit t̄ris sua ponere iussa·
Hui' enim uocē nunquā conp̄hendere q̄stis
Nec speciē p̄priā concessit uisere uobis·

Hec sermo ipsius potiit pura sedere
Pectora credendi quo substantia nulla est.
Querat ueterum scriptorum lectio uobis
Perpetuam uob uitam quam ferre putatis.
Hec etiam nrm testatur lectio donum;
Hec tam audetis pprius consistere nob.
Ne uere uobis contingat gratia uite.
Non enim captatur terrene gloria laudis.
Namque ego qui summi genitoris nomine ueni.
Respuitur uob; ueniet sed discolor alter
Nomine quem fultum pprio gens uestra sequetur.
Alterne inuob captatur gloria fame.
Uni fugitis disquirere laudem;
Nec uos arguerim coram genitore. sed illic
Accusator erit. que spes modo uestra celebrat
Moyses: quem fidei nullo seruatis honore;
Eius enim scriptis uir si crederet error.
Crederet et nob moysi que scripta frequentant. Ubi uider
Talia tum contra scribarum uerba sequuntur. quer signa.
Uocib: indubitata fides comitabitur istis. XXXVI
Si uirtutem certis firmet miracula signis.
Ille dehinc; polluta magis generatio querit
Signa sibi reb: stabunt sed signa futuris.
Namque ppha cauo quantum subpectore ceti.
Temporis absumpsit terre inpenetralib: altis.
Pgenies hois tantum dimersa manebit.
Adueniet tempus consurget reddita uite
Gens hominum pprius inflectum dedita gestis.
Hec istam digno dampnabit crimine gentem.
Qui maris efundo surgentis uoce pphete
Commonitam inlacrimas dnm pfecta reflexit.

Hic & ioneis montis potiora iubentur·
Contemptrixq; feris animis gens impia lucē·
Et regina noti [austri] uitales surget inoras· [hoc ē iudicio]
Illius adspectu [cōparatione] dampnabit effera plebes·
Finib: extremis libie [affrice] q; uenerit illa·
Ut salomona piū preceptis dedita iustis
Audiret; potior nunc est salomone potestas·
Et tam̄ obtunsę cecant pectora plebis·
Exclusus siquando fugit depectore demon
[expulsis] Quē tēpat sēs purgato [eicit l purgat] corpore flatus·
Ille uenenatis conlustrat passib: oras·
Qua nulla excurrit fontani gurgitis unda;
Nec requiē placide sedis sibi reppit ardens [cupiens]·
Tunc repetit suete sitiens [cupiens] habitacula mentis·
Atq; si forte suis obnoxia [dedita] corda uenenis
Ornataq; leui [uenustas l gaudentia] ridentia limina cernit·
Adsociat septē similes glomerando [colligendo] furores
Uis inimica homini· penetratq: inuiscera serpens [intrans]
Sic gen⁹ hoc uero [aueritate] mentis cū degenerarit [l degenerarat]·
Vincula ppetuis deflebit subdita poenis·

[Ubi mat ihu stabat foris]
XXXVII.

Atq: ea cū poplis uitalia dicta frequentat·
Pro forib: mat cū frib: adstitit illi
Et miscere [dare] foris sermonē [s. filiū] comin⁹ [ppe] orat;
Talia tū matris mandatis dicta remittit·
Hic mecū genitrix· mecū germana [frs] residunt
Corpora· nā patria [l patris] implet cui cūq: [aquo cūq:] uoluntas·
Ille meo ppriū conectit [colligit] sanguine corpus·
Et matris generisq: mei subnoīe habet; [ppe ē]

[Parabola de iiii seminib:]
XXXVIII

Progredit templo trarū lum ihs
Et maris extrema treq: resedit inora;
Innumereq: illuc plebs flexere cateruę

Ille sed excelsam scandens que proxima puppim
Litora complerat depromit talia plebi.
Ecce sator commendat semina ruri.
Illa diversa solo sortemque locorum
Pro virtute ferunt; nam sic ubi trita viarum
Sub pedibus solido densetur limite tellus,
Aereis avibus dant nudam semina predam;
Ast ubi pretenui velantur pulvere saxa,
Farra quidem viridem depromunt germinis ortum.
Sed quia nulla subest sicci substantia glebis. pulveribus
Inserto arescunt radicum fila calore.
Cunctaque mox apicum labuntur acumina leto;
Seminibusque aliis contingunt aspera rura.
Sentibus hic spinisque feris velocius exit
Roboris augmentum frugemque intenecat angens.
Uberibus vero dantur que semina glebis
Illa ferunt pulchram segetem, cui leta frequentant
Incrementa suo centeno copia foetu;
Audiat hec aures mentis qui gestat apertas.
Talia discipuli mirantes dicta requirunt
Implicitis populo cur clauderet omnia verbis.
Ille sed ammota credentum plebe profatur.
Vobis qui firmo robustam pectore mentem
Ad capienda dei penetralia constabilistis, id est firmastis
Concessum est aditus penitus consistere regni;
Illis pro merito clauduntur lumina mentis; id est verbis pharisaeis et saduceis
Siquis habet dignus capiet potiora redundans.
Qui vero expertes celestis muneris errant
Amittent etiam propria quecumque retentant;
Idcirco obscuris coopta ambagibus illum
Perstringit populum sermonis gratia nostri.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ut dictu esaie merita deplebe recurrat;
Est popli mentes uelari adomna crassis
Obiectib: sensu ne tangant munera uite;
Aurib: adsistunt clausis oculisq: grauatis.
Hec conuersa bono sanent noxia plebes;
Quã uře nunc sunt aures oculiq: beati.
Nam multi ueteres iusti seiq: pphete
Que uob darent: orarunt cernere dona.

Discipulis parabolã soluit

[XXXIX]

Accipite ergo animis qui sit de semine sensus;
Quisq: meum uerbũ summas dimittit in aures.
t sensu Hec sensus recipit stabili pcepta rigore
Eripit illi totum de pectore demon.
Hic agro est similis duro q germina calle
Expon& rapidis auib: sine fruge rapinã.
Sunt alii leto qui pectore nřa receptant.
Sed breuis est illis pcepte gřa frugis.
Nam si dura pmat mentem strictura coercens
Continuo trepidi pdunt sibi credita farra;
His saxosus ager simili leuitate uirescit.
At spinosus ager curarũ mole grauatis
Respond&: pressant quos pondera diuitiarũ.
Semina sic nři sermonis pssa grauantur;
Hec fructus sequit spinarũ horrore necatus.
Pinguia sic tadẽ parib: stant uirib: arua.
Illis qui clare capiunt pcepta salutis
Que penetrant animũ sensu tractante tenaci.
Centuplicemq: ferunt uirtutis robore frugẽ.

Alia parabola de seminante

[XL]

Hec tunc disciplis plebiq: hec insup addit;
Agricole simile est regnũ sublime tonantis;
Ille iactu pprio mandans bona semina ruri;
Sed post subripiens hominũ insidiando sopori.

Trux inimicus adest loliumque inspergit amarum.
Ecce sed ad fructum culmis cum spiceus horror
Processit lolio messis maculata redundat.
Tum domino famuli mirantes talia fantur:
Nonne bonum terrae semen purgata dedisti?
Unde igitur lolio turpi tua rura grauantur?
Sed iam si iubeas messem purgabimus omnem,
Triticeusque nitor selecta sorde nitescet.
Tum dominus contra sermone profatur:
Hic dolus est inimice tuus; sed farra sinamus
Crescere cum lolio; plena nam tempore messis
Secretum lolium conexo fasce iubebo
Ignibus exuri, ac nostro de semine messor
Horrea nostra dehinc purgata fruge replebit.

Simile est regnum celorum grano sinapis. XLI

Haud aliter simile est, cordis si panditis aures,
Praepositum in grano regnum caeleste sinapis;
Quod pro insinuans disponit cultor agello;
Seminibusque illud minus omnibus esse uidendum
Creditur; at iusti in max incrementa uigoris
Sumpserit, erecto transcendit uertice cunctas
Agrorum fruges, ramisque ut plumea [illegible]

Simile est regnum fermento. XLII

Fermento par est munus caeleste salubri,
Quod magnis condit mulier sub mole farinae
Illa dehinc modico fermentum [illegible] calore
Conducto unius calescet corpore massae.
Talia dum populo perplexis condita uerbis
Praebebat ueteris quod possent dicta prophetae
Ordine seclorum iussis concurrere rebus:
Os aperire meum dignabor condita mundo.
Conuoluit rusticanis uariis seminibus amaris
Inde domum repetit uictor turbasque relinquit.

Expl lib. II. Incip. III. Declaratio messis

[I.I] Fulserat interea roseu iubar ignicomi sol.
Discipuli rogitant. lolii q̄d questio uellet
Et segetis; clarus q̄b; hec deprimit ihs
Optima q farris comdat semina glebis.
Filius est hois; mundu sub noie ruris
Accipite atq; homines puro psemine iustos.
At lolii infelix coopcu demonis arte.
Sunt homines; inimicus erit uis horrida demon.
Extremus mundi finis; ptempore messis;
Messores patri uenient p rura ministri;
ministros Quos hois nat ppi decorpore regni.
Colligere erroris laqueos labemq; iubebit.
Collectosq; simul rapidis exurere flammis;
Dentib; his stridor semp fletusq; phennis;
Secretisq; piis ueniet lux aurea uite;
Sedib; ut celi iubrant lumina solis
Hec docuit patriaq; redit seruator in urbem.
Illic expediens poplis mirabile dictu
Iustitias leges uiteq; salubria uerba.
Nnne hic est fabri fili? Virtutes patrias simul insinuando docebat.
[II] Tunc liuore graui plebes commota suorum.
Presentesq; simul dni miracula uoluens.
Et generis nothi reputans exordine gente
Hec mesese musitanti uoce uolutant;
Nonne hic est fabri soboles cui nom ioseph.
Nonne maria ē genetrix fratrum nota ppago ē.
Unde igit legis doctor tanteq; minister
Virtutes cedit cui labes nota maloru.
Nazara sic plebes; cui talia reddit ihs;
Temnunt pprius miracula semp honoris

Et sine honore manent patria subsede pphete.
Talib: indignans pssit sua munera xps; Passio iohis.
Intea adregē uolitabat fama supbū. [.IIII.]
Quod mala cuncta illi uirtꝰ diuina domaret (mancipare&).
Sed putat herodes · beti (mortis) q lege remissus.
Tantu ut iohs uirtutis dona tener&.
Nam (s. erat) quondā cernens (uidens) liuenti (inuidenti) pectore demon · furibunti (uenoso)
Erroris labem puris q (qd) solueret (purgauera) undis.
Iustus iohs dampnis accensa malorum
Tunc petit herodē pestis seuissima regē. herodiaden
Et facile iniusti penetrans habitacula cordis.
Adcumulare (multiplicare) feris subigit (i. cogit) scelera impia gestis.
Arserat inlicito herodes accensus amore.
In thalamos frīs · casto q iure uetabat
Doctꝰ iohs: feritas sed nescia recti.
Subiecit leges pedib: · fruitq: nefandis
Conubiis: ipsumq: sup (i. insup) qa praua uetabat.
Carceris inmersit (i. imisit) tenebris: undisq: grauauit.
Sanguine nā iusti pmo cpressa timore.
Abstinuit sitiens (accensa) feritas · qa magna pphetā
Plebis iohm ueneratio suscipiebat. Natale
Natali sed forte die cū leta tirannꝰ herodis
herodes celsis strueret (faceret) conuiuia mensis.
Luxurie qm cuncta supbia gaud&.
In medio iuuenū regine filia uirgo
Altnos laterū celerans (uolu- ens) sinuamine motus.
Compositas cantu iungit modulante choreas. Iussit
Ipse sed inprimis (ipse mordus) mirata (mirabili) uirginis arte
Attonitus stupuit; tunc pmia cuncta parare
Iurat (testatus) spond&. que cumq: puella petiss&.
Illa sed horrendae seruans scelera impia matris.

toll,
U rg& iohis caput acerunce reuelli;
t indisco
E t lance inferri presentia munera poscit
pm agnitudine
P resentū herodes pcerū sub pondere tristis
I urandiq: membr iuris tam: impat egre
I nsontis capud inferri · tradiq: puelle ;
scel uis
I lla nefas matris scelerata adgaudia portat ;
C orporis at lacerū flentes sine noīe truncū
D iscipli condunt trē · xpmq: sequunt̃ ;
I lle ubi cognouit iusti miserabile letū ;
D esert insontis pollutā sanguine trā ·
f rondosaq: lat& secrete uallis inumbra ·

De v. panib: & duob: piscib:

S ed popli mnsae uirtutis dona sequunt̃
secreta
I lle ubi credentiū t̃bas inualle remota

IIIII

Conuenisse uid& ; morboꝝ tale repulsa
Corpora subiecit miserat multa medele
I amq: subextremo labentis lumine solis
D iscipli xpo suadent dimitte turbas
ubi · iiii · uie conueniunt
U t sibi quisq: par& querens pcompeta uictū ;
I lle iub& ibidē cunctis conuiuia poni ·
D iscipli ostendunt nil amplius ēē ciboꝝ ·
panes ordei panes
H i pisces geminos & farris fragmina quinq: ;
h oc inquid satis est ; tum mox discumbere plebē
sedib:
G ramineisq: toris iussit conponere membra ·
S uspiciensq: dehinc celū genitore pcatō ·
I pse duos pisces & quinq: exordine panes ·
D iuidit & dapib: mensas onerant opimis ·
s satiata
I amq: expleta iac& dictu mirabile plebes ·
collegere
R eliquiasq: dehinc mīsis legere ministri ·
B issenosq: sinus cophinoꝝ fragminis implent
C enantū numerus tum milia qnq: uiroꝝ
P reterea popls matrū fuit & pueroꝝ

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

xps ambulat sup mare 29

Discipulis tunc inde iub& conscendere nauem
Et transire fretu donec dimitter& omis
Ipse sua quemq: uiros. tum montis celsa petiuit.
Secretq: dehinc genitoris nom adorant.
Iamq: soporata torpebant omnia nocte.
Cum in medio sulcabat in equore fluctus
Iactata aduerso surgentis flamine uenti.
Ast ubi ia uigilu quarta statione pmebat.
Noctis ite rapidas attollens lucifer ortus.
Fluctib; in liquidis sicco uestigia gressu
Suspensus carpebat mirabile uisu.
Iamq: ppinquabat puppi. sed nescia nautae
Attoniti tremulo uibrabant corda pauore.
Clamoreq: simul confusa uoce dederunt.
Tum pauidis xps loqt timor omis abesto;
Credentumq: regit uegetans constantia mte;
En ego sum ure doctore noscite lucis;
Cui confidens respondit talia petrus.
Si tua nos uere dignat uisere uirtus.
Me pariter pmitte tuo sup equora iussu.
Fluctib; in liquidis inmersos figere gressus.
Annuit his dns; naue mox linquere petr
Aud& & intrepidus figit uestigia ponto.
Veru ubi tantaru mte miracula reru
Terrificant. uentiq: minas crebrescere cernit.
Paulatim cedunt dubio liq: facta timore.
Que ualidu fidei gestabant equora robur;
Iamq: simon medio sumers corpore clamat;
Fluctib; horrendis pereunte diripe xpe;
Dextra confestim pendit obuia petro.
Et dubitata fides. uerb mulcet amoris;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ascenseq; rati contraria flamina cedunt.
Presentemq; dī sobolē stupuere rogantes.
Cuncta nauigio socios quos casus habebat.
Transierat tandē sulcans freta feruida puppis
Optatūq; grauis conpnderat anchora portū;
Conueniunt popli rapido pletora cursu.
Portantes egros uestisq; attingere fila
Extrema exoptant. miroq; hoc munere cuncti
Credentes refer plenā pmembra salutem.

Anchora dicta agendo

n̄ lotis manib; manducare

LVI.

Ecce pharisei scribeq; hinc inde dolosi.
Captantes xpm pmunt fallacia dicta transgdi
Cur tua discipłos patrū doctrina labare.
Preceptis uetū manib; nā cura lu(e)ndis
Preterit. absumuntq; simul cū sordib; escas.
Ille sub hec fat. magis hoc est querere dignū.
Transgressi pcepta dī q pdral omis.
Namq; dī mortē defixa lege minat.
Si genitor cuiquā uerbo ledat amaro.
Vel genetrix nati dictis pulset acerbis.
Irrita uos ista & factis puersa docendo.
Quam manifesta uigent de uobis dicta pphae,
Me popłs summis labiis sublimat honore.
Sed aduersa poul cordis secreta perrant.
Accipite ō omis auresq; aduertite cordis
Non inlata homini fueruntque cuiq; pudendis
Sordib; aspgent. uitaue animoue sedebunt.
Erumpunt hominū sedque penetralib; oris.
Illam misero maculabunt inania mentē;
Discipli xpo memorant q uerba loquentis
Occulto traherent scribarū pectora risu.
Ille dehinc; genitor plantarū semina nr

Que nipse sui csevit inequore ruris.
seu — eradicata
Abiciet penit. radicib: eruta longe;
.i. deuiet
Ceci forte duce cecus sinact oberret. iueniens
t di
Decidet infoueā partē demersus utq:; .i. ambo Hq intrat
reuelasti
Tum petit absolui petr. qd questio uellit. ios coiqnat. hoiem. T
.i. tunc — .VII.
Ipse phariseis quā mox scribisq: dedisset;
Tum psator ēne respondit talia uitae;
Uos et ru duro discluditis omnia corde.
adsumit
Iussa nec admittit mentis dubitatio lucē.
Hamque cūq: hominū ueniunt extrisecus ori — maculare animā.
Inuentrē cedunt. animoq: incognita currunt.
Que uero intno ccepta e pectore pmunt
maculatione
Ora. hominū intē possunt aspgine labis
Polluere. immundoq: hominē maculare piaclo;
Secreto cordis pmunt noxia uite
adulteria
Consilia. et cedes. et furta nefanda, toroꝝ.
falsa testimonia
Et fraudes. fallax que hominū ptestib: error.
blasphemia
Et rapide celū pulsans uesania uocis.
Hec sunt que maculant hominē. que sordib: implent;
Inlotis h manib: nonpollutt umquā
uoluntate
Corporis arbitrio terenū sumere uictū; De muliere cananea.
nobilissima — .VIII.
Hec ubi dicta dedit pulcherrima rura siroꝝ
.i. tū — solitas
Sidonemq: tirūq: petit. cū femina fusis
questa t plangas
Crinib: et precib: natā causata iacentem
Uoluit. et tacitū ndesinit anxia xpm — .i. H respondit ei
uer bū
Orare. et intē uexatā demone seuo
ut dimittet. .i. nate — tresipse. e
Reddetet. et misere tandem resipire liceret, recupare reuerti
Tunc etiā pcib: sectantiū discipuloꝝ.
uerb — 9 oues filioꝝ isrl
Respondit. ppas genitoris malle bidentes
ciggare
Cogere. quas uanus late dispserat error.
Crebri instanti. tū talia fatur ihs

Natisquisq: suis panē n̄ detrahet umquā.
Et canib: iaciet; tū talia femina fat̄;
Micarū saltim canib: sua portio mēse
Decidit. & nihilo dominoꝝ cena grauat̄ (ledet̄)
Tū dn̄s loq̄t̄, ueniant t̄ digna salutis
Premia. quę fidei meruerunt robora tante
Talia saluator uerbis. & uoce locut̄.
Virginis & m̄rē discusso demone uirtus.
Erat ibi sal / uans poplm / IX. Complexā (cum nepta) impleuit domus fecunda salutis.
Inde galileā repedat (remeat) seruator (t saluator) ioras.
IPoelsiq: procul montis cōsedit in arce.
Haud mora cōueniunt popli. secūq: trahebant
Parscaptos (s. trahebat) oculis (caecos). & crurū debile uulgus.
Elinguesq: (muta) alios. morbiq: (s. erant) uocabula mille.
Omnib: ille tam languores dempsit amaros.
Virib: & ualidis uenerando munere donat.
Tū popli pariter miracula tanta frequentant.
Aetheriq: patri grates laudesq: celebrant.
De VII pa / nib: / X. Disceptos xp̄s cogens (colligens) in uertice montis
Secrete adloquit̄; plebis miratio multa ē.
Tertia nam t̄ris (s. sunt) remeantia lumina solis
Ex quo nulla sibi sumat̄ (s. supra / un) alim̄ta ciboꝝ.
Ieiunam nolim tantā dimitt̄e plebē.
Ne labor afficiat populos p longa (s. itinera) uiantes.
Discipli xp̄o ostendunt. septē sibi panes
Esse Et pisciculos alim̄ta ad p̄xima paucos.
Tū poplm iussit t̄re p̄ga cubare.
Quodq: fuit totū p̄p̄is discerpe (frangere) palmis
Et cuncte curat m̄satim (ꝑ ordere) dedere plebi.
Discipli ponunt epulas. poplsq: replet̄
p satietatē Ad satiem dapib: reliqunt (colligunt) mox fragmina
panis ē

31

Et sportas referunt cumulato pondere septem;
Quattuor ex omni fuerant tum milia plebe.
Nec numero quisquam matres puerosque notavit.
Inde magedorum navi transcurrit in horas; Ubi pharisei poscunt signa XII.
Ecce pharisei saduceique dolosi
Poscere temptantes instant celestia signa.
Sed xps cernens fallacia pectora fatur.
Convexum quotiens claudit nox humida celum.
Si ruber astrifero pcedit vesp olimpo.
Dicitis adveniet ventura luce serenum;
Iamque sub exortu solis si tristia rubro
Nubila miscentur confusa luce colori.
Dicitis agricolis nautisque venire fragosam
Ventorum rabiem. tempestatumque furores.
Fallaces nostis faciem discernere celi.
Sed vos non nescitis tempora signis
Explorare suis; sed vobis signa dabuntur.
Que maris inmenso quondam venere pfundo.
Belua cum tenuit ventris sub carcere vatem; Cavere a fermento phariseorum. XIIII
Hec ait. et ppe puppis retinacula solvens.
Transfreta scendit rapido cpndere cursu
Arva philipporum, sociisque hec talia fatur; Cavere a fermento phariseorum et saduceorum
Sollicite vobis vitentur noxia farra.
Fermentumque ferox viris avertite mensis.
Qui ista pharisei sadduceique dolosi legalibus veluti talibus pabulis
Admiscent escis. falluntque innomine panis;
Sed vobis, voluit cunctatio mentes.
Et quia parva fides sensu torpente fatiscit dissolutur
Dictis aversi navi qui tollere panes
Non fuerit vobis vacuum: farrisque cavendas
Insidias iubeam; meminisse et scire putabam

putabā uos meminisse

p ame
Quod panes quinq: plebis mihi milia quinq:
Implerent dapib: cophinisq: supflua tantis
.i. quod
Fragmenta adcumulātū fuerint collecta ciboꝝ
s. septē
Quatuor & rursum cenantū milia panes
reportari
Qd facile impleuerint. septē sportasq: referri
Vidistis rursus completas reliquiarū;
Sed moneo istoꝝ semp fermnta cauete;

pharisēoꝝ & saduceoꝝ

Quē dnt homines ēē filiū hominis. XIIII.

Discipli tandem uitalia uerba secuti.
.i. cū
Doctrinā cernunt fermti nōie dictā.
Inde ubi puentū est liquidi pg̃a pfundi
Clara philippaeo que pollent nōie rura;
congregauit
Cogit conciliū sectantū discipuloꝝ; Venit ihs in partes cesareę philippi
Et querit quē se populoꝝ fama putar&.
Respondent multas plebis tunc esse loquelas aestimatione
testare
Crebri audisse. & multos firmare q̄ ēēt
Iustus iohannes poptos q̄ flumine lauit;
Pars memorat uolucris famę sibi cognita uerba
heliā uenisse tū̄. quē pp̄ete cursu
Turbine cęlesti quondā simulata quadrigis.
Astris inseruit rapide rapide uis feruida flamine;
s. memorates
hieremiā dixere alii pars ēē pphetā;
Tunc xp̄s cunctis arridens pectore blando.
interrogauit
Conquirit que sit sententia discipuloꝝ.
ses s. dei
Sed stabilis petrus. tu sci filius inquit
Xp̄s. magnifico tras q̄ lumine comples;
s. in fide
Tunc dns forti respondit talia petro;
Petre beatus eris. nā talia pandere certe
humanus sanguis uel tre portio corpus
haud umquā potuit; genitoris munera sola.
Possunt tam ualidū fidei ccedere robur
Tu nom̄ petri digna uirtute tueris
t hoc s. nomen .i. fundamento
hac in mole mihi saxiq: inrobore ponā

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

37
32

Semp̄ mansuras ęt̄nis moenib: ędes,
Inferni dom⁹ hęc ī[e]nexsupabilis portis
Claustrū ꝑpetuo [uerbi al[ite]r] munitū robare habebit;
Cęlestisq: t̄ claues ꝑmitte regni
Et anim[?] [uolun[tates]] t̄risq: tuos [que] nexa relinques
Arbitrio: [iudicio] cęlo parit̄ nodata [ligata] manebunt.
Solueris & rursus tua quę sententia t̄ris.
Haud alit̄ ueniens cęli subsede soluta;
Sed uos discipli xp̄m medicere cunctis [his tunc pcepit ihs di ri] [.i. discipl[is] suis nemini dicerent q[uia] ipse ee[ss]t ihs]
Parcite: [nolite] quo soli cognoscant talia digni;
Iam lux aduenię ꝑperis mihi cursib: inquid [adppinquans ...] [ꝑsens]
Moenib: insolimis rabies cū ꝑma [ꝑmpta] furore
Eximios uatū saturabit sanguine nr̄o; [.s. principes sacerdotū] [obtimo]
At ubi lucifluū redd& sol terti⁹ ortū
Consurgo radiis parit̄ redimita [coronata] salutis
Uita mihi. cunctisq: dabit sua munera terris;
Tū [t tunc] petrus magno ꝑcussus corda dolore.
Absit [deformitate] xp̄e tuis inquid tā tristia scis.
Monstra ꝑcul mēbris; nec fas est credere tantū.
Nec tibi tam dur⁹ potit contangere casus. [abistis dictis]
Xp̄s adhec ꝑcul hinc inquid ꝑcul effuge demon.;
Non diuina ē mite prudentia tangit.
Sed t̄rena sapis. mollig: [carnali] timore tremiscis;
Sed siquis ur̄m uestigia nr̄a sequetur.
Abneg& ipse sibi. corpusq: animamq: recusans.
[ad fluctionem] [...]q: crucē ꝑpria comitatib: [teneri b:] nr̄is addere nr̄is
Gaudeat. [ꝑ talm] amissam redim& [em&] cui gloria [felicitas] uitam.
Nam seruata ꝑit t̄ris possessio [anima] lucis;
Sed quid ꝑficient secli mortalia lucra.
Si dampnū subeant [sustineant] lucis uiteq: ꝑhennis.
Uel que digna queunt [ꝑ anima] anime commercia poni; [ab omib:]

Filius huc hominis ueniet sub noie patris;
Celestesque illū fremitu comitante ministri
Stipabunt reddetque hominū sua debita uitae;
Uera loquor. certos istic sublimine lucis
Ubi se transfiguravit dns — Inuenam celi fulgens cum regna capessam;
XV — Haec ubi dicta dedit passus bis trina dierū
Lumina cuerso tras transcurrere celo
Tum secum iubet abruptū conscendere montē
Petrū zebedeique duos pdeuia natos;
Inde ubi puenit secreti montis in arcē
Continuo xpi facies fulgore corusco
Mutatur uestisque niuis candore nitescit;
Respiciunt comites mediumque adsistere scis
Heliamque moisenque uident; tum talia petrus;
Respice; num nob potius discedere longe
Anistic tante spectacula cernere molis
Conuenient trina tamen hic tentoria uob
Si iubeas frondis faciā diuersa paratu;
Singula sub noctemque uos aulea receptent;
Talia dū loquitur celo pfulgida nubes
Cunctis iecta oculis uestibat lumine montē;
patris — Et uox emedio lucis manifesta cucurrit;
Unus hic mīs est natus mea summa uoluntas;
Huius iustitiā iusto cpndite corde;
Discipli pauido pster corpore tram
Hec prius epno uultus sustollere cas...
Audebant scō xpi nisi dextera tactu...
Demulcens blandis firmasset pectora...
Surgite et abiectū fortes calcate timorē
Oromatis huiusque expertes facite cunctos;
Nec cuiquā psens pandatur uisio uerbis

H i prius huc hois sobolis speciosa reportet. [illegible]
In lucē referens mortis desede tropaea; uictorias
Consurgunt soluniq: uident & uoce requirunt.
Cur scriptis ueterū scribarū factio certet
Heliā primū celi desede reuerti
Inttras. xpiq: dehinc consurgere lucem;
Xps̄ adhec; ueniet certo subtempore iussus
Helias reddens mox omia debita seclo;
Sed siquis credit iam uenerat ante renascens. [illegible]
Ignotum uelut rabies que ceca furoris
Demersit leto; mox senior altera cedes
En hominis nato trucib: laniatib: instat;
Hec ait. & poplum repetit montēq: relinquid &relinquid
Ecce sed inflexis genib: fletuq: solutus. De Demonioso
Vir senior p̄cib: xpm uenerat adorat;
Daiudis ait soboles hominū lumq: salusq:.
Te p̄cor. horribilē nati decorpore morbum
Perturbes. reddasq: seni solacia uite.
Nam cursus lune natū in demonis arte
Torquet. & inliquidas deiectū p̄icit undas.
Aut miserū medio p̄iectū uoluit inigne.
Nam tua discipuli sectantes iussa frequent
Conisi nulla insolidū mihi dona dederunt;
Tum xps magno commotus corda dolore
O gens nullius fidei. gens effera semp.
En etiā patiar uobiscū me fore tris;
[illegible]. & puerum mandat p̄ferre parenti
[illegible]nte suos uultus; tum uocis pondere multo
Incubuit. [illegible]q: simul conuulsa uenena
Demonis horrendi. purgato corde fugauit;
Discipli rogitant cur non successerit illis

multis uicib:
Eiusdem pueri totiens temptata medela;
mutat
Respondit dominus; labat quia pectore uro
Instabilis fidei mutans plubrica gressus;
Nam si certa foret credendi portio uobis
Instarque minimi posset prestare sinapis;
Istius hinc montis posset is uellere uerbo;
Inque alias sedes cunctam transuoluere molem;
Nam genus hoc morbi per ieiunia sine fine fideque;
pellunt
Multaque robusti ieiunia pectoris arcent;

Ubi iubet petro tributa dare cesari XVIII

Inde capharnaum gradiens peruenit adoras;
Conuenere petrum quibus instat cura tributi.
Soluere poscentes solitum priore xpi;
Ille sed ad petrum conuersus talia fatur;
Dicito qui reges quorum dependere natos
Externos pro se sibi iussere tributa;
Respondit petrus alienos soluere certum est;
Tum sat ait xps natum non soluere regis;
Sed ne quem ledam preceptum suscipe nostrum;
Et maris undisonis rupisque pede in altum
Scandat ibi summa simon hamusque profundo
Stamine setarum conexus percipietur;
Heserit et curuo qui primus acumine piscis
Huius pandat fauce scissi penetralia uentris;
Inuentamque dragma aptis illius ilis
Ille inuentam duplex dissolue tributum;

Pro me et te illius pro se poscentibus nummum.

Discipuli rogant quis eorum maior sit in celo. XIX.

Discipuli post inde rogant quis maximus alto
In celi regno meritis per qualibus esset;
xps
Tum xps medio puerum consistere cetu
Precipit et placido doctor sermone profatur;
celi
Quisque cupit celsam conscendere sedem;
desiderium
Istius en pueri similem senioribus aptet;

Erroris laqueos seclis increscere certum est.
Sed tam infelix per quem generabitur error.
Qui uero e paruis istis decepit ullum.
Si sapiet nectat saxo sua colla molari.
Precipitemque maris se se iaculetur in undas;
Hec quisquam fastu paruos contempserit istos.
Horum custodes celesti in sede tuentur
Attrithoni uultum genitoris sidera supra; Qui habet c. oues. XX.
Sed siquis pastor cui pascua credita tondent
Centum balantes. unam cum forte seorsum
Nescius error habet. questitor deserit omnes
Unius et totis lustrat uestigia siluis;
Illam si magno possit repperire labore.
Letitia inuente maior tum nascitur agne
Quam per cunctorum numero quod nulla recedit; uel errauit uel sedit.
Existis paruis genitor sic perdere quemquam
Non patitur. gaudetque suis increscere regnis; Si peccauerit in te frater tuus. XXI
Si fratrem proprium delicto commaculatum
Cerneris. secretis mox dictis corripe solus;
Si tua uerborum patiens moderamina laudat.
Labentis mentem frater lucrabere fratris;
Sin tua solius contempnit uerba relinquens.
Tunc alius pariter monitor pia iussa frequentet;
Sed si discutiet doctorum frena duorum.
Tunc ad concilium referantur crimina plenum;
Ut populi statim sanetur pondere uictus;
Sin et multorum contempserit efferus ora.
Sit tibi diuise mutatus nomine gentis;
Namque in concilium semper presentia nostra
Adueniet. mediumque duum me stare necesse est.
Siue trium fuerit cetus coetus. sub nomine nostro;

De seruo q debebat .x. talenta XXII

Tum petrus querit quot fratri errata remittat.
Vel septem lapsus hominu si ferre liceret;
Xps psequitur: non septem crimina tantum.
Sed decies septena sup donetur uulnera fratri;
Nam celi regnu dni pdiuitis aule
Consimile est . nummi ratione qui sibi poni
Iusserit: & seruum debentem multa talenta.
Precipit abreptum cum coniuge progenieq:
Atq: opib: cunctis uenali noie sisti;
Tum seruus dnm pstrato corpore adorat.
Et spondet spatii si sibi forte ulla facultas
Omne nummoy dno dissoluere summa.
Commouit dnm famuli miseratio flentis;
Cunctaq: inmeritu concessit debita seruo;
Ille sed egrediens conseruum limine inipso
Herentis constringit: tum debita fortior urget
Persolui: pcibusq: locum truculentus abegit.
Carceris & mersum tenebris poenisq: pmebat.
Que postqua dns famuloy nosceret uerbis
Incipit adducto ingessit iustissima seruo
Dicta dolens. iraq: mouet. iussisq: seueris
In tormenta ferum detrusit cuncta reuoluens
Debita du dignus lueret puniculo poenis;
Sic uobis faciet genitor q culmina celi
Possidet: inmites seuo si pectore fratru
Peccata orantu duro punire uoletis;
Talia dicta dedit. galileaq: arua relinquit.
Iudeamq: petit qua pingina rura silenter
Agmine iordanis uiridis prumpit amoeno
Hec minus infirmitas egros donare salute
Sublimisq: patris concedere munera pstat;

Ecce pharisei temptantes quere pgunt. Si lic& hoi dimitte
Coniugis an liceat reiectu scindere uinclum. XXIII
Quicquid erit lesi. tang& q corda mariti;
Hec ubi pcepit depmit talia xps;
Principio ds in tris par dispare sexu — et duo i carne una
Constituit iussitq; uno decorpore necti.
Amboruq; animos iunctis molescere membris.
Qd ds ergo iubet pprio concrescere uerbo. — qd ds coniunxit homo n separ&
Inlicitu est hominu foedo secernere luxu;
Moises pcepit quod pectora dura uider&.
Scribere discidium. quo saxea corda reuinci
Per pprios apices possent subiudice flamma;
Nam temere ex solu& casti qui iura cubilis.
Alteraq; illius thalamis sociabit uxor.
Crimen adulterii populo subteste subibit.
Discipuli referunt; urg& lex ista uirorum.
Seruitiq; pmit nequo pondere partem.
Ut melius fuerit thalamis caruisse posis,
Respondit dns; nonomnes pondere tanto
Subicient humeros; lectis sunt talia dona
Uirtutis; trino truncant corpora more.
Que nulla gaudent genitali lege thororu.
Namq; alios tales pgigni inluminis oras.
Comperimus; plerosq; hominu uis ferrea sexu.
Exsuit; atq; alios ipsos sibi demere constat.
Pro celi regnis pmum de pectore amore;
Quisq; capax fuerit celsa uirtute capessat.
Qd paucis lectisq; ds uult pandere munus; — Sinite paruulos uenire ad me
Hec ait. & pueros qs gaudens cura parentu
Cum pcib; letis certatim hinc inde fereba t. XXIIII
Suscipit. & plebem sectantu q phiber&

Increpat, ac tales adfirmat regna mereri
Aule caelestis. sanctas his ordine palmas
Inponit, redditque ulnis portare parentum.
DE DIVITE XXV
Ecce sed e populo iuvenis cui rura domusque
Et gaza distabat rerum possessio fulgens.
Accedit xpistumque palam summissus adorat.
O bone praeceptor dic nunc quae facta sequamur
Ut in perpetuam liceat conprendere vitam;
His auctor vitae tum talia reddit ihesus,
Hunc demum quaeris quae veteri lege tenentur.
Non hominis perimes vitam. non furta thororum
Invades. quaestusve alienis noxia rebus.
Mens aut dextra leget. non testis falsa loqueris;
Sit genitor genetrix que tuo sublimis honore;
Proximus et frater proprie tibi cedat amore.
Ille dehinc. ista et semper mihi parte cura
Observata reor. sed ne quid forte relictum
Desit. praesenti liceat me voce moneri;
Tum xpistus fatur; nunc si perfecta requiris.
Prendere praecelsis meritis fastigia vitae.
Omnia quae proprio retines solus dominatu.
VENDE Distrahe. et ad miseros confer securus egentes.
Tum thesaurus erit caeli tibi conditus arce.
Virtutisque tenax vestigia nostra sequeris.
Haec adolescentis veniunt ubi dicta per aures.
Deiecit vultum. tristisque intecta refugit.
FACILE EST CAMELUS PER FORAMEN XXVI
Tum sic discipulis vitae spes unica fatur;
Difficile est terris adfixos divite gaza
Avelli. caelique leves in regna venire.
Nam citius tenuis pacus transire foramen.
Deformis poterunt inmania membra cameli.

Quam quærat uir diues celestia regna uidere;
Talibus adtoniti [admirantes] comites stupidique silebant.
Voluentes quæ tanta foret sub pectore uirtus
Humano. talem possit quæ prendere uitam;
Respicit æternę iustorum gloria uitae.
Atque ait; hec homini forsan uideantur acerba.
Sed deus electis facilem pandit inethra
Possibilemque uiam [iustorum]. uirtus quam celsa capessat. [adprehendit] — Reliquimus omnia
Dum petrus fidei munitus [muris fidei . i. firmamentis] moenibus infit. — & secuti sumus te.
Omnia nostrorum pretia reliquimus olim.
Et tua iussa sequi nobis spes unica restat. [s. o] — XXVII
Quid nostris animis [i. nobis] super est dic christe precamur.
Talibus ad petrum uerbis respondit ihesus.
Vos quicumque meum mentis penetralibus [secretis] altis
Credentes seruatis iter. cum sederit alte [aduerbium]
Progenies hominis. celso quem cingit honore.
Maiestas. bis sex illic pulcherrima uirtus
Constituet uobis sublimi in uertice [in celo] sedes.
Iudiciumque hominum pariter [s. mecum] tractare licebit; [s. uobis]
Hic quicumque [iste] sui linquet generisque domusque [familias].
Gazas affectusque [delectationes]. omnis pro nomine nostro.
Centiplicata [s. dona] dehinc capiet. uitamque perhennem. — Et primi nouissimi parabit deuinea. (?)
Primorum meritum postremi transgrediuntur.
Ultima [xpiani populi] preteriti capient uix premia primi [iudei];
Sedulus ut ruris dominus. cui dulcia fundum [Simile est regnum]
Pinguibus in campis late uineta coronant [ornant];
Hic ubi progressus [s. est] primo cum lumine solis.
Conduxit iuuenum fortissima robora. pactus [firmatus].
Unius in lucis [diei] certa mercede laborem [honorem].
Et sua tum iussit cultu [s. ogariorum] uineta polire [excoli purgare];
Ipse sed egrediens. ubi tertia uenerat hora.
XXVIII

adaugere
Inuenit ecce alios. opique adcrescere iussit.
Pro meritis operum permittens praemia digna.
s. patris familias
Illi nonalit leti praecepta sequuntur.
At ubi sexta dehinc lucis transfluxerat hora.
Haud secus hinc alios iuuenes conducere pergit.
Horaque nona dehinc ubi solis cursibus acta.
Tunc alios pariter conductos iussit adire.
Ultima laberetis restabat portio lucis.
Egressus cernit iuuenes. causasque requirit.
s. secura
Cur pigris manibus torperent otia lenta.
uel
Aiunt conductoris quod praecepta fuissent
i. illis
Nulla sibi; dominus mox hos insistere ruri
Tunc etiam iussit; sed uespere protinus orto.
Praecipit. ut cuncti caperent mercedis honorem.
Aequalique omnis portarent praemia nummo.
puerorum
Tunc manus illa uirum. prima quae luce laborem
opibus *portauerat* *i. totum*
Sustulerat. factisque diem tolerauerat aequum.
Indignans secum tali cum murmure fatur
uel his
Iniustum est istis similem ut nos quaerere nummum.
Ultima quos operi sero coniunxerat hora.
tranquillo
Tum dominus ruris sedato pectore fatur.
Inlibata tibi mercedis portio salue
leges
Redditur. & pacti seruantur iura fidelis.
bono *i. tam magnum*
Istis de nostro liceat concedere tantum.
uel extrema
Ultima quos operis glomerauit portio ruri. *Multi enim sunt uocati*
dignitas
Nam multos homines dignatio sancta uocauit. *pauci uero electi*
quibus *uel dignata*
Et quis perminimam dignum est secernere partem.

Haec ait & solimos repetit. comitesque seorsum
Adloquitur. solimisque iteris regionibus infit.
crudelia
Ingredimur gnari. truculentaque moenia adimus.
Filius hic hominis prodetur adultima mortis

37

Scinbarũ pceruq; ferens ludibria membris.
Adfixusq; cruci: post tcia lumina surg&.
Hinc tum zebedei coniunx submissa rogabat. Uxor zebedei rogat xpm p filiis. xxx
Ut xpo media celi sublimis in arce
Felices nati dextra leuaq; sederent.
Tum querit xps calicẽ si sumere possent
Quẽ sibi preceptis instar& sumere patris.
Respondent se posse simul; tum talia xps
Uos nrm calicẽ fas est potare. sed altis
Sedib; equali mecum considere honore.
Non hec nra dabit cuiquam pmunere uirtus;
Hec certis genitor sublimia dona reseruat.
Exin discipłos dictis protalib; omis
Commotos tali sermonis mulc& honore;
Gentib; infidis celsa dicione potestas
Inponit. quoscumq; super dominantur eorum
Exercentq; trucem subiectis urbib; iram.
Uos inter longe tranquillora equora uitae
Concordi aeternit mitis moderatio pace. humiliat
Magnus & obsequiis crescit sup alta minister.
Hec primus quisquã nisi cunctis seruiat unus
Esse potest; hominis natus sicuñ minister.
Obsequio solus pprio pia munera gestat;
At uos exminimis opib; transcendere uultis.
Pro multisq; animam ptioso sanguine ponit.
Et multos redimens ptioso sanguine seruat;
Et sic esũmis lapsi conpndrãs imos; Non discumbas in primo loco XXXI
Si uos quisq; uocat cene conuiuia ponens.
Cornib; insummis deuit& ponere membra
Quisq; sapit: ueniet forsan si nobilis alter. quocũ cumq; sapiens
Turpit eximio cogetur cedere cornu.

Quem tumor inflat cordis psuma locaret;
Si in contentus erit medio cria prendere cene
Inferiorq; dehinc simox tumid subibit.
Ad potiora pudens transibit strata toro;

De pullo asinę XXXII

Proximatu solimis conscendit culmina montis.
Ordinib: lucent que glauci comantis oliuę
hinc lectis iussit sectantu discipło.
Obuia castelli monstrans habitacula xps;
Inde asinam. pariter fetu comitante reptā
Ducere. uel siquis causā disqrere uellet.
Cur sua tā subito qquā iumta traharit.
Dicere tunc opam dnm sibi sumere uelle;
Discipli celeri cōplent pcepta paratu.
Adducunt. molliq: sup uelamine uestis;
Insternere pullum. placidū. pberitq: sedendum.
hinc ueteris quondā fluxit uox nuntia uatis;
Ecce uenit placidus t rex què tga sedentē
Preminis gestant asinę. pulliq: sedentis;
Tunc popli stratas pretexunt uestib: omis;
Quaq: it est xpo. sub fronde coronant;
Proxima tunc alii spoliant palmeta uirore.
Conclamantq: omis. dauidis origine creto.
Osanna. excelsis sit gła lęta tropeis;
Sicadeo ingredit solimo moenia xps.
Ingresso. ocurrit primo sublimine templi.
Cruribus atq: oculis certatim debile uulgus;
Quos ubi tam subito gressu uisuq: uigentes
Cuncta sacerdotū cognouit factio mirans.
Et pueros tēpli cōplentes tecta clamore.
Osanna egregia dauidis stirpe creato;
Ipsum pcunctant cuncti, quę causa cla moris

Inpubem tantum tollat pgaudia plebem;
Xps adhec; legis sce uos scripta tenere
Credite. infantum que dicit abore uenire
Lactantum & linguis iusti consurgere laudem. De ficu cui
Hec ait, ingratam linquens cum ciuib: urbem. maledixit dns
Bethaniamq: petit. rediensq: in margine cernit XXXIII
Stratę tendentem diffusa umbracula ficum;
Illuc forte cibi ptemptans corda uoluntas.
Arboris attrectat ramos. sed nulla facultas
Pomorum sterilis frondes concreuerat umbrę. i. dat
Quis xps ait; non sit t fructib: umquam
Copia pmendis; cum ptinus aruit arbor;
Discipli celerem mirant in arbore mortem;
Sed xps stupidis adsistens. talia fat.;
Hunc ligni istius uiro stupuistis honore.
Desisse aduires terrenos ducere sucos.; pinguedinē
Sed ueris uerbis iterum iterumq: monebo;
Nec dubius nutans uitiis tremebunda iacebit.
Arboris istius uobis substantia cedit.
Hec tantum istius. sed montis celsa reuelli
Credentum uerbo poterunt. undisq: pfundi
Cum saluis pariter saxisq: ferisq: recondi.
Et quecumq: fides robusto pectore poscit.
Credentum semp digna uirtute tenebit; Baptismum iohis.
Hec ubi dicta dedit. templi semoenib: infert; .XXXIIII.
Confestim pceres popli miracula rerum
Collecta inquirunt. uirtus que tanta dedisset;
Quis xps ait; querentib: omnia uobis
Dicere iam facile est. si nobis ura uicissim
Percunctata prius paucis sententia soluat;
Nuper iohis puro qui gurgite lauit.

Sordentes popli maculas. diuina potestas
An hominis potius uobis fallacia uisa;
Hec ait ancipiti uerbor pondere claudens
Captantū pcerū mentē. nā magna pphetā
Plebis iohannē ueneratio suscipiebat.
Nec poterant eius fallacem dicere uitam;
Rursum sublimē si dixissent esse pphetā.
Occidisse illum traher& confessio culpā;
Se nescire tam respondit factio fallax;
Tunc xp̄s; non est iniustum claudere uocem.
Cum mihi claudant pcerū responsa supba;

De duob: filiis diuerse resp̄ XXXV

Nam gemine plis genitor maioris maures
Talia dicta dedit; uitis mihi portio maior
Semiputata iac&. sed pge. & robore forti
Hunc scrobib: nunc falce pmens uineta recunde;
Tunc iuuenis se se tā sordida dicta laboris
Nolle pati memorat; post omnia. iussa parentis
Exsequit. damnansq: sibi responsa coercet.
Post alium natum simili sermone iubebat
Ad uineta sui dependere iussa laboris;
Annuit his iuuenis; nec dictis facta repensat.
Dicite. quis potius genitoris iussa sequat;
Qui conlaudant responsum posterioris.

publicani pcedent uos. XXXVI

Prosequit xp̄s; nunc uera aduertite dicta;
Iam magis hinc cęli sedē conprhendere certāt;
Corporis euitis querentes sordida lucra.
Quā uitā qsquā; uob nā uenerat ante
Iustus iohs: sed non est credere uitā;
Namq: fidem potius meretricū pectora certā
Hauser. sordesq: animi posuere pudendas.
At uos tantor scelerū nil poenit& unquā.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Parab. de uinea. XXXVII.

Sic quidā diues cui uigeret multa potentis
Uineti sepes circūdensata coheret.
In medio turrim · proelumq; & dolia fecit;
Cultoresq; dedit · fructusq; locauit habendos ·
Inposita statuens mercedis soluere legem.
Tum longinqua petit; sed fructus tempore certo ·
Actores famulos mittit · quis portio salua
Cultorꝝ certa ruris mercede daretur ·
Ecce colonorꝝ rabies · hos uerbere seuo ·
At alios lapidum pternēre undiq; telis;
Denīq; letali pternunt uulnere multos;
Tum dn̄s ruris plures incedere seruos
Precipit · & rursum mercedis pacta reposcit;
Maior at in plures audax iniuria surgit;
Ultima iam dn̄o natū dimittere mens est ·
Quod sobolem partemq; sui uis digna pudoris ·
Cultorꝝ corde uenerandam poscere esse ·
Sed contra illorꝝ iam mn̄s maculata cruore ·
Progenie extincta dn̄i sibi post dominatū
Cedere credentq; crudeli uulnere fixum
Obtruncant · iaciuntq; foras trans septa cadauer ·
Post hec iam dn̄s ueniet · poenasq; reposcet ·
Tantorꝝ scelerum; sed uob tradita quondam
Fulgentis regni sedes · translata · feretur
Ad gentem · dignos que possit reddere fructus.

De rege q̄ fec. nuptias. XXXVIII

Uir rex · qui nato thalamorꝝ uincula nectens ·
Precepit · pceres conuiuia leta frequentent ·
Acceptos · famulis · uocat regalis honorem
Concelebrare simul; cuncti sed adire recusant ·
Regales thalamos · regalis pocula mense;
Post alios mittit · se se largissima cuncta

Magnificasque dapes. convivia leta parasse.
Illi neglectis opibus diversa petebant.
Hic edes proprias. hic ruris tecta propinqui. (margin: un(de) exillis)
Ast alius merces potius ac lucra revisit.
Multi preterea missos qui ad leta vocarent.
Insontes famulos rapiunt. & corpora ferro
In mortem cruciant. tum rex ubi comperit acta.
Militibus armatis. cives cum moenibus ipsis
Subruit. effusi famulorum sanguinis ultor.
Tunc servis fatur; nunc festa iugalia cene
Prelargis opibus que cuiquam instruximus. illi
Contempsere. meis procedens contingere mensis;
Ite igitur prope per publica septa viarum.
Et quoscumque illic casus glomeraverit. omnes
Huc letis nati thalamis adhibete vocantes.
Progressi famuli per compita cuncta viarum.
Inventos duxere simul; denique cuncte
Conplentur mense. mixte sine nomine plebis;
(margin: t huc) Hic iusti iniustique simul accubuere vocati.
At rex ingressus convivia leta revisit.
Hic videt indutum pollute vestis amictu
Letitie thalami fuerat que dissona longe.
Isque ubi regalis sermonis pondere causas.
Reddere pro vestis maculis & labe iubetur.
Oppressus tacuit non puri pectoris ore;
Et tum conversus famulis rex precipit illum.
Conexis manibus pedibusque & corpore toto.
In tenebras raptum mox precipitare profundas.
Illic stridor erit vasti sine fine doloris.
Et semper fletus; multis nam sepe vocatis.
Paucorum felix hominum selectio fiet. Expl(icit) lib. III

Incipit LIB. IIII. Si lic& censu dare cesari

TALIA DICENTEM (xpm) CONFESTIM FACTIO FRENDENS · I ·
Temptare adgredit (conat) . uerb cu fraude malignis;
Certum est ueridicu te nunc uenisse magistru;
Nec quequa metuens (tis) dni uestigia seruas.,
Dic ergo an liceat nre disoluere genti:
Cesaris urgentis semp sub lege tributu;
Ille sed inspiciens sensu penetralia cordis;
Cur temptatis ait nunc me concludere (deci[pe]re) uerbis .i. malignis
Fallacis mentis pdit (pfert) fallacia (ura) fructum.,
Inspicite innumu, sculptiq: (tu) nomismatis (denar) aera;
Cesaris expressum facile est ubi cernere uultum.,
Soluite nunc illi ppria (t ppriu) sub lege tributu.
Atq: do ppriu legis seruent honore., De vii. fribus cu una uxore.
Post sadducei hinc inde latratib: urgent. · II ·
Mosea (p moysen) qui legem posuit pcepta iubere.
Siquis conubiu pperata morte relinquet;
Pignorib: (filiis) medius nondum degermine cretis; (ta)
Huius germano rursus sociabile uultum (uinclum) .i. sumere
Deberi generis pereat ne portio lapsi.,
Fratrib: in iuris septe germana fuerunt
Corpora; sed maior primus mox uincula nuptae .i. mulieris
Sumpsit: preceleri cecidit sub lcumine mortis;
Post alius frat thalamis sine fructib: hisdem
Concidit: & cuncti iacuere ex ordine frs.
Unius & cunctos fletus gemuere marite. .s. mulieris
Post ipsam rapuit gelide (impietas. inmisericordia) inclementia mortis.
Si ueniet igitur cuncti (homines) sublimina uitae;
Cuius conubiis mulier reddenda resurget;
Ouis xps ait; errori obnoxia prauo
Legib: & iussis dni mens dura resistit.,

Hamq; secunda dehinc lete reparatio uite.
Hon thalamos noui · non terre gaudia uana;
Sed similes leuib; genitoris iusta ministris. (angelis) Et sic angeli in celo
Constitu& regni uite sublimis in aula.
Hec dei illorum dominum seponere mauult. Non est mortuorum deus sed uiuorum
Qui terram prorsus meruerunt sumere morte.
Sed potius uite possunt qui prendere lucem;
Ecce alii rogitant que (sint maxima) firmissima legis (scilicet precepta);
Ille (indeficiens) indefessus nulli (tis respondere) responsa negabat;
Sublime celi dominum deuotio cordis
Diligat; est istaec iussus firmissima legis;
(scilicet preceptum) Consimile est isti (scilicet precepto) magno teneatur (imperat) amore
(secundum legem) Aduis fratrum · iuste penetralia mentis;
His & enim geminis dependent omnia iussis (mandata);
Sed uobis cuius soboles uentura uidetur
Xpistus quem cuncti spondent in secla prophete.
Respondent · illum dauidis germine nasci ·
Prosequitur (id est spiritu) xpistus; cur illum (scilicet filium) dicere dauid
Diuino flatu scriptum est dominumque; dominumque (dauid) ·
Quod proprio patrem non equum est dicere nato ·
Talia saluator; (dicit) cuncti obstipuere silentes;
Ille sed (id est uocata) accita credentum plebe profatur,
Aspicite scribas sublimi sede superbos;
Hi que cumque docent · iustum est conprendere corde
Obsequio; maculas ipsorum temperate uite;
A(in)(tolerabilia) brupta inponunt humeris non pondera uiris;
Ipsi que digito saltim contangere nolunt;
Accubitu primo cene fastuque superbo.
Atque salutantum uano (ele)tolluntur (uantur) honore ·
Et nomen sublime uolunt gestare magistri;
Seduos noluerim procelsi nominis arcem (scilicet tenere)

Leuib; dicit quia non ponderati carne uel scelere peccatorum

QVOD EST MANDATUM MAGNUM IN LEGE · III

Quid uobis uidetur de xpisto

Super cathedram moisi sederunt scribe & pharisei & reliqua

~~Sed noluerim pcelsi nominis arcem~~
Affectare; tamen uobis est una magistri
Inposita eternum celi delege potestas.
Uos eadem fratrum parili coniunxit amore;
Unus ite pat est. celi qui inculmine regnat;
In uob siquis sublimia colla leuabit!
Decid&. & barathri merget adultima ceno.
At humilis. claram conscendit liber inethram.,
Deflendi semp scribe! & lacrimabilis aeui.
Ceca phariseae cunctis fallacia plebis.
Nam uobis iter clausum quia iure negatur!
Nonsinitis quemquā penetrare pardua lucis;
Et cunctos trahitis seue adconsortia flamme;
Uos similes dicam tectis splendore sepulchris.
Quis facies nitida est. intnaq; turpia bustis.
Sic uox uelat. iustae subimagine uite!
Atq; aditis mentis uelantur sordida corda;
O solimi. solimi ferro qui sepe pphetas — Hierlm hierlm
Adurām missos uitam. sine fine necatis; — que occidis pphetas. & rlq
Quam uolui urām gentem populumq; tueri.
Ales uti dulces solita est sub corpore pullos
Obice pennarū circum conplexa fouere;
Sed uobis semp celestia munera sordent;
Desertur iam nunc domus hec uastanda ruinis;
Nec utm uob fas ultra est cernere uultum;
Egreditur templo; cuius precelsa notantes
Moenia discipulos. tali sermone docebat;
Hec operum uob miracula digna uident
Obtutu stupido. ueris sed discite dictis.
Quod mox cuncta solo passim disiecta iacebunt;
Hec adoliueti dicens puenerat arcem;

5

Discipli interrogant de die iudicii. VI.

Discipli solum . postquam uidere rogabant
Ut sibi uenturi tempus distingeret æui :
Promissaque poscant prendere finem .
Eius & aduentus terre consumeret orbem .
Querentum uerbis respondit talia xp̄s
Obseruate dolum : falso ne nomine capta
Credulitas laqueis errantū precipitet ;
Discurrent cunctis bellorum incendia terris .
Sed uos preualido consistere roboris fortitudine
Hec mens accepto iaceat turbata tumultu ;
Non &enim prima ponentur mox prelia finē ;
Gentib; & gentes & regib; obuia reges
Signa fierent ; nec morbi tunc corrumpe tractū
Aeris . aut pestes prosternere corpora parcent ;
Fixa etiam solido prauia pondere tellus .
Per diuersa loci motu quassante tremisc& .
Hec inprimitus temptamina parua manebunt .
Prodent multi uirum . letoq; dabuntur ;
Atq; meo uob incumbere nomine gentes
Tortura poenisq; feris odusq; necesse est .
Liuor erit terris . errorib; omnia plena ;
Et falsi surgent poplorum labe prophete ;
Hec inter siquis preceptum uulnere pectus
Ad finē seruare queat sublimia lucis
Æternis uite sertis redimitus adibit ;
Regnorum cęli celebratio per uolitabit .
In cunctas terre metas . gens omnis habebit
Testem lucifluo scē sermone salutis ;
Et tunc finis erit . currentia secula soluens .
Adueniet iam tum tristis desletio terris .
Que danihelis hab& iussam uerissima uocem ;

Hec dignus tantum poterit cognoscere lector.,

capient
Iudei longe fugient montesq: capessent. s. fuga

t apportare
Nec quisquam domib: repetat suttollere secum

Que fuga consociet uestemue aut mobile quicquā.,

digne t plorationes
Deflende iam sunt uteri cum pondere matres.

nu tribunt
Et miseros fetus dulciq: lacte rigabunt

sine carte dat
Poscite iam p̄cib:. tristis ne frigore brume

s. posente uabantes ab onis opib:
Adueniet fuga urā .tum ne sabbata urā.

Anceps p̄cipiti turb& trepidatio cursu.

Nam cunctis uenient seuissima pondera tris.

Tale malum non secla prius nec postera norunt.,

minuere dissipare t distruere
Et ni sublimis genitor decerpe tempus

Et numerum miserans uell& breuiare dierū.

s. illud malum
Nulla dehinc trepide superent corpora uitae;

t electos
Sed p̄p̄t lectos ueni& miseratio iustos.

Homine fallentes xp̄i falsiq: prophete

magna miracula
Exsurgent. tris & monstra potentia fingent.

Que forsan lectos capient miracula iustos.,

s. uob
En p̄dicta patent instantia scā uobis.

t ambulare
Desertis siquis xp̄m pagrare loquetur.

secretis t custoditū t absconditū
Occultisq: p̄cul penetralib: esse repostum.

p̄cul
Longe credulitas absit uanissima uobis.,

Sicut enim fulgur celum transcurrit ap̄tum.

Et cerni facile est. cunctis orientis aboris.

Usq: sub occiduum celi uergentis inorbem.

Sic rapido aduentu clarebunt lumina xp̄i.

Absconde& furuis rutilos umbris radios sol

causa
Amitte& cursum lunaris gr̄a lucis.

Ignicomaeq: ruent stelle. celumq: relinquent.

Omnis item uirtus celi commota supni.

p quib: signis t in quib:
Signa dabit. ples hais quis uertice celi

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

omnis generationes
Tunc uide Clareat, omnigenasque tribus defectio lucis
uirum filium hominis Urgebit, ueniet cum nubibus igneicoloris
Maiestate potens hominum prosidera natus.
Tum tuba terrifico stridens clangore uocatos
quadrato / .i. parte
Iustos quadrifido mundi glomerabit ab axe.
Nec praeteribit enim praesens generatio secli
Donec cuncta sequens claudat sibi debita finis.
.i. terra
Haec tellus caelumque super soluentur in ignes
usque sunt facta
Sed mea nonumquam soluentur ab ordine dicta.
et fuerat
Quis fuit ille dies nescire est omnibus equum.
scilicet est scire
Hi soli rerum domino qui sidera torquet.
cooperuere
Ut quondam terras unde inuoluere furentes
facta .l. acta
Et diuersa sibi tractantes munia cunctos.
Diluuium rapuit subito uiolentia tractu.
Sic subitas flammas uoluens descendet ab aethra
scilicet aduentus / eglo
Aduentus noster, nec cunctos ille sub una
l. a
Condicione premet. nam tunc ubi iugera laeta
doctores laborantes in agro dei .i. aratores
Infindent duo de presso sub uomere sulcis.
assumpto
Unus correpto tolletur corpore raptor.
Ignarusque alius uasto linquetur in agro.
requiescentes sine cura scilicet
Uno quinetiam recubantes stramine lecti
Dispar iudicium diuersa sorte subibunt.
plectus
Unus enim socium queret prostrata relictus
Id circo famuli uigilent. quia nescius illis
Aduentus domini subitas descendet in oras.
trebi
Si sciret certum furis insistere tempus
Quisque domus custos. uigilaret et obuia ferret.
Arma procul ruptas nequis penetraret in aedes.
Sed uos intentis animis adsistite semper.
festinus
Namque repentinus uobis subitusque recurret.
Filius hoc hominis iustis sua premia seruans

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ille fidelis erit seruus cui credere cunctas
Aedes & famulos uoluit p longa pfectus.
Uir pater ipse domus. sapiens nimiumq: beat.
Quem ueniens dns seruantem iussa uidebit.
Illum maiori famulum redimibit honore.
At ille infelix qui sordidae luxuriatus
Tardantem contempn& famulosq: fatigat
Uerberib: segniq: indulgens ebrietati.
Luxurie semp conuiuia concelebrar&.
Adueniet dns seruumq: incaute furente.
Precipite dignis poenarũ cladib: abd&
Illum ppetuus fletꝰ stridorq: manebit.

Simile e regnũ x virg. VII.

Conferri possunt celestia regna puellis
Bisquinis. pars est quarum sapientior una.
Alta pstupido pars est stolidissima corde
Occurrere illę uotis sponsalib: omnes
Ornatu accincte tedarum flammicomantũ
Sed sapiens pars illa sibi quo lumina flamme
Susciperent portare simul curabit oliuum;
Stultarũ uero non est. prudentia talis.
Cumq: moraretꝰ sponsus tum membra sopore
Soluunt cunctae pcompeta lata uiarũ.
Iam noctis medio clamor crebrescere magnus
Exortꝰ letoq: dehinc occurrere uoto
Admouit teduisq: uias ornare coruscis.
Surgere uirginib: pperatum & lumina thedis
Instruere & flammas pingui componere oliuo
Tum stolide rogitant olei sibi cedere partẽ
Prudentes secum q tum gestare uidebant
Sed quõ sapiens pauitat chorus omnib: eque
Ne desint clare nutrimina pinguia flãme

Ex paruo equalis si detur portio cunctis
Tunc pergunt stultae & liquidum mercentur oliuum
Dum pergunt. laetae transcurrunt omnia pompae;
Et sponso tantum comitatur factio prudens.
Adueniunt brutae sero post tempore segnes
Et sponsi pulsare fores & limina clausa
Nequiquam ingeminant precibusque ingratae frequentant
Ut liceat miseris penetrare in limina laeta.
Illas non permittunt sponsi cognoscere quisquam
Hon ipse sponsus uoluit uigilate timentes.
Aduertatis uobis uobis quia nec certior hora;

De domino qui sua talenta tradidit. VIII

Sicut enim longas cui contigit ire profecto
Sic terras credens seruis tractanda talenta
Uni quinque dedit. duo cepit & alter habenda.
Tertius unius curam tractare talenti.
Suscepit uires quoniam diuersa merentur
Sed maior quis est concredita portio nummi.
Certatim duplis auxerunt munera donis.
Ille sed unius cui credita cura talenti
Telluri infodiens condit sine fructibus aera.
Iamque aderat praesens dominus; tum primus & alter
Se geminasse illi partem concredita monstrant.
Illos laudat herus. potioraque credere tantae
Promittit fidei. sed tertius ille refodit
Et domino reddit tali cum uoce talentum.
Quod scirem domino memet seruire seuero
Qui metet segetes alieno semine cretas
Exanimus argentumque tuum concredere terrae.
Malui quod saluum semper tibi reddere possem.
Tum dominus famulo respondens talibus infit.
Si nescire meos auderes dicere mores

Nequitiae tantae ueniam concedere possem; [potuissem]
Hoc igitur [scientem me] gnarum potius prestare [commendare] decebat
Ut fructum nobis tractata pecunia ferret.
Qua propter segni tollatur portio nostri. [s. nummi]
Prudentique dehinc detur possessio maior.
Quae duplis [geminasse] cumulasse lucris mea quinque talenta
Inueni; namque est certum potiora [dona] mereri. [s. illos] [mereor]
Quis [pro quibus] res uberior cumulatae sortis abundat.
At cui parua subest segni substantia corde.
Id [paruum] minimum penitus iuste tolletur ab illo;
At nequam seruus tenebras dimersus ad imas
Perpetuos fletus pene stridore frequentet. — De separatione bonorum et malorum. IX
En hominis natus ueniet patrisque ministris
Stipatus. celsa iudex in sede sedebit.
Tunc gentes cunctae diuersis partibus orbis
Conuenient. iustosque omnes de labe malorum
Secernet. dextraque libens in parte locabit,
At [s. sic] prauos leua despectos [contemptos] parte relinquet.
Ut pastor pecoris discernit [segregat] pascua mixti.
Lanigeris dextrae permittens mollia partis [s. pascua]
Ad leuos [sinistros] hirtis dumosos [sentosos] tondere [carpere] capellis. [hircos hirsutos]
Sed rex ad dexteros conuersus talia dicet; — Venite benedicti patris. X
Huc ueniant sancti iamdudum debita [parata] sumant ante
Dona patris. mundi quae sunt aequeua [i. coaeua] initiis;
Et iustis primo promissa parantur ab ortu.
Namque fame fessum quondam me grata refecit [satiauit]
Haec plebes. potuque sitim mihi sepe remouit. [abstraxit]
Hospitiumque domus patuit mihi sepe uocato. [pro me]
Et nudus uestis blandissima tegmina sumpsi.
Carceris et [s. in] poenis horum solacia cepi. — In carcere fui et uenistis
Tum domino tali respondent uoce beati;

Non memini nostrum quisquam te visere [videre] nudum
Nec famis oppressum dura dicione notavit [cognovit].
Carceris aut penis meminit vidisse revinctum;
Respondens illis dicet tum talia iudex.
Fratribus ista meis humiles [parvi r] miserando labores
Qui fecit, certum est dulcem impendere [dare] fructum.

...te male ...icti igne ...tnu. XI

At vos iniusti [s. o] iustis succedite [tenete] flammis,
Aeternis penis semper intrate torrere malignam.
Quas [penas] pater horrendis barathri per stagna profundis
Demonis horrendi sociis ipsique paravit.
Namque sitim passo [patienti] quondam in pocula nulla
Nec famis in poena parvi miseramina [mirerationes] panis.
Aut [s. nec hospitia] peregrina in tecta vestisve parum [modice] per
Tegmina de magnis [s. pecuniis] gracili [exigua] per parte dabantur;
Carceris aut septo clausis morbisque iacenti [s. mihi]
Umquam visendi solacia vestra fuerunt.
His damnata debinc respondet factio [turba] verbis,
Haud equidem [& enim] nostrum meminit te visere quisquam.
Aut sitis aut saevae famis degrum agitare laborem,
Hospitia [hospitalitatis] vel fessis [defectis] errare per oppida rebus.
Carceris aut mersum penis morboque gravatum,
Ut [et] vel sollicito fieret miseratio vestra;
His rerum dicet dominus: cum vestra superbo
Angustis [impar avis] rebus feritas sub corde tumebat,
Calcaverit humiles minimos me spernit in illis;
Hec ubi dicta dabit, meritas sua premia reddet,
Aeternum [ad habitandum] miseri pena [divergentur] fodientur iniqui.
Aeternum que salus iustis concessa manebit.

De lazaro. XII

Talia tum dum loquitur scissos lacerata capillos
Defuncti morbo iustis soror anxia curis.
Hortatur [a] iuvenem rapido percurrere gressu.

Casib: ut tantis xps seruar& amicu;
Nam fuerat, meritis accepta benignis.
Obsequio cuius fratrisq: domusq: merente.
Amplexus pleno xps retinebat amore
Nuntius adueniens pfert extrema iacere.
Dilectu xpo iuuene iuuene pristia morbi
Et leta uite confinia summa tenente;
Lazarus hic habuit nom. sed xps amaris
Percussus uerb. n est sicredtis inquid
Adlectu ducens istaec uiolentia morbi.
Sed dī ut digno iustis celebretur honore.
Et soboles hois sca uirtute nitescat;
Tunc ad discipulos; dormit iam lazarus inquid
Sed caru iuuene facia ēsurgere rursus.
Aiunt discipli. somno succedere plena
Et remeare salus poterit, nec mite secunde.
Quod morte somni dixit subnomine xps.
Errore quoq tali sermone remouit.
Lazarus inlectu cecidit. sed gaudia menti
Hinc ueniunt. uramq: fide m forti armant.
Cernitis absentem longe qui cuncta uidere
Sed ppemus ait, dictum cum talia fat.
Pergam. partiq: omis pcubere lecto.
Cogam. totiens q gens iudea minat;
Iamq: aderat xps, fuerat sed forte sepultus
Quarta dies. mersusq: atris de morte tenebris
Germanasq: luctu lacrimosasq: tecta tenebant.
Conuenere illuc solacia debita dantes.
Iudee gentes pceres carique ppinqui;
Sed martha audito xpm uenisse. cucurrit
Obuia deseruitq: domu. mestaq: sorore.

Et [s. ait] p̄cul; o utinā p̄sens uirt⁹ tua nob[is]
Affore&̄ morti frēm [abstraxisse&] rapuisse&̄ acerue.
Namq; quid posces. certū est [t] posse uenire;
Quā dns̄ tali solat̄ uoce gem̄te.,
Robusta mt̄e mulier uirtute resume.
Lazarus hec uite rediuiua lumina surg&.,
Et [s. ait] mulier; certe surgent in munera uite
Mortales cuncti, ueniet cū tm̄inus orbi;
Xp̄s ite. scō scō de p̄mto pectore uocē;
Ego sum clare uob reparatio uite;
In me q credit. [& mte] morte deponere sumpta. [acerta]
Et uitā potit ingi conprendere seclo;
Atq; quicumq: fidem uiuo sub pectore sum&.
Horrida numquā conting& limina mortis;
Istaec [ne] si credis. puro de [dic] pectore [s. ō] martha.,
Illa dehinc [s. ait]. hec una fides mea corda tenebit.
Sublimis ueneranda dei q. uenerit inte
Celestis soboles. celso sub noīe xp̄i. [mat. o. i. xcurro]
Hec ait. & [sed martha] maria cursu [accelerata] maturata sorore.
Interiora petit. sēm uenisse magistrum. [i. interiora domi ill.]
Et parte luctu opp̄sā uocitare sororē
Admonuit. [s. illa martha] tacito designans omīa nutu. [signo],
Prosilit illa foras. [maria] audito nomine xp̄i.,
P̄sequturq: simul solinoz [2] t̄ba gem̄te [s. maria]
Credentū tumulo fletus [lamen.] inferre sorores;
Illa salutiferū postquā conspexit ihm.
Procidit ante pedes. rumpitq: hanc pectore uocē.,
Si tu germanū potuisses uisere uiuū
Lazar⁹ haud dure potuit succūbere morti.,
Fletib: his xp̄s socians [marthe & solimor.] decorde dolorē. [i. adherens]
Inquirit tumuli [ia eu] sedē. quo edita nup

Membra forent. uolucris animae spoliata calore.
Haud mora demonstrant flentem mestoque sepulchrum
Rupe subexcissa lapidis quod pondere clausum.
Ut uidit sanctus. multo mox uecte moueri
Precipit at marthe talis uox uerberat auras;
Quattuor en luces tot idemque ex ordine noctes
Preterierunt. quod membra solo composta quiescunt;
Crediderim corpus motu fugiente caloris.
Fetore miserum liquefactus reddere membris;
His dictis contra depinxit talia christus.
Iam totiens dictum est magnis consistere rebus:
Credentum uirtute fidem. sed gratia summi
Iam genitoris adest. fidei si robur habetis;
Hec ubi dicta dedit. saxumque inmane reuulsum
Obicibus patuit. uirtus mox conscia caelum
Suspicit. et tali genitorem uoce precatur;
Eximias grates genitor tibi sancte fatemur.
Me placidus semper uenerandis auribus audis;
Hec ubi dicta tumuli mox limine in ipso
Restitit aduerso. complens caua saxa clamore.
Lazare. sopitas redeuntem suscipe membris
En animam. tuque ipse foras te prome sepulchro.
Hec mora constrictis manibus pedibusque repente
Procedit tumulo. uultum cui linea texta
Et totum gracilis conectit fascia corpus;
Tum solui iussit. letumque adtecta remittit;
Iudei postquam factum uenerabile cernunt.
Qui tanti mariam fuerant marthamque secuti.
Pars credens sequitur tante uirtutis honorem.
At alii repetunt urbem. procerumque superbis
Cuncta phariseis rerum miracula narrant;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

PASSIO DNI NRI IHU XPI. ·XIII·

Ergo adeo conciliu scribe plebisq: uocant
Illa grauior numerus quia uatu pncipis alte [maior]
Pulchra cui fecere conlucentq aurea sedis
Illi conplacuit xpm pternere leto
Sed uitare dies pasche ne plebe frequente [f. uoluit]

De muliere effundente unguentu ·XIIII·

Discordes populi rapent inbella furorem
Ille simonis erat tectis que lurida lepra [t. lucrida]
Uirtute ipsi effugauerat ecce iacenti [xpi; f. recu bente]
Accedit mulier ppius seriq: alabastro
Quo pciosa merant late fragrantas olim
Ungenta absumo pfundit uertice xpm
Discipuli increpitant fautes potuisse inuari [loquentes]
Depretio ungenti miserorum corpora egentu
Hars dns plib& uoces factumq: pbauit [f. mulieris; laudauit]
Desinite obsequio iusta pbibere puella
Paupib: semp dabit succurrere tempus
Sed me n semp tribuet uiuere uob
Funerib: multu ista meis laudanda ministrat [f. mulier]
Officio mundumq: implebunt talia facta

Alabastru uas marmoreu q rustici dict mortariu tecinctu uariis colorib: nascit enim in india

silem psis q p multos intellegit un· i· iudas

ubi iudas pdidit xpm. ·XV·

Tunc e discipulis unus se subtrahit amis
Iudas & ad proceres tali cu uoce cucurrit
Qd pcium sperare dat si pdere uobis [m; f. a uob]
Quesitumq: diu possim monstrare magistru
Illi continuo statuunt tdena argenti [pmittunt]
Pondera his iudas sceleri se subdidit alto [f. ponderib:]
Iamq: dies pasche pmo pcesserat ortu

talit

Discipli a xpo querunt ubi sumere pascha

Discipli querunt ubi cena sumere pasche
Uell&: at ille sibi quenda sine noie queri
Ultima q dni cap& mandata iubebat
Uespe mox pmo bis sex recubantib: una [pasche]
Discipulis tali diuinat uoce magister [pphetat]

[dixeri: ideo q n nominauit illu te in ciuitate ad quenda & rl & rl]

En urget tempus, Christum cum prodere morti
E vobis unus scelerato corde volutat,
Continuo cuncti querunt, quis talibus ausis
Insano tantum cepisset corde venenum.
Ille dehinc: epulis mecum nunc vescitur, inquid.
Sed soboles hominis quondam perscripta subibit
Supplicia ad tempus, miserabilis ille per aevum
Qui iustum dedet; quanto felicior esset
Si numquam terris tetigisset lumina vite.
Et iudas gravi tum conscia pectora pressus:
Numquid ait iudam tantum suspicio tangit?
Respondit dominus: te talia dicere cerno.
Hec ubi dicta dedit, palmis sibi frangere panem
Divisumque dehinc tradidit sanctumque precatus.
Discipulos docuit proprium sibi dedere corpus.
Hinc calicem sumit dominus vinoque repletum
Gratis sanctificat verbis potumque ministrat.
Edocuitque suum se diffusisse cruorem
Atque ait: hic sanguis populi delicta redemit.
Hunc potate meum, nam veteris credite dictis:
Post hec numquam vitis gustabo liquorem,
Donec regna patris melioris munere vite
Innovata mecum rursus concedent surgente ruina.
Exin cantata sanctis concentibus hymno
Montis oliveti conscendunt culmina cuncti.
Talia tum Christus depromit pectore verba:
Omnes perterritos noctis vos tempore longe
Dispergetis misere deserto principe tror
Sic et enim scriptum est pastoris casibus ovis
In diversa fugam capient prima bidentes.
Post tibi venero celi in reddet honores.

...negabis. XV...

Preueniam uosque choros genitalibus aruis
Gratae galileae uoltans per rura docebo.
Respondit petrus cunctos si credere fas est
Quod tua labentes possent praecepta negare
Sed mea non numquam mutabit pectora casus.
Ille dehinc nox haec quae lucida sidera tristis
Inducit lucemque premens nunc incubat undas
Audiet ut trinis pauidis mendacia uerbis
Dicere me christum fortissime petre negabis
Et prius alitibus resonent quae tecta domorum.
magis uole At petrus duram mortem mihi sumere malim
Uox oblita sui quam deneget ista magistrum.
Has uires cordis pstant pmitte cuncti.
Hortus hebrei sunt gethsemania rura.
Illo progreditur lucis uitaeque repertor
Circa discipuli nuda fugientes secuntur.
Atque illic reliquos iussit residere ministros.
xps orat ad patrem. XVIII. Ille sed assumpto longe procedere petro
Zebedeique simul natis pro deuia tendit;
Tunc angore grauis maestus sic uoce profatur
Tristitia nunc uoluens animus in pectora stabat
Morte tenus sed nunc uos segne excludite somnum
Sollicitaque simul uigilando ducite noctem.
Haec ait et paululum procedens corpore terram
Deprimit et tali precatus uoce precatur
Si fas est genitor calicis me transeat huius
Incumbens ualido nobis uiolentia tractu
Sed tamen adueniat potius quam nostra uoluntas
Quae tua decreti tantis sententia rebus.
Tunc ad discipulos repedat sed somnus anhelis
Prostratis terrae membris dissoluerat omnes.

Tunc ait ad petrū nō est t ponere uirtus
Unā puigilem tantis subeasib: horam ;
Sed uigilate pcor neuos temptatio raptos
Horrida pcipitet seue plubrica mortis ;
Sps iste uig&. sed corp debile labat ;
Secessit rursus secreta montis in arcem.
Orabatq: patrē. rerū iustissime rector
Hunc quō calicē non est transire facultas t potestas.
Iam tua pueniat nrā de sorte uoluntas ;
Rursus discptos somni sub pondere pssos
Inuenit. & rursus idē genitore precato
Adloquit fesso nexos languore quietis.
Iam dormire lic&. sociosq: reuisere uiros ;
Nam uenit ecce meū qui dedat ad omnia corp.
Que maculata meis impon& factio membris

Cum dicto iudas numero stipante catuę — Ubi iudas uenit cū turbis. XIX.
Aduenit. pcerū iussu populiq: ferocis ;
Pars strictis gladus. pars fidens pondere claue & manuat
Signa sequebat iude pmissa furentis ;
Oscula nam pepigit sese tingere xpi
Quo facile ignotum cap& miserabile uulgus
Ille ubi dissimulans blanda cum uoce salutat
At tigit & labiis iusti uenerabilis ora.
Contimuo xps. totū complere licebit
Huc uenisse tuo que cūq: est causa paratu.
Inicere manū turbe. xpinq: phendunt. ;

Tunc e disceplis uir fulgente machera — Ubi petr abscidit auriculā malchi.
Occurrit. uatis famulo. sublatus in ira
Timpore & excissam raput in uulneris aure ; XX.
Olli xps ait. gladiū tu ponito nr
Ha quicūq: ferox confidit uindice ferro.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Hanc iusti similis ferri uindicta manebit; [expectabit]
An ego non posse caelestia castra uocare? [celestis exercitus]
Et patris innumeras in plura ducere turbas?
Sed scriptura meis complenda est debita rebus;
Vos hic stricto qui me comprehendere ferro
Fustibus et gladiis concurritis. en ego uobis
Occurri templi media qui saepe in aree
Vobiscum residens docui. nec talia quisquam [s. in illis]
In solum tantis circumlatrantibus ausus; [s. e.]
Discipuli passim Christo fugere relicto. [prius]

De falsis testibus. XXI

Iamque Caiphea steterat saluator in aula.
Conuenere omnes scribae proceresque uocati;
At petrus longe seruans uestigia solus. [s. xpi]
Occulte mestus sedit cum plebe ministra.
Extremum oppiens tanto sub turbine finem; [expectans] [turbatione]
Ecce sacerdotes falsos conquirere testes
Incumbunt. fictasque uolunt contexere causas. [machinantur] [simulatas]
Quis mortem insontis possint inponere Christo. [per quibus]
Sed nullus tanto uisus satis esse furori; [s. e.] [testis]
Vix tamen prosiliunt testes. qui dicere Iesum
Audissent. templum quod solus uertere possit.
Et uersum trinis iterum instaurare diebus;
Ipse sacerdotum princeps urgere tacentem [increpare] [ihm]
Insistit. frendens furiis ac talia fatur
Cur non aduersas nunc respondere querelas [i. mihi]
Conuictus ueris procerum sub testibus audes?
Adiurabo tamen summi pregna tonantis
Vt fatearis palam. si fas est te credere Christum [s. nis] [est]
Ille dehinc tali compellat uoce superbum; [alloquitur]
Haec sola est procedunt pectore uerba.
Vera tuo, ueniet uobis uisenda potestas [tamen]

Maiestas plus hominis · cum dextra sedere
Virtutis sedet et subnubibus ignicoloris ·
Talibus auditis scindet de pectore veste ·
Insultans furiis et ceco corde sacerdos ·
Atque ait ; auditis pugnantis foedantia foeda profani
Verba deo · polluta malis ; consurgat in iras
Religio · et vitam cuncti iam pandite vitem .,
Conclamant omnes mortique addicere certant ;
Tum sanctam Christi faciem sputa inproba conplent ·
Et palmis mali · colaphique in vertice crebri
Insultant verbisque omnes inludere certant ·
Christe prophetabis · cuius te palma sonavit ; Petrus negat dominum.
Ad petrum mulier tristem · quem viderat intus · XXII.
Tunc etiam iuvenis fueras comes additus inquid
Isti quem ludens procerum sententia dampnat ·
Ille negat · tectusque foris se promere temptat .,
Ecce sed egressum primo sub limine cernens
Altera consimili perdebat voce ministris ;
Rursus ait · iurans · illum se nosse negabat
Tum percunctantum multi accessere sequentes ·
Eque sono vocis se se cognoscere temptant ·
Cuncta galileam strepe rerent quod verba loquelam ..
Et petrus iurans · devotis omnia verbis
Nescire adfirmat quisquis foret ille negando ;
Hanc vocem · plausum quatiens sub culmine tecti
Ales persequitur cantu ; mentemque simonis
Circumstant tristes verbis presagia Christi ·
Egressusque dehinc ploratus habebat amaros ;
Sidera iam luci concedunt · et rapidus sol
Progreditur · radiis terras trepidantibus implens ·
Iamque e concilio Christum post terga revinctum ·

Ubi dns stat ante pilatu .XXIII.

Presidis agremiu magno clamore trahebant.
Interea celsu dns stans ante tribunal.
Talia pilati uerbis excepit ihs.
Tu rex iudeae gentis q dicit adstans.
Respondit xps. uris hec audio uerbis;
Ex hinc terribilis iusti accusatio surgens
Infremit. & scm scelerata facundia pstat;
Responde re nihil trucib: dignat ihs.,
Pilat querit que tu sit causa tacendi;
Ille magis pstans miranda silentia seruat.,
Sollempni sed forte die concedere leges consuetudinis
Unum damnati captas demore iubebant;
Et fuit inuinclis famoso nomine latro. latrocinii
Quem xpo infensus popls dimitte uite
Ardebat ferucib: somno sed territa uisis
Pilati coniux. iusti discedere poena
Mandatis pcib:q: uiru suspensa rogabat;
Tu iudex teru pcerum disquirere mentem.
.i. aut xpm aut barabbas Temptat. & instanti cupeit quem soluere pene.
Pleb adarbitriu mittit de lege requiri.,
Sed pceres populum fusa ambitione rogabant.
Latrone legi ut peterent xpmq: negarent;
At postqua pceru incendit sententia uulgus.
Latronisq: petit poti sibi cedere uita.
Consulunt pses populu. qd uell& ihu. ille popls
Plebs incensa malo seuos miscere tumultus.
Et crucis adpenas terribiliteruq: petebant.
Qui regis nom cupat. q cesaris hostem
Confessus. se se pprio dampnauerit ore.,
Denique iniunctus detestatusq: cruentu.
Officium increpitans se liba sanguine hui

Corda tenere sibi coramque acrimine palmas
Abluit ut gentem tantum macula illa maneret.
Hoc magis inclamant: nos nos cruor iste sequatur,
Et gentem in mediam scelus hoc et culpa redundet.
Pilatus donat plebi legique barabban.
Et crucis ad poenam uinctum concedit ihesum. Ubi iudas se suspendit

Proditor at iudas postquam se talia cernit · XXIIII ·
Accepto sceleris pretio signasse [fecisse] furentem.
Infelix aegris damnans sua gesta querelis
Proicit templo tunc detestans argentum,
Exortusque suas laqueo sibi sumere poenas
Informem rapuit ficus de uertice [cacumine] mortem.
Inde sacerdotes pretium quod sanguinis esset
Illicitum fantes adrario concedere templi. Achel demah
Quod dare [pretium] tunc licitum cum sanguis distraheretur [uenundaretur] hoc est ager sanguinis
Credebant agrum mercati nomine uero
Sanguinis horrendo signant [monstrant] scelera impia facto;
Haec quondam cooperta [tecta] canens uox uera propheta [dicta mistica]
Euentu rerum patefecit ordine rerum.
Argenti triginta minas [argenteos] posuere profani.
Hoc pretium pretiosi corporis instituentes.
Quod mox adfiguli rursus transfertur agellum. Ubi xpistus illuditur

Traditus est crucibus [inlusus] scelerisque ministris, a iudeis.
Militibus scelerata ludibria [delusiones] corpore perbet, · XXV ·
Purpureaque illi tunica clamidemque [sagum] rubentem
Inducunt, spinisque caput cinxere cruentis.
Inque uicem [pro uice] sceptri dextram comitatur harundo;
Tum genibus nixi [inclinati] regem dominumque salutant
Iudaeae gentis faciemque lauere saliuis.
Verticem et intecto plagis lusere nefandis,
Haec ubi transegit miles [ministri] ludibria demens.

Indutum proprie ducebant tegmine uestis
Et crucis ad poenam saeuum iustumque trahebant
accepere — Ecce sed egressi quendam accipere Simonem
(cireneum) Cirena gentum lignumque adferre iubebant
Quo dominum lucis iussis suffigere saeuis
(cogebat) Instans urgebat secli miserabilis ordo
(ferat) At postquam uentum est ubi rupis golgotha nomen
Per mixtum felli uinum dant pocula christo
(primo) (tangere) Ille sed in summo gustu tractata recusat
Ut satis antiquis fierent oracula dictis; (& dederunt ei escam meam fel)
(nec minus) Nec tamen insultans hominum furor omnia posset
Iamque crucis fixum pendebat in arbore corpus
Intactaeque dedit tunicae sub sorte pomis
Militibus uestes partim findunt iniquis
Militis unius seruans possessio textum;
Et scriptum causae titulum meritique locarunt
Quod rex iudeae plebis gentisque fuisset

De duobus latronibus: XXVI

Accidit ut pariter poenae consortia ferrent
Latrones hinc inde duo: sed ceca furentis
Insultat plebis fixo uesania christo; (yronia)
(yronia) (scilicet potuit) Hic est qui trino lucis reparare meatu
Hic est qui poterat templum dissoluere solus
Sed nunc descendat soboles ueneranda tonantis
Et crucis e poena corpusque animamque resoluat;
Haec uulgi procerest uecordis dicta secuntur;
Atque pharisei scribaeque & factio demens (multitudo congregatio)
Inludunt motuque caput linguasque loquelis
(agitant) (fellis) Insanis quatiunt aeternae adminicula poenae;
(dudum) Nonne alios quondam trucibus seruare solebat
Morborum in nodis se se cur soluere penis
(ecce uide) Non ualet en regem nostrum quem credere gentis

debent.

91
51

Debuimus. soluat ligni de robore corpus.
Tunc scis digne potuimus credere signis.
Confidit genitore, dimitte pena
Cur ppriā ſ ponuit sobolē ueneranda potestas;
Hec minus increpitant dextra leuaq; gementes
Adfixi crucib: scelerum pforte latrones; Ubi ihs clamat in cruce. XXV.
Iam mediū cursu lucis conscenderat orbē;
Cū subito exoculis fugit. furuisq: tenebris
Indutꝰ trepidumq: diem sol nocte recondit;
Ast ubi turbatꝰ nonā transegerat horā.
Consternata suo rediēr lumina mundo
Et xp̄s magna genitorē uoce rogabat
hebree inmorē lingue: sed nescia plebes
heliā uocitare putat; tum concitus unus
Cogebat. sphongo xp̄i calamo querere uincto
Inpssum labiis acidū potare saporē;
Cetera turba furens tali cū uoce cachinnat;
Spectemꝰ parit. celo ne forte remissus
helias ueniat. celsa qui insede quiescit.
Liberet & misero cfixū stipite regē; Ubi xp̄s obiit. XXVIII.
Tum clamor dn̄i magno conamine missus.
Aetheriis animas commiscuit auris;
Scinduntur parit̄ sc̄i uelamina templi. findunt
Carbasaq: ingeminas partes disrupta dehiscunt.
Et tremibunda omis concussa ē pondere tellus.
Dissiliuntq: suo ruptę decorpore cautes;
Tum uetum monumēta uirū patuere repulsis
Obicib:. iustęq: animę pnebra reuersę.
Et uisu passim populi ptoemia late
Errauere urbis; sic trem̄t om̄ia mundū;
Militib: primis quatiuntꝰ corda pauore.

custo diebant
Dedita qui seue seruabant corpora poene.
ntur
Et sobolē dixere di. xpmq: fatebant
tanta
E speculis matres miracula, tuentē.
ubi ioseph corpus xpi sepeliuit XXIX.
Omis obsequiū xpo que ferre solebant
Iam decedenti uesp succedere soli
Ceperat. & pcerū solus cū iustior aud&.
Corpus ad extremū munus deposcere xpi,
portabat . habebat
Hic abarimathia nom gestabat ioseph.
Qui quondā uerbis aures pbebat ihu.
Pilatū tunc iste rogat. sibi cedere membra.
Quis nup tulerat uitā uis horrida poene.
Concessit preses; sed corpus fulgida lino
Texta tegunt. saxiq: nouo cōponitē antro.
Iam concludunt inmisē uolumina petre.
ubi milites custodiunt monumēta XXX.
E speculis. seruant matres. & cuncta tuentē.
Iamq: dies rutulo complebat lumine tras.
Otia qui semp pisca de lege iubebat.
Nulla sed inimicis pcerū furor otia seruat;
Conueniunt. honerantq: simul sic iudicis aures;
Erroris laqueos iustissima poena resoluit;
seductor
Hunc meminisse dec&. quo planus ille solebat
Uulgari semp iactans pmitte plebi.
E mortis sese tenebris ad lumina uite.
solis
Cum trino parte remeare recursu;
Sed petimus custos miles noua funera seru&.
Ne fera disciplis furandi audacia corpus
Consurgat. turp&q: recens insania plebē;
Et pilatus adhec; miles pmittitur inquid
Seruare inuiolatis. corpus tellure sepultū;
Conueniunt. saxiq: ingentia pondera uoluunt.
Et limen signis. & saxū milite seruant;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

DE RESURRECTIONE DNI. .XXXI.

Sidera iam noctis uenturo cedere soli
Incipiunt. tumuli matres tum uisere septum (claustrum)
Concurrunt motus sed terram primus omnem
Concitit. & caelo lapsus descendit apto
Nuntius. & saxum tumuli de limine uoluit.
Uuius & facies splendor. ceu fulguris ignis.
Et niuis adspeciem lucent uelamina uestis;
Militib; terror sensum disduserat omnem
Et iacuere simul. ceu fusa (strata) cadauera leto.,
Ille sed ad matres tali cum uoce profatur.,
Ut ta pauor nullus quatiens nunc corda fatiget;
Nam (s. est) manifesta fides. scim uos quaerere corpus.
Quod crucis in ligno scelerata insania fixit;
Surrexit xps; aeternae lumina uitae.
Corpore cum sco deuicta morte recepit;
Uisere iam uob licitum est. quo sede sepulchri
Nulla istic iaceant. fuerant quae condita membra;
Dicite praeterea celeri properoq; recursu
Discipulis xpm remeasse in luminis oras.
Inque galileam laetum praecedere terram;
His dictis uisisq; animos perfuderat ardens
Laetitia attonitas (l. perfuderat) stupor ancipitiq; pauore; Ubi se ostendit mulierib;.
Deniq; (ueloce) praecipiti celebrantes gaudia cursu.
Talia discipulis referunt. tumulumq; relinquunt; .XXXII.
Ecce tuis medio clarus se ostendit ihs.
Et fidas matres blande saluere iubebat;
Occurrunt illae. & genib; plantisq; prehensis.
Uictorem leti pauidae uenerantur ihm.,
Talib; ille dehinc praeceptis pectora firmat.,
Mentib; absistat fidei pauor omnis. & istec
Fratrib; hinc nris prope mandata referte.,

Hn̄ conspectus sicura est te uolentes
I taq; (lug.) galilea p̄pe transeunte trā ;

Ubi milites accipiunt p̄tiū.

I nterea tumuli custodū excita carda
Mi ttuunt e numero partē que tanta referret
I udeis rerum miracula sed manus amens
I am semel insano penit᷑ deuota furori
P remia militib; certatim magna rependit
E t famā argento redimit (emit) q; limine rupto
F urtim sustulerit corpus defensa tenebris
O ccultę rapiens audacia discipulorū

Ubi se ostendit discipulis .xxxIIII.

I amq; galileos conscenderat anxia (sollicita) montes
M andatis xp̄i currens turba suorū
C ernit̄ ecce suis p̄les (discipulis) ueneranda tonantis
I llum p̄cumbens sc̄e chorus omnis adorat
H ec tam ouncua (a) pariter fundata manebat
P ectorib; uirtus nam pars dubitat eorū ;
T unc sic discipulos clar᷒ compellat ih̄s ;
I ncelo & terris genitor mi cuncta subegit ;
M e pat̄ est uob dignatus mittere lucem ;
G entib; haud alit̄ nunc uos ego mitto cunctis
I nstitui urm̄ est cunctas in iungere gentes ;
P ergite & ablutos homines purgantib; undis
H omine sub sc̄o patris natiq; lauate ;
U iuifico pariter currant spiracula flatus ;
A blutisq; dehinc nr̄a insinuate (monstrate) docentes
P receptis uitam p̄ssint agitare (uel agere) p̄henne ;
H ec uob nunquā nr̄i p̄sentia deerit ;
D onec consumens dissoluat saecula finis ;

F i n i t … l i b e r I I I I Iuuenci ; Versus eius de.

Hec mea mens fidei uires sanctiq; timoris
Coepit: cumtantum lucet mihi grā xp̄i

Uersib: ut nostris diuinae gloria legis
Ornamenta libens caperet terrestria linguae.
s. tribuit
hec mihi pax tribuit xpi. pax hec mihi saecli.
Quam fouet indulgens terrae regnator apte
Constantinus. adest cui gloria diua merenti.
Qui solus regum sacri sibi nominis horret
Imponi pondus. quo iustis dignior actis
Aeternam capiat diuina in saecula uitam.
Per dominū lucis xpm. qui in saecula regnat. am.

52

INCIPIT PASCHALE CARMEN SEDULII RETHORIS NOUI ET VETERIS TESTAMENTI :~

Sume pater meritas ueracis dicta poete. VERSASTERII
Que sine figmenti condita sunt uitio.
Quo car& alma fides quo sci grā xpi.
Per quā iustus ait talia sedulius.
Asteriq: tui semp meminisse iubeto.
Cuius ope & cura edita sunt populis.
Quē quamuis summi celebrent pscta fa stus.
Plus tam ad meritum est. si uig& ore tuo.

sollempnes celestia
PASCHALES QUI CUMQ:
misteria desideras
dapes conuiua requiris.
carminalib:
Dignat nris accubitare thoris.
intellegis
Pone supciliū si te cognoscis amicum.
Hec queras opus hic codicis artificis.
ueni
Sed modice content adi sollempnia mensae.
replere
Plusq: libens animo quam satiare cibo.
delectaris
At si magnarū capis dulcedine rerū.
honores
Diuitiasq: magis deliciosus amas
ute carminib:
Nobilium nitidis doctorū uescere cenis
Quoꝝ multiplices nec numerant opes.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Hic invenies quid mare nutrit edendum.
Quicquid terra creat quicquid ad astra volat.
Caerea gemmatis flavescunt mella canistris.
Conlucentque suis aurea vasa favis.
At nos exiguum de paupere carpsimus horto.
Rubraque adpositum testa ministrat holus.
Cum sua gentiles studeant figmenta poetae.
Grandisonis pompare modis tragicoque boatu.
Ridiculo vegete seu qualibet arte canendi
Seva nefandarum renovent contagia rerum.
Et scelerum monimenta canant rituque magistro.
Plurima niliacis tradant mendacia biblis.
Cur ego daviticis assuetus cantibus odas
Chordarum resonare decem sanctoque verenter.
Stare choro et placidis celestia psallere verbis.
Clara salutiferi taceam miracula Christi.
Cum possim manifesta loqui. dominumque tonantem
Sensibus. et toto delectet corde fateri.
Qui sensus et corda dedit; cui convenit uni
Facturam servare suam. cui cura perenni
Arcibus aethereis una est cum patre potestas.
Par splendor. communis apex. sociale cacumen.
Aequus honor. virtus eadem. sine tempore regnum.
Semper principium. sceptrum iuge. gloria consors.
Maiestas similis. hec est via namque salutis.
Hec firmos ad dona gradus paschalia ducit.
Hec in carmen erit; mentes huc vertite cuncti
Hanc constanter opem lesis adhibete medullis.
Quos letale malum quos vanis dedita curis
Attica cicropei serpit doctrina veneni.
Sectantesque magis vitam spirantis odorem

Legis Athenaeae fetorem linquite pigri;
Quid Laberintheo Thesidae erratis in antro,
Caecaque Dedalei lustratis limina tecti?
Labruscam placidis quid adhuc portatis in uvis,
Neglectisque rosis saliunca sumitis agri?
Quid lapides atque aera coli, quid fana profanis
Moribus et mutas animas damnare metallis,
Aspera pulvereis squalentia iugera campis
Et steriles habitare plagas, ubi gignere fructum
Arida nescit humus, nec de tellure cruenta
Lurida mortiferis vellatis toxica sucis,
Tartareis damnata cibis? sed amoena virecta
Florentum semper nemorum sedesque beatas
Per latices intrate pios, ubi semina vitae
Divinis animantur aquis et fonte superno
Laetificata seges spinis mundatur ademptis,
Ut messis queat esse Dei mereatque futurae
Maxima centenum cumulare in horrea fructum.

Incipit deprecatio Sedulii

Omnipotens aeterne Deus, spes unica mundi,
Qui caeli fabricator ades, qui conditor orbis,
Qui maris undisonas fluctu surgente procellas
Mergere vicine prohibes confinia terrae,
Qui solem radiis et lunam cornibus imples,
Inque diem et noctem lumen concedis utrumque,
Qui stellas numeris, quarum tu nomina solus,
Signa, potestates, cursus, loca, tempora nosti,
Qui diversa novam formasti in corpora terram,
Serpentumque solo universa membra dedisti,
Qui peritura hominem vetiti dulcedine pomi
Instauras meliore cibo potuque sacrato,
Sanguinis infusum depellis ab ore venenum

absconderat
Qui genus humanum ꝑterquos clauserat arca
mortuū
Diluuii rapida spumantis mole sepultum
de semine · diuina
Unatterū de stirpe creas. ut mistica uirtus
reficiant
Quod carnis delicta necant hoc ꝓsule ligno
restaurari
Monstrar& liquidas renouari posse ꝑundas
purgas · humanū genꝰ
Totum namq: lauas uno baptismate mundū.
Pande salutarem paucos quae ducit inurbē.
Angusto in calle uiā. uerbiq: lucernam
Da pedib: lucere meis. ut semita uitae
Adcaulas meruris agat. qua seruat amoenū
ante ions
Pastor ouile bonꝰ. qua uellere ꝑuius albo
inmaculatꝰ
Uirginis agnus ouis grexq: omis candidꝰus intrat;
Te duce difficilis ñ est uia; subditur omis
Impiis natura tuis rituq: soluto.
icontrarias
Transit inaduersas iussu dominante figuras;
Siubeas medius segetes arere pruinis
Messorē ꝑducit hiemps. si currere mustū.
Uernali subsole uelis florentib: aruis
calcatas · uinee custos
Sordidus impressas calcabit uinitor uuas
Cunctaq: diuinis parebūt tēpora dictis;
signo · antiq
Indicio ē antiqua fides. & cana prioꝝ
ꝑgenies · de lenda · sctm
Testis origo patrū nullisq: abolenda ꝑeuum
Temporib: constant uirtutū signa tuarū;
breuit scribe
Exquib: audaci ꝑstringere pauca relatu
apta
Uix animis committo meis; siluamq: patentē.
Ingrediens aliquos nitor cōtingere ramos.;
Nam centū licet hora mouens uox ferrea clam&
pulmone · suspirar&
Centenosq: sonos humanū pectus anhel&
s. miracula · enarrar&
Cuncta quis expediat quoꝝ nec lucida celi
bibulus l. s dr̄ multū bibns
Sidera nec bibule numeris equantē arene.;
INCIPIT LIBER VETERIS TESTAMENTI

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

PRIMUS AB USQUE CHAO MERITIS UIUACIB: ENOCH.
Multa p innumeros uitā secta contigit annos.
Natura pdente modū; quē iure creandi.
Terra tulit genitū. sed mors eurat ademptū, De Abrahā & Sarra.
Saucia iam uetule marcebant uiscera sare.
Grandeuo consumpta situ; ptemq: negabat
Frigidus annoso moriens incorpore sanguis
Cū seniore uiro gelidi pcordia uentris
Inpartū tum uere nouū; tremebundaq: mat
Algentes onerata sinus spē gentis opime.
Edidit; & serū suspendit adubera natum
Mactandūq: dō pat obtulit, at sacer ipsum
Propueri iugulis aries mactatur adaram
Ousti mens scā initi pietate remota.
Plus pietatis habens, contempsit uulnera nati
Amplexus pcepta dī; tipiciq: cruoris
Auxilio uentura docet; q sanguine fuso
Humana pgente prius occumberet agnus; De uxore loth.
Loth sodomis fugiente chaos dū respicit uxor
Instatuam mutata salis stupefacta remansit
Adpoenā conuersa suā; quia nemo retrorsum
Noxia contemplatus discriminis mundi,
Aspiciens saluandus erit; nec debet arator
Dignū opus exercens uultum insua tga referre; De rubo ardente.
Ignib: innocuis flagrans apparuit olim
Non ardens ardere rub:; nec iuncta calori
Materies alimenta dabat; nec torrida uiuens
Sensit dampna frutex; sed amica fomitis aestu
Frondea blandite lambebant robora flamme.; De uirga in dracone uersa.
Mitis inimmitē uirga ē animata draconē
Per flexos sinuata globos linguisq: trisulcis

inflans
Squamea colla tumens inimicos ore chelidros

De siccato mare

Sorbuit & proprii rediit in uirgulta rigoris;
aperta fuerunt — maris
Pertima diuisi patuerunt cerula ponti
replicata
Ingeminum reuoluta latus; nudataq; tellus
Cognatis spoliator aquis; at turba pedestris
recedentis
Mirat in absentis pelagi mare; per q; profundum
mirati fuerunt
Sicca peregrinas stupuerunt marmora plantas
modum
Mutauit natura uiam; mediumq; pequor
noui — portabat
Ingrediens populus rude iam baptisma gerebat
Cui dux xps erat; clamat nam lectio multas
eminet — certe
Uox dni super extat aquas; uox denique uerbum
ueteris ac noui testamenti concordantia
Uerbum xps adest; geminae qui consona legis
Testamenta regens ueterem pace fecit abissum.
ambularet
Ut doctrina sequens planis incederet aruis;

De manna celi dato

manna — multitudines populi
Quid referam innumeras celesti pane cateruas.
Angelicos sumpsisse cibos. nimbisq; supini
Nectaris aerea populum dulcedine pastum.
carnes
Inpluuiis habuisse dapes. & imbribus escas;

De productione aque de petra

aridis terris
Rursus in exustis sitiens exercitus aruis.
se erant
Qua nimium loca sicca diu. qua terra negatis
ubi
Aegra iacebat aquis. qua spes ablata bibendi.
arida — petra
Uiuendiq; fuit. subitas arente metallo
fons
Hausit aquas; steriliq; latex de rupe manauit.
petre — t potum
Et ieiuna nouum sumpserunt marmora pontum.
Hic igitur iam sacra tribus dans munera rebus.
manna — unda latex — baptismo
Xps erat panis. xps petra. xps in undis.

De locutione asellae balaam

i. allo quitur
Angelicis treme facta minis. affatur asella
balaam
Sessorem per uerba suum; linguaq; rudenti
figurauit — brutum
Edidit humanas animal pecuale loquelas.

De statione solis sub iesu naue

terra
Sol stetit ad gabaon. medioq; cacumine celi
elongato
Fixit anhelantem dilato uespere lucem.

Insolitus frenare diem, nec luna cucurrit.
Ordine pigra suo, donec populantibus armis
Feruidus ingentem gladius consumeret hostem.
Coniurante polo; iam tunc famulata uidebant
Sidera uenturum promisso nomine ihesum.

De helia pasto

Heliam corui quondam pauere ministri.
Praebentes sine more dapes, alesque rapinis.
Dedita atque auido saturans caua guttura rostro
Tradidit inlesam ieiunis morsibus escam.
Nunc bonus heliae qui perfidus ante noe.
Abluit interius quicquid deliquid mundus.
Plenus et ille deo. postquam miracula terris
Plura dedit. meritisque suis succedere dignum
Heredem propriae fecit uirtutis amicum.
Aurea flammigeris euectus in astra quadrigis.
Qua leuis aereos non exprimit orbita sulcos.
Sidereum penetrauit iter; currusque coruscum
Dexteriore spatio maiore triumphum
Duxit. et humani metam non attigit aeui.
Quam bene fulminei praelucens semita caeli
Conuenit heliae, merito qui et nomine fulgens
Hac ope dignus erat; nam si sermonis achiui
Una per accentum mutetur littera. sol est.

De ezechia

Ultima labentis miseratus tempora lucis.
Ter quinos quondam regi deus addidit annos
Usus iure suo, pater et factaque limina claudens
Mortis. ab occasu uitam conuertit in ortum.

De iona

Ionas puppe cadens. ceto sorbente uoratus.
In pelago non sensit aquas, uitale sepulchrum
Ne moreretur habens, tutusque inuenit ferinos
Depositum non praeda furit, uastumque per aequor

Venit ad ignotas inimico remige terras.

De tribus pueris

Cum inspirante deo babilonia sacra negarent
Tres una tum mente uiri duriumque subirent
Exitium saeui chaldea lege tiranni.
Cuius achimenium rabies accenderat iram
Plus fornace sua medios traduntur in ignes.
Nil urente rogo tantoque ardore calentes
Corde sed imagineae uincunt incendia poenae
Igne animi, o quanta est credentum gloria, flammis
Ardentis fidei restincta est flamma camini.

De nabuchodonosor in boue conuerso

Digna sed inmitem mox perculit ultio regem.
Nam quod ab humana uecors pietate recessit.
Agrestes pecudum consors fuit ille per herbas.
Aulica depasto mutans conuiuia foeno.
Pronus ab amne bibit, septenaque tempora lustrat.
Omnibus hirsutus siluis et montibus errans.

De danihele custodito a leonibus

Nec minus et dariu feruerunt iussa tiranni.
Hebreumque decus danihel decernitur insons
Ieiunis cibus esse feris, sed belua iusto
Mitis facta uiro, sanctos ne lederet artus
Coepit amare famem, rabies mollita furorem
Deposuit, saeuisque in faucibus ira quieuit.
Et didicere truces praedam seruare leones.

De mirabilis supra dictis

Dic ubi sunt natura tuae post talia leges.
Quis totiens tibi iura tulit, qui tartara iussit
Translatum nescire uirum, sterilemque marito
Fecundauit anum, sacra praecepit ad aram
Sponte uenire pecus, muliebres transtulit artus
In simulacra salis, ramos incendere passos
Non ardere dedit, uirgultum soluit in anguem,
Per pelagus siccauit iter, mirabile in undis.

9A
57

Manna pluit, saxo latices produxit ab imo;
Quadrupedem fari plano sermone coegit;
Suspensis rapidas elementis distulit horas.
Per uolucres hominem pasci dedit. atque coruscis
In caelum transuexit equis; iam morte grauato
Addidit tria lustra uiro; predonis in ore
Naufrago fundauit opem; flagrante camino.
Seruauit sub rore pios; per pascua regem.
Pauit ut irsutum pecudem; rictusque leonum
Instimulante fame iussit nescire furorem.
Nempe creatori cuius que cumque uidentur.
Seu que cumque latent. & rerum machina sermo est.
Omne suum famulatur opus. sequiturque iubentis
Imperium. quo cumque trahit sententia nutu. *De diuersis heresibus.*
Heu miseri qui fana colunt. qui corde sinistro
Religiosa sibi sculpunt simulacra. suumque
Factorem fugiunt. & que fecere uerentur;
Quis furor est. que tanta animos dementia ludit.
Ut uolucrem turpemque bouem. tortumque draconem
Semihominemque canem supplex homo prelenus adoret.
Ast alii solem cecatis mentibus acti *De eo qui solem fingunt patrem esse*
Adfirmant rerum esse patrem. quia rite uidetur
Clara serenatis infundere lumina terris.
Et totum lustrare polum; cum constet ab ipsis
Motibus instabilem rapidis discursibus ignem.
Officium non esse dominum. quinque ordine certo
Nunc oritur. nunc occiduas demissus moras.
Partitur cum nocte uices. nec semper ubique est.
Nec lumen fuit ille manens in origine mundi.
Cum gemineum sine sole diem nouus orbis haberet.
Sic lune quoque uota ferunt. quia crescere cernunt.

De hoc quod fontem colunt & alii ignem

Ac mundi stellisq; litant que luce fugantur;
Hic laticem colit. ille larem. sed iungere sacris
Non audent inimica suis. ne lite propinqua
Aut rogus exiguas desiccet fortior undas.
Aut validis tenues moriantur fontib; ignes;

De hoc quod arbores colunt

Arboreis alius ponit radicib; aras.
Instituitq; dapes. & ramos flebilis orat.
Ut natos caramq; domu dilectaq; rura.
Coniugiiq; fidem. famulos. censumq; gubernent;
Ligneae ligna rogas. surdis clamare videris.
Amitas responsa petis. quae iura domorum
Hac ratione regunt. si cesa securib; actas
Ardua pendentis sustentent culmina tecti.
Aut subiecta focis dapib; famulantur edendis.

De hoc quod alii olera colunt

Nonnulli venerantur holus. mollesq; per hortos
Numina sicca rigant. veriq; hac arte viderit.

De hoc quod

Transplantatum cultores esse deorum;

De hoc quod satis videtur

Plura referre pudet. scoq; in carmine longum est.
Vel dampna nefas. ne mollia sentib; urant
Lilia. purpurei neu pervolaria campi.
Carduus & spinis surgat paliurus acutis;
Iam satis humanis errorib; addita monstra
Risimus. aut potius tales defleuimus actus;

De hoc quod delectat

Nunc ceptam iuvat ire viam montemq; palatum.
Nitentes firmare gradus. properemus in urbem.
Libertatis opem radians ubi regia fulvis
Emicat aula tolis ubi digna petenti.
Queretti spes certa manet. claustrisq; remotis
Pervia pulsanti reserantur limina cordi;
Hic est ille lapis reprobus. que vertice gestat
Angulus. atq; oculis probet miracula nostris.

Cuius onus leue est cuius iuga ferre suaue ē.,

De trinitate & unitate

Perdigesta prius ueteris miracula legis
Recolimus. sci coniuncto sps actu.
Que genitor socia nati uirtute pegit;
Perdigesta rudis nec non miracula legis
Dicemus. sci coniuncto sps actu.
Que natus socia patris uirtute pegit.,
Semp ut una manens deitatis forma phennis
Quod simplex triplic& quodq: ÷ triplicabile simpl&.,

De arrio & sabellio.

Hec est uera fides. hanc spreuit habere salutem
Arrius infelix. qui curua peruia rectum
Flectere nisus iter. foueam delapsus inatram
Corruit. & tetri mersus petit ima profundi.
Tam uacuus sensu. iustae quam tempore poenae
Uisceribus fusis uacuus quoq: uentre remansit.
Demens. perpetui qui non imitanda parentis
Iura caducorum gradibus similauit honorum.,
Namq: homines inter. natum genitore minorem
Lex carnalis habet. quoniam pater ipse parentis
Filius ante fuit. mox & qui filius est nunc.
Afforet esse pater., sic per genus omne nepotum
It noua progenies. & aui numerantur auorum.,
At dominus uerbum. uirtus. sapientia. xpistus.
Et totum commune patris de lumine lumen.
De solo solus. cui nec minus est patre quicquam.
Nec quo crescat habet. genitus non quippe creatus.
Ipse est principium., nam sicut clarus habetur
Ingenitore manens. genitor quoq: clarus inipso
Permanet., & rerum caput est deus unus ubiq:.,
Non quia qui summus pater est & filius hic est.
Sed quia quod summus pater est. & filius hoc est.,

Sic ait ipse docens: ego in patre et pater in me est.
Rursus. ego atque pater. unum sumus. arrius unum
Debet scire. sumusque sabellius esse fatendum.
Iste fidem ternam. ast hic non amplectitur unam.
Ambo errore pares. quamquam diversa sequantur:
Qualiter assueti varias producere sectas.
Inpugnant sua dicta viri. qui brachia nudis
Ostendunt exerta humeris. nil tradere docti
Sed tantum certare cati. prudentia quorum
Stulta iacet. quia vana deo est sapientia mundi.
Hic loquitur nimis. ille tacet. hic ambulat hic stat.
Alter amat fletus. alter crispare cachinnum.
Diversisque modis par est vesania cunctis.

De signo crucis

Interea dum rite viam sermone levamus.
Spesque fidesque meum comitantur in ardua gressum:
Blandius ad summam tandem pervenimus arcem.
En signo sacrata crucis vexilla corustant.
En regis pia castra micant. tuba clamat herilis.
Militibus sua porta patet. qui militat intrat.
Ianua vos aeterna vocat. que ianua xpistus.
Aurea perpetuae capietis praemia vitae.
Arma quibus domini tota virtute geruntur.
Et fixum est in fronte decus. decus armaque porto.
Militiaeque tuae bone rex pars ultima resto.
Hic propriae sedis. huius mihi moenibus urbis
Exiguam concede domum. tuus incola scis
Ut merear habitare locis. alboque beati
Ordinis extremus conscribi in saecula civis.
Grandia posco quidem. sed tu dare grandia nosti.
Quem magis offendit. quisquis sperando tepescit.
Xpiste fave votis qui mundum in morte iacentem

Unificare uolens quondam terrena peristi.
Caelicus humanam dignatus sumere carnem.
portans · regni t sceptri iura
Sic aliena gerens ut nec sua linquere nollet.

Explicit de ueteri testamento. Incipit de IIII euangelistis. Matheo. Marco. Luca. Iohanne. Prologus.

gerens t scribens · dicat
Hoc Matheus agens hominem generaliter implet.
resonat
Marcus ut alta fremit uox per deserta leonis.
aspectu uituli
Iura sacerdotii Lucas tenet ore iuuenci.
More uolans aquilæ uerbo petit astra Iohannes.
s. sunt · principes
Quattuor hi proceres una te uoce canentes.
dilatantur
Tempora ceu totidem latum sparguntur in orbem.
sic · XII · sunt menses anni et XII · horæ diei · ita · XII · apostoli ·
Sic et apostolici semper duodenus honoris.
sublimitas
Fulget apex numero menses imitatus et horas.
ut omnis creatura deo seruiat
Omnibus ut rebus totus tibi militet annus.
abitio libri sequentis · narrans · primordia peccati
Hinc igitur ueteris recolens exordia mortis.
ad scribendum euangelium · seminando
Aduitam properabo nouam, lacrimasque serendo.
praeclara carmina colligam
Gaudia longa metam, nam qui deflemus in adam.
Semina maerentes mox exultabimus omnes.
Portantes nostros Christo uenienti manipulos. Incipit

Lib. prim. in nouo testamento. De peccato primi hominis

eiecerat t eliminauerat · crudelissimus · diabolus
Expulerat primogenitum saeuissimus anguis
de paradiso
Florigera de sede uirum. blandique saporis
uoluptatibus · mortem
Inlecebris tectum misero potabat amarum.
debitam
Nec solus meritam præsumptor senserat iram.
Mortali sub lege iacens. sed prorsus ab ipso
dolet peccata de culpa mulieris
Humanum simul omne genus, heu noxia coniunx.
nociua s. fuisti ne · i · fraudulentus et dr quasi perdens fidem
Noxia tu coniunx magis. an draco perfidus ille.
s. fuit
Perfidus ille draco. sed tu quoque noxia coniunx.
interiectio dolentis est
Pro dolor aeterni fuerant duo. crescere postquam
generatio perit · mortem · ab origine adam
Coepit origo perit. cladem que a femine sumpsit,
annis plena
Quid numerosa dies. quid tempore proderat illo

uiuere ł uidere
Cernere non ĝenitos ultra felicitē annos.
uidere
Progenieniq: senum decimā spectare nepotū.
supata ultima.
Iamq: suū nescire genus. cū uictu suppmis
dieb: mar
Cursib: extremae sors inreparabilis horae
tarde
Sera lic& uentura for&. longumq: peuū
s. p̄perat
Uitā breuis nihil ēē diu. cū fine doleret
redaucē ł reuertentē
Hec reducē spes ferr& opē. primiq: sepulchrū
obscur deber& uoragine
Terigene. ceca sorber& fauce nepotes
ꝑmisi artator ł seminator parat ł uoluntariis
Hi prius ille sator culpas ignoscere pinpcus.
tardius s. homo
Reddere difficilis. sua ne factura pir&.
Queq: dō similis uiuens astabat imago.
Dissimilis de morte for&. uenale misertus.
eradicer& immaturis
Instaurar& opus. pomisq: uetar& acerbis
obstupescere
Que mandere patres. natoꝝ horrescere dentes.
electis
Donar&q: suis semper placatus. ut unde
dedit
Culpa dar& mortē. pietas dar& inde salutē;
sic mollis rosa surgit exacutis spinis ita scā maria nata fuit ex
ł uelut e spinis mollis rosa surgit acutis. peccatorib: .i. ex stirpe aeue.
coopt ł obumbrauit
Nil q. ledat habens. matremq: obscurit honore.
Sic eue de stirpe sacra ueniente maria.
mundaret
Uirginis antique facinus noua uirgo piar&.
Ut tum natura prior uitiata iacebat
sub potestate mortis
Subdicione necis. xp̄o nascente renasci
De ceptu beate marię
Poss& homo. & ueteris maculā deponere carnis;
antiqui
Hec uentura senes postquam dixere pphetę.
dat nuntiauit festinate
Angls uitacte cecinit pperatte marię
s. est
Et dicti comitata fides, uterumq: puellę
Sidereum mox impl& bonus. rerumq: creator
ł plenos
Nascendi sub lege fuit. stup& innuba tensos
De partu beatae mariae
Uirgo sinus; gaud&q: suū partura parentē;
transactis ł decursis de principio ł de ingressu
Iamq: nouem lapsis decimi de limine msis.
foecunda
Fulgebat sacrata dies; cū uirgine foeta

Promissũ cõmpleuit opus. uerbũ caro factum.
Inhabitare uolens; tunc maximus infans.
Intemerata sui conseruans uiscera, templi
Inlesum uacuauit iter. prouirgine testis.
Partus adest. clausa ingrediens. & clausa relinquens.
Que noua lux mundo. que toto gr̃a celo
Quis fuit ille nitor. marię cũ xp̃s abaluo.
Processit splendore nouo. uelut ipse decoro.
Sponsus ouans thalamo. forma speciosus amoena.
Pre natis hominũ. cuius radiante figura.
Blandior inlabiis diffusa est gr̃a pulchris.
O facilis pietas. ne nos seruile teneret
Peccato dominante iugũ. seruilia summus.
Membra tulit dñs. primiq: aborigine mundi
Omnia qui pprius uestit nascentia donis.
Obsitus exiguis habuit uelamina pannis;
Quęq: procellosi non mobilis unda pfundi.
Terrarũ non omne solum. spatiosaq: lata
Hon capit aula poli. puerili incorpore plenus
Mansit. & angusto dĩ in presepe quieuit;
Salue sc̃a parens. enixa puerpera regem.
Qui celum terraq: tenet. persecula cuius
Numen. & aeterno complectens omnia giro.
Imperium sine fine manet. quę uentre beato
Gaudia matris habens cum uirginitatis honore.
Nec primã similẽ uisa es. nec habere sequentẽ.
Sola sine exemplo placuisti femina xp̃o;
Tunc pius ignaris pastorib: ille creator
Enituit. quia pastor erat. gregib:q: refulsit
Agnus. & angelicus cecinit miracula coetus.
Talia bethleis dum signa geruntur in oris

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ecce uenere magi. seuumq; tirannum
Grandia sollicitis perturbant nuntia dictis.
Iudaicis nuper populis orientis ab axe
Progenitu fulsisse ducem. hoc celitus astra.
Hoc stellā radiare nouā; ferus arbiter aule
Aestuat hebreae. ratus hunc succedere posse
Mox sibimet. qui primus, tunc fronte serena
Hubila mentis alens. clam mandat ubiq; requiri.
Sicut adorandum. quem tractat fraude necandū;
Quid furis herodes. xpm sermone fateris.
Et sensu iugulare cupis. legemq; legendo
Hegligis. & regi regum tua regna minaris.;
He tamen insano careant tua numina facto
Patrandum sub honore crucis. sed crimine gentis.
herodes alius quod tu molire uidebis

Ergo alacres summo seruabant lumina caelo
Fixa magi. sidusq; micans regale secuti.
Optatā tenuere uiam. que lege futura
Duxit adorantes sacra ad cunabula gentes;
Thesaurisq; simul pro religione solutis.
Ipsē etiam ut possent species ostendere xpm.
Aurea nascenti fuderunt munera regi.
Tura dedere deo. mirram tribuere sepulchro;
Cur tria dona tamen. quin spes maxima uite ē.
hunc numerū confessa fides; & tempora summus
Cernens cuncta ds. presentia. prisca. futura.
Semper adest. semperq; fuit. semperq; manebit.
In triplici uirtute sui; tunc celitus illi
Per somnū moniti contempnere iussa tiranni.
Per loca mutati gradientes deuia callis.
In patriam rediere suam; sic nos quoq; scām

61

Si cupimus patriam tandem contingere, postquã
Venimus ad xpm. iam non repetamus iniquum.

Ergo ubi delusum se comperit impius. iram — De nece parvulorum
Rex aperit. si iure queat rex ille uocari.
Qui pietate caret. ppriaq; non regit iram.
Et reputumq; gemens facinus sibi. ceu leo frendens.
Cuius ab ore tener subito cum labitur agnus
Inmodicum mouet arma gregem. manditq; trahitq;
Molle pecus, trepideq; uocant sua pignora foetae
Nequiquam. & uacuas implent balatib: auras.
Haud secus herodes xpo stimulatus adempto.
Sternere conlisas paruorũ strage cateruas
Inmeritam non cessat atrox, quo crimine simplex
Turba perit? cur qui uix dũ potuere creari.
Iam meruere mori? Furor est in rege cruento
Non ratio primosq; necans uagitus & audens
Innumerum patrare nefas. puerilia mactat
Milia. plangoremq; dedit tot matrib: unũ,
Hec laceros crines nudato uertice rupit.
Illa genas secuit. nudum ferit altera pugnis
Pectus. & infelix mater. nec iam modo mater.
Orba super gelidum frustra premit ubera natũ.
Quis tibi tunc lamio cernenti talia sensus.
Quosue dabas fremitus. cum uulnera feruere late
Prospiceres arce ex sũma. uastumq; uideres
Misceri ante oculos tantis plangorib: aequor.
Extinctisq; tamen quamuis infantib: absens.
Presens xps erat. qui sca pericula semper
Suscipit. & poenas aliena in corpore sentit.

At ubi bis senos aetatis contigit annos — Ubi dñs xii an in templo docebat
Hoc spatium de carne trahens. aeuiq; meatus

Humana pro parte tulit. senioribus esse
Corde uidebatur senior. legisque magistros — Ubi baptizatur xps.
Inter. ut emeritus residebat iure magister.
Nec mora. quas & enim uolitans p tempora mundus
Nouit habere moras. usus maiore iuuenta.
Sex quasi lustra gerens placidam iordanis ad undam.
Uenit. ut acciperet. hoc quod dare uenerat ipse.
Hunc baptista potens ut uidit a bamne iohs.
Quem matris dum uentre latet nondumque creatus
Senserat obstruso iam tunc sermone pphetes.
Ut muto genitore fluens. cui munera lingue
Post noni taciturna diu spiramina mensis
Partu redduntur nato. mox predicat; agnus
Ecce dei ueniens. peccatum tollere mundi
Tollere cum dicit. quod non habet hoc mihi tollit.
Non mala ut ipse gerat. sed ut ipse nocentia pdat;
Qualiter in medias cum lux pclara tenebras
Funditur. & proprio non obfuscata sereno.
Discutit expulsas inlesis uultibus umbras.
Sic delicta fugans saluator nra gerendo.
Tersit. & attactu procul euanescere iussit.
Tunc uada torrentum simplex ingressus aquarum.
Ipse cuncta lauit. nre contagia uite.
Ipse nihil quod pdat habens; scoque liquentes
Corpore mundauit latices. limphasque beauit
Gurgitis. & propriis sacrauit flumina membris;
Senserunt elementa dnm. mare fugit. & ipse
Iordanis refluas cursum conuertit in undas;
Hanc que propheta canens quid nam est mare quod fugis nq;
Et tu iordanis retro quare subtrahis amnem;
Ergo ubi fluminei post mistica dona lauacri

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

harene dicitur ab ariditate

Egrediens siccas dns calcauit arenas
Confestim patuere poli, scsq: columbe
Sps in specie xpm uestiuit honore
Mansuetumq: doc& multumq: incedere mite
Peruolucrem que felle car&; natoq: uocato
Voce patris triplici ds exratione probatur
Quod pater & natus. quod sps est ibi scs;
Quo man& indignus qui non honorauerit unu;
Inde quaterdenis iam noctib: atq: dieb: De ieiunio
Ieiunum dapib: sacro spiramine plenu. xl. dieru
Insidiis temptator adit. doctusq: per artem
Fallaces offerre dapes si filius inquid
Cerneris esse dei dic ut lapis iste repente
In panis uertatur opem, miracula tamquam
Hæc eadem non semp agat. qui saxea terre
Viscera frugiferis animans fecundat aristis.
Vt panem de cautte creat, hac ergo repulsus
Voce prius. hominem non solo uiuere pane
Sed cuncto sermone dei. labe factus & amens.
Altera uipereis instaurans arma uenenis
Cum dno montana petit; cunctasq: p orbem
Regnor monstrauit opes. hec omnia dicens
Me tribuente feres si me prostratus adores;
Quantum puersus tantum puersa locutus;
Scilic& ut fragiles regni affectaret honores
Qui populis aeterna parat; monstrumq: nefandu
Pronus adorar&. cuius sup aethera sedes.
Terra pedum locus est. quem nullus cernit. & omis
Laudat in excelsis summissa uoce potestas;
Xps ad hec; tantum dnm scriptura dinq:
Iussit adorari. & soli famulariter uni;

His quoque deficiens congressibus audet iniquus
Ter sese attollens animo praestare superbo
Ter que uolutus humo fragili confidere bello
Tunc adsumpsit eum sanctam sceleratus in urbem
Et statuens alti supra fastigia templi
Si natum genitore deo te te asseris inquid
Impiger e summo demissus labere tecto
Nam scriptura docet de te mandasse tonantem
Angelicis subuectus eas ut tutior ulnis
Ad lapidem ne forte pedem conlidere possis
O quam ceca gerit nigro sub pectore corda
Mens tenebris obscura suis; hunc ardua templi
Culmina et erectae quamuis fastigia pinnae
Credidit in praeceps horrescere maxima summi
Curuauit qui membra poli caelosque per omnes
Vectus in extremae descendit humillima terrae
Inferiora petens et non excelsa relinquens
Dixerat et ualidi confossus cuspide uerbi
Quod temptare suum dominum dominique nequiret
Victoris fugit ora gemens; tunc hoste repulso
Caelicolae assistunt proceres coetusque micantes
Angelici Christo famulantur rite ministri.

Ubi expiscatoribus fecit discipulos

Protinus ergo uiros expiscatoribus aptos
Humanas piscari animas quae lubrica mundi
Gaudia sectantes tamquam uaga cerula ponti
Caecaque praecipites tranant incerta profundi
Discipulos iubet esse suos; talesque supernae
Conciliat uitae quos non uentosa loquendi
Gloria nec uana de nobilitate superbus
Sanguis alat sed fama tacens humilisque refulgens
Mentis nitor caelo faciat de plebe propinquos;

Nam que stulta potens elegit & infima mundi.
Fortia confringens deus & sapientia perdens.
Quinetiam celerem cupiens conferre salutem.
Orandi precepta dedit iudexque benignus.
Indulgenda peti breuiter iubet ut cito prestet.
Sic dicens. orate patrem baptismate nostrum.
Iure suum propriumque homini concessit honorem.
Et quod solus habet cunctos permisit habere. Pater noster qui es in celis.
Qui dominum patrem celi memoramus in ipso.
Iam fratres nos esse decet, nec origine carnis
Germanum tractare odium. sed spiritus igne
Flagrantes abolere doli monimenta uetusti.
Atque nouum gestare hominem. ne forsan ab alto
Degenerent terrena deo. cui nos duce christo.
Fecit adoptiuos caelestis gratia natos. Sanctificetur nomen tuum.
Sanctificetur ubi dominus. qui cuncta creando
Sanctificat. nisi corde pio. nisi pectore casto.
Ut mereamur eum nos sanctificare colendo.
Annuat ipse prior. sicut benedicier idem
Se iubet a nobis. a quo benedicimur omnes. Adueniat regnum
Adueniat regnum iam iamque scilicet illud tuum
A morte uacans & fine carens. cui nulla per euum
Tempora succedunt. quia nescit tempus habere
Continuus sine nocte dies. ubi principe christo
Nobile perpetua caput amplectente corona.
Uictor opima ferens gaudebit praemia miles. Fiat uoluntas
Hoc iugibus precibus hoc nocte dieque precemur. tua
Illius ut fiat caelo terraque uoluntas.
Qui nusquam uult esse nefas. hostemque malignum
Utque polo sic pellat humo. ne corpora nostra
Tamquam uile solum. saeuus sibi uendicet ydrus.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Sed qui cuncta fouet plena pietate redundans.
Omnipotens animas pariter conseruet & artus.
Altera pars & enim caeli sumus. altera terrae.
Annonam fidei speremus pane diurno — Panem nostrum cotidianum da nobis hodie.
Amens ne nostra famem doctrinae sentiat umquam.
A xpo ieiuna suo. qui corpore & ore
Nos saturat. simul ipse manens uerbumque cibusque.
Dulcia nam domini nostris in faucibus herent
Eloquia. exsuperantque fauos atque omnia mella. — & dimitte nobis debita nostra.
Debita laxari qui nobis cuncta rogamus.
Nos quoque laxemus. proprii nam cautio uerbi
Spondentes manifesta tenet. grauiusque soluti
Nectimur. alterius si soluere uincla negamus.
Incipietque pius decies millena talenta
Dimittens dominus. si nos affligere propter
Denarios centum conseruum senserit ullum.
Tradere confestim tortoribus. inque feroci
Carcere constricti non permittemur abire.
Donec cuncta breuem reddamus adusque quadrantem. — & ne nos inducas in temptationem.
Nonquia nos lucis dominus uia semita pacis
In laqueos temptantis agat. sed cum mala nostra.
Deserit. ire sinit. nam quisquis retia mundi
Deliciosa sequens luxus & gaudia blandae
Perditionis amat. deus hunc uirtutis amator
Linquit. & ingreditur qua se temptatio ducit.
Abhac ergo pedem retro faciamus. & artum
Corde petamus iter. tenuis qua semita monstrat — Sed libera nos a malo
Ire. per angustam regna ad caelestia portam.
Si cupimus uitare malum. debemus adire.
Sectarique bonum. hic quia liberat. ille trucidat.
Hic alit. ille necat. nam quantum sidera terris.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ignis aquis. lumen tenebris. concordia bellis.
Uita sepulturis. tantum bona longius absunt
Dissociata malis. dextrum qui cumq: necesse est.
Aut leuum gradiatur iter; sed dextra bonorum
Semita conspicuos uocat in sua gaudia iustos.
Inq: auos patriarcha sinus; at leua malorum
Exercet poenas & adimpia tartara ducit.
Ergo agnis ouib: q: di est haec sola uoluntas
Et bona libertas euadere torua cruenti
Ora lupi. utraq: frui p pascua xpi. FINIT LIB. I.

INCIPIT SECUNDUS. UBI DNS IN CONUIUIIS AQUAM CONUERTIT IN UINUM :~

Prima sue dns thalamis dignatus adesse.
Uirtutis documenta dedit, conuiuaq: presens
Pascere non pasci ueniens. mutabile fusas
In uinum conuertit aquas; amittere gaudent
Pallorem latices; mutauit leta saporem
Unda suum largita merum; mensasq: p omnes
Dulcia nonnato rubuerunt pocula musto;
Impleuit sex ergo lacus hoc nectare xps;
Quippe ferax qui uitis erat. uirtute colona
Omnia fructificans; cuius sub tegmine blando
Uitis inocciduas enutrit pampinus uuas.

De filio reguli

Post regulus nato quidã moriente rogabat
Flebilis & supplex dnm. quo uiser& aegrum
Febre laborante puerum. trepidamq: uetar&
Labi animã desede sua; tunc larga potestas
Credenti que nulla negat. nec dona retardat
Uelocem comitata fidem. sermone salutem
Concedens, facili. uiuit iam filius inquid
Perge tuus, quantum imperii fert iussio xpi.

Nondixit moriturus erit sed iam quia uiuit
More dei qui cuncta priusquam nata uidendo
Preteritum cernit quicquid uult ee futurum
Inde salutiferis incedens gressib: urbem
Oppida rura casas uicos castella pagrans
Omnia depulsis sanabat corpora morbis
Ecce autem medię clamans exagmine turbę
Leprosus poscebat opem; uariosq: partus
Plus candore miser. si uis dne inquit abistis
Me maculis mundare potes; uolo xps ut inquit
Confestim redit una cutis; pprioq: decore
Integra pegrina mutarunt membra figura
Inq: suo magis est uix agnitus ille colore.
Forte petri ualide torrebat lampadis aestu
Febris anhela socrum & dubioq: infun ere pendens
Saucia subgelidis ardebat uita periclis
Inmensusq: calor frigus loetale coquebat;
At postquam fessos dni manus attigit artus
Igneus ardor abit; totisq: extincta medullis
Fonte latentis aque cedit uiolentia flammae;
Quinetiā rabidas nigrorum depulit iras
Spirituum ne flatus atrox lacerar& iniqua
Peste homines operisq: dei uexar& honorem
Quem norat nonesse dei; passimq: cateruas
Ut pius innumeras pulso languore saluti
Reddidit; & uaria poplos aclade leuauit
Inde marina petens arentes gressib: algas
Pressit & exiguae conscendens robora cimbae
Aequoreas intrauit aquas; dnmq: sequentes
Discipuli placido librabant carbasa ponto;
Iam pcul aterris fuerat ratis actaq: flabris

67 / 65

Sulcabat medium puppis secura profundum.
Cum subito fera surgit hiems. pelagusq; pfundo
Vertitur, & trepidā quatiunt uada salsa carinā
Perculerat formido animos, se seq; putabant
Naufraga litoreis iam tendere brachia saxis.
Ipse autem placidum carpebit pectore somnū;
Maiestate uigil; quia non dormitat in aeuum.
Qui regit isrt. neq; prorsus dormit & umquam;
Ergo ubi pulsa quies cunctis lacrimantib; una
Voce simul. miserere citius miserere perimus
Auxilio succurre pio. nil uota moratus.
Exsurgens dn̄s. ualidis mitescere uentis
Imperat. & dicto citius tumida aequora placat.
Honerat illa feri pugnax audacia ponti.
Inditum tumidasq; surgere coger& undas.
Hec metuenda truces agitabant flamina uires.
Sed loetum exiliens xp̄o mare compulit unum
Obsequio feruere fretum. rapidoq; uolatu
Mouerunt auidas uentorum gaudia pennas;
Interea placido transuectus marmore. puppim — De duob: demoniosis
Liquerat. & medios lustrabat passib; agros.
Cum procul e tumulis geminio stridore ruentes
Prosiluere uiri. quos non mala demone pauco.
Sed legio uexabat atrox. nexuq; cruento
Seua catenatis gestabant uincla lacertis.
Angebat quoq; pena dupplex. heu dura furoris
Condicio. qui uim patitur. magis ille ligatur
Tunc dn̄i precepta tremens exire iubentis.
Sp̄s infelix hominem non aud& adire.
Effigies recolens. quam xp̄m cernit habere
Sed pecus immunda iue gaudens semp amicū.

sordido t fetida
Sordib; atq; olido consuetu uiuere ceno ·
Promeruit petiere sius, tristesq; phalanges
Porcorum tenuere gregem, niger hispidus horrens ·
Talem quippe domum dignus fuit hospes habere
Hinc alias dns pelago delatus moras
Intrauit natale solum · quo corpore nasci
Se uoluit patriamq; sibi pater ipse dicauit;
Ecce aderant uiuum portantes iamq; cadauer
Bis bina ceruice uiri · lectoq; cubantem ·
Vix hominem; cui uita manens sine corporis usu ·
Mortis imago fuit; resolutaq; membra iacebant
Officiis deserta suis fluxosq; par tus ·
Languida dimissis pendebant uincula neruis ·
Hunc ubi conspexit dns uirtutis egentem ·
Robore peccatis primum confirmat ademptis ·
Que generant augmenta malis; miseroq; iacenti ·
Surge ait · & proprium scapulis attolle grabbatu ·
Inq; tuam descende domum; nil iussa moratus
Cui fuerat concessa salus · uestigia linquens
Tandem aliena · suis letatur uadere plantis;
Auctoremq; suum grata mercede reuexit
Principis incerti sinagogae filia · clauso
Functa die supas moriens amiserat auras ·
At genitor cui finis edax spem plis adulte
Sustulerat dni lacrimansq; gemensq;
Corruit ante pedes · uix uerba precantia fari
Singultu quatiente ualens · miserere parentis ·
Orbati miserere senis; modo filia dicens
Unica uirgineis nec adhuc matura subannis ·
Occidit · & misero patris mihi nomen ademit ·
Affer opem · lapsamq; animā pmembra refunde ·

Qui totum prestare potest, hec inquit. et auctor
Lucis ad extinctæ pergebat funera gressum

De muliere que patiebat fluxū sanguinis.

Vix populo stipante mouens, permixtaq: turbis
Ibat inundantem mulier perpessa cruorem.
Que magnas tenuarat opes ut sanior esset,
Exhaustaq: domo nec proficiente medela.
Perdiderat proprium pariter cū sanguine censū,
Ast ubi credentis iam sano in pectore coepit
Diues adesse fides. medius inmersa cateruis.
Nititur aduersi uel filum tangere xpisti,
Posteriusq: latens. subitam furata salutem.
Extrema de ueste rapit, siccisq: fluentis
Dampnauit patulas audax fiducia uenas,
Senserat ista deus. cuius de fonte cucurrit
Quod uirtus secreta dedit, furtumq: fidele
Laudat. et egregiæ tribuit sua uota rapinæ,

De filia cui supra

Ventum erat ad mesti lugentia culmina tecti
Deflentemq: domū. moriens ubi uirgo iacebat
Extremum sortita diem, trepidusq: tumultus SI –
Omnia lamentis ululans implebat amaris, – SIO –
Funereosq: modos cantu lacrimante gerebant LEN
Tybicines, plangorq: frequens confuderat edes,
Ponite sollicita conceptos mente dolores.
hic sopor est. saluator ait, nec funus adesse
Credite, nec somno positam lugete puellam,
Dixerat. et gelida constrictum morte cadauer
Spiritus igne fouet, uerboq: immobile corpus
Suscitat, atq: semel genitam bis uiuere prestat.
Obstupuere animis. inopinaq: uota parentes

Biothanatus. i. bis mortuus. Urbi. i. bis uiuus.
Thanatus. i. morti.
Athanatus. i. immortalis.

De duob: cecis

Aspiciunt. uersisq: modis per gaudia plangunt,
Inde pedem referens geminos. uidet ecce sequentes

Cecatos clamare uiros; fili inclite dauid
Decute nocturnas extinctis uultib; umbras
Et clarū largire diē quā credere tantū
Quam sanū est cognoscere dm̄ iam corde uidebant
Qui lucis sensere uiam; tunc ceca precantū
Lumina. diffuso ceu torpens ignis oliuo
Sub dn̄i micuere manu, tactuq; sereno
Instaurata suis radiarū ora lucernis.

Ubi surdus et mutus curat

His ita dimissis. alius producitur aeger
Multiplici languore miser. qui uoce relicta
Auditu uacuus. solo per inania membra
Demone plenus erat; hunc prauus ordine sacro
Curauit uersis deus incontraria causis
Demonio uacuans. auditu & uoce reformans.

Ubi discipulos

Nec minus interea pprios iubet omnia posse
Discipulos; totisq; simul uirtutib; implens
Ite ait. & tristes morborū excludite pestes.
Sed domui isrl̄. quia necdum nomine gentes
Auxerat hoc omnes. celorū dicite regnum.
Demonis auferte locum. depellite lepram.
Functaq; subducte reuocate cadauera uite
Sumpsistis gratis. cunctis impendite gratis.
Ac uelut hoc dicens. ego quippe ministris
Seruandos committo greges. ego deniq; pastor
Sum bonus. & pprios adiectum largior agros
Nemo meis ouib; que sunt mea pascua uendat.
Haec mysticas ideo prius edidit aures
Omnipotens. ut abhis iā sese auctore magistris
In reliquū doctrina fluens discurreret aeuum

Comparatio de iiii fluminib;

Qualiter ex uno paradisi fonte regente
Quattuor ingentes pcedere cursib; amnes

Exquibus intotu sparguntur flumina mundi. **De manu arida**

Exin conspicuam sinagogę ingressus in aulam.
Aspicit inualidam dimenso corpore manicum
Semi necem membris non totum uiuere, cuius
Arida torpentem dampnarat dextera partem.
Imperioque medens gelidam recalescere palmam
Precipit et reduci diuino more saluti.
Sicut semper agit. nil tollit et omnia reddit.

De muto & orbo

En iterum ueteres instaurans lubricus artes
Ille chelidrus adest. nigri qui felle ueneni
Liuidus humano gaudet pinguescere tabo.
Quodque palternos totiens disperserat ęgros
Uirus iniquus progressus uiscera fudit.
Cui uocem lumenque tulit, triplicique furore
Saucia membra tenens nimium quatiebat et orbum.
Tunc dominus mundi lux nostra et sermo parentis
Sordibus exclusis oculos atque ora nouauit.
Uerbaque peruerbum per lumen lumina surgunt.

De muliere curua p[er] XVIII annos

Uenerat et mulier morbo contracta uetusto
Non senio tremebunda gemens incurua caducis
Uultibus et solam despectans cernua terram.
Que domino miserante iugi post octo decemque
Membra leuat menses, cęlumque ac sidera tandem
Cernit et ardentem solis reminiscitur orbem.
Totum erecta uidens, quia quos malus opprimit hostis
Ima petunt, quos Christus alit sine labe resurgunt.

De quinque panibus

Cumque dehinc populum sese in deserta secutum
Ut typicus moises uerusque propheta uideret.
Antiquam sentire famem maioribus actis
Antiquam monstrauit opem, tunc altius multo
Carnis opima dedit geminis modo piscibus aucte.

Sufficiens tunc manna pluit · modo panibus amplum
Quinq: dedit uictu · per milia quinq: uiroru.
Cetera turba latet · numero nec clauditur ullo
Maxima paruoru legio uel maxima matru.
Quodq: magis stupeas · cophinos ablata replerunt
Fragmina bis senos · populisq: uorantib: aucta
Que redit · a cunctis non est data copia mensis.
De p&ro mergente
Iamq: senescentem gelidi sub cerula ponti
Oceano rapiente diem · cum pallor adesset
Noctis · et astriferas induceret hesperus umbras ·
Discipuli solo terris residente magistro.
Vndosu petiere solum · fluctuq: tumenti
Torua laborante iactabant equora puppim.
Aduersus nam flatus erat · tunc noctis opace
Tempore calcatas dns super ambulat undas.
Et tu asti premit arua freti · glaucisq: fluentis
Circufusa sacras lambebant marmora plantas.
Miratur stupefacta choors sub calle pedestri
Nauigeras patuisse uias · at petrus amicam
Doctus habere fidem · xpmq: agnoscere semper
Inmedias descendit aquas · quem dextra leuauit
Labentem dni · nil tanto ingurgite passum.
Cui portus fuit illa manus · pelagiq: uiator
Libera per uitreos mouit uestigia campos.
Genesar inde soli dno ueniente coloni
Infirmos traxere suos · ut fimbria saltem
Vestis adtacta dei morbis mederetur acerbis ·
Et quotquot tetigere · iugem sensere salutem.
Quam preciosa fuit · que numquam uendita uestis
De muliere chananea
Ipsa omnes modici redimebat munere fili.
Hinc tirias partes · sidoniaq: arua petentem.

(in firmitate)
Anxia pnatae uitio quam sps atrox
Vexabat stimulis. mulier chananea rogabat.
(affirmans) (sollerti)
Se canib: confessa parem; qui more sagaci
Semp odoratae recubant ad limina mensae.
Assueti refluas dominoz lambere micas;
(s. fuit)
Vox humilis. sed celsa fides. que sospite nata
(ierrore gentali genita)
Decantę fecit ouem; gentisq: insertib: ortam
(s. ipsa fides) (de doctrina euangelii)
Compulit hebrei de gramine uescier agri.
(ascendens) (summitates)
Alta dehinc subiens montis iuga plebe sequente.
Milia cecoz. claudoz milia. passim
(cohortes)
Leprososq: simul populos. surdasq: cateruas.
(n fortes)
Inualidasq: manus. & quicquid debile uulgi
(in ipsa sanitate)
Venerat. inprisca componit motib: usum.
(coaptat) (officia)
Et reuocata suis attemptat. organa neruis. **De piscib: paucis panib:q: vii quinq:**
(medicinā impendens)
Cunq: medens ęgrum refou& uirtute tumultū
(n ferali) (in deserto)
Tertia lux aderat; steriliq: incespite nullum
(sumpserat)
Contigerat plebs tanta cibum; nimiosq: labores
(multiplicanda) (fatigata)
Hutripat geminanda famis. si saucia callem
(longente)
Turba per ingentem. dapib: ieiuna rediret.
(p motus ad misericordiā)
Qua flexus pietate. ds. qui semp egentum
Panis adest. uictumq: locis sine frugib; infert.
Pisciculis paucis, & septem panib: agmen
(innumerabile) (fragilia) (feminei)
Pauit inorme uirum; preterq: infirma seci
Sexus & etatis. saturauit quattuor illic
Milia uescentū; plus ut mireris. ad auctas
Dixit fuisse dapes; epulas nutriuit edendo
(consumpte)
Vulgus; & attritę creuerunt morsib: escae;
(summitates)
Reliquiasq: suas. sportarum culmina septem
(fugiens)
Expauit fugitiua famis: ubi fragmine sumpto.
Vidit habundantē modico de semine messem **Ubi dns in monte apparuit p&ro iacobo & iohi**
Nec tamen humano quamuis in corpore xpm

Matris ab occasu [discessu] · mortalia membra gerentē
Clam fuit esse dm̄ · quia n̄ abscondere unquā
Urbs in monte sedens, modio nec subdita ardens
Lichinus [lucerna] anhelantē sed spargens altius ignē
Cunctis lumen agit, radians nā testibꝰ amplo.
Discipulis fulgore tribus · uelut igneus ardor
Solis in aetherea uersus splendore figuram
Uicerat ore [aspectu] diem; uestemq: nitentibꝰ [aptis] ipsam,
Candida forma niuis dn̄i detegmine fulsit,
O meritum sublime triū, quib: illa uidere
Contigit [concessū ē] in mundo [amatoribꝰ mundi], quę nonsunt credita mundo;
Quid [similiter] quod & heliam & clarum uidere moysen.
Ignotos oculis · uiderunt lumine cordis.
Ut maior sit nr̄a fides, hunc esse porbem
Principium acfinem · hunc alpha uiderier hunc ω;
Quem [s. xpm] medium tales circumfulsere pphetae.
Alter ad huc uiuens · alt̄ stans limine mortis [ante],
Sidereoq: sono meus est hic filius aiens.
De demoniaco — Ostendit uerbo genitum uox patria xpm ·
Postquam corporeos uirtus regressa partus
Texit adoratā carnis uelamine formā
Seq: [apostropha] palam dn̄s populis dedit ecce repente
Uir humilis mesto deiectus lumina uultu
Procedit · supplexq: manus & brachia tendit;
Imploratq: gemens · unus mihi filius inquit
Est [in se] dn̄e · horrenda lacerat quē sp̄s ira
Hec linquit nisi [s. se] mergat aq̄s · aut ignib: atris
Opprimat · atq: animam dubia sub morte fatigat;
Hunc precor expulso miseratus utrūq: furore
Redde mihi uel redde sibi, neceeca potestas.
Expellat trepidā [celere] subtracto lumine uitā;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Dixerat. & genua amplectens. genib; q; uolutans
Herebat dnsq; pio iam pectore uotis
Annuerat. tunc predo furens ac noxius hostis
Cui possessa diu est alieni fabrica iuris
Per uasa migrare domo compulsus. in iram
Tollitur accensam. correptaq; carpere membra
Incitur. & frustra dno phibente laborans
Fugit in obscuras puero uiuente tenebras. Ubi petro tributa dare cesari
Rex etiam solus regum & dns dominorum.
Non dedignatus petro piscante tributum
Soluere cesareum. medii de gurgite ponti
Hamum ferre iubet. gerulum didragmatis auri
Incola mox pelagi pendentia fila momordit
Iussa tributa ferens. grauiorq; onerante metallo
Uilis honor piscis pretio maiore pependit Ubi dns ad … p…
Discipulisq; suis se percontantib; dule … suis per metatu quis eorum
Celestis regni quis maior posset haberi maior sit in celo.
Ut dixit & doctor mirabilis omnib; inquit.
Celsior est humilis. cunctisq; potentior ibit
Qui cunctis subiectus erit. se seq; minorem
Demissa ceruice gerit. uelut iste uidetur
Paruulus. & mox stat puerum consistere paruu.
Scilicet ingenium teneri sectemur ut acui
Non annis sed mente iubet. quia mollior aetas
Nil pompae mundalis amat. non ambit honorem
Nec resupina tumet; sic purae semita uitae
Quantum prona solo. tantum sit pxima celo;
Mens & enim uegens altum petit altaq; uergit;
Inferiorq; gradus quo uult descendere surgit
Ecce humilem dns de stercore tollit egenum;
Et facit egregios inter residere tirannos

At contra tumidum pugnaci mente rebellem
Precipitem celo subtartara iussit abire
Parua loquor si facta dei p singula curram
Et speciale bonum cum sit generale reuoluā;

Explic Lib. II. Incip. III. De Diuite qui in regnū celorū nonpotest intrare

Iamq placidas iordanis item transgressus harenas
Iudeae sectatus iter. sine noīe mixtum.
Uulgus & innumeras releuans aclade cateruas
Suscipit infirmos. & dat discedere sanos;
Nil igitur summo desperantib: umquam
Difficile est conferre dō; cui prona facultas.
Ardua planare & curua indirecta referre.
Namq: foramen acus sicut penetrare camelus
Nam quicquid natura negat se iudice prestat,
Membrorū pro mole nequit: sic diues opima
Feralitate tumens tenuem nonposs& adire
Celestis regni ducentem adlumina callem:
Hi genitor rerum qui mundum lege coherc&.
Et nulla sublege man& cui condere uelle est
Quem frons nulla uid& sed totum conspicit ipse.
Hoc inpossibile est homini dixiss& & alto
Possibile est ius omē dō. multisq: molestum
Diuitib: tandem facer& mitescere censum
Nam ppias bene tractat opes celoq: recondi
Thesauros uult ille suos ubi quicquid habetur
Non mordax erugo uorat. non tinea sulcat
Nec male defossum famulatur furib: aurum.
Ieiunis qui ferre cibum. sitientib: haustum.
Hospitib: tectum. nudis largitur amictum:
Solatur nexos incarcere. p fou& aegros.

Atq: alis largus sibi tantu constat egenus.
Hec dubie incelum substantia peruenit illa
Que xpo conlata datur sub paupere forma.
Quae dampnis augmenta capit quae spargit ut sit.
Que perit ut maneat . quae uitam mortua prestat. De duob:
Preterea dominus geminos considere cecos. cecis ad dno cu
Dum quoddam transir& iter comitante caterua ratis
Conspicit. extinctae poscentes munera formae
Flebilib: uacuas implentes uocib: auras,
Hec cunctata solens pietas inferre salutem
Que serat flagrare fidem, mox lumina tangens
Euigilare iubet . quos somnus presserat ingens.
Atq: diu clausas reserans sub fronte fenestras
Ingrediente die fecit discedere noctem. De ficu que dni iussione aruit
hinc repetita sacri gradiens pmoenia templi
Lumina cecatis dedit. & uestigia claudis.
Talia dauiticam post facta reliquerat urbem
Bethame uicina petens. eadem q: reuersus
Clarescente die pperabat uisere tecta,
Ecce autem medius adstans sublimis in aruis
Frondea ficus erat. cuius in robore nullum
Repperit esuriens lustrato stipite pomum
Arboris q: comis, iam nunc ex germine uso
Nullus ait fructus reliquum generetur in euu,
Confestim induata suis ficulnea sucis
Aruit: & siccis permansit mortua ramis,
Omnis enim qui cumq: deo nil fertile nutrit.
Ceu sterilis truncus lignis equabitur ustis
At iustus palmae similis florebit amoene
Semp habens frondes. & tamqua libani cedrus
Multiplicandus adest: & uertice sidera tangit

Ubi mutum a demonio liberauit

excitatus e forte
Post oblatus ei uirtutem sensit herilem
demens
Insanus sermone carens, quem faucibus artis
stringebat
Angebat uis clausa mali, uitiumque tacendo
Prodiderat. sed cuncta solens infirma leuare
oppressa
Conditor. obsessa pepulit de fauce latronem.
Et uoci patefecit iter, nexuque soluto
Muta diu tacitas effudit lingua loquelas,

De muliere que pedes ihesu lauit

Post dominus pharisea petens conuiuia coene
inmiscuit
Orantis dapibus sese inmiscuit amici,
Hunc mulier quam fama nocens et plurima uitae
Mordebant delicta suae. clementia supplex
s. uestigia
Corruit amplectens uestigia. quaeque profusis
humectat retro stans
Irrigat incumbens lacrimis. et crine soluto
s. cessat
Tergere non sacras. nec cessat lambere plantas.
nardo pretioso redolente unguens
Unguento fraglante fouens. sententia donec
auxilium
Laeta dei quem ferre manum non poenitet umquam
Si nos poeniteat ueterem gessisse ruinam.
s. peccato
Vade fides mulier tua te saluauit ab omni
Dixisset. quod cumque mali gessisse uideris
s. futura bella uitiorum non patiaris
Utere pace mea, magna est medicina fateri.
Quod nocet abscondi. quoniam sua uulnera nutrit
s. qui
Qui tegit. et plagam trepidat nudare medenti.
s. scelere adulterii
En polluta diu modicum purgata recessit
s. sese
Per gemitum, propriumque lauans in gurgite fletus.
Munda suis lacrimis redit et deterso capillis.

Ubi sinagogam ingressus est xpc

Iamque capharneae sinagogam intrauerat urbis
s. xpm
Rite docens populos, quem cum uidisset iniquus
horribili
Humano sub corde latens. clamore proteruo
s. inpulit s. est s. commune
Spiritus infremuit. quid nobis et tibi dicens
dampnare
Perdere nos heu xpe uenis, scio denique quis sis.
s. te
Et sanctum cognosco dei, nec plura locutus.

Imperio terrente tacet. hominemque reliquit.
Pulsus et in uacuas fugiens euanuit auras.
Sic etiam uariis finem languoribus esse
Fecit. et exclusit semper reticere coegit
Demonas. ac talem prohibet se pandere testem.
Olim quippe ferox et nigrae mortis amator.
Ille nocens anguis. deiectus culmine caeli.
Cum pompis sociisque suis omnique nefandae
Agmine militiae xpm quem nouerat illic
Conspicit in terris uelamine carnis opertum;
Et gemit esse homini dnm uirtutis amicu. Demuto
Cumque tyri transgressus iter. sidonia rursus & surdo.
Arua legens. dns placidas calcaret arenas.
Curauit gemino miseru spiramine clausum.
Qui uocem non ore dabat non aure trahebat.
Sidereaeque manus ruptis penetralibus omnes
Attactu patuere fores. laetusque repente
Audirique loquens. meruitque audire loquentes.
Tu quoque sensisti uirtutis munus herilis
Procumbens oculis. cuius in lumine xps
Expuit. et speciem simulatae mortis ademit. De capta
Hinc maiora docens populos caelestia uerum piscium
Se reserat sermone dni. turbasque frequentes
Quae nimis inruerant. cupiens uitare parumper
Stagna petit. paruaque sedens in simonis alno.
Litore sistentem firmabat ab aequore plebem.
Et dictis iam finis erat. tunc altius actam
In pelagus iubet ire ratem. uastoque profundo
Retia dimitti piscantia. quae nihil omnem
Claudere pnoctem uacuo potuere labore.
Simon paret ouans. et aquosis gentibus instans.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

retia q delino fiunt piscere

Linea claustra iacit, tantumq; inmanis apertos
Impleuit captura sinus ut preda redundans
Turbaret geminas cumulato pisce carinas
Nam socia istic puppis erat; sic maxima sepe
Gaudia nonferimus. propensaq; uota timemus;
Quodq; dari facile est homines optare nec audent
Talib: insignis uirtutib: ibat inurbem
Que sit dicta naim populo uallatus opimo
Et grege discipulum; miserum cum comminus ecce
Conspicit efferri iuuenem gelidumq; cadauer
Plurib: exequiis & inani funere passum
Triste ministerium; cuius sors unica matrem
Iam dudum gemina uiduam uiduauerat urna;
Hec remorata diu pietas inimica dolori
Auxilium uitale tulit; tactoq; feretro
Surge ait o iuuenis; parensq; intempore dicto
Mortuus adsurgit. residensq; loquensq; adiuit
Atq; comes genetricis abit; nam funere torpens
Et luc& amisse passus discrimina uitae
Non potuit famulus dno clamante tacere
Hec uita presente mori; mox agmine uerso
Deponens trepidum rediuiua tramite luctum
Candida felice reuocauit pompa parentem
Nec tibi parua salus dno medicante maria.
Multiplici lesum curauit uulnere sensum
Quam fera septenis rabies inuaserat armis
Demonico cuneata globo; sed squameus anguis
Imperiosa sacri fugiens miracula uerbi
Corde tuo depulsus abit; uolucresq; paratas
In chaos inferne lapsus penetrale gehennae
Septem ingens giros septena uolumina traxit

12

multiplicato fructu
Ne uere dun. dantem cumulato germine messem Ubi misit
deficere
Exiguis dns siner& languere colonis septuaginta duo
Discipulosq: alios quorum mens conscia recti 72
sincera
Puraq: simplicitas numero meritoq: refulgens
Aurea libra fuit uelut agnos precipit. inter
Sanguineos pperare lupos assumite dicens
Iura potestatis. nullum metuatis ut hostem
Vipereasq: minas & scorpionu atq: inimica
Omia uirtuti sensu calcate fideli;
Nulla meis famulis fertas aduersa nocebit;
Nec tantum hoc gaudete uiri quod spc ater
i. obediat   s. gaudeatis
Subiaceat uob quantum quod nomina ura
Scripsit in eterno celestis littera libro;
ante ponere
Ius est quippe di uitam pponere factis;
deficiente
Nam merito cessante bono miracula nil sunt;
Que faciunt plerumq: mali quib: arbiter orbis
n nelegi uos
Nescio uos dicturus erit. discedite cuncti
operarii iniquitatis
Artifices scelerum rebus qui semper iniquis
fine cistis
Diuinum simulastis opus; sic tempore moysi.
incantationib: fallacib: ciuitas egipti   i finib:
Carminib: quidam uanis memphitas in oris
i uoluntate   similitudine   deceptoria
Signa dabant; non sponte dei sed imagine falsa
Uisib: humanis magicas tribuere figuras Ubi ydropicu curauit
Post phariseorum cuiusdam principis intrat.
Clarificare domum. non escam sumere tantu.
leui
Ad quam tunc facili conuenerat ille precatu
ille   lucido   inflat   inflabatur
Hic homo perspicuo distentus uentre tumebat
uentre
Plenus aqua. grauidamq: cutem suspenderat aluus.
defluebant
Inclusam partura necem.; iam membra fluebant
inflante
Adrescente sinu; miserosq: infusa per artus
tenue reddiderat
Turgida perflatum. macies tenuauerat egrum
coadunata fuerat
Inq: uteri spatium totus conuenerat ydrops;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

H oc tali hanc speciem mundi pater & sua transit
S abbata non curans · hominem curare paratus
Q uem uoluit magis esse suum; nā sabbata ꝓpt quē
C ondita ſ hominem · n̄ est homo sabbata propt;
T unc pius humentē [pestē] siccata corporis unda
I ussit abire luem · fluidus mox uiscera morbus
D eserit · & uacue residens in pectore fibrae
C arnalemq: [corp' ydropici] lacum pestis lymphata reliquit

De decē leprosis.

C oeperat interea dns galilea perarua
T ransgrediens sco q̄dam pede tangere castrū;
h unc procul ut uidere · decem maculosa gerentes
L eprosi portenta uiri quos corpore foedo [turpi]
D iscolor obscenis turpabat poena figuris;
P receptor miserere [s. nris] potes namq: omīa ihū
C lamantes dixere simul; tunc flexa potestas
Q ue numquam pietate [otiosa] uacat dementior infit;
I te sacerdotū conspectib: ora referte;
C umq: uiam peterent subito mundata uicissim [inuicē]
M irantur sua membra uiri · uariumq: tuentes
E sse nihil se se pariter speculantur; & om̄s
E xplorant ꝓprias alterno [mutuo] lumine formas;
E x quib: ut grates ager & pro munere tanto
U ix unus reduci conuersus tramite pronus
S ternitur ad terram dnm uirtutis adorans
A tq: sacerdoti uero sua protulit ora;
D eniq: pontificum princeps summusq: sacerdos
Q uis nisi xp̄s adest · gemini [panis & uini] libaminis auctor
O rdine melchisedech · cui dantur munera semp
Q ue [s. munera] sua sunt [s. felicet] fructus segetis & gaudia uitis;

C um residens cecus timei filius illud *De ceco timei*
P ropter iter dnm ꝑquod cognouerat ire *filio.*

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Vociferans crebro lumen clamore petisset
Nec populo prohibente tacens accedere iussus
Ad dn̄m palpante manu uisumq; recepit.
Et nullo ducente redit., quam fortiter instat
Inportuna fides. quicquid res dura negarit
Sola frequens uotis oratio prestat honestis.,
Vnanimem panem sic ille petebat amicum.
Qui forib; clausis per opaca silentia noctis
Obnixeq; diu confidenterq; neganti
Vocib; assiduis precibusq; extorsit anhelis., De muliere samaritana
Praeteriensq; uiae dn̄s loca samaritanae
humanā flagrante sitim collegerat aestu.,
Fonsq; perhennis aquae modicam desiderat undā
Vt biberet qua corpus erat., tunc accola gentis
Stans mulier paruū puteo que traxerat haustū
Cum dare cunctatur perituræ munera limphae
Agnoscens propriā numeroso coniuge uitam:
Orat inexhausti tribui sibi dona fluenti.
Aeternam positura sitim., qua nemo carere
Dignus erit. dn̄i nisi mersus gurgite xp̄i.
Percipiat placidas animae non corporis undas., De muliere in adulterio deprehensa
Cumq; sub media residens testudine templi
Ore tonans patrio. directi ad peruia callis
Errantem populū monitis conuertit amicis.
Ecce trahebatur magna stipante caterua
Turpis adulterii mulier lapidanda reatu.,
Quam pharisea manus placido sub iudice sistens
Cum dampnare parat. plus liberat, omnib; illis
Nam simul e turbis proprio sine crimine nullus
Accusator erat. saxum qui missile primus
Sumeret. obscenae feriens contagia moechae.,

Hec poterat quisquam festucam uellere paruam
Ex oculo alterius: proprio qui lumine grandem
Soiret inesse trabem; profugus sic ille recessit
Impetus & clemens donat sententia culpam
Iam non peccandi sub condicione solutam;
Nam uomitum qui cumque suum canis ore relambit
Hec ueterem stud& hic ueniam nec habere futuram.
Huius dampna fenens. huius compendia pendens.

De ceco nato

Inde means genitum cernit considere cecum
Qui male pregnantis delapsus uentre parentis.
In lucem sine luce ruit; tunc sanguinis ille
Conditor humani mundique orientis origo
Imperfecta diu proprii non passus haberi
Membra operis natale lutum per claustra genarum
Inliniens. hominem ueteri de semine supple[t]
Hec uisum tamen ante capit quam uoce iubentis
Accepta dni. siloam uenisset ad undam;
Et consanguinei fotus medicamine limi
Pura oculos fouiss& aqua; mox ergo gemelle
Uultibus effulgent acies; tandemque merentur
Ignotum spectare diem; cognoscite cuncti
Mistica quid doceant animos miracula nostros;
Ceca sumus proles miserae de foetibus aeue.
Portantes longo natas errore tenebras;
Sed dignante do mortalem sumere carnem
Tegminis humani facta est ex uirgine nobis
Terra salutaris que fontibus abluta sacris
Clara renascentis reserat spiramina lucis

De lazaro

Bethameque solum repetens intrabat ubique
Lazarus occidua tumulatus sorte iacebat
Iam quarto sine luce die claususque sepulchri

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

74

Marmore corruptum tabo exhalabat odorem
Flebant germane flebat populatio presens
Flebat & omnipotens sed corpore non deitate
Exanimesq; artus illa pro parte dolebat
Qua moriturus erat lacrimis compleuit amicum
Maiestate dominus quid credere martha moraris
Quidue maria gemis xpm dubitatis an unum
Possit ab inferni hominem reuocare cauernis
Qui dabit innumeras post funera surgere turbas
Ergo ubi clamantis domini sonuit tuba dicens
Lazare perge foras magno concussa pauore
Tartara dissiliunt herebi patuere recessus
Et tremuit letale chaos permotaq; profunde
Lex periit atq; anima proprias repetente medullas
Cernitur ante oculos uiuens adstare cadauer
Postq; sepulchralem tamquam recreatus honorem
Ipse sibi moriens & postumus extat & heres. De pullo asine
Utq; caduca uagi contempnens culmina saecli
Monstraret se terrae dominum non curribus altis
Qui pompae mortalis honor rapidisq; quadrigis
Puluereum sulcauit iter nec terga frementis
Ardua pressit equi phaleris qui pictus & ostro
Ora cruentatum madentia concutit aurum
Sed lento potius gestamine uilis aselli
Rectori sufficit honos leuis ungula cuius
Ut tanto sessore decus mirabile portans
Nobilior sub fasce foret nonullius impar
Qui in patulo xpm licet in presepe iacentem
Agnouit tamen esse dominum plebs omnis adorans
Insolito molles subiecit tramite uestes
Dicite gentiles populi cur gloria regi

Talis in orbe fuit; cui palmis compta uel umquā
Frondib: arboreis. laudes celestib: ymnis
Obuia turba dedit dño nisi cum patre xp̄o?
celeste filius in patre in piu
Qui regit aetherium. princeps inprincipe regnū.
Cui scs̄ semper conregnat sp̄s aeque ;;;

Explicit lib. iii. incipit lib. iiii.

ORATIO XP̄I AD PATREM

HAS inter uirtutis opes iam proxima paschae
aduenie bat maiestas
Ceperat esse dies. dn̄i cum gloria uell&
Ponere mortalē: uiuamq: resumere carnē.
thesauro
Non aliam sed rursus. quam munere plenā
diuinitatis
Lucis. ab inferiis releuans ad sidera duxit.
i presentia turbarum
Exclamansq: palam. pater ista mem& ab hora
Saluificа: sed in hanc ideo ueni tamen horam
Clarifica dixit nomen tuum; magnaq: caelo
manifestaui .i. in baptismo t transfiguratione
Uox resonans uenit p nubila. & clarificaui,
s. in resurrectione s. ipse ē filius dei
Clarificabo iterum; quid a pertius ē. patre teste
Caelo adsertore; ac nec sic agnoscere xp̄m
s. popli
Gens uoluit iudea dn̄m; pars esse ferebat
s. dicebat alia s. popli
hoc tonitrum; pars angelicam crepuisse loquelā;
O gens caeca oculis. o gentis durissima corde;
Num tonitrus potuit. xp̄m seu angelus ullus
Auctorem generasse suum: qui nomine patris
Auditore sponsa dar&; sed ab ore tonantis
.i. ut
Natum agnosceretis. popli quo creder& adstatis
consors
Uox emissa suo respondit consona uerbo ;
universalis
Annua tunc sacrae celebrans p munera caene
Paschales ex more dapes humilemq: ministrū
accepta
Se faciens. & grata suis exempla relinquens
s. dn̄s
Adsurgit famulisq: libens famulatur. & omnem
Linteolo accinctus tantum inclinauit honorem

Ubi uedes disci[illegible] [illegible]

[illegible]

19
75

D iscipulis ut sponte lauans uestigia cunctis
segregar&
H ec iudam exciperet quem proditionis iniquę
N ouerat auctorem; sed nil tibi gr̄a seue
T raditor illa dabat: pedib: consistere mundis,
Q ui sensu pullutus eras: uelut omne sepulchrū
E xteriora gerens albe uelamina formae
de turpi
S ordib: internus fedoq: cadauere plenum
fraudis traditionis futurae
H ec dnm̄ latuere doli; scelerisq: futuri
s. dns
P rodidit auctorem: panem cui tradidit ipse
a iuda
Q ui panis tradendus erat; nam corporis atq:
confirmauit . sacrauit
S anguinis ille sui postquā duo munera sanxit
s. cibo
A tq: cibum potumq: dedit quo perpete numquā
E surient sitientq: animae sine labe fideles. De iuda
s. suas tumor plagarum
P rotinus in iudam sedes ubi liuor habebat traditore
cilia
S pS intrauit teterrimus; armaq: sumens
cer. dnm
I n dnm seruile dedit consurgere bellum
patratores
P actus grande nefas qua uis mercede. neq: illi
s. pro
C ulpa datur pretio. sed inherent crimina facto;
T antundem sceleris terdena numismata sumens
habuit
A rgenti paruo cecatus munere gessit
Q uantum cuncta simul terrarum regna marisq:
discurrentib:
D iuitias omneq: uagis cum nubib: ethram
S i caper& gesturus erat; neq: enim bona mundi
S ufficerent magni fuso pro sanguine xp̄i
Q ui pater est mundi . qui fecerat hunc quoq: nasci;
extinctus
A tq: utinā sterili dampnatus matre nequiss&
sustinaos
N atale sentire diem . neq: luminis huius
sentir& spiraminib:
h ausiss& placidas flabris uitalib: auras
sin somno t pigritia
A eterno torpore latens miseroq: fuiss&
fortuna
S ors melior nescire diem quam perdere uitam.
natus
A ut male fusus humo confestim munere lucis

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Perderet ut pulvis quem ventus proicit ingens
A facie terrae rapidisque volatibus actis
De maledicto ne iuda
Spargitur in vacuas nebulis obscurior umbras.
Tunc cruente ferox audax insane rebellis
De maledictione iudam
Perfide crudelis fallax venalis inique
Traditor inmitis fere proditor impie latro
Previus horribiles comitaris signifer enses
Sacrilegamque aciem gladiis sudibusque minacem
Cum moveas ori ora premis mellique venenum
Inseris et blanda dominum sub imagine prodis
Quid socium simulas et amica fraude salutas
Numquam terribiles aut pax coniurat in enses
Ubi petrus abscidit auriculam
Aut truculenta pio lupus oscula porrigit agno.
Traditus ergo viris operator sanctus iniquis
Consuetam non linquit opem, pueroque revulsam
Ense petri ne qua prius a pietate vacaret
Reddidit auriculam, nec enim vindicta tonantis
Conveniens humana fuit qui milia patrem
Angelicas sibimet legiones poscere posset
Plus duodena dari si mallet sumere poenas
Demeritis quam sponte suas ignoscere plagas.
Tunc parci mucrone iubet quia venerat ipse
Ubi negat se discipulum
Ponere pro cunctis animam non tollere cuiquam.
Namque petro clara iam dudum voce fatenti
Cum domino se velle mori prius aliger inquit
Quam gallus cantet hac me ter nocte negabis.
Non reprobando fidem sed predicendo timorem.
Ubi ad domum caiphe ducitur
Continuo ad triste caiphae deducitur aedes
Ille sacerdotum fuerat tunc denique princeps
Et princeps scelerum, namque hoc residente cathedram
Pestiferam falsis agitatum testibus ardet

Conciliū, iam iamq: uolant mendacia mille
Indn̄m. uanis hominum conflata fauillis.,
Et pereunt leuitate sui. uelut ignis oberrans
Arentes stipulas. uires cui summa cremandi
Materies infirma rapit. uictoq: furore
Labitur inualidæ deformis gloria flammæ., Ubi iudei pal
Postquam nulla doli patuit uia. brachia tolli mis uerbe
Armat ininsontem seuus furor, heu mihi quantis rant xp̄m.
Impedior lacrimis rabidū memorare tumultū
Sacrilegas mouisse manus., non denique passim
Uel colaphis pulsare caput. uel cedere palmis.
Aut spuere infaciem plebs execranda quieuit.,
Ille tamen patiens subiecto corpore totum
Sustinuit., nr̄æq: dedit sua membra saluti.,
Namq: per hos colaphos caput est sanabile nr̄m.,
Hec sputa per dn̄m nostram lauere figuram.,
his alapis nobis libertas maxima plausit., Ubi petrus dn̄m negat

At senior cui cuncta potens prædixerat auctor,
Quæ uentura forent. quoniā transire nequiuit
Infectum quod xp̄s ait. sed prorsus adesse.
Ipsius ex socius semel ac bis terq: negauit.
Et gallus cecinit., completa est sanctio xp̄i.
Et sensus rediere petri., memor ille malorū
Inmemoris dampnauit opus., gemituq: sequti,
Culpa fugit., cedunt lacrimis delicta profusis
Et dulcem ueniam fletus generastis amari.,

Iamq: dies aderat nocturna mestior umbra. Ubi iud
Flagitiū uisura nouū., tenebrisq: remotis suspender
Pandebat populis iudeæ crimina gentis.,
Mox igitur dn̄m pilati admoenia duci
Nexibus adstrictum. iudas ut uidit iniquus

obstupuit · solutus ÷ uiribus · pretia · proiectas in templo argenteis
Diriguit, scelerisq: sui commercia reddens.
abiens laqueo se suspendit
Incassum facti pretium non facta reliquit
in desperatione
Quid nam & enim prodest illic trepidare timore
speratio uenie · nigro
Nullus ubi timor est, aut que confessio tetro
deorsum per desperatione · inmissa
Luc& in inferno, cum iam diuersa securis
prave · mortale
Arboris infande radicib: exitialem
generauit · opus · noxia · subuertat
Que peperit fructum. feralia germina uertat
s. cu
Funditus & dignis pereant mala robora flammis.
inuasus · inconsilio
Continuoq: trucis correptus mente furoris
iustior
Se quoq: morte petit. tamquam tunc sanior ess&
crudelis
Cum scelus ulcisci precurreret; ipsaq: dire
s. his · s. fuit
Guttura uocis iter cunctiq: uendere mundi
inla queatis · constringens
Ausa redemptorem · nodatis faucib: angens.
Infelicem animam laqueo suspendit ab alto;
s. fuit · qua debuiss& · ipsa suspensione
Lenior ira quidem pro tanto crimine culpe
similis
Cunctorum cui nulla for& par poena malo⁊;
ab eu
Exitus hic mortis tamen & sublime cadauer
futis · celsitudine · s. est
Ostendit populis · quanto de culmine lapsus
paulo ante · dampnabilis
Pridem discipulus qui nunc reus alta relinquens
dignitate
Sidera · tartareum descendit adusq: profundũ;
s. fuit · refu gus
Tunc uir apostolicus · nunc uilis apostata factus;

Ubi dns offertur pilato

At dns patiens cum presidis ante tribunal
ad decollatione
Starĕ ut adiugulum ductus mitissimus agnus
Nil inimica cohors insontis sanguine dignum
me
Repperiens: regem quod se rex dixerat ipse
obponit · s. cohors
Obicit & uerum mendax procrimine ducit
nihil mirandũ ÷ · respuat
Nec mirum si iura dei gens perfida uit&.
Imperiumq: neg&: lucos que semp amauit
Idola dilexit; simili nam more furentes
Tunc coluere baal: nunc elegere barrabban.,
superbo
Dampnatoq: pio conseruatoq: proteruo

Mutavit per utrumque viam sententia iustam;
Auctor mortis erat iussus qui sumere lucem;
Auctor lucis erat iussus qui sumere mortem;
Credite iam xpm procunctis credite passum;
Quid dubitatis adhuc? en sectus terga flagellis.
Subditus obprobriis. poenas amplectitur omnes.
Ne dignus sentire necem. Vel latro periret;
Heu falx torva patrum segetem cesura nepotum;
Heu facinus pilate tuum., quot gesseris uno
Crimina iudicio. ingeni si mente notares
Non solas lavisse manus sed corpore toto
Debueras. sacrum veniae sperare lavacrum
Corripis insontem. sistis sub preside regem
Pre ponis humana do; qua morte teneris
Qui dnm numerosa cruci per vulnera figis
Cumque datus saevis ad poenam scs abiret
Militibus vilem rubri sub tegmine cocci
Vestitur clamidem; species ut cuncta cruenta
Mortis imago foret spinis circumdedit amplum.
Nexa corona caput. qm spineta benignus.
Omnia nrorum susceperat ille malorum;
Implet harundo manum: sceptrum quoque mobile terre
Invalidum. fragile est vacuum leve; moxque alienos
Deponens habitus. proprium suscepit amictum;
Scilicet humanae positurus tegmina carnis
Et sumpturus item. nil iam ut mutabile ferret
Post mortem. propria cum maiestate resurgens;
Nec sine divino constat moderamine gestum.
Quod vinum cum felle datum tristemque sapore
Suscipiens tetigit labiis. et ab ore removit;
Quippe necem parvo degustaturus amaram

Ubi pilat' man' ab' ... Falx est fer... unde incidit foe... p falcem intelligitur maledictio iudeorum quando dixerunt sanguis eius sup nos et sup filios nros sicut enim falce incidetur foen... ita iudei ista maledictione incisi sunt

Spinet a n peccata ... habuit spinea corona ... nos liberaret a peccatis. Spine enim peccata significant.

Ubi xps cruci figitur

Tempore quam reduci contempnere carne pararet

Protinus inpacati suspensus culmine ligni

Religione pia mutans discriminis iram

Pax crucis ipse fuit. uiolentaq; robora membris

Inlustrans propriis. poenam uestiuit honore.

Suppliciumq; dedit signum magis esse salutis.

Ipsaq; sanctificans inse tormenta beauit.

Neue quis ignoret speciem crucis esse colendam

Que dnm portauit ouans. ratione potenti

Quattuor inde plagas quadrati colligit orbis;

Splendidus auctoris deuertice fulget eous;

Occiduo sacre lambuntur sidere plantae;

Arcton dextra tenet; mediu leua erigit axem;

Cunctaq; demembris uiuit natura creantis.

Et cruce complexum xps regit undiq; mundu;

Scribitur et titulus hic est rex iudeorum

Quod nihil aderitate uacet nam celitus actum

hoc hebrea refert. hoc greca latinaq; ligua;

hoc docet una fides unu ter dicere rege;

huius inexuuiis sors mittitur ut sacra uestis

Intemerata manens a xpo scisma uetaret;

De duobus latronibus

Quin etiam insontis latere exutroq; cruentos

Constituere uiros. meritu licet omnib; unum

Non faciat similis quamuis sententia. namq;

Inter carnifices sco pendente latrones

Par est poena triu. sed dispar causa duoru;

hi mundo sunt quippe rei pro crimine multo.

huic reus est mundus saluatus sanguine iusto;

Suppliciisq; tamen reru dominator inipsis

Iura potestatis non perdidit, aequus utrumq;

Iudex namq; tuens. hunc eligit. hunc reprobauit

Tonmeson est. ubi et inmalo ponitur. Inmalo sic in hoc uersu. ubi hi mundo dapnabiles .i. rei. Inbono sic insequenti uersu ubi reus mundus .i. debitor. quia debet illi fidel[i]tate.

18 · 78

Amborũ meritũ præcelso examine pensans.,
Unus enim quem uita ferox nec morte reliquit
Indñm scelerata mouens conuitia dictis
Mordebat proprijs. & tamquam setiger hircus
Ore ueneno uitem lacerabat amoenam.,
Alter adorato per uerba precantia xp̃o
Saucia deiectus flectebat lumina. tantum
Lumina. nam geminas arcebant uulnera palmas.,
Quem dñs ceu pastor ouem deserta pererra
Colligit errantem. secumq: adducere gaudet
In campos paradise tuos. ubi flore perhenni
Gramineus blanditur ager. nemorũq: uoluptas
Inriguis nutritur aquis., interq: benigne
Conspicuos pomis non deficientibus hortos
Ingemit antiquũ serpens habitare colonũ.,
Ambo igitur uariũ diuerso calle latrones
Adgressi facinus uiolentũ grande patrarunt.,
Infernas adit ille fores. adit ille supernas.,
Ille profunda sequens penetrauit claustra gehennæ.,
Abstulit iste suis cælorum regna rapinis., Ubi obscurat sol & luna
Interea horrendæ subito uenere tenebrae.
Et totũ tenuere polum. mestisq: nigrantem
Exequiis texere diem., sol nube choruscos
Abscondens radios. tetro uelatus amictu
Delituit. tristemq: infecit luctibus orbem.,
Hunc elementa sibi meruerunt cernere uultũ
Auxilijs orbata patris. lætata per ortum.
Mesta per occasum., nam lux ut tempore fulsit
Nascentis dñi. sic hoc moriente recessit.
Non absens mansura diu. sed mistica signans
Per spatiu secreta suũ., quippe ut trib: horis

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ceca tenebrosi latuerunt sidera cæli.
Sic dum clausi triduo tulit anthra sepulchri,
Et tellus sine clade fuit. que talia cernens
Funditus intremuit, dubioq; in fine supremu
Expauit natura modu. ne cogeret omnem
Summus apex inferna petens succubere molem.
Auctoremq; sequens per tartara mundus abiret.
Sed pietas inmensa uagas properabat adumbras.
Perdita restituens non consistentia perdens.

Ubi acoetu cu felle xpo porrigitur

Nulla tamen tanti metuerunt signa piacli.
Qui dnm figere cruci, qui insuper haustu
Cum peteret sitiens. unus de plebe nefanda
penniculo infusum calamo porrexit acoetu.
Manentibus populis in deteriora uolutis.
Conueniens liquor ille fuit, nam dulcia uina
Sicut in horrendu cu conuertuntur acoetu
A mensis proiecta iacent. ita tempore prisco
Gens accepta deo. nunc est odiosa propago.

Expl lib IIII. Incip V.

Ergo ubi cuncta boni completa est passio xpi
Ipse anima proprio dimisit corpore scam.
Ipse iteru sumpturus eam, quia mortuus idem
Idem uiuus erat. membris obeuntibus ipse
Non obeunte deo, cuius uirtute retrorsum
Inferna patuere uiae, ruptaeq; fatiscunt
Diuisa compage petrae, rediuiua iacentum
Corpora scorum fractis abiere sepulchris.
In cineres animata suos, subitoq; fragore
Illud ouans templu maioris culmina templi
Procubuisse uidens ritu plangentis alumni
Saucia discisso nudauit pectora uelo.

Ao 80.
79

p sua — xpianis
Interiora sui poplis archana futuris
s. — carnali intellectu
Iam reseranda docens quia lex uelamine moisi
dno — aperitur
Tecta xpo nobis ueniente patescit.
s. est
Oic ubi nunc tristis uictoria · dic ubi nunc sit
aculeus — s. o
Mors stimulus horrenda tuus · quae semper opimis
Instaurata malis cunctas inuadere gentes.
p solebas — s. o — s. mors
Penali dicione soles; en pessima non tu
s. ut eu uincas — s. ut te uincat & superet
Peruenis ad xpm · sed xps peruenit ad te
Cui uicit sine morte mori; quiq: omnia gignens
creauit — aliqd
Omnia constituens · te non formauit ut esses;
de — serpentino — a — s. o mors
Semine uipereo culpa genetrice crearis.
xpi — suos
Et uenia regnante peris; iam sps artus
suu — incruce
Liquerat ad tempus; patulo iam frigida ligno
s. iudeor — csilia
Viscera pendebant; & adhuc furor arma ministrans
lancea — apto
Cuspide pfossum uiolat latus; atq: patenti
rubicundus
Vulnere purpureus cruor · & simul unda cucurrit
xpiane
Hec sunt quippe · sacre pro religionis honore
q pascim — q potam — qua renascim
Corpus · sanguis · aqua · tria uite munera nrae;
ex baptismo — nos — de
Fonte renascentes · membris & sanguine xpi
sum
Vescimur · atq: ideo templum deitatis habemur;
templu — concedat — sine — macula
Quod seruare ds nos annuat inmaculatum
s. nos infirmos — habitatore — dignos idoneos
Et faciat tenues tanto mansore capaces
com — nobile plenu diuinitate
Ergo ubi depositi thesaurum corporis amplum
Nobilis accepit dno locus ille iacente
& inde surrex
Nobilior surgente tamen · generatio fallax
multiplicabat — scelus — & — media nocte
Augebat sub corde nefas · ne nocte silenti
resurrexisse
Discipli xpm rapere & abisse referrent
Tcia
Ter redeunte die · sicut predixerat ipse;
i. auxilia — t poscit
Quo stimulante metu · uigilum munimina poscunt
s. sibi — custodia
Plura dari · seuaq: locum obsidione teneri;
Sinondum post uincla crucis post uulnera ferri ·

Ubi monumentu custodit.

Post obitum moras [multiplici] numerosa cede cruentam
Carnifices implestis opus. nec creditis illum.
Qui totiens animas [s. aliorum hominum] imis produxit ab umbris
Posse suam [s. animam] reuocare; magis peioribus aptos
Consiliis armate dolos; signate sepulchrum;
Ponite custodes: monumento aduoluite saxum;
Quis poterit seruare deum: cui [sbo infinite] cardine rerum
Cuncta patent; [in] undis habitat. [per] tartara regnat.
Et caeli de nube tonat; quid saeue tumultus
Excubiis [uigiliis] dependis opus; quid niteris illam
Explorare [inuestigare] fidem. cui non uis credulus esse;

DE RESURRECTIONE DNI.

Coeperat interea post tristia sabbata felix
Inradiare dies culmen qui nominis alti
A domino dominante trahit; primusque uidere
Promeruit nasci [creari] mundum atque resurgere xpm;
Septima nam genesis [generatio] cum dicit sabbata claret
Hunc orbis caput esse diem; quem gloria [maiestas xpi] regis
Hunc etiam [s. sicut et in principio] proprii donans [exornans] fulgore trophei [uictoriae sue]
Primatum [principatum] retinere dedit; hoc luminis [s. in] ortu
Uirgo parens aliaeque simul cum [cum unguento] munere matres
Messis aromaticae. notum [cognitum] uenere dolentes [gementes]
Ad tumulum; uacuumque uident iam corpore factum.
Sed plenum uirtute [s. angelica] locum. nam missus ab astris
Angelus amoti [separati] residebat [in] uertice saxi.
Flammeus aspectu. niueo [candido] praeclarus amictu;
Qui gemina specie terrorem [s. custodibus] et gaudia [s. mulieribus] portans.
Cunctaque dispensans [efficiens]. custodibus igne [s. rn] minacem
Uenerat in formam xpm querentibus albam;
Ille igitur dominum calcata uiuere morte.
Angelica [narratione] didicere fide [fideli]; [a. attestatione] perterritus autem
Miles in ancipiti retinet discrimine uitam

Deserta statione fugax testisq; timoris
Vera refert gratis; postquam data munera fallit
Discipulumq; globum placidi sub tempore somni
Clam sibi nocturna xpm abstraxisse rapina.
Compositus simulator ait; fare improbe custos.
Responde scelerata choors; si xps ut audes
Dicere concluso furtim productus ab antro
Sopitos latuit. cuius iacet intus amictus.
Cuius ad exuuias sed & angli? anne beati
Corporis ablator uelocius esse putauit.
Soluere contectum qua deuestare ligatum.
Cum mora sit furtis contraria; cautius ergo
Cum dn̄o potuere magis sua linthea tolli;
Mentita est uox uana sibi; tamen ista figuram
Res hab& egregiam. iudeis constat ademptum
Quem nos deuoto portamus pectore xpm;
Plange sacerdotes prauos plange ministros,
Et populum o iudea tuum praualib: ausis
Horrida nonuinctus noniam tua uictima grata;
Que nam bella tibi clang& tuba rege perempto.
Quis tuus unctus erit que uerum amiseris unctum.
Victima que dabitur. cum uictima pastor habetur.
Discedat sinagoga suo fuscata colore;
Aecclesiam pulchro xps sibi iunxit amore;
haec est conspicuo radians in honore marie;
Que cum clarifico semp sit nomine mater
Semp uirgo man&; marie se quippe resurgens
Luce palam dn̄s prius obtulit; ut bona mater
Grandia diuulgans miracula que fuit olim
Aduenientis iter haec sit redeuntis & index Ubi dn̄s se
Mox aliis conuiua potens in fragmine panis ostendit in fractione panis

Agnitus intrat qui uerus panis apertas
Semper adest oculis fidei quos grã claros
Efficit ut dnm uiuentem cernere possint;
Sepe dehinc proprios diuersi temporis horis
Discipulos manifestus adit; uescentib: illis
Exemplo nunc ora ferens nunc piscis obusti
Atq: faui mandens epulas quo rite doceret
Corporeas res esse dapes se seq: uideri
In membris quib: ante fuit; formidine rursus

Ubi dñs se thome ostendit

Plebis apostaticę dum quae ceca negasset
Cum forib: clausis resideret turba fidelis
Pace salutantis sese obtulit atq: foratas
Expandens palmas nudat latus; ast ibi thomas
Cui didimus cognomen erat cum fr̃ib: una
Non fuerat; dubiamq: fidem subcorde gerebat
Donec rursus eo pariter residente ueniret
Qui numquã subtractus erat; tunc limine clauso
Constitit inmedio nondedignatus apertum
Discipulo monstrare latus tactuq: probari
Vulneris & mentem patienter ferre labantis
Agnitus hinc potius quod sit dubitantis amicus
Quisquis enim artifices ceca subimagine fraudes
Instruit. & uanas cupit exercere loquelas
Non uult cognosci non uult sua facta requiri
Ut lateant sub nube doli; nebulaq: recludens
Omnia sollicitos odit simulator amicos;

Ubi dñs se petro ostendit

Gnarus item dñs petro piscante per equor
Cum sociis captum esse nihil dimittere lina
In dextras hortatur aquas; mox gurgite clauso
Pendula fluctiuagam traxerunt retia pdã;
Pertipicam noscenda uiam; nam retia dignis

Lucida sunt precepta dei quib: omis in illa
Dextra parte manens concluditur; ac simul ulnis
Fertur aptlicis dñi ad uestigia xp̄i Ubi discipuli xp̄m
Nec piscis pruneq: uacant . & panis in uno agnouer.
Discipulis inuenta loco; quis nam ambigat unā
his reb: constare fidem; quippe est aqua piscis;
Xp̄s adest panis & scs sp̄s ignis;
hinc & enim abluimur hoc pascimur. inde sacramur
Tunc epulis preceptor eos inuitat edendis
Alloquiis de more piis; mensamq: petentes
Unanimes nota dñi bonitate fruuntur
Et xp̄m sensere suum; modicoq: paratu. Ubi dñs comisit
Postquam uicta famis & surrexere relictis oues petro.
Rite thoris; an corde petrus se diligat alto
Explorat dñs; petrus annuit; ergo nitentes
Pastor amans augere greges opario in omni
Parte bono commendat oues. comdat & agnos.
hec terno sermone monens. ut t̄na negatas
Culpa recens parili numero purgata maneret; Ubi pec[...]
Inde sequenda docens pacem oms inquit habere. pri[...]
Pacem ferte meam. pacē portate quietam. pacē
Pacem p populos monitis dispergite scis; habe[...]
Et mundum uacuate malis, gentesq: uocari
Finib: e cunctis latus qua tenditur orbis
Iussis mando meis . omsq: in fonte lauari
Haec ubi dicta pio dñs sermone peregit. De ascensione dñi.
Bethanie mox arua petit; coramq: beatis
Quitantum meruere uiris spectare triumphum.
Aetherias euectus abit sublimis in auras
Ad dexteram sed& ipse patris . totumq: gubernat
Iure suo; qui cuncta tenens excelsa uel ima.

Tartara post celum penetrat · post tartara celum;
Illi autem leti cernentes uultib: altas
Ire sup nubes dnm · tractusq: coruscos ·
Uestigiis calcare suis · uenerantes adorant ·
Sidereasq: uias alacri sub corde reportant ·
Quas cunctos doceant; testes nam iure fideles
Diuinae uirtutis erant · qui plura uidentes
Innumerabilium scripserunt pauca bonorum
Nam si cuncta sacris uoluissent tradere cartis
Facta redemptoris · nec totus cingere mundus
Sufficeret densos p̄tanta uolumina libros;

Ymnus Seduli de ueteri & nouo testam̄to.

Cantemus socii dn̄o cantemus honorem
Dulcis amor xp̄i personet ore pio
Primus ad ima ruit magna de luce superbus SATAN
Sic homo cum tumuit primus ad ima ruit; ADAM
Unius ob meritum cuncti periere minores ADAE
Saluantur cuncti unius ob meritum; XPI
Sola fuit mulier patuit qua ianua leto EVA
Et qua uita redit sola fuit mulier; MARIA
Frater iniquus erat iustum qui perculit olim CAIN
Dampnator xp̄i fr̄ iniquus erat; IUDAS
Transitus ille mon& quid prima amisit origo ENOCH
Quid uentura parent transitus ille mon&; FIDELES
Arca leuatur aquis homines ne perderet equor NOE
Hepereant homines arca leuatur aquis;
Sume pater poplos pronati uiuere cunctos ISAAC
Cum tradis xp̄m sume pater populos;
Hostia summa patris tacitis signata figuris
Quam reserat xp̄s hostia summa patris;
Claudicat ecce uidens dn̄m dum preualet heres IACOB

Heres · iacob ad quē uenit hereditas isaac. De iacob loq̄t quando p̄ liauit cū angelo. Iacob claudus fuit q̄a angelus tetigit eū in neruis & p̄pt̄ mist̄iū · & ideo iudei n̄ manducant neruos.

Venundatus a veneo venis quasi venum eo. sed venum non est in usu.

Aspera gens Christum claudicat ecce videns;
Reppulit ille famem venitus crimine fratrum
Venditus est Christus reppulit ille famem.
Perfide corde peris dum vastant omnia plagae
Cum cessant plagae perfide corde peris
Agnus ab hoste sacer, revocavit sanguine patres
Sanguine nosque refert agnus ab hoste sacer
Obruit unda nefas populo gradiente per aequor
Hunc populi mundi obruit unda nefas.
Murmurat impietas manna veniente refecta
Panis adest Christus murmurat impietas.
Plebs sibi dura caput terre cultoris adoptat
Abstulit heu Christum plebs sibi dura capud.
Lex dedit indicium veteris de crimine pene
Quoque salus veniat lex dedit indicium;
En lapis inriguus satiare incredule fonte
Qui Christum reprobas en lapis inriguus
Carpitur igne sacro munus votumque piorum
Seditiosa tribus carpitur igne sacro;
Regna beata patris legis non contigit heres
Ihesus dispensat regna beata patris.
Destruit arca dei muros dum circuit hostem
Sic hostem mundi destruet arca dei;
Area vellus habet madido sed vellere sicca est
Sic cum tota madens area vellus habet
Vincis honore dei promisso in munere gentes
Affectu nate vincis honore dei.
Tu decus omne tuis qui sternis caede goliam
Qui vincis mundum tu decus omne tuis;
Maxima dona dei cuncti cecinere prophete
Implevit Christus maxima dona dei;

Populus israel Christo veniente madens infidelitate. legis littera sicca cortice rodebat.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Pondera dura tulit mandatum legis & iram
Gratia mandati pondera dura tulit
Virgo maria nitet nullo temerante pudore
Post partum pueri uirgo maria nitet
Filius hic hominis fit maxima questio mundi
Nobiscum ds est filius hic hominis
Gaudia magna dei mundus pcepit & ambit
Respuit heu mundus gaudia magna dei
Signa mouent populos cernunt magnalia cecı
Nulla tamen duros signa mouent populos
Aspera mors populis ligno deducta cucurrit
Aufertur ligno aspera mors poplis
Ipse tulit dns pro penis munera seruis
Pro seruis penas ipse tulit dns
Vita beata necem miseris auertere uenit
Pertulit a miseris uita beata necem
Lumen adesse dei persensit tartarus ingens
Nec credunt homines lum adesse dei
Mors fera p hominem miserū sibi subdidit orbē
Subdita contremuit mors fera p hominem
Suscitat ecce genus morti pat ille profan
Adunctam xps suscitat ecce genus
Hic populus dnm dura ceruice negauit
Suscepit primum hic poplis dnm
Sanguine leta fuso redit gens impia xpi
Gustato xpi sanguine leta redit
Crimina cuncta suis terrenus contulit auctor
Dissoluit xps crimina cuncta suis
Libera corda sibi facinus deuinxerat olim
Nunc reficit xps libera corda sibi
Fortia uincla dedit peccati seua potestas

Dulcis amor xpi fortia uincla dedit
Iam superastra sed& cuncti exultate fideles
Perfide quid seuis iam sup astra sed&
Mortuus ille tonat celum terramq: subegit
Quid facient hostes mortuus ille tonat
Pellitur umbra die xpi ueniente figura
Xps adit gentes pellitur umbra die
Te properare docent & signa & scta prima
Hos sacra que gerimus te properare docent
Unicus aduemens firmauit uota priorum
Uota dedit nobis unicus aduemens
Passio xpe tui compleuit munera legis
Munera nra repl& passio xpe tui
Hic homo qui ds est spes est antiqua prioru
Spes in fine pius hic homo qui deus est
Munus erit fidei toto credentib: aeuo
Qui dedit ut credant munus erit fidei
Te ueniente ds mundanus concidit error
Occubuit mundus te ueniente deus
Gra plena dei est que totis gentib: extat
Abscedant secte gra plena dei est
Sola columba redit que totum circuit orbe
Discedant corui sola columba redit
Adueni& dns dare digna pius mala prauis.
Credite iam miseri adueni& dns.
Uisio xpe tui tormentum & poena maloy est
Gta cuncta bonis uisio xpe tui
Gloria magna patri semp tibi gta nate
Cum sco spu gta magna patri. amen.

A solis ortus cardine. Adusq: tre limite.
Xpm canamus principe. Natu maria uirgine;

Beatus auctor scli. Seruile corpus induit.
Ut carne carnē liberans. Ne perderet q condidit;
Clausae parentis uiscera. Celestis intrat gra.
Uent̄ puelle baiolat. secreta que non nouerat;
Domus pudici pectoris. Templū repente fit dei.
Intacta nesciens uirū. Uerbo concepit filium;
Enixa est puerpera. Quem gabrihel pdixerat.
Quem matris aluo gestiens. clausus iohs senserat;
Feno iacere ptulit. presepe non abhorruit.
Paruoq; lacte pastus est. Perquē nec ales esurit;
Gaudet chorus celestiū. Et angli canunt deo.
Palāq; fit pastorib;. Pastor creator omnium;
Hostis herodes impie. Xp̄m uenire quid times.
Neripit mortalia. Qui regna dat celestia.
Ibant magi quā uiderant. Stellā sequentes p̄uiam.
Lumen requirunt lumine. Dm̄ fatentur munere;
Katua matrū psonat. Conlisa deflens pignora.
Quorū tirannus milia. Xp̄o sacrauit uictimam;
Lauacra puri gurgitis. Celestis agn̄ attigit.
Peccata que n̄detulit. Nos abluendo sustulit;
Miraculis dedit fidē. habere se dm̄ patrē;
Infirma sanans corpora. Et suscitans cadauera;
Nouū genus potentiae. Aquae rubescunt ydriae.
Uinūq; iussa fundere. Mutauit unda originem;
Orat salutē seruulo. Nixus genu centurio.
Credentis ardor plurimū. Extinguit febres ignium.
Petrus p undas ambulat. Xp̄i leuatus dextera.
Natura quā negauerat. fides parauit semitā;
Quarta die iā foetidus. Uitam recepit lazarus.
Mortisq; liber uinculis. Factus superstes est sibi;
Riuos cruoris torridi. Contacta uestis obstruit.

Fletu rigante supplicis. Arent fluenta sanguinis.,
Solutus omni corpore. Iussus repente surgere.
Suis uicissim gressibus. Aeger uehebat lectulū.,
Tunc iudas ille carnifex. Ausus magistrū tradere.
Pacē ferebat osculo. Quam non habebat pectore.,
Uerax datur fallacibus. Piū flagellat impius.
Crucią: fixus innocens. Coniungitur latronibus.,
Xero mirrā post sabbatū. Quedam uehebant corpori.
Quibus cecinit anglš. Uiuū sepulchro non tegi.
Ymnis uenite dulcibus. Omnes canentes subditū.
Xp̄i triumpho tartarū. Qui nos redemit uenditū.,
Zelū draconis inuidi. Et os leonis pessimi.
Calcauit unicus dei. Seseq: cælis reddidit. Amen.

Sedulius domini per culta noualia pergen S
En loca perspexit multo radiantia flor e
Discurrit per petra (prata) libens. quo gramine dau D
Uidit diuino moderantia carmina cant u.
Laudibus et psallente uiro refluit cithara me L.
Ille ubi grandisoni campos dulcedine plectr I
Ynitur excellere graditur plilia pass Y
Sacratos iterum late conspexerit amo S
Aeterna xp̄i fluuios quos abluit und A
Hec passus corpore diu doctoris acume N
Tunc sua dauitico dilecta plectra poposci T
Irrita polluti contempsit numina mund I
Signa crucis fronti ponit breuitq: triumpho S
Tangit xp̄e tuos numeroq: p̄ma liba T
Ergo his dū uario decorat sua rura color E
Stabant hi garrula ducti testudine uersu S;
Sedulius xp̄i miracula uersib: eden S
Emicat inuitans paruis ad sollempnia mensa E

D ignum communum ñ hunc qui carper& illu D
U ixq; nobilium triplici fert aula parat U
L oetūq; ponit sibi aurea tecta tribuna L
I nquo gemmiferi totque aurea uasa conferri I
V iuida promodico portant sibi prandia uict U
S edq; holus uile producit paupis ortu S
A t post dilicias pperant qui sumere magn A
H ituntur paruum miseroꝝ spnere germe H
T utūq; nihil est dū conuescendo tumescit T
I nsidias membris moueat animeq; ludent I
S i tam his dapib; uesci dignatur degeni S
T empnat diuitias animꝰ pacisq; quiescat T
E xemplo assumptus dñi. q milia qnqu E
S emotis cunctis modicis saturauit abesci S

DÑO SCŌ AC VENERABILI ET IN XPI GRA SPIRITALITER ERUDITO · FLORIANO ABBATI · ARATOR SUBDIACONUS :-

QUI meriti florem maturis sensib; ortu
Nominis ore tui iam Floriane tenes.
Nā prima tuis adhuc senib; documta dedisti.
E quib; in cælum uita pararet iter.
Ad carmen concurre meū · pedibusq; labanti
Porrige de placido sepe fauore manum.
Ieiuno sermone quidem sed pinguia gesta
Scripsimus · ac pelagi pondere gutta fluit.
Inter grandibus quos p mille uolumina libros
Maxima cū teneas & breuiora lege.
Naturæq; modo quam rerū condidit auctor
Concordent studiis celsa uel ima tuis.
Que genuit tygres que nutrit terra leones
Formicis apibus prebuit ipsa sinum.

Et si respiciat dispenset ut omnia rector
Ingeniu mites. uim meruere truces.,
Ipsaq: continuu uirtus infracta laborem
Deserit. & uarias quaerit habere uices.,
Loricam solitus membris inponere miles
Gimnasii gaudet nudus adire locum.,
Et qui ferratas acies atq: agmina uincunt.
Inbelles feriunt per sua tela feras.,
Ergo gradum retinens. & prisca uolumina linquens.
Cede dies operi quod pia causa iuuat.,

ILLUSTRI SCO & DOMNO FLORIANO ABBATI. DNO SCO AC BEATISSIMO ATQ: APLICO. & IN TOTO ORBE PRIMO OMNIUM SACERDOTU PAPAE VIGILIO ARATOR SUBDIACON SALUTE.

Incipit prologus Aratoris subdiaconi ad uigiliu papa.

Moenibus undosis belloru incendia cernens.
pars ego tunc populi tela pauentis eram.,
Publica libertas sanctissime papa uigili
Aduenis incluso soluere uincla gregi.,
Degladiis rapiuntur oues pastore ministro.
Inq: humeris ferimur te reuocante pius.,
Corporeu satis est sic euasisse periclum.
At mihi plus animae nascitur, salus.,
Aecclesiam subeo dimissa naufragus aula.,
Perfida mundani desero uela freti.,
Transferor ad niueas petri sine turbine caulas.
Et fruor optata iam statione soli.,
Litoris ille sinus ad carbasa nra paratur.
Fluctibus in medius cui uia sicca fuit.,
Esse reus potero graues si reddere cessem.,
Unius officio displicuere nouem.,
Sensibus ardor inest horu celebrare labores.

Quorum voce fides optinet orbis iter.
Versibus ergo canam quos lucas retulit actus.
historiamque sequens carmina vera loquar.
Alternis reserabo modis quod littera pandit.
et reliqua mihi mistica corde datur.
Metrica vis sacris non est incognita libris.
psalterium lirici composuere pedes.
Exametris constare sonis in origine linguae
Cantica hieremiae iob quoque dicta ferunt.
hoc tibi magne pater cum defero munus amoris.
Respice quod meritis debita soluo tuis.
Te duce tyro legor te dogmata disco magistro.
Si quid ab ore placet laus monitoris erit.

Incipit historiae apostolicae lib. Aratoris subdiaconi aecclesiae romanae

Ut sceleris iudea sui polluta cruore
Ausa nefas conpleuit opus rerumque creator
hoc quod ab humanis sumpsit sine crimine membris
Humana pro stirpe dedit dignatus ut ima
Tangeret inferni non linquens ardua caeli.
Soluit ab aeterna dampnatas nocte tenebras
Admanes ingressa dies fugitiua relinquunt
Astra polum comitata deum cruce terra christi.
Uult pariter natura pati mortisque potestas
Se uincente perit quae pondere mersa triumphi
plus rapiens nil iuris habet. diuinaque uirtus
Rursus membra ligans animata cadauera mouit.
Adductam monumenta patent cineresque piorum
Natalem post busta nouant. lux tertia surgit.
Maiestas cum carne redit. speciemque coruscam
Umbrarum de sede refert. ut ab exule limo
Inclusa diu patriae repetatur origo.

Omps parat ipse uias. & corpora secum
Post tumulos regnare iubet. moriente ueneni
Semine. florigero sua germina reddidit orto.,

De eo ubi dns nr ihs xps post resurrectionē uidentib: aplis qb: usq: ad fines trae pdicare iussit signa faciens & manducans cum eis die de monte oliueti in nube suscept9: & eleuat9 in celū. discipliq: mirantes pangelica ammonitionē hierosolimā parit regressi

Iamq: quater denis dns manifesta diebus
Contulerat pigna fidem. cernentib: illis
Usq: sub extremu diffuso in limite mundū.
Quos testes iubet esse suos., miracula rerum
Non poterant celare diu., documenta resurgens
Que sic certa daret quam mandere. corpora uitam
Hinc humana probans., cælū petiturus oliuæ
Progreditur lustrare nemus. quia germine sacro
Luminis & pacis locus est. uult inde reuerti.
Unde creatura signata fronte micantem
Diuinus commendat odor. cu desuper unctos
Abluit interius xpisti de nomine chrisma.,
Tollitur astrigerū rediturus uictor in axem.
Et secū quod sumpsit habet., noua pompa triuphi.,
Arua ds petiit. homo sidera., quis datur illi
Aetheria de parte fragor. quantumq: resultat
Cælestes in laude chori. cum rector olimpi
Euehit excelsis quicquid suscepit ab imis.,
Ingrediensq: polū carnis comitante tropheo.
Exuuias atri raptas de fauce profundi
Lucis in arce locat., terrenosq: erigit artus.
Qua pietate capit., propter quem uenerat ire.,
Discipulos stupor altus agit. quib: ore chorusco
Perspicui dixere uiri. que cognita nobis.

Et miranda sonant, nunc iam speculemur ouantes
Imperiique modum p(er)subdita iussa probemus;
Uirgine matre satus, calcata morte resurgens.
Caeli sceptra petens his nuntiat acta ministris;
Hec cessant elementa suo seruire tonanti;
Stella comes p(ro)gressa magis uenientis honori
Militat obsequio nubes famulatur euntis;
Angelicis igitur postquam est affatib(us) usa
Liquit oliuiferi ueneranda cacumina montis
Admissem p(re)electa manus, qui calle citato
Moenia nota petunt, quo p(er) sua sabbata mille
Passib(us) ire licet; qua tunc statione sedebat.
Porta maria dei genitrix intacta creantis.
Anato formata suo; mala criminis eue
Uirgo secunda fugat, nulla est iniuria sexus;
Restituit q(uam) prima tulit; non uoce querelas
Excitet aut gemitu merentia corda fatiget
Antiqua p(ro) lege dolor; scelera ipsa nefasque
Hac potius mercede placent, mundoque redempto
Sors melior de clade uenit; p(er)sona ruinam
Hon natura dedit, tunc femina facta piclum
Hunc timuit partura, in mortalia gignens.
Et diuina ferens, p(er) quam mediator in orbem
Prodiit. & ueram portauit in ethera carnem.

De eo ubi s(an)c(tu)s petrus de iuda proditore scribit quom suspensus crepuit medius & uiscera eius diffusa s(unt). uocatur etiam ager sanguinis. ammonens ut sicut dauid p(re)dixerat alter eligeretur. & de ioseph cog nominato iusto & mathia [illegible] xii rel[illegible].

Primus apostolico parua de puppe uocatus
Agmine petrus erat. quo piscatore solebat.

Squamea turba capi, subito delictore iussus!
Dum trahit ipse trahi meruit, piscatio xpi
Discipulum dignata rapit· qui retia lax&
Humanum captura genus; que gesserat hamum.
Addauim est translata manus; qq: equoris imi
Ardebat madidas adlitora uertere predas.
Et spoliis implere rate· melioribus undis.
Hunc alia departe leuat nec deserit artem.
Perlatices sua lucra sequens, cui tradidit agnus
Quas passus saluauit oues; totuq: porbem
Hoc aug& pastore gregem; quo munere summi
Surgit. & insinans diuina negotia coram
Sic uenerandus ait; nostis quia proditor amis
Mercedem sceleris soluit sibi; tedia noxae
Horruit ipse suae. stringens inguttture uocem
Exemplo cessante ream; qui parte necari
Promeruit qua culpa fuit. crimq: retractans.
Iudicio tali punisit membra furori.
Aeris ut medio communi poner& hosti
Debita poena locum; caelo tręq: posus
Interutrumq: perit; nullis cedenda sepulchris
Uiscera rupta cadunt. tenuesq: elapsus inauras.
Fugit ab orbe cinis; non haec uacat ultio iudae.
Que suppremą negat· uindictaq: mercis iniquę
Sic placitura uenit, nā cū modo rura parass&
Funeris exptio. cū nomine sanguinis emptus
Cespes. inexternas cōponens busta fauillas
De tumulis fecund& humum, car& impi agri
Fertilitate sui solusq: excluditur aruis.
Que monumta serunt; cui tuba seua cruentū
Est exorsa nefas, qui signifer oscula fingens.

Pacis ab indicio · bellū lupus intulit agno ·;
Hunc opus est uotis q uerba pphetica clamant ·
Quē liceat supplere uices ; tunc sūma pcantes ·
Constituere duos ioseph cognomine iustum ·
Mathiamq; dei paruū, qđ nomen · ut aiunt
Hebreo sermone sonat · humilemq: uocando ·
Comprobat ; quantū distat humana supernis
Iudiciis ; parui merito transcenditur ille
Laude hominum qui iustus erat ; duodena refulgent
Signa chori · trinisq: iubar iaculat olimphi ·
Hec quoq: lux operis qđ pferat edere pgam ;
Quattuor est laterum discretus partib: orbis ·
Trina fides uocat hunc, q noie fonte lauatur ·;
Quattuor ergo simul repetens ē computat · omnē
Quā duodenarius circumuulit ordo figurā ;
Discipulisq: prius qb: hoc baptisma iubetur ·
Mistica causa dedit · numerum remeare pore ;

De eo ubi sps scs in igne ueniens impleuit domū in qua erant apti · qui mox linguis locuti s magnalia dei · ut omniū gentiū aduene mirarent quasi suas linguas · alii musto repletos dixer · ēē · cū ēēt hora tertia ·

Sps aetheria descendens scs ab aula ·
Irradiat fulgore locū · q flemma beatum
Aecclesiae nascentis erat qb: igne magistro ·
Imbuit ora calor dictisq: fluentib: exit
Linguarū populosa seges ; n littera gessit
Officium · n ingenii stillauit ab aure
Uena · nec egregias signauit cera loquelas ·;
Sola fuit doctrina fides · opulentaq: uerbi ·
Materies celeste datū ·, noua uocis origo ·
Quę numerosa uenit · totoq: ex orbe disertis ·

Sufficit una loqui, dudum vetus aequoris arca
Cum superasset aquas, turrem voluere maligni
In caelum proferre suam, quibus impia corda
Sermonum secuere modos: sociisque superbis
Affectus cum voce perit, confusio linguae
Consimili tunc gente fuit: nunc pluribus una est
Aecclesiae quae venientis imagine gaudet
Concordes habitura sonos, et pace modestis
Fit facunda redux humilisque recolligit ordo
Quod tumidi sparsere viri, res maxima cogit
Non reticere diu: quid sit quod spiritus almus
His datur in flammis: iordanis ab amne columba,
Quod tunc testis erat, promissaque debita solvam.
Si sua dona ferat, duo sunt haec signa figurae.
Visa est simplicitas, quam congrua diligit ales,
Quae nec tarda gerat sine dogmatis igne tepores:
Sit pariter succensa fides, ubi destinat undis
Unanimes, hic ore iubet flagrare docentes,
Mentibus instat amor, sermonibus aestuat ardor,
Hoc etiam mystico typica ratione moveri
Error vertit ait, quos ebria fonte recenti
Complevit doctrina poli, nova vasa liquorem
Suscipere novum, nec corrumpuntur acervo:
Quo veteres madidere lacus de vite bibentes
Quae Christo cultore dedit convivia verbis.
Unde rubent quas vertit aquas, tenuemque saporem
Legis in aecclesia fecit fervescere libris.
Tertia sideris inclaruit hora loquelis.
Hunc numerum dominus habet, substantia simplex,
Personis distincta tribus, quae plurima nobis
Instrumenta patent, simul haec et tempora monstrant.

De eo ubi scs petrus de incarnatione & passione ac resurrectione xpi t quomodo dolores inferni soluti sunt praedicans admonuit ut a iudeorum praua generatione discederent & baptizabantur.

Primus at ille petrus cui seruit in aequore gressus
Retia iam cupiens hominum uibrare saluti.
Ut piscator ouans leuet has de fonte cateruas.
Retulit aetherios populo mirante triumphos;
Venit ad occiduas carnaliter editus oras.
Humana sub lege ds.; qui temporis expers
Principium de matre tulit; nec uile putauit
Maiestate potens terreni sumere formam
Corporis, atque opifex hominum pars esse; suoque
Hos pretio reuocare sibi; post dona salutis.
Postque tot erectos pulsis languoribus aegros.
Cum deflata etiam pfunctaque corpora luci
Redderet. & supas iterum concederet auras.
Se quoque pmittens fusus genitricis ab aluo;
Carnis iura pati; uitam ne pderet orbis
Maluit ipse mori; sed quod de uirgine feta
Nascitur. illud obit; ligno suspenditur insons.
Et ligni uacuatur onus; sic uulnus iniqui
Fit medicina dei; pauidis resplenduit umbris.
Pallida regna petens.; propria que luce choruscum
Non potuit fuscare chaos; fugere dolores;
Infernus tunc esse timet.; nullumque coercens
Ipse pena redit; noua tortor ad otia languet
Tartara mesta gemunt. qa uincula cuncta gesit;
Mors ibi quid faceret. quo uite portitor ibat?
Hunc ds omips cui numquam terminus instat
Post sacra busta leuat; radiante in corpore ihm
Vidimus. & pprius reduce conspeximus astris;

uox petri — extirpanda — peccata — a — iudeae — o — quando dixerunt.
Sed fugite o miseri funesta piacula gentis.
genti — antiquas — repellere — culpas — sanguis eius super
Cui ueniente deo ueteres auertere noxas.
dilatata sunt — nos et super filios
Addita sacrilege creuerunt uulnera culpae,
s. o — maledicto o — nostros
Cur natos iudea tuos prauota cruoris. xpi
interfectrix. deos — cur
Parricida trahis. quid xpi sanguine fuso
natos — obruis
Hos tecum dampnata premis. nec dumque creatos
cur — efficere — culpabiles
Festinas proferre reos. homicidaque lingua
ut non nascantur nisi maledicti — tardior — natiuitas
Naturae percussit iter; cui serior ortus
piaculum — nutrit — sceleratorum — progenies
Quam facinus discrimen alit. scelerumque propago
natiuitate — obiit — uulnerata — inuocatione
De natale perit. que saucia uoce parentum.
mundum — dampnata — nascitur
In lucem punita uenit; si soluere cura est
augmenta — s. baptismatis
Fecundi crementa mali. felicibus undis
s. per illud scelus — renouate — s. iudeorum — s. haec est quae — laxat
Extinctum reparate genus; spes una remittit
cruciamenta — baptizari
Debita supplicii. post crimina uelle renasci;
petrus — s. quam
Multiplicat iam pastor oues; tria milia uulgi
dies pentecostes — baptismo — abluit — xpi
Hominibus ille dies influmine diluit agni;
istic — primitus — imperia — consuetudo
Hic primum post iussa dei baptismatis usus
ortus est — s. adam. s. baptizandi — trinitatis potentia
Exoritur. data iura probans, nam trina potestas.
multitudinem — i. pater mille. filius mille. spiritus sanctus mille
Colligit hanc prolem. numerum partita perlequum,
millenarius numerus perfectus est. sic pater et f. et s. s. — tripertita
perfectus dicitur
Perfectumque est quod mille sonat; sic denique seclis
numerans — s. millenaria
Ponimus etates cum tempora dicimus orbis, mundi. i. ab adam ad noe. et abraham. et moisen. et dauid et usque ad xpm
millenarius — tribus uicibus — i. tria milia
Res perfecta semel. ter iungitur. et facit agmen,
trimillenari — agmen quod petrus bapti- zauit — figura — rudis
Mistica uis numeri: gregis est pia forma nouelli.

De eo ubi post aduentum sancti spiritus erant illis omnia communia et unanimiter collaudabant dominum.

spargitur — inter haec — s. dei — i. una uoluntas
Funditur interea per cunctos gratia sensus. credentium.
s. spiritales — colligit — diues — caritate — s. credentium
Diuitiasque metit locuples in amore uoluntas,
ut sancti homines — conueniant — societate — amore — in dubio
Utque pii coeant in foedera pignore certo.
possessiones. dimittunt — sociant — i. omnine. quia totum censum dimiserunt
Res laxant et corda ligant sine limine census.
unanimitate — communi — licuit — quam non ante sic legitur uixisse apostolos
Affectu consorte licet; noua iura beatis.
larga — creuere — s. dei — i. fidelibus laeta — fertilitate
Munifica fluxere manu, quibus ubere laeto.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Diuisae geminantur opes, & crescit in omnes
Quod faciunt commune sibi, totumque capessunt
Qui propriu[m] nihil esse uolunt, quo fonte cucurrit
Haec probitas, quae uel illa fuit bonitatis origo.
Hinc canere incipiam, sacris bis sp[iritu]s almus
Discipulis concessus erat, spiratus in illos.
A xpo surgente semel, post missus ab astris
Nescia uerba uiris facundus detulit ignis.
Ne quid inexpertu[m] studio meditemur inani:
Sp[iritu]s alme ueni, sine te non dicere umqua[m]
Munera da linguae, qui das in munere linguas.
Haec iterata reor confirmant praemia iustos.
Ut duo iussa colant tabulis conscripta duabus.
Dilige mente deu[m] feruenti plenus amore,
Rursus ait, carus tibi sit quoque proximus ut tu.
Hoc pactu[m] ius omne tenet, quod sp[iritu]s almus
Bis ueniens per corda creat, semel hunc dedit auctor
In terris ut ametur homo, post misit ab astris.
Ut flagrent humana deu[m], dilectio prima e[st];
Quae d[omi]n[u]m uehementer amet, cui deinde s[e]c[un]da e[st]
Quae sociat mortale genus, tamen incipit ante
Posterior numero, sequitur comitata s[e]c[un]da
Quae prior est, sic forma docet, nisi diligis inq[ui]t
Cernere quem potis es fratrem, quem cernere non es
Nescis amare deu[m], concordia nexa calescat
Ergo pari uoto d[omi]n[u]mque in pectore condat
Fratris amor, geminae sibi sit substantia causae.

De eo ubi petrus cu[m] iohanne ad porta[m] templi speciosa[m] claudu[m] quadragenariu[m] ex utero mendicante[m] respexit. negans sibi e[ss]e diuitias apprehensu[m] eu[m] manu ubi curauit. q[uo]d exiliens iuit cu[m] illis in templu[m] salomonis.

Claudus erat cui prima dies exordia uitæ
Membrorũ cũ strage dedit languore coæuo
Octo lustra gerens, ad quem comitante iohanne
Respice petrus ait, uotũ spes lusit auarum.
Cumq: negat meliora parat, quã sepe grauatos
Desperata iuuant. & semine nata sinistro
Prosperitas celans mestis confinia læta
Principiis aduersa uenit, gaudebit egenus
Plus uacua meruisse manu: qui munera poscens
Est datus ipse sibi, nulla hic mihi uena metalli
Respondit quę fundat opes, ego ditior ægro
Pauper ero, progressus abi, de uoce iubentis
Exilit medicina potens. atq: hospite gressu
Conuertere pedes, cunabula longa relinquens.
Calcauit ueteranus humũ, plantisq: nouellis
Materies se prisca mouet, cui præpete cursu
Protulit incessus quicquid non edidit ortus.
Stat facti manifesta fides, sed & altera nobis
Res aperit quod causa gerit, gens nomen ab illo
Israhel dicta tenet qui bella reliquerat æger
Conatus certare deo, tulit ipse figuram
Corporis ante grauem quã post in uulnere mentis
Israhel claudus habet, qui per sua crimina labens
Corde magis quã carne fluit. spatiisq: sub ipsis
Quadraginta annos aegypti fine remotus
Claudicat aegyptũ cupiens. atq: idola querens.
Ponitur ad portam speciosam debilis, ultra
Non ualet ire miser. nec limina tangere portæ.
Culpa negauit iter, qui sunt qui pectore claudũ
Israhel ferre solent, portæq: adiungere certant
Quę speciosa suo prodit denomine hiesum.

Isaias danihel similes quoque ore prophetae
Obscuris manifesta canunt miracula xpi.
Et porte quae nomen habet sic ammonet ipse
Porta ego sum uobis; qui per me intrare recusat
Fur erit ille nocens; possunt portare prophete
Ad portam cernenda magis quam uisa loquentes
In templum non ferre queunt; hec ianua petro
Credita qui xpm confessus cognita monstrat. (Tu es xps filius dei uiui)
Conuenit ut sonat; uetitus sine fine iacebis
Ni petrum iam claude roges qui noxia pellens
Utilitatis onus; rerum cui censuit auctor.
Hec per eum gestare sibi; pete dona salutis
Non fragiles fecteris opes. quas spernere debet
Cum domino qui diues erit; post limina templi
Porticus hunc salomonis habet. qui iure uocatur
Pacificus; regnante fide. quia semper in orbe
Pacificus nisi xps erit. hic pertegit omnem
Qui petro ductore placet. quo presule surgit genus

De eo ubi interdicebant iudei ne hoc signum in xpi
factum nomine praedicarent. qui sancto petro respondente
contempti dimissique ad apostolos alios sunt regressi.
quod propter populum eos retinere timuerunt.

Agmine iam niueo per milia quinque uirorum
Aecclesiae crescebat apex; arcere laborat
Hunc iudea coli. cuius de munere fluxit
Quod uirtus operata dedit; sed linquere xpm
Petri nescit amor; non huic reticebimus inquit
Quo remeat prestante salus; qui iure creantis
Infectum suppleuit opus solidumque decorem
Pars reparat. quam iussa nouauit; hic membra sedentis
Saucia restituit. qui mortua surgere cogit

Fert animus patrare nefas · scelusq; uerendis ·
Sacrilegas inferre neces; o semp iniqui
Dona uidentes & bella mouent · sed coepta relinquunt
Heu oliuete quos turba fou& ; quib; indice claudo
Testis erat mesto ; cumq; hoc sua corda leuabant ;
Nam non parua dedit populo miracula gressus ·
Quem rudis atq; senex nullis iam legib; aeui ·
Uernula sumpsit humi; cum quo stup& ipsa moueri
Que iacuit natura diu; firmataq; nuper
Incessu propiore nouo uestigia signat ·
Que fuerant aliena sibi ; tamen improba proles
Seuit adhuc · fariq; uetat · q' gaudia clamat ;
Quid tantes iudea uechors surrectio xpi
Ut furto celetur emis · sed mania demens
A somno documta petis ; liuore caduco ·
Que sensis uirtute geri ; uis fraude negari ;
Infernum dns cum destructurus adir& ·
Detulit inde suam spoliato funere carnem ;
Uictor ab arce crucis radiantia sig[illegible]a ministrat ;
Sol ruit in tenebras · tu pectore nigra rebellas ;
Arua tremunt concussa locis · tu fixior heres ;
Saxa crepant ; tu dura manes ; iam scissio ueli
Que latuere diu · nudauit mistica templi ;
Lux tua nos adiit ; tecum nox sola remansit ;
Mors sine fine premit · cui numquam uita resurgit
Plantat uetus sociare nouis & condere libris ;
Ne pereas induata cibis ; sine munere quoq;
Arida ficus eris ; nullo quia tempore fructum
Ab xpi uis ferre manum ; neq; cernere quarti
Floruit insertus faciens oleaster oliuas ·
Plenaq; p gentes despinis pullulat uua ;

Uerna · i · legitime natus · Uernula · ex hoc nascit · & q' nos dns uerna romani [illegible] berna · & e cōpositū ex trib; nōib; · b · bonus · er · hereditarius · na · natus · & e bonus hereditarius natus ·

Imminet exhaustis radicib; ira securis
Ut succisa ruas! in iam translata virescas;

De eo ubi sco petro & iohe redeuntib; de miraculo clodi t minis iudeorum. apti dm creatore rerū ab initio laudaver. memorantes de herode & pilato. & rogantes ut p eos signa facer& motus est locus & sps scs advenit;

Postquam mira salus in corpore nata vetusto
Discipulis audita liqu& gentisq; superbae
Cognovere minas celebrant his vocib; ymnum
Tu qui cuncta ds propriis animata figuris
Artifici sermone facis; quiq; edita cernens
Ante vides. rerumq; creas pnoia formas,
Cum herent vox semen erat; nec distulit ortus
Imperium natura sequens; mox sps oris
Aethera curvavit; sola nexuit. aequora fudit.
Materiamq; operis sola est largita voluntas.
He deforme iugum similis portar& imago
Tegmine servili latuit regnator olimphi.
Ut sua gentiles implerent cepta furores,
Quis dolus herodis. cum tristia bella mover&
Infantum mandata neci; quos ubere raptos
Vulnera suscipiunt. parvis errantia membris
Vix habitura locum; seuoq; iubente tiranno
Nasci poena fuit; cuius tulit impetus evum
Quem nesciunt agi qui pdidit, O nova mortis
Condicio. solo vitam profine subire;
Et cum prima dies atq; ultima sit simul una
Posse magis. quam scire mori; quis lumine sicco
Aut gemitu cessante queat memorare pilati
Quod flevere elementa nefas, quo iudice xps
Subdere pro mundi voluit sua membra piclis.

Est tropus in hoc textū q parentesis dr. i. īposita ratiocinatio divisa sententia. Tal enim ē ordo. Tu q cuncta vides ppriis animata figuris. Artifici sermone facis. da famina verbi ptua dona coli. Deinde q media sequunt p ordinē.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ut carnale malum caro solueret · et ferus hostis
Cuius ab ingenio fluxerunt tela ueneni ·
Perderet antiqui lacrimosa piacula belli ·
Materia superante pari · ne criminis ultra
Per sobolem prodiret onus ; damnatio iusti
Libertas est facta reis ; da semina uerbi
Pertua dona coli ; segnisque noualibus usa
Colligat ista manus te fructificante manipulos ·
De quibus ipse tui componas horrea caeli ·
Triticeamque fidem lolio pereunte corones
Qua sancti fulsere pedes · concurrere uisa est
Pondere terra graui · moxque almus spiritus illis
Splenduit · et linguis facundia creuit obortis ·
Audite ualuere preces · humana propago
Materies terrena sumus · limumque parentem
Nomine prodit homo ; fluxit et impulit arua
Uocis apostolicae · quae de tellure creatos
Fecit habere fidem · sed quod magis exsilit unus
Concutiturque locus · cecinit scriptura decoros
Pacem ferre pedes ; horum sub gressibus ergo
Laeta mouetur humus · quibus est sermone magistri
Pax commissa pii · quae deportata per illos
Exiit in cunctas ueloci munere terras ;

De eo multis milibus credentium unum cor erat et anima una · quia pre laboribus suis ante pedes apostolorum offerebant pretia pauperibus eroganda :

Ecce tot egregiis unum cor esse cateruis
Incipit atque animam populus nanciscitur unam ;
Quis dubitare queat praemistica dogmatis unum
Personas tres esse deum · cum milia uulgi
Conueniunt sub mente pari, numerique frequentes

Inches 1 2
cm 1 2 3 4 5

Sint animi. uelut unus homo; que turba perhenne
Portatura crucem. dominumque secuta fidelem.
Spreuit agros. habitura polos; hec nempe facultas
Fortior est de parte magis conquirere totum.
Atque caducorum pensare manentia causis
Et questum per dampna sequi; non prodige rerum
Venditor ista facis, sed qui tua iura tenere
Ambitiose cupis. paruoque in tempore linquis.
Quod semper uis esse tuum, sic spargere rura
Nolle carere fuit, quid enim substantia prodest
Que seruata perit? quam sideris arce locatam
Commodius qui cedit habet; pete creditor inde
Usurae maioris opem. gazasque recondе
Quo nequeant aduersa pati, nec deterit ullus
Perpetuas ibi casus opes; sine fine tenebis
Quod dominum debere facis. nunc aspice partes
Lector docte pias. et tecum mente sagaci
Volue quid esse putes. rutili quia pompa metalli
Ponitur ante pedes. sacris non tradita dextris;
Destitui debere probant quod tangere uitant.
Calcandumque docent. quod subdunt gressibus aurum;
De quo terrenae ueniunt ad pectora curae
Consimili iactatur humo; quo sistat auare
Mens tua disce loco; quod tu custodis anhelus.
Quod statione premis. quod cernere sepius ardes.
Cuius in amplexus per somnia cuncta recurris.
Horrescunt tractare pii; nec tunc quoque gestant.
Cum bona facta parat; quantum speculantur illo
Stare nefas. et dona gerens contempnit aurum;
De eo ubi Annanias fraudauit de precio agri conscia uxore
et minoris pretii uenditum fuisse confessus et ob hoc in propria falsitate

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

puniti · cum petrus dixisset annaniae quare fefellisset spiritui sancto · et non esse te hominibus mentitus sed deo.

Decidit infelix Annanias uulnere culpae
Fur census sub fraude sui; cadit impia coniunx
Supplicio percussa pari, quia crimine ab uno
Et commune nefas, quotiens scelus ante pactum
Consensus facit esse suum, nam meritis auarae
Vindex illa fuit sententia; denique quando
Non cessat amor qui pectora semper adurit ·
Quo capitur mortale genus · qua pullulat omne
De radice malum · cuius uiolentius ardet
Ambitio crescente modo, stimulantque rapinis
Addita lucra famem, sed quod mutata uoluntas
Falsi crimen habet, cuique est iam cautio uoti
Stare decet; nec uelle prius uiolare sequenti,
Ius proprium retinere magis quam demere fas est.
Omnibus exemplum sanxit uindicta duorum.
Ne quis dona uocet · que sponsio debita poscit;
Respice uera fides ac dogmate clara beato
Verba require petri; quis non te fallere suasit ·
Conclusitque probans, homines haud talia fando
Deludis mentite deo; que dampnat iniquos.
Aedificat doctrina pios, quod spiritus almus
Sit deus ex multis plana est instructio libris.
Et tamen hinc capit arma fides; quo tendimus ultra.
Quis dubitet quod petrus ait? qui iure uentis
Ad latices hoc stante loco, satis hostibus obstat.
Aecclesiae quod forma sonat; diuisor amare
Iudicium define time; quod criminis auctor
Errorisque tuus est. fusa ruit arrius aluo.
Infelix plus inde cadens laetumque peremptus

Cum iuda commune tulit. qui gutture pendens.
Visceribus uacuatis obit; nec poena sequestrat
Quos par culpa ligat, q̄ maiestatis honori
Vulnus abore parant; hic perdidit; ille diremit;
Sacrilega deuoce rei; dñs arbiter orbis
Personis trib: est. in quo simul una potestas.
Abstulit his species operum bonitate creatas.
Qui fabricatoris nomini spexere decorem.
Erraticesq: putant qui fecerat omnia factum;

De eo ubi sco petro incedente p medium omis egroti iacentes in lecculis et umbra sanabant infirmi. ita ut absq; infirmitatib: suis & demonib: curarentur.

Fama ci& populos admistica signa salutis
Et cunctos properare locis. & pestib: aegros
Inlectis deferre suis; quos urbis in illa
Parte locant qua sacrata ten& uestigia petrus.
O mihi si cursus facundior ora mouer&.
Centenosq: dar& uox ferrea lingua diserta
Hac in laude sonos; quantum speciosior esset
Ambitus eloquii uariis aperire figuris
Singula; nec modicis includere grandia uerbis.
Que fuerit rerum facies. cum tempore paruo
Morbor cecidere greges. & fluxit ab omi
Inprouisa salus; quam corpore fusa sereno
Luminis umbra creat. dubiasq: amorte remou.
Erexere caput; sed non deprendere uisu
Auctore potuere boni; quib: ardua uirtus
Occultat quam pstat opem. resq: ditte paratur
Quam spes ulla for&; furtiuaq: prima uitae
Dat medicina latens, & anheli corporis aestus
Ignaro languente rapit, quam nesc adee

Qui uenisse pbat . crescitq: potentia facti
Agnitione carens ; cuius splendoris imago
Omnia peruigilans tactuq: nocentia mundans
Stat domus fugitiuas & munere plenos
Linquit ubiq: thoros hostesq: a sensib: atros
Proicit ac nebulis laruarib: exuit artus ;
Ocius & curas hominum de calle frequentans .
Excute petre gradus ; tecum medicina salutis
Ambulat ; ad deuiam spes est adgaudia uelox
Inpedib: non essemorum ; tua semita uita est
Si properas iam nemo iacet ; tumoab: umbra
Corpora cuncta leuat ; atq: hoc simul inscia uoti
Sumit turba tacens ; quod cum rogat accipit unus ;
Uerite quos agitat tanta reuerentia facti .
Quid tropicum res ista gerat ; librisq: uolutat .
Hoscite quod soli cessa est hec gla petro ;
Queue sub hac specie lateant documenta uidete ;
Que temptabo & si dat ista facultas .
Aridus ut magnas impellat riuulus undas .
Rursus abantiquis ueniunt miracula causis .
Firmior in cunctis capitur substantia rerum
Corpore sensa suo sequitur que corpore certo
Funditur & solidam interminat umbra figuram ;
Sed tam ipsa sibi pcedere corpora signat ;
Aecclesiam terris colimus qua prodere nulli
Aetheriam dubitare licet , sed uerior illa est .
Que super astra manens celestis & alta uocatur
Hec itinans cursu dubii que cernit orbis .
Ducte datur esse uiam spatioq: subito
Destinat eterne quos colligit ; atq: pbatis
Hinc iter est excelsa sequi ; regit agmen utrumq:

Petrus, & hinc ductis sorte dat sidera turmis.
Ut pateat per verba dei, quod solveris inquit
Quodque ligas terris, sic vinctum sive solutum
Aethere perdurat, cui talia quam cernimus arvis
Ergo figura foret, firma est quam nubila gestant.
Petrus utramque regens, ibi corpus & hic parat umbram,
Ut quos hic vitiis noxisque resolverit aegros
Innocui ducantur ei quae permanet astris
Susceptura pias hac emundante catervas.

De eo ubi iudei aptos ne predicarent incarcere miser quos angeli nocte pduxit qui mane in templo in carcere sunt reperti.

Interea templi zelo mordente priores
Aecclesiam crevisse dolent, animaeque colonos
Hanc spargente quod corde metant, in sede relegant
Carceris, ut desint nascenti sarcula messi.
Angelus adveniens tenebrosa velamina noctis
Reppulit, & subito micuerunt atra sereno lumine
Erumpensque dies alieno tempore scos
Ad templum facit ire viros, sed cardine fixo
Irrita signato custodia permanet antro,
Stansque suis foribus vallante crepidine carcer
Clausus apostolicis vestigia pandit aperta.
Egressibus & vigiles illudit ianua fallax.
O numquam neglecta fides, cui subiacet illud
Quod natura negat, propriis quam legibus uti
Non sinit omnipotens, quotiens iubet ipse vicissim
Posse quod insolitum fieri mirata purget.
Si quis ad hoc fragili meditatur pectore thomam
Hinc documenta petat, quia tunc penetrata recepit
Ianua clausa dominum, nimium est si corpore portam

Sic adeat quem uirgo parit quem uiscera matris
Integra concipiunt; humanam que rogo carnem
Sumere causa fuit nisi surgeret inde reuersus
Exhibuit protecto latus; utque fauillas
Corporis exemplo proprii doceret esse nouandas
Vulneribus sua membra probans; modo dicite discis
Quam fuerit dubitasse nefas. An fecerit auctor
Quod uobis licuisse uides; si uoluere sensu
Cura subit. quod xps ait non indiga uocis
Est species cur has sci liquere tenebras;
Dixit opima parans hos luminis et ministros
Et candelabri positas uelut arce lucernas
Iniecta fulgere domo; nox nulla retentat
Quos lumen lux ipsa uocat q dona ferentem
Et testem meruere dni; qua lege cauernis
Occulerit locus ille suis tot in ordine soles.
De quibus ut tenebras pulsis erroribus orbis
Incer& eternam meruit cognoscere lucem.

De eo ubi septe diaconi sunt ordinati inter quos electus est Stephanus. cu dixissent apti debere magis predicare quam mensis populi ministrare.

Iura ministerii sacris altaribus apti
In septem statuere uiros; quos undique lectos
Leuitas uocitare placet; quam splendida cepit
Aecclesiae fulgere manus; que pocula uitae
Misceat & latices cum sanguine porrigat agni;
Hoc numero delatus honor sublimia secum
Sacramenta gerit; que nunc longius ire
Non patitur mensura uiae; ne plura locutus
Inueniar dixisse minus; sit cura ministris
Officium librare suum; quo laudis amictu

s. leuitarum · spiritalis · sps cum septem donis
Hunc deceat lucere chorum. quem misticus ordo
septiformi · numero · officia · similitudinem
Consecrat innumero. cui dant celestia formam.
ut promisi sup · quem mundus ueneratur
Promissum seruabo modum., uenerabilis orbi
aptorum · predicationis · aptos
Coetus ait; uerbi potius nos conuenit omnes
admirando hoc dic
Quam mense captare cibos; O gloria diues
Oris apostolici: numquam permittere plebem
predicationum · dispendium · aliis erogata · numeri
Uirtutum sentire famim; dispersa talenti
habundare · plenitudo · intellect
Crescere summa solet; commissa peccunia lingue
que n fuit multiplicata
Displicuit cum sola fuit; locus indicat iste
alimenta
Quod meliora rudi populo sint fercula mentis
diuitie · plene · doctum
Quam fuse per membra dapes: lateque peritum
doctrina · spiritalis
Nutriat ingenium uerbi pinguedo superni;
pinguedinis
Nam quid corporeae prosint alimenta sagine
anime
Esuriente anima: cuius ieiunia pasci
s. doctoris · celeste
Semper abore decet: mensam ut tendamus ad illam
Fecundis predicationibus: · mensa · epulatur
Uberibus: uerbis: ad quam conuiua recumbit.
qui dignus est accipere corpus dni · a fulciendo dicta · i · sustentando
Qui uestis candore nitet: ne fulcra beata
s. fide
Deserat abstractus. quisquis deformis ad illam
sapientia · ubum predicationis
Eloquio sordente uenit: ferat esca salutem
i. dedeo · pane · pane
Progrediens despoli; gula pectoris ipsum
cupiat · auido · spiritale pane · faucibus:
Ambiat. atque animi pleno gustare palato
animus
Interior festinet homo; ne uilior esset
ministratio pauperum · septem diaconibus:
Causa relicta tamen claris tractanda ministris
commendatur · septonarium · s. causa · misterium
Creditur: et numerum tenuit pretiosa supernum.,

De eo ubi stephanus primus martir lapidatur a iudeis pro quibus: ut eis indulgeretur orabat. qui celis apertis filium hominis stantem a dextris dei uidit. cuius qui lapidabant ad sauli pedes uestimenta posuer.,

uirtute maiori · s. coronat · in ordine · certamine · unde agonitheta · i · pugnator
Emicat hinc stephanus primus qui in agone coronam
proprii nominis possessor · uictorie · stephanon · g · t · corona · unde stephanus
Nominis heres habet; de quo pronuntia palme
nomen · quod uiriliter certauit · pugna contra iudeos s. o · i · coronatus
Uox cecinit quam causa dedit; se re proelia martir

vox poete

Right margin notes: hec sagena huius sagene · i · rete piscium · et hec sagina · i · pinguedo · unde saginum · i · pingue

Felices habitura neces, ubi gla poena. · qa p martirio pmeruit glam
Et cadere est ortus; iugulisq: parantib: ortum
Nascitur aeternae conplectens munera uitae:
Sic meruisse mori; lapides iudea rebellis
In stephanum limphata rapis· que crimine duro
Saxea semp eris; hunc demq: xps adoptat · Eligere ē ī aliquā specialitatē deducere. i. ī filiū. hinc & optio dr̄ electio
Adquimiles ouans puulnera sacra uocatus
Sanguine fecit iter; cupiensq: inpmia uictor
Hac properare uia. niuei meritus honorē
Callis. ad excelsi pgit fastigia regis.
Et per tot lapides petre coniungitur uni;
Quis furor iste nouus. nulli feritate secundus.
Parcere nolle pio. uibrantib: acta lacertis.
Saxa iacis; parat ille preces; nec respicit unde
Grando nefanda cadat; qui tempore mortis amice.
Pro populo peccante rogat; licet omia tecum
Tela feras. silicesq: graues. & pondera libres.
Quem perimis uicturus erit; qui fine colono
Seminat exemplum. quo surgat uinea xpi.
Et calicem dni conuiuia festa coronent;
Lumina cordis habens. celos conspexit apertos
He lateat q xps agit. p martire surgit;
Quem tunc stare uidet. confessio nra sedentem
Cum soleat celebrare magis; cara iuncta tonanti
In stephano fau& ipsa sibi; dux prescius armat.
Quos addona uocat, ne quis hic dimic& anceps.
Corpus inarce dei patuit promunere testi. · Saulus ī pt̄a i. iferni quia sic īferni ne sciō modū. ita nec Saulus
Adsauli posuere pedes uelamina seui.
Infernum qd hebreus ait; iam constat utrisq:
Hinc meritum sentire suum cum sidera martir
Carnifices inferna petunt; sors prima reuelat.

Exemplumq: creat quod talia bella gerenti
Hoc de fonte manat. sic occidentib: ut mox
Tartara succedant. morientib: astra patescant;
Deeo ubi sco petro & iohe manu imponentib: in samaria baptizatis cu scs sps supuenir& in omis baptizatos post magus pecunia obtulit ut hoc facere poss&. q a petro increpat confusus e. qm cor ei in felle teneret.
Saepe sibi socium fecit petrus esse iohannem
Aecclesiae quia uirgo plac&; quo deniq: iuncto
Samariae uicina petens. baptismatis undis
Ablutas signauit oues. quib: affuit almus
Spiritus. & uarias fecit procedere linguas;
Fonte quidem lotus. sed non inpectore mundus.
Hic fuerat simon ille magus: quem pdidit orbi
Poena sequens nescisse fidem; contractib: auri
Munera uult equare dei. nummisq: referre.
Quod precio mercator emat; que talia petrus
Adtemptare uidens. quis nam te pdite dixit
Mouit adista furor. dni q gra donat
Ut uenale putes. sensu hoc non sumitur duro;
Hec licet ut caelum corrupta peccunia querat.
Quam terrae scrutator amat; tibi nulla profecto
Hac super est in sorte quies. nec adista uenire
Tu poteris pollute dolis. qui cordis amari
Felle tumens aliena petis; namq: atria mentis
Sps illa subit. que simplicitate nitescunt;
Hac de uoce sacrae lux est manifesta figurae;
Aecclae speciem gestabat machina quondam
Temporib: constructa noe. que sola recepit
Omne genus. clausisq: ferens baptismatis instar
Cum uaga letales pateretur turba procellas.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Aduttam conuertat aquas; simul ipsa columbã
Deluit & coruum: sed non concordia mentis
Fecit utrosq: pares; hunc guttura plena rapinae
Subduxere uiae: cupiensq: in funere pasci
Nil potuit uitale sequi; redit ales amica
Frugib: & nullis succumbit naufraga limphis.
Hutiri de morte timens: studioq: laboris
Dat documenta pii quanto teneatur amore
Plus operi deuota fides: rostriq: modesti
Pignus oliua fuit; dilectio semp̄ in ore.
Fructum pacis hab&; uolitantq: in fluctib: ambo
Exuno scõq: sinu. seruantis in aluo
Purgati uallante freto; tamen exulat unus.
Et reditu cessante perit; non ergo saluti
Sufficit unda lauans: nisi sit sine felle columba
Qui generatur aquis; symon hic baptismatis undã
Contigerat. sed coruus erat: sua lucra requirens.
Quae numquam meruere dñi q̄ limine templi.
Uendentes arcere sol&; meliora sequamur;
Petrus adista uocat. qui filius esse columbae
Dicitur ore dei: meritoq: ac matre creatus:
Aecclesiae sublimat opus; de munere plus
Nomen hab& genitrix. quod sp̄s eligit almus.
Alitis innocue dignatus imagine cerni;
Deeo ubi angl̄s dixit philippo ire obuiam
spadoni thesaurario aethiopũ regine & adpro
pinquauit ad currũ. quẽ mox leuauit eunuchus
q̄ legebat esaiã de natiuitate xp̄i. & passione
eius p̄dicans uisa aqua petiit baptizari;
Angelus adloquitur plenum uirtute philippũ
Australem celebrare uiam. qua spado iugatis

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Aethiopum pergebat equis: qui fidus in aula
Reginae seruabat opes; uolat axe citato
Gaudia fixa petens curruque merebitur ipso
Errorum uitare rotas, o quanta bonorum
Semina percipies: qui tam speciosa lauacri
Sumere dona uenis: sterilique in corpore condis.
Quod fructu meliore metas; inpone philippum
Corporis, quod hebreus ait; qui meritis honore
Homine teste probat; iuuat hunc audire magistrum
Discipuli quia iure docet; dabit ipse prophetae
De quo uerba sonent; cumque omia fecerit olim.
Qua fuerit nunc parte satus. si credulus audis.
Et tibi nascetur: tuque inde renasceris illi;
Conspectis properanter aquis: ardescere coepit
Eunuchi foecunda fides. qui gurgite mersus
Deposuit serpentis onus; plaustroque cucurrit
Heliae meditatus iter; non parua figurae.
Causa subobscure regionis imagine lucet;
Comprobat omnipotens tedarum foedere moisen
Aethiopam sociasse sibi. quem dogmata produnt
Postea cum domino uicinius ore locutum;
Quid mirum si legis amor tunc crescere coepit.
Aecclesiae cum iuncta fuit; quod sponsa perhennis
Hac ueniat de gente magis. nec cantica caelant
Quae pulchram fuscamque uocant; haec pergit ab austro
Aethiopum qui torret humum. salomonis in ore
Pacificum laudare suum., quo nomine dudum
Signatum est quod xps habet. iam debita mundo
Custodem premittit opum: quo pignore gazas
Incipiat proferre suas:, thesaurus in illa
Quis potius quam fontis honor: quod ditius aurum

Ubi plangit euangelium ubi ait. Regina austri surget &c. Quae uenit audire sapientiam salomonis dicens. Si salutauerit me rex prius sapiens est. si iusserit sedere non est. Cumque uenisset salutauit eam & dixit. Ecce sedile o regina si placet sede.

Quam locuples subcorde fides! quam deniq: recte
Preuius huic spado est! qua procedente libido
Pellitur, & capiunt celestia regna pudici;

De eo ubi saulus damascum uadens uastare ecclam
xpi claritate pcussus cecat' triduo. & ab annania
baptizat' uisu recepit. & ex ei oculis squame ceciderunt
& p insporta missus euasit insidias iudeorum.

Saulus acerba fremens committere bella damasci
Iudaica feritate parat; secla bitur agnus
Quo properat seuire lupus; sors leta ruine — Ruina semp ī malū ponit̄. sed isto loco melior fuit ill̄a quia meruit saluari.
Inqua culpa cadit; didicit de corpore lapso
Inmeritus iam stare gradu; cum lumina claudit
Pectora tunc aperit. celiq: agnoscitur auctor
Discedente die, quantum meruere tenebre.
Post oculos maiora uid&; mirabile seclis
Exemplum dedit alma fides; Annania furorem
Excutit, onoua palma, lupum domat ille ferocem.
Hebreus quem dixit ouem; clamabitur orbi
Hoc precone d̄s; legisq: exutus ab umbra.

Subqua cecus erat; terras lucebit inomnes
Perpetuo de sole canens; ne desine paule
Hunc celebrare diem, multorum lumine plenum,
Hox datur ista tibi, tuiq: hic tua nubila portas.
Ut mundi purgare queas; nunc plena figuris
Interius documenta sequar. tectumq: latebris
Aggrediar proferre iubar; quod tempora paulus
In tenebris triduana gerit; facit esse fidelem
Exempla mensura sui; tandemq: coactum
Poena magistra doc&. dn̄m ne respuat ultra. — quia sic̄ d̄s omps trib: dieb: corpore uoluit ī sepulchro latere. ita fecit paulū eē icecitate. sed ipsa poena magistra fuit illi.
Post triduum supasse chaos. cum reperit ipse
Sic uisus reparare suos, quod ab orbib: atris

Et squamae cecidere graues; natura quod anguis
Ferre sol&. ratione uig&; iudea uenenum
Semper ab ore uomit: crudelior aspide surda;
Perfidiae coluber sinagoge sibilat antro;
Discipulis saluator ait: calcabitis angues.
Purior obsequiis ut sit celestib: actus;
Uipereum iacet ante nefas: & praelia doctor
Mox meliora gerit; quicum superass& iniquos.
Insidias meruit portis euadere clausis;
Sporta solens texi iuncis palmisq: uicissim.
Tegmina dat paulo. retinens in honore figuram
Ecclesiae; nam iuncus aquis & palma coronis
Semper inest; innuat aecclesiam baptismatis unda.
Martiriiq: cruor; dudum uescente caterua.
Hiterum subdente cibi. distendere septem
Sportarum cepere sinus; tot in orbe profecto
Ecclesias scriptura canit; quod sps illic
Sic operator adest. & signat nomina uirtus.
Cum tamen ecclesiam celebremus in omnib: unam;
Protegit ergo uirum species: cui militat ipse.
Uas in uase manens: atq: hac duce tutus ab hoste
Egreditur: cunctis doctor cui uincit in armis

De eo ubi scs petrus cum circuiss& scos ad lidda ueniens. viii. annorum paraliticum iacentem curauit eneam. & qui ibi erant crediderunt.

Peruigil excubiis commissi petrus ouilis.
Postquam cuncta uidens lustrauit in ordine scos
Per lidde tulit arua gradus; ubi moenib: astans
Respicit eneam defunctis uiuere membris.
Atq: anima nodis laxata mole solutis
Hon in moriente mori; surgens paralitice dixit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Vectorem compone tuum nec reddere tardes
Officium portate diu; quo munere vocis
Stringitur insolidum qui fluxerat antea neruus;
Tunc iterum formatus homo. longique cadauer
Temporis extinctos aduitam subrigit artus;
Seque leuans. uacui liquit monumenta cubilis.
Quod misero pars mortis erat; plebs cuncta perillam
Coepit stare uiam; multisque superueniente ampla
Unius languore salus; tactoque liquore
Expulit inclusi sua mox contagia morbi;
Fonte lauans animas alieno robore firmas;
Eloquar hinc sacrae que sint arthana figurae.
Sumbit uerba mouet. cuius uox corpora reddit;
Octo quod annorum languoris proditur aetas.
Iure per hoc tempus. membris defecit ademptis.
Antiqua sub lege iacens, uigilantia quippe
Uulnera semper habeit. quorum fit saucius infans
Octauo ueniente die; sanauit abilla
Parte grauem, lacerumque diu discrimine carnis.
Inliquidis solidauit aquis. octauus ut aegrum
Soluer& aplagis extincti corporis annus;
Quo numero. ueniente die. sollempne resurgens
Iam xps sacrauit opus; stat temporis usus
Eduoto meliore redux; hinc uulnera serpunt.
Hinc ablata ruunt; ibi subdita regula poenis.
Hic purgat medicina uadis; spatioque priore
Dudum laxa neci stringuntur membra saluti;
Signatis etiam numero paraliticus annis
Ille iacebat iners. cui proxima mota siloa
Heu nullas prestabat aquas; piscina ligata
Porticibus iudea fuit; namque atria quinque

A d sua claustra ten& per quinq: uolumina moysi
L egis adepta modum; cuius circumdata giro
D ebilis aeternu͞ uidit sine munere finem.
I nlibris aegrota suis; hinc eripit unum
C um ueniens peccata tulit; quam rite figuram
M undus ubiq: gerit; quem postquam sabbata soluens
I mpulit ad fontem. superauit gr͞a legem;
P etrus ad ecclesiam reuocat documenta magistri.
C uius in orbe manu paraliticus exilit unus
E t gradiente fide. sua uincula proicit orbis.

D e eo ubi scs͞ petr͞ tabitā que & dorcas dr͞ in ioppe suscitauit. eamq: pauperib: ac uiduis consignans. qui tacentes manu eius facta monstrauerunt uestimenta.

T e quoq: laude potens celestib: inclita signis
C arminibus ioppe canimus; qua sede tabita
M ansuras fundebat opes; & semper egenis
M unere mater erat; que uite tempore clauso
P onitur in medio lacrimis plus tota feretro
P ost funus uictura suum; fiducia petrum.
E uocat; ille gerens diuini pignus amoris
U t numquam pietate uac&; quod uota requirunt
R estaturus adest; lugentia tecta petenti.
S tant inopes uiduiq: greges & brachia monstrant
uiduas et uestib: E xuuiis onerata suis. quas dorcadis ipsis
E xuerant dederantq: manus; O qualia feruens
I mplorat fomenta dolor; non murmure tristi
A ffectum pietatis agunt. nec labore frequentant
I nstrumenta precum; qui quod bona facta merentur
O fficiis uoluere loqui. uocisq: repulsum
E legere suae. lateant ne uulnera cordis.

Que lacrimis fecere uiam; fecunda gementi
Materia est dixisse nihil; nimiumq: sonora
Causa petit quod lingua tac& · nec cessat abaure
Clamosa pulsante fide; qua petrus adiit
Qui mentes audire sol& ; ubi& ocius omis
Ire foras. flexoq: genu fit pronior aruis.
Tunc magis alta petens. oratio fusa tonanti
Ox super astra uolat. propriis que clauib: intrat.
Dic ubi sunt mundana tuae sapientia leges.
Qua uirtute negas ipse corrupta reuerti.
Que uitam dempte uides. fit munera petrus
Sensit adesse dei quib: est reddenda saluti.
Que defleta iacet. fletur conuersus adillam;
Surge tabita; uocata redit. luciq: reducta.
Se stupuit super esse sibi. quam protinus ipse
Prendit & erectam turbis gaudentib: offert;
Illa manus meruit petri contingere dextram
Pauperib: quae larga fuit; qua uita reuertens
Cetera membra leuat corpusq: tenura peromne
Hanc subitus quae causa fuit si iure mouemur
Instaurati dies animae pat& apta figuris.
Quam nimis antiqui depresserat umbra pericli.
Adducem conuersa petri caput ante grauatum
Legis inobscurae gremio. uelut altera surgens
Aecclesia presente leuat; tenebrasq: repellit
Lux operum. comitata fidem; que legis abore
Non fuerat promissa salus. quia fonte renatis.
Gratia perpetuae coepit dare munera uitae.

Deo ubi hora nona cornelio centurioni dix angls q. deo ei elemosine & orationes placerent docens ut ppt fide noscenda ad petru mitt&. ad quem misit tres. q pm baptizat ex gentib:

Cesarea venerandus erat cornelius urbe
Gentili de stirpe satus; quem dedita causis
Vita pius sacravit aquis; ceptique gerendo
Credere: qui gessit quicquid baptismate lotis
Consuevit prestare fides; nam missus ab astris
Angelus hunc adiens: summi conspectibus inquit
Stant dni quas spargis opes · que verba precaris;
Premia ne desint virtutibus: accipe certam
Huc petro veniente viam; sic voce coruscans
Nuntius aeternis fixit mandata lavacris;
Nona fuit tunc hora magis · qua rectius hora
Proderet iam trina fides; quod tertia simplex.
Hoc iterum ter trina docet; sacramque figuram.
Singula ter faciunt & ter triplicata fatentur;
Hec est nona potens · oculos que reddidit orbi
Post tenebras remeante die · cum protulit ortum
De radiis lux nata crucis · cunctosque replevit
Hoc sine fine iubar; nam mundum constat onustum
Gentibus esse locum · quibus in baptismate lotis
Plena repurgato fulserunt lumina mundo;
Hanc sol & ille sequi denarius omnia donans ·
Quem precepta decem servantibus arbiter offert;
Hec sinit ut tardos precedant aere priores;
Temporis huius opem · quam sacri fontis adivit
Praevius · o utinam nostrae petat actio vite;
Mortalisque sibi studium proponat origo ·
Ut credentis amor rerum speculetur honorem.
Et ferat exemplum meritis qui prebuit undis;
Iamque capax fidei cornelius indice voto
Ad petrum tres ire iubet; confessio trina
Sic venit & generantis aque · numerumque per ipsum

Europae atq; asiae libiaeq; tenebitur oris;

De eo ubi hora sexta p&ro esurienti in cenaculo uas cū omnib; animaliū generib; ostensum est. unde cū negar& comedere audiuit nec inmunda aut comunia dicer& que ds̄ mundauit. & hoc est ter factū.

Ardua progreditur cenacula petrus adire
Iam medio torrente die, locus instruit altus
Despiciensq; solum. petrum celestia semper
Non terrena sequi; sextae quoq; circulus horę
Detegit aetatem. qua xp̄s uenit in orbem
Largiri saluantis opem., numerusq; dierum
Protulit exemplum. quo condidit antea mundum
Quem uetat hac eadem ueniens aetate redemptor
Peccati dicione premi; sic demq; sexta
Fertur & illa geri. fessus de calle magister
Cum super ora sed&. per uasq; puellę
Pocula querit aquae. requiem facturus ubiq;
Aecclesiae de fonte suę; qua petrus in hora
Esurit. ille sitit., prius ad sua dona magister
Addere semper amans. cui nominis auxit honorem.
Dat pariter nutrire fidem; letabitur orbis
Hac saturante fame. que munere pinguior omni
Deliciosa fluit. nullumq; relinquit inanem
Perpetuas latura dapes; qui soluere nosti.
Excute petre meae retinacula tarda loquelę.
Deq; tuis epulis exhaustae porrige linguę;
Clauiger aetherius celum conspexit apertum
Usus honore suo; dimittitur inde figura
Uasis. ut in terris sit uisio corpore petri
Omnia posse capi; quicquid sumit edendum
Aecclesię facit cibum; prefertur imago

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Quattuor ordinibus se summittentibus una
Aecclesiae forma est; que quattuor eminet orbis
Partibus & totidem laxat preconibus ora.
Omne genus retinens volucrum pecudumque ferarum
Reptiliumque simul; mortalibus ista coherent
Ex meritis utriusque suis; patet ergo quod auctor
Iussit in ecclesie transfundi viscera gentes.
Macta & manduca dum precipit; abstrahe quod sunt;
Et tibi fac similes; qui vertitur alter habetur.
Denique saulus obit; quia paulus vivere coepit;
Absit petrus ait; quanta est reverentia sco
Legis & esuriens oblatas respuit aescas.
Ter sonuit dni vox que dictata salute est;
Hoc genitor natusque simulque sanctusque peregit
Spiritus; huic fidei pugnax cadit arrius; unum
Personas tres esse negans; sabellius unum
Sed patrem confessus ait; qui deinde vicissim
Filius & scs dicatur sps idem.
Sed totum sit ut ipse pater; quodque ordine trino
Continet unus apex; hic dividit; ille relinquit;
Ictus uterque iacet; nam iussio trina monentis
Personis numerum, virtutibus indicat unum;
Quem vocat imperio gentes; hunc credere fas est
Si volumus complere fidem; facis omnia xpe
Sanguine munda tuo; lateris qui fluxit ab ictu
Discretae commixtus aquae; maculosus oberrat
Anguis & extinctum limphis gemit esse venenum;
De eo ubi petrus dubius de visione legatos cornelii excepit cum quibus mittatur profectus ad cornelium quem ad pedes iactari prohibuit & cum incepta praedicatione sps scs supervenit & mox eum cum suis baptizavit.

Comperit, accitus quae sit sua uisio petrus
De merito qui nomen hab&; nam petrus hebreo
Agnoscens sermone sonat; pro munere xp̄s
Sic uocitare dedit; quo cognoscente patescit;
Descendit uisurus eos quos miserat illuc.
Qui laticum questitor erat; descendere petrus
Dicitur ad plebem ueniens. gentemq: nouellam
Que nec dum cognorat aquam; pars mersa profecto est
Sacro fonte carens. cuius uia ducit euntes
Ad patriȩ melioris opem; qua pergere cessans:
Hominitat quo uita uocat; comitantib: isdem
Cornelii properat celestia regna daturus:
Sctificare domum; genib: quem poplite flexo
Hon sinit adcolui: gratis dare munera suetus.
Arce& honoris opus; caput hinc nouus erigis orbis
Qui percussus eras antiqui dente parentis.
Natalemq: tibi fons reddidit, edite rursus
Ne preme colla tuis alienis libera culpis;
Ut primum fari sublimia dogmata petrus
Coepit: & aeterni misteria pandere xp̄i.
Magnanimes stupuere uiri: uocemq: sequentes
Inuenere uiam; quod non credentib: offert
Indubitata fides: cui numquam munera tardant.
Hec faciunt diuina moram; mox sp̄s almus
Indulgens uarias opulento munere linguas
Compleuit sine more domum; baptisma frequentat
Petrus ut ablutos flammis purgar& mundis;
Exemplo cat& iste locus: quo spiritus almus
Preuenit quas sanxit aquas. qui talia semper
Addere dona sol&: solisq: ex fonte renatis
Imposita properare manu; gerit ista uicissim

Nouū dic orbē ñ natur ali nouitate. s. sed fidei catholicae supuentione.

He quisquam putet esse suum. meritisq; uenire
Quod uariat. qui sponte parat ; nam sps almus
Nescia mensurae fert premia ; plusq; ministrans
Quam sperantis erat precedit gratia uotum

De eo ubi pet(ru)s hierosolimam regressus inquirebat(ur). cur gentib; p(re)dicasset. q(ui)b; suam retulit uisionem p(er) quam ostendit quia gentiles dei iussione baptizati sunt.

Peruenit hinc abiens sublimem petrus inurbem
Que retinet uexilla crucis, plebs cuncta requirit
Gentib; unde salus ; aperit quib; omnia doctor.
Subiungensq; monet. numquam fas esse negari
Que ueniunt bonitate dei ; sententia uoce
Digna pii monstrare palam custodis amorem.
Ut uelit adcunctos celestia regna patere
Qui ten& has sine fine fores, quid turba querelis
Gaudia n(ost)ra teris nonsunt noua munera petro
Tot uicib; signata prius. cum nominis almi
Huic xps dat laude frui ; quem iura locauit
Aecclesiae portare suae, cum litore naues
Prospiciens ad stare duas. precepta ministrans.
Inpetri uult puppe uehi. sinagoga p(er)fecto
Sicca remansit humi. postquam doctrina magistri
Aecclesie dedit alta sequi, stat perfida terris.
Iam pelago currente fide ; sua quippe figura
Hesit utriq; rati, ioseph iudea uocabat
Hunc natum. cui petrus ait. tu xpe probaris
Filius esse dei ; pars hec defigitur aruis
Que cecidit terrena sequens ; processit inaltum
Que creuit diuina loquens ; cum pisce sine ullo
Intenebris captura fuit, nam tempore lucis.
Lux quia xps adest. spoliat uada salsa draconis.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ut cunctos adlitus agant sacra retia fontis.
Et decerulei rapiuntur fauce profundi;
Nam mare mundus erat: cuius degurgite petrus
Humida lina trahens uerbo piscante carinas
Compleuit maiore sinu: quia turba duob:
E populis uentura foret: gentesq: leuauit
Tunc famulante salo plenaq: inpuppe fatetur
Aecclesiam cuius placida statione recondit
Quod dni statione capit. qui dixerat ante
Esse alias quas querat oues, has nemphe parabat
Quas nunc rite uocat, perquas clementia petri
Congregat ethereis humana peculia septis,
Nonde erit sua fama locis; petrus omnia prendens
Betsaida satus urbe fuit: que nomine hebreo
Uenatorum est dicta domus, quam uerius abilla
Aecclesiae uenator adest qui cuncta peragrans
Cinxit: & adfidei collegit retia gentes.,

De eo ubi angls ad petrũ ingressus ẽ incarcere nocte & refulsit in habitaculo & pulsans latus ei secũ dux ubi porta ferrea est. quẽ adhiertin mittit. & nuntiauit ibi se uere liberatum.

Clauditur obscuro s& non sine lumine petrus
Carcere; nec possunt tenebre caligine furua
Aecclesie celare diem; commune peromnes
Supplicium timor ille facit; custodia petri
Publica poena fuit; proprium sed pastor ouile
Seruato custode regit; quem ditat honore.
Ter dnm confessus amor; denomine petrae
Nomen petrus habens. aeterna uocabula portat.
Fundamenta gerens numquam passura ruinam,
Expectate tuis cunctoq: in tempore carus

Et nobis iam petre veni; simul omnibus exi
Quos stimulat nunc cura prior; iam nocte profunda
Angelus astra ferens ergastula candidus intrat.
Se comitante die; celi venientis ministro.
Carceris umbra fugit; pulse periere tenebre.
Lucifero radiente novo; color exulat ater.
Et mutata vident nocturna crepuscula solem.
Custodum vallante manu; interiuncula petro
Corpore somnus erat; sed cum vigilar& in illo
Que nescit dormire fides; hoc cantica clamant.
Dormio; corde vigil; leti documenta figurae
Discite qui liquido meruistis fonte renasci;
Et que forma sacrato incorpore petri
Cernite corde pio; doc& hanc virtutis aperte
Angelus ipse viam; tangens latus impulit; inqua
Aecclesiae stat parte caput; qua nuntius ortam
Hoverat; inde levat; lateri subnexuit arce
hostia sca noe clausis animalibus; hinc est
Diluvio vastante salus; producitur eva
Dormitante viro; lateris genetrica propago
Homen habens vite. sinumquam culpa fuiss&
Sic mansura magis; xps post mitticus adam.
Dignatus dare membra cruci. atque incarne perempta
Morte premiqua vita redit; nova dona liquoris
Perlateris sacravit iter; nunc angelus illa
Petrum parte vocat; mens credat ut omnis in ipso
Aecclesie constare decus; tenet atque superno
Assertore fidem; quo calciamenta monente
Bimeruere pedes. ~~tegit~~ tegit quos dextra magistri.
Que totum mundavit aquis; gradientibus illis
Conclusi cessere fores; putat omnia somno

Ludificante geri· cui premia uera parauit
Maiestas ignara doli; iam ferrea claustris
Porta patet; rigidi laxant sua uincula postes;
Gentib: abscidens dure feritatis amorem·
Aspera cuncta domat· ne ianua fixa uetaret
Orbis iter· quo cursus erit; dic gloria rerum
Ferrea quid mirum si cedant hostia petro·
Quem ds aetheriae custodem deputat aulae
Aecclaeq: suae faciens retinere cacumen
Internum superare iubet; mox liber abhoste
Diuinum celebrauit opus; quem prima puella
A tenebris remeare probat· cui gra xpi
Rem dedit esse parem; uisus adit ipse resurgens
Femineos; loquitur redeuntis gloria carnis
Ad sexum quem mater habet; patet hinc quoq: uatem
Aecclesiam sensisse suum; que gaudia portet
Incunctum diffusa gregem; quis talia fando
Explicet· aut uerbis attollat pondera rerum·
Maximus ille pauor gelidos qui strinxerat artus·
Laetitiae mensura fuit; manet omne per euum.
Pignoris huius apex· et sideris optinet instar·
Corpore quod petrus sacrauit et angelus ore·
His solidata fides his est ubi roma catenis
Perpetuata salus; harum circumdata nexu
Libera semper erit·; quid enim non uincula prestent·
Que tetigit qui cuncta potest absoluere· cuius
Hec inuicta manu uel religiosa triumpho
Moenia· nonullo pereunt quatientur abhoste·
Claudit iter bellis· qui porta pandit in astris·

Expt lib· i· ARATORIS SUBDIACONI· INCIPIT SCDS EIUSDEM· Deeo ubi saulus q et paulus p̄s̄p̄m

scm segregatus uenit. ad paphum ubi erat proconsul paulus & magum obsistentem increpans que solem non uideret caecauit mox paulus proconsul credidit.

Spiritus accensam uerbo radiante lucernam
Sub modio lucere uetans, secernit saulum
Dixit in oris opus; quem mox sacrauit euntem
Imposita petrus ille manu: cui sermo magistri
Omnia posse dedit; cyprum salaminaque linquens
Pergit adire paphum: que fertur amoribus olim
Dedita sacrilege mansisse libidinis antrum:
Aligerosque uagos studio coluisse procaci
hinc operum procedit apex: quia gratia maior
Ad delicta uenit; culpas huic posse remitti.
Exemplum iam paulus erat; quam splendida laudum
Materia est adiecta uiro; primordia casta
In luxus regione serit; fructusque pudicos
Multiplicat lasciuus ager; cui nescia post haec
Difficilisque foret: cum sic uideatur honestas
De turpi coepisse loco: pars nequa uacaret
A meritis ieiuna; tamen molitur iniquus
Eloquio certare magus; contraria semper
Uirtuti fecere uiam; iaculata retorquens
Aecclesie bellator ait; fallacia monstrat
Quo pereas genitore satus; confinia mortis
In tenebris patiere tuis; neque cernere solem
Tempus adusque datur. rerumque adtendere formas
Artificem quibus esse negas; tunc nubila uultum
Ceruleis fixere notis: & pectoris atri
Uenit in ora color; querit iam calle negato.
Quo tutius eat. cuius pede ... gressibus instet
Quis tribuat miseratus opem. uacuasque pauras

Erroris palpavit iter; proconsule paulus
Mox didicit lucere fidem: cui causa videndi
Vox aliena fuit; non sunt nova paule salutis
Obsequia & tenebris lucem bene surgere nosti;
Omnia secretam referant documenta figuram.
Si libeat vigili pulsare lucerna sensu
Iure docens paulus miracula condere coepit
E oculis iubar unde sui micat altius oris
A misso crescente die; sic nuper iniquum
Subdere dignus erat tenebrisq; facentib: hostem
Vincere qui caecus meruit sine fine videre;

De eo ubi paulus antiochie sinagoga ingressus manu silentium indicavit. ibiq; de egressu popli isrl ex egipto per mare & ubi multa miracula facta s. in deserto. & de testimonio iohannis baptistae q prohibuit se ihu parem predicari.

Antiochi dictam denomine visitat urbem
Paulus & extemplo properat dare verba catervis
Quas sinagoga ten&; dextraq; silentia mandans
Hostis ait patrib: tellus egiptia nostris
Qua posuit feritate iugum crudelib: astris
Quos rapuit p signa ds, qb: omia cedent
Mutavit natura vices; cum virga fugavit
Terga maris fluctusq; suis stetit exul ab oris
Pulvereo de calle placens, pontiq: facultas
Obsequio est subiecta pedum; redeunte profundo
Naufragium factura reis; que vertere iussa
Per varios sua iura modos; his stravit harenas
Hic cumulavit aquas, iussis via fontib: unda
Cum pensa silex venit se fundavit aquis
Aequoreos enixa lacus devertice sicco
Flumineum largita vadum sub pristina more

Gessit origo suum. veterem nec prebuit usum.
Dona novella gerens. quia lex eterna coegit
Noninnata sequi. disiunctaque semina monstrans
Posse dari de rore dapes. de caute liquores,
Nam ne pauca prius fluerent miracula causis.
Saxa vomunt latices. & inundant nubila panes.
Aeriusque liquor solidis induruit aescis.
Queque diu vacuas tenuere agmina fauces.
Frugiferis saturant aquis. nimbique coloni,
Dant epulas. pluviamque vorant. & manditur imber,
Sic invicta manus. sic gratia plena creantis
Scit querulos nutrire greges & ponere sacros
In patria meliore choros. ut ventris amoeni
Fructus ad aeternae florescat semina vitae.
Davitica nam stirpe satus. genitrice maria
Christus adest. quem tota canunt oracula vatum
Venturum sub carne dominum. se seque creantem
Virgineos intrare sinus. evolvite quequid
Sabbata vestra legunt. typice documenta figurae
Perspicietis fulgere sacri presepibus agni.
Cuius ab igne senes hauserunt dicta prophete.
Et dedit ante loqui. quam cepit postea nasci,
Clamavit virtute potens baptista iohannes.
Non ego sum, post me veniet cui tangere non sum
Calciamenta pedum dignus. neque solvere summam
Que ligat excelsas humilis corrigia plantas,
Quam bene vox pauli cecinit precepta lavacri.
Permiscens antiqua novis, nec epistola cessat
Hec mare docens, patres baptismate nostri
In rubro fulsere freto. sub nomine moysi
Per legem cum petra simul sequeretur euntes,

quia non est in more lapidis ut aquas largiatur

quia similitudine roris descendebat illis manna et aquas de petra

Calciamenta ex mortuis animalibus fiunt. Christus et quasi calciamenta habuit quando divinitas humanitatem suscepit

Nam petra xps erat, quid adhuc gens dura requiris.
Inlubris sonat ecce tuis ne credere tardes
Consule signa maris que mistica dona susurrant
Temporib: uentura crucis cum sanguine ihu
Tinxit aquas. laterisq: uno de uulnere fluxit
Quod uitae tria dona dare. rubor aequoris ille
Causa futura fuit; sic conditor abluit omns.
Sic emit; hic pretii color est in gurgite ponti
Apparentque uado miracula debita ligno;

Rubor .i. rub
color .i. mineus

De eo ubi scs paulus iterum in eadem sinagoga de passione xpi t de sepultura & resurrectione sub testimonio dauitico predicauit. & cu aliqui crediderunt iudeis phibentab: ne loqueretur dixit se gentab: pdicaturum & gentiles qui ibi erant crediderunt.

Sepius obscuris radios infundere feruens
Gentib: haec rursum memorauit in ordine paulus,
Postquam signa dei carnis uestitus amictu
Xps ubiq: dedit. faciens manifesta quod orbi
Uenerit ipse salus. stimulis agitata furoris
Impia turba fremens. petit hunc ab iure pilati
Suspendi figiq: cruci; terrena propago
Uota quoptauit non possint omia ferre.
Sponte salutiferi cesserunt munera xpi;
Qui libertatis pretium tibi uenit ab astris.
Perdita restituens. tumulisq: iac[illegible]ntia tollens,
Respice quam proprio maneas obnoxia negi
Ne pereas uult ipse mori; post tristia facta
Quinetiam custode dato signare sepulchrum
Adgeminum uoluere nefas; dnoq: paratam
Surgentem dampnare uiam; pceca uoluntas.
Que putat eternum mortali lege teneri.

Et nonposse sibi post funera reddere membra.
Qui totiens aliena leuat; meminist is abore
Dauitice resonare lirae. corrupta uetabis
Scm nosse tuum; poterat ne inpuluere leti
Ferre moras. qui uita man&. quem suscitat auctor
Nil patiens demorte deus; mors denique uicta est
Vincendi transgressa modum; que iudice tacto
Linquere iussa reos. spoliis uacuata uetustis.
Per sua bella cadit; ueniensque absoluere uinctos
Non retinendus erat; sors ultima cepit auerni
Iam uita presente mori; queque omnia subdens
Ante fuit tunc ipsa perit; triduoque pacto
Lucis iter quod fecit adit; quo tota resurgit
Indno natura suo; delege uidetis
Laxari nonposse neces; hunc querite. cuius
Sanguine mundati. regno potiamur herili;
Inciuius iam parte sumus. sub pignere carnis
Quam uoluit portare deus. tunc dogmata quosda
Aeclesie dant ista uiros; uetuere loquelas
Vlterius proferre pias; osemper inanis.
O sterilis iudea. tibiquae semina uitas
Nefructus afferre queas. quib: ore magistro
Paulus ait; uos ista quidem uos nosse decer&.
Et aliis hoc lumen erit; nam scripta fatent
Lumen inextremis posui te gentib: esse;
Gentiles stupuere globi. fontemque secuti
Sumere promisse cupiunt nouitatis honorem;
At limpha genitrice sati. meruere renasci;
Conuenior ratione loci pmunere tanto
historiae pulsare fidem. que prodidit olim
Cum populos gentesque duas inuentre rebecca

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ferr& & angustis includer& agmina muris
Consuler&q: rogans oranti corde tonantem
Responsum meruisse dei; prior inquit in istis
Inferior breviorq: man& maiorq: minori
Servi&. & iuvenis palmae potietur honore,
Quicquid in hoc utero fecunda puerpera gessit
Aecclesiae conceptus hab& formamq: sequente
Gentilis concursus agit. qui crescit in aluo.
Illi qua victor erat, quodiam meminisse necesse est
Et studiis celebrare bonis, famulemur ut illi.
Cuius ab affectu nos contigit ante vocari
Quam nasci. qui dona priusquam tempora prestat

De eo ubi s(an)c(tu)s paulus in lystris claudum q(ui) numquam ambulavit credere incipientem curavit. cui sacrificare voluer(unt). q(uo)s de vetusta eoꝝ superstitione ammonuit ut in xpo crederent.

Iamq: licaonios incedens passib: agros
Lystram paulus adit; fuit hac tunc claudus in urbe
Supplicio comitante satus. vestigia ferre
Nescius exutero, membri pars coeperat aegri
Et nascente mori; comperto dogmate pauli
Quo monitore piae tendunt ad sidera mentes.
Mox voluit divina sequi; bene claude iacebis
Has primum graditure vias, petis aethera sensu.
Cum nec dum movearis humo, pedib:q: negatis
Longius ire vales, paulus speculatus in imo
Pectore quid caper&. claudiq: fidelis amorem
In verbo iam stare dei. sic clarius infit.
Surge citus tuis imponere plantas,
Exequitur precepta salus. & calle novello
Progreditur persona vetus, motuq: frequenti

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Pulsat ubiq: solum, p que omnia currere temptans.
Sepe tam& quod nescit iter. modo gressib: ordis
Annoso languore senex, quod ut agmina cernunt.
Exclamant diuumq: uocant. ac serta ministrant.
Et mactanda feri procedat uictima tauri.
Paulus adhuc tunicam rumpit festinus. apta
Sic prohibens ratione uiros, sollempnia nobis
Cur precor ista datis. fragili quos corpore constat
Terrena sub lege p(re)mi, fuit impius olim
Religionis honor. cum numina fusa metallis
Artifices timuere sui. cum templa dicarent
Abscisis de rupe diis, tunc forte licebat
Innocuos mactare greges. fibrasq: tepentes
Consulere. & uocem pecudis morientis inextis
Querere, nunc libeat uanis cessarab: aris
Aeterno parere do. qui semina uitae
Praebuit. & uariis prouentib: arua locauit
Cuius ab imperio plenis consurgit aristis
De grano moriente seges. palmesq: recisus
Vulnere conceptas fecundius educat uuas,
Quo moderante polum. succedunt solib: imbres.
Tempora temporib:. que cum fugitiua recurrunt
Post sua terga. uagi constantia perman& anni,
Discite iam uerum facta de uirgine natum
In terris celebrare dm. nec uota feratis
Lanigero damnosa grege. quos liberat agnus
Unicus. ablutum qui sanguine. comparat orbem,
His dictis instructa fides. sed corporis usus
Ingeminum processit opus duplicemq: figura
Personat una salus. toto quod in equore mundi
Aecclesie duo sunt populi. per uerba duor(um).

Aecclesiae duo sunt populi. puerba duorum
Cui plenas, duas facit esse carinas;
Hanq: hec humano generi collata uicissim.
Claudorum docuere pedes. quib: adstat imago
Singula queq:, poplo communis utriq:
Quem petrus antiquis tribuit consurgere plantis
Adportā uicinus erat, gens uenit abillo
Circumcisa loco. psalmi lex atq: prophetae
Cui xpi cecinere diem, quem paulus abaruis
Erigit. ad templi numquā consederat aedes.
Longinqua tellure iacens. quia gentib: orsus
Coepit abore pio solido uestigia mentis
Inturbas proferre rudes. populoq: mederi
Quem latuit uox prisca dei; sic claudus uterq:
Cum properat. genus omne leuat. gentisq: salute
Personae signauit iter; que gloria rerum ADMIRATIO POETE
Contulit. ut petro paulū gerat ordo secundum;
Qui fundamentis manet architectus in illis;
Ut tamen auctoris memoremus adomnia laudes;
Hi duo sunt caeci. properantib: undique turbis
Qui dno dixere simul. fili optime dauid
Da tenebras exire graues. dacernere lucem
Quam nescimus adhuc; subitum tunc illa medelae
Semper amica manus. iubar intulit. atq: reliquit
Nox oculos. exulq: dies illuminat orbes.
Expauitq: redux inopina crepuscula uisus;
Hos populos liquet esse duos. quos noxia uenae
Cecauit natura suae; clementia ihu
Cum celebrauit iter. cum tempora carnis habere
Seuoluit. deluce nouat. purgatq: figuram
Quam delicta dabant; moxq: fulsit integra imago.

Corpus eccl(esi)a. xp(istu)s caput. ap(osto)li oculi. i(d est) petrus & paulus. Pedes ceteri ap(osto)li. & sequaces eorum de quibus dicitur: Quam speciosi pedes euangelizantium pacem. & reliqua.

Que meruit sentire d(eu)m, pars iuncta cerebro
Maxim(a)e sunt oculi. creat hos in munere xp(istu)s ap(osto)lorum
Qui caput & splendor rerum est, pars omnib(us) ima
Sunt in fine pedes, hos sanat in aggere cur(a)e
Vocis apostolic(a)e: quoniam speciosa uocantur
Que pacem incunctas portant uestigia terris,
Exortum est lumen tenebris: p(er) dona magistri,
Hi faciunt gressus: quib(us) est sors tradita uerbi:
Ut uigeat mediana sequens bonitate prioris.
Paulatimq(ue) salus p(er) totum transeat orbem.

De eo ubi s(an)c(tu)s paulus p(ost) multa in predicatione certamina audiens baptizatis p(er)tulit questionem ne ex gentib(us) baptizaret priusquam circumciderentur unde hierosolimis consuluit & beatus petrus ammonuit quem om(ne)s ap(osto)li sunt secuti

Hoc gentib(us): non inpon(er)e.

Iam rabidas hominum paulus sup(er)auerat iras
Aedificante fide, subitas ubi mouere procellas
Iudaica de nube doli: non primitus ulli
Posse lauacra dari. quam circumcisio carnis
Accedat delege dei, gens dura quid ultra
A lapides ferrumq(ue) uocas: hoc umbra figurae
Non species mansura fuit, simulata relinque
Que iam certa uides, xp(ist)i processit ab ore
Uita manens: omnisq(ue) ub(i) & de fonte renasci
Qui meruit: cuius membra secent. partemq(ue) resolu(a)nt
Cum totum saluare queant: ne quere uetusto
More premi nouitatis opem: deflexaq(ue) retro
Lumina constitui, postquam uia rectior omnes
Dirigit & cessis illustrat sentib(us) orbem
Lite subambigua paulus loca tendit ad urbis
Qui radiant monimenta crucis: s(an)c(t)osq(ue) reuisit

109

Iuris apostolici proceres. quib: omña presens
Que sint gesta refert, petrus cui maxima cura est
Commissos augere greges; ad pascua cunctos
Seduce leta uocans. has explicat ore loquelas,
Cernitis aeternum seclis memorata uetustis
Que populo docili cecinerunt ore prophetae
In nobis complesse dm̄. qui maluit emptor
Omnib: esse salus; nullum discernere passus
In pretio. quo uita redit, mihi iussit apertam
Gentib: monstrare uiam, quid uota morari
Tardaq: iuuat? quid ue hec enigmata cana
Misceri cum luce noua? quos gratia purgat.
Ut ueniant lex nulla uetat, celestis amoris
Materia est festina fides. hanc xps adoptat.
Hanc facit esse suam, qua quisq: merebitur uti
Circumcisus adest. & iure renascitur undis,
Pastorem statuere sequi, plac& ergo ministros
Ire simul. scriptisq: piis. absoluere gentes
Hoc illis non stare iugum. tamen esse cauendum
Ne simulacra colant. quor libamina semper
Execranda forent, ne suffocata cruore
Que maculantur edant. ne seuior hoste libido
Hos inpura premat. quos lux baptismate mundat,
Clarius ut liqueant huius documenta figurae.
Et progressa prius curiam discedat imago
Principium meminisse iuuat, ds̄ inquit abrahā.
Ut testamentum tibi nunc sobolīq: peraeuum
Constituas incarne meum. preputia ferro
Circumcide libens. & federa necte supna,
Secretam scrutemur opem, uideamus in isto
Vulnere pacta dei. que testamenta recondit

Abrahā prem. isaac filiū. rebecca significat ecclam. fons ū baptismū. puer ł unitatē aplice doctrine. q reduxit rebeccā q iuenit adfontē .i. adbaptismū adisaac filiū abrahe. hoc ē: ecclā adfiliū dī.

Abrahā patrē. isaac filiū. rebecca significat ecclam. fons ū baptismū. puer ł unitatē aplice doctrinae. q redux rebeccā qua iuenit adfontē .i. ad baptismū ad isaac filiū abrahae. hoc ē: ecclam ad filiū dei.

Prescius ut terris consortia iungat olimpi;
Que dicat iurare puer. qui primus adundam
Repperit aecclesiae currentem fonte rebeccam;
Corporis ille locus quo circumciditur abrā
Luxuriam lasciuus hab&. uitiq: minister
Naturae sublege iacet; pater ipse futurus
Seminis. unde salus aduentum pullulat orbis
Euacuat quod culpa grauat; truncata libido
Virgineum promittit opus; hec namq: propago
Diuinum concoepit iter; hinc sacra maria est
Ad partum generata nouum. que coniugis expers
Mater inest. natusq: di deuirginis aluo
Emicat. atq: hominem mediator inomnia compl&.
Hinc terrena leuans. illinc celestia prestans;
Preterit ergo uetus xpo nascente figura;
Haec facies ius omne nouat. cultuq: fugato.
Sps ardescens cor circumcidit inundis;
Qui sanantur aquis. ne figant uulnera membris;

De eo ubi scs paulus a spu sco phibet' in asia pdicare q moesiā qq: transiens admacedoniā accessit qui macedonem quendam inuisione stantem uiderat & rogantē ut admacedoniam dignaret' Poti pficisci. —

Nescius interea curis laxare quietem
Paulus inurbe doc&; uerbiq: ligonib: omnes
Excolit. & fidei cogit flauescere messem;
Errorum fluente gelu; quem sps almus
Hec asie proferre uetat; nec moesia quiuit
Diues agris. huius tunc semina ferre salutis
Foecundo ieiuna solo; uir quippe macedo
Insomnis hec uisus ait; miserere precamur

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Illiricos dignare sinus, o gratia quantum
Inprovisa parat, subito flammantur amore
Qui post tam tempus habent, sic nocte fugata
Doctiloquus convertit iter. fructusque loquelę
Vescitur esuriens macedonia. per quę soporis
Dona salutiferam meruit comprendere linguam,
Questio crebra sonat. si plenus munere largo
Prediat omnipotens. non venit perdere mundum
Sed salvare magis. faciat quę causa negari
Hec aliis. aliisque dari. cum prodiga ihu
In commune velit pietas sucurrere cunctis,
Suppetit affatim exemplorum copia. nosque
Lectio multiplicem doc& hac in parte figuram
De qua pauca canam, luca narrante relatus.
E populo quidam xpo comes ire rogabat.
Quem secum prodire vetat, qui deinde tacentem
Sponte vocat, novit mundans interna magister.
Que verbum iam corda ferant. quos subtrahat intus
Error iniquus adhuc. ut tunc doctrina minister
Officium cum tuta venit. ne sancta quod inquit
Incipiant violare canes. coenoque gravati
In margaritas vertant contagia porci.
Alteras etiam super est in carmine dura,
Sed quibus exueteri patuerunt omnia fonte
Ore datas tenui facile est advertere guttas,
Exodus ille liber memorat velamina sacri
Pontificis, qua nempe queat splendescere veste
Officiique habitum nitido componere cultu.
Qui segmentatus mediis altaribus adstat,
Quas inter species parili numerantur amictu
In femoralia exuviae. quibus indumenta pudoris

Progrediens ad templa loci studeatque sacerdos
Obstrictis rebus misteria castus adire
Quod statuit lex prisca magis deuinctaque iussit
In uno haec membra tegi quae possit atra libido
Cum properat libare deo laxata relinquens
Coniugio post sacra tamen ne parcior usus
A subolis nonstaret opus sterilique marito
Conubii frigeret amor cumcerta propago
Hoc sollempne gerens nullos admitteret umquam
Externa destirpe uiros ubi nomine prisco
Exactis perdurat honor prolesque pereuum
Sacrificanda redit uicibus supplenda creandi
Aecclesiae nunc alma fides sine fine pudicos
Pontifices iubet esse suos et querit inomni
Cauta tribu quos rite probet nec sanguinis esse
Sed merita successus tamen illa figura
Qua sine nulla uetus subsistit littera demum
Hac melius nouitate manet uariatque recurrens
Alterna ratione uices ne forte sacerdos
Tunc generare uelit cum nec dum mente capaces
Cernit adesse greges cumque instat nouerit ardor
Discendique famis ita apertius ora resoluat
Nequisquam ieiunus eat nam semine uerbi
Prolem posse dari paulus quoque saepius inquit
Filioli dicendo mei uiuat ergo parumper
Eloquium genitale premi studiumque docentem
Dispensare suum laxans pro tempore uires
Ingenii strictasque ferens ne fusa profani
Conculcata terant mundatis sancta reseruans
Fas licitat inde queri culpis hoc imputet ade-
uenae poena suae quid enim rea fauce parentum

progenies sibi iure petat· sator ille benignus ııı
Ni donare uelit· quicquid temerarius error
Corrupto natale tulit· una sola salutis·
Affectus parcentis erat, miseratio semper
Condicione caret, praestans indebita xps·
His prius accelerat· iustusque his munera tardat·,

De eo ubi scs paulus philippi a puella que clamabat credi debere paulum quod seruus dei excelsi esset· Spm fitone expulit· ob hoc cesus esset· & missus est in carcere cum sila ubi terremotus his psallentibus uincula omnium soluta sunt· & cum se carcerarius uoluisset occidere prohibuit· quem cum suis postea baptizauit·

In macedum terris cum moenia nota philippi
Doctoris celebraret iter· bachata puella
Sub stimulo phitonis ait· paulum esse ministrum
Aeterni scitote dei·, professio uera
Mendaci detecta sonat· uocemque fidelem
perfidus habet·, sed non defertur honori
Quod cogit formido loqui· nec mente coheret
Nudus amore timor, paulus miseratus ab atro
Demone corda premi· nolensque licere profano
Diuinas aperire uias· fuge dixit et ista
Ulterius temptare caue·, nil iussa moratus
Hostis abest· uacuamque domum possessor iniquus
Deserit· ac profugo mulier sanata periclo·
Conticuit de laude uiri·, que coepta peregit·
plusque tacens hoc esse docet·, de munere uulgi
hec questu faciebat heris· quos turbidus implet
Quo caret illa furor· populique procacis in aure
Seditione fremunt· romanis obuia sacris

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Sacra dari ritusq: nouos extra per orbem
Et cecidisse deos ueteres, tunc agmina raptim
Fustibus innumeris eliso corpore pauli
Conueniunt ubi carcer erat, quem sedib: imis
Includunt comitante syla, uestigia quoru
Ligno mersa cauo uinclis tenuere beatis.
O felix declade locus, cui clara refulgent
Lumina protenebris: inquo dedit esse phennem
Nox antiqua diem, migrat translatus in aulam
Aecclesiae: cunctisq: ferens modo dona salutis
Quam bene carcer erat, tota concurritur urbe
Qui primus noua tecta petat: quis te oscula figat
Postibus, et tacta sacretur parte chilindri.
Iam nocturna quies per corpora serpere fessa
Coeperat, exiliit tellus imitata ruinam:
Visceribus concussa suis, et claustra relaxans.
Mota uagatur humus, seruitq: canentib: hymnu
Tempestas famulata soli, pro quanta pateris
A nullo superanda fides, ueniente periclo
Poena fugit: geminoq: metu discrimina crescunt
Ut perdant tormenta locu, tremefactus abalto
Excutiens sua membra thoro. cu libera custos
Cerneret antra necis: gladii mucrone retecto
In iugulu uult ferre manu, sed non licet illi
Paulo teste mori: cuius solamine uitam
Repperit. atq: suo meruit decarcere solui,
Descendensq: domu sacris fomenta ministrat
Vulneribus: liquidamq: parat sibi redditus undam.
Caelestem nacturus aqua, nam corda saluti
Figere paulus amans: cunctos simul amne fluenti

Pelluit, aetherei patuit cui luminis ante
Gratia non perimi. creuit post uita renasci,
Blandiloquis olim capta est sermonibus aeua.
Deceptura uirum, nunc improbus ora puellae
Qui tunc demon agit, repetensque ad crimina sexum
Dequo predo fugit. multis uentura canendo.
Peccati conceptor erat, sed apostolus adam
Iam melior caeleste leuans in imagine signum.
Qui fuerat terrenus homo. nec serta recepit.
Nam fallit quod ab hoste uenit. metuamus ut omnis
Hoc audere nefas. nec corrumpamur amari
Felle doli. si uera canat. qui falsa ministrat.

De eo ubi scs paulus athenis ubi a populo seminator uerbi uocabatur cum epicureis & stoicis philosophis certauit & pro magistratus plura disseruit antequam uideret faciens mansionem & dionisius primus ariopagita cum aliquibus credidit.

Ingeniis claras & linguis paulus athenas
Ingreditur. tumidamque feris conflictibus urbem
Eloquio torrente premit, quem turba profari
Doctisonis mirata modis. quibus inquit ab oris
Verborum fluit iste sator. plebs nescia paulum
Semina ferre uocat. fruiturque errore magistro
Vera loquens, namque hic facundus in orbe uiator
Ambulat atque colit. cuius labor omnibus instat
Ut crescat diuinus ager. purgataque fructum
Mens humana ferat. lolii ne sordeat herbis
Quam segetes portare decet, manus aemula cogit
Ad proceres hunc ire simul. quibus edidit astans.
Cecropidae. quos fama canit sermone diserto
Gimnasiis uernare suis. ubi praesidet altus
Sacrilegae nouitatis amor, uos cernimus aram

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Na[m] p[re]cabant[ur] aliq[ua]n[do] t[em]p[o]re athenenses d[e]os suos p[ro]p[ter] pluuia[m] & n[on] impetrauer[unt]. tande[m] d[omi]n[u]m celi rogabant & satis inueniebant. Unde d[e]o celi ara[m] construebant. qua[m] ignoto d[e]o sacrificabant.

Ignoto potuisse deo· qui condidit astra·
Qui pelagus terrasq[ue] dedit· quem uita parente[m]
Ut moueamur habet· cuius spiramus ab igne.
Cuius imago sumus· de quo cecinere prophetę
Hinc hominu[m] constare genus·, quem predico cuncta
Sanxit ab ore suo·, cur hec diuina uocatis
Quę facitis· uacuoq[ue] metu cæleste putatis
Auxiliu[m] quod gignit humus·, natura metalli
Visceribus iacet ima soli· quibus eruta sumit
Ingenii fabricantis opem· seu numina templis
Hinc ueniant· seu uasa focis·, sibi causa timori est
Ars operata deos·, dominu[m] super omnia fusu[m]
Claudere nemo potest· paruisq[ue] artare figuris·,
Quod capitur minus est spatio capientis·, in auro
Materia est·, opifex rerum non sustinet usum
Quem simulant quos ipse creat·, qua[m] dura luetis
Crimina· qua[m] stultam sese sapientia ursa (?)
Iudicii est sensura die· cum corpora x[ristu]s
Surgere cuncta iubet· tormenta sine carebunt·,
Ut q[ue] reos cruciet· seruat quos deuorat ignis·,
Sic caro iuncta deo carnales expiat actus.
Et commissa sibi coram hac examinat ultor.
Qua uoluit moriente pati· quam funeris expers
Viuificare uolens· post tartara reddidit astris·,
Hec multas ad dona uocant·, dionisius ipse
Primus in arce loci· noua præmia iungit honori·
Complexusq[ue] fidem· sic incipit esse sophista·,
O lupe paule rapax· dedit hoc benedictio iacob
Nomen habere tibi·, quid iam remanebit in orbe
Quod non ore trahas· postqua[m] sollertia graia
Cessit· et inuictas in dogmate uincis athenas·,
Cur epicureus uel stoicus impia soli

(left margin:) ...[qu]a p[re]cabantur ... quo tempore athenenses d[e]os ... suos p[ro]p[ter] pluuia[m] ... n[on] impetrau[er]unt. tandem ... d[omi]n[u]m celi rogabant et satis inueniebant. Unde d[e]o celi aram construebant. quam ignoto deo sacrificabant.

(left margin:) Opifex d[icitu]r ab ope & facio

Bella cient reserare opus est quo nomine multi
Sectarū colere greges. uitam ambo beatam
Elegere sequi. quam corpore diligit alter;
hic animi uirtute colit, dat & actio pauli
Auditam precepta piam, sic themate iuncto
his magis alternis soluerunt uocibus ora.
Corporis atq: animæ commissus partibus extat
Plenus homo, sed nunc studiis diuersa sequentes
Ambo uolunt quod neuter habet, uas lumine plenū
Subdit utrumq: deo, uideo clamans caro menti
Quam sit iniqua meae, rursusq: salubriter infit.
Non propria de parte geri quod gratia donat.
hoc celebremus iter: uia est quia xp̄s & ipse
Se uocat esse uiam: per se gradiamur ut ad se.
Sanctaq: ne pedibus possit cessare lucerna
Praeco datus fidei uestigia suggerit orbi.

De eo ubi scs paulus corinthū ueniens inuenit aq̄la noīe pdicantē cū q̄ & mansit exercens simul & scenofactoria arte in qua erant pediti hoc est tabernaculorum factione ubi enim xp̄s admonuit ne predicare cessaret omīs ibidē credidenunt

Attica discedens iam liquerat agmina paulus
Eloquii superata pius, bimarisq: corinthi
Moenia iuncta petens, populosam repperit urbem,
Que licet alterni contingeret aequoris undas.
Perpetuas sitiebat aquas, ibi ponticus ille
Aquila tunc praeceptor erat, uir plurima laudis
Instrumenta gerens, cuius se paulus amico
Contulit hospitio, sociam dignatus adire
Artis amore domum, nam scenifactor uterq:
Pollebant operis studiis & dogmate legis.

Xp̄s agit nunc paule doce non obuiat ullus
Me comitante tibi quę sit mihi moenibus istis
Turba uides insiste loquens ego pectora firmabo
Ista monent nullos umquam de munere tardo
Posse queri gratis quod dat clementia xp̄i
Tecta sub ambigua lateat ne forte figura
Qua dabitur ratione canam de nomine sepe
Argumenta trahi documentaq; maxima gigni
Scripturæ cecinere piæ iuuat altius ergo
Quærere qui paulo carus coniungitur hospes
Factus in arte comes sub cuius imagine causae
Sic uocitatus erat qualiue decorus honore est
Hac quoq; placens aquilae natura fidelis
Sponte gerit quod forma tenet nam debilis æuo
Et declinatis senio iam uisibus ales
Flammiuomo sub sole iacet pennasq; grauatas
Eius inigne fouet nocturnaq; lumina pandit
Atq; oculos radiis ardentibus ingerit ægros
Ad ueterem reditura diem sic dona caloris
Languida sumit auis cuius de fomite uires
Accipit & prisci reparat dispendia sæcli
Cui ne sola forent quę feruidus incutit æstus
Perlaticum purganda uadum ter mergit in undis
Et senium deponit aquis iuuenemq; decoris
Effigiem de fonte leuat quis apertior actus
Religionis erit cum ueri lumine solis
Tangimur antiqui contagia soluimus æui
Accedente fide limpha mox matre renati
Conspicimur nouitate rudes infantia rursus
Fit rediuiua seni geminoq; manentibus ortu
Hic melior natalis adest bene conscius huius

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

119 114

Altius exempli quem spiritus egit opimam
In cythara uersare manum. renouaberis inquit
More aquilae. qua lege datur sentire probatis
Laude placere typi. quod firmant cantica iusti.
Nec uacat ars pauli. socio celebrata sub ipso
Secreti uirtute boni. tentoria quippe
Fortia mobilibus fabricabat in aggere tectis.
Longius haec abiens peregrinus ubiq: uiator
Frigit. atq: hiemes solesq: his pellibus arcet.
Nos quoq: per culpam prima de sede repulsi
Exilio mundi iacimus. uia reddita tandem
Qua patriae repetamus iter. munimina nobis
In castris sunt paule tuis. ne criminis imbres
Tempestas mundana ferat. scelerumq: uapores
Ignitus temptator agat. sub tegmine tali
Tuta salus nullum discriminis excipit ictum.
Nec prostrata feri succumbit uiribus hostis.
Mystica signa duces praemittunt laudibus artis.
Pisces petrus agens homines capit. aequoris hospes
In macris persistit aquis. habitacula paulus
Dum terrena leuat. docet ut caelestia condat.
Factaq: saepe manu. nunc construit atria uerbo.

Deo ubi scs paulus in epheso cum xii uiros de spu sco interrogasset nec non se hoc audisse dixer quibus baptismo fuerant baptizati. quos paulus quia baptismum iohannis inuenturi nomine fuisse per docuit eosdem in xpo baptizauit. & sps scs eis max linguas uarias tribuens super uenit.

Ulteriora sequens lustratis finibus arua
Conueniens ephesum paulus docet atq: ibi quosdam
Prospiciens adstare uiros: an spiritus almus

Venerat his quesitor ait, qui fonte iohannis
Se dudum maduisse ferunt, nam nominis huius
Expertes huc usq; trahi, quos flumine sacro
Abluit: & scs mox spiritus ora repleuit:
Verborumq; dedit solitis uirtutibus imbrem.
k. poeta Sepius arma mouent ista de parte profani:
Et bellare parant, quibus ut contraria possim
Fundere tela loquens: tu nunc mihi largius ora
Spiritus alme figa: sint ut tibi dogmata digna
Que dederis, tu uocis iter: tu semita linguae:
Tu dicture ueni: qui per tua munera semper
Quod reddamus agis: donisq; refusis usum.
Nomine uenturi precursor in orbe iohannes
Exhibuit baptisma suum: dominoq; parauit
Ipse uiam: nec morans cunctis baptisma futurum
Post aliud: quod iure datur: quod trina potestas
Illustrare solet, sed quod magis eligit huius
Tangere xps aquas: formam facit omnibus adse
Currere fonte pio: sacram ne deserat undam
Ulterius mortale genus, quam corpore mundo
Et dns dignatus erat: cum deluit amnem
Per famulum mergente deo: iam flumine tacto
Discipulis hoc cessit opus, quod dogmata plures
Baptizasse canunt, serui cessare lauacrum
Ut fuerat ueniente dei praenuntius ex quo
Dixerat ista prius, quo fecit tempore ihs
Iam plenum baptisma geri uelut ante iohannes:
Cum solitum propriumq; daret, que regula paulum
Compulit ut xpi deberent fonte renasci:
Quem nonuenturum sed iam uenisse iohannes
Insinuans digito caelestem prodidit agnum:

Hunc peccata canens a cuncto tollere mundo,
Quid geminum simulare cupis baptisma profane?
Dissona non iterant, repetitio rem tenet ipsam.
Non aliam: bisque illa foret que primitus esse
coepit. et ipsa redit, nam cum discordet origo
principii. finisque sequens et singula dici.
Et patet esse semel, nulloque errore gravantur.
Que collata simul possunt divisa probari,
Cum tamen heretico nigredine plenus averni
polluitur quicumque lacu: si lumen habere
Aecclesiae vult forte piae, non cogit ad undam
Nostra fides hunc ire iterum, quia nomine trino
Dogmata prava trahunt: nec qui sed quid dare posse
Explorare solet. positae quem vera fateri
Instituere manus: solusque repellitur error:
Indiversa trahens quod ipsis efficit unum.
Hos etiam bis sex memorat scriptura fuisse.
O sacer et felix numeri modus, agmine fuso.
Cum meruere cibi dampnorum semine nasci.
Iuris apostolici lata est tot gloria vasis. Ubi in epheso cum paulus diversis modis tribueret sanitatem vii iudei demoniaco manus inponere presumpserunt dicentes se in xpi nomine quem paulus predicabat efficere quos demon et responso reddito laceratos fugavit q. populus agnoscens venit et stant ad baptismum Sed et libros magicos incenderunt.

Iam sermone potens ephesi convenerat urbe
paulus et aetheriis fulgebat gloria signis,
Cumque per innumeros putarent saucia morbos
Corpora nec miseros operata refecerat aegros
Artifici medicina manu, velamina sacra
Absentes petiere sibi, quibus affuit ardens

recederet calor s. febriu credulitas tminu febri
Ut traderet vapor ille fides. finemq: calori
s. fidei s. ig i. uestis q̄ no omino sed ex dimidia parte cigit corpus t tegit
Altera flamma daret, semicinthia deniq: pauli
portata. manifeste uelamina capitis emissa. mēbra. s. ifirmor
Aegris oblata palam sudaria fusa per artus
i. egritudinū uicere calores p reposita
Langui pressere focos, membrisq: repostae
evanationē fugere morbi uirtus s. membra. i. sanans
Adnihilum fluxere lues, uigor omnia curans
s. uestiū pauli q. i. familiæ s. sanitatis puantur
Tactus erat, nullaeq domus annumere cessant
s. mun medicabili s. pauli portant t accipiunt. i. secitate uestimtorū pauli
Quod medica deueste ferunt, uirtute subipsa
s. imundorū tēpestas crudelis adnihilata t spreta
Spirituu quoq: turbo minax. uelut irrita fumi
uacuū euanuit plasmatura decora creatoris
Pars per inane fugit: ne fabrica pulchra creantis
creata s. de. i. tra similitudinem
Que plasmata solo caelestis imaginis instar
portauit s. q imaginē munere t gestat
Traxit. et auctoris speciem propignore portat
adventore diabolo sordidata s. hominū xp̄i Templū di estis et sp̄s di habitat i uobis
Hospite sit polluta suo, templumq: decoris
s. ne corrūpat raptoris diaboli foetor i. quando ista fiebant ephesi Modo loquitur de sceua
Inficiat predonis odor, quo tempore septem
i. iudaica gnre s. c̄tra diabolū audebant iudeo hītē. vii. filios qui uidentes paulū demoniacos liberare uoluerit ita agere sed n̄ potueruert. tandemq: ademoniaco quodam lacerati sē.
Iudea destirpe uiri noua proelia temptant.
locuti
Sic prius affati, quem paulus nomine ihm
similit adnuntiam
Predicat hunc tibimet pariter proponimus et nos.
i. occupatū relinque corpus s. diaboli exadūso. s. respondens
Peruasum dimitte locum, uox reddita contra
s. scio dix s. sit itellego s. iudeos
Xp̄m quis sit ait: quis paulus sentio, nam uos
s. xpo i. contēpnere s. me itellege amētiā
Ignotos uitare licet, cognosce furorem vox poete
s. o iudea pūsa c̄fitetur
Gens inimica tuū: demon regnare fatetur.
s. xp̄m s. ihc mundū c̄e dicis s. demone. i. superis s. o iudea
Quem uenisse negas. atq: hoc conuinceris ipsa
diabolo decipiente i. cadis s. demoni s. axpō s. īrespectu pauli
Quo stimulante ruis, cui nondatur ore placere.
i. ab timorē sonat dissona suæ uoluntati
Quod terrore mouet, contraria dicere uoto
i. lex di uetat s. fidē i. ius c̄seqtur dilectionis
Causa dei prohibet, quam lex comitatur amoris
certa s. c̄tigert. i. stupores Ecce admiratio poete
Hec est uera fides, que tunc spectacula plebi
uictricē superante gl̄am
Quamue triumphalem domino uincente coronam
euenit isano clamore stridens
Contigit inde geri. rabido cum murmure frendens
s. cultorib: rite nocens scindit uestes
Demonis ira suis bene noxia rumpit amictus.
dilacerat s. eorū s. vii. uiri tormta s. ademoniaco
Dissecat et facies, fugiuntq: pericula uicti.
furioso p c̄uerterī dorsa i. timore
Nudaq: precipiti conuertunt terga pauore.
quare s. o crudelis depicula dāpnationis ūba poete
Quid iudea ferox. iam nondeclade timebis.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Que socio sic hoste peris. cui criminis auctor
Punitorque idem est, ne sit te iudice pulsus.
Qua simul est peccante reus, mox fama per urbem
Sparsit ubique uolans. et demonis edere uocem
Quod uirtus est summa dei, concurrere gaudent.
Inlaticees intrare pios. maculasque uetustas
Fonte lauare nouo. scisque nitescere limphis.
E quibus una datur simul insonis omnibus aetas.
Ast alii magicis ponunt incendia libris.
Ut mereantur aquas. et uitent ignibus ignes.
Ardua flamma nimis. cuius super aethera fulgor
Euolat. et celum tales petiere fauille;
Quinquaginta etiam pretium posuere libellis
Milia nummorum. quem meruere nocentes
Sic abolere nefas, huius haec causa figurae est.
Lege facer numerus delicta resoluit ut olim.
Deluit in toto dauid sua crimina psalmo.
Contractusque fugat; nam quinquagessimus annus.
Cum iubeleus adest. proprii distractio ruris.
Antiquo donatur hero; seruire coactos.
Libertas amissa petit; mala debita laxat
Creditor. et limen patrie uetus aspicit exul.
Quinquaginta etiam cubitis distenditur arca.
Quae depressa uadis atque aequore tuta salutem
Sub numero pietatis agit. seruata que crescit.
Per spatii parcentis opem, quia xps ubique
Condidit aecclesiam uenia fabricante capacem
Que sic coepta fretis. latissima funditur annis.

Ubi in ephesi tera paulum demetri argentari qui diane aedes faciebat argenteos. seditionem temtauit post cuius allocutionem ad theatrum irati pariter cucurrerunt

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ubi nihil p(re)ualent strepit(us) insanorum.

Infelix ephesi demetrius arte locabat
Sacrilegis delubra locis argentea, suetus
Soluere uota suae pretio maiore dianę,
Cedere cuncta uidens prisci monimenta furoris
Ingemuit. & uarias his uocib(us) excitat iras,
Non pud& o socii nr(u)am cecidisse dianam?
Quam mundi suspexit honor, mortalib(us) ultra
Quae speranda salus. si non per secula possunt
Fine carere di i, quae nunc simulacra sacellis
Quae poterunt dare tuta focis. quos aduena paulus
Territat: & quicquid gerimus pronuntine diuum.
Muta metalla uocat, quorum discedit ab urbe.
Religio. pulsiq(ue) fugam petiere penates,
Et mihi iam uideo subitis lapsura ruinis.
Condita fana diu, templi quoq(ue) nobilis aedem.
In cineres stragemq(ue) dari, quam prendimus artem.
Quamue tenemus opem. quib(us) interclusa facultas
Est operum. crimenq(ue) for& fecisse dianam,
Pergite tempus adest, labor ultimus omnia secum
S i desper& hab&, sola est uia uincere uictis.
Formidare nihil, restat sors certa triumphi.
Pro superis mouisse manus, insurgite telis.
Et quam uota deam celebrant hanc arma reposcant,
His dictis plebs mota fremit. magnaq(ue) dianam
Communi clamore uocant, ac prepete cursu
Itur in obscenum cum seditione theatrum,
Non alio meritum decuit causasq(ue) dianę.
Lasciuos tractare foro, capit area turpis.
Concilii deformis opus, tamen impetus amens
Fluxit ut inuacuas oculis qui labitur auras.

discussus · semitas
Nullaq; dispersis retin& uestigia fumus.
dolenda · i. male operosa iudea · dianae · i. ministrare · desudas
O miseranda manus. cui tu prestare laboras. POETICA EXCLAMATIO.
estimas · templis
Perpetuam cur esse putas, te teste sacellis.
appellitur · s. diana · s. ab · lege · times
Eruitur fugitiua suis, quo iure pauescis.
s. diana · s. dianā · audes
Quā pereunte doles. celoq; adiungere temptas.
dianā · aruis · permanere · ratio · similitudinis
Quam terris remanere negas, nunc ordo figurae
exponendus · obscuritatib; · s. ordo · detectis
Explorandus erit. latebrisq; uidendus apertis,
legitur · s. sine ceteris metallis · templa · insipiens
Dicitur esolo demetrius atria demens
struxisse · s. dianae · s. metalla · capiente
Argento posuisse deae. cum plura capaci.
terra · interiore parte · s. atria
Protulerit natura sinu. quib; ista metallis.
conponeret · fabricatis · uiuificentur · imaginib;
Finger&, ut fusis animentur uultib; aera.
s. humani · artes · affirmant · uitā habere · lapides
Ingeniiq; manus permittunt uiuere cautes.
sacros · replicemus · ex integro
Quod si sciloquos uoluimus abordine libros.
i. uiā istius rationis · intellectib; · i. chrisis.
Inueniemus iter. puris quia sensib; aurum.
equiperat · castis · sermonib;
Comparat argentum nitidis scriptura loquelis,
supradicta · s. o tu egregie
Nam psalmus lic& ista canat. tamen inclite moyses.
profundius · ī dico · phibes · s. israhelitico · precipis
Altius haec memoras. populo cum talia dictas,
a. intellectū · a. puram eloquentiā · i. edificiorū di · adducite · ornatui
Aurumatq; argentum templorum ferte decori.
adhereret · in significatione · memoriae · rigida · intellectus
Quod iac& interius menti. nondura metalli
fides · sensu · editū · manifestius
Materies subcorde lat&. sedapertius illud
commouet nos adsciendū quid sit aurū · duxit
Exagitat quod xps amat, mens obtulit aurum
Cui · excellens · simul · offert
Cui fuerit pretiosa fides, pariterq; ministrat
audiuntur · intellectus t sensus · mentis
Argentum cui uoce sonant bona tympana cordis.
s. munera · adorent · laudent · corde · intellectus
Ut dnm duo iuncta colant. depectore sensus.
eloquio · pura loquela · doctrinae · s. moysi
Desermone sonus, sic aurum dogmata legis.
expetunt · s. metalla · i. sca · prestari
Argentumq; petunt, hec adpia templa parari.
s. di · aufugiant
Nos quia templa sumus. si crimina cuncta recedant.
prophetica · docent · s. paulus · agit · s. nob
Prescia uerba monent, quod apts ipse reuelat.
s. ideū · s. erit · i. laus diuina · Corde eni credit ad iustitiam. ore autē confessio fit ad salutē
Corde salus credentis erit. confessio uoce.
i. demetrio · i. eloquiū tantū · templa
Sacrilego res una fuit, demetrius aedes
edificauit · demetrii · eloquentia · certauit
Condidit argento; cuius facundia mouit

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Hos animos & norma prob& sine iudice sensu.
Numina uana coli. nec, uirtute uenire
Pectoris istud opus, cui pars hec sola dicatur.
Que rationis inops nudam serit ore loquelam.,

+ Nuda loquela dr̄ ubi sola littera intenditur sine spiritali sensu.

Ubi paulus in cenaculo usq: ad noctē pdicans lāpades fecit incendi ibiq: eutic' adolescens dormiens in fenestra cecidit de tertio cenaculo & in imo mortuus est repe tus; In q° paulus incubuit dicens animā ei' intra ipsū ēē & resuscitat' puer ubi paulus docebat ad p̄mū est cenaculū reuocatus.,

Sic corinthus & ephesus

Tu quoq: signa ferens. titulos in carmine nr̄o.
Troia repone tuos. & laudib: adde triumphos.
Qui magis ex uero fulgent tibi clarius actu.
Quam quae pomposo reboant tua bella coturno.
Lingua colona dei. cum semina foeta saluti.
Spargeret. in seram produxit tempora noctem.
Plus animis factura diem; micuere corusce.
Lampades. ut uerbi lucerent igne fideles,
Solus ab excubiis uiuacib: euthicus exul
Mersa sopore graui, commisit membra Fenestre.,
O male parta quies. o semper dedita somno
Pectora nuda bono. quantis pat& ille ruinis.
Quem nox sola ten&. numquamq: resuscitat ęgru
Ad meliora caput, nescit uigilare periclo.
Qui patitur dormire dō., quid mane fenestre
Quaeris adulte chaos. quidue hac in parte quiescis.
Qua ruiturus eris, res est inimica saluti.
Pendula celsa sequi, furtiuaq: somnia prono.
Carpere uelle thoro., poteras melior e cubili.
In uerbo recubare dei. pauloq: monente.
Eius uelle aditum cui limine peruia recto.
Ianua nomen inest. per quam de fonte lauate.

Hic troiana cōmemorat bella.

Lāpas grecū nomē ē & lux latine dr̄. Unde ūbū Lampo. pas. i. luceo. luces

poeta

Ille patit' dō dormire. q' fuerit in fenestra p' brisi erroris positus est

pendula dicitur q' pendent & in precipitio st.

Ego sū hostiū dic dn̄s. p me siqs introierit saluabitur

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Aduitam gradiuntur oues, hanc quertte cuncti.
Si rabidas fauces cura est morsusque cruentos
Euitare lupi; cuius lacerabitur ore
A pastore fugax · qui sparsos uocib: agnos
Euocat. atq: gregem propria demorte redemptum.
Hon sinit insidiis & amari uulnere dentis.
Rursus abhoste capi; mesto sonuere tumultu.
Atria, concurrit gemitu miserata frequenti
Turba uidere locum, qui funere tristis acerbo
Letitiam facturus erit; cui paulus adherens.
Pectore uiuit ait; quam uocem uita secuta est.
Morsq: repulsa fugit; quantum tua xpe potestas
In famulis operata fecit, tu redditus astris.
Aequalisq: patri demaiestate perhenni
Iura superna regis, sed que caro corpore matris
Uirginis orta tibi regnum spoliauit auerni.
Uiuaq: deproprio reuocasti membra sepulchro.
Teq: probas uoluisse mori; qua parte resurgis.
Ex qua natus eras · qua ferrea uincula soluis.
Lux aliis alterna redit te auctore · simulq:
Exemplo donata tuo · qui subdita dudum
Cogis & electis succumbere tartara seruis,
Interea felix surgit demorte cadauer.
Et meliore uia · trita poaenacula sospes
Ducitur adpaulum · cuius conspectib: insons.
Coepit adesse puer · uitae iam dignus honore.
Instruit aduetterem causas aperire figuram.
Fulta tribus cauernis noe describitur arca.
Aecclesie documenta gerens, stetit ordine primo
Pars hominum · pecudesq: gradum tenuere secundum.
Tertia sors addicta feris, que cuncta pundas

Scribitur. et multa corpora scorum surrexerunt qui dormierunt & uenerunt in scam ciuitatem & apparuerunt multis.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Arca quadrata tulit . uelut in baptismate fontis.
Omnib: est nunc una salus , sed morib: unus .
Non ualet esse locus . nam nidos fertur in illa .
Aedificasse noe , quem iustum dicit hebreus .
Et requiem ; quod xps inest . qui diuidit aequus .
Premia certa suis , quisquis uirtutis amator ,
Iungitur alta petens . noe stat proximus . infra .
Ingenio breuiore minor . sors dedita seuis .
Tartareum tenet ima sinum ; sic euticus ergo .
Prima parte cadens . inferni perditus oris .
Hesit & humana uacuus ratione . ferarum
Coepit habere locum ; cui postquam pectore paulus .
Incubuit . uerbumq: suum sapientia fudit .
Ore leuans animam carnali lege peremptam .
Addidit de morte redit ; quod epistola clamat .
Qui dormis iam surge citus ; rursusq: per urg& .
Teq: uigil de morte leua ; super ardua trina
Promeruit iam stare puer , quia dogmate trino
Comperit aeternae quae sit substantia uitae .

Deeo ubi scs paulus in litore maiorib: natu ex asia euocatis uale dixit plurima adlocut' . admonens significansq: annis trib: eis pdicasse dicens se hierosolimam ire iterum & plura passuru t quod ultra eu n uiderent admonens elemosina fieri . moxq: genu posito orans turbis lacrimantib: se ee pfectu qb: dato osculo prexit ad nauem .

Iamq: peragratis paulus stationib: orbis .
Ad solimam uenturus erat , quo sps illum
Pergere sepe mon& ; cupiens in litore noto
Perpetuum memorare uale . simul undiq: sacros .
Euocat . has reddens caro de pectore uoces .

Area dicta est quia arcebat . i. prohibebat t defendebat . ne mergerentur omnes qs continebat .

ualde electa · manum ponit · propugnantib; · pugnat · uirtutib;
O delecta manus · que xpi militat armis · ;
excelso · populus · s. p baptismum · s. mei
O summo plebs nata deo · meministis amoris
doctrinę · dogmata · mei · i. gentes · uoluntarius
Et studii documenta ; gentilia promptus
populos · i. iudeos · sustinui · cessatione · iras
Agmina iudaicosq; tuli sine fine furores ·
s. etnę · s. uos · nemine · occultaret
Ut uitę precepta darem ; nullumq; lateret ·
pdicata · a peccato
In populo narrata fides ; a sanguine uro ·
innocens · offensor · pdicationis · tenacis
Mundus semper ero ; nec debitor oris auari ·
absconsa · p solutam s. nescii fructuosum · s. me · sparsione · s. diuini
Clausa talenta luam ; sterilemq; insemine uerbi
esuriens · accusabit · i. populus · docet · i. abl. ope meo
Ieiunus culpabit ager ; uos conuenit inde ·
lucrum · pbere · bonam · s. adiudicium · xps
Usuram prestare piam ; cum uenerit auctor ·
s. omnium · inuestigator · famulos · s. cum requiret
Qui meriti discussor erit · seruosq; reposcet ·
talenti · augmenta · pcepta · dare
Mensure crementa sue ; mihi germina ferre ·
s. audientium · desiderium · germina · ubiq; · commdata · riuis t cordib; fideliu
Sensib; ardor erat · que passim credita sulcis ·
seminauimus · opera · modicos · mali hoēs · s. si uenerit auctor
Sparsimus ; at fructus tenues mala terra dolebit ;
pgo · i. in ierusalem
Uado uidere crucis uenerandam gentib; urbem ;
illuc · s. di · inuitant · diuisi · pugnę · certaminis
Quo me iussa uocant ; uarii luctamen agonis ·
s. hierusalem · parabit · pugnare · s. pricula · sustinebit
Hic dabitur certare mihi · nam cuncta subibit
s. certaminis sui · pficere · uult · lenissima · pars
Qui cursum complere uolet ; mitissima sors est
poenas · desideria · sustinent · s. futuri · additio t possessio
Poenarum · quas uota gerunt ; regniq; facultas · s. est
xpo · custodite s. uos · epi t sacerdotes
Perpetuo prorege pati ; seruate ministri ·
s. sanguinis · ecclam · cruare
Aecclesiam xpi pretium quam sanguine nobis
s. xps · i. funusuo mundo · s. xpi · seruare · contendant
Fecit inorbe suo ; famuli retinere laborent
s. propa · ui debitis · aplius
Quod dns demorte dedit ; noncernitis ultra
faciem uultum · p psentia ponit sui corporis · attentius · obsecro · s. uos
Iam faciem uultusq; meos ; uigilantius oro ·
commdatos · custodite · pplos · laceroso
Commissos lustrate greges · quia dente rapaci
s. post hec · esse · demones · i. custos t pastor · delinquit
Conueniet adouile lupi · custodia peccat ·
rapinis · diabolus · i. retedat · custodis · pigri t segnis
Cum spolus si raptor edit ; pastoris inertis
incuria · pditur · fur · pndit · seuior · hereticus
Fraude perit · quod predo capit ; sed & acrior hostis
incorde · s. quam ulla pestis · heresis · dissensio · fert
Intus erit · grauiusq; malum discordia portat ·
s. aecclesie · s. sub simulatione facit · ne detis locum · i. asperis casib;
Quae uulnus subpace creat ; ne cedite duris ·
s. aecclesię · pculosa · s. est · remunerat
Uirtuti damnosa quies ; nullumq; coronat ·
in luctamine · quietus · exaltatio · i. gtaplo sciat futuro
Instadio securus honor ; sua gloria forti · i. robusto cui

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Causa laboris erit, rarusque ad premia miles.
Cui pax sola fuit, uictoria semen ab hoste
Accipit; hinc oritur, domine plantaria uestra
Fecundare ual& qui per sua dona uenire
Ad sua dona facit; quodque adiuuat ipse ministrat;
Non ego diuitias luxu fallente superbas
Aeterna mercede uilia, nec munera sumpsi.
Uos potius quam uestra petens, me scitis ut iste
Cum socius pauperemanus, assuescite gazas
Inlucis proferre uias, operumque locare
Thesauros in sede poli; nil proderit aurum
Defossis quesisse locis, si claudat auarus
Quod celabat humus, quod non in paupere surgit.
Intellure iacet, caecoque reuoluitur antro.
Obscura peccante manu, laxate supernis
Corda precor montis; neque respuat ullus egeno
Tecta parare gregi, quo suscipit hospite xpm.
Sic postquam fatus dedit oscula cum simul orans
Flexit in arua genu, tristisque doloribus omnis
Ad lacrimas fluxere piae, longeque perundas
Obtutu comitante sequi meruere carinam.
Dumque per oppositas extenduntur lumina nubes
Additur in pelagus oculis uia raptaque flabris
Puppis adhuc nota est & mulc& imagine mentes.
Affectuque animi crescit mensura uidendi.
Sed quod dixit tribus hec annis precepta salutis
Nocte dieque dedit pat& hac ratione figura
Qui cantat ecclesie tria dogmata sepius edit
Historicum morale sonans typicumque uolumen.
Sic & enim ternas capitum sex uasa metretas
Quae ueteri delege nouo rubuere liquore.
Forma sacrificii perfecti prisca canistro.

Tres panes offerre iubet; quibus additur illud.
Discipulis quod xps ait; iam nocte roganti. — Amicus mihi uenit de uia ad me. accomoda mihi tres panes. et rel.
Tres panes debere dari; nox ista profecto est.
Mundus, ut hic siquis uerbi desider& aescas.
Exhibeas quesitę dapes. doceasque uolentem.
Quod pater & natus. quod scs sps unus. — hic sillaba q̄ṁ superuacua est. nisi pro impletione metri.
Sunt ds & numerum triplicat substantia simplex.
Hec semel hoc pia iussa canunt; angariat inquid
Te qui cumque petens. ut pergas preuius unum.
Cetera uade simul duo milia; nonne uidentur — VOX POETE
Hoc mandata loqui. siquis te consulit errans
Ignarusque uiae. quid sit ds edere malis.
Prode patrem. subiunge libens. quod filius & quod
Sps est almus. numero tres & tamen unus.
Hinc iudea uacans. sterilis que dicitur arbor.
Expectata tribus fructum non detulit annis. — Tres anni sunt tria tempora. unum ante legem. ii. sub lege. tertium sub gratia. i. euangelio. in his omnibus noluit iudea recte sapere de sca trinitate.
Quod triplici spernens tractare uolumina sensu.
Infidei numeris nescit dare munera xpo. Ubi paulus

audeis in templo in hierosolima tentus. quibus cupientibus eum interficere tribunus eum eripuit. uinctus duabus catenis. quod ebraice allocutus. qua fuerat addnm ratione conuersus. & cum hoc dixisset iussit eum inde discedere & gentibus predicare clamauerunt iudei debere eum tolli ne uiueret & uestimenta sua iacerent et in puluerem iactauerunt. uel de questione que aborta est de contrarietate uerborum.

Nobile iam templum salomonis adire
Coeperat. & ueteris sollemnia reddere legis.
Corripit hunc iudea manus. rabidoque tumultu
Conclamat necis esse reum. sed in arma tribunus
Euolat. & uinctum geminis iub& esse catenis.
Quae tamen astrictis incumbunt dura lacertis.

s. pauli supplicia p ligabant
Honanimum tormenta ligant, quod epistola pauli
luculenta i sermone dicit ligari ualere p̄dicatores
Lumine plena canit: uinciri posse ministros.
adstringi s. ministrorū s. dei opprimi
Vinciri non posse fidem: uerbumque tenere
tormentis s. adō s. theatri i. sillis
Suppliciis non esse datum; gradibusque sub ipsis
stetit s. paulus s. iudeorū locutione affatus
Constitit: hebreo plebi sermone locutus.,
certis finib:
O frs patresque: uiri. me nostis moris
puerulū s. ad pedes gamalielis deditus
Hic uenisse rudem, doctrine deditus omni.
i. cura conscius fruor
Legis amore fui, uobis modo testib: utor .,
i. uirorū epistolas portans cupiebā refectione ap damascū
Quorum scripta ferens ardebam cede damasci.
xpm colentes dāpnare multitudines s. ardebā mundi
Xpicolas punire greges. & finib: orbis
s. xpianā arcere i. mortales hōes
Hanc prohibere fidem; sed non mortalia possunt
creatori repugnare aduenit decelis
Auctori certare suo:, descendit abastris
claritas excecatura radio rutilo
Lux oculos clausura meos. & abigne corusco
s. istius lucis abscondita ē. obūbrantes obscuritates
Aucta dies latuit. calligantesque tenebrae
oculis i. sidunt t manent tenebrarū i hora auctū ē.
Orbib: incumbunt; quarum mihi tempore creuit.
cecitate lux celestis. diuidere p̄ncipia Res q̄ndo a
Aduemens cum nocte iubar; discernere causas inchoatur
finis acta suesset p uidi caligines a ignoratur
Euentus post facta solet., bene uidimus umbris. quom finiatur: p quā
i. fruituri xpo lucide s. meis iunctus ē ꝯfacta sit
Visuri iam sole nouo, sed & aurib: hesit discernitur:
uox iterato q̄a dicebat bis. saule. saule.
Clamor abore dei: repetito nomine saule.,
s. uocis sue concutit i. p̄mus i bello diutius
Me xps terrore quatit. ne signifer ultra
p̄sumere resistere lege s. xpm
Auderem bellare sibi, quo iure negabo.
s. xpo arguente corruo
Quo feriente cado: cuius de munere pronus
erigor aptiore. qm antea fui: p per celestē illuminationē
Attollor meliore uia: perque ardua surgo. pro ruina cecitate mea
excelsus fact sector casus diuine illuminationis dona
Sublimisque: sequor felicia dona ruinae, consequor
nimis o iudices trucia uibrauimus bella
Iam satis ociues crudelia mouimus arma .,
i certū monet s. pars uictoriosa
Nil dubium pars illa doc&: que teste beata
utitur i. q̄a hostis fui ultra placet. s. uos impugnatores
Fungitur hoste suo, quid adhuc lib& ee nocentes,
dececitatib: illuminamini in baptismi ād baptizat
De tenebris luce te meis, cui fontis abundi usus re cepit
acum oculorū donauit s. xpi i. cecitas peccati
Et uisum largita fides. & mortis imago
uisū recipe s. bapti i. corda iudeorū i. hum
Viuere cepit aquis, heu numquam saxea tellus.

Semnib: foecunda suis. uacuiq: labores . quia inuanu laborabant in lege. qn̄do nullu fructu sensus capiebant de xp̄o.
Qui sterilem patiuntur humum, post deniq: ihs
Hec uisus ait. procul hac procul urbe relicta.
Pergere saule para, non est tibi credula nri
Nominis, ad gentes potius cane uerba salutis.
Protinus hanc uocem querulę rapuere phalanges.
Proiciunt uestes. ac puluere longius acto.
Uentosa leuitate fremunt, uarioq: fragore
Personat in pauli rabidum discrimina uulgus.
O iudea nocens auctorem perdere uitę POETA DIC. k
Cum cuperes. sic dicta dabas, fuit optio linqui
Quem uelles clamosa tibi. sed abore cruento
Triste petis malesuada nefas. & gaudia pasche
Electo latrone colis; geminasq: furorem
Seua pio. placata reo, certamine cuncto
Te spolias, uacuamq: locas., cu durior ipsis
In stephanum tormenta iacis. deponis amictum.
Et nunc ueste cares. primi quia poena parentis
Est cognata tibi, ueterisq: in corpore portas
Trangressoris onus. contraria fontis honori
Ne renoueris aquis, adam sub criminis ortu
Cognouit quod nudus erat. documtaq: noxę
Hinc misero patuere suę, te mortis origo
Crebra subit, cui plena malis interserit ira
Bis habitum. quem culpa creat, iam bella tribunus
Uocib: his ardere uidens. fera uincula paulo
Addidit. & castris torquendum misit iniquis.
Nota querela locis. ut sit superanda canemus.
Paulus gesta loquens. socios ibi lumina dudum
Conspexisse suos. uocem tamen aurib: illam.
Non audisse refert. at tunc quo tempore cęcus

13

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

s. paulus s. dni socii s. luca euglista testante
Decidit: & uocem comites audisse leguntur.,

paulus dic eos n audisse uocem. lucas dic audisse s. quod negat quod affirmat
i. referentis i. litteratura
Sic uariat narrantis opus; sed utrumq: necesse est

concordet i. n dubiu s. comites pauli dicuntur
Concinat haut dubium; nam tunc audisse feruntur.

percepisse uocē istius ubi omnino
Accepisse sonum nunc nonaudisse profecto.,

s. qm supradixi p est apta itellegentia iuste ē credere
Hec rationis erit simplex uia. iure negatur

s. est fari s. eē quā n capit aliquis mte
Uox qm confusa loqui, neq: creditur illud

s. doctoris inporri sensu recollocat
A sermone dari. quod non inpectore condat

audiens dubitante agitatus t percussus auditu
Accipiens. dubia tantum stimulatus abaure.,

dubius sopitus t uox pcutit aerem n mte
Ambiguusq: fragor solas diuerberat auras.,

s. socii pauli cū paulo s. mte testantur
Sic audisse simul sic nonaudisse leguntur.,

i. tantū sonus s. q intrat in mtem
Altera pars sonitus. certa est pars altera uocis.,

portat reportat duplicē i. una uox speciem
Et fert atq: refert geminam res una figuram.,

Ubi scs paulus incastris tortus & flagellis ē cesus. contra quē iudei .xl. coniurauer. ne comederent t biberent priusquā occiderent paulū eunte ad tribunū lisiā. q. cū pdidiss& ppinquus pauli nocte atribuno missus e cesareā adfelicē presidem. ubi causā dix cū iudeis & oratore eor & postea apud festū successore. a quo appellauit ad cesarem uinctū eum felix fecerat seruari successori.,

populi tormti ardentia s. in
Agmina supplicii. feruentia corpore pauli

s. suarū atroces explicare carminib: furores
Poenarumq: graues euoluere uersib: iras

materia s. me s. mea ptimescit recedamus
Causa mon& sed lingua pauet; fugiamus abista.

s. o timidi peccatū mestū s. tacendo
Parte dolor: ueritiq: nefas tam triste premamus

sermonē lector lacrimationib: i. faciem
Eloquium. ne forte legens sua fletib: ora

irriget copiosis humida faciat s. libri s. lacrimarū
Compleat. & largis humescat pagina guttis.,

s. supplicia s. iudeorū implere. truculentos
Hec tamen haec poterant animos satiare cruentos.,

s. iudeis desideriū ī refectione
Ard& amor scelerum. cupiunt que insanguine pauli

pestiferas uibrare asga s. iudeorū
Sacrilegas uersare manus., que dura malorum

desideria i. xl. uechordis gentis i. filii
Uota quaterdeni uesanae stirpis alumni

statuerūt i. nullum gustare bibitionem
Inposuere sibi. nonullum sumere potum

prius t prandiū peracta ī refectione s. paulus illis
Primitus atq: cibum. quam facta cede daretur.

s. ex morte pauli. s. cupis. cibos tenebrosa. i. cogitationis similitudo
Hinc magis esse dapes. o pallida cordis imago.
s. o dignora s. pauli
Pocula sunt iudea tibi meliora cruoris
aquae t baptismatis poscens tangere pastus
Quam laticis, nullasq: uolens contingere mensas.
cruciaris scelus satiata morte s. pauli
Esuris adfacinus. saturamq: cadauere iusti
esuriem i. nieiunauit moyses adhoc ut occideret iustu
Queris habere famem, nonhec ieiunia moises k
ordinauit s. suo i. xl. impleta
Condidit exemplo tot consummata dieb:.
phibes. s. i lege i. armatos hoes. i. pparas
Ut memoras quot tela moues. totq: inspicis annis
sacr occultas apiri s. hisrahelis i. habundanti i. pluuia
Secretas patuisse uias, ubi diuite nimbo
s. tibi humore celi i. petra puices
Fluxerunt de rore tibi, rupesq: uicissim
sicca emisit limphas s. tepore t numero. cesecuti st. i. patres tui
Arida fudit aquas, inquo meruere parentes
supna pietate uit t pasci i. manna de celo manante
Diuina bonitate frui. donisq: supernis
pascere i. uitā illorū i. trux i. qdragenario
Enutrire animas, numero crudelis ab ipso
u o iudea s. i paulū iniqua pactiones adunas
Te seuire uenis. pollutaq: foedera iungis
multitudinis i. totū poplm iudeorum s. pauli reos
Agminis. ut plures faciat, mors una nocentes,
itellexit s. pfata i. tribunus; propū est nom. nuntiante nepotē
Comperit haec lysias. pauli uulgante propinquo. k
s. i istruunt isidias mandat citius
Quoue parant aduersa loco; monet ocius ergo
occulte pcepta occulari hora puidus
Clam sua iussa tegi, noctisq: in tempore cautus
tenebrosū anticipauit electis choortib: t exercitib:
Obscurum preuenit opus, lectisq: manip lis.
s. lysias securo deducant dignitate
Imperat. ut tuto paulum comitentur honore,
laus s. dignis i. este i. pditor causae i. o digne
Gloria demeritis ate delator honeste. Nc facit apostrapham adsuū nepotem k
s. sed es dign pmiis i. est remunerationes
Non aliena foret, quos q: est adpremia rarum.
manifestatione digne es pactatio maculat
Proditione places. nec te constantia ledit
constantiā celare metuis s. delationis s. tibi
Quam sceleri seruare times, incrimine uirtus
i. qndo scelus ciunguntur s. iudei
Crimen erit; cumq: adfacinus sociantur iniqui.
s. o delator. pditio culpā pmiis decorat
Est ibi culpa fides. quam tunc inlaudib: ornat.
s. omipotentis i. da opus benigna circūdantib: s. militū
Uerus honor cum causa pia est, stipantib: armis
i. regionē deide uenit icesarea cuenit Tertullus erat qdam
Caesaream mox paulus adit. quo turba cucurrit rethor. i. eloquens. filii
eloqntie adiuta s. tertullo. s. oratore tertullus auditu. i. adeptus patriae. quem miserunt
Rethore fulta suo; qui presidis aure potitus. ad felicem
inutilia t otiosa dixit s. respondens psidem. ut contra
Irrita uerba dedit; contra sic deniq: paulus dicerent paulo.
pcipue pnceps alonge s. nos
Optime preses ait. dudum te nouimus omnes
ueritatis doctrinas diligere sociā honestā
Iustitie documenta sequi. comitemq: modestiam
deliberationib: iustitiā s. bonitatis tuae confortat. s. me.
Consiliis hanc esse tuis, que gra suadet

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Fidere nec dubium tali sub iudice fari.

Non legis templiq: pium uiolauimus usum.

Urbib: ex asie uenientes soluere dona

Coepimus ad purum semper spectantia uotum.

Quis rogo liber erit: si res facit ista nocentem.

Eloquor haud metuens: neq: enim discrimina nouit

Formidare fides; audent quam dicere sectam

Luminis esse uiam; nec discordare nouellis

Iura uetusta patrum; fas est modo credere cunctos

Corpora de tumulis iam posse resurgere: postquam

Exiit inde suum qui condidit omnia xps.

Obstupuit felix admisso nomine; uincla

Quem faciunt aliena reum. quoq: obice paulus

Stringitur. & festi seruatur presidis anno.

Linquimus hic nimium: ne gaudia nr̄a morentur.

Adlatum iam paule uehi. certamina crebro

Que fuerant agitata foro. quantiq: legantur:

Iudaici fluxisse doli; nam talia paulus.

Cesaris ad solium uos prouoco. cesaris inquit

Appello romanus opem; cui festus; abibis

Ut cupis augusti cr̄ius uisure tribunal.

Nonstimulante metu fugiens discrimina paulus

Iudicii inuitauit onus; mens anxia semper

Pro uita meliore mori; sed muneris auctor

Preconi testis: quo iam dixerat olim.

Quod romam uenturus erat; clementia ibi

Omnib: internis fidei sitientib: haustum

Pocula dat de uase suo; cunctosq: rigari

Multifluo sermone iub&; meruitq: uenustas

Luminis occidui: de lumine crescere uerbi;

Dein ubi paulus sub custodia militari ad italiam
nauigans. ita ut fr̄es scideret. et nauis istrumenta

disrupta .s. xiiii. dieb: ꝑtulit tēpestatē ut nec solē nec stellas viderent. nec cibos sumerent. qui post ea allocut⁹ est desꝑantes q̊s ei adnō nuntiante anglō sint ꝯcessi ortatq: eos ut panē sic ipse comedebat accipent. & sic admiletē insulā peruener. ibi fracta naue omnes euaserunt.

Soluerat eoo classem de litore uector.
Austri nactus opem; cuius spiramine laeta
Crebrescente uia: ueliq: patentib: alis
Aequora findebat puppis; sed mox quidumquā
Uentorum tenuere dolu; mox flatib: euri
Rupta quies pelagi tumidisq: incandu undis
Caerulei pax ficta maris, furit undiq: pontus.
Attollensq: suas irato gurgite moles.
Denegat abreptae uestigia certa carinae
Quae suspensa polo deiectaq: iungitur aruis.
Terrarum celiq: sequax, cad& ars amice
P residis manus apta rati, gelidoq: pauore
Deponunt animos, nigroq: subdere ceci
Naufragium iam iamq: uident; clausoq: profundo
Mortis imago pat&; uastas percurrere sirtes
Historica ratione uocor; lacerosq: rudentes
Et claui fragmenta sequi; sed nonego linguam
Iam fragilem committo uadis rabidasq: procellas
Aufugiam temptare diu ne forte canenti
Obruat exiguam uiolentior unda loquelam.
Tangere pauca lib& .. tutas conabor harenas,
P terna fluctiuage latuerunt sidera puppi.
Hec solis radiis sub nubib: emicat axis.
Cumq: dies multos iam rite peregerit orbis.
In pelago nox una fuit; quo tempore nullis
Indulsere cibis; quanta est heu poena timoris
Supplicium nescire famis, dat semina causis

Nā pquā hō amalis sit tribulatus· reuertens admeliora opa nfacile labit.

Res mala sepe bonis, tam clari nautica pubes
Militieq: cohors hominis tempsisset honorem
Prosperiore freto· cuius custodia tandem
Soluitur· & seuo uenerantur abequore uecti.
Quem portum sensere suum; gerit illa ruina
Ne lateat quod paulus erat· sicq: patescat
Assertore mari; raptisq: elementa laborant
Luminib: prestare uirum; mediusq: tenebris
Appar& radiata fides, fit laurea iustis
Expretio quod terror agit; mansuraq: uirtus
Crescit inaduersis, que testib: ula periclis
Admeritum discrimen hab&, stans deniq: paulus
Conclamata piis animat sic pectora uerbis,
O utinam nris uoluisses fida iuuentus
Consiliis parere prius· ne litora crete
Linqueres insani rabiem passura profundi,
Non pelagi celiq: minas· non triste tuliss&
Iacturę populantis onus· nec turbine tanto
Desperata salus gemer& confinia mortis.
Cue tamen humanum conscendunt gaudia ~~uotum~~.
Hec facile est prestare dō; cui muneris usus
Hic potior: quem nemo putat; nā missus abastris
Angelus hoc placido ueniens denuntiat ore.
Quam turbam uehit ista ratis· tibi rector olimphi
Contulit: ut nullis figatur naufraga saxis.
Credite uera forent· nec spe frustrabor inani.
Qui merui promissa dei; concessaq: nobis
Insula portus erit; cuius statione licebit
Arrepta tellure frui, nauisq: solutae
Prospectare grauem nullo discrimine casum.
His dictis ruit ira maris· sublataq: dudum
Lux reuocata micat, uelamine noctis aperto.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Pandere iussa solum quod prebuit hospita nautis
Sicanio lateri remis vicina mileto.
Ante tamen rabidos quam vincant equoris estus.
Solvite proclamat paulus ieiunia fessi.
Et quarto decimo sicut nos vescimur inquit.
Iam panem gustate die memoranda figurae
Sacramenta pie valeant qua lege probemus.
Tempore quo primi fulserunt lumina mensis.
Hoc numero currente die decarnib: agni
Turba iubetur ali; quarum munimine tacto.
Libera niliacas meruit vitare tenebras.
Hinc spatio simili paulus degurgite mundi
Quos auferre cupit secum convivere suad&.
Et sacrum libare cibum vestigia moysi
Observata legens; quorum speculantib: actum
Hec duo sunt diversa locis sed proxima causis.
Et repetita salus uno defonte levatur.
Agnus xps inest panis quoq: xps habetur
De celo quod & ipse doc&; qui corpore ihm
Sumpserit hoste car&; nec iam sua iura pharao
Egiptusq: ten&; mox omnia demonis arma
His merguntur aquis quib: ille renascitur infans.
Qui captivus erat; falseque quoq: fluctus abissi
Linquuntur & tetri superantur stagna draconis.
Ereptoq: gregi largitur pascua xps.
Hominib: proprius pastor iam verus edenti.
Hinc etiam ecclesie gerit aurea luna figuram.
Que quarto decimo de prime lampadis ortu
Conspicit iam plena die quia corpore ihu
Crevit in orbe suo lucem factura perennem;

Ubi scs paulus in milete insula dum foco sarmenta congregar&
manum eius vipa tenuit que cum barbari dicerent homicidam

& crederent morituru· ille uipā iactauit in focu·
quē ita incolomē ſmirati· ut quē ſup uemente
tumore ſperauerant intrare dm̄ appellarent·

Pellere ut paulus crescentia frigora nimbis·
Contulerat sarmenta focis; cui uipera fixit
Demonis arma ferens· surgentib: obuia flammis·
Antiqua feritate manum· gelidiq: uenenum
Uulnus inigne dedit; quid adhuc male noxia serpens
A dno reuocare cupis· ueteresq: rapinas
Inlegis nouitate paras· quid mortis amatrix
Cuius esipsa parans· instauras bella redemptis·
Predo uenis· sed pre la iacet· leturiq: ministras·
Arboris alternus consumeris improba ramis·
Postq: crucem xp̄i mors est tibi portio ligni·
haud procul hinc aberant agrestia corda gerentes
Barbarica degente sati, qui murmure diro
Insonuere simul; satis est excrimine fusi
Sanguinis iste reus, nullis iam tutus in oris·
Cui pelagus tellusq: furent; mortalia tractant·
Et diuina probant, digito nam bestia pendens
excutitur proiecta rogis· bene reddita flammę
quam dedit ipsa prius, que cuspe protulit ignem
Unde gehenna calet, glacies tepe facta ueneni
Soluitur incineres· gelideq: superbia pestis
Exardore perit, focus hic rabidiq: uapores
Nonsolitas uires capiunt, atq: arida secum
Nutrimenta ferunt; sed tu modo decoquis ignem·
Uista tuo feruore fides, tibi subditur hostis
frigidus inque uicem faciens incendia flagrat·
Uipereo fumante gelu, uemente tumore·
Labi posse ferunt, quarum pinnata curru
Mens ignara boni nam tunc decorpore pauli

.i. uenenu͞. recedit. s. ab serpentin͞ abscessit. abhominatio
Uirus abest: oculis cu͞ squameus exit horror.
horrore͞. s. diaboli uetana baptizat fonte
Quem serpens antiqua dabat, purgatus inamne.
celesti mortificationi sequestrans a͞terenis dele orationibus
Aethereo: xp͞iq: cruci sua membra relegans.
s. paulus a serpente sorbet s. fidei uirus
Hesit ab angue mori, uorat hec que flamma uenenum.
a s͞cis uirtute͞ p͞cipit lumphis accensus deficit t͞ sauciat
A sacris uim sumit aquis, quib: ustus anhelat.
s. paradisi antiquos redire habitatores t͞ accolas
Qui dol& adpatriam ueteres remeare colonos.
sanu͞ durare longe stupefacta iuuenu͞ multitudo
Incolumem sic stare diu mirata iuuentus.
s. paulu͞. deu͞ demu͞ nouelle peregrine t͞ ītellege
Hunc ait e͞e d͞m, tandem rudis incola disce. POETA AIT k
quanta p͞sideat potentia. s. i͞ tanta largitur
Qua regnat uirtute polis qui talia confert.
seruos .i. d͞m estimes .i. sp͞italis ītellegentia
Ut famulos hoc esse putes, nunc causa figure k
p͞fectius manifesti ītuenda dono op͞is
Plenius inclari cernenda est munere facti.
s. est p͞cipiu͞ mortis .i. ex morsu. formata
Anguis origo necis, nam mors hinc edita nomen
gustamine. s. adae tenet insidiosa sc͞is
Demorsu peccantis hab&, contraria iustis
s. anguis. p͞stringere. i. bona͞ operatione͞ digna p͞ficiens
Uult retinere manum: q͞m manus apta ministrans.
iuste s. i͞scriptura huiusmodi agnouerit diabolu͞
Iure uocatur opus, talem qui senserit ostem
alacer t͞ p͞mpt p͞iciat .i. amore diuino consumat
Impiger excutiat. d͞niq: uaporib: urat.
aduncti insidias. uel temptationes. .i. uenen͞
Paulus ut admoti cognouit furta pericli.
latenter ītrare. temptare sup͞na arma accipiens
Serpere uelle sibi. celestia tela capessens.
calcauit. ī amore di͞. astutias. s. ignis nutrimine. augmentans
Pressit inigne dolos, cuius defomite crescens
s. eoru͞ q͞ hoc uidere͞ s. ī ... .s. est .i. amor diuinus.
Est accensa fides. & sensib: additus ardor.
ex h͞ facto s. fidei s. milet ensib: uenit a fertilitate baptismi
Hinc q: calor populis processit abubere fontis.

Capiam exe͞plu͞ pauli ... ut seuiamus, serpente͞ diabolu͞ o p͞ op͞ni͞n sua malitia ī ficere. p͞iciam eu͞ ī igne͞ m. i. amore diuino p͞mamus dolu͞ sue fallacie.

Ubi s͞cs paulus trib: m͞sib: inmilete insula mansit p͞ qua͞ patre͞ publii p͞ore͞ regionis eiusdem despatu͞ t͞ ce͞tos sanauit egrotos flante austro nauigans & diuersa loca maris ītreq: p͞tiens roma͞ usq: p͞uenit.

.i. ianuario. febr͞. martio. insula
Mensib: hibernis trib: inregione milete
multimoda͞ ccedit ope͞ .i. patre͞ publii
Multiplicem dat paulus ope͞, publiq: parentem.
pessima morti febre erigit dono
Finitima declade leuat; quo munere uiso.
exomni parte. p͞pantes ī sp͞ata͞ uelocite͞ acceperunt
Undiq: precipites subitam rapuere salutem;
crescit clari arbores frondes .i. ap͞lus m͞sis
Pullulat interea nitidi coma frondea ueris.
s. tempore ueris. uirescit terra frigore deficiente hieme. pruina d͞r q͞d urit
Quo iuuenescit humus. senio fugiente pruine.
regens naue͞. s. pauli. carbasis. patentib: eurus
Suscipiensq: ratem uelis cedentib: auster.

Conuerte domine captiuitatem nostram sicut torrens in austro
Conuerte domine captiuitatem nostram sic torrens in austro

Prebuit aligeras placidis in fluctibus undas.
Hunc spirante deo quem personat ore propheta.
Qui speciem fidei torrentem cantat in austro.
Sic quaque prostratis ad gaudia nostra procellis
Plurima quaeque distinctis oppida uicis.
Venit ad excelse sublimia culmina romae.
k Altius ordo petit duo lumina dicere mundi
Conuenisse simul tantisque e partibus unum
Delegisse locum per quem sua sidera iungant.
Omnia que fidei uirtutibus arua serenant.
Quae licet innumeris tendatur causa figuris.
Pauca referre uolens hisdem prestantibus aeda.
k Petrus in ecclesie surrexit corpore princeps.
Hec turrita mundi circumtulit oris.
Conueniunt maiora sibi speculentur ut omnes.
Terrarum dominae fundata cacumina sedes.
Gentibus electus paulus sine fine magister
Aequus hinc oris presens diffundit habenas.
Que gentes prelata monet quaque intonat istic
Vrbis cogit honor subiectus ut audiat orbis.
Dignaque materies petri paulique coronae est.
Caesareas superare minas et marce tiranni.
Pandere iura poli summumque in agone tribunal
Vincere ne titulos paruos contingeret hostis.
Aegiptus mundi formam gerit inde uocari
Que meruit ducibus plebs est commissa duobus.
In quibus officium fraternus nexuit ortus.
Idola tot rome mundo collecta subacto
Que fuerant tenebris obnoxia corda premebant.
Liberet hic populus quem uinxerat ante pharao.
Exuit egipti tot idem ductoribus umbras.
Perque lauacra dei que tunc maris egit imago

s. æterne adepti uiã scãm s. hic poptls doctrinã
Vite nanctus iter: celestem repperit escam.
s. petro et paulo s. fuit. i. fraternus s. aptls plus operatio
His etiam germanus amor. quib: amplius actus
i. natiuitas concessit s. ec. i. fil. aptos peperit. celis
Quam natura dedit; geminos quos edidit astris
s. cursu s. noẽ s. unius i. decurso
Non eadem tamen una dies; anniq: uoluto
sc̃ificauit iteratã s. pauli i. diem
Tempore. sacrauit repetitam passio lucem.
possidet perpetuam parilis amicitia. i. uictoriam
Et ten& aeternam socialis gratia palmã.

Error hic auctoris i h loco. hã ñ diuso tpr: s uno. urbs duo. ? bel ? papa testatur.

VERSUS CUIUSDÃ SAPIENTIS DE ARATORE.

Versib: egregiis decursum clarus arator.
Carmen apostolicis cecinit insigne coronis.
Historiamq: prius preponens cautus ubiq:
Substituit tipice sensatim uerba figure.
Lingua canora bonum testatur iure prophetam.
Misticus ingenium sic indicat ordo profundum.

Itẽ uersus laudatiui de aratore cõpositi elegiaco carmine

Aduuenes converte tuam fratercule musam.
Ludere qui possunt carmine multiloquo.
Nos autem uetuli sumus & iam corpore fracti.
Et uix audiri quod ualeat loquimur.
Deniq: dum fuerant nobis incorpore uires.
Audebamus inhaec praelia ferre pedem.
Nam quia uirgilium nobis inmente reducis.
Horreo ualde suum nec precor eloquium.
s. suũ eloquiũ
His placeat quib: omne malum delectat adire. — t omẽ plac& cognoscere mundum.
s. omẽ malum.
Illius inscriptis inuenietur enim.
Nos ad aratoris uertamus corde thaliam.
Ut quod scripsit ad hoc perueniamus opus.
Uirgilius paleas: frumentum prebet arator.
Hic mansura doc&: ille caduca refert.
Pastorum causas siquidem prior inquid & actus.
Uirtutes narrat alter apostolicas.
Ille crebro dictat hominum turpissima gesta.
Crebrius hic dñi dulcia uerba canit;

Cerberis hunc rapuit flatum cum corpore inultum
Suscepit michael hunc miserante deo.
Ille iouis socius patitur tormenta gehenne.
Iste petri consors regna superna tenet.
Incestam scriptis uenerem laudauerat ille.
Iste dei matrem poscit adesse sibi.
Hic ait eneam bello uicisse frequenter.
Hic paulum mundum iam superasse refert.
Qua propter iuuenis que sunt meliora sequamur.
Alterutrum dantes scripta decora stilo.
Horum namque locus sordet decorde repellit.
Cogit et inmense [s. precepta] sancta tenere dei.

Incipiunt uersus titulantis cuiusdam sapientis in librum prosperi rethoris.

Haec augustini ex sacris epigrammata dictis
Dulcisono rethor componens carmine prosper.
Uersibus exametris depinxit pentametrisque:
Floribus exuarius ceu fulget nexa corona.
Unde ego te lector relegas qui hec sedulus oro
Intentas adhibere sophis caelestibus aures.
Istic nam inuenies [s. tuum] animum si cura subintrat
Maxime quid doceant sacre moderamina legis
Obseruare homines uel quid sibi maxime intent.
Sideream caeli cupiunt qui scandere regnum.

Incipit prefatio sancti prosperi in epigrammata sua super dicta sancti augustini. capitula numero. CVI.

Dum sacris mentem placet exercere loquelis.
Caelestique animum pascere pane iuuat.
Quosdam ceu prato libuit decerpere flores.
Distinctisque ipsos texere uersiculis.
Ut proprias canerent epigrammata singula causas.
Et pars queque suo congrueret titulo.

Nec nr̄m hoc opus est sed ab illo sumitur hic ros.
Qui siccam rupim fundere iussit aquas.
Ut quod in affectum cordis pietate magistra
Venerat. hoc promat carmine laeta fides.

De uera innocentia

INnocentia uera est q̄ nec sibi nec alt̄i nocet.
Qm̄ q̄ diligit iniquitatē odit animā suam. et nemo
ñ prius in se quam in alterum peccat.

Epigramma

Perfecte bonus est & uere dicitur insons.
Nec sibi nec cuiquam quod noceat faciens.
Nam quicumq: aliū molitur ledere primum.
Ipsum se iaculo percutiet proprio.
Et cū forte animum non sit secutura facultas.
Non dubiū in cordis uiscere uulnus habet.
Nec fugit infecti sceleris mens praua reatū.
Cui nimis hoc solum qđ uoluit nocuit.

De hominib: diligen(dis)

Sic diligendi sunt homines. ut eorū n̄ diligant̄ errores.
Quia aliud est amare qđ facti s̄t. & aliud odisse q̄ faciunt.

Epigramma

s. o tu
Naturae quisquis propriae non spernis honorē.
In quocumq: hominum que tua noscis ama.
Sic tamen ut prauos uitet concordia mores.
Nullaq: sint pacis foedera cum uitiis.
Namq: quod artificis summi fecit manus unū est.
Queq: auctore bono condita sunt bona sunt.
Diuinū in nullo figmentum despiciatur.
Sola mala studiis addita non placeant.

De uera eternitate

Vera aeternitas & uera inmortalitas non est nisi
in deitate trinitatis. cui quod est esse ꝑpetuū est. quia
natura initio carens. incre ̄ato n̄ indigens. sic nullū finē
ita nullā recipit mutabilitatem. Creaturae ħ illae q̄b:
ds̄ aeternitatē dedit ł daturus est. n̄ poenitus omnis finis
alienae s̄t. quia n̄ s̄t extra cōmutationē. dū illis finis est
& tēporalis institutio. & localis motatio. & ipsa in au-

quitum sui facta est mutatio.

Epigramma

Aeternus uere solus deus omnicreator
Vita ipse uiuens permanet esse quod est.
Hoc pater. hoc uerbū patris. hoc et sps̄ almus.
Quorū natura est una eademq: simul.
Non coeptū aut auctū (l. additū) est n̄ hic mutabile quicquā est.
Quod subeat leges temporis aut numeri.
Uirtus preteritis prior ulteriorq: futuris
Nil recipit uarium nil habet occiduum.
Nam rerū quos ut uoluit sapientia fecit
Multis uita quidem est prestita perpetua.
Sed quod cūq: potest sese amplius aut minus esse.
Quodā fine ipsis que fuerat moritur.
Sic nihil aeternum (s. recipit) quod cōmutabile factū est.
Et quod cuncta super semp idem est deus est.

De patientia dei

Patientia dī est. q parcit contemptus. parcit negat. et magis uult uitam peccatoris quā mortē. Eruditio est penitudinis. et oblatio correctionis. Nec ulla ipsius opa misericordia uacant. quando hōi et idulgentia cōsulit et flagello.

Epigramma

Multa diu summi differt patientia regis.
Suspendens aequi pondera iudicii.
Et dum plectendis parcit clementia factis.
Dat spatiū ut pereant crimina non homines.
Uerbere n̄ numquam castigat corda paterno.
Ne cito consumant saeua flagella reos.
Sic pietate dei terrarū non uacat orbis.
Et nil est quod nos non trahat ad ueniam.
Cū rex saluandis ipsa quoq: consulit ira.
Et curat medicus uulnera uulneribus.

De ultione dei

Diuina bonitas ideo maxime irascitur. ne irascatur ī futuro. et misericorditer adhibet temporalem seueritatem. ne aeternam iuste inferat ultionem.

Cum deus exerta peccantes uerberat ira. Epigrāma
Ut norint homines quid mereantur agit.
Nam dum mortalis peraguntur tempora carnis.
Auxiliū miseris ipsa flagella ferunt.
Et uindicta breuis sic noxia crimina finit.
Ne sine fine habeat debita poena reos. De uera laudatione dei
Vera est confessio dn̄i benedicentis. cū idem sonus est oris & cordis. Bene autem loqui. & male uiuere. nihil est aliud quam sua se uoce dampnare. Epigrāmata
Laus uera indominū depromitur ore precantis.
Si que uoce fluunt intima cordis habent.
Non prodest cuiquā solis bona dicere uerbis.
Hoc pia mens habeat quod bene lingua sonat.
Nam fari recte miserū est & uiuere praue.
Dampnat nota malū regula iustitiæ. D[illegible]
Dilectio dī & pximi ppa & specialis uirtus ē piorū ac scōrū. cū ceteræ uirtutes & bonis & malis possint ēē cōmunes.
Plurima scōrū bona sunt cōmunia multis. Epigrammata
Et quiddam recti constat messe malis.
Sed pia pars summæ tendens uirtutis ad arcē.
Omne operū meritū uincit (t transit) amore dei.
Quo pariter quem cumq: hominū sic diligit ut se.
Hoc optans aliis quod cupit ipse sibi.
Unde istis geminis uirtutū qui caret alis.
Caelorū ad regnū n̄ habet unde uolet. De doctrina apl̄ica
Doctrina apl̄ica tā salubris atq: uitalis est. ut p capacitate uitiū neminē sui reliquat exptē. Quia siue paruuli. siue magni. siue infirmi. siue fortes. habent in ea unde alantur. unde satientur. Epigrammata
Exueret deus ut tetra caligine mundum.
Doctrinæ accendit lumen apostolicæ.
Que nullis animis nullis non congruit annis.

Lacte rigans paruos pane cibans ualidos.
Non tempus. non sexus. huic non causa resistit.
Omnes curat alit iustificat uegetat.
Sumite que magna apposuit sapientia mensæ.
Et uariis pasci discite diliciis.
Quarũ pars totũ est epulum. & quo quisq: iuuatur
De querendo dm̃. Inde capit uitam quã parit una fides. De querendo dm̃
Deũ querens gaudiũ querit. Sic ergo querat ut ñ ĩ se
sed in dño gaudeat. Accedendo eñi ad dm̃ illuminat
ignorantia. & corroboratur infirmitas. data sibi ẽ intel
legentia qua uideat. & caritate qua seruiat. s. dõ
Epigrãma Scire deum cupiens gaudere & uiuere quærit.
Si uerũ & summũ norit amare deũ.
Qui tribuit quicquid rectũ sapit optat agitq:
Et sine quo carnis gloria puluis erit.
Non ergo in quoquã sua munera desert auctor.
Perq: suũ dominus se manifestat opus.
Inq: illis habitat diues penetralibus hospes
De fastidio spiritali. Que gaudent hoc se cõpta quod ipse dedit. (s. munere)
Sicut corpori noxiũ ẽ corporea escã ñ posse pcipere.
Ita animæ piculosũ ẽ spiritales dilicias fastidire.
Epigma Ut perdunt propriam mortalia corpora uitam c
Si nequeunt escam sumere corpoream. d
Sic animæ nisi diliciis rationis alantur. b
Dum uerbi æterni pane carent pereunt. a
Nam quid erit quod dira procul fastidia pellat
De bonorũ & malorũ finibus. Cum se ipsa refugit mens saturare deo.
Nonnũquã multi ẽ q adñesse tendunt, quid ẽ enĩ tã
obnoxiũ paucitati quã qđ est debitũ pditioni.
Epigma Esse deo uerum & ppriũ est cui quisquis adheret
Æterni in regni lumine semper erit.
Nam qui iustitiã spernunt non esse laborant.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Inq: nihil tendunt & nihil esse queunt.
Non ergo illorũ poterit pars multa uideri.
Quorũ inscriptum nullus erit numero.
Sed uere magni & multi sine fine manebunt.
In xp̄o quorũ gloria perpes erit. *De tranquillitate iudicioru dei.*

Non concupiscit dš poenã reorũ tãquã saturari desiderans ultione. sed qđ iustũ ẽ cũ tranquillitate decernit. & recta uoluntate disponit. ut etiã mali non sint inordinati. *Epigrãma*

Nulla deũ oblectat miserorũ poena reorũ.
Nec scelerũ uindex ira mouet placidum.
Omnipotentis enim recta & tranquilla uoluntas
Quicquid discernit conuenit hoc statuit.
Ut nullis pateat regis censura querelis.
Cum iuste accipiet debitus ordo malos. *De bono intellectu.*

Bonũ intellectũ hĩt qui qđ faciendũ recte intellegit facit. Alioquin talis est sine ope intellegentia. qualis sine timore sapientia. cũ scriptũ sit. initiũ sapientiae timor dñi. *Epigrama*

Scriptorũ dñi plane uidet omne profundum.
Qui factis implet cognita uerba pius.
Nam nimis a sensu doctrinae deuius errat.
Si que curauit scire fugit facere. *De requie adhuc in carne uiuentiũ.*

Habet etiã in hac uita requiẽ suã anima q̃ de morte infidelitatis excepta ẽ. & ñ ab opib: iustitiae sed iniquitatis abstinet actione. & uiuens dõ & mundo mortua in humilitatis & mansuetudinis placida tranquillitate requiescat. *Epigrama*

Est & in hac uita multis requies data scīs.
Quorũ animas mundus non tenet occiduus.
Quos desideriis nullis peritura fatigant.
Et quibus omne bonũ est xp̄s & omnis honor.
Utuntur terra ut caelo fugientia temnunt.
Quod credunt qđ amant qđ cupiunt dš est. *De uouendo dño.*

Quisquis bene cogitat qđ uoueat dõ & que uota psoluat.

se ipsum voveat et reddat; hoc exigitur, hoc debetur. Imago cesaris reddatur cesari, imago dei reddatur deo. Sed sic sciendum est quid offeras et cui offeras, ita etiam considerandum est ubi offeras, quia veri sacrificii extra catholicam ecclesiam locus non est.

epigramma

Quid voveat domino quisquis bene corde volutat,
Ipsum se totum preparet et voveat.
Maior enim nequit offerri hostia mentis ara.
Et Christi exemplo suavior exit odor:
Quam cum homo castorum profert libamina morum,
Et de virtutum munere sacra litat.
Si tamen ut norit qui reddit vota tonanti (scilicet omnipotenti deo)
Unum divinis cultibus esse locum,
In toto mundo quem vera ecclesia prebet:
Et sine quo nullum iustitiae est meritum.

De iustitia et gratia

Duae sunt retributiones iustitiae, cum aut bona pro bonis aut mala redduntur pro malis. Tertia est retributio gratiae, cum pro regeneratione remittuntur mala et retribuuntur bona. Atque ita manifestatur quia universae viae domini misericordia et veritas. Illam scilicet impiorum retributionem qua pro bonis mala restituuntur, id nescit, quia non retribueret bona pro malis, nisi esset cui retribueret bona pro bonis.

epigramma

Iustitiae merces gemina est, cum vel bona rectis
Vel pravis digne cum mala restituit.
Salvatrix autem cunctorum gratia Christi
Non pensans meritum diluit omne malum;
Credentesque omnes renovans baptismate sacro
Dat bona que propter det meliora bonis.

De superne civibus

Omnis qui ad supernam pertinet civitatem peregrinus est mundi et dum temporali vivit vita, in patria vivit aliena, ubi tam multa illecebrosa et multa fallacia dominum nosse et amare paucorum est. Quibus fit preceptum domini lucidum illuminans cordis oculos, ut nec dei nec proximi caritate fallantur.

epigramma

A delecte adpatriam Christo redimente vocatus.

Uitam labentis temporis hospes agit. (i. ducit)
Dumque ad promissam requiem per non sua tendit. (s. sed per dona dei)
Mundanae patitur multa pericla uiae.
Quae (s. uia) nunc obsessa aduersis nunc plena secundis.
Aut frangit trepidos obligat aut dubios.
Inter quos laqueos currentem ad gaudia uera
Non capiet mundus cui uia xps erit.

De carnis cupiditate uincenda

Nemo est cuius animam corruptibile corpus et habitatio terrena non adgrauet. Sed adtendendum est ut carnis cupiditates spiritus uigore superent. et interior homo qui semper sibi sentit resisti. semper se diuino auxilio expectet adiuuari.

Epigramma

Nulla anima est quae non mortali carne grauetur.
Nec de corporea conditione gemat.
Sed confirmare inualidam et frenare rebellem (s. carnem)
Legitimum et proprium est mentis opus dominae.
Quae ius naturae ut moderamine temperet aequo
Et subdat sceptris noxia quaeque suis.
Ad domino auxilium et uires petat ut ualeat se (s. carnem)
Uincere ne sensus incitet ipsa (s. caro) suos.
Nam nullos famulae poterit compescere motus.
Ni fuerit xpi semper amore potens.

De angusta uia uitae.

Angusta est uia quae ducit ad uitam. et tam ipsa (s. uiam) nisi dilatato corde non curritur. quia in uirtutum quoque gradiuntur pauperes xpi amplum est fidelium spei. etiam si arctum est infidelium uanitati.

Epigramma.

Arta uia est uerae quae ducit ad atria uitae
Non recipit carnis gaudia mentis iter.
Amplis incedit spatiis terrena uoluptas.
Angusto uirtus limite celsa petit.
Et tamen hi calles quos mundi uana pauescunt.
Quaedam magnificis aequora sunt animis.
Difficilisque nimis perdura per ardua gressus

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Commendet fidei quod tolerare iuuat.,

De p(re)mio xpiane religionis.

Hoc affectu & desiderio colendus e(st) d(eu)s. ut sui cult(us) ipse sit
merces. Na(m) q(ui) d(eu)m id(e)o colit. ut aliud magis quam ipsu(m) p(ro)me-
reatur. n(on) d(eu)m colit. sed id q(uo)d adsequi concupiscit.,

Epigramma.

Hac desiderii deus est pietate colendus.
Iustitiae ut merces tota sit ipse deus.,
Nam sperans alio se munere posse beari.
Non q(uo)d poscit amat sed q(uo)d habere cupit.,

De occultis n(on) iudicandis.

De occultis cordis alieni temere iudicare peccatu(m) e(st). & eu(m)
cuius n(on) uident(ur) op(er)a n(isi) bona iniquu(m) e(ss)e ex suspicione rep(re)hen
dere. cu(m) eo(rum) q(uae) ho(m)i(n)i s(un)t i(n)cognita sol(us) d(eu)s iudex sit iustus. q(u)i s(it) pectoru(m) e(st) u(er)i(tas).

Epigramma

Culpare in quoqua(m) que non sunt nota malignu(m) est.
praesertim si que cognita sunt bona sunt.,
Non pateant faciles seuis rumoribus aures.
Que nescire iuuat credere non libeat.,
Linquantur secreta deo. qui si quid opertu(m) est
Inspicit & nullis indiget indicibus.,

De adiutorio dei.

Diuini est muneris cu(m) & recte cogitamus. & pedes n(ost)ros
a falsitate & iniustitia continemus., Quotiens eni(m) bona
agimus. d(eu)s in nobis & nobiscu(m) ut operemur operatur.,

Epigramma

Non dubie nostri deus est & rector & auctor.
Cum toto affectu que bona sunt gerimus.,
Ex operum specie clarebunt intima cordis.
Qu(a)e uiuae hominis mentem sp(iritu)s intus alit.,
Sc(i)s enim sc(t)os facit. & de lumine lumen
Exoritur. nullus fit bonus absq(ue) bono.,

De passionib(us) sc(t)o(rum).

Iusto d(e)i iudicio dat(ur) plerumq(ue) peccatorib(us) potestas q(u)a sc(t)os p(er)seq(ua)ntur.
ut q(ui) sp(irit)u d(e)i uiuunt & agunt(ur). fiant p(er) labo(rum) exercitia clariores.,

Epigramma

Quod plerumq(ue) mali in sc(t)os saeuire sinuntur.
Quodq(ue) bonis praui sepe nocere queunt.
Absq(ue) dei nutu non fit. qui corda suorum

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

His etiam bellis glorificanda probat.,
Crescunt uirtutũ palmæ crescuntq: coronæ.
Temnuntur mundi proelia pace dĩ., *de uera scientia boni.*

Non est uera scientia boni nisi adhoc comprehendat᷑
ut agatur., Inutiliter enim meditatur legẽ dĩ q
laborat ut memoria teneat qđ actione ñ implet. *epigrāma*
Scit legem. docteq: tenet iussa omnipotentis.
Qui quod nouit agens. diligit id quod agit.,
Non satis est domini præceptũ euoluere lingua.
Is meminit legis qui memor ẽ opis., *de amore legis*
Qui legem dei diligit. probat se inhominib: iniquis.
Id qđ contra legẽ est odisse ñ homines., *epigrāma*
Legem spernentes odit cum legis amator.
Non homines odit red reprobat qđ agunt., *de s[...]tandis*
Mandata dei scrutari nisi quieta mens *di mandatis*
non potest., Ut ergo religiosũ exerceatur studiũ
abicienda est iniuria malignorum., *epigrāma*
Scrutari legem possunt ut cumq: quieti.
Si mundi abstrepitu libera corda uacent.,
Ut mens ergo piis studiis intenta iuuetur.
Proelia diuinus carnea uincat amor.,
Nam templũ dñi per sacra silentia crescit.
Et tacite instruitur non futura domus., *de proficiendo*
Nemo tã eruditus. nemo tã doct̃ est. q supna illustra
tione ñ egeat; ñ eni ita ulla diuinorũ bonorũ aug
menta sufficiunt. ut ñ semp sit qđ mens rationabilis
& intellegendum desideret & gerendum.,
Doctrinæ dñi penetralia tempore in isto *epigrāma*
Ad plenum nulli peruia sunt homini.,
Semper enim scis super est quo crescere possint.
Et perfectorum gloria principium est.,

Uirtutem uirtus pariat. delumine lumen
Prodeat. atq; omnis palma gradum faciat.,
Nam cur noncupida mens querat que deus offert. &
Cui dando utrecte posceret ipse dedit.,

De dupplici ope dei

Si om̄s hoēs simul c̄siderem̄. q̄rū alii misc̄dia salui s̄t. Alii ueritate dāpnant̄. q̄a uniu̇sæ uiæ dn̄i .i. misc̄dia & ueritas suo fine distinctæ s̄t. si h̄ solos sc̄os ītueamur: ñ discernunt̄ hæ uiæ., Indiuidua enī ibi & agr̄a ueritas. & a iustitia misc̄dia., Quia beatitudo sanctorū & de munere est gratiæ. & de retributione iustitiæ.,

Epigrāma

Omnibus inrebus geminū est opus omnipotentis.
Totū aut iustitia est quod gerit aut pietas.
Que simul interras descendunt lucis abarce.
Ne cuiquam parti desit utrumq; bonū.,
Et quoniā cuncti auxilio miserentis egemus.
Precedit semper gratia iustitiam
Dampnantē eldtos. saluantem iustificatos.
Quos deus & donis auxerit & meritis.,

De obseruantia pacis

Xp̄ianæ p̄fectionis est pacificū ēē. omnē xp̄ianū hoēm etiā cū pacis inimicis spe correctionis. ñ c̄sensu malignitatis. ut si nec exēplū nec cohortationē dilectionis secuntur: causas tam̄ ñ habeant. quib; odisse nos debeant.,

Epigrāma

Moribus inscis pulchra est concordia pacis.
Cum multis unū conuenit atq; placet.,
Sed tamen hoc cohibenda modo sunt foedera amoris.
Ut solis hec pax sit tribuenda bonis.,
Iniustis etiam præstetur iusta uoluntas.
Nec quemquā spernant uota benigna hominē.
Non ut amicitiæ uitiis socientur iniquis.
Adsit sed prauis ut medicina animis.
Que si pace sua non sedat (placat) turbida corda.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

133 / 132

(t ne t non)
Nobis nec possit nostra perire quies. — *De custodia dei*

Custodit nos deus ab omni malo. non ut nihil patiamur adversi. sed ut ipsis adversitatibus anima non laedatur. Cum enim nostra adest temptatio. fit quidem id quod nos impugnat terrori. et ut cum bono fine adest sine vulnere animae temptatio consummatur. ad aeternam requiem de profundo temporalis laboris exitur. — *Epigramma*

Saepe quidem dominus sic cuncta adversa repellit.
Ut nullo attingi vulnere possit homo.
Sed mirabilior tunc est manus omnipotentis.
Illata afflictum cum mala non superant.
Laudetur custos virtutem dans toleranti.
Intima corrumpat ne furor exterior.
Nam non certanti nulla est speranda corona.
Palmam qua capitur gloria finis habet. — *De auxilio divino*

Ad caelestis hierusalem consortium non ascendunt. nisi qui toto corde praesentem non proprii opis sed divini esse muneris quod ascendunt. — *Epigramma*

(s. o tu)
Caelestem ad patriam tendens cognosce vocantem.
Cuius proveheris si bene curris ope.
Nam si te virtute tua ad caelestia credis
Scandere de superis pulsus ad ima cadis. — *De odio mundi in christianos*

Omnes qui in christo pie volunt vivere. necesse est ut ab impiis et dissimilibus patiantur opprobria. et despiciantur tamquam stulti et insani. quia praesentia bona perdunt. et invisibilia (s. bona) sibi ac futura promittunt. Sed haec despectio et irrisio in ipsos retorquebitur. cum et habundantia eorum in egestatem. et superbia transierit in confusionem. — *Epigramma*

Impia pars mundi parti est infesta piorum.
Nec tolerare potest dissimiles animos.
Ridens nolentes opibus praesentibus uti.
Sperantesque sibi credita (s. bona) posse dari.
Sed spernenda haec sunt populi opprobria scis.
Quae stulte (s. emittunt) iaciunt corda aliena deo.

Nam spes nrā ex hoc uisu fit certior omni.
Quod spondens quicquid credimus est ds̄ est.,

De patientia fideliū

epatientia deliū.

Tota fideliū salus tota patientiæ fortitudo adeū qui ī scīs suis est mirabilis referenda ē. quia nisi illis dn̄s esset. furori impiorū fragilitas humana succūberet.,

[Ep]igramma

Cum constans anima aduersis n̄ frangit ullis.
Et fidei uirtus intemerata manet.
Norit inesse sibi dn̄m patientia fortis.
In q: ei[s]. dī eius donum quod [i. n̄ cecidit] steterit referat.,
Nam quod n̄ cecidit proprus si uiribus aptat.
hoc ipso quo se stare putat cecidit.,

De obsequiis debitis

Ita et a plebib: principes et a seruis dn̄i sn̄t ferendi. ut sub exercitatione tolerantiæ sustineant̄ tēporalia et sperent̄ ætna.

Augetenī meritū uirtutis qd̄ ppositū n̄ uiolat religionis.,

[Epi]grāma

Reddendū est quicquid mundi bene postulat ordo.
propositumq: piæ non uiolat fidei.,
Mitib: et scīs nulla est spernenda potestas.
Aequū est seruire regibus et dominis.
Ut xp̄i famulis aduerū prosit honorem
Dilexisse bonos et tolerasse malos.,

De toleranda uarietate humana

[tol]eranda [uari]etate [hum]ana.

Recti corde de præceptis dei et constitutionibus nonqueruntur. quia iustum est omnia æquanimiter accipi. que iudicaturus uoluit tolerare.,

[Epi]grāma

Dum mutabiliū decurrunt tempora rerū.
Dumq: suis mundus motib: atteritur.
Rectorū est aduersa pati. et tolerare modeste.
Nec querula ī quoquam uoce mouere deū.,
Cuius iudicio nulli parcetur iniquo.
Et perpes iustos gloria suscipiet.,

[De ae]dificatio[ne o]mnis

Omnis scī ædificii stat' sic dō opante pficit. ita deo custodiente ēsistit. qm̄ tē utilis ordo ppositorū

custodia est. cũ sp̃s dĩ populo suo p̃sidet. & non solũ
greges sed etiã ipsos dignatur custodire pastores.,

Epigrãma

Cum lapides uiui pacis compage ligantur.
Inq: pares numeros omnia conueniunt.
Claret opus dñi. qui totam construit aulam.
Effectusq: piis dat studiis hominum.,
Quorum ppetui decoris structura manebit.
Si pfecte auctor ptegat atq: regat.,

De aeternis gaudiis.

Aeт̃næ ciuitatis æт̃na sт̃ gaudia. & stantiũ dierũ ppes
ã infinalitas nec uariabitur nec labet̃. qa icõmutabili pace
potient̃. qrũ omiũ erit bonũ. qđ fuerit etiã singulorũ.,

Epigrãma

Semp erunt quod erunt æт̃næ gaudia uitæ.
Gaudendi quoniam causa erit ipse deus.,
Nec uarios pariet motus diuersa uoluptas.,
Unum erit in cunctis lumen & unus amor.,
Inq: bonis summis posita expientiá felix
Nec uolet augeri. nec metuet minui.,

De lege caritatis.

Lex xp̃i pfectio caritatis est. q̃ đs pximusq: diligitur.
Et pquã dr̃ cõditori legis. dimitte nob debita nr̃a. sic &
nos dimittimus debitorib: nr̃is; Bene eni expectat pmissionẽ
dei qui mandatum eius exsequitur. nec frustra pecca
tis suis parcendum sperat. qui ignoscit alienis.,

Epigrãma.

Verus amor xp̃i uera est custodia legis.
Et mandata dei complet amans homines.,
Quorũ ignoscentes culpis sua crimina soluunt.
Quodq: aliis tribuunt hoc sibi prospiciunt.,
Det peccatori ueniam peccator. & aequa
Conciliet dominũ condicione sibi.,
Cuius iudiciũ de nr̃o examine pendet.
Qđ serim metim. qđ damus accipim.,

De remission[illegible]

Nihil đs iubet qđ sibi psit. sed illi cui iubet.,

Ideo uerus est dominus quia seruo non indiget. et quo seruus indiget.

Epigramma

Non ideo quicquam mandat deus ut sibi prosit.
Nec serui officio uerus eget dominus.
Cuius preceptis augetur qui famulatur.
Fitque minor quisquis neglegit imperium.
Nam deus omnipotens simul omnitenensque potestas.
Ipse sibi summum est perpetuumque bonum.
Numquam non habuit quod habet dans quicquid haberi
Prosit. et accipiens non nisi quod dederit.

De intemporali presciencia dei

Id quod in tempore nouum est non est nouum apud eum qui condidit tempora et sine tempore habet omnia que suis quibusque temporibus pro eorum uarietate distribuit.

Epigramma

Insolitum siquid labentia tempora promunt.
Hoc mirum [s. esse] mundus dicit habetque nouum.
Sed rerum auctori nullus non cognitus ordo est.
Cernenti quicquid saecula cuncta ferunt.
Que non incerta uoluunt magna agmina motu.
Sed sub iudicio stantque fluuntque dei.
Ut nihil existat nature in partibus ullis.
Quod non ille suo temperet arbitrio.

De prouidentia dei

Mutabilium [s. rerum] dispositionem inmutabilis ratio continet. ubi sine tempore simul sunt. que in temporibus non simul fiunt. quia tempora non simul currunt.

Epigramma

Lex aeterna dei stabili regit omnia nutu.
Nec mutat uario tempore consilium.
Utque locis presens simul est deus omnibus unus.
Sic aeui metas secum habet et numeros.
Nec tardum [t serum] aut properum sibi sentit in ordine rerum.
Cui cuncta assistunt acta et agenda simul.

De impunitate peccantium

Nihil est infelicius felicitate peccantium. qua poenalis nutritur inpunitas. et mala uoluntas hostis interior roboratur.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

39
134

Qui se peccatis gaudet feliciter uti · *Epigrāma.*
Infelix nimis est prosperitate [tas] sua .,
Dumq: capit miseros effectus praua uoluptas ·
Auera semper luce fit exterior .,
Sumens pestifera de consuetudine robur ·
Et sua complectens uincula mortis amor .,
Deficiant potius uana oblectamina mundi ·
Subdanturq: pio colla domanda iugo .,
Inq: putres febras descendat cura medentis ·
Ut blandū morbū pellat amica salus ., *De legis littera.*
Legis littera q̄ docet n̄ ēē peccandū · si sp̄s uiuificans desit occidit ·
Sciri enī peccatū facit poti⁹ quā caueri · et ideo magis augeri
quā minui · q̄a male ēcupiscenti etiā ꝑuaricatio legis accidit .,
Index peccati lex est plectenda [plectit · i · punit · i · dū uetat] uetando · *Epigrāma*
Que [lex] nisi cor mundet sp̄s interimit .,
Nullus enim est insons sola formidine poenae ·
Qui sctm̄ et iustū non amat imperiū [· i · mandatū legis] .,
Hunc [s · amandi] tamen affectum [· i · desideriū] n̄ lex sed gratia [s · xp̄i] confert [· i · donat] ·
Quodq: iubet legis littera uelle facit [s · grā] ., *De lege & grā*
Lex data ē ut grā quereret̄ · grā data ē ut lex impleret̄ ·
Neq: enī suo uitio implebat̄ · sed uitio prudentiae carnis ·
qđ uitiū ꝑ legē demonstrandū · ꝑ grām sanandū fuit .,
Non seruit iussis legis prudentia carnis · *Epigrāma*
peccati stimulos nec superare potest .,
Sed quia mens anceps [išitans] patitur mala corporis aegri ·
Querere diuinū cogimur auxiliū .,
Lex igitur facit ut poscatur gratia xp̄i ·
Ardua qua legis iussa queant fieri ·
Nec iam non ualeant carnalem uincere motū ·
Quos iustae legis conditor ipse iuuat ., *De promissione dei*
Hoc qđ ꝑmittit d̄s ipse facit · n̄ enī ipse ꝑmittit ut

alius faciat. q̄d iā n̄ē. p̄mittē sed p̄dicare. Idō n̄ ex op̄ibus (s. facit)
sed ex uocante ne ipsorū sit n̄di. & merces non impu
tet̄ sc̄dm grām. sed sc̄dm debitū. atq: ita grā iā n̄ est grā.,

gr̄ātia

Que deus omnipotens promittit perficit ipse.
Nec propriū externis uiribus implet opus.,
Hinc secura fides sperat quod credit amatq:
(t auctor) Auctorem qui quod spondet & efficiet.
Nam si que dn̄s promittit non operatur.
Sed solum humanū preuidet arbitriū.
Non hec dona eius sed sunt prædicta uocanda. (s. uocanda)
Ceu quisquā ex proprio sit bonus absq: deo.,
Quod quia non recipit pietas. ueroq: repugnat.
Gratia nos reparet. gratia iustificet.,
Que sic in cunctis implet sua dona uocatis.
Utquorū dux est fiat & ipsa comes.

De fidelium culpis & infidelium bonis.

Sicut n̄ impediunt ab æterna uita iustū q̄dā peccata
uenialia (.i. leuia) sine q̄b: hec uita n̄ ducit̄. sic ad salutē æt̄nā
nihil p̄st̄ impio aliqua bona op̄a sine quibus diffi
cillime uita cuius libet pessimi hominis inuenit̄.

Ut quedā tenues maculæ in splendore piorū
Maior uirtutū quas uacuat numerus
Aeternæ donis nequeunt obsistere uitæ.
Nec merita obscurat grandia culpa leuis.
Sic aliquid plerumq: boni pars impia gestat
Magni mole mali. quod facile obruitur.,
Nec prodest quiddam recti sapuisse malignis.
Si uerum sancte non coluere deū.,
Una fides igitur. spes una est. atq: amor unus.
Quo fiat iustus sitq: (batq:) beatus homo.,
Nam bona que prauis naturæ ex dote supsunt.
Augent peccati pondera non minuunt.,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cum uoluntas mala potestatē accipit De male uoluntatis
efficiendi quod cupit. ex iudicio dī uenit. ap̄ quē effectu.
ñ est iniquitas. punit enī etiā isto modo. nec ideo īiu
ste quia occulte. ceterū iniquus puniri se ignorat. ñ cū
manifesto supplicio senserit nolens quantū mali sit qđ ppetrauit – uolens.

Epigramma

Cum datur iniusto peccandi optata potestas.
Ut mala mens praue quod cupit efficiat.
Ira est magna dei. qua multos sic quoq; punit.
Ut quibus exultant criminibus pereant.
Crescit enī occulte cum longo poena reatu.
Ausibus inlicitis si nihil obstiterit.
Et magis erranti ne parcant flagra timendū est.
Quam ne non fiat qđ uoluisse nocet.

De superbia.

Omnia uitia in male factis tantummodo ualent.
sola supbia etiā in recte factis cauenda ē.

Epigramma

Omne genus uitii proprio tantū ualet actu.
Et peccata suā que q; gerunt speciem.
Sola est innumeris armata superbia telis. (i. sagittis)
Cui possunt uires & bene gesta dare.

De impari usu contrariorum

Interest plurimū qlis sit usus uel earū rerū
q̄ psperę t earū q̄ dicitur aduſe. Nā bonus tēporalib; nec
bonis extollit̄. nec malis frangit̄. malus ħ huiusmodi
tam īfelicitate punit̄. quam felicitate corrūpit̄.

Epigramma

In rebus mundi non idem est omnibus usus.
Nec cuncti paribus cuncta gerunt animis.
Namq; bonos non blanda inflant (extollunt) ñ aspa frangunt.
Sed fidei inuictę gaudia uera iuuant.
Terrę autē & foeni breuiter florentis amator.
Seu caret optatis seu fruitur miser est.

De morte sanctorum

Mala mors putanda ñ est. quā bona uita pcessit.
Ñ enī facit malā mortē nisi qđ sequitur mortē.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Non igitur multũ curandũ ē. necessario morituris q͠d
accidat ut moriantͬ. sed moriendo quo ire cogantur.,

gramma

Cuncta bonis prosunt quos & mors ipsa beatos
Efficit. ut sumant præmia principiũ.,
Ille igitur finis malus est quem poena sequetur.
Et qui perpetui porta doloris erit.,
(s. est malus ille finis beatorũ)
Non quo absumentur lacrimæ cunctiq: labores.
Ut ueteris pereant omnia signa mali.,

De puritate qua animus sp[...] ... in ... urtus

Ita ñ amittitͬ corporis s͞citas manente animi s͞citate
etiam corpore obpresso. sicut amittitͬ s͞citas corporis
uiolata animi puritate etiam corpore intacto.,

igrãma

Mens inlesa nihil uiolato in corpore perdit.
(s. coactã)
Inuitam carnem uulnera non maculant.,
Nec crimen facti recipit non mixta uoluntas.
Uelle magis facinus quam tolerare nocet.,
Sic autẽ ad cordis penetralia cuncta recurrunt.
Ut plerumq: animus sit sine carne reus.
Cũ quod ab intacto submotũ est corpore solus
Concipit & tectis motib: intus agit.,

...titudine ...antie.

De fortitudine tolerantie

Maior animͦ merito dicendus est. q̃ uitã ærumnosã magis
elegit ferre quã fugere. & humanũ iudiciũ maxime
uulgare q͠d plerũq: caligine erroris inuoluitur.
pro conscientię luce ac puritate contempnere.,
Qui ualet aduersis oneratã ducere uitam
Et tolerare magis uult mala quã fugere.
Maioris multo est animi quam ferre pauescens
Iniustũ indocti iudiciũ populi.,
Mens & eni recta & puri sibi conscia cordis
Hoc plus splendescit quo magis atteritur.,
Iustis q̃cquid malorũ ab iniq̃s dñis inrogatͬ ñ poena ē
criminis sed uirtutis (probatio) examen. Nã boni etiamsi seruiat

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

131 136

liber est. Malus h' etiamsi regnet seruus ē. [s. ē seruus] nec uni hōis
sed qđ ē grauius. tot dnōrū. quot uitiorū.

Oppressis quotiens iustis dominantur iniqui — Epigrāma.
Non est puniti supplicium meriti.
Sed uirtus fidei subtali examine crescit.
Nec seruile grauat libera corda iugum.
Solus peccator seruit male. qui licet amplo
Utatur regno. sat miser est famulus.
Cū mens carnali nimiū dominante tyranno
Tot seruit [potestatib:] sceptris dedita quot uitiis. — De oblatione uotoꝝ.

Nemo quicquam recte deo uouerit nisi
ab ipso acceperit quod uouerit. — Epigrāma
Optima uota deo quorū est dator ipse uouentur.
hoc sursum dignū est ire qđ inde uenit. — De essentia trinitatis.

Omnis substantia q̄ dī n̄ ē. creata ē. et q̄ creata n̄ ē dī ē. Nulla ĝ
differentia ē i ditate trinitatis. qm̄ ꝗ dō min' ē. dī non est.
Natura [.i. diuina natura] omnipotens una est que [nata] cuncta creauit — Epigrāma
Et proprie quod sunt omnibus esse dedit.
hac quicquid minus est. non est deus. a patre natū
Uerbū [s. ē dī] et qui amborū sp̄s est deus est.
Una eademq: triū qm̄ est essentia [.i. substantia]. que [s. a] se
Numquā t maior t minor esse potest. — Quales nos diligat dī

Tales nos diligit deus quales futuri sumus
ipsius dono. non quales sumus nr̄o merito. — Epigrāma
Tales a domino quales formamur amamur.
Non quales nr̄is extitimus meritis.
Scīficet. doceat. plantet. riget. excolet [t a]. ornet.
Et tibi perpetuo quod placeat faciat.
Nā nihil est hominis quod digne possit amari
Perficiat ꝓpriū ni bonus auctor opus. — [illegible]

Ordo tēporū i æt̄na dī sapientia sine tēpore ē.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

nec aliquid est apud illum noua qui fecit que futura sunt.

Epigramma

Artifice in summo sine tempore (i. serie) temporis ordo est.
Alque deo rerum non uariat series.

Aeterno auctori simul adsunt omnia semper.
Cum quo infactorum est ordine quicquid erit.

De principali rerum omnium causa

Voluntas dei est prima et summa causa omnium corporalium spiritaliumque motuum. Nihil enim fit uisibiliter et sensibiliter quod non de inuisibili atque intellegibili summi imperatoris aula aut iubeatur aut permittatur secundum ineffabilem iustitiam premiorum atque poenarum gratiarum et retributionum in ista totius creature amplissima quadam inmensaque re publica.

Epigramma

Principium mundi deus est quo cuncta mouentur.
Et que permittit uel iubet auctor agunt.
hinc mutabilium rerum inmutabilis ordo
Aeterni seruit legibus artificis.
In que suos fines procedit queque uoluntas.
Nec uariis meritis arbiter aequus abest.
Corda regens. uires tribuens. peccata remittens.
Mitis subiectis inplacidus tumidis.
Ut nec poena malum quemquam nec gloria iustum
Suscipiat nisi cum laude et honore dei.

De fontibus bonorum & malorum epigramma

Scire (s. o tu) uolens in qua rerum sis parte locandus.
Discute (i. cognosce) quid timeas quidue sit id quod amas.
Nam cuncti hoc gemino nascuntur fomite motus.
Respondentque suis germina principiis.
Et quod quisque bonum sibi tempore duxit in isto.
hoc summi regis iudicio capiet.
Angelicos ciues et christi membra renatos
Non trahat aduetere carnis origo hominem.
Multa quidem in nostros mundus bona (præstat) perferat usus.
Et pleno tellus seruit opima (optima) sinu.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Sed terrae hospitib: celi super astra uocatis.
Uirtutis palma est spernere blanda soli.
Et sic p̄sentis spatiū transcurrere uitae.
Ipsa peregrinis ne uia sit laqueus.
Nam declinantes pro summis ferre laborem
(l. cupidos) (l. inferiora)
Terrenorū auidos infima suscipiunt. De ineffabili excellentia pacis

Excedit supeminentia diuinitatis n̄ solū usitati eloqi n̄ri. sed etiā intellegentiae facultatē. Uerius enī cogitat dr̄ quā dr̄. & ueri. ē. quā qđ cogitat. N̄ parue ħ notitiae pars. ē. si antequam scire possumus quid sit deus. possumus scire quid non sit. Epigramma.

Nulla quidem mens est mortali incorpore uiuens.
Que plena uideat cognitione deū.
Sed miris operū signis ostenditur auctor.
Rectoremq: suū cognita queq: canunt.
Unde licet fandi uires animiq: uigorem
Uincat & excedat gloria lausq: dei.
Nos tamen officio cordis gaudemus & oris.
(l. uici)
Et tanto oblectat succubuisse bono.
Hinc fidei uirtus. hinc flamma oriatur amoris.
(l. restat)
Quod latet exercet qđ supat reparat. De supbia diaboli & humilitate xp̄i.

Diabolus supbus hominē supbientē deduxit ad mortē. Xp̄s humilis hoēm oboedientē redux̄ ad uitā. q̄a sic ille elat̄ cecidit & deiecit c̄senti entes. sic iste humiliat̄ surrex̄ & erexit credentes. Epigrā

Lucifer immodicae naturae elatus honore.
Angelus inde hominē subruit unde ruit.
(hoēm)
Sed xp̄s miserans deceptū fraude maligni
Inse illi aditum posse redire dedit.
Si caueat pactis hostis seruire superbi.
Sectari & studeat formam humilis dn̄i.

Qui patris in deitate manens deus omnicreator
Uerus de sacra uirgine natus homo est.
Sic nrm̄ assumens matris de corpore corpus.
Esset ut assumptæ carnis origo deus.
In quo per lauacrū fidei uirtute renata.
Cæleste accipiet gens noua principiū.
Nil hominis primi retinens sed plena secundi
Splendore & capitis glorificanda sui.

De uera beatitudine.

Omīs q̄ hn̄t qđ uolunt ñ continuo beati sunt, Continuo
h̄ miseri q̄ ut ñ hn̄t qđ uolunt ut id hn̄t qđ ñ recte
uolunt, propior. ē. ɡ̄ beatitudini uoluntas recta etiā
ñ adepta q̄ cupit quā praua etiā si qđ cupiuit obtinuit.

Epigrāma

Non semper uere est felix impleta uoluntas.
Cum sepe iniusti sint mala uota animi.
Recte igit̄ cupiens & iam si non sit adeptus.
Persistendo tamen uelle bonū bonus est.
At prauus qđ fert animo si non habet actu
Tam miser est quā si quod cupit obtineat.

Quomodo sit esse cū dō.

Magna hominis miseria ē cū illo ñ ēē. sine q̄o ñ potest. ēē.
In quo enī est sine dubio sine illo ñ ē. & tamē si ei ñ meminit.
eūq; ñ intellegit neq; diligit cū illo non est.

Epigrāma

Maiestate dei concluditur omne quod usquam est.
Qua sine nil rerū stare uel esse potest.
Huic homo si recte famulatur proximus heret.
Si (.i. abnuit) resilit misero degit in exilio.
Omnia sic dn̄s (discernit) discriminat ordine iusto.
Quod sunt (optima) summa bonis (pessima) ima parata malis.

De derogatione uerbi.

Diuinitas uerbi æq̄lis patri facta ē. particeps mortali
tatis nrǣ. non de suo sed de nr̄o. ut nos efficeremr̄
participes diuinitatis eius. non de nr̄o sed de ipsius.
Omnipotens genitor natusq; & sp̄s almus.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Una in personis par tribus est deitas.
Quae genus humanum prostratum fraude maligni
Adnitam hac fecit posse redire via.

Naturae utriusque Christus causaque redemptor.
Mortalis fieret non minuens quod erat.
Perque habitum servi (exinaniret) vacuaret iura tyranni (id est diaboli).
Et letum leto vinceret innocuo.
Hinc verbum carni insertum carnemque receptans.
Nec se confundit corpore, nec geminat.
Sic naturam hominis virtute augente superna.
Esset ut in vero lumine lumen homo.
Qui vires mortis qui vitae absorbuit haustum.
Factum est aeternum quod fuit occiduum. De eadem re.

Quisquis consilio aeterno contraria sentis. Epigramma
Et verbum in nostra carne manere negas.
Divinae pietatis opus dissolvere quaeris.
Speque sua mundum dispoliare cupis.
Nam quid ventura quemquam salvabit ab ira.
Quidve hominis primi crimine liber erit.
Si deitas verbi non nostrae est (infixa) insita carni.
Aut Christus falsi corporis umbra fuit.
Quis genitus puer est intactae virginis alvo.
Quae natura annis crevit et aucta cibis.
In qua prole patrem mundi se credidit Abram.
Quaeve eius stirps est omnia sanctificans.
Quis regale genus simul est et pontificale.
Quisve idem David filius et dominus.
Peccati servis et mortis compede vinctis
Unam est dignatus ferre redemptor opem.
Qui nostri generis carnem cum morte receptans.
Nos pro hosti ut nobis vinceret (se) opposuit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Et carne exuicta dominantē pculit hostem.
Ut caperet palmam preda uetusta nouā.,

Quomodo mali homines sint habendi.

Perfectū odiū ē. qđ nec iustitia nec scientia caret. idest
nec propt̄ uitia od[er]is hoēs. nec ppt̄ uitia diligas hoēs.
Recte ĝ imalis odimꝰ malitiā. ⁊ diligimꝰ creatā. ut nec
pp uitiū natā dampnet̄. nec pp natā uitiū diligatur.,

Epigramma.

Rectiuolens animus sapiens ⁊ amator honesti [.s. honestatis]
Quosdam odio dignos iudicat esse suo.,
Nec tam hos toto depellet foedere gnarus.
Naturam errantū diuidit a uitus.
Sic generi indulgens proprio ut peccata recidi [.i. abscidi]
Optet ⁊ ut dampnet crimina non homines.,

Exhortatio ad ueram sapientiam. Epigramma.

Cohortatio ad ueram sapientiam

Ad patriam uitæ de noctes ualle uocati. [.s. o uos]
Uirtutū gradibus scandite lucis iter.,
Arduus atq; artus fert [ducit] ad cælestia callis.
Deuexa ad mortē ducit ⁊ ampla uia.,
Qua fallax tumidi incedit sapientia mundi.
Commentisq; suis [.i. geniis] ludificata ruit.,
Et mala corporei sequitur dū gaudia sensus.
Exulat [peregrinatur] auerso lumine ceca procul.,
Nec falsarū habitu uirtutū ornata iuuatur.
Perdit mens ueri nescia quicquid agit.,
Nouerit ergo dm̄ sapiens totisq; medullis.
Diligat inq; ipso [.s. dō] se quoq; amator amet.,
Sit bonus ⁊ iustus. sit uerax atq; benignus.
Sit forma ⁊ speculū lux ⁊ imago dei.,
In xp̄o factus nouus ⁊ iam carne uetusta.
Exutus uilem mente relinquat humū.
Ut sacri templi quacumq; in parte locetur.
Magnū erit in capitis corpore quicquid erit.,
Difficilia ⁊ laboriosa sunt figmenta mendacii.

Qui h' uerū uult dicere ñ laborat. Quietiores s̄ teni
boni quā mali. et absolutiora s̄ uba ūidicoꝝ q̄ cōmta fallaciū.

Epigrāma

Fallaces semper curis torquentur amaris.
Et mala mens numquā gaudia pacis habet.
Lubrica dū trepido mendacia plasmate fingit. [s. mens]
Consummans totū tempus in arte mali.
At simplex animus commenti [fraudulentiæ] liber iniqui
Nil amat iniustū nil gerit inplacidum.
Sectator ueri potiatur [augeatur] luce serena.
Est qm̄ mendax noxq: dolorq: sibi.

De utilitate diuinarū scripturarū

Bonæ s̄t i scripturis scīs misteriorū pfunditates.
que ob hoc teguntur ne uilescant. ob hoc queruntur
ut exerceant [·i· nos]. ob hoc aperiuntur ut pascant.

Epigrāma

Quamuis in sacris libris quos nosse laboras
Plurima sint [s. o tu] lector clausa et opaca [obscura] tibi.
Inuigilare tamen studio ne desine scō.
Exercent animū dona morata tuū.
Gratior est fructus quem spes productior edit [cōponit].
Uilior obiectorū uile aderit pretium.
Oblectent adoperta etiam misteria mentē.
Qui dedit ut queras addet ut inuenias.

De oratione dn̄i

Orans cū sudore sanguineo dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s significabat
qd̄ ex ecclā [·i· ex toto corpore xp̄i] emanaturas s̄ martirū passiones.

Epigrāma

Ferre parans xp̄s poenā mortēq: ppinquā.
Iniunctamq: suis [s. seruis] ingenerare fidem.
Cū prece sanguineas fundebat corpore guttas.
Et pretiū mundi sudor erat dn̄i.
Nec crucis aspītas poterat terrere uolentē.
Que regnaturæ gloria carnis erat.
Sed cruor ille pares scīs spondebat honores.
Orturis toto corpore martiribus.

Nam cum sacra seges terrarum impleuerit orbem.
Omnis ab hoc uno semine messis erit.

De sacramentorum perceptione

Sacramentum pietatis in iudicium sibi sumit indignus, bene esse
non potest male accipienti quod bonum est.

Epigramma

Magnum praesidium est sacro libamine pasci.
Si cor participis crimina nulla premunt.
Nam geminat sibimet peccati pondera quisquis
Quae bona sunt sumit, quae mala non refugit.

De uera laude

Qui laudat dominum in miraculis beneficiorum, laudet etiam in temporibus ultionum. Nemini (nunc) blanditur (nunc) minatur; si non blandiretur nulla esset exhortatio, si non minaretur nulla esset correctio.

Epigramma

Qui laudat dominum de mundi conditione.
Quae terrarum in specie praedicat artificem.
Laudet et aeternam mortem flammasque minantem.
Et iusti regis iudicium metuat.
Spes de promissis nihil ambigat, omne dabit rex
Quod parat (promittit) et meritis gratia maior erit.
Sed properent sontes (noxii) peccati abrumpere nodos.
Ante diem mortis dum locus est ueniae.

De acceleranda conuersione

Remedia conuersionis ad dominum nullis sint cunctationibus differenda. Ne tempus correctionis pereat tarditate, quia et paenitenti indulgentiam promisit, dissimulanti diem crastinum non spopondit.

Epigramma

Conuerti ad mores rectos et uiuere sancte
In Christo meditans quo(d) cupit acceleret (festinet).
Cedant uirtuti uanarum obstacula rerum.
Nec prestat uoti tempora lenta (l. pigra) fides.
Quid iuuat in longum causas producere morbi.
Cur dubium expectet cras hodierna salus.
Scimus correctis ueniam non esse negandam.
Sed nulli nostrum est ultima nota dies.

De timore recto.

Omnia quae timentur rationabiliter declinantur. Deus sic [?]

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

timendus est. ut ab ipso ad ipsum confugiatur.

Utile prudenti est mundana aduersa cauere. *Epigrāma* 140
Et quod uitandū prospiciat fugere.

d Sed cū peccati merito manus omnipotentis
c Omnia concludens artat ubiq; reum.
a Unū profugiū tutū est deus ipse timenti.
b A quo discedens ne pereat redeat.
Conuerti namq; ad dnm̄ certissima uita est.
Et pacem offensi quaerere sola salus. (s. est)
Qui terret parcit. qui percutit ipse medetur.
Uiuere (s. si) uis. illi (s. subditus esto) subdere quē metuis. *De uirginitate*

Uirginitas carnis corpus intactum. uirginitas
animae fides est incorrupta. *Epigramma*
Carnis uirginitas intacto in corpore habetur.
Uirginitas animi est intemerata fides.
Qua sine corporei nil prodest cura pudoris.
Sed mentis pietas auget utrumq; bonū. *De modo habendi*

Multa nos ī facultatib; nr̄is sup̄flua habere p̄babimus.
Si necessaria sola retineam̄. nā uana q̄rentib; nihil sufficit.
Et alienorū q̄dā ḿ retractor ē. q̄ p̄futa paup̄ib; īutilit̄ habet.

Magnū peccatū est amor īmoderat' habendi. *Epigramma*
Et plus quam uitae sufficiat cupiens.
Nam quod (s. est) mos uestis quod poscit cura salutis.
Si uanis sit mens libera non onerat.
Siqua igitur superant quorū non indiget usus.
Debilibus prosint atq; iuuent inopes.
Quisquis enī cupide non expendenda re condit.
Que nulli tribuat pauperibus rapuit. *De differentia diuitiarū*

In magna egestate sunt diuites. iustitiae opes.
et sapientiae thesauros non habentes. qui ḿ dn̄o seruiunt.
ea bona adquirunt. que perire n̄ possunt.

epigramma

Terrenis opibus cum dives gaudet iniquus.
Verius se miserum nescit egere bonis.
Nam quid erit quod non momento temporis uno
Perdere mundana conditione queat.
Cui [divitis] licet adversis cessantibus omnia parcant.
Lege tamen mortis sit [s. dives] faciendus inops.
At bona iustorum nullis obnoxia dampnis [detrimentis]
Hostes. furta. ignes. et mare non metuunt.
Indemnis servat proprium sapientia censum.
Nec perdunt meritum parque fidesque suum.
Omnis virtutum semper substantia salva est.
Invitus [i. invite] Christi munera nemo rapit.

De vera bonitate

Non sufficit abstinere a malo nisi fiat quod bonum est. et parum est nemini nocere. nisi studeat multis prodesse.

epigramma

Dignus laude quidem est vitam sine crimine ducens.
Et quaecumque sibi scit nocitura cavens.
Sed non hoc pietas [i. patitur] contenta est limite [termino] claudi.
Nec iusto veteris abstinuisse sat est.
Maior cura boni est fratrum relevare labores.
Et ferre optatum tristibus auxilium.
Pascere ieiunos. nudos vestire. ligatos
Solvere. discordes conciliare sibi.
Et quaecumque homines miseri solacia quaerunt.
Haec ut possibile est promere corde pio.
Ut vivens recte cupidus vereque benignus
Quae mala sunt fugiat. quae bona sunt faciat.

De impunitate peccantis

Peccator cum peccat non ideo a Domino non videtur quia male agentis poena differtur. gravius autem meum decernitur cui etiam ipsa correctio denegatur.

epigramma

Gaudet transgressor peccato impune [sine poena] potitus.
Si non infertur debita poena reo.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ceu nulla offendant hominũ commissa [peccata] tonantẽ.
Aut aliqua excelsi notitiæ lateant.
Sed uectorũ auidis [cupidis] grauior tunc ira timenda ẽ.
Cum sese remouent uerbera iustitiæ.
Nam quid erit morbi [mali] quod non dominabitur illi.
Cui supera [superna] auxiliũ iam medicina negat [si miseretur]. De gaudio recto.

NON potest ũquã fraudari dilectionib: suis cui xp̄s ẽ. gaudiũ. æt̄na hs exultatio ẽ q̄ bono letat̄ æt̄no. Epigrãma.

FElices uere faciunt semp: beatos
De uero & summo gaudia bono.
Nam mundi ex opib: breuis ac peritura uoluptas
edita perpetuæ semina mortis habet.
Non placeat uanis animũ subnectere rebus.
Pestiferisq: auidam mentẽ onerare cibis.
Cor mundũ & sapiens fructu uirtutis alatur.
Et xp̄i intro pectore regnet amor.
Quo semel impletus numquã uacuabit̄ ille [s. amore].
Aeterna æt̄ni flumina fontis erunt. Quid hoiem deo iungit

DEO qui ubiq: ẽ ñ locis sed actionib: aut longinq̃ aut pximi sum̄. q̄a sic separat dissimilitudo. ita nos illi iungit imitatio.

OMnem habitũ mundi totus d̄s implet & ambit. Epigramma
Nec presens ulli desinit esse loco.
A quo longinquus multũ est nimiũq: remotus.
Quisquis sinceræ luce caret fidei.
Cuius [fidei] si radius depulsa nocte nitescat.
Diuino impletus lumine lumen erit.
Non igit̄ terrarũ orbis. non æquora ponti
Inuia circuitu sunt obeũnda uago.
Ut possit rerũ dominator & auctor adiri.
Quem in templo cordis mens pia semp habet.
A quo ut dissimilis terra in deserta recedit.

Sic uitae merito proximus est similis., [f. illi]

Q̄d tota īfideliū uita peccatū

Omnis īfideliū uita peccatū ē. & nihil ē. bonū sine sūmo bono. ubi deē. agnitio ęt̄nę & īcōmutabilis ueritatis. falsa etiā uirt̄ ē. ī optimis morib:.

e Quamuis multa homini p̄ uulnera prima supersint.
f Que uitam hanc faciant laudis habere decus.
d Si tamen ingenio claro & probitatis amori
c Fons desit fidei subdita corda rigans.
a Cunctarū frugū marcescit inutile germen.
b Nec fruitur uero lumine falsus honor.,
Ignoratus enī deus & non credita uirtus.
Que uera ad summū prouehit arte bonū.
Non sinit enitī regna ad cęlestia mentem
Obstrictā uanis occiduisq: grauem.,
Perq: omnes calles errat sapientia mundi.
Et tenebris addit que sine luce gerit.,

De obseruantia sabbati

Male celebrat sabbatū q̄ ab opib: bonis uacat. otiū h̄ ab iniq̄tate debet ēē. perpetuū. quia bona conscientia non inquietū sed tranquillū facit animum.,

Non recto seruat legalia sabbata cultu.
Qui pietatis opus credit in his uetitū
Nulla dies actus hominū non dampnat iniquos.
Omnia conueniunt tempora iustitię.,
Nec corrumpuntur uirtutibus otia sc̄ā.
Tantū a peccatis libera corda uacent.,

De uera libertate

Libera semper est seruitus apud deum. cui non necessitas seruit sed caritas.,

Libertas nulla est melior maior ue potestas.
Quam seruire deo cui seruit bene amor.,
Absq: iugo posita est dicionis amica uoluptas [imperii]
Que uiget affectu. non gemit imperio., [amore]

De superbia q̄ū bonis ultimā dn̄t.

Quo primū uitio supat̄ est homo. hoc ultimū uicit.

Cū enim omīa peccata supauerit manet piculū. Ne bene 143
sibi mens conscia ī se poti⁹ quam ī dnō glorietur., Epigramma 142

Qua primū inmortem ē homo pulsus fraude maligni
Q hanc illi extremā [fraudē] bella peracta mouent.,
S ublimes ut cū palmas clarasq: coronas
S umpserit atq: hostem subdiderit [calcauerit] pedibus.
U irtuti propriæ uelit adsignare triumphū
N on dnō [s. et] cuius munus opusq: fuit.
I nquo uno [dnō] superat omnis qui nonsupatur.
Q uo [dnō] dignante manū [auxiliū] subdere [submittere] nemo cadit., De diligendo dm,

A ncipitis [dubiæ] uitæ qui [s. o tu] uis superare labores. Epigramma
A Dilige quod semper uerus amator habet.,
I nstant terrenis infesta picula rebus.
F eruent pdampnis proelia proq: lucris.
E t nihil est int̄ carnalia uota quietū.
N ec pax sollicitis nec modus est cupidis.,
I nsolo est mens tuta dō quem linquere nolens.
N umquā erit æterno n̄opulenta bono., De uitio adulationis

A dulantiū linguæ alligant animas īpeccatis.
A Delectantur enim ea facere inquibus non solū
L n̄ metuit̄ rephensor. sed etiam laudat̄ auditor: Epigramma
L ingua assentatrix uitiū peccantis aceruat [.i. cumulat].
E t delectatū crimine laude ligat.
N ulla sit ut lap[...]so reparandæ cura salutis.
B landitur sonti [...] dum male-suadus honor.,
L ibera sit potius uox correctoris amici.
S erpere nec fibris ceca uenena sinat.
N ec credens medici uerbis fallacib: æger.
N oxia laudatæ uulnera pestis amet., De martyrib: non baptizatis

Quidā n̄ pcepto regenerationis lauacro xp̄o incon
Q fessione moriunt̄. et tantū eis ualet ad abolen[...]

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

peccata quantũ si abluerentur fonte baptismatis.,
Si mundo moritur diuino fonte renascens.
Fitq: nouus uita qui sepelitur aqua.
Fraudati non sunt sacro baptismate xpi.
Fons quibus ipsa sui sanguinis unda fuit.,
Et quicquid sci fert mistica forma lauacri.
Id totũ impleuit gloria martirii.,

De uenia q iusti etiã indigent

Iustitia nrã quãuis uera sit ppt uerũ finẽ boni adquẽ refert.
Itamen tanta est ĩ hac uita ut potius remissione peccatorũ
constet quam perfectione uirtutum.,
Magna quidẽ in multis est excellentia scis.
Quorũ animos superi gratia roris alit.,
Sed dũ mens quedã patitur mala corporis ægri.
Et pugnã internis exteriora mouent.
Nunquã ita pfecto capitur uictoria bello.
Uera ut securus pace fruatur homo.,
Inter discordes motus contagia serpunt.
Ipsaq: uirtutũ gaudia uulnus habent.
Ut faciat cunctis longa experientia notũ.
Non esse hoc plenam tempore iustitiam.
Ni dñs miserendo lauet delicta suorũ.
Et dans uirtutũ munera det ueniam.,

Dei cognoscibilib:

Diuinorũ operũ secretas noscere causas
humanis ñ est possibile ingenuis;
Nec nullo tamen intuitu speculatur operta.
Qui multa ut lateant scit placuisse deo.,
In quo (dõ) mens imbuta fide simul omnia discit.
Perq: operũ speciem suspicit artificem
Fingentẽ rebus formas loca tempora motus.
Mensuris numeris ponderibusq: suis.
Scrutari ne cura procax abstrusa laboret.

Cui cuncta in Christo nosse et habere datur.

De non desperando peccatoribus.

Non est desperandum de malis, sed pro ipsis ut boni fiant studiosius supplicandum, quia numerus sanctorum de numero semper augetur impiorum.

Epigramma

Ut morbo oppressis prestanda est cura medendi,
Donec in aegroto corpore vita manet.
Sic pravis multa et vitiorum mole gravatis
Sanctarum pietas est adhibenda precum.
Ut dum possibile est mutari corda malorum,
Horrescat noctis devia lucis amor.
Conversisque novam mentem det gratia Christi.
Qua fiunt homines iustificante boni.

De prudentia pacis.

In tranquillitate pacis conprehendenda est doctrina sapientiae. Quia in tribulationum turbinibus difficulter agnoscitur. Nec facile inveniuntur in adversitate presidia que non fuerunt in pace quesita.

Epigramma

Dum non perturbant animum discrimina mundi.
Dumque diem pacis proelia nulla premunt.
Exercere fidem divinis convenit armis.
Consilioque omnes anticipare minas.
Tranquillam et curis vacuam sapientia mentem
Imbuet et placidi pectoris hospes erit.
Nam quod non fuerit conceptum corde quieto.
Adquiri in saevo turbine non poterit.

De bono quod nemo non invitus amittere...

Potest homo invitus amittere temporalia bona. Numquam vero nisi volens perdit aeterna bona.

Epigramma

Omne bonum mundo concretum et tempore partum (id est paratum).
Quacumque amitti condicione potest.
Ut quamvis dampnis vigilanter cura resistat.
Saepe tamen propriis dispolietur homo.
At bona que vere bona sunt nec fine tenentur.
Semper habet quisquis semper habere cupit.

Nec uim ferre potest xpo subnixa uoluntas.
In quo (xpo) persistens omnia uincit amor.,

[De] remediis tribulationu.

Deremediis tribulationū

Fidelit̄ supplicans dō pnecessitatib: isti᷒ uitæ. & misedit̄ audit̄. & misedit̄ ñaudit̄. Quid eni infirmo utile sit magis nouit medicus quā egrot᷒. Si h̄ idpostulat qd̄ ds̄ pcipit. fiet omino qd̄ poscit. quia accipiet karitas quod parat ueritas.,

[Epi]grāma

Inter mundanæ mala conflictantia uitæ
Sepe quibus dn̄i corripitur populus.
Qui tempestatū uaria sub clade laborant.
Noscant se iusti ferre flagella dei.,
Atq: ipsū toto gemitu planctuq: precentur.
Ut qua scit miseris auxilietur ope.,
Non etenī proprio arbitrio curabitur æger.
Nec uero leges ipse dabit medico.,
Morbida rimetur penetralia dextra salutis.
Et depressa graui uiscera peste iuuet.,
Absq: dolore quidem nequeunt mala sueta repelli.
Sed quod leserunt dulcia amara nouent.,
Poeniteant morbū. & uitiis uirtute fugatis.
Regnū peccati respuit aula dei.,
Adueniam tendunt iusti pia uerbera regis.
Ira breuis rectis gaudia longa dabit.,

De bello intestino.

[De bel]lo in[test]ino.

[Epigra]ma

Numquam bella bonis numquā discrimina desunt.
Et cū quo certet mens pia semp habet.,
Que carnē oblectant scō sunt noxia cordi.
Contra animi legem proelia corpus habet.,
Pulsant exterius diuersis motibus hostes.
Intus ciuile est & sociale malum.
ossit mundi inlecebris uitiisq: resisti.
est corporei mortificanda hominis.,
que mens recto famulam subiure tenebit.

Et domitę ut regnet carnis in officiis.
Excelso nisi que seruit bene subdita regi.
Unde est facta uolens fiat ut inde ualens., Nullā ēē mali naturā.

Cū uniuſę natę (natura) per uerbū dī factę sunt. iniquitas per ipsū facta n̄ ē.
Quia iniquitas nulla substantia est. & peccatū n̄ natura ē.
sed uitiū natę id appetentis qđ n̄ est ordinis sui., Epigrama

Per uerbū omnipotens deus omnia condidit unus.
A quo natura est nulla creata mali.,
Et quod non fecit diues sapientia uerbi
Non habet in rerū conditione locum.,
Nulla igitur uitiis substantia nullaq: uita est.
Que uegetet corpus materiam ue suam.,
Sed cū libertas discedit ab ordine recto.
Nec seruant ꝓpriū que bona sunt modulū.
In culpa & uitio est uagus in contraria motus.
Fitq: malū ueram deseruisse uiam.,
Inquam si toto properet quis corde reuerti.
Nullus neglecti limitis error erit.,
Totaq: deleti peccati poena peribit.
Condita in integrū restituente dō., De petitionib: ctrariis.

Deus cū aliqđ male poscit̄. dando irascit̄. n̄ dando miseretur.,
Cum dī effectus precibus non prestat iniqs. Epigrāma
Multū concedit quod noctura negat.,
Errantes uoto non uult delinquere facto.
Iratus sineret quod prohibet placidus.,
Discat felici (s. hō) supplex gaudere repulsu.
Incipiatq: animo pellere quod uoluit.,
Parcentemq: dm̄ noscat sibi. cum rui turus
Non exaudiri ne rueret meruit., De iudiciis dī ...

Nullo mō iudiciis hōum cōparanda sīt iudicia dī quē ...
tandū iustū ēē. & iā qndo facit qđ hōib: uidet̄ in...

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

[E]pigrã
ma

Iudiciũ humanũ qđ falli sepe necesse est.
Non semper recipit regula iustitiæ.
At dñi in cunctis æqua est ueraxq; potestas.
Aspectũ cuius nulla remota latent.
Talis laudetur iudex. timeatur. ametur.
Qui uere iustus permanet atq; bonus.
Aduersos reuocans. conuersis cuncta remittens.
Deq; malis ueniã dando bonos faciens.
Non ergo audacter mens ueri nescia culpæ.
Quod placuit summi iudicis arbitrio.
Sed subdat sese iusto ignorantia regi.
Qui numquã que sunt non bona uelle potest.

De cohibenda iracundia

Nulli irascenti ira sua uidet͛ iniusta. unde ab omi indignatione cito redeundũ est ad mansuetudinis lenitatẽ. Nam p͛tinax motus facile in eius odiũ t͛nsit. cui non celeriter ignoscit.

[Epi]grã
ma

Nemo suæ m̃tis motus ñ estimat æquos.
Quodq; uolunt homines se bene uelle putant.
Unde animus celeri pace est reuocandus ab ira.
Ne robur sæuis tempora dent odiis.
Offensas sibimet parcentia corda remittant.
Nam nemo est qui non indigeat uenia.
Quã nri memores mundi inter uana uicissim
Omnib; in causis & damus & petimus.

De fine sc̃oꝝ

Cultor iustitiæ diuinæ & pacis amator
Quem uocat ad summũ uita beata polũ.
Scandere constant dextros adnitere calles.
Despiciens leuæ noxia plana uiæ.
Tutius est duros mundi tolerare labores.
Infestiq; hostis proelia sæua pati.
Quam uictũ officiis animũ submittere blandis.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

145

Captaq; seruili subdere colla iugo.,
Tempore inocciduo non longe est usus honoris.
Et celeri lapsu gaudia falsa fluunt.,
Finem igitur proprii sapiens speculabitur æui.
Et uia quā currit quo ferat aspiciet.,
Nam mundo (s. cūbentib:) innixis pars est cū principe mundi.,
At seruis xp̄i gloria xp̄s erit., De carnis desideriis castiga[ndis] Epigrāma di[...] Epigrā[ma]

Corporeos inter sensus moribundaq; membra
Multa animus patitur carnis ab hospitio.
Quę (s. caro) uitę de qua uiuit contraria quęrens.
Legem uult mentis soluere lege sua.,
Sed prudens præsul famulam frenare rebellē
Aeterni regis discit ab imperio.,
Et uerū accipiens supero de lumine lumen.
Noctem peccati cordis ab æde fugat.,
Nam quia cuncta deus bona condidit. ipsaq; nr̄i
Exilii regio est pulchra decore suo.,
Auditus. uisus. contactus gustus odorq;
Preberi gaudent undiq; quod placeat.,
Fitq; nocens homini presentis temporis usus
Si captum blandis inferiora ligant.,
Mens (s. o tu) igitur sapiens superas enitere ad arces.
Et summis fieri suesce beata bonis.,
Delicias iam nunc promissi concipe regni.
Uirtute et fidei quod cupis esse tene.,
Neue ad spem dubiam frustrate currere cre[das]
Naturae in xp̄o prospice liba (i. nota) tuæ.,
A quo susceptū si te non ambigis esse.
Totus homo in capitis corpore semper eris.
Tantū ut iussa uelis nutu admouere doce[...]
Qui qđ agit ūbo. p̄uenit auxilio.,

De altitudine fidei spei & caritatis Epigrama

In deitate gradus mensura & tempora non sunt.
Et quod idem est maius non habet atq; minus.,
Corporeæ moles longe formæq; recedant.
Uirtus summa caret finib; & spatiis.,
Quod pater hoc simul est uerbū patris. hoc utriusq;
Sp̄s. hic deus est unus & una fides.,
Per quam (fidem) uerorū spes non incerta bonorū
Sublimem ignito scandit amore uiam.,
Et prægustata superi dulcedine roris.
Doctrinis pasci gaudet apostolicis.,
Quisq; ergo indignas non uis incurrere curas.
Innecti uanis occiduisq; caue.,
Mortalis uitæ breuitas non multa requirit.
Paucorū exigui temporis usus eget.,
Esse (s. o tu) uolens. gaudere optans. scire abdita querens.
Utte non teneant ultima summa pete.,
Delectare deo rege. in cælestibus esto.
Et qui spem sequeris. credita amore tene.,
Nulla in te maneant hominis uestigia primi.
Nec formā ueteris gestet imago noui.,
Exulta agnoscens te uerbi in carne renatū.
Cuius si pars es. pars tua xp̄s erit.,
Qui ne dampnandi legeres (l. eligeres) mala gaudia mundi.
Promissum ad regnū se tibi fecit iter.,

De confitendo uno dō Epigrāma

Cū pater in uerbo sit semper. & in patre uerbū
Sitq; (s. cū) unus uerbi sp̄s atq; patris.
Sic de personis tribus est tibi non dubitandū.
Unum ut docta fides confiteare deū.,

Itē de eodē. Epigrāma.

Corde patris genitū creat & regit omnia uerbū.
Nec tamen est aliquid quod sine patre gerat.,
Unus enim amborū motus. ratio una mouendi est.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Par uirtus· idem sps̄· unus amor., Itē de eodem.

Sic magnus deus est de se ualet & manet ipse. Epigrāma

Cui summū & propriū est semper id esse quod est.,

Splendet enim uerū uero de lumine lumen.

Ingenitū agnoscens nouerit igenitū., Itē de eodē. Epigrāma.

Vna triū deitas· una est essentia ab uno.

Idem est cū uerbi sps̄ atq: patris.,

Nullum opus abiunctū· nulla est non æqua potestas.

In cunctis unū sunt tria principiū. De querendo psceuerant dm̄. Epigrāma

Cum pia mens in laude dei superata laboras.

Gaude quod tantū te bene uincit opus.,

Teq: aliquid superi cognosce hausisse uigoris.

Si tibi non satis est quod capis atq: sapis.,

Quere bonū sine fine bono & persiste reperto.

Quærere non habeant talia uota modum.,

Nam qui se nullo iam munere credit egere.

Crescere non cupiens perdit adepta tepens.,

TIRONIS PROSPERI· EXORTATIO AD UXOREM.

Age iam, precor, mearu; comes in remota rerū.

Trepidam breuemq: uitā· dn̄o deo dicemus.

Celeri uides rotatu· rapidos dies meare.

Fragilisq: membra mundi· minui pire labi.

Fugit omne qđ tenemus· neq: fluxa hnt recursu.

Cupidasq: uana mentes· specie trahunt inani.,

Ubi nunc imago rerū est· ubi sunt opes potentū.

Quibus occupare captos· animos fugit uoluptas.,

Qui centū quondam terrā uertebat aratris.

Aestuat ut geminos possit habere boues.

Uectus magnificas carpentis sepe purbes.

Rus uacuū fessis æger adit pedibus.,

Ille decem celsis sulcans maria ante carinis.

Nunc lembū exiguū scandit & ipse regit.,
Non idem status est agris non urbibus ullis.
Omniaq: infinem precipitata ruunt.,
Ferro. peste. fame. uinclis. algore. calore.
Mille modis miseros mors rapit una homines.,
Undiq: bella fremunt. omnes furor excitat armis.,
Incumbunt reges regibus innumeris.,
Impia confuso sæuit discordia mundo.,
Pax abiit terris. ultima queq: uides.,
Et si concluso super essent tempora sæclo.
Aut (si) posset longos mundus habere dies.
Nos tamen occasū nr̄m obseruare deceret.
Et finem uitæ quemq: uidere suæ.,
Nam mihi quid prodest qd̄ longo flumina cursu
Semper inexhaustis prona feruntur aquis.
Multa quod annosæ uicerunt secula siluæ.
Quodq: suis durant florea rura locis.,
Ista manent. nr̄i sed non mansere parentes.,
Exiguam uitā temporis hospes ago.,
Non ergo sumus nequiquam in sæcula nati.
Que (scta) pereunt nobis & quibus occidimus (t moriemur).
Sed uitam æt̄nam uita ut mereamur iusta.
Et subeat requies longa labore breui.,
Et tamen iste labor fit forte rebellibus asper.
Aut rigidas leges effera corda putant.,
Non autē grauis est mansueto sarcina dorso.
Nec ledit blandū mitia colla iugū.,
Tota mente deus tota ui cordis amari
Precipitur. uigeat cura secunda hominis.,
Quod sibi quis nolit fieri non inferat ulli.
Uindictam læsus nesciat exigere.,

128
147

Contentus modicis uiuet sublimis haberi.
Sperni non timeat. spernere ñ soleat.
Parcus uera loquens. et mente et corpore castus.
Insonte uitā pacis amator agat.
De proprio cunctis quos cernit egere benignus. (ł tribuat)
Non sua non cupiat. que sua sunt tribuat.
Quid rogo mandatis durū censetur iniustis.
Aut quid erit quod non possit habere fides.
Qui credunt sacros uerū cecinisse prophetas.
Et qui ñ dubitant uerba manere dei.
Qui xp̄m passū poenas crucis ultima mortis
In toto celsi patris honore uident.
Quiq; ipsū multa cū maiestate tremendū
Expectant pingui lampade puigiles.
His sordent terrena. patent caelestia. nec se
Captiuos seruos tēporis huius agunt.
Nonq; capit fallax illos sapientia mundi.
Nec curas steriles inseruere polis.
Imperia et fasces indocti munera uulgi
Quasq; orbis scelerū semina gestit opes.
Calcarunt scā caelū ambitione petentes.
Suffragiis xp̄i et plausib; angelicis.
Nec labor hos durus uicit. nec blanda uoluptas.
Querere nil cupiunt. pdere nil metuunt.
Omnia non xp̄i qui xp̄i est odit in illo.
Se statuens ipse qui gerere optat eū.
Ille deus rerū caeli terræq; creator
Me propt̄ sacra uirgine natus homo est.
Flagris dorsa alapis maxillas ora saliuis
Prebuit. et figi se cruce non renuit.
Non ut amanda dō quicquā patientia ferret.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

C uius nec crescunt· nec minuuntur opes.
S ed quod erat uictū inme, ut superaret in illo.
F actus sū xpi corporis ille mei.,
M e gessit moriens. me uicta morte resurgens.
E t secū ad patrē me sup astra tulit.,
Q uidnā igitur tanta prospe tolerare recusem.
A ut quid erit quod me separet a dnō.
I gnem adhibe. rimare manu mea uiscera tortor.
E t fugiunt poenas membra soluta tuas.,
C arcere si ceco claudar nectarq: catenis.
L iber in excessu mentis adibo dnm̄.,
S i mucrone paret ceruicē abscidere lictor.
I npauidū inueniet mors cita· poena breuis.,
N ec metuo exiliū· mundus domus omīb: una est.,
S perno famem· dnī fit mihi sermo cibus.,
N ec tamen ista mihi de me fiducia surgit.,
h T u das xpe loqui· tuq: pati tribues.,
S pes igitur mea sola deus quem credere uita est.
Q ui patriae ciuem me dedit alterius.,
S orte patrū occiduū iussus transcurrere mundū.
ub xpi sacris aduena miles eo.,
N ec dubius me iure breui terrena tenere.
S ic utor propriis ceu mea n̄ mea sint.,
N on mirabor opes. nullos sectabor honores.
P auperiē xpō diuite non metuā.,
Q ua stetero aduersis hac utor mente secundis.
N ec mala me uincent. nec bona me capient.,
S emp agā grates xpō dabo semp honorem.
L au[s] dnī semper uiuet in ore meo.,
T u modo fida comes mecū isti accingere pugnae.
Q uam d̄s infirmo prebuit auxiliū.,

In nobis nichil audemus sed fidimus in te.
nos pugnare iubes &superare facis.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

149
148

Sollicite luctum cohibe. solare dolentem.
Exemplum uitae simus uterque piae.
Custos esto tui custodis. mutua redde.
Erige labentem. surge leuantis ope.
Utcaro nonea dem tantum. sed mens quoque nobis
Una sit. atque duos spiritus unus alat. AMHN. FINIT.

Aurelius prudens uirtutum plia clemens
Cum uitiis cecinit metrica scolasticus arte.
Incipit psichomachia prudentii. De temptatione abrahae isaac.

Senex fidelis prima credendi uiam
Abram beati seminis serus pater.
Adiecta cuius nomen auxit sillaba
Abram parenti dictus abraham deo.
Senile pignus qui dicauit uictimae.
Docens adaram cum litare quis uelit
Quod dulce cordi quod pium quod unicum
Deo libenter offerendum credito
Pugnare nosmet cum profanis gentibus.
Suasit. suumque suasor exemplum dedit.
Nec ante prolem coniugalem gignere
Deo placentem matre uirtute editam
Quam strage multa bellicosus spiritus
Portenta cordis seruientis uicerit. Loth captus de sodomis.

Uinctum feroces forte reges coeperant
Loth immorantem criminosis urbibus
Sodomae et gomorrae quas fouebat aduena
Pollens honore patruelis gloriae. Sequitur abraham predones.
Abram sinistris excitatus nuntiis
Audit propinquum sorte captum bellica
Seruire duris barbarorum uinculis.
Armat trecentos terque senos uernulas.

hoc metrum. xii. est sillabarum. idest sex pedum. et uocatur iambicum senarium. ψυχη gr. anima. lat. Machia. i. pugna. Inde psichomachia. i. animae pugna. i. uirtutum uitiorumque pugna.

pignus pignoris filiorum. pignus pigneris uestium.

Antequam immolare filium bellum gessit cum .iiii. regibus. Sic nos non antea possumus immolare filium deo. i. animam. nisi bellum geramus contra uitia sic idem fecit. Nam abraham iam habebat filium sed non legitimum de agar scilicet ismael dictum.

Pergant ut hostis terga euntis cedere.
Quem gaza diues ac triumphus nobilis
Captis tenebant impeditum copiis.
Quin ipse ferrum stringit et plenus deo
Reges superbos mole predarum graues
Pellit fugatos. sauciatos proterit.
Frangit catenas. et rapinam liberat.
Aurum puellas paruulos monilia
Greges equarum uasa uestem buculas.
Loth ipse ruptis expeditus uinculis.
Attrita baccis colla liber erigit. Abraham uictor

Abram triumphi dissipator hostici
Redit recepta prole fratris inclitus.
Ne quam fidelis sanguinis prosapiam
Uis pessimorum possideret principum. Abraham melchisedech decimas offert Abraham offert agnum melchisedech panem & uinum.

Adhuc recentem cęde de tanta uirum
Donat sacerdos ferculis cęlestibus.
Dei sacerdos rex et idem prępotens
Origo cuius fonte inenarrabili
Secreta nullum prodit auctorem sui.
Melchisedech qua stirpe quis maioribus
Ignotus. uni cognitus tantum deo. Sare in tabernaculo Abram sub arbore tres angli occurrunt.

Mox et triformis anglorum trinitas
Senis reuisit hospitis mapalia
Et iam uigeta sara in aluum fertilis
Munus iuuentę mater exsanguis stupet
Herede gaudens et cachinni poenitens.
Hec ad figuram prenotata est linea
Quam nostra recto uita resculpat pede.
[Pu]gnandum inarmis pectorum fidelium

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

O mnemq: nr̄i portionem corporis
Q ue capta foede seruiat libidini
D omi coactis liberandum uiribus,
N os esse large uernularū diuites
S i quid trecenti bis nouenis additis
P ossint figura nouerimus mystica.
M ox ipse xp̄s qui sacerdos uerus est
P arente inenarrabili atq: uno satus
C ibo beatis offerens uictoribus
P aruā pudici cordis intrabit casam
M onstrans honorē trinitatis hospitae.
A nimā deinde spiritus complexibus
P ie maritam prolis expertem diu
F aciet perenni fertilē desemine.
T unc sera dotem possidens puerpera
H erede digno patris implebit domū. Explicit prefatio. Incipit inuocatio.

X pe graues hominū semp miserate labores
Q ui patria uirtute cluis propriaq: sed una.
U nū namq: deū colimus denomine utroq:
N on tamen & solū. quia tu deus ex patre xp̄e.
D issere rex noster quo milite pellere culpas
M ens armata queat nr̄i depectoris antro.
E xoritur quotiens turbatis sensib: intus
S editio atq: animam morborū rixa fatigat.
Q uod tunc presidiū plibertate tuenda
Q ueue acies furiis inter precordia mixtis
O bsistat meliore manu. nec enim bone ductor
M agnarū uirtutū inopes neruisq: carentes
X picolas uitiis populantib: exposuisti.
I pse salutiferas obsesso incorpore turmas

Depugnare iubes, ipse excellentibus armas
Artibus ingenium quibus ad ludibria cordis
Oppugnanda potens tibi dimicet et tibi uincat.
Vincendi praesens ratio est si comminus ipsas
Virtutum facies et conluctantia contra Primo
Viribus infestis liceat portenta notare. Fides secura ad
Prima petit campum dubia sub sorte duelli huc belli ignara
Pugnatura fides agresti turbida cultu. idolatria repugnat.
Nuda humeros intonsa comas exerta lacertos.
Namque repentinus laudis calor ad noua feruens
Prelia nec telis meminit nec tegmine cingi.
Pectore sed fidens ualido membrisque retectis
Prouocat insani frangenda pericula belli.
Ecce lacessentem collatis uiribus audet
Prima ferire fidem ueterum cultura deorum. Fides idolatriam
Illa hostile caput faleratque tempora uittis conculcat.
Altior insurgens labefactat et ora cruore
De pecudum satiata solo applicat et pede calcat
Elisos in mortem oculos animamque malignam
Fracta intercepti commercia gutturis artant.
Difficilemque obitum suspiria longa fatigant. Fides pro uicto
Exultat uictrix legio quam mille coacta uirtutes
Martiribus regina fides animarat in hoste. coronat.
Tunc fortes socios parta pro laude coronat
Floribus ardentique iubet uestirier ostro. Pudicitia
Exim gramineo in campo concurrere prompta contra libidinem
Virgo pudicitia speciosis fulget in armis. armis pugnat.
Quam patrias succincta faces sodomita libido
Adgreditur piceamque ardenti sulphure pinum
Ingerit in faciem, pudibunda lumina flammis
Appetit et tetro temptat subfundere fumo.

Sed dextrā furiæ flagrantis & ignea diræ — Fides libidinē
Tela lupæ saxo ferit inpterita uirgo. — cū saxo percutit
Excussasq; sacro tędas depellit abore.
Tunc exarmatæ iugulū meretricis adacto — Pudicitia
Transfigit gladio. calidos uomit illa uapores — libidinē gla
Sanguine concretos cœnoso. spš inde — dio transfigit.
Sordidus exhalans uicinas polluit auras.
Hoc habet. exclamat uictrix regina. supmi — Pudicitia
hic tibi finis erit. semp pstrata iacebis. — libidinē ex
Nec iam mortiferas audebis spargere flāmas — tinctā in
In famulos famulasq; dī. quib: intima casti — crepat.
Uena animi sola feruet delampade xpi.
Tene o uexatrix hominū potuisse resumptis
Uirib: extincti capitis recalescere flatu.
Assirium postquā thalamū ceruix olofernis
Cæsa cupidineo madefactū sanguine lauit.
Gemmatūq; thorū mœchi ducis aspa iudith
Spreuit & incestos compescuit ense furores.
Famosū mulier referens exhoste tropheū.
Non trepidante manu uindex mea celitus audax
At fortasse parū fortis matrona subumbra
Legis adhuc pugnans. dū tempora nr̄a figurat.
Uera quib: uirtus terrena incorpora fluxit.
Grande pinfirmos caput excisura ministros.
Numquid & intacta post partū uirginis ullū
Fas tibi iam supest post partū uirginis. exquo
Corporis humani naturam pristina origo
Deseruit. carnemq; nouam uis ardua seuit.
Atq; innupta dm̄ concepit femina xpm̄.
Mortalem dematre hominē. sed cū patre numē.
Inde omīs iā diua caro est que concipit illū.

Naturamque dei consorti foedere sumit.
Verbum quippe caro factum non destitit esse
Quod fuerat verbum, dum carnis glutinat usum,
Maiestate quidem non degenerante per usum
Carnis, sed miseros ad nobiliora trahente.
Ille manet quod semper erat, quod non erat esse
Incipiens; nos quod fuimus iam non sumus, aucti
Nascendo in melius; mihi contulit et sibi mansit.
Nec deus ex nostris minuit sua, sed sua nostris
Dum tribuit, nosmet dona ad caelestia vexit.
Dona haec sunt, quod victa iaces, lutulenta libido,
Nec mea post Mariam potis es perfringere iura.
Tu princeps ad mortis iter, tu ianua leti,
Corpora commaculans animas in tartara mergis.
Abde caput tristi iam frigida pestis abysso,
Occide prostibulum, manes pete, claudere averno,
Inque tenebrosum noctis detrudere fundum.
Te voluant subter vada flammea, te vada nigra
Sulphureusque rotet per stagna sonantia vortex.
Nec iam christicolas, furiarum maxima, temptes,
Ut purgata suo serventur corpora regi.
Dixerat haec, et laeta libidinis interfectae. Pudicitia
Morte pudicitia gladium iordanis in undis — gladium suum lavat
Abluit infectum, sanies cui rore rubenti — in iordane fluvio.
Haeserat, et nitidum macularat vulnere ferrum.
Expiat ergo aciem fluviali docta lavacro
Victricem victrix abolens baptismate labem
Hostilis iuguli, nec iam contenta piatum
Condere vaginae gladium, ne tecta rubigo — Pudicitia
Occupet ablutum scabrosa sorde nitorem, — gladium suum sub altare
Catholico in templo divini fontis ad aram — in templo recondit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Consecrat, aeterna splendens sub luce coruscet.

Patientia inter medias acies uitiorum pugnatura stat.

Ecce modesta graui stabat patientia uultu
per medias inmota acies, uariosque tumultus
uulneraque et rigidis uitalia peruia pilis
spectabat defixa oculos et lenta manebat. Ira patientiam

Hanc procul ira tumens spumanti feruida rictu, tela conto
sanguinea intorquens subfuso lumina felle, percutit
ut belli exortem teloque et uoce lacessit,
inpatiensque more conto petit, increpat ore, ad appellandum
hirsutas quatiens galeato in uertice cristas. Ira patientiam

En tibi martis ait spectatrix libera nostri, tela increpat
excipe mortiferum securo pectore ferrum,
nec doleas quia turpe tibi gemuisse dolorem. Ira lanceam

Sic ait et stridens sequitur conuitia pinus, suam iacit contra
per teneros crispata nothos et certa sub ipsum patientiam
defertur stomachum, rectoque inliditur ictu,
sed resilit duro loricae excussa repulsu. Arma fracta

Prouida nam uirtus conserto adamante trilicem que miserat ira
induerat thoraca humeris, squamosaque ferri contra patientiam
texta per intortos commiserat undique neruos.
Inde quieta manet patientia fortis ad omnes
telorum nimbos et non penetrabile durans.

Nec mota est iaculo monstri sine more furentis,
opperiens propriis periturum uiribus iram.
Scilicet indomitos postquam stomachando lacertos
barbara bellatrix inpenderat et iaculorum
nube superuacuum lassauerat inrita dextram,
cum uentosa leui cecidissent tela uolatu,
iactibus et uacuis hastilia fracta iacerent, Ira patientia
uertitur ad capulum manus inproba, et ense corusco gladio percutit

Capulus est illud quod de gladio in manu tenetur et dictum est a capiendo...

Contor. contteri. confusi sū. Conor. conaris. conat sum.

Conisa in plagam dextra sublimis ab aure
Erigitur, mediumque ferit librata cerebrum.
Aerea sed cocto cassis formata metallo
Tinnitum percussa refert, aciemque retundit
Dura resultantem, frangit quoque uena rebellis
Inlisum chalibem, dum cedere nescia cassos
Excipit adsultus, ferienti et tuta resistit. Gladius
Ira ubi truncati mucronis fragmina uidit ire frangit
Et procul in partes ensem crepuisse minutas, in capite pati
Iam capulum retinente manu sine pondere ferri, entiae.
Mentis inops ebur infelix decorisque pudendi
Perfida signa abicit, monumentaque tristia longe
Spernit, et ad proprium succendit pectora letum. Ira se gladio
Missile de multis quae frustra sparserat unum inficit.
Pulvere de campi peruersos sumit in usus,
Rasile figit humi lignum, ac se cuspide uersa
Perfodit, et calidum pulmone uulnere transit. Patientia uic
Quam super assistens Patientia, Vicimus inquit, trix ira mortua
Exultans uitium solita uirtute, sine ullo increpat.
Sanguinis ac uitae discrimine, lex habet istud
Nostra genus belli, furias omneque malorum
Militiam et rabidas tolerando extinguere uires.
Ipsa sibi est hostis uesania, seque furendo
Interimit, moriturque suis ira ignea telis. Patientia cum iob
Haec effata secat medias inpune cohortes mediās acies
Egregio comitata uiro, nam proximus iob transit.
Haeserat inuictae dura inter bella magistrae,
Fronte seuerus adhuc et multo funere anhelus,
Sed iam clausa truci subridens ulcera uultu,
Perque cicatricum numerum sudata recensens
Milia pugnarum, sua praemia, dedecus hostis.

Illu(m) diua iubet tande(m) requiescere ab omni — Patientia cu(m)
Armoru(m) strepitu, captis & p(er)dita queq(ue) — iob loquit(ur)
Multiplicare opibus, nec ia(m) p(er)itura referre. — Patientia de
Ipsa globos legionu(m) & concurrentia rupit — uictis uitiis ad
Agmina, uulniferos gradiens intacta p(er) imbres.
Omnib(us) una comes uirtutib(us) associatur
Auxiliuq(ue) suu(m) fortis patientia miscet.
Nulla anceps luctam(en) init uirtute sine ista
Uirtus, & uidua e(st) quam n(on) patientia firmat. — Superbia int(er) ...
Forte p(er) effusas i(n)flata superbia t(ur)mas — effreni uolit&
Effreni uolitabat equo, que(m) pelle leonis — equo.
Texerat. & ualidos uillis onerauerat armos.
Quo se fulta iubis iactantius illa ferinis
Inferret. tumido despectans agmina fastu.
Turritu(m) tortis caput accumularat i(n) altu(m)
Crinib(us). extructos augeret ut addita cirros
Congeries. celsu(m)q(ue) apice(m) frons ardua ferret.
Carbasea ex humeris summo collecta coibat
Palla sinu. tereté nectens a pectore nodu(m).
A ceruice fluens tenui uelamine limbus
Concipit i(n)festas textis t(ur)gentib(us) auras. — Superbia equi
Nec minus i(n)stabili sonipes feritate supbit.
Inpatiens madidis frenarier ora lupatis.
Huc illuc frendens obuertit t(er)ga negata
Libertate fuge. p(re)ssisq(ue) tumescit ab(enis). — Superbia inequit...
Hoc sese ostentans habitu uentosa uirago. — minat(ur) turbis
Int(er) utraq(ue) acie(m) supeminet & faleratu(m) — humilitas & spes
Circu(m)flectit equu(m) uultuq(ue) & uoce minat(ur). — intrepide stant
Aduersu(m) spectans cuneu(m) que(m) milite raro
Et paupertinis ad bella coegerat armis.
Mens humilis regina quidem. sed egens alieni

armis
Auxilii proprio nec sat confisa paratu
sociam ... genita ... spei
Spem sibi collegam coniunxerat, edita cuius
humilitas ab humo dicitur ... in celo
Et suspensa ab humo est opulentia diuite regno.
Ergo humilem postquam male sana superbia mentem
paratam .s. ad bellum ... decore et pompa
Viribus instructam nullo ostentamine telis
relaxat ... s. dicens
Aspicit, in uocem dictis se effundit amaris.
s. uos ... s. nos
Non pudet o miseri plebeio milite claros
Adtemptare duces, ferroque lacessere gentem
significatis ... s. genti nostra
Insignem titulis? ueteres cui bellica uirtus
Diuitias peperit, laetos et gramine colles
humilitas
Imperio calcare dedit, nunc aduena nudus
Nititur antiquos si fas est pellere reges.
uides ... s. est ... locum ... dare sibi
En qui nostra suis in praedam cedere dextris
s. nostra ... s. est ... arare ... hereditates
Sceptra uolunt, en qui nostras sulcare nouales
peregrino
Arua que capta manu popularier hospite aratro
student ... bello ... nos
Contendunt duros et pellere marte colonos.
risu dignum ... quia hic nati sumus
Nempe o ridiculum uulgus, natalibus oris
integra nobilitate item ... nos habemus matres ... 2
Totum hominem et calidos a matre amplectimur artus
ab ipsa natiuitate dominari incipimus
Vimque potestatum per membra recentis alumpni
2
Spargimus et rudibus dominamur in ossibus omnes.
Quis locus in patria tunc uobis sede dabatur
simul gentilis nobis
Congenitis cum regna simul dicionibus aequo
s. nobis
Robore crescebant, nati nam luce sub una
nos familia ... nos ... creuimus
Et domus et domini paribus adoleuimus annis.
adam
Ex quo plasma nouum de consepto paradisi
fine ... exiens
Limite progrediens amplum transfugit in orbem
uestes pelliceas .i. mortalitatem
Pellitosque habitus sumpsit uenerabilis adam
s. erat. s. adam .i. nisi ... erat .i. nisi superbe uiuens hec omnia ita
Nudus adhuc ni nostra foret praecepta secutus, supsisset.
.i. est ... s. q
Quisnam iste ignotis hostis nunc surgit ab oris
s. ineptus ... sine arte ... ignobilis
Inportunus, iners, infelix, degener, amens
tardam potestatem .i. usurpat ... s. qui fuit
Qui sibi tam serum ius uendicat hactenus exul?

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Nimirū uacuę credentur friuola famę.
Quę miseros optare iubet quandoq: futuri
Spem fortasse boni. lenta ut solacia molle
Desidiam pigro rerū meditamine palpent.
Quidni illos spes palpet iners. quos puluere in isto
Tirones bellona truci n̄ excitat aere
Inbellesq: animos uirtus tepefacta resoluit.
Ante pudicitię gelidū iecur utile bello ē.
An teneru pietatis opus sudatur in armis.
Quam pudet o mauors & uirtus conscia talem
Contra stare aciē ferroq: lacessere nugas
Et cum uirgineis dextram conferre choreis.
Iustitia est ubi semp egens. & paup honestas.
Arida sobrietas. albo ieiunia uultu.
Sanguine uix tenui pudor interfusus. aperta
Simplicitas & ad omne patens sine tegmine uulnus.
Et prostrata humū nec libera iudice sese
Mens humilis. quā degenere trepidatio pdit.
Faxo ego sub pedib: stipularū more teratur
Inualida ista manus. neq: enī pfringere duris
Dignamur gladiis. algenti & sanguine ferrū
Inbuere. fragiliq: uiros foedare triūpho. Sup̄bia sedens

Talia uociferans rapidū calcarib: urguet meq̄ inruere
Cornipedē. laxisq: uolat temeraria frenis. uult sup
Hostem humilē cupiens inpulsu ūbruere equino. humilitatē & spē.
Sternere. deiectaq: sup calcare ruinis.

Sed cadit i foueā praeceps quā callida forte Sup̄bia cadit
Fraus interciso subfoderat aequore furtim. in foueā & equus
Fraus detestandis uitiorū e pestibus una et sup eam.
Fallendi uersuta opifex. quę prescia belli
Planitiem scrobibus uiolauerat i sidiosis.

uelocit' uenientes
Hostili de parte latens· ut fossa ruentes
s· uirtutū
Exciperet cuneos· atq: agmina mersa uoraret·,
Ac ne fallacē puteū dep̄hendere posset
s· oculorū operuerat
Cauta acies· uirgis adop̄tas texerat oras·
s· ēē planū
Et sup̄ inposito simularat cespite campū·,
At regina humilis quamuis ignara manebat
s· locū
Ulteriore loco· nec adhuc ad fraudis op̄tū
Uenerat· aut fouee calcarat furta maligne·,
sup̄bia s· fors
Hunc eques illa dolū dū fert̄ prepete cursu
Incidit· & cecū subito patefecit hiatū·,
Prona ruentis equi ceruice inuoluit̄· ac sub
s· equini equi inuoluit
Pectoris ipsu fracta īt crura rotat̄·, humilitas derid&
humilitas postquā
At uirt placidi moderaminis ut leuitatē sup̄biā de equo
Aperspicit obtritā monstri sub morte iacentis· cadentē ac
modeste aspectū ñimmū
Intendit gressū mediocrit̄· os quoq: parce iacentē·
ornato placido honesto
Erigit· & comi moderat̄ gaudia uultu·, Sup̄bia cū equo iac&·
s· humilitati s· ei
Cunctanti spes fida comes succurrit & offert humilitati spes
s· illi
Ultorē gladiū· laudisq: īspirat amorē·, offert gladiū·
humilitas arreptis
Illa cruentatā correptis crinib: hostē humilitas amputat capud
s· ei subleuante euertit
Protrahit· & faciē leua reuocante supinat·, sup̄bie cadentis de eq̄.
sup̄bię dep̄cant
Tunc caput orantis flexa ceruice resectū humilitas caput sup̄bie
aufert cruentata s· ei
Eripit· ac madido suspendit colla capillo·, offert spei·
mortuū
Extinctū uitiū scō spes īcrepat ore· Extinctā sup̄biā spes
grandit' minari
Desine grande loq frangit ds̄ omne sup̄bū·, increpat·
Magna cadunt· īflata crepant· tumefacta p̄munt̄·,
o sup̄bia
Disce sup̄ciliū deponere· disce cauere
s· ēternæ dānationis
Ante pedes fouea quisquis sublime minaris·,
firma ē s· dicentis
Peruulgata uiget nr̄i sententia xp̄i·,
Scandere celsa humiles· & ad ima redire feroces·,
Uidimus horrendū membris animisq: goliam
s· dauid s· goliā
Inualida cecidisse manu· puerilis in illum

qa funda de fune fit · girauit
Dextera funali tortu stridore lapillũ., funda ab effusi one lapidum dicitur.
transmissa
Traiectamq: cauo penetrauit uulnere frontē.,
golias · seuerus · s. se · ferox
Ille minax. rigidus. iactans. truculentus. amarus.
p indomite · formidabilē
Dũ tumet idomitum. dũ formidabile feruet.
iactat · s. cũ · aerē
Dũ sese ostentat. clipeo dũ territat auras.
pbans · .i. ludi pueriles
Expertus pueri quid possent ludicra parui.
cecidit a puero interfect pp puleritiam · seuus
Succubuit teneris bellator turbidus annis.,
spē · spes loquitur · dauid · adolescentia
Me tunc ille puer uirtutis pube secutus.
Florentes animos sursum in mea regna tetendit.
2 .i. ubi
Seruat quia certa mihi domus omnipotentis
pote statē · celestia
Sub pedib: dñi., meq: ad sublime uocantem humilitas
sci t uirtutes .i. pfectis utilis · capiunt .s. spē
Victores cæsa culparũ labe capessunt., Ascendit in celũ
s. hec
Dixit & auratis pstringens aera pennis uirtutes mirant
spes · 2 s. icelũ
In celũ se uirgo rapit, mirant euntē eã.
s. aliæ
Virtutes. tolluntq: animos in uota uolentes
uirtutes
Ire simul. ni bella duces terrena retardent.,
pugnant
Confligunt uitiis seq: ad sua pmia seruant., Luxuria in cena
Venerat occiduis mundi de finib: hostis splendide sed & de sub
qa bona famam amiserat
Luxuria extinctæ iam dudũ pdiga famæ lime.
ungota · fracta
Delibuta comas. oculis uaga. languida uoce.
nullã hñs utilitatē
Perdita deliciis., uitæ cui causa uoluptas
eneruatũ
Elumbem mollire animũ. petulant amoenas
sumere pcipe. uoluptates · mobiles · s. uenerat
Haurire illecebras & fractos soluere sensus., Luxuria audit as
ipsa · resoluta
At tunc puigilē ructabat marcida cenā tubis ad bellũ currit.
ante lucē · discũbens · sonoros
Sub lucem. quia forte iacens ad fercula raucos
tubas · ebria
Audierat lituos. atq: inde tepentia linquens
titubanti ppt
Pocula lapsanti puina & balsama gressu Luxoriã mirant
Ebria calcatis ad bellũ florib: ibat., uiri in curru sedentē atq:
s. ibat · eleuata
Non tamẽ illa pedes sed curru inuecta uenusto cũ impetu eqs
uulnerata · decipiebat
Saucia mirantũ capiebat corda uirorũ., mirant ē.
Luxuria sedens in curru diuersis blandimtis uirtutes decipit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Noua pugnandi species. non ales harundo
Neruo pulsa fugit nec stridula lancea torto
Emicat amento. frameam nec dextra minatur.
Sed uiolas lasciua iacit foliisque rosarum
Dimicat et calathos inimica per agmina fundit.
Inde eblanditis uirtutibus halitus inlex
Inspirat tenerum labefacta per ossa uenenum.
Et male dulcis odor domat ora et pectora et arma.
Ferratosque toros obliso robore mulcet. *Viri deiecti*
Deiciunt animos ceu uicti et spicula ponunt *Armis secuntur*
Turpiter heu dextris languentibus obstupefacti *luxuria laxo*
Dum currum uaria gemmarum luce micantem *ria curru*
Mirantur dum brateolis crepitantia lora *graditur*
Et solido ex auro pretiosi ponderis axem
Defixis inhiant obtutibus et radiorum
Argento albentem seriem quam summa rotarum *Cuncta acies*
Flexura electri pallentis continet orbe. *uersis signis ad*
Etiam cuncta acies in deditionis amorem *deditione transit.*
Sponte sua uersis transibat perfida signis
Luxuriae seruire uolens. dominaeque fluentis
Iura pati et laxa ganearum lege teneri. *Sobrietas increpat*
Ingemuit tam triste nefas fortissima uirtus *acies dicens ne se*
Sobrietas dextro socios decedere cornu *quunt luxoria*
Inuictamque manum quondam sine cede perire.
Vexillum sublime crucis quod in agmine primo
Dux bona praetulerat defixa cuspide sistit
Instauratque leuem dictis mordacibus alam
Instimulans animos nunc probris nunc prece mixta.
Quis furor insanas agitat caligine mentes. *Sobrietas dicit*
Quo ruitis cui colla datis quae uincula tandem
Pro pudor armigeris amor est perferre lacertis.

Lilia luteolis interlucentia sertis
Et ferrugineo uernantes flore coronas.
His placet assuetas bello iam tradere palmas,
Nexibus his rigidas nodis innectier ulnas,
Ut mitra caesariem cohibens aurata uirilem
Conbibat infusum croceo religamine nardum,
Post inscripta oleo frontis signacula, per quae
Unguentum regale datum est et chrisma perenne,
Ut tener incessus uestigia syrmate uerrat
Sericaque infractis fluitent ut pallia membris,
Post inmortalem tunicam, quam pollice docto
Texuit alma fides, dans inpenetrabile tegmen
Pectoribus lotis, dederat quibus ipsa renasci.
Inde ad nocturnas epulas, ubi cantharus ingens
Despuit effusi spumantia damna falerni
In mensam, calathis stillantibus, uda ubi multo
Fulcra mero ueterique toreumata rore rigantur.
Excidit ergo animis heremi sitis, excidit ille
Fons patribus de rupe datus, quem mistica uirga
Elicuit scissi salientem uertice saxi?
Angelicusne cibus primo in tentoria uestris
Fluxit auis, quem nunc sero felicior aeuo
Uespertinus edit populus de corpore Christi?
His uos imbutos dapibus iam crapula turpis
Luxuriae ad madidum rapit inportuna lupanar,
Quosque uiros non ira fremens, non idola bello
Cedere conpulerant, saltatrix ebria flexit?
State, precor, uestri memores, memores quoque Christi.
Quae sit uestra tribus, quae gloria, quis deus et rex,
Quis dominus, meminisse decet. Uos nobile iudae
Germen ad usque dei genetricem, qua deus ipse

Esset homo procerū uenistis sanguine longo.,
Excitet egregias mentes celeberrima dauid
Gloria continuis bellorū exercita curis.,
Excitet & samuhel spolium qui diuite abhoste
Adtrectare uetat. nec uictū uiuere regem
Incircūcisū patitur. ne preda supstes
Uictorem placidū recidiua in plia poscat.,
Parcere iā capto crimen putat ille tirāno.,
At uobis contra uinci & succumbere uotum est.,
Peniteat per siqua mori & reuerentia summi
Numinis. hoc tā dulce malū uoluisse nefanda
Proditione sequi. si penitet haud nocet error.,
Poenituit ionathan ieiunia sobria dulci
Conuiolasse fauo. sceptri mellisq; sapore
Heu male gustato. regni dum blanda uoluptas
Oblectat iuuenē iurataq; sacra resoluit.,
Sed quia poenituit. nec sors lacrimabilis illa est.,
Nec tingit patrias sententia seua secures.,
En ego sobrietas si conspirare paratis
Pando uiā cunctis uirtutib: ut malesuada
Luxuries multo stipata satellite poenas
Cū legione sua xp̄o subiudice pendat.,
Sic effata crucē dñi feruentib: offert
Obuia quadrigis lignū uenerabile inipsos
Intentans frenos. qđ ut expauere feroces
Cornib: oppansis & sūma fronte coruscū
Uertunt precipitē ceca formidine fusi
Per prerupta fugā. fertur resupina reductis
Nequiquā loris auriga comamq: madentem
Puluere foedatur. tunc & uertigo rotarū
Implicat excussam dñam. nam pna subaxem

Sobrietas crucē dñi offert contra luxuria sedente in curru.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

luxuria Sufflam ē lignū quod ratū q' opponit rote curr' qndo stat ne curret sed stet

Labitur, et lacero tardat sufflamine currū. Sobrietas crucē

Addit sobrietas uulnus letale iacenti, in manu tenens lapidē

Coniciens silicē rupis de parte molare. iacit & percutit

Hunc uexilli fere quoniā fors obtulit ictū luxoriē. Illa u ca

Spicula nulla manu sed belli insigne gerenti. dens pna sub

Casus agit saxū medii spiramen ut oris currū & moriť.

Frangeret, et recauo misceret labra palato.

Dentibus introrsū resolutis, lingua resecta

Dilaniata gulā frustis cum sanguinis implet.

Insolitis dapibus crudescit guttur et ossa

Colliquefacta uorans reuomit quas hauserat offas. Sobrietas cōedeat

Ebibe iā propriū post pocula multa cruorē, increpat luxuria

Uirgo ait increpitans, sint haec tibi fercula tandē extincta

Tristia preteriti nimiis pro luxibus aeui,

Lasciuas uitę illecebras gustatus amare

Mortis et horrificos sapor ultimus asper haustus. locus cimbala

Cęde ducis dispersa fugit trepidante pauore piciens fugit

Nugatrix acies, iocus et petulantia primi

Cimbala piciunt, bellū nā talibus armis

Ludebant resono meditantes uulnera sistro. Amor q & cupido

Dat tergū fugitiuus amor, lita tela ueneno faretra arcu & sagi

Et lapsum ex humeris arcū faretrāque cadentē tā dimisit & fugit

Pallidus ipse metu sua post uestigia linquit. Pompa ornamenta sua

Popa ostentatrix uani splendoris inani piciens fugit.

Exuitur nudata peplo, discissa trahuntur

Serta uenustatis, colliq: ac uerticis aurū

Soluitur, et gemmas discordia dissona turbat. Uoluptas laceratis

Non piget attritis pedibus per acuta fruteta pedib: pspinas fugit.

Ire uoluptatē quoniam uis maior acerbam

Compellit tollerare fugā, formido pericli

Predurat teneras iter ad cruciabile plantas.

Quae se cumque fugax trepidis fert cursibus agmen
Damna iacent. crinalis acus. redimicula uittae.
Fibula. flammeolum. strophium. diadema. monile.
His se Sobrietas et totus Sobrietatis
Abstinet exuuius miles. damnataque castis
Scandala proculcat pedibus. nec fronte seueros
Coniuente oculos praedarum ad gaudia flectit.
Fertur Auaritia gremio praecincta capaci
Quicquid luxus edax pretiosi liquerat unca
Corripuisse manu pulchra in ludibria uasto
Ore inhians. aurique legens fragmenta caduci
Inter harenarum cumulos. nec sufficit amplos
Impleuisse sinus. iuuat infercire crumenis
Turpe lucrum et grauidos furtis distendere fiscos.
Quos leua celante tegit laterisque sinistri
Velat opermento. uelox nam dextra rapinas
Abradit spoliisque ungues exercet aenos.
Cura. Fames. Metus. Anxietas. Periuria. Pallor.
Corruptela. Dolus. Commenta. Insomnia. Sordes.
Eumenides uariae monstri comitatus agunt.
Nec minus interea rabidorum more luporum
Crimina persultant toto grassantia campo
Matris Auaritiae nigro de lacte creata.
Si fratris galeam fuluis radiare ceraunis
Germanus uidit commilito. non timet ensem
Exerere atque caput socium mucrone ferire.
De consanguineo rapturus uertice gemmas.
Filius extincti belli sub sorte cadauer
Aspexit si forte patris. fulgentia bullis
Cingula et exuuias gaudet rapuisse cruentas.
Cognatam ciuilis agit discordia praedam.
Nec parcit propriis amor insatiatus habendi

filius
pignoribus, spoliatque suos famis impia natos. — Avari- 157
parebat
Talia per populos edebat funera victrix — tia multos sternit.
Orbis avaritia sternens centena virorum — Alios cecos errare
i. de debitis quod ignorant peccant
Milia vulneribus variis, hunc lumine adempto — sinit
Effossisque oculis velut in caligine noctis
offensiones delicta
Caecum errare sinit perque offensacula multa
memoria dei
Ire nec oppositum baculo temptare periclum. — Avaritia dum
visu
Porro alium capit intuitu fallitque videntem — aliquid boni ostendit
pulchrum
Insigne ostentans aliquid quod dum petit ille — iaculo percutit
ignarus
Excipit telo incautus, cordisque sub ipso — multos.
suspirando gemit · in missum
Saucius occulto ferrum suspirat ad actum. — Avaritia multos
Multos praecipitans in aperta incendia cogit. — praecipitat in ignem
Nec patitur vitare focos quibus aestuat aurum
s. cum illo auro
Quod petit arsurus pariter speculator avarus.
Omne hominum rapit illa genus, mortalia cuncta
avaritia
Occupat interitu, neque est violentius ullum
seculum
Terrarum vitium quod tantis cladibus aevum
tradat
Mundani involvat populi, dampnetque gehennae.
de sacerdotibus
Quin ipsos temptare manu si credere dignum est
s. est
Ausa sacerdotes domini qui proelia forte
Ductores primam ante aciem pro laude gerebant
tubae
Virtutum, magnoque implebant classica flatu.
fortasse
Et fors innocuo tinxisset sanguine ferrum,
i. scientia scripturarum · levitici populi
Ni ratio armipotens gentis levitidis una
obposuisset
Semper fida comes clipeum obiectasset et atrae
avaritiae · impetu · sacerdotes
Hostis ab incursu claros texisset alumnos.
ipsi
Stant tuti rationis ope, stant turbine ab omni
i. superficietenus
Inmunes fortesque animis, vix in cute summa
saucians
Praestringens paucos tenui de vulnere laedit
avaritia · s. d
Cuspis avaritiae. Stupuit lues improba castis
virorum fortium · gladius · retici
Heroum iugulis longe sua tela repelli.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ingemit & dictis ardens furialib: infit. Auaritia loq̄t.

Vincim̄ heu segnes. nec nr̄a potentia pfert

Vim solitā. languet uiolentia seua nocendi.

Sueuerat inuictis que uiribus omnia ubiq;

Rumpere corda hominū. nec enī tā ferrea quemquā

Formauit natura uirū. cuius rigor aera

Sperneret aut nr̄o foret inpenetrabilis auro.

Ingenium omne neci dedimus. tenera. aspera. dura.

Docta. indocta. simul bruta. & sapientia. necnon

Casta. incesta. meae patuerunt pectora dextrae.

Sola igit rapui quicquid stix abdit auaris

Gurgitibus. nobis ditissima tartara debent

Quos retinent populos. qđ uoluunt secula nr̄m ē.

Quod miscet mundus uesana negotia nr̄m.

Qui fit p̄ualidas quod pollens gloria uires

Deserit & cassos ludit fortuna lacertos.

Sordet xp̄icolis rutilantis fulua monetae

Effigies. sordent argenti emblemata & omis

Thesaurus nigrante oculis uilescit honore.

Quid sibi docta uolunt fastidia. nonne triumphū

Egimus ex scarioth. magnus qui discipulorū

Et conuiua dei dū fallit foedera mensę

Haud quaquā ignarū dextramq: parapside iungit.

Incidit in ferrū flammante cupidine telū.

Infamem mercatus agrū de sanguine amici

Numinis. obliso luiturus iugera collo.

Viderat & hiericho propria inter funera quantū

Possent nr̄a manus. cum uictor concidit achar

Caedibus insignis murali & strage supbus.

Succubuit capto uictus ex hostib: auro.

Dū uetitū insigne legens anathema fauillis

Mesta ruinarũ spolia insatiabilis haurit.
Nullũ generosa tribus. non plebis auitę
Iuuit. iuda parens xp̄o quandoq; propinquo
Nobilis & tali felix patriarcha nepote.
Quis placet exemplũ generis. placeat qq; forma
Exitii. sit poena eadẽ quibus & genus unum.
Quid moror. aut iude populares. aut populares
Sacricolę summi. summus nam fertur aaron
Fallere fraude aliqua martis congressib; impar.
Nil refert armis contingat palma dolisue. Auaritia transformat in habitũ honestũ
Dixerat. & toruã faciẽ furialiaq; arma
Exuit. inq; habitũ sese transformat honestũ.
Fit uirtus specie uultuq; & ueste seuera.
Quã memorant frugi. parce cui uiuere cordi est
Et seruare suũ. tamquã nil raptet auare
Artis adũbratę meruit ceu sedula laudẽ. Auaritia fallit.
Huius se specie mendax bellona coaptat
Non ut auara lues sed uirtus parca putetur.
Nec non & tenero pietatis tegmine crines
Obtegit anguinos. ut candida palla latentem
Dissimulet rabiem. diroq; obtenta furori
Quod rapere & clepere est. auideq; abscondere parta
Natorũ curam dulci sub nomine iactet. Auaritia quos fallit.
Talib; illudens male credula corda uirorũ ligat.
Fallit imaginib; monstrũ ferale secunt
Dũ credunt uirtutis opus. capit impia et ...
Consensu faciles manicisq; tenacib; artat. Virtutes dubitant
Attonitis ducib; perbatiq; manipli. Auaritia plene
Nutabat uirtutũ acies errore biformis cognoscentes.
Portenti. ignorans quid amicũ credat in illo
Quidue hostile notet. letũ uersatile & anceps

Lubricat incertos dubia sub imagine uisus, Largitas pug
Cu subito i mediu frendens spatio campi nat contra auar
Prosilit auxilio sociis, pugnamq; capessit tiā & spolia eius
Militiae postrema gradu sed sola duello paupib; erogat
In postrema manu ne quid iā triste supsit
Omne onus ex humeris reiecerat, omib; ibat
Nudata induuiis multo & se fasce leuarat
Olim diuitiis grauib; q; oppssa talentis
Libera nunc miserando inopū quos larga benigne
Fouerat effundens patriū bene pdiga censū,
Iam loculos ditata fide spectabat inanes
Aeternā numerans redituro fenore summā, Auaritia stupe
Horruit inuictae uirtutis fulmen & impos facta est.
Mentis auaritia stupefactis sensib; hesit
Certa mori, nā que fraudis uia restet ut ipsa
Calcatrix mundi mundanis uicta fatiscat
Inlecebris spretoq; iterū sese implicet auro, Largitas
Inuadit trepidā uirtus fortissima duris auaritiā ligat
Ulnarū nodis, obliso & gutture frangit
Exsanguē siccāq; gulā, cōpssa ligantur
Uincla lacertorū sub mentū, & faucibus artis
Extorquent animā, nullo que uulnere rapta
Palpitat atq; aditu spiraminis intercepto
Inclusā patit uenarū carcere mortē, Largitas auaritiā
Illa reluctanti genib;q; & calcib; instans genib; & calcib; pfo[dit]
Perfodit & costas atq; ilia rupta anhela, Largitas spolia
Mox spolia extincto de corpore diripit auri auaritie paupib;
Sordida frusta rudis nec adhuc fornace recocta dat
Materiā tineis & iā marsupia crebris
Exesa & uirides obducta erugine nummos,
Dispgit seruata diu uictrix & egenis

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Dissipat. ac tenues captiuo munere donat. Largitas cum

Tunc circumfusa uultu exultante corona gaudio tibias

Respiciens alacris media inter milia clamat. Alloquitur

Soluite procinctum iusti et discedite ab armis.

Causa mali tanti iacet interfecta lucrandi.

Ingluuie pereunte licet requiescere sanctis.

Summa quies nil uelle super quam postulat usus

Debitus. ut simplex alimonia uestis et una

Infirmos tegat ac recreet mediocriter artus.

Expletumque modum naturae non trahat extra.

Ingressurus iter peram ne tollito. neue

De tunicae alterius gestamine prouidus ito.

Nec te sollicitet res crastina. nec cibus aluo

Defuerit. redeunt escae cum sole diurnae.

Nonne uides ut nulla auium cras cogitet ac se

Pascendam praestante deo non anxia credat.

Confidunt uolucres uictum non defore uiles.

Passeribusque subest modico uenalibus asse

Indubitata fides dominum curasse potentem

Ne pereant. tu cura dei facies quoque Christi

Addubitas ne te tuus umquam deserat auctor.

Ne trepidate homines uitae dator et dator escae est.

Quaerite luciferum caelesti dogmate pastum.

Qui spem multiplicans alat incorruptibilis aeui

Corporis inmemores. memor est qui condidit illud

Subpeditare cibos atque indiga membra fouere. Pax uenit

His dictis curae emotae. metus et labor et uis & fugiunt metus

Et scelus et placidae fidei fraus infitiatrix & labor & uis

Depulsae uertere solum. pax inde fugatis

Hostibus alma abigit bellum. discingitur omnis

Terror et auulsis exfibulat ilia zonis.

dimittunt uestes suas deorsum usque ad pedes
Uestis adusque pedes descendens defluit imos.
Temperat et rapidum priuata modestia gressum. Iube silent gladii

cornu canentium. cornua aerea / aera — nulli infestus
Cornicinum curua silent. placabilis implet recondunt in uaginas.
residente
Uaginam gladius. sed strato et puluere campi
serena
Suda redit facies liquidae sine nube diei. Virtutum legio gaudet
uideres si adesses
Purpurea uideas caeli clarescere lucem uicto certamine plau
s. uirtutum — i. dei
Agmina casta super uultum sensere tonantis. dent manibus sursum
gaudebant — uidebant xpm
Arridere hilares uicto certamine turmae uidentes dextram dei.
s. sensere — uirtutibus
Et xpm gaudere suis uictoribus arcem
patrum — s. et sensere. i. secretum celorum
Aetheris ac patrium famulis aperire profundum. Concordia iubet re
uexillum — uirtus
Dat signum felix concordia reddere castris ducere uexilla in castris.
signa militaria. i. uexilla — papiliones
Uictrices aquilas atque in tentoria cogi. Turba psallentium
claritas
Numquam tanta fuit species nec par decus ulli equitum ac pedestrium.
in duas partes diuisa t. fissa
Militiae. cum dispositis bifida agmina longe
Duceret ordinibus. peditum psallente caterua.
s. agmina
Ast alia de parte equitum resonantibus hymnis.
inserens — apta
Mon aliter cecinit respectans uictor hiantem
Israhel rabiem ponti post terga minacis
in cedens
Cum iam progrediens calcaret litora sicco
sonans — per extrema. i. fines riparum
Ulteriora pede. stridensque per extima calcis
inter aquae — mortuos
Mons rueret pendentis aquae. nigrosque relapso
nilum colentes. i. egiptios — s. cum — s. in
Gurgite nilicolas fundo deprenderet imo.
Acrefluente sinu iam redderet unda natatum
s. antea — unda — s. cum
Piscibus. et nudas praeceps operiret harenas.
repercussit
Pulsauit resono modulantia timpana plectro
Turba dei. celebrans mirum ac memorabile saeclis
di
Omnipotentis opus. liquidas inter freta ripas
secato aequore — stante in modum montis
Fluctibus incisis et subsistente procella
s. celebrant — s. celebrans. collectiones
Crescere. suspensosque globos potuisse teneri.
deuicta — resonant
Sic expugnata uitiorum gente resultant

[Left margin:] ...anorum usus fu... ut imagines aquilarum in suis ue... illis ponerent et per hoc fuga... quo uolebant ...dere suos ...tes. sic aquilae ...oces sunt ad ...endum que ...iunt. ...stres uocat ...plices. equites ...ctos homines ...ectae pastores.

[Right margin:] Romanorum usus fuit ut imagines aquilarum in suis uexillis ponerent et per hoc fugae et uolebant ostendere suos hostes. sic aquilae ueloces sunt ad capiendum que cupiunt.
Pedites uocat simplices. equites autem doctos homines et electae pastores.

Mistica dulcimodis uirtutū carmina psalmis.

Uirtutes urbē ingrediunt(ur).

Uentū erat ad fauces portę castrensis ubi artū
Liminis introitu bifori dant cardine claustra.

Discordia occulte uulnerat concordiā.

Nascit(ur) hic inopina mali lacrimabilis astu
Tępestas. placidę turbatrix inuida pacis,
Quę tantū subita uexaret clade triūphū.
Int(er) confertos cuneos. concordia forte
Dū stipata pede iam tutis moenib: īfert
Excipit occultū uitii latitantis ab ictu
Mucronē leuo ī latere. squalentia quāuis
Texta catenato ferri subtegmine corpus
Ambirent. sutis & acumen uulneris hamis
Respuerent. rigidis nec fila tenacia nodis
Inpactū sinerent penetrare ī uiscera telū.
Rara tamen chalybem tenui transmittere puncto
Commisura dedit. qua sese extrema politę
Squama ligat tunicę sinus & sibi cōserit oras.

Discordia uirtutib: insidiat(ur) & capit(ur).

Intulit hoc uulnus pugnatrix subdola uictę
Partis. & incautis uictorib: īsidiata est.
Nam pulsa culparū acie. discordia n(ost)ros
Intrarat cuneos. socia mentita figurā.
Scissa procul palla structū & serpente flagellū
Multiplici. media caporū in strage iacebant.
Ipsa redimitos. olea frondente capillos
Ostentans festis respondit lęta choreis.
Sed sicā sub ueste tegit. te maxima uirtus
Te solā tanto e numero concordia tristi
Fraude petens. sed nō uitalia rumpere sacri
Corporis est licitū. summotenus extima tactu
Lesa cutis tenuem signauit sanguine riuū.
Exclamat uirtus subito turbata. quid hoc est.

Que manus hic inimica latet. que prospera nostra
Vulnerat. et ferrum tanta inter gaudia vibrat.
Quid iuvat indomitos bello sedasse furores
Et scitum vitiis pereuntibus omne receptum
Si virtus sub pace cadit. trepida agmina mestos
Convertere oculos, stillabat vulneris index
Ferrata de veste cruor. mox et pavor hostem
Comminus adstantem prodit, nam pallor in ore
Conscius audacis facti dat signa reatus,
Et deprensa tremunt. languens manus et color albens. *Discordiam*
Circumstat propere strictis mucronibus omnis *circumdant virtutes*
Virtutum legio. exquirens fervente tumultu *strictis mucronibus.*
Et genus et nomen. patriam. sectamque deumque
Quem colat. et missu cuiatis venerit, illa
Exsanguis turbante metu. discordia dicor
Cognomento heresis. deus est mihi discolor inquit,
Nunc minor aut maior. modo duplex et modo simplex
Cum placet aerius. et de fantasmate visus,
Aut innata anima est. quotiens volo ludere numen,
Praeceptor belial mihi sit domus et plaga mundus, *Fides*
Non tulit ulterius capti blasphemia monstri *discordiam*
Virtutum regina fides, sed verba loquentis *percutit.*
Impedit. et vocis claudit spiramina pilo
Pollutam rigida transfigens cuspide linguam, *Virtutes*
Carpitur innumeris feralis bestia dextris. *discordiam*
Frustatim sibi quisque rapit quod spargat in auras. *dividunt.*
Quod canibus donet. corvis quod edacibus ultro
Offerat. immundis coeno exhalante cloacis.
Quod trudat monstris. quod mandet habere marinis,
Discissum fedis animalibus omne cadaver
Dividitur, ruptis heresis perit horrida membris,

.i. ppt̄ diuitias. ppt̄ uirtutes. ꝯspis
Compositis igit̄ rerū motuq; secundis
Incōmune bonis. postquā int̄ tuta morari
Contigit ac statione frui. ualloq; fouere
Pacificos sensus. & in otia soluere curas
Extruit̄ media castrorū sede tribunal
Editiore loco. cumulus quē uertice acuto
Excitat in speculā subiectam. unde omnia late
Liber ioffenso circumspicit aere uisus.
Hunc sincera fides simul & ↄcordia sacro
Foedere iuratę xp̄i sub amore sorores
Conscendunt apicē. max & sublime tribunal
Par scm̄ carūq; sibi supeminet æquo
Iure potestatis. consistunt aggere sūmo
Conspicuę populosq; iubent adstare freq; ntes.
Concurrunt alacres castris ex omīb; omīs.
Nulla latet pars m̄tis iers q̄ corporis ullo
Int̄cepta sinu pconceptacula sese
Degeneri langore tegat. tentoria aptis
Cuncta patent uelis. reserant̄ carbasa. ne q̄s
Marceat obscuro stertens habitator opto.
Auribus int̄ntis expectat contio quidnam
Uictores p̄ bella uocet concordia pncepᷤ
Quā uelit atq; fides uirtutib; addere legē.
Erūpit pma inuocē concordia tali
Alloquio. cumulata quidē iam gl̄a uobis
O patris o dn̄i fidissima pignora xp̄i.
Hoc habet. extincta est multo certamine seua
Barbaries. scæ quę circumsepserat urbis
Indigenas. ferroq; uiros flāmaq; p̄mebat.
Publica sed requies priuatis rure foroq;
Constat amicitiis. scissura domestica t̄bat

Interlinear glosses: sedes iudiciaria; excelsiore; cū; erecto; sublimat; ereo loco; sine offensione. quia nihil se ituenti opponebant; sub; ↄsentientes; uertice; simile; s. fidei & ↄcordię; monticulo; ipsę; s. uirtutū; multos densos; pigra; remota; clausuras; occultet; hostiis; pigrescat; runcans; i domo; multitudo aliqd; .i. caritas; regina; .i. caritas; aucta pfecta; s. est; filii; militare ūbū est .i. hoc habeat; barbī; obsederat circūdederat; .i. inde genitos; ire publicā. spoliis; intra uallū; munitione; secreta

Rubrics: Uirtutes edificant tribunal. Fides & caritas ↄscendunt tribunal. Residentibus inunū fide & caritate occurrunt turbe ab omnib; castris. Caritas uirtutū turmas alloq̄t̄.

Hoc erit idie iudicii quando patebunt facta singlorū

Sensus ē. hoc ... q̄ā n̄ simul habitan...

Rem populi titubare foris qd̄ dissidet intus.
Ergo cauete uiri ne sit sententia discors
Sensib: inuisis. ne secta exotica tectis
Nascatur conflata odiis. quia fissa uoluntas
Confundit uarius archana biformia fibris.
Quod sapimus coniungat amor. qd̄ uiuimus uno
Conspiret studio. nil dissociabile firmum est.
Utq: homini atq: deo medius interuenit ihc
Qui sociat mortale patri. ne carnea distent
Spũi eterno. sitq: ut ds̄ unus utrumq:
Sic quicquid gerim̃ mentisq: & corporis actu
Sps̄ unimodis texat compagib: unus.
Pax plenũ uirtutis opus. pax summa laborũ.
Pax belli exacti pretiũ est. pretiũq: picli.
Sidera pace uigent. consistunt terrea pace.
Nil placitũ sine pace dō. non munus ad aram
Cũ cupias offerre probat si turbida fratrem
Mens inpacati subpectoris oderit antro.
Nec si flammicomis xp̄i pnomine martir
Ignib: insiliat seruans inamabile uotũ
Bile sub obliqua ptiosam proderit ihũ
Impendisse animã. meriti quia clausula pax est.
Non inflata tumet. ñ inuidet æmula fratri.
Omnia ppetitur patiens. atq: omnia credit.
Numquã lesa dolet. cuncta offensacula donat.
Occasũ lucis uenia pcurrere gestit
Anxia ne stabilem linquat sol conscius iram.
Quisq: litare deo mactatis uult holochaustis.
Offerat ĩprimis pacẽ. nulla hostia xp̄o
Dulcior. hoc solo scā addonaria uultũ
Munere conuertens liquido oblectatur odore.

Sed tamen et niueis tradit deus ipse columbis
Pinnatū tenera plumarū ueste colubrū
Rimante ingenio docte inter noscere mixtū
Innocuis auib; latet et lupus ore cruento
Lacteolam mitius ouem subuellere molli
Cruda sanguinos exercens funera rictus.
Hac sese occultant fortinus et arrius arte
Inmanes feritate lupi. discrimina p̄dunt
Nā recens q; cruor quāuis de corpore summo
Quid possit furtiua manus. gemitū dedit omis
Uirtutū populus casu concussus acerbo. Itē fides
Tū generosa fides hec subdidit: immo secundis uirtutū
In reb; cesset gemit concordia lesa est. ītmas allōqt.
Sed defensa fides. quin et concordia sospes
Germanā comitā fidem sua uulnera ridet.
Hec mea sola salus. nihil hāc mihi triste recepta.
Nū opus egregio restat post bella labori
O proceres regni. qd tandē pacifer heres
Belligeri armatæ successor inermis et aulæ
Instituit salomon. qm genitoris anheli
Fumarat calido regū de sanguine dextra.
Sanguine nā terso templum fundat et ara
Ponitur auratis xp̄i domus ardua tectis
Tunc hierusalē templo illustrata quietū
Suscepit iam diua deū. circūuaga postquā
Sedit marmoreis fundata altarib; arca.
Surgat et ī n̄ris templū uenerabile castris
Omnipotens cuius scorum scā reuisat.
Nā qd trigenas ferro pepulisse phanges
Culparū p̄dest. hōis si filius arce
Aetheris inlapsus purgat corporis urbē

Intret inornatam templi splendentis egenus.
Hactenus alternis sudatum est comminus armis.
Munia nunc agitet tacitae toga candida pacis. *fides*
Atque sacris sedes properet discincta iuuentus. *& castitas metiuntur*
Hic ubi dicta dedit gradibus regina superbis *locum ubi templum*
Desiluit tantique operis concordia consors *dei aedificetur*
Metatura nouum iactu fundamine templum.
Aurea planitiem spatiis percurrit harundo
Dimensis quadrent ut quattuor undique frontes
Ne commissuris distantibus angulus impar
Argutam mutilet per dissona semetria normam. *hic templum domini cum*
Aurorae de parte tribus plaga lucida portis *vii columnis*
Illustrata patet, triplex aperitur ad austrum *hoc ex apocalipsi sumptum est*
Portarum numerus, tres occidualibus offert
Ianua trina fores, totiens aquilonis ad axem
Pandit alta domus, nullum illic structile saxum *hoc ex libro salomonis accipitur*
Sed caua per solidum multoque forata dolatu
Gemma relucenti limen complectitur arcu,
Vestibulumque lapis penetrabile concipit unus.
Portarum summis inscripta in postibus auro
Nomina apostolici fulgent bis sena senatus.
Spiritus his titulis archana recondita mentis
Ambit et electos uocat in praecordia sensus.
Quaque hominis natura uiget, quam corpore toto
Quadrua uis animae trinis ingressibus aram
Cordis adit castisque colit sacraria uotis.
Seu pueros sol primus agat, seu feruor ephebos
Incendat nimius, seu consummabilis aeui
Perficiat lux plena uiros, siue algida borae
Aetas decrepitam uocet ad pia sacra senectam,
Occurrit trinum quadrina ad compita numen.

Quod bene discipulis disponit rex duodenis
Quinetiam totidem gemmarum insignia textis
Parietibus distincta micant animasque colonum
Iuventes liquido lux evomit alta profundo.
Ingens crissolitus nativo interlitus auro
Hinc sibi saphirum sociaverat inde berillum
Distantesque nitor medius variabat honores
Hinc calcedon hebes perfundit ex iacincthi
Lumine vicino, nam forte cianea propter
Stagna lapis cohibens ostro fulgebat aquoso.
Sardonicem pingunt ametistina, pingit iaspis
Sardonium iuxta adpositum, pulcherque topazon
Has inter species zmaragdina gramine verno
Prata virent volvitque vagos lux herbida fluctus.
Te quoque conspicuum structura interserit ardens
Chrisoprasse sidus saxis stellantibus addit.
Stridebat gravidis funalis machina vinclis. Domus interior
Inmensas rapiens alta ad fastigia gemmas. hic pingitur habens columnas
At domus interior septem subnixa columnis pinas vii ubi sapientia
Cristalli algentis vitrea de rupe recisis sed & honorifice
Construitur, quarum tegit edita calculus albens significat
Inconum caesus capita et sinuamine subter
Subductus conchae speciem, quod mille talentis
Margaritum ingens opibusque et viribus hastae
Addictis animosa fides mercata pararat.
Hoc residet solio pollens sapientia, et omne
Consilium regni celsa disponit ab aula.
Iutantique hominis leges sub corde retractat
Inmanibus dnae sceptrum non arte politum
Sed ligno vivum viridi est, quod stirpe recisum
Quamvis nullus alat terreni cespitis humor

Fronde tamen uiret incolomi, tū sanguine tinctis
Intertexta rosis candentia lilia miscet
Nescia marcenti florem submittere collo.
Huius forma fuit sceptri gestamen aaron
Floriferū, sicco qđ germen cortice trudens
Explicuit tenerū spe pubescente decorem
Inq: nouos subito tumuit uirga arida foetus. Prudenti grās agit dō.

Reddimus aeternas indulgentissime doctor
Grates xpe tibi meritosq: sacramus honores
Ore pio, nam cor uitiorū stercore sordet.
Tu nos corporei latebrosa picula operti
Luctantisq: animae uoluisti agnoscere casus.
Nouimus ancipites nebuloso inpectore sensus
Sudare alternis conflictibus et uariato
Pugnarū euentu nunc indole crescere dextram.
Nunc inclinatis ceruicibus ad iuga uitae
Deteriora trahi seseq: addicere noxis
Turpibus et propriae iacturam ferre salutis.
O quotiens animam uitiorū peste repulsa
Sensimus incaluisse deo. quotiens tepefactum
Caeleste ingeniū post gaudia candida tetro
Cessisse stomacho. feruent bella horrida feruent
Ossibus inclusa, fremit et discordibus armis
Non simplex natura hominis, nam uiscera limo
Effigiata premunt animū, contra ille sereno
Editus afflatu nigrantis carcere cordis
Aestuat et sordes arta inter uincla recusat.
Spiritibus pugnant uariis lux atq: tenebrae
Distantesq: animat duplex substantia uires
Donec presidio xpś deus adsit et omnes
Virtutū gemmas componat sede piata.

Atq; ubi peccatū regnauerat· aurea templi
Atria constituens· texat spectamine morū
Ornamenta animae· quibus oblectata decoro
Aeternum solio diues sapientia regnet·.

Explicit psichomachia prudentii hispaniensis·

Incipiunt eiusdem, tituli de historiis ueteris
& noui testamenti p metrū qđ grece dirocheū
tetrasticon uocat· hoc est opus quattuor uersuū·

Eua columba fuit· tunc candida nigra deinde De adam
Facta p anguinū male suada fraude uenenū· & aeua
Tinxit & innocuū maculis sordentibus adam·
Dat nudis ficulna draco mox tegmina uictor· De cain
Fratrū sacra deus nutu distante duorum & abel
Aestimat· accipiens uiua & trena refutans;
Rusticus inuidia pastorem sternit inabel
Forma animae expmit caro nra imunere cain· De arca
Nuntia diluuii iam decrescentis ad arcam· noe
Ore colūba refert ramū uiridantis oliuae;
Coruus eni ingluuie p feda cadauera captus
Haeserat; illa datae reuehit noua gaudia pacis· Ad ilicē
Hospitiū hoc dnī est ilex ubi frondea mambre MAMBRE·
Armentale senis protexit culmen· in ista
Risit sarra casa subolis sibi gaudia sera
Ferri & decrepitū sic credere posse maritū· MONUMTU
Abraham mercat agrū quo conderet ossa SARRAE
Coniugis interris· qm pegrina moratur
Iustitia atq; fides hoc illud milibus emptū
Speleū scae requies ubi parta familia est· De somnio
Bis septem spicae uaccae totidem pharaoni pharaonis
Per somnū uisae portendunt dispare forma
Uberis atq; famis duo p septennia tempus

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Instare. hoc soluit patriarcha int̄prete xp̄o. | A fr̄ib: agnit°

Venditus insidiis fratrū puer ipse uicissim | ioseph.
Craterā in farris sacco clā ꝑcipit abdi.
Utq: reos furti ioseph tenet auctio fallax
Proditur: agnoscunt fratrē ueniaq: pudescunt. | Ignis.

Sentib: inuolitans dr̄ igneus ore corusco | In rubo.
Compell(uocat)it iuuenē pecoris tunc forte magistrū;
Ille capit iussus uirgā. fit uipera uirga.
Soluit uincla pedū. properat pharaonis ad arcē. | Iter

Tutus agit uir iustus iter ut ꝑ mare magnū; | per mare
Ecce dī famulis scīs freta rubra dehiscunt.
Cū peccatores rabidos eadem freta mergant.
Obruit(ur) pharao. patuit uia libera moysi. | Moises accepit

Fumat montis apex diuinis ignib: in quo | legē
Scripta decē t̄bis saxorū pagina moysi
Traditur. ille suos suscepta lege reuisit.
Forma (s. erat) sed his uituli solus dr̄. & dr̄ aurū. | Manna & coturnices

Panib: angelicis albent tentoria patrū.
Certa fides facti. tenet urceus aureus exin
Seruatū manna. q̄ gratis uenit alt̄a nubes.
Atq: auidos carnis saturat congesta coturnix. | Serpens

Feruebat uia sicca heremi serpentib: atris. | aereus in heremo
Flamq: uenenati ꝑ uulnera liuida morsus
Carpebant populū. sed prudens aere politū
Dux cruce suspendit(ur) q uirus temperet anguē. | Lacus mirre

Aspa gustatu populo sitiente lacuna | in heremo
Tristificos latices stagnāti felle tenebat;
Moyses scs att lignū dare gurgitē in istū.
Concitet (&) i dulcē & uertent(ur) amara saporem. | Olim lucus

Deuenere uiri moisi duce sex ubi fontes. | in heremo
Et sex forte alii uitreo de rore rigabant

Septenas decies palmas· qui misticus helim
[arborib:] Lucus· apticu͞ numeru͞ libris quoq: pinxit·, Duodeci
Infonte͞ refluo iordanis gurgite fertur· lapides in
Du͞ calcanda di͞ populis sua uada reliq̄t· iordane
Testes bisseni lapides· quos flumine inipso
Constituere patres informa͞ discipuloru͞·, Raab
Procu͞bit iericho· sola stant atria raab· meretrix
Hospita sco͞ru͞ meretrix tanta est fidei uis·,
Incolomis secura dom͞ spectabile coccu͞·
Ignibus aduersis insignu͞ sanguinis offert·, Samson
Inuictu͞ uirtute comæ leo frangere samson
Adgredit͞; necat ille fera͞· sed abore leonis
Mella fluunt; maxilla asini fonte͞ uomit ultro;
Stultitia exundat limphis· dulcedine uirtus·, Samson
Trecentos uulpes samson capti ignibus armat;
Maq: faces caudis circu͞ligat isata mittit·,
Allophilu͞ segetesq: cremat·, sic callida uulpes
[s· xp͞ianoru͞] Nunc heresis fla͞mas uitioru͞ spargit inagros·, Dauid
Dauid paruus erat· fr͞um ultim͞· ce͞m iesse
Cura gregis· cithara͞ formans adouile patnu͞·
Inde ad delicias regis mox horrida bella
Conserit· & funda sternit stridente golia͞·, De regno
Regia mirifici fulgent insignia dauid dd
Sceptru͞· oleu͞· cornu· diadema· & purpura & ara·
Omnia conueniunt xp͞o· clamis atq: corona·
Uirga potestatis· cornu crucis· altar· oliuu͞·, Aedificatio
Aedificat te͞plu͞ sapientia p̄ salomonis templi
Obsequiu͞; regina austri graue congerit auru͞·,
Temp͞ adest· q͞ templu͞ hominis sub pectore xp͞s
Aedificet· quod gaza colat· qd͞ barbara dicent·, Filii
Forte pphetaru͞ nati du͞ ligna recidunt· Propheta͞ru͞·

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Fluminis in ripā cecidit discussa bipennis;
Gurgite submersū est ferrū sed mox leue lignū
Iniectū stagnis ferrū reuocabile fecit. Filii isrl
Gens hebreorū peccamine capta frequenti
Fleuerat exiliū dirae babilonis adamnes.
Tū patrios cantare modos pcepta recusat.
Organaq: inramis salicis suspendit amarae. Domꝰ eze-
Hic bonus ezechias meruit ter quinq: pannos chie re-
Perscriptū pferre diē legemq: obeunti gis.
Tendere tot gradib: quot uespa texerat ūbra
Lumine pfusos docuit sol uersus inortū. De nouo testa
Adueniente dō descendit nuntius alto mto. Adnuntiatio
Gabrihel patris exsolio sedemq: repente dni.
Intrat uirgineā. scs te sps inquit
Implebit maria xpm paries sacra uirgo. Ciuitas beth-
Scā bethleē caput est orbis. q ptulit ihm. -leem.
Orbis pncipiū. caput ipsū principiorū.
Urbs hominē xpm genuit. qđ xps agebat
Ante dm quā sol fieret quā lucifer esset. Magor mu
Hic ptiosa magi subuirginis ubere xpo nera.
Dona ferunt puero. mirreq: et thuris et auri.
Miratr genitrix tot casti uentris honores.
Seq: dm genuisse hominē regem quoq: sūmū. Pastores ab
Peruigiles pastorū oculos uis luminis implet. angtis admo
Angelici natū celebrans exuirgine xpm. niti.
Inueniunt tectū pannis psepe iacenti.
Una erat exultant alacres et numē adorant. Occidunt
Impius innumeris infantū cedib: hostis. infantes
Pfurit herodes. dū xpm querit in illis.
Fumant lacteolo paruorū sanguine cunae.
Uulnerib:q: madent calidis pia pectora matrū.

s. xp̄m … iohannes
Perfudit fluuio pastus baptista locustis. Baptizatur
Siluarumq; fauis et amictus ueste cameli. xp̄s
Tinxerat et xp̄m. sed sp̄s ab aethere missus
Testatur tinctum. qui tinctis crimina donet. Pinna templi
Excidio templi ueteris stat pinna superstes.
Structurę enim lapide ex illo manet angulus usq;
In saeclum saecli. quem spreuerunt aedificantes.
s. ille
Hunc caput est templi. et lapidum compago nouorum. Uinum
Foedera coniugii celebrabant auspice coetu ex aqua
Forte galileis. iam deerant uina ministris.
Xp̄s uasa iubet properant aquaria limphis
Impleri. inde meri ueteris defunditur unda. Piscina
Morborum medicina latex quem sp̄s horis siloe
Eructat uariis fusum ratione latenti.
Syloam uocitant. sputis ubi conlita caeci
Lumina saluator iussit de fonte lauari. Passio iohis
Praemia saltatrix poscit funebria uirgo
Iohannis caput abscisum. quod lance reportet.
Incestae ad gremium matris fert regia donum
Saltria respersis manib: de sanguine iusto. Per mare ambu
It mare per medium dn̄s fluctusq: liquentes. lat xp̄s
Calce terens iubet instabili descendere cymba
Discipulum. sed mortalis trepidatio plantas
Mergit. at ille manum regit. et uestigia firmat. Demon miss
Vincla sepulchrali sub carcere ferrea demon in porcos
Ipse regerat. erupit. pedib:q: aduoluitur ihū.
Ast hominem dn̄s sibi uendicat. et iubet hostem
Porcorum furiare greges. ac per freta mergi. De v. panib: &
Quinq: deus panes fregit. piscesq: gemellos. duob: piscib:
His hominum large saturauit milia quinq:.
Implentur nimio micarum fragmine corbes

Bis seni. aeternae tanta est opulentia mensae. Lazarus susci
Conscius insignis facti locus in bethania tatur a mortuis
Vidit ab inferna te lazare sede reversum.
Apparet scissū fractis foribus monumentū.
Unde putrescentis redierunt membra sepulti. Ager san
Campus achel demach sceleris mercede nefandi guinis
Venditus f. est exsequias recipit tumulosus humandas.
Sanguinis hoc p̄tiū est xp̄i; iuda emin̄ arctat
Infelix collū laqueo. pro crimine tanto. Domus caiphe
Impia blasphemi cecidit domus alta caiphae.
In qua pulsata est alapis facies sacra xp̄i;
Hic peccatores manet exitus. obruta quorū
Vita ruinosis tumulis sine fine iacebit. Columna ad quā
Vinctus ihs dn̄s stetit aedibus. atq: columnae flagellatus
Adnexus tergū dedit ut servile flagellis. est dn̄s.
Perstat adhuc tēplū- que; gerit veneranda columna.
Nosq: docet cunctis inmunes vivere flagris. Passio sal
Traiectus putrūq: latus. laticē atq: cruorē vatoris
Xp̄s agit. sanguis victoria. limpha lavacrū est.
Tunc duo discordant crucib: hinc inde latrones
Contiguis. negat ille deū. fert iste coronā. Mons oli
Montis oliviferi xp̄s de vertice sursum -veti.
Ad patrē redit. signans vestigia pacis
Frondib: aet̄nis p̄ pinguis liquitur humor.
Qui probat īfusū t̄ris de crismate donū. Passio stepha
Primus init stephanus mercedē sanguinis imbre ni.
Afflictus lapidū. xp̄m tam ille cruentus
Inter saxa rogat. ne sit lapidatio fraudi
Hostibus. o primae pietas miranda coronae Porta specio sa.
Porta manet templi speciosā quā vocitarūt.
Egregiū salomonis opus. sed maius in illa

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

xpi opus emicuit. nam clodus surgere iussus
Ore petri. stupuit dampnatos currere gressus Visio
Somniat inlapsũ petrus alto exethere discũ Petri.
Confertũ omnigenis animalib: ille recusat
Mandere. sed dns iubet om̃ia munda putare.
Surgit & inmundas uocat admisteria gentes. Vas elec
Hic lupus ante rapax uestitur uellere molli. tionis
Saulus qui fuerat fit adempto lumine paulus.
Mox recipit uisũ. fit apls mox populorum.
Doctor & ore potens. coruos mutare colũbis. Apoca
Bis duodena senũ sedes pateris citharisq: lipsis iohis
Totq: coronarũ fulgens insignib: agnũ
Caede cruentatũ laudat qui uoluere librũ
Et septẽ potuit signacula pandere solus.

Incipit libellus de fenice. paradisi ut fert habitatrice
Quidã fert lactantiũ. hunc scripsisse libellũ.

Est locus in primo felix oriente remotus.
Qua patet aetni maxima porta poli.
Nec tamen aestiuos hiemisq: propinquus adortus.
Sed qua sol uerno fundit abaxe diem.
Illic planicies tractus diffundit apertos.
Nec tumulus crescit. nec caua uallis hiat.
Sed nros montes quorũ iuga celsa putantur
Per bis sex ulnas imminet ille locus.
Hic solis nemus est & consitus arbore multa.
Lucus ppetuo frondis honore uirens.
Cũ phoetonteis flagrasset abignibus axis
Ille locus flammis inuiolatus erat.
Et cũ diluuiũ mersisset fluctibus orbem.
Deucalioneas ex superauit aquas.
Non huc exsangues morbi. non aegra senectus.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Nec mors crudelis. nec metus asper adit.
Nec scelus infandum. nec opum uesana cupido.
Aut metus aut ardens cedit amore furor.
Luctus acerbus abest. et egestas obsita pannis.
Et curae insomnes. et uiolenta fames.
Non ibi tempestas. nec uis furit horrida uenti.
Nec gelido terram rore pruina tegit.
Nullaque per campos tendunt sua uellera nubes.
Nec cadit ex alto turbidus humor aquae.
Sed fons in medio quem uiuum nomine dicunt.
Perspicuus et lenis dulcibus uber aquis.
Qui semel erumpens per singula tempora mensum
Duodecies undis irrigat omne nemus.
Hoc genus arboreum procero stipite surgens.
Non lapsura solo mitia poma gerit.
Hoc nemus hos lucos auis incolit unica foenix.
Unica sed uiuit morte refecta sua.
Paret et obsequitur phoebo memoranda satellis.
Hoc natura parens munus habere dedit.
Lutea cum primum surgens aurora rubescit.
Et primum rosea sidera luce fugat.
Ter quater illa pias inmergit corpus in undas.
Ter quater e uiuo gurgite libat aquam.
Tollitur ac summo considit in arboris altae
Uertice que totum dispicit una nemus.
Et conuersa nouos phoebi nascentis adortus.
Expectat radios et iubar exoriens.
Atque ubi sol pepulit fulgentis limina portae.
Et primi emicuit luminis aura leuis.
Incipit illa sacri modulamina fundere cantus.
Et mira lucem uociferare nouam.

Quam nec idoneae uoces nec tibia possit.
Musica cyrreis assimilare modis.
Sed nec olor moriens imitari posse putetur.
Nec cyllenea fila canora lyrae.
Postquā phoebus equos inapta resoluit olimpi
Atq; orbem totū protulit usq; means.
Illa ter alarū repetito uerbere plaudit.
Igniferūq; caput ter ueneranda silet.
Atq; eadem celeres iā iā discriminat horas
Innarrabilibus nocte dieq; sonis.
Antistes est nemorū luci ueneranda sacerdos.
Et sola archanis conscia phoebe tuis.
Que postquā uitae iam mille peregerit annos
Ac se reddiderint tempora longa grauem.
Ut reparet lapsū spatiis uergentib; aeuum.
Assuetū nemus. & dulce cubile fugit.
Cumq; renascendi studio loca sca relinquit.
Tunc petit huncorbē. mox ubi regna tenet.
Dirigit insiriam celeres longeua uolatus.
Fenicē nomen cui dedit ipsa uetus.
Secretosq; petit deserta pauia lucos.
Sicubi post saltus silua remota latet.
Tū legit aerio sublimem uertice palmā.
Que gratū fenix exaue nomen habet.
It qua nulla nocens animal prorūpe possit.
Lubricos aut serpens. aut auis ulla rapax.
Cū uentos claudit patescentibus eolus antris.
Neuiolent flabris aera purpureum
Neu concreta nothus nubes p inania caeli
Submoueat. radios solis malta trahit.
Construit inde sibi seu nidū siue sepulchrū.

Nam pt̃ ut uiuat· se tamen ipsa creat·,
Colligit hinc sucos & odores diuite silua.
Quos legit assirius· quos opulentus arabs·,
Quos aut pigmeæ gentes aut india carpit.
Aut molli generat terra sabea sinu·,
i· & · i· odore
Cinnamomũ sucos· auram spirantis amomi
Congregat· & mixto balsama cũ folio·,
i· abest· odorantis
Non casiæ mitis· nec olentis uimen achanti·
Nec thuris lacrimæ· guttaq: pinguis abest·,
his addit teneras nardi pubentis aristas.
Et sociã myrræ uim pana chea turis·,
Protinus his stratis corp̃os motabile nido.
Vitaliq: thoro membra quieta locat·,
Ore dehinc sucos membris circũq: supraq:
Inicit· obsequiis inmoritura suis·,
Tunc inter uarios animã commendat odores.
t focũ
Depositi tanti nec timet illa finem·,
Interea corpus genitali morte pemptũ
Aestuat & flãmam parturit ipse calor.
Aetherioq: procul delumine concipit ignem.
flagrat & ambustũ soluitur incineres·
Quos uelut ĩmassã cineres ĩmorte coactos
Conflat· & effecti seminis instar habet·,
hoc animal primũ sine membris fert̃ oriri·,
Sed fert̃ uermis lacteus esse color·,
Creuerit ĩmassam subito cũ tempore certo·
Seq: ut oui teretis colligit ĩ speciem·,
Inde reformatur· qualis fuit ante figura·,
rupto ouo
Et fenix ruptis pullulat exuuiis·,
Ac uelut agrestis cũ filo adsaxa tenetur·
Motari pennæ papilione solent·,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Non illi cibus est nostro concessus in orbe.
Nec cuiquam implumem pascere cura subest.
Ambrosios libat caelesti nectare rores.
Stellifero tenues qui cecidere polo.
Hos legit. his alitur mediis in odoribus ales.
Donec maturam proferat effigiem.
Ast ubi primeua coepit florere iuuenta.
Euolat ad patrias iam reditura domus.
Ante tamen proprio quicquid de corpore restat
Ossaque uel cineres exuuiasque [reliquias] suas
Unguine balsameo myrraque et thure soluta.
Condit [collocat uel linit] et in formam conglobat ore pio.
Quam [formam] pedibus gestans, contendit [solis] ad ortus.
Inque alma residens promit [scilicet cantus] in ede sacra.
Mirandam sepe prestat praebetque [scilicet mirantibus uel audientibus] melodem.
Tantus ibi decor est tantus habundat honor.
Principio [id est in capite] color est. qualis sub sidere caeli
Mitia qui croceo punica grana legunt [colligunt].
Qualis inest foliis que fert agreste papauer.
Cum pandit uestes flore rubente [id est ad polum] polo.
Hoc humerus pectusque decens uelamine fulget.
Hoc caput hoc ceruix summaque terga nitent.
Caudaque porrigitur flauo distincta metallo.
In cuius maculis purpura mixta rubet.
Harum [macularum] inter pennas insigneque desuper iris.
Pingere ceu nubem desuper aura solet.
Albicat insignis mixto [uel a] uiridante [uel e] smaragdo.
Et puro cornu gemmea [id est quasi gemmata] cuspis hiat.
Ingentes oculos credas geminos iacinctos.
Quorum de medio lucida flamma micat.
Aequataque [scilicet micat] noto capitis radiata corona.

solaris
Phoebei referens uerticis alta decus.
Crura tegunt squamae flauo distincta colore.
minio t purpureo
Ast ungues roseo tingit honore color.
Effigies inter pauonis mixta figura
gen pulcherrimae auis
Cernitur et picta phasidis inter auem
Magnitiem terris arabum que gignit ales.
t eque scire tu quaeque est
Vix equare potest seu fera seu sit auis.
Non tamen est magna ut uolucres que corpore magno
Incessus pigros per graue pondus habent.
Sed leuis ac uelox regali plena decore.
Talis in aspectu se tenet usque hominum.
Huc uenit egiptus tanti ad miracula uisus.
Et raram uolucrem turba salutat ouans.
Protinus exsculpunt sacrato in marmore formam.
Et titulo signant remque diemque nouo.
Contrahit in caelum sese genus omne uolantum.
t memor
Nec predae memor est ulla nec ulla metus.
Alituum stipante choro uolat illa per altum.
Turbaque prosequitur munera laeta pio.
Sed postquam puri peruenit ad etheris auras.
Mox redit illa suis conditur inde locis.
natura — t naturis auium t pullis earum
O potior fortuna auibus natisque uolucrum.
Cui de se nasci prestitit ipse deus.
t dubium est utrum sit an
Femina sit seu masculus aut si forte neutrum.
que
Felix ueneris foedera nulla colit.
Mors illi ueneris sola est in morte uoluntas.
Ut possit nasci appetit ante mori.
s. est
Ipsa sibi proles suus est pater et suus heres.
Nutrix ipsa sibi semper alumna sibi.
s. est
Ipsa quidem sed non eadem quia ipsa nec ipsa est.
Aeternam uitam mortis adepta bono. FINIT DE FENICE.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

ANICII MANLII SEVERINI BOETII EX CONSULE ORDINARII

Carmen philosophiae consolationis incipit liber primus

Carmina qui quondā studio florente peregi
Flebilis heu mestos cogor inire modos.
Ecce mihi lacere dictant scribenda camoenae
Et ueris elegi fletib: ora rigant.
Has saltem nullus potuit peruincere terror
Ne nostrum comites prosequerentur iter.
Gloria felicis olim uiridisq: iuuentę
Solantur mesti nunc mea fata senis.
Venit enim properata malis inopina senectus
Et dolor ętatem iussit inesse suam.
Intempestiui funduntur uertice cani
Et tremit effeto corpore laxa cutis.
Mors hominum felix que se nec dulcib: annis
Inserit & mestis sepe uocata uenit.
Heu heu quam surda miseros auertitur aure
Et flentes oculos claudere seua negat.
Dum leuib: malefida bonis fortuna faueret
Pene caput tristis merserat hora meum.
Nunc quia fallacem mutauit nubila uultum
Protrahit ingratas impia uita moras.
Quid me felicem totiens iactastis amici
Qui cecidit stabili n erat ille gradu.

Hec dū mecum tacitus ipse reputarē. querimoniamq: lacrimabilem stili officio signarē. adstitisse mihi supra uerticem uisa ē mulier reuerendi admodum uultus. oculis ardentib: & ultra communem hominum ualentiā perspicacib: calore uiuido atq: inexhausti uigoris. quamuis ita eui plena foret. ut nullomodo nr̄i crederetur ęui. Statura discretionis ambigue. Nam nunc quidē sese

munem sese hominum mensuram cohibebat. Nunc
uero pulsare celum summi uerticis cacumine uidebatur.
Que cum altius caput extulisset ipsum celum penetra
bat respicientiumque hominum frustrabatur intuitum. Uestes
erant tenuissimis filis subtili artificio indissolubili materia
perfecte quas uti post eadem prodente cognoui suis ma
nibus ipsa texuerat. Quarum speciem ueluti fumosas
imagines solet caligo quedam neglecte uetustatis ob
duxerat. Harum in extremo margine Π grecum in sub
premo uero Θ legebatur intextum. Atque inter utrasque
litteras inscalarum modum gradus quidam insigniti
uidebantur quibus ab inferiore ad superius elementum esset
ascensus. Eandem tamen uestem uiolentorum quorundam
sciderant manus et particulas quas quisque potuit ab
stulerat. Et dextera quidem eius libellos sceptrum uero
sinistra gestabat. Que ubi poeticas musas uidit nostro
assistentes thoro fletibusque meis uerba dictantes commo
ta paulisper ac toruis inflammata luminibus: Quis inquit
has scenicas meretriculas ad hunc egrum permisit
accedere que dolores eius non modo nullis remediis
fouerent uerum dulcibus insuper alerent uenenis.
Hae sunt enim que infructuosis affectuum spinis uberem
fructibus rationis segetem necant hominumque mentes
assuefaciunt morbo non liberant. At si quem prophanum
uti uulgo solitum blanditie uestre detraherent minus
moleste ferendum putarem. Nihil quippe in eo nostre operae
lederentur. Hunc uero eleaticis atque achademicis studiis
innutritum. Sed abite potius syrene usque in exitium
dulces meisque eum musis curandum sanandumque re
linquite. His ille chorus increpitus deiecit humi me
stior uultum confessusque rubore uerecundiam limen tristis

excessit. At ego cuius acies lacrimis mersa caligaret. nec dinoscere possem quę nam hec eet mulier tam imperiosę auctoritatis. obstipui. visuq; in terram defixo. quid nam deinceps eet actura expectare tacitus coepi. Tum illa propius accedens. in extrema lectuli mei parte consedit. Meumq; intuens uultum luctu grauē. atq; in humum merore deiectum. his uersib; de nostrę mentis perturbatione conquesta est.

Metrū .ii.

Heu quā precipiti mersa profundo. Mens hebet & ppria luce relicta. tendit in externas ire tenebras. Terrenis quotiens flatib; aucta. Crescit in inmensū noxia cura. Hic quondam celo liber aperto. Suetus in etherios ire meatus. Cernebat rosei lumina solis. Visebat gelidę sidera lunę. Et quęcumq; uagos stella recursus. Exercet uarios flexa per orbes. Conprensam numeris uictor habebat. Quin etiā causas unde sonora. flamina sollicitent equora ponti. Quis uoluat stabilem sps orbem. Vel cur hesperias sidus in undas. Casurum rutilo surgat ab ortu. Quid ueris placidas temperet horas. Vt terram roseis florib; ornet. Quis dedit ut pleno fertilis anno. Autumnus grauidis influat uuis. Rimari solitus atq; latentis. Naturę uarias reddere causas. Nunc iacet effeto lumine mentis. & pressus grauib; colla catenis. Decliuemq; gerens pondere uultum. Cogitur heu stolidā cernere terram.

Sed medicinę inquit tempus. est quam querelę. Tum uero totis in me intenta luminib; tune ille es ait. qui nr̄o quondam lacte nutritus. nr̄is educatus alimentis in uirilis animi robur euaseras. At qui talia contuleramus arma. quę nisi prior abiecisses. inuicta te firmitate tuerentur. Agnoscisne me? Quid taces? Pudore an stupore siluisti?

Mallem pudore. Sed te ut uideo stupor oppressit. Cumque
me non modo tacitum sed elinguem prorsus mutumque uidisset,
ammouit pectori meo leniter manum. Et nihil inquit
pericli est. Lethargum patitur. communem illusarum
mentium morbum. Sui paulisper oblitus est. Recordabitur
facile. Siquidem nos ante cognouerit. Quod ut possit paulisper
lumina eius mortalium rerum nube caligantia tergamus.
Hec dixit oculosque meos fletibus undantes contracta in ruga
ueste siccauit. Metrum archilogicum.

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebre. Luminibusque
prior redit uigor. Ut cum precipiti glomerant sidera choro.
Nimbosisque polus stetit imbribus. Sol latet ac nondum celo
uenientibus astris. Desuper in terram nox funditur. Hanc si threicio
boreas emissus ab antro. Uerberet & clausum reseret
diem. Emicat & subito uibratus lumine phebus. Mirantes
oculos radiis ferit.

Haud aliter tristitie nebulis dissolutis hausi celum.
& ad cognoscendam medicantis faciem mentem recepi.
Itaque ubi in eam deduxi oculos intuitumque defixi. Respicio
nutricem meam cuius ab adolescentia laribus obuersatus
fueram philosophiam. & quid inquam tu in has exilii nostri
solitudines o omnium magistra uirtutum supero cardine delapsa
uenisti. An ut tu quoque mecum rea falsis crimi-
nationibus agiteris. An inquit illa te alumne desererem.
Nec sarcinam quam mei nominis inuidia sustulisti. com-
municato tecum labore partirer. Atqui philosophie
fas non erat incomitatum relinquere iter innocentis.
meam scilicet criminationem uererer. & quasi noui
aliquid acciderit perhorrescerem. Nunc enim primum
censes apud improbos mores lacessitam esse sapientiam.
Nonne apud ueteres quoque ante nostri platonis

aetate magnum saepe certamen cum stultitiae temeritate certavimus? Eodemque superstite praeceptor eius Socrates iniustae victoriam mortis me astante promeruit. Cuius hereditatem cum deinceps Epicureum vulgus ac Stoicum ceterique pro sua quisque parte raptum ire molirentur meque reclamantem renitentemque velut in partem praedae traherent, vestem quam meis texueram manibus disciderunt, abreptisque ab ea panniculis totam me sibi cessisse credentes abiere. In quibus quoniam quaedam nostri habitus vestigia videbantur, meos esse familiares imprudentia rata nonnullos eorum profanae multitudinis errore pervertit. Quod si nec Anaxagorae fugam nec Socratis venenum nec Zenonis tormenta quoniam sunt peregrina novisti, at Canios, at Senecas, at Soranos, quorum nec pervetusta nec incelebris memoria est, scire potuisti. Quos nihil aliud in cladem detraxit nisi quod nostris moribus instituti studiis improborum dissimillimi videbantur. Itaque nihil est quod admirere, si in hoc vitae salo circumflantibus agitemur procellis, quibus hoc maxime propositum est pessimis displicere. Quorum quidem tametsi est numerosus exercitus, spernendus tamen est, quoniam nullo duce regitur, sed errore tantum temere ac passim lymphante raptatur. Qui si quando contra nos aciem struens valentior incubuerit, nostra quidem dux copias suas in arcem contrahit, illi vero circa diripiendas inutiles sarcinulas occupantur. At nos desuper irridemus vilissima rerum quaeque rapientes, securi totius furiosi tumultus, eoque vallo muniti quo grassanti stultitiae aspirare fas non sit.

Metrum faleucium.

Quisquis composito serenus aevo
Fatum sub pedibus egit superbum
Fortunamque tuens utramque rectus
Invictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies minaeque ponti
Versum funditus excitantis aestum
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Torquet fumificos Vesevus ignes
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit.
Quid tantum miseri saevos tyrannos
Mirantur sine viribus furentes?
Nec speres aliquid nec extimescas,
Exarmaveris impotentis iram.
At quisquis trepidus pavet vel optat,
Quod non sit stabilis suique iuris,

Abiecit clipeum locoque motus nectit qua valeat trahi catenam.

Sentisne inquit haec atque animo illabuntur tuo ΑΝΟΝΟϹ ΛΥΡΑϹ. Quid fles quid lacrimis manas? ΕΞΑΥΔΑ ΜΗ ΚΕΥΘΕ ΝΟΩ. Si operam medicantis expectas, oportet uulnus detegas. Tum ego collecto in uires animo: Anne adhuc eget amonitione nec per se satis eminet fortunae in nos seuientis asperitas? Nihilne te ipsa loci facies mouet? Haecine est bibliotheca quam certissimam tibi sedem nostris in laribus ipsa delegeras? In qua mecum saepe residens humanarum diuinarumque rerum scientia disserebas? Talis habitus talisque uultus erat, cum tecum naturae secreta rimarer, cum mihi siderum uias radio describeres, cum mores nostros totiusque uitae rationem ad caelestis ordinis exempla formares? Haeccine praemia referimus tibi obsequentes? At qui tu hanc sententiam Platonis ore sanxisti: beatas fore res publicas si eas uel studiosi sapientiae regerent uel earum rectores studere sapientiae contigisset. Tu eiusdem uiri ore hanc sapientibus capessendae rei publicae necessariam causam esse monuisti, ne improbis flagitiosisque ciuibus urbium relicta gubernacula pestem bonis ac perniciem ferrent. Hanc igitur auctoritatem secutus quod a te inter secreta otia didiceram transferre in actum publicae administrationis optaui. Tu mihi et qui te sapientium mentibus inseruit deus conscii nullum me ad magistratum nisi commune omnium bonorum studium detulisse. Inde cum improbis graues inexorabilesque discordiae et quod conscientiae libertas habet pro tuendo iure spreta potentiorum semper offensio. Quotiens ego Conigastum in imbecillis cuiusque fortunas impetum facientem obuius excepi! Quotiens Trigguillam regiae praepositum domus ab incepta perpetrata iam prorsus iniuria deieci! Quotiens miseros quos infinitis calumniis impunita barbarorum semper auaritia uexabat obiecta periculis auctoritate protexi! Numquam me ab iure ad iniuriam quisquam detraxit. Prouincialium fortunas tum priuatis rapinis tum publicis uectigalibus pessumdari non

quam qui patiebantur indolui. Cum acerbae famis tempore gravi atque inexplicabili indicta coemptio profligatura inopia Campaniam provinciam videretur, certamen adversum praefectum praetorii communis commodi ratione suscepi, rege cognoscente contendi et ne coemptio exigeretur evici. Paulinum consularem virum cuius opes Palatinae canes iam spe atque ambitione devorassent, ab ipsis hiantium faucibus traxi. Ne Albinum consularem virum praeiudicatae accusationis poena corriperet, odiis me Cypriani delatoris opposui. Satisne in me magnas videor exacerbasse discordias? Sed esse apud ceteros tutior debui, qui mihi amore iustitiae nihil apud aulicos quo magis essem tutior reservavi. Quibus autem deferentibus perculsi sumus? Quorum Basilius olim regio ministerio depulsus in delationem nostri nominis alieni aeris necessitate compulsus est. Opilionem vero atque Gaudentium cum ob innumeras multiplicesque fraudes ire in exilium regia censura decrevisset, cumque illi regi parere nolentes sacrarum sese aedium defensione tuerentur, compertumque id regi foret, edixit uti ni intra praescriptum diem Ravenna urbe decederent, notas insigniti frontibus pellerentur. Quid huic severitati posse astrui videtur? Atqui in eo die deferentibus eisdem nominis nostri delatio suscepta est. Quid igitur? Nostrae artes ita meruerunt? An illos accusatores iustos fecit praemissa damnatio? Itane nihil fortunam puduit, si minus accusatae innocentiae, at accusantium vilitatis? At cuius criminis arguimur summam quaeris? Senatum dicimur salvum esse voluisse. Modum desideras? Delatorem ne documenta deferret quibus senatum maiestatis reum faceret impedisse criminamur. Quid igitur, o magistra, censes? Infitiabimur crimen, ne tibi pudor simus? At volui nec umquam velle desistam. Fatebimur? Sed impediendi delatoris opera cessavit. An optasse illius ordinis salutem nefas vocabo? Ille quidem suis de me decretis uti hoc nefas esset effecerat. Sed sibi semper mentiens inprudentia rerum merita non potest inmutare. Nec mihi Socratico decreto fas esse arbitror ut occuluisse veritatem

concessisse mendacium. Uerum id quoquo modo sit. tuo sapientiumque
iudicio estimandum relinquo. Cuius rei seriem atque ueritatem ne latere
posteros queat. stilo etiam memorieque mandaui. Nam de composi-
tis falso litteris quibus libertatem arguor sperasse romanam quid attinet
dicere? Quarum fraus aperta patuisset si nobis ipsorum confessione delatorum
quod in omnibus negotiis maximas uires habet uti licuisset. Nam que spe-
ri reliqua libertas potest? Atque utinam posset ulla. Respondissem
canii uerbo. Qui cum a gaio cesare germanici filio conscius contra se facte
coniurationis fuisse diceretur. Si ego inquid scissem tu nescisses.
Qua in re non ita sensus nostros meror hebetauit. ut impios scele-
rata contra uirtutem querar molitos. Sed que sperauerint effecisse
uehementer admiror. Nam deteriora uelle nostri fuerit fortasse
defectus. Posse contra innocentiam que sceleratus quisque conceperit
inspectante deo monstri simile est. Unde haud iniuria
tuorum quidam familiarium quesiuit. Si quidem deus inquit est.
unde mala? Bona uero unde si non est? Sed fas fuerit
nefarios homines qui bonorum omnium totiusque senatus sanguinem petunt.
Nos etiam quos propugnare bonis senatuique uiderant perditum ire
uoluisse. Sed num idem de patribus quoque merebamur? Meministi ut opinor quoniam
me dicturum quid facturumue presens semper ipsa dirigebas. Meministi inquam uerone
cum rex auidus exitii communis maiestatis crimen in albinum delate ad cunc-
tum senatus ordinem transferre moliretur. uniuersi innocentiam senatus
quanta mei periculi securitate defenderim. Scis me hec et uera proferre
et in nulla umquam mei laude iactasse. Minuit enim quodam modo se probantis
conscientie secretum. quotiens ostentando quis factum recipit fame pretium.
Sed innocentiam nostram quis exceperit euentus uides. Pro uere uirtutis pre-
miis falsi sceleris penas subimus. Et cuius umquam facinoris mani-
festa confessio ita iudices habuit in seueritate concordes ut non
aliquos uel ipse ingenii error humani uel fortune conditio cunctis
mortalibus incerta submitteret. Si inflammare sacras edes uoluisse. si sa-
cerdotes impio iugulare gladio. si bonis omnibus necem struxisse

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

diceremur praesentem tamen sententiam confessum tuetur me pu
nisse. Nunc quingentis fere passuum milibus procul moti atque indefensi ob stu
dium propensius in senatum morti proscriptionique damnamur. O meritos de simili
crimine neminem posse conuinci. Cuius dignitatem reatus ipsi etiam qui detulere
uiderunt. Quam uti alicuius sceleris ammixtione fuscarent ob ambitum
dignitatis sacrilegio meam conscientiam polluisse mentiti sunt. Atqui et tu insita nobis
omnem rerum mortalium cupidinem de nostri animi sede pellebas et sub tuis
oculis sacrilegio locum esse fas non erat. Instillabas enim auribus cogitationibusque
cotidie meis pythagoricum illud ΕΠΟΥ ΘΕΟΝ. Nec conueniebat uilissimorum
me spirituum praesidia captare quem tu in hanc excellentiam componebas ut consi
milem deo faceres. Praeterea penetral innocens domus, honestissimorum coetus amicorum,
socer etiam sanctus et aeque ac tu ipsa reuerendus ab omni nos huius criminis suspici
one defendunt. Sed o nefas illi uero de te tanti criminis fidem capiunt
atque hoc ipso uidebimur affines fuisse maleficio quod tuis imbuti disciplinis, tuis insti
tuti moribus sumus. Ita non est satis nihil mihi tuam profuisse reuerentiam nisi ultro tu mea potius
offensione lacereris. At uero hic etiam nostris malis cumulus accedit quod existimatio
plurimorum non rerum merita sed fortunae spectat euentum, eaque tantum iudicat esse
prouisa quae felicitas commendauerit. Quo fit ut existimatio bona prima omnium
deserat infelices. Qui nunc populi rumores, quam dissonae multiplicesque sententiae piget
reminisci. Hoc tantum dixerim ultimam esse aduersae fortunae sarcinam quod
dum miseris aliquod crimen affingitur quae perferunt meruisse creduntur. Et ego
bonis omnibus pulsus, dignitatibus exutus, existimatione foedatus ob bene
ficium supplicium tuli. Videre autem uideor nefarias sceleratorum officinas
gaudio laetitiaque fluitantes, perditissimum quemque nouis delationum
fraudibus imminentem, iacere bonos nostri discriminis terrore prostratos,
flagitiosum quemque ad audendum quidem facinus impunitate, ad efficiendum
uero praemiis incitari, insontes autem non modo securitate uerum ipsa etiam
defensione priuatos. Itaque libet exclamare. Metrum anapesticum

O stelliferi conditor orbis
Qui perpetuo nixus solio
Rapido caelum turbine uersas
Legemque pati sidera cogis.
Ut nunc pleno lucida cornu. Totis fratris obuia flammis

Condat stellas luna minores. Nunc obscuro pallida cornu
Phoebo propior lumina perdat. Et qui primae tempore noctis
Agit algentes hesperos ortus. Solitas iterum mutet habenas.
Phoebi pallens lucifer ortu. Tu frondifluae frigore brumae
Stringis lucem breviore mora. Tu cum fervida venerit aestas.
Agiles nocti dividis horas. Tua vis varium temperat annum.
Ut quas boreae spiritus aufert. Revehat mites zephirus frondes.
Quaeque arcturus semina vidit. Sirius altas urat segetes.
Nihil antiqua lege solutum. Linquit propriae stationis opus.
Omnia certo fine gubernans. Hominum solos respuis actus.
Merito rector cohibere modo. Nam cur tantas lubrica versat
fortuna vices. premit insontes. Debita sceleri noxia poena.
At perversi resident celso. Mores solio sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes. Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris iustusque tulit. Crimen iniqui.
Nil periuria nil nocet ipsis. Fraus mendaci compta colore.
Sed cum libuit viribus uti. Quos innumeri metuunt populi.
Summos gaudent subdere reges. O iam miseras respice terras.
Quisquis rerum foedera nectis. Operis tanti pars non vilis.
Homines quatimur fortunae salo. Rapidos rector comprime fluctus.
Et quo caelum regis immensum. Firma stabiles foedere terras.

Haec ubi continuato dolore delatravi. illa vultu placido
nihilque meis questibus mota. cum te inquit mestum lacri-
mantemque vidissem. illico miserum exulemque cognovi.
Sed quam id longinqui esset exilii nisi tua prodidisset oratio nesci-
ebam. Sed tu quam procul a patria non quidem pulsus es. sed aber-
rasti. Ac si te pulsum existimari mavis. te potius ipse pepulisti.
Nam id quidem de te numquam cuiquam fas fuisset. Si enim cuius
oriundus sis patriae reminiscaris. non uti atheniensium quondam
multitudinis imperio regitur. Sed ΕΙϹ ΚΟΙΡΑΝΟϹ ΕϹ
ΤΙΝ ΕΙϹ ΒΑϹΙΛΕΙϹ. qui frequentia civium non depulsione

one letetur. Cui agi frenis atque obtemperare iustitiae summa
libertas est. An ignoras illa tue ciuitatis antiquissima lege
qua sanctum est ius exulare non esse quisquis in ea sedem fundare malu
erit. Nam qui uallo eius ac munimine continetur nullus metus
est ne exul esse mereatur. At quisquis inhabitare eam uelle desierit
pariter desinit etiam mereri. Itaque non tam me loci huius quam tua facies
mouet. Nec bibliothecae potius comptos ebore ac uitro parietes
quam tuae mentis sedem requiro, in qua non libros sed id quod libris pretium
facit. Librorum quondam meorum sententias collocaui. Et tu quidem de tuis
in commune bonum meritis uera quidem sed pro multitudine gestorum
tibi pauca dixisti. De obiectorum tibi uel honestate uel falsitate cun
ctis nota memorasti. De sceleribus fraudibusque delatorum recte
tu quidem strictim attingendum putasti, quod ea melius uberiusque
recognoscentis omnia uulgi ore celebrentur. Increpuisti etiam
uehementer iniusti factum senatus. De nostra etiam criminatione
doluisti. Lesae quoque opinionis dampna fleuisti. Postremum aduersum
fortunam dolor incanduit, conquestusque non aeque meritis praemia
pensari. In extremo musae saeuientis uti quae caelum terras quoque pax
regeret uota posuisti. Sed quoniam plurimus tibi affectuum tumultus
incubuit, diuersumque te dolor ira meror distrahunt, uti nunc
mentis es nondum te ualidiora remedia contingunt. Itaque lenio
ribus paulisper utemur, ut quae in tumorem perturbationibus influentibus
induruerunt ad acrioris uim medicaminis recipiendam tactu
blandiore mollescant.

Metrum glyconium.

Cum Phoebi radiis graue Cancri sidus inaestuat.
Tum qui larga negantibus Sulcis semina credidit.
Elusus Cereris fide Quernas pergat ad arbores.
Numquam purpureum nemus Lecturus uiolas petas.
Cum saeuis aquilonibus Stridens campus inhorruit.
Nec quaeras auida manu Uernos stringere palmites
Uuis si libeat frui; Autumno potius sua Bacchus munera contulit.

Signat tempora propriis. Aptans officiis deus. Nec quas ipse coercuit. Misceri patitur uices. Sic quod praecipiti uia. Certum deserit ordinem. Laetos non habet exitus.

Primum igitur paterisne me pauculis interrogationibus statum tuae mentis attingere atque temptare, ut quis modus sit tuae curationis intellegam? Tu uero arbitratu inquam tuo quae uoles ut responsurum rogato. Tum illa. Huncine inquit mundum temerariis agi fortuitisque casibus putas, an ullum credis ei regimen inesse rationis? Atqui inquam nullo existimauerim modo ut fortuita temeritate tam certa moueantur. Verum operi suo conditorem praesidere deum scio. Nec umquam fuerit dies qui me ab hac sententiae ueritate depellat. Ita est inquit. Nam id etiam paulo ante cecinisti, homines tantum diuinae exortes curae esse deplorasti. Nam de ceteris quin ratione regerentur nihil mouebare. Pape autem uehementer admiror cur in tam salubri sententia locatus aegrotes. Verum altius perscrutemur. Nescio quid abesse coniecto. Sed dic mihi, quoniam deo mundum regi non ambigis, quibus etiam gubernaculis regatur aduertis? Vix inquam rogationis tuae sententiam nosco, nedum ad inquisita respondere queam. Num me inquit fefellit abesse aliquid per quod uelut hiante ualli robore in animum tuum perturbationum morbus irrepserit? Sed dic mihi, meministine quis sit rerum finis, quoue totius naturae tendat intentio? Audieram inquam, sed memoriam maeror hebetauit. Atqui scis unde cuncta processerint? Noui inquam, deumque esse respondi. Et qui fieri potest ut principio cognito quis sit rerum finis ignores? Verum hi perturbationum mores, ea ualentia est, ut mouere quidem loco hominem possint, conuellere autem sibique totum exstirpare non possint. Sed hoc quoque respondeas uelim, hominemne te esse meministi? Quidni inquam meminerim? Quid igitur homo sit poterisne proferre? Hocine interrogas, an esse me sciam rationale animal atque mortale? Scio, et id me esse confiteor. Et illa. Nihilne aliud te esse nouisti? Nihil. Iam scio inquit

morbi tui aliam uel maximam causam. Quid ipse sis nosse desisti.
Quare plenissime uel aegritudinis tuae rationem uel aditum reconcilian-
dae sospitatis inueni. Nam quoniam tui obliuione confunderis, et
exulem te et expoliatum propriis bonis esse doluisti. Quoniam uero quis sit
rerum finis ignoras, nequam homines atque nefarios potentes fe-
licesque arbitraris. Quoniam uero quibus gubernaculis mundus regatur
oblitus es, has fortunarum uices aestimas sine rectore fluitare.
Magnae non ad morbum modo uerum ad interitum quoque causae.
Sed sospitatis auctori grates, quod te nondum totum natura de-
stituit. Habemus maximum tuae fomitem salutis, ueram de mun-
di gubernatione sententiam, quod eam non casuum temeritati, sed diui-
nae rationi subditam credis. Nihil igitur pertimescas. Iam tibi ex hac
minima scintillula uitalis calor illuxerit. Sed quoniam firmioribus
remediis nondum tempus est, et eam mentium constat esse naturam, ut quotiens
abiecerint ueras, falsis opinionibus induantur. Ex quibus orta pertur-
bationum caligo uerum illum confundit intuitum. Hanc paulisper
lenibus mediocribusque fomentis attenuare temptabo. Ut dimotis
fallacium affectionum tenebris, splendorem uerae lucis possis agnoscere.

Nubibus atris condita nullum fundere possunt sidera lumen.
Si mare uoluens turbidus auster misceat aestum, uitrea dudum
parque serenis unda diebus mox resoluto sordida caeno uisibus obstat.
Quique uagatur montibus altis defluus amnis, saepe resistit rupe soluti
obice saxi. Tu quoque si uis lumine claro cernere uerum, tramite recto
carpe callem. Gaudia pelle. Pelle timorem. Spemque fugato.
Nec dolor adsit. Nubila mens est, uinctaque frenis, haec ubi regnant.

Anicii Manlii Seuerini Boetii exconsule ordinarii patricii
philosophiae consolationis explicit liber I. Incipit liber II.

Post haec paulisper obticuit atque ubi attentionem meam modesta
taciturnitate collegit, sic exorsa est. Si penitus aegritudinis
tuae causas habitumque cognoui, fortunae prioris affectu desi-
derioque tabescis. Ea tantum animi tui sicuti tibi fingis

mutata peruertit. Intellego multiformes illius prodigii fucos.
& eo usque cum his quos eludere nititur blandissimam familiaritatem
dum intolerabili dolore confundat quos insperata relique-
rit. Cuius si naturam mores ac meritum reminiscare. nec habuisse
te in ea pulchrum aliquid nec amisisse cognosces. Sed ut arbitror
haud multum tibi haec in memoriam reuocare laborauerim. Sole-
bas enim presentem quoque blandientemque uirilibus incessere uerbis.
eamque de nostro adito prolatis insectabare sententiis. Uerum omnis
subita mutatio rerum. non sine quodam quasi fluctu contingit
animorum. Sic factum est. ut tu quoque paulisper a tua tranquillitate
descisceres. Sed tempus est haurire te aliquid ac degustare molle
atque iocundum quod ad interiora transmissum ualidioribus hau-
stibus uiam fecerit. Adsit igitur rethorice suadela dulcedinis. que
tum tantum recto calle procedit cum nostra instituta non deserit.
Cumque hac musica laris nostri uernacula nunc leuiores
nunc grauiores modos succinat. Quid est igitur o homo quod te
in moestitiam luctumque deiecit. Nouum credo aliquid inusitatumque
uidisti. Tu fortunam putas erga te esse mutatam. Erras. Hi sem-
per eius mores sunt ista natura. Seruauit circa te propriam potius
in ipsa sui mutabilitate constantiam. Talis erat cum blandiebatur.
cum tibi falsae inlecebris felicitatis alluderet. Dephendisti
caeci numinis ambiguos uultus. Que sese adhuc uelat
aliis. tota tibi prorsus innotuit. Si probas utere. Moribus
ne queraris. Si perfidiam perhorrescis. sperne atque abice
perniciose ludentem. Nam que nunc tibi est tanti causa
meroris. hec eadem tranquillitatis esse debuisset. Reliquit
enim te quam non relicturam nemo umquam poterit esse securus.
An uero tu pretiosam estimas abituram felicitatem. & cara
tibi est fortuna presens. nec manendi fida. & cum discesse-
rit adlatura merorem. Quod si nec ex arbitrio reti-
neri potest. & calamitosos fugiens facit. quid aliud

fugacem quam futurę quaedam calamitatis indicium. Neque enim quod ante oculos situm est suffecerit intueri. Rerum exitus prudentia metitur eademque in alterutro mutabilitas nec formidandas fortunę minas nec exoptandas facit esse blanditias. Postremo equo animo toleres oportet quicquid intra fortunę aream geritur, cum semel iugo eius colla submiseris. Quod si manendi abeundique scribere legem velis ei quam tu tibi dominam sponte legisti, nonne iniurius fueris et inpatientia sortem exacerbes quam permutare non possis? Si ventis vela committeres, non quo voluntas peteret sed quo flatus impellerent promoveres. Si arvis semina crederes, feraces inter se annos sterilesque pensares. Fortunę te regendum dedisti; dominę moribus oportet obtemperes. Tu vero volventis rotę impetum retinere conaris? At omnium mortalium stolidissime, si manere incipit fors esse desistit.

Metrum iambicum ipponacticum

Haec cum superba verterit vices dextra
Et estuantis more fertur Euripi,
Dudum tremendos seva proterit reges
Humilemque victi sublevat fallax vultum.
Non illa miseros audit aut curat fletus
Ultroque gemitus dura quos fecit ridet.
Sic illa ludit, sic suas probat vires
Magnumque suis monstrat ostentum, si quis
Visatur una stratus ac felix hora.

Vellem autem pauca tecum fortunę ipsius verbis agitare. Tu igitur an ius postulet animadverte. Quid tu homo ream me cotidianis agis querelis? Quam tibi fecimus iniuriam? Que tua tibi detraximus bona? Quovis iudice de opum dignitatumque mecum possessione contende. Et si cuiusquam mortalium proprium quid horum esse monstraveris, ego iam tua fuisse que repetis sponte concedam. Cum te matris utero natura produxit, nudum rebus omnibus inopemque suscepi, meis opibus fovi, et quod te nunc inpatientem nostri facit, favore prona indulgentius educavi, omnium que mei iuris sunt affluentia et splendore circumdedi. Nunc mihi retrahere manum libet. Habes gratiam velut usus alienis, non habes ius querelę tamquam prorsus tua perdideris. Quid igitur ingemiscis? Nulla tibi a nobis est allata violentia. Opes honores ceteraque talium mei sunt iuris. Dominam famule cognoscunt; mecum veniunt, me abeunte discedunt. Audacter ad

firmem. Si tua forent quae amissa conquereris nullo modo perdidisses. An ego
sola meum ius exercere prohibebor? Licet caelo proferre lucidos dies eosdemque
tenebrosis noctibus condere. Licet anno terrae vultum nunc floribus frugibusque
redimire nunc nimbis frigoribusque confundere. Ius est mari nunc
strato aequore blandiri nunc procellis ac fluctibus inhorrescere. Nos ad
constantiam nostris moribus alienam inexpleta hominum cupiditas alliga-
bit? Haec nostra vis est. Hunc continuum ludum ludimus. Rotam volubili
orbe versamus. Infima summis summa infimis mutare gaudemus. Ascende
si placet, sed ea lege ne uti cum ludicri mei ratio poscet descendere iniu-
riam putes. An tu mores ignorabas meos? Nesciebas Croesum regem Lydorum
Cyro paulo ante formidabilem mox deinde miserabilem rogi flammis traditum
misso caelitus imbre defensum? Num te praeterit Paulum Persi regis a se capti ca-
lamitatibus pias impendisse lacrimas? Quid tragoediarum clamor
aliud deflet nisi indiscreto ictu fortunam felicia regna vertentem?
Nonne adolescentulus ΔΟΙΟΥΣ ΠΙΘΟΥΣ ΤΟΝ ΜΕΝ ΕΝΑ ΚΑΚΩΝ
ΤΟΝ Δ ΕΤΕΡΟΝ ΕΑΩΝ in Iovis limine iacere didicisti? Quid si uberius
de bonorum parte sumpsisti? Quid si a te non tota discessi? Quid si haec ipsa
mei mutabilitas iusta tibi causa est sperandi meliora? Tamen ne animo contabescas
et intra commune omnibus regnum locatus proprio vivere iure desideres.

Si quantas rapidis flatibus incitus / Pontus versat harenas / Aut quot stelliferis
edita noctibus / Caelo sidera fulgent / Tantas fundat opes nec retrahat
manum / Pleno copia cornu / Humanum miseras haud ideo genus / Cesset
flere querelas. / Quamvis vota libens excipiat deus / Multi prodigus auri / Et claris
avidos ornet honoribus / Nil iam parta videntur / Sed quaesita vorans
saeva rapacitas / Altos pandit hiatus. / Quae iam praecipitem frena cupidinem /
Certo fine retentent / Largis cum potius muneribus fluens / Sitis ardescit
habendi? / Numquam dives agit qui trepidus gemens / Sese credit egentem.

His igitur si pro se tecum fortuna loqueretur quid profecto contra hisceres non
haberes. Aut si quid est quo querelam tuam iure tuearis proferas
oportet. Dabimus dicendi locum. Tum ego: Speciosa quidem ista sunt inquam
oblitaque rhetoricae ac musicae melle dulcedinis. Tum tantum

cum audiuntur oblectant. sed miseris malorum altior sensus est. Itaque cum
hec auribus insonare desierint. insitus animum meror pregrauat. Et illa. Ita
est inquit. Hec enim nondum morbi tui remedia. sed adhuc contumacis aduer
sus curationis dolores fomenta quedam sunt. Nam que in profundum
se se penetrant. cum tempestiuum fuerit admouebo. Verumtamen ne te existi
mari miserum uelis. An numerum modumque tue felicitatis oblitus es? Taceo
quod desolatum parente summorum te uirorum cura suscepit. delectusque in affini
tatem principum ciuitatis. quod pretiosissimum propinquitatis genus est. prius carus
quam proximus esse cepisti. Quis non te felicissimum cum tanto splendore socerorum.
cum coniugis pudore. cum masculae quoque prolis oportunitate predicauit?
Pretereo. libet enim preterire communia. sumptas in adulescentia negatas
senibus dignitates. ad singularem felicitatis tue cumulum uenire
delectat. Si quis rerum mortalium fructus ullum beatitudinis pondus
habet. poteritne illius memoria lucis quantalibet ingruentium
malorum mole deleri. Cum duos pariter consules liberos tuos domo prouehi
sub frequentia patrum. sub plebis alacritate uidisti. Cum eisdem
in curia curules insidentibus. tu regie laudis orator ingenii gloriam fa
cundieque meruisti. Cum in circo duorum medius consulum circumfuse
multitudinis expectationem triumphali largitione satiasti.
Dedisti ut opinor uerba fortune. dum te illa demulcet. dum te
ut delicias suas fouet. munus quod nulli umquam priuato commodauerat
abstulisti. Visne igitur cum fortuna calculum ponere? Nunc te primum liuenti
oculo perstrinxit. Si numerum modumque letorum tristiumve consideres.
Adhuc te felicem negare non possis. Quod si idcirco te fortunatum
esse non estimes. quoniam que tunc leta uidebantur abierunt. non est quod te miserum putes.
quoniam que nunc creduntur mesta pretereunt. An tu in hanc uite scenam
nunc primum subitus hospesque uenisti? Ullamne humanis rebus inesse constan
tiam reris. cum ipsum sepe hominem uelox hora dissoluat? Nam etsi rara
est fortuitis manendi fides. ultimus tamen uite dies mors quedam
fortune est etiam manentis. Quid igitur referre putas. tune illam
moriendo deseras. an te illa fugiendo. Metrum saphicum

Cum polo phebus roseis quadrigis. Lucem spargere cepit. Pallet
albentes hebetata uultus. flammis stella prementibus. Cum nemus
flatu zephiri tepentis. Uernis inrubuit rosis. Spiret in-
sanum nebulosus auster. Iam spinis abeat decus. Sepe tran-
quillo radiat sereno. Inmotis mare fluctibus. Sepe feruentes
aquilo procellas. Uerso concitat equore. Rara si constat sua forma
mundo. Si tantas uariat uices. Crede fortunis hominum ca-
ducis. Bonis crede fugacibus. Constat eterna positumque lege est.
Ut constet genitum nihil.

Tum ego. Uera inquam commemoras o uirtutum omnium nutrix. nec
inficiari possum prosperitatis meę uelocissimum cursum. Sed hoc est
quod recolentem uehementius coquit. Nam in omni aduersitate fortunę
infelicissimum est genus infortunii fuisse felicem. Sed quod tu inquit falsę
opinionis supplicium luas. id rebus iure imputare non possis. Nam
si te hoc inane nomen fortuitę felicitatis mouet. quam pluri-
bus maximisque habundes mecum reputes licet. Igitur si quod in omni
fortunę tuę censu pretiosissimum possidebas. id tibi diuinitus in-
lesum adhuc inuiolatumque seruatur. Poterisne meliora quęque
retinens de infortunio iure causari? Atqui uiget incolumis
illud pretiosissimum generis humani decus Symmachus socer. & quod
uitę pretio non segnis emeres. uir totus ex sapientia uirtutibusque
factus. suarum securus. tuis ingemescit iniuriis. Uiuit uxor
ingenio modesta. pudore pudicitię precellens. & ut omnes eius dotes breuiter
includam patri similis. Uiuit inquam tibique tantum uitę huius
exosa spiritum seruat. Quoque uno felicitatem minui
tuam uel ipsa concesserim. tuo desiderio lacrimis ac dolore
tabescit. Quid dicam liberos consulares. quorum iam ut in id etatis
pueris uel paterni uel auiti specimen elucet ingenii. Cum igitur
precipua sit mortalibus uitę cura retinendę. o te si tua
bona cognoscas felicem. cui suppetunt etiam nunc quę
uita nemo dubitat esse cariora. Quare sicca iam lacrimas.

179

Nondum est ad unum omnis exosa fortuna. nec tibi nimium ua-
lida tempestas incubuit. quando tenaces herent anchore.
que nec presentis solamen. nec futuri spem temporis abesse patiantur.
& hereant inquam precor. Illis namque manentibus utcumque se
res habeant enatabimus. Sed quantum ornamentis nostris deces-
serit uides. Et illa. Promouimus inquit aliquantum si te
nondum totius tue sortis piget. Sed delicias tuas ferre non possum.
que abesse aliquid tue beatitudini tam luctuosus atque anxius conque-
raris. Quis est enim tam composite felicitatis ut non aliqua
ex parte cum status sui qualitate rixetur. Anxia enim res est hu-
manorum conditio bonorum. & que uel nunquam tota proueniat.
uel nunquam perpetua subsistat. huic census exuberat. sed est pudori
degener sanguis. hunc nobilitas notum facit. sed angustia rei
familiaris inclusus esse mallet ignotus. Ille utroque circumfluus.
uitam celibem deflet. Ille nuptiis felix. orbus liberis alieno censum
nutrit heredi. Alius prole letatus filii filiaeue delictis mestus
illacrimat. Idcirco nemo facile cum fortune sue condicione concor-
dat. Inest enim singulis quod inexpertus ignoret. & expertus exhorreat.
Adde quod felicissimi cuiusque delicatissimus sensus est. & nisi ad nutum
cuncta suppetant. omnis aduersitatis insolens. minimis quibusque
prosternitur. Adeo perexigua sunt que fortunatissimis beatitudinis
summa detrahunt. Quam multos esse coniectas. qui sese celo proxi-
mos arbitrentur. si de fortune tue reliquiis pars eis minima
contingat. Hic ipse locus quem tu exilium uocas. incolentibus
patria est. Adeo nihil est miserum nisi cum putes. Contraque
beata sors omnis est equanimitate tolerantis. Quis est ille
tam felix. qui cum dederit impatientie manus. statum suum mutare
non optet. Quam multis amaritudinibus humane felicitatis
dulcedo respersa est. Que si etiam fruenti iocunda esse uideatur.
tamen quominus cum uelit abeat. retineri non possit. Liquet igitur
quam sit mortalium rerum misera beatitudo. que nec apud equanimos

ppetua durat. nec anxios tota delectat. Quid ergo o mortales
extra petitis intra uos positam felicitatem? Error uos inscitiaq;
confundit. Ostendam breuiter tibi summe cardinem felicitatis. Estne
aliquid tibi te ipso preciosius? Nihil inquies. Igitur si tui compos fueris.
possidebis quod nec tu amittere umquam uelis. nec fortuna possit
auferre. Atque ut cognoscas in his fortuitis rebus beatitudinem
constare non posse. sic collige. Si beatitudo est summum nature bonum ratione
degentis. nec est summum bonum quod eripi ullo modo potest. quoniam precellit
id quod nequeat auferri. Manifestum est quoniam ad beatitudinem percipien
dam fortune instabilitas aspirare non possit. Ad hec quem caduca
ista felicitas uehit. uel scit eam uel nescit esse mutabilem. Si nescit quenam
beata sors esse potest ignorantie cecitate? Si scit metuat necesse
est ne amittat quod amitti posse non dubitat. Quare continuus
timor non sinit esse felicem. An uel si amiserit neglegendum putat?
Sic quoque perexile bonum est quod equo animo feratur amissum. Et quoniam tu
idem es cui persuasum atque insitum multis demonstrationibus scio
mentes hominum nullo modo esse mortales. Cumque clarum sit fortuitam fe
licitatem corporis morte finiri. dubitari nequit si hec afferre beat
itudinem potest. quin omne mortalium genus in miseriam mortis fine
labatur. Quod si multos scimus beatitudinis fructum non morte solum
uerum etiam doloribus suppliciisque quesisse. quonam modo presens
facere beatos potest. que miseros transacta non efficit?

Quisquis uolet perhennem. Cautus ponere sedem. Stabilisque
Nec sonori. Sterni flatibus euri. Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum. Montis cacumen alti. Bibulas uitet harenas.
Illud proteruus auster. Totis uiribus urget. He pendulum solute
Pondus ferre recusant. Fugiens periculosam. Sortem sedis amene
Humili domum memento. Certus figere saxo. Quamuis tonet
ruinis. Miscens equora uentus. Tu conditus quieti. Felix robore
ualli. Duces serenum euum. Ridens etheris iras.

Sed quoniam rationum iam in te mearum fomenta descendunt paulo

ornamentis existimatis alienis. At id fieri nequit. Nam si quid ex appositis luceat. ipsa quidem que sunt apposita laudantur. Illud uero his tectum atque uelatum in sua nihilominus foeditate perdurat. Ego uero nego ullum esse bonum quod noceat habenti. Num id mentior? Minime inquis. Atqui diuitie possidentibus persepe nocuerunt. cum pessimus quisque eoque alieni magis auidus quicquid usquam auri gemmarumque est se solum qui habeat dignissimum putat. Tu igitur qui nunc contum gladiumque sollicitus pertimescis. si uite huius callem uacuus uiator intrasses. coram latrone cantares. O preclara opum mortalium beatitudo quam cum adeptus fueris securus esse desistis.

Metrum quintum

Felix nimium prior etas. Contenta fidelibus aruis. Nec inerti perdita luxu. Facili que sera solebat. ieiunia soluere glande. Non bachica munera norant. Liquido confundere melle. Nec lucida uellera serum. Tyrio miscere ueneno. Somnos dabat herba salubres. Potum quoque lubricus amnis. Umbras altissima pinus. Nondum maris alta secabat. Nec mercibus undique lectis Noua litora uiderat hospes. Tunc classica seua tacebant. Odiis neque fusus acerbis. Cruor horrida tinxerat arua. Quid enim furor hosticus ulla. Uellet prior arma mouere. Cum uulnera seua uiderent. Nec premia sanguinis ulla. Utinam modo nostra redirent in mores tempora priscos. Sed seuior ignibus ethne. feruens amor ardet habendi. Heu primus quis fuit ille. Auri qui pondera tecti. Gemmasque latere uolentes. Pretiosa pericula fodit.

Quid autem de dignitatibus potentiaque disseram. que uos uere dignitatis ac potestatis inscii celo exequatis. Que si in improbissimum quemque ceciderint. que flammis ethne eructantibus. quod diluuium tantas strages dederit. Certe uti meminisse te arbitror. consulare imperium quod libertatis principium fuerat. ob superbiam consulum uestri ueteres abolere cupiuerunt. Qui ob eandem superbiam prius regium de ciuitate nomen abstulerant. At si quando quod perrarum est probis deferantur, quid in eis aliud quam probitas utentium placet. Ita fit ut non uirtu

tibus ex dignitate sed ex uirtute dignitatibus honor accedat. Quae uero
est ista uestra expetabilis ac praeclara potentia? Nonne o terrena ani
malia consideratis quibus qui praesidere uideamini? Nunc si inter mures
uideres unum aliquem ius sibi ac potestatem praeceteris uendicantem, quanto
moueteris cachinno. Quid uero si corpus spectes inbecillius homine reperire queas.
Quos saepe muscularum quoque uel morsus uel in secreta quaeque reptantium necat
introitus. Quo uero quisquam ius aliquid in quempiam nisi in solum corpus et quod infra corpus est
fortunam loquor possit exerere. Num quicquam libero imperabis animo. Num mentem
firma sibi ratione cohaerentem de statu propriae quietis amouebis. Cum liberum
quendam uirum suppliciis se tyrannus adacturum putaret ut aduersum
se factae coniurationis conscios proderet, linguam ille momordit atque ab
scidit et in os tyranni saeuientis abiecit, ita cruciatus quos putabat tyrannus
materiam crudelitatis, uir sapiens fecit esse uirtutis. Quid autem est quod in alium
facere quisque possit quod sustinere ab alio ipse non possit. Busiridem accepimus
necare hospites solitum ab Hercule hospite fuisse mactatum. Regulus
plures Poenorum bello captos in uincla coniecerat, sed mox ipse uictorum
catenis manus praebuit. Ullamne igitur eius hominis potentiam putas qui quod ipse
in alio potest, ne id in se alter ualeat efficere non possit. Ad haec si ipsis
dignitatibus ac potestatibus inesset aliquid naturalis ac proprii boni,
numquam pessimis prouenirent. Neque enim sibi solent aduersa sociari.
Natura respuit ut contraria quaeque iungantur. Ita cum pessimos plerumque
dignitatibus fungi dubium non sit, illud etiam liquet natura sui bona non esse
quae se pessimis haerere patiantur. Quod quidem de cunctis fortunae muneribus
dignius existimari potest, quae ad improbissimum quemque uberiora perueniunt.
De quibus illud etiam considerandum puto, quod nemo dubitat esse fortem cui fortitudi
nem inesse conspexerit, et cuicumque uelocitas adest manifestum est esse uelocem. Sic musica
quidem musicos, medicina medicos, rethorica rethores facit. Agit enim
cuiusque rei natura quod proprium est nec contrariarum rerum miscetur effectibus et ultro
quae sunt aduersa depellit. Atqui nec opes inexpletam restinguere auari
tiam queunt nec potestas compotem sui fecerit quem uitiosae libidines
insolubilibus astrictum retinent catenis. Et collata improbis dignitas

non efficit dignos. Sed prodit potius et ostentat indignos. Cur ita provenit? Gaudent enim res sese aliter habentes falsis compellare nominibus quae facile ipsarum rerum redarguuntur effectu. Itaque nec illae divitiae nec illa potentia nec haec dignitas iure appellari potest. Postremo idem de tota concludere fortuna licet in qua nihil expetendum, nihil nativae bonitatis inesse manifestum est. Quae nec se bonis semper adiungit et bonos quibus fuerit adiuncta non efficit.

Metrum saphicum.

Novimus quantas dederit ruinas
Urbe flammata patribusque caesis
Fratre qui quondam ferus interempto
Matris effuso maduit cruore
Corpus et visu gelidum pererrans
Ora non tinxit lacrimis sed esse
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamen sceptro populos regebat
Quos videt condens radios sub undas
Phoebus extremo veniens ab ortu,
Quos premunt septem gelidi triones,
Quos notus sicco violentus aestu
Torret ardentes recoquens harenas.
Celsa num tandem valuit potestas
Vertere pravi rabiem Neronis?
Heu gravem sortem quotiens iniquus
Additur saevo gladius veneno.

Tum ego: Scis, inquam, ipsa minimum nobis ambitionem mortalium rerum fuisse dominatam. Sed materiam gerendis rebus optavimus quo ne virtus tacita consenesceret. Et illa: Atqui hoc unum est quod praestantes quidem natura mentes sed nondum ad extremam manum virtutum perfectione perductas allicere possit, gloriae scilicet cupido et optimorum in rem publicam fama meritorum. Quae quam sit exilis et totius vacua ponderis sic considera. Omnem terrae ambitum sicuti astrologicis demonstrationibus accepisti ad caeli spatium puncti constat obtinere rationem, id est ut si ad caelestis globi magnitudinem conferatur nihil spatii prorsus habere iudicetur. Huius igitur tam exiguae in mundo regionis quarta fere portio est, sicut Ptolomaeo probante didicisti, quae nobis cognitis animantibus incolatur. Huic quartae si quantum maria paludesque premunt quantumque siti vasta regio distenditur cogitatione subtraxeris, vix angustissima inhabitandi hominibus area relinquetur. In hoc igitur minimo puncti quodam puncto circumsaepti atque conclusi de pervulganda fama, de proferendo nomine cogitatis? Ut quid habeat amplum magnificumque gloria tam angustis exiguisque limitibus

arcata. Adde quod hoc ipsum brevis habitaculi septum plures incolunt
nationes lingua moribus totius vitae ratione distantes. Ad quas
tum difficultate itinerum tum loquendi diversitate tum commer-
cii insolentia non modo fama hominum singulorum sed ne urbium quidem per-
venire queat. Aetate denique M. Tullii sicut ipse quodam loco signifi-
cat nondum caucasum montem romanae rei publicae fama transcende-
rat. Et erat tunc adulta parthis etiam ceterisque id locorum gentibus
formidolosa. Videsne igitur quam sit angusta quam compressa gloria quam di-
latare ac propagare laboratis? An ubi romani nominis
transire fama nequit romani hominis gloria progredietur? Quid quod diversa-
rum gentium mores inter se atque instituta discordant ut quod apud alios
laude apud alios supplicio dignum iudicetur. Quo fit ut quem
famae praedicatio delectat huic in plurimos populos nomen proferre
nullo modo conducat. Erit igitur pervagata inter suos gloria quisque contentus
et intra unius gentis terminos praeclara illa famae immortalitas
coartabitur. Sed quam multos clarissimos suis temporibus viros
scriptorum inops delevit oblivio. Quamquam quid ipsa scripta proficiant
quae cum suis auctoribus premit longior atque obscura vetustas.
Vos vero immortalitatem vobis propagare videmini cum futuri famam
temporis cogitatis. Quod si aeternitatis infinita spatia pertractes quid
habes quod de nominis tui diuturnitate laeteris? Unius etenim mora
momenti si decem milibus conferatur annis quoniam utrumque spatium
definitum est minimam licet habet tamen aliquam portionem.
At hic ipse numerus annorum eiusque quamlibet multiplex ad interminabilem
diuturnitatem ne comparari quidem potest. Etenim finitis ad se invicem
fuerit quaedam infiniti vero atque finiti nulla umquam poterit esse colla-
tio. Ita fit ut quamlibet prolixi temporis fama si cum inexhausta aeter-
nitate cogitetur non parva sed plane nulla esse videatur. Vos autem nisi
ad populares auras inanesque rumores recte facere nescitis.
Et relicta conscientiae virtutisque praestantia de alienis praemia
sermunculis postulatis. Accipe in huius modi arrogantiae levit

187 182

tate quã festiue aliqs inluserit. Nam cũ qdã adortus eet
hoĩe contumeliis q n ad uerę uirtutis usũ sed ad supbã glã
falsũ sibi philosophi nom induerat. adiecissetq; iã se scitũ-
an ille philosophus eet. Siqdẽ illatas iniurias leniť pati-
entq; tolerasset. ille patientia paulisp assumpsit. Acceptaq;
cõtumelia. uelut insultans iã tandẽ inqt intellegis me eẽ philoso-
phũ. Tũ ille nimiũ mordacit. Intellexerã inqt. si tacuisses.
Qd ĥ est q ad pcipuos uiros. De his eni sermo ẽ. q uirtute
glã petunt. qd inq ẽ. q ad hos de fama p resolutũ morte suprema
corp attineat. Nã si q nrę rationes credi uetant. toti mori-
unt hoĩes. nulla ẽ omino glã cũ is cui ea ee dr n extat omino.
Sin uo bene sibi mens cscia trẽno carcere soluta celũ libã petit.
Nonne omẽ trenũ negotiũ spnit. quę se celo fruens trenis
gaudet exemptã.

Metrũ iambicũ archilociũ.

Quicũq; solã mte pcipiti petit. Sũmũq; credit glã. Late paten-
tes aetheris cernat plagas. Artũq; trarũ situ. Breuẽ replere nõ ua-
lentis ambitũ. Pudebit aucti nois. Qd o supbi colla mortali iugo.
Frustra leuare gestiunt. Lic& remotos fama p populos means.
Diffusa linguas explic& & magna titul fulgeat claris domus.
Mors spnit altã glãm. Inuoluit humile parit & celsũ caput.
Aequatq; sũmis infima. Ubi nc fidelis ossa fabricii manent.
Quid brutus aut rigidus cato. Signat sups tes fama tenuis pauculis.
Inane nom litťis. Sed q decora nouim uocabula. Nũ scire csũptos dat.
Iacetis ergo pr sus ignorabiles. Nec fama notos effic. Qd si putatis longi uitã trahi.
Mortalis aura nois. Cũ sera uobis rapiet hoc etiã dies. Iã uos scdã mors man&.

Sed ne me inexorabile ctra fortunã gerere bellũ putes. ẽ aliqñdo cũ de
hoĩb; fallax illa n nihil bene mereat. Tũ scilic& cũ se apit. cũ frontẽ
detegit moresq; pfit&. Nõdũ forte qd loqr intellegis. Mirũ est q
dicere gestio. eoq; sententiã uerbis explicare uix queo. Etení pl
hoĩb; reor aduersã q pspã pdeẽ fortunã. Illa eni sẽp specie feli-
citatis cũ uidet blanda mtit. Hec sẽp uera ẽ. cũ se instabilẽ

mutatione demonstrat. Illa fallit. Haec instruit. Illa mendacium
specie bonorum mentes fruentium ligat. Haec cognitione fragilis feli
citatis absoluit. Itaque illam uideas uentosam fluentem suique semper ignaram.
Hanc sobriam succinctamque & ipsius aduersitatis exercitatione prudentem.
Postremo felix a uero bono deuios blanditiis trahit. Aduersa
plerumque ad uera bona reduces unco retrahit. An hoc inter minima aesti
mandum putas quod amicorum tibi fidelium mentes haec aspera haec horribilis fortuna
detexit? Haec tibi certos sodalium uultus ambiguosque secreuit. Discedens
suos abstulit tuos reliquit. Quanti hoc integer & ut uidebaris tibi fortuna
tus emisses. Nunc & amissas opes quaere. Quod pretiosissimum diuitiarum
genus est amicos inuenisti. Metrum glyconium.

Quod mundus stabili fide. Concordes uariat uices. Quod pugnantia semina
foedus perpetuum tenent. Quod phoebus roseum diem. Curru prouehit aureo.
Ut quas duxerit hesperus. Phoebe noctibus imperet. Ut fluctus auidum mare.
Certo fine coherceat. Ne terris liceat uagis. Latos tendere terminos.
Hanc rerum seriem ligat. Terras ac pelagus regens. Et caelo imperitans amor.
Hic si frena remiserit. Quicquid nunc amat inuicem. Bellum continuo geret.
Et quam nunc socia fide. Pulchris motibus incitant. Certent soluere machinam.
Hic sanctos populos quoque. Iunctos foedere continet. Hic & coniugii sacrum. Castis nec
tit amoribus. Hic fidis etiam sua. Dictat iura sodalibus. O felix hominum genus.
Si uestros animos amor. Quo caelum regitur regat. Anicii manlii seue

rini boetii exconsule ordinarii patricii philosophiae consola
tionis explicit liber II. Incipit liber tertius.

Iam cantum illa finierat, cum me audiendi auidum stupentemque arrectis adhuc
auribus carminis mulcedo defixerat. Itaque paulo post. O inquam summum
lassorum solamen animorum quam tu me uel sententiarum pondere uel canendi
etiam iucunditate refouisti. Adeo ut iam me post haec imparem fortunae
ictibus esse non arbitrer. Itaque remedia quae paulo acriora esse dice
bas non modo non perhorresco sed audiendi auidus uehementer efflagito.
Tum illa. Sensi inquit cum uerba nostra tacitus attentusque rapiebas.
Eumque tuae mentis habitum uel expectaui uel quod est uerius ipsa perfeci.

183

Talia sunt quippe quae restant ut degustata quidem mordeant, interius recepta dulcescant. Sed quod tu te audiendi cupidum dicis, quanto ardore flagrares si quonam te ducere aggrediamur agnosceres. Quonam inquam. Ad veram felicitatem quam tuus quoque somniat animus. Sed occupato ad imagines visu ipsam illam non potest intueri. Tum ego. Fac obsecro et quae illa vera sit sine cunctatione demonstra. Faciam inquit illa tui causa libenter. Sed quae tibi causa notior est, eam prius verbis designare atque informare conabor, ut ea perspecta cum in contrariam partem flexeris oculos, verae specimen beatitudinis possis agnoscere. Metrum

Qui serere ingenuum volet agrum, liberat arva prius fruticibus,
falce rubos filicemque resecat, ut nova fruge gravis Ceres eat.
Dulcior est apium mage labor, si malus ora prius sapor edat.
Gratius astra nitent ubi Notus desinit imbriferos dare sonos.
Lucifer ut tenebras pepulerit, pulchra dies roseos agit equos.
Tu quoque falsa tuens bona prius incipe colla iugo retrahere.
Vera dehinc animum subierint.

Tum defixo paululum visu et velut in augustam suae mentis sedem recepta sic coepit. Omnis mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet, diverso quidem calle procedit, sed ad unum tamen beatitudinis finem nititur pervenire. Id autem est bonum quo quis adepto nihil ulterius desiderare queat. Quod quidem est omnium summum bonorum, cunctaque intra se bona continens. Cui si quid aforet summum esse non posset, quoniam relinqueretur extrinsecus quod posset optari. Liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium congregatione perfectum. Hunc uti diximus diverso tramite mortales omnes conantur adipisci. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas, sed ad falsa devius error abducit. Quorum quidem alii summum bonum esse nihilo indigere credentes ut divitiis affluant elaborant. Alii vero bonum quod sit dignissimum veneratione iudicantes adeptis honoribus reverendi civibus suis esse nituntur. Sunt qui summum bonum in summa potentia esse constituunt. Hi vel regnare ipsi

uolunt. uel regnantibus adherere conantur. At quibus optimum quoddam cla
ritas uidetur. hi uel belli uel pacis artibus gloriosum nomen propagare
festinant. Plurimi uero boni fructum gaudio letitiaque metiuntur.
hi felicissimum putant uoluptate diffluere. Sunt etiam qui horum fines
causasque alterutro permutent. Qui diuitias uoluptatesque ob potentiam
desiderant. uel qui potentiam seu pecunie causa seu proferendi nominis
petunt. In his igitur ceterisque talibus humanorum actuum uotorumque uersatur
intentio. ueluti nobilitas fauorque popularis que uidentur quandam clari
tudinem comparare. Uxor ac liberi que iocunditatis gratia petuntur.
Amicorum quod sanctissimum quidem genus est non in fortuna sed in uirtute nume
rant. Reliquum uero uel potentie causa uel delectationis assumitur. Iam
uero corporis bona promptum est ut ad superiora referantur. Robur enim
magnitudoque uidetur prestare ualentiam. Pulchritudo atque uelocitas
celebritatem. Salubritas uoluptatem. Quibus omnibus solam beatitudinem
desiderari liquet. Nam quod quisque pre ceteris petit. id summum esse iudicat bonum.
Sed summum bonum beatitudinem esse definiuimus. Quare beatum esse iudicat
statum quem pre ceteris quisque desiderat. Habes igitur ante oculos propositam
fere formam felicitatis humane. opes. honores. potentiam. gloriam. uolup
tates. Que quidem sola considerans epicurus consequenter sibi summum bonum
uoluptatem esse constituit. quod cetera omnia iocunditatem animo uide
antur afferre. Sed ad hominum studia reuertor. Quorum animus etsi caligante
memoria tamen bonum suum repetit. sed uelut ebrius domum quo tramite reuertatur
ignorat. Num enim uidentur errare hi qui nihilo indigere nituntur? Atqui non est
aliud quod eque perficere beatitudinem possit. quam copiosus bonorum omnium
status. nec alieni egens sed sibi ipse sufficiens. Num uero labuntur hi qui que sint
optima. eadem reuerentie cultu dignissima putent? Minime. Neque
enim uile quiddam contempnendumque est quod adipisci omnium fere mortalium laborat
intentio. An in bonis non est numeranda potentia? Quid igitur? Num imbecillum
ac sine uiribus estimandum est quod omnibus rebus constat esse prestantius? An cla
ritudo nihili pendenda est? Sed sequestrari nequit quin omne quod excellen
tissimum sit id etiam uideatur esse clarissimum. Nam non esse anxiam tristemque beati

tudinē nec dolorib: molestiisq; subiecta. qd attinet dicere quid
inminimis q.q. reb: id appetat̃. q. habet fruiq; delectat. Atq; h̄ s̄
que adipisci hoīes uolunt. eaq; de causa diuitias. dignitates,
regna. glā. uoluptatesq; desiderat. q. phec sibi sufficientiā. reue
rentiā. potentiā. celebritatē. letitiā. credunt ēē uenturā.
Bonū ē ḡ q tā diuersis studiis hoīes petunt. In q̄ quanta sit naturae
uis. facile monstrat̃ cū licet uariae dissidentesq; sententiae tamen
indiligendo boni fine cōsentiunt. Metrū anapesticū pindaricū

Quantas rerū flectat habenas. Natura potens qb: inmensum. Legib:
orbē puida seruet. Stringatq; ligans iresoluto. Singula nexu.
Placet arguto. fidib: lentis pmere cantu. Quamuis poeni pulchra
leones. Uincula gestent. manib:q; datas. Captent escas. metuā
tq; trucē. Soliti uerbera ferre magistrū. Si cruor horrida
tinxerit ora. Resides olim redeunt animi. Fremituq; graui
meminere sui. Laxant nodis colla solutis. Primusq; lacer dente
cruento. Domitor rabidas. imbuit iras. Que canit altis garrula
ramis. Ales caueae clauditur antro. Huic licet inlita pocula melle.
Largasq; dapes dulci studio. Ludens hoīū cura ministret.
Si tam arto saliens texto. Nemorū gratas. uiderit umbras. Sparsas
pedib: ꝓterit escas. Siluas dulci uoce susurrat. Ualidis quondam uirib:
acta. Pronū flectit uirga cacumen. Hanc si curuans dextra remisit.
Recto spectat uertice celū. Cadit hesperias phoeb: in undas. Sed secreto
tramite rursus. Currū solitos. uertit ad ortus. Repetunt ꝓprios
queq; recursus. Redituq; suo singula gaudent. Nec manet ulli
traditus ordo. Nisi q. fini iunxerit ortū. Stabilemq; sui fecerit orbē.

Uos q.q. o terrena animalia. tenui licet imagine. urm tam pncipiū
somniatis. Uerūq; illū beatitudinis finē licet minime pspicaci
qli cūq; tam cogitatione pspicitis. Eoq; uos & ad uerū bonū natalis ducit
intentio. & ab eodē multiplex error abducit. Considera namq;
an pea qb: se hoīes adepturos beatitudinē putant. addestina
tū finē ualeant puenire. Si enim t pecunia t honores cetaq;

ad bonum ... quid afferunt? Cui nihil bonorum abesse uidetur. Nos quoque fatemur
fieri aliquos horum adeptione felices. Quod si neque id ualent efficere
quod promittunt bonisque pluribus carent, nonne liquido falsa in eis beati-
tudinis species deprehenditur? Primum igitur te ipsum qui paulo ante
diuitiis affluebas interrogo: inter illas habundantissimas opes numquamne
animum tuum concepta ex qualibet iniuria confudit anxietas? Atqui
inquam libero me fuisse animo quin aliquid semper angerer reminisci
non queo. Nonne quia uel aberat quod abesse non uelles, uel aderat quod adesse
noluisses? Ita est inquam. Illius igitur praesentiam huius absentiam desiderabas?
Confiteor inquam. Eget uero inquit eo quod quisque desiderat? Eget inquam. Qui uero
eget aliquo non est usquequaque sibi ipse sufficiens? Minime inquam. Tu itaque
hanc insufficientiam plenus inquit opibus sustinebas? Quidni inquam.
Opes igitur nihilo indigentem sufficientemque sibi facere nequeunt,
et hoc erat quod promittere uidebantur. Atqui hoc quoque maxime conside-
randum puto quod nihil habeat suapte natura pecunia ut his a quibus
possidetur inuitis nequeat auferri. Fateor inquam. Quidni fatearis, cum
eam cotidie ualentior aliquis eripiat inuito? Unde enim forenses querimo-
niae nisi quod uel ui uel fraude nolentibus pecuniae repetuntur ereptae?
Ita est inquam. Egebit igitur inquit extrinsecus petito praesidio quo suam
pecuniam quisque tueatur? Quis id inquam neget? Atqui non egeret eo nisi
possideret pecuniam quam posset amittere. Dubitari inquam nequit. In con-
trarium igitur relapsa res est. Nam quae sufficientes sibi facere puta-
bantur opes, alieno potius praesidio faciunt indigentes. Quis autem modus est
quo pellatur diuitiis indigentia? Num enim diuites esurire nequeunt?
Num sitire non possunt? Num frigus hibernum pecuniosorum membra non sentiunt?
Sed adest inquies opulentis quo famem satient, quo sitim frigusque de-
pellant. Sed hoc modo consolari quidem diuitiis indigentia potest,
auferri penitus non potest. Nam si haec hians semper atque aliquid poscens
opibus expletur, maneat necesse est quae possit expleri. Taceo quod naturae
minimum, quod auaritiae nihil satis est. Quare si opes nec submouere
indigentiam possunt et ipsae suam faciunt, quid est quod eas sufficientiam
praestare credatis?

Quamuis fluente diues auri gurgite . Non expleturas cogat auarus opes .
Oneretque bacis colla rubri litoris . Ruraque centeno scindat opima boue .
Nec cura mordax deseret superstitem . Defunctumque leues non comitantur opes .

Sed dignitates honorabilem reuerendumque cui prouenerint reddunt .
Num uis ea est magistratibus ut utentium mentibus uirtutes inserant .
uitia depellant ? Atqui non fugare . sed inlustrare nequitiam solent .
quo fit ut indignemur eas sepe nequissimis hominibus contigisse . Unde
catullus . Licet in curuli . nonium sedentem strumam tamen appellat .
Uidesne quantum malis dedecus adiciant dignitates . Atqui minus eorum
patebit indignitas . si nullis honoribus inclarescant . Tu quoque num tandem
tot periculis adduci potuisti . ut cum decorato gerere magistratum
putares . cum in eo mentem nequissimi scurre delatorisque respiceres .
Non enim possumus ob honores reuerentia dignos iudicare . quos ipsis hono-
ribus iudicamus indignos . At si quem sapientia preditum uideres . num
posses eum uel reuerentia uel ea qua est preditus sapientia non dignum
putare . Minime . Inest enim dignitas propria uirtuti . quam protinus in eos
quibus fuerit adiuncta transfundit . Quod quia populares facere nequeunt
honores . liquet eos propriam dignitatis pulchritudinem non habere .
In quo illud est animaduertendum magis . Nam si eo abiectior est . quo magis
a pluribus quisque contempnitur . cum reuerendos facere nequeat quos
pluribus ostentat . despectiores potius improbos dignitas facit . Uerum
non inpune . Reddunt namque improbi parem dignitatibus uicem . quas sua
contagione commaculant . Atque ut agnoscas ueram illam reuerentiam per has
umbratiles dignitates non posse contingere . si qui multiplici consulatu
functus . in barbaras nationes forte deuenerit . uenerandumne
barbaris honor faciet . Atqui si hoc naturale munus dignitatibus
foret . ab officio suo quoquo gentium nullomodo cessarent . sicut ignis
ubique terrarum numquam tamen calere desistit . Sed quoniam id eis non propria uis
sed hominum fallax annectit opinio . uanescunt ilico . cum ad eos
uenerint . qui dignitates eas esse non estimant . Sed hoc apud
exteras nationes . Inter eos uero apud quos orte sunt . num perpetuo perdurant .

Atqui praetura magna olim potestas. nunc inane nomen et senatorii
census gravis sarcina. si quis quondam populi curasset annonam.
magnus habebatur. Nunc enim praefectura quid abiectius. ut enim paulo ante
diximus quod nihil habet proprii decoris opinione utentium nunc splendorem
accipit. nunc amittit. Si igitur reverendos facere nequeunt digni
tates. si ultro improborum contagione sordescunt. si mutatione
temporum splendere desinunt. si gentium aestimatione vilescunt.
quid est quod in se expetendae pulchritudinis habeant nedum aliis praestent.

Quamvis se tyrio superbus ostro. Metrum phaleucium.
Comeret et niveis lapillis. Invisus tamen omnibus vigebat.
Luxuriae nero saevientis. Sed quondam dabat improbus verendis patribus
indecores curules. Quis illos igitur putet beatos. quos miseri tribuunt honores.

An vero regna regumque familiaritas efficere potentem valet. Quidni
quando eorum felicitas perpetuo perdurat. Atqui plena est exem
plorum vetustas. plena etiam praesens aetas. qui reges felicitatem
calamitate mutaverint. O praeclara potentia quae nec ad con
servationem quidem sui satis efficax invenitur. Quod si haec regnorum potestas
beatitudinis auctor est. nonne si qua parte defuerit. felicitatem
minuat. miseriam importet. Sed quamvis late humana tendantur
imperia. plures necesse est gentes relinqui. quibus regum quisque non imperet.
Qua vero parte beatos faciens desinit potestas. hac impotentia sub
intrat quae miseros facit. Hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est
miseriae portionem. Expertus sortis suae periculorum tyrannus regni
metus pendentis supra verticem gladii terrore simulavit. Quae est
igitur haec potestas. quae sollicitudinum morsus expellere. quae formidinum
aculeos vitare nequit. Atqui vellent ipsi vixisse securi. sed nequeunt.
Dehinc de potestate gloriantur. An tu potentem censes. quem videas
velle quod non possit efficere. Potentem censes qui satellite latus
ambit. Qui quos terret ipse plus metuit. Qui ut potens esse videatur
in servientium manu situm est. Nam quid ego de regum familiaribus
disseram. cum regna ipsa tantae inbecillitatis plena demonstrem.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

quos quidem regia potestas sepe incolumis, sepe autem lapsa prosternit. Nero senecam familiarem preceptoremque suum ad eligende mortis coegit arbitrium. Papinianum diu inter aulicos potentem militum gladiis antoninus obiecit. Atqui uterque potentie sue renuntiare voluerunt. Quorum seneca opes etiam suas tradere neroni, seque in otium conferre conatus est. Sed dum ruituros moles ipsa trahit, neuter quod voluit effecit. Que est igitur ista potentia quam pertimescunt habentes. quam nec cum habere velis tutus sis. et cum deponere cupias vitare non possis. An presidio sunt amici quos non virtus sed fortuna conciliat. Sed quem felicitas amicum fecit, infortunium faciet inimicum. Que vero pestis efficacior ad nocendum quam familiaris inimicus.

Qui se volet esse potentem. Animos domet ille feroces.
Nec victa libidine colla. Fedis summittat habenis.
Etenim licet indica longe. Tellus tua iura tremiscat.
Et serviat ultima thile. Tamen atras pellere curas.
Miserasque fugare querelas. Non posse potentia non est.

Gloria vero quam fallax sepe. quam turpis est. Unde non iniuria tragicus exclamat. ω ΔΟΞΑ ΔΟΞΑ ΜΥΡΙΟΙC ΑΝΤΡΟΠΟΝ ΟΥΔΗΝ ΑΝΗΝ ΠΟΙCΙ ΗΙΟΤΟΝ ΑΚΟΥCΟΝ ΚΟΛΑCΧΗΤΑC. Plures enim magnum sepe nomen falsis vulgi opinionibus abstulerunt. Quo quid turpius excogitari potest. Nam qui falso predicantur, suis ipsi necesse est laudibus erubescant. Que si etiam meritis conquisita sit, quid tamen sapientis adiecerit conscientie. qui bonum suum non populari rumore sed conscientie veritate metitur. Quod si hoc ipsum propagasse nomen pulchrum videtur, consequens est ut fedum non extendisse iudicetur. Sed cum uti paulo ante disserui plures gentes esse necesse sit ad quas unius fama hominis nequeat pervenire, fit ut quem tu estimes esse gloriosum, proxima parte terrarum videatur inglorius. Hic vero popularem gratiam nec commemoratione quidem dignam puto. que nec iudicio provenit. nec umquam firma perdurat. Iam vero quam sit inane. quam futile nobilitatis nomen

Diffinitio nobilitatis

quis non videat? Quae si ad claritudinem refertur, aliena est. Videtur namque
esse nobilitas quaedam de meritis veniens laus parentum. Quod si claritudinem
praedicatio facit, illi sint clari necesse est qui praedicantur. Quare splendidum te
si tuam non habes, aliena claritudo non efficit. Quod si quid est in nobilitate bonum,
id esse arbitror solum, ut imposita nobilibus necessitudo videatur ne
a maiorum virtute degeneret.

Metrum alcmanicum

Omne hominum genus in terris simili surgit ab ortu.
Unus enim rerum pater est. Unus cuncta ministrat.
Ille dedit phoebo radios. Dedit et cornua lunae.
Ille homines etiam terris. Dedit et sidera caelo.
Hic clausit membris animos. Celsa sede petitos.
Mortales igitur cunctos. Edit nobile germen.
Quid genus et proavos strepitis? Si primordia vestra
Auctoremque deum spectes. Nullus degener extat.
Ni vitiis peiora fovens. proprium deserat ortum.

Quid vero de corporis voluptatibus loquar, quarum appetentia quidem
plena est anxietatis; satietas vero poenitentiae. Quantos illae morbos,
quam intolerabiles dolores quasi quendam fructum nequitiae fru-
entium solent referre corporibus. Quarum motus quid habeat iucunditatis
ignoro. Tristes vero esse voluptatum exitus, quisquis reminisci libidinum suarum
volet, intelleget. Quae si beatos explicare possunt, nihil causae est
quin pecudes quoque beatae esse dicantur. Quarum omnis ad explendam corpo-
ralem lacunam festinat intentio. Honestissima quidem coniugis foret libe-
rorumque iucunditas. sed nimis e natura dictum est. nescio quem filios inve-
nisse tortorem. Quorum quam sit mordax quaecumque condicio, neque alias
expertum te, neque nunc anxium necesse est admonere. In quo euripidis mei probo
sententiam, qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem.

Metrum anacreontium

Habet hoc voluptas omnis. Stimulis agit fruentes
Apiumque par volantum. Ubi grata mella fudit.
Fugit et nimis tenaci ferit icta corda morsu.

Nihil igitur dubium est. quin hae ad beatitudinem viae, devia quaedam sint.

nec perducere quemquam eo ualeant ad quod se perducturas esse promittunt. Quam uero multis implicite malis sint, breuissime monstrabo. Quid enim? Pecuniamne congregare conaberis? Sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere uelis? Danti supplicabis, et qui preire ceteros honore cupis, poscendi humilitate uilesces. Potentiamne desideras? Subiectorum insidiis obnoxius periculis subiacebis. Gloriam petis? Sed per aspera queque distractus securus esse desistis. Uoluptariam uitam degas? Sed quis non spernat atque abiciat uilissime fragilissimeque rei corporis seruum? Iam uero qui bona pre se corporis ferunt, quam exigua, quam fragili possessione nituntur. Num enim elephantos mole, tauros robore superare poteritis? Num tigres uelocitate preibitis? Respicite celi spatium, firmitudinem, celeritatem, et aliquando desinite uilia mirari. Quod quidem celum non his potius est quam sua qua regitur ratione mirandum. Forme uero nitor ut rapidus est, ut uelox, et uernalium florum mutabilitate fugacior. Quod si ut Aristoteles ait lincei oculis homines uterentur, ut eorum uisus obstantia penetraret, nonne introspectis uisceribus illud Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus turpissimum uideretur? Igitur te pulchrum uideri non tua natura, sed oculorum spectantium reddit infirmitas. Sed estimate quam uultis nimio corporis bona, dum sciatis hoc quodcumque miramini triduane febris igniculo posse dissolui. Ex quibus omnibus illud redigere in summam licet, quod hec que nec prestare que pollicentur bona possunt, nec omnium bonorum congregatione perfecta sunt, ea nec ad beatitudinem quasi quidam calles ferunt, nec beatos ipsa perficiunt.

Metrum asclepiadeum.

Eheu que miseros tramite deuios abducit ignorantia.
Non aurum in uiridi queritis arbore. Nec uite gemmas carpitis.
Non altis laqueos montibus abditis. Ut pisce ditetis dapes.
Nec uobis capreas si libeat sequi. Tirrena captatis uada.
Ipsos quin etiam fluctibus abditos. Norunt recessus equoris.
Que gemmis niueis unda feracior. Uel que rubentis purpure.
Necnon que tenero pisce uel asperis. Prestent echinis litora.
Sed quonam lateat quod cupiunt bonum. Nescire ceci sustinent.

Sicut in arbore aurum querere non debes, nec in uite gemmas, nec in monte pisces, nec in mari capreas, ita et in terra non debes querere felicitatem.

Et quae stelliferum transabit polum. Tellure demersi petunt.
Quid dignum stolidis mentibus inprecer. Opes honores ambiant.
Et cum falsa graui mole parauerint. Tum uera cognoscant bona.

Hactenus mendacis formam felicitatis ostendisse suffecerit. Quam si per-
spicaciter intueris. ordo est deinceps quae sit uera monstrare.
Atqui uideo inquam nec opibus sufficientiam. nec regnis potentiam. nec
reuerentiam dignitatibus. nec celebritatem gloria. nec laetitiam uolup-
tatibus posse contingere. An etiam causas cur id ita sit deprehendisti.
Tenui quidem ueluti rimula mihi uideor intueri. sed ex te cognoscere
malim apertius. Atqui promptissima est ratio. Quod enim simplex est
indiuisumque natura. id error humanus separat. et a uero atque perfecto
ad falsum imperfectumque traducit. An tu arbitraris quod nihilo indigeat
egere potentia. Minime inquam. Recte tu quidem. Nam si quid est
quod in ulla re inbecillioris ualentiae sit. in hac praesidio necesse est egeat
alieno. Ita est inquam. Igitur sufficientiae potentiaeque una est eademque
natura. Sic uidetur. Quod uero huiusmodi sit spernendumne esse censes. an contra
rerum omnium ueneratione dignissimum. At hoc inquam ne dubitari
quidem potest. Addamus igitur sufficientiae potentiaeque reuerentiam.
ut haec tria unum esse iudicemus. Addamus si quidem uera uolumus confiteri.
Quid uero inquit obscurumne hoc atque ignobile censes esse. an omni celebri-
tate clarissimum. Considera uero ne quod nihilo indigere. quod potentis-
simum. quod honore dignissimum esse concessum est. egere claritudine quam
sibi praestare non possit. atque ob id aliqua ex parte uideatur abiectius.
Non possum inquam quin hoc uti est ita etiam celeberrimum esse confitear.
Consequens igitur est ut claritudinem superioribus tribus nihil differre fateamur.
Consequitur inquam. Quod igitur nullius egeat alieni. quod suis cuncta uiribus
possit. quod sit clarum atque reuerendum. nonne hoc etiam constat esse laetis-
simum. Sed unde huic inquam tali maeror ullus obrepat. ne cogitare
quidem possum. Quare plenum esse laetitiae si quidem superiora manebunt
necesse est confiteri. Atque illud quoque per eadem necessarium est suffici-
entiae. potentiae. claritudinis. reuerentiae. iocunditatis. nomina

qđ ēē diūsa · nullo m̄ ū discrepare substantiā. B. Necesse est inquā.
P. hoc ig̃ qđ ē unū · simplexq: natā · prauitas humana dispertit · & dū
rē q̃ partib: caret · partē conat̃ adipisci · nec portionē q̃ nulla est ·
nec ipsā quā minime affectat assequit̃. Quonā inquā m̄. Qui diuitias
inquit petit penuriæ fuga · de potentia nihil laborat · uilis obscu
rusq: ēē mauult · Multas etiā sibi naturales qq: subtrahit uoluptates ·
ne pecuniā quā parauit amittat. Sed hoc m̄ ne sufficientia qđē contin
git ei · quē ualentia deserit · quē molestia pungit · quē uilitas
abicit · quē recondit obscuritas. Qui ū solū posse desiderat · pfligat
opes · despicit uoluptates · honoreq: potentia carentē · Gloriā
qq: nihili pendit. Sed hunc qq: quā multa deficiant uides. Fit eni
ut aliquando necessariis egeat · ut anxietatib: mordeat̃. Cūq: hec
depellere neqat · etiā id qđ maxime petebat potens ēē desistat.
Similit̃ ratiocinari de honoribus · gl'a · uoluptatib: licet. Nā cū
unūqđq: horū idē qđ cetera sit · qsqs horū aliqđ sine ceteris petit ·
ne illud qđē qđ desiderat apphendit. B. Quid ig̃ inquā. P. Si qs cuncta
simul cupiat adipisci · sūmā qđē ille beatitudinis uelit. Sed
nū in his eā repperiet q̃ demonstrauim̄ id qđ pollicent̃ n̄ posse
cferre. B. Minime inquā. P. In his ig̃ q̃ singula qđā expetendorū
pstare credunt̃ beatitudo nullo m̄ uestiganda est. B. Fateor
inquā · & hoc nihil dici ueri potest. P. habes ig̃ inquit & formā
felicitatis falsæ & causas. Deflecte nunc in aduersū mentis intui
tū. Ibi eni ueram quā pmisim̄ statim uidebis. B. Atq: hec inquā
ul' ceco pspicua est · eāq: tu paulo ante monstrasti · dū falsæ
causas apire conaris. Nā ni fallor ea uera ē · & pfecta feli
citas · q̃ sufficientē · potentē · reuerendū · celebrē · lætūq:
pficiat. Atq: ut me interi animaduertisse cognoscas · q̃ unū hoř
qm̄ idē cuncta sŕ · ueracit̃ pstare potest · hanc ēē plenā
beatitudinē sine ambiguitate cognosco. P. O te alumne hac
opinione felicē · Siquidē hoc inquit adieceris. B. Quidnam
inquā. P. Essene aliqđ in his mortalib: caducisq: reb: putas.

qd huiusmodi statu possit afferre. Minime inqua puto. id q; ute-
nihil ut ampli desiderem e ostensu e. Haec igit ul imagines ueri boni ul in
pfecta qda bona dare mortalib; uident. uerum k atq; pfectu bonu
cferre n possunt. Assentior inqua. Qm g agnouisti q uera illa sit.
q k beatitudine mentiant. nc supest ut unde uera hanc petere possis
agnoscas. Id qde inqua dudu uehemt expecto. Sed cu ut in timeo platoni
inquit nro placet. in minimis qq; reb; diuinu psidiu debeat implorari.
qd nc faciendu censes. ut illi summi boni sedem reppire mereamur.
Inuocandu inqua reru omiu patre q pmisso nullu rite fundatur
exordiu. Recte inquit. Ac simul ita modulata est. Metru.

Heroicu exametru

O qui ppetua mundu ratione gubernas
Terraru caeliq; sator. qui tempus ab aeuo
Ire iubes. stabilisq; manens das cuncta moueri.
Quem non externae pepulerunt fingere causae
Materiae fluitantis opus. uerum insita summi
Forma boni liuore carens. tu cuncta superno
Ducis ab exemplo. pulchru pulcherrimus ipse
Mundu mente gerens. similiq; imagine formans.
Perfectasq; iubes pfectu absoluere partes.
Tu numeris elementa ligas. ut frigora flammis
Arida conueniant liquidis. ne purior ignis
Euolet. aut mersas deducant pondera terras.
Tu triplicis mediam naturae cuncta mouente
Connectens anima per consona membra resoluis.
Quae cu secta duos motu glomerauit in orbes.
In semet reditura meat. menteq; profunda
Circuit. & simili conuertit imagine caelu.
Tu causis animas paribus uitasq; minores
Prouehis. & leuibus sublimes curribus aptas
In caelu terramq; seris. quas lege benigna
Ad te conuersas reduci facis igne reuerti.

Da pater augustam menti conscendere sedem.
Da fontem lustrare boni. da luce reperta
In te conspicuos animi defigere uisus.
Dissice terrenę nebulas & pondera molis.
Atque tuo splendore mica. tu namque serenum
Tu requies tranquilla piis. te cernere finis.
Principium. uector. dux. semita. terminus idem.

Quoniam igitur quę sit inperfecti quę etiam perfecti boni forma uidisti. nunc demonstrandum reor. quonam hęc felicitatis perfectio constituta sit. In quo illud primum arbitror inquirendum. an aliquod huiusmodi bonum quale paulo ante definisti in rerum natura possit existere. ne nos praeter rei subiectę ueritatem cassa cogitationis imago decipiat. Sed quin existat. sitque hoc ueluti quidam omnium fons bonorum negari nequit. Omne enim quod inperfectum esse dicitur. id imminutione perfecti inperfectum esse perhibetur. Quo fit. ut si in quolibet genere inperfectum quid esse uideatur. in eo perfectum quoque aliquid esse necesse sit. Etenim perfectione sublata. unde illud quod inperfectum perhibetur extiterit. ne fingi quidem potest. Neque enim ab deminutis inconsummatisque natura rerum coepit exordium. sed ab integris absolutisque procedens. in haec extrema atque effeta dilabitur. Quod si uti paulo ante monstrauimus. est quaedam boni fragilis inperfecta felicitas. esse aliquam solidam perfectamque non potest dubitari. Firmissime inquam uerissimeque conclusum est. Quo uero inquit habitet. ita considera. Deum rerum omnium principem bonum esse. communis humanorum conceptio probat animorum. Nam cum nihil deo melius excogitari queat. id quo melius nihil est. bonum esse quis dubitet? Ita uero bonum esse deum ratio demonstrat. ut perfectum quoque in eo bonum esse conuincat. Nam ni tale sit. rerum omnium princeps esse non poterit. Erit enim eo praestantius aliquid perfectum possidens bonum. quod hoc prius atque antiquius esse uideatur. Omnia namque perfecta minus integris priora esse claruerunt. Quare ne in infinitum ratio prodeat. confitendum est summum deum summi perfectique boni esse plenissimum. Sed perfectum bonum ueram esse beatitudinem constituimus. Ueram igitur beatitudinem in summo deo sitam esse necesse est. Accipio inquam.

Neceē. qđ contdici ullo m̄ queat., Sed queso inq̄ te. uide quā id scē
atq: iuiolabilit̄ pbes. Qđ boni sūmi sūmū dm̄ diximꝰ ēē plenissimū.,
Quonā īquā m̄., Ne hunc rerū omniū patrē. illud sūmū bonū. quo
plenꝰ ēē phibet̄. ut extrinsecus accepisse. t ita natalit̄ habere p
sumas. q̄si habentis di. habitæq: beatitudinis diuersam cogites ēē
substantiā., Nā si extrinsecꝰ acceptū putes. pstanti id qđ dederit.
ab eo qđ accepit existimare possis., Sed hunc ēē rerū omniū pcel
lentissimū dignissime confitem̄., Qđ si natā qdē ī est. sed est ratione
diūsū. cū de rerū pncipe loq̄m dō. fingat q̄ potest. q̄s hec diūsa coniun
xerit., postremo qđ a qualibet re diūsū est. id n̄ est illud a q̄ ītelle
git̄ ēē diūsū., Quare qđ a sūmo bono diūsū est sui natā. id sūmū
bonū n̄ ē., Qđ nefas est de eo cogitare. q̄ nihil c̄stat ēē pstanti., Omino
eni nulli rei natā. suo pncipio melior poterit existere., Quare qđ
omniū pncipiū sit. id etiā sui substantia sūmū ēē bonū uerissima
ratione c̄cluserim., Rectissime īquā., Sed sūmū bonū. beatitudinē
ēē c̄cessū ē., Ita ē. īquā., Igit̄ īquit dm̄ ēē ipsā beatitudinē necesse ē.
c̄fiteri., Nec ppositis īquā p̄oribꝰ refragari queo. & illis hoc illatu
consequens ēē pspicio., Respice igit̄. an hinc q̄q: idē firmiꝰ appbet̄.
qđ duo sūma bona q̄ a se diūsa sint. ēē n̄ possunt., Etenī q̄ discrepant
bona. n̄ ēē alt̄ū. qđ sit alterū liquet., Quare neutrū poterit ēē
pfectū. cū alterutri alt̄ū deest., Sed qđ pfectū n̄ sit. id sūmū n̄ ēē
manifestū est., Nullo m̄ ḡ q̄ sūma sit bona. ea possunt diūsa ēē., Atq
& beatitudinē & dm̄. sūmū bonū ēē collegimꝰ. quare ipsā necesse ē
sūmā ēē beatitudinē. q̄ sit sūma diuinitas., Nihil īquā nec re
ai uerius. nec ratiocinatione firmiꝰ. nec dō digniꝰ concludi
potest., Sup hec igit̄ ḡ. ueluti geometræ solent demonstratis
ppositis aliqd īferre. q̄ porismata ipsi uocant. ita ego q̄q: t
ueluti corollariū dabo., Nā qm̄ beatitudinis adeptione fiunt
hōēs beati. beatitudo u° est ipsa diuinitas. diuinitatis adeptione
beatos fieri manifestū ē., Sed uti iustitiæ adeptione iusti. sapi
entiæ sapientes fiunt. ita diuinitatē adeptos. deos fieri simili

placeat t

i. Ne aliud cogitem dm̄ ēē aliud sūmū bonū q̄ plenꝰ ē q̄m n̄ extrinsecus accepit.

refragare. i. sub t̄here. subfraganei epi. i. ad iutores.

ratione necesse est. Omnis igitur beatus deus. Sed natura quidem unum; parti-
cipatione vero nihil prohibet esse quam plurimos. Et pulcherrimum inquit
hoc atque pretiosum, sive porisma sive corollarium vocari mavis. Atqui
hoc quoque pulchrius nihil est quod his annectendum esse ratio persuadet. Quid
inquam. Cum multa inquit beatitudo continere videatur, utrumne haec
omnia unum veluti corpus beatitudinis quadam partium varietate coniun-
gant, an sit eorum aliquid quod beatitudinis substantiam compleat, ad hoc
vero cetera referantur? Vellem inquam id ipsarum rerum commemoratione pate-
faceres. Nonne inquit beatitudinem bonum esse censemus? Ac summum quidem
inquam. Addas inquit hoc omnibus licet. Nam eadem sufficientia summa est, eadem
summa potentia, reverentia quoque, claritas ac voluptas beatitudo
esse iudicatur. Quid igitur? Haecine omnia bonum, sufficientia, potentia, ceteraque
veluti quaedam beatitudinis membra sunt, an ad bonum veluti ad verticem cun-
cta referuntur? Intellego inquam quid investigandum proponas, sed quid constituas
audire desidero. Cuius discretionem rei sic accipe. Si haec omnia beati-
tudinis membra forent, a se quoque invicem discreparent. Haec est enim
partium natura, ut unum corpus diversa componant. Atqui haec omnia idem esse
monstrata sunt; minime igitur membra sunt. Alioquin ex uno membro beati-
tudo videbitur esse coniuncta, quod fieri nequit. Id quidem inquam dubium non est,
sed id quod restat exspecto. Ad bonum vero cetera referri palam est. Idcirco
enim sufficientia petitur, quoniam bonum esse iudicatur; idcirco potentia
quoniam id quoque esse creditur bonum. Idem de reverentia, claritudine, iocundi-
tate coniectare licet. Omnium igitur expetendorum summa atque causa bonum
est. Quod enim neque re neque similitudine ullum in se retinet bonum, id expeti
nullo modo potest. Contraque etiam quae natura bona non sunt, tamen si esse videantur,
quasi vere bona sint appetuntur. Quo fit uti summa, cardo atque causa
expetendorum omnium bonitas esse iure credatur. Cuius vero causa quid expe-
titur, id maxime videtur optari; veluti si salutis causa quispiam velit
equitare, non tam equitandi motum desiderat quam salutis effectum. Cum igitur
omnia boni gratia petantur, non illa potius quam bonum ipsum desideratur ab omnibus.
Sed propter quod cetera optantur, beatitudinem esse concessimus. Quare sic quoque

Left margin notes: s. utrum igitur ... vel ex eis quae beatitudo summa continetur. — vel sic membra corporis a se discreparent. — potentia, sufficientia, atque omnia unum sunt. — argumentando ostendit omnia causa boni desiderari et appeti.

sola quaerit beatitudo. ex quo liquido apparet. ipsius boni et beatitudinis
unam atque eandem esse substantiam. Nihil, inquit, est quo dissentire quispiam
possit. Sed deum veramque beatitudinem unum atque idem esse monstravimus.
Ita inquam. Securo igitur concludere licet. dei quoque in ipso bono nec usquam alio sitam
esse substantiam.

Metrum phaleucium.

Huc omnes pariter venite capti. Quos fallax ligat improbis catenis.
Terrenas habitans libido mentes. Haec erit vobis requies laborum.
Hic portus placida manens quiete. Hoc patens unum miseris asilum.
Non quicquid Tagus aureis harenis. Donat aut Hermus rutilante ripa.
Aut Indus calido propinquus orbi. Candidis miscens virides lapillos.
Illustrent aciem. magisque caecos. In suas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet excitatque mentes. Infimis tellus aluit cavernis.
Splendor quo regitur vigetque caelum. Vitat obscuras animae ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem. Candidos Phoebi radios negabit.

Assentior inquam. Cuncta enim firmissimis nexa rationibus constant.
Tum illa. Quanti inquit aestimabis si bonum ipsum quid sit agnoveris.
Infinito inquam. Si quidem mihi pariter deum quoque qui bonum est continget agnoscere.
Atqui hoc verissima inquit ratione patefaciam. Maneant modo quae paulo ante
conclusa sunt. Manebunt. Nonne inquit monstravimus. ea quae appetuntur pluribus.
idcirco vera perfectaque bona non esse. quoniam a se invicem discreparent. Cumque alteri
abesset alterum. plenum absolutumque bonum afferre non posse. Tum autem verum bonum fieri.
cum in unam veluti formam atque efficientiam colliguntur. ut quae sufficientia est.
eadem sit potentia. reverentia. claritas atque iocunditas. Nisi vero
unum atque idem omnia sint. nihil habere quo inter expetenda numerentur.
Demonstratum inquam. nec dubitari ullo modo potest. Quae igitur cum discrepant.
minime bona sunt. Cum vero unum esse coeperint. bona fiunt. Nonne haec ut
bona sint. unitatis fieri adeptione contingit. Ita inquam videtur. Sed
omne quod bonum est. boni participatione bonum esse concedis. an minime. Ita
est. Oportet igitur idem esse unum atque bonum. simili ratione concedas.
Eadem namque substantia est eorum quorum naturaliter non est diversus effectus. Negare
inquam nequeo. Nostine igitur inquit. omne quod est tamdiu manere atque subsistere.

quamdiu sit unum. sed interire atque dissolui pariter atque unum esse desti
terit. Quonam modo? Ut in animalibus inquit cum in unum coeunt ac permanent anima corpusque. id animal uocatur. Cum uero haec unitas utriusque separatione dissoluitur. interire nec iam esse animal liquet. Ipsum quoque corpus cum in eadem forma membrorum coniunctione permanet. humana uisitur species. At si distributae segregataeque partes corporis distraxerint unitatem. desinit esse quod fuerat. Eoque modo percurrenti cetera procul dubio patebit subsistere unumquodque dum unum est. cum uero unum esse desinit interire. Considerantis inquam mihi plura minime aliud uidetur. Estne igitur inquit quod in quantum naturaliter agat relicta subsistendi appetentia uenire ad interitum corruptionemque desideret? Si animalia inquam considerem quae habent aliquam uolendi nolendique naturam. nihil inuenio quod nullis extra cogentibus abiciant manendi intentionem et ad interitum sponte festinent. Omne namque animal tueri salutem laborat. mortem uero perniciemque deuitat. Sed quid de herbis arboribusque. quid de inanimatis omnino consentiam rebus prorsus dubito. Atqui non est quod de hoc quoque possis ambigere. cum herbas atque arbores intuearis. primum sibi conuenientibus innasci locis. ubi quantum earum natura queat. cito exarescere atque interire non possint. Nam aliae quidem campis. aliae montibus oriuntur. alias ferunt paludes. aliae saxis haerent. aliarum foecundae sunt steriles harenae. quas si in alia quispiam loca transferre conetur arescant. Sed dat cuique natura quod conuenit. et ne dum manere possunt intereant elaborat. Quid quod omnes uelut in terras ore demerso trahunt alimenta radicibus. ac per medullas robur corticemque diffundunt? Quid quod mollissimum quidque sicuti medulla est. interiore semper sede reconditur. extra uero quadam ligni firmitate. ultimus autem cortex aduersum caeli intemperiem quasi mali patiens defensor opponitur? Iam uero quanta est naturae diligentia. ut cuncta semine multiplicato propagentur? Quae omnia non modo ad tempus manendi. uerum generatim quoque quasi in perpetuum permanendi ueluti quasdam machinas esse quis nesciat? Ea etiam quae inanimata esse creduntur. nonne quod suum est quoque simili ratione desiderant? Cur enim flammas quidem sursum leuitas uehit. terras uero deorsum

pondus deprimit nisi quod haec singulis loca motionesque conveniunt.
Porro autem quod cuique consentaneum est id unumquodque conservat sicuti ea quae sunt
inimica corrumpunt. Iam vero quae dura sunt ut lapides adhaerent tenacissime
suis partibus et ne facile dissolvantur resistunt. Quae vero liquentia
ut aer atque aqua facile quidem dividentibus cedunt. sed cito in ea rursus
a quibus sunt abscisa relabuntur. ignis vero omnem refugit sectionem. Neque nunc
nos de voluntariis animae cognoscentis motibus. sed de naturali inten
tione tractamus. sicuti est quod acceptas escas sine cogitatione transi
gimus. quod in somno spiritum ducimus nescientes. Nam ne in animalibus quidem
manendi amor ex animae voluntatibus. verum ex naturae principiis
venit. Nam saepe mortem cogentibus causis quam natura reformidat.
voluntas amplectitur. Contraque illud quo solo mortalium rerum durat
diuturnitas gignendi opus quod natura semper appetit interdum coercet volun
tas. Adeo haec sui caritas non ex animali motione. sed ex naturali inten
tione procedit. Dedit enim providentia creatis a se rebus hanc vel maxi
mam manendi causam. ut quoad possunt naturaliter manere desiderent.
Quare nihil est quod ullo modo queas dubitare cuncta quae sunt appetere naturaliter
constantiam permanendi devitare perniciem. Confiteor inquam nunc me indubi
tato cernere quae dudum incerta videbantur. Quod autem inquit subsistere ac
permanere petit id unum esse desiderat. hoc enim sublato ne esse quidem cuiquam
permanebit. Verum est inquam. Omnia igitur inquit unum desiderant. Consensi. Sed
unum id ipsum monstravimus esse quod bonum. Ita quidem. Cuncta igitur bonum pe
tunt. quod quidem ita describas licet. ipsum bonum esse quod desideretur ab omnibus.
Nihil inquam verius excogitari potest. Nam vel ad nihil unum cuncta refe
runtur et uno veluti vertice destituta sine rectore fluitabunt.
Aut si quid est ad quod universa festinent id erit omnium summum bonorum.
Et illa. Nimium inquit o alumne laetor. Ipsam enim mediae veritatis
notam mente fixisti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare te paulo ante
dicebas. Quid inquam. Quis esset inquit rerum omnium finis. Is est enim profecto quod
desideratur ab omnibus. quod quia bonum esse collegimus oportet rerum
omnium finem bonum esse fateamur. Metrum iambicum arponta
licum

Procul dubio longe facta dubitatione.
sine dubitatione.

Quisquis profunda mente vestigat verum. Cupitque nullis ille deviis falli.
In se revolvat intimi lucem visus. Longosque in orbem cogat inflectens motus.
Animumque doceat quicquid extra molitur. Suis retrusum possidere thesauris.
Dudum quod atra texit erroris nubes. Lucebit ipso perspicacius phoebo.
Non omne namque mente depulit lumen. Obliviosam corpus invehens molem.
Haeret profecto semen introrsum veri. Quod excitatur ventilante doctrina.
Nam cur rogati sponte recta censetis. Ni mersus alto viveret fomes corde.
Quod si platonis musa personat verum. Quod quisque discit immemor recordatur.

Tum ego. platoni inquam vehementer assentior. Nam me horum iam secundo commemoras. Primum quod memoriam corporea contagione. dehinc cum maeroris mole pressus amisi. Tum illa. Si priora inquit concessa respicias. ne illud quidem longius aberit. quin recorderis quod te dudum nescire confessus es. Quid inquam. Quibus ait illa gubernaculis mundus regatur. Memini inquam me inscitiam meam fuisse confessum. sed quid afferas. licet iam perspiciam. planius tamen ex te audire desidero. Mundum inquit hunc deo regi paulo ante minime dubitandum putabas. Ne nunc quidem arbitror inquam. nec umquam dubitandum putabo. quibusque in hoc rationibus accedam breviter exponam. Mundus hic ex tam diversis contrariisque partibus in unam formam minime convenisset. nisi unus esset qui tam diversa coniungeret. Coniuncta vero naturarum ipsa diversitas invicem discors dissociaret atque divelleret. nisi unus esset qui quod nexuit contineret. Non tam vero certus naturae ordo procederet. nec tam dispositos motus locis temporibus efficientia spatiis qualitatibus explicaret. nisi unus esset qui has mutationum varietates manens ipse disponeret. Hoc quicquid est quo condita manent atque agitantur. usitato cunctis vocabulo deum nomino. Tum illa. Cum haec inquit ita sentias. parvam mihi restare operam puto. ut felicitatis compos patriam sospes revisas. Sed quae proposuimus intueamur. Nonne in beatitudine sufficientiam numeravimus. deumque beatitudinem ipsam esse consensimus. Ita quidem. Et ad mundum igitur regendum nullis extrinsecus amminiculis indigebit. Alioquin si quo egeat plenam sufficientiam non habebit. Id inquam ita est necessarium. Per se igitur solum cuncta disponit. Negari inquam nequit. Atqui deus ipsum bonum esse

caligo ignorantiae.

interrogantia de libere dubia indicatis

elementis. aer enim et ignis calidus terra et aqua frigida.

videlicet quibus gubernaculis regitur mundus

iustis monstratu ee. Memini iquam. p bonu d ipsu cuncta disponi. Sq de ee
regente omia que bonu ee censuim. Et hic e utiq qda clauus atq gub
naculu. q mundana machina stabilis atq icorrupta seruatur.
Vehementer assentior iquam. & id te paulo ante dicturam tenui licet
suspicione pspexi. Credo iqt. Ia eni ut arbitror uigilantius ad cer
nenda uera oculos deducis. Sed qd dica n min ad contuendu patet.
Quid iquam. Cu d iqt omia bonitatis clauo gubnare iure credatur.
eadeq; omia sicuti docui ad bonu naturali intentione festinent. Nu
dubitari potest quin uoluntarie regant. seq; ad disponentis nutu
ueluti conuenientia cotepataq; rectori sponte couertant. Ita iquam necesse
est. nec beatu regim ee uideret. si qde detrectantiu iugu foret. n ob
tepantiu salus. Nihil e. g qd natura seruans do contraire conet.
Nihil iquam. Qd si conet ait. nu tande pficiet qcqua aduersu eu. que
iure beatitudinis potentissimu ee concessim. Prorsus iquam nihil uale
ret. Non est g aliqd qd summo huic bono ut uelit ut possit obsistere.
Nn iquam arbitror. Est g sumu iqt bonu. qd regit cuncta fortit
suauitq; disponit. Tu ego. Qua iquam me n m ea q cclusa e. suma
rationu. ueru multo magis hec ipsa qb; uteris uba delectant.
ut tande aliqndo stultitia magna lacerante sui pudeat. Acce
pisti iqt i fabulis lacessentes celu gigantes. Sed illos qq; uti cdignu
fuit. benigna fortitudo disposuit. Sed uisne rationes ipsas iuice
collidam. Forsitan ex huiusmodi cflictatione pulchra qda ueritatis
scintilla dissiliat. Tuo iquam arbitratu. Dm iqt ee omipotente nemo
dubitauerit. Qui qde iquam mte csistat. nullus prsus abigat. Qui u
est omiu iqt potens. nihil e. qd ille n possit. Nihil iquam. Nu g d
facere malu potest. Minime iquam. Malu g iqt nihil e. cu id facere
ille n possit. q nihil n potest. Ludisne iquam me iextricabile labe
rinthu rationib; texens. q nc qde q egrediaris itroeas. nc u quo
itroieris egrediare. an mirabile quenda diuine simplicitatis
orbe complicas. Eteni paulo ante abeatitudine icipiens. ea sumu
bonu ee dicebas. qua i sumo do sita loquebare. Ipsu qq; dm sumu ee

bonum plenamque beatitudinem disserebas, ex quo neminem beatum fore nisi qui

pariter deus esset quasi munusculum dabas. Rursus ipsam boni formam dei ac bea-

titudinis loquebaris esse substantiam, ipsumque unum id ipsum esse bonum docebas

quod ab omni rerum natura peteretur. Deum quoque bonitatis gubernaculis universitatem

regere disputabas, volentiaque cuncta parere, nec ullam mali esse

naturam. Atque haec nullis extrinsecus sumptis, sed ex altero altero fidem trahente,

insitis domesticisque probationibus explicabas. Tum illa: Minime inquit ludimus,

remque omnium maximam dei munere quem deprecabamur exegimus. Ea est

enim divinae forma substantiae, ut neque in externa dilabatur, nec in se externum

aliquid ipsa suscipiat, sed sicut de ea Parmenides ait: ΠΑΝΤΟΘΕΝ ΕΥΚΥ-

ΚΛΟΥ ΣΦΑΙΡΗΣ ΕΝΑΛΙΓΚΙΟΝ ΟΓΚΩΙ. Rerum orbem mobilem rotat

dum se inmobilem ipsa conservat. Quod si rationes quoque non extra petitas, sed

intra rei quam tractabamus ambitum collocatas agitavimus, nihil est quod ad-

mirere, cum Platone sanciente didiceris cognatos de quibus

loquuntur rebus oportere esse sermones. Metrum anapesticum.

Felix qui potuit boni fontem visere lucidum, felix qui potuit gravis

terrae solvere vincula. Quondam funera coniugis vates Threicius gemens,

postquam flebilibus modis silvas currere mobiles, amnes stare coegerat,

iunxitque intrepidum latus saevis cerva leonibus, nec visum timuit lepus

iam cantu placidum canem, cum flagrantior intima fervor pectoris ureret,

nec qui cuncta subegerant mulcerent dominum modi, inmites superos querens

infernas adiit domos. Illic blanda sonantibus chordis carmina temperans,

quicquid praecipuis deae matris fontibus hauserat, quod luctus dabat impotens,

quod luctum geminans amor, deflet Taenara commovens, et dulci veniam prece

umbrarum dominos rogat. Stupet tergeminus novo captus carmine ianitor.

Quae sontes agitant metu, ultrices scelerum deae iam maestae lacrimis madent.

Non Ixionium caput velox praecipitat rota, et longa siti perditus

spernit flumina Tantalus. Vultur dum satur est modis, non traxit Tythi iecur.

Tandem vincimur arbiter umbrarum miserans ait. Donamus comitem viro

emptam carmine coniugem. Sed lex dona coherceat, ne dum Tartara liquerit,

fas sit lumina flectere. Quis legem det amantibus? Maior lex amor est sibi.

Ex persona dictum admirative, id est quis talem legem dabat amantibus ... non respiciant.

hic omnia replicat

voluntarie, pro voluntatem, id est somnia

diffinitione summi boni quod maximum ... versibus

iudicante vel discernente

Carmen glyconium trimetrum constat spondeo, vel trocheo, coriambo et pirrichio.

lamentationes Hieremie secundum Hebreos

crudeles ... impiosque ...

Heu noctis prope terminos. Orpheus euridicen suam. Vidit perdidit. occidit.
Vos hec fabula respicit. Quicumque in superum diem. Mentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in specus. Victus lumina flexerit. Quicquid precipuum trahit.
Perdit dum uidit inferos. Anicii manlii seuerini boetii ex consule
ordinarii patricii philosophie consolationis explicit liber iii. incipit iiii.

Haec cum philosophia dignitate uultus et oris grauitate seruata
leniter suauiterque cecinisset. tum ego nondum penitus insiti meroris
oblitus intentionem dicere adhuc aliquid parantis abrupi. Et o inquam
ueri preuia luminis. que usque adhuc tua fudit oratio. cum sui speculatione
diuina. tum tuis rationibus inuicta patuerunt. eaque mihi et si ob iniurie dolorem
nuper oblita non tamen antehac prorsus ignorata dixisti. Sed ea ipsa est
uel maxima nostri causa meroris. quod cum rerum bonus rector exsistat.
uel esse omnino mala possint. uel impunita pretereant. Quod solum quanta
dignum sit ammiratione profecto consideras. At huic aliud maius
adiungitur. Nam imperante florenteque nequitia. uirtus non solum premiis
caret. uerum etiam sceleratorum pedibus subiecta calcatur. et in locum
facinorum supplicia luit. Que fieri in regno scientis omnia. potentis
omnia. sed bona tantum uolentis dei. nemo satis potest nec admi-
rari nec conqueri. Tum illa. Et esset inquit infiniti stuporis. omnibusque
horribilius monstris. si uti tu estimas in tanti uelut patrisfamilias
dispositissima domo. uilia uasa colerentur. pretiosa sordescerent.
Sed non ita est. Nam si ea que paulo ante conclusa sunt inconuulsa seruantur.
ipso de cuius nunc regno loquimur auctore cognosces. semper quidem potentes
esse bonos. malos uero abiectos semper atque inbecilles. nec sine poena
umquam esse uitia. nec sine premio uirtutes. Bonis felicia. malis semper
infortunata contingere. Multaque id genus que sopitis querelis firma te
soliditate corroborent. Et quoniam uere formam beatitudinis me
dudum monstrante uidisti. quo etiam sita sit agnouisti. decursis omnibus
que premittere necessarium puto. uiam tibi que te domum reuehat ostendam.
Pennas etiam tue menti quibus se in altum tollere possit adfigam. ut pertur-
batione depulsa. sospes in patriam meo ductu. mea semita. meis

ad intellegentias subtilissimas

etiam uehiculis reuertaris.

Sunt etenim pennae uolucres mihi. Quae celsa conscendant poli.
Quas sibi cum uelox mens induit. Terras perosa despicit.
Aeris inmensi superat globum. Nubesque post tergum uidet.
Quique agili motu calet aetheris. Transcendit ignis uerticem.
Donec in astriferas surgat domos. Phoeboque coniungat uias.
Aut comitetur iter gelidi senis. Miles corusci sideris.
Uel quocumque micans nox pingitur. Recurrat astri circulum.
Atque ubi iam exhausti fuerit satis. Polum relinquat extimum.
Dorsaque uelocis premat aetheris. Compos uerendi luminis.
Hic regum sceptrum dominus tenet. Orbisque habenas temperat.
Et uolucrem currum stabilis regit. Rerum coruscus arbiter.
Huc te si reducem referat uia. Quam nunc requiris inmemor.
Haec dices memini patria est mihi. Hinc ortus. hic sistam gradum.
Quod si terrarum placeat tibi. Noctem relictam uisere.
Quos miseri toruos populi timent. Cernes tyrannos exules.

Tum ego. papae inquam ut magna promittis. nec dubito quin possis effi-
cere. Tu modo quem excitaueris ne moreris. Primum igitur bonis semper
adesse potentiam. malos cunctis uiribus esse desertos agnoscas licebit.
quorum quidem alterum demonstratur ex altero. Nam cum bonum malumque contraria sint.
si bonum potens esse constiterit. liquet inbecillitas mali. At si fragi-
litas clarescat mali. boni firmitas nota est. Sed uti nostrae senten-
tiae fides habundantior sit. alterutro calle procedam. nunc hinc nunc inde
proposita confirmans. Duo sunt quibus omnis humanorum actuum constat
effectus. uoluntas scilicet ac potestas. quorum si alterutrum desit. nihil est quod
explicari queat. Deficiente etenim uoluntate ne aggreditur quidem quisque
quod non uult. At si potestas absit. uoluntas frustra sit. Quo fit ut si quem
uideas adipisci uelle quod minime adipiscatur. huic obtinendi quod uo-
luerit defuisse ualentiam dubitare non possis. Perspicuum est inquam nec
ullo modo negari potest. Quem uero effecisse quod uoluerit uideas. num etiam
potuisse dubitabis? Minime. Quod uero quisque potest. in eo ualidus. quod uero non potest

in hoc imbecillis esse censendus est. Fateor inquam. Meministine igitur superioribus rationibus esse collectum intentionem omnem voluntatis humanae quae diversis studiis agitur ad beatitudinem festinare? Memini inquam illud quoque esse demonstratum. Num recordaris beatitudinem ipsum esse bonum eoque modo cum beatitudo petitur ab omnibus desiderari bonum? Minime inquam recordor quoniam id memoriae fixum teneo. Omnes igitur homines boni pariter ac mali indiscreta intentione ad bonum pervenire nituntur. Ita inquam consequens est. Sed certum est adeptione boni bonos fieri. Certum. Adipiscuntur igitur boni quod appetunt. Sic videtur. Mali vero si adipiscerentur quod appetunt bonum, mali esse non possent. Ita est. Cum igitur utrique bonum petant, sed hi quidem adipiscantur, illi vero minime, num dubium est bonos quidem potentes esse, qui vero mali imbecilles? Quisquis inquam dubitat, nec rerum naturam nec consequentiam potest considerare rationum. Rursus inquit si duo sint quibus idem secundum naturam propositum sit, eorumque unus naturali officio id ipsum agat atque perficiat, alter vero naturale illud officium minime administrare queat, alio vero modo quam naturae convenit non quidem impleat propositum suum sed imitetur implentem, quemnam horum valentiorem esse decernis? Etsi coniecto inquam quid velis, planius tamen audire desidero. Ambulandi inquit motum secundum naturam esse hominibus num negabis? Minime inquam. Eiusque rei pedum officium esse naturale num dubitas? Ne hoc quidem inquam. Si quis igitur pedibus incedere valens ambulet, aliusque cui hoc naturale pedum desit officium manibus nitens ambulare conetur, quis horum iure valentior existimari potest? Contexe inquam cetera. Nam quin naturalis officii potens eo qui idem nequeat valentior sit nullus ambigat. Sed summum bonum quod aeque malis bonisque propositum boni quidem naturali officio virtutum appetunt, mali vero variam per cupiditatem quod adipiscendi boni naturale officium non est idem ipsum conantur adipisci. An tu aliter existimas? Minime inquam. Nam etiam quod est consequens patet. Ex his enim quae concesserim bonos quidem potentes, malos vero esse necesse est imbecilles. Recte igitur praecurris, idque uti medici sperare solent, indicium est erectae iam resistentisque naturae. Sed quoniam te ad intellegendum promptissimum esse conspicio, crebras coacervabo rationes. Vide enim quanta vitiosorum hominum pateat infirmitas qui ne ad hoc quidem

adbonū puenire

Conclusio recte

Bonos potentes ee. malos ē impotentes

imbecilles & impotentes

pervenire nequeunt. adque eos naturalis ducit ac pene compellit intentio.
Et quod huic tam magno ac pene invicto praeeuntis naturae desererentur au-
xilio. Considera vero quanta sceleratos homines habeat impotentia.
Neque enim levia aut ludicra praemia petunt quae consequi atque obtinere non
possunt. Sed circa ipsam rerum summam verticemque deficiunt. nec in eo miseris
contingit effectus. quod solum dies noctesque moliuntur. in qua re bonorum vires eminent.
Sicut enim eum qui pedibus incedens ad eum locum usque pervenire potuisset quo nihil
ulterius pervium iaceret incessui ambulandi potentissimum esse censeres.
ita eum qui expetendorum finem quo nihil ultra est apprehendit potentissimum necesse
est iudices. Ex quo fit quod huic obiacet. ut idem scelesti idem viribus omnibus
videantur esse deserti. Cur enim relicta virtute vitia sectantur? Inscitiane
bonorum? Sed quid enervatius ignorantiae caecitate? An sectanda no-
verunt? Sed transversos eos libido praecipitat. Sic quoque intemperantia
fragiles qui obluctari vitio nequeunt. an scientes volentesque bonum
deserunt adu vitia deflectunt? Sed hoc modo non solum potentes esse sed omnino esse
desinunt. Nam qui communem omnium quae sunt finem derelinquunt pariter
quoque esse desistunt. Quod quidem cuipiam mirum forte videatur. ut malos qui plures
hominum sunt eosdem non esse dicamus. sed ita sese res habet. Nam qui mali sunt eos malos
esse non abnuo. sed eosdem esse pure atque simpliciter nego. Nam uti cadaver
hominem mortuum dixeris. simpliciter vero hominem appellare non possis. ita vitiosos malos
quidem esse concesserim. sed esse absolute nequeam confiteri. Est enim quod ordinem retinet
servatque naturam. Quod vero ab hac deficit esse etiam quod in sua natura situm est dere-
linquit. Sed possunt inquies mali. Ne ego quidem negaverim sed haec
eorum potentia non a viribus sed ab imbecillitate descendit. Possunt enim
mala quae minime valerent si in bonorum efficientia manere potuis-
sent. Quae possibilitas eos evidentius nihil posse demonstrat. Nam si
uti paulo ante collegimus malum nihil est. cum mala tantum possint.
nihil posse improbos liquet. Perspicuum est. Atque ut intellegas quaenam sit
huius potentiae vis summo bono nihil potentius esse paulo ante definivimus.
Ita est inquam. Sed idem inquit facere malum nequit. Minime. Est igitur inquit aliquis qui
omnia posse homines putet? Nisi quis insaniat nemo. Atqui idem possunt mala.

Vana quidem inquam non possent. Cum igitur bonorum tantum potens possit omnia, non vero queant omnia potentes etiam malorum, eosdem qui mala possunt minus posse manifestum est. Huc accedit quod omnipotentiam et expetenda numeranda omnia que expetenda referri ad bonum uelut ad quoddam naturae suae cacumen ostendimus. Sed patrandi sceleris possibilitas referri ad bonum non potest. Expetenda igitur non est. Atque omnis potentia expetenda est. Liquet igitur malorum possibilitatem non esse potentiam. Ex quibus omnibus bonorum quidem potentia, malorum uero minime dubitabilis apparet infirmitas. Veramque illam Platonis esse sententiam liquet solos quod desiderent facere posse sapientes. Improbos uero exercere quidem quod libeat, quod uero desiderent explere non posse. Faciunt enim quaelibet dum per ea quibus delectantur id bonum quod desiderant se adepturos putant, sed minime adipiscuntur quoniam ad beatitudinem probra non ueniunt.

Metrum trochaicum alemanium.

Quos uides sedere celsos solii culmine reges, Purpura claros nitente, septos tristibus armis, Ore toruo comminantes, Rabie cordis anhelos, Detrahat si quis superbis uani tegmina cultus, Iam uidebit intus artas dominos ferre catenas. Hinc enim libido uersat auidis corda uenenis, Hinc flagellat ira mentem fluctus turbida tollens. Meror aut captos fatigat aut spes lubrica torquet. Ergo cum caput tot unum cernas ferre tirannos, Non facit quod optat ipse dominis pressus iniquis.

Videsne igitur quanto in ceno probra uoluantur, qua probitas luce resplendeat? In quo perspicuum est numquam bonis premia, numquam sua sceleribus deesse supplicia. Rerum etenim que geruntur illud propter quod unaquaeque res geritur, eadem cuiusque rei premium esse non iniuria uideri potest, uti currenti in stadio propter quam curritur iacet premium corona. Sed beatitudinem esse idem ipsum bonum propter quod omnia geruntur ostendimus. Est igitur humanis actibus ipsum bonum ueluti premium commune propositum. Atque hoc a bonis non potest separari. Neque enim bonus ultra iure uocabitur qui careat bono. Quare probos mores sua premia non relinquunt. Quantumlibet igitur seuiant mali, sapienti tamen corona non decidet, non arescet. Neque enim probis animis proprium decus aliena decerpit improbitas. Quod si extrinsecus accepto letaretur, poterat hoc alius quispiam aut ipse etiam qui contulisset auferre. Sed quoniam id sua cuique probitas confert.

efferet. tum suo premio carebit. cum probitas esse desierit. Postremo cum omne
premium idcirco appetatur. quoniam bonum esse creditur. Quis boni compotem
premii iudicet expertem? At cuius premii? Omnium pulcherrimi maxi
mique. Memento etenim corollarii illius quod paulo ante precipuum dedi.
Ac sic collige. Cum ipsum bonum beatitudo sit. bonos omnes eo ipso
quod boni sint fieri beatos liquet. Sed qui beati sint deos esse conuenit.
Est igitur premium bonorum quod nullus deterat dies. nullius minuat
potestas. nullius fuscet improbitas. deos fieri. Que cum ita sint de
malorum quoque inseparabili pena dubitare sapiens nequeat. Nam cum
bonum malumque item pene atque premium aduersa fronte dissideant. sese
que in boni premio uidemus accedere. eadem necesse est in mali
pena contraria parte respondeant. Sicut igitur probis probitas ipsa
fit premium. ita improbis nequitia ipsa supplicium. Iam uero quisquis afficitur
pena. malo se affectum esse non dubitat. Si igitur sese ipsi estimare uelint.
possuntne sibi supplicii uideri expertes. quos omnium malorum extrema
nequitia non afficit modo. uerum etiam uehementer inficit. Uide
autem ex aduersa parte bonorum. que improbos poena comitetur.
Omne namque quod sit unum esse ipsumque unum bonum esse paulo ante
didicisti. Cui consequens est. ut omne quod sit id etiam bonum esse
uideatur. Hoc igitur modo quicquid a bono deficit. esse desistit. Quo fit
ut mali desinant esse quod fuerant. Sed fuisse homines adhuc
ipsa humani corporis reliqua species ostentat. Quare uersi in malitiam humanam
quoque amisere naturam. Sed cum ultra homines quemque prouehere sola probitas
possit. necesse est ut quos ab humana condicione deiecit. infra hominis meritum
detrudat improbitas. Euenit igitur ut quem transformatum uitiis uideas.
hominem estimare non possis. Auaritia feruet alienarum opum uiolentus
ereptor. lupi similem dixeris. Ferox atque inquies linguam litigiis
exercet. cani comparabis. Insidiator occultus subripuisse fraudibus
gaudet. uulpeculis exequetur. Ire intemperans fremit. leonis
animum gestare credatur. Pauidus ac fugax non metuenda for
midat. ceruis similis. Segnis ac stupidus torpet. asinum uiuit.

Leuis atque inconstans studia permutat. nihil auibus differt. Foedis inmundisque libidinibus inmergitur. sordidae suis uoluptate detinetur. Ita fit ut qui probitate deserta homo esse desierit. cum in diuinam condicionem transire non possit. uertatur in beluam. METRUM GLICONIUM.

Vela Neritii ducis. Et uagas pelago rates. Eurus appulit insulae.
Pulchra qua residens dea. Solis edita semine. Miscet hospitibus nouis.
Tacta carmine pocula. Quos ut in uarios modos. Vertit herbipotens manus.
Hunc apri facies tegit. Ille marmaricus leo. Dente crescit et unguibus.
Hic lupis nuper additus. Flere dum parat ululat. Ille tigris ut indica
tecta mitis obambulat. Sed licet uariis malis. Numen arcadis alitis. Obsitum
miserans ducem. Peste soluerit hospitis. Iam tamen mala remiges. Ore pocula
traxerant. Iam sues cerealia. Glande pabula uerterant. Et nihil manet
integrum. Voce corpore perditis. Sola mens stabilis super. Monstra quae patitur
gemit. O leuem nimium manum. Nec potentia gramina. Membra quae ualeant
licet. Corda uertere non ualent. Intus est hominum uigor. Arce conditus abdita. Haec
uenena potentius. Detrahunt hominem sibi. Dira quae penitus meant.
Nec nocentia corpori. Mentis uulnere saeuiunt.

Tum ego. Fateor inquam. nec iniuria dici. Video uitiosos tametsi humani corporis speciem seruent. in beluas tamen animorum qualitate mutari. Sed quorum atrox scelerataque mens bonorum pernicie saeuit. id ipsum eis licere noluissem. Nec licet inquit. uti conuenienti monstrabitur loco. Sed tamen si id ipsum quod licere creditur auferatur. magna ex parte sceleratorum hominum poena releuetur. Etenim quod incredibile cuiquam forte uideatur. infeliciores necesse est esse malos cum cupita perfecerint. quam si ea quae cupiunt implere non possint. Nam si miserum est uoluisse praua. potuisse miserius est. Sine quo uoluntatis miserae langueret effectus. Itaque cum sua singulis miseria sit. triplici infortunio necesse est urgeantur. Quos uideas scelus uelle posse perficere. Accedo inquam. sed uti hoc infortunio cito careant. patrandi sceleris possibilitate deserti uehementer exopto. Carebunt inquit ocius quam uel tu forsitan uelis. uel illi sese aestiment esse carituros. Neque enim est aliquid in tam breuibus uitae metis ita serum quod exspectare longum inmortalis praesertim animus putet. Quorum

ad altiora semper & maiora tendens. Frustrata
magna spes & excelsa facinorum machina atque insperato fine destruitur. Quod
quidem illis miserie modum statuit. Nam si nequitia miseros facit. miserior sit necesse
est diuturnior nequam. Quos infelicissimos esse iudicarem. si non eorum malitiam saltem
mors extrema finiret. Etenim si de prauitatis infortunio uera conclusimus.
infinitam liquet esse miseriam. quam esse constat eternam. Tum ego. Mira quidem inquam
& concessu difficilis inlatio. Sed his que prius concessa sunt nimium conuenire cognosco.
Recte inquit estimas. Sed qui conclusioni accedere durum putat. equum est falsum
aliquid precessisse demonstret. uel collationem propositionum non esse efficacem. necessarie
conclusionis ostendat. Alioquin concessis precedentibus: nihil prorsus est quod de illatione
causetur. Nam hoc quoque quod dicam non minus mirum uideatur. Sed ex his que
sumpta sunt. aeque est necessarium. Quidnam inquam. Feliciores inquit esse
improbos supplicia luentes. quam si eos nulla iustitie poena coherceat. Neque
id nunc molior. quod cuiuis ueniat in mentem. corrigi ultione prauos mores. & ad
rectum supplicii terrore duci. ceteris quoque in exemplum esse culpanda fugiendi.
Sed alio quodam modo infeliciores esse improbos arbitror impunitos. tamet si
nulla ratio correctionis. nullus respectus habeatur exempli. & quis erit inquam
preter hos alius modus. & illa. bonos igitur esse felices. malos uero miseros nonne concessimus.
ita est inquam. Si igitur miseriae cuipiam bonum aliquid addatur. nonne felicior est eo cui
pura ac solitaria sine cuiusquam boni admixtione miseria est. Sic inquam uidetur.
Quid si eidem misero qui cunctis careat bonis preter ea quibus miser est. malum aliud
fuerit annexum. Nonne multo infelicior eo censendus est cui infor
tunium boni [illegible] participatione releuatur. Quidni. inquam.
Habent igitur improbi cum puniuntur quidem boni aliquid annexum poenam ipsam
scilicet que ratione iustitie bona est. Idemque cum supplicio carent. inest
eis aliquid ulterius mali. ipsa impunitas quam iniquitatis merito malum esse confessus
es. Negare non possum. Multo igitur infeliciores improbi sunt iniusta impunitate donati
quam iusta ultione puniti. Sed puniri improbos iustum. impunitos uero elabi
iniquum esse manifestum est. Quis id neget. Sed ne illud quidem ait quisquam negabit
bonum esse, quod iustum est. Contraque quod iniustum est malum. Liquere respondi.
Tum ego. ista quidem consequentia sunt eis que paulo ante conclusa sunt. Sed
queso inquam te. nullane animarum supplicia post defunctum morte corpus

Marginal glosses (left): terminum mensuram; est imposuit; scilicet ne addant peiora mala prioribus malis; Vel fugiendo que culpanda sunt nec hoc dico; preter illa mala quibus est malus & miser; Quia non sustinent hoc quod merentur. scilicet penam & hoc est iniusta impunitas.

Marginal glosses (right): propositio; conclusio quam minus uidetur ut tunc sit homo felix quando moritur; per correctionem: gant prauos mores; miseria; remunerando.

relinquis. Et magna quidem inquit quorum alia penali acerbitate alia uero
purgatoria clementia exerceri puto. Sed nunc de his disserere consilium
non est. Id uero egimus, ut que indignissima tibi uidebatur malorum pote-
stas eam nullam esse cognosceres. Quosque impunitos querebare uideres
numquam improbitatis sue carere suppliciis. Licentiam quam cito finiri
precabaris nec longam esse disceres. Infelicioremque fore si diuturnior,
infelicissimam uero si esset eterna. Post hec miseriores esse improbos iniusta
impunitate dimissos quam iusta ultione punitos. Cui sententie consequens
est ut tum demum grauioribus suppliciis urgeantur cum impuniti esse
creduntur. Tum ego cum tuas inquam rationes considero, nihil dici uerius
puto. At si ad hominum iudicia reuertar quis ille est cui hec non credenda
modo sed saltem audienda uideantur? Ita est inquit illa. Nequeunt enim
oculos tenebris assuetos ad lucem perspicue ueritatis attollere.
similesque auibus sunt quarum intuitum nox illuminat dies cecat.
Dum enim non rerum ordinem sed suos intuentur affectus uel licentiam uel
impunitatem scelerum putant esse felicem. Vide autem quid eterna lex
sanciat. Melioribus animum conformaueris nihil opus est iudice
premium deferente. Tu te ipse excellentioribus addidisti. Studium
ad peiora deflexeris extra ne quesieris ultorem. Tu te ipse in de-
teriora trusisti ueluti si uicibus sordidam humum celumque respicias.
cunctis extra cessantibus ipsa cernendi ratione nunc ceno nunc
sideribus interesse uidearis. At uulgus ista non respicit. Quid igitur?
hisne accedamus quos beluis similes esse monstrauimus? Quid si quis
amisso penitus uisu ipsum etiam se habuisse obliuisceretur intuitum.
nihilque sibi ad humanam perfectionem deesse arbitraretur. num ui-
dentes eadem cecos putaremus? Nam ne illud quidem adquiescent,
quod eque ualidis rationum nititur firmamentis. infeliciores eos esse qui faci-
unt quam qui patiantur iniuriam. Vellem inquam has ipsas audire rationes.
Omnem inquit improbum num supplicio dignum negas? Minime.
Infelices uero esse qui sunt improbi multipliciter liquet. Ita inquam. Qui igitur
supplicio digni sunt miseros esse non dubitas? Conuenit inquam.

Sed cognitor ac resideres, cui supplicium inferendum putares,
eine qui fecisset an qui pertulisset iniuriam? Nec ambigo, inquam,
quin perpesso satis facere dolore facientis. Miserior igitur tibi
iniuriae inlator quam acceptor esse videretur. Consequitur, inquam. Hinc igitur aliis
de causis ea radice nitentibus, quod turpitudo suapte natura miseros
faciat, apparet illatam cuilibet iniuriam non accipientis sed inferen-
tis esse miseriam. Atqui nunc, ait, contra faciunt oratores. Pro his
enim qui grave quid acerbumque perpessi sunt miserationem iudicum excitare
conantur, cum magis admittentibus iustior miseratio debeatur;
quos non ab iratis sed a propitiis potius miserantibusque accusatoribus
ad iudicium veluti aegros ad medicum duci oportebat, ut culpe
morbos supplicio resecarent. Quo pacto defensorum opera vel tota
frigeret vel, si prodesse hominibus mallet, in accusationis habitum ver-
teretur. Ipsi quoque improbi, si eis aliqua rimula virtutem relictam
fas esset aspicere vitiorumque sordes poenarum cruciatibus se deposi-
turos viderent compensatione adipiscendae probitatis, nec hos
cruciatus esse ducerent defensorumque opera repudiarent ac se totos
accusatoribus iudicibusque permitterent. Quo fit ut apud sapientes
nullus prorsus odio locus relinquatur. Nam bonos quis nisi stultissimus
oderit? Malos vero odisse ratione caret. Nam si, uti corporum
languor, ita vitiositas quidam est quasi morbus animorum, cum aegros
corpore minime dignos odio sed potius miseratione iudicemus,
multo magis non insequendi sed miserandi sunt quorum mentes omni
languore atrocior urget improbitas. Metrum saphicum et falecium.

Quid tantos iuvat excitare motus et propria fatum sollicitare manu?
Si mortem petitis, propinquat ipsa. Sponte sua volucres nec re-
moratur equos. Quos serpens leo tigris ursus aper dente petunt,
idem se tamen ense petunt. An distant quia dissidentque mores,
Iniustas acies et fera bella movent alternisque volunt perire telis?
Non est iusta satis saevitiae ratio. Vis aptam meritis vicem
referre? Dilige iure bonos et miseris ede malis.

Una eademque conclusione

Soliditatis roboratis firmatis fulcitis

Scilicet ut puniant hic in presenti.

Lege [illegible] et si filios improbos puniremt

Sapphicum metrum faleucium [illegible] habens subiectum elegiacum.

soliditate

commovere artificiosa

loquacitate

Hic ego. video inquam quae sit vel felicitas vel miseria in ipsis proborum atque improborum meritis constituta. Sed in hac ipsa fortuna populari non nihil boni malive inesse perpendo. Neque enim sapientum quisquam exul. inops. ignominiosusque esse malit potius quam pollens opibus. honore reverendus. potentia validus. in sua permanens urbe florere. Sic enim clarius testatiusque sapientiae tractatur officium. cum in contingentes populos regentium quodam modo beatitudo transfunditur. cum praesertim carcer. nex ceteraque legalium tormenta poenarum perniciosis potius civibus propter quos etiam constituta sunt debeantur. Cur haec igitur versa vice mutentur. scelerumque supplicia bonos premant. praemia virtutum mali rapiant. vehementer admiror. Quaeque tam iniustae confusionis ratio videatur ex te scire desidero. Minus etenim mirarer si misceri omnia fortuitis casibus crederem. Nunc stuporem meum deus rector exaggerat. Qui cum saepe bonis iocunda. malis aspera. contraque bonis dura tribuat. malis optata concedat. Nisi causa deprehenditur. Quid est quod a fortuitis casibus differre videatur? Nec mirum inquit si quid ordinis ignorata ratione temerarium confusumque credatur. Sed tu quamvis causam tantae dispositionis ignores. tamen quoniam bonus mundum rector temperat. recte fieri cuncta ne dubites.

Metrum faleuceum pentametrum.

Si quis arcturi sidera nescit propinqua summo cardine labi. Cur legat tardus plaustra bootes. Mergatque seras aequore flammas. Cum nimis celeres explicet ortus. Legem stupebit aetheris alti. Palleant plenae cornua lunae. Infecta metis noctis opacae. Quaeque fulgenti texerat ore. Confusa phoebe detegat astra. Commovet gentes publicus error. Lassantque crebris pulsibus aera. Nemo miratur flamina chori. Litus frementi tundere fluctu. Nec nivis duram frigore molem. Fervente phoebi solvier aestu. Hic enim causas cernere promptum est. Illic latentes pectora turbant. Cuncta quae rara provehit aetas. Stupetque subitis mobile vulgus. Cedat inscitiae nubilus error. Cessent profecto mira videri.

Ita est inquam. Sed cum tui muneris sit latentium rerum causas evolvere.

Ut beatus papa gregorius dicit obscura sunt tunc iudicia dei quando bonis bona malisque mala tribuit quam quando econtra.

uelata caligine explicare rationes. Quaeso utique hinc decernas.
& quoniam hoc me miraculum maxime perturbat edisseras. Tum illa pau-
lisper arridens. Ad rem me inquit omnium quaesitu maximam uocas.
cui uix exhausti quicquam satis sit. Talis namque materia est. ut una dubi-
tatione succisa. innumerabiles aliae uelut hydrae capita succrescant.
nec ullus fuerit modus. nisi quis eas uiuacissimo mentis igne coerceat.
In hac enim de prouidentiae simplicitate. de fati serie. de repentinis
casibus. de cognitione ac praedestinatione diuina. de arbitrii libertate
quaeri solet. quae quanti oneris sint ipse perpendis. Sed quoniam haec
quoque te nosse quaedam medicinae tuae portio est. quamquam angu-
sto limite temporis septi. tamen aliquid delibare conabimur. Quod si te
musici carminis oblectamenta delectant. hanc oportet paulisper
differas uoluptatem. dum nexas sibi ordine contexo rationes.
Ut libet inquam. Tu uelut ab alio orsa principio ita disseruit.
Omnium generatio rerum. cunctusque mutabilium naturarum progressus.
& quicquid aliquo mouetur modo. causas. ordinem. formas ex diuinae
mentis stabilitate sortitur. Haec in suae simplicitatis arce composita.
multiplicem regendis modum statuit. Qui modus cum in ipsa
diuinae intellegentiae puritate conspicitur. prouidentia nominatur.
Cum uero ad ea quae mouet atque disponit refertur. fatum a ueteribus
appellatum est. Quae diuersa esse facile liquebit. si quis utriusque uim
mente conspexerit. Nam prouidentia est ipsa illa diuina ratio in summo
omnium principe constituta. quae cuncta disponit. Fatum uero inherens
rebus mobilibus dispositio. per quam prouidentia suis quaeque nectit ordi-
nibus. Prouidentia namque cuncta pariter quamuis diuersa. quamuis
infinita complectitur. Fatum uero singula digerit in motum. locis.
formis. ac temporibus distributa. ut haec temporalis ordinis explicatio
in diuinae mentis adunata prospectum prouidentia sit. Eadem uero aduna-
tio digesta atque explicata temporibus. fatum uocetur. Quae licet
diuersa sint. alterum tamen pendet ex altero. Ordo namque fatalis
ex prouidentiae simplicitate procedit. Sicut enim artifex faciende

Videlicet g. bonis mala malisque prospera ueniant ...

Haec s. prouidentia diuine mentis

rei formā mente p̄cipiens mouet ut opꝰ effectū . & q̄ simplicit̄ p̄senta-
rieq; pspexerat . p temporales ordines duc . ita ds̄ puidentia qđe
singulariter stabiliterq; facienda disponit . fato u̾ ipsa hec que dispo
suit multiplicit̄ ac temporalit̄ amministrat . Siue ḡ famulan-
tib; qbdā puidentie diuinis spiritib; fatū exercet̄ . seu anima
seu tota inseruiente natura . seu celestib; siderū motib; seu ange
lica uirtute . seu demonū uaria sollertia . seu aliqb; hoꝝ .
seu omib; fatalis series texit̄ . illud certe manifestū ē . immo-
bile simplicemq; gerendarū rerū ēē puidentiā . fatū u̾ eoꝝ
que diuina simplicitas gerenda disposuit . mobilē nexū
atq; ordinē temporalē . Quo fit ut omia que fato subsunt .
puidentie qq; subiecta sint . cui ipsū etiā subiacet fatū .
Quedā u̾ que sub puidentia locata sunt . fati seriē supent .
Ea u̾ sunt que p̄mae ppinq̄ diuinitati stabilit̄ fixa . fatalis ordinē
mobilitatis excedunt . Nā ut orbiū circa eundē cardinē sese
uertentiū q̄ ē intimꝰ ad simplicitatē medietatis accedit
cetoꝝq; ext̄ locatoꝝ ueluti cardo qđā circa quē uersent̄ ex
istit . Extimꝰ u̾ maiore ambitu rotat̄ . qnto a puncti media
indiuiduitate discedit . tanto amplioribꝰ spatiis explicat̄ .
Siqđ u̾ illi se medio connectat & societ . in simplicitatē cogit̄ .
diffundiq; ac diffluere cessat . simili ratione q̄ longiꝰ a p̄ma
mente discedit . maiorib; fati nexib; implicat̄ . Ac tanto
aliqd fato libꝰ ē . qnto illū rerū cardinē uicinꝰ petit .
Qđ si supne mentis heserit firmitati motu carens fati qq; sup
gredit̄ necessitatē . Igit̄ uti ē ad intellectū ratiocinatio
ad id q̄ ē id q̄ gignit̄ . ad eternitatē tēp . ad punctū mediū
circulꝰ . ita ē fati series mobilis ad puidentie stabilē
simplicitatē . Ea series celū ac sidera mouet . elementa in se
inuicē temperat & alterna commutatione transformat . Eadē
nascentia occidentiaq; omia p similes fetuū seminūq;
renouat pgressus . Hec actꝰ etiā fortunasq; hominū

Dispositio & prouidentia dei con . . .

Ea que . . . fatū co . . . nexa sibi sunt in hoc ea ad dispositione diuine . . . uero fa . . . fatum & simul mobilia

s. series fatal

quod fatum licet mobile sit adheret providentiae indissolubiliter

indissolubili causarum connexione constringit. Que cum ab immo-
bilis providentiae proficiscantur exordiis ipsas quoque immutabiles esse
necesse est. Ita enim res optime reguntur si manens in divina
mente simplicitas indeclinabilem causarum ordinem promat. Hic
vero ordo res mutabiles et alioquin temere fluituras propria incommuta-
bilitate coherceat. Quo fit ut tametsi vobis hunc ordinem minime
considerare valentibus confusa omnia perturbataque videantur nihil
ominus tamen suus modus ad bonum dirigens cuncta disponat.
Nihil est enim quod mali causa ne ab ipsis quidem improbis fiat quos ut
uberrime demonstratum est bonum querentes pravus error
avertat nedum ordo de summi boni cardine proficiscens a suo
quoquam deflectat exordio. Que vero inquies potest ulla iniquior
esse confusio quam ut bonis tum adversa tum prospera malis etiam tum optata tum odiosa
contingant. Num igitur ea mentis integritate homines degunt ut quos
probos improbosve censuerint eos quoque ita existimant esse necesse sit.
Atqui in hoc hominum iudicia depugnant et quos alii premio alii supplicio dignos
arbitrantur. Sed concedamus ut aliquis possit bonos malosque discernere.
Num igitur poterit intueri illam intimam temperiem velut in corporibus dici solet ani-
morum. Non enim dissimile miraculum nescienti cur sanis corporibus his quidem
dulcia illis vero amara conveniant. Cur egri etiam quidam lenibus quidam
vero acribus adiuvantur. At hoc medicus qui sanitatis ipsius atque egritudinis
modum temperamentumque dinoscit minime miratur. Quid vero aliud animorum salus
videtur esse quam probitas. Quid egritudo quam vitia. Quis autem alius vel servator bonorum
vel malorum depulsor quam rector ac medicator mentium deus. Qui cum ex alta providen-
tie specula respexit quid unicuique conveniat agnoscit et quod convenire novit
accommodat. Hic iam fit illud fatalis ordinis insigne miraculum cum ab
sciente geritur quod stupeant ignorantes. Nam ut pauca que ratio
valet humana de divina profunditate perstringam de hoc quem tu iustissimum et
equi servantissimum putas omnia scienti providentie diversum videtur. Et vic-
tricem quidem causam diis victam vero catoni placuisse familiaris noster lucanus
admonuit. Hic igitur quicquid citra spem videas geri rebus quidem rectus ordo est.

bonis moribus fundat

opinioni uero tua peruersa confusio. Sed sit aliquis ita bene moratus ut
de eo diuinum iudicium pariter humanumque consentiat. sed est animi uiribus infirmus.
Cui si quid eueniat aduersi. desinet colere forsitan, aduersia per quam non potuit reti
nere fortunam. Parcit itaque sapiens dispensatio ei quem deteriorem facere possit
aduersitas ne cui non conuenit laborare patiatur. Est alius cunctis uirtutibus abso
lutus sanctusque ac deo proximus. Hunc contingi quibuslibet aduersis nefas prouidentia
iudicat. adeo ut ne corporeis quidem morbis agitari sinat. Nam ut quidam me quoque
excellentior: ΑΝΔΡΟϹ ΔΗ ΙΕΡΟΥ ΔΕΜΑϹ ΑΙΘΕΡΕϹ ΟΙΚΟΔΟΜΗϹΑΝ.
Fit autem sepe uti bonis summa rerum regenda deferatur. ut exuberans retundatur
improbitas. Aliis mixta quedam pro animorum qualitate distribuit. quosdam remordet
ne longa felicitate luxurient. Alios duris agitari ut uirtutes animi
patientie usu atque exercitatione confirment. Alii plus equo metuunt quod
ferre possunt. Alii plus equo despiciunt quod ferre non possunt. hos in experimentum
sui tristibus ducit. Nonnulli uenerandum seculi nomen gloriose pretio mortis
emere. Quidam suppliciis inexpugnabiles exemplum ceteris pretulerunt inuictam
malis esse uirtutem. Que quam recte atque disposite et ex eorum bono quibus accidere
uidentur fiant nulla dubitatio est. Nam illud quoque quod improbis nunc tristia nunc
optata proueniunt. ex eisdem ducitur causis. ac de tristibus quidem nemo miratur.
quod eos male meritos omnes existimant. Quorum quidem supplicia tum ceteros
ab sceleribus deterrent. tum ipsos quibus inuehuntur emendant. Leta uero magnum
bonis argumentum loquuntur. quid de eiusmodi felicitate debeant iudi
care quam famulari sepe improbis cernant. In qua re illud etiam dispensari
credo quod est forsitan alicuius tam preceps atque inportuna natura ut eum in sce
lera potius exacerbare possit rei familiaris inopia. huius morbo prouidentia
collate pecunie remedio medetur. Hic fedatam probris conscientiam expectans
et se cum fortuna sua comparans forsitan pertimescit ne cuius ei iocundus
usus est sit tristis amissio. Mutabit igitur mores ac dum fortunam
metuit amittere nequitiam derelinquit. Alios in cladem meritam precipita
uit indigne acta felicitas. Quibusdam permissum puniendi ius ut exer
citii bonis et malis esset causa supplicii. Nam ut probis atque improbis
nullum fedus est. ita ipsi inter se improbi nequeunt conuenire. Quid ni cum

a semet ipsi discerpentib: conscientiā uitiis q'sq: dissentiant & faciantq: sepe
que cū gesserint n fuisse gerenda decernant. Ex q sepe sūma illa
prudentia paulo insigne miraculū. ut malos mali bonos facerent.
Nā dū in q̄s sibi a pessimis q'dā pp&i uident noxiorū odio flagrantes
ad uirtutis frugē rediere. dū se eis dissimiles studet ēē q's
oderant. Sola ē enim diuina uis. cui mala q'q: bona sint. cū eis competent
utendo aliquius boni elicit effectū. Ordo eni q'dā cuncta coplectit.
ut q ab assignata ordinis ratione decesserit. hoc lic& in aliū tam
ordinē relabat. ne q'd in regno prudentie liceat temeritati. ΑΡΓΑ
ΛΕΟΝ ΔΕ ΜΕ ΤΑΥΤΑ ΘΕΟΝ ΩC ΠΑΝΤΑ ΑΓΟΡΕΥΕΙΝ. neq: eni fas ē
hoī cunctas diuini opis machinas ł ingenio cōphendere. ł expli
care sermone. Hoc tantū pspexisse sufficiat. q naturarū omniū
pditor d's idē ad bonū dirigens cuncta disponit. dūq: ea que
psulit in sui similitudine retinere festinat. malū omne de rei
puplice sue terminis p fatalis seriē necessitatis eliminat. Quo fit.
ut que in terris abundare credunt. si disponentē prudentiā
spectes. nihil umquā mali ēē ppendas. Sed uideo te iā dudū
& pondere questionis oneratū. & rationis plixitate fatigatū.
aliq carminis exspectare dulcedinē. Accipe g haustū q refect
firmior in ultiora cōtendas. Metrū dactilicū archilocicū.

Si uis celsi iura tonantis. Pura sollers cernere mente.
Aspice sūmi culmina celi. Illic iusto federa rerū. Ueterē
seruant sidera pacē. Non sol rutilo cōcit' igne. Gelidū phoebes
impedit axē. Nec que sūmo uertice mundi. Flectit rapidos
ursa meat. Numq occiduo lota pfundo. Cetera cernens sidera
mergi. Cupit oceano tingere flamas. Sēp uicib: temporis equis.
Uesp seras nuntiat umbras. Reuehitq: diē lucifer almū. Sic eternos
reficit cursus. Alternus amor. sic astringens. Bellū discors exulat or
hec concordia temperat aequis. Elimenta modis. ut pugnantia
Uicib: cedant humida siccis. Iungantq: frigora flammis.
Pendulus ignis surgat in altū. Terreq: graues pondere sida

Hisdem causis uere tepenti. Spirat florifer annus odores. Aestas cererem
feruida siccat. Remeat pomis grauis autumnus. Hiemem defluus
irrigat imber. Haec temperies alit et profert. Quicquid uitam spirat in orbe.
Eadem rapiens condit et aufert. Obitu mergens orta supremo. Sedet
interea conditor altus. Rerumque regens. flectit habenas. Rex et dominus
fons et origo. Lex et sapiens arbiter aequi. Et quae motu concitat ire.
Sistit retrahens. ac uaga firmat. Nam nisi rectos reuocans itus.
flexos iterum cogat in orbes. Quae nunc stabilis continet ordo. Dissaepta
suo fonte fatiscant. Hic est cunctis communis amor. Repetuntque
boni fine teneri. Quia non aliter durare queant. Nisi conuerso
rursus amore. Refluant causae quae dedit esse.

Iamne igitur uides quid haec omnia quae diximus consequatur. Quidnam inquam. Omnem
inquit bonam prorsus esse fortunam. Et qui id inquam fieri potest. Attende inquit.
Cum omnis fortuna uel iocunda. uel aspera. tum remunerandi exercendiue
bonos. tum puniendi corrigendiue improbos causa deferatur. omnis
bona quam uel iustam constat esse uel utilem. Nimis quidem inquam uera ratio.
Et si quam paulo ante docuisti prouidentiam fatumue considerem. firmis uiribus
nixa sententia. Sed eam si placet inter eas quas inopinabiles paulo
ante posuisti numeremus. Qui inquit. Quia id hominum sermo
communis usurpat. et quidem crebro quorundam malam esse fortunam.
Visne igitur inquit paulisper uulgi sermonibus accedamus. ne nimium uelut ab
humanitatis usu recessisse uideamur. Ut placet inquam. Nonne igitur bonum
censes esse quod prodest. Ita est inquam. Quae uero aut exercet aut corrigit
prodest. Fateor inquam. Bona igitur. Quidni. Sed haec eorum est qui uel in uirtute po-
siti contra aspera bellum gerunt. uel a uitiis declinantes. uirtutis iter arripi-
unt. Negare inquam nequeo. Quid uero iocunda. quae in praemium tri-
buitur bonis. Num uulgus malam esse decernit. Nequaquam. uerum uti est.
ita quoque esse optimam censet. Quid reliqua. Quae cum sit aspera.
iusto supplicio malos coercet. Num bonam populus putat. Immo
omnium inquam quae excogitari possunt. iudicat esse miserrimam.
Vide igitur ne opinionem populi sequentes. quiddam ualde inopina

Conclusio

Nec se — bile effecerim. Quid inquam. Ex his enim quae concessa sunt evenit eos quidem qui sunt in possessione vel in provectu vel in adeptione virtutis omnem quaecumque sit bonam in improbitate vero manentibus omnem pessimam esse fortunam. Hoc inquam verum est tametsi nemo audeat confiteri. Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre non debet quotiens in fortunae certamen adducitur ut virum fortem non decet indignari quotiens increpuit bellicus tumultus. Utrique enim huic quidem gloriae propagandae illi vero conformandae sapientiae difficultas ipsa materia est. Ex quo etiam virtus vocatur quod suis viribus nitens non superetur adversis. Neque enim vos in provectu positi virtutis diffluere deliciis et emarcescere voluptate venistis. Proelium cum omni fortuna animis acre conseritis ne vos aut tristis opprimat aut iocunda corrumpat. Firmis medium occupate viribus. Quicquid aut infra subsistit aut ultra progreditur habet contemptum felicitatis non habet praemium laboris. In vestra enim situm manu qualem vobis fortunam formare malitis. Omnis enim quae videtur aspera nisi aut exercet aut corrigit punit.

Metrum saphicum.

Bella bis quinis operatus annis
Ultor Atrides Frigiae ruinis
Fratris amissos thalamos piavit.
Ille dum Graiae dare vela classi
Optat et ventos redimit cruore,
Exuit patrem miserumque tristis
Foederat natae iugulum sacerdos.
Flevit amissos Ithacus sodales
Quos ferus vasto recubans in antro
Mersit immani Polyphemus alvo.
Sed tamen caeco furibundus ore
Gaudium maestis lacrimis rependit.
Herculem duri celebrant labores.
Ille centauros domuit superbos,
Abstulit saevo spolium leoni,
Fixit et certis volucres sagittis,
Poma cernenti rapuit draconi
Aureo laevam gravior metallo,
Cerberum traxit triplici catena.
Victor immitem posuisse fertur
Pabulum saevis dominum quadrigis.
Hydra combusto periit veneno,
Fronte turpatus Achelous amnis
Ora demersit pudibunda ripis.
Stravit Antaeum Libicis arenis,
Cacus Euandri satiavit iras,
Quosque pressurus foret altus orbis
Saetiger spumis umeros notavit.
Ultimus caelo labor inreflexo
Sustulit collo pretiumque rursus
Ultimi caelum meruit laboris.

Ne sic ... ram aliquid deformi ... tum in quibus nihil acciderit opinionis.

Difficultas rei et periculum cui se opponunt causa illorum.

id est sanguine filiae suae placerdote factam igno rante.

Ite nunc fortes. ubi celsa magni . Ducit exempli via . cur inertes
Terga nudatis . Superata tellus . Sidera donat . Anicii Manlii
Severini Boetii exconsule ordinarii patricii philosophie
consolationis explicit liber IIII . Incipit lib V .

Dixerat . orationisque cursum ad alia quedam tractanda atque expedienda
vertebat . Tum ego . Recta inquam quidem exhortatio . tuaque prorsus auc-
toritate dignissima . Sed quod tu dudum de providentia questionem
pluribus aliis implicitam esse dixisti . re experior . Quero enim an esse
aliquid omnino . et quidnam esse casum arbitrere . Tum illa . Festino
inquit debitum promissionis absolvere . viamque tibi qua patriam reveharis
aperire . Hec autem etsi perutilia cognitu . tamen a proposito nostri tramite
paulisper aversa sunt . Verendumque est ne deviis fatigatus . ad emetiendum
rectum iter sufficere non possis . Ne id inquam prorsus vereare . Nam quietis mihi
loco fuerit ea quibus maxime delector agnoscere . Simul cum omne disputa-
tionis tue latus indubitata fide constiterit . nihil de sequentibus ambigatur .
Tum illa . Morem inquit geram tibi . Simulque sic orsa est . Si quidem inquit aliquis eventum
temerario motu . nullaque causarum conexione productum casum esse defini-
at . nihil omnino casum esse confirmo . Et preter subiecte rei significationem inanem
prorsus vocem esse decerno . Quis enim coherente in ordine cuncta deo locus esse
ullus temeritati reliquus potest . Nam nihil ex nihilo existere vera
sententia est . cui nemo umquam veterum refragatus est . Quamquam illi non de operante
principio . sed de materiali subiecto . hoc omnium de natura rationum quasi
quoddam iecerint fundamentum . At si nullis ex causis aliquid oriatur . id de nihilo
ortum esse videbitur . Quod si hoc fieri nequit . ne casum quidem huiusmodi esse possibile
est qualem paulo ante diffinivimus . Quid igitur inquam . nihilne esse quod vel
casus vel fortuitum iure appellari queat . An est aliquid tametsi vulgus
lateat . cui vocabula ista conveniant . Aristoteles meus id inquit in physicis
et brevi et veri propinqua ratione diffinivit . Quonam inquam modo .
Quotiens ait aliquid cuiuspiam rei gratia geritur . aliudque quibusdam de causis
quam quod intendebatur obtingit . casus vocatur . Ut si quis colendi agri
causa fodiens . humum defossi auri pondus inveniat . Hoc igitur for-

tuitu quod deest credatur accidisse. verum non de nihilo est. nam proprias causas
habet. quarum inprovisus inopinatusque concursus casum videtur operatus. Nam
cultor agri humum foderet. ni eo loci pecuniam suam depositor obru
isset. aurum non esset inventum. Haec igitur fortuiti causae compendii.
Quod ex obviis sibi et confluentibus causis. non ex gerentis intentione
provenit. Neque enim vel qui aurum obruit vel qui agrum exercuit ut ea
pecunia repperiretur intendit. Sed uti dixi quo ille obruit hunc
fodisse convenit atque concurrit. Licet igitur definire casum esse inopinatum
ex confluentibus causis in his quae ob aliquid geruntur eventum. Concur
rere vero atque confluere causas facit ordo ille inevitabili conexi
one procedens. qui de providentiae fonte descendens cuncta suis
locis temporibus disponit. Metrum elegiacum.

Rupis achimeniae scopulis ubi versa sequentum pectoribus figit
spicula pugna fugax. Tigris et eufrates uno se fonte resolvunt.
Et mox abiunctis dissociantur aquis. Si coeant cursumque iterum revo
centur in unum. Confluat alterni quod trahit unda vadi. Convenient
puppes et vulsi flumine trunci. Mixtaque fortuitos implicet
unda modos. Quos tamen ipsa vagos terrae declivia casus. Gurgitis
et lapsi defluus ordo regit. Sic quae permissis fluitare videtur
habenis fors patitur frenos ipsaque lege meat.

Animadverto inquam idque uti tu dicis ita esse consentio. Sed in hac
haerentium sibi serie causarum. estne ulla nostri arbitrii libertas. an
ipsos quoque humanorum motus animorum fatalis catena constrin
git. Est inquit. Neque enim fuerit ulla rationalis natura
quin eidem libertas adsit arbitrii. Nam quod ratione uti naturaliter
potest id habet iudicium quo quidque discernat. Per se igitur fugi
enda optandave dinoscit. Quod vero quis optandum esse iudicat
petit. Refugit vero quod aestimat esse fugiendum. Quare quibus
in ipsis inest ratio inest etiam volendi nolendique libertas.
Sed hanc non in omnibus aequam esse constituo. Nam supernis divinisque
substantiis et perspicax iudicium et incorrupta voluntas et

efficax optatorum praestat potestas. Humanas uero animas liberiores quidem esse necesse est cum se in mentis diuinae speculatione conseruant. minus uero cum dilabuntur ad corpora. minusque cum terrenis artubus colligantur.
Extrema uero est seruitus cum uitiis deditae rationis propriae possessione ceciderunt. Nam ubi oculos a summae luce ueritatis ad inferiora et tenebrosa deiecerint. mox inscitiae nube caligant. perniciosis turbantur affectibus.
Quibus accedendo consentiendoque quam inuexere sibi adiuuant seruitutem.
Et sunt quodam modo propria libertate captiuae. Quae tamen ille ab aeterno cuncta prospiciens prouidentiae cernit intuitus. et suis quaeque meritis praedestinata disponit.
ΠΑΝΤ ΕΦΟΡΑΝ ΚΑΙ ΠΑΝΤ ΕΠΑΚΟΥΕΙΝ. Metrum dactylicum archilochicum.

Puro clarum lumine phoebum. Melliflui canit oris homerus.
Qui tamen intima uiscera terrae. Non ualet aut pelagi radiorum.
Infirma perrumpere luce. Haud sic magni conditor orbis. Huic ex alto cuncta tuenti. Nulla terrae mole resistunt. Non nox atris nubibus obstat.
Quae sint quae fuerint ueniantque. Uno mentis cernit in ictu. Quem quia respicit omnia solus. Uerum possis dicere solem.

Tum ego. En inquam difficiliore rursus ambiguitate confundor. Quaenam inquit ista est. Iam enim quibus perturbere coniecto. Nimium inquam aduersari ac repugnare uidetur praenoscere uniuersa deum et esse ullum libertatis arbitrium. Nam si cuncta prospicit deus neque falli ullo modo potest. euenire necesse est quod prouidentia futurum esse praeuiderit. Quare si ab aeterno non facta hominum modo sed etiam consilia uoluntatesque praenoscit. nulla erit arbitrii libertas. Neque enim fieri ullum aliud factum neque ulla existere poterit uoluntas. nisi quam nescia falli prouidentia diuina praesenserit. Nam si aliorsum quam prouisae sunt detorqueri ualent. non iam erit futuri firma praescientia. sed opinio potius incerta. Quod de deo credere nefas iudico. Neque enim illam probo rationem qua se quidam credunt hunc quaestionis nodum posse dissoluere. Aiunt enim non ideo quid esse euenturum quoniam id prouidentia futurum esse prospexerit. sed e contrario potius quoniam quid futurum est id diuinam prouidentiam latere non posse. eoque modo necessarium hoc in contrariam relabi partem. Neque enim necesse esse contingere quae prouidentur. sed necesse esse quae futura sunt prouideri. Quasi uero quae cuius rei causa sit

praescientiae ne futurorum necessitas, an futurorum necessitate providentia labo-
retur. At nunc illud demonstrare nitamur, quoquo modo sese habeat ordo cau-
sarum, necessarium esse eventum praescitarum rerum, etiam si praescientia futuris
rebus eveniendi necessitatem non videatur inferre. Etenim si quispiam sedeat,
opinionem quae eum sedere coniectat veram esse necesse est. Atque e converso
rursus si de quopiam vera sit opinio quoniam sedet, eum sedere necesse est. In utroque
igitur necessitas inest. In hoc quidem sedendi, at vero in altero veritatis. Sed non
idcirco quisque sedet quoniam vera est opinio, sed haec potius vera est quoniam
quempiam sedere praecessit. Ita cum causa veritatis ex altera parte procedat,
inest tamen communis in utraque necessitas. Similia de providentia
futurisque rebus ratiocinari patet. Nam etiam si idcirco quoniam futura
sunt providentur, non vero ideo quoniam providentur eveniunt, nihilo minus
tamen a deo vel eventura provideri vel provisa necesse est evenire, quod ad perimendam
arbitrii libertatem solum satis est. Iam vero quam praeposterum est ut aeternae praescien-
tiae temporalium rerum eventus causa esse dicatur. Quid est autem aliud arbitrari
ideo deum futura quoniam sunt eventura providere, causam summae illius esse pro-
videntiae. Ad haec sicuti cum quid esse scio, id ipsum esse necesse est, ita cum
quid futurum novi, id ipsum futurum esse necesse est. Sic fit igitur ut eventus praescitae rei
nequeat evitari. Postremo si quid aliquis aliorsum atque sese res habet
existimet, id non modo scientia non est, sed est opinio fallax ab scientiae veri-
tate longe diversa. Quare si quid ita futurum est ut eius certus ac neces-
sarius non sit eventus, id eventurum esse praesciri qui poterit? Sic enim scientia
ipsa inpermixta est falsitati, ita id quod ab ea concipitur esse aliter atque
concipitur nequit. Ea namque causa est cur mendacio scientia careat, quod
se ita rem quamque habere necesse est uti eam habere scientia comprehendat. Quid igitur? Quo-
nam modo deus haec incerta futura praenoscit? Nam si inevitabiliter eventura censet quae
etiam non evenire possibile est, fallitur. Quod non sentire modo nefas est sed etiam voce
proferre. At si ita uti sunt ita ea futura esse decernat, ut aeque vel fieri ea vel non
fieri posse cognoscat, quae est haec praescientia quae nihil certum nihil
stabile comprehendit? Aut quid hoc refert vaticinio illo ridiculo
Tiresiae: Quicquid dicam aut erit aut non. Quid etiam divina

Tiresia quidam dicitur fuisse duarum naturarum. quidam dicunt unam ex sibillis fuisse.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

t in quo precellit
t in quo eminet

prouidentia humana opinione praestitit. si uti homines incerta iudicat.
quorum est incertus euentus. Quod si apud illum rerum omnium certissimum
fontem nihil incerti esse potest. certus eorum est euentus. quae futura firmiter
ille praescierit. Quare nulla est humanis consiliis actionibusque libertas. quas
diuina mens sine falsitatis errore cuncta prospiciens. ad unum alligat
et constringit euentum. Quo semel recepto quantus occasus humanarum rerum
consequatur liquet. Frustra enim bonis malisque praemia poenaeue proponuntur.
quae nullus meruit liber ac uoluntarius motus animorum. Idque omnium
uidebitur iniquissimum. quod nunc aequissimum iudicatur. uel puniri improbos.
uel remunerari probos. quos ad alterutrum non propria mittit uoluntas.
sed futuri cogit certa necessitas. Nec uitia igitur nec uirtutes quicquam
fuerint. sed omnium meritorum potius mixta atque indiscreta confusio.
Quoque nihil sceleratius excogitari potest. cum ex prouidentia rerum
omnis ordo ducatur. nihilque consiliis liceat humanis. fit ut uitia quoque
nostra ad bonorum omnium referantur auctorem. Igitur nec sperandi aliquid nec depre-
candi ulla ratio est. Quid enim uel speret quisque uel etiam deprecetur. quando optanda
omnia series indeflexa conectit. Auferetur igitur unicum illud inter homines deumque
commercium sperandi scilicet ac deprecandi. Si quidem iustae humilitatis
pretio inestimabilem uicem diuinae gratiae promeremur. Qui solus modus est
quo cum deo colloqui homines posse uideantur. illique inaccessae luci prius quoque quam im-
petrent ipsa supplicandi ratione coniungi. Quae si recepta futurorum
necessitate nihil uirium habere credantur. quid erit quo summo illi rerum principi
conecti atque adherere possimus. Quare necesse sit humanum genus
uti paulo ante cantabas dissaeptum atque disiunctum suo fonte
fatiscere. Metrum uariis pedibus constans.

Quaenam discors foedera rerum. Causa resoluit. Quis tanta deus
Ueris statuit bella duobus. Ut quae carptim singula constent
Eadem nolint mixta iugari. An nulla est discordia ueris.
Semperque sibi parata coherent. Sed mens caecis obruta membris
Nequit oppressi luminis igne. Rerum tenues noscere nexus. Sed cur
tanto flagrat amore. Ueri tectas reperire notas.

uel semel concesso et assumpto quod diuina prescientia omnia constringat siue ad bonum siue ad malum

pro humilitatis iustae salus in homines coniungi

Scitne quod appetit anxia nosse? Sed si quis nota scire laborat? At si
nescit quid caeca petit? Quis enim quicquam nescius optat? Aut quis valeat
nescita sequi? Quove inveniat? Quis repertam Queat ignarus noscere
formam? An cum mentem cerneret altam, Pariter summam et singula norat?
Nunc membrorum condita nube Non in totum est oblita sui. Summamque tenet et singula
perdens. Igitur quisquis vera requirit, Neutro est habitu, nam neque novit
Nec penitus tamen omnia nescit. Sed quam retinens meminit summam
Consulit alte visa retractans, Ut servatas queat oblitas
addere partes.

Tum illa. Vetus inquit, haec est de providentia querela, Marcoque
Tullio cum divinationem distribuit vehementer agitata, tibique ipsi res
diu prorsus multum quaesita. Sed haud quaquam ab ullo vestrum hactenus
satis diligenter ac firmiter expedita. Cuius caliginis causa est, quod humanae
ratiocinationis motus ad divinae praescientiae simplicitatem non potest
admoveri. Quae si ullo modo cogitari queat, nihil prorsus relinquetur
ambigui. Quod ita demum patefacere atque expedire temptabo, si prius
ea quibus moveris expendero. Quaero enim cur illam solventium rationem
minus efficacem putes, quae quia praescientiam non esse futuris rebus existimat
causam necessitatis, nihil impediri praescientia arbitrii libertatem
putat. Num enim tu aliunde argumentum futurorum necessitatis trahis,
nisi quod ea quae praesciuntur non evenire non possunt? Si igitur praenotio nullam futuris
rebus adicit necessitatem, quod tu etiam paulo ante fatebare, quid est quod volun-
tarii exitus rerum ad certum cogantur eventum? Etenim positionis gratia,
ut quid consequatur advertas, statuamus nullam esse praescientiam. Num igitur quantum
ad hoc attinet, quae ex arbitrio eveniunt ad necessitatem cogantur?
Minime. Statuamus iterum esse, sed nihil rebus necessitatis iniungere.
Manebit ut opinor eadem voluntatis integra atque absoluta
libertas. Sed praescientia inquies, tametsi futuris eveniendi necessitas non est,
signum tamen est necessario ea esse ventura. Hoc igitur modo, etiam si praecogni-
tio non fuisset, necessarios futurorum exitus esse constaret. Omne etenim
signum tantum quid sit ostendit, non vero efficit quod designat. Quare de...

demonstrandum prius est nihil omnino necessitatis contingere ut praenotionis
signum esse huius necessitatis appareat. Si enim nulla est ne illa quidem eius
rei signum poterit esse quae non est. Iam vero probationem firma ratione sub
nixam constat non ex signis neque petitis extrinsecus argumentis.
sed ex convenientibus necessariisque causis esse ducendam. Sed qui
fieri potest ut ea non proveniant quae futura esse providentur? Quasi vero nos ea
quae providentia futura praenoscit non esse eventura credamus ac non illud potius
arbitremur licet eveniant nihil tamen ut evenirent sui natura neces
sitatis habuisse. Quod hinc facile perpendas licet. Plura enim dum
fiunt subiecta oculis intuemur. Ut ea quae in quadrigis mode
randis atque flectendis facere spectantur aurigae atque ad hunc
modum cetera. Num igitur quicquam illorum ita fieri necessitas ulla compellit?
Minime. Frustra enim esset artis effectus si omnia coacta move
rentur. Quae igitur cum fiunt carent existendi necessitate futura sunt. Qua
re sunt quaedam eventura quorum exitus ab omni necessitate sit absolutus.
Nam illud quidem nullum arbitror esse dicturum quod quae nunc fiunt priusquam
fierent eventura non fuerint. Haec igitur etiam praecognita liberos habent
eventus. Nam sicut scientia praesentium rerum nihil his quae fiunt
ita praescientia futurorum nihil his quae ventura sunt necessitatis
importat. Sed hoc inquis ipsum dubitatur an earum rerum quae neces
sarios exitus non habent ulla possit esse praenotio. Dissonare etenim
videntur. Putasque si praevideantur consequi necessitatem si necessitas
desit minime praesciri. Nihilque scientia comprehendi posse nisi certum.
Quod si quae incerti sunt exitus ea quasi certa providentur opinio
nis id esse caliginem non scientiae veritatem. Aliter enim ac sese res
habeat arbitrari ab integritate scientiae credis esse diversum.
Cuius erroris causa est quod omnia quae quisque novit ex ipsorum tantum vi atque natura
cognosci aestimat quae sciuntur quod totum contra est. Omne enim quod cognoscitur
non secundum sui vim sed secundum cognoscentium potius comprehendit facultatem.
Nam ut hoc brevi liqueat exemplo eandem corporis rotunditatem
aliter visus aliter tactus agnoscit. Ille eminus manens totum simul iactis

radiis intuetur. Hic uero coherens orbi atque coniunctus circa ipsum motabilis
rotunditatem partibus comprehendit. Ipsum quoque hominem aliter sensus. aliter imagi-
natio. aliter ratio. aliter intellegentia contuetur. Sensus enim figuram in subiecta
materia constitutam. imaginatio uero solam sine materia iudicat figuram. Ratio
uero hanc quoque transcendit. speciemque ipsam que singularibus inest univer-
sali consideratione perpendit. Intellegentiae uero celsior oculus existit.
Supergressa namque universitatis ambitum. ipsam illam simplicem formam pura mentis
acie contuetur. In quo illud maxime considerandum est. Nam superior comprehendendi
uis amplectitur inferiorem. Inferior uero ad superiorem nullo modo consurgit.
Neque enim sensus aliquid extra materiam ualet. uel universales species imagina-
tio contuetur. uel ratio capit simplicem formam. Sed intelligentia quasi desuper
spectans concepta forma que subsunt. etiam cuncta diiudicat. Sed eo modo quo
formam ipsam que nulli alii nota esse poterat comprehendit. Nam et rationis uni-
uersum. et imaginationis figuram. et materiale sensibile cognoscit. nec
ratione utens. nec imaginatione nec sensibus. sed illo uno ictu mentis for-
maliter ut ita dicam cuncta prospiciens. Ratio quoque cum quid universale respicit.
nec imaginatione nec sensibus utens. imaginabilia uel sensibilia comprehendit.
Hec est enim que conceptionis sue universale ita definit. homo est animal bipes ra-
tionale. Que cum universalis notio sit. tum imaginabilem sensibilemque esse rem
nullus ignorat. quod illa non imaginatione uel sensu sed rationali
conceptione considerat. Imaginatio quoque tametsi ex sensibus uisendi
formandique figuras sumpsit exordium. sensu tamen absente
sensibilia queque conlustrat. non sensibili sed imaginabili ratione
iudicandi. Videsne igitur ut in cognoscendo cuncta sua potius facul-
tate quam eorum que cognoscuntur utantur. Neque id iniuria. Nam cum omne
iudicium iudicantis actus existat. necesse est ut suam quisque operam non ex ali-
ena sed ex propria potestate perficiat. Metrum anapesticum pin-
daricum.

Quondam porticus attulit. Obscuros nimium senes.
Qui sensus et imagines. E corporibus extimis.
Credant mentibus imprimi. Ut quondam celeri stilo. Mos est equore pagine.
Que nullas habeat notas. Pressas figere litteras. Sed mens si propriis uigens.

Ab extimis corporibus forinsecus scilicet ante positis
quia ab illis sumuntur imagines.

Nihil motibus explicat. Sed tantum patiens iacet. Notas subdita corporum.
Cassisque in speculi vicem. Rerum reddit imagines. Unde haec sic animis viget.
Cernens omnia notio. Quae vis singula perspicit. Aut quae cognita dividit.
Quae divisa recolligit. Alternumque legens iter. Nunc summis caput inserit.
Nunc decedit in infima. Tum sese referens sibi. Veris falsa redarguit.
Haec est efficiens magis. Longe causa potentior. Quam quae materiae
modo. Impressas patitur notas. Praecedit tamen excitans. Ac vires animi
movens. Vivo in corpore passio. Cum vel lux oculos ferit. Vel vox
auribus instrepit. Tum mentis vigor excitus. Quas intus species tenet.
Ad motus similes vocans. Notis applicat exteris. Introrsumque
reconditis formis miscet imagines.

Quod si in corporibus sentiendis. quamvis afficiant instrumenta sensuum
forinsecus obiectae qualitates animique agentis vigorem passio corpo
ris antecedat. quae in se actum mentis provocet excitetque interim quiescen
tes intrinsecus formas. si in sentiendis inquam corporibus animus non passio
ne insignitur. sed ex sua vi subiectam corpori iudicat passionem. quanto
magis ea quae cunctis corporum affectionibus absoluta sunt. in discer
nendo non obiecta extrinsecus sequuntur. sed actum suae mentis expe
diunt. Hac itaque ratione multiplices cognitiones diversis
ac differentibus cessere substantiis. Sensus enim solus cunctis
aliis cognitionibus destitutus immobilibus animantibus cessit.
Quales sunt conchae maris quaeque alia saxis haerentia nutriuntur.
Imaginatio vero mobilibus beluis quibus iam inesse fugiendi appetendi
ve aliquis videtur affectus. Ratio vero humani tantum generis est.
sicut intellegentia sola divini. Quo fit ut ea notitia ceteris praestet
quae suapte natura non modo proprium sed ceterarum quoque notitiarum subiecta cog
noscit. Quid igitur si ratiocinationi sensus imaginatioque refragentur. nihil esse illud uni
versale dicentes. quod sese intueri ratio putet. quod enim sensibile vel imagina
bile est. id universum esse non posse. Aut igitur rationis verum esse iudicium nec
quicquam esse sensibile. Aut quoniam sibi notum sit plura sensibus et imagi
nationi esse subiecta. inanem conceptionem esse rationis. quae quod

sensibile sit ac singulare quasi quiddam universale considerat. Ad haec si ratio
contra respondeat se quidem et quod sensibile et quod imaginabile sit in universitatis
ratione conspicere, illa vero ad universitatis cognitionem aspirare non posse, quoniam eorum
notio corporales figuras non possit excedere. De rerum vero cognitione firmi-
-ori potius perfectiorique iudicio esse credendum. In huiusmodi igitur lite nos quibus tam
ratiocinandi quam imaginandi etiam sentiendique vis inest nonne rationis potius
causam probaremus? Simile est quod humana ratio divinam intelligentiam
futura nisi ut ipsa cognoscit non putat intueri. Nam ita disseris: si qua cer-
-tos ac necessarios habere non videantur eventus, ea certo eventura praesciri nequeunt.
Harum igitur rerum nulla est praescientia, quam si etiam in his esse credamus, nihil erit
quod non ex necessitate proveniat. Si igitur uti rationis participes sumus,
ita divinae iudicium mentis habere possemus, sicut imaginationem sensumque
rationi cedere oportere iudicavimus, sic divinae sese menti humanam summittere
rationem iustissimum censeremus. Quare in illius summae intelligentiae cacumen si pos-
sumus erigamur. Illic enim ratio videbit quod in se non potest intueri. Id autem est quonam modo
etiam quae certos exitus non habent certa tamen videat ac definita praenotio.
Neque id sit opinio sed summae potius scientiae nullis terminis inclusa simpli-
-citas.

Metrum archilochium.

Quam variis terras animalia permeant figuris. Namque alia extento sunt cor-
-pore pulveremque verrunt. Continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum.
Sunt quibus alarum levitas vaga verberetque ventos. Et liquido longi spatia aetheris
enatet volatu. Haec pressisse solo vestigia gressibusque gaudent. Vel virides
campos transmittere vel subire silvas. Quae variis videas licet omnia discrepare
formis. Prona tamen facies hebetes valet ingravare sensus. Unica gens hominum
celsum levat altius cacumen. Atque levis recto stat corpore despicitque terras.
Haec nisi terrenus male desipis admonet figura. Qui recto caelum vultu petis exserisque frontem.
In sublime feras animum quoque ne gravata pessum inferior sidat mens corpore celsius levato.

Quoniam igitur uti paulo ante monstratum est, omne quod scitur non ex sua sed ex comprehenden-
tium natura cognoscitur, intueamur nunc quantum fas est quis sit divinae substantiae
status, ut quaenam etiam scientia eius sit possimus agnoscere. Deum igitur aeternum esse
cunctorum ratione degentium commune iudicium est. Quid sit igitur aeternitas

consideremus. Hec enim nobis naturam pariter divinam scientiamque patefaciet.
Eternitas igitur est interminabilis vite tota simul et perfecta possessio. Quod ex col-
latione temporalium clarius liquet. Nam quicquid vivit in tempore id presens
a preteritis in futura procedit. Nihilque est in tempore constitutum quod totum vite
sue spatium possit pariter amplecti. Sed crastinum quidem nondum app-
rehendit. hesternum vero perdidit. In hodierna quoque vita non amplius vivitis
quam in illo mobili transitorioque momento. Quod igitur temporis patitur condicione,
licet illud sicuti de mundo censuit Aristoteles nec ceperit umquam esse nec
desinat. vitaque eius cum temporis infinitate tendatur. nondum tamen tale est
ut eternum esse iure credatur. Non enim totum simul infinite licet vite
spatium comprehendit atque complectitur. sed futura nondum transacta iam
non habet. Quod igitur interminabilis vite plenitudinem totam pariter
comprehendit ac possidet. cui neque futuri quicquam absit nec preteriti
fluxerit. id eternum esse iure perhibetur. Idque necesse est et sui compos
presens sibi semper assistere. et infinitatem mobilis temporis habe-
re presentem. Unde non recte quidam qui cum audiunt visum Platoni mundum
mundum hunc nec habuisse initium temporis nec habiturum esse de-
fectum. hoc modo conditori conditum mundum fieri coeternum putant.
Aliud est enim per interminabilem duci vitam quod mundo Plato tribuit.
aliud est interminabilis vite totam pariter complexam esse presentiam.
quod divine mentis proprium esse manifestum est. Neque enim deus conditis rebus an-
tiquior videri debet temporis quantitate. sed simplicis potius proprietate
nature. Hunc enim vite immobilis presentarium statum infinitus
ille temporalium rerum motus imitatur. Cumque eum effingere atque
equare non possit. ex immobilitate deficit in motum. ex simplicitate
presentie decrescit in infinitam futuri ac preteriti quantitatem.
Et cum totam pariter vite sue plenitudinem nequeat possidere.
hoc ipso quod aliquo modo numquam esse desinit illud quod implere
atque exprimere non potest. aliquatenus videtur emulari. alligans
se ad qualemcumque presentiam huius exigui volucrisque momenti.
Que quoniam manentis illius presentie quandam gestat imaginem

Ad comparationem eterni tantum

Aristoteles dixit mundum semper fuisse semperque mansurum.

platonica diffinitio de mundo.

simplex natura dei tantum presens habet.

quibus cumque contigerit id praestat ut esse uideantur. Quod uero
manere non potuit infinitum temporis iter arripuit. Eoque modo
factum est ut continuaret eundo uitam cuius plenitudinem complecti
non ualuit permanendo. Itaque si digna rebus nomina uelimus
imponere, platonem sequentes deum quidem aeternum, mundum uero dicamus
esse perpetuum. Quoniam igitur omne iudicium secundum sui naturam quae sibi subiecta
sunt comprehendit. Est autem deo aeternus semper ac praesentarius status,
scientia quoque eius omnem temporis supergressa motionem in sue manet
simplicitate praesentiae. Infinitaque praeteriti ac futuri spatia com-
plectens, omnia quasi iam gerantur in sua simplici cognitione conside-
ret. Itaque si praesentiam pensare uelis qua cuncta dinoscit, non esse
praescientiam quasi futuri, sed scientiam numquam deficientis instantiae rectius
estimabis. Unde non praeuidentia sed prouidentia potius dicitur, quod porro
ab rebus infimis constituta quasi ab excelso rerum cacumine cuncta
prospiciat. Quid igitur postulas ut necessaria fiant quae diuino
lumine lustrentur, cum ne homines quidem necessaria faciant esse
quae uideant? Num enim quae praesentia cernis aliquam eis
necessitatem tuus addit intuitus? Minime. Atqui si est
diuini humanique praesentis digna collatio, uti uos uestro
hoc temporario praesenti quaedam uidetis, ita ille omnia
suo cernit aeterno. Quare haec diuina praenotio naturam
rerum proprietatemque non mutat. Taliaque apud se prae-
sentia spectat, qualia in tempore olim futura pro-
uenient. Nec rerum iudicia confundit. Unoque suae
mentis intuitu tam necessaria quam non necessaria
uentura dinoscit. Sicuti uos cum pariter in terra
ambulare hominem, et oriri in caelo solem uidetis, quamquam
simul utrumque conspectum tamen discernitis, et hoc
uoluntarium illud esse necessarium iudicatis, ita igitur
cuncta despiciens diuinus intuitus qualitatem rerum
minime perturbat. apud se quidem praesentium.

ad condicionem uero temporis futurarum. Quo fit ut hoc
non sit opinio sed ueritate potius nixa cognitio. cum exta-
turum quid esse cognoscit. quod idem existendi necessitate
carere non nesciat. Hic si dicas quod euenturum deus uidet id
non euenire non posse. Quod autem non potest non euenire id
ex necessitate contingere. meque ad hoc nomen necessitatis
astringas. Fatebor rem quidem solidissime ueritatis. sed cui
uix aliquis nisi diuini speculator accesserit. Respondebo
namque idem futurum cum ad diuinam notionem refertur necessarium.
cum uero in sua natura perpenditur. liberum prorsus atque absolutum
uideri. Duae sunt etenim necessitates. Simplex una. ueluti quod
necesse est omnes homines esse mortales. Altera condicionis. ut si
aliquem ambulare scias. eum ambulare necesse est. Quod enim
quisque nouit id esse aliter ac notum est nequit. Sed hec condicio
minime secum illam simplicem trahit. Hanc enim necessitatem
non propria facit natura. sed condicionis adiectio. Nulla enim
necessitas cogit incedere uoluntate gradientem. quamuis eum tum
cum graditur incedere necessarium sit. Eodem igitur modo
si quid prouidentia presens uidet. id esse necesse est. tametsi
nullam nature habeat necessitatem. Atqui deus ea futura que
ex arbitrii libertate proueniunt. presentia contuetur. Hec igitur
ad intuitum relata diuinum necessaria fiunt per condicionem
diuine notionis. per se uero considerata absoluta nature sue
libertate non desinunt. Fient igitur procul dubio cuncta que futura deus
esse prenoscit. sed eorum quedam de libero proficiscuntur arbitrio. Que
quamuis eueniant existendo tamen naturam propriam
non amittunt. Qua priusquam fierent etiam non euenire
potuissent. Quid igitur refert non esse necessaria cum propter
diuine scientie condicionem. modis omnibus necessitatis instar
eueniet. Hoc scilicet quod ea que paulo ante proposui. sol
oriens. et gradiens homo. que dum fiunt non fieri non possunt.

Eorum tamen unum prius quoque quam fieret necesse erat
existere. Alterum uero minime. Itaque quae praesentia diuina
habet dubio procul existent. Sed eorum hoc quidem de rerum
necessitate descendit. illud uero de potestate facientium.
Haud igitur iniuriam diximus haec si ad diuinam notitiam
referantur necessaria. Si per se considerentur necessitatis esse nexibus
absoluta. sicuti omne quod sensibus patet. si ad rationem referas
uniuersale est. si ad se ipsa respicias singulare. Sed si in mea
inquies potestate situm est mutare propositum. euacuabo
prouidentiam. cum quae illa praenoscit forte mutauero. Respondebo
propositum te quidem tuum posse deflectere. sed quoniam et id te
posse. et an facias quoue conuertas praesens prouidentiae
ueritas intuetur. diuinam te praescientiam non posse uitare.
Sicuti praesentis oculi effugere non possis intuitum. quamuis te
in uarias actiones libera uoluntate conuerteris. Quid igitur inquies
ex meane dispositione scientia diuina mutabitur. Ut cum
ego nunc hoc nunc aliud uelim. illa quoque noscendi uices
alternare uideatur. Minime. Omne namque futurum diuinus
praecurrit intuitus. et ad praesentiam propriae cognitionis retorquet
ac reuocat. nec alternat ut aestimas nunc hoc nunc
illud praenoscendi uice. sed uno ictu mutationes tuas
preuenit atque complectitur. Quam comprehendendi
omnia uisendique praesentiam non ex futurarum prouentu
rerum. sed ex propria deus simplicitate sortitus est.
Ex quo illud quoque resoluitur. quod paulo ante posuisti
indignum esse si scientiae dei causam futura nostra prae-
stare dicantur. Haec enim scientiae uis praesentaria notione
cuncta complectens. rebus modum omnibus ipsa con-
stituit. nihil uero posterioribus debet. Quae cum ita
sint intemerata mortalibus arbitrii libertas. nec in-
iquae leges solutis omni necessitate uoluptatibus praemia

intemerata manere arbitrii libertate.

sic superius exposita nimis sapientas dixisti. sed iuste leges quia liberum liberi arbitrium haues.

poenasque proponunt. Manet etiam spectator desuper cunctorum
praescius deus. uisionisque eius praesens semper aeternitas cum nostrorum
actuum futura qualitate concurrit. bonis praemia. malis sup
plicia dispensans. Nec frustra sunt in deo positae spes precesque.
quae cum rectae sunt inefficaces esse non possunt. Auersa-
mini igitur uitia. colite uirtutes. ad rectas spes animum
subleuate. humiles preces in excelsa porrigite. Magna
uobis est si dissimulare non uultis necessitas indicta
probitatis. cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernen-
tis :: :: —

Explicit boetius de consolatione philosophiae

Incipit prologus in libro magnentii rabani mauri de laude sanctae crucis.

Hortatur nos lex diuina ad deferendum domino dona. nec excipit
aliquem sed ab omnibus spontaneam expetit oblationem. cum moysi
dominus praecepit ita dicens. loquere filiis israhel ut tollant mihi
primitias ab omni homine qui offert ultroneus & accipietis eas
ubi nullus excusationi locus datur. quando uoluntas prompta quaeritur
& non necessitas imponitur. sed unicuique proprio arbitrio relinquitur.
Unde ipse haec legens animum deuotum impendens offerebam has
primitias in laudem sanctae crucis expensas quae columpna caelestis
edificii. In qua uidelicet constructa est domus christi. ipsi arbitri interno
qui me conspicit non superba intentione sed humili deuotione quicquid
sua gratia possum mei laudem uelle conferre. quem non secundum faciem sed secundum
cor iudicans. non estimat quantitatem muneris sed quantitatem
deuotionis. nec enim arbitror me sanctae cruci aliquid decoris
conferre posse. quae claritate sua cuncta clarificat. sed claritatem
eius & maiestatem perpetuam laudibus quibus cumque possum conseruus meis
praedico. ut saepius eam legentes ac sedulo conspicientes nostram mea re
demptionem assidue cogitemus. redemptorique nostro incessanter gratias agamus.
qui cum nullius egeret & sempiternumque regnum una cum patre & spiritu sancto
haberet semetipsum exinaniuit formam serui accipiens. factus

oboediens patri usque ad mortem mortem autem crucis. semel quoque pro peccatis
nostris mortuus est iustus pro iniustis. ut nos offerret deo. faceretque nos reg-
num et sacerdotes deo patri suo. quapropter rogo ut qui textum huius operis perspe-
xerit. non statim illum propter artificis vilitatem spernendo abiciat. sed velit et
possit legat. et oculo sane fidei intuendo atque per auctoritatem divina-
rum scripturarum diiudicando quod in eo catholicae et recte reppererit
disputatum. hoc ei tribuat a quo est omne bonum. si quid autem minus recte
atque inconsiderate invenerit prolatum magis meae inperitiae quam malitiae
deputet. quia catholicae fidei quantum possum rectitudinem semper desidero.
et inhianter disco eiusque iura quantum superna gratia concedit servare
contendo atque ideo cui errasse videor humiliter suggero. ut vel
viva voce si praesens sim vel per scripta si absens errorem meum mihi
intimare non tardet. sin autem propter longinquitatem terrarum seu propter ali-
quam inpossibilitatem neutrum horum facere possit. sive autem me a pre-
senti vita constiterit excessisse. precor ut precatu meo clementissimum iu-
dicem deprecetur. quatenus ipse quem humanae infirmitatis nihil latet erro-
ris mei vincula dissolvat. et suae remissionis gratia peccatorum veniam donet.
hocque idem me quamdiu vixero in hoc corpore acturum expecto. id est pro meis et
aliorum erratibus cotidie preces fundere ut ipse pius sua gratia et erran-
tes corrigat et erratorum indulgentiam tribuat. De cetero autem moneo
lectorem ut huius conscriptionis ordinem teneat. et figuras in eo factas
ubique servare non neglegat. ne operis pretium pereat. et utilitas lectionis
minuatur. quod ut facilius possit unicuique figurae rationem in sequenti libro
quem prosaico scripsi stilo intimare curavi. subnectens simul expo-
sitionem versuum qui ea scripta sunt. Si quem autem movet cur unicuique paginae
versus eiusdem numeri discribere decreverim. cur aliquas notas sive punctos
eis interseruerim agnoscat me hoc non tam necessitate quam voluntate fecisse ut
lucidior sensus et locutio tersis fieret. nec hoc quidem vulgo neque frequenter feci.
nec sine auctoritate maiorum. nam non recordor alicubi me fecisse in ipsis versi-
bus punctos nisi ubi quae pronomen vel quae coniunctio fuit vel us finalis sillabae dictionis. quod
idem et porphirius fecit. secundum cuius exemplar litteras spargere didici. et pro .x. littera aliquando
virgulam super ante cedentem sibi vocalem notavi. feci quoque et synalipham aliquando
in scriptu in oportunis locis synalifarum quod et titus lucretius non raro fecisse invenitur.
u quoque pro e et aliquando vocalem positam aliquando intercepi similiter. et h aspirationem maxime
cum u taliter posita a grammaticis nihil esse iudicatur. et h non littera sed nota aspiratio-
nis esse cernitur. Si autem metricis omnibus qui solummodo metri genus et pedum regulam ser-
vant potestas non minima datur per metaplasmos et scemata atque tropos et
quae poetis abundantissime a grammaticis concessa sunt. cur non mihi qui non solum genera
certa numerorum et pedes legitimos sed etiam seriem numerumque litterarum et figu-
rarum modum diligentius servare curavi. ante omnia quoque obsecro unumquemque
qui hoc opus legerit ne invidiae stimulis contra me excitetur. ut laborem meum dissipare ten-
dat. ne dum hoc quod ego ad laudem dei parare sategi ille delere studeat sibi in...

nocere q̄ m̄. & dū scāe crucis glā p meā humilitatē audire n̄ sustinet crucifixi regis offensā incurrens redēptionis grām que ī cruce ē. n̄ sequat̄.

Intercessio albini pro mauro.

Scē di praesul meritis insaecula uiuens
Causam quā ferimus suscipe mente pia
Nempe ego cū fuerā custos humilisq: minister
Istī aecclae dogmata sacra legens
hunc puerū docui diuini famine uerbi
Aethicae monitis & sophiae studiis
Ipse quidē francus genere ē atq: incola siluae
Bochoniae huc missus discere uerba dei
Abbas nāq: suus fuldensis rector ouilis
Illū huc direxit ad tua tecta pater.
Quod mecū leger& metri scolasticus artē.
Scripturā & sacrā rite pararet ouans
Ast ubi sex lustra impleuit scribere temptans
Ad xp̄i laudē hunc edidit arte librum
Quo tipicos numeros tropicas & rite figuras
Indidit ut dona panderet alma dei.
Passio q̇d xp̄i mundo conferret honoris
Qualit̄ antiquū uincer& & celidrum
Quod sic uenturū sci cecinere pphete
Ac libri legis grāmate rite dabant
Et quia se meminit nutritū in dogmate claro
Istius ecce loci hinc ē dona ferr&
Que licet indigna & uilia sint tu tam̄ ipsa
Patronus mitis accipe queso pie
Altithrono & redde pignus q̄ ꝓstituit ipse
Instant̄ poscens artifici ueniam
Qui quantū potuit fecit n̄ q̄ntū debitor ipse
Extitit ut grates redder& ore dō
Carmine pmiseri largas tu funde potenti
Alme preces dn̄o sicq: iuuato tuum
Qui multa infanda sem& fatet̄ egisse
Aetas lasciua quanta patrare sol&
Sed spes firma manet bonitas ei magna tonantis
Ipsū q̄ saluet omīps medicus
Sanguine q̄ pprio laxauit debita mundo
Ablui & fonte crimina multa sacro
Tantū tu pcib: ipsū meritisq: sacratis
Commnda xp̄o sicq: beatus
Presentē & uitā pagit sospesq: futurae
Seruitor patriae ꝓtege scē tuos.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

MUSACITASTUDIOGAUDENSNUNCDICERENUMEN
NOSTRACUPITPARITERCARMINEETALLOQUIIS
DONAPATRISSUMMIQAELARGUSREDDIDITORBI
REGISETALTITHRONISANCTATROPHAEASIMUL
QUAECRUXESTSACRACRUCIFIXINUMINEPLENA
OMNIBUSAPTABONISSTIPESUENERANDASATIS
HANCEGOPAUPEREGENUSINOPSENORELOQUELA
TEMPTAUIHICFAMULUSSONSDARETETHOCORIAR
NECMEFACTAPIANTQUODDIGNUMMUNERETANTO
MEFOREADHOCCREDAMSICQUOQEMENTEPROBUM
SEDMIHILARGADEIBONITASSPESMAXIMAUOTI
ESTQUAFMEPROMPTUMLAUSDABATEXHILARANS
PAUPERISETUIDUAENONSPREUITRARAMINUTA
SEDTULITIPSAPROBANSARBITEROMNITENENS
ATQUEOREEDOMINUSQISANCTUSSOLUSETUNUS
CUNCTAUENUSTABONAHANCLAUDEBEAUITAMOR
MANDATUMUETERIMEMPEESTETLEGEQUIBUSQE
MUNERAUTAPTADARENTTEMPLAADHONESTADEI
PARSDEDITARGENTUMPARSAURIMUNERACLARA
PARSTRIBUITGEMMASPARSQOQETINCTADEDIT
LIGNAOLEUMQIDAMPIGMENTAQUECARADEDERE
MULTAQ:MAGNADOMUSMONSTRATUBIQUEMICANS
ASTALIISETIASTULERANTPILOSQUECAPRARUM
NECFUERANTSPRETIHIDONAFERENDODEOHAEC
QUAPROPTERROGITONUMMATUMDIUESUTISTIC
UILIACUMPORTEMIHINCSPERNERENOLLITONUS
IPSELICETGAZASINMENSASCONFERATAMPLIS
AGMINIBUSFULTUSTEMPLAONERANDODEIHINC
NISEGONONMOTUSNONTURBORNAMIMPIEUULTU
SEDGRATULANSSPECULORCRESCEREDONASIBI
ILLEQUOQUEEXOSAUTHABEATMEAMUNERANOLO
SEDMAGISESSESCIATQUALIACUMQEDEIHAEC
EXPROBRATIPSEDEOQIDISPICITACEREGENUM
CUIUSEGENUSHICESTCUIUSETOMNISHOMOEST
ENQUANTUMTRIBUOTRIBUITMIHIIESUSAMATOR
SINTSUAFACTAPIEHICCUNCTAQUENECRAPIAT

De imagine xpi in modum crucis brachia sua expandentis & de nominibus eius ad diuinam seu ad humanam pertinentibus. Sunt quoque uersus .u. qui in linea humani corporis speciem formati circumdant, quorum primus incipit a medio digito dextre manus & sic in indice transit, porro in pollice se erigens & dextrum ascendens in uertice capitis finitur qui ita est: Dextra dei summi cuncta creauit ihs. Secundus similiter in medio digito sinistre manus finitur iste: Xps laxabit e sanguine debita mundi. Tertius a quarto digito dextre manus qui medicus uocatur incipiens & per auricularem dextrum brachium sursum in latere dextro usque ad uentrem medium descendens rursusque a dextro genu in radice pedis definit ita: Sic positus desoluens uincla tyranni. Quartus quippe a radice pedis dextri exiens incipiens ... ascendens ad radicem usque pedis sinistri peruenit ita. Aeternus dns deduxit adam ... Quintus a radice pedis sinistri exiens usque ad genua ascendens & a uentre medio per latus & brachium sinistrum medicum digitum pertingit ita. Atque salutiferam dederat deus arce coronam. Inuersus circumdantes uersus hi duo elegiaci. Veste quidem parua hic tegitur qui ...

Atque solum palmo claudit ubique suo. Incessanter uero capitas ei scriptum est. Iste est rex iustitiae. Invicturi quoque mento & papillis & umbilico continetur istud. Ordo iustus deo in corona sua caput cingente istud. Rex regum et dominus dominorum. In cruce namque iuxta caput eius positae sunt iii litterae hoc est. A · M · & Ω ·
quae significat initium & medium & finem: ab ipso omnia comprehendi.

· I ·

De crucis figura que intra tetragonū ē scripta & omnia se cōphen-
dere manifestat.

II

O CRUXQ:EXCELLISTOT O ETDOMINARISOLIMP O
C AELESTESPLEBESET C LARASACCIPISILLI C
R EGNAREGENDOPOLIC R UCIFIXINUT;ETABDO R
U NDIQ:TEALMIFICATR U BEASCŪSANGINISUS U
X RISTIQUAPROPTERE X REGEUOCABEBETUDU X
D UMQEHUMANATIBIEX Q UIRISDIUINAQ:TACT U
U NIUSALTITHRONIDE U OTOINLAUDISHONOR E
X RISTICOLASSOCIAS A TSACROFAMINEUIUA X
M ULTIPLICESLAUDES E NDASACULMINECAEL I
I NTERRISCANTUSQUO S OEFERTORBISETEXU L
S ANCTIFICATMUNDUS U ENT;TEFONT;ETHICSO L
E XALTATIUBILANSCŪ M ONTIBUSARIDACANT U
R URACANUNTSTELLIS M OTUTUCARMINADOMA S
O RTUSETOCCASUSAQU I LOSICAUSTEBETAUR A
L AETITIAMREGNITEN E ASQUODLUMINELUME N
A LTAPOLIPANDASCON S IGNESNUMENETISTI C
T ANTADEIDONADISPE N SANSQUIOMNIAFECI T
O CRUXQUAEXPIESCAR O BENEDICTATRIUMPH O
Q UANTATIBIDEDERAT T ANTORŪFACTORAMOR E
U IUIFICANTISENIMD O NODEUSIPSEPARAUI T
E TBENETEEXTULERAT D IRENEDICEREPUPPU P
R ANCIDUSISUALEATD E CEPTORDUXETINIQU I
E XEMPTAMRISITPRAE D AMQILUCISABAETHR A
D ETRUSAMQEDIUYOLU I TPUNIRENECANDONI C
E NPIACRUXDOMINIDE C ANTANSQUISPIEMUS A
M AGNIFICAREUALETT A NTATEETDICEREFAT U
P ULCHRANITESCULTU T EUISUGLORIACINGI T
T AXUSDIRAFUGITCAL A MUSSETPINUSHONOR I
I NCLINANTHUMILESE T CEDROSMYRRAMELYR O
O LFACTŪPAUITANTNA R DUSETMIRACYPRESU S
M AXTYXTUSGUTTAAMM O AUMBALSAMABIDELL A
U ICTAEMAIESTATESU P ERSUAUOTAFERUNTT E
N OMINETUASPERIORM A IORUIRTUTEPLISHO C
D ONASCUMMERCEDEME E NTXPIANTETRIBUNA L
O CRUXQ:DEDERASRUPT O PLEBEMIREABAUERN O

O crux quae summi es toto dedicata tropaeo
O crux quae xpi es caro benedicta triumpho
O crux quae excellis toto et dominaris olimpo
O crux .q. dederas rupto plebem ire abaverno
O crux dux misero laetoque redemptio mundi
O crux uexillū sancto et pia cautio saeclo

De ix. ordinib: angloꝝ & de nominib: eoꝝ meruecif figurā dispositis.

xxxvij

III

SALVESANCTASALVSCHRISTIOTVPASSIOLAETA
CRVXVENERANDADEIDOCTRIXSAPIENTIALVMEN
LAVSVERICARAVIRTVSPHILOSOPHIACLARAHIS
QVOSDANTARVASOLIVELCVLMENCONDITOLIMPI
SIDEREOSQVECHOROSETCANDIDASCEPTRADIEI
NAMQ:SALVSHOMINVMESTERVMRENOVATIOPVLCRA
TEBEATORBSTOTVSALINCLITANEMPEPOLORVM
OMNEGENVPERTECAELESTVMETFLECTIERAMBIT
TERRESTRVMATQ:INFERIVXTASVAVINCVLANORV
SCEPTRADVCESREGNACVBRVANTISHOMINEIESVS
ATMICHAELPRINCEPSHABITANTVDVXETINALTO
TEMEMORATVIRTVTEDESIMVLAETHERACVNCTA
ETREGERETTEGERESTRSVMINISALMAQVODARA
QVOCLIPEOEXVLTATFRAMEAQVAFORTISIHIBIT
HORRIDABELLADRACONISOVANSCVMILIBALMIS
ATQ:TVASLAVDESQVAERETSIBIPROEMIAVICTOR
NAMIVREHANCSTATVITSVSPENSAMACTQFRODRE
SORSQECRVCEMALEFHANCARAMVERBQVIBVSQE
VIRTVTVTVTESTANSPROMATVITAIPSASENATVM
SCRIPTABONAIVSTECONSVRCVNTINCRVCEVITA
XPSADFETRAFIDEIMIVMAVCTAQVES
DVCERETINCLINANSHVMILISTVMVENITABARCE
ETDOCVITVERBISFACTISDOCVMENTARELIQVIT
ACCRVCESACRAPICONPLEVITCVNCTACREATOR
HOCGABRIELALACEDANSCARVFAMENADAVREM
VIRGINISORABASARANGELVSETPARANIMPHVS
IPSVMSALVANTEIAMTENENSLAVD,ETRIVMPHVM
ORAFAELMEDICINADEITVMTEDEDITHAECCRVX
REDDEREPOSSEIVBARCVIVSTVNCRITEFIGVRAM
MONSTRABATHAECQVAELVMINAREDDIDITORBI
CREDIM,ERGOCRVCISTHTQVAINLAVDIBVSESSE
VNOVACONSONVITPSALENTVMCANTIOLAVDEM
ANGELIINOFFICIETVRBANTIVREMINISTRI
HINCROGOCAELORVMAMEBENEDICITECHRISTO
QVICRVCESALVAVITMVNDVMDANSREGNABEATIS
ETVESTRVMNVMERVMCONPLEVITINARCEPOLORV

CRVX SALVS

De cherubin & seraphin circa crucē scriptis & significatione eorum.

En arx alma crucis en fabrica sancta salutis.
En thronus hic regis het conciliatio mundi.
Signa crucis xpi ast seraphin celestia monstrant. pennarum
atque situ hac cuncta sacrata probant.

IIII

xxxvii.

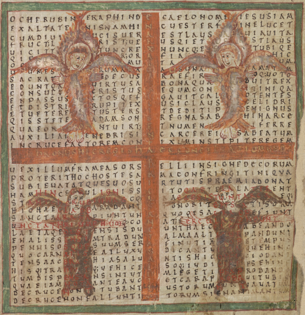

Nā haec socia exsultant celebrandū hic laude sup... Co
clamantque trib: sceptra sabaoth uocibus.
Hinc signant cherubin haec labbara sancta triumphum.
Distensisque alis brachia tensa notant.
Quae latere assistunt arcae & sacra opercula condunt
factaque propitia officio ipsa probant.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

De IIII figuris tetragoniis circa crucem positis et spiritali edificio domus dei.

V

CRUXROGOSACRADEIS | GHAMIHIHUMINEPECTI;
LAUDIBUSUTCLARACA | TEMTUARITETROPAEA
QUOMODOTERRENISAB | AELISFOEDERADUCAS
PACTUMCONFIRMESET | OFTIUINCULARUMPAS
QUOS OLIC | MTU ORDO
IURE OMUSXPIP OSUI | QUO CULMENINI PSUM
COND STISIMAP EBS | LMA STUOCERE EBTA
SANC ASALUTAR SFI | SUX UNDAMINE YMMO
INSI ACONSTRU TAC | UCI IXIROBOR FIXA
QUAE EREHUMAN GEN | SAD ITAMDEDI AUIT
FIRM TAQECOLU NAE | ITO TENDERE ILLAX
AETE NAMPERSE ARA | ISS SURGERE RMAM
TEOM NISETAUL MSP | NSI USTIQUOQ FEIS
CRIS OUA | OXI IAQE
ERIGISINMUNDOQUOD | USTIFOEDERASERUET
SPERNATDAMNATUMUI | CATPIETATEDOLOSUM
CUIFAUORATQ;TIMORU | RT;ACPALMACORONAES

INCLYTA CRUX DOMINI ✝ XPI FUNDAMEN ET AULAE

PULCHRIORESTOTOUF | HANTIFLORIBUSARUO
CELSIORACCEDROPAR | OETPRETIOSIORALBO
QUADRATASIUNGISIN | IRMOTRAMITEPETRAS
ETRI HAR | IUS IORA
FUND MENTATRA ITI | FUN ODOMATIS MNIS
QUAE ENEDEUOT COR | ASC TDOGMATE RIMŪ
UINC RETECTUM EGM | HTI EBBAPROP ETAE
COMP UERANTUI AMI | PER ISAULĀPI REGI
UTCR STOIĀFOR ASS | NTI SCAMMATE RITO
OMNI NAMQ;SIMU SCA | DIT BHOMENAD STRA
HAEC ULAIESUS DLA | TUM ULMINISA CTON
ETUO EFIRMATA IGE | BOM STRUCTIO ITAE
IUNC ATH | ECO EARE
QUAUIADUXDUCITADL | CISSCEPTRATENENDA
QUOSTEMPLODEDICAT | AETABONAMANSIOXPI
QUATTUORATQ;CRUCIS | UGETCUMRUPIB;ISTIS
PERFECTAMQ;EDOMUMD | DUCENSANGULUSIPSE

Inclita crux domini xpi fundamen et aulae.
Te patriarcharum laudabilis actio signat.
Plebsque prophetarum diuino famine iussa.
Agmen apostolicum pandit tua rite tropaea.
Martyrum et ipse chorus effuso iure cruore.

De IIII· uirtutib: principalib: quomodo ad crucē ptineant. & qd omniū uirtutū fructus pipsā nob clari sint.

VI

OMNIPOTENSUIRTUSSUMMASAPIENTIACHRISTE
ORNASQUITOTŪARCEECRUCISDOMINUSPIEMUNDŪ
DISPENSASQUETUISSANCTISPIADONASALUTIS
NAMQ;QUADRIGAPIISBENECORNIB;APTAQUATNIS
UIRTUTUMPANDITSERIEMDEDICANTETRIUMPHO
UICTORISREGISOSTENDENSSANGUINECUNCTAS
PROFICERACSPECIESFRUCTUPIETATISINORBE
ESTUIRTUSHABITUSANIMIMORUMETDECUSOMNE
NOBILITASUITAERATIOETMODERATIOLINGUAE
QUAECRUXALMAPIISIUSTADASLAUDEPROBANDA
CUNCTASIMULPLACITODEPROMISSINGULAUOTA
SANCTATUADOCUITTENERUMPRUDENTIAMUNDUM
EXTEIUSTITIABENEFERUENSSPERNEREGAUDET
TERROREMZABULISCANDITBENEDICTUSAMORRE
ADPIACONSILIAMENTĒAUFERTFRAUDEUORATAM
UDACCARNALEMPOTERITUIMETTOLLEREPUGNA
UITOTANISUFORTIHINCQUOQEADINCLYTAUISU
ADTENDITADUERSAFERENSITCUMIPSAUETANDO
FESTIFERAUETITASCELERUMCUMNOXIACAEDIS
OSTENDENSETPSALLEREIĀBONATEMPORAPOSSE
SIGNADEISCIREETMANDATAEDISSEREFACSPE
ETFACTOLUCEMCONQUIREREHINCMODOSANCTOS
ARECTAEQEAURESCAELESTIBUSOPTIMADIGNE
CONDUCANTQUODDONAPARENTETGERMINARURIS
EFOLIISFRUCTUSCORREPTAQUESQUALIDARITE
UIMINASUCCENDANTETREGIAFERCULAPROMANTT
HOSERGOFRUCTUSPIETASSACRATISSIMASEUITT
GRATIAPURGAUITPATIENTIAETARTEPROBAUIT
PACTUMCONIUNXITETLEXPATRISALMARIGAUIT
PRODUXITBONITASNĀUIUIDAGRAMINACHR[illegible]
SACRAUITCULTUSETLAUSCONSTANTIACUNCTOS
FULCIBATCULMOSNOUAGRANAFEROMNIAUIRTUS
IAMHUMILISCONDITNUTRITQ;MODESTIAPLENAM
INSPICAFRUGEDATPERSEUERANTIAFRUCTUMET
TĒPOREMATURUMCANDENTEMCONCITECHRISTUS
TUMCRUXPERTEIUSTITIAETPROPENUMINETUIS
MITTENSIAMFALCECONCLUDETINHORREAMESSES

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

De IIII. elemtis & IIII. uicissitudinib; tepor. & de IIII. plagis mundi & de IIII. qdrantib; naturalis diei qm omnia in cruce ordinent & in ipsa scificent.

VII

OMNIAIAMSPLENDENTUERODELUMINECRISTI
INLUSTRATACRUCISETSACRAEFACTABEANDO
CONCELEBRANTTUTUICTORISICUOTASUPERNO
DEBITAPERSOLUANTDEUOTEREGNACANENTES
CUNCTATENEREMODUMSUBMAGNOLUMINEIESU
QUICQUIDINORBEMEATEDACISQUICQIDUBIQ
ESTSAPITETSENTITUIUITETIURARESERUAT
HOCTERRAPONTUSHOCSIDERAGRAMINAUENTI
IMPERIOSUBERUNTHOCSUNTANTEQEFUERUNT
IMBERNUBSGRANDOGLACIESNIXATQEPRUINA
FONTESETRIUIPULUISETROSIUBARABSQ;HOC
CRE[illegible]OHA[illegible]CTUSTELLAEAT[illegible]O:QE
ENALMUMETI[illegible]HUA[illegible]RSU[illegible]DICITEURA
[illegible]MODULOSCA[illegible]TIUGODASCAMT[illegible]QUOQUFIUNT;
OMNIACRUXTRAHATETSAHOP[illegible]EIURECORONET
LAUDEDEIHOMDISCORDETSE[illegible]DICATHONEST
IUSOPUSGAUDENSPISCESD[illegible]RIQEDRACONE
OLLESETLUCIMONTESPECO[illegible]AARBOSHAREN
UMQEFERISUESPAEUERMES[illegible]IBESTIARICT
TPLACIDAEQULIUSEUSEUA[illegible]ENTEUOLUCRE
RISTICOLAEQ[illegible]SAULAPOLI[illegible]FERRAQ:SATAFI
UOBISUIRT;LU[illegible]ENDUCENSUND[illegible]QUEADHOSTIS
NUNTIAEFERTPREX[illegible]NDA[illegible]EDOREPEIT;
EAM[illegible]ABICITPALMA[illegible]NOS[illegible]PTO
DATFELICIDATIUSTISHAE[illegible]UNTIACUNCTIS
PARCENSRITEHOSTIDATFATU[illegible]IUEREMULTOS
SEDIUBEDAMNATQUOSAUCTUSSEPSITIMIQUS
INDEDECETPARITERORAYMNI[illegible]ANTIALAUDES
UOTAQ:DECLAMHYGRATESENUESTRAPOLORUM
[illegible]BAETYUPOPULUSQUEMPRO[illegible]ERITTELLUBIQ:
UOSRATIOCON[illegible]ORSPARITERDIREXITADODAS
GAUDIAUOSCAELICAELESTI[illegible]EGNABOHAQUE
IAMSORTECAPIUNTETUOTISUALDEREQIRUNT
ENDEDITHOCUESTERUOBISSALUATORETIPSE
REXPROPRIUSPRAESUL[illegible]RECREATORIESUS

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

De m̄sib: .xii. & .xii. signis atq: .xii. uentis & de apto͡ꝝ p̄dicatione & dec&ẽ: misteriis duodenarii numeri que incruce ostendunt.

VIII

CHRISTUSSALUATORCRISTUSREXARCESERENUS
CONSILIUMUIRTUSMAGNAETBENEDICTIOLUMEN
PATRISDIUINAPROLESERTETRAHITOMNEHINC
IUSORTUMFACTURAFABRUMNOSCASTUSHONOREM
HINCQUEBONUMQUICQUIDERUMMIRUMQEUIDETUR
IUSTITIAEQUICQUIDAREQUICQUIDMANETORBE
QUICQUIDRITEPROBATTPROFERTORDINEMUNDI
ANGELUSATQ;BONUSQUAEAMSUFFERTETINIQUUS
SUNTHINCQUODQUEDEUSANUMDEIFECERATEXHOC
SAECLOIUSREGUOCANSOMNIACRISTUSHONORE
COMPLECTITDOMINANSONSIGNATMUNERANITU
HINCDECETUTGENUSHUMANUMETLUMINISEXSUL
HOREHOSRADIOSQUOSRIGITHAECBENEDICTA
CRUXSALUANSETREDDESQEMIAMPRIMUSHABEBAT
ECSORTEMLUCISMOCUUQUOABSCESSERATADAM
QOTQOTEMRADIOSUERENISTOSCELEBRABANT
PERPETUAELUCISFULGECUNISORTEREBROQUE
HOCCAMDORESATISMICERUNTARMAPROPHETAE
GREXETAPOSTOLICUSDECORATURLUCECORUSCA
HOCQ;FIDESCHRISTICADETHOCSOLERELUCENT
CORDABENEHOMINUMUCIAQUOLUMINEGLISCUNT
IUSTIPOLLENTESPERMISTICASIGNAPONUMQUE
CONICIENTRADIUMMANDATISCREDEREIBIPSUM
ETTRIBUUNTPOPULISCMIURASUPERNANOTARE
ADSCRIBUNTCHRISTOCNSORTIADUCEREUITAE
CHRISTUSREXDOMINUSIUINUSMUNERESUMMUS
SCANDENSALTACRUCISNROBORAFUNDITINHOC
ISTAMTUNCSPECIEPLICANDOPANDERECAELOS
TRADIDITETUOLUITERTOSCONQUIRIERILLI
ERGOQATERTERNOSABAUARUMETLIMITEMUNDI
HOCUENTOSINCALLECRCISBEMEDIXERATIPSE
SIGNAQ;BISSENAPRINCPSSITPANDOGUBERNAT
ACDUODENASUISORIENPLAGASUSCIPITHORIS
TRACTADIEISPATIENSSSECTIOTOTALABORAT
OMNIANAMCRISTICRUXLORIASEPTARESOLUIT
IPSAQ;SANCTAPOLISTASGAUDIAITERAD;TERRAE
PROPONITSIGNATLAUDTPROBATIPSAQUEDONAT

In cruce nunc menses uenti duodenaque signa.
[Gr]ex et apostolicus decoratur luce corusca.
… et orbis opus
… num hoc

De dieb: anni . in quattuor exagonis & monade cōprehensis. & de bissextali incremento qm̄ ī specie scē crucis adornent̄ & cōsecrent̄.

Terq: centenos deciesq: senos & semel quinos habet uniuersum.
tem pus annalis cruce circuitus. ecce dies hic.
Sed plagis positi[...] exagoni . quattuor monstrant decies nouenos.

·VIIII·

SOLETLUNADEUMHICCHRISTUMENBENEDICITEIESUM
CRUXQ:ESTUESTERHONORSTABILISLUXPACIFERORDO
LAUSPROBITASSERIESPERCUNCTAETSAECULALUMEN
UOSQUEDIEMHACNOCTEMQUESIMULPERPENDITISORA
STRINGITISATQ:HUIUSCENTENAADUINCULAGRESSUM
STIRPSQEHABETHAECSENOSDECIESETQINQIESUNUM
ATQ:THOROINPROPRIODECIESQUOQUERITETRICENOS
NAMQUEHISSOLROTAQUESENOSCITURINDERELUNAET
TEMPORAQUEHISTOTAETSEMELOMNISCIRCUITANNUS
BINOSQUEETDECIENSQINOSHABETHISGLOBUSORBES
SEPTIMANAEATQUEHABETUNIUSQUOQELIMITISORAM
ANNUSADHANCQ:DIEMUERSUMTENETOMNISETORDOHIC
NAMHORAITADHANCTEMPUSANNALISCURSUSETASTRA
IAMHUCQUEQUADRANSALISCRUXTOTAQEMNOTATARTE
ITQUATERETSAENISARCECIRCUMUOLATUMBRIS.QUAE
ADCRESCUNTNUMEROINUITUSREMOSTENDERITETSOL
CAILESUPERUACUUMHOCECCEAEQUINOCTIASIGNANT
TUSACRASTIRPSQ:CLARADIEORNASCUNCTATENEBRIS
CRUXQUOQUESANCTAMICASHINCENETCHRISTUSUBIQ:
ORACRUCISCONPLETCELSIIBASBARATHRUMORBEMARA
ARTOORDINESCEPTRUMHAGATQUEAETHERACELSANAM
HAECQUEDECUSMUNDIESTUSEMREGITASTRAPOLIHINC
DONATMAGNASALUSHOCSEDEHACCLAUSTRAQUECAELI
LAUSHOMINUMHAECODISPIANATCUNCTADIEIHAUSTA
LUXABIITCUMSUMMAIUGISPRIMUMASTRAADITENSOL
ATQ:SACRAMEFFIGIEMHOSTISINARDUASISTITIESUM
NAMIUDAEAFREMENSSATISEXTULITARBOREPOMUMET
LUOHOCPOSSENTIETRAGONIQUAFREREPARTIB:ORBIS
GENTESETPOPULIEXQATTUORMARISUNDIQUESUMMIS
HAEQUEDAPESUITAEMONSTRANTURDECRUCECUNCTIS
QUODSATIENTURIBIETDECIESDECUPLATARESUMANT
DONAPATRISSUMIATQ:NOUENOSTUMAETHERECERNANT
ANGELICOSPOPULOSOSINGULIETUNDIQUEFULGEANT
HINCMONEOUTCANTUSTOTOSPIASCRIPTAQUEFAGAMUS
QUATINUSEXITIUMSPECUMMORSASPERAINORBEMHUC
IAMFREMITHACPELLIUNADEEXILIOHINCUALEATIAM
POSTQUOQUEREGNADEIETSUPERAIAMLUCENITENTES
PRENDAMUSLAETIHINCRERUMETRESONEMUSOUANTES
AUCTOREMCHRISTUMDOMINUMOMNIPOTENTISETALMI
NEMPEPATRISNATUMUERUMALMUMATQ:ARCESUPERNUM
SITQUOQUEHAECNOSTRARATIOLAUSSEMPERETARDOR

[...]ngli totos pie cū monade. & sup unum.
[...]rpsq quoq: scā crucis compl& certo ordine sceptr[...]
decus mundi [...]
[...]uncta te[...]

Denumero septuagenario & sacramentis eius quomodo cruci conueniant.

X

QUIDFERATENUITAMCORRUPTIOQUIDUEREATUR
DEBITAQUIDLAXETQUIDUINCLATENACIACEDAT
HUNCDECETUTUERAXSPEIKRISHOCMUSABEATO
CARMINEDEPROMATCRUCISABDUADICATETACTA
HOCMERITOUOXFAUCEOMNISHOCPERSONATARTE
OSDIGITIPLECTRUMIOTACORLINGUALOQUELLA
QUODCECIDITBELLOTOTUSDRACONOXIUSILLE
ARTEUENENATAHOMINEMTRUXQUIEXPULITEDEM
TRAXERATATQUECADENSDECAELILUCIFERARCE
TERTIAMADINFERNIFUMANTIASULFURESTAGNA
ASTRORUMPARTEMSECUMQUIAFRAUDESUPERBUS
TEMPTAUITSUPEROSCONSESIMILARESUPERNUM
INGELIDASTATUENSAQUILONISSEDETRIBUNAL
AGNUSHUNCQUELUPUMSUPERAUITIUREPOTENTI
ERIPUITPRAEDAMSTUDIAQUEFEROCIAPRESSIT
INOATGENTESEXPLACITOADSACRANUMTIALURA
CONUERTITMELIORANOTANSCAELESTIADONANS
UEALBOORTYLEDATHUICCASTOFABULARASIM
ROBORECONSURGITQUIDOGMATASENSISAPERTA
NECREATOSCANTUSUBIETTEXARIDAHAUSTAQE
INQUESACRALAUDEFECUNDATGERMINISAUCTOR
ISTAENPERFIDIAMCRUSAAEPRAEMUNERECELIT
UIRTUSLARGACRUCISDIMITTENSDEBITAMUNDO
DENIQUEHOCNUMEROMANIFESTAREDEMTIOTOTO
QUODFUERITMUNDODANIELISSEPTUAGINTAHOC
EBDOMADAESIGNANTUTPRAEUARICATIOCERTUM
ACCIPERETFINEMPECCATUMETNOXAETINIQUUM
IUSTITIAMAETERNAMCONDUCERETIPSECREATOR
IEREMIASDECIESSEPTENOSSCRIPSITETANNOS
POSTQUOSIPSESUOSAUINCLISSOLUERETAUCTOR
ATMOYSESSANOSMONITUDISCREUERATIPSEHIS
QUOSDOCUITTOLERANSSENIORESSEPTUAGINTA
SAECULAPACIFICANSERRXLUSTRASTOTABEATO
FAMINEEUANGELIIDECALOGIETFOEDERECLARO
NECERISINSCRIPTAIAPOSREORIPSAFIGURAEN
INQUINISSENSUSSUMMISDESQUODPIECUNCTOS
MAGNIFICEETPLACITEEUSTOTIBIUUREFAUERE

Crux pia constructa hic superasti uincula mor[tis]
Magna bona & sca hic superasti crimina secli.

Dequinq: libris mosaicae legis quomodo per crucē innouantur & exponantur.

XI

TEPATERALMEPOLIDOCTOREMCARMINEIHISTO
RECTOREMQUEUOCOFELICIBUSANNUECOEPTIS
TUPIUSETCLEMENSSENSUMDANSUERBAQ;CASTA
UTTUAQUIDPRIMASIGNETLEXPANDEREPOSSIM
ADCRUCISAETERNAMLAUDEMLEGISQ;SECUNDAE
IUSDEMONSTRANDUMUOTARITUSQUEPERENNES
CUMPRIMUMHAECRITEGENESRATIOMAXIMARERŪ
EXORTAESTEXINUISISCRUCISALMAREFULSIT
GLORIACUMDONOLYXALMABEAUITETARUAHAEC
CUNCTASIMULRECREATTUAQ;NUNCDEXTERAXPS
ETUERALUCISDANSMUNERACUMCRUCESAECLIS
NAMGENESISUITAELAUDATMIRABILELIGNHOC
INTERCUNCTAFUITPLANTATUMQUODPARADYSO
UIUIFICANSLIGNATRIBUENSETMUNERAFRUCT;
HOCPATRIATQ;ISACUEXITMULTANDIUSADALTAR
ORATETEXODUSHOCIURASATISASTNUMERORUM
EUHERATQUECUIACERDOTIUMERUSCANITORE
NUPTACANITTRIUUISLEUIB;UENTATMARELUD;
UDATTRANSITUHOSTICUSOBMAGNALIACANTAT
ETPLEBSCARMINEIOPTIMEPUREMIRATROPHAEA
LAUDEINAMOREDIPSALLITQ;TRIUMPHIETEOUM
HOCMARETESTATURUICTRICESORBITACALLES
ATUETEREMHOCLIGNUMLEGISDULCAUITABYSSŪ
BISPETRAMEXCUDITUIUAMPRODUXITETUNDAM
NAMQUEAMALECHCANAMDEUICITPRIMITUSIRĀ
SIGNUMHUIUSPARITERNOMENDELEUITETILLI
BOTRUMHOCUECTEPIUMRENOTAUEXITUTERQUE
UECTORUMUOTISETOUATSUBUSOMNIALAUDANT
DONADEITERRISHIAGAUDIAIHESSEEPULARUM
QUISBENEMISTERIADICITUELDICERECUNCTA
RITEUALETCRUXDONATUACUINONSATISOMNIS
LINGUACREATURAEPOTERITDEPROMERELAUDĒ
HOSTIATEPATRISAETERNIDEDICAUERATARAM
UITAESERPENTEMEXALTASTIETTUPIEXPISTŪ
MONSTRASTIPOPULODETEETQIDDICEREPOSSŪ
CUNCTABONADEDERASDEMEBASETMALACUNCTA

Genesis crux alma beat tua munera laudat
Exodus atq; canit transitus carmen amore
Iura sacerdotis leuiticus optime psallit
Ast numerus cantat magnalia mira triumphi
Nam deuternomium renouat sua gaudia dicit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

De nomine adam protoplausti quomodo secundum adam significet
& ei passionem demonstret.

XII

PERGESALUTIFERAMSPECIOSODICEREUERSU
MUSACRUCISDOMINILAUDĒSOLAMENETACTUM
INQAMORSUICTAESTCUNCTADIMISSAPIACLA
LUXREDIITMUNDOUENIAETCUMMUNEREUENIT
ADAMNAMPRIMUSTULITOMNIADIGNADECORIS
PROGENIEEXTOTANOCUACUMPABULASUMPSIT
CUNCTAUENUSTABONAREMEARUNTCARABEATA
CŪADUENITIESUSADAMPIEINARUASECUNDUS
UNIUSEXHOMINISSCELEREETQUOTDAMNATULERE
INREBUSCUNCTIPERITURIETMORTEMINORES
UNIUSATQEHOMINISDONOSALUANTURUBIQUE
CREDENTESOMNESFRUITURIACLUCESUPERNA
DENIQUEREGNAUITPERLIGNUMNOXIACUNCTO
MORSETIAMMUNDODOMINANSETSORTEBEATUM
CAPTIUAREGNUMPERLIGNŪACPERDIDITOMNE
ETHOCUOSMULTOSAMISERATINPROBAQUONDĀ
ENTOTOTRIBUITCHRISTUSUTINNUASITHINC
ORBIMUNDONAMSPECIEMTOTAMACPIUSHICIS
CONSTITUITTOLLENSDIRASARMASHUICITUS
ETDEDERATLUCEMCORDISETPANGEREPARTUM
PRIMUSHOMOTERRENUSERATETPIGNORATOTA
TERRENAGENUITMORTISQUISDEBITALIQUIT
POSTERIORUERUSFUERATCAELESTISETADAM
CAELESTISQUEMANETCUIUSGENERATIOTOTA
HICDOMINUSMUNDITERRAEPONTIQUEPOLIQE
REGNATINAETERNUMDONATCUMREGNABEATIS
QUATTUORIPSEDABITTOTIUSCONDITORADAM
IUREPLAGASORBISTUMNAMDENOMINEDICTAS
CUIUSLUXUIRTUSDOMINIUMTESTANTURUBIQE
ENANATOLDYSISARCTONMESEMBRIAHAECSIC
DESIGNANTODISSARTEENDECETUTPIECUNCTA
AUCTOREMDOMINUMCOGNOSCANTLAUDEBEATA
ETCELEBRENTCRISTUMQODUEREFILIUSIPSE
SUMMISITPATRISETDEXTERAUERATONANTIS
CUIUSCURABONAESTTACT;MEDICINASALUTIS

Sancta metro atque arte en decet ut sint carmina
christo hinc

De dieb: ceptionis xpi inutero uirginis. iiiiii. crucib: demonstratis hoc ē · cclxxvi · & eius numeri significatione

XIII

ARBORODOREPOTENSFRONDOSOUERTICELATA
QUASUMMAUERESACROUELUITORDINEBERTAS
ORTUSDITATUSETPARCUIHALLUSINORBEEST
FLORIBUSETFOLIISMILLENOGERMINEDIUES
OMNESEXCEDENSALTASGRAUITUDINESILUAS
CUMTOTAMPIEMAGNUSUESTITHONOSQ;DECUSQ;
AMBITUERUSHONORLAETUSLOQUITUREAUOTO
STANSHOMOLIUORHOCNATIONIDENEGATATRI
DEMONISHORRENDUSREMSCIRILAUDEMOUERI
ARBORSOLATENENSUARIOSUIRTUTECOLORES
PURPUREOREGISSUBTACTUROSCIDAFULGENS
AETERNOESRADIOSTANTINTENAMPIEUINCTE
EDESTURRITAEEXHOCDUDUMESTHOHHEBEATA
MACHIHAETIPSADEIARAETQUIUSITSUPREMA
LARHOCHEESTETMIRALUCERNAHOCOTIATOTA
AGNHOCSTATUITSIGNANSQOQUERITEUIANDO
UERASALUSISTAQUODUERUSFONSBONITATIS
ESTBENEDICTIOQ;SACRAUITAMORPIETASQUE
SANCTASALUTISLUXETUITAREDEMPTIOUERA
INQ;DOMUPRINCEPSDOHUMDATPACISIHORBEM
LURAQ;AMICITIAEHINCFIRMAUITDEEPOSUITQ;
ASSCITAAHTIQUIMISUSQ;TEXITIEMSMORSCU
INLECEBRILUSUCIRCAIGHEMNOXIAENIMSIC
PELLAXDECIPITETSOCORDEMUBIINQIETATO
CONSPEXITUOTOIAARRIDENSUINXITAPERTE
OTUCRUXSPECIOSAOPINUSPULCHRIOROMNIA
QUAEUIHCISNEMORAAOCAEDRISALTIORIPSIS
MONSTRASNAMENUMERORADIANTIDONABEATA
ADUENTUIFSUSQUAEIHTUSPROBUSOTIANUTU
ISTULERITDABATIISSEBEATECUMPIEUENIT
EGREDIENSQ;LUAHUCETBLANDONUMINESEMET
SIGNAUITCAELOSTERRENAETCONDEREREGNA
UTDUDUMSANCTILINGUACECINEREPROFETAE
FECERITHICCELSADOCTORDUMCONDIDITIMA
IMPERIUMINQ;HUMERISTANTOSITQODPIEREGI

Forma sacrata crucis uenerando fulget amictu
Magnus uestit honor laetus loquor hoc nationi
Corporis ergo sacri constructio inarte beata
En numero radians quae intus probatisse beate
Hunc canam at exorans Iesum abdere studa fiare
Uera salus ista est benedictio sancta salutis
In toto ipse manens tenet ipseque uiuit in omni
Fons bonitatis amor pietasque redemptio uera

De annis ab exordio mundi usque in annum passionis Christi in numeris grecarum litterarum secundum formam sanctae crucis dispositis simul cum sacramento quod in hoc reuelatur. XIIII

DIGNUMOPUSETCLARUMUICTORISPSALLEREREGIS
UEXILLUMINSIGNEDOMINANTISLAUDETRIUMPHUM
QUOMUNDUMERIPUITHOCCUIQOETSCEPTRATYRANNI
DISTRUCSITREPROBAHSRECTORISREGMINAFALSA
QUOBENESUSTENTATCAELUMPYLAGUSQUESOLUMQUE
CUIUSINORBESACRAEXFUERITHAALTATIOQUANDO
MYSTERIOADCURRENSNASCENTISABORGINEMUNDI
ANNORUMSAECLISERIESHAECATTULITATQUEHINC
IURESACRAEFIDEIPLEBESCONCURRERESCRIPTIS
CREDENTESFECITPROBACONDITOROMNIACONDENS
TEMPORACUMNUMEROCONCORDANSCUNCTASACRATO
CUNCTAQUIADOMINUSRENOUAUITSAECULAPRISCA
SANGUINENAMRECREANSPERFECITCUNCTACRUORE
IAMBONUSINPRIMISTUNCFINXITQUAEEXADIEBUS
PRINCIPIUTGENESISPIESANCTODOGMATEPANDIT
QODHOMINEMFACIENSCONPLESSETFACTITCREATOR
SICQUEDIESEXTAHOMINEMREPARANDOREDEMPTOR
SABBATADEMONSTRANSCELEBRAUITSABBATAUERE
ENPATRATHUNCNUMERUSUSSUMQUODPASSIOFALSD
OBPETATIHDEPREMATTEMPTANTEHANCUSIANARI
OCCUMBATCURARUMUTUINCTAESTPARSSITADIRUM
QUODHUMQUAMPOSTHAECFALLACISFACTIOPLEBIS
IAMOSTENTETPANDATPIETATISSEDPROBAUIRTUS
DOGMATAUERADEIPERCUNCTAHAECTEMPORAMUNDI
SANCTIFICARECRUCEMBENEDICEREREGNAFUTURA
QUAEESSETSALUATORBENEDICTAPOTENTIAPATRIS
NEMPEDATURUSEISSUMMONOUAPRAEMIACHRISTUS
QUOSMONITISFLEXITDOCUITQUOSUERBASALUTIS
QUOSPIACORDEFIDESOPERISQUOSINFULAUESTIT
ATCRUCISHAECSPECIESTRIBUITSOLAMINAFIDIS
MATERIAMLAUDISBONITATEHINCSCIRECREANTIS
QUIPIUSOMNIPOTENSUITAMDEDITANTESALUBREM
QUANDOHOMINEMUOLUITPARADISUMSORTETENERE
ETPOSTLAPSAFUGAMMISERANSQUOQNOLUITIPSUM
FRAUDEPERIRELUPINAMAXIMECONDITORARCEM
SEDCRUCISADUITAMUNCMODEDICAUERATORBIHUIUS
UIRTUTUMNUMEROEUEHERETADSCEPTRASUPERNA
SPESAMORATQUEFIDESOMNESQUOSSANXITABILLIS
PERPETUODIGNOSCHRISTIUENERABILEUISUHINC

En crucis haec species Iesus bene monstrat honorem.
Conputat hunc numerum Iesus quo est passus in annis.

De iiii. euglistis & agno meruias specie ōstitutas.

XV

NATEPATRISSUMMIQUITELAFEROCIAFRANGIS
DAMIHIRITECRUCISUICTRICIACARMINAFARI
NĀCAELESTANIM … MI … S … TOREIOHANNIS
TRANSPENETRA … DOMINEUIDIT
EOUMSOLEUER … POLORUMHOC
GRATIN·SICQ: … ANN … TEOMNESUIUIDAFATU
DONATAUTQ·ART;HOMI … SIBISUMERETAUCTOR
SCRIPSERATATQE … PIODEUSUN;ETALM;
SEPERCŪPATREQI … ITAQUESALUSQUE
SITNATUSFACTUSQUE … RODOMINATORINORBE
HUNCLEOHUNCUITULUSREGEDANTPONTIFICEQ:
UTLEO·QUIFORTISRETULITCERTAMINEPRAEDA
HOSTIAETOBTULERATSUMUSSERITESACERDOS
MYSTICADONASUISCONSORTIB:OPTIMEDONANS
NEMPEDATORUM … ERIOSEPTEMETPIEPANUM
DA … QUOQEUIUI … ECN … Y
OT … IU … DA
HOC … Q·FI … EA … QUE
DAT … RHE … TCU … ES
FOR … MANUSF … EDI … DIS
INBETHLEEGENIT;MA … RE … MIRABILISINFANS
IPSESATUSMARIAM … DO … TISSIMACURAHUIC
NOBILISATQUEPUE … RPERS … NAUETUSTADIERUM
QUIUENITDEEDOMDEBOSRAHICUESTECRUENTA
CALCATURUSERATQUISOLUSTORCULARAUCTOR
INCRUCEPENSAND;QUISUSTINETASTRASUPERN;
UTCRUXALMAFORETDIUINOHAECMUNEREDIUES
NĀSCRIBENSBENEMAT … SDEDITORDINEPRIM;
QUIINFACIEFIR … CABORIGINEDAUID
PROGENITUESSE … ITQ:MPIEUOTŪ
CUMMONSTRAU … PISFID;ABRAĀ
QUODGEN;HOCDEDERIT … TILLOFRAUDISINIQ:
EXPULSONAMRITE … USOMNERETEXTUM
CONTINETHOCUER … SCREDERESIGNUM
NEMPEDECETDUDUMCRISTUSQIANASCIERILLA
PROMISSUSSTIRPEETSALUATORMAXIMUSORBI

Matheus hunc hominem signat inordine stirpis.
Marcus regem signat. Dat lucas pontificem.
Altouolans aquila & uerbum hausit inarce iohannis.
Septem spiritus dei.
Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi.
yos.

De·vii· donis sps sci que ppha esaias enumerat·

XVI

SPIRITUSALMEUENISU PERADIRECTUSABARCE
UTTIBIDEUOTAMMENTE ETBENECREDULACORDA
TUDEDICESUATISQUI SPS ESQUOQUEUITAEQUEM
EXPATREPROMISSUM SAPIE NTIAMITTERESEMET
PROMISITCHRISTUSA NTI QUUMLAUDENOUUMQUE
ALTITHRONIDONUMCAR E ETPIAPACTIOSPONSAE
INCRUCEQUASPONSUSR E GALISANGUINISOSTRO
DDTAUITDESPONSAUI TIN SCAMMATESAECLIHOC
CUIDASERGOBENEIN TELLE CTUSINGULACARPIT
MYSTERIAINTERNEDO CTU SATQUEOMNIAPENSAT
QUALITERIPSAPATRIS S APIENTIAXPSINORBEM
TEPIGNUSDEDERITQUE SPONSAENOBILISARRA
ESSESUAEUOLUITDUM SPS AUCTORESOMNEMHANC
FORMASTIETMOLETU CONS PICISINTERIORAET
NONERITULLATIBINI ILI COSCRUTABERISILLA
NAMQ:CREATURAINUISA I NCONSPECTIBUSALMIS
QUERITEESAIA SCIO ET SEPT HISDARESUMIS
SPS SAPIE NTI E · TIN TELLE CTU S · SPS CONS ILI I · FOR TITUD INI S · SPS SCIEN TIE E · TQU EPIET ATI S · SPS TIMOR IS DI
UITETEBISENIMINSEN S UINDERESESATORIFIT
CHRISTUSDANSCLARUM ANDATUBINIETAMORIS
UTDEUSEXTOTOCORDI SPS ALLATURHONOREIPSE
ALMUSAMETURAMORQ: SCIEN TIACUIDETUROMNIS
EXINUTFRATRISCUNC TIA MPLECTENTURAMOREM
QUODCRUXALMADEIBEN E FACTOSCEMATESIGNAT
NAMPARSSURSUMERECT A DEIPLEMANDATAMOREM
TRANSUERSAPACEMDA TQ UAMCUFRATRETENENDA
CONSTITUITSANCTA EPIET ATISSUMMUSAMATOR
CRISTUSQUICRUCEER ATI NFIXUSHOSTIAPACIS
PROPTERAMICORUMPIU S ARBITERORBISAMOREM
DILECTAPONENSANIMA ATQ:EXEMPLARELIQUIT
HUNCTUSANCTIFICAN SPS ALLENDISEMPERAMORE
SPIRITUSINDEMIHI TIMOR OMNISNOXIUSABSIT
QUATINUSAUCTACRUC IS DIUINAEGLORIAMECUM
CARMINEPERMANEATTU I PLEBISCARMINEMUTUM
OSETRITEFACISCAELE STEMPSALLERECANTUM

Sps sapientie et intellectus· Sps· consilii et fortitudinis
Sps scientie atque pietatis· Sps timoris di·

...mib: eugticis.

...ui dominus uult pauperis esse beati.
...olum mites semper habitare supernum.
...ices flentes quis consolatio inalto est.
...am iusti cupidos aeterna refectio conplet.

XVII

SANCTABEATAPOTENSUITAELAUSGLORIACHRISTI
CRUXUENERANDADEITUPROSPERAFUNCTIOSAECLI
DIGNABONAATQUEPIAXPOAFFIGERASQUIAMEMBRA
STIPITESUSPENSAEFLICTOSSUBCARCERISUMBRA
DERIPERASPOPULOSREGNUMIINSUBLIMEREPOSTUM
QUICDEDERASQUONIAMSPECTATIOLONGAPOLORUM
REDDITAIUREPIISBEATOLICMETSTEMMATEDIGNOS
NAMBONAQUAEINTERRAMPIUSARBITERORESERENO
SEMINADISPERGITSACRAMULTIPLICAUITAMAUIT
QUAEQUESEDENSMONTISORAUITINARCEMAGISTER
DISCIPULISTRIBUENSPACTUMPIAFOEDERAIURIS
INCIPIEBATENIMALMIFICOTUNCORDINESANCTIS
UIRTUTUMHISTITULISDOMINUSPIAPANDEREDICTA
UTBENEDICTAPATRISPROLISHOCDOGMATESIGNET
CRUXQUIATOTABONACONPLECTITETOPTIMAPERSE
DATDOCETALMAMNECTITAMANTIBUSATQUEBEATR
SICFELIXDIUINAMARDORETREMENSPREMECORDAM
QHICESFACETIUSTITIAMHOSTEPIOALGIDASERUA
FLENTESQUICUPIDOSNAMHISSURSUMOMENADEUMQI
QUISCONSULAETERNAACSITMISERATIOCERNENT
DOLATIOIDQREFECTIOPASTIOLARGAAETINARC[illegible]
NONALTOACTIOCONPETITOREREPENSQUESUPE[illegible]
OPSESTNUNCUALETHICATQHOCSATISINTERNACU[illegible]
LONGEABSUNTHUMILIUESOLOQUODPRONUSADORAT
CUMUERBUMHAUDSOLUMMITESSEDINORDINEMORES
OMNITENENSPOSCITSEMPERHOCTEMPOREQUEOMNI
ERGOBEATORUMESTHABITAREINLUCEUOLENTUMEI
OCTENOHOCNUMEROUTSUPERNARDUADONAREQIRANT
HOCQIRESURGENTESREGNUMQUIASICCRUCEGADENT
CRUXUIASCALAROTAPATRIADUXPORTATRIUMPHUS
UITABEATAHOMINUMMERITORUMETMAXIMAMERCES
BINAQUATERPOSITAENREGNIPIAFORMULAPANDIT
SANCTABONOSBENEDONAPOLUMSCANDENDOMERENI
CUNCTIPOTENSQEDEIDOMINUSHOCOMNIPOTENTIS
SPIRITUSIPSEMODISUULTPACISSCANDERESEDEM
SEPTENOSQIGRADUSSUPERISFREXERATASTRISQUO
ALTAPOLINNCPIEPOSSEBENIGNOSPANDERETIRE
QUOSCOMITATURAMORBEATIOLUXLAUSBONAUIRTUS
GLORIASTEMMATHRONUSQUISADDITURARCEPOLOR

...entes pios sursum miseratio larga repensat.
...da serena deum cernent et inarce superna.
...ficos dominus prolis conplectit amore.
...o afflictos regnum iam spectat olimpi.

De numero quadragenario & misterio eius.

XVIII

PANDESALUTAREMDOMINOUINCENTETRIUMPHUM
LINGUAFIGURAMANUSLABIUMUOXSYLLABASENS;
MAGNACRUCISDOMINIQUEMGLORIAPOSCITUBIQ;
SIDERACELSASUPERETQUOPERTINGITABISSUS
LUXUBIPURAMANETQUOTETRASILENTIANOCTIS
PERPETUAELATITANTUBINOXQ;DIESQ;UICISSIM
SUCCEDUNTCEDUNTQ;SIBIQUOTEMPORECUNCTUS
LABITURORBISUBIUARIABILISINDIT;ORDOEST
QUATTUORISTOUINCIREUIXSUFFICITASTHAEC
PAGINADIGNACRUCIPRAECONIATRAMITEDENAS
HASQUEQUADRAGENASSANCTODECALLEMONADES
ARTELIGARESIMULPLENASQUOQUELUCESERENA
MYSTICAQASUIRTUSORNATCONSECRATHONORAT
TEMPORISINSTANTISNUMERUSHICRITEFIGURĀ
GESTATQUOTOTACHRISTOSUBPRINCIPESANCTA
AECLESIARABIDOPIEFERTCONTRARIATELAHIC
OBPONENSHOSTIBELLATRIXCONSCIAPERSTANS
UIRTUTUMETPUGNISUITIASIBILAUSEACUNCTA
CUMFIDEISCUTODOMATHAECRITUHASTAQ;UERBO
LORICĀLIGATETBENEIUSTITIAEINDUITALMAM
ATQ;SALUTARISGALEAMHANCINUERTICEGESTAT
IPSACRUCISCLARĀFACIUNTINSIGNIAFRONTEM
FRONTISETADUERSAEFUNDUNTFORMOSADECORĒ
INCRUCESALUATORSAEUUMNAMUICERATHOSTEM
EIUSETHOCNUMEROSUADESERTOALMATRAHEBAT
EXDAPIBUSCUNCTISIEIUNIASOBRIACHRISTUS
STRINXERATERIPUITQEATRODEFAUCESUPERBI
RAPTORISHOMINEMQUEMGASTRIMARGIATRAXIT
INFACINUSDIRUMINMITEMSIMULATTULITIRAM
HUICPHILARGIRIALEUISETCENODOXIATRUSIT
QUEMAREGNODOMINUSAETERNAREDEMTIOIESUS
SEDPRESSITHOSTEMPRAEDAMSALUAUITABIPSO
DAPSILISATQEHUMILISMITISETSOBRIUSIPSE
CUIUSPUGNASALUSCUIUSUICTORIASANCTAEST
CUIUSINARCETHRONUSASPECT;ININFIMACUIUS
CRUXOUATORBISHONOSCRUXESTERECTIOMUNDI
CRUXMIHICARMENERITCRISTIUICTORIACLAR

Crux sacra tu aeterni es regis uictoria christi.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

De qnq̄genario numero & sacram̄to ieō manifestata.

XIX

CRUXMIHICARMENERITAURESADIBETEFIDELES
LAUSCRUCISOREMANATDEUOTASDUCITEMENTES
UOSQUIB:ESTCRISTUSQIB:ESTSAPIENTIACURAE
LUXAETERNADEIQUIBUSINCORRUPTIOAMORFIT
HICSONATARTIFICISUIRTUSOPERISQUEBEATI
HICDECOREXULTATHICGLORIAFINGITURARTIS
UESTERHONORUIUITQUIAUIUIDAFULGETORIGO
UESTRAMANETPALMAIUREINMORTALISINAETRA
CLARAQUIAESTUOBISUICTORIAXPISTUSUBIQE
IPSESALUSUESTRAETUINDICTAMFECITINATRO
PROUOBISMORIENSIUSTEQEOBPRESSITINIQUM
MORTEINTERFICIENSMORTEMDŪTARTARAUICIT
HUCHUCAEGROTIUOLUCRICONCURRITECURSUEN
UESTERERITMEDIC;QUEMCRUXMEDICABILISALTO
STIPITEGESTAUITEXTENDITBRACHIACURAEET
POSCITECURARIETGEMINASEXPANDITEPALMAS
IPSIUSERGOUALETTACTUCITOINHORAACEADEM
REDDEREDECSTRAPIATREPIDOHICALMAQIETIS
SUMMACUIESTUIRTUSSAPIENSADIBERESALUTĒ
ARSQUIDESCENDITRESIRISCATFISICAUTARTE
DAMPNATIMORISEANTREDIUIUANTSIGNABEATA
QUINQUASALUTAREMNUMERUMHICGINTABEATAE
DATCRUCISHAECSPECIESDIUINOMUNEREPLENA
QUISIGNATUENIAMQUISABBATALAETAQUIETIS
QUILEGISPRISCAEPOSTALIMAFESTATRIBUTAE
ESTINDEXETPOSTSANCTASOLLEMPNIAPASCHAE
IPSEPARACLETIMISSIUNDIQUENUMINEPLENUS
PACISAMOREPROBUSPACISSIGNACULAPROFERT
PERFECTUSDECORESPECIEIPERFECTUSHONORIS
QUINQECRUCESPRAEBETRAMISDENASQ:MONADES
XNUMERATSEMPERQ:CRUCIAPTAETAMICAFIGURA
QUINQUELIBRILEGISEXTANTMANDATAQUEDENA
OMNIANEMPECRUCICONCORDANTTRAMITEDICTU
LEXNUMERUSTEMPUSMISTERIAFACTACARACTER
OMNESERGOCRUCEMPARITERLAUDEMUSOUANTES
SOLUAMUSUOTAHINCCRUCIFIXOETDEBITAREGI
SANGUINEQUIPROPRIOLAXAUITCRIMINAMUNDO

…mque iuuat apice ast sacra dicere de cruce & haec
…m est.

De numero centenario & uicenario & mistica ei' significatione.

XX

SANGUINISERGOSACRINOSFUSIOLAUITETUNDA
SORDIBACUNCTISDETERSITETOMNIACHRISTUS
NOXIANAPASSUSLABESTULITHICQUOQ:NOSTROS
DELENSARATUMCONTRAORBEMTUMCIROGRAPHUM
LUMENEUANGELII[illegible]ABILECONDIDITAUCTOR
QUODFACIN;SCRIPT[illegible]ETA[illegible]OMNIAUANARECUSAT
QODUITAMSIGNAN[illegible]NCUNCT[illegible]EXPENDITURORBE
LUMENUIRTUTUM[illegible]CENSUET[illegible]MINANTISUBIQUE
INDICATORATU[illegible]ANDENSQUO[illegible]STICASCRIPTA
MONSTRANTDONADEIQUANTAOMNIB:OBTULITORE
ASTDECIESDUODENATENETHIC[illegible]UDAOCARACTER
GRAMMATANECHOCUNASEMELSEDHOCQUATERUNA
MAGNANOTANSFIDEIMISTERIAMAGNAQUEFIDIS
GAUDIADEMONSTRANSMEDICINAEMUNERAGRATA
ETSOCIALEDECUSQUODSPIRITUSAUCTORINORE
ARDENSLUXDEDERATCONCORDIMUNERELINGUAE
HINCQUEALACERCOETUSSACRATUM[illegible]TATUBIQ:
HOCNOM[illegible]EEXPANDENSQUODSA[illegible]ABYSSO
MUNDI[illegible]ENA[illegible]TARETRAHATET[illegible]HET[illegible]OMNES
HISE[illegible]NISCRUCISUTQ:INSIGNI[illegible]CRIST[illegible]UBERQ:
DIG[illegible]COMMENDETHOMINIQUA[illegible]AGNARESIGNAT
IN[illegible]LTISDONAADIUNGENSP[illegible]BAPROEMIA[illegible]TI
E[illegible]RBISDOMINIQUICONDI[illegible]ROEMIAINAUC[illegible]T
MULTIPLICATDIGNISIUSTECUMPATRESUPERNO
REGNATORREGNANSCUNCTADICIONEGUBERNANS
QUIPIGNUSDEDERATPARACLITUMIURESALUTIS
UTREGATETSERUETPERDUCATADATRIAUITAEET
PSALLITEDEUOTEUIT[illegible]MBENEPSALLITECRISTO
GENTESACLINGUAEUE[illegible]METCOGNOSCITEREGEM
UIRTUTEMQ:PATRISQU[illegible]CUMBITDIRAPOTENTI
MORSQ:SUIETSTIMUL[illegible]MSCITOTEPARENTEM
HAECLAUSCULMENHABETE[illegible]EROGERMINEPARTA
AETERNAMREQIEM[illegible]TEEST[illegible]TURAEINDITIORDO
SERUETUTINDIT[illegible]ANTUMET[illegible]ERETDONABEATA
GLORIAHAECUI[illegible]USETSUMMA[illegible]TCAUSAQUIETIS
ISTEQUEIURA[illegible]NECONSERUAT[illegible]BERACHICEST
QUIBONASUMMACUPITRITEETMEDIOCRIADUCIT

Est orbi toto domini nam passio uita
Arua crux una spes libertatis abita
Lux laeta lucet diuino munere plena
Veraci nutu signat et praemia regni.

De numero septuagenario & binario cū eius significationib:

XXI

LEXQUOQUEUERADEIUINCENDAESTSORTEBEATA
ECCECRUCISCRISTIQUASOLUITURORBISABIRA
DUCITURADUITAMPORTUMCAPITATQUEQUIETIS
ARUIGENAEPRIMILAPSUMPOSTNAUFRAGUSIPSE
NAMQUIAPERUETITUMMORSUICITNOXIALIGNUM
ETGENUSHUMANUMFERALATEABSUMPSERATOMNE
FAUCIBUSAMORTISPERLIGNUMTOLLERETUTHOC
IURECRUCISPLACUITREPARANTIPONEREPALUM
DIREQUODQUEATROXMADIDOGLUTTIUERATALUO
EUOMERETSICCOLUERETQEHINCDEBITEPOENAS
INUASITRAPUITDOMINATUMQUODMALETRUXFUR
IDUOLUITSIGNAREMODISINDOGMATESCRIPTIS
TESTAMENTORUMDEUSAUCTOROPUSCRUCISIPSE
PRAEDIXITDOCUITSESEETCONPLESSEFATETUR
MAGNIPOTENSCRUXHINCIDEOSETOTACORUSCAM
EXCIPEREINLUCEMMONSTRATDATCALLEDICATO
RITEFAROSIUSTISSECUNCTAPERAERATESTANS
GENTESACPOPULOSADCELSAETPROUOCATASTRA
EXEMPTOSNOTATETHOCTISORATUALACRESSCIT
NONPARUUMFACEREHINCETREGNIDUCITADALTA
HOSTEFITEXPULSOUICTRIXNECFALLITIMARTE
SEDSOLUMGENERISDOMINANSMIRACULASISTIT
OMNIAREGNASIBIPROPTERSUADONAMINISTRAT
DEUOTAETPLACIDAMANSUETAQUIETAREDEMPTA
QUOTHABETENLINGUASORBISETIURALOQUELAE
HOCNUMEROSIGNATADITUMUENIENTIBUSATQUE
TRAMITISHOCPANDITSALUATORDISCIPULORUM
NAMOCTIESUTNOUIESUARIETOSDICITURORBIS
HINCQUENOUEMPIERELLIQUIASINLUCEBEATUM
SPIRITUUMDATUROCTAUAUTSUPPLERECREATOR
UELLITRITEDIEHOCETCLAUDERESAECULAFINE
OMNIANAMQ;ORBISSCELERACONSUMPSITINIPSO
FLAMMIUOMOCRUCISARDOREPATIENDOCREATOR
SEDTAMENEXCARNISPARTEASTDIUINARELUXIT
NATURAINSCRIPTOSOBRIUMPRODUXITETORTUM
LEGEMNEMPESUAMCRUCISORDINEFECITAMATAM
IURELEUEMSUAUEMETSCANDENDIMUNEREDITEM

In cruce lex domini decoratur luce corusca.
ntes & linguę sociantur laude sacrata.

De monogrāmate in q° xp̄i nom̄ cōphensū in cui⁹ medietate tēp⁹ p̄dicationis ipsius denotatū ē. & in alia medietate tēp⁹ ante iudiciū ē futurū in quo antacrist⁹ regnaturus estimat̄.

XXII

CRISTUSAMORQUOTUMMIHIQUIPIAMUNERADATHAEC
CARMINISHICPRETIIŪHICUIAPORTIOFIDAQIETIS
QUIBONACUNCTAPROBAHSOPETANTAETTALIARITE
DONASUISFAMULISLARGITURADISTAQUECUNCTOS
HORTATURMISERANSSPONQETPIECONDITORARCEM
IAMPOSSEIMPETRAREPOLISCEPTRAALTAQUEREGNA
ISPESFIRMAFIDESSUM[illegible]ETCUPITHI[illegible]SANCTE
CASTUSAMORNECAMATMEMORANSHAECPEKDITIORSA
DONAQUIDEMHAECUENIENSHUCORB[illegible]LITEIOCANDA
SPARSERATINMUNDOANTERIOREUALENTIAFRUCTU
QUODOCUITMUNDUMDEDICANSHEINDETERIORAHIC
PRAECEPSMALLETABIRELOCADANSIURAMAGISTER
NOSCEREEUANGELIIETDIRUMMANSUESCEREMOREM
UTDEUSARCEPOLIETIUSTUSCUMADUENERITISTUC
AUCTORABAETHEREIIUSTISDAREPROEMIAPATRIS
DEXTERATUNCMERITISCAPIATBONAMUNERADIGNIS
ISTEQUIDEMNUMERUSSAHNTISSIGNATUTRUMQUE
ADUENTUMDOMINIHINCARCEBATQUANDOTYRANNUM
QUANDOU[illegible]ICFACTUSIANLABONAREDDIDITORBI
POSTQUE[illegible]UUM[illegible]UNCTISBAPTISMAPROBACDIDITORE
HUCSUN[illegible]QUANDOSALUAMSPATREIU[illegible]USITUR
IUDEXEHOM[illegible]SALPIXISTUMPROEMIASANCTAHINC
FERTPRI[illegible]ISALTODAREEETUS[illegible]IDERESUPERNI
TEMPESACRAMFA[illegible]EMQUOSQUERSHUNTIATAUCTUS
ESSEBONISMERITISFSALLENDUMCANTICAPARTOS
QUAECANTARESOLETSO[illegible]LMAUTSCRIPTASERENA
APOKALIPSISHABENTDILLUCIDAIBIAGMINAFERRE
GLORIA[illegible]
ALLELUIASONA[illegible]UDHAC
ETDEUSETDOMINUSPLCANDUSNOTERUBIQUEEEST
QUODIUUETISHOSSCR[illegible]UTALMESTARISARCE
CUAPPAREBITOUAHSS[illegible]RUO[illegible]UMHINCETAPITALMI
TURBANILLPERDENSA[illegible]ANDALAINA[illegible]QUETIRA
DEUOTOSFAMULOSFRUMENTAUTMITTATINHORREUM
FELIXQUIUALETATQELIIETCUISCANDERECAELUM
ETLAETUMDOMINIBENECRISTINTENDEREUULTUM
CUIMANETALTUSAMORPERFECTIOREDDITUROMNIS
ANGELICISQUECHORISPERMIXTUSGAUDETUBIQUE
LAUDIBUSETCERTATCANTANDOPSALLERECHRISTO
CANTICARITENOUAHOC[illegible]TDIUMDEPOHERENESCIT
REGNAQUIAAETERNASCTUETBENEGAUDIANOU[illegible]

Nam alma decet radiare scripta hinc quod nomine chri[illegible]
Sancta salutaris laudat haec scriptio christum.
Christus homo est placidus nempe arbiter hic quoque [illegible]
mundi est

De numero uicenario & quinario & eius sacramento.

XXIII

NOBILISECCEMICATFLOSREGISHOMINEPICTUS
ATQENOTISSIGNANTUICTORISFACTAPOTENTIS
CORNUALAETACRUCISTRINOSICCONDITAUERSU
QAENUMERANTSEXINSIGNIQATERARTEMONADES
PERFECTUMQUEDECUSOSTENDUNTREBUSINESSE
OMNIBOMNIPOTENSQUASCONDIDITATQ:REDEMIT
CLARADIESILLAESTQACONDITOROMNIAFINXIT
NONMINUSHAECLUCETDOCTORQACUNCTABEAUIT
TUMBONACUNCTABON;COMPLEUITFACTACREATOR
HUNCPIECUNCTAPIUSOPERABENEDIXITAMATOR
QUATTUORERGOPLAGASLAUDATSENARIUSORBIS
SEXMICATINNUMERISPERFECT;PRIM;ETIPSEEST
DIUIDITIPSEDIEMTOTUMCONSTRINGITETIPSE
ANNIMENSISQ:BISSEXTILISATQUEQUADRANTIS
HICNUMERATORADESTATTOLLENSTEMPORANUTU
SAECULAFINECAPITETCLAUDITLIMITEMUNDUM
UITAMPERPETUAMTUNCREGNAETLUCIDADUCTO
DATSUPERASTRAPIISDIMITTENSDEBITAUULTU
INDERECONSIGNANSIESUSPIAPROEMIASCISTU
EXOMNIMUNDOHISQUOSTANTADDONACORUSCANS
CONDUXITFIDEILUXUIUUSETINDIDITHAUSTUS
UERUSAMORDECORATIUSTIBEATATQ:OPUSALMUM
ERGOPLAGISORBISCONSIGNATABOMNIBASTHIC
APPOSITUSNUMERUSENUNDIQEPERGEREPLEBES
ADCRUCISAUXILIUMPIANUMINAPOSCERFIESUS
PERFECTUMQ:DECUSPERFOCTODOGMATEDISCANT
PERFECTAEFIDEIQODFACTABENIGNASEQUATUR
OMNIANEM[illegible]MHAECTESTANTURUBIQE
PERFECTUMPERFECTAQIDEAFORMONSADECORUM
QUAEUERTIGOPOLITORNATQAECONDITOLYMPUS
QUAEMAREQAETELLUSQAECAELICONTINETAULA
ASTQUOQUENOSHOMINESINREBUSPORTIOPARUA
RITECRUCEMCANTUSALUAHTEMETUOCESONEMUS
QUIBENENOSFECITQUIQ:AUXITQUIQUEREDEMIT
CARMINEETINCELEBRICREBROSCANTEMAMORES
QOSSATISIPSEOPERESACROETTUTAMINENOBIS
IAMIMPENDITSUASITIUSSITOSTENDITAMAUIT

Fortis conpleuit cristus sua famina uirtus.
Victor consignans iesus pia proemia clarus.

Denumero centenario & q̄dragenario atq: q̄tnario eiq: signifi-
— cattione.

XXIIII

ATNUNCUOSCANTATENOUUMBENEDICITECRISTO
PLEBSCANTUMDILECTADEOSANCTISSIMUSORDO
PSALLITENONALIISUOSMETIMITABILECARMEN
INMORTALEDECUSCAELESTEHOCANTETRIBUNAL
ANTEQUATERSAENOSSENIORESQUATTUORATQUE
DIUERSAEFORMAEANTEANIMALIAIURESUPERNA
PRIMITIAECHRISTOINMACULATONUMINISAGNO
ATQEDEOUEROINMACULATAEETSORTISHONORES
ESTISUOSEMPTAEQECOHORTESSANGUINISOSTRO
CAELOEXTERRIGENISCANTATISRITETROPAEUM
CITHARISMODULANS[illegible]LTUMLAUDESERENAT
UESTRAMANUSSACRAU[illegible]ATRIAREPLETUBIQE
CEUUOCESTONITHRU[illegible]SCLAMORIBUSAETRAM
TAMQAMETMULTARUMMU[illegible]ESUOXREPLETAQARUM
LINGUAQEUESTRADOLIIGNARANECNOUITINIRA
ANTETHRONUMDOMINISCTISSEDDICEREDIGNE
LAUDESCARMINAETARTATISBENEHICUEPARATI
PERSIGNAQUAENONSPERHITUESTERGREMIOREX
NĀHOCNULLUSDIFFUDITDUXHISOLUSETAUCTOR
INDERISOFAMINEQIHOCMODOSPLENDIDADONAT
MUNERA[illegible]EHINCILLIPROBUSORDOPIIQUE
UIRGINEOINHABITUMARESQUQ:FEMINALACTANS
INFANSATQ:ANUSPARITERIUUENESQESENESQUE
QINONPOLLUTESTISNEXUUMQUAMMULIERUMHIC
QAPROPTERIAMITISUBIIUSTISPROEMIADONAT
OMNIPOTENSPERGITIESUSQUOUIRGINISAGNUS
INPRATISDEPASCITOUATQUEMRITESEQUENTES
SIDERACELSASUPEROPASCUAPASCITISAGRIET
NUNCIAMUESTRACAPITUIRTUTUMPROEMIAUITA
IURESTOLAMQAMUIRGINISEHRESATTULITUNAM
NEMPEALIAMINFINEAGNUSCUMCORPOREREDDET
POSCITEPOSCOCRUCISUOSMETPERSIGNABEATA
OPOPULITURMAEPLEBSAGMINATURBACOHORTES
QUISUPERASTRALOCUMSEDESQ:TENETISINARCE
QUODNOBISUESTERLAUSREXETCONFERATAGNUS
PROEMIALAETADEUSCUMSANCTISLUCESUPERNA
AUDIREUTLICEATUESTRUMPERSAECULACANTUM

Inmaculata cohors cantas tu ue[...]
Rex ubi iesus ouat quo pascit uirgin[...]
Carmina que nullus diffuso famin[...]
hic uester grex nisolus et splend[...]

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

De alleluia & amen in crucis forma ordinatis.

·XXV·

LAUSPIAPERPETUASANCTORUMINLUCESUPERNA
ADSISTERRIGENISALIQUIDQUODDICEREDIGNE
IAMDETEUALEANTAUIDAQUEIMPLEREDECENTER
ORABONISPOSSINTMODULISETCANTIBUSALMIS
NEMPEEGOTECECINICRUXISTOINCARMINEUIUO
UERSIBUSEXOPTANSCANTANDOETREDDEREUOTA
SEDTUCUNCTASUPEREXCELLENSMUNERANOSTRA
MAIESTATEPOTENSUINCISTERRESTRIAUINCIS
SIDERACELSAPOLINECSATUALETULLUSHONORI
NAMQUETUOFACERECONDIGNANECADDEREUERBA
TEMPTAUIQUEIDEOHICEXCAELISMYSTICAUOTO
DUCEREUERBATIBICONTEMPLANSAPTAFIGURAE
DISPOSUISIGNISDISPERSOETTRAMITECANTUS
INSERUIANGELICOSINTEXIETUERSIBUSAPTIS
NEMPEAMENINMEDIOUITAESIGNACULASPONDET
ALLELUIACRUCISCIRCUMDANSCORNUACOMPLET
ETSACRAMEFFIGIEMCAELESTICARMINESIGNAT
NAMIUSTIHINCSCEPTRADEUOTEETMUNERATOTA
EXSUPERANTNARRANTESHUNCSPEIARDORUTORE
INMISSUSBONADETPALMAEETMORSILLAREMOTA
AUFUGIATPRIMAMNOCUITQUAELIUIDASTIRPEM
HUMANIGENERISTRUCULENTAABSORBUITATQUE
PROGENIEMTOTAMETDETRAXITINIMAPROFUNDI
ATNOSQUOTQUOTAMORIHCAELOSELEUATISTINC
RITESACRUMDOMINIPLACEMUSCARMINEUULTUM
CARMINENAMQILLOQUODERITINSEDIBUSALTIS
QODCANTANTIUSTICANTABUNTPERPETEUOTOET
HOCTUMRITEPLACETSIIMPLEMIUSSATONANTIS
MENTIBUSETSPECIEFACTISETFAMINELINGUAE
NAMTANTUMSERMOHAECIUSTINONPROEMIACARA
ACCIPIETSEDUERABENEPERFAMINAUIRTUSCUM
HAECLAUSNONBONALAUSSEDUERIFICTIOFALSA
SITQUAEMACHACANITALTAUULTPARUAMERETUR
ERGOACEUOSCRISTUMLAUDATEFIDELITERODIS
CAELESTESPOPULIUIRTUTESUOSQUEPOTENTES
IUSTORUMETPLEBESQIINCAELISSISTITISARCE
[illegible]ITEALLELUIAPERSAECULACHRISTO

[illegible]aus unius in arce polorum.

De pphetarū sententiis que ad passionē xpi & nram redemptionē ptinent.

XXVI.

ERGOPROPHETARUMBEN E TECRUXFAMENHONORAT
PRAEDICATEXALTATRE S ONATTUAFACTAFUTURA
INSPIRAT·SACROTUNC P LEBSQODPROTULIYORE
SPIRITUSETSANCTUSI L ISMANDAUERATINTUS
OMNIACUMCRISTUMREP A RARELOQUNTURETINTE
CONFIXUMDOMINUMCON C EDEREREGNABENIGNIS
DAUIDPERFOSASILLIN I CPALMASQUEPEDESQUE
DIXERATATQECIBOFEL T RADIETPOCULOACETUM
DEQUETUOLIGNOREGEM A SSERITOMNIBUSIPSUM
HUICPUEROHUMERISES S EIMPERIUORATESAIAS
CORPUSPERCUSSUMMAN U UMEXTENSUMOREBEATO
CONSPUTAMFACIEMPER P ENDENSFUNUSETASTUM
ATQ:LEUATAMADTEDISP E RSOSCURREREISRAHEL
HIEREMIASAGNUMDESC R IBITCEUHOLOCAUSTUM
ADTRACTUMSINEUOCEP I UMLIGNOQUECIBANDUM
HIEZECHIASCERNITUI S UTAUGRAMMATESIGNUM
ERUEREPLEBEMATQ:CRY C ISDUCENTISADINSTAR
SICTUSANCTASALUSUI R TUSESUISAPROPHETIS
ESPLACITASUPERISCR Y XHUICESNAUITAMUNDO
HAMDANIELCRISTUMDI X ITHICPLEBEABINIQUA
MULTANDUMETFINEMDE H ENCHOXIATOTATENERE
OSEESALUANDUMPOPUL U MMORTISQUOQUEMORTE
PRAEDICATATQEIOHEL I LLAPRAEDIXERATHORA
ETSOLEMETSTELLASLU C EMNONFUNDERETERRIS
HOCIDEMETINFAUSTAF E STAPRAEDIXERATAMOS
ABDIASINSIDIASIONA S QUOQUEFUNERAFINXIT
MICHADEIMONTEMNAUM N UNTIATULTIOQUIDSIT
CORNUASANCTACRUCIS A MBACUMPRAEDICATORE
SOFONIASQUEDIEMDUD U MDOMINIAUDITAMARAM
AGGEUSHINCQEPOLOSD I XITTERRAMQUEMOUERI
ZACHARIASIESUMRENO T ATPERSORDIDAUESTIS
PLAGASINMANIBUSFIX A SPLANGEREQUEMULTOS
MALACHIASCERNITSUM M UMDOMINAREPERORBEM
ARDENTIQUEROGOMUND U METSUDAREMIHISTROS
HAECTUAFACTAPROBIE N DICEBANTOREPRIORES
CRUXALMAUATESHAECE D IDITAUCTORINHISQUE
TUPIACONPLERASHAEC O OMNIAPASSIOCHRISTI

Es placita superis crux huic es nautta mundo.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

De aptoꝝ dictis eadē rē innouo testamto.

·XXVII·

HECMINUSERGOTUACUSTODITIURACARACTER
RITENOUITESTAMENTIETPIAMUNERAPANDIT
QUAEDEUSALTUSHOMODIUINUSDETULITORBI
PERTECRUXSACRAUOTOUENERANDAFREQENTI
PROMISUMCOMPLENSETUERAXDOGMATAUATUM
SEDOMINUMTESTANSLEGISUETERISQ:NOUEQE
QUIGEMINUMMUNDOPATEUERBOFECITABYSUM
HOSHILARATACTUSATIANSUOTOANTERIORES
QUISOLABATURUERAXBONUSOMNIBUSAEQUUS
UNDEQEAPOSTOLICUSIUSTEPERFAMINAFIDA
ALMATROPAEATUSERMOCRUXLAUDATUBIQUE
PRINCEPSORBESONATEXIMOPECTOREPETRUS
TALITERENLAUDESFATUPIUSOPTIMEDICENS
ESTFRATRESCHRIST;PROUOBISSTIPITEPASS;
EXEMPLUMTRADENSCLARUMUESTIGIAQUOUOS
EIUSPERGATISCUIUSSACRAUULNERASANANT
HINCCREDOACCIPIATORANTISFAMINAIESUS
SIDONISUSEIETSIHONOSARTEMIBITETODIS
IPSEQUIAMITISHONSORDENTMUNERAHAECEI
ASTIACOBUSHINCHOSHORTATURFAMINEPURO
EXEMPLUMPONENSCHRISTUMDEFINELABORUM
HINCQ:MONETSCRIBENSALTIDUXOREIOHANNES
CASTUSAMORMANEATTETSOBRIAUOTASERENET
IESUSUTESTPASSUSDEUOTEPROPTERAMOREM
SICNOSMENTEPIASOCIOPATIAMURAMOREHIC
IESUMPERTYPŸCUMPIEUERUMPSALLITIESUM
IUDASDUCTOREMETPESSUMFIDISETINIQUIS
PAUXILLUMHAUDPAULUSORAUITTEMETINORE
CRUXSACRACUMDIXITSEIAMNESCIRELOQ:LAM
TESINENECLAUDEMSCIREDAREFAUCIB:ULLAM
INCAELISTERRISMAGNUMPERTARTARANOMEN
TEPROPTERCRISTISIONDETSATRITEUALERE
SICETAPOSTOLIC;LAUDATCONCORDITERORDO
UATIBUSANTIQISCONIUNGISCUNCTARAPINA
PASSIOSANCTAPIEIESSUPERSAECULACRISTI

dote tibi metra sono his te iesus inmodis
do nisus ei et si honos artem ibi te todis

De adoratione s(an)c(t)e crucis ubi opifex ipse p(er) se dep(re)cat(ur) & ubi imago adorandu(m) subt(us) cruce(m) genua flectit.

XXVIII

OMNIPOTENSUIRTUSMAIESTASALTASABAOTH
EXCELSUSDOMINUSUIRTUTUMSUMMECREATOR
FORMATORMUNDIHOMINUMTUUEREREDEMPTOR
TUMEALAUSUIRTUSTUGLORIACUNCTASALUSQUE
TUREXTUDOCTORTUESRECTORCAREMAGISTER
TUPASTORPASCENSPROTECTORUERUSOUILIS
PORTIOTUQEMEASANCTESALUATORETAUCTOR
DUXUIALUXUITAMERCESBONAIANUAREGNIES
UOXSENSUSUERBUMUIRTUTUMLAETAPROPAGO
ADTEDIREXIETCUMULANSHUNCDIRIGOUERBA
MENSMEATELOQUITURMENTISINTENTIOTOTA
QUICQUIDLINGUAMANUSORATETBUCCABEATE
CORHUMILEETUITAIUSTASACRATAUOLUNTAS
OMNIATELAUDANTETCANTANTCRISTESERENE
NAMQ:EGOTEDOMINUMPRONUSETLAETUSADORO
ATQ:ECRUCIDEMISETUAEHINCDICOSALUTANS
SPEMOROTERAMUSARAMARASUMARETOROHINC
HOCMEUSESTARDORCLARUSHOCIGNISAMORIS
HOCMEAMENSPOSCITPRIMUMHOCFAMENETORA
HOCSITISESTANIMIMANDENDIMAGNACUPIDO
UTMETUPIESUSCIPIASBONECRISTEPERARAM
OBLATUMFAMULUMQODUICTIMASIMTUAIESUS
HOSTIAQODTUASIMMEMETCRUCIFIXIOTOTUM
IAMTUACONSUMATETPASSIOMITIGETAESTUM
CARNALEMUITIACONFRINGATDEPRIMETIRAM
REFRENETLINGUAMPIETATISUERBAREPONAT
MENTEMPACIFICETUITAMDEDUCATHONESTAM
NAMQUETUUSQUANDOTOTOFULGESCETOLIMPO
IGNEUSADUENTUSTORREBITETARDORINIQOS
TEMPESTASSTRIDETCORNUIAMMUGITETORBE
ANTEAPPAREBITQUANDOCRUCISAERESIGNUM
TUMROGOMEERIPIATFLAMMISULTRICIBIPSA
ATQEPOETAMAGNIPROPRIUMDEFENDATABIRA
CUICANOIURECANAMHRABANUSUERSIBUSORE
CORDEMANUSEMPERDONUMMEMORABILECANTU
QUODDEDERATUITAEMEMETCLEMENTERINARA
QANDOIPSAIESUSCLEMENSROGOABERUITIMO
INFERNIREQIEMHUNCCRISTEARCEPOLORUM
DAMIHIHOCPOSCOSPERETUEREAOMNIACREDE
QUAEPROMISISTIHOCTENEROPIETATEFIDEQ
QUODUERAXFACISORDINEIUDICIOMNIAUERO
INUNCADSUPEROSINCAELISRITETRIUMPHAS
OLAUSALMACRUCISSEMPERSINEFINEUALETO

Oro teramus aram ara sumaret oro.
Rabanum memet clemens rogo christe
tuere o pie iudicio.

Mos apud veteres fuit ut gemino stilo praeclara ederent opera, quo iocundiora simul et
utiliora sua legentibus forent ingenia. Unde et apud seculares et apud ecclesiasticos
plurimi inveniuntur qui metro simul et prosa unam eandemque rem descripserant. ut decentius
taceam quod aliud beatus prosper ac venerandus vir Sedulius fecisse cernuntur. Immo ob id gemino stili
caractere duplex opus suum edunt ut varietas ipsa et fastidium legentibus auferat.
et si quid forte in alio minus quis intellegat. in alio mox plenius edisertum agnoscat. hoc igitur
exemplo atque hac de causa ego quidem vilissimus homuncio opus quod in laudem sanctae crucis
metrico stilo edidi ipsum vertere curavi ut quia ob difficultatem ordinis et figurarum
necessitatem obscura locutio minusque patens sensus videtur in metro in eo saltem in prosa
lucidior fiat. Non enim satagebam ut eisdem verbis quibus in metro usus sum sed eodem sensu in hoc
opere locutus essem. hoc idem Horatius vir acutus et doctus in arte poetica erudito
interpreti praecepit dicens: nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres. Interpres enim
ego quodam modo in hoc opere sum. non alterius linguae sed alterius locutionis ut et de
sensus veritatem explanem. quapropter rogo lectorem ut non fastidiose accipiat
nostrum laborem. sciatque me non superfluitati studere velle sed utilitati. Nec ulli invidere
velle conferre. Bonitas omnipotentis dei mihi concedat ut quicquid boni in mente teneam opere perficiam
et quicumque nostrum laborem fraterne accipiat deo largiente eterni gaudii nobiscum
particeps existat. De prima figura in qua Christi imago
manus in modum expandit crucis.

Ecce imago salvatoris membrorum suorum positione consecrat nobis saluberrimam
dulcissimam et amantissimam sanctae crucis formam ut in eius nomine credentes
et eius mandatis oboedientes. per eius passionem spem vitae eternae habeamus
ut quotienscumque crucem aspiciamus ipsius recordemur qui pro nobis
in ea passus est. ut eriperet nos de potestate tenebrarum. degluttiens quidem
mortem ut vitae eterne heredes efficeremur. profectus in celum subiectis sibi
angelis et potestatibus et virtutibus. utque recogitemus quod non corruptibili
argento vel auro redempti sumus de vana nostra conversatione paterne traditio-
nis. sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati et inmaculati Christi ut simus
sancti et inmaculati in conspectu eius in caritate. ut per haec efficiamur divinae
consortes naturae. fugientes eius que in mundo est concupiscentiae corruptio-
nem. Sunt quippe et in ipsa pagina nomina eiusdem redemptoris nostri versibus
conprehensa. quaedam ex divinitatis eius substantia. quaedam vero ex dispensa-
tione susceptae humanitatis assumpta. ut ostenderetur quidem mediator
dei et hominum. et patri est consubstantialis in deitate atque coequalis. et matri
in humanitate suscepta connaturalis atque consimilis. quia omnem
naturam nostram ipse perfecte suscepit absque peccato. qualitas autem eorum
facile pro ratione subternexam potest cognosci utrum ad divinam vel ad humanam
pertineat naturam. Christus namque grece a chrismate est appellatus hoc est unctus.
sacerdotes ergo et reges apud iudeos sacra unctione in vetere testamento ungebantur
et ideo Christus unctus appellatur. qui rex et sacerdos est. quia non oleo materiali sed
oleo letitie hoc est spiritu sancto unctus est prae omnibus participibus suis. Christus vero ebraice
messias dicitur. Iesus ebreum. grece soter latine salutaris vel salvator. [illegible]
cunctis gentibus salutifer venit. Emmanuel ex hebreo in latinum significat nobiscum
deus. scilicet quia per virginem natus deus hominibus in carne mortali apparuit. [illegible]
unitam cum patre substantiam. Dominus propter servientem creaturam. Deus dicitur propter
caro. Unigenitus vero vocatur per divinitatis excellentiam quia sine fratribus. Primogenitus
susceptione hominis in qua per adoptionem gratiae habere fratres dignatus est quibus esset primogenitus.
[illegible] patri ab unitate substantiae appellatur. substantia enim vel essentia grece usia dicitur.
unum. utrumque enim coniunctum sonat una substantia. Principium eo quod ab ipso sunt omnia
[illegible] cum nihil est. Finis vel quia dignatus in fine seculorum humiliter in carne nasci et
quia quicquid agimus ad illum referimus et cum ad eum pervenerimus ultra quod queramus
[illegible]. Os dei est quia verbum est eius nam sicut per verba que per linguam fiunt

sepe dominus illa uel illa lingua ita pro dei uerbo ponitur. os quia mos est ut ore uerba
formentur. Verbum uero ideo dicitur quia per eum omnia pater condidit siue iussit. Veritas quia non fal-
lit sed tribuit quod promittit. Vita quia omnia uiuificat. Imago dicitur propter parem simi-
litudinem patris. Figura quia suscipiens formam serui operum uirtutumque similitudinem patris
in se imaginem atque inmensam magnitudinem designauit. Manus dei est quia omnia per ipsum facta sunt.
hinc et dextera propter effectum operis totius creaturae que per ipsum formata est. Brachium quia ab ipso
omnia continentur. Virtus quia omnem patris potestatem in semet ipso habeat et omnia potest. Sapientia
quia ipse reuelat misteria scientie et arcana sapientie. Splendor propter quod manifestat.
Lumen quia illuminat. Lux quia ad ueritatem contemplandam cordis oculos reserat. Sol quia
illustrator. Oriens quia luminis fons et quod oriri nos faciat ad uitam eternam. Fons
quia rerum origo est. uel quia satiat sitientes. ipse quoque. A et ω quia initium et finis. Paraclitus
id est aduocatus quia pro nobis intercedit apud patrem et culpas nostras remouendas curam gerit.
Sponsus quia de celo descendens adhesit ecclesie. ut essent duo in carne una.
Angelus dicitur propter annuntiationem paterne ac sue uoluntatis. unde et apud prophetiam
magni consilii angelus legitur. dum sit deus et dominus angelorum. Missus dicitur quia uerbum
caro factum est. Homo dicitur quia incarnatus est. Mediator quia de morte ad uitam nos per-
duxit. Propheta quia futura reuelauit. Sacerdos quia pro nobis hostiam se obtulit.
Pastor quia custos est. Magister quia ostensor. Nazareus uero a loco. nazareus a merito
id est sanctus uel mundus quia peccatum non fecit. Sed quidem et aliis inferioribus rebus nominum species adse-
trahit xpistus ut facilius intellegatur. Dicitur hic panis quia caro. Vitis quia ex sanguine
ipsius redempti sumus. Flos quia electus. Via quia per ipsum ad deum imus. Ostium quia per ipsum
ad deum ingredimur. Mons quia fortis. Petra quia firmitas est credentium. Lapis
angularis uel quia duos parietes ex diuerso id est de circumcisione et preputio in unam fabri-
cam ecclesie iungit. uel quia pacem angelis et hominibus fecit. Lapis offensionis quia ueniens
humilis offendere meruit increduli. et factus est petra scandali. Fundamentum hic ideo
uocatur quia fides in eo fundata est. uel quia super eum catholica ecclesia constructa est. Agnus dicitur
propter innocentiam. Ouis propter mansuetudinem. Aries propter principatum. Edus propter
similitudinem carnis peccati. Et uitulus pro eo quod pro nobis est immolatus. Leo pro
regno et fortitudine. Serpens pro morte et sapientia. Et uermis idem quia resur-
rexit. Aquila propter quod post resurrectionem ad astra remeauit. Nec mirum si uilibus
significationibus figuretur. qui dum sit patri coeternus ante secula filius. nostre natus est uili-
tatem non spernens. natus est in tempore hominis filius, uerbum enim caro factum est et habitauit
in nobis. Sunt ergo uersus quinque qui in linea humani corporis specie forinsecus circum-
dante conscripti sunt. quorum primus incipit a medio digito dextere manus et sic in indice
transit postea in pollice se erigens et per brachium dextrum ascendens in uertice
capitis finitur. qui talis est. Dextra dei summi cuncta creauit olim.
Secundus a capite descendens similiter in medio digito sinistre manus finitur. Ac
Xpistus laxabit e sanguine debita mundo. Tertius uero a quarto digito
dextere manus qui medicus uocatur incipiens et per auricularem dextrum
brachium subtus ducens in latere dextro usque ad uentrem medium descendens

rursusq: a dextro genu in radicē pedis desinit ita. In cruce sic positus de
soluens uincla tyranni. Quartus q̇ppe ī radice pedis dextri extius inci
piens int̄ media crura ascendens ad radicē usq: pedis sinistri extius puenit
ita. Aeternus dominus deduxit ad astra beatos. Quintus idē a radice
pedis sinistri ext̄ usq: ad genu ascendens & a uentre medio plat̄ & brachiū sinis
trū usq: ad mediū digitū ptingit ita. Atque salutiferam dederat deus arce
coronam. In ueste q̇dē femora circūdante sunt uersus hi duo elegiaci. Ueste
quidem parua hic tegitur qui continet astra. Atq: solū palmo
claudit ubique suo. In cessarie ū capitis ei scriptū ē. Iste est rex iustitie.
In uultu q̇q: m̄to & papillis & umbilico c̄tinet istud. Ordo iustus deo.
In corona ħ cap̄ cingente istud. Rex regum & dominus dominorum. In
cruce nāq: iuxta cap̄ ei posite s̄. iii. litt̄e. hoc ē. A M & Ω q̄ significat initiū
& mediū & finem ab ipso om̄ia c̄phendi. Ex positio uersuū

Ecce fili dī & dn̄s dn̄antiū expansis manib: suis speciē restaurantis honorandā
ostendit hic. & recte hunc unū pastorem grex sacer eccłe iustū colit. & in eo m̄
q̇ in cruce sua mēbra fatigare pmisit recte om̄s popłi pbant redemptorē q̄a hc̄ tot̄
iuris parentē ēē sacra scripta p̄dicat. hc̄ q̇q: ego idign̄ agnoscens p modulo meo om̄iū
sūmitatū culmē ad doro dn̄m ihm. & credo q̄ ipse ē rex regū. Iudea ū que stimulante
inuidia inuentrix maloꝝ ē. inique suū occidit regē. ipse tam̄ cū gl̄a resurgens
arma impioꝝ p uerbū euangłii sui. sc̄dm pmissionē pphetarū potentr̄ subuertit
at nos q̇ in illū credim̄ ī ipso letem̄. dū q̇ cūq: aetn̄ū dn̄m illū ēē n̄ c̄fitet̄. male
ac pniciose dubit& q̄a hic auctor om̄iū rerū in toto orbe colit̄. cui cuncta dec&
subici. q̄a dextra sūmi pris pba & sc̄ā. ablatā p̄dā de pfundo inferni sanguine
suo eripuit & talit̄ ī cruce posit̄. celeste regnū suis c̄cessit fidelib:. hic ē ds̄ pnci
piū omnium rerū. hic nobcū ds̄. hic origo & finis uniuersoꝝ ē. lux uera imago dī pris.
inuisibilis os dn̄i. splendor lucis aetn̄e. q̇ c̄substantialis pri. sol iustitie. uerbū dī. & ex
lumine lum̄ ē. hic coequlis uirt̄ & man̄ dn̄i ē. dux iustoꝝ. & pph uer̄ quē filiū dī uni
genitū & p̄mogenitū iuste c̄fitem̄. hic ē lapis angularis credentib:. lapisq: of-
fensionis & petra scandali ī fidelib:. idemq: hostiū uite ē. en indut̄ ueste xp̄s
ueritas. q̇d mistice significᵭ exponā. uestis q̇q: xp̄i lex diuina ē. que uili tegmi
ne litt̄arū auctorem rerū om̄ia c̄tinentē q̇dā m̄ amplectit̄. ad quē tot̄ mund̄
celū & t̄ra & mare & uniuersitas create ptin&. q̇ pugillo caelū metit̄. & t̄rā
palmo c̄cludit. hīē n̄ra nata q̇ p n̄ra redemptione suscepit. q̇si uestimentū diui
nitatis ei. Nā ħ splendorē maiestatis ei ab humanis c̄spectib: caelat. & ra
dios claritatis ei corā oculis impioꝝ absc̄ondens claudit ipse tam̄ miracul coru
scantib: ac tonante euangłio uer̄ dī ī notuit. iste q̇q: magni c̄silii angłs ac
sūma deuotio dī populo missus ē. Docens uidelicᵭ sapientia & custos paci
fic̄. fons uite etn̄e. brachiū dn̄i. & panis uiuus q̇ de celo descendit. petra
atq: xp̄s. oriens lucifer. & uerus medic̄. clauis dauid. uia uite. & agnus dī
q̇ tollit peccata mundi. serpens q̇ exaltat̄ mortuos uiuificat. mediator

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

dei & hominum vermis & homo captivam ducens captivitatem. mons dei. aquila alta petens.
advocatus pro nobis. leo de tribu iuda. pastor bonus. & hedus peccata nostra portans.
fundamentum fidei. ovis innocens. sacerdos secundum ordinem melchisedech offerens panem
& vinum. vitulus namque & aries pro nobis immolatus est victima quia filius est eternus patris
idem damnatus est ad penam ligni. hic utique ante luciferum & ante omnem creaturam
ex patris est genitus utero. & temporaliter in novissimo processit ex matris alvo. atque ut salva-
-ret humanum genus ad crucem venit eternus conditor christus qui est super omnia deus benedictus in secula.
At haec figura crucem christi *Descripta figura in qua sancta crux in tetrago-*
in quattuor cornibus cuncta complecti predicat. sive que in celis sive *-no depicta est.* II
que in terra sive que subtus terram sunt. Omnia videlicet visibilia atque invisibilia inventa &
non inventa. quia quattuor crucis cornua tot quattuor loca continent in quibus rationales
versantur creaturae id est celestium & terrestrium & infernorum & super celestium. De quibus & paulus apostolus
loquitur. ut in nomine ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium & infernorum. De tribus pauli
testimonium est. videamus & quartum. laudate dominum celi celorum. & aque que super celos sunt
laudent nomen. Rursumque ab apostolo dicuntur celestia & alia super celestia. Sive quattuor
species totius creaturae id est esse vivere sentire & intelligere. in quibus omnis creatura subsistit.
Nam alia tantum sunt. sed nec vivunt. nec sentiunt. neque discernunt. ut sunt lapides.
alie quippe sunt & vivunt. sed nec sentiunt neque discernunt. ut sunt arbusta
& omnia germina. alia vero sunt vivunt & sentiunt sed non discernunt. ut sunt
bruta animalia quibus vis est sentiendi sed non subest ratio intelligendi. Alia vero sunt
vivunt sentiunt atque discernunt. ut sunt angeli & homines. qui essentia subsistunt. vita
vivunt. sensu sentiunt intellectu discernunt. Sunt & ipsius anime quattuor affectio-
nes quibus anima tota vel ad bona vertitur vel ad mala. has & antiqui subtiliter inve-
nerunt. & eorum inventa probantes. postea susceperunt id est timere ac dolere. cupere atque letari.
hae ergo si sese crucis presidio ordinantur atque muniuntur in religiosis hominibus salutifera esse
probantur. licet eas vitia esse stultitia quorundam sapientium huius mundi existimant.
quasi si ita esset & eas non peccatores omnino habere non possent. aut perdita recte non affectus
aliqui possent dici. sed morbi. At cum tales animorum motus inveniantur in sanctis apostolis.
& prophetis. quis ita dissipiat ut eos vitia credat ex quibus deo placuerunt illi qui vitiis plusquam
cetera homines restiterunt. Itaque apostolus paulus de timore sic loquitur. Timeo autem ne sicut serpens
seduxit evam astutia sua. sic & vestri sensus corrumpantur a caritate que est in christo. Item de
cupiditate fiducialiter dicit. cupio dissolvi & esse cum christo. sed & de tristitia quam alii
dolorem appellant idem doctor gentium ait. quia tristitia est mihi magna & continuus
dolor cordi meo pro fratribus meis. qui sunt cognati mei secundum carnem. Nam & ad romanos
scribens ait. Gaudeo inquit in vobis. sed volo vos sapientes esse in bono & simplices
in malo. David quoque propheta & psalmista de timore ita dicit. Timor domini sanctus permanens
in seculum seculi. Item timete inquit omnes sancti dei. De tristitia vero ita dicit. Contristatus sum
in exercitatione mea. Item de concupiscere idem dicit. Concupivit anima mea deside-
-rare iustificationes tuas in omni tempore. & concupivi salutare tuum domine & lex
tua meditatio mea est. Delectari quoque idem psalmista exhortans sanctos dei dicit

letamini in domino et exultate iusti. gaudete iusti in domino. Hunc ergo timorem uel amorem hanc cupiditatem uel hoc gaudium qui reprehendere uoluerit ipsum reprehendit apostolum uel prophetam qui per tales affectiones non solum deo placuere sed et iam quosdam alios ad id ipsum exhortati sunt. Et qui horum extorres fuerint inter criminosos quos essent sine affectu culpauerunt. Non ergo has affectiones habendo sed eis male utendo delinquimus. Quia humanorum affectuum proprietas hominis indicat creatorem. Qualitas uero bonam uel malam significat uoluntatem. Ac sic motus hi qui in hominibus affectiones sunt. haec eadem ipse in bene utentibus uirtutes. et in male utentibus passiones uel perturbationes. aut ut quidam uolunt egritudines fiunt. Ille quoque bene eas utitur qui non suam sed dei quaerit facere uoluntatem. ut iam non sibi uiuat sed ei qui per sanguinis sui effusionem in cruce illum redemit. Qui cum apostolo dicere potest. Ego enim iam per legem legi mortuus sum. ut deo uiuam christo confixus sum cruci. Viuo autem iam non ego. uiuit uero in me christus. Quod autem nunc uiuo in carne in fide uiuo filii dei qui dilexit me et tradidit semet ipsum pro me. Omnia ergo haec sanctae cruci conueniunt quia in ea omnium creator passus est christus. Nam passio christi caelum sustentat. mundum regit. tartarum perfodit. In ea confirmantur angeli. redimuntur populi. conteruntur inimici. stabiliuntur subsistentia. animantur uiuentia. conseruantur sentientia. inlustrantur intellegentia. inde timor ductus a poena fideles liberat. tristitia salubris poenitentes a peccatis mundat. concupiscentia boni uirtutum fructus germinat. gaudium uitae spe confidentes laetificat. Omnium quippe auctor hanc sanctam sibi prouidebat machinam. hanc construi uoluit ut in ipsa restauraret et coadunaret omnia per ipsum christum dominum nostrum. Sunt quoque uersus duo in ipsa cruce conscripti quorum prior est. O crux quae summi es toto dedicata tropaeo. A summo in ima descendens. Alterum. O crux quae christi es caro benedicta triumpho. A dextra in sinistra crucis tendens. Sunt et in tetragono circa crucem IIII uersus quorum primus qui super crucem est hic. O crux quae excellis toto et dominaris olimpo. Qui uero infra hic est. O crux quae dederas rupto plebem ire ab auerno. Qui autem in dextra habetur in anachrosticide positus est hic. O crux dux misero latroque redemptio mundo. Et qui in sinistra habetur in telesticide hic. O crux uexillum sancto et pia cautio saeclo. Notandum autem quod O litteram quae circuli habet similitudinem idcirco in IIIIor angulis tetragoni et in IIIIor cornibus crucis nec non et in media cruce posuimus ut ostenderetur omnia sanctam crucem sua potentia concatenare. et in ueneratione christi copulare quae sursum et quae deorsum sunt.

O sancta crux quae potestate inclata excellis super omnia. Tu in caelorum arce superna caelorum potens regis agmina. Quia crucifixi in te regis uirtus et diuinitas totam te potentem et totam sanctam fecit. maxime cum passionis eius iudicium semper te exsistat. Qua propter merito te reginam cum christo rege uocamus. quia regni caelestis aditum per te primum meruimus. Dumque humanitatis eius ac diuinitatis gratiam ipsum portans promeruisti. in unius dei omnipotentis laudem sacra confessione christicolas sociasti. Nam multiplices laudes deo in sanctis angelorum coetibus

excitas & simili ratione adglorificandū dm̄i deuotos reddis t̄rarū
incolas. Te generalit̄ tot᷒ orb aer. mare. & ignea celoꝝ sidera s̄c̄ificant
ac specialit̄ una queq; species creature exquattuor mundi partib;
tota deuotione celebrat. Hoc q̄q; omīū adunata c̄fessio p̄stet̄ q̄
abet̄no lumine ilustrata nob̄ celestis regni gaudia demonstres. & de-
monstrata pie querentib; dones. cū utrūq; facis dispensatione diui-
-na ut & corde credulo & uera c̄fessione dm̄ xp̄m c̄fiteam̄. & p̄ hanc
fidē ad ipsū p̄uenire mereamr̄. O crux xp̄i que p̄ desideratā ei᷒ uictoriā
es benedicta. q̄ magnā & q̄ clarā suo amore te omīū c̄ditor reddidit.
Uiuificationis enī munere te ditauit. & adh̄ salubrit̄ erex̄ ne antiquus
hostis q̄ p̄mū parentē nr̄m sibi c̄sentientē de paradiso eicit. diutius
inrisionis elogio p̄genie ei᷒ ī exilio dānatū fatigaret. O pia crux dn̄i. q̄s te
decantans metro digne resonare ualet & totā potentiā tuā uerb enar-
rare. Pulchra nites ornatu. teq; cernentib; gloriosa appares. taxus
mortifera longe ate fugit. calamiq; aromaticus. & pin᷒ semp̄ uirens.
honori tuo se subiciunt. Cedrus q̄q; diutina. & uermib; ip̄forabilis. Mirra
guttiflua. & melito odoris iocundissimi ad odorē tuū stupent. Nard᷒
spicoma & cipssus odoris boni. maxtix q̄q; gutta lentisci & tus ara-
bica. gutta indie. & ammomū siriacū. balsamū iudee & bidelliū fisonis.
maiestatē tuā uerentes sup̄ se uotis exaltant nōie lic& sis asp̄ior ipsis
cū cruciatū resones. uirtute tam̄ redēptionis nr̄e ipsis p̄stas que c̄cedis
fidelib; ante xp̄i tribunal bonoꝝ opū fruct᷒ p̄cip̄e. O crux sacra;
que disruptis claustris īferni plebem s̄c̄oꝝ eripis. & celo conloca-
ueras. De tertiae figure specie iq̄ .ix. ordines angl̄oꝝ depicti sunt.

M erito q̄ppe s̄c̄oꝝ angl̄oꝝ ordines & celestis militie exercit᷒ nōie & nu- ·III·
mero s̄c̄e cruci c̄cordant ut et̄ni regis uictoriā claudent & magni
tudinē letitie sue honesto officio p̄dicent. cū ī solum ī hora natiuitatis
xp̄i laudasse & p̄ indeserto illi ministrasse sacer euangelii textus c̄me-
moret uerū etiā ī t̄pore passionis ac resurrectionis ei᷒ debito ei officio
ipsos adfuisse manifestissime narret. & maximeq; illos credi oport&
hui᷒ rei ēē deuotos. q̄a q̄nto digni᷒ ī ei᷒ militia militant. tanto deuoti᷒ ei᷒
triūphū laudant. Nouē ḡ sunt ordines angl̄oꝝ ut s̄c̄e sc̄ipture nob̄ c̄m-
dat auctoritas. h̄; angli archangli uirtutes potestates p̄ncipat᷒
dominationes throni cherubin & seraphin. sed ad h̄ exponenda
beati pape gregorii. uerba ponam᷒. ēē namq; anglos & archanglos
pene om̄s sacri eloq̄i pagine testant̄. Cherubin q̄q; atq; seraphin
sepe ut notū ē libri p̄phetarū loquunt̄. Quattuor q̄q; ordinū nōia
paulus apl̄s ad effesios enumerat dicens. sup̄ omē p̄ncipatū & pote
statē & uirtutē & dominationē. q̄ rursus ad colosenses scribens ait.
Siue throni. siue dominationes. siue p̄ncipat᷒. siue potestates.

Dominationes uero principatus ac potestates iam ad Effesios loquens descripserat
sed ea quoque Colosensibus dicturus premisit thronos. de quibus nec dum quicquam Effesiis fuerat
locutus. Dum ergo illis quattuor que ad Effesios dixit id est principatibus et potestatibus
uirtutibus atque dominationibus coniunguntur throni. quinque sunt ordines qui specialiter
exprimuntur quibus dum angeli et archangeli. cherubin atque seraphin adiunctas
procul dubio nouem esse angelorum ordines inueniuntur. unde et ipsi angelo qui primus
conditus est per prophetam dicitur. Tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus
decore in deliciis paradisi dei fuisti. Quod notandum quia non ad similitudinem dei factus
sed signaculum similitudinis dicitur. ut quo subtilior est natura eo illum imago similius
insinuetur expressa. Qui in loco mox subditur. Omnis lapis preciosus opimentum tuum sardius
topazius et iaspis crisolitus onix et birillus. saffirus carbunculus et zmaragdus.
Ecce nouem dixit nomina lapidum. quia profecto nouem sunt ordines angelorum. quibus nimi-
rum ordinibus ille primus angelus ideo ornatus et opertus extitit. quia dum cunctis
agminibus angelorum prelatus est. ex eorum comparatione clarior fuit. Sed haec dispositio
in cruce nouem ordinum angelorum quid nobis sacramenti innuat prosequamur. tenet
ergo hec species sancte crucis in inferiore sua parte duos ordines id est angelos et ar-
changelos. in brachio dextro duos hoc est uirtutes et potestates. in brachio
sinistro item duos id est principatus et dominationes. in medio unum id est thronos. in superio-
re igitur parte item duos. hoc est cherubin et seraphin. que et iam nomina
domini nostri ihesu christi in gloria predicanda satis conueniunt. eiusque magnificentiam
et potentiam narrandam decenter competunt. Quem enim angeli et archan-
geli in ima parte crucis positi denuntiant nisi eum qui de celo in terram descen-
dit magni uidelicet consilii angelum ad adnuntiandum mansuetis missum
ut fortior fortem alligaret. eiusque uasa deriperet. Et quem alium uirtutes pote-
states principatus dominationes predicant in brachiis crucis positi nisi eum de quo scrip-
tum est. Dextera domini fecit uirtutem. et item Data est inquit mihi omnis potestas in celo et in ter-
ra. Itemque. et factus est principatus super humerum eius. et uocabitur nomen eius admira-
bilis consiliarius deus fortis. pater futuri seculi. princeps pacis. et item et domina-
bitur a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terre. Throni quoque
in medio crucis positi. quem alium in se sedere notant nisi illum cui dictum est apostolo
teste. Thronus tuus deus in seculum seculi uirga recta est uirga regni tui. et psalmi-
sta. Sedes inquit super thronos qui iudicas equitatem. Et quem cherubin sera-
phinque significant in arce crucis posita nisi eum de quo dicit apostolus. in quo sunt omnes
thesauri sapientiae et scientiae absconditi. Et item deus noster ignis consumens est.
cherubin quippe plenitudo scientie et seraphin ardentes uel incendentes
interpretantur. Sed haec non ita predicamus de ordinibus angelorum quasi unigenito
illos coequemus. sed per subiectae creature officia et nomina dispensationis
illius sacramenta ueneramur. Est enim ipse deus et dominus angelorum ante omnia
uidelicet secula ex deo patre genitus. hoc est de substantia patris qui in nouis-
sima etatum seculi ex uirgine matre natus naturam in se suscepit humanam

addebellandū salic& mundi pncipē missus. ut expoliaret pnci
pat᷒ & potestates palā triumphans eos ī sem& ipso quē pat suscitauit
amortuis & cstituens addexterā suā icelestib: sup omē pncipatū &
potestatē & uirtutē & dnationē. & omē nom q̄ nōiat̄ ṅ solū ihoc
sclo sedetiā ifuto. omīa subiecit subpedib: eius & ipsū dedit cap sup
omīa eccle que ē corpus ipsius. Nouē ḡ litte maiores que ihac pagina
speciē crucis faciunt h̄ sonant. CRUX SALUS habentq: singule singulos
ordines angeloꝝ q̄ facile cuilib& patebit q̄ litteras nouit & nōia nouē
ordinū ṅignorat.

O tu scā salus & laeta passio xpī. Salue crux ueneranda dī que sapientia
lum & doctrix es orbterarū. que & uera laus amica uirt᷒ & clara philoso
phia ap celicolas trigenasq: indesinent uiges. & iā ap exercit᷒ angloꝝ q̄ī
claritate lucis etne manent. & ap hoīes quib: salus & pulchra renouatio.
p diutanā infirmitatē & antiquā peccatoꝝ uetustatē extitisti. Te
tot᷒ orb beatificat. te celoꝝ agmina conlaudant. Per te inoīe ihu
q̄ cuncta mundi sceptra simul & regū curuat impia. omē genu siue
uoluntate siue ui flectit. celestiū uidelic& trestriū & infernoꝝ. At mi
chael dux & princeps plebis dī te cfessione memorat. Cuncta celoꝝ sidera
& uirtute regere. & potestate tegere. eoq ara dī sis inq̄ immolat᷒ ē agnus
q̄ abstulit peccata mundi. q̄ clipeo beniuolentie ipse sedulo exultat.
q̄ cfessionis framea fidens bellū init cē draconē horridū antiquūq:
serpentē. & de hoste triumphans. ouat cū scōꝝ agminū milib:. h sibi pmu
loco petens. ut tuā laudē ppetuo ante tribunal decant& dnī. Igitr act᷒
iste formationis littarū & hic mod᷒ positionis nouē ordinū. nec n &
sors ipsa q̄ pmit᷒ adlaudandū redēptorē sacra angloꝝ agmina ordi
nant. talit suspensā iure statuit hanc crucē arā scilic& pontificis
& redēptoris nr̄i ut ipsa uera uita īse cestans ostendat laudantē
uirtutū uenerabilē senatū. sicut decet ut icruce que ē uera salus nr̄a
appareant bona & salubria scripta. ideoq: xps sem& ipsū humilians
descendit decoloꝝ arce. ut adse solidū fundamtū fidei augmtūq:
omnīū bonoꝝ ualide nos duceret. & docuit uerb factisq: suis nob
documta reliqt. & sic demū insca cruce nos redimns facta sua csuma
uit. hoc tu gabriel archangelus altissimi. & dispensator celestiū
nuptiarū lect᷒ claro famine uirgini reuelabas. qndo regni xps po
tentiā & saluationis ei᷒ op᷒ luculento sermone pnuntiauerās. Quid
& tu o rafael medicina dī numqd inillo mistico ope q̄ tobi ē oculos
apuisti felle orbū liniens scē crucis potentiā significasti. quae p
amaritudinē mortis xpī. peccatoꝝ tenebris remotis aetnā lucē
humano generi reddidit. Credendū ḡ nob ē q̄ facta angloꝝ que
uetus testamtū narrat aduentū & gtā significent redemptoris nr̄i

cum novum testamentum statim in primordio nativitatis eius gloriam in excelsis deo magno
tripudio cecinisse. et pacem hominibus adoptasse describit. Qua propter vos quoque praeclari
angelorum exercitus supplices obsecramus. ut dignas grates salvatori nostro christo
incessanter agatis. et sanctum nomen eius in saeculum benedicatis. qui nos per crucem appe-
titam mortem liberavit. et vestrum numerum ne diminutus propter proditores angelos
remaneret sanctis animabus conplevit in arce caelesti. De forma quarta sce-
III. In hac itaque pagina — matis ubi cherubin & seraphin sunt iuxta
crux domini simul cum figuris seraphin et cherubin circa se crucem depicti.
positis depicta conscriptaque cernitur. quae ideo inter opera hic intraducta est. ut osten-
deret quanta provisione ac dispensatione divina clementia humano ge-
neri semper salutem suam procuraverit. cum et ipsis spiritibus angelicis per propheti-
cam revelationem speciem redemptionis nostrae ante videri voluit et per opera
prophetica in tabernaculi templique aditis constructa. id est in ipsis cherubin iuxta
arcam ultra velum positis aeternam propitiationem mundo intimare decrevit.
Proinde licet et multa multi de habitu et situ horum animalium temptati
sunt. et alia atque alia diverso stilo non diversa fide scriptitarunt. mihi
tamen non incongrue videtur salva maiorum traditione ipsa animalia habitu
suo sanctae crucis exemplari figuram. cum et intervalla ipsius localiter servent. et
sursum atque deorsum in dextram atque sinistram situ suo similiter portendunt.
Denique de seraphin propheta esaias ita narrat dicens. Vidi dominum seden-
tem super solium excelsum et elevatum. et ea quae sub ipso erant replebant
templum. Seraphin stabant super illud sex alae uni et sex alae alteri.
duabus velabant faciem. et duabus velabant pedes. et duabus vola-
bant. et clamabant alter ad alterum. et dicebant. Sanctus. Sanctus. Sanctus. dominus deus exerci-
tuum plena est omnis terra gloria eius. Quid ergo sit iste senarius alarum seraphin
praefigurat. nisi crucis christi imaginem. Illae quippe alae quae superiorem partem
corporis sui id est faciem velabant. quae sursum ad caput erectae sint necesse
est et ob hoc superiorem partem crucis demonstrent manifestum est.
Illae vero quae infimam partem id est pedes velabant quoniam non deorsum demis-
sae esse credendum est et ob hoc inferiorem partem crucis significare. Illae vero
duae quae ad volandum extensae sunt. quid aliud quam transversum sanctae crucis
lignum in quo brachia et manus extensae sunt domini significant. et proinde in positio-
ne sex alarum seraphin manifeste totius crucis christi signaculum ex
pressum esse nemo sapiens dubitat. Bene quoque ipsa incendentes et ardentes
interpretantur. quia illam formam demonstrant in qua superatae sunt omnes adversa-
riae potestates et totius mundi peccata consumpta atque deleta sunt. Immo
ignem illum electis commendant. quem se dominus in terram mittere et ut arderet se
velle testatus est. et merito una voce ad laudem sanctae trinitatis omnes electos
cohortabuntur. Haec eos quoque qui ante adventum salvatoris nostri fuerunt. et qui in ipsa praesentia
incarnationis eius vixerunt. quoque adhuc usque in finem mundi post

ascensionē ei ī celos ad fidē cuertendi ē. q̄a omīs una passio xp̄i simul
redemit. de iudeis uidelic& atq; gentib;. Decē ūs cherubim illa que ī
tabnaculo siue tēplo fabricata erant q̄d aliud extensione alarū
suarū q̄ crucis xp̄i pferebāt imaginē. De quib; bene ī libro regū narrat
q̄ facta eēnt decē cubitoꝝ altitudinis. & decē cubit⁹ haberet a sūmitate
ale alteius summitatē ad cui⁹ etiā instar humani corporis forma cōparari
potest. cui⁹ pene tanta ē latitudo in extensione brachioꝝ a sūmitate digi
toꝝ unius manus. usq; ad sūmitatē digitoꝝ alteius manus. q̄nta ē alti
tudo siue longitudo a planta pedis usq; ad uerticē capitis. Haec ḡ iuxta
arcā & ppitiatoriū stabant. q̄a uerā ppitiationē ī incarnatione saluato-
ris humano generi demonstrabant. Hec & in modū crucis alas extensas
semp habebant. q̄ ppetuā n̄ram redemptionē in passione xp̄i saluan-
doꝝ rite intimabant. In cruce q̄q; hic uersus ē in longitudine a sūmo
deorsū uadens. En arx alma crucis en fabrica sancta salutis.
Iste q̄dē ī latitudine. En thronus hic regis haec conciliatio
mundi. In seraphin q̄q; & cherubin uersus elegiaci cscripti. Nā ī sera
phin illo q̄ sup̄ dextrū cornu stat hi sunt uersus. Signa crucis
xp̄i ast seraphin celestia monstrant. Penarum atque situ
hac cuncta sacrata probant. In eo ū q̄ sup̄ cornu sinistrū hi.
Nam haec socia exultant celebrando hac laude super-
num. Conclamantque tribus sceptra sabaoth uocibus.
In cherubin namq; dexteriore uersus isti sunt. Hinc signant cheru-
bin haec labbara sancta triumphum. Distensisq; alis
brachia tensa notant. In sinisteriore q̄ppe isti. Qae latere
assistunt arcae & sacra opercula condunt. Factaque
propitia officio ipsa probant. EXPOSITIO UERSUUM.

At uos supnae cohortes cherubin & seraphin iā nunc de celo laudate
nom̄ regis u͞ri ih͞u xp̄i q̄a ignis amoris & sapientie u͞re ita bene
ard& si puro famine ī redemptoris laude splendeat. cū uera & diui
na ē laus illa q̄ pasca n͞rm̄ .i. passio & resurrectio redēptoris n͞ri uere
n͞ra p̄dicat ēē uita. uerus uitaq; lucis fuit⁹ ē xp̄s quē cū p͞re & sp͞u sc͞o d͞nm
d͞m sabaoth sociali laude celebratis. q̄ tc̄ ī hora passionis uic tristitiā
mortis. & n͞c regnans ubiq; exultat in gaudio resurrectionis. O beata
seraphin q̄ſ sit u͞ri amoris ardor dicite. si fiatis in celebratione hac
habitus u͞ri iura celestia monstrate. si hac multa & ualida laude
significetis uictorē supnū pandite. hinc cfidenter ego p uob in m͞s
ipsi & meis respondeo. unū naq; est q̄ nob demonstrant. hoc
q̄ in alarū suarū positione affirmant. iā dudū nob p̄nuntia. te
in figuris sc͞e crucis arā sacratāq; decus hostie q̄ ita immolatū
aedunt q̄q; ipsa uoto laudis que sit uirtus redēptionis n͞re. ac bon.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

p̄mioꝝ que tribuere nob rex xp̄s decreuit. cū in hac ara sc̄dm suū
ꝓpositum passus consūpsit flām̄a passionis sue iniquitates & peccata
scelerum nr̄oꝝ cunctasq; aduersarias potestates in monito sue mortis
supansuit. atq; p̄ncipē hui mundi foras eiciens districta eius claustra dis
rupit. & uetustatē peccatoꝝ nr̄oꝝ deleuit reddens nob benign dn̄s &
rex uirtutū ipsa regna paradisi. in quib; prim̄ cdit hō positq; fuerat. hq;
omīu fideliū ora p̄bant. & uirtutes & miracula que dī in hoc munde
p̄sc̄os fac̄ testant̄. q dī humano generi ī carceres & tenebras istius
mundi iuste damnato auxilia mandatoꝝ dederit. causa ꝑpetue
mortis euadendi. Conditor itaq; & rex nr̄ q ꝓ nob ī alta crucis c̄fixus ē
stipite. q̄ magis dec& thronū impiale uocari q̄ seruile tormtū. qa
impator nr̄ xp̄s regnū sibi ī ea & potestatē, in celo & in tra c̄stituit.
hostes supauit. & mundū dō reconciliauit. haec uexillū xp̄iani est
popli. hec framea q̄ cū hoste sortim̄ bellū. haec ī signe uictorie
nr̄e. cum hac hostes nr̄os ꝑcutim̄. hac arma iniquitatis frangim̄.
ꝑ hanc ad coronā alleuam̄. & uirtutis p̄mia capimus. ꝑ ꝓpt ea exul semp
& alienus a bono ignis cupiditatis. sato que ē ꝑfectio in morte xp̄i
parata sit. cherubin ergo illa que ī tabnaculi tēpliq; c̄structione
iuxta arcā ꝑ altare thimiamatis stabant. h uexillū crucis extensio-
ne alarū suarū. nec n̄ & tota positione situs sui. hanc sc̄am arā demon
strabat. que mistica unctione lincta triumphū xp̄i & certami
nis ei palmā ꝑfigurabant. hec itaq; animalia cherubin disten
sis alis. laeta facta xp̄i adducunt. & beata ea ēē alma atq;
manifestis ī dicius tradunt. ipsa qq; seraphin ad hoc pandunt os suū
ut cū celos. & trā plenos ēē glā dī p̄dicent. iā ꝓpe ēē tēp q carnal
hinc abeat luxus. & uitia recedant dicant. Demq; cuncta simul
h animalia ꝑcipue ī tamant alarū suarū officio. saluatoris brachia
ī cruce ēē ꝑtensa. ī hisq; trabi atq; subleuari. n̄c miscdia om̄s q̄s ipse
ꝑ modū ī uniuersali iudicio meritis c̄digna rependens in sede locabit
beata. tc̄ palā illos ꝑ discussionē p̄bando. q̄s iā ante sibi notos & bonis
opib; auctos p̄bauit amando. istoꝝ g̃ uatū ꝓphetie de passione dn̄i
ullo m̄ n̄ dissentiunt nec significationes istoꝝ animantiū fallunt
In hac g̃ pagina crux sc̄a p̄ mediū De quinte figure forma
tendit q̄ttuor q̄drangulas formas ubi q̄ttuor tetragoni
circa lata ei positas hn̄s ad osten- circa crucē c̄sistunt.
dendū celestis edificii structurā eccle uidelic& dī uiui que & dom ei ē.
columna & firmamtū ueritatis. ad hanc g̃ domū ptinent electi angli
quoꝝ nob similitudo in futa uita ꝑmittit dicente dn̄o. illi h q
digni habent̄ sc̄lo illo. & resurrectione ex mortuis. neq; nubunt.
neq; ducunt uxores. neq; enī ult̄ mori poterunt. equales enim

angeli sunt et filii dei, cum sint filii resurrectionis. Ad hanc pertinet et ipse
mediator dei et hominum homo Christus Iesus ipso attestante cum ait: Soluite templum
hoc et tribus diebus excitabo illud. Quod exponens euangelista subiunxit:
hoc autem dicebat de templo corporis sui. Dicit autem apostolus de nobis: Nescitis quia
templum dei estis et spiritus dei habitat in uobis. Si ergo ille templum dei per assumptam
humanitatem factus est, et nos templum dei per inhabitantem spiritum eius efficimur,
constat itaque quia figuram omnium nostrum et ipsius uidelicet domini et membrorum eius
quae nos sumus templum illud materiale tenuit quod Salomon rex edificauit
in Hierusalem. Sed ipsius tamquam lapidis angularis singulariter electi et pretiosi
in fundamento fundati, nostri autem tamquam lapidum uiuorum super edificatorum super
fundamentum apostolorum et prophetarum, hoc est super ipsum dominum, quod ostendit apostolus dicens:
fundamentum enim aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est, quod est Christus
Iesus. Qui propterea recte fundamentum domus domini potest uocari, quia sicut ait Petrus:
non est aliud sub caelo datum nomen hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. Et item: Ad
quem inquit accedentes lapidem uiuum ab hominibus quidem reprobatum, a deo autem electum
et honorificatum, et ipsi tamquam lapides uiui superedificamini domus spiri-
talis in sacerdotium sanctum offerentes spiritales hostias acceptabiles deo
per Iesum Christum. Possunt ergo huius fundamenti lapides primi ac fundationis habi-
les patriarche et prophete apostoli et martyres non incongrue accipi, qui siue prae-
dicando siue operando siue patiendo fidei fundamenta nobis iecerunt,
et quorum auctoritatem in doctrina exempla in actibus imitatione in tole-
rantia certatim turba fidelium sequitur. Nam sicut apostoli et martyres post saluatoris
incarnationem passionem et resurrectionem atque ascensionem in caelos per totum
orbem spiritale edificium domus dei Christum praedicando siue etiam pro Christo morien-
do fabricati sunt, ita ante aduentum eius incarnationis patriarche atque prophete
in suo tempore populo et in his regionibus in quibus degebant semper aliorum uitam uerbis
atque exemplis in melius conuertere satagebant, quatinus digna conuersatione
deum habere mererentur habitatorem ipsumque sibi esse sentirent deum propi-
tium sub cuius dominatione positi cognouerunt omnipotentem. Bene ergo in libro
regum scriptum est de illa typici templi edificatione quod praecepit rex ut tolle-
rent lapides grandes lapides pretiosos in fundamentum templi et quadrarent
eos. Lapides ergo pretiosi sunt sancti uiri qui meritis sunt praeclari, quadrari bene
iubentur ac sic in fundamento poni. Quadratum namque omne quocumque uertatur
fixum stare consueuit. Cui nimirum figure assimilantur corda electorum
quae ita in fidei firmitate consistere didicerunt ut nulla occurrentium ad-
uersitate nec ipsa etiam morte a sui rectitudine possint statu incli-
nari. Quales uidelicet doctores ecclesia non solum de Iudea uerum etiam de gentibus
perplures suscepit. Recte quidem in sancta cruce haec edificatio in sancta cruce de-
monstratur, quia in ipsa id est in passione Christi tota ecclesia catholica fundata
fabricata perfecta atque dedicata est. Nec hoc edificium umquam uenire et

adeffectū . n̄ percucē liberet̄ gen' humanū nec ipsius sacerdotis digne
cōpleret̄ officiū . n̄ ipse sacerdos in cruce fieret . sacrificiū . Inipsa h' cruce
tinet̄ hic uersus scriptus . Inclita crux domini xp̄i funda
men et aulae . In tetragonis ů circa crucē positis uersus scripta n̄ per
circuitū penit' girant . h̄ē ut finalib; litt̄is ad incepti uas p anfractū redeant.
Sed omīs in dextro angulo suo sup' incipientes . p sinistrū sup̄ ad sinistrū
infra . in decē & nouē litt̄is descendunt . Postea tr̄ū in dextro angulo
sup' ultima littera incipientes & descendentes p dextrū inferius
uadentes ad sinistrū usq; infra decem & septē litt̄is pangunt & sic
unus q̄sq; uersus quattuor tetragonoꝝ xxxvi . litt̄as tenet . q̄ utiq;
numerus ē tetragoni plani & senarii in sem& ipso multiplicatione
c̄fecti sicut in sequentib; demonstrabimus . E st h' uersus hic tetra-
goni subtus dextrū cornu crucis posita . Te patriarcharum lau
dabilis actio signat . Subtus sinistrū ů posita tetragoni iste ē .
Plebsque prophetarum diuino famine iussa . At eius q̄q;
q̄ sup̄ dextrū cornu crucis posit' ē talis ē uersus . Agmen apo
stolicum pandit tua rite tropaea . Supra sinistrū ů talis ē .
Martirū et ipse chorus effuso iure cruore . EXPOSITIO UERSUUM .
Te in crux s̄cā dī obsecro ut tua uirtute meū pect' ifirmū
benedicas . ut dignis laudib; eterni regis inte tropheū ualeā
decantare . q̄m celestia simul ac terrena uno federe c̄iungas . pactū
c̄firmes . & mortis uincula dissoluas . O tu sacer apostoloꝝ coet' &
martirū ordo laureat' iure uos domus xp̄i posuistis fundam̄ta .
q̄s ipsa in arce gestat pulcherrima . uoce q̄ppe u̅r̅a & exemplis deo
plebē sacrā adq̄sistis . & s̄cām ac salutarē crucē xp̄i, iure i in p̄mo fundamine
p̄dicationis c̄locastis . q̄a illā in ea crucifixi dn̄i uirtus adportandā totam
dn̄i eccl̄e machinā rite roborauit . Uere q̄q; ipsa humanū genus
adunatū dedicauit . firmaq; erecta ē . columna desiderans ostendere q̄ p ipsā
eterna dom' celesti regno c̄locanda exsurgit . aula uidelic& iusti regis sponsiq;
eccl̄e . hanc tu dn̄e xp̄e tropheū nou-tū iure dominationis . Cruore redēp
tionis . uiaq; directionis . oct̄ in mundo erexisti . q̄ xp̄icolū genus foedus
iustitie seru& . sp̄nat diabolū rite dānatū . & uincat pietate hoīē inimicū .
q̄a tu illi fauor laudis . & timor c̄seruationis . uirtusq; boni op̄is . ac palma
uictorie . atq; corona remunerationis es . O inclita crux dn̄i aule xp̄i
p̄tiosū fundam̄tū . tu pulchrior es florifera specie omniū germinū .
tu excelsior cedris libani . tu p̄tiosior albo lapidi pario . que q̄dratas iungis
petras iuuentatū lapidū ifirmo fidei fundam̄to . patriarcharū q̄q; coet'
& retus antiquissim' iure p̄ma fundam̄ta iacit initio totius edificatio
nis . q̄ p̄mū sano dogmate corda deuota sibi obedientia ad domum
regnatura sup omnia dō fide iunxer̄ . Postea p phete uerba p̄dica—

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

tionis pluerant ut regi xp̄o unā aulā montis p̄ceptisq; suis inhoc
certaminis loco c̄struerent · q̄a omnīs hec fabrica eccle p̄fessionē
nōis ih̄u xp̄i adceleste regnū eleuat̄ · eiusq; uoce īstructa rite uiget
bona uite c̄structio · hec enim iunctio adlata s̄cē crucis quattuor te-
tragonorū hoc signat & omine sacro reuelat nob̄ intellectū · ut sciamꝰ q̄
nos una recta & ductor optimꝰ iubeat ire · hoc ē adpossidendū regnū ꝑpē-
tuū omīs itaq; q̄s xp̄i uisitatio sua mansione īlustrans templum dō
dicare dignat̄ · & cū his s̄cīs parietib; insem& ipsū lapidē angularē
coadunans · adp̄fectionē celestis edificii p̄ducet · De specie sexte figure ubi de .iiii. uirtutib; p̄cipuis cōmemoratio fit. .VI.

Quantos gᵘ & q̄les fructꝰ lignū s̄cē crucis germine
suo p̄ferat dignū ē etiā inhoc sacro carmine m̄
cōmemorare · cuiꝰ fructꝰ etnꝰ ē · & radix ꝑpetua · cuiꝰ
odor mundū repl& · & sapor fideles satiat · cuiꝰ splendor solē supat ·
& candor niuē obfuscat · cuiꝰ cacumē polū excedit · & cuiꝰ ī fimū īfer-
na penetrat · cuiꝰ firmitas humilia exaltat · & cuiꝰ potentia exaltata
humiliat · Omniū enī uirtutū iocunditas p̄ ipsū & ī ipso mundo c̄lata
ē · q̄a ī ipso rerū p̄fectio c̄pleta ē · in ipso celsitudinē suā prudentia
demonstrat · in ipso soliditatē suā iustitia reuelat · ī ipso potentiā suā
fortitudo c̄signat · ī ipso moderamina sua tēpantia c̄laudat · hic etiā
prudentia adq̄sitionē sapientiae & c̄p̄hensionē ueritatis deuotis c̄cedit ·
atq; hinc prudentiae intelligentiae & memoriae dona omīs fidelis
p̄cipit · hic iustitia fidei fundamentū posuit · atq; hinc pietatis
& religionis g̃re q̄q; & uindicationis eq̄tatē unicuiq; distribuit ·
hic fortitudo blanda cuncta & aduersa magnificentissime
c̄tēpnit · atq; hinc fidentiae patientiae & p̄seuerantiae exempla ꝑpo-
nit · hic tēpantia inlibidinis ac p̄uaricie īsolentes impetꝰ frena
disciplinae inicit · atq; hinc pudicitiae & c̄tinentiae demtiae q̄q; & sobrie-
tatis multiplicia dona desiderantib; inpendit · hoc uidelic& ligno
ab ipso plantatū ē de q̄ dic̄ ꝑ p̄ph̄ ligni c̄parationē faciens · & erit
q̄si lignū q̄ plantatū ē secus decursus aquarū · q̄ fructū suū dabit
in tēpore suo · & foliū eiꝰ n̄ decidit · & omīa que cūq; fecerit p̄spabunt̄ ·
Decursus gᵒ aq̄rū s̄ cotidiani transitus deficientiū poplōꝝ & de-
sem& ipsa ueritas dic̄ · si in uiridi ligno hec faciunt in arido q̄d fiet ·
lignū gᵒ secus decus decursus aquarū ē cū foliis & fructu ... ita p̄tectio-
nis sue nob̄ umbraculū p̄ferens apparuit creator incarne & hu-
manū genꝰ p̄ resurrectionē aduitā erex̄ q̄ p̄fectū cotidie ibat
ad mortē · Uere enī istud lignū dedit fructū in tēpore suo q̄n̄do
saluator passione & resurrectione sua cōpleta ecclam p̄ totam
mundi latitudinē ī se uitē uerā coadunatā cunctis uirtutib;
fec̄ abundare · ipso h̄ testante · ego sum inq̄t uitis & uos palmites ·

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis
facere. Spiritales enim hic gignuntur fructus, quos enumerat apostolus dicens:
Fructus autem spiritus est caritas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benig
nitas, fides, modestia, continentia, et reliqua. Bene ergo in sancta cruce spiritalis adhi
betur fructus, quia omnium bonorum in ea crucifixus est auctor. Nam ex parte carnis
dum in ea mori voluit Christus, salutem integram humanum percepit genus. Granum frumenti
cecidit in terram et gloriosam martyrum segetem protulit. Unus stipes portavit hominem
suspensum et totus mundus ad caeleste dedicatur regnum. Iudea gens insolens
suum interimit perimere regem, et toti orbis gentes ipsum susceperunt redemptorem,
qui in semine Abrahae benedicentur omnes nationes terrae. Quattuor ergo hae figurae
in unam crucis formam dispositae quattuor principalium virtutum tenent nomina,
prudentiae quoque iustitiae fortitudinis et temperantiae, ex quibus omnis virtutum series
procedit, et in quibus ratio bonae vitae consistit. Sunt ergo memoratae figurae
secundum trigoni speciem coniunctae, sed variis gradibus distinctae. Factae sunt
enim in duobus lateribus unicuique formae septem gradus, ut ostenderetur
omnis virtutum ascensus in divinis carismatibus constare, et nullum nisi per septiformis spiritus
gratiam eas posse impetrare. Tenet quoque haec positio sanctae crucis in trigonis suis
quattuor versus XXXVI litterarum, id est singulis singulos, quorum primus qui in supremo
positus est trigono tenet hunc versum, incipientem a dextro angulo superiori et
circumeuntem per totos angulos usque ad illum unde incipiebat ita: Arce crucis
domini summa prudentia sistit. In infimo hoc trigono incipit
versus hic a dextro angulo desubtus et vadit per totos circum usque ad ipsum
a quo initium capiebat ita: Iustitia et prona mandat se parte
tenendam. Dextrae hoc partis trigonus tenet hunc versum ab infimo
angulo primum sursum ascendendo, sicque circumeundo totos usque ad
initium suum ita: Forti sed in dextro cornu fert spicula tudo.
Sinistri vero trianguli versus a media angulo initium sumit gradiens
primum ascendendo usque ad altum angulum, indeque per totum ad caput
suum revertitur ita: Cum in laevo moderans disponit iura
modesta. Modestia ergo per sincopam scripta pro temperantia ponitur, spe
cies pro genere. EXPOSITIO VERSUUM.

Omnipotens virtus et omnipotentis patris summa sapientia Christe fili dei, tu
es verus dominus qui totum mundum adornas decore sanctae crucis, dispensasque
pietatis tuis pia dona salutis. Nam quadriga virtutum quattuor cornibus sanctae
crucis detenta apta ostendit sacram seriem specierum ex ipsa procedentem
in triumpho victoriae regis Christi consecratam, et per passionem proficuam esse toto
orbi ad impetrandum fructum pietatis et adipiscendam aeternam beatitudinem.
Virtus est animi habitus, naturae decus, vitae ratio, morum nobilitas et linguae
moderatio. Haec quippe cuncta ostendit crux religiosis hominibus iusta laude
probanda tractandis. Cuncta simul bene placita deo depingens et singula

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

ēē salubria, p̄dens· tua sc̄a prudentia teneru͂ mundu͂ ab initio docuit
quando p̄ martyriu͂ abel iusti p̄ innocentia ponendā animā demon
strauit. Dete iustitia bene feruens zelo diaboli pompā sp̄nens &
xp̄i grāe obsequendu͂ suasit· p̄te castus amor in iciis dī erigit se adsec-
tandu͂ uitalia consilia. hoc ē doctrinā mandatoꝝ dī· ut fraudē
maligni de penetralib: humani cordis auferat· & fideles dī adten
dentes ad celestia p̄mia· supare carnis c̄cupiscentias doceat.
ipseq: amor p̄ uniuersu͂ mundi latitudinē scōs p̄dicatores ducit.
arguentes uitia & uirtutes c̄mendantes docentesq: p̄ eugl̄iu͂ redēptori
grās agendu͂· q̄ sc̄dm uetu͂ p̄phetiā nouissimis tēporib: incarnat͡ ē.
& mandata tradens euangl̄ica· signis & miraculis uer͡ ds̄ innotuit.
Concedens omib: fidelib: sibi· ut p̄ fidē plenā & baptismu͂ lucē aet
nā c̄quirerent. illisq: c̄tentas aurib: celestē doctrinā capiebant.
dedit in modu͂ bone t̄re uberē ex uerbi semine uirtutu͂ fructu͂
p̄ferre. & si qua incentiua natē teis orirent͡. abscisa euangl̄ii
cultro flāma sp̄s sc̄i c̄cremarent· ut sine ullo impedimto
diuinu͂ germ̄ & sp̄tales dilicias regi xp̄o exhiberent.
Hos ḡ fructus p̄mu͂ fides —— & religio xp̄iana p̄ p̄dicatores
eugl̄ii plantauit. Deinde grā uirtutu͂ puros· & ab omi sorde
alienos ostendit. Dehinc patientia scōꝝ in tribulationib: p̄bauit.
pactu͂ qq: & societas uere c̄cordie coadunatos. & iseparabiles
demonstrando stabiliuit. ex in m̄ uirtute c̄stantie fortiter
roborant͡. & p̄uerā humilitatē ilesi custodiēnt͡. ut p̄ discretio
nē in augmtu͂ p̄ficere ualeant. & p̄ longanimē p̄seuerantiā
usq: ad c̄gruā maturitatē p̄ueniant. Post h̄ q̄dē iā ultimi iudicii
falx mittenda ē ut messis albens q̄ granu͂ frumti paratu͂
crucis intra c̄ditu͂ glosu͂ & multiplicatu͂ p̄ duxit. apparente
ipso iudice uiuoꝝ & mortuoꝝ p̄ angloꝝ ministeria colligat͡.
& p̄ sententiā eiusdē iusti iudicis in horrea celestia felicit͡ c̄locet͡.

Recte ḡ quaternariu͂ numeru͂ p̄fectione **De septime figurationis**
sacratu͂ pene nullus ignorat. & ideo **plasmate ubi de IIII.**
bene illu͂ i forma crucis xp̄i c̄figuratu͂ **elementis narrat.** VII
totus orb͡ ueneratur͡. Sic q̄dē mundu͂ q̄ttuor elemtis c̄stare. id ē
igne· aere· aq̄· t̄ra· & totu͂ orbē q̄ttuor t̄minari partib: siue an
gulis notu͂ ē· oriente scilic& & occidente aq̄lone & meridie. q̄ttuor
quoq: sunt uicissitudines tēpoꝝ· i· uer aestas autu͂n͡ hiems. &
quattuor q̄drantes natalis diei. i. q̄t senehore que tam his intuis
dinoscunt͡. mane uidelic& & meridie uesp̄e & intēpesto. sed
q̄m cruci c̄ueniant͡ possit h̄ dispositio coaptari t̄ctandu͂ est.
Si erectā crucē uoluerimus aspicere. ignē q̄ supmu͂ ē elemtoꝝ

mare illi̇ć locem' aerem q̊q: & aq̃ que media sunt inelementis. intrans-
uerso crucis ligno q̄ ꝑmediū stiptas erecti ducit̄ designem'. tr̄a
ū que grauissima ē & imū intreatis. tenet locū inferiori parti crucis
deputem'. Hec q̊ [illegible] omia elemta sic q̊dā natē ꝓpinq̊tate sibimet
cōmiscunt̄ ut mundi integritatē ēficiant. ita etiā q̊tuor partib:
crucis sibim& sociant̄. ut ꝑfectā speciē ei' demonstrent. Si ħ
q̊tuor plagis eā orb̄ uelim' assignare iacentē metiam'. necēe ē
ita ut ꝑmā partē ei' orienti extremā occidenti dextrā aq̊lon:
sinistrā austro deputem'. Similit̄ q̊q: q̊tuor uicissitudines tempoꝝ
seu q̊tuor partes natalis diei. eadē dispositione incruce possunt
adunari ut una species anni siue diei ēgrue inhis queat ostendi.
Ver enim atq: aurora ortū lucis & coalescentia ītra germina ordine
suo ꝓfer̄. & obħ bene orienti deputant̄. Aestas ħ atq: meridies
ꝓpt̄ feruorē austro comparant̄. q̄a dū inhis celi partib: sol erigit̄
flagrantiore mundū torr& calore autūn' nāq: & uespa iure occi
denti mancipant̄ eoq̄ tē omiū fructuū tr̄e messis finit̄. & tota
diei spatia t̄minant̄. hiems ħ̊ & intēpestū septētrioni assimilant̄
eoq̄ tē tr̄a frigore torpeat & magis q̊eti q̊ alicui opi tēp' oportunū
sit. Igit̄ dū omia ꝑ crucē ēstat ēē recupata. & ꝑ x̄p̄i passionē re
nata. ac meliorata. rite ad ei' laudē cuncta ēueniunt q̄a ipse ē
cū p̄re & sp̄ū scō un' d̄s cui soli tres benedictiones ille ēpetunt q̊s
tres pueri incamino ignis ardentis omīs creatas ad laudē creatoris
exhortando cā nebant atq: dicebant. Benedicite omia op̄a dn̄i
dn̄m. & cet̄a. deq̊ dic̄ & psalmista. Laudent eū celi & tr̄e mare
& omia que ineis s̄. q̄a sc̄dm apłm ex ipso & ꝑ ipsū & in ipso s̄ omia
ipsi honor & gl̄a insc̄la sc̄loꝝ am̄. Cur ū in rotis q̊tuor elemta siue
quattuor tēpora seu .iiii. plagas mundi depinxerim h̄ ratio ē.
q̄a omīs mundi machina tēporalis ē & q̊dā ꝑmixtione elemtoꝝ
atq: successu tēpoꝝ uariabit siue mutabilis salamone testante
q̄att. omia tēp' habent. & suis spatiis t̄nseunt uniuersa sub celo
nunc ignis aerē siccat. aq̃ humidiorē fac̄. Nunc tr̄a aquarū
alluuionib: afficit̄. nc̄ sol ardore siccat̄. aq̃ q̊ppe natā mobił
ē & quendā circulū cursu ēfic̄. omia flumina aīt ecłastes.
intrant in mare & mare n̄ redundat ad locū unde exeunt flumi-
na reuertunt̄ ut itēū fluant. ignis quoq: simılıt̄ natalē
motū hab& unde ad altiora se sēp erigit accensus & locum
sibi sup aera querit. Discurr̄ fulgura & crebris micat. ignib:
aether. tēpora nāq: circulis t̄nseunt. & uicissitudines .iiii.
tēpoꝝ ēnsiū orbib: eunt. Ann' q̊q: abeoq̄ sēp uertat̄ & inse
redeat. nom accepit. Dicit̄ & orb̄ tr̄e. uertigo poli

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

intus atque extra circum uoluet. girans girando uadit spiritus et in circulos
suos inreuertitur. quinque tenent zone celum obliquus quoque se signorum
uertit ordo. Sunt quoque et ipsi uersus in ipsis rotis conscripti speciis
siue circularis numeri .v. xxxvi. qui per senarium senario multipli-
cato in senarium terminat. quorum primus in supremo circulo hic est uersus.
Uer oriens ignis aurora hac parte relucent.
In infimo uero hic. **Autumnus zephirus tellus et uespera**
hic fit. Dextro namque hic. **Arcton hiemps limpha media**
nox ecce locantur. Et in sinistro hic. **Aer aestas auster arci**
hic sit meridiesque. **Expositio uersuum.**

Igitur omnia que in celis et que in terris sunt de lumine glorie Christi illustrata
ita splendent. cuius maiestati subiecta seruiunt. et sancte crucis factum
beatificando concelebrant. Ut sic uictori superno debita uota persol-
uant. hoc ueraciter perficientes omnia seruare regna modum suum sub
dispensatione diuinitatis ihesu. non solum que in orbe mouentur. quin etiam
omnia que sunt uiuunt sentiunt. atque discernunt. et iura ser-
uare norunt sublimi imperio consistunt ab initio. imber quoque ac grando
de nubibus nix pruina ac glacies ros et serenum simul cum fontibus
et riuis in terra perfluentibus creatorem suum testantes laudant. arcton
creticus. et omnis stellarum positio cum uertigine poli auctorem prodi-
cant suum. nemini displiceat quod dico. quia omnitenentis laudes scribo. et
non irrisionem uel dolorem alicui ingero. Benedicite omnia opera domini dominum
cantate et psallite ei. laudans dicat iustus quod Christus meruit exaltari.
omnia trahat ad se ipsum. et electos suos milites in uno et ad coronam
non enim fas est ut in laudando conditorem discordent facta eius. sed
gaudens concinat sibi debitas laudes. uniuerse aque natantia
et serpentia terre montes et colles harena maris luci et omnia ligna
siluarum. fere. pecora. et truces bestie uermes puluerei. et minuta
uolatilia aues mansuete et lacerantes unguibus. O genus christicolum
quo celi et terra decorantur a uobis lumen fidei et uirtus predicationis prodiens
legationem agit ad gentes procedes excitat. ad baptismum inuitat. sed ma-
xime doctorum sermo preclara exhortatione dolum diaboli denudat
et ex quibus predicit gratia electis exsponit uictoriam Christi. Omnibus fidelibus hoc
cotidie predicatur nec non et paganis et falsis christianis et hereticis cum summa
modestia et patientia intimatur. quia ergo crediderit uerbo dei salua-
bitur qui uero non crediderit. aut peruersis operibus fidem destruxerit in eternum dampna-
bitur. Igitur quia Christi gratia in celis et in terris redundat. bene condecet ut celestia
et terrestria ore consono laudes deo decantent et deo gratias agant
populus domini et oues pascue eius. qui partim in celis iam cum domino regnant.
partim adhuc peregrinantur in terra. una ratio uos ad laudandum deum

incitat quos unum gaudium in celis expectat. namque datum est idem tenens.
Hoc quoque promissum est veritate accipietis. quia qui promisit sine dubio in vobis promissa
VIII. sua implebit rex utique verus propriis & sacerdos creator & salvator
ihesus christus dominus noster. De octave speciei forma ubi duodenarii numeri
Duodenarius quoque numerus quam bene & apte ratione expositum est.
sancte cruci conveniat non parve rationis est intellegere. quippe cum .XII. venti
sint qui mundum perflant & .XII. signa zodiaci quibus septem planete circu-
los suos ordinate & disposite peragunt. & .XII. menses quibus annuus cursus
peragitur. artificialisque diei hore .XII. quibus sol totam superficiem terre illustrat.
.XII. quoque patriarche ex quibus omnis multitudo filiorum israel propagata est.
que terram repromissionis secundum sortes duodecim tribuum possedit. a quibus exorti
sunt prophete divini partus precones unde & ipse salvator carnem
suscipere & inter homines nasci dignatus est. qui lux in hunc mundum veniens .XII.
apostolos quos ex ipsa gente elegit sol iustitie in horarum similitudine illustratos
per cunctas plagas orbis ad sancte trinitatis fidem predicandam direxit.
& in edificia celestis hierusalem eiusdem numeri sacramentum multiplicatum
insinuatur. quod apocalipsis quidem ostendit ubi ita scriptum est & ostendit
mihi civitatem sanctam hierusalem descendentem de celo a deo habentem clari-
tatem dei. lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidis iaspidis sicut
cristallum. & habebat murum magnum & altum habens portas .XII.
& in portas angulos .XII. & nomina scripta que sunt nomina .XII. tribuum
filiorum israel. ab oriente porte tres ab occidente porte tres.
& ab austro porte tres. & ab occasu porte tres. & murus civi-
tatis habens fundamenta .XII. & in ipsis .XII. nomina duodecim apostolorum
& agni & reliqua. Sancta enim ecclesia in hoc edificio spiritali sig-
nificatur que est celestis videlicet & urbs regis magni cuius artifex
& conditor est deus qui fundamentum eius simul & consummatio est qui pro nobis etiam
pontifex fieri dignatus est ut propria sanguinis hostia eiusdem moenia civi-
tatis ablueret pariter atque dedicaret. Omnia que cumque habet pater
propria ipse possidet. unde & in pectore summi pontificis duodecim lapi-
des pretiosi quaterno versu disposita & duodecim patriarcharum nominibus
inscripta videbantur inponi ut pulcherrimo misterio panderetur
omnia spiritalia carismata que singuli quique sanctorum virtutum & ex parte
percipiebant. in mediatore dei & hominum homine christo ihesu pariter & perfecte
fuisse conpletum quod in evangelio quoque iohannis testatur. & verbum inquit caro
factum est. & habitavit in nobis & vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti
a patre plenum gratia & veritate. & paulo post & de plenitudine eius nos
omnes accepimus. & gratiam pro gratia. quia lex per moysen data est gratia & veri-
tas per ihesum christum facta est. Habet quoque haec species sancte crucis in cornibus
suis quatuor lineas. ut demonstret quod in ipsa dextra levaque in directo

senari' numer' ĩhis plurimū ualet. & p̃mo sic fieri sol& ut a parte
totū conputet̃. ñ sunt iã dies .u. sed poti' sex. ut q̃drans ille accipiat̃
p̃ die. Deinde q̃a ĩ ipsis q̃nq: dieb: sexta pars ĩ nisis ẽ. ipse h̃ q̃drans
sex horas hab&. tot enĩ dies .i. cū sua nocte .xxiiii. hore s̃. q̃rũ pars
q̃rta q̃ q̃drans ẽ diei. sex hore ĩueniunt̃. Ita ḡ ĩ anni cursu senari'
numerus plurimū ual&. Merito q̃ppe s̃cē cruci apta ẽ series
dierũ q̃a p ipsã illuminata s̃ corda hominũ. ipsi cõpetit copulatio
exagonũ. q̃a ĩ ipsa constat pfectio rerũ. ad ipsã ordo tẽporal lucis
ĉuenit. q̃a p ipsã lucẽ eternã h̃o ĩuenit. ad illã nonagenari' numer'
cū monade cucurrit. q̃a p illã angl̃ic' ordo ad sui numeri plenitu
dinẽ puenit. ad ipsi' q̃q: medietatẽ ex .iiii. partib: exagoni directi
unitate copulant̃. q̃a p ipsius maiestatẽ om̃s gentes ex .iiii. plagis mun-
-di ĩ unitate fidei sociant̃ ipsiq: cõpleto ope celestis atq: t̃restris
creatã una caritate ĉiungunt̃. ipsi honor & maiestas p cui' clemtiã
h̃ cuncta ppetrata s̃ laus & gl̃a ĩ scl̃a scl̃oꝝ. Hab& q̃ppe h̃ species
s̃cē crucis in longitudine p duos exagonos metrũ saphicũ q̃ ẽ penta
metrũ endecasillabũ & sunt ei' uersus tres pares recipiunt h̃
singuli .iiii. hos pedes binarũ sillabarũ trocheũ spondeũ trocheũ
iãbũ & ultimũ trissillabũ bachiũ. post tres h̃ uersus addit̃
dicolos dactilic' hoc ẽ dactilus & spondeus. Sunt ḡ ĩ supmo ex
agono hi uersus. Terque centenos deciesque senos & se
mel binos habet uniuersũ tempus annalis cruce
circuitus ecce dies hic. In secundo quoq: hi. Sed plagis
postis satas exagoni quattuor monstrant decies noue-
-nos. singuli totos pie cū monade et super unum.
Notandũ ẽ h̃ q̃ pores uersus q̃a .c. litt̃ã que ĩ medio exagonoꝝ
.ẽ. sibi adtrahunt. .xcii. litt̃as h̃bnt. Sequentes ũ nonaginta
unũ. illi h̃ duo exagoni q̃ ĩ t̃nsuersã partẽ crucis faciunt. metro
elegiaco cõpositi s̃ quorũ prior hos uersus habet. Stirpsquo-
que sancta crucis complet certo ordine sceptrum.
haecque decus mundi est magna salus hominum haec.
Postior ũ istos. Cuncta tenet christus orbem bara-
thrum atque aethera celsa. Nam regit astra poli
hic claustraque cuncta diei. Expositio uersuum.
Sol & luna en nc cõpetenti ordine dñm ihm xp̃m benedicite.
q̃a s̃cã crux ẽ uir honor stabit lux disposit' ordo. series laus
& pbitas. spiritali lumine p cuncta tẽpora uos ĩ lu[illegible]strans. uos
q̃q: hoc t̃mino quẽ ipsa in .iiii. exagonis & monade [illegible]teos posito
portendit dies & noctes toti' anni solaris ĉnumeratis eq̃[illegible]
pfectionẽ ei' numeri cursũ uestrũ. Predicta ḡ figura eius habet

in se tricies denos et decies senos atque insuper quinquies unitatem. his quippe numeris
sol rota et lune cursum suum noscitur in idere. quattuorque uicissitudines temporum
his includuntur. quas omnis in quinquaginta duabus ebdomadibus et monade unius partem
amplectitur annus. ad hanc diem iani bifrontis reditum tenet omnis hic ordo.
ad hanc transit horarum series temporum uicissitudo annalis circuitus et astrorum
cursus. ipseque quadrans horarum superuacuus super numerum certum dierum quem
in dispositione sex angulorum .IIII. exagonorum sancta crux denotat occultat ad illum
terminum pertingit. quo in equinoctiis rite dinosci potest. O sacrum germen quae clara
luce fidei et sapientiae corda hominum in tenebris infidelitatis posita illumi-
nas. tu es uidelicet crux sancta miraculis coruscans. nam et christus hinc ubique
per tua cornua latitudinem sui regni demonstrat. tu regis fortissimi
sceptrum. et ara dei altissimi ordine potenti dilataris per orbem. descendisti
ad inferos tendis ad celestia. Hec decus et honor totius mundi. semper quoque
uerus .i. nominatur noster. per cuius nomen solis tota saluatur creatura cursum siderum ad huius
formam temperat. ipsisque regnum celi donat cum in hac sede posito claustra celi nobis
aperit. Hec quippe humanum genus laudans carminibus exponit. cum predicat fide-
liter quod christo audeis crucifixo media die lumen siderum obscuratum sit. nam
iudea frendens licet inuidia estuaret. meliori tamen usu in arbore crucis
hunc fructum extulit quo ex .IIII. plagis mundi. et ex quadrifico oceani limbo
gentes et populi undique confluentes spiritales dilicias appetent. que in sancta
cruce demonstrantur ut sacris et mysticis epulis repleti. pro dona patris
summi ad centuplicem bonorum operum perueniat fructum. et intermixti splen-
didis nouem ordinibus angelorum in celesti beatitudine ipsi perpetua claritate
fulgeant. Quapropter moneo ut quicquid canam uel quicquid scribam in redempto-
ris laudem totum uertamus. quatenus hac una spe quam per eum in eo habemus exitium
auide et seuientis mortis perpetueque dampnationis scuto fidei repellentes
possimus euadere. et sic regnum dei superna luce nitentes leti mereamur
possidere. auctoremque nostrum ac redemptorem dominum iesum christum omnipotentis patris
uidelicet natum dignis laudibus resonare. uerum sanctum atque deum altissimum
in sit quoque semper hinc nostra ratio sempiterna laus et perpetuus ardor amoris.

X

De ratione figure .x. ubi septuagenarii numeri ratio discripta est.

Septuagenarium quippe numerum presens
forma sancte crucis sparsis litteris
conscripta demonstrat quae nobis intimatur
omnia misteria que idem numerus continet honori sancte crucis decentissime
conuenire. Nam .lxx. anni captiuitatis quas hieremias propheta predixit populo
sacrilego futuros quid aliud significant quam omne tempus istius uite quod per septe-
narium dierum [illegible] numerum discurrit. quo propter peccatum primi hominis dampnati
sumus. et penis [illegible] erumnisque affligimur. et uariis tribulationibus atque
angustiis cotidie afficimur. Sed quia finem captiuitatis post annos
septuaginta idem propheta prenuntiauit. hinc ni fallor insinuat quod in fine

mundi captiuitas uĩa p fecte dissoluet̃ q̃ndo nouissima & inimica
destruet̃ mors. Quando simul & de anime decore & de corporis in
mortalitate sine fine cũ xp̃o gaudebim᷒. Atq: idõ ĩ sc̃e crucis
forma h̃ ratio oportebat demonstrari q̃ ipsa p xp̃i passionẽ hui᷒
g̃rae nob̃ ꝯtulit effectũ. Cui rei ꝯcordant ipsa uerba pphete q̃ ait.
hec dic̃ dñs. Cũ cepint impleri inbabilone. lxx. anni. uisitabo uos &
suscitabo sup uos uerbũ meũ bonũ & reducã uos adlocũ istũ. Ego
enĩ scio cogitationes pacis & ñ adflictionis ut dẽ uob̃ finẽ bonũ & pa
tientiã & inuocabitis me. & ibis & exorabitis me. & exaudiã uos. que-
retis me & iuenietis. cũ quesieritis me ĩ toto corde ũro ĩuenіar
a uob̃ ait dñs & reducã captiuitatẽ ũrã. & ꝯggabo uos de uni
uersis gentib: & de cunctis locis adque expuli uos dicit dñs. & re-
uerti uos faciã adlocũ a q̊ t̃nsmigrare uos feci. & rtq̃. Quid ẽ enĩ q̃
dic̃ pph̃. Cũ cepint impleri ĩbabilone. lxx. anni uisitabo uos & susci-
tabo sup uos uerbũ meũ bonũ. ñ q̃ dic̃ aplš. Quando h̃ uenit ple
nitudo t̃poris misit ds̃ filiũ suũ factũ ex muliere factũ sub lege. ut
eos q̃ sub lege erant redimeret. ut adoptionẽ filioꝝ reciperemus. &
itẽ. In nouissimis m̃qꝫ diebꝫ locut᷒ ẽ. nob̃ ĩ filio quẽ ꝯstituit heredẽ
uniuersorũ p quẽ fec̃ & s̃cla. Cũ coepint impleri dixit ñ cũ ꝯpleti
fuerint. q̃a ñ ĩ ꝯsũmatione mundi sed ĩ nouissima etatũ s̃cli ĩcar
nat᷒ ẽ xp̃s & p̃ uẽbũ eug̃li inluminauit credentes atq: p passiõ-
nẽ & resurrectionẽ suã restaurauit genus humanũ. Q̃d enĩ
bis ĩ hoc capitulo reuersionẽ p̃dicat h̃ ẽ ĩ eo q̃ dic̃ & reducã uos
ad locũ istũ & paulo p̊ subiungit & reuerti uos faciã adlocũ
a q̊ transmigrare uos feci. Pot ẽ ĩtellegi q̃ anime reuersionẽ
ad reqẽ ĩ p̃ori sententia & in s̃cda corporũ resurrectionẽ ad g̃lã
ꝯsinuet. Post mortẽ g̊ s̃coꝝ anime t̃m ĩ paradisũ uadunt
& in fine mundi recipientes corpora sua regnũ intrabunt etnũ.
Septuaginta ũ ebdomadas numerauit daniel pph̃ usq: ad
xp̃m quando finẽ accip& delictũ & p̃uaricatio. & adduceret̃
iustitia sempit̃na. Uerũ ut h̃ apti᷒ elucescant ipsa iã angl̃i
ad pph̃ã dicta uideam᷒. Septuaginte iḡt ebbdomade adbre
uiate s̃ sup populũ tuũ & sup urbẽ s̃cam tuã ut ꝯsumet̃
p̃uaricatio & finẽ accipit̃ peccatũ & deleat̃ iniq̃tas & addu
cat̃ iustitia sempit̃na & impleat̃ uisio & pphetia & ungat̃ s̃cs s̃coꝝ
& rtq̃. Nulli dubiũ q̃n h̃ uerba xp̃i ĩcarnationẽ designent.
q̃ tulit & peccata mundi & legẽ & pphetas impleuit unct᷒ ẽ
oleo letitie p̃ participib: suis. Numerant̃ g̊ iste ebdomade
p septenos annos distincte a uicessimo anno regni artarxersis
regis. q̃ndo annanias pincerna ei᷒ impetrauit ab eo restaurari

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

muros hierlm̄ tēplo multo ante tēpore ꝑmittente cōstructo. Que ipse
ad breuitate ee dnr̄. h̄ sc̄dm lune computū duodenoꝝ mēsiū lunariū
hinc fiunt anni ꝗdringenta .xc. q̄ ad solē redacti faciunt annos
.cccc.lxxu. ad ei ū baptismū q̄ndo unct ē sc̄s scoꝝ descendente sup eū
spū sc̄o sicut colūba. n̄ solū ebdomadas .vii. & lx. duas ee completas. sed
& parte iā septuagessime ebdomadis inchoatā. & pt̄ ebdomadas
inq̄t .lx. duas & ñ ertt ei popłs q̄ eū denegaturus ē. Non statim pt̄ .lx.
ebdomadas sed in fine septuagessime ebdomadis occisus ē xp̄s quā ideo
quantū dicere possumus. seq̄ gauit acetis q̄a de hac erat plura relatur.
Nā & xp̄s in illa crucifixus & a poplo ꝑfido n̄ modo in passione uerū
continuo ex quo a iohanne p̄dicari cepit negat ē. Confirmabit h̄s multis
pactū ebdomas una ipsa uidelic& nouissima. inq̄ t iohs bapt̄. t dn̄s
i apli p̄dicando multos ad fidē cuerter. & in dimidio ebdomadis defi-
ciet hostia & sacrificiū. hoc ē xu anno tiberii cesaris q̄ndo inchoato
xp̄i babtismate hostiarū purificatio fidelib; paulatim uilescere coepit.
& merito q̄ q̄nto magis ad ꝑpinquabat ueritas umbra recedebat. Dignū
etiā erat ut q̄ndo ipse saluator i cruce fieri uoluit hostia legalis pecu
dū desineret uictima & quando uerus agnus xp̄s ꝑ totius mundi
peccatis immolatus ē tipic ille deficeret q̄ ꝑ uni gentas libatione
in testimoniū occisus ē. lcē .lxx. p̄sbitos moyses dn̄i mandato ꝑtulit
poplo. ut ostenderet eos solū modo q̄ ꝑ sp̄s sci ^stam^ legē spiritalit̄ intelle-
gunt. idoneos ee aliis magistiū ꝑ bere. & h̄ in sc̄e crucis decebat
numero ostendi. q̄a n̄ ē inuent neq; in celo neq; i t̄ra neq; subt
t̄rā q̄ aperir& librū & soluer& .vii. signacula ei respiceret q; illū
n̄ agnus q̄ i medio throni stat tāquā occisus. habens cornua .vii.
& oculos .vii. leo q̄dē de tribu iuda radix dauid q̄ clauē tenens
claudit & nemo apit. apit & nemo claudit. q̄ dat ē in lucē gentiū
ut aperir& oculos cecoꝝ ut educeret de conclusione uinctū de domo
carceris sedente i tenebris & umbra mortis. Sunt q̄dē hic in
figura sc̄e crucis .u. sperulae disposite. que simul numerū .lxx.
continent. singillatim ū una queq; .xiiii. quarū tres unum
uersū tenent in longitudine a sūmo incipientē. & i ima desinentē
ita. *Crux pia constructa hic superasti uincula mortis.*
In latitudine. tres simul e alium uersū tenent ita. *Magna
bona & sc̄a hic superasti crimina secli.* Medietas q̄ q;
crucis utriq; uersui cōmunis ē.

Expositio uersuū.

Nunc itaq; cōdec& ut pia modulatio sp̄e etnoꝝ nos letificans.
in hoc beato ope exp̄mat. q̄d nob etnā uitā cferat. & q̄d
corruptionē auferat. q̄d ue delictoꝝ ueniā tribuat. & quid
uincula peccatoꝝ disrūpat. h̄ ē sc̄e crucis p̄dicet acta.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Merito ergo hoc uox humana faucib: resonat. h̄ depingunt arte. os
ploquens. digita scribentes plectrū linguę & uota pri cordis. q ce
cidit ī bello draco tortuosus. & noxi ille q arte maligna tāticu
lent inparadiso pplausū nrm decepit. cū pri ipse cadens lucifer
de celi arce ēciā parte astroꝝ secū ad infernū sulphurea stag
na. q a supbus & dolosus ... ꝑtauit se eqꝑare altissimo. ī gelida
aq̄lonis parte ponens sibi tribunal. hunc scilicet ferocissimū lupū
agni mitissim prauit. iure potenti eripuit ꝑdā & studia īmania
fregit. ac gentes eximus & carnalib: desideriis copscā eugtii ꝑdica
tione cuertit ad meliora. & incendit ad celestia dona. ne t iudeoꝝ
fabulosa supstitio t hereticoꝝ puersa seductio speciosa uelamine cor
rumpat casta corda xpianoꝝ q ueritatē diuine legis agnoscentes
in robore fidei iā cstituunt. & ne aridū fiat os gentiū exinanitū in
cultu demonū & adoratione idoloꝝ fecundat illud ī diuina
laude auctor toti boni & largitor uirtutis xps dns. causat eni
& dānat omem ꝑfidiā inimici. potens uirtus scē crucis & diuitie ens
mundo debita. cunctas opes diuitiū ꝑcellit suo munere. denique
q ī septuagenario numero manifesta redemptio toto in mundo
fuerit. daniel ppħ in. lxxta. ebdomatib: suis. que ad xpm usq:
pangebant demonstrat. qndo ēsumet ꝑuaricatio & finē accipiat
peccatū & deleatur iniqtas. & adducatur iustitia sempiterna. Hiere
mias quoque similit ꝑ. lxx. anni resolutionē captiuitatis ꝑdicat
ēē uentā. At moyses. lxx. ꝑsbiteros qs dni mandato ... poplo
isrl ꝑtulit toti ... magistri ꝑfectionē & reuelationē mistioꝝ
p crucis sacramentum nob fieri significauit. O crux benedicta di
in hoc q septuagenariū numerū in q̄nq: partes diuisū. ī medio
tui simul & ꝑ q̄tuor cornua tua q̄nario & denario numero
amplecteris. significas te totū mundū ꝑ decalogū legis & ꝑ. iiii.
libros scī eugtii ad ccordiā & unitatē fidei reuocare. neq: eni
ipsū q̄narium absq: mistio ꝑtinitas sed uenerabilit inuis.
humanū gen n solū ꝑ tenū affectū animi. sed etiā ꝑ exteriores
sensus corporis t ueracissime ēē debitū. **De undecima figura ubi pen-ta theucus morsi ordinat est.** [XI]

Quisquis legis ꝑme plenā desiderat habere
notitiā necēē. ē. ut hui figurę ꝑ omia
memor sit. & eius pactū inte sepius reuoluat
& comparans priora posteriorib: recolat scriptū. omia ī figurā
tangebant illis. Scripta s h ad correctionē nram ī quos fines
sctoꝝ deuener. & q exemplari & umbre deseruiunt celestiū. &
ite. umbrā eni habens lex futuroꝝ bonoꝝ n ipsā imaginē rerū.
umbra eni ī sine uero corpore sit. sed tam ipsa ī se uerā & integram

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

spẽie ẽ corporis ñ ex spũ. Qua ppt̃ oportet ut q̇squis ueritatis amator ẽ.
sic umbrã prius uideat. aduerũ cuius ipsa umbra ẽ, oculos ocius cõuertat.
ne diũ ĩ umbra penit⁹ ĩtuitu hereat ueritatis fructũ neglegens p̃dat.
lex ꝗ̃ ĩ haustũ sitientib: sed sine ligno potabit ñ fuit. Ostendit quippe
dñs moysi lignũ ꝗ mittens ĩ aquã omẽ amaritudinẽ mea absupsit.
& quę p̃us sitientes poplos uano alliciebat aspectu. ligno ĩmisso om̃s
dulcissimo refrigerabat. Itaq: sc̃dm ap̃lm lex q̇dẽ ẽ scã & mandatũ
scm̃. & iustũ & bonũ. sed lex sp̃ualis ẽ ut idẽ dic̃ ap̃ls. & ñ ĩ uetustate
lr̃e. sed ĩ nouitate sp̃s deb& intellegi. Lr̃a eni occidit sp̃s h uiui
ficat. Lex ꝗ̃ sp̃s uitę libauit nos a lege peccati & mortis. Nã ꝗ impos-
sibile erat legis ĩq̇ infirmabat̃ p carnẽ. ds̃ filiũ suũ mittens ĩ simi
litudinẽ carnis peccati. & de peccato dãpnauit peccatũ in carne.
ut iustificatio legis impleret̃ ĩ nob q̇ ñ sc̃dm carnẽ ambulam⁹. sed sc̃dm
sp̃m. Scriptũ ẽ ẽnĩq: ẽ in lege. maledict⁹ omis q̇ ñ p̃manserit ĩ omib:
que scripta sunt in libro legis ut faciat ea. sed q̇m in lege nemo
iustificat̃ ap dm̃. & q̇ cuq: ex opib: legis sunt. sub maledictu sunt.
Xp̃s nos redemit de maledicto legis factus p nob maledictũ q̇a scriptũ
ẽ. maledict⁹ omĩs q̇ pendet in ligno ut gentib: benedictio abrahe
fieret in xp̃o ihu. ut pollicitationẽ sp̃s accipem⁹ p fidem. Igit̃ cũ
destructa sit maledictio legis p crucẽ & ei amaritudo p ipsam
cuersa in dulcedinẽ. dignũ ẽ etiã ut ĩ ei effigiẽ disponant̃ libri
legis. ut cgruentia opis ĩ hoc innotescat & misteriũ sacratũ appareat.
Ergo incapite. i. ĩ culmine sit posit⁹ lib geneseos. q̇a ipse caput ẽ & p̃m⁹
omiũ librox. narrans ꝗ in p̃ncipio fec̃ deus celũ & terrã. utiq:
p filiũ unigenitũ ds̃ pat̃. i. p uerbũ suũ coeternum sibi. De q̇ dicit
psalmista. Uerbo dñi celi firmati s̃ & sp̃u oris ei⁹ omis uirtus eox.
hinc dic̃ & euangelista iohs. Omĩa p ipsũ facta s̃ & sine ipso factũ ẽ
nihil. Inima u̇ crucis hoc ẽ ĩ pede sit posit⁹ nouissim⁹ q̇nq: librox legis. i.
deuteronomiũ ꝗ ĩ terpretat̃ renouatio legis, utiq: significans eũgliũ in q̊ cuncta q̇
figuralit̃ atq: tipice p lit̃. ueracit̃ ac sp̃italit̃ sunt enodata ... uiri
saluatoris ore reserata. Iure ꝗ̃ ĩ capite crucis geneseos ĩ fine deuteronomiũ
cstituit̃ q̇a eũ quẽ lex narrat ĩ p̃ncipio cũ p̃re omĩa condidisse in
fine tẽporis hc̃ eũgliũ refert cuncta p crucẽ renouasse. Exodus u̇ bene
in dextra ponit̃. in q̊ exit⁹ filiox isr̃l de egipto cscribit̃. & ibidẽ plura a dño
facta miracula narrant̃. Iuxta illud psalmiste. Dextera dñi fecit
uirtutẽ & rẽ. Qui pcussit egiptũ cũ p̃mitiuis eox & edux̃ isr̃l de medio
ei⁹. in manu forti & brachio excelso. In sinistra q̊q: lib numeri ẽ posit⁹.
q̇a ipse sinistras cong̃gationes core. dathan. & abiru ccentiones cõt moysen
& aaron leuasse disscribit & p dñi potentiã eas cõpssas. At leuiticus
in medio omiũ stans crucis medietatẽ tenet. q̇a illũ pontificẽ designat

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

in pluribus moriti sacrificiorum quod in ara crucis semet ipsum obtulit immaculatum deo ad exhaurienda multorum peccata et pro transgressoribus exorans exauditus est pro sua reverentia. Ergo in quinque tetragonis id est v libri legis per v versus hic notantur, qui sunt iuxta ordinem tetragonorum loco sexto et per senarium in semet multiplicato. Sexies enim seni faciunt in plana figura sextum tetragonum, quod est xxxvi. Est quoque primus versus tetragoni in arce crucis posita iste. Te genesis crux alma beat tua munera laudat. Secundus vero est qui in tetragono dextri cornu positus est hic. Exodus atque canit transitus carmen amore. Tertius namque in medio crucis positus est. Iura sacerdotis leviticus optime psallit. Quartus quidem in sinistro cornu scriptus est ita. Ast numerus cantat magnalia mira triumphi. Ultimus etiam qui in ultimo tetragono id est in base crucis discriptus est ita sonat. Nam deuteronomium renovantas gaudia dicit. Expositio versus.

Te sancte pater invoco dominum celi et terre ut sis mihi in hoc carmine Iesum doctor et rector. Et inchoato operi pius et clemens annuas sensum opifici et verba sobria tribuens ut possim fideliter pandere ad sancte crucis eternam laudem et ad gloriam novi testamenti quod lex prisca in figuris significet et mihi in gratia ipsis rebus spiritaliter observandum. Nam cum primum hec maxima rerum machina ab initio invisibili et impenetrabili profunditate consilii dei visibilis effecta est et paradisus cum germine suo floridus et iocundus apparuit, statim in ligno vite quod est in medio paradisi vitale lignum sancte crucis prefigurabatur, quod in medio generationum positum precedentes et subsequentes seu vivificat et sanctificat generationes. Cuius beneficio recreati quoque boni et sancti viri spiritales et vitales vitales virtutum proferunt fructus. Hoc etiam lignum passionis Christi prefigurabat Isaac cum patre imponente propriis humeris ligna portabat ad locum immolationis sue, sicut liber genesis testatur. Sic et exodus et ceteri libri legis edisserant quod foris compagine ... sancta crux nostrum pretium evexerit, ut dote sanguinis sui sponsus supernus exhiberet sibi sponsam ecclesiam non habentem maculam aut rugam. Hinc plebs israhelitarum deo in egipto coniuncta et per rubrum mare translata laudes victrices redemptori suo decantabat, et itinere trium gradiens domino misericorditer eos ducente pervenit ad fontem mara, qui per lignum misticum indulcatus est. Igitur pharao et egipti persequentes qui prius populo dei quasi iam capto et reducto insultabant, submersi maris fluctibus sera potentia doluerunt. Israhelite vero visis magnalibus ductori suo triumphanti deo videlicet patrum suorum canticum gratie canebant, et in amore conditoris sui ferventes laudes triumphales exsolvebant. Porro mare orientale hoc testatur cum orbitas fluctuum

egiptiorum atterit in profundo & litore seruat. denique ueteris legis abyssum
sancta crux inmissa dulcauit. & petram solidissimam excidens fontem
uiuentis aquae produxit. adhuc instar moysei manus extendens in
amalech uictoriam coepit. & per eam ueri amalech memoria deleta est
sub caelo. Duo quoque uiri exploratores terrae repromissionis. qui botrum in uecte
portabant duos populos significant qui gaudia superna per passionem christi
in cruce completa quosque credentes promereri posse praedicant. O crux
benedicta dei quis bene mysteria tua noscens tanta & tam praeclara dona
salutis satis enarrare ualet. cum nulla lingua creaturae ad laudes
debitas celebrandas idonea est. te patris aeterni hostia in odore suauis
simum oblata sacram aram dicauerat uiuificantem exaltasti serpentem
& uitale signum demonstrasti populo. quo saluari iesus ab hostibus posset
& quid amplius decet dicere possum. nisi hic quod cuncta bona dederas & mala
cuncta auferebas.

XII **De duodecimae formae ratione ubi nomen protoplasti situm est.**

Quid quoque sibi uelit haec figura & haec conscriptio
oportet intellegi. nomen enim primi hominis id est adam in figura & forma
sanctae crucis dispositum est. de quo ex orte sunt gentes. & omne humanum
genus originem traxit. qui secundum apostolum forma futuri uidelicet christi. De quo
idem apostolus ita dicit. factus est primus adam in animam uiuentem. nouis
simus uero adam in spiritum uiuificantem. & paulo post. primus igitur homo
de terra terrenus. secundus homo de caelo caelestis. qualis terrenus tales & terreni.
& qualis caelestis tales & caelestes. Igitur sicut portauimus imaginem
terreni portemus & imaginem caelestis. & cur hoc dixerit statim
causam subiunxit. hoc autem dico fratres quoniam caro & sanguis regnum dei
non possidebunt. neque corruptio incorruptelam possidebit. Recte
enim nomen adam in cruce configuratum ponitur in quo omne genus hu
manum per christum liberatum esse cognoscitur. nec in alia forma species
redemptoris nostri magis uoluerit haberi quam in illa ubi plage totius
mundi potuere comprehendi. que scilicet sancta crux est quae iacens totum
orbem metitur. De quo poeta ait. Quatuor inde plagas quadrati
colligit orbis. Splendidus auctoris de uertice fulget eous. Occiduo
sacrae lambuntur sidere plantae. Arcton dextra tenet medium laeua
erigit axem. cunctaque de membris uiuit natura creantis. & cruce
confixus dominus regit undique mundum. Hoc idem & in nomine protoplasti
olim designatum fuit scilicet adam in cuius uocabulo quatuor
litteris quattuor orbis terrarum partes per graecas apellationes de
monstrantur. Si enim graece dicantur oriens. occidens. aquilo meri
dies. sic plerisque locis sancta eos scriptura commemorat in capitibus
uerborum inuenies adam. Dicuntur enim graece memoratae quatuor
mundi partes. anatole. dysis. arctos. mesembria. ista quatuor

noīa si tamquā uersus quattuor subinuicē scribas ineoꝝ capitib:
adā legit: & inde ītellegi datᷣ dnm orb eū ēē creatū. & signi
ficare eum q̄ incruce q̄drata toti⁹ orb futur⁹ erat redemptor.
& reparator. unde & sc̄dꝰ adā dr̄. habꝫ & q̄q: idē nom̄ insē mi
stiū incarnationis xp̄i. si numerus in lr̄ris eiusdem nominis
sc̄dm grecoꝝ regulā q̄ ad lr̄as suos numeros computant inten
datᷣ. A enim in numeris ap̄ grecos significat unū. Δ q̄ttuor.
A. it̄um unū. & M. xl. c̄iunge hos numeros q̄ttuor. & fiunt xlvi.
& h̄e. q̄ iudei ineuangelio xp̄o respondisse legunᷣ. xlvi. annis edifica
tū ē templū hoc & tu i tribus dieb: excitabis illud. Q̄d euangelista īt̄el-
legens dix. Hoc aūt dicebat de templo corporis sui. q̄a dn̄s nr̄ ih̄s
xp̄s de adā corpus accepit. n̄ de adā peccatū traxit. tēplū corpo-
reū inde sumpsit. n̄ iniquitatē que de templo pellenda ē. Ipsā aūt
carnē q̄ traxit de adā. maria eni de adā & dn̄i caro de maria iudei
crucifixerunt. & ille resuscitaturus erat ipsā carnē triduo quā
illi erant incruce occisuri. & ita illi soluer̄ templum. xlvi. annis edi
ficatū. & ipse intriduo resuscitauit. Benedicam⁹ ergo nos dm̄ prēm
omnipotentē q̄ p uerbū suū sibi coeternum formauit nos. Benedicam⁹ &
dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m filiū dī unigenitū q̄ p misteriū incarnatio-
nis suę incruce reformauit nos. Benedicamus & sp̄m scm̄ q̄ p grā
suā inluminatos uitę eternę c̄signauit nos. Unū & solū dm̄ omnipo
tentē. eternū immensū inestimabilē īcōp hensibilē. inmortalē inuisibilē.
illū unū desiderem⁹ a q̄ beabimᷣ. Illū solū ex toto corde tota mente
tota uirtute diligam⁹. in cui⁹ amore in eternū iocundabimᷣ. ad illū
tantū curram⁹ illi q̄: solū inhac pegrinatione ingemescam⁹. q̄ nos
in celis in conspectu glē maiestatis sue remunerabit & sine fine
letificabit ipsi gloria & honor & potestas & impiū in scla scloꝝ am̄.
Ast hic inquattuor lr̄is grandiorib: nominis adam p paruio-
res litteras quinquaginta & unā talis c̄scriptus ē. secundū
ordinē lr̄arū nominis adam. legendus ita. Sancta
metro atque arte en decet ut sint carmina
christo hinc. EXPOSITIO UERSUUM.

Heia modo dulcisona metrice artis fistula. uade salutiferā cru
cis dn̄icae laudē suauib: canere uersib:. Opusq: redemptionis nr̄e
simul & c̄solationē futurę uitę deuotis celebrare laudib:. Quia in
scā cruce mors uicta ē dirissima. & peccatoꝝ nr̄oꝝ uincula sunt
resoluta. lux nob p xp̄m redit p̄stina. & p me p̄uaricationis
c̄cessa ē uenia. nā p̄mi adam decorē inmortalitatis nob ab-
stulit. cū pomū ligni uetiti c̄t͞ᵃ p̄ceptū gustauit. & sc̄dꝰ

adam saluator uidelic& nr̄ omēm uenustate. & omē glā atq;
honorē sup̄ne claritatis nob aduemens secū adtulit. unius ob
noxā multa & inumerabilia p̄pessi sum9 mala. & temporal
mortis incidim9 discrimina sic& uni9 ob grām fidelia saluant
agmina. & luce potiunt. Deniq; sic p lignū p̄uaricationis
mors introiuit ītotū orbē trarū & infernū omis descender
etiā & ipsi electi. Ita & p lignū dnīce passionis mors captiuata ē
& multi euaser ex ea. & iā peccatis obnoxii. uniuerso salic& orbi
xp̄s p cruce aditū uite ap̄uit. & in ea potentiā uirtutis sue
demonstrauit ipsaq; relictis idolor cultib; honorabilē eē omib;
uoluit. p hanc sui sacramta nob pate fec archanū & ad custo
diendū ius sue uoluntatis nobcū firmauerat pactū. Prim9
hō de trra tren9 trenā generauit sobolē. cui & immite heredi
tauit mortē. Secund9 qq; de celo celestis. celestē mundo intulit
generationē. & etnā suis p̄misit beatitudinē. hic ē dns uniuersor.
& creator omiū rerū. regnū solus cū p̄re & spū scō ten& etnū.
& secū regnare uult coetus gloriosas scor. ipse etiā p nom adam
quo .IIII. plagas orb p̄signatas hab& potestatis sue q dominat
in toto orbe trarū nob dedit indiciū. nā anatole. dysis. arcton.
& mesembria. q̂tuor mundi partes in capitib; uocabulor suor
hoc resonant. Unde c decet, ut cuncta uiuentia atq; subsistentia
dnm suū recognoscant. & laudib; deuotis ccinant q ihs xp̄s
uerus ē fili9 dī. & omnipotens dextra p̄ris omipotentis. Cuius
curatio salubris ē & ctact9 medicina salutis eterne.

De tae-decime ratione figure ubi ille dierū numerus cōp̄hensus ē quo xp̄s in utero uirginis moratus ē.

IIII. Haec g quattuor cruces triplici tramite cscripte
ostendunt in se m& ipsis p litterarū seriē
numerū dierū q dnī corp9 scdm eccle
fidē in utō uirginali cstructū atq; cpactū
est tēplū uidelicet illud q a iudeis distruendū
& a se in triduo resuscitandū p̄dixit. qd ut manifesti9 fiat ponam
unū capitulū de libro scī augustini de scā trinitate q̄rto q ita
scriptū ē. Nec inmerito in qt in edificatione dominici corporis
cui figura templū a iudeis distructū triduo se resuscitatū eē
dicebat. numer9 ipse senari9 p anno posit intellegit. Dixerunt eni
.xl & vi. annis edificatū tēplū. & q̄dragies sexies seni. fiunt ducenta
lxxvi. q numerū dierū cōplet .ix. mses & vi. dies. q tamq decē mses
parientib; feminis inputant. nō qa omis ad sextū diē p .ix. mses pueni
unt. sed qa ipsa pfectio corporis dnī tot dieb; ad partū p ducta
conpit sic a maiorib; tradita suscipiens eccle custodit auctoritas.

Octauis eni kldis apl ccept credit q & passus ita monumto nouo q sepult
ē. ubi nullus erat posit mortuor nec antea nec postea cgruit
utus uirginis quo ccept ē ubi nullus seminatus ē mortaliu. Nat
tradit octauas kldis ianuarii. ab illo g die usq: ad istu computata
ducenti & lxxvi. reppiunt dies q senariu numeru qdragies sexies.
habent. q numero annor templu edificatu ē. qa eo numero senarior
corp dni pfectu ē q mortis passione distructu triduo resuscitauit.
dicebat enim h de teplo corporis sui sic euidentissimo & robustissimo
euangelior testimonio declarat. hec augustinus. De ceto h illud
intuendu ē quā cgrue ide numerus sce cruci cuenat formae. iq
teplu dnici corporis a iudeis soluebat. & ab ipso dno resuscitandu para
bat. ad h enim uenit xps ut incarne q pro mundi redemptione susce
pat moreret. ad h mortuus ē ut in ipsa resurgeret. q ppt
intueri lib&. qm memorat numerus. i. centu lxx. & vi. iquatuor
partes diuisus cornua sce crucis uniuersalit exprimat & per
singula crucis imaginē pferat. lx. enim & ix. inuno qq: cornu
consistunt. q etiā n discrepat a supioris rationis similitudine qa
directu ē. cc lxxvi. numeru noue menses & sex dies complere. Sic g
nouenari & senari numer in toto excellebat. & scdm eor denoia
tione omis sūma computabat. ita & in partib: n min eadē de
noiatio simul cu misterio inlucescit. Qui d enim in nouenario n. ix.
ordines anglor. & qd i senario n ho q i sexta die creatus ē isinuant.
Utraq: eni creata in crucis effigie denotat. qa utraq: p saluatore
in cruce reparat. & ab utraq: misteriu icarnationis dni honorabat.
qa in die natiuitatis ei utraq: ad laude & letitiā icitabat. Unde
lucas dic. & subito facta ē cu anglo multitudo militie celestis lau
dantiu dm & dicentiu gla in excelsis do & in tra pax hoib: bone
uoluntatis. & paulo. & reuersi sunt inqt pastores laudantes &
glorificantes dm in omib: que audierant & uiderant sicut
dictu ē ad illos. Quattuor g cruces i hac pagina p. iiii. loca picte.
atq: cscripte s hoc modo. longitudo eni crucis uni cuiusq: a sumo deorsu
trib: lineis singillatim legendis descendens unu uersu ctinet. xxxix.
littaru. similit in latitudine p trnsuersu tres linee a sinistra in dextrā
tendentes unu uersu faciunt. & ita si ut litt que i medio crucis sunt.
& utriq: uersui comunes sunt. nouenariu exprimant numeru. Ille u
que in cornib: circuposite sunt. sexagenariu. Est h uersus hic i longi
tudine crucis supme. xxxix litaru. Forma sacrata crucis
uenerando fulget amictu. In latitudine uero iste totide
littaru. Magnus uestit honor laetus loquor hoc
natioi. Infime qppe crucis in longitudine hic uersus ē. Corporis

ergo sacri constructio in arte beata. In latitudine quoq: iste.
e numero radians quae intus probat ipse beate.
At in dextre crucis longitudine hic legendus est uersus. Hunc
canam at exorans lesum abdere et uda piare. & in
latitudine iste. Vera salus ista est benedictio sancta
salutis. Nā in sinistre crucis longitudine talis ē uersus.
In toto ipse manens tenet ipseque uiuit in omni.
Atq: in latitudine talis. Fons bonitatis amor pietasque
redemptio uera. EXPOSITIO UERSUUM.

Arbor odoris suauissimi & expansione pulchrarū frondiū latissima
ortus diliciarū. incomparabili affluens ubertate largissima. florib:
uirtutū. & foliis uerboꝝ iocundissima. p̄dicatores sci̅ euglii fructi-
ficans opes c̄dis caelestes. exaltata q̄de maiestate sup omnia ligna
siluarū honorabilis & decora exsistis. q̄a claritas xp̄i in te crucifixi
gloriosā & speciosā & uenerabilē omnib: te exhibuit. hi q̄sq̄s in fidei fir-
mitate c̄sistit. plena deuotione [ratione] c̄firet̄. licet demonis uis horrida salutē
hanc credere atq: cognoscere gentib: inuidens acten᷒ reluctet̄. uarias
q̄de uirtutū species in situ tuo demonstras. & habundantiā spiritaliū
diuitiarū te habē significas. ex sanguine xp̄i purpureo fulgore nites.
& p xp̄o animas n̄ras ponere fortit̄ suades. in te ecclarū salua-
toris celsitudo c̄sistit. & unitas fideliū in fide & pace p̄manebit.
q̄ etiā erectio tabernaculi mosaici. seu edificatio templi salamoniaci
p̄figurabant. hi & altare holocausti siue thimiamatis atq: ignis
in eis semp ardens significabant. hi & candelabrū cū vii. lucernis
hi & sabbati otia indicabant. q̄a in xp̄o agno uidelic& immaculato
p salute n̄ra in ara crucis immolato. & fideliū ē inluminatio.
& requies p̄petua scōꝝ. Ipse ē adunitā p passionē crucis p̄uius n̄r.
ipse salus et̄na. ipse lux uera. ipse bonitas piissima. ipse redēptio
n̄ra. ipse ē & uita sempit̄na. ipse ē p̄inceps tā q̄ filii in domo sua
eccla uidelic& scā. ipse ē pax n̄ra q̄ fec̄ utraq: unū. ipse p̄incipatū
diaboli distruxit & conat᷒ ei᷒ noxios retardauit. q̄ p frigus infide-
litatis. feruorē caritatis extinguere studet. & p inlecebras uolup-
tatū felicitatē uerā p̄mittens fallax decipit. & p hanc demen-
tiā uelut capeū inridens manifestis uitioꝝ uinculis & catenis pecca-
toꝝ stringit. O crux scā. O arbor speciosa. que omnia cedroꝝ nemo-
rū altitudine & pulchritudine incōparabili sup̄as. en numero
competenti in cornib: tuis radianti dona serenissima & beatis-
sima paduentū dn̄icū portendis. Ostendis enī seriē dierum q̄b:
saluator in utō uirginis incarnat᷒ ē. & p hanc morā patientie
& humilitatis ei᷒ documenta nob p̄bes. & q̄a cū lenitate & tranqlli

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

tate ꝑpartũ adnos uenit. mansuetudinẽ suã & obedientiã q̃ usq:
admortẽ inte ꝑpetratã seruabat designat. ideo data ẽ ei omis
potestas incelo & intra sedm humanitatẽ. q cũ prẽ & spũ sc̃o celũ
& trã & omia que ĩeis s̃ creauit sedm suã diuinitatẽ. sic sci dudũ ceci
nere ꝓphete. q celi & tre factor paruulus fili nasceret cui impiũ
sup humerũ ei esset. De figura quarta decima inqua numer
xiiii. In hac pagina ctinet numer annoȝ abexordio mundi usq:
annoȝ abexordio mundi usq: in inannũ passionis xp̃i notat ẽ.
annũ passionis & resurrectionis dñi scilic& inlitteris grecis que ĩcruas
figurã disposite sunt. q̃ ẽ. u. milia. ccxxxi. sedm fidẽ cronicon
eusebii ac hieronimi. Sedm sedm eoȝ computatione sunt anni abadã
usq. addiluuiũ. ii. ccxlii. adiluuio ħ usq: adabrahã. anni. dccc
xlii. ababrahã ħ usq: ĩannũ q̃ntũ decimũ tiberii cesaris quo dñs
iniordane abiohanne baptizat ẽ. & salutare uiã poptis adnuntiauit.
signisatq: uirtutib: uera cõꝓbans ẽẽ que diceret. Sunt anni. ii. milia
xliiii. q simul iuncti omis faciunt annos. u. milia. cc. xxviii. adde
iii. annos. qm octauodecimo tibii cesaris anno ad passionẽ dñs
uenit. & audeis crucifixus tcia die resurrex. fiunt omis anni. u.
milia. ccxxxi. q sidiuidant sedm litteras sup scriptas incruce
mistiũ nob uenerandũ innuunt. Quattuor igit sunt litte
que crucis effigiem cficiunt. Γ uidelicet. Z T. & X. Sed tres po
stiores. quat sunt posite. i. ꝑsingula cornua semel. Γ quoq: semel ĩme
dio crucis ẽ posita q̃rũ si potestas ĩnumeris csiderent & earũ hic
dispositio grãe supne dona nob demonstrant. Si q̃ dẽ. Γ q̃coȝ
tinariũ numerũ significat. Z septenariũ. T. tricenariũ. & X. mille
nariũ. Sed q̃d nob ingãma. n̄ fides trinitatis innuit. Quid
ꝑ Z. n̄ spes fideliũ & q̃d ꝑ tau n̄ caritas. q̃d ũ ꝑ chi. n̄ etnã beati
tudo significat. Recte eni ꝑ gamma que ꝑma harũ litterarũ &
inmedio crucis ẽ posita fides ostendit. q̃a fundamta bonoȝ opũ
& initiũ salutis nr̃e fides recta ẽ. Inpossibile ẽ eni sine fide
placere dõ. q̃a iustus ex fide uiuit. Per zeta q̃q: bene spes itima
q̃a omis fideliũ intentio adetnã reqẽ que ꝑ septenariũ signi
ficat anhelat dicẽtũ ꝑpheta. Sitiuit anima addm̃ uiuũ q̃ndo
ueniã & apparebo ante faciẽ di. Caritas q̃q: rite ꝑ tau exp̃mit
que scẽ crucis habet imaginẽ. Incrucis enim ope magna caritas
di patris ostensa ẽ. q̃ ꝓpo filio suo n̄ pepcit sed ꝓnob omnib:
tradidit illũ. Sic ipse saluator dese dix ĩeuglio. Sic eni dilex
ds mundũ ut filiũ suũ unigenitũ daret. ut omis q credit in
eũ n̄ peat sed habeat uitã etnã. & aptr. cõmdat ħ inq̃t ds suã
caritatẽ ĩnob. qm cũ adhuc peccatores eẽmus. xp̃s ꝓnob mortu

ē. multo ḡ magis nunc insanguine ipsius salui erim⁹ abira pipsū.
T igit̄. ccc. numerū significat. q̄ sunt sexies q̄nq̄geni. inq̄b: numeris q̄d aliud
quam pfectio caritatis insinuatur. Quinquagenari⁹ enim numerus ppt̄
pentecosten sp̄s sc̄i gr̄am demonstrat. & senarius numer⁹ pfect⁹ ē. Cari
tas dī ut ait apt̄s diffusa ē incordib: nr̄is. p sp̄m scm̄ q̄ dat⁹ ē nob.
p. X. igit̄ litt̄a. que millenariū exp̄mit. apte beatitudo et̄na significat̄.
Nā millenari⁹ numer⁹ psignificatione pfectionis solet poni inscripturis.
q̄a nimirū denariū numerū q̄dratū solidū facit. Decim q̄ppe decies
ducta. c. faciunt. que uidelic& figura ia q̄drata sed adhuc plana ē. uerū
ut inaltitudinē surgat. & solida efficiat̄. multiplica. c. p x. & fiunt mille.
quo pfecto numero stabit & insupabit & uelut c̄q̄drata iustor̄ icelis
uita designat̄. q̄a ex omi parte pfecta ē. cū & animarū infinita leticia
& corporū īmortalitate pfruunt̄. q̄ndo speciē status sui pfectā ha
bent. i. inlongitudine et̄nitatē inlatitudine caritatē. inaltitudine
diuinā c̄teplationē. denique: de ipsarū litterarū caractib: lib& aliquid
adsensū dicere. que memoratos numeros notant. & situ suo crucis effigē
demonstrant. Siquidē T. que sursū erecta stat. & insūmo plana est
bene significat fidē que sursū ad dm̄ erigi deb&. & statū inassirmare.
sed tam̄ cū magne humilitatis custodia seruari. ne passim īincerta
uagando. inerrorē cadat. q̄s utrasq: res apts ostendit dicē. Frs̄ state
infide uirilit̄ agite & c̄fortamini. Itē alibi. n̄ plus sape q̄ oport&
sape sed sape ad sobrietatē. unicuiq: h̄ sic diuisit ds̄ m̄surā fidei.
Z. ḡ bene intimat sp̄ē que fines suos inanchore morē curuat osten
dens nos debere sp̄e ad celestia inmobilit̄ coherere. ne nos t̄pestas
psecutionū siue t̄bo temptationū seu inlecebra uoluptatū ab et̄ne
uite desiderio possit euellere. de q̄ apts ad ebreos scripsit. fortissimū
inq̄t solaciū habeam⁹ q̄ c̄fugim⁹ adtenendā ppositā sp̄ē. quā sic ancho
rā anime habem⁹ tutā ac firmā & incedentē usq: adinteriora uela
minis ubi p̄cursor pnobis introiuit ih̄s scd̄m ordinē melchisedech
pontifex fact⁹ ī et̄nū. I. ḡ litt̄a que similitudinē crucis habet
& dupplici c̄pingit̄ forma bene duo p̄cepta caritatis nob insinuat.
pars enim ei⁹ quedā sursū ascendit quedā p t̄nsuersū uadit. sed
illa pars que sursum erecta ē diuinū nob c̄mdat amorē ut dm̄
& creatorē nr̄m toto corde tota anima. tota m̄te. tota uirtute.
diligamus. Illa u̇ que pmediū ducit̄ ita tam̄ ut inerecta parte
sursū c̄sistat nr̄m nob inuicē insinuat amore. q̄ diuino amo
re deb& ordinari ut amicos diligamus ind̄o & inimicos ppt̄
dm̄. De quare apts iohs nos instruit. In hoc īq̄ cognouim⁹ caritatē
dī q̄m ille pnob animā suā posuit & nos debem⁹ pfrib: animas
ponere. & itē hoc mandatū habem⁹ a d̄o. ut q̄ diligit dm̄ diligat

&frm suum. X. uq; gre chile. latine mille significat. n̄ directis lineis
sed circũferentib; scribit̃ qndo mille significat ita. ∞. quia aliũ nume-
rũ indicat̃ indirectis lineis scripta. hanc ergo pfectionẽ scoꝝ in celis
diximus significare que circũ ductis lineis iscribitur ut ostendat
gaudii celestis nullũ ẽẽ t̃minũ ubi scoꝝ laus sine fine manebit.
De qb; ait pph. Beati q habitant in domo tua dñe in sctm sctl
laudabunt te. quando scdm esaie pphetiã stabit sem̄ scoꝝ corã dõ.
quasi celi noui & t̃ra noua. & qndo erit m̃sis ex m̃se & sabbatũ
ex sabbato. X. lr pma litta ẽ nois xpi & bene li huic ꝯuenit ratioci-
nationi. ipse ẽ gaudiũ nr̃m cui dms cũ propha. Letificab nos in gaudio
cũ uultu tuo. in quẽ & desiderant angli pspicere. Igit̃ ipsarũ littarũ
series a. Γ. incipiens. i. a medio crucis p iiii. plagas ducit̃. h nimirũ signi-
ficans q p passionẽ dñi ei discipli incipientes ab hierosolẽ ceperunt
euglũ in toto orbe pdicare. & diuina carismata cunctis gentib; distri-
buere. ut ex cunctis t̃rarũ partib; fideles ad pmia et̃na p fidei & spei
& caritatis dona mererent̃ puenire. Sunt qq; duo uersus hic scẽ
crucis in otas memoratis numeroꝝ ꝯscripti qrũ prior in longitudine
deorsum
a barte crucis, legendus ẽ. ita. En crucis haec species iesus
bene monstrat honorem. Alt̃ u p t̃nsuersũ ei limite scdm
ordinẽ recitandus ita. Conputat hunc numerum iesus
quo est passus in aruis. Iesus qq; nom q gãma nota crucis media
continet utriq; uersui cõmunis ẽ ut euident̃ ostendit̃. EXPOSITIO
UERSUU.

Vere dignũ opus ẽ ac pclarũ ualde tropheũ celestis
regis dulcisona modulatione & triumphũ dnatoris et̃ni cõpetent̃
pdicare. quo mundũ de potestate tiranni eripuit ipsumq; regno
ei destructo ac repbato aet̃no carcere damnauit. In quo etiã celestia
& t̃restria atq; mariama regno sibi adqsito fulcit atq; sustentat.
Nam quando ei exaltatio fuerit ab origine nascentis mundi ad
currens cũ mistico annoꝝ numerus. p notas grecoꝝ in figura ipsi
dispositas exp̄mit. & obli credentiũ deuotio auget̃. cũ pspicit
conditorẽ omiũ rerũ tam ꝯgrue. & tã ꝯuenient̃ reb; ipsis t̃poꝝ
series coaptare. q figura crucis & redemptio mea ppetrata.
ac salus pdona uirtutũ fidelib;. cũ numero sacris mistbus pleno
rite in omib; ꝯcordent. deniq; pncipiũ libri genesis manifestissime
cõpbat atq; ꝯfirmat. q dns pscã scta & creatam suã in pncipio
ab ipso ꝯditã pscã in crucẽ iuxta finẽ t̃poꝝ renouauerit.
Qa dũ p sex dierũ opa hoiemq; creatũ requiescere ds dr̃ in sexta
dierũ
etate scti ac sexta feria, p crucẽ. hoĩe reparato. sabbato in se-
pulchro requiesse redemptor demonstrat̃. diuino ergo nutu dispo
situ ẽ q numerus. v̄. cc. xxxi. figure scẽ crucis apte ꝯuenire

& p hı demonstrar& q passionis xpi sacramentũ omni nequitie demonũ
ac falsitati prauorũ hominũ resistit. Opprimeretq: potentia & supar& iusti-
tia omẽ quęcũq: fraude ac dolo derogar& dispensationi dnice incar
nationis. taceretq: penitus ueritate conuicta omnis philosophorũ atq:
hereticorũ uersutia. sed nec ulterius fallax iudeorũ factio dirũ ac inimicũ
affectũ xpi obponer& euangelio. quia ipsũ uirtus dĩ ẽ in salutẽ omni
credenti. & p eũ patescit uoluntas creatoris. & demonstrat̃ sc̃am
crucẽ omnia tempora mundi in electis dĩ q̃ ab initio fuer̃ sc̃ificare
& regnũ celeste ꝑ in fine q p redemptorẽ nrm cunctis fidelib: tribuet̃.
qui uerbo eius obedientes corde credulo & ope mundo dõ placere studu-
erunt. species quippe sc̃e crucis grandis consolatio est fidelib: magnã
tribuit laudis. q̃a bonitatẽ nos scire fac̃ creatoris. ipse prius hoiẽ ĩ para
diso formauerat rectũ. & nunc nolens eũ perire fraude hostis antiqui
p crucẽ illũ recuperans reduxit ad paradisũ. Crux quippe ẽ arx uirtu
-tũ. & remissio peccatorũ. ipsa scilic& debiles infirmis atq: caducis. ad ce
lestia & superna puehit. omnes quos p fidẽ & spem atq: caritatẽ dignos

De quinta decima figura ubi agnus & .iiii. euangeliste depicti sunt.

XV. ẽẽ aeterna uisione dĩ xpi electio cõprobauit.
Hic quoq: quattuor illa animalia p phe-
tica circa agnũ stantia similitudinẽ
crucis exprimunt. que uisio hiezechielis
atq: apokalipsis iohis cõmemorant. que hiezechiel ĩ medio ignis
t electri ẽẽ scribit. & iohs in medio sedis & in circuitu sedis. sed
ezechielis uerba prius uideamus q̃ in talia ita scripsit. Similitudo uultus
eorũ. facies hominis & facies leonis a dextris ipsorũ q̃ttuor. facies ũ
bouis a sinistris ipsorũ .iiii. & facies aq̃le ipsorũ .iiii. & rł. Iohs ũ ita
scripsit. & in medio sedis & in circuitu sedis .iiii. animalia plena ocul
ante & retro. & animal p mũ simile leoni. & scdm animal. simile
uitulo. & t̃tiũ animal faciẽ habens q̃si hominis. & quartũ animal
simile aquile uolantis. & paulo p̃ subintroduxit aliã uisionẽ ita
dicens. & uidi & ecce in medio throni & .iiii. animaliũ. & in medio
seniorũ agnũ stantẽ habentẽ cornua .vii. & oculos .vii. q̃ sunt .vii. sp̃s
dei missi in omnẽ t̃rã. Cũ in .iiii. animalib: & in .iiii. facieb: eorũ p pheta
& apłs concordent. licet in aliq̃b: differant. que m̃ n̄ uacat dicendũ
p singula. Uideamus quid ille sit significet. horũ .iiii. animaliũ que
iohs scripsit ĩ circuitu sedis ẽẽ & agni q̃ in medio throni stat. nonne
crucẽ dñi. q̃ndo g̊ dr̃ in circuitu sedis .iiii. ẽẽ n̄ aliud reor illũ
significare uelle quã in .iiii. partib: .i. ante retro dextra & sini
stra. quantũ ad positionẽ loci ptin& . cetũ in localit̃ aliquid
huiuscemodi diffiniri n̄ potest. He g̊ .iiii. partes q̃d aliud signi
ficant q̃ quattuor cornua crucis. superiacentẽ illa c̃siderare

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

uelim⁹. Agnū u̇ qui inmedio sedis ÷ q̇d aliud q̄ mediā crucē
tenere intelligim⁹. ipse enī inea crucifixus ÷ q̄ abstulit peccata
mundi. Quattuor q̄ppe hec animalia ·iiii· euangelistas signi
ficant. ut eccłe tradit auctoritas. hoc ē. matheū. marcū.
lucā. iohm̄. qui iure in sce̅ crucis specie c̄scribunt̄. q̄a passio
nē dn̄i & resurrectionē in libris scī eugłii om̄s c̄cordit̄ testant̄.
Matheus iure inimo posit⁹ speciē hōis ten&. q̄a inp̄incipio
eugłii sui genealogiā saluatoris discribens ex t̄renis parentib;
eū carnē adsumere intimauit. Marcus u̇ & lucas q̄si iā altius
constituta regiā ineo potestatē & sacerdotalē dignitatē signi
ficant. quoꝝ p̄or h̄ ē marcus speciē leonis hab&. inque uox
leonis in heremo rugientis audit̄. Uax clamantis inquit
indeserto parate uiā dn̄i rectas facite semitas ei⁹. Nam amos
dic̄. Dn̄s de sion rugiet. & de hier̄tm dabit uocē suā. leo ē rex
bestiarū. Unde salomon dic̄. Sicut fremitus leonis. ita furor regis.
& in genesi patriarcha iacob de iuda unde reges & unde xp̄s carnē
assumpsit dix̄. Catulus leonis iuda ad p̄dā fili mi ascendisti requi-
escens accubuisti ut leo. & q̄si leena. Quis suscitabit eū. Non auferet̄
sceptrū de iuda & dux de femorib; eius donec ueniat qui mitten-
dus ÷ & ipse erit expectatio gentium. Alt̄ q̄q; h̄ ÷ lucas uituli
similitudinē ten&. q̄a zacharia sacerdote initiū sumis. ipsū dn̄m
& iā decognatione sacerdotali scḋm hōē nati testat̄. cū angłm
narrat ad mariā mrē ei dixisse. & ecce elisabeth cognata tua
accepit filiū in senectute sua. & a dauid p̄ nathan genealogiā
saluatoris ducens ipsū sacerdotē ēē insinuauit. Iohs u̇ite̅
speciē aq̄le in sc̄e ostendit. q̄ iure marce crucis c̄sistit. q̄a ad altio-
ra uolans. secretiora xp̄i diuinitatis mist̄ia explorat. & quasi
in ipsū solē deitatis mtus oculos figens statim ip̄ncipio eugłii
sui de diuinitate xp̄i exorsus ÷ ita. In p̄ncipio erat uerbū &
uerbū erat apud dm̄. & ds̄ erat uerbū. Quattuor g̊ eugłia
a q̊ttuor euangłistis c̄scripta q̊ttuor flumina paradisi de uno
fonte p̄cedentia totā t̄rā rigauer̄. ita ab uno uero fonte. h̄ ÷
a xp̄o. aq̊ q̄ semel bibit n̄ sitiet in et̄nū. q̊tuor eugłia emanantia
& p̄ p̄dicatoꝝ ora defluentia totū mundū ad uirtutū fructus
germinandū inrigant. h̄ sunt diuini cursus ·iiii· rote. que sequebant̄
·iiii· animalia ·iiii· facies & ·iiii· alas habentia. Q̄d h̄ p̄pheta dicit
q̄ apparuerit rota una sup t̄rā iuxta animalia habn̄s ·iiii·
facies. & statim subiungit plurali numero. & aspectus rotarū.
& opus earū. quasi uisio maris. & una similitudo ipsarū ·iiii·
& rlq̊. pot ÷ ad intellectū huiusce rationis transferri.

Inrota enī una ·IIII· species rotarū apparuer̄· q̄a q̄ttuor euḡlia ī una
passione saluatoris ↄcordar̄. tanta enim similitudo erat rotarū.
·IIII· sequentiū animalia·IIII· ut una rota uerissime crederet̄. tantaq;
similitudo ē innarratione euḡlistarū . ut uno sp̄u dictata facillime
appbaret̄. & p̄IIII· partes earū ibant rote & n̄reuertebant̄ cū
ambularent. q̄a p̄·IIII· plagas mundi docendo discurr̄ euḡlia
nec reḡdient̄ abnegare ꝗ docent· q̄a ueritas amore obseruat
rectitudinis· nec deflectit inobliq̄ua falsitatis. In ipsis q̄ppe·IIII·
animalib: sunt scripta sibi ↄuenientia. h̄ ē ius & auctoritatē
eoꝝ significantia q̄d de d̄n̄o saluatore p̄dicent. Nā in specie hōis
deorsū script̄ ē hic uersus. Matheus hunc hominem sig-
nauit inordine stirpis. Leo ū h̄ habet uerba. Marcus
regem signat. Imago q̄q; uituli h̄ tan&. Dat lucas pon
tificem. Ast aq̄la inarce crucis ↄsistens hc̄ sonat uersum.
Altiuolans aquila ·et uerbum hausit inarce iohannis.
Tenent & q̄ttuor cartas h̄ eadē animalia īq̄b: p̄ncipales sententiae
eoꝝ denotant̄. Unde·IIII· euḡlioꝝ p̄me partes demonstrant̄.
Agnus q̄ppe ꝗ inmedio stat hab& incapite & incornib: scriptū.
Septem sp̄s dei. Q̄d idē significant septē cornua & septē
oculi. In corpore ū reliquo ten& sententiā baptiste iohīs dē se.
Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi.
In cruce nempe quā gestat incapite. ostendit scriptū ḡcū nom̄. ΙΧΟΣ.
ꝗ interp̄tat̄ fili᷒ significans ꝗ h̄ imago n̄agnū que lib& cōmunē sed agnū
dī filiū demonstr&. EXPOSITIO UERSUUM.

Filius dī p̄ris altissimi qui dira iacula inimici frangis nequissimi.
da m̄ sc̄e crucis uictoriā carmine dulcisono modulari. nempe euḡla
iohs̄. uelut altiuolans aq̄la inipsū solem iustitiae frigens aspectū
m̄tis. uerbū dī uera reuelatione cognouit. & daro sermone p̄dicā-
uit atq; ↄscripsit. Ita q̄ppe grā diuina p̄cet̄is euḡlistis ↄlata ē iohi
ut cū illi incarnationis saluatoris & humanitatis ei᷒ arcana maxime
ↄscriberent. Iste diuinitatis eius sacramta p̄fundo sermone reue-
lar&. ꝗ uidelic& factor omiū rerū animā & corpus in se sumpsiss&
humanū. & qui inp̄ncipio dī uī᷒ erat cū dō p̄re. in fine temporū
uisibilis appareret īcarne. Hunc figura leonis significat regē.
hunc uitulus p̄figurat pontificem. quia ipse ut leo & quasi cata
lus leonis certamine confligens opulentissimā arripuit predā.
atq; idē sacerdos & hostia fieri dignat᷒ salutē nob̄ ↄcessit eternam.
suisq; participibus dona largit᷒ ē immsa. Marcus q̄q; in misterio
VII· panū q̄b: IIII· milia hōiū ih̄s saciauit. mistice·VII· dona sp̄s
sc̄i indicat. q̄b: euḡlicū poplm saluator cotidie reficit. Octo euḡla

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

lucas regem iustissimum victimam salubrem predicat. hunc fides tenet catholica. et pontificem clarum scripturis suis resonat. qui totius mundi tollit peccata. hic ergo cum esset manens eterna conditoris. et patri coeterno consubstantialis ecce in diebus herodis regis est natus in bethleem ex maria matre. Infans admirabilis ad salutem videlicet missus totius mundi. nobilis ipse puer. qui est vetustus dierum per prophetam describitur. qui venit de edom tinctis vestibus de bosra. qui torcular crucis solus calcavit. et licet fuerit in cruce suspensus. tamen astra sustentavit arbiter supernus. crucem enim patiens ipse sanctificavit glorificavit. et celesti benedictione ditavit. Igitur matheus qui primus in iudea scripsit evangelium. humanum vultum figura denotans significavit christum de stirpe david secundum hominem esse natum. demonstravitque eum promissionis esse filium. cum abraham in capite generationis posuit. contra duritiam scilicet et obtunsionem cordis infidelium qui negant christum ad salutem gentium esse destinatum. Nam hic adventus salvatoris veracissimum est signum. quod per patriarchas et reges gentis iudee generationis ordo descendens ad ipsum usque pervenit christum. qui est salvator omnium hominum maxime fidelium.

De sexta decima forma ubi de septem donis spiritus sancti narrat. XVI.

Scriptum est in esaia. Et egredietur virga de radice iesse et flos de radice eius ascendet. et requiescet super eum spiritus domini. spiritus sapientie et intellectus. spiritus consilii et fortitudinis. spiritus scientie et pietatis. et replebit eum spiritus timoris domini. Septiformis ergo gratia spiritus sancti per prophetam annumeratur. que super florem illum iocundissimum requiescere dicitur. qui in canticis canticorum sponse dicit. Ego flos campi. et lilium convallium. Virgam quoque et florem de quo propheta narravit iudei ipsum dominum dicunt per potentiam regnantis et pulchritudine. Nos autem virgam dicimus sanctam mariam de stirpe iesse progenitam que nullum habuit sibi fruticem coherentem quia nullum habuit carnalis copule coniugem. florem vero dominum ihesum. qui decoratione humane nature splendidissimus erupit. quia sine sorde peccatorum ex virginali utero natus ... processit. qui et in carnis sue castitate candorem lilii demonstravit. et in sanguine passionis rose ruborem ostendit. Super illum requiescet spiritus domini. hoc est eterna habitatione permanebit. quia in eo habitat omnis plenitudo. hoc est plenitudo divinitatis corporaliter. non enim ad mensuram dat deus spiritum. sed unxit eum deus pater oleo letitie pre consortibus suis. et de plenitudine eius nos omnes accepimus. Quoniam ergo de christo scriptum est quod accepit spiritum sanctum a patre et ipsum dederit utraque natura in eo monstrata est humana scilicet et divina. accepit ut homo. dedit ut deus. nos hoc accipere hoc donum quidem possumus pro modulo nostro. effundere hoc super alios nequaquam possumus. sed ut hoc fiat dominum super eos qui id efficiat invocamus.

Sed queri pot̄ cur ꝑꝑħ a spū sapientiae numerare incepit. & in
spm̄ timoris desinerit. Cū psalmista dicat. Initiū sapientiae
timor dn̄i. q̄ ita solui pot̄. Propheta ꝗ cū de flore uirge que
de radice iesse egssura erat ꝓphetauit .i. xp̄o q̄a ipsū in diui
nitate coeternū p̄ri intellexit & totius boni & scītatis immo
omniū rerū auctorē cognouit. ut cū tanta plenitudine scī-
tatis a celis ipsū ad nos usq; descendere significaret. & in nrām
.i. in humanā natā tantā grād[i]s fundere monstraret. ab ipso
fastigio spītaliū dōnoꝝ incipiens ad ima usq; ꝑg̃dit̄. Que ē eni
maior grā quā ipsū omnipotentē creatorē uīrm aq̃ & ꝑquē & iq̃ſ
omnia ꝑ modulo nr̄o plene atq; ꝑfecte ēspici. Aut que minor q̄
ꝑpt̄ penā gehennae a peccatis se hoīe conpescere nec dū enim in
gradus supiores ascendit q̄ i ista poenalit̄ afficit̄. q̄a timor penā
hab&. q̄ hr̄ timet n̄ ē ꝑfectus in caritate. sed n̄ ı̄d ꝑistū humana in
firmitas ad supiora ualet ēscendere. atq; ideo dic̄ psalmista.
Initiū sapientiae timor dn̄i. q̄ ꝑus deb& hō ꝑ timorē a peccatis
se cohercere. sciens scriptū. q̄ ds̄ reddit unicuiq; scdm̄ opa sua.
& q̄; impii ibunt in supplicium et̄nū iusti hr̄ in uitā et̄nā. & sic
amore mercedis et̄ne in ceteros g̃dus ascendere .i. in scdm̄ gradū.
ut pi⁹ sit & mitis fidē habens rectā. & nulli malū ꝑ malo sed
semꝑ q̄ bonū ē reddens. neq; maledicenti remaledicens. sed
ēcōtrario benedicens. In t̄ciū q̄q; ut scientiā habeat. bona eli
gere & mala repbare deuertē a malo & facere bonū
sed pacē & odiū spnere. In q̄rtū ut fortis sit firmo iustiae
incedere gradu. & n̄ patiat̄ se ullis corripi ꝑspis atq; ullis ad
fici aduersis. In quintū ū gradū ut omnia uero ēsilio agat & scdm
id q̄ scriptura diuina docet obediens faciat. i. ut dimittat debi
ta ꝓximis suis. quatin⁹ dimittat ds̄ sibi peccata sua. misereat̄
alt̄ius ut sibi miser̄ sit ds̄. faciat amicos de mammona iniq̄ta-
tis ut cū deficiat recipiant illū in et̄na tabnacula. seminet
t̄rena ut metat celestia. ꝑdat in animā suā in h̄ mundo.
ut in uitā et̄nā custodiat eam. & his similia. In sextū ut ītellegat
dm̄ .i. tota cordis intentione illū ꝑ̄ꝑat tract& & inspiciat. & om̄s
malos cogitatus cordi suo euenientes subito euellere festin&.
& paruulos suos ad petrā allidat xp̄m. Cū hr̄ in septimū ascen
derit g̃dū in sapientiā iā ipsū hōiē exhibebit ꝑfectū & ex eruditione
ēdicione in filiū t̄nsit. & n̄ necesse hab& ut aliquis doceat illū.
sed sic unctio ei ē̃ū docet de omib; & delectat⁹ ꝑfecta dilectione
dī cert⁹ effect⁹ ē cū apto. q̄ neq; mors neq; uita neq; angli
neq; ꝑncipatus. neq; īstātia. neq; futa. neq; fortitudo. neq;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

altitudo. neque profundum. neque creatura alia poterit eum separare
a caritate dei. que est in christo ihesu domino nostro. Quod ergo bis hic numerantur
eadem .vii. dona spiritus sancti. duo nimirum significat precepta caritatis. que
per spiritum sanctum diffunditur in cordibus nostris. siue duo testamenta que per
eundem spiritum dictata atque conscripta sunt. que in una cruce .i. in una
passione christi contracta atque coadunata sunt. In cruce quoque christi duo efficiuntur
unum. quia omne diuortium et inimicitia in ipsa dissoluta sunt pacifica-
taque sunt omnia in ipsa que in celo et que in terris. Descripsi ergo ideo hic flori-
geram crucem .iiii. coloribus precipuis .i. hyacinthino purpureo et bissino
et coccineo ut floris illius iocundissimi decorem demonstrarem. quem
prophetica loquutio narrat de stirpe regia exortum qui uidelicet
speciosus forma pre filiis hominum existens. omnium uirtutum decorem in se
met ipso ultra omnes mirabiliter ostendit. Nec enim ullum sanctorum fas est cre-
dere ad excellentiam claritatis eius peruenire potuisse. quia illum solum
sine peccati macula constat natum esse. et quod ceteris ex parte conferebat
gratia. illi totum ex integro prebebat natura. In hiacincto quippe intelli-
gimus. celestem eius inter homines conuersationem. In purpura passionis sangui-
nem. in candore et bisso corporis eius inuiolatissimam castitatem. In
cocco quoque precipuam ac perfectam caritatem. his quidem omnibus homo christus
ihesus inter homines natus serenus resplendebat. quia totius decoris pulchri-
tudine intus forisque plenus erat. Proficiebat igitur puer ihesus
sapientia et etate et gratia apud deum et homines. et uir factus populi
testimonio laudatus erat dicentis. Bene omnia fecit. et surdos
fecit audire et mutos loqui. Qui doctrina sua mundum in-
lustrans atque egrotos eius sanans. per mortem destruxit mortem
et triumphans resurrexit in gloria. ascendit in celos. sedet
ad dexteram dei patris inde uenturus est iudicare uiuos ac mortuos et
seculum per ignem. EXPOSITIO VERSUUM.

Te sancte spiritus paraclite supplex deprecor ut salubris super nos a superno
solio descendas. et tibi dedices deuota nostre uatis cordaque bene
credula ac fida facias. quia tu quoque spiritus es ille quem se ex patre promissum
christus dei uirtus et dei sapientia discipulis suis mittere professus est. donum
uidelicet illud quo omnes sanctos suos ante aduentum atque post aduentum suum
admirabiliter ditauit. suamque sponsam .i. ecclesiam sibi in peregrinatione istius
mundi disponsauit. et sanguinis sui pretio comparauit. Cui cuique ergo
tu das intellectum misteria diuina per singula testimonia utriusque
testamenti pleniter capit. et intime doctus omnia sagaciter inuestigat.
et ueraciter pensat quantum te diuina sapientia christus in orbem miserit.
sueque sponse arram uel pignus dederit. dum coeternus deo patri et filio. et
consubstantialis simul cum eis. omnium rerum artifex existis et omnia

penetrans. nec est ulla creatura invisibilis in eius conspectu. Te quidem Esaias propheta divinitus inspiratus in VII species nominum pro diversitate donorum qui unus atque idem es tributa atque spiritum sapientiae et intellectus spiritum consilii et fortitudinis. spiritum scientiae et pietatis. et spiritum timoris Dei nuncupavit. Christus itaque salvator noster vitae aeternae dator factis atque mandatis te apostolis suis bis dare se ostendit. cum bona caritatis praecepta constituit. ut Dominum ex toto corde diligamus. laudemque ei pleno affectu persolvamus. omnemque scientiam nostram atque intellectum in veritate eius gratiae deputemus. et proximos nostros tamquam nosmet ipsos amemus. nam post resurrectionem suam apparens eundem spiritum sanctum super eos misit. quod videlicet sancta crux Dei in figura sua nobis demonstrat. nam erecta eius pars divinum transversa quoque fraternum commendat amorem. cuius amoris integritatem Christus nobis ostendit. ac suo exemplo nos instruxit. qui dilectam animam suam in cruce moriens pro amicis suis posuit. et nos idem facere docuit. Hunc amorem semper laudabilis et semper laudandus sancte Dei spiritus tu pone in me. et timor noxius atque carnalis affectus procul recedant. quatinus gloria sanctae crucis aucta ac multiplicata mecum in vera professione et digna laude semper perseveret. quia tu es quidem ille qui os implet mutum. et celestem facit recte personare cantum.

XVII

De septime decime figure ratione ubi octo beatitudines annumerantur.

Octo ergo beatitudinum series hic in specie sanctae crucis notatur. ut cunctorum fidelium populo innotescat ubi salutis suae habuerit initium. et ubi perfectionis suae inventus sit supplementum. quando per passionem Christi accepit remissionem peccatorum et per resurrectionem eius vitam et immortalitatem spe aeterna. quando beatitudinis quoque celestis a nullo alio requirat integritatem. quam ab illo a quo consecutus est ab inferno redemptionem. Merito ergo sanctae cruci haec cuncta sacramenta conveniunt quia per illam liberata pactum fidei et societatem unitatis populi inierunt. ibi insinuatur a morte redemptio. ibi demonstratur sanctorum morum conversatio. ibi terminatur omnium virtutum perfectio. ibi promittitur ad aeternam vitam resurrectio. ibi aeternae beatitudinis speratur adeptio et verae felicitatis adquisitio. Nam quoniam post enumerationem ac septenarium spiritalium carismatum. de octo beatitudinibus sermonem habere nobis placuit videamus quomodo hae duae res sibi conveniant. et si habitudo sanctae crucis hanc convenientiam in se demonstrare valeat. Facit enim beatus pater Augustinus in libro quem de sermone Domini in monte placuit notare huius convenientiae talem commemorationem ita dicens. Videtur ergo mihi etiam septiformis operatio spiritus sancti de qua Esaias loquitur his gradibus sententiisque congruere. Sed interest ordinis. Nam ibi enumeratio ab excellentioribus coepit. hic vero ab inferioribus. ibi namque incipit a sapientia et desinit ad timorem Dei. sed initium sapientiae timor Domini est. Quapropter si gradatim tamquam

ascendentes numeremus. primus ibi est timor dei. secunda pietas. tertia est scientia
quarta fortitudo. quintum consilium. sextus intellectus. septima sapientia.
Timor dei congruit humilibus: de quibus hic dicitur. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est
regnum celorum. id est non inflati. non superbi. de quibus apostolus dicit. Noli altum sape
re sed time. id est noli extolli. Pietas congruit mitibus. qui enim pie querit hono
rat sanctam scripturam et non reprehendit quod nondum intellegit. et propterea non resistit.
quod est mitem esse. Unde hic dicitur. Beati mites quoniam ipsi hereditate possi
debunt terram. Scientia congruit lugentibus: qui iam cognouerunt in scripturis
quibus malis uincti teneantur. que tamquam bona et utilia ignorantes appetierunt.
De quibus hic dicitur. Beati qui lugent nunc. quoniam ipsi consolabuntur. Fortitudo congru
it esurientibus et sitientibus: laborant enim desiderantes gaudium de
ueris bonis. et amorem a terrenis et corporalibus auertere cupientes. De quibus
hic dicitur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur.
Consilium congruit misericordibus: hoc enim unum remedium est de tantis malis eua
dendis. ut dimittamus sicut et nobis dimitti uolumus. et adiuuemus in quo
possumus alios. sicut et nos in quo non possumus cupimus adiuuari. De quibus hic dicitur.
Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Intellectus cordis
congruit mundis corde tamquam purgato quo cerni possit quod corporeus
oculus non uidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. De quibus hic dicitur.
Beati mundo corde quoniam ipsi deum uidebunt. Sapientia congruit paci
ficis in quibus iam ordinata sunt omnia nullusque motus aduersus rebellis est
sed cuncta obtemperant spiritui hominis cum ipse obtemperat deo. De quibus hic dicitur.
Beati pacifici quoniam filii dei uocabuntur. Et paulo post subiunxit. Et ista quidem
in hac uita possunt compleri sicut completa in apostolis credimus. Nam illa omni
moda et in angelicam formam mutatio que post hanc uitam promittitur
nullis uerbis exponi potest. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam
ipsorum est regnum celorum. Hec octaua sententia que ad caput redit perfec
tumque hominem declarat. significat fortasse et circumcisionem octaua die
in ueteri testamento. et domini resurrectionem post sabbatum qui est utique octauus
dies. idemque primus. Bene ergo omnis uirtutum series in gradus distribuitur
quia omnis uita fidelium per incrementa atque augmenta ad altiora subleuatur.
donec ad summam perfectionis id est ad caritatem perueniat. Illam uidelicet que
perfecta foras mittit timorem. per quam meretur iam habitatorem in se habe
deum. quia deus caritas est. et qui manet in caritate in deo manet. et deus in eo.
quando iam sedata temptationum tempestate, tota in dei contemplatione
erit. Dicit hinc psalmista. Ambulabunt de uirtute in uirtutem. uide
bitur deus deorum in sion. Et factus est in pace locus eius et habitatio eius in sion.
Et hoc recte per spiritalia carismata innotescitur. quia per spiritum sanctum gratia omne datum
optimum. et omne donum perfectum nobis conceditur. Recte quidem hii gradus
in sancte crucis forma disponuntur quia per ipsam ad celeste regnum uere
conscenditur. sed quia due partes sancte crucis sunt. unaque erecta stat.
altera que per transuersum uadit. ita gradus ipsi octo beatitudinum a nobis

in illa disposita s̄. ut ab imo usq; ad mediū, inter ea illi᷒ parte ascen-
dat. & tō p trãsuersã illi᷒ partē ascensionis ordo ducat. Deinde rursū
inter ea ei᷒ parte in ea que ĩ transuerso eminet ascensus ille finiat.
q cuilibet facile patebit si uersus q̃s in ea scripsim᷒ rite intellexerit.
Potest q̃ppe & ĩ ipsa diuisione partiū c̄uenienś earū dispositio cognosci
Nam in erecto stipite in imo pauperes spū c̄locant̄ & in suppmo qui
psecutionē patiunt̄ ppt̄ iustitiã. Quib; utrisq; regnū celoꝝ pmittat̄.
quia p uera humilitate solūmodo ad martyrii palmã & ad regnū
celeste puenit̄. Atq; p iustitia que xp̄s ÷ aduersa cuncta patien
ter assumere tollerant̄. In transuersa ũ parte a beatis q lugent nunc
usq; ad beatos q mundo corde s̄. trames tendit quoꝝ priorib; c̄solatio
sequentib; uisio dn̄i pmittit̄. q recte unū ēē intelligit̄. Illi enī
uere c̄solant̄. q etiā regis uisione sine fine pfruunt̄. Sci g̃o uiri ĩ p
senti uita quanto magis se exterius dispiciendo deicerunt. tanto ampli᷒
interius reuelatione c̄templationis pascunt̄. q̃s enim exteri᷒ in fletu
contanet c̄uallis humilitatis. eos interius subleuat ascensus c̄templa
tionis. Igit̄ octo g̃ octogoni in parib; numeris conpacta. octo
uersus c̄tinent. xxxvii. litterarū. octo beatitudines c̄tinentes quoꝝ
pimus q in base crucis posit᷒ ÷ talē habet uersū. Regna poli do
minus uult pauperis esse beati. Scdm̄ ũ p̃ hunc talē.
Atque solum mites semper habitare supernum.
Tertius quoq; ordine octogonus ÷ q in trãsuerso crucis tramite prim᷒
÷ hunc tenens uersū. Felices flentes quis consolatio in alto
est. Quartus q huic pxim᷒ ÷ cū hoc uersu. Nam iusti cupidos
eterna refectio complet. Iuxta quē q̃nt᷒ cū isto. Mente
pios sursum miseratio larga repensat. Sextus q̃ppe
ille est qui transuersū tramitem claudit. Corda serena
deū cernent & in arce superna. Septimus q in sup emi-
nente crucis parte inferior sistit hic. Pacificos dominus pro-
-lis compleuit amore. Supremus quoq; omniū octogonus
hoc c̄scriptus est uersū. Pro xp̄o afflictos regnum iam
spectat olimpi. EXPOSITIO UERSUUM.

O scā & beata potens & uenerabilis crux xp̄i laus uite fuit̄.
& gl̃a redemptoris. Tu q̃dē pspa functio es & uitalis cunctis
ab initio scis. benigna & honorabilis. Quia cū xp̄i mēbra inte
suspensa passione fatigabas. innumeros poplos a tenebris pecca
toꝝ suoꝝ eripas. & celi regnū q p trãsgressionē ablatū fuerat.
in scēdit p gr̄am reddebas. qm̄ bonitas c̄ditoris n̄ passa ÷ pire
illos q spē in illa iã dudū habuerant. sed p te remunerauit eoꝝ
bona merita. uidelicet etnã eis tribuens coronã. Nam semen

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

euglice doctrine quod indiscipuloꝝ corda saluator seminauit.
scdm suum pacrat̃ inteoꝝ ope multiplicauit. Cū imonte sedens do
cebat eos & incipiens ab. viii. beatitudinib: largissima documta
ptulit. nimirū p numerū figure scē crucis aptissimū innuens
quia scā crux conlatrix uirtutū & initiū ac pfectio ē salutis nrē.
& pipsā fit saluatio & resurrectio nrā. sic ḡ cdecę. & sic ō q̄ cumq: es
de iustoꝝ numero. q̄mdiu hic sis diuinā laudē cū timore & amore
pfer. facias opa iustitiae inimico tuo q̄ te psequit̃ indulge. & pra ei refri
geriū. Pauper xpi q̄ nc inpsentia solo lugent & esurientes ac sitientes
iustitiam aduitā futurā anhelant. benigne suscipe. qa ipsi inspiratione
diuina cōpungunt̃. ac sursū habentes cor ↄtemplant̃ ds ↄ̄filio etno
regit om̄ia. & quis miseratione im̃sa indulg& peccata. h ego miser latina
lingua disscribo. hocq: opto. ut ipse refectio im̃tis mee sit inpsentia.
& in futo sacietas etna. non enim supb: q̄squā hinc iustificabit̃ q̄ ore &
habitu humilitatē ostendit. supnūq: regnatorē solo pstratus adorat. dū
intna cordis ei' supbe sentiuit. & opes habens elemosinas ñ facit. nec p
ualitudinē corporis sui cū integer uirib: opa fac iustitie. qa certū & p
spicuū ē. q̄ omītenens cditor ñ solū uerba sed & facta bona & uitā hone
stā omī tempore querat. lgit̃ q̄ cūq: etnā lucē ueracit̃ querit. & ad etnā
beatitudinē uult puenire. necē ē ut p. viii. titulos euangelicos inqb: species
uere beatitudinis exp̄munt̃ adregnū tendat supnū. qa & inpsonumo
resurrectione generali ppetrata. ꝑ pactū iudiciū sci di parit̃ cū xpo
regnum intrabunt etnū. Crux qq: xpi uia ē iustoꝝ ascensus ad celum
rota deinfimis adsupiora nos t̄hens. dux & ianua regni uictoria
nrā. pilla uitā possidebimus uerā & mercedē pcipiem' etnā. que & bina
rio q̄t posito octonariū īse cdudens significat q̄ pduo pcepta carita
tis que nob sci. iiii. euglioꝝ libri cōmdant pmereri possum' gaudia
sempitna. Hos quoq: omips di omipotentis sps. q̄ nos ppacē & cari
tatē uerā adregnū inuitat futurū. inseptē donis gr̄e sue ascens'
icordib: nrīs posuit. ut demonstrar& eo modo rite posse q̄sq:
celū ascendere fideles. siei' gr̄e participes eē ñ neglexerint
& q̄ eos expectet sursum gl̄a & corona sedis lucida. inarce supna
quos hic irradiauit cū uirtute caritas uera.

De octaua decima specie. ubi quadragenarius numerus positus est. XVIII

Quadragenari' itaq: numer' scdm hunc modū speciē crucis format & mistiū sā-
cramtū cgrua dispositione declarat. Qui
in. iiii. sūmas diuisus denariū psingulas ordine manifesto demonstrat.
bieni admistiū pand&. q̄ sic in. iiii. partib: denarii plenitudo iuenit̃.
ita etiā insingulis sci euglii libris decalogi pfectio omib: fidelib: īsi
nuat̃; q̄stam iuncte decades unā speciem crucis faciunt. q̄a ...

fidei & dilectionis perfectionem decalogus legis & euangelii maiestas concorditer astru
unt. Porro denarius ab uno usque ad IIII. progrediente numero consummatur.
Idemque ut in quadragenarium surgat per IIII. multiplicatur hoc nimirum signi
ficat quod legis consummatio non sine euangelio fiat. nec euangelica doctrina attes
tatione legis careat. Finis enim & perfectio legis Christus ad iustitiam omni
credenti. Ipse est enim pax nostra qui fecit utraque unum & medium parietem
macherie soluens inimicitiam in carne sua legem mandatorum decretis
euacuans. ut duos condat in semet ipsum in unum nouum hominem faciens pacem
ut reconciliat ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitias in semet
ipso. Quia ergo numerus iste laboriosi huius temporis sacramentum est. quo sub disci-
plina regis Christi aduersus diabolum dimicamus. etiam illud declarat. quod xl.
dierum ieiunium. id est humiliationem animae consecrauit. & lex & prophetae per
moysen & heliam qui quadragenis diebus ieiunauerunt. & euangelium per ipsius domini ieiu-
nium qui quadraginta diebus etiam temptabatur a diabolo. Quid aliud quam per omne huius saeculi
tempus temptationem nostram in carne sua quam de nostra mortalitate adsumere
dignatus est praefigurabat. Ab hora quoque mortis eius usque ad diluculum resurrectionis
constant horae xl. si ipsa nona connumeretur. Post resurrectionem non amplius quam
quadraginta cum discipulis in hac terra esse uoluit huic eorum uitae adhuc humana
conuersatione commixtus & cum illis alimenta mortalium quamuis iam non moriturus
accipiens. ut per ipsos xl. dies significaret se occulta presentia quod promiserat
impleturum quando ait. Ecce ego uobiscum sum usque ad consummationem saeculi. Cur hic
iste numerus hanc temporalem uitam terrenamque significet illa interim causa de proximo
occurrit quamuis sit alia fortasse secretior quod & tempora annorum quadripertitis
uicibus currunt. & mundus ipse IIII. partibus terminatur. quas aliquando uentorum nomine
scriptura commemorat. ab oriente & occidente. ab aquilone & meridie. Ad hunc ergo
mundum & ad istam terrenam mortalemque uitam hominum ad nos regendos in temptatio-
ne laborantes uenientem regem Christum matheus suscipiens exorsus est ab abraham
& enumerauit xl homines. Ab ipsa enim gente ebreorum quam a ceteris gentibus
ut distingueretur deus de terra & de cognatione sua separauit abraham Christus
uenit in carne & ab ipsa cuncto mundo salutarem protulit crucem. In hoc
annorum termino isaac sociata est rebecca. & per ipsius numeri misterium Christo
adcopulata est ecclesia. Hoc numero dierum missi xii. uiri explorauerunt
terram repromissionis. & eodem annorum numero castigati sunt increduli & detractores
in sterilitate solitudinis. quia saepe per praesentis uitae laborem quo probantur electi
cruciantur reprobi. Item secundum huius numeri medietatem id est xx. annis eligebantur
filii israhel promouentur in militiam domini ut pentateuchi narrat historia ut osten
deretur quia mox ut oriri coepimus scimus bella uitiorum non paruus statim adest
labor certaminum. Qui autem sunt Christi ut ait apostolus carnem suam crucifixerunt cum uitiis
& concupiscentiis. Metiturque hic numerus secundum dispositionem sanctae crucis
in templo salomoniaco sancta sanctorum id est xx. cubitos in longitudine. & xx cubitos

in latitudine. ut ostendatur ipse esse sanctus sanctorum qui in crucis quadrifide est fixus sti-
pite. ut repropitiaret delicta populi. et sanctificaret totius orbis gentes. habitans
in eos et salvans omnes credentes in se. Merito crux ipsa sancta sanctorum dici potest.
que ab omnibus sanctis intra veneratur et colitur. nec non et ab ipsis sanctis spiritibus angelicis
qui de redemptione nostra gratulantur. omni honore ut credimus digna deputatur
qui recordantur Christum propter obedientiam crucis exaltatum et traditum illi nomen quod est
super omne nomen. ut in nomine Iesu omne genu flectatur. celestium et terrestrium et infer-
norum. Est hic quadragenarius ipse in IIII triangulis hic comprehensus. secundum geometrice
figure potestatem. continens versum quadraginta litterarum in hunc modum.
CRUX SACRA TU AETERNI ES REGIS VICTORIA CHRISTI. EXPOSI
Expone modo et laudans edic o homo totam affectu animae TIO UERSUUM.
et universis sensibus corporis. triumphum nobilem victoris eterni quem gloria dominice
crucis ubique expetit super celsa celorum sidera et subtus abissi profundissima tartara
ubi lucis aeterne permanet candor. et ubi noctis perpetue perdurat horror nec non et
per cuncta terrarum spatia ubi nox diesque suis inconfusis alternant vicibus. quousque
mundi adveniat terminus. hoc sensus animi cogitet. hoc guttur voce resonet
hoc lingua in palato concrepet. hoc manus litteris scribat. hoc labia verbis exprimant
hoc figura ipsa metrico opere depicta innotet. que licet difficulter tamen ordinabiliter
per quadragenarium in IIII decadas divisum et exemplatum clara sancte crucis
precania promit. qui numerus plenus mysterii venerabili et supremo serenus
lumine in tecta sacramenta significationis sue plenitas temporis gestat figu-
ram. quo sancta ecclesia sub Christo principe contra spiritales nequitias. et contra
mundi amatores scuto fidei et lorica iustitiae galea salutis. et gladio
spiritus. hoc est verbo dei fortiter et insuperabiliter preliatur. et confidens sui regis potentia
virtutisque eius essentia omnia tela hostis antiqui frangit ac prosternit. iuncta
vexillo quippe crucis quam in fronte signatam ipsa victrix gloriose gestat.
partis adverse confundit frontem atque sevam inimicorum subito proturbat aciem.
Ergo in sancta cruce salvator noster antiquum hostem vicerat. et in numero eius
figure recte et apte convenienter. quadragenario videlicet sacrum ieiunium
in deserto protendebat. Ut raptorem fraudulentissimum prius temptantem
per patientiam et humilitatem vinceret ac deinde in nequitia sua persistentem.
ac perdurantem ipse moriens eterna morte iuste damnaret. sicut enim serpens
ille lubricus et callidus hominem primum per gulam. avaritiam. et vanam gloriam.
ad facinus inlexit. et ita eum morti obnoxium reddidit. sic et e contrario compe-
tentibus medicamentis. salvator noster per abstinentiam. benignitatem. atque hu-
militatem. humanum genus deiectum erexit. ipsumque auctorem mor-
tis eternis cruciatibus reum victor tartaro subiecit. Christi ergo pugna nostra
victoria est. eius triumphus nostra salus est. Qui sedet in celorum arce et
prospicit in inferiora terre. Cruxque eius ipsa est totius orbis honor.

ipsa totum sustentat mundum ipsaque mihi carmine semper & amore uene-
XIX rabilis permaneat semper more meo laus & exultatio in corde perpetua.
Hec est pagina quinquagenarium nume- De forma nonadecima.
rum tenet. in qua .X. litteras expressum ubi quinquagenarii
que & denarii notat summam. & crucis numeri ratio est.
exprimit figuram. In cuius honore totum opus conditur. hic iubelei tenet &
obseruantiam. & uere remissionis que per crucem toto orbi conceditur index
est. hic per typici pasche celebrationem & occisi agni sollempnia transitusque
domini in egipto celebrandam festiuitatem legis date in monte sinai
testis & post uerum pascha agnique christi immolationem paraclitum super apostolos
missi demonstrator est. hic sabbatum sabbatorum post completionem .VII.
ebdomadarum monade addita designat. & eterne requiei que uero
una est gaudia demonstrat. ubi tunc corporum nostrorum uere suum celebrabit
sabbatum. quia nulla presentis uite damna sentiet ultra laborum sed
in laudibus eterne trinitatis suum digne exercebit officium quia sue
incorruptionis gaudebit se nullum habere terminum. Quod propterea merito
queritur quoniam quinquagenarius numerus ex numero quadragenario
surgat. quadragenarius enim numerus unus ex his quos uocant inpariter pares.
qui diuiditur quidem in equas partes cuiusque pars in alias equas diuidi
potest. nec non & partes partium diuiduntur. sed non usque ad unitatem perge-
dit. equalis illa diuisio. est enim ei medietas .XX. quarta pars .X. quinta
pars .VIII. octaua pars .V. decima pars .IIII. uicessima .II. quadragessima
unum. unum enim & duo & .IIII. & .V. & .VIII. & .X. & .XX. quinquaginta faciunt.
sed hoc incrementum minoris numeri in maiorem quid aliud significat quam perfec-
tionem nostram. Prediximus enim quod quadragenarius numerus hanc temporalem
uitam & presentem designet. quinquagenarius uero quietem future patrie & eterna gaudia
demonstret. & quid aliud nobis per hos duos numeros insinuatur nisi ut hanc
uitam sanctam conuersatione ducentes orationibus & uigiliis atque ieiuniis instantes
misericordie quoque operibus & elemosinis insudantes plena fide spe integra perfecta
caritate ad illam que in celis expectat nos patriam perueniamus. ubi quies eterna absque
ullo labore possidetur. ubi uerum gaudium sine ulla tristitia continetur. ubi quod
boni hic ex parte aliqua percepimus. totum atque integrum sine fine perficietur.
Porro hic denarius numerus creatoris atque creature significat scientiam.
Nam trinitas creatoris. Septenarius hic numerus creaturam indicat. propter
uitam & corpus. Nam illa tria sunt. Unde etiam toto corde tota anima
tota mente diligendus est deus. In corpore hec manifestissima .IIII. apparent
quibus constat elementa. Bene enim numerus ista significans meruit exprimi
mente nota quia in illa per mediatorem dei & hominum reconciliata & coadunata

sumus creatori nro & infilios adoptionis aeterno pri translati.
Recteq: iubelei numerus exprimit̃ meruit figura. qa tota ratio
illius spitalit̃ cruci aptat̃. Nã seruit̃ indebita israhelitarũ in illo
relaxat̃. & poruicẽ generis humani captiuitas & seruitus qua peccato
nexi ẽ & idolis seruiebat destruit̃. & uere libtati q̃ do soli seruitur
hõ q̃ adimaginẽ di creat̃ ẽ reddit̃. In iubeleo qq: adantiquũ posses-
sore uendita possessio reuertit̃. & in passione dni hõi prior possessio
i. paradisus reddit̃. quã p pomũ uetitũ ipse male comitauerat.
escã accipiens & uitã pdens. Ibi qppe pceptũ ẽ filiis isrt ut se absti
nerent aruratu ope. & hic cõcessũ ẽ scis di ut uacent a terrena cupidi-
tate. Clangebantq: bucina filii isrt in ipso iubele septimo m̃se deci-
ma die m̃sis ppitiationis tẽpre in uniuersa tra sua & scificauer̃
annũ qnqgessimũ & uocauer̃ remissionẽ cunctis habitatorib: tre
sue. Insonuerq: tuba pdicationis apli & ceti pdicatores euglii
sps sci gra repleti legẽ spitalit̃ interptantes. & docentes in toto
orbe poenitentiã & remissionẽ peccatoz accipe p nom eius omis
q̃ credunt in eũ. Ostendit qq: ipse saluator hoc uere remissionis tẽp
q̃ndo nazareth ueniens i sinagoga legebat. capitulũ de esaia ppheta
ad se ptinens ita dicẽs. Sps dni sup me. ppt q̃ unx̃ me euglizare paupi-
bus misit me. pdicare captiuis remissionẽ. & cecis uisũ. dimitte
confractos i remissionẽ. pdicare annũ dni acceptũ. & diẽ retribu
tionis. Annũ h acceptũ & diẽ retributionis omẽ pdicationis ei quo
i carne uersat̃ ẽ temp itellege. q̃ndo cecis lux uera que illuminat
omem hõiẽ uenientẽ i hunc mundũ. ad cognoscendũ ueritatẽ uerbo
& miraculis apuit uisũ. & in cruce moriens dimisit captiuos c̃fractosq:
i remissionẽ. qa distructis uinculis mortis resurgens ingta. ascendens
in altũ captiuã dux̃ captiuitatẽ dedit dona hõib:. Qd h testi-
monia ad ipsũ ptineant testat̃ euglista lucas. cũ subiungit. salua
saluatorẽ h idẽ auditorib: suis adfirmasse ita dicẽs. Cepit h dicere
ad illos qa hodie impleta ẽ h scriptura in aurib: uris. & omis testi
moniũ illi dabant & mirabant̃ i uerb grãe que pcedebant de ore di
Continet̃ h i. u. x. notas unus uersus. l̃ra littarũ hic. Quinque
iuuat apice ast sacra dicere de cruce et haec nam
est. p singulas notas denis littis subputatis. sed hoc i pnuntiatione.
cetũ h inscriptu. ix. gramata unicuiq: note deputant̃. Nã media
litta singularũ notarũ cõmunis ẽ utriq: tramiti. & ei q̃ dextrorsũ
& ei q̃ sinistrorsũ uadit. Expositio uersuum.

Adtendite ocul & uidete m̃te. audite aurib: & pcipite corde.
O omis fideles in q̃b: caritas xpi & amor sapientię feru& q̃b: cura
ẽ. ad lucẽ supnã puenire. & i corruptionẽ atq: i mortalitatẽ sine

sine perpete. laudem crucis Christi carmine depromo. Hic summi opificis virtus osten-
ditur. et beati operis decor exprimitur artisque ipsius nobilitas declaratur. Vester honor
est non caducus sed secundum redemptionis ordinem manet in perpetuum. Inmortalis est
vestra in caelis palma quia Christus ipse vobis est victoria quam salus vestra veraciter existens
vindictam in hoste detorsit antiquum. et in cruce degustans mortem. ipsum
mortis devicit auctorem. Huc omnes convenite aegroti et aegritudinis vestrae
ne vos pudeat illi molestias conqueri. verus vester medicus est iste quem sancta crux
in patulo gestavit stipite. ipseque manibus suis expansis ad medelam vos invitat
quo vobis sanitatem integram citius praestat. pandite illi vulnus interius. et ulcere
corporis vestri latens nolite abscondere. poscite medelam cordis devotione.
et pulsate medicum in bonorum operum strenuitate. ipsius ergo manus salutifera
non in dilatione temporis novit tardare. sed in velocitate momenta idonea
est sanitatem praestare. omnibus qui salubriter compuncti cum metu et reverentia
ab ipso vero medico curari appetunt. Cui summa est virtus ad curationem perficiendam.
et sapiens consilium ad salutem praestandam. Qui de supernis et perpetuis ad infima et tempo-
ralia descendit. ut rerum naturam quae corrupta est divina dispensatione redinte-
graret. metaque moras abiret. et signa beatitudinis per carismata divina sursum
in homine demonstrarentur. numerum ergo quinquagenarium salutarem nobis esse sanctae cru-
cis species in cornibus suis discriptum venerabiliter notat. et sacramentis caelestibus
plenum esse rite designat. In illo enim veri iubelei id est plene remissionis notitia
datur. In illo sabbata requies rite celebratur. ille legis veteris datione insignis est.
et in adventu spiritus paracleti super apostolos insignior. ille pacis auctorem venisse
prodit. et pacis signaculum in perfecta reconciliatione inter deum et homines. per spiritus sancti gratiam
ostendit. Ipse venerabilis in specie. salubris in figura. et perfectus est in sacramentorum
decore. Nam X. littera figurae sanctae crucis aptissima. et denarium numerum desig-
nans. per V. loca posita ad exemplar sanctae crucis quinque libros legis cum X. praeceptis
significat. quia quod lex veterum per figuram et umbram quodam modo depinxit. hoc totum
Christus per crucem in novo testamento secundum veritatem implevit. Omnia quippe sanctae cruci
decentissime conveniunt. et caracter litterae. et numerus in ea denotatus. legis
misterium et temporis sacramentum. factumque in hoc laudabiliter perpetratum. ideoque
oportet ut omnes sanctam crucem laudemus. pariter ovantes. crucifixoque regi inces-
sabiliter gratias agamus. qui sanguine proprio. universa laxabit debita mundo.

cx

De vicessima forma. ubi centenarius et vicenarius numerus inditus est.

Denique sanctae crucis formam graeca littera
lauda in hac pagina per IIII. loca posita
exemplatur quae et tricenarium numerum
apud graecos significat. Haec ergo quia quater hic ponitur. cxx. numerum efficit. cuius sacra-
mentum magnum est. Nam legitur ante diluvium cxx anni ad poenitentiam hominibus
decreta. et salomonici templi altitudo. cxx. cubitorum erat. et super. cxx. viros
in die pentecostes spiritus sanctus venit. In IIII. enim notas id ipsum efficientibus quattuor
euangelia significantur. In quibus singulis tricenarius numerus invenitur. quia fides

sanctae trinitatis & perfectio mandatorum in singulis sancti evangelii libris plenissime
praedicatur. Porro inde illud quod arca noe cum ex dei praecepto construebatur. & ad salvatio-
nem electorum ad similitudinem sanctae crucis impiis diluvio perituris praeparabatur
in .cxx. annorum calculo poenitentiae tempus hominibus ante decretum est.
quid aliud significat quam quod ita tantum a fluctibus huius saeculi possumus permanere
inlaesi. si evangelicae doctrinae in fide sanctae trinitatis digne operantes devotis
mentibus obedierimus. Hoc est quod omnis templi altitudo .cxx. cubitorum fuit.
ad idem sacramentum respicit. quod & primitiva in hierosolimis ecclesia post passionem
resurrectionem & ascensionem domini in caelos in hoc numero virorum gratiam spiritus sancti
accepit. Itaque procedente naturalis numeri progressione ab uno usque ad .xv.
& collectis in unum omnium locorum summatibus .cxx. fiunt. xv. namque quae ex
septem & octo constant. solet non numquam ad significationem referri vitae
futurae quae nunc in sabbatismo geritur animarum fidelium. perficietur vero in fine saeculi
resurrectione corporum inmortalium. Quapropter apte numero centenario & vice-
nario magna electorum beatitudo infutura vita designatur. apte in hoc tantum domus
domini cenaculum consummatur. quia post praesentes fidelium labores post acceptam in futuro
requiem animarum plena totius ecclesiae felicitas in resurrectionis gloria comple-
bitur. ad quod mysterium aeque pertinet ut diximus quod resurgens a mortuis atque ad
caelos ascendens huic numero virorum spiritum sanctum in linguis igneis misit. eosque
qui diversitate linguarum ab invicem discrepaverant repente omnium cogni-
tione loquelarum communem in laude sua fecit habere sermonem. Nam & ecclesia
suo tempore resurgens a morte. atque ad caelos ascendens in carne incorrupti-
bili plene ac perfecte dono spiritus sancti inlustrabantur. quando iuxta promissum apostoli erit
deus omnia in omnibus. Tunc plena erit adunatio omnium linguarum in omnibus ad prae-
dicanda magnalia dei. quia consona mente ac voce omnes divinae gloriae maiestatis quam
praesentem vident conlaudant. Tuncque vox illa psalmi perfecte conpletur. quod spiritus sanctus per
prophetam omnes gentes ad laudem domini provocando exhortatur ita dicens. Laudate
dominum omnes gentes & conlaudate eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos mise-
ricordia eius & veritas domini manet in aeternum. Quando scilicet de omnibus gentibus
ad vitam praedestinati in aeternam omnibus scandalis de ecclesia christi pravorumque officia eiectis
uniti capiti suo unam laudem deo omnia membra concorditer & perpetuo cantabunt.
Notandum quoque est quod non solum lauda littera hic per .IIII. loca posita .cxx. numerum
in suo solo caractere ostendit. xxx. per singulas. sed etiam versus ipsi qui in ea con-
scripti sunt unusquisque .xxx. litteras continet. Est quippe versus hic in suprema
laudarum. Est orbi toto domini nam passio vita. Iste quoque in ultima
Arvo crux una spes libertatis ab ira. Hic namque in dextriore.
Lux laeta lucet divino munere plena. Atque hic in sinistriore.
Veraci nutu signat & praemia regni. Expositio versuum.
Ecce sanguinis christi pia effusio & unda ipsa quae illo dormiente in cruce
e de latere eius emanavit. mundat nos a sordibus cunctis quia ipse redemptor

nr morte sua noxia cuncta a nob tulit. cu labes peccator nror & cirographu
q erat nob contrariu p passione sua deleuit. laudabile qppe dogma euglii edidit.
q peccator tenebras fugans. Omne facinus uetat. idoloruq: cultura penitus
abnegat. q uita docens honesta puritati potentia in pdicatorib: suis comdat.
uniuersis subcelo nationib:. post ascensione quoq: saluatoris apli abipsa ueritate
instructi pdicantes euglium mistia ueteris testamti p xpm impleta & declarata
ee testati sunt. & ipsu fine ee legis & pphetaru ueris assertionib: firmauerunt.
Denq: ·cxx· numeru in etate legis latoris· & in aduentu sps sci sup aplos in
signe lauda littera sedm significatione. sua quat posita e. i. in crucis modu nobilit
complet. pandens fidei sacramta & uere beatitudinis gaudia demonstrans. q a
sicut p IIII· caracteres laudae sca crux in unu colligit. cxx ·unitates. ita sps scs
adueniens in unitate linguaru omiu coadunauit. cxx credentes. Unde apte ac
manifestissime datur intellegi. scam cruce uera ee nram redemptione & in ipsa
ueracit nram csiste unitate. pcepto itaq: dono in loquela omiu linguaru. alacer
cetus credentiu lum sparsit ubiq: diuinor testimonioru. coruscante simul
frequentia miraculor. & rete euglii misit in pelagus istius mundi. ut sagena
dni retraheret & hoies de pfunditate abissi. & conglutinaret ad soliditate dnici
uexilli. ut q: insignia crucis xpi omib: pateant. qm dona spitalia qb:q:
consignet fidelib:. & pmia que incarnat saluator illis pmisit. ipsa incet faciat.
que uidelicet pmia in auctu meritor qualitate sposita & sponsor uerus xps
fili itaq: di simul cu pre dō & spu sco qb:q: dignis multiplicia insupnis
seruat & ueracit donat. rex regu ieternum regnans & omia regna dicione
ppria gubnans. q dederat nob spm paraclitu. pignus salutis & hereditatis nre. ut nos sedm uoluntate sua regens seruet. quo adusq: ouantes gaudia
uitae faciat introire. Psallite ita deuote bene psallite dno xpo gentes
omis trib: & lingue uniuerse & cognoscite ueru rege urm sapientia &
uirtute di pris. Cui potentia mors uicta succubuit. & memoria mortis
delera e. Omiu reru parente cognoscite. Hec laus q a exuero & pbato
placed e. germine fine & pfectione habet eterna requie. Iste enim nature
nre indit e ordo. ut indicta cu reuerentia & tremore seruet. & in futuro ppetua remuneratione expectet. Hec qq: e gla nra. h & uirtus. haec uera stabilitas gentis sume. isteq: iura religionis bene seruat. & recte arbitrio suo utitur
XXI. qua bona suma pomib: appetit. & media rationabiliter regit.

De uicessima prima figura inq septuagenarius & binarius numerus est cophensus.

Hanc q figura plena ee mistio
porte intellegi. inq pani. epta
gonos. lxxii. numerus demon
strat. sedm cuius pluritate gentiu linguas diuisas ee uera opinio e. &
libros canonicos ueteris ac noui testamti int ei suma cphensos ee ndubiu e.
Designauit h & ipse dns exceptis xii. aptis alios. lxxii. discipulos & misit illos
binos ante facie sua in omnem locu & ciuitate q erat ipse uenturus. ut

numerus designatorum discipulorum concordaret multitudini gentium & diuisioni lin-
guarum. quatinus omnes gentes fidei lumen perciperent & gratiae xpi mererentur esse par-
-ticipes. Sicut ergo xxiiii. horis totus orbis peragitur atque inlustratur. ita misterium inlustrandi
orbis per euangelium trinitatis in lxx duobus discipulis intimatur. uicies quater enim terni
septuagies dipondius. sed haec distributio apte figurae sanctae crucis mancipatur. quia per
ipsam sacramentorum xpi dispensatione totus orbis glorificatur. ipsa in quattuor
eptagonis hanc misterii rationem notat quia ipsa in quattuor sancti euangelii libris diuina
carismata per quattuor plagas orbis dispensat ipsa in utroque tramite. i. in eo quod
sursum & in eo quod transuersum uadit per duos eptagonos sexies senarium ostendit.
quia omnem perfectionem per se nobis peruenire siue in longanimitate spei siue in am-
plitudine caritatis. seu in perseuerantia bonae actionis seu in celsitudine contem-
plationis satis nobis innuit ipsa in toto octies nouenarium in se multiplica-
-tum continet. quia ex omnibus gentibus in octonario numero. hoc est corporum resurrec-
-tione ad augmentum nouem ordinum angelorum electos dei peruenire edocet. O uere
bona & uere sancta crux xpi quis te rite totam enarrare potest aut quis condigne
laudare quae caelestium arcanorum pia es reuelatrix. quae misteriorum dei sacra es con-
seruatrix. quaeque sacramentorum xpi idonea es dispensatrix. in te angeli gau-
-dia sua accumulata conspiciunt. in te homines iura salutis suae cognoscunt.
in te inferi iustam retributionem fraudis suae perciPiunt. omnibus es aequa. omnibus
bona. omnibus iusta. perdita renouas. perfecta inlustras. futura premonstras
perdita requiris. quaesita inuenis. inuenta custodis. lapsa restituis. restituta
gradu munis. munita in uiam pacis dirigis. tu quidem aeterni regis es uictoria.
& caelestis militiae laetitia. tirgenariumque potentia tu peccatorum es remissio.
pietatis exhibitio. & meritorum augmentatio. Infirmorum remedio. laboran-
tium auxilium. & lassorum refrigerium. sanorum incolomitas. quietorum serenitas.
& fortunatorum felicitas. tu cura egrotos medicans. tu gaudium maestos
consolans. tu sanitas dolentes laetificans. tu status credentium recte. tu
firmitas operantium bene. tu beatitudo perseuerantium rite. sancta. pia. bona.
iusta. benigna. rationabilis. laudabilis. uenerabilis. amabilis. fortis.
suauis. mitis. sapiens. patiens. potens. quicquid ergo corde digne de redemptione
nostra potest cogitari. uel quicquid lingua rite loquitur. omnia ad laudem tuam decentis-
sime possunt aptari. quia quicquid in te laudatur crucifixo in te xpo regi
deputatur. & quicquid xpo honoris datur. ad reuerentiam summi patris refertur
cuius ipse unigenitus filius est. De quo ipsa ueritas in euangelio testatur. Qui me
recipit non me recipit sed eum qui me misit. & item qui me spernit. spernit eum qui me
misit. & qui non honorificat filium. non honorificat & patrem. Omnis qui spernit
negat filium nec patrem habet. Qui uero confitetur filium. & patrem habet. quorum
simul cum spiritu sancto una est maiestas una potestas honor & claritas in
sempiterna saecula. Est namque unus in erecta parte id est in duobus eptagonis
a summo deorsum descendens & per transuersum eptagonorum legendus est ita.

In cruce lex domini decoratur luce corusca. Alter vero in transversa eius parte in duobus eptagonis comprehensus et similiter per transversum eorum legendus iste. Gentes et linguae sociantur laude sacrata.

Expositio versuum.

Ergo lex domini vera et inreprehensibilis duorum testamentorum libris conscripta in figuram sanctae crucis ponenda est. per quam et orbis terrarum terrarum ab ira debita solutus est. et vitam perpetuam portamque salutis et quietis aeternae invenit. Post naufragium videlicet illud quod primus parens noster per praevaricationem divini praecepti super nos induxit. Nam quia per longum vetitum mors saeva totum genus humanum absorbuit. ac suo iure captivavit. ut hoc a potestate eiusdem mortis eriperet. redemptori nostro placuit lignum sanctae crucis in terra erigere. quatinus hic quod per gulae noxam hostis ille deglutiverat cuspide ligni vitalis perfossus per continentiae gratiam evomeret. meritasque poenas inde lueret qui contra omne ius et omne fas servus nequissimus et fur dolosissimus sibi dominatum in alieno opere usurpaverat. Hic etiam auctor totius creaturae et largitor duorum testamentorum dominus intimare volens opus saluberrimum sanctae crucis et per legem praedixit. et per prophetas promisit. et per evangelium suum se complesse fatetur. ut homines creatorem suum recognoscerent. redemptorique suo gratias agerent. Denique sancta atque magnifica crux hinc se tota serena luce coruscam ostendit. sequique viam atque ducem ad perpetuam vitam nobis esse demonstrat. ideoque radiis suis micans lampas lucis aeternae omnes gentes ac populos ad caelestia regna provocat. ab hoste [illegible] perditos [illegible] sicque nunc in nocte istius mundi positos sua inlustratione laetificat. atque hinc ad alta caelorum bene meritos post modum levat. nec ergo verendum est quod ulla fallacia aliquem decipiat. sed principe huius mundi foris eiecto veracitate vera victrix regnat. hinc quoque est quod in praedicatione paenitentiae et dominationis eius sancti praedicatores miraculis coruscantes. totumque orbem sibi subiciant. redemptosque per Christi gratiam devotos corde placidos moribus mansuetos patientia tranquillosque conversatione perficiant. Ecce quot linguae nationum sunt in septuagenario et binario numero crux sancta exemplata demonstrat. omnibusque gentibus per hoc lucis portam patentem significat. hocque per lxx et duos discipulos salvator ipse praedicare iusserat. sanctorumque archangelorum consortia post resurrectionem generalem incolis promiserat. quod etiam ipse numerus designat. Octonarius namque numerus et novenarius in se multiplicati. septuagenarium et binarium creant. quorum octonarius ad resurrectionis tempus. novenarius vero ad novem ordines angelorum respectat. sicque catholica fides tenet. quod in fine mundi hi sunt in octava aetate sancti. scilicet resurgentes in societatem transeant angelorum. Omnia namque peccata mundi Christus in passionis suae ardore consumpsit. quando ex parte carnis in ipsa mortem gustavit. ac per potentiam divinitatis eius electos suos ab inferni carcere liberavit. et sobrie-

tatis ac fidei lum̄ p apostolos suos generi humano p̄dicari iussit. legē
uidelic& suā ueterē & nouā. quā in hoc q̄ sc̄e crucis figure ↄgruit. leue onus
atq: iugū suaue. ēē & ad celos ducendi idoneū omib: credentib: sibi
demonstrauit. De uicessima secta figura in qua mono
Quid itaq: haec figura sit & q̄d significet gramma depictū ē. XXII.
Q
uit exponat̄ necesse ē. una q̄ppe ista ē figurarū que apellant̄ notę
sententiarū. specialiq: uocabulo haec a grecis uocat̄ crissimon. ex uo
luntate uniꝰ cuiq: ad aliq̄d notandū inuenta. sed maiore dignitate
nunc a christianis ad exp̄mendū nom̄ xp̄i assumit̄. q̄si duo litt̄ę p̄me
nominis eius uno mono grām̄ate simul sint ↄp̄hense .i. X. & P. Quur
h̄ m̄ a nob̄ in h̄ opꝰ sit assumpta. hec ratio ē. Notat̄ ille numerus
dierū quo p̄dicasse mundo xp̄s credit̄. & ille q̄ ante aduentū eiꝰ
sc̄dm a barnachristi t̄porib: usq: in finē mundi futurus sc̄dm dani
elis p̄phetiā ab ortho doxis ecc̄le magistris exposit̄ ē. ita ut in P
litt̄a p̄ numerus .i. mille .cc. lx. q̄ sunt anni .iii. & semis inueniat̄
q̄ t̄poris spatio xp̄s mundo p̄dicasse cognoscit̄. m̄ses enim triū semis
annoꝝ .i. t̄cies q̄drageni & bini mille .cc. lx. dies efficiunt. sub q̄ numo
ciuitas sc̄ā calcari a gentib: in apocalipsi describit̄. & mulier a facie
draconis fugere in solitudinē. ubi habet locū paratū a dō ut ibi pascat̄
eodē numero dierū. q̄ numerꝰ iustitię omīa xp̄ianitatis t̄pora complec
tit̄. ut p̄rum firma hab& traditio. q̄a xp̄s cuiꝰ haec corpus est tantū
in carne t̄poris p̄dicauit. q̄ siue sub sp̄e cenoꝝ pegrinatione p̄sentis
heremi gaudet. seu p̄secutionis molestiā ab infidelib: ut a falsis frib: pa
tiet̄. X. itaq: litt̄a illū numerū tenet quē danihel p̄pheta p̄dix
ma anti cristi tempore futurū .i. mille ccc. xxxii. dies. ita enim ibi
scriptū ē. & beatꝰ ē q̄ expectat & puenit usq: ad dies mille .ccc. xxxv.
q̄ beatꝰ hieronimꝰ sic exponit. beatꝰ inq̄t q̄ int̄fecto anticristo supra
mille cc xc dies .i. tres semis annos dies .xl u. p̄stolat̄. q̄b: ē dn̄s atq:
saluator in sua maiestate uenturꝰ. quare h̄ p̄ int̄fectionē anti xp̄i
.xlu. dierū silentiū sit diuine scientię ē. n̄ forte dicamꝰ. dilatio
regni sc̄oꝝ p̄batio ē patientię. Sed q̄a manifestioꝝ ē ratio supra
dicta supsas litt̄as que in hac figura ↄscripte s̄ & positione sua
monogrāmma efficiunt. simul cū earū numero sc̄dm ordinē con
scribamꝰ. spatiū calamo ad hoc concedat̄. litt̄e h̄ .i. in P posite h
sonant. O C O T H P I H C Y C. A Λ H Θ I Λ. tria uidelicet
nomina xp̄i que latine int̄p̄tant̄. salutaris. saluator. ueritas.
sed duo noīa gr̄ca posteriora integra serie litt̄arū. ↄscripta sunt
id ē. IHCYC. & AΛHΘIΛ. t̄tiū h̄ .i. COTHP sc̄dm morē gr̄ce ↄscri
ptionis trib: excepto. O. articulo litt̄is notat̄. C. scilic& H. & P.

& ita fiunt omnes litterae quae per circumscriptae sunt numero xii. quarum prima est
O numerum notans .lxx. secunda .C. cc significans. Tertia .H. cum .viii.
numero. Quarta .P. centum exprimens. Quinta .I. x. sexta .H. viii. septima .C.
cc. octaua .Y. cccc. nona .C. cc. decima .Λ. i. undecima .Λ. xxx.
duodecima .H. viii. tertia decima .Θ. ix. quartadecima .I. x. quinta
decima .Λ. i. demonstrans. quae copulatae omnes faciunt numerum mille
cc. lii. & adhuc remanent ad supradictam plenitudinem numeri .u.
quae in ipsa adhuc caractere .P. inueniri possunt ita si diuidatur. ipsius .P.
i. ut suppina pars | quae in se imaginem .Δ. litterae habet quaternarium numerum
signet. & infima .i. latinum format unum numerum in potestate latinorum
ostendat. & ita millenarius. & ducentenarius & sexagenarius numerus
in .P. inuenitur. X. uero quae altera pars est monogrammatis tria nomina similiter
continet domini. In octo litteris conscripta .i. Θ ε ος. ΧΡΗCΤΥCΙΗCΥC.
litterae autem haec sunt. Θ. uiiii. exprimens. C. cc. Χ. dc. Ρ. c. C. cc. I. x. Η. ix.
C. cc. quae simul fiunt mille ccc xxuii. & adhuc remanent octo quae
augentur. si .H. littera quae in medio octo litterarum est sita. uicem claui
optinens cum numero octonario de .P. addatur. Sunt quoque tres uersus
in monogrammate in maioribus litteris cum minoribus intus conscripta.
quorum primus ab .O. incipiens per omnes litteras maiores in circuitu uadit.
quae deltae figuram supra in .P. ostendit. & duo nomina greca tenent.
hoc est .O. soter iesus in noue litteris conprehensa. Nam alma
decet radiant scripta quod nomine christi. Secundus quoque
in reliqua parte .Ro. id est. in linea quae recta deorsum uadit
& nomen alethia tenet. In sex litteris grecis scriptum iste. Sancta
salutaris laudat haec scriptio christum. Tertius quoque est
qui in chi. littera octo litteris in quibus sunt tria nomina notata
hoc est theos. xps. continetur ita. Christus homo est
placidus nempe arbiter hic quoque mundi est. Expo-
Xps quod est uerus redemptor noster. in quo est omne desiderium — Sitio uersuum.
nostrorum. qui per gratiam suam hoc opus me facere uoluit. O utinam ipse labo
ris finis. ipseque initium sit potius carminis. Cui omnia bona placent. quia ipse
omnium largitor est bonorum. Hic ergo hortatur inuitans omnes ad dona cele-
stia. spondetque hos facile impetrare posse si spretis cunctis cupidi
tatibus istius mundi. per fidem spem & caritatem quaesita digne quaesiuerint.
haec quidem dona ipse in hunc mundum ueniens & carnalem amorem
gladio piae separationis interficiens. per euangelii sui praedicatores semina
uerat. & fructum pacatissimum magro suo conquesiuerat. hi quidem semper
uerum magistri docuit uetans ne ad ima & per lubrica se uerterent.
sed magis ad ardua se erigerent atque intellecto euangelio suo

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

inolitam feritatem mox deponerent. & mites ac mansueti esse discerent
quatinus in secundo suo aduentu cum aduenerit in gloria patris sui cum angelis suis
reddere unicuique secundum opera sua tales inueniat quibus propter bona merita
eterna reddat premia. Iste quidem numerus quem in litteris grecis hic monogramma
figurat domini saluatoris utrumque significat aduentum. hoc est illum quando
inhumanatus principem huius mundi foras eicit. post baptisma scilicet
suum predicans euangelium regni & sanans omnem languorem & omnem
infirmitatem in populo. & illum quando iustus iudex homo xpistus ihesus de solo dei
patris in iussu & in uoce archangeli & in tuba dei descendet. & mortui qui
in xpisto sunt resurgent ad gloriam secundum promissum sancti euangelii. & uoces prophe-
tarum que testantur sanctos dei uisuros bona domini in terra uiuentium. quando
uenient & apparebunt ante faciem dei. Qui ergo bene merita tunc accepta
talenta cum lucro reportant ad dominum. & ab omni labe peccatorum mun-
dati. lauerunt enim stolas suas & candidas eas fecerunt in sanguine
agni. illum sequi promeruerint. Cantabunt deo canticum nouum alta
uidelicet angelicum carmen die noctuque in templo sancto eius. nec erit
ibi luctus neque ullus dolor que prima abierunt. Omniaque facta erunt noua.
Igitur necesse est ut dominum & dominum nostrum fide plena que utique per dilectionem
operatur. placare studeamus. Quatinus ipse tunc adiutor & saluator
noster fieri dignetur. quando secundum scripturas ad iudicium uenerit. ignisque ante eum
preibit & inflammabit in circuitu inimicos eius. & uenient ministri eius
& colligent de regno eius omnia scandala & alligabunt zizania fasciculis
ad comburendum. triticum hic congregabunt in horreum domini sui. O nimium
felix anima cui licet cum corpore incorruptibili intrare ianuas celi.
& mundis oculis cordis auctorem conspicere lucis. Cuius desiderium non
tunc implebitur. quando ex omni parte perfecta manet. & eterno gaudio
cum sanctis spiritibus angelicis in luce perhenni perfruetur. laudes psallendo xpisto
canticum utique nouum domino cantando recta sanctorum inquam studio postea
umquam lassescere nescit. quia sic regna celi habere perpetualiter appetit.

Vicessima tertia figura, XXIII in qua uicenarius & quaternarius numerus adnotatur.

Ecce crucis domini quatuor cornua senarius
numerus decenter concludit & totam
perfectionem perpetrati operis ostendit quia in ipsa
rerum conditor consummationis sue fecit indicium cum accepto poculo consumma-
tum est dixit. Recte enim ibi consummatum esse scriptum est. ubi humanum genus libera-
tum est. quia non solum hominibus passionis xpisti factum profuit. cum ipsi redemptionis gratiam
consecuti sunt. sed etiam celestibus angelorum turbis cum in eo numeri sui pleni-
tudinem adepta sunt. quater enim seni .xxiiii. reddunt. quo numero
horarum celestis sphere ambitus circumfertur. & naturalis diei cursus indicio
siderum circum euntium deprehenditur. quo numero libri ueteris testamenti in
canonica auctoritate apud hebreos recipiuntur. ruth. & cinoth. librorum

uice ēnumeratos. q̊ numero insortes leuitica trib: p dauid distributa ē.
& cunctos filios aaron pncipes dō ministrare decretū ē. & merito ut
numerus electoꝝ pontificū pmonstraret aeternū xp̄i sacerdotiū. qui pon
tifex factus sc̄dm ordinē melchisedech. In ara crucis inmaculatū se
obtulit. hostiā dō. agnū uidelic& illū q̄ abstulit peccata mundi.
cuius sanguinis aspsione sc̄a. & sc̄a scōꝝ mundata s̄. & uera expia-
tione peccatoꝝ omniū sordes ablutę sunt. Hui⁹ ēadēq. numeri seniores
incircuitu sedis illius potentissime. dequa apocalipsis narrat. Unde
pcedunt fulgura & uoces. tonitrua. sedisse describunt̄ eccl̄a uidelic&
designantes p geminū testam̄tū de p̄triarchis & ap̄lis generatā.
que ob iudiciariā ei ī xp̄o dignitatē incircuitu illius sedisse
cernit̄. dequa dic̄ saluator regni sui potentiā demonstrans. &
ego inq̄t si exaltat̄ fuero a t̄ra omīa traha ad me ipsū. Trax̄ q̄ppe ad se
cuncta saluator. cū in cruce posit⁹ omē sibi subiecit potestatē. dequa
resurgens t̄tia die disceptis suis locut⁹ ē. Data ē inq̄t m̄ omīs potestas
in celo & in t̄ra. De q̄ etiā dic̄ ap̄ls. Xp̄s inq̄t factus ē p nob oboediens p̄ri
usq: ad mortē. mortē ꝟ crucis. ppt̄ q̄ & ds̄ exaltauit illū & dedit illi
nom̄ q̄ ē sup omē nom̄. Ut innomine ih̄u omē genu flectat̄. Celestiū
t̄restriū & infernoꝝ. & omīs lingua c̄fiteat̄ q̄a dn̄s ih̄s xp̄s in g̃la ē
dī p̄ris. De throno g̊ isto pcedunt fulgura uoces & tonitrua. q̄a
p̊ passionē saluatoris resurrectionē & ascensionē ad celos discepti ei⁹ sicut
marcus scribit. pfecti p̄dicauer̄ ubiq:. dō coopante & sermonē c̄fir
mante sequentib: signis. quoꝝ uni⁹ congregatis aduersū se iudeis
magna auctoritate r̄sp̄dit. Notū sit īq̄t uob omnib: & uniuerso plebi
isr̄t q̄a ī noīe ih̄u xp̄i nazareni. quē uos crucifixistis quē ds̄ suscitauit
a mortuis. in hoc iste adstat corā uob sanus. hic ē lapis q̄ reprobat̄ ē
a uob edificantib: q̄ fact⁹ ē in capud anguli. & n̄ ē ī alio aliq̄ salus. nec
enim nom̄ aliud datū ē sub celo hōib: in q̊ oportet nos saluos fieri.
& doctor gentiū corinthiis ait. m̄ h̄ absit g̃lari n̄ ī cruce dn̄i n̄ri ih̄u
xp̄i. p quē m̄ mundus crucifixus ē & ego mundo. Sunt q̄q: ī. IIII.
trigonis circa crucē. IIII. noīa celestis triumphatoris conscripta. que
sc̄a crux in medio folioꝝ repandi dilatat lilii p cornua & a medio
scilic& sui incipiens. hoc ē a duob: noīb: ih̄s xp̄s. Ita q̄ dē ut in arce
crucis sint & in imo d̊ noīa uice folioꝝ. i. foras uirtus. atq: ī dextra
& sinistra alia duo. i. uictor clarus. sicq: duo uersus scripta ī ue
niunt̄ in cruce ab uno trigono in aliū quoꝝ iste ē text⁹ ī longitu-
dine. Foras compleuit cristus sua famina uirtus.
In longitudine quoq:. Uictor consignans iesus pia proemia
clarus. EXPOSITIO UER SUUM.
En nobis micat̄ hic flos & ueri regis. hoc ē ih̄u xp̄i noīe pictus. quē

figura sc̄e crucis cornib; suis exemplat. leta facta xp̄i demonstrando.
senarius ergo numerus quē per singula cornua in transuersu dispositū sc̄a
crux notat. perfectionē passionis xp̄i nr̄eq; redemptionis designat.
quia sic in senario numero mundi creatura perfecta significat. ita
& senario numero per xp̄m qui in sexta feria crucifixus est mundi
reparatio perfecta insinuat. Clara nempe dies illa fuit qua conditor
opus suū perfecit. nec minus ista claret. qua redemptor opus suū
restaurando sanctificauit. Tunc ergo creator creaturā suā operando comple-
uit. & nunc etiā ipsā reparando benedictione celesti repleuit.
denique ad insinuandū misterium factū est quod senarius in quattuor cor-
nib; crucis positus per iiii. plagas mundi tendit. rerū perfectionē
demonstrans. quia ipse numerus perfectus est. ipseq; diem artificialē
dimidiat & bis positus complet. ipse unius mensis est sexta pars. &
totius anni sexagessima. ipseq; quadrantē bissextalē numerat
& cū .u. dieb; superfluū coadunat. ordinat etates mundi. & tempor
cursū finiet. quando rex regū ueniet scis suis placido uultu
peccata dimittere. & regna celestia tradere. Ergo bone rex xp̄e
ihū. tu bene scis famulis tuis certa premia dare. quos ex omni mundo
uera fidei lux inluminans & uiuus sapientie haustus inrigans.
decor caritatis & iustitie opera rite ornantes ad te perduxerant.
denique predictus numerus circa crucē positus indicat concursū plebiū
a .iiii. plagis mundi ad redemptorē suū. eius diuinitate perenna
salute deprecantiū. ut ipsius magnitudinē ex perfecto eugti
dogmate auide discant. & perfectā fidē perfectis operib; proberent.
Omnia quidē opera dī perfecta perfectū insinuant creatorē. pro proq;
decore eius decorem inestimabilē testant. uniuersa que in celis sunt &
que in terra & que in mari optimū laudant artificē. at nos
homines qui aliquantula pars creature eius sumus. licet non condignā tam
deuotā canteruus gloriam nomini eius. & gratias ei agamus pro redemptione
nr̄a. quia ille qui nos fecit & multiplicauit. ipse proprio sanguine
de inimici potestate liberauit. sic quoque in hoc celebri carmine
eius amorē quē in nob; ipse ostendit predicemus. quia hunc inestimā
bili pietate operando demonstrauit. defensando insinuauit. sua-
dendo quoq; & sibi parcitū esse ostendendo nos habere precepit. XXIIII.

Continet ergo hęc figura sc̄e crucis — De uicessima quarta specie
in .iiii. pentagonis formata — ubi centenarius quadra-
numerū .cxliiii. litterarū in — genarius & quaternarius
.iiii. uersib; conscriptū secundum cuius plurali — numerus est.
-tate millenario multiplicato in apocalipsi multitudo illa
signatorū ex omni tribu filiorū israhel computatur numerusq; ille

albatoꝝ q̇ cū agno sup̄ montē sion stabant denotat̄. p̄mo uidelic&
insignitoꝝ milibꝰ innumerabilis significat̄ totius eccłe multitudo.
que de patriarchis ꝉ p̄sapia carnis ꝉ fidei ÷ imitatione ꝓgenita. sieni
inquit uos xp̄i. ergo abrahe sem̄ estis. ad augm̄tū h̄ ꝑfectionis
paniet & ipsa. xii. duodecies multiplicari & ad sūmam millenario
ꝑfici. q̄ ÷ denarius numerus q̇drat̄ solidꝰ significans stabilē eccłe uitā
ex quo ig̃ dn̄s passus ÷. certū ÷ impiū mundan̄ p̄ncipatꝰ. & ad li
gertatū c̄stractū ÷ impiū. ut signo fidei cui restitāt facies scoꝝ libe
denotarent̄. signū itaq: fidei ÷ crux xp̄i ad eiꝰ similitudinē. tau.
lit̄ta formata ÷ de q̄ ẇ in ezechiele ita scriptū ÷. & gła dn̄i isrł adsumpta
est de cherub que erat sup eū ad lim̄ domus & uocauit uirū q̇ indut̄ erat
lineis. & atramtariū scriptoris habebat ilumbis suis. & dix̄ ad eū. transi
p media ciuitatē īmedio hierusalē & signa. tau. sup frontes uiroꝝ
gemtiū & dolentiū sup cunctis abhominationib: que fiunt inmedio
eiꝰ. & dix̄ ill̄ audiente me. Transite p ciuitatē sequentes eū & ꝑcutite.
n̄ parcat oculus ur̃ nec misereamini senē adulescentulū & uirginē
paruulū & mulieres īterficite usq: ad internitionē. Omē h̄ sup quē
uideritis. tau. ne occidatis. & r̃tq̄ẇ. Recte enī omis īquiꝰ mucrone
infidelitatis īterficit̄. q̄ signū fidei bono ope ī semet ipso ostendere
neglexisse cunctō. & merito iustus q̇sq: bonū opus operando ꝑ crucis xp̄i
potentiā libat̄. q̇a dn̄i fidē quā in baptismo p̄cepit inuiolatā usq: ī finē
mandata xp̄i implendo c̄seruare cognoscit̄. Deinde grex ille dealba
toꝝ ī eiusdē numeri q̄ntitate annumerat̄. & scē uirginitatis in electis copiosa
numerositas inamat̄. sed finitū tam̄ numerū ꝓ infinito hic positū q̇sq:
sanū sapiens intellegere deb& secreti significatione misti uirginali
aptū examini. q; dm̄ ex toto corde tota anima totaq. m̄te diligens.
corporis quoq: q. c̄x. iiii. c̄stat elemtis. illi ē integritate sacratus. ēenim
t̄m non & quat q̄ṫm decies sexis. sedecies h̄ nouem. cxliiii. adimplent.
ut cū de his q̇ i artioris uitae gradu c̄stituti merito ī sion montē cū agno
tam ꝑfecta multitudo cernat̄. de cetis eccłe membris n̄ dubitet̄. &
cantabant q̄ṡi canticū nouū ante sedē & ante. iiii. animalia & seniores
& r̃tqua. illi q̄ṡi cithara sua cantant dō q̇ angłice p̄uilegio castitā
tis totos se dn̄o faciunt holocaustū & tollentes crucē suā sequunt̄
agnū q̊ cumq: ierit. Cantabantq: q̄si canticū nouū q; nemo aliꝰ pot̄
canere q̇a singulari canticū agno cantare ē. cū eo in ꝑpetuū p̄ cunc
tis fidelibꝰ etiā de carnis incorruptione gaudere. q; tam̄ electi ceti can
ticū audire possunt licet dicere nequeunt. q̇a ꝑ caritatē q̇ dē in illoꝝ
celsitudine leti s̄. quis adeoꝝ ꝑ̄mia n̄ adsurgant. uel q̇ dē erat canticū
beatꝰ q̇ habet sem̄ in sion. & domesticos in hierlm̄. & rtē. crescite &
multiplicamini & replete t̃rā. nouū enī ÷ letare sterilis que n̄ paris.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

erumpe & clama que n̄ parturis. q̄a plures filii deserte magis q̄ ei que
habet uirū. & it̄ idē pph̄ dic̄. & n̄ dicat eunuchus. Ecce ego lignū aridū.
Hec dic̄ dn̄s eunuchis q̄ custodier̄ sabbata mea. & elegerī que uolui & te-
nuer̄ foed⁹ meū dabo eis ĩ domo mea & ĩ muris meis locū & nom̄ melius filiis
& filiab: nom̄ sempit̄nū dabo eis q̄ n̄ pibit. & it̄. beate steriles que n̄ genuer̄.
& ub̄a que n̄ lactauer̄. & rlq̄. habent q̄ppe nom̄ eius & nom̄ p̄ris ei scriptū
in frontib: suis. q̄a ĩ confessione scē trinitatis dedicata eccl̄a fronte sua fidei
gestat insigne q̄ p̄ scē crucis mistiū ĩ xp̄ianoꝝ frontib: pingit̄ & frequenti
manus ĩ scriptione signat̄. Ecce un⁹ q̄sq: .IIII. pentagonoꝝ .XXXVI. litt̄as
tenet. sed n̄ ideo q̄ hic numer⁹ q̄nq: angulorꝝ figurā faciat. nā .XXXV.
pentagonus ÷. sed ad intimandū aliq̄d sacramtū ita posit⁹ ÷ q̄narius q̄
numerus legē significat. & q̄ t̄narius euglīū. at .IIII. pentagoni cū ad
herentib: sibi q̄ttuor unitatib: .IIII. cornua crucis cōplent q̄a passione
xp̄i & resurrectione completa lex simul & euglīū in totā mundi lati-
tudinē p̄dicanda doctorib: cōmissa sunt. unde in exemplū datos
utriusq: testamti p̄res fideles ubiq: ĩ uniuerso orbe castitatē seruando
imitari satagebant. q̄ agno sociati sup montē sion quasi canticū no-
uū in citharis suis cantabant. Ergo .IIII. unitates que pentagonis extrin-
secus adherent in q̄ttuor litt̄is unū nom̄ ẽficientib: .i. crux demonstra-
uim⁹ ut & pentagonis suis aduersus complendos cohererent. & aduis
suii demonstrandū mutuo uno noīe nectent̄. Est q̄q: hic uersus. ĩ emi-
nentiore parte crucis. Immaculata cohors. cantas tu uoci-
bus illic. & in ima hic. Rex ubi iesus ouat quo pascit
uirginis agnus. In dexteriore ũ iste. Carmina que nullus
diffuso famine cantat. & in sinistra iste. Hic uester grex
ni solus e splendidus ordo. Expositio uersuum.

O plebs dilecta dō scissim⁹ ordo uirginū benedicite dn̄o xp̄o.
cantantesq: ei canticū nouū q̄ cet̄is omnib: ÷ inimitabile. psalli-
te decus gl̄e inmortalis ante sedē alathrom. & ante .IIII. anima-
lia que diuersis uultib: formata s̄. & ante .XXIIII. seniores sedentes
in .XXIIII. sedilib: uos sumpti estis ab hoīb: p̄mitie dō & agno pul-
chreq: cohortes sanguinis illius p̄cio cōparate. In ei⁹ castris c̄sistitis
ac dignissimas laudes triumphi nobilissimi cantatis. ura mar⁹ ci-
tharis modulans uultū di sereñam ac placabile ĩ rigenis reddet.
cū clamore ualido atria dom⁹ dn̄i replens. tamquam uox toni-
trui magni tonat in ethere. & sicut uox c̄crepat aquarū multarū
in uallib: . in ore q̄q: urō n̄ ÷ mendaciū ĩ uentū. neq: incorde dolū.
sed pia carmina aptantes dignas laudes ante thronū di die
noctuq: c̄cinitis. p̄ indicia uirginitatis & castitatis corporis atq: anime
que in uob rex ur̄ sup omnia diligit. Nam hanc grām uob null⁹

alius dedit. quā ductor & editor urǣ. ut sine ulla rep̄hensione uiuentes
intēris. eťnā remunerationē ꝑ modū accipeatis incelis. qua ꝑꝑt̄ ꝓbatis-
simus & ꝑfectissim⁹ ordo uirginū q̄ indiuerso sexu & indissimili etate
inmundo celestē ɔuersationē agebas. ab omi fornicationis inq̄namito
alien⁹. & ab omi spurcitia diaboli imunis. post cū oris ac deuotionē
cordis gestumq: corporis placidas laudes dō decanta. ecce t̄nsit⁹ ur̄
ad celū direct⁹ ē. ubi merces eťna uob parata ē. ubi inmaculat⁹
uirginis agnus prata depascit florida. quē & uos sequentes q̄cūq:
ierit. amoena carpitis pascua. singulas stolas cū laude castitatis in
manib: uris iā tenetis. Alias iuxta finē mundi incorporib: īmortalib:
accepturi. duppliei honore gaudebitis. Qua ꝑꝑt̄ oram⁹ & obsecram⁹ uos
opopti & agmina celestis militie ꝑ nom nobilissimū & insigne famo-
sissimū decori suri. ut ubi uos iā leti cū rege uro regnatis. ibi nobis
eťna gaudia ꝑmereri certetis quatin⁹ agnus ille dux & gtā urā
q̄ celi dominat² in arce. Concedat nob locū ibi spatiosū. & desiderabilē
iuturi in cantū. & si n̄ cantare possim⁹. saltē cū iocunditate ꝑfecta audiam⁹.
XXV I Hic ḡ laus illa quā scōꝝ uox incolis cīē- Deuotissima & grata figura
dic ꝑꝑetuo dō cantare. scē crucis i scrip- ubi alleluia & amen posita s.
ta imitat² figurā. alla uidelic& & amen. quā iohs apts & eglista in
apocalipsi scribit ꝑ interfectionē & dimersionē. meretricis magne que
seducebat omis gentes in fornicatione sua & cū qua reges t̄re for-
nicati s̄. se audisse uocē t̄barū icelo dicentiū alla laus & gla
& uirtus dō nrō ē. q̄a uera & iusta iudicia eius sunt. q̄a iudicauit
de meretrice magna que corrupit t̄rā in pstitutione sua & uindi
cauit sanguinē seruoꝝ suoꝝ de manib: eius. & itē dixerunt. alla
& fum⁹ ei ascendit in scla sctoꝝ. & ceciderē xxiiii. seniores. & iiii. ani
malia & adorauer dm̄ sedentē sup thronū dicentes. amen.
alla. & uox de trono exiuit dicens. Laudē dicite dō nrō omis serui
eius. & q̄ timetis dm̄ pusilli & magni. & audiui q̄si uocē t̄be multe
& sic̄ uocē aquarū multarū & sic̄ uocē tonitruoꝝ magnoꝝ dicentiū
alla q̄m regnauit dn̄s ds̄ nr̄ omips gaudeam⁹ & exultem⁹ & dem⁹
gtā nōi ei⁹ q̄m uener nuptie agni. & uxor ei⁹ ꝑparauit se. & datū
ē illi bissinū. ut coopiat se bissinū splendens candidū. bissinū
enim iustificationes sunt scōꝝ & rtq̄. haec enim omīa lic& ꝑdicta
sint de futuro incelis scōꝝ gaudio post resurrectionē. tam ea iā
nunc ex parte canit eccta spē iā salua facta. tunc h̄ ꝑfecte cū discessio
facta fuerit & cū apus uindicata ꝑ uniuersale ḡ iudiciū dn̄i separa
bunt⁹ poenit⁹ oues ab hedis. & ibunt impi in suppliciū eťnū. iusti h̄
uitā eťnā. nunc q̄de scōꝝ anime ꝑ mortē in paradisū uadunt &
impioꝝ in poenā dn̄o manifestante in paupe & diuite. sed corpora

fine mundi exspectant. & dantur nunc iustis singule stole albe cum in animabus suis requiem percipiunt eternam. tunc autem dabuntur bine stolae quando corpora eorum immortalitate dedita simul cum animabus regnum accipient sempiternum. nuptiae quoque tunc uere apparebunt agni cum tota ecclesia domino in thalamo regni celestis sociabitur. & tunc perfecte istud frequentabitur canticum. quando tocius ecclesie gaudium erit perfectum. Hec quoque duo uerba hebraica id est alleluia & amen. cum interpretari queant. Nam alia laudate dominum interpretatur. amen quoque in fide siue ueritate transfertur. propter reuerentiam tamen sanctitatis prime illius lingue seruatur auctoritas. atque alia in dominicis diebus totoque quinquagesime tempore propter spem resurrectionis que in domini est laude sita continue canit ecclesia. amen uero propter impetrandam eandem perpetuam uitam. Immo omne bonum quod in presenti siue in futuro a domino optat accipere ad sacerdotis deprecationem seu benedictionem nostra deuotio respondet fidelium. apte quoque conuenit sancte cruci harum dictionum dispositio quia per ipsam omnium rerum in laude domini adunata est confessio angelorum. angelorum adimpletur numerus celestis augetur exercitus sanctorum congregatur populus eterne uite conditur aditus & uetusta dissoluitur maledictio. quia noua conditur benedictio. Unde in memorato libro .xxiiii. seniores & .iiii. animalia agno decantabant canticum nouum dicentes. Dignus es domine deus accipere librum & aperire signacula eius. quoniam occisus es & redemisti nos deo in sanguine tuo ex omni tribu & lingua & populo & natione. & fecisti nos deo nostro regnum & sacerdotes & regnabunt super terram. & uidi & audiui uocem angelorum multorum in circuitu throni & animalium & seniorum. & erat numerus eorum milia milium dicentium uoce magna. Dignus est agnus qui occisus est accipere uirtutem & diuinitatem & sapientiam. & fortitudinem & gloriam & honorem & benedictionem & omnem creaturam que in celo est & super terram & sub terra. & que sunt in mari. & que in eo omnes audiui dicentes sedenti in throno & agno benedictio & honor & gloria & potestas in secula seculorum. & .iiii. animalia dicebant. Amen. Est autem uersus hic in alleluia scriptus & per sene litterarum eiusdem dictionis legendus. Crux aeterna dei es laus uiuis in arce polorum. Amen quoque quatuor litteris suis quattuor cornua crucis primum incipit ex alleluia litteras octo complenda. Expositio uersuum.

O laus pia & perpetua sancte crucis quam sanctorum coetus in celis frequentat. adsis ingeniis ut aliquid decenter & digne de te proferre ualeant & pleno ore gloriam tuam predicare. Ergo namque prout potui te sancta crux metrico ritu cecini. mutuum tibi desiderans in hoc satis facere. sed tu excedens dignitate quantitatem uirium nostrarum largitatem quoque munerum nostrorum superasti. nec mirum cum etiam celestia simul & terrestria cuncta superas. nec satis ualet ullus maiestati tue

facere aut verba condigna honori tuo aptare. qua propter temptavi
ex celestibus odis quedam verba ad laudandum te sumere. que etiam
speciei tue figureque convenirent. disposui eadem verba in pagina
versuum non continuatim sed disperse. et inserui angelicos cantus amen
videlicet in medio crucis conlocans. et cum alta cornua illius com
plens. ut sicque hanc sacram effigiem celesti carmine signarem
et misterium eius per hoc insinuarem. Nam fideles quoque et iusti famuli dei mundi
sceptra hinc triumphant. et numerum illius decorem spernunt.
hoc palam predicantes quia spe eternorum ardor fidei post electorum resonans.
premia celestibus suis consortibus preparet. et antiquum hostem aufuget.
qui primum humano generi sevissimam intulit mortem. et a protoplaustis
parentibus nostris totam progeniem usque in adventum Christi ad inferni
loca detraxerat. At nos quos desiderium aeternorum ad celos animo
elevat. preoccupemus faciem domini in confessione et in psalmis rite iubilan
tes gratiam respectus eius invenire studeamus. taliter in laudibus ipsius
exultantes qualiter iustitie exposcit ordo et sanctorum agmina in celis
perpetualiter concelebrant. hoc tunc rite fiet si implere con
demur precepta tonantis. et non solum lingua sed etiam cogitatu atque
opere laudes ei gratissimas dicere decertaverimus. Nam sermo
fidei tantum ore prolatus sine concordia vite et operis non sufficit ad sa
lutem. quia talis laudatio non est deo placita. que licet sibi grandia promittat.
parva tamen meretur. quia scriptum est non est pulchra laudatio in ore pec
catoris. Vos ergo precor celestes angelorum plebes ac spiritus animasque iustorum
qui in conspectu glorie maiestatis divine veraciter exultatis. ut sicut
sine cessatione alta et amen perpetuum domino Christo in eternum cantatis.
ita nostram quoque sortem precibus adiuvare studeatis. quatinus beatitudinem
veram quam vos iam perfecte tenetis tandem aliquando per Christi gratiam
XXVI nos accipere mereamur. De vicesima sexta figura in qua pro

In hanc quippe paginam libuit testi — phetice sententie denotantur.
monia quedam de prophetarum dictis congregare que de passione Christi
prophetata sunt. et ad speciem crucis gloriam pertingerent. hec licet multa
inveniri possint. tamen propter opusculi brevitatem a nobis hic omnia denotari
non potuerunt. sed ea tantum introduximus que dictanti ocius in mentem
venerant. et a querentibus facilius inveniri poterant. David ergo propheta
atque psalmista multa huiuscemodi habet testimonia. hic de modo
passionis domini taliter in psalmo xxi dicit ex persona Christi. Foderunt manus
meas et pedes meos dinumeraverunt omnia ossa mea. ipsi vero consideraverunt
et conspexerunt me. diviserunt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt
sortem. Et iterum in psalmo lxviii. Et dederunt in escam meam fel. et in siti

mea potauer̄ me aceto. & q̄ in ligno passur᷒ eēt. ĩ psalm. cxlv. ostendit
dicē. Cõmoueat᷑ a facie ei᷒ uniuersa terra. dicite ĩ nationib; dn̄s regnabit
a ligno. & r̄t. Esaias q̄q; hinc ait. Paruulus enim nat᷒ ē nob. & fili᷒ datus ē nob
& factus ē principat᷒ sup humerū ei᷒. & rlq̄. & itē in die illa erit radix iesse qui
stat in signū poplo᷃. ipsū gentes dep̄cabunt᷑ & erit sepulchrū eius glosū.
& paulo post. Eleuabit inq̄t signū ĩ nationib; & congregabit p̄fugos isr̄l.
& disp̄sos iuda colliget a .iiii. plagis t̄re. & rlq̄. & itē. Dn̄s posuit ĩ eo
iniq̄tatē omniū n̄r̄m. oblat᷒ ē q̄a ipse uoluit & n̄ ap̄uit os suū. sic ouis ad
occisionē ductus ē. & q̄si agnus corā tondente se obmutescet & n̄ ap̄iet
os suū. & itē ex p̄sona dn̄i dic̄. corp᷒ meū dedi p̄cutientib; & genas meas
uellentib;. faciē meā n̄ auerti ab increpantib; & c̄spuentib; in me. &
rlq̄. & itē. Expandi manus meas tota die ad poplm̄ n̄ credentē
q̄ gradit᷑ in uia n̄ bona p̄ cogitationes suas. Hieremias h̄ ex p̄sona dn̄i
dic̄. ego quasi agnus mansuet᷒ q̄ portat᷑ ad uictimā & n̄ cognoui q̄a
cogitauer̄ sup me c̄silia dicentes. Uenite mittam᷒ lignū in panē ei᷒
& eradam᷒ eū de t̄ra uiuentiū. & nom̄ eius n̄ memoret᷑ amplius. &
itē. Sp̄s inq̄t oris n̄ri. xp̄s dn̄s capt᷒ ē in peccatis n̄ris. Hiezechiel q̄q;
signaculū crucis in figura. T. litte exp̄ssit dicens. & dix̄ ad uirū
q̄ indutus erat lineis. tr̄nsi p̄ mediā ciuitatē in medio hier̄lm. & signa
thau sup frontes uiro᷃ gementiū & dolentiū sup cunctas abhominatio-
nib; que fiunt in medio ei᷒. & rlq̄. bonū illū pastorē exp̄mens. q̄ posuit
animā suā p̄ ouib; suis. ait. Hec dic̄ dn̄s. Ecce ego ipse req̄rā oues
meas. & uisitabo eas. sic̄ uisitat pastor gregē suū in die q̄ndo fuerit
in medio ouiū suarū dissipatarū. sic uisitabo oues meas. & lib̄abo
eas de om̄ib; locis ĩ q̄b; disp̄se erant in die nub̄ & caliginis. & educā
eas de poplis & c̄gregabo eas de t̄ris. & inducā eas ĩ t̄rā suā. & pascā eas
in montib; isr̄l. & paulo p̄. ego inq̄t pascā oues meas. & eas accubare
faciam dic̄ dn̄s. Q̄d p̄ierat req̄rā. & q̄d abiectū erat reducā. & q̄d fractū
erat alligabo. & q̄d infirmū erat c̄solidabo & q̄d pingue & forte custodiā.
& pascā illas in iudicio & iustitia. Daniel u̇ certissim᷒ cronographus
tempus incarnationis dn̄i & redemptionē n̄rā fidelit̄ intimauit
angło sibi h̄ reuelante. Lxx inq̄t ebdomade adbreuiate s̄ sup
poplm̄ tuū & sup urbē s̄cām tuā ut c̄sumet᷑ p̄uaricatio & finē accipiat
peccatū & deleat᷑ iniq̄tas & adducat᷑ iustitia sempit̄na. ut impleat᷑ uisio
& p̄phetes. & unguat᷑ s̄cs s̄co᷃. Scito ḡ & anim aduerte ab exitu ser-
monis. ut it̄ū reedificet᷑ hier̄lm. usq; ad xp̄m ducē ebdomade .vii. &
lx. due erunt. & paulo p᷒ subiunx̄ ita. & p᷒ ebd̄ .lxii. occidet᷑ xp̄s
& n̄ erit eius & ciuitatē & s̄cuariū dissipabit poplᷤ cū duce uent̄o
& ut ostender& illā ebdomadā anno᷃ excellere cet̄as in q̄ xp̄s
eug̃liū p̄dicauit & miracula fec̄. in q̄ & passus ē & resurrex̄ a mortuis

Seorsū de ea locut̄ ait. cfirmabit h̄ pactū multis ebdomada una & in
dimidio ebdomadis deficiet hostia & sacrificiū & in tēpla erit abominatio
desolationis. & usq: ad cōsūmationē & finē p̄seuerabit desolatio. Osee
quippe deuocatione gentiū & adunatione eccl̄e p̄ xp̄m cōgregate. manifestis
sime p̄dicat. & erit inq̄t in loco ubi dr̄ n̄ popl̄s m̄s uos dicet̄ eis filii dī uiuentis.
& congregabunt̄ filii iuda & filii isr̄t pariter & ponent sibimet cap̄ unū & rlq̄.
& de ereptione n̄ra ab inferis mortisq: destructione p̄missionē dn̄i declarat dicēs.
De manu mortis liberabo eos & de morte redimā eos. ero mors tua o mors. morsus
tuus ero inferne. Iohel namq: horā dn̄ice passionis & saluationē fideliū de-
monstrat ita dicēs. Sol & luna obtenebrati sunt. & stelle retraxer̄ lum̄ suū. & dn̄s
de sion rugiet. & de ierlm dabit uocē suā. & mouebunt̄ celi & t̄ra. & dn̄s spes
popl̄i sui & fortitudo filiorū isr̄t. & scietis q̄a ego dn̄s d̄s ur̄ habitans in monte
sc̄o meo & erit ierlm sc̄a. & alieni n̄ t̄nsibunt p̄ eā amplius. & rlq̄.
hinc & amos ait. & erit in die illa dic̄ dn̄s occidet sol meridie & tene-
brescere faciā t̄rā in die luminis & cōuertā festiuitates u̅ras in luctū.
& omia cantica u̅ra in planctū. & rlq̄. & paulo p̄. In die illo inq̄t
suscitabo tabnaculū dd q̄ cecidit & reedificabo aptiras murorū. & ea
que corruerant instaurabo. & cetera. Abdias h̄ dolos c̄tr̄ dn̄m iudeorū ex
p̄ssit. & saluationē eccl̄e. om̄s inq̄t uiri foederis tui inluser̄ t̄. inualuer̄
aduersū te uiri pacis tue. & q̄ comedent tecū ponent insidias subt̄.
& paulo p̄. In monte inquit sion erit saluatio. & erit sc̄s & possidebit
dom̄ iacob eos q̄ se possederant. & reē subiungit. Ascendentq: saluatores
in montē sion iudicare montē esau. & erit dn̄o regnū. Ione q̄q:
p̄phetiā dn̄s ipse ostendit dicēs. Sic̄ fuit ionas in uentre ceti trib: dieb:
& trib: noctib: ita erit filī hoīs in corde t̄re. Micha q̄q: cōuentū
poplorū ad xp̄m p̄dicat ipsū montē dn̄i & ducē ostendens. In nouissimo
inq̄t dierū erit mons dom̄ dn̄i in uertice montiū. & sublimis sup colles
& fluent ad eū popl̄i & p̄perabunt gentes multe & dicent. Uenite
ascendam̄ ad montē dn̄i & ad domū dī iacob & docebit nos uias
suas. & ambulauim̄ in semitas ei̅. & rlq̄. & it̄e. & tu bethleē eufrata
n̄ paruulus es in milib: iuda. ex te m̄ egrediet̄ dux q̄ sit dn̄ator in isr̄t. egressus
eius ab initio a dieb: eternitatis & cetera. Naū u̅ ultorē dn̄m p̄dicat in inimicis
& bonū piis & amicis. d̄s inquid emulator ē & ulciscens dn̄s & h̄ns furorē.
ulciscens dn̄s in hostes suos. & irascens ipse inimicis suis. dn̄s patiens &
magnus fortitudine. & cet̄. & it̄e pietatē ostendens ait. bon̄ ē dn̄s
& cōfortans in die tribulationis & sciens sp̄antes in se. Abbacuc luctator
fortis & rigidus. stat sup custodiā suā & figit gradū sup munitionē
ut xp̄m in cruce cōtēplet. & dicat. operuit celos gloria ei̅ & laudis ei̅ plena
est t̄ra. splendor ei̅ ut lux erit cornua sunt in manib: ei̅. ibi ab-
scondita ē fortitudo ei̅. Sofonias p̄pe ē aduentū diei dn̄i narrat.

& horam passionis eius & resurrectionis. Iuxta est inquit dies domini magnus. iuxta
& uelox nimis. Vox diei domini amara tribulabitur ibi fortis. & paulo post.
& tribulabo autem homines. & ambulabunt homines ut caeci. quia domino peccauerunt.
& item. Expecta me dicit dominus in die resurrectionis meae in futurum. quia iudicium
ut colligam gentes. & congregem regna. & reliqua. Aggeus desideratum annuntiat
— at gentibus. ad huc modicum est dicit dominus & ego commouebo caelum & terram. & mare.
& aridam & mouebo omnes gentes & ueniet desideratus cunctis gentibus: & im-
plebo domum istam gloria dicit dominus exercituum. Zacharias quoque memor domini sui uidet
iesum in uestibus sordidis. & lapidem oculorum uii. candelabrum quoque aureum cum
totidem lucernis quot oculi. Dicit quoque ex persona domini. Appenderunt mercedem meam. xxx.
argenteos. & item. & effundam super domum dauid spiritum gratiae. & precum. & aspicient
ad me quem confixerunt. & plangent eum planctu quasi super unigenitum. & reliqua.
& item. addam exemplum meum ab adolescentia mea. & dicetur. Quid sunt plage iste
in medio manuum tuarum. & dicet his plagatus sum in domo eorum qui diligebant
me. framea suscitare aduersus pastorem meum & super uirum coherentem mihi
dicit dominus exercituum. Percute pastorem & dispergentur oues gregis. & item. Erit
dominus rex super omnem terram. In die illa erit dominus unus. & erit nomen eius unum.
Malachias salubrem aduentum domini narrat. & statim inquit ad templum
suum dominator & angelus testamenti quem uos uultis. ecce uenit dicit dominus ex
ercituum. & quis poterit cogitare diem aduentus eius. & quis stabit ad uidendum
eum. ipse enim quasi ignis conflans. & quasi herba fullonum. & sedebit conflans &
emundans argentum. & purgabit filios leui. & conflabit quasi aurum. & quasi
argentum. & erunt domino offerentes sacrificia in iustitia. & placebit deo sacri
ficium iuda & hierusalem. & reliqua. Est quoque uersus hic in cruce scriptus. xxxvii.
litterarum. Es placita superis crux huic es nauita mundo. Qui
ad directum exameter est. & reciprocus nulla excepta syllaba fit idem pentameter.

Te quoque sancta crux christi oracula propheatarum bene *Expositio uersuum.*
honorant. facta predicant. uirtutes exaltant. quia quicquid plebs illa
sacratissima & diuino spiritu inspirata uaticinando de christi aduentu
protulit. tue potentie gloria meo reuelauit. cum non aliud ipse salua
tor in mundo apparuit nisi ut per te saluaret genus humanum. uideamus
ergo quid propheta & psalmista dauid dixerit. si forte signante aliquid de te
locutus sit. Ait enim. Foderunt manus meas & pedes meos dinume-
— rauerunt omnia ossa mea. Quid est ergo manus ac pedes confodere. ossaque omnia
dinumerare. nisi christi membra in te distensa clauis configere. item dauid dicit.
Dederunt in escam meam fel & in siti mea potauerunt me aceto. hoc utique
significans. quod euangelista de christo exposuit dicens. Postea sciens ihesus
quia omnia consummata sunt. ut consummaretur scriptura dicit sitio. Uas ergo positum
erat aceto plenum. illi autem spongiam plenam aceto. hysopo circumponen-
tes obtulerunt ori eius. & alibi scriptum est. Dederunt ei uinum bibere cum felle

inxtū. Hinc q̊q: isaias ppheta uaticinans ait. Paruulus nat͛ ÷
nob. & fili' dat͛ ÷ nob. & fact͛ ÷ pncipat͛ sup humerū ei'. & rlq͛. &
ite ex psona xp̄i dic̄. Corpus meū dedi pcutientib: & genas meas
uellentib:. & ite. faciē meā n̄ auerti abincrepantib: & c̄spuentib:
inme. & leuabit dn̄s signū in nationib:. & c̄ggabit pfugos isrl̄.
& rlq͛. In his ḡ omīb: sententiis & tau erectionē & passionis xp̄i ueri-
tatē iudeorūq: expss̄it seuitiā. Hieremias ủ describit xp̄m q̄si
agnū inocentē ductū sine uoce ad immolandū. lignūq: in panē
eius missuros icredulos q̄ significat panē uite . inte eleuandū
mortemq: carnis gustaturū. Ezechiel ủ tau littrā tuā effigiē
similantē. sup frontes uiroȝ gementiū & dolentiū ee positā asseuerat.
oblitationē cladis uastatoris. Sic tu q̊q. scā crux. n̄ infirmitas ł igno-
bilitas ee sc̄is pphetis ostensa ÷. sed uirtus firma. laus pcipua.
& nauis seu port' fidelissim' in subleuando toti orb naufragiū.
Ha Danihel pdix̄ xp̄m dn̄m apsidis occidendū & sic peccata nox ā
finienda. Osee in te fectione mortis saluationemq: describit posti.
& Iohel obscuritatē siderū in morte xp̄i pnuntiauit futurā. Amos
festiuitates iniq͛oȝ in luctū c̄uertendas. & omia cantica eoȝ i planctū.
Abdias dolos iudeoȝ c̄tra dn̄m & ecctē saluationē expss̄it. Ionas
q̊q. suo exemplo triduanā dn̄i sepulturā figurauit. Micha xp̄m
morte dn̄i appellans c̄uersiū poploȝ ad ipsū pdix̄. Naum ultorē ee
futurū inpiis & c̄solatorē dn̄m piis pmisit. Abbacuc q̊q: plano
sermone cornua tua oscā crux inmanib: xp̄i splendescere testat͛.
& Sofonias aduentū dn̄i pnuntiat futurū. & diē resurrectionis ei'
discribit. Aggeus q̊q pphe in cōmotione celi & terre desideratū omīū
gentiū aduenisse testat͛. Zacharias uidet ih̄m in uestib: sor-
didis mortalitatis & plagas in manib: c̄fixas. planctūq: mul-
toȝ sup eo q̄si sup unigenito. Malachias q̊q: licet nouissimus
in ordine xii. pphetarū ponat͛. luculente tam̄ ut ceti dn̄atorē
tre ad templū uenire discribit. & purgare ministros suos exami-
natione ualida. q̄ possint ipsi sacrificia offerre iustitie. Haec cuncta
salutis dona & ualida iudicia inte ppetranda o scā crux xp̄i
sci c̄cordit̄ pcinere pphete. & ad hit auctor omīū rerū destina-
uit. & omīā inte sine ulla dubitatione que de eo pmissa sunt
xxvii ipse perfecit. De uicessima septima forma in qua aptoȝ sententiae c̄locantur.

Non h' testamtā tā copiosa s̄
exempla scriptoȝ de salutifera dn̄i nr̄i passione & resurrec-
tione ut n̄ facile de tanta multitudine q̄s testimonia eui-
dentiora excerpe queat. p quo potissimū elegat nesciat cū tot
sint q̄ in unū libellū c̄ggari nequeant. & omīā tante digni-

tatis. utque manifestiora debis sint. & pbatiora neq: ptti digne
estimare possint. Sed sic de ueti testamto .i. de pphetarū libris.
aliq̄ excerpsimus. que p̄sagio future & ndū cōplete passionis dn̄i cecin
ita & ex nouo ea tam̄ excerpam̄ que ad scē magnificentiā & laudē.
p̄dicandā cōueniant. & que ad bonitatē creatoris & misc̄diā redē
ptoris nr̄i pura libatione glarificandā ptineant. Ea enim que
illi p̄dixerant futa isti p̄dicant iā facta atq: cōpleta. ab utroq:
enī testamto sc̄e crucis p̄dicari cōuenit act̄. q̄a utriusq: dispensator
& mediator ē xp̄s. Ipse ē ḡ q̄ inuisibilit̄ p inspirationē sp̄s sui p̄phe-
tarū mentes regebat. uisibile corpus assum̄s uerb & exemplis
aptos docebat. q̄ p patriarchas & pphetas poplo suo salutē &
uitā pmisit. ipse ho fact p crucis sue potentiā pmissionē cōpleuit.
q̄d dicit p pphetā. Confortate manus dissolutas & genua debilia
roborate. dicite pusillanimis confortamini & nolite timere. ecce
ds̄ ur ultionē adducet retributionis. ds̄ ipse ueniet & saluabit uos.
Tunc apient oculi cecoꝝ. & aures surdoꝝ patebunt. Tunc saliet
sicut ceruus claudus & apta erit ligua mutoꝝ. & reliq̄. Ipse p aptos
iā factū ostendit. cū dic̄ apls petrus. Uos scitis uiri frs q̄ factū ē
p uniuersā iudeā. Incipiens enim a galilea p̄ baptismū q̄ p̄dica-
uit iohs ihm a nazareth. q̄m unx̄ eū ds̄ sp̄u sc̄o & uirtute. q̄ p
t̄nsiuit benefaciendo & sanando om̄s obp̄ssos a diabolo. q̄m ds̄
erat cū illo. & nos testes sum omiū que fec̄ in regione iudeoꝝ
& hierlm. quē occider̄ suspendentes in ligno. hunc ds̄ suscitauit
t̄tia die. & dedit eū manifestū fieri n̄ omi poplo. sed testib: p-
ordinatis a dō. nob q̄ manducauim & bibim cū illo p̄ q̄ resurrex̄
a mortuis. & p̄cepit nob p̄dicare & testificari q̄a ipse ē q̄ cōsti-
tut ē a dō iudex uiuoꝝ & mortuoꝝ. huic om̄s pphete testimo
-niū phibent remissionē peccatoꝝ accipe p nom ei. om̄s q̄ cre-
-dunt in eū. Tale q̄d & in epla sua idē petr ait. Xp̄s semel
p peccatis nr̄is mortuus ē iust p iniustis. ut nos offerret dō.
mortificatos q̄dē carne uiuificatos ut sp̄u. & itē. Xp̄s i q̄d
passus ē p uob. uob relinquens exemplū. ut seq̄mini uestigia ei.
& paulo p̄ subiunx̄. Tradebat ut iudicanti se iniuste. q̄ peccata
nr̄a ipse ptulit i corpore suo sup lignū ut peccatis mortui
iustitie uiuam. cui liuore sanati estis. Iacob: q̄q:. frat dn̄i
a d idē exemplū nos hortat dic̄s. Exemplū accipite frs
laboris & patientie pphetas q̄ locuti s̄ i noīe dn̄i nr̄i ihu
xp̄i. ecce beatificam qui sustinuer̄ sufferentiā iob audistis.
& finē dn̄i uidistis. Q̄m misericors dn̄s & miserator. & iohs
apls c̄fidentiā de misc̄dia eius nob tribuit dic̄s. Filioli

mei. haec scribo vobis ut non peccatis. Sed si quis peccaverit advocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum. & ipse est propitiatio pro peccatis nostris. non pro nostris autem tantum. sed etiam pro totius mundi. & reliqua. In hoc cognovimus caritatem dei quoniam ille pro nobis animam suam posuit & nos debemus pro fratribus animas ponere. Iudas autem apostolus & frater Iacobi. sub exemplo Iesu successoris Moysi demonstravit Iesum Christum eduxisse nos per crucem de spiritali Aegypto. id est de potestate tenebrarum. & incredulos perdidisse ita dicens. Commonere autem vos volo scientes semel omnia quia Iesus populum de terra Aegypti salvans. secundo eos qui non crediderunt perdidit. Angelos vero qui non servaverunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium. in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reservavit. Paulus vero apostolus & doctor gentium. qui novissimus omnium apostolorum est vocatione. sed plus omnibus laboravit. tam multiplex est in locutione sua commendans nobis Christi passionem & resurrectionem & redemptionem per sanguinem eius. & dominationem eius in caelestibus & terrestribus ut pene tot in his versetur. Sed quia ab hac laude excipi non oportet quod ceteris omnibus plura de ea scripsit & tam idoneus est in illa ut non facile in brevi constringi possit ceteris praetermissis. ea tamen quae de cruce specialiter usurpavit ponamus testimonia. Dicit ergo ad Corinthios. Non enim misit me Christus baptizare sed evangelizare non in sapientia verbi ut non evacuetur crux Christi. Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est. his autem qui salvi fiunt id est nobis virtus dei est. & reliqua. & iterum. Non enim iudico me aliquid scire inter vos nisi Christum Iesum. & hunc crucifixum. Item ad Galathas ait. Mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi. per quem mihi mundus crucifixus est. & ego mundo. Item ad Ephesios dicit. Ipse est pax nostra qui fecit utraque unum. & medium parietem solvens inimicitias in carne sua legem mandatorum decretis evacuans ut duos conderet in semet ipsum in unum hominem faciens pacem ut reconciliet ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitias in semet ipso. & reliqua. Item ad Philippenses. Humiliavit inquit semet ipsum Christus factus oboediens usque ad mortem mortem autem crucis. propter quod & deus illum exaltavit. & donavit illi nomen quod est super omne nomen. Ut in nomine Iesu omne genu flectatur. caelestium terrestrium. & infernorum. & omnis lingua confiteatur quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. Item ad Colosenses maiestatem Christi praedicans ait. In ipso condita sunt universa. quae in caelis & in terris visibilia & invisibilia. sive throni. sive dominationes sive principatus. sive potestates. omnia per ipsum & in ipso creata sunt. & ipse est ante omnes & omnia in ipso constant. & ipse est caput corporis ecclesiae qui est principium primogenitus ex mortuis. ut sit in omnibus ipse primatum tenens quia in ipso complacuit omnem plenitudinem divinitatis habitare. & per eum reconciliare omnia in ipso pacificans per sanguinem crucis eius. sive quae in terris sive quae in caelis sunt. Et iterum dicit in eadem epistola. Donans vobis omnia delicta delens quod adversus nos erat chirographum decreti quod erat contrarium nobis. & ipsum tulit de medio adfigens illud cruci expolians principatus & potestates duxit confidenter palam triumphans eos in semet ipso. In apocalipsi pene laudes omnes & omnia cantica quae in eo sunt ad passionis gloriam Christi & gratiam redemptionis nostrae praedicandam conveniunt cum de agno occiso qui in medio throni est saepius ipse liber commemoret. Sed de his testimonia hic ponere non necessarium iudicavimus. quia in ceteris locis huius libri non pauca inseruimus. Sunt autem duo versus hic heroici inserti crucis imagine eisdem litteris conscripti quorum prior qui in longitudine crucis est scriptus hic. Sidote tibi metra sono his te iesus modis. Hic autem si eisdem litteris relegatur. id est a fine usque ad initium eius facit hunc versum qui in transverso crucis scriptus est tramite. Si domisus ei et si honos artem ibit et odis. Qui per easdem litteras relectus redit in priorem eum scilicet qui in longitudine crucis est. Expositio versuum.

Nominis tua iura o sancta crux testatur littera novi testamenti. quae scripta legis veteris. quia dona gratiae divinae quae illa spondebat futura. haec per incarnationem salva

toris docet ee completa. indeq; maxime daret q xps ihs dns e legis
utriusq; qa pprio ore geminu mundo pace fecerat abissu. lege uidelic&.
exponens & euglium cdens. scorq; desideriorum uoto reficiebat antiqs. &
ostensione ipsaru reru scitabat posteros. bon' uerax omib; equus. Unde fit
ut aplic' cetus de tua scissima cstructione sermone ptulit iocundissimu. factaq;
tua magnifica salubrimo ostendit relatu. Nam petr' q i aptor ordine
primus e fortit dete psuasionis sumpsit exemplu. ita dics. Xps puob pass'
e. frs uob relinquens exemplu ut sequamini uestigia ei'. & ite peccata inqt
nra ptulit incorpore sup lignu ut peccatis mortui iustitie uiuamus. cui'
liuore sanati estis. hinc qq; credo q ipse p impiis & ingratis anima sua posuit.
addeuotoru atq; fideliu pces aures sue pietatis inclinet. Proinde ego miser
si honorificentia ei' aliq munusculu dignabit aras humanae accipe h carm
ei summo nisu opto offerre. qa mei' bonitate cfido q pie deuotionis munera
illi n displiceant. si pseuerauerim' in uera cfessione nois ei'. Ast nos beat'
iacob; apls hinc exhortat exemplu patientie xpi nob ostendens. ex
emplu inqt accipite frs laboris & patientiae pphetas q locuti s in noie dni ihu
xpi. Ecce beatificauim' q sustinuer sufferentia iob audistis & fine dni ui
distis. Hinc & dilectus dni iohs ad mutua dilectione nos puocat. xpm in me
diu pferens. ut sic ipse p nob anima sua posuit. & nos p frib; nris animas
ponam'. Iudas h seruus xpi. fr' qq; iacobi. sub exemplo iesus successoris
moisi demonstrauit ihm xpm eduxisse nos per crucem de spitali egipto.
i. de potestate tenebraru. & incredulos pdidisse. Paulus g n paululu
sed magnifice de te locut' e q auditorib; suis ait. Non enim iudico
me sciuos aliqd scire. n xpm ihm & hunc crucifixu. & ite dix sibi
glas n i cruce dni nri ihu xpi p que illi mundus crucifix' e & ipse mundo.
Xpmq; adfirmat ppt morte crucis accepisse potestate i celo & i tra &
subt tra. Ita ut in noie ihu omne genu flectat celestriu & infernor & omis
lingua cfiteat qa dns ihs i gla e di pris. Ecce sca crux xpi aplic' ordo
qm canne antiqs pphetas tuas laudes. ita ut i nullo dissentiat. cu ea que
ipsi pcinebant futura. isti ite copleta adfirment. q tu uere ccordie signu.
celestia simul & terrestria ueta & noua omia pacificas. De uicessima uiii. tertia

D[s] omips pat dni nri ihu xpi q unigenitu figura iq opifex ipse scam
tu ex te ante scla natu. carne & anima huma cruce adorat. XXVIII.
na i tepore assumere. & cruce subire p humani generis salute uoluisti. te
adoro. t gras ago q m misero famulo tuo ccedisti gra ta q uis idigno & multor
facinor mole adgrauato. ut dilecti filii tui passione laudib; licet n e dignus.
tam deuotis canendo & cscribendo depmere. Tibi dne ihu xpe fili di unigenite
humiles pces offero & uota oris psoluo q m peccatori ispirare dignat es honore sce crucis
tue. qntulu cuq; decantare & commune omiu hom salute cseruis meis pdicare. nec
me abicepto retardauit ppor cscientia delictor. Sed magis m illud fiducia tri
buit. q i hoc carmine celebrare. iq peccati regnu destruxisti. & toto mundo uenia
omiu delictor dedisti. Tibi sce sps paraclyt' totis pcordiis meis grates refero
q me tua gra i ipso ope adiuuare & csolari dignat es. Te depcor ut si aliqu p fragi
litate mea icueniente posui seu rite n itellexi. tua uisitatione me illustrare

dignerís. ut ea decenter corrigam meique erroris pro te ueniam consequar. ut ipse quem
ante inceptum opus in auxilium aduocaui. sine naufragio adoptatum litus me perducas.
Te aeterna et perpetua deus trinitas et inseparabilis unitas toto corde tota anima tota mente
et tota uirtute colo adoro. exopto. desidero. Tu illuminatio tu salus mea tu laus mea.
tu uirtus mea. creator. redemptor. reparator. pater. arbiter. magister. beatitudo. fortitudo
alacritudo. aeternitas. felicitas. serenitas. Deus unus omnipotens. deus deorum dominus. deus rerum creator
omnium. deus lux et uita fidelium. uita uiuens uita uiuente. uiuificator uiuentium.
amans et amatus. amorque amantissimus genitor et genitus potentiaque regenerans.
dicens. et uerbum ac procedens ab utrisque. diligens et dilectus. amborumque dilectio. uerum
lumen. lumen ex lumine. uera inluminatio. consiliator consilium. et communicatio.
a quo per quem et in ipso sunt omnia. tibi laus et gloria in sempiterna secula. Te pater clementissime
peto. ut qui permisisti me hoc opus conscribendo uoluisti perficere. quod ad laudem redemp-
toris et saluatoris pertinet. redemptionis et saluationis eius gratia per ipsum consequi
merear. et quicquid deinceps operis agam. extra et intra et in tua gratia ad laudem
tuam totum peruenire facias. meque deinceps tutiorem a peccatis et in bonis
operibus ualidiorem esse percipias. et quamdiu in hoc corpusculo uiuam aliquid seruitutis
tibi semper exhibeam. Post exitum uero animae meae a corpore ueniam peccatorum
omnium consequi et uitam aeternam percipere per ipsum mihi concedas qui tecum et cum spiritu sancto
coaequalis uiuit et regnat deus per omnia secula seculorum amen. In cruce uero antecedentis
paginae est unus uersus scriptus .xxvii. litterarum quem eisdem litteris legi et relegi
potest in hunc modum. *Oro te ramus aram ara sumar et oro.*
Imago uero mea quam subtus crucem genua flectentem et orantem depinxeram
asclepiadeo metro conscripta est. priorem uersum tenens exametrum heroicum secundum
emistichium heroici. ita. *Rabanum memet clemens rogo*
christe tuere o pie iudicio. Continet hic totus iste liber .xxviii. figuras
metricas cum sequente sua prosa absque superliminari pagina et prologo. qui numerus intra
centenarium suis partibus perfectus est. Ideoque iuxta huius summam opus consummare uolui. quia illam
formam ideo cantaui quae consummatrix et perfectio rerum est. *Expositio uersuum.*

Omnipotens maiestas uirtus excelsa, creator caelestium et formator terrestrium. dominus sabaoth.
Qui uerus conditor et redemptor es hominum. Tu laus es nostra. tu uirtus et gloria cum salute
uera. Tu rex es regum tu doctor ignorantium rector fidelium et magister
credentium. Tu summus et princeps es et pastor, tu pius protector tuarum
ouium. Tu sancte saluator auctor es totius boni. dux boni uia recta. lux uera
et uita perpetua. merces clara et hostium salutis aeternae. Ex te omnis sensus
uocis uerbum et uirtutum omnium fructus procedit. ad te ergo direxi sermonem
in primordio huius operis et quae cumque in sequentibus addidi ad tuam laudem
peruenire optaui. cor meum ad te se eleuat. mentis meae intentio ad te
clamat. quicquid usque lingua rectae confessionis seu manus bonae operationis
cum deuotione piae mentis profert totum ad laudem tuam pertinet. Omnia
namque te glorificant et benedicunt quae in imis et quae in supernis sunt nec [?]

nam & ego pars minima tue creature te dominum uerum supplex & letus adoro atque
cruci tue submisse & humiliter salutans aio. O lignum uitale & ara salutifera:
te adoro spem uite eterne deprecans ut per te structam sanctissimam. hostia que deo oblata
exsistat. sit meum desiderium. sit ualidus amoris feruor. hoc tota intentio mentis.
& famina linguae exorant. sit esuries cordis & sitis est anime. ut per passionis
tue gratiam meum oblatum famulatum suscipias. tuaque crucifixio totum quod in me est contrarium
sic consumat. & carnalem estum temperet. iram extinguat. linguam a prauo & uani-
loquio conpescat. & pietatis uerba in os meum reponat. omnem perturbationem mentis paci-
ficet. & uitam honestam deducat. Ergo quando adueneris domine ihesu iudicare ui-
uos ac mortuos ac seculum per ignem. & consumserit flamma aduersarios tuos omnesque qui oderunt
nomen tuum in nouissima tuba & tempestate ualida quando secundum euangelium tuum appa
rebit signum filii hominis in celo. & plangent super se omnes tribus terre uidentes eum
in quem pupugerunt. obsecro ut te a flammis ultricibus sancta crux me eripiat. atque
ab ira agni proprium peccatum defendat. cui cantio carminis presens & uita nostra usque in
finem uite meae placita illi & honorifica semper decantet. minimus omnium ser-
uorum tuorum & peccator rabanus hymnis & laudibus corde ore manu & toto
corporis gestu. sit semper memorans quanta bonitate nos tu conditor noster creasti.
& quanta pietate redemisti. cum ab inferni carcere & gehenne flamma nos
liberasti. & nunc bone saluator deprecor ut des in regionem illam quam fidelibus tuis
promiseras te datum manere potorum ubi uere populus tuus sabbatizat. sabbato
perenni fruens. Interim enim quamdiu sim in hoc corpusculo dirige me in semita
recta fidei catholice sustenta firma spe. refice tua dilectione. ut ipsum
refrigerium in tua quem regionem desidero habeam in patria. sine ulla enim diffidentia
omnia iussa tua credo esse uerissima. iudicia tua pertimesco rectissima.
dona tua expecto dulcissima. per tua uota gaudens tecum permaneam
in eterna leticia. O crux alma dei usque huc quantum potui laudem tuam cecini.
sed quia triumphum perpetem expectas quem immortalibus plenum & perfectum
non inuenis. confer te ad celestia angelorum agmina. ibique tibi laus perpetua
per cuncta sonabit secula.

Finis .. Zosibas amplius

D MUSICE INITIAMENTA QUEMLIBET INGREDI CUPIENTEM QUI ALIQUAM SCILICET INTERIM CANTILENARUM PERCIPERE INTELLIGENTIAM QUERIT, QUALITATEM SIVE POSITIONEM quarumcumque uocum diligenter aduertere oportebit. Et primo que sunt aequales uoces atque uniformiter sibi consimiles, que deinde inequales et quibusdam spatiis a se discrepantes; ipsorum denique spatiorum quanta habeantur discrimina, quotque etiam uarietatibus ea moderari contingat. Post et praeterea quot uel quibus sonis qui uice habentur elementorum, tota regatur cantilena. Iam uero his non parui temporis exercitus, tamquam pro foribus assuetum, ad ipsius demum penetralia disciplinę, acie quodammodo uisus optimi, paulatim submota caligine radiata, admitti forte donabitur, quomodo scilicet haec omnia, uel uis de quibus ea tractat consonantiarum rationabilitate congruentissima disponantur numerorum, atque ad eorundem sint exemplar uniuersa composita atque conpacta. Et de equalibus quidem uocibus quomodo ipse per se patent, nihil aliud dicendum, nisi quod continuo uocis impetu proferuntur, in modum soluta oratione legentis, et quod una tantum uox est, quotienscumque repetantur, ueluti si unam qualibet litteram sepius scribas aut proferas, ut a. a. a. Et quod nulla inter eas est consonantia. Sunt enim equisone, non consone. Nam in consonantia due uoces simul a se omnino distantes simul concorditer sonant. In his autem uocibus, etiam si a pluribus eędem promantur, nullo tamen a se spatio distant. Ut est in hac antiphona: Adstiterunt reges terre. Et: Dominus sanctificatus. Et: Sebastianus dixit ad nicostratum. Usque ad id: Dignatus est suam exhibere. Et in huiusmodi quidem locis ubi tot sillabe continuatim sub una uoce iunguntur, nulla eminentiori aut pressiori intercedente, quasi linea in directum deducta, facile aequalitas potest aduerti. In quolibet autem diuersisono cantu si queratur que uox alii in eodem melo similis uel equa habeatur, id non nisi assuetiori tam ultro se ingerit, quod tamen studiosum quemuis nullatenus morabitur. Ut in hoc: Puer natus est. Si queras que uox eidem introitus cum prima coequetur, apparet in prima et tertia huius

sillabe: Data est nobis. Cum et angelus. Hoc tamen vocatur circus
vel circulus, cum in eundem quo ceptum est punctum revertitur.
Rursus si que cum hac. Puer. Sunt hec: na no bis et si
hu ca n. Sic et de aliis. Inter confinia quoque partium
sive neumarum huiusmodi creberrimus observationis est usus.
Ut in hoc. A ueniam. Item. Beata agnes in me. ex pan. Inequalium
vero sonorum qui disiuncti dicuntur, diverse species offe-
runtur. Inaequales autem he appellantur voces, que bine
sibi coniuncte, una acutiori, altera pressiori sono, cum
quolibet intervallo proferuntur. Sed ipsa intervalla in
quibusdam minora, in quibusdam maiora existunt. Que tamen
a parvissimo quodam exorsa, gradatimque per singulos am-
pliatione adiecta, usque ad novem modorum incrementa con-
surgunt. Porro ea numquam perfecte dinosci valebunt, donec
series omnium quindecim sonorum de quibus post dicetur ex integro
addiscatur. Ut tamen in presenti breviter annotentur, geminis uno-
quoque per acumine scilicet et gravitate monstrato exemplis.
Primus modus est, cum sibi due voces brevissimi spatii divi-
sione coherent, adeo ut vix discrimen inter eas sentiatur. Ut
in E in antiphona. Missus est gabriel. ad id loci. mariam. Item. virgi-
ne. Secundus iam perceptibilioris est intervalli. Ut in hoc. Missus.
Item. angelus. Tertius adhuc parvo diductior. Ut in hoc.
Missus est ad ma. Item. riam virginem. Quartus hoc quoque protensior.
Ut in hoc. Beati qui habitant. Quintus est spatiosior. Ut in hoc.
Ne timeas maria. et In illa die fluent. Sextus nihilominus amplior.
Ut in hoc. Iam corpus eius. Omnipotens pater se mina. Item. Isti sunt dies quos obser-
vare debeas temporibus. Septimus hos quoque spatio supervadens. Ut
in hoc. Beata agnes in medio. minas. Octavum vero in hoc reperies
responso. Tu vir simphoriane suspende in tormentis. Et in heremo. Ecce
ammirabile pretium. Nonus prolixo super omnes spatio tensus metam
huiusmodi divisionum sortitur. Nam nec amplius isto nec fortius
primo umquam vocum reperies divisionem. Et est ipse in hoc.
Ad te levavi animam meam deus meus. in. Inter natos mulierum non.

In his igitur intervallorum speciebus sollers quisque valet
inspicere, quomodo equalitate quasi fonte quodam mate-
riaque proposita, omnis hec ab ea ratio inequalitatis profluxerit.
Ita ut primo quam brevissimo potuit spatio ab ea digressum
sit, deinde pedetemptim facto augmento usque ad id excrescen-
do pervenit, quo modum naturaliter ipse humanus imponere
et spiritus. Ultra hunc enim novissimum modum divisionis.

ſſi

si quas adhuc amplius distantiae continentes uoces quesieris. nec
in aliquo id rationabili cantu repperies. Sed nec possibilitas
humani appulsus his accomoda erit. ut inter tam longe distan-
tibus uocibus. uno quasi ictu tam facile e summo ad infima reflec-
tatur. quin potius pene in nouam permutatio erit uocem. Has autem
intercapedines poterunt hę lineę diligenter tamen attrectas scrip-
tore earum spatiis obseruatis ostendere.

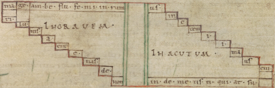

IN QUIBUS UIDELICET SPATIIS ATTENDENDUM. QUOD
SEQUENTIA SEMPER ABANTECEDENTIBUS nascuntur. et ex
prioribus posteriora consistunt. Primum quoque spatium cum ipsi
sequa deducitur ... sit equalitati contiguum. secundum bis fac-
tum uidetur efficere. sed hoc non omnino uere. De quibus
post dicetur. Unde non nisi quoddam plus eo hic secundus habere
putetur. Iam uero tercius ex primo constat et secundo. id est
quantum spatii illis inest utrisque; tantum hic optinet solus.
Quartus ex duobus secundis. Quintus ex primo. et duobus se-
cundis. Sextus ex tribus secundis. Septimus ex primo. et tribus
secundis. Octauus ex quattuor secundis. Nonus ex primo.
et quattuor secundis.

SUBTILIUS QUOQUE INTUENTI APPARET. QUOD PRIMA
SPATII QUANTITAS ORDINABILI PROGRESSIONE SIN-
galis quibusque super additur modis. ita ut ipsi primo addas
eundem. et facias secundum. quamuis in hoc aliquid scrupuli ut supra
dictum est uideatur. Porro ipso secundo addito primo. tercius procreatur.
Itemque quartus. super additione ipsius primi ad tertium. In quinto
nihilominus et ceteris eadem augmentatio custoditur. Vocantur
autem duo prima spatia secundum musicę disciplinam. primum
quidem semitonium. aliud tonus. Ex quibus duobus. omnium
reliquorum status perficitur. Constat enim tertius. ex semito-
nio et tono. Quartus. duos amplectitur tonos. Quintus.
semitonium duobus copulat tonis. Sextus. tribus

eque constat tonis. Septimus. tribus tonis et semitonio.
Octavus. spatio quattuor claudit tonorum. Nonus. quat-
tuor tonis et semitonio. Quod si adiecerit tonum et semito-
nium. innovata voce mox sonus psilice.

NON AUTEM PUTANDUM EST HAS VOCUM DISCREPAN-
TIAS REPUTARI INTER CONSONANTIAS. DE QUIBUS
musice pertractat subtilitas. Aliud enim consonantia. aliud
intervallum. Consonantia siquidem est. duorum sonorum
rata et concordabilis permixtio. que non aliter constabit.
nisi duobus altrinsecus editis sonis. in unam simul mo-
dulationem conveniant. ut fit. cum virilis ac puerilis
vox pariter sonuerint. vel etiam in eo quod consuete orga-
nizationem vocant. Sunt autem ipse consonantie sex.
Tres quidem simplices. tres composite. que propriis nomi-
nibus nuncupantur. Diapason. diapente. diatesseron.
diapason et diapente. diapason et diatesseron. bis dia-
pason. Quarum consonantiarum intervalla tantummodo inter hec
predicta spatia duo sola repperiri possunt. id est diatesse-
ron et diapente. in quinta videlicet et ac septima specie.
Et si duae ipsarum vocule simul enuntientur.
consonantiam reddunt. Ceterum neque in ipsis. neque
in reliquis ulla est consonantia. sed tantum discrimina
quedam sunt vocum. que huiusmodi certis terminorum
spatiis cohibentur. De quibus tamen interim reticendum.
preferri cum per rarius sciencie eorum fructus possit
haberi. priusque sonorum dispositio ex ordine demon-
stretur. Quibus ad perceptionem deductis. et hec omnia.
et quedam simul alia utilitatis seu etiam iocunditatis
non modicum afferentia providere licebit.
Hoc solum de eisdem novem modis addendum. quod unum dum-
taxat vocibus continentur. et earum exempla in hac
autenti tetrarchi habes antiphona.
Undecim discipuli in galilea videntes dominum adoraverunt. ubi usque
ad sillabam. vae ipse septem sunt voces. Nam ultima sil-
labarum. que viii. loco a prima deponitur. si comparetur cum
ipsa prima. eodem modo sonabit. quasi hec voce virili. illa
puerili. et est hic diapason consonantia. ideoque a ratione
sequestratur intervallorum. Disponantur autem eedem gradibus suis.
ubi spatia earum propriis quantitatibus directa. Ubi tonum.
ubi semitonium contineant annotetur. ideoque modi

lineari m̃t eas deductione signentur.

ut exempla cũ ex media sonoꝝ serie ad quã autent̃ tetrardus cũ plagis eidẽ ꝑtinere uidet̃. in presenti sint demonstrata. in aliis nihilominus ordinib; seu etiã tonis. eosdẽ similiter cũ ipsis ęque spatiis repperire contingat; Quorũ demonstratio interim differenda. nũc ad sonoꝝ seriẽ ueniendũ.

ONOS QUIBUS PER QUEDÃ VELUTI ELEMENTA AD . MUSICÃ PRISCI ESTIMAUERT̃ INGREDIENDŨ.

greco nomine ptongos appellare uoluerunt. id est non qualescũq; sonos. ut puta quarũlibet insensibiliũ rerũ. aut certe inrationabiliũ uoces animaliũ. sed eos tantũ. quos rationabili discretos ac determinatos quantitate. quiq; melodię apti existerent. ipsi certissima totius cantilenę fundamenta decert̃. Unde et elementa ptongos eosdẽ nuncuparunt. qd scilicet queadmodũ litterarũ elementis sermonũ cuncta multiplicitas coartatur. et quicquid dici potest ꝑ eas digeritur. ita sollerti procurauerunt industria. ut inmensitas cantilenarũ quedã haberet exordia. et ipsa certo moderamine cõprehensa. ꝑ quę quicquid canendũ foret. sine ullo errore procederet. nihilq; in eis esset qd non omi ꝑrsus rationabilitate uigeret; Dicti aut̃ ptongi. ΑΠΟΤΟΥ ΦΘΕΓΓΕϹΘΑΙ. quasi asimilitudine loquendi. quod queadmodũ locutione intellegibilia uerba reddunt̃. ita his. sub intellectum

decidere soni. etiam et ipsos interdum inrationabiles sonos. horum diiudicat exercitata sagacitas. Quo circa huiusmodi sonum. non generalem scilicet. taliter diffinire voluerunt; Sonus est. vocis casus. id est. melo aptus. una intensione productus. Ut puta cum quilibet sonus voce depromitur: ut. a. vel cum corda semel tensa sonuerit. Cum primo igitur huiusmodi rationabiles ptongi pauci extitissent. principio siquidem non nisi quattuor repertis hii tantum diutius in usum fuere canentibus. postea adversis sequentibus causis non inrationabilibus. paulatim numerus excrevit ptongorum. Et primum quidem usque ad. vii. et viii. deinde ad. viiii. et xi. postremo usque ad. xv. terminus devenit. Quos ptongos. chordarum nomine usitatius nuncupaverunt. quod instrumentis quibus apponebantur proprius monstraretur. De quarum inventione et ordine. seu vocalibus singularum. cum ceteri per plures eiusdem discipline scriptores tam greci quam latini. tum precipue doctor mirabilis. omniumque prudentissimus artium liberalium perquisitor boetius. in primo sue institutionis armonice libro. sufficienter edisserit. In quibus denique ptongis vel cordis. nullam consimilem putandum est. alteri esse. sed in modum scalarum de imis ad summa. vel a summis usque ad infima deducuntur. unaquaque ab alia proprii spatii quantitate discreta. Non unum tamen omnis disgregat spatium. sed secundum duos in superioribus intervallorum formulis modos primum positos. quos scilicet vocant tonus et semitonium. quolibet eorum dumtaxat suo certo loco exstante. cuncta eorum series incedendo decurrit.

t · t · s · t · t · s · t · t · t · s · t · t · s · t

C PRIMO QUID TONUS. QUID SEMITONIUM DICENDUM;

His enim precognitis. que quasi vice habentur elementorum. facile cuncta sequentia cognoscentur. Est ergo tonus cum vox ab alio seu gravi seu acuto sono. modico deflectitur aut erigitur intervallo. velud unius puncti direptione. ita ut omnino earum divisionem facile auditus advertat. estque tonus. spatium ipsarum duarum vocum. sibi taliter coherentium. non voces ipse videlicet. quae non aliud sunt quam soni. sed quod inter eas est. intervallum. In quolibet autem musico instrumento huius exemplum inter duas primas chordas bene dum...

taxat dispositas. uel in ydraulia int̄ duas primas fistulas habes. simul & in hac probare poteris antiphona.

TONUS IN GRAVEM TONUS IN ACUTŪ.

Ite. —— re. di. —— dici — re ioh.

EMITONIUM VERO DICTUM VIDETUR QUASI MEDIETATE CONTINEAT TONI;

SED SI ITA ESSET. TUNC IN DUAS AEQUAS PARTES TONŪ posse partiri. quod nullatenus fieri posse. diligentiorum probabile reddiderunt ingenia; Diuiditur siquidem tonus in duo. sed ita ut utralibet ea pars aut medietatē transcendat. aut minor medietate remaneat. & utręq; illę diuisiones. semitonia nuncupantur. unum maius. aliud minus. ueluti si hoc diuidas. toni. semi mai. minus. quę cum in unū con tonus. semen mai. minus. uenerint. integrū reddunt tonū. Porro si duo maiora semitonia iungantur. excedunt tonū. Si duo minora. ad eius mensurā nullatenus pertingunt. Estq; semitoniū nuncupatū. non quod toni sit medietas. sed quod semū dici solet una quelibet pars rei alicui in duo licet non ęqualia diuisę. ut si diuidas. iii. in unū & duo; Semitoniū uero est. cū sibi duae uoces breuissimo ualde iunguntur spatio. ut uix aliquando discrimen int̄ eas sentiri possit; Aliquando aut̄ dictū. ppt̄ minus semitoniū. Maius enī quāuis & ipsū ualde sibi propinquas habeat uoces. aliquantulū tam̄ distinctius int̄ eas percipitur interuallū. Hoc nihilominus hic obseruato. ut non uoces ipsę. sed spatiū earū semitoniū sit; Igitur semitonia duo. tonus non nisi unus habet. Quantūcūq; enī sublimi uel depresso promatur sono. nec plus nec minus spatii continebit. ideoq; unus idemq; erit. Porro exēplū semitonii aduertere potes. in cithara. vi. chordarū. inter tertiā & quartā chordā. seu scandendo seu ascendendo; Quarū modus sic se habet scandendo. ut in antiphona. Cū audisset populus accepit ramos. descendendo ut in antiphona. Hodie cōplentur dies pentecostes. similiterq; in ydraulis eodē loco.

Designentur quoq; exēpla tā toni quā semitonii in quolibet cantu cū diductione. vi. chordarū. quarū uicē lineę teneant. annotato semper int̄ chordas. ubi tonus. ubi semitoniū contineatur;

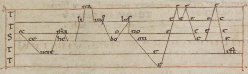

UBICUMQUE ERGO IN QUOLIBET MELO HUIUS-
modi reppereris interuallū quale hic inter silla-
bas. ec. & ce. vel. ra. be. vel. do. o. vel. no. on. semitoniū
esse non dubites. Ubi uero taliť discrepantes uoces.
ut. li. ita. vel. ta. in. vel. lus. no. vel ce. ue. vel ultimā
non. & primā est. t ipsā primā est. & ei ultimam.
tonus sine dubio erit. Iā ū inter. re. & is. & he.
& li. & quo. & do. semitonii atq; toni est inter-
uallū. Cetera equaliť & in directū dicunť. ut ue-
re. & ista. & inquo.

SECUNDUM GEMINAS IGITUR HAS QUALITATES.
loco uidelicet atq; ordine suo eisdē cstitutis. rata
distribuitur omīs posteriorū integritas. Quindecī
siquidē ptongorū sup se inuicem coadunatio tali-
ter ordinatur. ut si scandendū fuerit. uno inpri-
mis sono quasi extra posito. quē tono diuidas a sequen-
ti. deinceps p semitoniū. tonū. & tonū. usque ad septem
uoces conscendas. Post quas disiunctione iterū toni admis-
sa. supiores septē uoces eodē modo p omīa decurres. In depo-
sitione ū si a summo uidelic& ordinaris. p tonū tonum. & semi-
toniū septē similiter uocibus deflexis. eisdēq; tono diremp-
tis. inferiores. vii. consimili habitudine dispones. ubi ulti-
mū quae in scandendo primū tenuerat. Locū. spatio
distinctā toni extra appone. sicq; omīs eorū series. his
punctorū signis notata;

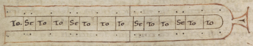

ET TAMEN ALIQUID AFFERAT SCRUPULI. SI FORTE ydraulia uel aliud quodlibet musici generis considerans instrumentum. non ibi uoces tali repperias scemate deductas. quodque numerum chordarum uideantur excedere. Hec enim distributio secundum uiri disertissimi boetii dispositionem; que commensurabili concordia numerorum. hec omnia diligenti examinat ratione est instituta. Ceterum non ideo eadem instrumenta intellectualitatis alicuius putanda sunt aliena. cum et ex ipso longeuitatis usu sub tot huc usque peracta prudentibus. maximis itaque constent exquisita ingeniis et probata; Sed et exemplar dispositionis prefixe. eis aduertatur omnino inesse; Per easdem namque geminas qualitates rite per omnia diriguntur. nihilque aliud distare credantur. nisi quod initia non tali ordine metiuntur; Incipiunt enim quasi a tertio dispositionis illius; Porro numerositas neruorum uel fistularum. Vt puta uiginti unius aut plurium non idcirco apponitur. quod soni ultra quindecim aut forte sedecim procendatur. sed ipsi idem qui sunt inferius repetuntur. et hoc pro uarietate modorum. qui toni tunc appellantur. ut est autentus protus et ceteri. ut quia scilicet non omnis ab unis isdemque locis possunt ordiri. a quocumque ceptum fuerit sufficientem progrediendi repperiat facultatem. Denique ipsorum talis est etiam dispositio. ut per tonum tonum et semitonium rursus tres tonos continuos et semitonium usque ad octo uoces scandatur. et ab ipsa rursus octaua incipiendo ordo superior per eosdem similiter metiatur gradus. Ad hunc modum. cui exemplum prebet ex offertorio locus ille bis ternis uicibus super se positas; Descen. Hoc autem tam in hac quam in superiori dispositione est attendendum. quod superiores octo uoces eedem sunt que et inferiores. excepto quod ille quasi puerilis sunt uocis. hee contra ipsas quasi uiriles; Et ideo postquam septimum protuleris sonum. continuo in octauo quasi in nouam prosilies uocem; Itaque prima cum octaua. secunda cum nona. tertia cum decima. et ita per ordinem singule inferiores cum singulis superioribus pulse dulci et concordabili suauitate omnimodis consonabunt. ac si unus simplexque sit sonus; Et hec talis concordia diapason consonantia appellatur.

SUPERIOREM VERO DISPOSITIONEM BOETIUS per quattuor tetrachorda dispertiens hoc modo

[a]digerit. ut duo tetrachorda sibi invicem per unum copularentur, et ab his alia duo inter se similiter iuncta disiungeret. Tetrachordum vero est quattuor chordarum copulatio; Quas quidem chordas voces dicimus. itemque voces chordas promiscue nuncupamus; Hae autem quattuor voces sive chordae quibus omne constat tetrachordum dispositae hoc erunt modo. Ut vicino sibi omnino hereant spatio. ut nullus videlicet alius sonus inter eas legitime possit interseri. sed solo tono vel semitonio distabunt; Et his quoque locis competentibus positas. nec equalitas soni quicquam sibi in eis defenderet. sed lege scandendi omnis se separabunt acumine. aut certe deprimentur gravitate. Ad unius autem exemplar. ceterorum status tetrachordarum procedit; Quorum tamen tetrachordorum positionem BOETIUS a summis vocibus ordiens. sibique ea mutuo supponens. unam veluti extrinsecus chordam loco quinto decimo addit in infimis. eaque per tonum tonum semitoniumque distribuens hoc modo diducit. ut duo superiora per unam vocem sibi conexa. ab aliis duobus inferioribus que similiter per unam sibi sint vocem copulata. spatio toni disiungat. itaque erunt xiiii. tantum voces. Sed ut consonantiarum perfectio suppleatur. xv. ut dictum est in gravissima parte extra tetrachordorum seriem surrogatur. Huius autem cuiusque tetrachordi exemplum primae. iiii voces ex melodia autenti proti monstrabunt. quae ad hanc formulam se subinde subsequentur;

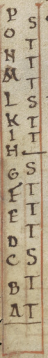

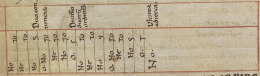

QUOD SI HANC EANDEM SERIEM AB IMIS ORDIRE VOlueris. prima extrinsecus similiter relicta. in ceteris per semitonium tonum, tonum ex contrario superioris procedes. ipsa dumtaxat coniunctionis vel disiunctionis loca diligenter eodem modo conservans. quattuorque primarum vocum exemplar ex responsorii. Redimet dominus populum suum. Prima sillaba vel sub sequenti in eodem. et liberavit eos.

sumitto · que sic pnotantur · Re · & · Quas uoces ita sibi per
quattuor tetrachorda rato ordine suppones ;

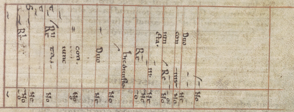

IN AUTEM PENITUS AB IPSA PRIMA SERIEM
TETRACHORDORŪ CUPIAS AGGREGARE · SUMPTO EX IN
uitatorio · xp̄s natus est nobis exemplo · ad id loci · Venite ·
p tonū · semitoniū · & tonū · usque ad uimā deduces · ubi
cū disiunctione uoce sup me exposita · reliqua duo tenore
eodē diriges tetrachorda · in suppremo tamen una uoce
apposita ad subiectā formulam ;

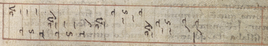

ORRO HANC ITEM SI ASUMMIS AD IMA DEPONERE
QUES · suppremā extrinsecus relicta · p tonū · semitoniū
& tonū uiā declinandi produces · huius quoq; exempli
prebebit ex sequentia · Stans alonge · principii
neumatis ita annotatum ;

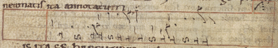

IS ITA SE HABENTIBUS · SOLET INTERSERI ALIQUAN
do in medio horū quoddā tetrachordū qd sinemenon id est coniunctū scriptores artis dixerunt ·

sicque tetrachorda quinque constabunt. Quo tamen ydraulia vel organalia minime admisso, in pluribus frequenter cantibus modulandi facultate deficiunt. Collocatur vero idem tetrachordum post septimam superioris ordinis chordam, ita ut ipsa septima prima sit huius. Et hoc ordine tria tetrachorda mutuo sibi erunt coniuncta. Et ideo post octavam semitonium fiet, cum tonus in superioribus accederet. Et erunt ipsa tria tetrachorda hoc modo disposita;

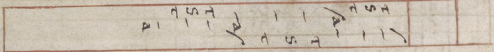

Si autem istud non inseratur, tunc dieczeugmenon, id est disiunctum vocatur illud tetrachordum, quod in superioribus dispositionibus tertium ponitur, scilicet post septimam. Passimque per diversarum modos cantilenarum nunc hoc nunc illo mela repperies decurrentia. Interdum quidem de quolibet uno eorum per se melos complente. Aliquando ab uno in alterum vicissim reflexo, ut cum forte hinc fuerit sinemenon, mox ab ipso in diezeugmenon, et cum hic diezeugmenon in sinemenon relabatur; Cuius exemplum prebebit responsorium. Nativitas gloriose virginis Marie. In quo usque quod canitur ex stirpe per diezeugmenon omnino procedit; At in tertio puncto sillabe que est pe. qui sic annotatur, in synemenon inferius reducitur. Totaque neuma que est in nomine da vid per sinemenon canitur; Item in introitu; Statuit ei dominus. Secundum punctum in sillaba sta. quod a primo puncto quinto constat loco tertio puncto. sursum per sinemenon copulatur. Cuius semitonium inter ipsa duo puncta. Secundum et tertium. Item vero sillaba do. in diezeugmenon se subrigente. rursus sillaba mi. in sinemenon infra relabitur. Item sillaba. tes. et se. sinemenon. sit. et sa. —— diezeugmenon. rursus in sinemenon sibi vindicant alternatim. Cuius tetrachordi exempla cum per omnes modos vel tonos se frequentius offerant. tamen precipue in autentico triti vel plagis eius. ita ubique perspici possunt. ut vix aliquod melum in eis absque horum permixtione tetrachordorum. sinemenon scilicet et diezeugmenon reperiatur; Quod in ipsa autenti triti melodia diligens quisque advertere quibit. que sic annotatur;

No ea ne · sinem̄ diezeug̃ · ltē · ñ · Ecce iā uenit · diezeugmenon · plenitudo
sinemenon · ltē · ññ · Paganorū multitudo · Ubi tantū in principio usq;
ad sillabā · tu · diezeugmenon ingresso · reliqua usq; ad finē sine-
menon reflexibus moderatur; Hec igitur quinq; sunt tetra-
chorda quib; singulis propria artigraphi nomina apponentes ·
primū ex his qđ & grauissimū uel infimū · ypaton · sc̄dm me-
son · tertiū SINEMENON · quartū DIEZEUGMENON · quintum
YPERBOLEON : nuncuparunt; Quorū primū a principali
chorda ipsius tetrachordi que · ipate dr̄ · sc̄dm a media toti-
us seriei mese · tertiū · quartū · & quintū · ex rationis significa-
tione uocabula trahunt · Nā sinemenon coniunctarū ·
diezeugmenon diuisarū · yperboleon excellentiā interpre-
tatur; Ut autē plenaria eorū series ad cognitionē faci-
lius ueniat · iā nc̄ cunctarū nomina ex ordine chor-
darū sunt ponenda · quarū procul dubio sonos puncta ·
in supiorib; iā distinctim locata · ordinib; ad purū red-
dere cōprobantur; Primus tamen ordo qui scilic& p
semitoniū toniū · & toniū progreditur · huic dispositioni
proprię aptabit̄ · Sic enī auito clarissimo BOETIO rata
eorū contexit̄ madulatio; Sunt igit̄ hec nomina omniū
quindecī sonoꝝ absq; dū taxat synemenon tetrachordo ·
Illo enī adnumerato · xviii redduntur;

Pros lambanomenos · t pros melodos ·
Ypate ypaton · Parypate ypaton ·
Lichanos ypathon · ypate · mesón ·
Parhypate meson · Lichanos meson ·
MESE · PARAMESE · Hic inserit̄ sinemenon ·
Trite diezeugmenon ·
Parenete · diezeugmenon ·
Nete diezeugmenon ·
Trite yperboleon ·
Paranete yperboleon ·
Nete yperboleon ·

VOD si inseratur sinemenon tetrachordū cui locus est
inter mesen · & paramesen · tunc post mesen locabun-
tur hę tres hoc ordine · mese ·
Trite synemenon ·
Paranete synemenon ·
Nete synemenon ·
In quibus una tantū idē trite synemenon diuersū

a superiorib; optinet sonū. Nā paranete synemenon eadē
qua trite diezeugmenon. & nete synemenon. ipsā qua
paranete diezeugmenon resonabit uocē. Nominibus
enī tantū discrepant. Sed propt̄ hoc ascribitur. quia
quotiens melū quodlibet ita cōponitur. ut post mesen
semitoniū tonus & tonus. fiant sursū uersus. eodēq;
tenore p tonū tonū & semitoniū ad ipsā mesen redeat.
necesse. ē. ut suo nomine tetrachordo nuncupato dicat̄
decurrere q̄d uocat̄ synemenon. id coniunctū. quia
cū mese p semitoniū iungitur. Quotiens u̇ post mesen
toni interuallo diducto. a paramese tetrachordū
usq; in neten diezeugmenon prouehitur. alio ipsū tetra-
chordū oportet nomine appellari. id. ē. diezeugme-
non q̄d est disiunctū. quia int̄ mesen & paramesen.
tonus distantiā facit.

SUPREMIS IGITUR ORDINE SUMPTO EST UNŪ TETRA-
DŪ a nete yperboleon usq; in neten. diezeugmenon;
Aliud u̇ ab ipsā nete diezeugmenon usq; in para-
mesen; Suntq; hec duo coniuncta int̄ se. nā neten
diezeugmenon superioris ultima que & grauissima.
inferioris. ē. aut̄ prima atq; acutissima utrūq; con-
glutinat. Constat utrūq; tono tono & semitonio.
quor̄ talis. ē. ordo.

NETE YPERBOLEON. — A.
PARANETE YPERBOLEON. TONUS. — G.
TRITE YPERBOLEON. TONUS. — F.
NETE DIEZEUGMENON. semitoniū. Hec cōmunis utrorumq;. — E
PARANETE DIEZEUGMENON. TONUS. — D
TRITE DIEZEUGMENON. TONUS. — C
PARAMESE. SEMITONIUM — B

BHIS AUTEM DIVISA DUO INFERIORA EISDEM
sunt interuallis tonorū. uel semitoniorū discreta;
Estq; unū q̄d & tertiū a mese usq; in ypaten meson;
Aliud quartū scilicet. ab ypate meson rursus usq;
in ypaten ypaton; Suntq; hec coniuncta int̄ se
similiter hoc modo;

MESE.
LICHANOS MESON. TONUS.
PARHIPATE MESON. TONUS.
HIPATE MESON. Semit̄. hec cōmunis utrūq;.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

LICHANOS YPATON · TONUS ·
PARHIPATE HIPATON · TONUS ·
HIPATE HIPATON · SEMITONIŨ ·
ESTAT IGITUR PROSLAMBANOMENOS QUĀ SUPER
addită pro ratione bis diapason simphonię BOETIUS
firmat; Sin autē t(er)tia tetrachorda coniungere uelimus.
ponetur synemenon int(er) mese & paramesen · deq(u)o satis
supra dictū est; Soni autē harū earundē chordarū iam
supius abunde sunt distributi · ubi scilic& exemplū primarū
IIII · uocū ex melodia proti autentī posuimus id · None no-
Interpretatio autē horū nominū succincte quidē a BOE-
TIO attacta · planius autē Marcianus exequitur; Proslam-
banos · adquisitus · quī post om(ne)s hic additus ē · neruus · ypate ·
grauis t principalis. Parhypate iuxta hypaten · Licha-
nos · quia grece index digitus sic nominatur · & in cithara
si medico digito primā chordā quę ē · proslambanomenos ·
tangas · ipsā index ad illā chordā uenit · ideo ipsa quoq; hoc
nomen sortita est; Mese · mediū significat · & hoc medio
totius ordinis collocatur · est enī utriusq; regionis octaua;
Paramese iuxta mese · Trite tertia · a mese t anete · Nete ·
acuta · Paranete iuxta neten · Primo autem solū octo
corde fuerē his nominibus;

HIPATE ·	PARAMESE ·
PARHIPATE ·	TRITE ·
LICHANOS ·	PARANETE ·
MESE ·	NETE ·

EX HIS POSTEA DUOM NERVORUM CREUIT ADIECTIO
13 ea quę dicta supius sunt · cordarū sunt cōposita uoca-
bula; De quarū inuentione t adiectionē plenius nosse
uolentē · primus armonicę disciplinę BOETII liber diligen-
tius instruere poterit; Nunc ad notas musicas que uni-
cuiq; cordarū apposite sunt · non nimiū studiosis melodię ōfe-
runt fructū ordo uertatur · Hę autē ad hanc utilitatē sunt
repte · ut sicut p litteras uoces & dictiones uerborū recog-
noscuntur in scripto · ut nullū legentē dubio fallant
indicio · sic p has omne melos adnotatū · etiā sine docente
postq semel cognitę fuerint ualeat decantari;
Quod his notis quas nunc usus tradidit queq; pro locorū
uarietate diuersis nichilominus deformant figuris ·
quāuis ad aliquid prosint rememorationis subsidium

minime potes contingere; In certo enī semꝑ uideunt̄
ducunt uestigio. ut puta si ad subiectā formulam
respicias. Alle luia. Primā enī notulā cū aspexeris que
.ēē. uidet̄ elatior. proferre eā quocūq; uocis casu facile
poteris. Secundā uero quā ꝓ̄ssiorē adtendis. cū prime
copulare quesieris. quonāmodo id facias utrū uidelicet
uno ut̄ duob; t̄ certe tribus ab ea elongari debeat
punctis. nisi auditu ab alio recipias. nullatenus sicut
a cōpositore statuta est ꝓnoscere potes. Idē & de ce-
teris constat; Si uero quas subsequens ratio demon-
strabit cordarū notulis eandē formulā consignatā
uideris. mox procul dubio qualit̄ procedat aduertes;
Hoc itaq; modo. ALLELUIA . Est enī .i. mese .m. lichanos
meson. Inter quas toni spatiū patet .p. parhypate meson.
Que a lichanos meson similiter distat tono .m. similit̄
lichanos meson. supra parhypate meson sonans .p. itē
ad parhypate meson inclinatur .e. autē ē. hypate meson.
semitonio a parhypate meson distans. f. ultima licha-
nos hypaton seruans tonū ad hypate meson. In hac
tamen autenti proti. usitata melodia quā notulis eis-
dē superscribimus. qui superiores sint soni planius elucebit;
Ho ne no e a ne. Quā cūq; ergo ex his notulā siue litte-
rā in superiore formula uideris. similit̄ proferre non
cunctaberis. Hae tamē consuetudinarię notę non omnino
habent̄ non necessarię. quippe cū & ad tarditatē seu
celeritatē cantilenę. & ubi tremulā sonus contineat
uocē t̄ qualit̄ ipsi soni iungantur in unū t̄ distin-
guant̄ ab inuicē. ubi quoq; claudant̄ inferius uel
superius pro ratione quarundā litterarū. quorū
nihil omnino hę artificales notę ualent ostendere.
ammodū censent̄ proficuę; Quā si super aut circa has ꝓpt̄
per singulos ptongos eędē literulę quas ꝑ notis musi-
cis accipimus apponant̄ ꝑfecte ac sine ullo errore
indaginē ueritatis liquebit inspicere. cū hę quanto
elatius quanto ue pressius uox queq; feratur insinu-
ent. ille uero supradictas uarietates. sine quibus rata
non texitur cantilena menti certius figant; Sunt
igit̄ notę quidē cordarū plurime antiquitatis usui
habitę. que & a Boetio ꝑ singulos octo modos binę
singulis cordis apposite .m. cclxxxviii. tenditur.

tede quoque grecis quibusdam litteris rectis, quibusdam uarie immutatis expresse plurimum pagine uidentur spatium occupare.
Unde in presenti eas tantum que sunt lidii modi assumimus quasdam subtus iacentes, et has pro ut strictius fieri potuit decurtatas, que scilicet breuius atque succinctius possint affigi, easque usui presentium putamus sufficere.

Nete yperboleon itaque habet iota extentum sic.	ϒ
Paranete ypboleon Π grecum extentum.	Π
Trite hipboleon. y. simplex.	ϒ
Nete diezeugmenon. N. contractum.	Ν
Paranete diezeugmenon. ω. quadratum.	ꓕ
Trite diezeugmenon. e. simplex.	Ɛ
Paramese Π grecum iacens	⊏
Nete synemenon eandem quam paranete diezeugmenon.	ꓕ
Paranete synemenon eandem quam trite diezeugmenon.	e
Trite synemenon theta grecum.	θ
Mese iota simplex.	Ι
Lichanos meson. M. simplex.	Μ
Parhypate meson ro grecum simplex.	Ρ
Hypate meson sigma grecum simplex.	C
Lychanos ypaton. digamma simplex.	Ϝ
Parhypate ypaton. beta simplex.	Β
Hypate ypaton gramma simplex.	Γ
Proslambanomenos dasian rectum.	⊦

IS IGITUR HUC USQUE PRODUCTIS QUO IAM INDE AB initio cuncta prospectant, quatenus his procreetur quoque sparsorum fructus assurgat seminum planius abhinc declarandum. Spatiis quippe uocum primo punctorum discrimine, post tetrachordum, dehinc ipsarum chordarum nominibus, postremo notis earundem ad purum dispositis, qualiter hec eadem sibi commisceantur seu in diuersos qualiter modos procedant, iam locus est aperire. Quattuor a primis tribus idem lychanos ypaton, ypate meson, parhypate meson, lychanos meson, quattuor modis uel tropis quos nunc tonos dicunt, hoc est protus, deuterus, tritus, tetrardus, perficiendis aptantur, ita ut singule earum quattuor chordarum geminos sibi tropos

regant subiectos. principalē qui autent̄. & latera-
lē q plagis appellatur. Lichanos hypaton scilicet
autentū protū & plagis eiusdē id est primū & se-
cundū. hypate meson autentū deuterū & pla-
gis id tertiū & quartū;
Parhypate meson. autentū tritū & plagis ei
id est quintū & sextum;
Lychanos meson. autentū tetrardū & plagis ei
id est septimū & octauum;
Ita ut ad aliquem ipsorū quattuor quāuis ultra
citraq; uariabiliter circumacta necessario omnis
quecumq; fuerit redigitur cantilena. Unde & easdē
finales appellare quod finē in ipsis cuncta que
canuntur accipiunt; Eas hoc modo cū notulis
paulo presenter positis annotamus
in grauiore lcē i acutiore parte
D. E. F. G.
a. c. d. m.
Ad quartum tetrachorda. exemplar cetera nihilominus quorū unū infestius eminent.
spatia t̄ qualitates deducunt sonorū. Que omnia
sufficiens in supioribus exemplorū monstrauit ad-
iectio. Illud in his attendendū. qd synemenon tetra-
chordo submoto. quinta sēp loca his singulis quat-
tuor supiora. quadā sibi conexionis unitione iun-
guntur. t̄ participant. adeo ut pleraq; etiā in eis
quasi regulariter mela inueniantur desinere. nec
rationi ob hoc uel sensui qd contraire & sub eodē
modo t̄ tropo pfecte decurrere. Hanc & sociali-
tatē continent. lichanos ypaton cū mese. Ypate
meson cū paramese. Parhypate meson cū trite die-
zeugmenon. Lichanos meson. cū paranete diezeug-
menon. que quinto scilicet loco singule a se dispa-
rantur. Cū inferioribus quoq; quartis & in qb;dā
quintis parē quodāmodo optinent habitudinem
quāuis non finis sed initiis deputetur. usq; ad has enī
metā inchoandi declinant. hesinit. Proslābanome-
nos. ad lichanos ypaton. hypate ypaton ad hypate
meson. sed id raro. Parhypate ypaton. ad parhypa-
te meson. Lichanos ypaton. ad lichanos meson. sed
in hoc aliquando usq; ad parhypate hypaton.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

descenditur idē usq; ad quintū locū. in ceteris paris fi-
ne. & omīs omnino tonus t tropus a finali suo. nec
supra quintum supiorē nec infra quintū inferiorē
unq; ordiendi facultatē habebit. sed intra eas octo
uoces t aliquando nouē. parti principales. partim
litterales. fines uel initia cohibebunt. P singulos
igitur tonos suis id expediatur exemplis. Et au-
tento quidē pto & plagis ipsius hae aptantur
octone a quib; mela ordiri hoc ordine perui-
debis.

.PROTI :

Mese. 1. — Ā. Erunt primi nouissimi.
Lichanos meson. M. — Ā. Aue MARIA.
Parhypate meson. P. — Ā. Volo pater.
Hypate meson. C. Ab hac ordiri uix aliqd offert exēplū ē;
tamen huiusmodi. Ex ant. Volo pat & minister meus.
Lychanos ypaton. E. — Ā. Ecce nomen dni.
Parhypate hypaton. B. — Ā. Ductus ē ihc.
hypate hypaton. Γ. & ab hac fere nusquā. & est simile supi-
ori ex antiphona. Circūdantes. uindicabor in eis.
Proslambanomenos. Ϝ — Ā. Veni & ostende. Īcī autentū
deuterū cū laterali suo he regunt. VII. DEUT.
Paramese. τ — Viuo ego. Fili. Hora fecisti.
Mese. J — Reddet ds. Ex III.
T Lichanos meson. M. — Ā. Orietur in diebus dni. Iusticiā.
S Parhypate meson. P. — Ā. Maria & flumina. Que de terra ē.
T hypate meson. C. — Ā. hec ē que nesciuit. Vigilate. Sinite me indc.
T Lichanos ypat. E. — Ā. Rubū quē uiderat.
S Parhypater ypat. B. — Ā. Iste cognouit.
hypate hypaton. Γ. — TRITI.
His qq; tritus autentus, eiq; ductur subiugalis.
S. TRITE diezeugmn. F. — Ā. Ecce dns ueniet & omīs sci eius.
T Paramese. τ. — Ā. Aspice in me.
T Mese. J. — Ā. Soluite tēplū hoc.
T Lichanos meson. M.
S Parhypate meson. P. — Ā. haurietis. puer ihs.
T Hipate meson. C.
T Lichanos ypaton. F. IN. hodie scietis.
Parhypate ypaton. B. TETRARDI.
Autenti rursus plagisq; tetrardi confinia. horū nouē
cohercent examen ;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

T Paranete diezeugmenon.
S Trite diezeugmenon.
T Paramese.
T Mese.
T Lychanos meson.
S Parhypate meson.
T hypate meson.
T Lichanos ypatē.
Parhypate hypaton.

A. Ecce sacerdos.
A. Beatus uenter. Quomodo fiet.
A. Dixit dn̄s dn̄o.
A. Erūpent mont̄. Beati.
A. Disrupisti. Illa die.
A. Vitā petiit.
A. Sp̄s dn̄i repleuit.
A. Stabt̄ iusti. Cū uener̄.

In hoc eterne enim dū taxat usq; ad nonū inflectit̄ a primo suppremo et a finali qui ē. lichanos meson. in quintū ptongū utraq; reductus regione procenditur.

QUINQ; GRADUS SIMPHONIARUM:

ITHARA SIMPHONIARUM GRADUS HABET·V·

Prima simphonia diapason uocatur. qd est in arithmeticis diplasion. Scd̄a sympħ diapente. qd est in arithmeticis emiolius qd lat̄. II. ad. III. nuncupamus. Tertia symphonia diatesseron. qd ē. in arithmeticis epitritus. id. III. ad. IIII. Quarta symphonia ditonus. qd apud arithmeticos epogdous nuncupatur: apud nos. V. ad. IIII. Et qm̄ ultra arithmetic᷑ ordo progredi non patitur. ppt̄ nouenariū limitem quia. X. alterius ordinis primus gradus est. contingit ut habeat. V. symphoniā. que armonia nuncupatur. id. I. ad. VIII. Nullū enī ultra numerū coniunctiorē inuenies. Habet igit̄ musica partes VII: id ē. Genera musice. Diatonū. Cromaticū. Enarmanicū. Genera diāstemata. Sistemata. Ptongos. Tonos. Metabolas. Melopias.

am affectus rerū que canunt̄. oportet ut imitetur cantionis affectus. ut intranquillis rebus tranquille sint neume. letisone in iocundis. merentes in tristibus; Que dure sint dicta t̄ facta. duris neumis exprimi. subitis. clamosis. Incitatis. et ad ceteras qualitates affectuū t̄ euentuū deformatis. Itē ut in unū terminent̄ particule neumarū atq; uerborū.

inguli soni ex quattuor suis tetrachordis p̄sident suis itē pentacordis. Tetrachordis scilicet. dū

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

per unŭquęq; eorŭ quaterni in ordine ponuntur.

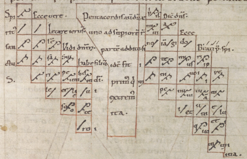

QUOD ITAQ; SONO ARCHO INCIPIT. AC FINITUR. pentachordŭ primŭ uocamus. & constat duob; tonis. semitonio atq; tono. Qđ sono deutero pentachordŭ sc̄dm. & constat trib; tonis & semitonio. Qđ sono trito. pentacordŭ tertiŭ & constat semitonio trib; tonis. Qđ sono tetrachordo. pentacordŭ q̄rtŭ. & constat tono. semitonio & duob; tonis.

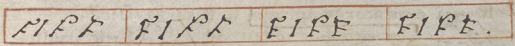

QUID EST TONUS? M. Tonus est legitimŭ acutionis t̄ grauitatis spatiŭ inter sonŭ & sonŭ. uelut inter chordā & chordam. D. Quid ē semitonium? M. Semitonium uł limmata dicimus non plena spatia sonorŭ. quę tamen suo loco posita. & suā sonis proprietatē tribuunt. & in concordię suauitatē cantilenā continent. Non suo autē posita loco dissentire faciunt mela. Nā sciendum in sonorŭ serie tunc naturalē ordiri qualitatē. dŭ naturali ad inuicē spatio metiuntur. At si falso metiatur. sonus a sono in aliā mox qualitatē migrat. ceteriq; trāsuertet ordinē. & hec ex supradictis duobus uitiis prior dissonantia est ut sonus. F deuterus cŭ semp̄ interuallo semitonii subiungatur. I trito. tritus ŭ a superiori parte sui habeat F tetrardŭ. deuterus ŭ ab inferiore sui parte habeat F protŭ. ita

notabilis in quolibet tetrachordo hos duos protongos F tetracordū F et protū. Si enī ascendendo in sursū proxime protū F sonū metiatur. l tritus. uelut post deuterum. hec una erit absonia. Itē si descendendo in iusū. proxime post F tetrardū sonū metiatur deuterus uelut post tritū. hec altera erit absonia. A. Qualiter? M. Hic recensendo in sursum pentacordum a F tetrardo. ut isdē descendas gradibus. A. Dic. M. Idē et ego dicā. mox subiungens aliud. ubi aliqd a priore ordine transmutetur. uidelicet loco tertio. post deuterū metiendo tritū ita.

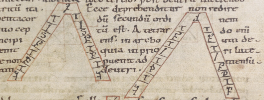

Ecce deprehenditur non redire pentacordū secundū ordinem quo ceptū est. A tetrardo enī incipiens. in archoum deuenit quia in priori latere non peruenit ad mensuram deuteri.

sed breuiter intervallo. sonet tritus loco deuteri mensuratur. quod linea non paginula interiecta designat.

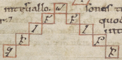

DIC etiā pentacordū a protos A. DIXI. M. Dicā.

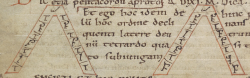

Et ego hoc idem deinc paululū hoc ordine declinans in sequenti latere deuterum sonū tetrardo quasi trito subiungam.

ENSISTI ET HIC PENTACHORDŪ ab ordine declinasse. nec reuerti ut ceperat? A. Sensi utiq;. M. Vides ne pro sono inchoatū tetrardo finiri? A. Prorsus uideo. M. Adtende etiam quomodo si utrūq; latus per hec non plena interualla lesero. rursus ad sonum a quo cepit redeat. Sit pentachordū tetrardi.

M. Occinit sensui tuo patuit? D. Patet prorsus
et describendo oculis et sonando auribus in neu-
tro latere ordinem perfecisse. M. Limmata ergo haec non
plena spatia vocari solent. Et per ea interdum modus
a modo transfertur, vel per eadem reficitur, sicut in cantibus
satis observari poterit. D. Num pro vitiis reputabimus? M.
Vitia nimirum sunt. Sed sicut barbarismi et soloecismi metris
plerumque figuraliter intermiscentur, ita limmata in mediis
de industria cantibus inseruntur.

Et adhuc alia vitia videamus. Tertia enim fit absonia
primae contraria, ut potest si in priore latere a deutero velu-
ti [sign] a [sign] proto alius mediatur deuterus, ab iusto spatio, id est
iusto longiore. Sit itaque rursus pentacordum tetrardi,
cuius haec species vitii subiugatur.

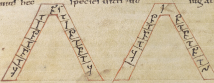

Reprehendo et absoniam istam. M. Vide et absoniae
quartam formam in hoc genere quae est secundae
contraria, id est si in sequenti latere a l trito quasi a te-
trardo tritus alius mediatur. Sit pentacordum a pro-
Et id dinosce, quia pro eo quod a trito
sono deuterus mediatur: ab
usitato tritus a trito, quasi
a tetrardo longiori quam oportet spatio
mediatur.

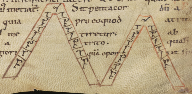

Quod si etiã tale pentachordũ subiungamus.
quod his utius utroq; ledatur latere. huiusmodi erit
absonia. Sit pentacordũ tetrardi.

D. Absonũ certe nec suaue quid resonas. M. Hoc g͞
intellecto. qualiter sonus a sono falso metitur.
uideamus quomodo & hoc eueniat. ut si quotis locis
oport& soni ad sonos non respondeant. concordan-
tiã mela ad inuicem non resonent. D. Et hoc
utiq; deposco. M. Vide quomodo in tetrachor-
dis uel pentacordis quaterne uarietatis ordo dispo-
nitur. ut quotus ab alio quilib& constet sonus.
liquido contẽpleris. Nã sicut in coloribus si sint qua-
terni. & quaterni locati ex ordine. Verbi grã.
Rubeus. uiridis. Giluus. Niger. in lineãq; dispositi.
necesse. ẽ. ut quisq; color tribus alijs interpositis. per
quintana loca repperiatur. ita & in sonis euenit.
ut dũ sese noua sẽper iteratione consequuntur.
cuiq; in utrãq; partẽ quintis locis a suo cõpare respon-
deatur. Quomodo cõpares. qui acumine & grauitate
sint dispares. M. Acumine quidẽ st̃ & graui-
tate differentes. quadã tam̃ sibi st̃ naturali soci-
etate concordes. Deinde soni quisq; quẽ in hoc uel
illo latere secundũ hab& in alio latere hab&
quartum. Quẽ tertiũ in hoc latere. eundẽ ter-
tiũ in alio. D. Sed hec dixeris iuxta quod in conti-
nuatione tetracordorũ quarte uarietatis ordo disponit̃.
Ad dinoscendũ autẽ quis ille ł ille sonus sit uelud cog-
noscere in singulis sue proprietate qualitatis. M.
lure id poscis. Et enĩ lucente prius sonorũ ꝓprie-

tatis qualitate. minus erratur in ceteris. Sed hec posse dinoscere. facili exercitatione obtinebitur. Ergo si tu me aliquid canere quod in sonum uerbi gratia archoum finiat. aliud mox subiungendum quod ab eodem modo incipiat. uel a suo compare superiore uel inferiore, siue inchoet a sono tetrardo aut a trito. aut a deutero; Igitur nisi id quod subiungendum est. et a sono archoo incipit. aut equale ponas cum finali sono precedentis meli eodem tum taxat archoo. aut quinto loco superius. seu quinto loco inferius. Id autem quod a sono tetrardo inchoat. aut sexto loco inferius. aut quarto loco superius. At uero quod a sono deutero incipit aut sexto loco superius. aut quarto loco inferius. ad subiectam sonorum descriptionem.

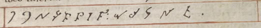

INIONE ID QUOD SEQUITUR CONCORDARI POTEST cum eo quod precedit. Et in omnibus in sonis idem euenit. ut scilicet in uno concordie corpore conuenire nequeant quod subinfertur. quodque precinitur. si uel supra uel infra mutuo copulentur. quam finem huius et initium illius propria mensura metitur. Qua propter ubi oportet ut hec concordia obseruetur. necesse est. finientes et incipientes soni naturali ad inuicem ordine metiantur. Ubi uero id neglegitur uel opus non est obseruari. in semetipsis quidem que canuntur sonis concordibus ire possunt. sibimet uero subiuncta. concordabiliter uniri ad inuicem non possunt. Sed cantoris peritie esse debet. ad sciendum. ubi aliud post aliud concorditer subiungi conueniat. uel ubi necesse non sit. Et de hac quoque discrepantia satis dictum. Sciendum tamen quod prima concordia hec est. que fit prefato modo ad meli dictum. Altera est concordatio paulo minor. dum uel elationis difficultatem mitigare uolentes uel summissiorem grauitatem erigere. aut in sursum aut in iusum. quintana transpositione subiungimus. Est et tertia concordatio que fit octaua sonorum regione. id est dum in nouam uocem uel acutiorem melos mutamus. Atque his collationibus cantionum quedam unanimitas seruari potest. Alter autem non potest. nisi forte et integro melum quod libet in alium modum transponendo mutetur.

Si melum quodlibet in eadem sonorum serie. unius. aut duorum seu trium tonorum spatio. acutius aut gravius transposueris. simul etiam tropi modus in aliam speciem migrat. Quomodo si tetrachorda vel pentacorda quinta in ordine ceteri moveantur hoc modo.

Que ad modum in quantum ita canendo.

protus modi pentacordum uno spatio acutius factum in deuteri pentacordum mutatur. a deutero in tritum transit. a trito in tetrardum. a tetrardo rursus redit in protum. ita quicquid uno vel duobus seu tribus tonis ex integro altius graviusve transposueris. simul in modum alium transmutabitur. exempli gratia; Usitata neuma regularis ad primum tonum hec est.

No ne no e a ne.

Ergo huius neume regularis si totam constitutionem uno spatio altiorem fecero. mox ex proto tono deuterus fiet. Similiter a deutero transposita. in tritum modum deveniet. Rursus a trito si uno levetur spatio. tetrardus succedit. Adhuc unius spatii acumen dum acceperit. protus denuo nascitur. Quinas ergo descriptiunculas lineatim disponamus. que gradatim sibi coherentes. huiusmodi tonorum transitiones exprimant. hoc modo.

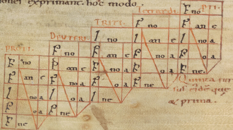

[D]ISTEMA QUID EST? M. Incolis t commatibus
diastemata dicuntur. Sistemata in particulis per-
fectioribus. seu tono periodo. Nã diastema. ē. spatium
sonorũ qđlib&. quo particula cõplectitur. id ē. quo acuta
& grauior uox includitur. Sistema totius spatiũ meli.
hẽ sistemata sunt species tetracordorũ. que modis
singulis dant suas species.

·D· QUARE UNŨ TETRACORDUM SUB FINALIBUS SONIS
constituit sup finales duo. M. Quia siue altiore
siue summissiore uoce canatur quodlib& simplex &
legitimũ melos. non nisi ad quintũ sonũ a finali suo de-
ponitur. nec nisi in nonum usq; ascendit. D.

[Q]UID EST NUMEROSE CANERE? M. Ut attendatur
ubi productiorib; ubi breuiorib; morulis utendũ
sit. quatinus uti que sillabę breues queq; longe sint
attenditur. ita qui soni producti quiq; correpti esse
debeant adtendatur. ut ea que diu ad ea que non diu
legitime concurrant. & ueluti metricis pedib; cantilena
plaudatur. Canat exercitii usu. plaudã pedes ego in
precinendo. tu sequendo imitabere. Ego sum uia ue
ri tas & ui ta. al le lu ia. al le lu ia.
Solę in tribus membris ultime longae. reliquę breues
sunt. Sic itaq; numerose. ē. canere longis breuib;q;
sonis ratas morulas metiri nec p loca protrahere
uel contrahere magis quã oport&. sed infra scanden-
di legẽ uocẽ continere. ut possit melũ ea finiri uoce qua
cepit. Verũ si aliquotiens causa uariationis mutare mo-
ram uelis. id ē circa initiũ aut finẽ ptensiorẽ uel inci-
tatiorẽ cursũ facere duplo id feceris. id ē ut produc-
tã morã in duplo correptiore. seu correptã immutes
duplo longiore. Ob hoc sumam qđ uis melũ canere. nc
correptiũ. nc productius. ita ut morulę quę nc sẽ pducte
correpas sius. nc ite fiant p correptis ad eas quę fue-
runt pductiores se. canamus modo. Prima sit mora cor-
reptior. subiungatur pducta. tc correpta iterũ.
Ego sum uia ueritas & ui ta al le lu ia. al le luia. Ego
sum ui a ue ri tas & uita al le lu ia. al le lu ia. Ego sũ u
ue ritas & uita allelu ia al le lu ia.

277 278 279

Desunt ff. 278 279 280 Feb. 14. 1848. Na teste J. P.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ordit altheelmi presulis inlibrū deuirginitate phemiū 280
limpidissimo metro mirāq: dissertitudine compositū.

METRICA TIRONES NUNC PROMANT CARMINA CASTO S
Et laudem capiat quadrato cardine uirg O
Trinus inarce ds qui pollens saecla creauit T
Regnator mundi regnans insedib: alti S
Indigno conferre mihi dignet inethr A
Cum scis requiē quos laudo uersib: isti C
Arbit altithronus qui seruat sceptra supn A
Tradidit his celi psidium scandere lime H
Inter scorum cuneos q laude per henn I
Rite glorificant moderantē regna tonante M
Omnitenens dns mundi formator & aucto R
Nobis paperib: confer suffragia cert A
Et ne concedas trudendos hostib: istin C
Sed magis exiguos defendens dextera tanga T
Ne pdo pellax celorum claudere lime H
Uel scos ualeat nexarū fallere scen A
Ne fur strofosus foueā detrudat inatra M
Conditor asummo quos xps seruat olimp O
Pastor ouile tuens ne possit fabula rapto R
Regales uastans caulas bis dicere puppu P
Omnia sed custos defendat ouilia iam nun C
Maxima precipuū quę gestas numine nome H
Addere psidium mat dignare pcat
Nam tu ppetuū pmisisti lumine lume
Titan quē clamant sacro spiramine uate
Cuius pmundum iubar alto splend& abax
Atq: polum pariter repl& uibramine fulmi
Rex regū & princeps poplorum dict abeu
Magnus demagno derer ū regmine recto

Illū nec terre nec possunt uincere cel. I

Hec mare naugerū spumoso gurgite ualla T
Aut zone mundi que stipant aethera cels A
Clarorȝ uitā q̄ castis morib: isti C
Auxiliante dō uernabant flore p̄henn I
Scis agrediar studiis edicere paupe R
Tanta tam̄ digne si paup̄ p̄mia proda T
Omīa cū nullus uerbis explan& apt E
Sotsaca nimract namorp cnunse norit dcirte M
Omps genitor mundū dicione gubernans INUOCATIO
lucida stelligeri q̄ condis culmina celi ADDM
Hec tellurus formans fundamina uerbo
Pallida purpureosq; (pingis) flore uirecta
Sic et (flucti) suagi refrena s cerula ponti
Mergere ne ualeat t̄rarū litora limphis
Sed tumidos frangant fluctus obstacula rupis
Aruorȝ gelido q̄ cultꝰ fonte rigabis
& segetū glumas nimbosis imbrib: auges
Qui latebras mundi geminato sidere demis
Tempe dié titan & noctē cinthia comit
Piscib: equoreos q̄ campos pinguib: ornans
Squamigeros formans inglauco gurgite turmas
Limpida p̄petib: sic comples aera cateruis
Garrula que rostris resonantes cantica pipant
Atq: creatoré diuersa uoce fatentur ;
Da pius auxiliū clemns ut carmine possim
Inclita scōrȝ modulari gesta priorum
Ut prius exprosa laudabat littera castos
Sic modo heroicā stipulent carmine laudem
Uc fasti serié memini dixisse priorem
Ec dudū p̄mpsit uoto spondente libellus

Non rogo ruricolas uersus et commata uersus
Nec peto castalidas metrorum cantica nimphas
Quas dicunt elicona iugum seruare supernum
Nec precor ut phebus linguam seruare loquacem
Dedat quem delo peperit latona creatrix
Uersibus infandis iam numquam dicere dignor
Ut quondam argutus fertur dixisse poeta
Pandite nunc elicona deae cantusque mouete
Sed potius nitar precibus pulsare tonantem
Qui nobis placidi confert oracula uerbi
Uerbum de uerbo peto hoc psalmista canebat
Corde patris genitum quo plebs unica constat
Quo pater omnipotens per mundum cuncta creauit
Sic patris et prolis dignetur spiritus almus
Auxilium fragili clementer dedere seruo
Est namque in deitate manens substantia simplex
In deitate manet quoque substantia triplex
Proprietas ergo credatur nomine trino
Maiestas uero dicatur nomine simplo
Namque fides cogit personas credere ternas
Sed natura dei celi preclara creatrix
Omnia regnando dispensat secula simplex
En praemissa nouo scribantur carmina uersu
Garrula uirgineas depromat pagina laudes
Colaque cum pedibus pergant et commata ternis
Dactilus excepto decurrat fine metrorum
Spondei quartam decludat littera uersum
Ultima sic trochei concludat littera uersum
Extremus iungitur qui gaudet calce teneri
Sic ternis pedibus pergent epigrammata metri
Nec est difficile prorsus quod arbitror esse

Q ui crebris uicib: naturae iura relaxas
I am nob rudib: ueterū monimīta libroꝝ
U ocib: humanis fante testant̄ asellam
G arula que pridem bombosa uoce rudebat
D euotaturus poplm cū pgere uates
U ellet & insonte uerboꝝ sternere telis
P lus igit̄ conferre m̄ te posse fatebor
Q ui nunc terrenā dignaris condere formā
E t brutū inspiras uitali flāmine pectus
Q ui corda ingeniis ornas & labra loquelis
N equiquā ut nullus sermonū plectra resoluat
& fidib: cithare modulet̄ carmina xpo
S i uero q̄squā chordarū respuit odas
E t potiora cupit quā pulset pectine chordas
Q uis psalmista pi⁹ psallebat cantib: olim
H ac int̄ magno gestit modulamine pasci
E t cantu gracili refugit content⁹ adesse
M axima millenis auscultans organa flabris
M ulceat auditū uentosis follib: iste.
Q uamlib& auratis fulgescunt cetera capsis
Q uis poterit digne rerū misteria nosse
A ut obstrusa di gnaro cognoscere sensu
T orridus altaris ni sumptus forcipe carbo
C alculus aut ardens emund& spurca labella
Q uo cherubin quondā purgauit labra pphete
U t merito deincepᷤ celesti fomite flagrans
E gregi⁹ doctor uerbi claustella resoluat
& noxas popli scripture torrib: urat
Q uatenus ad xpm conuertat dogmate plures
R uricolas mutans ad celi regna phalanges
H umani generis triplex distantia fert̄

Que m̄ per mundum triquadro cardine degit
Et studet interris mercari regna tonantis
Denique nonnullos sortitur vita iugalis
Qui recte vivunt concessa lege thororum
Et praecepta dei toto conamine menti
Conservare student thalami sub iure manentes
Post haec castorum gradus altus et ordo secutus
Subsequitur nuptis qui iam conubia spernunt
Ac indutam sibi scindunt retinacula luxus
Lurida linquentes spurce consortia carnis
Et castis proprium conservent moribus aevum
Dum conexa prius thalamorum vincula rumpunt
Tertia virgineis fulgescit vita lucernis
Cuius praecellit praefatos infula ritus
Mundanum luxus calcans ludibria falsa. De laude virginitatis
Virginitas summo virtutum vertice floret
Dum soror angelicae constat castissima vitae
In qua non regnat et fallax petulantia secli
Sed potius certat carnem frendere rebellem
Spiritus ut tetras possit conpescere noxas
Et facinus scelerum superans explodat inorme
Que plerumque solent ferratas vincere mentes.
His igitur gradibus pandit regnator olimpi
Aule celestis valvas et limina vitae
Quos numero supra ternos iam diximus ante
His quoque fecundos largitur semine fruges
Quas pia perpetui praedixit gratia regni
Gliscere sulcati per squalida iugera ruris
Scilicet centenos meritorum iure maniplos
Virginibus iugiter fecundos sorte spopondit
Qui falsas mundi contemnunt pectore pompas

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

F etida calcantes spurce contagia carnis
A t & decies senas decespite ruris
F ruges depmsit celoru gl̄a xp̄s
Q uos ppriē casti carpunt derure maniplos
Q uimodo disrumpunt conubia nexa tororū
& demunt ppas deuota mte lecebras
M undane licita spnentes gaudia pompe
S ic demū decies metens exequore garbas (manipulos)
T ernas accipi& qui uincla iugalia nectit
H ec penitꝰ calcat licite commercia uitae
S ed magis inmundo sobolem generare nepotū
P rogeniemq: libens exoptat gignere stirpis
Q ua propter cuncti quos flāmat cura pudoris
& quoꝝ integritatis amor pcordia pungit
S p̄s ac caste coniungant federa carnis
D um diuina doc& duplum sententia uitam
C orporeos nam anima pfert̄ gestib: alma
I d circo iugit mentis monarchia regn&
U t non insultent animā fantasmata carnis
H ec uincat d omnīa stolido uernacula gestu
A ut umquā regn& contemptu serua supbo
H unc igit̄ (caros) de serpant car mina flores
[illegible] quis uirgineas ualeret fabricare coronas
Q uid plus celicolas iuuat incerto amine nr̄o
Q uā integri tatis amor regn& inpectore
H atq: pudicitie supos pconia pascunt
C um lic& int ris stirpis generamina surgant
[illegible] cum incelis uirtu tum culmina scandit
U irginitas castā seruans sine crimine carnē
C eta uirtutū uincit pconia laude
S p̄s altithroni templū sibi uendicat almus

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Talis immunis flagrat si corde uoluntas
Sic aptice cecinit dn̄ sermo loquele
Hestis q̄ fana dei sint ilia urā
Sps̄ inuobis habitat iam iure tonantis
Que temerare nefas est. & maculare piaclum;
Uirginitas fulg& lucens ut gemma corone
Que caput ęt̄ni pcingit stemmate regis.
Hec calcat pedib: spurcę consortia uitę.
Funditꝰ extirpans petulantis gaudia carnis;
Auri ut materiem, fului. obrizūq: metallū.
Exq̄b: ornatꝰ p̄sentis machina mundi.
Glarea de gremio pducit sordida terre.
Sic casta integritas auri flauentis imago
Gignitur espurca terreni carne parentis;
Ut rosa puniceo tincturas murice cunctas.
Coccineasq: simul pcellit rubra colores. tat uirginitas.
Pallida purpureas ut gignit glarea gēmas.
Puluerulenta tegit quas spurci glebula ruris.
Ut flos flauescens scandit de cortice corni.
Tempore uernali dū pmit germina tellus.
Dactylus ut dulcis frondenti uertice palmae
Truditur. & sicco p̄stabit stipite ples.
Unio de concha ut ponti sordente nitescens
Nascitur. & pprio matrē pcellit honore.
Squalidus ut sablo subcespite ruris
Lamina auri tenuissi ma — Brattea fla fluentis depingit fila metalli
Ut bino sena cludam para [illegible] dignata
Zeuma a superiorib; — Sic sacra uirginitas celoꝝ grā [illegible] ta colonis
Corpore de spurco sumit [illegible] pmordia uitę
Uinea frugiferis ut constat [illegible] gta campis
Pampinꝰ inmensos dū gignit palmite botros

Vinitor et spoliat frondentes falcibus antes
Sidera praeclaro cedunt ut lumine solis.
(trans)
Lustrat dum obliqua tramite titan
Cuncta superiorum convincens astra polorum.
Sic quoque virginitas quae sanctos inclita comit
Omnia sanctorum transcendit praemia supplex.
Integritas quoque virtutum regina vocatur
Iungitur angelicis dum casta sponte maniplis.
Haec inquam virtus caelesti munere pollens.
Aurea flammigeris praestat crepundia gemmis;
Virginitas fulget veluti rubra purpura regum.
Qua regnatores funguntur iure togati;
Integritas animae regnans in corpore casto
Flos est virgineus qui nescit dampna senectae
Nec cadit in terram ceu fronde ligustra fatescunt.
Cernite fecundis ut vernent lilia sulcis
(sanguineo)
Et rosa, purpureos flore rubescat.
Ex quibus ornatus qui victor forte palestres
Accipit in agone victor certamine serta
Haud secus integritas devicta carne rebellis
Atque nefandorum prostratis strage catervis
Pulchras gestabit Christo regnante coronas; Exortatio coniugatorum
Quam [illegible] vis integritas ornetur laude metrorum
Atque pudicorum crebrescat vita per aevum.
Non tamen aeterno fraudantur munere Christi.
Qui concessa colunt licite conubia vitae.
Non ergo argenti [illegible] squalescat spreta libella.
Uncia bissenis [illegible] quam pensat lancibus aequa
Quamvis auratis praecellat fibula bullis
Amplius aut certe flavescant petala fulva.
Nec lanterna vel vilescat vitrea virgo.

Tergore t rasо & lignis conpacta salignis.
Seu membranarum tenui uelamine facta.
Quam lib& aerata pcellat forte lucerna
Aut furuas lichin^o inlustrans luce latebras:
Pallida nec lunę sprunt^r lumina noctu.
Cerula dū fuscat tenebris mox secula furuis.
Plus licet excentro titan uibramina fundat.
Cum nimbi fugiunt. & feru& torridus ether;
Nec putei laticem spnendū ducimus atrum.
Anchlia. quem sursum sol& exanchlare sermone.
Quamuis precipua pcellant fulmina fontis
Frigida quē gelidis pgignit glarea limphis;
Mergula nec penitus nigris contempnit^r alis.
Ingluuiē uentris squamosis piscib: implens.
Garrulus aut etiā uilescit graculus ater.
Quisegetū glumas & lgti cespitis occas
Depopulare stud&. carpens de messe manipIos.
Quamquā uersicolor flauescat penna pauonis.
& teretes rutilent plus rubro murice cicli.
Cui^s formosa species & fulua uenustas.
Omnia fabroꝝ porro molimina uincit;
Sic caro. mirandū fatu. putrescere nescit.
Ut refeŕ nob uecerum documta uiroꝝ.
Qđ signū & species est uirginitatis amandae.
Quę calcare sol& deuotamente nefandas
Spurcitias mundi. spreta putredine carnis;
Punica neu granis temnunt^r mala rotundis.
Quę circum simplo cortex uelamine cingit.
Quāquā palmeti pcedant dulcia poma
Nectaris. & mellis mulsos imitantia gustus;
Sic inquā integritas fama ueneretur in

Ut tam electos q̇ nectunt foedera nuptis
Et iuste uiuunt castorum iure tororum
Carpe nec cupiat strofoso pagina rictu
Preseram ditique cũ narr& littera letis
Inlustrē patres uitā duxisse priorem
Qui uentura dei pmpsēr flamine sc̄o — De sc̄o
Dona salutaris dn̄s xp̄s secla beauit — helia

Helias uates quē tetra uolumina regum
Insignē memorant uirtutū tenia (honore) fretū
Uirgo sacer fuerat fama p secula notus;
Plurima qua ppt̄ terris miracula gessit.
Atq: archana dī uerbis oracula pmsit.
Que series libri pmulgat famine claro;
Nam geminos quondā celesti fulmine fretū
Iusserat arsuros flāmas pferre focorum
Penta (quinquagenarius) cotharcos. atq: uiros ad funera centū
Truserat implentes parit̄ pcepta tiranni;
Quinq: quaterdenis & binis mensib: actis
Astriferū clausit quadrato cardine celum.
Aridus ut nullis rorar& nubib: ether.
Atq: negarent latices morientib: herbis.
Nec sitiens pratū cap& nutrimina limphae;
Tunc iterū nutu nimborū obstacula rupit.
Ut fluerent imbres ubertim ex ethere furuo.
Glesceret & rursus fecundo germine tellus
Pabula densis ferens uulgo uernantib: aruis;
Arbit̄ aeternus quē iussit scandere bigis (quadrigis)
Aurea celorum penetrantē culmina uatem.
Sospes q̇ numquā sensit discrimina mortis.
Cetera pmundū ceu gessit turba parentū.
Atq: futurorum gestura ē. turba nepotum;

ɫ cāpos beatos tamenos
Helisios colit ut sup̄is in sedib: enoch.
Quē quondā rapuit diuina potentia celi.
Lurida ne mundi pateret̄ damna nefandi.
Idcirco simul ad belli certamina, dura ɫ cruda
Contra antichristū gestant uexilla tonantis · (ertant xp̄o)
Omnia denigris consurgent corpora bustis ·
Clause p campos & tumbae sponte patescunt ·
Dū silpex crepat · & clangit uox clara tubarū
Aduentante dō · q̄ cunctis p̄mia pensat ·
Seu pia pfectis · seu certe seua pfanis; De scō heliseo
Hic quoq: famosis decorauit scā signis
Uirgineo flagrans heliseus flore pp̄heta
Aurea hunc bombis nascentē bucula uatē (ɫ sonis)
Signauit q̄m destruxit sacra deoꝝ
Munere quē duplō ditabat sp̄s almus;
Lauta sup̄narū qui confert munia rerū ·
Singula pscās cumulans charismata mentes ·
Excitat horrenda constrictū morte cadauer ·
Quamuis iam leti sopit̄ sorte fuiss&;
At pueros stolidos scīm q̄ carpe uatē ·
& lamare student · bombosa uoce frementes
Tradidit ursoꝝ mandendos rictib: ultro
Caluitiem capitis scurrarū more loquentes;
Sic ds̄ horrifera scōs ulcisct̄ ira ·
& merito plectit peccantes uerbere seuo; De scō
hieremias bino pollebat munere clarus · hieremia
Qualib& innumeris ess& ditissimus heros (ɫ dignissimus)
Uirtutū donis · quas xp̄i gratia confert;
Sed tam̄ ut dixi duo maxima munia constant ·
Hunc pia uirginitas ornabat flore pudoris
Integris totum seruantē legib: aeuum

Atq: sup̄na dī uatem p̄sagmina dicem
Celitus implebat ut nosset clausa latebris
& reserare poli poss& penetralia sensu
Quem ds̄ exuteri sacrauit matrice mundū
Ante p̄sentis quā noss& lumina uitae
Ut flor& adfatim p̄mens oracula uatis
Dequo celestis fat̄ sententia patris
Qd̄ dudū quam nasceret̄ deuiscere matris
Sc̄ificaret̄ p̄stanti munere uirgo
Mittit̄ intēa max uaticinare p̄pheta
Demonis ut regnū nec n̄ & sceptra tiranni
Diruat inmundo fret̄ uirtute tonantis
& regnū celi destructa fraude maligni
Aedific& planteq: restaurans sceptra poloꝝ
Conspicit & geminas uernanti uimine uirgas
Que signant speciē populoꝝ forte duoꝝ
Hec n̄ & totidē corbes exordine cernit
Sed tam̄ exp̄pans int̄pretatio plebes
Portendit geminas p̄sacram̄ta uetusta. De sc̄o danihele
Scriptorum ueterum liquido monim̄ta testant̄
Qd̄ danihel semp̄ uirgo floresceret& almus
Qui nob normā sacratę uirginitatis
Imbuit & speculū uitę monstrauit alumnis
Tertius idcirco p̄mulgat tempora xp̄i
Omnib: antiq̄s p̄saga uoce p̄phetis
Annoꝝ numeros explanans ordine recto
Nuntiat inmundo nr̄i cunabula regis
Iā quadringentis annoꝝ cursib: atq:
Bis nouem scribens aetatū lustra fuisse
Donec prodir& xp̄s regnator inorbe
Porro disseruit uerax sermone futura

Quattuor inmundo regnorum surgere regna
Vt prius instrato truculentus imaginis alta
Diuersis uidit iam presagare metallis
Deniq: frondoso regnator stipite robor
Imperio fret' uidit decesptte crescens
Cuius tangebant pcelsa cacumina nimbos
& subqua uolucrū turme & genus ome ferarū
Dulcia deramis carpunt albmta ciborum
Arbore sed pcīsā signatū ure tirannū
Mox intellexit psago pectore uatis
Cui' celestis contriuit sceptra potestas
Tempora torquerent donec septena supbū
Vt merito fugiens dumosis saltib: err&
& dū dispex ītrentis flagra tonantis
Squalida hirsut' peter& mirtcta luporum
Quadripedū socius factus sine ūte tirannus
Hic quoq: destrux̄ belis delubra nefandi
Flaminib: scelerū mortas discrimina passis
Atq: sacerdotes poplm subfraude sacelli
Fallentes parit̄ multauit morte cruenta
Tempore sic alio uincens uirtute draconē
Horrendis atrā iactabat faucib: offam
Dū glutti ut piceam crudelis bestia massam
Ilico rumpunt multate uiscera belue
Hunc ds horrenda semp tutat' abira
Quā lib& expuis toler& tormīta malorum
Deniq: ītrepidat fret' celestib: armis
Seuos beluarū rictus morsusq: leonū
Quamuis inclusus seuis tortorib: ess&
Egregius uates fouea retrusus in atram
Virginitas castū sic seruat semp amicū

Tetrica contempnens millenis dāna pidis

De trib: pueris

Sic quoq: uirgines redolentes florib: olim
Tres pueri parti seruarunt iura pudoris
Aurea spernentes stolidi simulacra tiranni
Qui turmas uulgi surdū mutūq: metallū
Imperio terrente iub& uenerarier omīs
Dum tuba raucisonis reboat clangorib: alte
Fistula cū citharis reclamans ethera pulsat
Sambuca salpicib: respond& musica crebris
Ut genib: flexis & curuo poplite plebes
Aurea p campos orarent idola regis
Sed tam̄ hebrea spernens ludibria pubes
Cernua nonflectit simulacris colla nefandis
Impi⁹ id circo fornacis torre minat̄
Puberib: castis ut cultū suggerat ardor
Dū furibunda pios nodarent uincla lacertos
Extemplo nexus combussit flamma feroces
Sed sacra scōꝝ nonq̄bat membra cremare
O mirū dictu pueros q̄ flamma camini
Torrib: innocuis diro subcarcere coxit
Verū uirginitas spreuit tormēta rogoꝝ
Scintillante fide dū feruent corda uiroꝝ
Angl̄s ignicomis nā scandit scl̄s abastris
Torrida cū gelidis sedans incendia flabris
Carbonūq: globos extingens imbre supno

De scō iohe baptista

Sed priscos tantū cur patres pagina pdat
Limpida quos celebrant ueterū monimēta libroꝝ
Cum rudis antiquam p̄cellat gr̄a legem
Saluator clemens qua secula cuncta beauit
Uirginib: uates cum primo exempla iohs
Edidit adfatim sacro spiramine plenus

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Quidnū obstrusus sensit genitricis abaluo
Pignus celorum terris gestante maria
Hic erat insaltu siluestria pabula mellis
Atq: locustarū mandens corpuscula frugi
Cetera nectareae c̄tempsit fercula pompae
Hunc gabriel patri scs p̄dixerat ante
Dextris altaris ꝓmens oracula uati
Turibulū aurato cū ferret forte sacello
Sed cū forte for& felix p̄cursor adultus
Atq: ꝓphetali iam maturesceret aeuo
Predicat aduentū xp̄i paranimphus inorbe
Plures conuertens scō sermone cateruas
Hamq: salutiferū mundus baptista tonantē
Diluit aequoreis mergens ingurgite limphis
Accipit inde latex mox munera sacra salutis
Plurima quadratū que nunc spargunt̄ inorbe
Dū popli passim baptismi dona capessunt
Sic fulsit felix uirgo babtista iohs
Huius & dn̄i dict᷒ p̄cursor inaeuum
Quem genuit sero patris ueneranda ꝓpago
Quamuis fecundo caruiss& corpore mater
Iam dudū & sterili matrix algescer& aluo
Nullus erat potior muliebri uiscere natus
Ni medicus mundi ples generata tonantis
Idcirco mundus mundū sine labe piacli
Abluit & laticis xp̄m subflumine tinxit
Humida fluctiuagi sacrantē cerula ponti
Fontib: & uitreis donantē munera partus
Dū uetuli redeunt iterū adcunabula uitae
Tunc linquente dō torrentū marmora glauca
Ac ripas lustrante pius cum passib: amnis
Alta supnorum patuer̄ claustra polorum

Aethera celsa tonantis dum fatur rector olimphi
Conpellans sobolem uerbo currente paternam
Hic est ecce meus dilectus filius infit
Qui mihi complacuit totum regnare per orbem
Celitus ad christum discendit spiritus almus
Praepetis aduenient iam per simulacra columbae
Haec auis idcirco cernitur flumine sacro
Sola caret quoniam crudelis felle ueneni
Cetera quo ringens stomachatur turba uolucrum
Mitia sed gestat candescens ilia prepes
Plurima pro christo patiens tormenta prophetes
Carceris inluuiem & furuas sine luce latebras
Pertulit atrocis dampnans conubia regis
Qui consanguinei disrupit foedera fratris
Germani thalamum incestans sine luce thororum
Arguit idcirco conpescere uoce tyrannum
Hunc metuens furibunda necis tormenta nefandae
Protinus effuso rubuerunt sanguine lances
Dum caput abscisum populi adconuiuia uectant
Quod regina ferox parata fraude poposcit
iocularia ludorum .i. certamina
Scenica uirginibus monstrantem ludicra saltu
Sic igitur christum signauit sanguinis ostro
Horrendum mundi medicantem uulnere uulnus
Dum crucis in patulo suspensum stipite poenas
Cogeret & insontem uiolentia ferre reorum
Sed tamen optatam senserunt secla salutem
Dum deus ad herebi uanas descenderet umbras
Ferrea uectifere fracturus limina ualuae
Aerea portarum quassantur claustra ceterarum
– psalmista prius presaga uoce canebat
um mundi parens in calce tonantem

Promere nunc uitam sacrū sermone iohm̄ De scō iohe
Qui fuit accubitor xp̄o gratissim⁹ almo euangelista.
Pectore de sacro sorbebat flumina doctor
Imbrib: aeternis sitiens ingurgitat aluum
Florida qui caste seruauit tempora uitę
Horrescens penit⁹ falsę commercia carnis
Plurimis idcirco diuulgans semina famae
Uirtutū rumor latū crebrescit in orbem
Hom̄gtē speciem psingula sermo p&exet
Sed genus explanat salebroso pagina uersu
Suscitat interea sopita cadauer leto
Quę gelidę strictim nodabant uincula mortis
Reddidit ablatū cecoꝝ lumina tangens
Claudos firmatis mox iussit pgere plantis
Armoniā surdi sumpserunt aure sonoꝝ
Hec n̄ & muti soluebant labra loquelis
Sanatis manib: concessit uiuere mancos
Atra uenenoꝝ non sensit damna nigroꝝ
Quāuis letiferos sorber& faucib: haustus De scō paulo
Sic legim⁹ prisco uulgatū nōie saulum apto
Imperiis pcerū qui xp̄i dogmata dempsit
Alma beatoꝝ contorquens membra uiroꝝ
Dum priscae uoluit legis regnare latebras
& patrios ueterū ꝑponere ritus
Uertitur interea mutato nōie scs̄
Paulus ap̄lice meruit pconia famae
Infula uirgineo quē comit sacra pudore
Quamuis iam dudū dampnar& carcere tetro
Membra catuarū seruantū federa xp̄i
Sed ds̄ excelsus qui mutat corda reoꝝ
Traxit ouem egregiā seua de fauce lupoꝝ

Qui plerūq: tetros furua nigredine corbos
Uertit inalbentes glauco sine felle columbas
Dū sceleratoꝝ demenť crimina laxēt
Candida uirtutū ꝯcedens dona sacrarū
repetens
Quē pat̄ ingeminans alta bis clamat abarce
Tunc ruit infaciē ꝓstrato poplite paulus
Stipat͛ tenebris & clari luminis expers
Quam uis cecatus sentir& dampna pupille
Ast tam̄ ecelo uidit fulgescere solē
Pectora q̇ semꝑ lustrabit luce serena
Hic erat doctor mundiq: magister
Barbara conuertens doctrinis agmina sacris — De sc̄o luca
Quadrupedis uituli lucas formatur adinstar
Lucida diuino scripsit q̇ dogmata libro
Septuaginta patrū scribens & nomina septem
E qb: omips regnoꝝ gloria xp̄s
Gignit͛ & nr̄e sumpsit cunabula carnis
Quem sacra uirgineis ornabant serta coronis
i. lxxiiii
Quattuor & decies cū septem deger& annos
Progeniē dn̄i narrans aborigine primo
Dum chaos obstrusū & torpens confusio rerū
Tetrica t̄rificis texiss& secla latebris
Thesaurosq: poli reserar& claue pater nos
Donec quadrati ꝑpollens conditor orbis
Florida subnimbis formass& secla supnis
Hic medicus dudū sanabat uulnera carnis
purulenta
Putrida fibrarū ꝑ curans ulcera fotu medicamine
Uberi deinceps animarū crimina sortū
& scelerū facin͛que n̄ris uulnera patrant
Discipl̄s pauli scripture dogmata dempsit
Denīq: ꝑ mortē sacratis ossib: ornat

Sedē augustorū quā nunc monarchia mundi
Post rome impiū sub celi culmine regnat; De s(an)c(t)o cle
Roma sacerdote clemente tempore prisco mente
Floruit (et) merito cui dat clementia nom(en)
Quē d(eu)s ethrali ditauit gr(ati)a gratis
Dū se uirgineo seruar(et) munere mundū
Hoc genuit pign(us) celestis semine uerbi
Et baptizandi tribuit cunabula sacra
Petrus ap(osto)lice q(ui) culmi(n)a p(os)sid(et) aedis
Nam sacrū migrā doctorē dogma docente
Atq(ue) superna dei crebro p(re)cepta serente
Discipl(u)s fidis deuotus passib(us) equat [ed pat]
Contigit idcirco longeuos forte parentes
Et p(ro)prios pariter germanos uisere fr(atr)es
Quos petrus x(rist)i clarus piscator in orbe
Cetib(us) angelicis raptos ex equore mundi
Secū felices ad celi sidera uexit De s(an)c(t)o siluestro
Tempore quo clarus fulsit regnator in orbe
[adiudicabant]
Cui constantinus censebant secula nomen
Siluester roma degebat praesul in urbe
S(an)c(t)s ap(osto)lice q(ui) rex culmina sedis
Plurima hic fecit uirtutū signa sacerdos
Que modo p(er) mundū kartis inserta leguntur
Deniq(ue) squamigerū uincxit uirtute draconē
Fortia ferratis (con)stringens uincla catenis
Qui prius e crypta funesto flamine spirans
Romani regni uexabat iure cateruas
Dū contempser(unt) x(rist)o famularier uni
[serpentis]
Hatricis horrendi cultū prestare putantes
Sed cū str(in)xisset beluā collarib(us) artis
Morbida pestiferi (con)pescit flabra draconis

O mnib: exortũ mox exultatio letis
B estia deletur que pridẽ seuire solebat (gloss above: scelerstus)
I d circo statim baptismi grã fulgens
C elitus inluxit romanis arcib: ut sol
H ic constantini curauit lurida membra
H orrida lepsis explodens ulcera squamis
D um regnatore xp̃i subgurgite tinxit
Q ua propt̃ roma fregit delubra sacelli
P risca nefandarũ contempnens fana deoꝝ
& potiora rudis sectat̃ culmina templi
Q ue saluatoris signata cruore coruscant
P erpetuosq; dei pdurit psecla triumphos
S ic mundũ pprius ornabat morib: amplũ
D ũ regem rome correxit dogmate xp̃i
P orro conflictũ gessit didascalus idem
C ontra bissenos certantes arte magistros
Q ui pignus mundi fallaci uoce negabant
D um mediatoris spnebant dona uocantis
L ucida ppetue qui pandit lumina uitae
Q ua ppter cunctos fret̃ celestib: armis
U icerat extimplo uoti certamine compos
A c uelut aduersus frendentes ore molosos
F rustra qui supas implerit latratib: auras
erea scripturae direx̃ spicula (gloss above: sagitta) miles
D um consternati mox om̃s terga dederunt
A ccepto zambri qui tunc nigromantia fretus
I gnarũ populum strofosa fraude fefellit
mag-us in aurẽ pellax sibe uoce susurrat
ruit in terrã quadrupes spiracula linquens
stus tunc uulgi clamor ferit ethera nimbi
S ed tam intrepidus dominũ siluestr̃ adorat

Ut plebs quã xp̄s pretiosi sanguinis ostro
Reddidit inmunem sublata fraude maligni
Tetro haud fallat̃ falsi fantasmate zambri
Mox igit̃ tauri p̄stratũ morte cadauer
Suscitat (agens) exertis absoluens uincula nodis
Et iussũ armento fecit succedere taurũ
Tunc popli passim clamabant uoce tonante
Laudantes dñm coeperunt reddere grates
Hic fuit ut fert̃ comes integritatis adeptus
Donec suppremã claudebant tempora uitã; Visio constantini.
Rex constantinus quondã p̄sagia certa
Atq: futurarũ rimat̃ somnia rerũ
Culcita dũ plumis augusti sterner& artus
Cernens matrone rugose forte figurã
Vidit inextausi deformẽ fronte uetusta
Cernua que gradit̃ tremulis agitata lacertis
Imperat inlustris regẽ sermone sacerdos
Siluester constantinũ decrepita membra
Suscit& ut uitale rursus cũ sospite uita
Tunc regis precib: surrexit bella puella
Quam prius effigies turpabat torua senecte
Et licet ante situs torperet morte cadauer
Fit tum exemplo formosa puerpera uultu
Quã rex contemplatur ouans cunsteminate com
Tempora p̄cingens auro flauente corona
Et peplo clamidis nec ñcicladib: ornat
Ut regina gestat rubicunda crepundia colla
Talis erat species formose uirginis alma De mutatione
Tunc helena docens regem sermone futura nominis bizantii.
Sic ait augusto dep̄mit (augusta) omniã somni
Hec tua semp̄ erit nam leti calce carebit

U lama nidiris cum flagrent secula flammis.
Cumque toro foret augustus porrectus alto.
Pallidus euigilat somni formidine captus.
Conglobat in coetum disertos arte sophistas.
Gymnica qui iactant uentoso dogmata fatu.
Quos rogat ut rerum sibi fata loquentia soluant.
Que dudum instratis signarant arcana futura.
Sed cum forte nihil stolido sermone referrent.
Plurima sed falsis finxissent friuola uerbis.
Tunc rex frugales ieiuniis castigat artus.
Atque dies septem declinat fercula pompae.
A Christo domino poscens oracula pandi.
Nox ruit et tetro mundum uelamine uallat.
Nec non et furuis terram complectitur alis.
Tum sopor instrato regales occupat artus.
Cui Siluester ait pandens misteria rerum.
Femina quam torua cernisti luce uetustam.
Que est horrebant multum squalente senecta.
Urbs est quam uulgo bizanti nomine dicunt.
Constantinopolis post hec uocitetur in euum.
Nomine namque tuo gestat preclara triumphos.
In qua murorum precelsa catumina quondam.
Nunc prostrata solo ueterescunt arce ruenti
Moenia marcescunt et propugnacula nutant.
Que quassant caries et frangit fessa uetustas.
Sed te conseruare mea precepta iubebo.
Cornipedis spina uectus per squalida rura.
Cuspide uexilli scrobem sulcare memento.
Labara sic equitans portans trudito dextra.
Quattuor infundens directo tramite sulcos.
Per quos erectis castrorum turribus altis.

Moenia muroꝝ restaures imbrice rubro.
In qua regnabit proles plebsq; nepotū.
Sicut regnabit patrū numerosa ꝓpago.
Quoꝝ ꝓgenies & diu glomerant duoꝝ; De scō ambrosio.
Nam fuit hesperie famosus laude sacerdos
Ambrosius xpi complens pcepta benigni
Spontē & caste seruauit federa carnis.
Qui nomē gerit ambrosię denectare dictū;
Hic tener incunis quondā dū paruulus eēt.
Magna futuraꝝ meruit spectacula rerū;
Namq; examē apū numerosis forte cateruis
Contexit faciem pueri mirabile dictu.
Quę licet horrende stiparent labra cohorte.
Non tamē infantis sensit discrimina corpus;
Sic crebris uicib; replebant ora tacentis.
Atq; cateruatim sursū remeare studebant;
Post hęc aethereos repetentes agmine nimbos.
Visib; humanis certant abscedere porro;
Hęc pat ambrosius stupuit miracula cernens.
A quo sortitur nomē sic indita plebs;
Hoc nempe examē quo scī labra redundant
Dulcia multoꝝ portendit uerba fauoꝝ.
E qb; adfatim dulcescunt pectora plebis.
Lucida digessit uenerandus opuscula doctor.
Omni ratione pia pandens aborigine prima.
Qualit hunc mundū sūmi prudentia patris
Tempora p trinę tunc p bis terna dierū
Fecerit aeterno disponens secla nutu;
Hec in qua docuit crebro sermone sacerdos.
Plures pducens ad celi regna phalanges; De scō martino.
Garrula martini nunc pdat littera laudē

Quā celebrat totus q̄drato [a] cardine mundus
Hunc patr̄ omnips̄ ūdis baptismate lotū
Hec balsamorū sacris crismatib: unctū
Tempore nocturno celeste laude beauit.
Dum stipē manicis & peplū ferret egenis
Xp̄o deuot⁹ cū iam catticumin⁹ ess&
Quis ū studeat facūdo famine fretus
Omia uirtutū kartis describere [scri]signa
Quanta dš dederit deuoto dona clienti
Sepe salutifero correx̄ dogmate pagos
Uotis uellent magis extirpare nefandos
Atq: creatorē regnantē credere xp̄m
Hanc paganorū destrux̄ fana p̄fana [insana]
Iure tyrannorū sternens dilubra reorū
& mox antiq̄ confracta fraude sacelli
Fabricat altithrono uenerand⁹ templa sacerdos
Sic quoq: famosā frondentē stipite pinū
Qua poeres stolidi tunc turificare solebant
Heu scelus in ueris: torrentes exta bidentū
Diruit ut poplm̄ n̄ fallat cultib: error
Surgere ē fecit defuncta cadauera loeto
Tetrica torrentis disrumpens tartara mortis
Hec n̄egrotis inpendens munia uite
Lurida debiliū sonitat membra uirorū
Quā lib& expt⁹ n̄ ess& uulnera ferri
Umquā nec rubro rorass& sanguine martyr
Ut etiā dirts arsiss& torrib: ignis
At tam inlustrē meruit confessio palmā
Dū m̄s parata fuit mortis discrimina ferre
Hic p̄sul intēgro p̄mansit uirgo perennis
Donec etheriā miles migrar& in aulā

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

292

Angelicis uextus celi ad tuexa catuis

De sco gregorio

Temporib: pscis uenerandos grecia pres
Edidit. exquor numero celeberrim' exstat
Gregorius. felix fama sup ethera notus.
Que ds edocuit mundu seruare pudore
Corporis & caste coniungens federa mentis;
Tempore na quoda geminas psomnia cernens
Uirgineo uidit fulgentes flore puellas.
Quas ille aspiciens toruis optutib: horr&.
Femineu qm nongestit cernere uultu;
Tum som placidis conpellant uocib: ambe;
Ne grauit iuuenis deuotas spne puellas.
Heu q: indignat uultu contempne sororu.
Du tu ppetuo fris copulam amore;
Na nob mundu tribuisti incorde sacellu.
Quo iocundantes semp letabim ambae;
Frat amicitia nuqua fraudabere nra;
Altera uirginitas fecundo flore uocat.
Altera gestabit sollers sapientia nom;
& sum' angelicis misse desedib: istuc.
Ut tecu maneant nre c̄sortia uitae;

De sco basilio

Basili' quonda doctor maxim' ductor.
Condidit egregia diuino dogmate lege.
A qua pcessit librate normula uite.
Uergere que nullu laxat subpondere seuo.
Trutinat electos sed iusta lance libelli
Altonis uocib: reddens oracula scis:
Qualit ornet felix concordia fratru.
& iuste iugit fulgescant foedera mentis.
Hec n diserto digessit famine libru
Prima creaturaru pandente semina reru.

Q ualit̃ et̃nus plasmat & secula rector.

A tq: potentatu q̃dratū conder& orbē.
M atiē mundi discernens ordine recto.
A urea deuexi dū formatt sidera celi.
H ic nob ortū mundi nascentis origo.
C uder& ut summ⁹ rerū molimina pⁱnceps;
H ic se uirgineū pdit seruare pudorē.
T alit̃ adfirmans pfecto famine p̃sul;
F eminea pⁱnceps cognoui corpora numquā.
H ec tetigi penit⁹ muliebres turpit̃ artus.
H ortam immunis uocitabor nōie uirgo; De scō Anto
E didit insignes tellus memphitica p̃res. nio.
E lucida ppetue mercantes munera uite;
E quoꝝ numero pollebat forte beata.
H oīe famoso felix antonius ductor.
S ūma supnoꝝ c̃quirens regna poloꝝ;
H ic prim⁹ docuit cultores accola scōs.
S qualida psalt⁹ peterent ut rura locoꝝ.
I nquis c̃templatiuos decerpe fructus.
P ossent & iugit̃ dño famularier alto;
H ic inquā monuit celoꝝ regna merentē
S pnere dilicias. & mundi tempnere gazas.
A rdua sectari. nec ñ deuexa caueri.
D ū calles gemini dispari (sub) tramite tendunt;
U nus inethereos pceli culmina campos.
A lterū sic herebū lustrat sine fine pfundū;
C u⁹ clarificā q̃ malunt noscere uitā.
Q ualib: inmundo signis & fulserat alm⁹.
Q uoq: m̃ spurcos curarit corpore clades.
D ira salutifero restaurans ulcera fotu.
Q ualit̃ ut medic⁹ populoꝝ pestib: obstans.

Morbida sanatis renouarit uiscera fibris.
Non pigeat prius seriem spectare libelli
In quo scribuntur uirtutes illius amplae, De sancto paulo simplice.
Haud secus & paulus signis super ethera notus
Omnibus & regnis. quae lustrant lumina phebi
Per deserta fuit. quo non praestantior alter.
Tendit ad eterna felix habitacula miles;
Hunc gener infidus strofoso fallere gestu
Maluit. insontem disrumpens foedera pacis;
Idcirco fugiens querit sub rupe latebras.
Donec tortoris seua tormenta fatiscant.
& rursus placido letetur tempore mundus.
Quem nutrit inscripta palmeti dactylus arta.
& frutex foliis paprico tegmine peplo.
Nam sitis ardorem demeret gurgite fontis.
Quem mox ut genuit telluris glarea glaucum.
Rursus in obliquum latices effuderat antrum;
Aliger hunc preper gracili nutrimine farris
Pauerat inspecu palme sub frondibus altis.
Cui famulabantur spreta feritate leones.
Atque lupi rapidos iussit mitescere rictus;
Vixerat in terris celesti munere fretus
Undecies denos & tres feliciter annos.
Tunc demum ethereis stipatus iure cateruis
Scandit ad eternum casti consortia regni. percepturus in excelso gaudia rector.
Hec non eximio uirtutum gratia (munere) fretus.
Percepturus in excelso noua gaudia uictor
Plurima patrauit deserto signa stupendo. De sancto
Hilarion felix. famoso nomine dictus. hilarione.
Quem presens crebro mundus rumore celebrat.
Dum cupidus gestit normam equiparare magistri.

Et similare sui iā ꝑpendicula fr̄is.
Hic stricta corpus frenabat longe petulcū.
Torridae lasciuie demens incendia carnis.
Quiq: tollantis spurit primordia luxus.
Prima iuuentatis calcans ludicra seuerus.
Claruit egypto q̄ strictim carmine pando;
Ham gypsā miseros quę dudū faucib: atris
Sorbuit indigenas flāmis combussit inormē.
Dū ingēnti lignoꝝ fomite flagrans
Reptantē inprunas consumpsit torre chelidrū;
Deniq: cū pelagi montanis fluctib: olim
Aequora puttreos bullirent turgida cāpos.
Priscaq: turgescens n̄ noss& litora pontus.
Cerula fluctiuagis sed regnant mollib: alta
Dū ꝓprias spnunt spumosis fluctib: oras
Tunc omīs parit glomerantes agmine denso
Contra flustra senē sistebant turgida sēm.
& fidū tremuli patronū rite rogabant
Auxiliū miseris ut ferr& ciuib: ultro;
Ille crucis pingens ꝑter signacula sulcat
Horridus inoumulū salsarū flux⁰ aquarū;
Concreuit porro surgens ad sidera celi.
Mox furibunda maris conp̄ssit cerula seuit;
Sic miles xp̄i frenabat marmora ponti.
Ut merito sc̄i nonumquā fama fatescat; De iohē accola
Sic quoq: in egypto fert̄ uixisse iohānes
Accola deserti uitā sine crimine ducens.
Qui stricti ꝓpriū nodabat nexib: aeuū
Carnea lasciuiae uincens ergastula m̄tis.
Conseriuns geminū iusto moderamine pondus.
Dū diuina doc& duplā sententia uitā.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Q uā rector debꝫ iusta discernere lance.
A tq: gubnandū carnis cognoscere cultū;
H unc famosa rudē complebat grā uatem.
U t possꝫ clausas rerū reserare latebras;
C lausula uirginea pandens misteria claue;
T empore nā quodā psomniū femina sensit
M unere uirtutū quā plene pdit' esset.
S cilicꝫ optatā dū sumpsit carne medelā
Q uā libꝫ ante gemis gestarꝫ (corde) dnte querelā; De sco
I mperiū mundi florens cū roma tenerꝫ. Benedicto
Atq: gubnaret regnoꝝ sceptra potbe. abb.
T emporib: faustus benedict' claruit isdem;
Q uē ds (l' italiæ) ausonię clemns indulserat auctor.
U t poplm dni uaderet trāmite recto.
F erret adetnī ductor uestigia regni.
Q uē pri' abstrusus scenis anfractib: error
T rusit adinfernū torrentis tartara nigra;
S epe tirannoꝝ contriuit templa prioꝝ.
Q ui dnm lucis tenebroso corde negabant;
M ox ibidē figens uictricia signa salutis.
S ic miles xpi deuicto hoste triumphat
B asilicā dno restaurans aede renata.
Q uis modus. aut numerus. t certe calculus index
E xplanare ualꝫ uirtutes illi' amplas.
Q uę modulū & numerū excedunt pmole gestoꝝ.
N amq: cadauerib: reddebat lumina (de)functis.
Q uę gelidę mortis puim fortuna (e)necarat
A uditu surdos & claudos gressib: ornat.
E grotos uegetat membroꝝ uirib: augens.
D emonis arma fugans nec nō & spicula frangens.
H ostib: explosis restaurat saucia corda.

Hanq; capisteriū rimarū fragmine ruptū
Innouat ut nutrix lacrimarū flumina fudit
Pestiferū calicē q̄ mortis pocula cinxit
Porrecta rupto desorta psigna salutis;
Sic etiā chalibē plapsū gurgite gothi:
Adpprios rursum iussis remeare lacertis;
Primo q̄ statuit n̄re certamina uitae·
Qualit̄ obtatā teneāt coenubia normā:
Quoq; modo pp& directo tramite scī
Adsupa scandens celoꝝ culmina cultor
Cui pōlarā pandens aborigine uitā
Gregorius presul chartis descripserat olim
Donec ethralē felix migrat& inarcem;
Huius alumnoꝝ numero glomerant ouantes·
Quos gerit ingremio fecunda brittannia ciues·
A quo iā nob̄ baptismi gr̄a fluxit·
Atq; magistroꝝ ueneranda catua cucurrit; De scō ger
Quid memorē geminos germano foedere frs uasio & ptasio.
Reddentes animas astris & corpora t̄ris
Purpureo passiū uenerantes sanguine xpm
Martires effecti rubuer̄ carne cruenta
Quiq; uicē reddunt dn̄o ut psalmista canebat
Ecce salutarē calicē ppocula mortis
Accipiunt partū pgentes tramite xpi
Quos simul inuenit scē monstrante beato
Ambrosius paulo pausantes carne sepulta
Sarca q̄drattis quos c̄dit tambula fossis
Nos pia uirginitas comebat flore supno
Angelicis semp que c̄stat cara cateruis
Unus geruasius nec n̄ptasius alter
Imperio ueterū sortita uocabula gestant;

Presul erat quondā narcisus forte uocat⁹ De scō nar-
Uirtutū meritis redolens ut nomine florens ciso.
Quē simul ornabat pollescens munere duplo
Pontificat⁹ apex cū uirginitatis honore
Claruit & idcirco celebri rumore p orbē
Dū uitę meritis fulcit̄ dogma loquele
Nā fontis laticē oleo pinguescere fecit
& liquida crassis mutauit flumina guttis
Deniq: cū tempus festis pascalib: aptum
Annua xp̄icolis renouaret uita p orbem
Que sol& uberius xp̄i celebrare triūphos
Cetera quā celebrent anni sollemnia festa
Tunc oleū inuacua defecit lampade uitri
& lichin⁹ fumans furuis obtorpuit umbris
Pendula cū nulla flammar& luce lucerna
Mox montana iub& narcisus flumina limphe
Fidens indomm sacris aurire ministros
& complere cauū cū glauco gurgite uitrū
Fundit̄ uitrea p cunctas unda lucernas
Sic exorcitans lichinos benedixit aquosos
Iamq: flammas (latex) lucens flaccidas pascebat edaces
Papirus in medio radiabat lumine centro
Clarius & multo quā fomes pinguis oliuo
Aut certe mucro splendescens aruina scrofe
Mox uulgi cuneus cernens miracula rerū
Incōmune dō grates laudesq: frequentat
Hon culit hanc faustā grassator crescere famā
Qui gen⁹ humanū scrofis elidere certat
Conciliū glomerant cū trino teste nefandū
Qui scelus horrendū concinnant crimine falso
Atq: uenenata scm̄ cū fraude sugillent

P resulis ut famā serpentis dente lacessant
E quoꝝ numero pcedens pͥmit⁹ unus
Q uāuis iuraret pellaci fraude fefellit
I gnib: sic ateris & flāmis & flammis fomite farsis
C onfragiem poenitus si fatu friuola fingā
A lt subseq̄t strofosā ferre querelā
T alt adturmas infit cū uoce pcaci
S ic mea n̄ peant regali corpora morbo
Q d ueros pimit iurans sententia fatus
T ertius ast testis pfert epectore questus
& iuramta nodosis uincla catenis
N tat̄ inprudens uerbis c̄stringere falsis
S ic mea ītenebris nigrescant lumina furuis
Glaucoma nec penit⁹ lippos suffundat ocellos
A dsertor uerax si fingā famina falsa
P roptea exiliū uoluit pferre sacerdos
I nuidiae maculā fugiens declinat iniquā
S ix pat̄ insaltu fert̄ uixisse remotus
C ontēplatiuos carpens submonte maniplos
D ū solus soli xp̄o famularier optat
L ubrica fallentas conculcans gaudia s̄cli
M ox igit̄ punit p̄fatos ultio testes
Q ui sacramtis concinnant friuola falsis
& temerare student insontē crimine uatē
I n lare torrenti testis confraglent iniquis
P rimus qui labris contorsit tela nefandis
P resulis ut uitā fuscarent uerba maligna
C ulmina celsa crepant ignitis usta fauillis
A tq: propinquoꝝ turmas conbusserat ardor
S e quoq: crudescens mulcabat poena secds
U erbo regali plectendo lurida membra

Donec putrescens periret pectore flatus
Tertius orbatus geminis sub fronde fenestris
Limpida dum tenebris clauduntur lumina tetris
Hic ergo aspexit tremulus tormenta priorum
Qualiter altethron pellaces plecteret astu
Horrendi sceleris scenam patefecit opacam
Machina detegitur cecis frustrata sacellis
Et reus intactum lacrimarum flumina fundit
Inrigat et salsis oculorum fontibus ora
Donec ocellorum caruissent luce pupillae
Sic uindicta reos plectebat trina tonantis
Usque fugam uitae cum mors bachatur acerba
Arbiter et nimius dum sortem crimina punit
Alma sacerdotis pandit preconia casti. De sancto Athanasio.
Nec minus interea stupuit memphitica tellus
Rumores patrum subceli culmine claro
E quis ortus erat felix athanasius olim
Cuius alexander sanctissimus extitit altor
A quo uictus erat tortum qui scisma docebat
Arrius infaustus uentris dum uentris uiscera foeda
Turpiter egessit ruptis extalibus ani
Que caua perpetuas complectant antra latrinas
Sanctus alexander missae sollempnibus actis
Cum celebrarentur sacre libamina mensae
Aspicit infantum ponti per litora turmas
Mistica dona dei ludo simulare stupendo
Uidit nempe procul quod sic athanasius illo
Tingeret infantes baptismi gurgite mersos
Ceu foret antistes sacrato more dicatus
Talia signa sacrum portendunt esse futurum
Prospera quae rerum liquido fortuna declarat

Hoc gestū ludis apicū sed seria signant
Almus alexander cū uitā funere clausit
Post hec sucessit florens athanasius euo
Qui regis excubias ut pastor ouile tuet̄
Contra biluarū fraudesq; rictusq; lupoꝝ
Qui lustrare solent mandras & septa bidentū
Hic ergo ꝑsul stolidoꝝ dogmata demens
Scevos scismaticos & mille ꝑicula ꝑfert
Quē idē scismatici spissa fallente catua
Infamare student fingentes friuola noxae
Dū regi monstrant auulsū carne lacertū
Et loculo gestant uulgi ad spectacula truncū
Quod magica stolidi dicunt fantasmate gestū
Turpitē arseniū sic fantes corpore mancū
Qui dudū exuerat libroꝝ tramite lector
Tū iubet august⁹ uatē constanti⁹ almū
Pat⁹ arceri porro definib; istinc
Sed sec⁹ euenit quā machina straba putabat
Prefat⁹ lector dū fraudē ꝑdidit atrā
Tunc pr⁹ antistes detecta fraude maligna
En inquid sanā lectoris cernite dextrā
Hec n̄ neruosā cuncti spectate sinistrā
Tū nouus insonti crebrescit laude triumphus
Quando sacerdotē noscunt sine crimine scm
Emulus obstupuit fraudis dū scena patescit
Buxeus o quantos obtexit pallor inertē
Seu certe quosdā rubre c̄fusio frontis
[illegible]rea suffragante dō conta fatescunt
[illegible]ed contrita rotis extollit supa cephal
[illegible]ursus ructat tetrū de fauce uenenū
[illegible]amq; alia scm ntunt̄ fallere fraude

Femina namq; p̄ eax strofis instructa uenenis
Insimulare studꝫ stuprũ crimine uatē
Sed dicto citi⁹ uerboꝝ spicula pellis
Presbit̄ obtundit mechā molimine uincens
Quem p̄brosa manus strictam fallentis obuncat
Sed tamē antistes xp̄i testudine fretus
Emula scęuorũ uitat figmenta uiroꝝ
Delituit senis annoꝝ cursib; intro
Cisterne latebrā descendens usq; ꝓfundā
Que limphis uacua p̄stabat tecta tigilli
Qua latuisse fer̄ lustris uoluentib; ipsũ
Cernerꝫ ut nusquā radiantē lumine phoebũ
Lustrũ uero solē septemplicis ꝫ hre
Quē sacra p̄biblos descripsit littera lautos
Pectoris infurtu desistit cernere nũquā ;

De sc̄o babilla.

Garrula nēc babil̄e dop mat curaula palmā
Plurima pontificis pandens p̄conia clari
Qui grecis excubias ꝫ caulas uallare bidentũ
Imbut⁹ fuerat conscripto dogmate bibli
Diroꝝ contra morsus rictusq; lupoꝝ
Princeps impiũ q̄ rome rexerat amplũ
Imino triq̄drũ discreto limite mundũ
Hancunctante gradu cũ sc̄e limina ualue
Vellꝫ adire ferox strofa stimulante maligna
Tũ p⁹ augustũ castigans uoce sup̄bũ
Increpat antistes cōtempto stēmate regis
Fatu defendens · sacri uestibula templi
Precipit audacter̄ maculatũ cede cruenta
Rabsidā eccl̄e pullis ꝯtangere palmis
Ducit² augustam qua ppt̄ p̄sul ad aulā
Vt uice uerboꝝ strabo cũ rege loquat²

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Impi(us) exemplo uenerandu(m) cogere poenis
Xpicola(m) coepit constrictu(m) nexib(us) artis
Ut supplex uetitum orar& figmenta deo(rum)
Delubri statuis libans holocausta litar&
Qd flam(m)is felix ut spurca uenena recusat
Nec blandim(en)tis inclinat colla sacellis
Tu(m) tres infantes germano foedere functos
Quos p(ri)us imbuerat scripture dogmate p(rae)sul
Impat augustus lentis uexare flagellis
Quatin(us) inflictis mitarent pectora flagris
Que p(ri)us obstinerant regi parere nefando
Sed tam infantu(m) n(on) cedunt corpora penis
Quin magis horrendas uincunt p(rae)cordia uirgas
Quamuis sanguineos fudissent uerbera riuos
Crudaq(ue) p(rae)teneras rorarent uulnera palmas
Tunc demu(m) capital p(er)pessus sorte sacerdos
Aethera glauca pet(it) deuicta morte triumphas
bea(n)dileare
Hec n(on) inuestes rursu(m) migrante magistro
hoc est effebi q(ui)s rubris serta roseas
Ornabant parit(er) celo(rum) culm(en) ouantes
Angelicis iuncti penetrabant coetib(us) altu(m); De sc(or)o cosma & damiano.
Quis ual& urbanus laudes sermone polito
Fari sc(or)o(rum) sub celi culmine claras
Qua croceos titan radios diffundit in orbe(m)
Qu(m) lustrat latu(m) reflexo tramite mundu(m)
Sed tam egregios dep(ro)m(er)e garrula scabro
Incipiat celebrare uiros nunc pagina uersu
Quos matna simul matrix enixa gemellos
Edidit in mundo sortitos no(m)i(n)a duplo
[illegible]o(rum) alt(er) cosmas damian(us) d(ic)i(tu)r alt(er)
[illegible]ibuit hos parit(er) s(ae)cli doctrina (et) medela(m)

Nec nō diuina p̄stabit grā gratis
Ut possent fibris putres explodere pestes
Atq: salutiferā morbis expendere curā
Arcib: horrendas pellentes corpore clades
Mutos & mancos claudos surdosq: reptos
Luscos ac strabos qui torta luce fruunt̄
Blessos ac balbos q̄ scæuis uerba loquelis
Fantes corrumpunt & q̄cq̄d debile fert̄
Celitꝰ instaurant xp̄o donante salutē
Sicq: luē carnis trudunt medicamine spurcę
Nec tamē eximio uirtutū munere dites
Auri fallentis gestant marsuppia farsa
Sed loculos nūmi calcant ut tetra uenena
Omīa donantes gratis p̄stipe sup̄na
Princeps interea mundi q̄ sceptra regebat
Martyres edictis multat crudelib: atrox
Tum geminos pelagi p̄dictos gurgite frēs
Merserat inpontū fretos uirtute tonantis
Algida sed uitreis mitescunt equora flustris
Dū dicto citius scōs ad litora uectant
Sic conpressa salis sacra uirtute potestas
Turgida fluctiuagis sopiuit cerula pontis
Dextā dū patris portū patefecit mundis
Impiꝰ id circo cernens uexilla trophei
Atrā gorgoneis molit̄ dānā uenenis
Nā truculenta ferox flāmarū pabula torr&
Et sarmentoꝝ fornacē fomite farcit
In quā fraglantē scōs detrudere iussit
Ut rogus insontes prunarū torre cremar&
Artus quos dudū turgescens gurgite pontus
Mergere nonq̄bat limpharū fluctib: atris

S ic flacula flāme fornacis fomite fruges
V t miles xp̄i neglecto ēbine flamme
R edder& ingentes pucta sospite grates
C eu salamandra focos sol& insultare pirarū
Q uāuis congerie glomeret forte rogorū
T unc crucis inpatibulū cogunt scandere robur
A tq; faretrarū densas sufferre sagittas
M ox sator aeth̄nus q̄ scōs iure triumphat
S picula tortorū c̄fregit dira reorū
E xin martiri sumpser̄ serta cruenta
A d conuexa poli migrantes culmina celsi

De scō chrisanto.

N ec meminisse moror p̄conia clara chrisanti
Quē merito mund⁹ famosa laude frequentat
H unc igit̄ genitor florentē tempore p̄to
T radidit inuestē rethorū fonte magistris
U t puer indolis librorū discer& artes
Q uos mundana colit stolido sapientia sensu
Q ui prius fuit ut fert̄ donat⁹ mte sagaci
A rdens ingenio & prudens pectore puber
P ost hec inlustris cū sacra uolumina lector
H aurib: hausiss& celesti grammate scripta
P rin⁹ attique contemnens dogmata sectae
F alsa uetustarū calcauit friuola legū
& dicto citius nanctus rudimīta fidei
F lagitiū sceleris babptismi diluit unda
M ox publice xp̄m paganis p̄dicat ultro
D ira supbarū spnens tormīta minarū
T ū genitor sobolē natē iura resoluens
T ruserat in tenebras c̄clusi carceris atras
M agnope metuens fisci decreta nefandi
I nsup & capital tremulus formidat aceruū

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Sed cum mens iuvenis ferret tormenta libenter
Mox aliam genitor temptans machina scenam
Lubrica mundanis admovit gaudia pompis
Serica purpureis praebens velamina peplis
Que mortalia facit setoso viscere bombix
Induit egregium pretiosa veste nitentem
Tunc iussu patris convivia larga puelle
Diliciasque ferunt epulis luxusque culine
Vestibus ornate variis et fronte venusta
Talibus ut pompis miles mollesceret audax
Ferrea quis crebro cedunt praecordia virum
Sed tam armatus Christi testudine tiro
Oscula virgineis dispexit lubrica labris
Hec penetrare sinit stuprorum spicula pectus
Sed procul excussit iaculatas fraude sagittas
Non sicut cecinit sponsali carmine vatis
Mellea tunc roseis heresecunt labia labris
Dulcia sed Christi lentescunt labra labellis
Venit ad extremum virgo certamen adulta
Daria vestalis formosa fronte rubescens
Aurea cum glaucis quam comit lunula gemmis
Nititur hec iuvenem veneris constringere nexu
Quatinus ad thalami flectat conubia mentes
Hec falerata fuit facundis freta loquelis
Denique diserti stupuerunt forte magistri
Virginis ingenium biblorum famine fultum
Hempe tenax scripti fuerat veloxque legendi
Sed secus evenit fortune casus opacae
Dum prius opposuit fatis contraria fata
Daria que dudum servabat numina veste
Credidit altithronum celi qui sceptra gubernat

Facundis uirgo uerbis conuersa crisanti
Tunc simulata tori fingunt consortia facti
Morib; & castis uiuunt concordit̄ ambo
Ut spurcū penit⁹ uitarent pectore neuū
& maculā ueneris pullā cū corde fugissent. De sc̄a
Post hec baptismi sacratis tingit̄ undis DARIA
Quaten⁹ exuuias spoliarent m̄te uetustas
& noua deliq̄do sumat̄ gurgite lodix
Tum uirgo uetitum spreuit docum̄ta librorū
& sect̄ xp̄i q̄dratis dogmata biblis
Quis poterit uulgi tantas numerare cat̄uas
Quantas exemplis eger̄ credere xp̄i
Tradit̄ idcirco poenis torquendus aceruis
Septuaginta uiri quē denso milite seruant
Herculis infando nisforsan tura litar&
Tunc miles coepit dirus uexare negantē
Athletā dn̄i fretū uirtute sup̄na
Udis & crudis neruorū nexib; angens
Torrida flāmantis laturū caumata solis
Sed puncto citius laxant̄ lora lacertis
Omnipotente dō restes soluente nefandos
Ecce suras iterū cipporū uincula cludunt
Cruraq; cū rigidis nectebant t̄gida lignis
Extemplo cippū findit regnator olimpi
Quāuis hunc stolidi cecata m̄te ligarent
Lotia tunc lictor crudelis spargere iussit
Sacros umectans artus fetore putenti
Qui liquor ut dixit atrū fantasma fugabit
Dū bernā dn̄i sp̄at negromantia fretū
Sed putor ambrosiā flagrabat nectare suauē
Exin tortores buculā de globere byrsa

Mandavit ut crudo stringantur tergore membra
Martyris ardentem passuri lumine solem
Torrida sed titan conpescit fulmina fervens
Ut nulla insontis ferrent incendia membra
Tum reciproca virum claudunt ergastula sacrum
Arta catenarum constringunt vincla lacertos
Nec non et collum nectunt cum crure gemello
Ecce repente pius nodatos arbiter artus
Eripit et chalibis mox stricta ligamina rupit
Porro cum sanctum nodoso vimine miles
Cederet infaustus rubro qui sanguine gaudet
Sed mirum dictu ceptorum flagra beatus
Ictibus argutis martyr non sensit acerva
Quin immo ut plume mollescunt vimina sancto
Lenta ceu viridis lentescit papirus amne
Claudius his signis conpunctus credidit ultro
Septuaginta viros convertens dogmate claro
Fecit babtismi purgari gurgite mersos
Quapropter rubro perfusos sanguinis ostro
Miles ad aethereum faustus perduxit olimpum
Quos simul obstruxit felix spelunca sepultos
Lucida perpetuae visuros praemia vitae
His convexa poli merito lustrantibus alta
Daria cum duro patitur tormenta crisanto
Impiger ast ille strictus molimine ferri
Truditur in tenebras lacurus carceris atras
Lurida quae putridis fluxerunt stercora cryptis
Nectare sed fetor cedit ceu luce latebras
Traditur interea sceleratis daria scortis
Prostibulum moechae penetrans sine crimine sceuo
Sed leo declatris rugibundus nititur artis

Virgineos artus castos servare puellae
Si quisquam cupiet sacrum temerare pudorem
Gestibus obscenis contrectans corpus honestum
Artam ceu quondam probrosus contingere ora
Protinus oppeteret effusus fronte periclis
Rictibus et rabidis corrosus dente leonis
Ultricem poenam sentiret morte ferina
Tunc demum Augusti qui Romae regna regebat
Decreto rubras sumpserunt morte coronas
Et simul in cripta pausant sablone sepulta
Quos simul inulta vexavit poena cruenta
Credimus ut faustis glomeratos iure catervis
De gremio tumuli cum tellus sponte dehiscet
Et genus humanum tumbis emerserit atris
Suscitat ad regem mundum laxat habenis. De sancto Iuliano.

Tempore transacto sanctam gentilibus armis
Aecclesiam Christi tempestas saeva cruentans
Martyribus sacris mortis discrimina mille
Conglobat insontes torquens sine crimine culpae
Ut miles Christi stricto mucrone negaret
Impia tortorum cum ferret flagra malorum
Hos inter quidam Iulianus nomine martyr
Horrida sanguineis pertulit certamina poenis
Quem pater ad scolam cum primo gliscerat aevo
Tradidit ut comis dialectica dogmata rerum
Et simul rethoricas biblorum disceret artes
Mox igitur iuvenis veterum documenta librorum
Quamvis in tenero pulcher pubesceret aevo
Limpida discipulus scripsit scolasticus astu
Namque pater sobolem vetulus vidisset adultam
Hanc indolem claris natalibus ortam

Flecte cū pcib: thalamoꝝ ut iura capessat
Quatin᷒ inde for& ꝑ successura nepotū
Progenies malle& si dn̄e ducere sponsā
Flagitat indutias septē suf ferre dierū
Quaten᷒ hoc spatio pulsar& uoce tonantē
Submixis pcib: rogitat oracula diui
Certius adquir& xp̄i cognoscere nutū
Deniq: transacto uenerand᷒ tēpore puber
Lecto sopit᷒ cū somno membra dedisset
Oroma pnocte cernebat rite supnū
Celestes fatus sic felix aurib: hausit
Protin᷒ e stratto festina surgere miles
Ne metuas iuuenis sortiri dote puellas
Dulcia neu rigidus frangas decreta parentū
Sed tam hanc sociā scām seruare memento
Que ē cū mero copulat corpore uirgo
Namq: pudicitię comes indefessa manebit
Multa in popli seruabunt milia passim
Que uīs credent celoꝝ sceptra loquelis
Inita iuuenis patris pcepta facessit
& simulata topu spondens conubia matri
Accipit ornatā gemmis auroq: puellā
At tam altithron᷒ quadrati conditor orbis
Pacta tutat sponsū cū uirgine castū
Propria fuscar& ut numquā crimine mēbra
Luxoriem carnis frenantes lib: almus
Reserant pia cū xp̄s pcordia pungens
Per somnū moneat castū seruare pudorē
Nam bibli seriē quē rex direxit olimpi
In thalamo cernunt aurato grāmate scriptū
In quo uirginitas seruari scā iubet

E xm bernarū fundant coenubia xp̄i
H ornatū iustitie ꝗseruant tramite scripto
V irginib: quoq: tunc [illegible] c̄dunt gurgustia celle
Q uas licet inferior [illegible] sexus discrimin& ordo
H ontam̄ inferior uirtutū cardo sequestrat
I nquis nempe decē monachoꝝ milia florent
C antib: assiduis & psalmi carmine crebro
S ic famulabant̄ iugit̄ noctesq: diesq:
V irib: infractis pulsabant atria celi
A striferi ꝑcib: dū lustrant limī olimpi
I ntea uetis ructant̄ fauce draconis
A tra uenena sacras xp̄i torquentia turmas
T um miles xp̄i nodoso fuste flagella
S ustin& inmerito constrict⁹ nexib: artis
F lagraq: cū crepitu ꝑsultant cede cruent
D onec purpureo rorarent sanguine riui
S ic seq̄t̄ dnm̄ deuota mēte minist
A dsupas arces directo (angusto) tramite tendens
V t prius angusto tendebat calle magister
S anguine purpureo delens peccamina mundi
D ū pius inpatulū dignat̄ scandere lignū
T ū luscus tortor sensit detrimēta pupillae
M artiris afflict⁹ flagris & stipitis ictu
M ox monoptalmi restaurat lumina martyr
Q uāuis pontifices fani ludibria passi
R eddere n̄ possent euulsā stipite lucē
I nsup excelsū forti cōpage sacellū
Q uinq̄ginta simul stabant simulacra metalli
D iruit adfundū sternens molimina ꝑsca
H on mars uulnificus q̇ belli semina spargit
R ancida gorgoneis inspirans corda uenenis

D elubri statuas potuit succurrere parmis
N ec iouis aut ueneris ꝓdest spurcissima ꝓles
A urea sternuntur fundo simulacra minerue
Q uamq; deā stolidi dixer̄ arte potentē
N ec bachus [dr uini] ualuit cui frondent palmite uites
U t refer̄ falso ueterū figm̄ta librorū
N umine nutantes fani fulcire columnas
S ed titubant templi tremebundis marmora crustis
& ruit inp̄ceps tesellis frabrica fractis
N eptunus. fama dictus regnator aquarū
Q ui regit impiū ponti īgentib; undis
F alsas effigies quas glauco marmore sculpunt
A urea seu fulua quos ornant petala fronte
N on ualuit ueterū tunc sustentare deorū
A lcides fertur centauri uictor opimus
F lamea q̄ p̄ssit latronis flamina caci
Q ua uis fumosis ructar& flabra loquelis
H erculis interrypta sed torqu& dextra claua
N on tam̄ in templo rigida uirtute resultat
Q ua famulus xp̄i supplex oramina fudit
U ulcanus- haud catax quē fingunt igne potentē
T orrida flamigeris moderantē fulmine frenis
F undit(us) occubuit fraudat(us) torre rogorū
S ic quassata ruit simulacris machina lapsis
U t uetū narrat uerax historia regū
C ū geminā flam̄ ꝓlē peccare uidere
N ec tam̄ asp̄itas patris conpescer& ulla
P lecter& aut sontes crudescens ultio natos
A ctūt id circo exarsit uindicta tonantis
Q uatenus arca dei dire p(ro) funera stragis
D ucta ꝑ azotos simulacrū sterner& altus

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Tunc ruit infrontē confracto poplite dagon
Et capud· infandū funestos liquerat artus·
Quod uulsū exhumeris ciues inlimine cernunt·
Aurora infuluis dū lux lutea bigis·
Et croceū iubar inquadrū flauesceret orbem·
Ac roseos inpatulis radios infunderet aruis·
Spinaq: cū trunca membrorū parte remansit·
Haut secus indiuos quorū cassata potestas
Adfundū cecidit seuit regnator olimpi
Et xps ut nullus diri discriminis esset
Ceu stili series p̄senti grāmate pandit
Sic quoque tēga dedit quassato numine phoeb:·
Qui fuit infausti saturni filius atrox
Loppit ingentē quē pompant carmina uatū;
Hic patris impiū qui fauit opuscula prima·
Contra naturā pulso spadone capessit;
Tū miser inlatio demptis genitalib: exul
Delituit· nati uitans discrimī aceruī;
Nec pluton p̄dest· quo tetris tartara sceptris
Rexit· & inferni furua regnauit inaula;
Hic cereris sobolem migrantes uexit adumbras;
Sed regina sequi matrē p̄serpina nolle
Fertur inantiquis falsato, grāmate biblis;
Nec pan arcadie quē gens colit exta litando·
Plurima dū uerib: torrebant uiscera flāmis·
Contulit exiliū fani fundamine fracto·
Machina celsa labat· dū culmina fracta fatescunt·
Nec durus scopulus calcis cōpage quadratur·
Sic simul exhausta ueterū uirtute deorū·
Insup augusti quassata molle sacelli
Diruit manerē uindex censura tonantis·

Ut p̄cib: martir supplex cū uoce poposcit
Quatenꝰ altēthronū lauta qui regnat īarce
Possent clarificis pagani credere signis.,
Unica tunc soboles p̄fecta credidit ultro
Cū pia fructiferis pandit predia uerbis
Martiris amplexus felix oracula puber.,
Tunc simul inlatebras truduntᵘʳ carceris atras
Qua dampnatorū putrescens sorde cadauer
Turpit̄ introrsus bulliret uermib: atris.,
Sed tamen insontū complentᵘʳ nectare nares
Olfactū ambrosiae spirantes forte supnū.,
Nec lucis radius linquens ergastula cessit.
Limpida sed tenebras arcebant lumina furuas.,
Sic ds̄ in scīs alma uirtute triumphat.,
Tū custos cernens rerū miracula tanta.
Credidit altithronū saluantē saecula regē.,
Baptismū nanctꝰ stipatᵘʳ milite denso.
Qui prius excubias seruabant carceris atri.,
Impat interea multatū morte cadauer
Surgere de nigris anima redeunte latebris.
Quod prius obuoluens constrinxit fascia nexu.
Mortuus euigilat disrūpens tartara tetra.,
Tunc p̄cibus turmae uasto crepitante tumultu
Hortantᵘʳ iuuenē uero depromere fatu
Qualit̄ exanimis furuae uestibula ualuae
Infernique nigras posset penetrare latebras.
Et rediuiuus item splendentē cernere solem
Edidit extimplo loeti decreta resurgens
Postumus (superstes) angelica prodens suffragia turbis.,
Enterū scī atrofa stimulante draconis
Martires incupas merguntᵘʳ fomite farsas.

In qb: atra picis massa flagrauerat ardens
Hec n̄ sulpureas ructant incendia flamas
& sarmentoꝝ comburunt pabula pagi
Donec in ethereas flāma prump& oras
Sed tam insontes xp̄i suffragia uallant
Licia tunc digitos oleo madentia nectunt
Quē mox ignis edax flammis combusit aceruis
Non tam̄ excussit scōꝝ torre lacertos
Enterū gipsas piris sinuata malignis
Cerula pestiferis extollit colla uenenis
Martires ad theatrū trudunt̄ reste ligato
Rictib: ut rodant scōꝝ membra leones
Nec non mandibulas ursoꝝ ferre cruentas
Coger& insontes tortoꝝ pena lacertos
Sed sec̄ euenit scīs uictoria palme
Bestia scōꝝ labris uestigiā lixit
Obseq [illegible] u p̄bens p̄das oblita recentes
Sic mutante dō mitescunt corda frenarū
Quā uis stultoꝝ torpescant corda uiroꝝ
Ut qn̄dā uates cola cū comminatce compsit
Et didicere truces p̄dā seruare leones
Post hec martyriū mercant̄ serta cruenta
Lucida stelligeri scandentes culmina celi
Aquoꝝ tumbas gelidae p̄ funera mortis
Corpore calloso deni uenere lepsi
Qui simul in sacri bab ptismi gurgite mersi
Spē & carnis sumpser̄ corde medelā, De scō ammone
Antiquo fuerat famosus tempore quidā
Legitime xp̄o famulans uernaculus alto
Quem genuit mundo clarū nilotica tellus
Terra pudicoꝝ querente lucra uirorū

Q ue uocat egipt⁹ crebris rumorib: amos
P lurima hic gessit uir tutū signa sacerdos
Q ui fuit inniτrie uertasis accola dumis
S qualida deserti ꝓcurans iugera ruris
H ic loc⁹ exinter o sortit̄ nitria nom̄
C redit̄ in mdū q̄ nom̄ secla gignant
C ausa fortune si his confidere fas est
S i fors aut fatū seu cstellatio ꝗequā est
S i parce nulli parcentes fila gubernant
M ortalis uite fusa que rotante minat̄
Q ue uehit in collo tereti uertigine molā
S ed magis arbitror q̄ sic errata reoz
H itrā pugnauit sicut corpuscula nitro
S ordib: expurgata malis & lota nitescunt
H icq̄dā offendit ẗgente tempore nilū
Q ui fecunda rigat flustris memphitica regna
H anc transire uolens obuita lintre carebat
S ed spoliare uetat carnē uerecundia frontis
C orpore ne nudo temerar& iura pudoris
T um dicto citi⁹ spumantes litore limphas
P ennigir ut ꝑpes transfert̄ celit⁹ ultra
D iscifer ut dudū mauiti tēpore uates
A ngelico raptū lustrabat chaldea regna
U t bernā dni nutrirent crustula farris
E cce puer q̄dā lacerat⁹ dente molosi
A tq: uenenato ꝑpessus uulnera rictus
U ertit̄ in rabiē fraudat⁹ m̄te sagaci
F errea quē strictis nectebant uincla catenis
H achat̄ qm̄ uagabundus passib: amens
I dento plus luxer̄ fata parentis
& ueneranda petunt flentes oracula sci
U t miseri cladem & uuln⁹ sanar& acerbū

Quē ɔsulta fer̄ tali cū uoce dedisse
Reddite nunc uiduę sublatū fraude iuuencū
& sospes soboles uobis comitat̄ amanda
Olli mirant̄ ꝗ nosset clancula furta
Quę pri⁹ obtrusis credebant gesta latebris
Actutū sceuus reddunt direpta rapinis
Sic fors euenit uerax ut uoce spopondit
Dū genitor gaudens gratat̄ sospite nato
Tempore mox alio doliū deferre poposcit
Quod duo uouer̄ alt̄ sed uota fefellit
Id circo gelida constrictū morte camelū
Perdebat gippū quo uascula ferre poposcit
Sospite ꝑ frust̄ seduerat alt̄ asello
Qui ꝓmissa seni compleuit uota benignus
Hunc uidit ferri felix antoni⁹ olim
Linqueret egregius cū carnis uincula miles
Angelicis turmis ad celestia sidera uectus
Pulchraq; ꝑpetue penetrantē limina uitę. **De scō apollonio.**
Tempore iā p̄sco fuit apolloni⁹ olim
Edidit hunc signis clarū nilotica tellus
Hic erat in quadrū uulgatus laudib; orbē.
Prebens exemplū ꝗngentib; frib; equū.
& pubertatis desertū tempore querit
Namq; ꝗnquennis mortales aufugit ultro.
Hic octena simul ɔuersans lustra peregit
Centies exorans nocturnis forte latebris
& totidē uicib; si gessit forte diurnis
Ut genib; flexis & curuo poplite patrē
Eternus oraret fretus pietate tonantis
Stuppea cui fuerant pepli uelamina texti
Donec degebat nūquā passura senectā
Claruit idcirco celebri rumore coruscans

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ham pagana p̄cul uulgi cultᷣa manebat
Qua stetit, ᵃⁿᵗⁱᑫᵘᵒ delubrū more dicatū
Inde sacerdotes crebro simulacra ferentes
Bacharū ritu longis anfractib: errant ·/
Talit ut uidit dementes forte cohortes
Fanoꝝ statuā p̄girū ferre nefandā ·
Tū fixis genib: pulsabat uoce tonantē ·
& mox stare fecit bachantes agmine ᶻtinas ·
Fundit ut nullus cū plantis p̄gerꝫ usquā ·
Sed cuncti partē uelut enea signa rigebant ·
Torrida flagrantis p̄pessi lumina solis
Dū plus estiuo torrebit tēpore titan ·/
Interea damnū dū nos unde fuissꝫ
Credula doctrine sp̄ndent p̄cordia uerbis
Mistica celestis sumentes dona lauacri ·
Aemula si p̄cib: disrumpat uincla sacerdos ·
Passib: ut p̄p̄is trames p̄rura patescat ·
& possent solito p̄gentes calle meare ·
Ille moras rupit · fundens oramina sursū ·
Dū crebris uicib: celsū pulsabat olimpū ·
Sic sator arcitenens dissoluit conpeta clausa ·
Intantū ut cuneōs uotorū compos abirꝫ ·
Purgatᵉ maculis baptismi gurgite sacro
Idola fracta fricans · & mox infrusta resoluens ·
Lis quondā pacē trudescens rupit honestā
Int credentes q̇ xp̄m corde fatentᵉ
& diffidentes q̇ xp̄m fraude refutant
Hā bellona ferox infecit corda uenenis
Arma cruenta ferens · turbauit foedera pacis
P cedunt acies densa stipante catua
Horridus exultat crudo certamine mauors ·

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cornua rauca sonant & salpix classica clangit.
Dum stimulant martem bombosa uoce phalanges.
Tum celer adueniens praefatus forte sacerdos.
Qui pacem studens. belli certamina seua
Nititur accensam fraudis restringere flammam.
& necis horrende stolidum sedare tumultum;
Sed quidam incentor bachatur mente maligna.
Qui caput. & princeps. ac pugne signifer atrox
Extiterat. dicens se numquam pignera pacis
Malle. tetram donec perpetret funere mortem;
Tunc ait audacem. depromens fata futura;
Sic tibi contingat leti fortuna cruenta.
Ceu uerbis optas crudeli calle casurus;
Solus nempe necem cernis moribundus acerbam.
Hospita cum reliqui uita funguntur ouantes;
Sed tibi post funus non prebet terra sepulchrum.
Bestia sed rabidis discerpet rictibus atrox.
& uolucrum pariter truncatum rostra lacessunt;
Sic fuit ut uerax fatur sermone sacerdos;
Funere transactum tectum sablone cadauer.
Rursum mane uident rumpente crepuscula luce
Beluis effossum funesto corpus ab antro.
& uolucrum rictus artus lacerasse nefandos;
Tum passim populi credebant esse prophetam.
Dum celer effectus rerum spectacula pandit;
Omnes certatim que fanis tura litabant.
Lurida culturę linquunt simulacra uetustę;
ic pater inlustris celebrans sollempnia pasche.
ndique deserti turmas adsciscere iussit.
que cateruatim cuneum glomerare fidelem;
hec exactis missę concentibus omnes

Fercula dū sollite peterent paupercula mise.
Vescunt̄ partē sicco nutrimine farris.
Nec ñ fasciculis. quos hort⁹ tempore uerno
Germinat exgemino cū glisert germine tellus;
Tum pius allogt̄ talicū uoce catuas;
Gredula siuere gestam⁹ pectora frs.
Hunc pcib; dñm celi q̄ regnat inarce.
& regit impiū mundidū sceptra gubernat
Pulsem⁹ partē. solamina digna petentes.
Quaten⁹ impendat iudex alimta misellis;
Nempe die festo laxant̄ frena rigoris;
Ecce dapes lautas. & munera larga ciboꝝ
Ante fores antri cernunt; mirabile fatu;
hos gestant geruli. q̄s umquā nemo uidebat.
Quāuis egipti lustrass& passib; arua.
Punica mala uident. granis crocisq; referta.
Botros. & ficos. ac plures ordine tortas;
Cernit̄ hic & iā palmeti dactilus alti.
& mel lentescens cerarū machina clausū.
Atq; fauū croceū destillans flumine nectar.
& simul ubertim candescens lacte colostrū;
his gestis. geruli pparant abscedere rursū;
Ast olli xp̄o coeperunt reddere grates.
Fercula q̄ dapib; largus compleuit opimis.
Vsq; diē p̄ēnti quē dicunt noīe costen;
Sic ds̄ omips̄ qui cuncta latentia noscit.
Dilecus ppos tantis pascebat alumnos;
Iam famis egipti multauit clade cohortes;
Ecce cateruatim densis uenere maniplis.
Vt partē miseri peterent alimta ciboꝝ;
Tū tres expendit sportas cū pane refertas.

Quas pri(us) exorans palmas palma benedixerat alma;
Bis binis exin nutriunt mensib: omnis.
Ut numquã penit(us) farris fragmina negar&;
Hec tam exhaustis cessass& sportula crustis;
Sic quoq: naturã pinguis cumulauit oliui.
Ut quondã eli(a)s legit(ur) cumulasse ppheta.
Lenticule crassũ fecundans ore liquorẽ; De scõ hieronimo prbo.
Ecce sacerdotis pandã pconia lauti
Emeritũ dũ sci pulsat penetralia cordis
Cuius quadratũ crebrescit fama porbẽ
Atq: pextremas fulget prudentia metas
Qui fuit intpres & custos uirgo pudoris
Ebrea romanis uertens oracula uerbis
Nam rudis & prisce legis patefecit abissum
Septuaginta duos recludens bargina biblos
Quos nunc sacratis describit littera kartis
Insup elicuit tractatus iure stupendos
Atq: pphetarũ cõmtis clancula certis
Dicta retexebat pandens misteria rerũ
Inclit(us) hic constat sedis psecla magister
Que nc pmundũ scribunt(ur) rite quadratũ
& licet inlustris lectorũ turma porbẽ
Eusebio genitore satus ceu pdidit idẽ
Enumerans ueterũ uulgata uolumina patrũ
Exquo saluator nr̃e cunabula carnis
Sumpserat interris emundans crimina secli
Quando crucis gabulũ sacrato corpore scandit
Xgen(us) humanũ pollutũ fraude maligni
Ulnera ppessus purgauit sanguine rubro
Quis tanto studio geminarũ famina legũ
Uit tam sollerter rimari nitit(ur) umquã

Ceu meditat' erat sacros didasculus idē
Ut psalmista canit noctesq; diesq; libellos
Emulus idcirco pollutus peste liuoris
Rictib; horrendis uatē lacerabat eundē;
Faucib; inmitis sic gl̄a carpit' atris.
& laus almorū multat' fraude malorū;
Hamq; canes crebro stipant latratib; aprū.
Undiq; uallantes densa cingente corona;
At ille infestos dispgit dente molosos.
& uoti compos saltu regnabit in alto; De sacris uirginib;.
Iā nunc almorū de scripta laude uirorū.
Candida uirginitas paradisi cara colonis.
Quis dedit ut mundus celebr& p̄conia uastus.
Supp̄mis donec sēluant' secula flammis.
Dū colles ut cera fluunt. saltusq; liquescunt.
Immo p̄ mundū cū cesset cyclus olimphi.
Clarius ante thronū scōrū serta uirescunt.
Tempus adest sacras metris uulgare putrescunt (choreas.)
Qualit' integritas uirtutū culm̄ adeptis
Uirginib; dederit nitidas gestare coronas.
Dilicias secli quę temnunt corde p̄fanas.
Fetida pomparū linquentes gaudia sortū.
Ut dn̄m lucis deuota m̄te sequant'
Agnū uirginea spissū cū forte catuns
Stipat in etherio celorū culmine t̄ma.
& grex cū pastore pio gratabit' albus
Purpureus uernant qua campi florib; arua.
& lupus horrendis n̄ frend& rictib; atrox.
Pascua nec norunt crudelis dampna latronis. De sc̄a maria.
Sed pacis iugit' perpes concordia regnat.
Nunc igit' casto ueneror rumore (sermone) mariā.

V ersib: egregiis uictor uenerare puellā·
C ui mund⁹ merito celebrat p̄conia totus·
Q ue fuit israhel claro degermine gentis
D isponsata p̄co fecunda puerpa uirgo;
S ed ds̄ omips̄ quadrati conditor orbis·
A quo p̄cessit p̄sentis machina mundi·
C ui secreta patent exalto culmine cuncta·
Q uiq: abstrusa suo plustrat lumine terra·
U irginis intemeratā caste p̄cordia uidens·
M aluit ut plē pepisset uirgo supnā·
S ordida quiueniens dempsisset crimina mundi·
D ū delubra [templum] dedit xp̄o atq: sacella pudoris·
Mox genuit lumen delumine patris·
E xuerat [ut] mundū, furua caligine xp̄s·
Qua gen⁹ humanū tetro torpebat inorbe·
U sque° clarifici, [luxerē] lumina solis·
D equo iā dudū cecinerē uerba p̄phete;
H ec inquā uirgo celesti pignore feta·
E didit exaluo saluantē secla regē·
I mpiū mundi solus q̄ iure gubernat·
U t dudū angelico discit uirguncula fatu·
C ū pat̄ altithronus gabrihel misisset abastris·
H ec fuit egregiū quā pinxit carmine uatis·
I erusolimis quondā diues regnauit in aruis·
H ortus conclusus florenti uertice uernans·
F ons qq: signat⁹ celesti gurgite pollens·
N ec n̄ et turtur tremulus cui p̄sonat infit
A ngls· ensobolē generabis uirgo p̄hennē·
A tq: puerpiū partura puerpera gignens·
F ilius altithroni fausto uocitetur periū·
P̄s ecelo uenit et scissimus inte

Virt exce tio confert umbracula cordi;
Patris obumbrauit te uirgo celsa potestas;
Quo dicto matris turgescunt uiscera fetu:
Qui genitus mundum miseranda labe resolutum.
Atque crucifixus scelerata piacula dempsit; De sca
Porro ceciliae uiuacem condere laudem cecilia
Quae ualeat digna metrorum pagina uersu.
Quae sponsum proprium conuertit dogmate sancto.
Mellea carnalis contempnens ludicra luxus.
Bassia dum potius dilexit dulcia Christi.
Candida praepulchris complectens colla lacertis;
Quamuis armoniis praesultent organa multis.
Musica pierio resonent & carmina cantu.
Hon tamen illexit fallax praecordia mentis
Pompa profanorum quae nectit retia saecli
He forte paradisi ad gaudia miles
Talibus interea compellens uocibus infit.
Dum secreta concessa petunt concessa lege tororum;
Angelus en inde superis tranauit ab astris.
Hic me patronus caelesti foedere fulcit.
Ut nequeam prorsus quoquam carnalis amare;
Namque meum iugiter conseruat corpus meum.
Ut nullus ualeat spurca succensus amore
Contrectare mea probroso crimine membra;
Sed mox angelicis ulciscens uendicat armis.
Qui me pollutis nituntur prendere palmis;
Sic deuota deo conuertit femina sponsum.
Hec non & leuirum soluens errore uetusto
Donec credentes sumpsissent dona lauacri;
Facti municipes in summis arcibus ambo.
Martires effecti carnis tormenta luentes.

Siciliae tellus quam vallat caerula ponti De sancta Agathen.
Fluctibus et rabies pulsat procella salsis.
Edidit Agathen christi famulatibus aptam.
Accola quam siculus famosa laude frequentat.
Quae se divinis fulcebat talibus ultro;
Iam pubertatis florebat tempore christo.
Divitias mundi conculcans mente caducas.
Omnia saeclorum mox ornamenta relinquens.
Et sequitur dominum devota ~~mente~~ iuvencula christum;
Quis vel poenas verbis enarret acerbas.
Aut mortis valeat clades effarier atras.
Quas tunc intenens perfert virguncula membris.
Horrida vulnifici patitur discrimina ferri.
Quod castum lacerat corpus mucrone cruento.
Pectora virgineis fraudantur pulchra papillis.
Purpureusque cruor stillans de carne fluebat;
Sic quoque carnifices torrebant igne puellam;
Nec fuit in poena simplex vexatio carnis.
Sed triplex poena torquet strictura lacertos.
Dum rogus ardescens. et rubrae fragmina testae.
Nec non rigidi crudelis sectio ferri.
Membra cruentabant spurco sine crimine culpae;
Tum pater omnipotens devotae virginis altor.
Astris aethereis deuxit lumina trinis.
Eminentem indolis gaudens spectare triumphis;
Mox dedit auxilium clemens defensor egentum.
Fortior ut fieret trucibus torquentibus illam;
Post haec martyrium mercatur sanguine serta.
Perpetuas regni sumens ex carne coronas;
...nique post obitum signorum non vacat expers.
...a liberet in tumba pausarent ossa sepulchri.

& sacer astrifera gauder& sps arce
Tempore nā qdā feruescens ignib: ethna
Torrida flāmiuomis trudebat sulphora
Tunc ruit inpceps ambusta cacumina linquens.
Congeries lapidū. liquefactaq: uiscera montis;
Tū siculus cultor flāmarū fulmina cernens.
Ignib: opposuit scām cū corpore tumbā.
& dicto citius sopiuit damna focoꝝ.
Unde trinacrie (i. sicilie) tellus exultat inęuū; De scā lucia
Cū stolidi pceres q mundi regna regebant
Martires inmerito multarent carne necarent.
Seu poti fuso decorarent sanguine scōs.
Passuros int fuerat uirguncula quędā
Lucia. quę dnm dilexit credula xpm;
Quā de stirpe bona. & claris natalib: ortā.
Nonnulli iuuenū thalamis adsciscier optant;
Sed sacrata dō fędus sponsale reliquit.
Mores obcastos & celi regna lucranda;
Hec matrē monuit fessā languore cruento.
Tanger& ut tūbā qua clausū uirginis almae
Agathę corpus placida sub morte qeuit;
Femina ceu qndā fluxu uexata cruoris.
Occulte xpm tetigit qua fibria pepli
Curauit medicans dno donante salutē;
Sic igit genetrix scā uirtute sepulchri
Claudebat patulas extemplo credula fibras.
Ut nūquā fluer& uenarū riuulus ultra.
& dicto citi siccar& sanguinis undā;
Tunc ples cepit uerbis narrare parenti.
Qd uell& ingit xpo seruire pudica.
Atq: toꝝ sponsi mall& contempnere uirgo.

A urea gemmate linquens crepundia pompae
U tq: ꝑegrinis dar& ornamenta ꝓcoꝝ
P aupib: stipē tribuens & munera mancis
T hesaurosq: suos subceli conder& arce
F ilia mox matrē fatu correxit amico
C redula uirgineis pandentē pectora uerbis
U t simul offerent dites patrimonia xp̄o
Q d dū conptū uulgi sermone crebresc&
A tq: fatigant̃ sacris rumorib: aures
T etrica mox sponsi feruent ꝑcordia felle
G orgoneis infecta malis ꝑuirgine adempta
Q uā sibi saluator sponsam copulauit adultā
S anguinis arratā congrēns dote puellā
I gescunt populi limphatica corda furentes
R ingit̃ & consul dira pascasius ira
D ū altcaret̃ dup cū uoce tirānus
A xp̄o sponsā nitens auferre uenustā
C ū nec sermonū stimulus cedebat acerbis
N eu blanda flecti leonū fraude ualebat
Q uā lib& adtetrū traheret̃ fune lupanar
A tq: boues parit̃ trusissent restib: almā
Q uāquā tortores arsarent igne ᵗᵉnellā
I nquo nigra picis nec n̄ & pinguis oliuo
F lumina terrifico crepitabant torre pyrarū
U t magis horrorē sentir& uirgo beatā
P lurima dū flāmis augerent pabula pagi
S ed cito uexantis cedebat machina poenae
I nnocuis prune coxer̄ mēbra fauillis
D efensante dō flāmasq: fugante rogoꝝ
unc igit̃ morbo mitis cruciat⁹ acerbo
C ontulit obꝓbriū iudex auirgine factū

Candida sed rigido uiolabit uiscera ferro
Purpureus cruor extemplo carne manauit
Hec tam exultat seuus de morte tirannus
Heu gratatur ouans per Christi uirgine cessa
Sed siculi nexis stringebant colla catenis
Nodatis merito nectentes brachia uinclis
Sic reus aduenit romanam consul ad urbem
Ut uindicta grauis noxam puniret inormem
Dum cruor insontis cum sontis sanguine fuso
Ulciscebatur digne pro talibus ausis. De sancta iustina.
Hic quoque iustinam modulabor carmine castam
Aurea uirgineo lucrantem regna pudorem
Que terrena tori disrupit uincla iugalis
Florida mundane calcans commercia uitae
Huic procus inlustris prauo succensus amore
Nectere non cessat uerborum retia frustra.
Sed cum tale nefas gestiret mente malignus
Ut sibi forte foret dotalis uirgo per euum
De quo posteritas esset uentura nepotum
Sed cum tale nefas gestiret mente malignus
Nec tam insontem posset peruertere fallax
Uirginis aut fibras cecis infundere flammis
Temptat egregiam magicis maculare uenenis
Tum famosus erat ciprianus fraude fugaci
Doctus inhorrenda sceleratorum arte magorum
Qui tunc auxilium spondebat ferre petenti
Plurima scematicans sacre molimina menti
Inuitantum ut diris certaret demonis armis
Quos magus adsidue strofosus misit ad almam
Ut pia pulsarent stimulis precordia stupri
Sed cum uirgo deo spreuisset friuola carnis

Livida tetrorum confringens tela latronum
Credidit altithronum saluatorem scita Christum
Ad dominum tota conuersus mente fidelis
Penituit tandem magus idola spurca relinquens
Ex Christo uirgo quid posset ferre pericli
Quae numquam ualuit superari mille nocendi
Artibus incesti sed fugit crimen iniquus
Post haec imperium regeret cum Claudius orbem
Impius edictis sanctos crudelibus urgens
Heu scelus ut Christum damnati uoce negarent
Nolentes hic sectari iussa tiranni
O quam dura necis grauiter tormenta luebant
Tunc iustina suum ferro subponere collum
Sanguinis dum riuos non horret fundere fibris
Sic geminis felix ornatur uirgo triumphis
Martira cum roseis rubuit ueneranda coronis
Candida uirgineis florebat femina sertis
Cum qua martirii meruit uexilla cruenti
Crudis athleta dei Ciprianus fuso cruore
Siquidem poli pariter scandebant sidera sancti
Ut prius dira necis pariter tormenta tulerunt;

De sancta Eugenia.

Eugeniam porro claris natalibus ortam
Gemmam uirgineo rutilantem stemmate rubram
Quis digne indoctus metrorum uersibus usquam
Rusticus explanet cuius praeconia passis
Laus subcelebret subceli cardine mundus
Atque supernorum reboat concentibus aula
Denique baptismi nondum cunabula sacri
Suscipiens Christum miro uenerata amore
Intantum ut proprios dempsisset femina crines
Caesariem spreta sumens signacula Christi

A c sexū simulans possꝫ tonsura uirilis
H ac ratione rudi sic occultare latentē
N amq; crucē dn̄i sincera mente uirago
G rata labunda uehens basternā linquit inanē
P ergere cū pueris artis q̄s arte fefellit
Y t remeare queat prudens ꝑcelina uirgo
P assib; & ꝓsperis scōꝝ limina lustret
P ontificēq; petens baptismi lucra capessꝫ
P rotin' adsedes uenit basterna relictas
Q uā ut creuere simul spretā remeare parentes
P ectora ferratis riguerē marcida curis
P lurima tunc etiā fortune casib; actā
T urma ꝓpinquoꝝ questus ꝓpectora ꝓmit
S alsaq; ꝑ palpebris effundit flumina fluct⁹
T ristia roriflu is ex pectant imbrib; ora
T ū bino spadone fuit comitata uirago
S uspicio ut nullā possꝫ generare querellā
H anc ds̄ insontē pius auxiliator egentū
C lementis dextre clipeo ꝓtexit inermē
Y t cecinit dudū famosūs carmine uates
N am mentita fuit strofosis lingua loquelis
C riminib; stupri nitens damnare puellam
S ed pat̄ omīps q̄ cuncta latentia noscit
Y irginis int acte uoluit monstrare triūphos
A uctorē sceleris poplo ꝑsente reuincens
S icut matrona stimulis agitata malignis
I nlustrē xp̄i famulā sermone ꝑcaci
D eformare studet nature iura rescindens
S ic iterū infelix plebis uallante corona
M agna cachinantū paterē ludicra uocū
P lecterꝫ & merito uultus confusio noxae
Y t nūquā dicant gentes ubi ē ds̄ hoꝝ

De sancta Agne.

Floruit inmundo quedam uirguncula Christi
Agne cui nomen prisci dixere parentes
Inclita hec fuerat flagrans uirtute pudoris
Aetatis decimus necnon et tertius annus
Fluxerat in terris cum primo glisceret euo
Inluuiem mundi contemnens corde nefandam
Sed procus inlustrem praefecti filius Agnam
Qui famosus erat regali fasce togatus
Subnixis precibus thalamis adsciscere nitens
Aurea cum rubris offert crepundia gemmis
Nec non argenti spondendo plura talenta
Nititur intactam donorum fallere uisco
Sicut auem necat nodosis retibus auceps
Sed mox loetiferam sensit uirguncula cladem
Crebris hauriset si spurcas aure loquellas
Aut pulsaretur probrosis uirgo labellis
Muscipulam metuens spreuit sermone petulcum
Nam sponsum potius spondebat se fore Christi
Virgineo semper seruantem federe corpus
Qui sertis subarrauit cum dote fidei
Anulus et cuius sacrarat membra puelle
Plurima quapropter patiens discrimina uirgo
Pertulit in terris insons ergastula tetra
Sed pater aspectans certantis bella puelle
Arbiter horrendas discussit carceris umbras
Et clarum e celo lumen de lumine fudit
Uirginis ut tenebras non ferrent lumina furuas
Truditur ad tetrum scortorum casta lupanar
Quatinus incesti fuscetur crimine uirgo
Atque probrosis notetur uita loquellis
Que infamare student uernare nomina Christi
Ut lacerare solent latrantes fauce molosi

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Tunc paus adueniti densa comitante caterua
Garrula uerbosis contorquens spicula labris
Q᷑ et sua dispiceret castis conubia uotis
Sed dns insontes q̃ semp̱ iure triumphat
Iure celestis punit mucrone reatum
Nam dicto citius crudeli funere uitã
Liquerat horrendi contingens tartara ditis
Qui scãm uoluit maculoso ledere gestu
Mox igit᷑ p̃cib: disrupit uincula mortis
Pallida purpureo restaurans m̃ebra colore
Que multata prius torpebant frigore leti
Quatenus inde forent laudis p̃conia xp̃o
Unde prius fuerant spurcis ludibria uerbis
Nã constantinã sanauit tumba sepulchri
Et sarcofagus qua pausant membra puelle
Ut merito posset regnantis filia regis
Aetno regi regũ q̃ regnat membra
Reddere magnificas purita sospite grates. De scã
Virgo dicata dõ florebat tempore p̃sco tecla
Nõie hanc teclã ueteres dixere p̱phete
Que conuersa fuit sacrato dogmate pauli
Et xp̃m sequit᷑ conubia facta relinquens
Uirginitatis amor flagransi corde puelle
Dulcia mundane spreuit c̃sortia uite
Inqua fundauit celestis grã m̃te
Secula quã penit᷑ numquã mollire ualebant
Durior ut ferro foret adtorm̃ta cruenta
hanc pater et genitrix pactis sponsalib: ambo
Ad stirpẽ generis satagebãt dedere nuptis
Sed m̃s uirgineis ardescens torrida flãmis
Gurgite mundano p̱rfusa tepere nesciit

Quã uis uerborũ pariterq; imbre parentes
Sicut nimbosis stillabant aethera guttis
Vulcan' late feruebat torrib: atris
Vt uiso go felix febret tortrix rogoꝝ
Consumpta pia falso sine crimine uita
Tali femineã sortes molimine spinã
Excruciare student membratim quaten' ossa
Si fieri posset uacuarent cura medullis
Sed dñs eťna defendit abarce puellam
Vt uoti compos flammas euader& ignis
Trudit̃ ad rictus uirgo laceranda leonũ
Diris ut rodant muliebres morsib: artus
Bestia sed sacrũ ñ audet carpe corpus
Defensante dõ deuote membra puelle
Dũ tenere carni ꝯnusquã sponte pep̃cit
Sic sator electis cũ mundi scãndat certent
Aurea celestis largit̃ p̃mia regni
Hec sup̃na sue decorauit tempora uitae
Purpureo scãm p̃fundens sanguine carnẽ
Martyra ppetui dũ scandit limina caeli

De scã eulalia

Eulaliã p̃se uulgatã laudib: olim
Metrica nunc studeant uenerari carmina scãm
Que mortale nihil uano dilex̃ amore
Nec quicquã inmundo satagit p̃ferre tonanti
Sed cunctas partẽ pompas contempsit opimas
Funditus ut spretis ceni squalentas adinstar
Diuicis gazę sequeret̃ libera xp̃m
Hic thalami luxus & gaudia blanda toroꝝ
Atq: caducoꝝ sortẽ dispex̃ honoꝝ
Quatenus incelis caste uirtutis amator
Arbit̃ om̃ips impendat p̃mia uite

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Quis solet assiduus custos armare triumphis
Militibusque suis portam reserare per ethram
Dum uincunt sancti fallentis prelia mundi
Atque coronatas gestant uexilla manipli. **De sancta Scolastica.**

Tempore gothorum fuerat uirguncula quedam
Que proprium ex scola sumpsit scolastica nomen
Hanc deus ubertim celesti munere ditat
Aurea uirgineo lucrantem premia uoto
De qua hoc papirum uitae rumusculus alme
Deuulgare solet late qua tenditur orbis
Quod fratrem sibimet germano federe iunctum
Subnixis precibus gestit conpellere uirgo
Quatenus accipiens sacrorum dulcia noctu
Fercula librorum et sancti conuiuia uerbi
E quibus adfatim saturantur pectora plebis
Atque saginantur sanctorum corda uirorum
Sed fidus precibus frater non flectitur ullis
Quinimmo sanctam contempsit uoce sororem
Tum uirgo Christum pulsabat corde benignum
Ut sibi dignetur uulnus sanare pudoris
Mox igitur celum nimboso turbine totum
Et conuexa poli nigrescunt ethere fusco
Murmura uasta tonant flammis commixta coruscis
Et tremuit tellus magno tremebunda fragore
Humida rorifluis umectant uellera guttis
Inrigat et terram tenebrosis imbribus aer
Complentur ualles et larga fluenta redundant
Tunc mansit nolens quod pridem sponte negauit
Quod germana petit deplorans anxia curis
Sic deus auscultat deuotam rite rogantem
Quam libet a nullo solandi uerba capessant.

Nobilis inroma uix pulcherrima uirgo De constantina
Constantina noue p̄bens spectacula uite
Omnib: integre q̄ conuersarier optant
Lurida linquentes ueteris contagia uitae
Hec inquā uirgo celesti freta patrono
Contempsit mundū felix [erased] cū flore uirentes
Aridae ceu palme p̄iecta p̄ipsema squalent
Utq: magis stupeas rumorē aduerte parentū
Nā pat̄ augustae regnoꝝ sceptra gub̄nans
Impiū mundi xp̄o regnante regebat
Qui constantin⁹ sortit̄ nom̄ ineuum
Hic sobolē scām miro dilexit amore
Dū uitae merito late p̄conia cursant
Quā pat̄ intactā sum̄⁹ sub dote spopondit
Felix uirgineis cū iā pubesceret annis
Namq: p̄co fuerat q̄ n̄ p̄stantior alt̄
Regib: exceptis mundū qui iure gub̄nant
Disponsata p̄co pactis sponsalib: arre
Sed dīs integrā satagens seruare puellā
Satrape mentē stimulis compungit acutis
Fundit⁹ ut pompas secli seruaret opimas
Mallet & immunis regi famularier alto
Diuitiis mundi quā opulentis degere diues
Cui sic euenit miranda salutis origo
Tempore nā quodā diris exercit⁹ armis
Scithic⁹ aduentens densa stipante caterua
Hostib: innumeris traciā uastabat inertē
Cū gener augusti uallat̄ milite paruo
Moenib: inclusus mox p̄pugnacula scandit
Armis diffisus seuo grassante tumultu
Esset ut horrendo crudescens mortis imago
& desp̄at⁹ torperet miles inurbe

T unc c̄sul paulo nec non hortante iohanne
O cius excelso deuot⁹ uota spopondit
U t saluatori reliquū seruir& meuū
X picola clar⁹ dilubra uetusta relinquens
S i popli strages & seua picla duelli
P rotin⁹ auferr& solita clementia xpi
T empiē reddens discusso t̄bine belli
Q ue cū dicta forent spondentis uoce sequestra
E xtemplo xpi sensit oracula p̄tor
C elicolis supis mox defendentib: urbē
A emula dū passim uerter̄t terga phalanges
F ace salutiferis poplm stipante cat̄uis (coronis)
D eniq: dū uoti remeasset c̄pos inurbē
C ompta triūphoꝝ sortit⁹ labara p̄ceps
I nclita romanis reuehens ex hoste trophea
S eruoꝝ decies q̇ngentos liberat heros
H oc est bernarū famulantia milia q̇nq:
P articipes faciens romanis ciuib: om̄s
H ec petit augustū pactā sibi reddere sponsā
C oniugiū penit⁹ famusū sponte recusans
S p̄nit opū nodos mundiq: relig̃t habenas
U t paup xpm miles sequeret̄ egentē
I am factis conplens scriptē dicta docentis
U ota uouete dō reddentes debita pacta
S ic ds̄ omips famulā ptex amantē
U ocib: adsiduis pulsantē regna tonantis
U t se seruar& sator integritatis amator
L urida linquentē seui colludia luxus
P lures nā xpo c̄uertit dogmate turmas
E xemplo simul & celeri rumore coruscans
U beri⁹ pandunt gemine q; forte sorores

Attica & arthemia pretoris sanguine creta
Que gallicanum uoctabant secula prisca
Prefatas cuius soboles regina monebat
Uirgineum castis ut seruent gestibus euum
Florida que partum meruere tropea pudoris
Dum mundum linquunt transacto tempore uite
& fauste properant ad celi sidera sursum. De sancta eustochia

Nec minus inclita rome tiruncula christi
Floruit eustochium uenerande filia paule
Infula quam nitidae comebat casta iuuentae
Legibus angelicis seruantem iura pudoris
Quamuis blesellam sceti fortuna sororem
Nectet ad thalami copulam tedasque iugales
Uincula conpactorum passuram blanda tororum
At tam ereptum sic luxit sponsa pudorem
Cum uir mundane clausisset lumina metam
Plangere ceu solet ablatum matrona maritum
Anxia dum quereret singultu funera sponsi
Hos igitur threnos [lamentationes] quos mundi fata facessunt
Loetifer & morbus crudeli calce lacessant
Eustochium lacrimis uirgo non sensit amaris
Mollea mundani temnens contagia luxus
Aspidis ut morsum spernebat basia buccis
Dulcia sed christi compressit labra labellis
Oscula dum super defixit limpida sponso
Ut cecinit quondam famoso carmine princeps
Qui sceptrum regni solimis erexit in aruis
Personam christi sponsali dramate sumens [id est mutatio personarum ut Cantica canticorum]
Sic inquam uota uixit uirguncula compos
Ut merito fama reliquum celebretur in euum
Cum sacer interpres conscripsit opuscula plura

Qui rudis et vetitis digessit famina legis
Ebrea romulidis vertens oracula linguis
Nec non argolicas italo sermone loquelas
Idem translator biblis opulentus opacis
Transtulit in latium peregrina volumina pandens
Thesaurosque simul bibliorum forte pelasgos
Edidit in lucem quos bargina texerat umbra
Clavibus ausoniae verbi dustella resolvens
Romanum praeterea comptum sermone polito
Ad famulam Christi scripsit didasculus idem
In quo pinguntur caste praecordia vitae
Qualibus integritas ornetur candida sertis
Inmunes artus servans sine sorde petulca
Sic soboles paule degit lectissima virgo
Donec supremam clausissent secula metam
Aurea dum propere penetrarat regna polorum
Spiritus ad superas anima remeante catervas. De sancta metriade

Sic quoque metrorum crebrescat laude per aevum
Demetriadis honor sacratae virginis almae
Quam libie et europe faustis natalibus ortam
Plurima cum densis celebrarent agmina turmis
Punica sceptra tamen preconia sancta stupescunt
Virginis egregiam vulgo mirantia famam
Sic enim lichinus modium non cluditur umbris
Summa sed potius fulgescens arce locatur
Omnibus ut radiat clara cum luce coruscans
Sic sacrata deo casto virguncula sexu
Vixerat interius celesti freta patrono
Inclita hec fuerat generosa stirpe parentum
Nobilibus titulis vitae cunabula sumens
Sed tamen ante deum multo generosior extat

V irtatū meritis rutilans uirgēma coronae
P ulchra comis cirrisq: decens & candida uultu
F ronte cap rabat frugalis uirgo tonantis
h anc opulenta sibi certatim ĉma peonū
F ormosā specie thalamis adsciscere gestis
P lurima dū felix ditis patrimonia gazae
P ossid& obrizū & gēma fulgente metallū
A c segmētata fulgebat ueste uirago
I nnuba sed uoluit dotales linquere pompas
& superi poti⁹ sponsi lentescere labris
S ua uia conpssis impendens oscula buccis
H anc nup legi facundo grāmate biblū
Y irginis eximiā q̄ scribit cōmate uitā
V t pcib: genetrix subnixis scā poposcit
C ū pia transportū pulsar& certa magistrū
S criber& ut soboli doctrinā rite supnā
Q ualē incordis thesaurū condat acerra
V irgineū seruans stupri sine sorde pudorē De trib: sororib:
T empore q̄ rigidos seui tormta tyranni chionia hirene
Athletas xp̄i cogebant ferre cruenta atq: agape.
T res simul inlustres sumpser̄ forte sorores
S plendida purpureis plectentes serta coronis
D ū simul integritas candens & passio rubra
V irginib: xp̄i cumulabant p̄mia dupla
Q uarū ppsā descripsi nomia dudū
I mpi⁹ augustꝰ q̄ mundi regna regebat
H as xp̄i famulas nuptas adsciscere iussit
P lurima sacratis pmittens dona puellis
S i mallent omīs cōsortes ēē peoꝝ
N obiliū pulchra fungentes dote uiroꝝ
S iū nollent ritū complere iugalē

Mox tormĩta iubet scās pferre puellas
Lurida pas'suros strictas ergastula claustris
Inq; b: exigue capent nutrimina crustae
Sed tam insontes felix anastasia bernas
Pascere non cessat pbens alimta misellis
Que stipẽ questus simul et patrimonia gaze
Martirib: confert mortis discrimina passis
Illius idcirco deuulgant secula famã
Et rumor laudis ppes crebrescit meuũ
Que contempta sui spurit patrimonia sponsi
Et seq̃t dnm neglecta sorte mariti
Pertulit idcirco poenas matrona cruenta
Quas nunc incartis bibloꝝ digerit ordo
Et legit̃ felix descriptis passio scedis
Annua dũ redeunt celebrandis tẽpora festis
Deniq; pdictas germana mte sorores
Dũri tortores ducunt e carcere caeco
Quas simul aspiciens formosis uultib: atrox
Preses dulcitꝰ spurco succendit̃ igne
Luxurie stimulis et caeco correptꝰ amore
Plurima tunc pellax spondebat dona puellis
Si mallent animo nutũ complere nefandũ
Sed famulas xpi ptex parma pudoris
Spicula luxurie spnentes corde pfana
Sed nocturna qes cũ fessos occupat artus
Dulcia dũ famule cecinissent carmina xpo
Odis psalmoꝝ pulsassent ostia caeli
Audet atrax scã spurco flãmatꝰ amore
Audact̃ cellã stolidis inrũpere plantis
Sed pstante dõ cecat̃ corde malignus
Basia cacabis dũ stultꝰ tradidit atris

Sic ollis niger sic furua sartagine teter
Per totā noctē p̄sens diludit̄ amās
Defensante dō sacrasq: tuente puellas
Egredit̄ tandē infelix gurgustia linquens
Quē scelerū socii nequeunt cognoscere fronte
Sed p̄cul abscedunt uasto crepitante tumultu
Linquentes laruā furuū fantasma putabant
Ham p̄prias acies fauor cecabat iniquus
Ut solus rebulā scrofae n̄nosset adult̄
Cernere q̄ reliqui q̄reunt sine fraude maligna
Tum p&it augusti dem̄s sufragia questu
Uindic& ut flagris uernarū crimina sontū
Quo miso p̄ceres densa stipante cat̄ua
Cū colaphis cedunt &l ento uimine flagri
Ut p̄cul effuger& facies larbata nefandi
Ducit̄ ad p̄priā famulis comitantib: aulā
Moxq: dieitelle resonant singultib: aedes
Dū cernunt dn̄m picea fuligine rictū
Autumant incassum fretas uirtute magoꝝ
Hoc sibi clasma tetrū sacras gessisse puellas
Id circo peblis iussit fraudare puellas
Pascer& obscenas ut nudo corpore uisus
Quos prius in latebris fraudis fantasma fefellit
Sic ds̄ exalto q̄ scōs iure triumphat
Cū forti famulas dextra defendit inermes
Ut nullus poss& membris auferre ciclades
Uento ad extremū princeps sisinni' atrox
Ut famulas xp̄i si nollent tura litare
Nec di lubroꝝ rit' offerre p̄fanos
Insontes parit̄ crudeli morte necaret
Sed nullus ualuit scās t̄rore minarū

Quamuis certenis plagis incumberet atrox
A xpi cultu mentes disoludere fixas
Tunc geminas iussit flamma crepitante cremari
Que sic orantes potius quam damna ferentes
Angelicis ulnis ad celi sidera scandunt
Tertia sed sequitur cuneum in supra supernum
Tramite dissimili tendens ad premia uitae
Spicula dum rapitur longis exempta faretri
Uulneribus crebris occumbens saucia uirgo
Purpureusque cruor tenera de carne cucurrit ;;; De felice & rufina ·
Preterea geminas diuulgat fama sorores
Romae sortitas prime cunabula uitae
Nomine nempe prior felix · rufina uocatur
Altera posterior florens de aetate secunda ··
His pater asterius nec non aurelia mater
Nobilium pulchra consulunt dote procorum ·
Sed tamen inlustres sponsalia iura recusant ·
Cunctaque fallentis mundi patrimonia spernunt ·
Ut sponsi thalamis celi qui regnat in arce
Iungantur igitur qui floret pulchra iuuentus ·
Et numquam adgreditur rugis sulcata senectus
Harum igitur sponsi neglecto tramite xpi
Errorum anfractus salebroso calle sequuntur ·
Quamuis ante fidem gestarent pectore puram
Idcirco sponse temnentes iura procorum
Urbis romane linquunt fastigia celsa
Ut tempestate tranquilla mente nescirent ·
Quam rea sponsorum concinnant famina sortum
Namque petunt partem bastinis proxima nota
Que per populi intuscie felices parte regebant
Sed rursus romam sponsis perdentibus ambae

Missis militib: ppe ducunt̄ adurbē
Squalores partē passure carceris atros
Tunc rufina soror dictis parere nefandis
Rennuit ut uetitū fanis offer& honorē
Cedit̄ id circo cū lentis femina flagris
Ut soror aspiciens mollescat m̄te secunda
Verbera dira pati cū scōs cerner& artus
Sed secus euenit q̄ tortor credidit atros
Dū nutabundūs n̄ fat̄ uirgo loquellis
Hā constanti arte numquā tremebunda secunda
Adfer cuncta simul nob tormta cruenta cruenta
Ignes & macheras & rubras uibice uirgas
Restes & fustes & dura grandine saxa
Cerula sanguineos arpagans uulnera riuis
Qt̄ tu poenarū genera crudelit̄ inferś
Ast ego tanta ferā uicto tortore tropea
Quot tu concinnas crudis discrimina loeti.
Tot nos insupa nubierabim⁹ arce coronas
Tunc tētū carcer latrīne luminis exps
Passuros claudit fumoso stercore poenas
Sed splendor lucis radians abarce poloz
Furuas extinguit latebrosi carceris umbras
& foetor fumi ut turis flagrantia spirat
Post hec intermas ambusto torre calentes
Ambas trudebant diuine numine fretas
Sed tam intermis crepitantes fomite flāmas
Protinus extinxit celestis rore potestas
Artus uirgineos sic tex̄ parma pudoris
Ut n̄ innocuis lesiss& carbo fauillis
Sed fax & fomes & dempto pruna uigore
Ne q̄quā ardentes sopito torre tepebant

Tu̅ famulas tortor sacratas impat atrox
Pondere cu̅ scopuli collu̅ constringere nexu
Albeus ut tiberis mersiss& gurgite glauco
Quas pri⁹ exusti n̄ audent urere torres
Sed famulas xp̄i uectabant cerula flucti
Frigida cu̅ uitreis stupuer̄ flumina flustris
Corpus uirgineu̅ du̅ nat ceu planca carina
Adripas remeans rursus cu̅ sospite uita
Tunc iussu rigidi truculent̄ principis eque
Sanguine purpureo sc̄aru̅ membra rubescunt
Ambe martyrii mercantes serta cruenta
Hec n̄ uirgineos sumpser̄ iure triumphos
Rura relinquentes celoꝝ regna capessunt
Quāuis ossa tegat tellus & tumba sepulchri
Arcus includat pxp̄o funera passos
Donec scintillans exurat secula carbo
At tam̄ adceli scandunt spiracula sedes
Absq; chao densis gestantia labara ẗbis
Quando catuatim uallant celeste tribunal;

De sc̄a anatholia & uictoria.

Tempore q̄ deci⁹ triq̄dru̅ rexerat orbē
Militib; xp̄i moras discrimina patrans
Extitit inroma binaru̅ forte soroꝝ
Fama pp̄ulis pulsans rumorib; aures
Quas nullis potat torm̄tis uincere tortor
Quā libet insontes multar& cede cruenta
Ut uite auctorē reflexa m̄te negarent
Alta degeminis felix anatholia dicta
Altera sed gestat ueru̅ uictoria nom̄.
Has igit̄ sponsi claris natalib; orti
Adplē generis satagunt adiungere nuptis
Sed m̄s uirgineis ambaru̅ torrida flam̄is
Stupras luxurie cōbusit torre pudoris

S purcitias mundi contempnens corde sodali
D iuitias spargunt simul & patrimonia dantes
A urea purpureis calant crepundia gemmis
C unctaq: pauperib: mox ornamenta misellis
H il sibi seruantes uendunt pstipe supna
H uitius ecelo pinnat labitr alto
F lammeus aspectu niueo candore coruscus
S ceptrinu uim dextra gestabat inalma
A mbas alloqt talicu uoce puellas
H unc pcul auro pallore pellite uultu
P ectore nec pauido quatiens timor ilia pulset
D u uob thalamus paradisi sede locatu
I nquo ppetui nuquā consortia sponsi
D eficient penit sed gaudia longa manebunt
S uos uirginitas comes indefessa tuetr
T unc ambe seruant caste consortia uite
A nglus ut dederat sci pcepta pudoris
U sq: fugam uite cū mons inlimine latrat
M arcida de populans uitali pectora flatu
H is igitr gestis ringuntr sceua pcor
P ectora loetifero zeli maculata ueneno
D ū pendunt amplū sponsas expendere censū
I nterea romā linquens uictoria uirgo
E xul iexiliū tribulane ducitr urbis
Q uo draco funest uictabat flamina uentris
L impida loetiferis corrumpens aera uenenis
I ntantū ut ciues uasto crepitante tumultu
L inquere iā mallent pollutā flatib: urbē
E xosi latebrā q horrens belua manebat
H is igitr miseris spondet uictoria uictoria uirgo
C redula si dn̄o pandant pcordia xpi
L urida pestifero linquentes idola cultu

Ut dicto citius truculentā flamine gipsā
Que t̄mas uulgi multabat strage cruenta
Pelleret e populo dū mallent credere xp̄o
Quod dū spondere concordi uoce catue
Ilico squamigerū p̄tbat uirgo chelidrū
& p̄cul inuacuas iussit reptare salebras
Mox draco crudelis sermonū pondere p̄ssus
Deserit obscurū squamosa pelle tigillū
Sic uirgo felix aethrali freta triumpho
Ingentē explodit sc̄a uirtute colubrū
Ut nunquā ulterius serpens inrump& adantrū
Sed p̄cul abscedens incultis exulat aruis
Iusserat ut gypsa uerbo, tremente migrare
Ciuib: inpendens expulsó natrice palmas
Tunc rogitat ciues felix bernacula xp̄i
Quatenꝰ incripta sibi natrix unde nefandus
Aufugit parit̄ dignet̄ condere cellā
Mox ueneranda dei supplex ut ut uirgo poposcit
Insup & decies senas iunxere puellas
Que p̄cib: crebro laudarent uoce tonantē
Odis dauidis nec modulantes carmina sc̄a
Tum p̄cul eugens dilubri, flamine freti
Turificare iub& numq: litare deane
Alma sed impiū spreuit complere nefandū
Id circo macherā stricto mucrone uibrabat
Crudelis tortor, fundendo fluenta cruenta
Uirgineos artus consecrans sanguine rubro
Mox int̄fector sensit discrimina palme
Arida marcescens dū corp& dextra lacerta
Insup exp̄t calloso corpore lepram
Uermib: & scatens efflauit flam̄ inauras

Sic q̊q: famosis felix anatholia signis
Claruit exiliũ seui ꝑpessa tiranni
Consulis en sobolẽ constrictũ nexib: artis.
Exptẽ sensus cũ bruta m̄te uagando
hostib: explosis restaurant pect' anhellus
Quoꝝ ore rudi diuersis pestib: egros
Conglomerant partẽ sꝑantes agmine scam
Ollis optatã reddebat uirgo salutẽ
Nec ñ & marsũ q̊ toruã carmina gipsã
Inritat ut scõs crudelis belua lacertos
Dentib: horrendis & rictu rodat apto
Exemplo curat disrumpens uincla chelidri
Qui prius inspira marsũ glomerauit inertẽ
Idcirco cursum festinat credere cristo
Agnoscens ꝓpriũ tanta uirtute salutẽ
Insuꝑ & meritũ cumulauit sanguinis ostro
Premiũ sumpturus cũ caeli coetib: almis
Candida ꝑ sequit̃ cũ binis martyra sertis
Integritas nitidã nec ñ & passio rubrã
Plumabant partẽ macta uirtute coronã ;;; &—

Finit liber althelmi de laude uirginitatis ;;;
Incipit eiusdẽ de uirtutũ pugna cũ uitiis.

Digestis igit̃ scõꝝ laudib: almis
Quoꝝ rumores sub celi culmine flagrant
Restat & ingentes deꝑmant carmina pugnas
Exitiis ꝓcedentes uirtutib: atq:
Uirginib: xp̄i que celi regna negabant.
Florida luciflue claudentes limina porte
Hi uirtute dĩ ꝑculi eliminata facescant
& fugiant furuas xp̄o trudente sub umbras.~

In primis abstinentia gastrimargiã bellando adgredit̃.

ECCE CATERVATIM GLOMERANT ADBELLA PHALANGES
Iustitie. comites. & uirtutū agmina scā;
his aduersantur uitior castra maligna.
Spissa nefandarū que torquent spicula rerū;
Emula ceu pugnat populor turma duor.
Dū uexilla fer. & clangit classica salpix.
Ac stimulant martē legionū cornua cantu.
his inquā denso uirtutes agmine plures
Occurrunt uitiis. gestantes bellica signa.
Classica dū thoracis. nec n̄ anchile duelli.
& macherā uerbi peccati monstra necantē.
Se inspatiū parte portant adplia mundi;
Uirtutes quoq: parmarū testudine sumpta.
Seua pfanor contundunt tela sparor;
Uirginitas igitur que calcat crimina stupri.
Quā n̄decurpat peccati sceua cicatrix.
Contra bellantes studeat certare catuas.
Octenosq: duces qb: herent agmina seua
Uiribus armatis nitatur uincere uirgo;
Hec solū pdest tirones sternere stupri.
& macerare suā crudeli uibice carnē.
Cetera ni fuerint uitior crimina septē.
Addirā pstrata necē grassantib: armis.
Ut popls dñi linquit memphitica sceptra.
humida cū siccis puadens cerula plantis
& quater annor complerit tempora dena.
hoc est octeni spatiosa uolumina lustra.
Usque dū pmisae telluris regna capessit;
Sed plebs egipti rubro subgurgite mersa.
Quae turmas flustris densas pdebat aquosis.
Ingluuiē uentris iuste signare potestur;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Q ua ppt̄ prauas expugnans uirgo cohortes·
H anc pestē primo diro certamine uincat;
Q uā seq̄t̄ scelerata phalanx· luxusq: ciboꝝ·
E brietasq: simul· nec nō & crapula cordis·
I ngluuiē dapib: que sēp pascit opimis;
S ed gula que dulcis lurcat̄ fercula uictus·
& gestit saturare sui penetralia uentris·
A c stomachū farcire iub& ꝑpinguib: extis·
I eiunii ualidis pellax ꝓsternit̄ armis;
H ā proto plastus quē rex formauit olimphi·
R uricolamq: rudē palmis plasmauerat alm̄·
P ectora fecundans celesti flamine uitae·
I am dudū cecidit ꝓstratus fraude gulosa·
D ū uetitū ligni malū decerp& ambro;
A quo pestiferū gliscebat sem̄ in orbe·
U nde seges spissa spuras sucreuit aristis;
E brietas animos sol& eneruare uiroꝝ;
H ā sator & mundi regni sator ꝑ cataclismū·
C ū gen̄ humanū multaret equora flustris·
P astinat inscrobib: frondentē palmite uitē·
A tq: bibens nectar· nudabat t̄pe ueretrū·
P lebs ut stolide ridere uoce peraci·
Q uod pbrū cupiunt frs̄ uelare patnū·
T erti & primi pebli subueste tegentes;
S i bachus ualuit ueneranda cogere uatē·
U t deuotaret sobolē, & gen̄ omne nepotū·
D icens sit famulus chanan maledict̄ in euū·
H inc poti metuat defrutū pocula uirgo·
A ethralē linquat ne uictrix forte coronā·
E t ni aduite si nescit tendere callem;
L ot quoq: q largus sceleratos uixerat inter

h ospes hospitib: pbens umbracula tectis
D apsilis. & tribuens cunctis solamina uictus.
C ū scortatores & molles corde c. enidos
Q ui sodome facinus patrabant more nefando.
C erula sulphoreis torperent flumina flammis.
H onne sator soboles stupro cognouit adulta
E bri⁹ in thalamo natarū nescius errat
Q d scelus infandū patrar& crimine nūquā.
H i mero madidis nescir& iura toro𝔷.
Q uid memorē sape temulentū nectare nebal.
Q ui gen⁹ extorris. nec n & nom aurū
E brius exprobrat stolida cū uoce cachinnans;
& m matrona prudens fore dāna marito
P eruigili sensu nosset uentura maligno.
h eu quanto demens. seu quales stragis aceruos
A rege spreto (v. dauid) paterē lent⁹ malila.
U t nullū paries mingentē loria nosset.
A nte aurora rubrū qua lum spargere& aruis;
I d circo hanc beluā studeat supare uirago.
N e ballena uorax ualuas explodat olimphi.
S ps ut nequeat paradisi scandere sceptrū;
D ura quidē iugit uirtutes bella facessunt.
I ngluuiē contra uincentē ferrea corda.
S ed tam integritas ieiunis uirib: obstat.
F rangirant dapib: nepugnacula mentis
N ectaris idcirco contēpnit pocula mulsa.
A tq: opulenta fugit pro xpo fercula uirgo.
U irginitas felix queat ut seruire tonanti; Pudicitia
E xin certam stuprū bella sectm libidinē expugnat.
Blanda cient, (caste) xpo famulantib: atro;
U erū uirginitas scorto𝔷 casta lupanar

Conculcat pedib: ceu fetentis ad instar
Ex hoc nascunt̄ monstro turpissima uerba
Hec non scurilitas & sceuo ludicra gestu
Friuolus & fallax amor ac petulantia luxus
O quantos qualesq: uiros & laude celebres
Hec bellona ferox sub tristia tartara trusit
Virgineū demīs strofosa fraude triūphū
Non sic egregiū uirtutis p̄dere palmā
Forma uenustatis conpellere ioseph
Qui dominā sp̄uit nectentē retia luxus
& stuprū fugiens pebli uelamina linquit
Idcirco felix meruit memphitica regna
Quē totū celebrē ñarū p̄dicat orbis
Quid referā iudit generosa stirpe creatā
Prostibulū regis temnentē pectore puro
& stuprū sceleris calcantē corde p̄fanū
Ciuib: idcirco mortis discrimina passis
Casta cruentatū gestauit bulga tropheū
Seruans integrū deuota mente pudorē
Sic uitiū carnis pollita m̄te nocentis
Integritas almo contempnit casta triūpho
Emula uirgineis p̄tēbans bella sagittis
Lurida p̄stibuli ne possit serp̄e uirus
Infibras fragiles succensis torre medullis Largitas
Post philargiria p̄ducit t̄tia bellū philargiriā
Interp̄tat̄ uitiū q̄ forte cupido despoliat.
Hec ductrix pugne stipat̄ milite denso
Nonsola gradit̄ p̄ publica strata pedestris
Arma cruenta ferens & spicula lita ueneno
Hec comites prauos idest m̄dacia mille
Fraudes & fures ac falsis friuola gestis

Appetitur tempis lucri & periuria inepti
Atque rapinarum maculatur crimine questu
Conglobat in cuneum cum falsis testibus ardens
Ut psalmista canit lacrimans delicta reorum
Semper avaritie nummis servire volentum
Thesaurizat & ignorat cui congregat illa
Paulus apostolico promulgat famine doctor
Cunctorum causam contestans esse malorum
Hoc vitium idcirco conetur frangere virgo
Dum facinus vastum loculi gestator avarus
Indignum lucis strofa patraverat atra
Credita que rabidis furtim marsuppia palmis
Compilat stipem cupidus clam fraudat egentum
Ultio quam propter letali calce sequitur
Vindicat & furem crudeli vulnere plectit
Qui regem celi redimentem secla cruore
Vendidit argenti cecatus munere demens
Nec non ebreae gentis regnator avarus
A quo florigera fraudatur vinea naboth
Coniuge crudeli scedam scribente nefandam
Hoc scelus amborum atrofoso crimine gestum
Castigat ex superis prospectans arcibus ultor
Namque cruenta canes linxere fluenta tiranni
Quandudum occubuit scopulorum grandine vasta
Innocuum princeps qui nullum leserat armis
Gezabel uti que comminus scripsit ad urbem
Atque probos domini multavit dira prophetas
Acriter horrendi discerpunt dente molosi
Membra que purpureo tabo perfusa rubebant
Sic quoque quassatus princeps sub moenibus urbis
Perdidit auratam vitam plus lucra metalli

Tale fuit loetum miserorum forte clientum
Quos simul ad mortem saxorum turba terebat
Cum domini populus muri pinnacula septem
Denso uallar& cuneo fulgentibus armis
Salpicis & clangor nec non & classica sistri
Horrendum incussere metum praecordia uirorum
Mox euersa ruunt urbis fastigia fractę
Que dudum steterant septenis arcibus amplę
Aurea sic cupidus cumulans crepundia questu
Fartit egens iugiter fuluo numismate saccum
Et tamen expleri rabies ambusta negatur
Ceu laris accensi crepitant incendia flammis
Amplius & quanta fuerint augmenta rogorum
Tanto plus sitiunt uictoris fomite flagrent
Sic igitur cupidus nec non infernus & ignis
Conferri possunt nec non paradigmate rerum **Patientia contra**
Ast ubi quarta trux congregat ira cateruam **iram praeliatur.**
Que semper furibunda cupit discrimina belli
Et citat ad pugnam comites discordia fratrum
Dum copulata pie disrumpit foedera pacis
Ex hac nascuntur caedes cum strage nefando
Et clamor uocis simul indignatio frendens
Sed moderata gestat dextra patientia contra
…cque cruentatum ferro fracta cerebrum
…re bacchantis strepitum conpescit inormem
…incere ne ualeat furiarum maxima comites
…am uis gorgoneo stridat maculata cruore
…t uenenatis mordendo sibil& ydris
…caput ex herebo migrantis filia noctis
…it & inmundis stigiis emersa latebras
…tat allecto scęuas ad scandala comites

H ec sol& ad bellū ferratos ducere contus
H orrida facturus animab: uulnera sćis
H as ni dñs m̄tes defendat inermes Letitia spiritalis
T ristitiae quinto grassantia bella tumultu tristitiā loe
Uirtutū muros & ꝑpugnacula frangunt talē con
T yronesq: dei uexant crudelib: armis uincet.
Q uāq: pusillanimis trux despatio m̄tis
O bprimit incautā obtentu rancoris amari
B ellator xp̄i sed mox umbone retundit
G essa tristitiae partē genus om̄e mucronū
Q ue m̄tē stimulare solent ni forte facescant
H unc morbū egroti medicant̄ gaudia cordis
S p̄s & leto moderans ꝑcordia gestu
H e rigor & rancor m̄tis penetralia t̄bent
U t nequeat xp̄i secur⁹ uiuere miles
F rangat̄ poti⁹ mox despatio mesta
H e ruat inp̄ceps m̄tis statura labantis
S i firmo careat n̄ri fundamine xp̄i
Q ui semp̄ tremulos tutat̄ gr̄a gratis
& nullū patit̄ letali uulnere labi
H i despatus medicante sp̄uerit eger
I ngeminas i stud nom̄ se findere partes
C redit̄ & duplici dirimunt̄ tramite causę
U na salutaris tendens ad lumina lucis
A ltera mortalis penetrans ad tartara tetra.
D e qua nos saluare d̄s dignet̄ abarce; Perseuerantia boni
H inc aciē sextā torpens accidia ducit operis accidiā ob
Otia que fou& & somnos captabit inertes pugnat.
I nportuna simul uerboꝝ friuola sortū
I nstabiles m̄tes gest⁹ & corporis actus
I ngetudo simul stipat̄ milite denso

P eruigil hanc pestē calcat constantia mtis
Q ue cetra xpi gestat defendere uitā
H ostib: explosis secura pace potit
S ps ille uagis cupit ut mīs otia querat
O ccup& & stupidū iā somnolentia sensum
S edula sollicitū puls& neglectio pectus
L umina nec uigilū scriptae tramite tendant ; Karitas coe
S eptim insequit densis exercit armis nodoxiā conculcat
Quā pestē prisci dixit cenodoxia greci
U ana q inlatiū transfert gla nom
H ec protoplastū pellex fraude colonū
D irū psuadente scelus fautore maloꝝ
T ales ex atro dū rupit pectore uoces
I nqua cumq: die uultis decerpe fructū
M ox pate facta fiunt uitatis lumina frontis
H et n̄ diuini uob comitant honores
O quā falsa latro spondebat friuola mdax
U t concessa rudis fuscar& munera uite
N onne satis for& ut quadro cū cardine mundus
Q uē uertigo poli longis anfractib: ambit
U sib: humanis seruir& rite peruū
I nfula tronos ni caeli comat alūnos
H eu scelus heu facin miseris mortalib: ortum
& hoc ex uana psertim gla fretis
H aud metuit pinceps spe circūuent inani
E x hoc gignunt uitioꝝ fomite clades
L ociferi primū uerbi ctentio pceps
I nde heresis glescit nec n̄ iactantia crescit
H isq: congredit psumptio trux nouitatū
S ed diro infracta tect testudine xpi
H orrida uulnifici detrudit spicula ferri ;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Octauã cumulat truculenta sup̄bia t̄mã humi
Militib: xp̄i torquentẽ pila piacli litas sup̄biã
Que glomerare stud& uentosa fraude maniplos de
& gradit̄ semp̄ fastu comitata maligno uincit.
Dẽinq: pedes p̄git p̄mundi crimina fallax
Sed cristata capud quassa subnubib: atris
Nã plerumq: p̄bos p̄prus p̄sternere telis
Nitatur & strages alienis factitat armis
Nascit̄ atra frutex exorta radice frondens
Et nemꝰ umbrosũ diro desemine surgit
Primo ĩtempore p̄cerũ p̄cepta docentũ
Dũ m̃tas typhus uentoso pectore turg&
Nec ñ inuidie pestis p̄gignit̄ inde
Que sol& equales tumido contempnere fastu
Atq: satellitib: spretis regnare sup̄ba
Namq: p̄inuidiã letalia sceptra ingebant
Dũ p̄do pellax & tetro mortis amator
Auctore generis stropha pellexit inani
Scander& adsup̄as arces ne t̄ba nepotũ
Sic quoq: liuoris tabo corruptus inp̊pme
Splendida germani disrupit foedera fr̄
Pinguia q̊ primꝰ conbuserat exta bidentũ
Despiciente dõ crudelis munera cain
Inde praua seges glirib: densescit aceruis
Sanguine purpureo dũ sceuus rura cruenta
Inde sup̄barũ nascunt̄ murmura uocũ
& crim̃ cordis dicto parere negantis
Aclacerans hoĩes trux detractatio lingue
Ceta que dudũ numerauimꝰ agmina sertẽ
Inẽ mortales t̄rena stirpe creant̄
Ast ů monstrũ deq̊ nć pagina fat̄

P rincipium sumpsit super alta cacumina celi
A ngelicus princeps & post lucifer & bre
E xaglone suum dum sublimare tribunal
G estit & domino similem se fraude spopondit
H aq: ·ix· lapidum forma faleratus amoena
C ontra creatorem frustra turgescere coepit
D um scelus horrendum tectro sub pectore uerset
V t dominum proprius aequaret uiribus audax
L ucifer id circo deserto climate caeli
N igra satellitibus stipatus tartara farsit
C elicolas ista perstruit belua superbos
Q ui prius angelica fulserunt luce corusci
S edibus & superis florebant sorte beata
T etra stellarum ruerunt dum portio preceps
L ucida bis tantum manserunt sidera sursum
D enique si potuit celi mulcare catuas
P estiferum nutrix ructans de fauce uenenum
P lus se terrenus mundanus cultor agelli
H ic metuat multo grassantem lacerare superbam
T alia monstra potest humilis superare satellis
Q ui tumido nescit mentis turgescere typho
A tque superborum conculcat crimina morum
N e umquam integritas fame preconia captat
S i cordis peplum corrodens tinea sulcat
F rustra uirginitas laudem rumoribus aptat
S i mentis gremium uentosa superbia farcit
C ulmina celsa ualet humilis conscendere uirgo
S i sequitur christum qui formam prestat alumnis
& mundi maculas purgarat sanguine fuso

Epilogus finalis althelmi rethoris.

S ed me mattie males ceu sarcina grandis
D eprimit ut cunctos non possit charta coronas

P rendere uirgineas alius sed plurima restant
P er ficienda rudem maluit ꝗ noscere sensū
I ngeniiq: sui nolunt torpescere cotē
N onaciē cordis scabra rubigine ꝑdunt
O tia neu ꝓpriā linquunt obtundere m̄tē
Q uinpotiꝰ sacros uersant subpectore libros
C rebro scrutantes ꝑscripta uolumina legum
Q ue superant mellis mulsum dulcedine [illegible] (gusti rum)
F lauentis faui cecinit ꝙ carmine uates
S ic lector libri solers & gnarus amator
H itit̃ electos scripturae carpe fructus
V t pecus agrestis expratro uillicat herbas
N octurnis recubans quas rursus rumine thoris
S ed sus cenosis uolutabri sordib: aptis
A ltenare neq̃ crasso subgutture num̄
D um stratis recubans porcaster pausat obesus
I uncis & stipulis nec n̄ filicūq: maniplis
A nte dies inq̃ m̄ quāuis q̄rulis ardens
S extilis aut etiā ꝓtelent tempora t̄ris
D eficiet totā quā possim pandere farmā
V irginib: castis fante p̄conia laudis
N ec ual& immensū ꝑfecte forte pudorē
G arrula raucisono complecti pagina uersu
Q uā uis millenis conlaudent ora loquelis
S icut folligenis respirant organa flabris
M usica concisis & clamet barbita bombis
V inea parua m̄ flauentes ꝓtulit uuas
Q uāuis ingracili uernat & pampin⁹ aruo
U nde pudicitie carpens depalmite botros
O tiꝰ expssi metro⁊ paucula musta
N ontam̄ arbitror ꝙ accescant p̄sus ineuū.
A ut dentes stridant inrotu forte bidentū.

Ni fallax aucupo strofas infundat aquosas
Qui solet in medio mercantis fallere limphis
Dum studet incipiens defrutum perdere nectar
Taliter adstipulans natos de uite racemos
E quibus in prelo plantis tunduntur uua
Iam tempus cogit currentes claudere uersus
Rustica (rus colens) magnificis condentem carmina sceptris
Terminus equoreo dum uenit margine metri
Ponti spumosas ut nauta transfretat undas
Maxima pernodicam emersus (transfactus) mox cerula lintrem
Attigit obtutum lassus de gurgite litus
Turgida uentosis deponens carbassa malis
Antemnasque simul soluens de parte rudentum
Anchora fluctiuagam nunc sistat metrica barcam
Ut saltim in portu quassatus nauta flustris
Ad requiem tendens optata sorte fruatur
Hos igitur pauper supplex obsecro patronos
Uirgineis propriis comites actibus aeuum
Et famulas domini precibus pulsabo misellus
Integritate sua que Christi regna merentur
(manifestum . tran...) Limpida stelligeri scandentes culmina celi
Ut dominum pulsent clamosa uoce tonantem
Qui solet indignis ultro misserescere bernis
Conuersisque reis noxarum soluere uincla
Quatinus ante diem quam te lumina claudit
Nec non ante diem quam mortis limina pandit
Cuncta piaclorum soluantur gesta meorum
Et quaecumque mali gessit lasciua iuuentus
Deleat aeternus celorum gratia Christus
Clementer ueniam tribuens peccata remittat
Actibus aut dictis seu solo noxia sensu

Inches 1 2
cm 1 2 3 4 5

S ic mi dignet᷑ scõꝶ summa potestas
P residuũ misero deuotũ ferre uicissim
Q uos ego uirgineo descripsi carmine metri
U t minime lateant castoꝶ serta p orbẽ
Q ualit᷑ ex ppria meruissent carne coronas; Cõmdatio
S ed uos uirgineis comit quas infula sertis causalis uo
H oc opus aduersus querulos defendite scurras luminis
R ephensoꝶ claudentes labra loquentũ p̃sentis.
C ui tam haud metuã scurrarũ dicta legentũ
Q ui malunt uatũ scedas lacerare canentũ
D ũ furuas uerbi quer᷑ inluce tenebras
P lanaq: rimant᷑ tortas prura salebras
L ittera si titub& t certe sillaba nut&
S i gen᷒ aut numer᷒ t casus abordine cedat
S i p̃sona triplex maneat duplexq: figura
Q uinq̃s & currant uerboꝶ tempora rite
H ec tam emẽdant titubantis grãma poete
S ic sẽp cupiunt scriptoꝶ carpe chartes
U t cap hirsut᷒ rod& cũ dente racemos
F lorib: euacuans frondenti palmite
Q ui qõndã uex̃ popli indeserta piaclũ
S anxer᷑ uetis q̃ scita uoluminis alma
T alia sed timid᷒ dictator tela pauescat
Q ui pprius nusquã confidit belliger armis
C assida nec capiti discit ptendere metri
H ec spinã lorica nosc͞it defendere psae
A rm& sed dextrã capulus ceu parma sinistrã
C ruraq: ñcareant ocreis nec femina ferro
H eu timeat scriptor torrentis ludicra lingue
H ã tremulos t͞ret noct᷑nis larba latebris
Q ue sol& infurnis sẽp garrire tenebris

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Sic quoque mascarum facies cristata facessit
Cum larbam et mascam miles non horreat audax
Qui proprio fretus praesumeret fidere cestu.

Conclusio ratiocinalis totius istius operis.

Cum sit digestus sanctorum sexus uterque
Alta supernorum qui scandunt arva polorum
Octenusque simul peccati calculus atri
Expositus gracili verborum clase potenter
Quem deus aethereo detrudat pectoris antro
Et procul infurvas emigret luce latebras
Nunc in fine precor prosam metrumque legentes
Hoc opus ut cuncti rimentur mente benigna
Dum patulis lustrent textum sub fronte latebris
Quod geminum constat discretis forte libellis
Ut mihi cum precibus peccati vincla resolvant
Et pretium libri pendant oramine crebro
Quatenus aetherium qui servat regimine regnum
Principio et calce carens et temporis expers
Cui dedit et dempsit nil mundi longa vetustas
Arbiter aeternum mihi iam miserescat in aevum
Qua laetabuntur per caeli culmina sancti
Atque catervatim laudabunt voce tonantem
Patriarchae primo qui gentis germina sacrae
Et sobolem stirpemque rudem genuere nepotum
Per turmas pariter procedent agmine denso
Et regnatoris stipant sublime tribunal
Illic et vatum laetatur turba priscorum
Quae quondam cecinit nostri cunabula Christi
Cum restaurarat labentia secla redemptor
Expurgans vetitum clemens monumenta malorum
Illic martyribus florescit vita perennis
Vulnere qui diro quaerebant praemia macta
Purpureo patulum mercantes sanguine regnum

Qua confessorum gaudebunt agmina sancta
Qualibet expertes effusi sanguinis extent
Sed tamen egregiam meruit confessio palmam
Illic uirginibus que linquunt lurida carnis
Gaudia terrene confertur gloria regni
Dum decies denis modulantur milibus odas
Et quater undecies conclamant carmina christo
Agnum sectantes qui quondam sanguine rubro
Sordida peccantis secli delicta piarat
Cum his celicolis qui fausta sorte fruuntur
Atque coronati gestant uexilla tropheae
Quique cateruatim densis celeste tribunal
Milibus ingiro uallabunt sidera supra
Ultimus in requiem diuino munere fretus
Adduci merear christo regnante per ethram ;;;;

Explicit liber Althelmi de laude uirginum:

Incipit liber Milonis monachi de laude pudicitie uel sobrietatis.

Glorioso regi Karolo · Milo supplex.

PRINCIPIBUS PRISCIS UATUM PLACUISSE CAMENAS
Nouimus · & sumptos tali pro munere honores ·
Virgiliusque suum calamo triuisse labellum
Non doluit · quoniam amissos seruauit agellos.
Naso tomitanis peregrinus & exul in oris
Carmine multiplici mulcebat principis aures.
Porphirium uariisque pinxit metra tabellis.
Soluere exilio biathanaton ore potentem.
Xpicolis uomuit qua plurima probra nefandus.
Conqueror auxilium uos huic tribuisse camene
Tarquinius priscus cumanae scripta sibille
Empturus · pretii pondus causatur enorme.
Et dare detrectat · quod uates auara requirit.

Sed tribus exustis nimio discrimine libris.
Sex reliqui sero pretio taxant᷑ eodem.
Greculus augusto cū ferret xenia metri
Et capet nullū tanto de principe donū.
Non ille audaces conpescuit ante camenas.
Donec ab augusto elicuisset uersib: ipsi
Redderet oblato geminos ꝑ carmine nūmos.
Disticon accipiens paupq: minuta rependens
Se largū memorat regem condempnat auarū
Post oblat᷒ ei coruus dū uoce salutans
Spnitur. has deflens effundit abore querelas.
Inpensas oꝑas memorans ꝑisse necullū
Solam̄ baiulo se posse rependere egenti
Sicq: negata prius commercia plura reportat.
Milo poeta tuus rex illustrissime regum
Coruus ego cracitans humili te uoce saluto.
Perfidus ille noe n̄qui pia claustra refugit.
Sed q̄ mane piū pauit q̄ uespe uatem.
Multiplici uo̅ q̄a m̅s mea feruet amore
hoc satis exiguū transmitto poema ꝑ corq:
Ut tibi tuta salus et ꝓsꝑa gl̅a cuncto
Tempore sit uite. donec translat᷒ ad astra
Cū xp̅o maneas uigeas cū regib: almis.
Sitq: exte gentis felix successio regni.

Carmina lege carent sip̅mia nulla merentur.
Utilia tela sacre paruitatis aduersus coquū babilonis.
de diuine scripture faretris educta studio milonis coeno
bite amandi almi ac beati xp̅i ꝓsulis.
hec causas operis coepti ꝓfatio pandit.

Sobrietas caput hui᷒ erit finisq: libelli.
Proqua distinctas acies ad bella uocaui.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Telaq; diuinis collegi plura pharetris.
Milo sacerdotū minim(us) peccamine magnus.
Presul amande tuā scripsi q(uo)d carmine uitā.
Hunc ego lector ouans calamo currente notaui.
Cū monachos n(ost)ros iā uespertina sinaxis.
Cogeret adsolitos dicendos cantib; ymnos
Inmeritū me stare choro tunc compulit ordo.
Merentē p(ro) causa animę scelerūq; meoꝝ
Tunc p(re)centor agens fratrū hac uoce cohortē.
Sustulit elatū sup(er) alta cacumina rithmū.
Ymnos o socii cantate & cantica sion.
Quo cantu admoniti qui stabant arte periti.
Emissas reboant alta usq; adsidera uoces.
Sedim(us) ignotos dirae babylonis adamnes.
In ramis salicū suspendim(us) organa n(ost)ra.
Namq; hic psalmus erat quē t(un)c chor(us) ille canebat.
Se neq; posse aliena in t(er)ra dicere carm(en)
Illud in antiqua patria q(uo)d ferre solebant.
Hic q(ui)a captiui lacrimisis planctib; irent.
His ego tunc stupui p(ro)quā me corde recepi.
Mente reuoluebā patrū dicuncta priorū.
Percepiq; bonis gula q(uo)d contraria cunctis.
Essꝫ. florigero p(ro)qua depulsus aborto.
Prim(us) adā ualle natos generauit in istā.
Quo puer acunis & miseris abubere uagit.
At uelut(i) popl(u)s s(an)c(tu)s atellure fugatus
Septimanisq; decē annoꝝ inbabilone locatus
Fletib; organicos cantus mutauit amaris.
Non alit(er) nob(is) hac in conualle gem(en)dū.
Hec m(ihi) causa fuit hos uersu scribere trenos.
Suggere uerba m(ihi) ueniens o sp(iritu)s alme.

Sensibus inque meis rore diffunde supernum
Ut quo lingua canit. faciat manus actio firmet.
Sermo meus sit cordi habilis. suasibilis auri.
Corrigat auditus lectus struat ordine actus.
Tunc certo sonitu tuba bellica classica clanget.
Tunc non uanescent nec inaera uerbera abibunt.
Si concordet opus calamo sidercta plectro.
Annue xpe queam quo laudes sobrietatis
Promere. dactilicis et scribere digna camenis.

Hic prologi finis. textus nunc ipse sequetur.

Incipit hic primus de sobrietate libellus.

Hebraicus populus semper peccare suetus. Israhel captiuus in babilonem
Assoliminis profugus patriisque abductus abaruis. Absentiam sancte terre
Et nimis ille suo miserabiordane remotus. deflesse narratur.
Plangebat circum babilonica flumina tristis
Condicione pari parili non crimine capti
Fletibus augebant plebis lamenta prophetae.
Merentem uidit chobar alueus ezechielem
Qui grauitas nostro fertur sermone latino
Quem dominum tigrin dequo raphaele iubente
Extractus piscis ceccatu lumine tobin.
Reddidit exactos luci post quatuor annos
Uatidicus danihel iuxta quem somnia uidit.
Multaque diuinis capiens oracula signis
Tempora uenturi xpi descripsit inorbem
Eufrates quoque hieremie lumbare putrescens
Abdidit. historice si dictum creditur actum.
Hec. alias fletus causas nunc pande poeta
Spes alme mihi. aonias non uoco musas.
Pierides siculis inxete iam longius absint
Dam quod dicam. da lingue. uteccinat actus

Et quia omnibus erat equalis
pena eademque exilii miseria. licet meritum eorum
dissimile fuerit populorum
uidelicet ac prophetarum.

Exulib: patrie miseris absentia scē
Venerat imerite. & speciosi culmina syon.
In quo cspicuu steterat prius aula sacelli.
Quod salomon quondā ī cocto ornauerat auro.
Quo parius lapis. & iacinctina uela nitebant.
Beselehel docta quę neuerat arte pitus.
Detenui lana quā pectunt arbore seres
Serica purpureis intexens stamina tramis.
Quo scā a sacris cortina aurata sequestrat.
Arca ubi de lignis obrizo tecta metallo
Cū tabulis manna seruans uirgamq: aaronis
Que cū flore nucē pepit sine semine fructū.
Nucleus ex uirga genit⁹. de uirgine xp̄s.
Sic patriarcha iacob tres nudat cortice uirgas
Ut uarios ouiū fetus conceptib: edat
Dū pastę ad potū monitu pastoris agunt̄.
Quis tot huc uenıat quo uite pocula sumat.
Sed breuit̄ uirgas quas dixim⁹ arbore sumptas
Expediā. si rite prium documenta recordor.
Ex platani foliis umbram q̄a sp̄s alma
Sp̄s inumbrata formauit uirgine xp̄m.
Hinc cortex storacis. suaues q̄a spargit odores
Uirgo dm̄ gignens que radix gignat iesse
Uirga nucis xp̄s. qm̄ nucis ē cib: ītus.
Cerne dm̄ nr̄o. uelatū corpore xp̄m.
Sed tam ut coeptū rep&ā iā carmine planctū
Captiuus popł̄s cur fleuerit explic& ordo., Coquus babilonis
Rege sub infando nabuchodonosor nabuzardan tēplū dī
Miles siue coquus qui noīe. ēpior actu incendisse
Extitit. & raptor q̄ n̄ sceleratior alter memorat̄.
Hic dm̄i templū toto uenerabile seclo

I ure ministerii spoliauit & ignib: arsit.
A urea uasa dei feruentis abigne culine
I nmundis manib: tractabat spurcus ut ollas
E x qb: ardentes rapiebat furcifer escas
P arte uasoꝝ rex abstulit · iste reliquit
I mprob: intactū nil & nihil inuiolatum
P rincipib: fretus septenis rex prius urbē
O bsedit clausit pace fecit diruit arsit.
I ste manus audax nec ab ipso altare remouit.
H ic capitella bases confregit adusq: columpnas
I ste etiā uitreū mare transtulit in babylone
& labrū acciatos fialas lebetesq: creagras
I ste sacerdotes & septē consiliares
B ellacesq: uiros & scribas atq: eunuchos
T ironesq: pbos iūgulauit fudit abegit
R ex qb: infandus sed huic feritate secūs
C lemēs ante fuit. nulla hic pietate pepcit.
C rudelis cunctis solo hoc laudabilis actu.
P aupib: nudis uacua in tellure relictis. Allegorice eadē decla
M istica cuncta ē lectori hec lectio signat rantē.
Rex fer̄ ; zabulus. cui⁹ coquus impietatis
I llud erit uitiū q gastrimargia fert̄
S ecte in poptos que uastos suscitat ignes.
P aupib: parcit · q̄a his dn̄at̄ egestas.
D iuitib: patulas in fauces ingerit offas.
D icā q dolor ē ; sacratis impia uasis
T urpitē adtactis iam nullū pb& honore.
H in. fuit hic luct⁹ quo nr̄i carminis ordo
C oepat hoc fixū lector sibi mte recdat.
Q d babylon signat scelerū cfusio nr̄a est.
R obust⁹ contra dn̄m quā struxerat hostis

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Qui zabulum pingit cuiusque superbia turris
Cum structore suo lapso lapsura peremit.
Quicumque humanas iugiter uenarier escas.
Fluminis hic fluxus qui mundi ab origine fluxit.
Iste locus salicum quo multis surgit amaror.
Organa quo cessant quia tristia plura resultant.
Has babilonis aquas meretrix aurata retentat.
Exul quae uidit domini sinuamina iohannes
Qui gustum melioris aque de pectore ihesu
Hausit et in totum ructauit pocula mundum.
Letificatque dei hic fluminis impetus urbem
Sic missi siloe uadit piscina silentem
Ad quam missus abit cecus genitrice creatus
Hac quoque fotus aqua remeat uisumque reportat
Et doctus indociles sinagoga pulsus ibi mox.
Inuenit in templo credit ueneratur adorat.
Hos eue ex utero cecos generatio fudit.
Tunc oculos clausit cum delectabile pomum
Vidit et acceptum morsu cum morte momordit
Sed pia lux xpistus que mundum illuminat omnem
Venit et ammissum iam lumen reddidit orbis flendum in huius
Exulibus nobis paradisi sede fugatis uite exilio ut ad primum .IIII
Si ueniat in mente patrie mutatio nostre. redeamus
F. lebilibus lacrimis uita plagamus iniusta.
Leti antiquos donec redeamus ad hortos
Hoc lamento et enim quisquis modo flere recusat.
Flebit in eternum cum iusti gaudia habebunt
Hos sibi templa prius salomon rex ille parauit
Pacificus pacis qui federa ligat alumnis.
Hos tenues auro sensus ditescere fecit.
Hos peregrina petens et corpus ad ethera librans

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

D ũ limũ fragilẽ celestẽ dux ad aulã·
A rgenti seruis tractanda talenta reliq̃t·
H os sum̃ hi serui· ꝑtio q̃a sanguinis empti·
P erforet ista tuas aures ó lector inauris
I sta philacteria & t̃ tempora frontis adornent
L ammina compta t̃ lapidũ fulgore corusco
N on oculis absit· ñ pilleus iste capillos
D eserat· ut canos sensus in pectore gestes
U t manib: libros· ut nigros semine campos
O re legens & mẽte tenens· sis plenꝰ odoris
F rugiferi spinisq: carens· sis culmus opimꝰ· Documenta apto
Q uo granum supi condaris in horrea celi· plasto sumenda q̃
D isce igit̃ repetens formati ab origine mundi ꝑ gula para
Sobrietatis honos quantũ uiguisse legat̃ d(e)i(s)o pulsus·
I ngluuiesq: simul quantũ damnosa ꝓbet̃.
P rimꝰ adã manib: formatꝰ cuncti potentis
I eiunꝰ paradise tuus fuit incola felix
P uniceí post hec captꝰ dulcedine pomi
D ũ nimis indulg& seducte mollior aeuę
E lisiis fugiens ꝑegrinꝰ & exul ab oris
M ilib: annoꝝ fleuit sub tartara q̃nq:
H ec xp̃s ueniens damnosa piacula soluit
P rotemere acceptas ex ramis arboris escas
F ellea gustauit· clauisq: ad cornua ligni
T ransfixus palmis letũ pependit amarũ
T artareã sedẽ penetrans· ꝓmũ inde parentẽ
E xuit. & noto iã tandẽ reddidit orto· Qđ noe uino
H istoricꝰ moises dũ prĩũ digerit actꝰ nimio sopito a filio
M onstrat inauditas pri hac ratione figuras derisus·
I nq: supficie clausã ten& ille medullã
Q uã ueniens dñs legis latorq: retexit.

h ordea q̄ fregit dū turbas pane refecit.
N oe iustitie merito seruat⁹ inarca·
D ū cataclismus aquis totū deseuit morbē.
E xtat inlesus mundo ꝑeunte, su ꝑstes.
A ptata t̄inis cameris distincta arcā
E xplicat. hec hoīes uolucres pecudesq; ferasq;
C ontin& bisq; gradus merttoꝝ insignia reddunt
L ongū ē multiplices uersu monstrare figuras
& triplices sensus trimoda cantare camena
D isce ꝑcor uite documētū lector honeste
I ngluuie uentris ꝑfoeda cadauera coruus
D iscurrens auido dū compl& guttura rostro
U lteri⁹ ñuult intra arce claustra teneri
N on hō ñ serpens non reptile ñ leo frendens
N on elephans grandis membris gibberq; camelus
E st ausus patulis arce ꝓdire cauernis
U sque° deficer& transacti causa ꝑidi
F acta inamore gule uelox obliuio uite
S eruate sic gastrimargia reddita mundo·
Q ua prior hic coruus doc& impietate magistra
S obrius ille noe dū claustris ēdit̃ arcis
U ctam̄ euasit mundo iam lib ꝓto
I nsolito dū mutat aquas ꝑlabra lieo
T egmine nudat⁹ nato derisus abuno.
H ic prior excepit q̄d bachica munera possent
E uigilans noe. lector uigilare memēto
D ormit enim grauit̄ qui potib; ilia complet
A udita didicit quē chain sibi fili⁹ egit
N ottam̄ auctorē scelerati iniuria facti
C ham p̄rem tetigit. chanaan maledict⁹ abiuit
P er fidie iudea tue cognosce figuras

Que xpo moriente tuis maledicta pcaris.
Reliquiaru auidis dimittens fragmina natis
Uuā que mandis q̄ nati dente stupescunt.
Uua hec ē xps mors ē iuuenilis acerba.
Hinc sodomita sat̄ nimiisq: grauat̄ inescis.
Quē cremat ignito lutulenta ardore libido.
Promerito pit. qa sulphure coct̄ & igne
Totaq: pentapolis feruens ardore potente.
Usq: hodie pb& monimta tuentib: ipsā.
Dū gignit fructus incerto tempore testes.
Fignitumq: salis cūx̄ mutata sapores
Mentib: infundit. cui meminisse necesse ē.
Si mundū refugo cupias p linquere tgo.
Laudabo & plangā te loth patriarcha beate.
Uincere pualuit quē n̄ sodomitacus ardor.
Non ignis patriā qui totā absumpsit auitā.
Dū segor auitulā p ēstinante recedis.
Admontē aufugiens. uir tutū culmine inipso
Stnens. heu nimio dū figis basia bacho
& tales generas natos natab: abipsis
Aecctam dn̄i qui non intrare merentur
Dic setose esau plena confise pharetra.
Dū redis esuriens uenabula cassa reportans.
Primitiua tua que uendere causa subegit.
Uile holus anne cicer seu lentis coctio rubre.
Ingluuies uentris que gastrimargia achiuo
Dr̄ elodo. quā pnceps ille coquorū
Signat. templa dei q polluit ignib: arsit.
Turpit addictū strauit minorauit abegit.
Nobile pulmto benedictio uendita. iacob.
Quā meruit fris q plantā inuentre phendit.

Sodomorū satietas ac pena & loth ebrietas notat̄.

Esau pingluuie pmitiua sua fr̄i uendidisse dampnat̄.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Victus in hoc bello quia muro clausus amico.
Exiit ille foras iam doctior arte secundo
Lente avidum stravit. captumque legumine pavit.
Ultime deceptum matrina fraude subegit.
Quae pelles hirtas leni super addere pelli
Arte laboravit. domini consulta recordans
Disceret ut maior frater servire minori. Post haec Israel carnibus
Plurima praeteriens ad te iam sermo meabit pastus concupiscentiae .IX.
Plebs hebrea iuges augens peccamine noxas, poenas luit.
Post iter insolitum in pelagus pharaone subacto Qui te post esum
Cum ducibus cunctis et equis ad bella iugatis. idola coluit.
Pocula post saxis. post escas imbribus actas.
Manna est cibus ille levis quo nausia facta est.
Dum quaeris fartas egipti carnibus ollas.
Et venit adveniente cucumis porrique pepones. (i. mellones) — Cucuma i. cacabus: caldarium
Non prius a solito cessasti murmure. donec — Cucumis dicitur herba i. papauer. et inde cucumerarium locus ipse.
Turbinis inpulsu veniat tibi crassa coturnix.
Heu male quesitas rodebas dentibus escas
Hec cibus ille tuo defecit ab ore cupitus
Iam gravis ille furor divinae celitus irae
Te super exarsit. fecitque intrare sepulchra.
Donastique loco quod habet hodie usque vocamen.
Sole quaterdeno post haec spoliata magistro.
Qui domino adstabat super alta cacumina montis.
Ut legem accipiat per te ieiunia ducens.
Ipsa thoris recubans montis radice sub ipsa.
De quo divinas voces audire solebas.
Inmemor occumbis tantorum facta bonorum
Torquibus et bullis raptis et inauribus aureis.
Lasciuam vitulam taurinis in cornibus istam
Formasti. quam prona iacens venerans et oras

Quatinus hostiles chanaan ·t· subiug& enses
Collaq: te faciat regū calcare subacta
Ducat & intrā te lacte & melle fluentē
Fidaq: bellatrix crabrones mittat eu eis
Que pcussa graui stimulo pungentis asili
Longius agreca fugiens regione remota ÷·
Forstan eius custodia cautior inte.
Centenis oculis quā argus seruare nequiuit
Honaliquis pudor· inde ·t· gens saxea uenit
Hanc coluisse deā· quā uespa irata repellat.
A patria· & fluctais faciat trans nare marinos·
Uoce pphetali scs qͥ & expbrat osee.
Iamq: choris factis summis concentib: ymnis
Aptabas· moyses qb: alto aculmine montis
Audras· linquens sublimia uenit adima·
Aurea q̊ stabat corn[illegible]uta fronte iuuenca·
Nulli aptanda iugo· neq: sinū adlactis agenda·
His dux accensus radus cornut& ipse·
Insolita feruens feritate cucurrit. & illá
Arripuit fregit combusit sparsit aquauit·
His q̊q: te potauit aquis· ut scire ualeres
Posse dm̄ nullū quimansus & haust haberi.
Tunc quoq: leuiticos sensisti dupius enses.
Mactatis satians inferni milib: orcum.
Sic parcus moyses & amic sobrietatis
Ieiunans feriensq: reos uirtute subegit.
Ut seruare modū discas si uiuere curas.
Ambidext aoth uitans seruire tiranno.
Angluuies amplū cui grandis fecerat aluum.
Isrt & multis famulantē pssērat annis·
Accinct gladio crassū sic pculit eglon.

Dux aoth uentri seruum eglon sica scidit

Ut pseccretā natam stercora abirent.
Seruitiq: iugū hostilia colla referrent.
Uirtus nos teneat. q̄ dux aoth iste figurat.
Que scindat hostē uitiū que sternat enorme. Samson mel
Teneq: p̄terea samson fortissime. solē de fauce leonis sumpsit. XI.
Nomine q̄ signas. xp̄m ratione figuras.
Melq: uorans supatū rabida de fauce leonis
Ostendis uitio q̄m sit contraria uirtus. Samuhel gastrimargū
Sic samuheli oblat⁹ agag pinguissimus hostis agag infru XII.
Concisus gladio moriens exempla reliq̄t. sta dissecuit.
Cuiq: saul parcens diuinā ptulit irā
Sobrius & parcus uates p frustra secauit. heliae sobrietas
Heliā referā zeli feruore calentē. angelicis cibi pasta ad XIII.
Peccantis popli īplacabilis ille reatū paradisū reducit.
Edomuit. clauso cū celo contin& imbrē.
Quiq: famē patit̄ quā plebs scelerata meret̄
Hic tam̄ ut uidue iussus peruenit adescas
Multiplicat plenū farris uirtute pugillū
Inclita sobrietas modico contenta paratu
Angelic⁹ p⁹ hec limphis & pane refecta
Fortior his escis montē ptendit adorebit
Nulla quat̄denis capiens alimenta dieb:
Esurienti eq̄dē uirtus diuina pphete
Largifluos sumptus & delitiosa croesi
Ferre ministeria & concas offerre marinas
Preualuit. sedobhoc scā hec. scriptura renarrat.
Ut nos discam⁹ uirtutis gr̄a que sit.
Qua tant⁹ uates paradisi adamoena reuect⁹.
Iumpi iā fasce carens cū fulgidus instar
Sideris. ipse suo q nōie signat abir&.
Militie aeride nimio cessere timore.

Curribus incelsis dum sic mirantur euntem.
Igneus hic refugit quem fortior ignis adurit. *heliseus propheta*
Nec heliseus erit tantorum alienus honorum *reficiens amaros*
Cui solitae uirtutis opus non inuidus ille *gustus olle dulcorat.*
Inclitus helias & pallia sacra reliquit
Scanderet aetherias celi cum liber adauras
Flammigeris bigis raptatus & igne coruscus.
Discipulum laudare bonum laus ampla magistri est
Inter multa & enim que patrataverat amicus
Mira dedit turbis. bis deno pane refecit.
Multiplicem plebem intempore prodigus illo
Quo tribuit multis pulmentum uile prophetis.
Cum caperent esum coloquintide uirus acerbum.
Letiferoque cibo fera mors regnaret & molla.
Uis tam ardentis tanta est extincta ueneni
Farre prophetali. quo gustus condit acros.
Cui dicis uertit pulmento hoc uiuere discat. *Danihel abstinens*
Sic danihel partus teneruque legumine pastus. *legumine*
Uino & pane carens neque carnibus ora resoluens. *pascitur.*
Oblatas sibimet regales respuit escas.
Ingenio prudens quo non sapientior alter
Dum fundit cineres pauimenta pomia cribro
Pontifices beli fidentes dente uoraci
Uidit submissa ut mures perdere cauernis
& docuit regem quod non deus ille uoraret
Has epulas quem limo formatus & aere
Nullam diuine effigiem uirtutis haberet.
Quique draconis item dum claustris gutturis offam
Inicit. ingentem ruperunt pabula pestem
Pascitur ille escis abacuc portante paratis
Inque lacu exultat laudat ueneratur adorat.

Nunc meminisse iuuat laudandam carmine iudith. Iudith xvi.
Que post defunctum primeuo in flore maritum. sobria caput 334
Clausa cubile suo cum sobrietate sorore. olofernis re
Iura pudicitiae socialis amica retentans. tulit.
Tempore non nullo uiolans ieiunia mansit.
Pulchra uenusta decens uiduatis norma salubris.
Cuius terra satis districto uomere arata.
Sexagena ferens grana ad celestia misit.
Sed quoniam longum est huius percurrere laudes.
Sub primo plura tacens preconia digna relatu.
Hec oblata duci castissima femina moecho.
Non captiua quidem quoniam uirtutis in arce
Liberior stabat plures habitura triumphos.
Ille graues oculos & lumina torua reflectens.
Femineos uultus speciemque tuetur honestam.
Totaque concussi tremuerunt intima cordis.
Excipiens solitos ardore libidinis ignes.
Cuius per patulas fera mors ingressa fenestras.
Iam uictum domuit captumque ad uincula traxit.
Historica ratione uocor percurrere uersu.
Hec matrona thorum sic aspernata uirilem.
Pomposas uestes ad quas seruauerit usus.
Credo equidem nec uana fides. querite futura
Prescit omnipotens hec ordine digerit apto.
Consilium uario uariat qui tempore numquam.
Omnigenis uictus dux militie fultus & omni.
Sederat ad mensas spoliis pompisque superbus.
Predo ferox mundi. uidue iam preda futurus.
Impiger intrabat merite confinia mortis.
Quique nimis sumptum dum ducit ad ora lieum.
Procurat minus ingeminatos sentiat ictus.

Iudith casta suū celans simulamine uultū.
Atq: tegens animū muliebri in ueste uirilē.
Hon negat assiriū se uelle intrare cubile.
Texta topaziacis ubi pulchra aulea lapillis.
Pendebant mixtis ptiosa canopea gemmis.
Regifico luxu cui plurim' ille paratus.
Deliciosa nimis ēuiuia ferre solebat.
Omē hoc pōpiferi q gignit machina mundi.
Inclita bellatrix semotim accūbere iussa.
Multimodis pollens uirtutib: associat?
Certatim curant ceco contendere bello.
Foetida decertat torrente ardore libido.
Subiug& ut captā solita feritate puellā.
Illa econtra ard& nimio uirtutis amore.
Auferat ut sūmū hostilia corpore culmen;
Perq: dies q̄nos. hec altercatio ducta est;
Ebrietas tandē facta ē occasio cedis;
Sic ē illa sui noct̄na in tempora custos.
Aspa sobrietas caput a ceruice recidit.
Abdidit & uelo truncū sine noīe corpus;
Hec in nocte gerens. orto iā sole reuex.
Ciuib: illa suis tā magna ex hoste tropheū.
Suspensuq: caput murorū in turrib: altis
Assirios turbat. hebreis gaudia pstat;
Sic iahel uxor abersi sarā post bella fugacē
Quę male nongentas falcatis currib: egit.
Qui dū poscit aquas. lac accipit. hospita amico
Aspior solito clauo terebrauit acuto.
Pertractans in fronte locū; mors iuncta sopori ē;
Sobrietas ductrix hac pbuit atq: reatū
Sacrilegi pugnax audaci pculit ulna.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Feminea sq; manus · fabrorum malleus auxit; Hest ieiunia aman

Hester reginam ieiunia sobria regi — adeptricem subegit. XVII.
Fecerunt gratam; quam non suasit forma · suasit
Terribili feritate suo se offerre marito;
Lamentum · gemitus · luctus · suspiria · saccus ·
Uerterunt urnam · cunctas q; ex ordine sortes;
Haec humilis deiecit aman regina superbum ·
Sub rege asuero · populus quem cunctus honorans ·
Orabat genibus telluris in equore flexis ·
Exaltus et ligno iam spe meliore leuatum ·
Quod quinquagenis cubitis altum ipse pararat ·
Mardocheo humili; finis fuit iste superbo;
Spectauere decem pendentem in stipite nati ·
Quod genitor passus · passuri sorte reatus;
Sic cadit in fouea · contra fraudibus instans;
Inlaqueatur enim · nodos quo nectat iniquos;
Sic ruit ascendens uentosa superbia fastum;
Inuidia occubuit · genetrix quae facta diabli; Septem fratres sub antio-
Antiochus saeuus · nulli feritate secundus; cho pro continentia trucidantur. XVIII.
Septem germanos una genetrice creatos ·
Eleazar seniore pio praebente ducatum ·
Dum temptat uetitas carnes gustare suillas ·
Per uarias mortes leta cum matre peremit;
In pietas signat uitiorum monstra tirannni;
Haec mulier uirtutis habet fortissima normam ·
Quae prius leto mauult occumbere plene ·
Quam figi caeno · et porcorum uiuere more ·
Naturale suis figmentum terrea quaerit;
At homo subrectos ad caelum gestat ocellos; Actorum prium
Ergo illorum decet ut tendat · quo conditor extat; breuiter com[m]e-
Exclamare libet · laudumq; efferre camenas. morantur.

I nclita sobrietas paradisi facta habitatrix.

D igna pudicitia celi que regna meretis.
Q ua uos laude canã . uerb q̃b: ora resoluã.

M aterie fandi series panegirica abundat.
C opia sed potior fastidia grandia gignit.
Q uisq; a principio uiguit laudabilis actu.
P eruos adsũmũ peruenit culm̃ honor;
V irtus cũ uitiis est ex quo c̃dit̃ orbis.
I nt se ger̃ multo certamine agones;
A ngticũ scelerata sup̃bia pdidit agm̃;
P rim̃ adã . tũis cecidit uitiis supatus;
P comartire abel . patientia scã beauit;
I nuidie uitio cain maledictus in eũ
A facie dñi pfugus fuit incola narech;
E noch cũ dño gradiens translatus in eden.
V iuit adhuc senior . neq: soluit debita loeto;
D iluuio eripuit uite pfectio noe;
F ert risu genitoris aui maledicta canaan.
S cã fides prem te gentib: abrã.
T e loth . hospitii uirtus saluauit abigne.
A ngticaq: manu sodomis abductus abisti;
I nsons innocuũ patientia reddidit isaac;
I smahelem feritas sua depulit ede patña.
C aitaq: simplicitas benedici fecit iacob;
P rimitiua esau gula uendere turpis adegit.
H is quoq: priuauit sceleris lasciuia ruben.
I oseph innocuũ fratña fraude subactũ.
A egipti dñm uirt̃ sibi c̃scia fecit.
I moris uicũ frs̃ dedit ẽẽ nocentes.
M ansuetudo hõies moysen sup extulit oms̃.
I ure sacerdotii dñm placauit aaron

hebreā plebē ne incendia seua uorarent.
Dux iosue fortis celestia sidera fixit;
Zelo ardente ptt zambri seu filia corbi.
Quo merito finees fit heres pontificatus;
Irriguū t(er)rā suspirans axa meret.
Inriguos nob(is) tribuat conpunctio flet(us);
Credulitas gedeonis it(er)ē noua bella pegit;
Sic mulieris amor cęcatū lumine samson
Strauit. quē rediens uirtus ex hostib(us) ulta ē;
Uictorē satanę sua iob patientia fecit;
Sic samuhel mitis celestia fulgora mouit.
Inuidia ardescens saul se morte pemit;
Mens humilis dauid soliū ad regale leuauit;
Luxories strauit salomonē cō maculatū;
Induo diuisit roboam insipientia regnū;
Zelus p(ro) dño heliā ad celestia uexit;
Disciplin tanta subiectio digna magistri.
Text heliseū. duplicis uirtutis amictu;
Lepra philargirię gieri cū semine uastat;
Ille di cultor danihel domat ora leonū;
Angelico obsequio delatas suscipit aescas;
Acta pudicitię te iudith laude bearunt;
Lum(en) elemosinę. tobię inlux ocellis;
Dum se extollit amán. crucifixus ad alta leuat(ur).
Mardocheū humilē regalis purpura uestit;
Scriba in lege dī doctissim(us) extitit hesdras.
Doctrine studio q(ui) illā renouauit adustā;
Tres pueros fidei uirtus saluauit ab igne. Uirtutū & uitior(um)
Corpora q(ui) urtans attingere uincula rupit; pugna. Tantiq(ue)s
Et si respicias mundani exordia sęcli. figurata mon: XX
Primus abel cū fr(atr)e cain. cū regib(us) abram. Abrah

Ismahel atque isaac. esau certauit iacob.
Distraxitque pium fraterna malitia ioseph;
Iob pius et patiens. falsis contendit amicis;
Debellat moyses amalech. iosue chananeos;
Florens uirga aaron reprobat chore. dathan. abiron;
Perfodit incestos finees fulgente machera;
Abimelech moritur. muliebri tpīt ictu;
Sic gedeon madian. sic iepte percutit ammon;
Scindit aoth eglon. sisaram pertempora iahel;
Uincitur heu sampson. moritur sed uictor in hostes;
Sic samuhel concidit agag; paruoque lapillo
Dauid adhuc iunior tereti quae iecit habena;
Ingentes animos fregit. frontemque golię;
Innocuum esaiam secat impius ille manasses;
Sacrilego post ille naboth lapidatur abachab;
Ultio digna reo canibus datur ide tirannus.
Zacharias domini moriens altare cruentat;
Flaminibus baalim helias intulit enses;
Sanguineas heliseus aquas decurrere fecit.
Hostibus et captis mira pietate pepercit;
Hieremias moritur populo lapidante prophetes;
Rumpitur ore draco. danihelis dum uorat enses offas;
Rex ozias. amos transfixit tempora uecte;
Portauit terris alienis belua ionam;
Angelus eripuit tobiam piscis ab ore.
Ex his ergo aliqua quorum libauimus actus.
Uictores facti uitiis iam iure subactis
Nobile sumpserunt prostrato ex hoste tropheum.
Dauid forte ruit quem mox correctio fixit.
Ut bellum reparent lapsis exempla reliquit.
Ast alios in tantum animi constantia fortes

Fecit. ut intrepidi mortẽ patiendo subirent.
Martyriq: decus saluã uirtute referrent.
Hinc alios mittis tepidos ignauia fecit.
Hostis ut uictis obnoxia colla ligarent.
Haec a principio mundi altercatio ducta ẽ. Utilis admonitio. & XXI.
Has t lector ouans morali lege figuras de armatura agitur
Pinge pcor. mtisq: tue has inde sacellis.
Porticib: cstat piscina pbatica mistis.
Qua purgant̃ oues diuinis dign' aris.
Haec syloe piscina oculos inluminat orbos.
Hoc fecit moyses labrũ e speculis mulierũ.
Scilic& exemplis dũ scripsit gesta pior̃..
Lex diuina docens nos expiat. ut mereamr̃
Mundatis manib: pedib:q: ad scã uenire.
Actio namq: nr̃a est. pfectio gressus.
Calciamta tegant patrũ uestigia nr̃a.
Ne coluber satanas infigat uulnera plantis.
Isti nos clipei tueant̃ ab hoste maligno.
Quos hab& excellens ppugnacula turris.
Quã dd tipicus sublimi sustulit arce.
In salomonis enim qsquis bellator habet̃.
Ledib: ense micans rutilo mucrone coruscans.
Terribiles acies animis ad bella paratis
Appetit & gladius noctnos deuorat hostes.
Armatura dei cui' lat' ambit honestũ.
Iustitieq: thorax pectus defendit ab hoste
& capiti cassis sidit cristata salutis.
Ex humero pharetra ignitis iã plena sagittis.
Pend&. & inradians castũ femur alligat ensis
Omnis xpicola cuicũq: ẽ ista uoluntas
Ut tabulũ, (uineas) uirtio q pugnat inomi.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Perpende hoc animo haec nocte dieq: reuolue.
Si seruus hosti tormenta ęt̃na subibis.
Si xp̃o ut dignũ est caelestia regna tenebis. Turris edificanda
xii. Est opus ut discas famulatis iura sup̃ni uis tantũ sumptib:
His notis qm̃ leuior structura sequet̃. docet̃.
Turris ad aetheriũ scansura cacumen olimpi.
Huic q̃ sufficiant sumpt⁹ tractare necesse ẽ.
Quos sup̃ imponas coepti infundamine muri.
Quod positũ paulus monstrat signant̃ ihm.
Ne edifices p̃ciosa sup̃ similia condas.
Ultim⁹ ardescens op⁹ hoc rog⁹ ille p̃babit.
Qui cunctũ quadro uastabit climate mundũ.
Hos t̃ nunc sumptus desacris collige libris.
Unde fidẽ rectã teneat cor lingua loquat̃.
De genitore & abhoc genito deflamine sc̃o.
Personis trib: his unũ constare uigorẽ.
Non aliquẽ maiore gradu ñ inferiore
Constituas qm̃ tres has substantia inuna
Credim⁹ oram⁹ colim⁹ ueneram̃ amam⁹.
Si pelag⁹ mundi sulces hac rite carina
Non nocturna t̃ canib: succincta marinis
Scilla .miser sed ñ miserabilis arrius ille.
Qui spoliare uolens patrẽ bonitate sueta
Posse aut nolle negat similẽ subgignere (sib.) natũ.
Omnẽ bonũ uelle ẽ cuiq: potentia sũma ẽ.
Obhui⁹ his meritis tanto perimine mortẽ
Incurrens. scelus & cuncta intestina cacauit.
Latrinisq: dedit putida q mente recepit.
Parte alia scopulus scelerisq: sabellius ductor
Naufragiũ minat̃ mersis ut uasta caribdis
Dũ uult ẽẽ. dm̃ ñ p̃sonalit̃ unum.

Sed prem̄ & natū scm̄ quoq; flam̄ eundem
Inpatre sū pat̄ ait inme filius ipse.
Quo fulta doctore sum⁹ dicem⁹ & unū.
Hos ḡ & reliquas pestes decorpore xp̄i
Iudicio prum fidei mucrone resectas
Respue. & apueris q̇ iā secreta cubilis
Cū dn̄o intrarunt panes tres p̄nde canistris.
Scilic& illoꝝ libris adtenti⁹ instans
Ut mediteris inhis hos nocte dieq; reuoluas
Unde fidē rectā & moꝝ ornamta capessas.
Speq; bono depr̄e in& ū deiudice habeto.

De p̄ceptis gemine dilectionis & ueste illius. XXIII.

Tertia que maior karitas te adcelsa p&ente
Subuehat ut geminis librato examine pennis
Primā redde dō tota uirtute creanti
Condignū poterit cui nullus reddere amorē.
Non modus ullus ibi ac q̄a totū querit̄ exte.
Ala scda dehinc dilectio fr̄is habenda.
Huic dat̄ hic limes. hunc dilige n̄mn⁹ ut te
Haec eg& hoc uerbo. sicerus amor sit ut iste.
Inte disce prius tua si dilectio iusta ē.
Psalm⁹ enim retinens qui diligit inquit iniqua
Odit inique animā quā tartara adimpia mittit.
Unde iste affectus hoc glutine nectat utrosq;
Actib; ut iustis regnū celeste capessant.
Lex omīs dn̄i paxillis pendet inistis.
Hoc gemmū tenuere decus karitatis inaures.
Quas pia suscepit patientia dicta rebecca.
Appensas geminis aequo libramine siclis
Armillas deno innumero. p̄cepta decē s̄.
Legis que quond ā tabule gessere gemelle.
Quas fregit moyses poplo spectante rebelli.

Et reparauit item nostrosque remisit ad usus.
Ex picolis tribuens quas cultor spreuit isidis.
Psallit ubi sex decacordo carmina plectro.
Omnibus his coniunctis dulcis simphonia surgit.
Nulla hic corda uacet si uis bonus esse melodus
Namque decem iuncti tali ratione duobus.
Efficiunt plenam numeris et pondere libram
Constat apticus bisseno ut milite coetus.
Quattuor in lignis uestis texenda tenetur.
Nonsecus hec karitas tali ratione paratur.
Quod super est prius est. dominum tu dilige summum.
Quod iacet inferius tibi proximus extat amandus
E regione sudes gemini de cespite surgunt.
Quod non uis fieri tibi hoc aliis inferre recuses.
Que tibi uis tribui reliquis prestare salubre est.
In his ergo tibi uariatam effice uestem
Si conuiua cupis regali accubere mense.
Neue foras pelli manibus pedibusque ligatis
Bis tinctus rubeat coccus bissusque retorta
Fulgeat obrizus petalis et brattea filis.
Cerula iacinctus commixto splendeat ostro.
Stamina cum tramis olosérica tota uenustis.
Ueste hac ornatus potis uere esse sacerdos
Si baptisma nitet primo ceu tempore sumptum.
Quod si forte aliquo maculasti crimine uitam.
Caprarum pilis aspera sit carnis amictus.
Hos et enim lex prisca alia in texenia querit.
Teque foras missum pluuias portare necesse est.
Namque suum facinus petrus hoc diluit imbre
Fudit et hos protoplastus pro crimine fletus
Hoc ardens poterit frigescere rore machera.

Quam prius extinxerit crucifixi a corpore fusus
Dulcis aque rivus cum sanguine mixtus opimo

De vitio invidie vitando. XXIIII.

Quisque huius vitatas honos habitumque requirit
Invidiam fugiat genitam de felle diabli.
Hoc scelus inmissum quo mors intravit in orbem.
Hunc imitantur et hi satane qui in parte tenentur.
Quippe soror huic scelerata superbia iuncta.
Transtulit angelicum seuos in demonas agmen.
Haec miseros penetrans fraternum rupit amorem.
Que documenta dedit quondam nimis impia cain.
Displicuit cui nil aliud de fratre benigno.
Quam sua dedignans melioris munera misso.
Celitus igne dei flammis sibi grata probavit.
Non donum in causa est sed cor donaria abegit.
Haec tenet incessum quodam simulamine cancri
Retrorsum gradiens depascitur intima cordis.
Ossaque perstringens putrescere fortia praestat.
Quo felix alter hoc infelicior iste est.
Antidoto poterit karitatis enorme venenum
Curari invidiae. si ius servetur amoris.
Quem christus docuit. quem conditor indidit almus
Pectoribus hominum. si se redamando vicissim.
Debitus affectus fratrem coniungat utrumque.
In hoc nosse suum monstravit discipulatum.
Si servum conservus amet dilectus amantem.

Contra superbiam plura exempla humilitatis. XXV.

Principiumque mali que criminis omnis origo est.
Decidat erecto ventosa superbia collo.
Insanusque tumor radicibus eruatur imis
Pellatur. multi documenta dedere ruine
Confisi virtute sua. cecidere superbi
Surrexere humiles. domini verissima vox est.

Qui tum& ille cadit sed pauper corde leuatur.
Insolitis planisque locis persistere certum est.
Ardua pulsa grauem patiuntur turbine lapsum
Quem primum celum tenuit quem terra creatum
Hoc uitio cecidere. & ab hoc confusio linguis
Missa pignotas diuisa est terra loquelas.
Cum strueret celsam lapsura superbia turrem.
Diluuio tumidos cum iam perisse gigantes.
Tempore & ablatos possent meminisse recenti.
Quisquis christicola est regnum ut sublime capessat
Discat habere humilem summo deuertice mentem
Quicquid in assumpta pro nobis carne peregit.
Seu diuina legas seu sint humana retractes.
Quid iacet in cunis textus uelamine panni.
Quid loquitur quid agit quid celsa atque infima tractat.
Haec de qua sermo est nimium uirtute coruscant.
Perspice quam placido zabulum sermone repellit.
Verbis pacificis & ab omni felle remotis
Dicta refert legis. nec de qua reddit acerbum.
Seuit in hoste furor dum non agnoscitur auctor
Percipe quantum humili genitori uoce loquatur.
Quas grates reddit cui totum deputat ex quo est.
Quam pius & mitis suaui quoque corde benignus
Approbat illud opus. cum se praecinxit amictu
Acclinis dominus famulis uestigia tinguens.
Iure recusantem tranquillo famine petrum
Terrificat minitans secedat ut ille lauari
Si se participem tanto uelit esse clienti
Cum capitur miserum quam dulci famine iudam
Alloquitur. fratrem uelut amplectatur amantem
Suscipit oscula dans & amica mente receptat.

Heu nimis experto tantae bonitatis ibim
Cum reliquis ut signa daret laruasque fugaret.
Illius et curae loculos mandaret habendos.
Ac mense adscitus recubans cum ira sederet.
Unanimis homo dux notus partemque sodalis
Consensu simili diuina ad templa uenirent.
Hoc pietatis opus tanto de fonte redundans
Auriculam euulsam quam fortius ense micanti
Excussit dira petre manus manus illa probauit.
Que tetigit sanam malchoque refixit habendam.
Mitis inauditae dum fert ludibria mortis
Ignosci petiit his et ab isto crimine solui.
Excusitque patri ignaros nescire reatum
Quorum tanta furit rabies ut claustra sepulchri
Militibus positis seua obsidione tenerent.
Nec parcere uellent tanta feritate sepulto
Quis locus audiendi post tanta exempla superbis?
Quis furor inflauit que tanta insania mentes.
Ut meminisse obitus proprii monimenta recusent.
Hic homo max limus fiat ex quo conditus extat.
Uermibus esca datur domus amplasit urna sepulchri.
Que facies nunc grata nitet post pallada horrens.
Quisque legis perpende animo quam ultra sensit
Alloquiis dignus domini scissim Abram
Sum cinis et puluis simili quoque corde iacebat.
Rex dauid humilis pulicem se expulsare sumptum
Atque canem memorans dicit se morte putentem.
Pacificatque ferum mitis sermone saulem.
Iactauit meritum phariseo corde superbo
De templo domini iam iustior ille recessit
Confessus facinus humili qui pectore fleuit.

H ostē hab& ille dm̄ q̄squis feritate tumescit.
P erdit opus uirtutis agens iactantius illud.
Q d̄ tum& insanū est. inflat que tussiane ÷.
P unct⁹ acu modica rigor hic uanescit ī auras.
D ep̄mat g̊ opus ÷ animū īns ima ferocem
S eq: hō pens& humū. sic corde & corpore prius
A misit potīt q̄ īns inflata mereri.
A udax eleazar elefantē strauit enormē
U ictor subpedib: uicti q̄ uictus obiuit.
N onsecus occumbit q̄ de uirtute sup̄bit.
P uluis ut in uento uirt⁹ sic mixta tumori est.
C ecat⁹ grauius q̄ se putat eē uidentem. De auaritia que
VI. E xtat adhuc uitiū cū q̊ luctamē habendū plurimos p̄dit.
E lmpia auaritie ardens sine fine modoq:
O me malū mundi ratione & tēpore cessat.
H ec radix sceleris cremento grandior exstat.
C opia quo maior hinc amplior ardor edendi.
M orb: hic intcus grauis ẏdrops grande uenenum.
E ccle sedes uenales. ista colūbas.
P recones mutos cecosq: duces dat haberi.
R egib: hec aufert inde t̄iora uolutis
N om & officiū dn̄et² ut ipsa tirannis.
O mīs ista gradus meritoꝝ dote uenustos
C ircuit & querit q̊ gressus figere possit.
I psā q̄n etiā neuo maculare cucullam
N itit². inmemores ut uoti lucra relicti
R espiciant mundi irrataq: iura resoluant.
H ec miserū penetrans saxoꝝ grandine p̄ssū
S trauit achar. uallis ten& inde p̄henne uocamē.
I sta etiā adduxit p̄mis orientis aboris
I nsanū uatē. cui doctior obstat asella

H umana stolidū castigans uoce balaam.
P ergit ob augurīu t̄ septē circuit aras
A duersante dō nimiū ꝑsistit auarus
A rdens q̊ capiat ꝓmissi lucra metalli.
D etrib: hoc unū uitiū q̊ corruit adá.
H oc temptator adit xp̄m cū culmine ī alto
R egna hōium p̄aosū & q̄cq̄d in orbe tenet᷑
P romisit fallax si se submissus adoret.
T raditor hoc amens ꝑit feruente ueneno.
N am & officiū sortitus iure prior.
P rim' enim innocuū iudas distraxit ioseph.
V endidit uniuocus cui' scelerat' ihm.
I scarioth ex stirpe isachar q̊ iure uocat'
E st merces· qm̄ lippa genitrice creatus
P omorū p̄tio que lecto adsciuit iacob.
P resagio signans sinagoge semine iudá
V enturū· uili p̄tio q̊ uenderet illū
S anguine q̊ ꝓprio saluaret uendit' orbē.
F urax ille miser marsuppia sacra cauando
A dtantā rabiē ꝑlucri ardore uolutus:
I nuidus ad mulieris opus dū nobile mirrū.
Q uo pie ꝑueniens xp̄m ꝑfudit humandū
D enariis taxat trecentis· uilius ipsum
V enit in arbitrio p̄tiū qui ponit emtū.
N on tamē hic finis sceleris· reus ille reatū
F lagitio cumulans aptauit in arbore uinclū
A dstringens teret furialia guttᷓa nodo
V iscera rupta cadunt scisso deuentre nefando
Q ue tantū peperere dolum, diffusa ꝑ auras
I nfelix anima ingredit' penetrale gehenne.
Miles auarus tc̄ dū seruat claustra sepulchri:

Quo iudea manus clausit crudelis ihm
Ore refert plenū xp̄i demorte tropeū.
Visibi angelicis conceptū corde pauorē
Se iacuisse solo remeat dū uita sepulto.
Veridic⁹ testis si p̄mia nulla darentᷣ.
Vertit abhoc cupidū data multa peccunia uero.
Ablatū referens nocturno tempore xp̄m.
Dū sopor ignauus iā fessos occupat artus. Documenta contᷓ
vii. Hui⁹ auaritie uitiū didicere cauendū hanc. & de multi-
Discipli xp̄i tunice dū simplicis usu- plici ple illius.
Contenti perā portare uetantᷣ & aera.
His uacuata pri tanta uirtute refulsit
Dextra p&ri adportā dū claud⁹ debilis orans
Poscit elemosinā. gressū celereq: meretᷣ
Hac medicat⁹ opē. iacuit q̇ pluribus annis
Ante fores tēpli dono meliore leuatus
Exilit ingreditᷣ laudat ueneratᷣ adorat.
Deniq: q̄ntū auri q̄leq: pecunie amorē
Xp̄icole p̄mi tenuere haec gesta pbarunt
Qd sibi cōtulerat distractis uenditor agris
Calcauere suis pedib:. nec tangere dextris
Dignati pprius inopū sparsere pusus.
Venditor annanias dū partē fraude retentat
Coniuge cū ppa pit heu morte citata.
Exitiale malū merita sic falce recisū.
Lerna palus anguē tenuit. deuertice cui⁹
Ortos multiplices ydros antiq̇ loquuntᷣ.
Proles auaritia hec multa exgenitrice creatᷣ.
Fraus furor inuidie uiolentia cura tumult⁹
Anxietas meror piuria furta rapinę
Duritie cōmita dolus fallacia discors

S ollicitudo cupido tenax usura uoluptas
& dolor amissis & gaudia uana receptas
C iuilis rabies germanos iter & ensis.
D ulcia disiungens natorum pignora patri.
A rpie hac tres matre sate. quarum prior aellon
A lt̄a & ocypete. postrema dira celeno
D ū rapiunt celeres aliena & tegmine celant.
E x hac & furie allecto thisiphone megera.
C erberus inde trifaux. fineus foenore caecus.
h aec iecur ut uultur rostro ē rodit obunco.
U t dypsa mordente sitis hac addita crescit.
h oc malū aureolū discordia scissa deab:

De fructib: elemosine & uilico euangelico. XXVII

H ecit. q tenuit ueneris dampnosa uoluptas.
H aec portenta opus ē ipsa cū matre recidi
Ne nob uitii dominetur t̄ba nefandi.
U t nil queram⁹ sup id q postulat usus.
T egmine & cena & parco moderamine uictus.
Q d sup exstat inops capiat mendic⁹ egenus.
C rescat elemosine culm⁹. sit largus auarus.
C elica terrestri mercetur p̄mia limo.
T ransfer ad etherii thesaurū culm̄ olimpi.
Q uicq̄d egens sumit, xp̄m accepisse memento.
Q ui dator hic custos. largitor & ipse receptor.
D ebitor ipse ds̄. n̄ p̄des foenus auare
D a huic q̄cq̄d habes. n̄ fur hoc tollat iniquus.
T inea n̄ sulc& ueste n̄ rodat aratū.
E suriens soci⁹ m̄se iungatur amictu.
F rigidus. & pateant p̄egrino tecta uianti.
C arcerib: clausis solam̄ p̄be loquele.
I ntuleras mundo nil. nil auferre ualebis.
I lla t̄ seruata fient que miseris astris.

Si longinqua petis redditurus tempore certo
Ne desint sumptus ē plurima ferre necesse ē.
Ad patriā ꝓꝑas uigitē mansurus in illa
Perpendas opus ē que sis habiturus ibidem.
Hac euangtic⁹ laudatᷣ uilicus arte
Prospexisse sibi & stipendia fraude parasse.
Que sibi sufficerent deiecto sorte futura.
Prouidtq; sagax formica ut farris aceruū.
Atq; oleū miserantis opē fomita laboꝝ
& tegum uestis. uictū. hospitiūq; laremq;.
Ac breuitē tactus etius sibi tanta parauit.
Pauperes illū ꝓmeret ne dira senectae.
Duceret & torquens aliena postia egestas.
hoc exemplo animos tangat contussio nr̄os;
Nos nimis heu miseri lacrimarū flumine flendi.
Virtutū granū nullū nec habem⁹ oliuū.
Que supare famē ualeat ꝑicla futurā;
Iā iudex redditurus ad ē iā comin⁹ instat.
Curtatio reddenda grauis. cui sermo ferendus.
Cui nihil occultū. cui cuncta obscura patescunt
Nuda & apta oculis. cui fraus nulla inficiatrix;
Teste eget hic nullo; q̄ cognitor. ipse relator; De fame diuini
Istis temporib; doctrinę incumbit egestas; uerbi. & in p̄senti
Ora sacerdotū. damnosa silentia seruant; laborandū.
Qui p̄latꝰ ē rapus. tribuat q̄ rarior esum.
hancq; famem tipicā carnalia gesta figurant.
Cū peteret helias tribui sibi fragmina panis.
Ecclę normā mulier uiduata retentat.
Que duo ligna crucis rectū uersūq; requirit.
Inq̄b; illa coquat uitalē polline panē;
Nempe illū uitā q̄ cuncto ꝓbuit orbi

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Hon de eo caruit · quā s̄cs sp̄s unxit ;
Hon aliud signauit helisei t̄ēpora uatis ·
Cui mulier clamans sibi crescere uidit oliuū ·
Vascula p̄fundens summas dū surgit ad horas
Seruitio geminā p̄lē liberrima soluit ;
Ista p̄pheticis uirtus · hec grā ihu
Soluit letiferi qui uincula seua diabli ·
Pro pomo uetito cui se constrinxerat eua ·
Coniugis assensu cuncta cū p̄le ligata ;
Paulus ad etheriū iam nunc sublatus olimpū ·
Mane uorans p̄das · q̄ uespe diuidit escas ·
Circuiens mundū · diuinū semē in nomen
Sparsit · & ad fidei p̄traxit gaudia gentes ;
Hoc chorus ille sequax ser mone & sanguine signans ·
Distribuit poplis transmissas celit᷒ escas ;
Manna datū nimbis mirabile ; q̄sq; cupiscat
Colligat, gomor · unde cui uiuere constituit ardor ·
Atq; die sexto duplices sibi p̄par& esus
Israhelitice aliqui egressi p̄ sabbata castris
Querere manna sibi · uacui rediere · grauemq;
Persensere famē ; q̄ sexto ferre laborē
Neglexere p̄iū · macie tenuante subacti ;
Aetas q̄ppe suo currit iā sexta meatu ;
Septima s̄cā q̄es s̄cis sine fine merer̄ᵗ ·
Hon labor ullus erit · nec er̄ tunc tempora arandi ;
Nulla ibi spes segetis · q̄a semina nulla merent̄ ·
Quippe fer& meritis ę qualia lucra maniplis ;
Qui m̄ sterit in ers · mēdic᷒ habebit illic ; De pugna ionathe mirab
Dirige xp̄e tuos in tanta messe ministros ; & q̄ uiolato ieiunio
Que resecent loliū · uitiorū monstra recidant p̄xim᷒ p̄iculo
Cū radice sua · ne hoz torpore ualescens fuerit ·

Crescentes spicas curculiget. dentat. uorat ;
Dirige qui fundant de plenis tela pharetris.
Tempus adest pugnę. gerimus luctamina agonis.
Quam stimulos acuat. nobis faber omnis abactus.
Ut legimus gestum regnante saule perfano ;
Israhelita latet uitiorum conditus antris
In que tenebrosis impuro corde cauernis
Rarus qui repet manibus pedibusque ionathes
Horteturque suo rediuiua ad classica flatu.
Corruat allophilus enim mucrone necatus.
Dirat & audaces inimica pergmina turmas.
Vibret & ardentes aduersa in pectora contos.
Liberet hebreos animas. mitesque fideles.
Armiger anticipans diuini spicula uerbi
Suggerat. & iaciat curuatis arcubus ictus
Spiritus adueniens feruore sensibus indat.
Ut uersus gladius uitalis pectora frum
Perforet. exscindat. percurrat. transeat. uret.
Ut bellum reparent. neque collum subiuga curuent.
Quippe rogat curuari animas ut transeat hostis ;
Est opus ut spretis uitiis uirtutibus almis
Ornentur quo noster honos habitusque nitescat ;
Sit candens poderis. uestis. polimita talaris.
Multa colora nitet. hedique in sanguine tincta
Ectio sit sacro xpi redimita cruore.
Uestiat haec nudos. hęc finem prestet honestum ;
Qui caput est nostrum. limes sit & ipse necesse est.
Incipiat. faciat. consumet. suscipiatque.
In zabulum uictor. hostem qui strauit iniquum.
Auferat a nobis dominatum iure tiranni.
Seruitiique iugum crescente putrescat oliuo.

Homine signata illius illiusquoq; morte redēpti.
Noniā nři erimus. sedsic teneam̄ abillo
Ulterius hosti. ne iā subdamur acerbo;
Ut tam̄ unde nřis cepit lam sermo recurrat
Adtēe sobrietas. toto laudabilis aeuo.
Inte claudet̄ series pducta camenę;
Hoc tamen exemplo monstrari rite ualebis.
Quā speciosa mices. quā pulchro flore uirescas;
Qd dulcis ionathas dauidis amator amantis
Dū te seruauit. pte sic fortit̄ egit.
Hostilis cunei ut fugientia terga feriret.
Et popli innumeri iuuenis uirtute subirent
Ense necē. fuerent fuse ppronā aetherue;
Sic uictor pquā sumę gestamine uirgę.
Mella faui fluuidi libauit. & attigit ore.
Ac tenui gustu ieiunia iussa resoluit.
Uersa sorte achias dū nconsulta sacerdos
Ulla refert reus: habitus. q̄ uicerat hostes;
Sic cassata suo uictoria cepta tropeo;
Sobrietas uiolata. citū cū morte piclum
Inferret iuueni. sinobstacula regi
Irato offerret populapis contio uulgi;
Sic memorant loetale malū. uirusq; ueneni
Serpentū humana superi ecore saliua.
Hoc humore graui mox illū posse necari.
Ieiunus colubri si hanc ifuderis ori;
Sic uigor hic hoīs. facit illū occumbere morti;
Sic pimunt satanan ieiunia sobria dirū;
Uirtus uiua ualet. uitiorū uincere uirus.
Que seruata suos seruat. quę pdita pdit;
Illa caput facta ē. finis sit & ipsa libelli;;;

Inches 1 2
cm 1 2 3 4 5

Laus sit xpe t qm ista ÷ .clausula primi.
Ecce secd̄r hic ÷ desobrietate libellus. Preconia

HACTENUS antiquos descripsi carmine pres ; di genitricis
Hunc euangticas .ē. par temptare camenas ; marie debita
Uirtutū inprimis titulos inuersib: istis. deuotione cele
Virgo maria tuos qua possū laude beabo ; brant̄.
Altithroni genitrix. laus mundi. gl̄a celi.
Per te diffusa .ē. intotū gr̄a mundū.
Fons signatus aquę. purissima uena salutis.
hortus conclusus. q̊ flos pcessit honestus.
Cedrus. cipressus. platanus. nux. mirtus. oliua.
Mirra. storax. calamus. thus. balsama. cassia. nardus:
Onyx. cristallus. prasius. berillus. iaspis.
Ianua. clausa dom⁹. q̊ solus conditor exit ;
Tu portas paradysi apis. quas clauserat eua.
L&iferū uetita dū carpit abarbore malū.
Sed crucis inramis pomo pendente salubri.
Progenito de incarne tua. tu planctib: instans
Gaudia q̇s mundo uenturi. iam claue recepta
Ducis adoptiuos adceli culmina natos ;
Quicquid uir sacrū. ꝗ nobile. ꝗ p̄tiosū.
huius quadrifidi tenuit constructio mundi.
x superas. scōsq: uiros uirtutib: altos.
ngelicos etiā uincit tua gr̄a coetus ;
ua te uoce canā. q̇b: & sermonib: ęquē.
arrula lingua iac&. mundi laus omīs inmo ē ;
ulierib: inscīs. uir⁹ laudabilis una est ;
nte largifluis fulgent carismata donis ;
Fe tua scā fides fidei sup extulit abrę.
ui ds̄ ipse loquens. gignendū spond& isaac.
Qui ridens dubitat. dū centū computat annos ;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Zacharias nutat: tu credula. sic fiat inquis;
Sed minus est geminis genitoribus edere prolem.
Virgine. quam genitrice viri sine semine gigni;
Mente humilis. mater legeris. famulamque tueris;
Inde quanta fuit mentis constantia miror.
Cui gabrihel solio veniens archangelus alto.
Exuviis rutilus vultu. et sermone verendus.
Iunxit amicali tecum sermone loquelas.
Non tamen inde gravem cepisti corde pavorem;
Vir foras danihel. celestibus ille suetus.
Angelico vultu terretur. et heret inermis.
Surgere non ausus prius. hunc quam dextra levaret;
Iacob ille deo forti dum certat agone.
Claudicat. et pia virgo modum de prole requiris.
Margarita micans. precellens unio gemmas.
Cum te debuerim tam cocto ornare metallo.
Sit venale mihi. quia clausi indoctior aere;
Attrectare tamen tante preconia laudis
Sufficiat voluisse pie. tu cetera parce;
Tu mihi protectrix. dominatrix. auxiliatrix.
Adsis posco. precor. decus alte virginitatis;
Sobria vita tibi est. cuius dator editus ex te est;
Hanc nobis committe tua sancta oratio reddat;
Alba columba ferens ut ramum depulit arce
Ore suo viridem. dum pacem nuntiat orbi.
Sic pia xpicolas qui te venerantur amantes
Pacificans genitum quem ventre beato.
Ad nostram felix fudisti virgo salutem; ANNAE pudicitia ex [illegible]

N unc annam viduam letos cantabimus odis. emplo tantis [illegible]
Que sibi prerepto innuptam morte marito.
Vitavit nullum ceu turtur casta iugalem.

Coniugio dignata suo · uiduata remansit;
Sic octogenis & quattuor insup annis
In templo dn̄i ieiunia sobria ducens.
Ardentes motus carnis uirtute subegit;
Rore pudicitię tam magn⁹ ccidit ignis.
Unde pphetalē merito uirtutis honorē
Accipiens · tectū uelamine carnis ihm.
Cognouit · deq: multo sermone locuta ē;
Sic salomon xp̄i epithalamia laudib: ornans ·
Huius auis cantū pnunti⁹ ore ruelat;
Audita est nr̄a in terra uox turturis inqt;
Turtur adest · geminis quā uexit grā pennis
Anna; hec inmerito scā hec · qa grā fert̄
Istis turturib: holocausta fidelis abrahā ·
Obtulit ille dō · cui⁹ hec stirpe creata est.
Cū sibi signa ds̄ ples qua sorte futura
Extanto genitore for& monstrar& amico.
Cū pregno aries · plegis fasce iuuenca ·
Proq: grauī scelerū lasciua capella reatū ·
Atq: habitura sua psimplicitate columbas
Nec castis caritura uelud hec turtur habet̄.
Casta · pudica · uigil · noctūna in laude cicada .
Sic gemina uirtute cluens facta alt̄a iudith;
Illa ducē truncans · hec xp̄m uoce celebrans;
Hac uidua uiduis sit uitę mundior actus; Iohis mira
Quanta pudicitię uirtus · que sobrietatis abstinentiā
Grā sit · scs̄ docuit · baptista iohs̄ · p̄dicatur .
Preco redemptoris · uox uerbi · plusq: ppheta ·
Angls̄ ipse dei p̄nuntiaus ille futuri
...uto matris xp̄m cognouit adeē
Qui p̄ris taciturna silentia soluit ·

Monstrauitq: dm̄ ē bis uenientib: agnū·
Planans ille uias· praua indirecta reducens·
Deiciens colles; ualles extollit· & implet;
Maior enim innatis mulierū nemo iohe;
Celsior hoc xp̄s sacra de uirgine nat?
Virtutū generale decus· q; p̄rib: auctor
Distribuit uarians specialit̄ indidit isti;
Sūma fides in hoc; genitor negat· iste salutat;
Ille tacet mutus· hic ad ē nunc p̄dicat agnus;
Spe meliore uigens p̄monstrat horrea granis.
Inde metū retinens paleis denuntiat ignes.
Qui caritate pios fructus hortat̄ agendos.
Mente humilis uiso xp̄o babtisma recusat.
Illius & iussu sed mox deuot̄ obaudit;

Praeterea q̄s sobrietas ad celsa leuauit
Virtutū nutrix sup omīs laude iohn
Exultit· inq: heremo castissima uita remotū
Longius humanis illū cuentib: abdens
Celicolis sociat· saliens lucusta cibauit.
Mellaq: de foliis partū pauere p̄pheta;
Post habitis stolis saurato stamine textis.
Carnis amictus erat uilis lanugo cameli
Balteus· & rutila gemmarū luce coruscus
Quo pat̄ usus erat ceu funis uiluit asp̄;
Zona, & enim castos cinxit pellicia lumbos;

Qualis in hoc uirtus· c̄stantia quanta p̄bauit
Impius herodes· solita feritate calescens·
Qui sibi de thalamis f̄ris sine lege iugalē
Abstrahit· inlicitoq: thoro conubia iungens.
Turpis adulterii crim̄ facinusq: reportat;
Non tulit hoc fidei feruens ardore p̄pheta;

Passio ipsius & seuitia herodis refert̄

Arguit herodem verbis pietatis iniquum.
Quatinus inceste curet rescindere vinclum.
& sibi prospiciens scelerata cubilia solvat;
Talia tractanti. rex impius obstruit aures.
Aspidas ut fama est. surdescere carmine marsi.
Doctoremque suae solita impietate salutis
Constrictum vinclis tenebroso incarcere claudit;
Hon dispar patri huic & nomine. & impietate.
Dum monstrante mago natum cognoscit ihesum.
Spondet adorandum simulata callidus arte.
Non tamen effectum sceleris habiturus. idipsum
Incurrit facinus perversi prava voluntas;
O lupe saeve. vorax. cui lex specialiter infit.
Matris ab uberibus non hedum in lacte coquendum;
Aegipta ad patriam iam ioseph vexerat illum.
Quem tu dente fremens vicina per oppida queris.
Ingluviemque tuam puerorum mortibus exples;
Dumque ex te genitis crudelius ingeris enses.
Ut vivat sub te nato securior est sus;
Hic basiliscus adest colubro ferus editus ex te.
Qui innatale suo convivia opima paravit
Principibus cunctis. ducibus. populique tribunis;
Convenere locum pariter properanter adunum.
Rex aderat. pomposa satis quem missa receptat.
Mollibus infuleris. stratisque sedilibus ostro.
Mente tumens. & veste nitens. diademate fulgens.
Precipitauratos sibi deservire ministros;
Quot gazis pollet. vitiis tot & ipse redundat;
Fervet avarities. gremiumque extendit hiatum;
Luxuria enervat discinctos fetida lumbos;
Adsidet & lateri. ventosa superbia dextro;

Miratur stupidus fulgentia uasa satelles.
Et bibit in pateris merum. italansque falernum;
Quo pudor omnis abest. uerecundia longius acta est;
Non ibi lex. non fas. non ius. neque honestum est;
Plena domus uitiis. et gastrimargia monstris
Discurrens mensas. pinguem distenderat aluum.
Exsudans saturare nequit quam turba coquorum;
Ebrietas. luxus. petulantia. lusus inanis.
Harpa. lire. cithare. psalteria. fistula. muse.
Cimbala. sambuce. simphonia. timpana. sistra.
Organicumque melos. aptabat filia mortis;
Vipera uipereo saltatrix germine creta.
Sibilat ut serpens. ut regulus ore uolucrem
Sorbeat. ad caput hec tendit fera bestia uatis.
Fraude dolos uersans. prestructus et arte maligna;
Herodes iurat se prima cuncta daturum.
Queque puella petat. que matre edocta magistra.
Nec mora nec requies. quin a ceruice resectum
Discus inauditum scelus inter fercula portet;
Nec satis ad facinus. si in carcere colla secentur.
Ni caput inuisis mensis ponatur edendis.
Siluicole uelut est apri monstrarier usus;
Impius. inpurus. sceleratus. spurcus. iniquus.
Tristatur uultu sed gaudet corde tirannus.
Quod tractatum diu facta est occasio cedis;
Ne tam innocuum maculent periuria regem.
Insigneque uirum titulis et laude priorum
Degenerem patri fallendi infamia reddat.
Lictorem mittit. referat que dona liciscę;
Ille caput flexum gladio fulgente recidit.
Conuiuisque feris rorantia fercula portat.

Purpureosq: thoros & candida gausapa lino
Sanguine p(er)fundit russo miserabile uisu
Filia leta caput donū exitiale. sueq:
Fert matri madidis stillante cruore capillis
At tum hac melius uiuit n(un)c morte ioh(ann)is.
Quippe suo occubuit genuino herodes iniquus
Alt(er)utris compar meritoꝝ reddita sors est
Hic morit(ur) nascens moriensq: renascit(ur) ille.
Gastrimargus & incestus p(er)it igne gehenne.
Sobrius & castus celesti inlumine gaud&.
Risimus & iubilo cordis cantauimus ymnū.
Quē dauid cecinit teneris abductus abalgis.
Cum torsit teretē nimio stridore lapillū.
Et strauit celsū mēbris animisq: gigantē
Hanc sec(us) annosā q(uo)d strinit robore quercū
Risim(us) īfandū cū iudith casta olofernē
Truncauit. uitiū qua uirtus s(an)c(t)a subegit.
Hunc temp(us) flendi lamentaq: fundere amara
Flagitiū pietas tantū q(uo)d robur adepta ÷
Ut caput auferr& saltatrix sima uatis.
Martyris eximii ÷ hec passio s(an)c(t)a ioh(ann)is
Hec inlaudata scelerū monimenta tyranni.

De malitia mulierū & q(uo)d ex satietate libido nutriat(ur).

Hic mulieris amor. hic cant(us) sibil(us) ÷ hic
Ista ÷ forma placens que ad tartara mittit amantes.
Liliolū candens morbo ueniente putrescens.
Hec rosa flore rubens sed p(ost) urtica purens.
Lanigeris ouib: tribuli isti uellera tollunt.
Hac deceptus adā seclusus ab arbore uite est.
Sic emor & sichem dina piere subacta.
Hebrei mixti scortis coluere priapū
Turpauit meretrix samson. saxoq: molari

Addixi. noluisse tamen scrutare quid hoc sit.
Hebis septenos iacob seruire per annos
Fecerunt noctesque dies feruentior estus
Mitigat ardentem sub cancri sidere solem.
Dumque fugit ioseph moechae sua pallia linquit.
Huius amor gemino maculauit crimine dauid.
Dum nimis indulget mulieribus inlaqueatus
His sapiens salomon est factus apostata flendus.
Hac timidus petrus accusante negauit ihesum.
Prumpaūest historias ueterum percurrere uersu.
Sed quia prolongum est non haec intacta relinquam.
Ingluuie uentris plures concrescere pestes.
Multiplicesque uno de semine surgere prolem.
Luxuriens ardens hoc amplius accipit ignes
Non aliter flammae quam si quis spargat oliuum.
Liber et alma ceres ueneri nutrimina praebent.
Quis sine frigescit feruens extincta libido.
Suntque suo uicina satis genitalia uentri.
Filia sanguisugae haec salomon quam concinit una est.
Altera auaritiae amor insatiatus habendi.
Sufficit ignorare geminarumque frequentius adfer
Adfer adhuc. istis nulla est mensura modusque. Quod xpistus nob
Mors et uita est lector clarissima iam sunt. uia ueritas et .VI.
Dextrum iter et leuum monstrat scriptura patenter. uita factus
Iam uetus atque nouum profert est scriba peritus temptatore est superans
Ille euangelicus qui miscet tristia laetis superabilem fecerit.
Supplicium miseris et praemia digna beatis.
Prende uiam quamuis sed dextra salubrior illa est
Fert iter ad caelum quam quae demergit in imum.
Recta uia est xpistus quia pergunt rite meantes.
Ille non fallens est summa scientia ueri

Hic quoque uita uigens dux doctor uiuificator
Omne bonum perque cum quo felicibus in quo.
Se iubet ille peti et quaeri se praestat haberi.
Ille dator legis perque benedictio uenit
Qua queat impleri. lex praecepto adiuuat ductor.
Qui nos cum uitiis docuit certamen inire.
Et sibi congressum tunc his conflictibus hostem
Reddidit eneruem strauit calcauit abegit.
Colla tirannorum ceu quondam ductor ihesus.
Quo superare queas pugna leuiore subactum.
Prima tulit hostis prisci temptamina christus
Esuriens cuius suspectum fecerat illum.
Accedens temptator ait. Si filius es dei
Hec panes saxa esse iube. cui protinus ille
Moysiace legis responsum reddidit. atque
Saxea tractantem ceu saxo perculit ipsum
Hec tamen absistit primo hoc certamine uictus.
Donec adsolitum noua feritate duellum
Viribus ille suis audens maiora rediret
Mille dolos uersans animas tres nunc te resumens
Ter prostratus humi captus simul ore trifauci.
Impium mundi liquit quem fraude tenebat.
Sicut enim leuiais gradiente per saxea serpens.
Post sua non monstrans ultum uestigia sulcum.
Nonsecus in christo peccati uulnera fixit
Hostis. in hoc primo uictoria cepta sed illo
Tempore perfecta est quo crux caluariae fixa est.
Cuius mancistro forte leuiathan aduncans
Exultet elatum mira uirtute triumphum.
Omnia protrye pedibus quoque strata subegit.
Qui genus humanum in radicis origine tactum

Ore uenenato colubri. pietate redemit
Sanguinis ex proprio. chirographi debita soluit.
Affixitque cruci. dominantem fraude tirannum
Euacuans hostile iugum acertuice reiecit.
Victus ab hoc tabulus superabilis inde tenetur
Victoris si colla iugo subdantur amico.
Ille iubet si quod faciamus. si iure petamus
Auxilium nec quod facimus bona nostra putemus.
Nemo cadit grauius quam qui uirtute superbit.
Detius nullus quem desperatio frangit.
Omne et enim donum desursum peruenit in nos.
Omne malum ex nobis uel quod male suggerit hostis
Sic deus est summis. sic limus surgit abimis.
Haec est nostra fides. hanc querimus inde salutem
Terrena que celsis. celestia miscuit imis
Dum procul actus homo a paradiso redditur astris.
Hac mercede placent primi commissa parentis
Si celum capiat leuis est ammissio terre.
Macenes infirma sumus sed fortior hoste est
Quo stamus miserante. graui quo fasce leuamur
Quo linquente nimis ruimus pressique iacemus. De ebrietate et gula
Hostilis cunei dominatum foeda retentat plurima extra mala. VII.
Ingluuies mundum que iam sibi uindicat omnem operantur.
Rarus in orbe status quem haec non illiciat hostis.
Perspice fumantes iam nocte dieque culinas
Sudantesque coquos tetra fuligine nigros.
Fercula portantes pallentes fasce ministros.
Stat pincerna potens iam lassus in ede reclinis
Alternis uicibus uarians uestigia sistit.
Et tacita uentri maledicit fauce capaci.
Ve est quibus esuries duplicatum adsignat utrisque.

Hac nimis obstruse mentis celestib: aures.
Dix ihs discip(u)lis. Attendite uobis
Ebrietas ne corda grau&. ne uentre referto
Incoctis escis dnē crapula turpis.
Sicq: repentine finis ruat ultimus hore.
Turpe ē ebrietas si te ē subtrahat ipsū.
Illa nocens anime nr̄eq: inimica saluti
Conmaculat corpus mētē subuertit & aufert.
Consiliū ꝑimit. caput huc illucq: rotat
Assiduo uergit titubant uestigia gressu.
Palent ora & lingua labat uisusq: negat.
Vixq: dies alt sensum restaurat eundem.
Vinū & enim nimiū sic fit l&ale uenenū.
Debilitas q̇ppe hoc sumpto fera plurib: orta ē.
hoc furor insanit hoc flāma libidinis ard&.
Piscis enī hamo pandit uelut oris hiatum.
Ardens ille gula quo captū glutiat escam.
Sic auidas intra fauces q̄ suscipit illud.
Sentiet hostiles feruente incorpore motus.
hinc salomon docuit sua quē sapientia mat.
Ne capiaris ait flauū cū uitra colorē
Scintillante gerit puascula clara lieo.
Quod blande ingredit coluber mordebit ut asp
Ut basiliscus tē diffund& acerba uenena
Utq: gubnator clauo sopit abacto.
In medio pelagi recubans hec uerba loqueris
Verbera n̄ dolui neq: tractus somnia rupi.
Nunc uigilans ubi uina petā. capitisq: dolorē
Unguine q̄ pellam. qb: escis ora resoluā?
An nunc p satiem quo plus quā posse bibat.
Undantes calices memorant caritatis amores.

S umitur aestate ardentes ut temper& estus
H ec minus in hieme quo pellat frigora brume.
P rebeat atque: citū media iam nocte saporem.
V iribus: alternis algori atque: inde calori
P rospicit. & totū sic bachus regnat in orbe.
T emporibus: uariis dū totū contin& annum.
P luribus: increuit sed nō laudabilis hic mos.
P ost nimiū uinū quo se usque: adgutturra complent
& tremebunda suo quatiuntur membra lieo.
S ic medicos adhibere modos ut uina resumant
N octurnas oriens cū solidis cusserit umbras.
E xcludique: putant rep&ita peste tremorem.
V t liquor ardores & fauces perfluat ustas.
S ic sceleri scelera accumulant. sic noxia noxis.
S ic morbū morbo. sic febrē febre repellunt.
H orreo sordidius quam multis contigit unū.
M ultiplicata prius nō bachica pocula cessant
Q uā nimis impletus reuomat quas hauserat offas
V entre. & inmixto fundantur stercora uino.
Q uo malus ingressus grauior sit uexitus illi.
P erifrasin uito quia multis cognita dico
H os sibi quos seruent orandi tempora posco
L ectio qualis erit. quo sensus mistica querent
Q uale opus in manibus:. benedictio ḡlis in ore.
N am scriptura mon& hec omni tempore habenda. De pugna
E xcidit auditus iam sermo profeticus ille. carnis & animae VII
A d uocē dñi durescere corde cauete.
S ena loth uerba ad generos sunt ludicra uisa.
O b quam & ardentis sodomae perire sub igne.
V iraticū montē mundū fugiendo subire
D iuinus nos sermo doc&. patriarka figurā

Huius hab&· ne nos seclo pereunte ruamus·
Hereat hic nostris & sidat mentib: imis·
Hostiles abigamus aues ne grana reportent
Que sator ecclesiae xps respersit inagros·
Semina que inspinis ceciderunt fruge carebunt
Hec eadem surgunt citius sed diuitiarum
Cura grauat mentes & deliciosa uoluptas
Ne spicas referant teneras intenecat herbas·
Has spinas nobis maledictio prima creauit·
Detrectans· tribulis nos undiq: pungit acutis·
Naturalis enim cunctis est insitus ignis·
Non eg& accendi fornax babilonica stuppa
Malleolis piceis escis & potib: amplis·
Intra nos gerimus cum quo luctamen agamus.
Lex est inmembris que nostris legib: obstat.
Bella anime & carnis plus quam ciuilia surgunt·
Pertulit ut pugnas angusto inuentre rebecca·
Qui cupit ergo sibi seruilem subdere carnem·
Castig& uentrem famulatu deprimat actus·
Ut domina excelsam retinens dicione cathedram
Impio terr& famulas uernasq: loquaces
Lasciuosq: iocos & molles durius ausus·
Est opus ut xpm qui pax est summa petamus
Subiug& ancillam domine quo seruiat agar
Libera sit rectrix· aegiptia sit famulatrix
Hec ferat inscapulis utrem hec flere suescat·
Delicius careat humorem gust& aquosum·
& nudis toler& plantis fera frigora brume·
Aspa sit uestis que sidat inossib: imis·
Sit somnus modicus· sit tellus herbida lectus
Sisic ergo tuam dominatu presseris agar

A udi& angelicas uoces pitt[?]umq: salutis
h auriet & dnam tarta cognoscere sapa
M ente humili incipi& modica cū ple reuersa·
U nde ē famulus uent sit serua libido
A ethiopissa etiā pq· tendit Aaron·
M ansueta · cū fre suo noua iurgia gignit·

Ne i aduentu xpi
gule seruientes · IX ·
inueniam.

S obrietas uictrix in celi rege triumphans
S Nos sibi ēsci& patriosq: reducat ad hortos:
D iuine legis dno ducente columpna
P recedat gressus & nros dirigat actus·
A nte oculos nros hanc pponamus euntes·
Q ue gemina facie tenebrosa & lucida fulgens
C laudit iti priuis· mare rubrum pand&
F it uia p pelagus poplo q past amaris·
L actucis & pane humili· qui sobrie discas
U iuere iuuentū cupias si tangere terram·
E brietas magnū scelus ē· scelerūq: creatrix·
I nfertiri escis nimius uinoq: grauari
N on xpi dogma ē porci secta epicuri:
Q uale sit hoc lector ppende animoq: reuolue·
P randia si cumules ęnis potioribus· illo
T empore quo iudex uenturus credit orbi
X ps cunctipotens metuendus abethere sūmo·
T erribiles turmae celiq: exercit omis
M ilitie angtice nimio tore tribunal
S tipabunt· capient cuncti q: qsq: meret·
S ic ait ipse loquens· utquondā tempore noe
P ocula sumebant & prandia opipara agebant
h i popli q tunc liquidis piere subundis
D iluuio insolito cū mors inopina uenir&·
S ic erit extreme ueni& cū tminus hore·

Nonsecus infandi sodomitę prandia agebant
Securi utaq; sue submoenib; urbis
Morte repentina sic fuso caelitus imbre.
Interiere rei. meritis par reddita pena.
Ardor inexpletus torrente ardore repressus. De IIII. or uirtutib: principalib:
Quisq; igit talesusq; huc durauit inact
Seruituq; gule. iam tandē deuia linquens
Uertat re. gressusq; agiles admoenia sc̄e
Sobrietatis agat hanc postul& ipse magistrā
Hanccolat ut dn̄am hanccorpore corde receptat.
Discat abhac seruare modū licituq; tenere.
Prima magistri sit haec doctrina uenusti.
Quattuor int̄ enim uirtutes portio q̄rta. ē.
Que nimis om̄e trib; reliq̄s offerre sueuit.
Illa modū ponit ne plus sapiendo supb;
Incurras heresim greco sermone uocatā.
Secta latine quidē sed nōis hui͛ origo
Uertit͛ induplicem certa ratione loquelā.
Asectando &enī cū q̄ uult q̄sq; sequat͛.
Alt̄ erit sensus. q̄a dissonat. eē secandū
Corpore abecclē rimuū q̄ deui͛ errat.
Scindit͛ unde aliq̄d hec portio secta uocat͛.
Si sequeris secta est si scinderis inde secaris.
Alt̄i erit limes. ne multū iustus agaris
Sic &enī rigidū clemtia digna relinqu&.
Tertia abhac uirtus sumit documēta magistra
Seuitiā fugias dū uis ceu fortis haberi.
Sufficit ista doc& satis ÷ iā parce ferire.
Ista quaterna pbat hebreā fimbria uestē.
Emoreusa quidē tetigit quā credula xp̄o.
Percepitq; eā filo pendente salutem.

Incolomis remeans furto medicata fideli

Exempla sobrietatis de xpo et aptis illi⁹. XI.

Sobrietatis enim xps documenta reliquit
Cui⁹ discipli dū hunc pculta sequunt̄
Vellebant culmis spicas. manib: q: fricantes
Esuriem explebant nimiā taliq: paratu
Contenti satiare auidas psabbata fauces
Dū prime etatis cupiunt reparare uigorē.
Frugalis uite specimē tribuere salubre.
Quiq: fatigatus mortalis tegmine carnis.
Disceptos urbis mercantes moenib: escas
Dū sed& expectans mulier samaritāa ppinq̄t.
Xps ab hac sitiens modicū sibi postulat haustū
Frigide aque dedit illa fidē xpsq: salutem.
Concinit hoc factū quadā ratione figure
Antiquę. dū seruus aque portante rebecca
Inscapulis uas adputeū sibi pocula poscit.
Dū tribuit potū sitientib: illa camelis
Haurit aquas & mox sponsalia dona reportat
Xps tē diuina docens mortalia gestans
Adsolimā ppat. ficūq: uiet̄ onustā
Fronde comis foliis. pomis fructuq: carentē.
Esuriens in hac esū n̄ reppit ullum.
Nullus ait fructus dete nascat̄ in euum.
Ficus manis enim gens ē iudea rebellis
Ille fidem cui⁹ ceu dulcē quesit escā.
Quae legis foliis umbrosa uolumina claudens
Detrectat fidei suaues nunc gignere fruct⁹.
Hec sitis atq: fames ē nr̄e causa salutis
Pascit tē multū paucis de panib: agm̄
Piscib: & geminis. q̊ facto monstrat utrūq:
Et uirtutis ^opus^ uiteq: exempla salubris.

XII. Haec humana pbant hoiem discrimina ueru · Breuis de
Nascit offert crescit fugit · ubera lambit · scriptio
Ieiunat toleratq: sitim · temptamina uincit · textus euangelici
Lassat · dormit · sed & ambulat · & lacrimat · & q͞a xp͞s pax
Stringit uinclis · flagris lacerat amaris · n͞ra ē.
Tradit irrisus · fel gustat · haurit acetum ·
Postulat auxiliu pris · querit q: relictu ·
Figit ille cruci · patit · moritq: · resurgit ·
Pro nob hec cuncta gerit · tolerat q: libent ·
Ut nos concili& pri; pax ipse sequestra ē ·
Nra ut paulus ait pax ē qui iunxit utruq:
Caelica trenis · hebreos gentib: addens;
Pax apices scindit · quos simplex syllaba iungit;
hi tres s · quia tres psone essentia inuna ·
Litterulis ternis aptant noia tna;
P · prem · q n aliunde hoc accipit ut sit;
A · gentiu signat · q grecus noiat alfa;
pax · Alfa ego sum prim · sermone nouissimus · ω · sum;
Ipse ego principiu prior · A · uocalis apexq: ē;
X · q: duplex · abutroq: uenit quia sps almus;
Tertia fine apicu adreliquas q͞a rite recurrit ·
Compar & equalis pri natoq: coeuus;
Aeuu cu dico · intempore sentio coeptu ·
Quo m cu fluui scripture porrigit haustu ·
Impia n heresis l&ales misceat undas; Q& lex diuina
II. Alueus ē altus · pelagoq: pfundior omi omnib: habilis sit.
Alex diuina · rigat que montes imbrib: altis · & de parte pisce & ouo
Exquib: adnros guttatim labra haustē. apro petendis.
Ipsa polos scandit · solemq: & sidera tangit ·
Tartara plustrat · tras & gramina pangit ·
Abdita pquirit · moresq: informat honestos;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Agnis illa uadū dat. barris unda natatū;
Lac p̄b& teneris. solidas & fortibꝫ escas;
Dulce q̇dē eloquiū. dū fundit uerba palato
Uisceribꝫ uentris. sed hoc generatur amaror;
Scribitur illa foris. dū narrat gesta priorū.
Nec minus interius dū mystica signa reuelat;
Dat lam̄ta reis. ut plangant crimina uitę.
Felices laudes & carmina digna beatis;
Uae miseris sine fine ferent q̧ carcere auerni.
Om̄ia abhac nob̄ ueniunt docum̄ta magistra;
Hęc doc&. ut dn̄m qui nos plasmauit amemus;
Illa fidē rectā certo sermone fatetur.
Distinguitq; creaturam uirtute creantis;
Hec iub& om̄e bonū. hęc noxia cuncta recidit;
Panē. piscem. ouū. doc& ut depre p&am';
Panis hic ē caritas. qua cunctis emin& escis;
Non dabit oranti lapidē. cordisq; rigorē;
Piscis erit fidei sacrę uenerabile donū;
Perfidię furiale malū serpentis habetur;
Spes ouo. fo&us quē speratur abillo;
Huic ostile nimis fert desp̄atio l&um.
Ex stimulo caudę ceu figit scorpius ictū;
Muniat ḡ pedes primum doctrina priorū. — Ut lapsi p̄ penitentiā & cōfessionē resurgere discant. XIIII
Conterat unde caput colubri. tua planta maligni.
Alliditq; p&rę. babylonica germina xp̄o;
Namq; p̄ma ē temptamina suggerat hostis;
Si resecés minor hinc ueni& iactura sequentū;
Quod si forte aliquē furiali dente momordit.
Influxitq; reo mortali uulnere uulnus.
Huic opus. ut multo cur& medicamine plagā.
Compens&q; pio dānosa p̄icula lucro;

Felix ille qđ ē. q̄ uastū nauigat aequor.
Fertq: redundantes cumulato foenore gazas.
In lesus ueniens optatę ad litora terrae.
Fluctiuagumq: alius pelagus dū lintre resulcat.
Heu miser incurrit scillā. rabidāq: caribdim.
Confringitq: ratē. merces quoq: pdit opimas.
Et tabulę innisus. portatᷣ ab ęquore nudus.
Expoliūq: animę grata mercede reseruans;
Nonsecꝰ ille. sui q̄ plangit dampna reatꝰ.
Preueniat lacrimis uenturi iudicis irā.
Sentiat amissā xp̄o iā miserante medelam.
Lamento & lacrimis q̄ uult cōmissa piari;
Istis addatᷣ cōfessio pura reatꝰ.
Ut tanto medico peccata occulta reueles;
In cruce pendentē cū xp̄o cerne latronē.
Percepit celerē q̄ uno sermone salutē.
Et paradisiaco sub hora ē reddit' horto;
Perspice pfossum geminato (peccato) uulnere dauid.
Lamentoq: breui ueniā meruisse piacli;
Inspice apostolico la psantē culmine petrū.
Ad gallicantū tristē sumpsisse dolorē.
Respectuq: gradū xp̄i reparasse priorē;
Gallus nocturnę custos. & nuntius horę
Gnarus doctor erit discernere uoce suetꝰ.
Quę tormenta rei referant. quę p̄mia iusti.
Succinctis lumbis dum tractat pulpito in alto.
Auribꝰ intendens humili quoq: corde receptans.
Quid referat. doceat. iubeat. qđ nuntiet. audi;
Si lamenta canit. dignis tu planctibꝰ insta;
Gaudia si pfert. lęta hec tu mente retracta;
Ille sagax si doctor erit. miscebit utrūq:.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ut lex prisca iubet · typico hoc sermone figurans ·
Non auferre molam exegimus pro pignore cuiquam ;
Inferior metus est ; metuenda est quippe gehenna ;
Quae super excurrit spes est · quae ad celsa levatur ;
Haec duo si socies · capies ex polline panes ;
Si tollas unum · reddetur inutile utrumque ;
Plurima sunt · lapsos possunt quae ad summa referre ·
Fructus elemosinae · lacrimaeque · oratio preces ·
Mens humilis · parcusque cibus · ieiunia · saccus ;
Ista cicatrices quibunt obducere hiantes ;
Planctibus & lacrimis a sorde maria piata est ·
Quae largo fletu Christi vestigia tinxit ;
Flagitiosus achab dum penit& · ultio tardat ;
A babylone redit compunctus corde manasses ;
Crimina pauperibus miseratio facta resolvit ;
Iustificatur in his quod signat nomine zacheus ;
Ut scriptura doc& · quantum peccata cavenda ·
Sic etiam lapsis correctio qualis agenda ;
Haec est herba barioth (borith) · nitrum mordacius hoc est ·
Hoc malagma potens · haec est resina salubris ;
Nullus in orbe satus · peccato inmunis ab omni ;
Delictis levibus facili medicamine agendum ;
Vulnus enorme nimis · ferro cur&ur & igni ; De filio prodigo qui pre
His breviter tactis · brevius quae restat agamus ; relicto porcos XV.
Nunc unum referam · quod utrumque probare valebit · pavit
Quae sit sobrietas · quamquam hanc servire salubre est ·
Et turpem ingluviem quantum vitare necesse est ·
Qualiter aversi redeant · lapsique resurgant ·
Prodigus exemplo quod monstrat filius uno ;
Omne bonum sibi conlatum pi&ate paterna
Perdidit ille miser · mer&ricibus inlaqueatus ·

Luxoriosus · iners · pollutus · degenerandus ·
Dedecus adtantum lapsus p fauce uoraci
Porcoꝝ siliquis feruens instabat edendis ·
A patria & genitore pio longe ille remotus ·
Exul ut atq; paradysi absede fugatus
Primus adā cū ple sua deserta pagrans ·
Incidit insidias crudeli fauce latronū ·
Uulnerib: fossus · nudatus tegmine honesto ·
Pellitos habitus sumpsit · quia credidit hosti
Quē tam ut quęrat celesti absede uiator ·
Humanū tractauit iter · tandemq: repertū
Sustulit incarnis mira leuitate iugalē ·
Duxit & instabulū ecclę · curāq: peregit ·
Aedib: & supis iā magna exparte locauit ·
Saucius hoc ipsū signat q̄ pdigus iste ·
Qui pater ocurrens ipsa ē samarita ppinquus
Per dm̄ q̄ curans uino commiscet oliuū ·
Lenit & austerū miseratio larga rigorē ;
Ergo fame admonitus ē ubi m̄s captiua subulci
Cepat ille sui iā flens meminisse parentis
Unde grauē tractans merente incorde dolorē ·
Degenitore suo nīā seposse mereri
Diffidens nomī · nec dignū filius ut sit · Qđ p penitentiā
Optat habere locū quē mercennarius unū ; reuertens misericorditer
VI. Hec uoluens tandē longa aregione regressus · receptus sit.
Ad dulcē remeat iam corpore corde parentē ·
Perspice · peccator similis m̄ · si tam ullus
Quę pietatis opus clemtia gr̄a que sit
Ut reparare gradū sui discas & surgere abimis ·
Preueniens cursu genitor citus obuius iuit
Dulcius amplexans & moscula strictius herens.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ocius afferri stolam precepit auitam.
Amisit quam primus adam spoliatus ab hoste.
Inmortalem habeat mortale ut corpus amictum.
Atque anulum sponsale dedit. dotemque fidei
Mactauit uitulum. conuiuia leta parauit.
Quem puer acceptum. celsaque sub ilice coctum.
Apposuit tribus ille uiris. dum sarra farine
Accelerans. sata commiscet tria. rite figuram.
Illius mulieris habens. que mixta colori
Ermentum modico conspersit corpore massam.
Esurieque orbis cumulato pane refecit;
Hec sarra ecclesie norma est uerbumque farina est;
Miscet utrumque simul. tractans uetus atque nouellum
Eloquium. & pretres populos disseminat orbis.
Conuiuasque uocans ad celse fercula mense
Largifluas epulas. & dulces preparat escas;
Hic uitulus christus. pinguis bonitate sanguinea
Cornibus obnisus. seuo feritate draconi
Substrauit pedibus. captumque inuincla ligauit;
Seruus abre est populus. qui degenerat ab ipso.
Acceptum christum gladio perfodit acuto.
Inque crucis christi ramis densa uelut ilice coxit;
Prodigus has patris pietate receptus adescas
Gaudet & elatis suaues concentibus odas.
Consociante choro dulcis simphonia crescit;
Huicque nec inppans olidos pauisse suillos
Diligit atque fouet. strictisque amplexibus ambit;
Frater erat senior perstans operator in agro.
Isque domum rediens. ubi patris gaudia sensit.
Inuidiaque graui stimulatus mente furentem.
Stat foris. & multas irato excorde querelas

Ingerit. ac p̄rem n̄ uult audire rogantē
Augeat ingressu p̄p̄o q̄ gaudia uotis.
Mactatū uitulū uitulū quaerit̄ p̄fre tenellū
Hec sibi cū sociis donatū gratius hedū.
huic dulcis genitor blandit̄ ut ing̃ediat̄.
Sit socius m̄se. iungat̄ & ipse repto;
Perspice digestū lector m̄s obsecro textū;
Moralesq: modos. t̄tento corde retenta;
Nā sensus tipicos. n̄est tractare necesse.
Quos sparsit passim p̄rum doctrina p̄oz;
Perspice sobrietas referat que dāna relicta
Omē p̄ris donū. qua p̄digus iste uorauit.
Cerne atque miserū t̄pis p̄dux̄ egestas.
Pasceret ut porcos macie tenuat̄ inerti.
Prosummis epulis cup& distendere uentrē.
Adtendens oculis siliquas. q̄b: ipse carer&
Ambrtiosa gula. & conuiuia sumptib: aucta
Luxus & ardescens grauius rep&ita libido
Turpauit iuuenē. sic gastrimargia adegit.
Sic iac& infelix hac q̄ cūq: iugatur;
Exactor pharaonis enim sua pensa req̄rit.
hocq: lito insistens casuras extruit urbes;
Soluit abhis moyses. cū lex diuina reducit
Captos ingluuie. discant ut uiuere parce.
Ereptosq: iugo tribuit mirabile manna.
Celitus ut capiant delatas imbrib: escas.
& decantet bibant p̄cussa milites hasta.
Qua n̄ro in p̄tio stillat cruor unda lauacro;

De laude pudicitie & uirginitatis & de uerbo incarnato

Namq: laudate p̄conia sobrietatis
Descripsi. & tactis uitiis sermone q̄b:dā
Floriger̄s p̄rum decerpsi gramina pratis.

Pauca pudicitie de laude referre salubre ÷ ;
Virginitas · specialis amor · laus · gła celi ·
Angelice uirtutis honos · flos · purpura regni ·
Omne decus superans · phoebo formosior ipso ·
Hec sic pulchra nitet pfecto cinthia giro ·
Lucifer huic impar · rutilat cū mane sereno
Et q̄ morbe niget pcio preciosior omi ·
Nata dō · gignensq: dm̄ sine semine uerū ·
Dū generat genitrix uirtute umbrante supna
Virgo man& · quia mr̄e prior nascit̄ exstat ·
Sic natus de prē dō ds̄ & caro carne
Nongeminꝰ qm̄ simplex hōsq: deiq:
Sic psona nitet · quo sit natura gemella ·
Est tam hic hō q̄ ds̄ ÷ caro deniq: uerbū ;
Sitrena lic& uerbo conferre supnis ·
Sedētū cū forte aliq̄ ten& arcula cordis ·
Ignotū reliquis c̄stat qd̄ mte gerantꝰ ·
Vt tam humanos auditus tangere possit
Formales adhibere modos · huic iure necesse ē
Verba alt̄ nec que unt · n̄ matialis
His & origo foras ueniat substantia quedā ·
Dentes cū labiis · ac gutture pulmo · palatū ·
Missa panglicas species mandata frequent̄ ·
Perq: modos multos pcorpore abaere sumpta
Audiuere prēs psci · sciq: pphete ·
Corde prīs genitū miro ructamine uerbū
Venit inhunc mundū · carnis mortalis amictu
Vestitū · qm̄ fragilis natā uidere
Inditate dm̄ uelut ē & ferre nequit ·
Virgineā carnis genetrice exuirgine ueste
Induit · & nullo uoluit coeunte creari ·

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Hec coitu generans intacte carnis honore
Virginibus liquit documenta salubria uitę.
Frater & his sponsus pulcher socialis amicus.
Quam sit cara sibi quali teneatur amore
Ipsa in matre probat cuius puer ubera lambit.
Hancque in seminibus centeno germine adequat.
Non tamen ulla suis super hanc precepta relinquens
Arbitrio concessit opus tam grande sequentum
Utque minister agens non ut preceptor in illa
Consilio paulus celestis consul adauget

De inpudicitia carnalium sacerdotum.

VIII. Atque utinam nostris Christo miserante diebus
Salua foret casti species ornata decoris.
Virginitas celsum peteret iam splendida celum.
Pennigero penetrans aulam super astra uolatu
Rara sui cultus terris uestigia liquit.
Iudicio paridis ueneri seruire subactos.
Crimen nemo refert. uitium nam nata uocatur.
Moechię turpis facinus plaudente cachino
Quisque uidet laudat. tantique infamia facti
Inpatiente manet nullus condempnat agentem.
Uniuiras uiduas tenuerunt templa dearum.
Uiuaque defossa est uestalis uirgo reatu.
Uixque sacerdotes iam sorde carere sanctos
Flere decet sed scire pudet. quo crimine stolas
Non uitant maculare suas reuerentia celsi
Digna ministerii tenet hos nulla. nec ipsa
Pollutis manibus sacranda offerre recusant.
Altior unde gradus grauior hinc culmine casus
Quique duces ceci cecorum prepete cursu
In baratrum lapsi miseri turbasque trahentes
In foueam trudunt aeterne perditionis

De gradib: reliq̄s monialib: atq: puellis
Carmina colligere & uerbis damnanda notare
Hon opis n̄ri est. nec tanti carminis ausum
Innocue m̄ m& tribuit fiducia uitę
Quos laudare pie decus ÷ uenerabile n̄rm
Quos lacerare graue. ē ora mouente piclū
Sit monuisse tam̄ correctio digna piacli
Initio altius ꝓpriū q̄ plango reatū.
Qui fert uasa dei mundari iure iubet̄
Qui uas ēē cupit uit& contagia sordis
Suscepturus eni qui cūq: expectat amicū
Preparat hospitiū uerrit cit instruit ornat.
Cuiq: domo imitas dn̄m uirtutis habere
Hospitioq: pio felix intentio cordi ÷
Gaud& immundis suspiria iacere colacis
Qd legio signauit atrox. que feda putentes.
Expetiit porcos merita consortia coeni.
Quamuis ēē adamas hircino sanguine tangui
Liquore caueat ne frang&t malleus illū.
Denq: ferratas mites domat atra libido.
Hieremias trenis distincto carmine quadris · xix ·
Dū sua lamitas tangit hec tempora pdit.
Candidior niue nazareus scificatus
Ille dō uultus tetro carbone nigrescit.
Hoc poderis candens. fulgens humeralis.
Tenia lumbaris. stolaris gloria colli.
Casula cuncta tegens. sandapila pdcificoꝝ
Pulchra pedū reliqueq: ornamina uestis honestę
Designant niteat sincere ut glā uitę:
Nōe q̄q: refert imitet̄ & ipse sacerdos
Sit pia forma suis poplis ipsisq: sacer dux

Sic sapiens prudens rectus sermone paratus.
Moribus ornatus dicat faciatque salubre est.
Huic velut est pulchrum comi virtutibus almis.
Nonsecus obsceno est maculari turpe piaclo.
Anteriora velut stellato illuminat orbe
Ora pravus giratque sue ostentamine caudae
Posteriora tamen quae nudat turpius horrent.
Nonsecus humanas quod iustum visibus offert
Fulgescit rutilus caste simulamine vitae
Abdita sed fuscat scelerati infamia facti.
Proderit quod fine suo cum archana patebunt
Mentis et obscuros retegit lux clarior actus
Utque sepulchra foris vario depicta colore
Alba micant candore nitent nimioque rubescunt.
Interiora tamen putrefacta cadavera servant.
Sic simulare bonum pulchrum virtute decorum
Tristius est manifestae aliis quam perdere foedum. **De laude et doctrina bonorum sacerdotum**
Nonomis scelera ista notant nec vadit in omnis
Criminis indigni suspicio denique plures
Corde et carne pium servantes iure pudorem
Hominum esse dei cultu venerabile templum.
In quibus ipse sedens solio disponit ab alto
Membra dicata sibi populis pervasa ministrans
Dulcis aquae gustum salientis perpetue cursum
Innuitam reliquis ructant quod corde retentant.
Nec tamen arescat super de fonte resumit
Alveus ut pleno decurrat ubique meatu
Insistunt puteo viventis sive videntis.
Abdita quo sacrae scrutentur dicta sophiae.
Liberius quodcumque volet doctrina feretur.
Ambiat auratos si vectes circulus arce.

Discere numquam mora est cum uite docere necesse est
Lex antiqua iubet summus cum sancta sacerdos
Ingreditur sonitu malorum tinnula uestis
Concrepet atque habitu concordet uoce sonorus
Predicet ut uiuat moritur si dicere cessat
Huic tuba sit radians argento ductilis albo
Doctor ut eloquii rutilo fulgore nitescat
Concisus cuius clangor pia castra mouebit
Israhelitarum recinens subtile minutum
Historicum tipicum morumque ornamen honestum
Predicet antiqui populis ab origine mundi
Gesta imitanda piis priuumque exempla priorum.
Prauorum quoque uitandos denuntiet actus.
Celica regna bonis tormenta perennia iniquis.
Per noctes hec perque dies sermone resultet.
Quo bene multiplici tractata peccunia lucro
Crescat et usuras opatio digna reportet.
Dumque talentorum rationem in fine reuersus
Cum seruis positurus erit mox institor adstans
Ante sui (uultus) domini cum laude refundat
Securus numeri summa duplicator adaucta
Intret et ipse pias turmas sortemque receptus
Astriferi soli fulgescat dignus in aula.
Uictrici rutilans palma radiansque corona.
Sudores operas excursus proelia luctas.
Tristitias gemitus fletus suspiria planctus.
Solatus curas et fortia gesta tropeis.
Ipse polo residens reges ubi certa laborum
Subpedibus solem et celestia sidera calcet.
His sine fine bonis placida in regione fruatur.
Perspexit que non oculus non audiit auris.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

A scendit n̄ cor hōis mortalis in illa ·
Q ue d̄s electis & amātib: ipse parauit ·
Q uę regit g̊ sue caste moderamina uitae ·
C uius uerba dei cor seruat & actio firmat
N on satis ē tantū peccati a sorde cauere ·
S i n̄ ipse alios moneat hortet̄ agatq:
& soci& sibim& frūm duc&q: catuā ·
S ic namq: in xp̄o dilectio uera pbat̄ ·
P ascat oues dg nos si curā impendat ouili ·
S i forme impressus sumi pastoris ihu
P ro grege cōmisso cupiat succūbere leto ·
S i ueniente lupo festino c̄citus ausu
O buius occurrat teluq: uolatile uibret ·
D issip& ursoꝝ · si brachia & ora leonū
C laudat & immixtos in guttura seua draconū
M alleolos iaciat hos faucib: ingerat esus ·
D e pice sulphurea de uermi minet̄ edaci ·
D e flāmis sine luce feris grauib:q: catenis ·
D eq: iugi fletu de uae sine fine pbenni ·
D emonib: socius coniunctio q̊lis habenda ·
U nde pedū in gregib: claua in pdonib: utens ·
H anc curā cautꝰ seru& mediator utrimq: ·
U t sibi cōmissos salu& detreat hostes ·
P ro q̊b: excubiis celi mereat̄ honorē ·
P astoꝝ pastor ueniens cū pmia reddat ·
H is q̄ sollicite baculū tenuere gregalē ·

Lacrimabilis planctus auctoris hu(ius) opusculi ·

H ec mea uerba tuo lector sincorde legentur ·
& teneant fibre ꝗ ouis membrana resultant ·
N on e xp̄s uirtutis eris · n̄ colla reiecto
E xcutiens soluesq: iugo ꝗ xp̄s haberi
E t tolli ac supē iub& ceruice leuatū ·

Q(uo)d pedib(us) calcat q(ui)squis contrarius extat.
Infelix nimiū doctor scelerator omni
Milo reus uoti. q(ui) crimine p(re)ssus enormi
Contempsi p(re)cepta d(e)i. & famulabilis hosti
Incurri uarias peccati mole ruinas
Meq(ue) diu retinens facinus q(uo)cumq(ue) ligatū
Vile ut mancipiū reliq(ui)s diuisit habendū.
Vberib(us) m(at)ris pendens lingensq(ue) papillas
Flagitii suxi carnis cū lacte uenenū.
Babptismo ablutus natiui a sorde reat(us).
Candentē capitis maculaui fece galerū.
Post etiā sūptā iuuenili etate cucullā
Agnus ueste nitens putidū mutat(ur) in hircū
Mendaci titulo tristi contagia neuo
Contraxi scelerū uiolans q(uo)d uoce p(ro)fessus.
Nonsecus inmeritā diuino ut munere stolā
Iusq(ue) ministri sacris altarib(us) apti
Indignus sūpsi. temerator ut ante suetus
Non sic tractaui ceu tant(us) postulat ordo.
Celicolis adstans op(er)ator ciuib(us) audax.
Officio huic impar cui nullus dign(us) i(n) om(n)i
Orbe litator erit q(ui) sacrū accedat ad arā
Cui(us) corde pat(er) nat(us) manib(us) sit in ore
Sp(iritu)s. oblati libaminis auctor & actor.
Conficiens carnis sacro de pane figurā.
Prebeat & calicis uino rubricante cruorē.
Omne pietatis opus sua dona misella
Contulit. & sane doctrine participanti
Scire dedit directa t(ra)mis q(ua) semita fert(ur).
Quoq(ue) sinistra ferat n(on) ignorabile liq(ui)t.
Erranti tam est usus hic tramitis ordo

A ptior. ut sequer letalis iura tiranni.
Quã iuga sub xpi mein& saluantis abire.
Talis uita m̃ primeuo atẽpore fluxit.
Actio tanta opis que me nunc usq: retentans
Subiectũ uitiis sua pludibria traxit.
Sicq: meos annos crudeli morte regirans
Hactenus exegi gemebunda nouissima portans
Infirmus fragilis moribundus mestus anhelus
Que mereor timid⁹ tormta aeterna pauesco.
Dormio carne uigil ignauo corde soporus.
Dextra otiosa uacat nec mns rea cessat abactu.
Iuncta manus manui neqquã inopia habet̃
Quas piger ascellis abdit. sumũq: laborẽ
Deputat esuriens pprio has si ferat ori.
Si faciat q̃ uoce doc& q̃ narrat agat si.
Nã multo leuior dicti quã portio facti ẽ.
Et facilis pleni uacuo deuertere loquela ÷.
Omis inore labor labioꝝ fructus inanis
Non implota bonis si mens ieiunat egeni.
Nec steriles animos uerbi pinguedo saginat
Qui damnat male facta alioꝝ corrigat actus
Ipse suos partẽ. ne fur se furib: addat.
Communisq: fiat moechanti portio moecho.
Quiq: magistẽ in reliquis uult culm̃ habere
Sit doctor prius ipse suus. simphonia dulcis
Illa fid& digitis siuox & corda result&.
Qui doc& & soluit minim⁹ hic iure uocat̃. Luctuose poes eidẽ
Qui fac. ẽ. magnus q̃a lingue consonat actus. & quantẽ pauor t que fiducia
II Hinc me desuetis repetente carmina rithmis. indie mortis.
Musa sagax olim iã nunc ignaua tumescens.
Admonuit notas inspe meliore querelas

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Exerere . & pectus luctu stimulante ferire
Quatinus anticipans aeterni tempora fletus
Sordibus ablutus baptismo iterante salubri
Solari merear per quae haec lamenta beari .
Felix immunis qui crimine prorsus ab omni
Carnalem tunicam nullo maculamine nevi
Polluit . hic somno mortis securus abibit .
Hic vultus tetros & ab orbis origine adustos
Sulphure concretos & adhesos crinibus angues
Quos satanas eiusque ferunt feritate ministri
Absque timore ullo gratanti splene videbit .
Quis me causidicus salvabit ab hostibus illis ?
Quis defensor erit qui crimina cuncta citanti
Obiciat reddens multis pro milibus unum ?
Cuius ob auxilium fugiat niger ille satelles
Quale erit illud opus cum cuncta admissa recordor
Invenio nullum miser in quo fidere possim .
Hec tamen hac in re fiducia maxima habetur
Quod membrum Christi sacro de corpore sisto .
Catholice fidei cultum qui corde retentans
Confiteor labiis & in hac persiste votum ÷
& super hanc ut iusti operis structura levetur .
Auctorem summe bonitatis posco verenter .
Auferat ut clemens quicquid sibi displicet in me .
& tribuat gratis quod gratum gratia reddat . Finalis inuocatio
Prestet id omnipotens solita pietate misello Ut sibi in iudicio
& donet miserator opem . nec subtrahat uni severitatis
Quod multis largita fuit clementia abundans obviet mise
Que superexcellat librati examina recti . ratio pietatis
Ut solet in liquidis supere liquamen olivi .
Obviet in me miserando miseratio vero .

Iustitie figat pax oscula suauia amice.
Ut salomon scribit si ñ cognitio fallit.
Obuiauere sibi diues paup̃q; sub uno
Et dñs tam̃ ÷ istis opator utrisq;.
Diues enim ds̃ ÷ cui⁹ miseratio larga ÷
Paupt̃as inquo nulla ÷ miser, hanc tam̃ inse.
Paupiẽ sentit cui ñ districtio parcit.
Sic mta furor & tranq̃llo ascribit̃ ira.
Quos motus bonitas que ñ mutat̃ abhorr&.
Diuitias cuius largas m̃ q̃sq; benigne
Respuit oblatas. tunc hic mĩdicus egebit
Dũ frigentis aque guttã digitiq; req̃r&
Extremũ. nec adire q̃dẽ scã illa licebit
Ostia felices p̃que meruere sup̃nã
Urbẽ intrare dĩ sũmaq; inpace uigere
Sed tetro inbaratro uastaq; uoragine clausus
Inque undante ĉdo pice sulphure uermib; igne
Dentib; horrificis strīdens gemituq; f̃requentans
Speq; carens uenię carit̃us sine cupito.
hec semp̃ patiet̃ & his reparabit̃ ustus.
Abhis q̃ malis nos salu& grã xp̃i.
& iustis soci& celi inregione locatos.
Quo sibi gratificos dicam⁹ cantib; ymnis.
Nunc & in etñũ dũ secla perennia stabunt. Epilogus totius
En gemini optato claudunt̃ fine libelli. opusculi cũ signa
& tandẽ portũ fida statione receptans culo.
Uelificante meũ diuino flamine cursum
Litora cũta ten& nr̃e iã sermo carinę.
Scilleiq; canes & amara aspgine glauca
Infecti fontes. ualteq; uorago caribdis
Non nocuere m̃. sedaque depectore ihu

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Quas pr̃es hausere pu tribuere salubres
Indigno m̃m & gustus. his uena meauit
Ex qua ꝑtenues fudit mea canna liquores.
Ut potui caui ne m̃s errore sinistro
Deuia tractar&. salua uirtute fidei
Post habui leges ferulas & iura m&ri
Non puto grande scelus si sillaba longa breuisq;
Alt̃a in alt̃ius dubia statione locet̃.
Q đ si ut credo neq̃t carm̃ iã iure uocari
Sit satis huic salt̃e censeri nõie rithmi.
Sic t̃ e m̃s ũ discrimine ꝑrsus abornu
Gr̃a saluauit. sirtesq; euadere fecit.
Non ingratus ego merita cũ laude celeuma
Corpore corde humilis lingua decanto fideli
Sit t̃ summe d̃s benedictio gl̃a uirtus
Qui bon⁹ & bonitas sũme bonitatis origo es.
Cũ miror mundũ mirandũ sentio plus te
Astriferũ solũ librata uerticis axẽ
Phoebeaq; rotã q̃drata climatis orbẽ.
& plenũ lune mutato lumine girũ
Te stupid⁹ ueneror sup omñia diligo pulchrũ.
Cũ maris elata fluctus. cũ flumina pisces
& uolucrũ species solũ ꝑuelle creatas
Audio cerno lego metuo formido pauesco.
Quanta t̃ uirt⁹. sapientia q̃ñta tremesco.
Cũ mea m̃s pedib; t̃rã quã calco tuet̃
Arborib; saxis distinctã frugib; herbis.
Quanta ꝑ herbigeros errent animalia past⁹.
Pars quedã gradiat̃ ĩt. pars reptet in aruis
Quedã agat ingeniũ. quedã uiolentia ꝑ̃ptet
His agiles motus sint frausq; dolusq; q̇b; dã.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Illa grauerit noceant · hec adiutoria p̄stant.
His tam̄ incunctis cognosceris auctor & altor
Omne bonū sapiens p quē sapientia uenit.
Omne decus superans deq; decus omne meauit.
Pulchra creata ē te pulchro auctore creata
Hanc tam̄ excellis quantū uirtute creatis
Illa tuis tantū succumbit laudib; amplis.
Lingua loquax muta ē · rethor cat & arte disertus.
& totū dixisse uelit tacuisse putatur.
Mens hōis trena q̄dē que nocte dieq;
Cernit odorat gustat contrectat & audit
Non ual& effari nec se cognoscere q̄d sit
Quin minus ipse sue sis quant originis auctor.
Dicere sufficiet · dū non effabilis ipse es
Altior inferior p cul intra extraq; supraq; ·
Hoc de te tam̄ indubia ratione tenemus.
Esse bonū quo nil melius · aequ bile nil sit
Principio cū fine carens iustusq; piusq; ·
Talē iure t̄ q̄ nunc famulant honorē
Largiflua bonitate tuis q̄ndoq; daturus.
Ut te conspiciant uelut es inluce serena.
Atq; reuelata facie speculent ouantes.
Quē nunc p speculū q̄dā p enigma tuent.
& tecū tandē placida in regione locati
Felices capiant aeterne p̄mia uitae.
Hec lector ouans capias ex oro p ipsū.
Inmerito uenā scelerū deposce miloni.
Qui scripsi geminos de sobrietate libellos
Nenguas retinent binis q̄ milib; odas · SIGNACULUM ·

Pistica flagrauit nardus de tecto alabastro
Quae caput atq; pedes xp̄i reus ipse piaui

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Flebilis & fragilis dn̄i uestigia lingens
Confessus scelus om̄e. & ad huc exposco iacenti
Dic pie xp̄e m̄. iam surge solutꝰ abom̄i
Crimine. pace mea tutus. sociabere dextris.
Quo m̄ gratificas dicas p̄scta laudes.
Sic sit amen. sic queso fiat tua gr̄a mecū. 315
Carmine finito lector sine fine ual&o.
Incipiunt uersus de xii. lapidib: p̄ciosis.

Ciues celestis patrie. regi regum concinite.
Qui est supp̄remus opifex. ciuitatis uranice.
Incuius edificio. Talis extat fundatio.
Iaspis coloris uiridi. profert uirorē fidei. ·I·
Que inp̄fectis om̄ibus. Numquā marcescit animus.
cuius forti p̄sidio. Resistitur diabolo
Saphirus habet speciē. Celesti throno similem ·II·
Designat cor simpliciū. Spē certā prestolantium
Quoꝝ uita & morib:. delectatur altissimus
Calcedonius pallentem. Ignis habet effigiem ·III
Subrutilat inpublico. fulgorem dat innubilo
Uirtutē fert fideliū. Occulte famulantium
Smaragdus uirens nimiū. Dat lumen oleaginum
Est fides integerrima. Adom̄e bonū patula
Que numquam scit deficere. A pietatis opere
Sardonix constans tricolor. homo fertur interior
Quem denigrat humilitas. Inquo albescit castitas
Adhonestatis cumulum. Rubet quoq: martirium
Sardius est puniceus. cuius color sanguineus
Decus ostendit martirum. Rite agonizantiū
Sextus est in catalago. crucis heret misteria
Auricolor crisolitus. Scintillat uelut clibanus
Pretendit mores hominū. perfecte sapientium

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Quis sepciformis gratie sacro splendescunt iubare

Berillus est limphaticus. Ut sol in aqua limpidus

Figurat uotum mentium. Ingenio sagacium

Quis magis libet misticum. Summe quietis otium

Topatius quo rarior. Eo est preciosior

Nitore nitens chriseo. Et aspectu ethereo

Contemplatiue solidum. Uite monstrat officium

Crisoprassus purpureus. Imitatur conchilium

Est intertinctus aureis. Quodam misticello guttulis

Hec est perfecta caritas. Quam nulla sternit feritas

Iacinctus est ceruleus. Uirore medioximus

Cuius decora facies. Mutatur ut temperies

Uitam signat angelicam. Discretione preditam

Ametistus precipuus. Decore uiolatius

Flammas emittit aureas. Nitelasque purpureas

Pretendit cor humilium. Christo commorientium

Hi preciosi lapides. Carnales signant homines

Colorum est uarietas. Uirtutum multiplicitas

Quicumque his floruerit. Conciuis esse poterit

Hierusalem pacifera. Hec tibi sunt fundamina

Felix et deo proxima. Que te meretur anima

Custos tuorum turrium. Non dormit in perpetuum

Concede nobis agie. Rex ciuitatis celice

Post cursum uite labilis. Consortium in superis

Inter sanctorum agmina. Cantemus tibi cantica ·28·

Aula superna poli reboet modulamine dulci

Et letetur ouans. Aula superna poli

Bella ubi cuncta silent. ibi pacis [illegible] amena resultent.

Omnia pace iugent. Bella ubi cuncta silent

Cimbala psalmicinium. modulant ibi dulciter ymnum

in cimbalis iubilationis
Et ferunt iubilum · cimbala psalmicanum

Dat bona cuncta bonis ds ille piusq; bonusq;
i· manifestans
Se solum pandens · dat bona cuncta bonis
s· o · kt nouēb
Euge sacrata dies · hodierna luce recurrens
s· ō
Intoto orbe nitens · Euge sacrata dies
Festa beata ē renouat nunc circulus anni
& reuehunt sci · Festa beata tibi
Grata places populo · splendes quia sole clarior
p magis
Sed mage phoc festo · Grata places populo
i psalmis
Hinc iubilant hilares · cuncti psalluntq; fideles
i· ex hoc festo
Ac supi ciues · hinc iubilant hilares
Intima corda sonant · qp uocib; organa cantant
Laudib; ymnifluis · Intima corda sonant
scedula · narrare · explicare
Karta referre nequit · tua gta quanta nitescit
n pot ē
Te festūq; tuū · Karta referre nequit
Lucida tota micas · celoq; terraq; resultas
Omib; inscis · lucida tota micas
Milib; angticis · sursum letaris in astris
Congaudesq; solo · milib; angticis
sonat
Namq; beata sacrat · primū te uirgo MARIA
Te xpi genitrix · Naq; beata sonat
s· angtor · i· nouē
Ordinib; supis · splendescis & inde nouenis
Et decorata nites · Ordinib; supis
ix · ordines patriarcharū
Prouida quos sequitur · prum benedicta ppago
Nos leta uid& · Prouida quos sequit
p scius · pphetarū
Quā uenerandus adest · presagus & ordo uiderat
Qui xpm cecinit · Quā uenerand adest
s· pph
Rite colendus eos · seqt baptista IohANNES
ecce agn di · pl quā ppheta
Indice qui supat · Rite colendus eos
crimina
Solue beate tuis · OPETRE piacula seruis
Uincula peccati · Solue beate tuis

Te petimus fragiles deodene senat ut adsis
Succurre & miseris. Te petimus fragiles
Vox pia martyrii. que laudas sanguine xpm
Prono te rogita: Vox pia martyrii
Xpicolum poplum. docuit confessio quorum
Adiuvet & mereatur xpicolum poplum
Ymnus ubique sonat. quod virginitate resultat
Quo cumque agnus adest. ymnus ubique sonat
Zelus adesse nequit. quod pax fine manebit
Sunt ubi cuncta bona bonis. zelus adesse nequit
Aspice xpe tuos. sceos sce misellos
Inter spantes. Aspice xpe tuos
Munera da venie. lucem venerantibus istam
Quicumque hanc celebrant. munera da venie
& tua dona tuis. confer misericorde misellis
Gaudia concedens. & tua dona tuis
Nomina enumera. petimus super ethra tuorum
Nostraque cum sceis. Nomina enumera

Clerice dipticas lateri ne dempseris umquam;
Corcula laberitas fugias ludifore: ne te.
Letetur fedus sandapila neque te parcha.
Machia sit tibi quo ierarchia neque cloaca.
Honerteca nec alogia; verum absida tecum.
Commaneat mites acrimonia: nonquam mord&;
Sontheta tuus. fiat ambasilla tui mentis.
Uraneum prestet croma legat. isquia multis
Sie ds sol&; anodiam sectare gemellam.
Stte sinchopharita verere: Boba tamen adsis.
Scifia te tangat. carchesia togaque crebro;
Smaton sintheca frequens: sistat et longe;

caligo oculorum massa
Absistat uel glaucoma, criminis offa.
auri lamina purpura inclinatiua humilis. nobilis
Bratea blatta dehinc encletica prosapiaque.

Militie Christi prae nullatenus absint.
tapete undique uillosum. laicorum poplorumue. lectus funeralis
Amphitappa laon extat badanola nec non
ornamentum decorum ualde amant. ueste picta claram potione
Effipiam diamant stragulam partemque propoma;
lenocinator est. uel lenonem fugat paleam
Agagulam celebs aginat, pecudes nec abundam;
genus uestis puerorum palatina
Effipia & stragula pretexta est aulica cura.
ornamentum muliebre id est male. id est a malo uiro
Vtitur anabola mulier, sed abutitur ipsa.
aqua cum uariis cocta edimentis pultis
Conuenit inualidis apotima necne placenta.
clerice id est poeta nobilis sis gestus eloquens
Cleronomine codrus maneas, unaque dissertus.
id est sacc testiculorum equas seruator uxoris seruus
Cum fisco teneas yppos, uxorius haud sis.
id est dementis os aureum habens
Homine limphatici careas, crisostomus ut sis.
id est minister secretorum breues sermones
Apocrisarius ades, aforismos ore seruet.
id est rex ut sis sobrius id est cancellarius scriptor
Basileus constes, abstemius antigraphusque.
mundi descriptor explorator
Cosmigraphus, solumque tui catascopus esto.
nudus sis secularis mundanus
Gimnus ab inlicitis ne sisque bioticus actor.
panem leuem fermentatum frequentes horarum inspector pro magister
Acrismum celebres, oroscopus esque didascul.
birrum undique uillosum in herbis. sine barba
Linque thoro amphibalum habeas, effebus & absit.
equus sis qui ob turpitudinem amatur
Canterius sed habunde est, sed amasius absit.
furiosus iracundus circum locum tuus
Cerritus caueas fore, perifrasticus atque;
id est tabula pictoria diuinus sermo
H·C Abbachus manum iuuetatque theologus ori.
id est feretrum felicior pro fosse
Baccaulum fauste uideas te ferre cloace.
id est dissipator id est distortus luscus fraudulentus pro
Prodigus, obliquus, monotalmus, subdolus haud sis.
id est infernum id est imitare id est laudem uictorie
N·C· Ludibrium uites, baratrum, sectare tropheum.
loca spectaculi ubi pugnant gladiatores uulnera oculorum
Amphiteatra procul tibi stent, egilopia nec non;
angore. anxietate s. egilopia anime alludunt
Hanc scrupulum generant psiche, uexantque pupillas.
aurum
Scandito analogium crisis, nitet ore docentis;
id est currum duarum rotarum corona id est sellam plectibile
Declina birotum, brauium capito, ac cliothedrum;
uas pice oblinitum medietatem sperae horalogium loca exilii
Culleum habe, diametra scias, ergastula nescis;
dimidium uersum duos uersus scriberet
Apponas emistichium, cum distica sculpes;
uase urinario urinam
Enoforo liba, lotium laxare suesce.

Dilige tu xenodochium zelo, apiamque odi.
Hinc acetabula doma tuum ceu congia stringat.
Pomerium cura, pomaria congrua malis.
Fulgeat ectus ostrum, longe sit oletum.
Pyxidia quala et statuant, agitent flabra flagra.
Eminus ut gorgon fugiat, pota diametron.
Sperne platon olon, simposia quatenus odon.
Te lustret temeson, si tu potes, insons.
Lar tibi quo nectar flagret, lucarque nec absit.
Gallonis memor esto tui, zambro timeto cleri.
Mulio strabo tuus neque sit, neque agason inermis.
Abbaso qui fuerit sit hirudo frequens comitata. Disparet a cualidos, intactapedo citatim.
Siqua virago tuum penetret, reminiscere doma.
Bule tegat Christi mensam, vel gausape mensam.
Entole te comat, regesque baben procerisque.
Abdomen minime super et corpus, mage teche.
Yram neotericus atque neofitus haud sis.
Dogmatas ac fidei iugiter sed prorsus abolim.
Quattuor immo tuum hec utinam comitentur in evum.
Teche di ieron, archon, palinodiamque.
Ancisus vivas, quin cardiacus moriare.
Ceruleas vestes sigestas, posce colimbum.
Ducitur anquina limbus, arsippio nec non.
Canterius antelis postelisque equitatur.
Aporiam sed et atrophiam patiaris ut acam.
Aterviam apodix tua mens sibi congerat eius.
Algema amentias anguis talia verum.
Alphatam amendant ante cenam quoque largam.
Aedificet agapem, suffert agape nimis apta.
Ilibus egidiam in giro secteris acutis.
Agnatos teneas aregidiam quoque verbi.
Anheles hostis ne sis atritus in allum.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

uela ne pmant calor
Aulea ne angustes annuā sceleris sed apprilax.
pfundat poulpis transgressor
Alluat ethereus noxis; ne apostata fias.
sinistra scutū euidentiā alacritate
Leua ancile geras; Dextra agoniamque fidei.
augurio boni extra maneas aucrū s. annona ptel&
Auspicio amaneas apogeū aliquā ampli& altū.
uelū monastiū singularitate di seruitii
Arinenū cordi tollas; arcisteriū addas.
pnc epi domus amicitie aptū/albū uinū
Archtriclinus amicale aminey colit atque.
uasa pomis ferendis apta
Hunc malis etiam apoforeta autumnus honustat;
hō bon sine c iuge castitate
Antropus ast agamus; celibatū colat & sic
urbē patria
Argirupā cern& priam; ciuesque beatos.
passio t paralisis t subita mors astutia
Haud huic est apoplexia cure; sed & astū.
artat pmit miseros
Angustat nullos amartetes sol & idem.
adstatū reuocare fugat libidin& lineū amictoriū
Antiquare; aginat uenere; anaboladia portat.
albidis splendent uasa pomis ferendis apta
Alburnus albent pomis huic apoforeta.
angli oms amicalr
Yritites cuncte comitantur amicitē illū.
ntc fio uugito ceruie ndo labefaciendo diaboli
Hunc non allidunt; affurcillando sinistri.
p ficiscunt motiones que nascunt de uino
E bacho qui bittant genita bibiones
stulte loqt uina albe
Blatterat amineo si consticerint & eidem.
gutter t branchū facit stulte fit
Indignum referens brancho; pessulisque brittescit.
n illuc ambulat duplicetur
Haud illo bitat quo quisquis honore binet.
rufa nigra bonū iuuenē terras fodio
Burra pbū fateor bittonē qui arua bidentat.
Hic sed & ingenuus similem retin& gentaiiam;
spado construit adornat castra tristes
Buggeus apparat; & burgos uerū bi liosus.
construit caro sepulchrū triste
Apparat atque bosor taphiū sibi; sed bi liosum.
dat lugubre
Sic animę corpus uitam componit atr atū;
s. est s. anime
Leta sed omnips simens felix parat astra.
decent benigne s. ō dominicalis
Committit hoc cunctos moneas tu miles herilis.
aliqs culpam occultare inferno
Pretea cū quis noxa clandestinat antro.
cadere ruit deuicit t. constringit
Cespitat; atque coagitat; si crimina uirtus.
uellat componit crescens decent
Comminuit ante; coalescens comitē eius.
occulta uiget
Pectoris in portu clandestina; nā cluit illic
occulte s. uirt
Clancule; non constare diu tam ipsa ualebit.

Inches 1 2
cm 1 2 3 4 5

occulte desup peuangelistas
Clancula teste: tonante sup sacrata pora .,
astutiā callid[itat]ē dāpnare
Cū uideas astum pessumdare secla nefandū.
familiaritatis amicitie. seruator
Immo clientele tutor dñi uelut heres
i hac uita sis ascensus colles s. ualeas celestes
Hic maneas: cliuos uirtutū quatenꝰ almos
cōpositas i. dō psonare
Scandere. cantuasq: theo: tu clangere laudes
manentia s. psonis solum uni
Hoīe sistentia ternis ualeas modo soli.
potestate gta
Maiestate tam nutu doxaq: phenni,
s. dōram fruar ores
Quam parit tetū teneam: tuclerice poscas.,.,
518 O dee cunctipotens anime dator o dee xpē.
Cuiꝰ ab ore dīs subsistit sps unus.
Te moderante regor. te uitā pncipe duco.
Iudice te pallens trepido: te iudice eodem
Spē capio fore qcqd ago faciāq: loquarq:.,
Quam lib& indignū uenia faciāq: loquarq:
Confiteor. dimitte libens. & parce fatenti,
Omē malū merui. sed tu bonus arbit̄ aufer.
Qd merui. meliora fauens largire pcanti.
Dona anime quandoq: mee cū corporis huius
Liquerit hospitiū. neruis. cute. sanguine. felle.
Ossib: extructū corrupta q incola luxū.
Heu nimiū cōplexa, cū flebilis hora.
Clauserit hos orbes: & ēclamata iacebit.
Maties. oculisq: suis mens nuda fruet̄.
He cernat truculentū aliquē degente latronū.
Inmitē. rabidū. uultuq: & uoce minaci.
Terribilem. qui me maculosū aspgine morū.
Inpceps ut pdo trahat. nigrisq: ruentē.
Quadrante minimū dāniosæ debita uitae.,
Multa in thesauris patris ē habitatio xpē.
Disparib: discreta locis, ū posco beata
Inregione domū; sint illic castra uirorū..

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Agmina puluereū que dedignantia censū.
Diuitias petiere tuas, sic flore p̄henni.
Candida uirginitas animū castrata recisū.
At in tartarei satis ÷ si nulla ministri
Occurrat facies. aud[e]e nec flām̄a gehenne
Deuor& hanc animā. mersā fornacib: imis.
Esto cauernoso q̄a sic plabe necesse est.
Corpora. tristis me sorbeat ignis auerno.
Saltem mitificos incendia lenta uapores.
Exalent. estuq: calor languente tepescat.
Lux inm̄sa alios. & tim pora iuncta coronis
Glorificent. me pena leuis clem̄t adurat:
Omp̄s solus regnas q̄ trinus & unus
Cū p̄re iā nat⁹ p cedens sp̄s alm⁹.
Qui celos t̄ras mare flumina sidera stellas.
Qui uolucres pecudes reptantia nantia pisces.
Angticas sedes p̄fugas simul atq: fideles.
Qui miseras hoīū gentes parit͡q: potentes.
Atq: creaturas. p̄p̄o sub numine cunctas.
Disponis. seruas. nunc & p̄secla gubnas.
Dne m̄s tu xp̄e dš rex maxime salue.
Omis honos uirtus ē laus & gt̄a p̄per.
Que cū sis magn⁹. dš atq: pissim⁹ agnus.
Natus abusq: p̄re. scā deuirgine m̄re.
Clausus utro m̄ris. uerbū de pectore p̄ris.
Tempore sic cum m̄re manens sine tempore p̄re.
Mistio tanto. sumpto de flamine scō.
Omp̄s unus faciens magnalia solus.
Omia de nihilo. disponens ordine miro.
Ante manens seclū iā constat & esse p̄euū.
Qd fuit ÷ & erit q̄ uiuit q̄q: p̄ibit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

G lorific& laud& metuat ueneret adore&.
R ex uniuersorū quiuis in arce polorū.
R egnans ac moderans ac ꝑte cuncta gubnans.
N ate dei miserere mei rex maxime xp̄e.
C ūq: salute mea in xp̄e benignus adesto.,
A tq: pia genitrice interueniente maria.
A ngelicis turmis. patriarchis cūq: ꝓphetis.
A gmine aptico pulsando p̄cando rogando.
M artirib: cunctisq: tuo p nōie passis.
N ec nō & cunctis. cū c̄fessorib: almis.
U irginib:q: tuis. cunctisq: fidelib: ullis.
Q ui placuere ł uigiles ab origine mundi.
I hu dī fili. rogo te mea crimina dele.
C rimina dissimulans nil separans peccata remitte.
C rimina cuncta tegens & iā peccata remittens.
T u minimas culpas. uniuersas xp̄e. relaxa.
S ordib: & totū. cunctis uirtutib: imple.
O mimodisq: bonis me dignis actib: orna.
L etifica salua confirma dirige serua.
S it m̄ recta fides. & falsis obuio sectis
S it m̄ ꝑcipue. morū correctio p̄sens.
S im carus humilis uerax cū tempore prudens.
S ecreta tacit⁹ & lingue limine caut⁹.,
D a fidū sociū. da fixū semꝑ amicū.,
D a blandū sobriūq: piū cast ūq: ministrū.,
N on me pauperies cruci& . nec langor abunde&.,
S it comes alma salus. & sufficientia uictus.,
C rimine nec ledā quēquā nec crimine ledar.,
S ic bene uelle queam. q̊ prauū quoq: recedat.
N il turpe cupiā faciam ł ploquar umquā.
S it m̄ post mortē requies & uita ꝑhennis.

Quid tu setose caluorum fungis honore. Cum te uanulo quem pbet impbe crimina falsis (carmine)

Perte q solus tu regnas trinus & unus, am. 367

Irrisio cuiusdam scolastici contra caluos

Stridula musca uolans caluum conspexit euntem.

Calue uiator ait quo tendis cede parumper

Perge tuos uiro qui restant tetro capillos.

Megrittam liceat sedem decerpere rostro.

Hec ait & trepidum circumuolat impbe caluum.

Quid ual& en caluus musce lassatus abitu.

Incipit responsio hugbaldi de laude caluorum. (camena quasi canena a canendo dicta)

Carmina clarisone caluis cantate camenae.

Comere (l. laudare) condigne conabor carmine caluos.

Contra cirrosi (rugosi. hirsuti) crines confundere (s. conabor) colli.

Cantica concelebrent callentes (l. cautos) clara camene.

Collaudant caluos concludant carmine claros.

Carpere (deridere) conantes caluos crispante (garriente) cachinno.

Conscendat celi caluorum causa cacumen.

Conticeant (l. obmutescant. t sileant) cuncti concreto crine comati.

Cerritos (l. furiosos. t isanos t calientes) caluos clamantes (l. deridentes) carmine (l. sua uituperatione) cunctos.

Consona comunctam (comunem) cantent carmina caluis. Quod caluities

Carmina clarisone caluis cantate camene. uelut quoddam presagium

Cum crescit calui capitis ceruice corona. futurorum bonorum quibus datum

Consortem celeri consignat consignat esse fore caluum. peruenire uideatur.

Capturum carum christo cedente coronam.

Ceu crines capitis euellens (s. euellens) crimina cordis.

Corde creatorem conspectat corpore celum.

Celicolas ciues cupiens contingere cultu.

Crimina cum curis condempnat cuncta caducis

Celi conscensum concentu celicolarum

Concupiens cupide collaudat cuncta creantem. Caluos cantores doc

Carmina clarisone caluis cantate camene. tores abbates episcopos

Conubilant (s. cantores l. simul gaudeant) calui celso clamore canori. & sacerdotes.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Continuantq; choro castas cantare choreas.

qsi i capite — s. calui
Conformes capiti concordi corpore cuncti.

abb — i. instruere — monastia
Complacidas cleri contendunt condere caulas.

s. doctores — melodia
Correcto cornu celestia classica clangunt

s. epi — i. sci ficant
Conficiunt clarum christi cognomine chrismata.

s. xpianos — s. gentium
Consociant cuneo conspersos chrismate coetus.

s. sacerdotes
Concordes caute celebrant conuiuia cenę. Caluos cenobi

s. &
Constituunt christi conuiuas carne cruore., tas psalmistas

Carmina s. o clarisone caluis cantate camenę. grammaticos

s. coenob — i. aggregant
Complures caluos cogunt castissima castra. scribas & absti

s. psat — t celebrantes
Celica certatim cantantes cantica christo nentes.

Corpore crine carent collustrant culmina celi.

i. phibent se — transitoria
Celica concupiunt cohibent curare caduca.

s. grammaticos
Componunt cartas ccinnant carmina clara.

s. scribas — copositione
Catholicum canon certum conscribere curant.

s. abstinentes — s. sps sci
Conculcant carnem congestant carne colorem.

s. ipsiu calore
Constantem castum communi currere cursu. Qd calui reges sint

i. sumere — i. apicem dignitatem
Contendunt celeres celiq; capessere culm., & imperatores

Carmina s. o clarisone caluis cantate camenę. consulesqq; legis latores & iudices.

s. sunt — s. reges — i. aurea
Conspicui compta crisea ceruice corona.

i. iudicio — i. instituunt — i. decreta — i. subditorum
Clementes censu condunt consulta clientum.

s. o — i. rugose — s. tua
Cincinnose caue condempnare carmina calui.,

i. iudicem — i. iudicium — i. manifestum e
Censorem caluum censura condere constat.

Cirri dr cincinni i. reflexio capilli. hoc loco ponunt pro calamistratis
Cirrosi cetus conducit classica caluus.

qsi corde audacem
Cordacem caluum cordatum crede cauendum.

i. frustra decip entem — i. iudicet
Caluentem caluos cecari corpore censet.

i. decipe
Caluitiem calui cecat carpe cessa. Carmq; calui duces sint

Cessa caluastrum cessa corrodere cessa. exercitus & bellatores

Carmina s. o clarisone caluis cantate camene. docti ac robusti.

Conducant calui cuneos certamine claros.

i. coronati
Compugnant calui cristati casside chori.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

hi lingua gallica lanceas.
C ontorquent crispant celeres cum cede categas.
i. hirsutos
C omprendunt cirros contundunt calce comatos.
partē hic proto gladio posuit
C uspide confodiunt capulo concisa choruscо.
i. leta cantatio vel victorie laude.
C olla caduntur celebrant calui clamore celeuma.
i. docti
C omot certare catus certamine caluus.
C onculcat cedit crinitos cedere cogit.
i. ligat vel docet.
C aptiuos captat captos ceruice cartat. Laus caluor de experientia artis medicine tā farmacie q̄ cibur...
Carmina clarisone caluis cantate camene.
i. sapientie
C ompies caluos colum conferre cerebro.
fluores vel reumata
C ompies caluos captis curare catarros.
i. capitales
C ompies caluos cefas curare cauernas.
i. temporales — mala habitatio — tantē
C ronica cum cancro cedit cacexia caluo.
C ardia cor carpens cassat colica cesa.
p̄si trahens — ferrū
C ontrectans calibem cessa carne coherce.
s. deus exusta
C orruptum capitis cocta ceruice cruore.
C uius complura cano clandestina cuncta caduci. Inuectio in pra...
C orpore constitit collapsaq; corpora curat. petitionis ad ders...
Carmina clarisone caluis cantate camene. cauillatorē caluos insultē currentes
f. ut harundo q̄ nulla habet medulla intus
C orde cauus cirrose caue cartare creanti.
iggerere
C onctorumq; creature conducere cessa.
C onditurus cunctipotens causarum cuncta creator.
dare
C onstituit curamq; cauens conferre creatis.
C eta turuauit clarum consurgere calui.
t culm. s. caluo. s. subdi
C oncedens columen cui cedere cuncta coegit.
i. obumbrauit s. signa p̄ pb
C onsiderat caluum collapsa cucurbita coeno.
f. stropina. fimina
C onticeat cettius coenosa calumnia caius. Aduersus eund...
Carmina clarisone caluis cantate camene. laus caluor...
s. radiendo
C omplex carnificum coptum euellere caluo.
i. iudicas vel suades
C ur censes cordis euellit crimina caluus.
C ur censes capitis cineres euellere caluo.
C ognoscit caluus cineri concrescere corpus.

Est hic medicina antidoti — aliud quidquid ad medicinā pficere potest — i. curatio medicaminum

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cur censes calido carnes carbone cremari.
Corda cremunto calui christi concocta calore.
Cur censes caluū castrari corpore castū.
Cordetenus cunctis castrate certo culpis. Exprobratio carminis
Carmine carnificans caluū cōpesce cauillū. et & paradigma
Carmina clarisone caluis cantate camene. de helieo pph
Carminib; caueo claris cungere ceto. caluo & pueris
Calcetur coeno calcanda calumpnia calce. illi isultantib;.
Coenosus cenosa canens concludito canna.
Censet certe, censor codice cautum.
Clarividū caluū cui conscia celica cuncta.
Commotū catulū circum latrante cachinno.
Clamantes conscende citius scendito calue.
Condempnasse cacos confestim crimina clarent
Conuitii corrosa caduint cū corpora carptim. De egregio
Carmina clarisone caluis cantate camene. caluo apto paulo. q a xpo
Carmina caluor cumulent carmine calui. uocatus ce
Conspicui cui crudelis cautio cedis. catus sit.
Constituerat christi cultores carnificare raptusq; in tertiū celū.
Connubilent circū fulgente carismate caluo.
Cecato cunca christi clamore citatus
Corruerat citius confossus ceu cuspide certa.
Confestimq; capit cēlensiū culmine celi.
Claruido cernens conspectu cunctipotentē. Qd ex persecu
Confore cor cuius clar& celeste catinū. tore factus sit
Carmina clarisone caluis cantate camene. pdicator & q comā nutrire & tpē uetat .... p ... re.
Conglomerate choros caluo celebrante choreas.
Censurā celebrem caluū cambisse colendū.
... pium celi cōpte esulta cauendi;
... mina esultat coenosi cuncta coher&.
Colloq cunctis cōmunia cōmoda cens&.

comas   i. ciuilia
Confundit arros collegia ciuica condit.
Conciliandoq; consponsoru christicolaru
s. sapientia   i. xpo   i. ecctā
Corda ac& capiti certans coniungere corpus.
guersus
Cerritus celebres cess& cdampnere caluos.,
Carmina s. ó clarisone caluis cantate camenae.
Crudelē caluos casso conamine cunctos.
i. i. īpedire
Carpe conantē compescite crimine captu.
ab pbri   excogitantē   mdacia
Conuitii comtantē comta caduca.
Concito conuinctū cecis concludere claustris.
i. caluus   i. iudex
Caluast censor cecari crimine captum.
i. iudic& s. ó
Cens& cece canis confringens crimina caluis.
ó obmutesce
Conquinisce canis cessans corrodere caluos.
caluis
Caluastri cuneis celoru consocientur.
Christo candifluā. caluis cedente coronā.,
Carmina s. ó clarisone caluis cantate camene.
s. conor ut raggregare s. & clarū
Conciliū clarū caluoru cogere cetū.
Cū cernes caluū celi cpndito cyclū.
Caluitii culm celi cognoscito centrū.
i. manifestant
Circuitū cosmi comdant ceta calui.
s. oculi omnis. acsi dicat beniuolus
Caluos csocia candentes cgere caluos.
Conthia cessabit criseos cferre colores.
Continua ctenebrans ced& concrescere caluis.
Collucent calui caluoru cassida cand&.
te
Conrutilans celi. ceu copia clara choruscat.,
Carmina s. ó clarisonae caluis cantate camene.
cminis   pennas
Conueni& caras claustris cōponere cannas.
Complet clariss carm cantabile caluis.,.,.,

Sū noctis socia sū cantus dulcis amica.
Nom abambiguo sic filomela gero.
Transduc filomela isomnē carmina noctē.
Hos dormire facit se uigilare doc&.

Alloq poeta de cauillatore camenas. Insinuans eū calui regis iudicio cecatū.

Epitoma laudis caluoru a corporis situ ac pulchritudine. & q caluus sit qdē microcosmus.

ó Congnis i. taceo. iclino. t mio sig

Clausura carminis caluoru.

Versus de fi[illegible]

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Dic filomela uelis cur noctē uincere cantu.
Ne noceat dius uis inimica meis.
Dic age nunc cantu potīs depellere pestē
Aut possim aut nequeā me uigilare iuuat.
Vox filomela tua cantus educere cogit.
Inde tui laudē rustica lingua canit.
Vox philomela tua citharas in carmine uincit.
& superat miris musica flabra modis.
Vox filomela tua curarū semina pellit.
Recreat & blan. corda sonis.
Florea rura colis herboso cespite gaudes.
Frondib: arboreis pignora multa foues.
Cantib: & cetus recrepant arbusta sonoris.
Consonat ipsa suis frondea silua
Iudice me cignus & garrula cedit hirundo.
Cedit & inlustris psittacus ore ē
Nulla tuos umquā cantus imitabit̄ ales.
Murmure namq: tuo dulcia mella fluunt.
Dic ergo tremulos lingua uibrante su
& suaue liqdū gutture pange melos.
Porrige dulcisonas attentis aurib: aescas.
Nolo tacere uelis nolo tacere uelis.
Gloria sūma ē laus & benedictio xpē.
Qui p̄stas famulis hec bona grata tuis .,.,., ·28·

Primus i orbe dies lucis p̄mordia sumpsit.
Alter splendifluis celū firmauit in orbem.
Tertius undiuagū mare dat cū germine t̄re.
Quartus hab& phoebū lunāq: & sidera celi.
Quintus plumigeras uolucres pisces q: natantes.
Sextus q̄drupedes reptans hoīesq: sagaces.
Septimus ē dño requies his rite pactis .,.,.,.,.,.,.

INCIPIUNT ENIGMATA EUSEBII. DE DEO.

Cum sim infra cunctos sublimior omnib: adsto.
Nullus adestq: locus inquo circumdatus esse.
s. est
Alta domus mea cum sit sedes semper inanis.

s. peccatorum
Agmina deuastans auertor laesus abuno. De angelo
Nuntius emissus discurro more ministri.
s. ullus s. ullu
Non labor actedium nulla molestia cursum.
s. angli
Tardat & intrantis uestigia nulla uidentur.

Ocior effectus casu quo corruit anguis. De demone
Incola sum patriae cum sim miserabilis exul.
.i. reges & principes mundi
Uinco uiros fortes. sed rursum uincor abimis.
s. aregno dei .i. ipotestate mea regna mundi st
Abiectosq: potentes sunt mihi regna potestas.

Est locus interris sed ludo insedibus altis. De homine
s. &
Hec mea materiae substantia bina creata est.
Sed grauis una uidetur que tamen ipsa peribit.
Cuius & ipse fugax defectum gessit helidrum.
s. anima
Tenuior est alia & que semper sine fine carebit. De camelo

Querite uos ipsi causam qua uendor inaruis.
.i. possidebit me
Si me quiq: tenet nunc postea semper habebit.
.i. cupidus
Meq: tenere tenax terrae sublime nequibit.
Cum me nullus habet nisi qui fuit inus inilla. De terra

nutrio
Quos alo nascentes crescentes scindor abillis.
Pascunturq: bonis & si me calce subigunt.
t
Unde seducam nunc multos & subpremo natos.
Nam perdent quod amant. & nulli morte carebunt. De littera

Innumere sumus & simul omnes quaeq: sonamus.
c
Una loquinequit nos terrae ludimus albis.
.i. mysteria celoru
Et licet alta loquamur non sonus auribus instat.
Praeteritum loquimur praesens & multa futura. De uento & igne

Dissimiles sumus & nos non similis tenet ambos.
Unus contingi patitur nec forte uideri.
Sed prope aspicitur pulcher. nec tangitur alter.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Subuolat unus per caelos stat et alter inimis.,

De alpha

Dux ego linguarum resonans et prima per orbem.

Dicor et unum quingentos uel mille figuro.,

Atque uocari primus per me coepit adamus.,

Do domina linguae pueris me uim resonare.,

De sole

Omnis quaque uia pergit. uenit ut requiescat.

Non mea sic uia non mihi sedes subditur ulla.,

Sed iuge restat [s. m] iter quod non finitur in annis.,

Non populi nostri reges cursum prohibere ualebunt.,

De luna

Non labor est penitus pergenti in lumine [in die] phoebi [solis].,

Sed mihi difficilis [s. e] longas discurrere noctes.,

Umbriferis uarias in noctibus intro figuras.,

Post ego deficiens tunc offert lumina frater.,

De boue

Nunc aro nunc operor consumor in omnibus annis.,

Multae sunt cereres [s. frumenta] [s. et] semper desunt mihi panes.,

Et segetes colui nec potus [acceptus] ebrius hausi.,

Tota urbs [s. roma] pallebat quo signo [i. tuba t cornu] uerba sonabam.,

De uacca

Sunt pecudes multae mihi quas nutrire solebam.,

Meque premente fame non lacteque carne ue uescor., [i. si homines uescunt carne mea]

Cumque cibis alus et pascor aquis alienis.

Ex me multi uiuunt. ex me et flumina [s. lactis] currunt.,

De littera

Post alias reliquas [s. litteras] augustus me creat auctor.,

Utor in alterius [s. potestate] nam non specialis imago.

Concessa est mihi. cum prodenis sola uidebor.,

Unaque sum forma. sed uim retinebo duarum [s. litterarum i. c. s. t. g. s.].,

De igne et aqua

Proelia nos gerimus. cum iungimur ambo rebelles.,

Sed tamen ut multis bene prosint bella peracta.

Non facie ad faciem conflictu belligeramur.,

Murus [i. cacab:] inest medius ne statim corruat unus.,

De plastca

Ceterrent proprii quos nobis confero [t refero] mores.,

Uinum laetificans homines non laeta bibebam.,

Osque reducit deuenere que suscipit ore.,

Claudendi oris t reserandi est uis mihi numquam.
Per me mors adquiritur. & bona uita tenetur. De cruce
Me multi fugiunt. multiq: frequenter adorant.
Sumq: timenda malis. non sum tamen horrida iustis.
Dampnaui q: uirũ. sic multos carcere solui.
Tempore quo factae fuimus pugnare solemus. De dignitate & iustitia
Querimus armatos. post nosq: uenire rogamus.
Seq: sequentib: (i. instar) una solet sub melle uenenum.
Largiri altera (iustitia) dat sub tristi tegmine uinum. De .u. littera
Quinta uocor princeps uocũ est mihi trina potestas.
Nam nunc sola sonans loquor. aut nunc consono uerbis (t ba).
Nunc mediũ pactũ retinens. nil dicor haberi.
Me malus arrius expellit de iure fidei. De domo
Nunc tego quosq: uiros (p quib:) a quis (i. ante) & retro tegebar.
Ac durũ frigus miserans hiememq: repello.
Tempore luciferi solis mouebo calorem.
Stans tamen hec faciam. succumbens utraq: nũquã. De t̃ra & mare
Pacificari non uolumus sic nec uiduari (i. separari t diuidi).
Continuũ bellum gerit[ur] non stantibus armis.
Cum pax pficitur subter uel pugna quiescit.
Unumq: ex alio semper decerpitur (i. t̃ra) insons. De sermone
Peruolo ualde celer discurrens p inania (i. aethera) missus.
Qui me mittit habet. uenturus sic ubi mittor.
Ensib: igne securus sic penetrabo reclusa.
Non uideor (i. moueor) uoltans oculorum aspectib: adstans. De equore
Motor curro fero uelox nec desero sedem.
Tenue uagumq: manens tam grandia pondera (i. liburnas) porto.
Nix neq: me tegit aut grando premit aut gelu uincit.
Desuper aut multis sternor sed pluribus intus. De morte & uita
Binae nos sumus una sed est flens mesta tenebris.
Altera pseuerat tam lucida laetaq: semper.

Cum me plus homines instant conquirere triste[m],
Illa laetifica pereunt que lumine [vel letificet] ridet.

De animo

Unus inest homo [i. xps] qui tantum in me clausa videbit,
Quisque [omnis] suis me non oculis conspexerat umquam,
Non sum magna domus cum pervenit accola magnus,
Nulla est ianua cum tamen omnis me simul implent.

De die bissextili.

Cum proprii [i. mei] generis viginti quattuor horis
Unusquisque creator non ego solus adesse
Possum. sed neque perficiar nec forte creabor
Semper decursis nisi in ordine quattuor annis.

De humilitate & superbia

Curva licet maneam vel strata soloque depressa.
Me tamen hinc omnis nunc exaltabo tenentes.
Effera [ferox] stans inimica mea sustollitur alta.
Atque suos sternit vel comprimit illa sequaces.

De candela

Quod [i. luce] reliquis in me libet hoc mihi vile defectum
Prebet. et extingor [i. deficio] quo multis lumina praesto.
Cumque aliis possum splendescere non mihi lux sum,
Pars quoque que multis lucet hec tetra videtur.

[De] etate & [sae]clo

Rite vicenis cum quadragies octies una
Quaque sororum formatur de more mearum.
Namque momentis tunc ego sola pacta videbor.
Cicli nondecimus [i. nonus] cum deficit extimus annus.

[De] atramento

Armorum fueram vice meque tenebat inarmis.
Fortis et armigeri gestabar vertice tauri.
Vas tamen intus habens sum nunc intestina amara.
Viscera sed ructans bonus ibit nitor odoris.

De cera

Aequalem [simile] facie scindit me vomer acutus.
At sulcata manens semper sum seminis expers.
Scissa premor post hec sed sum speciosior inde.
Nunc ego verba tenens nunc sepe repello tenebras.

De membrana

Antea per nos vox resonabat. verba nequaquam.

abbr
Distincta sine nunc uoce edere uerba solemus.
                                                            i. litteris
Candida sed cum arua lustramur milib: atris.
Viua nihil loquimur. responsum mortua famur. — De sceda
           multi libri
In me multigena sapientia constat habunde.
Nec tamen illud scire quid est sapientia possum.
Cum prudentia forte meo processerit ore
Tunc quod ab internis uenit intus habere nequibo. — De flumine
Pergo per innumera flexis discursibus arua.
Sed locus et specialis habet me semper et unus.
Cum duo nomina praecedat mea sillaba eadem.
Incipit hoc una nomen qua sillaba et illud.
Nomine cur isto breuis est et longa per illud.
Littera subtrahitur. post hec fulgebo per orbem. — De penna
Natura simplex stans [illegible] n̄ sapio undiq: quequam.
Sed mea nunc sapiens [illegible] uestigia quisq: sequetur.
Nunc tellurem habitans prius aethera celsa uagabor.
Candida conspicior uestigia tetra relinquens.
Sanguinis humani reus et ferus en ero uindex. — De gladio
Corpora nunc defendere. nunc cruciare uicissim
Curo. sed hec ago non nisi cum me quinq: coherceant.
Partib: attingor tribus et nece tot pene possum.
Post genitrix me quam peperit mea sepe solesco — De uinculo
Inter ab uno fonte riuos bis uiuere binos
Progredientes. et si uixero rumpere colles
Incipiam uiuos moriens aut alligo multos.
Cum corio ante meo tectus uestitus et essem. — De pullo
Tunc nihil ore cibi gustabam. oculisq: uidere
Non potui. pascor nunc escis. pelle detectus
Viuo. sed exanimis transiui uiscere matris.
Effigie gracilis sum usurpans famine regum. — De .i. [illegible]
Nemphe mearum grossior est me queq: sororum.

Sed me uis sequitur maior · nam sola duarum ·
Et regimen hominis aliq: sceptra patrabo ·,

De pisce

Non uolo penniger aetram non uago rura pedester.
Sic manibus pedibusq: carens · me pennula fulcit ·,
Trano pundisonas ac turgida cerula limphas ·,
Astriferumq: polū & sublime peragro tribunal ·,

De chelidro serpente

Argolici me dixerunt septena (·i· capita) cephala ·
Olim habuisse · uocory: inmitas scedra latine ·,
Ex quib: unū cū caput esset ab ense peremptū ·
Illius extimplo uice (s. capita) trina (·i· crescere) manare solebant ·,
Sic mihi tunc nullus poterat confligere miles ·
Sed me ardentae gigas combuserat hercules igne ·,

De dracone

Sum pululans locus ex limphis uastantib: urbem ·
Horridus (s. p) horriferas speluncae cumbo latebras ·
Concitus aethereis uolita ns miscebor & auris ·,
Cristatusq: uolans pulcher turbabitur aether ·,
Corpore uipereas monstra uel cetera turmas ·
Reptile sum superans gestantia pondus inorme ·,
Inmanisq: ferus pre paruo pascitur ore ·
Atq: per angustas assumunt uiscera uenas
Aethereū flatum · nec dentib: austera uirtus
Est mihi · sed mea uim uiolentiam cruda tenebit ·,

De tigri bestia

Cursu pennigeros celeri similabo uolucres ·,
Nec fera sum maculis furui stellata coloris ·
Nunc fluuius rapido dicendus ualde meatu ·,
Homine nimpe meo persi dixere (s. me) sagittam ·,

De panthera

Foe(de)ra multigenis reddens animantib: orbis ·
Trux ero ualde draconi sic erit aemulus ipse ·,
Me genitrix gestans alium generare nequibit ·,
Et genitor dicor si littera tertia cedat ·,

…ecame …eone

Muneror orbiculis ut parthus discolor albis ·,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

.i. bubal
Lucror equo collū par, forte pedesq; buballo.
Et cephal aptatū timerosi more cameli.
Respectęq; rei cuiusq; re sumo colorem.,

De leopardo

Seua mihi genitrix atraxq; est lena decreta.
Crudelisq; pater parthus parthęq; maritus.,
hinc uelox ferus hinc trux atq; robustus & audax.
Vescitur exipsis coniunctum nomen habendo.,

De scitali serpente

Aspera orbiculis tergo scitalibus hirtis.
Dorsa stupescentes trucidare solesco uenenis.,
Quos celeres cursu noncoepi capto colore.,
Feruida natura pressis hiemeq; pruinis.
Exuuias positura meas brumalia calcans.
Frigora continuis lucrabor nomina notis.,

De die & nocte

Nonsumus ęquales quamuis ambęq; sorores.
Tetrica nam facie est una stans altera pulchra.,
horrida sed requiem confert & grata laborem.,
Nonsimul & semp sumus at secernimur ipsi.,

De anfibina serpente

Flexosis geminū contractibus incaput errans.
Curro caput nam trux aliud mea cauda retentat.
flammigeros gestans animos ex more lucernę.
Viperei generis solam me confero brumę.

De siuro lacerto

Porro senectutis fugiens discrimina ferre.
Lumina fuscantur mihi sicq; foramina tecti
Illa parte domus que solis spectat inortum
Intro actitans radiis inluminor ipsis.,

De scorpione

Vermibus ascriptus nec non serpentib; atris.
Quislibet utrorū sociatus abore solesco
Armari bino quod uulnere corpore caudę.,
Inficiens uirū diffundo hinc grece uocabor.
Et reliquos mordens artus non uulnero palmas.,

De gymera

Porro triforme ferū uel monstrū fingor inorme.,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Setiger aptavit leo rictib: ora nefandis.,
Postremas partes draco diras indidit atrax.,
Cetera forme membra dedit fera caprea velox.
Cum filologi me dicunt considere montem.
Hunc ciliciu capreasq: leones atq: chelidros.
Gignentem studio virtuteq: bellero fortis.
Sic velut occisus dicor cum nunc habitari
Ilius ingenio possum fortiq: labore.,

De ypotoma pisce

Nomen imago dedit servandum voce pelasga.,
Narratur mihi quod dorsum iuba hinnitus aeque
Assimulatus equo sed rostrū vertit aduncum.
Ad frontem versus mordens ceu dentib: apri.
Borifluo [s. p] cunctos degens in gurgite [.i. dies] phoebos.
Rura p umbriferas depascor florida noctes.,

De oceano pisce

Forma manet tenuis cū semipedalis imago est.
Et tamen ingentes solus retinebo liburnas.,
Sic tamen herendo licet irruat aequora ventus.
Saeviat aut pelagus validis motabile flabris.
Ceu radicata ratis pstans aut cernitur undis.
Inde meumq: morā nomen dixere latini.,

De ctuspedo pisce

Corpora si viva tangam torpescere faxo.,
Propter hoc opus infantum mihi nomen adhesit.,
Quin magis indictus et si me genetramine pontus
Ediderit. validi qui tunc me forte lacerti
Longius attingerint contis seu qualib: astis
Torpescerent et veloces vincire pedestres
Possum. vel potius sicuts mea tanta videtur
Aura mea afficiat sanos [.i. ut] quo corporis artus.,

De ciconia

Porro soni [.i. sonus] crepitus proprii me fecit habere
Nomen. nam quatiente ferensq: crepacula rostro.
Nuntia sum veris multis stipata catervis.,

374

Hostis chelidri nullum uitabo uenenum.
Quin potius pulli pascentur carne colubri.
Aequora transcendens me ducet praeuia cornix.
Lata cibabit multigenas has asia turmas.
Quas ego roriflui collecta pagmina limphis
Ut comites iteris habeo. sic sollicitudo
Circa communis cunctis stat tam pia multos.
Natos sic ut alentes hos uestimine carnes
Nostras nudemus. sed quanto tempore nras
Progenies nutrimus. sic et alemur ab illis. De Strutione

Infandus uolucer sum et nomen habebo pelasgū.
Et pennas uelut ut usurpans auis aduolo numquā
Altius a terra. et conceptum neglego foetū
Forte fouere meū. sed foetu pulueris oua
Sparsa fouentur. uel potius animantur in illo. De noctua

Garrula nigriferas noctis discurro p umbras.
Uitans luciflui suffundi lumine phoebi.
Nomen habens furuām. uisus habitatus obortam
Titanis lucem. at cretensis tellus habere
Sola nequibit me potius aliunde relata.
Extimplo austriferi patior discrimina loeti. De psitaco

India litoribus propriis me gignit amoenam.
Collum nam torques ruber. emicat ala colore
Iam uiridi decorata est. et mea latior instat
Lingua loquax reliquis auibus. hinc uerba sonabo.
Nomine et humanae reddam de more loquelae.
Nam natura mihi (i. salue) aue est uel iam dicere care.
Cetera per studium depromam nomina rerum. De bubalo

Ignaua uolucris uenturi nuntia luctus
Pigraque pseuerans uertor pre pondere plumae.
Noctibus et (i. diebus) phoebis lattans tam foeda sepulchris.

Furua pumbriferas semp constabo cauernas.
Atq; sono uocis nomen uitiabo uocandum. . 282 .

29. 1822

Incipiunt enigmata tatuuini. De philosophia

Stamine metrorum exstructor conserta retexit
Sub deno (i. numero) quater haec diuerse enigmata torquens.
Septena alarum me circumstantia cingit.
Vecta per alma poli quis (l. hib.) nunc uolitare solesco.
Abdita nunc terrae penetrans atq; ima pfundi.
Sum salomone sagacior & uelocior euro.
Clarior & phoebi radii radiis pretiosior auro.
Suauior omnigena certe modulamine artis.
Dulcior & fauo gustantum in faucibus ego.
Nulla manus poterit nec me contingere uisus.
Cum presens dubio sine me quaerentibus adsto.
Mordentem (i. bonu lectore) amplector parcentem me uiduabo.
Est felix mea qui poterit cognoscere iura.

De spe fide caritate

Quemq; meo natum esse meum sub nomine rebor (i. uocabo).
Una tres nate (i. filie) sumus olim ex matre (i. trinitate) sagaci.
Est felix eius liceat cui cernere formam
Reginae fausto semper que numine (pietate) regnat.
Solifero cuius thalamus splendore nitescit (puritate).
Cernere que nullus nec pandere sepe (i. thalami) ualebit.
Maternis quis nec poterit fore uisibus aptus.
Nisi in fuerit complexibus ante subactus.

De historia & sensu & morali & allegoria

Bis binas statuit sua nos uigiles dominatrix (i. trinitas)
Thesauri cellaria conseruare sorori (i. sapientie).
Diuersisq; intus fulgent ornamenta metallis.
Omnigena & florum dulcedine serta uirescunt.
Gaudentes nostris hec max reseramus amicis.
Ingratisq; (i. malis lectoribus) aditum sed iure negamus apertum.

De litteris

Dulcifero pia nos genitrix dictauit honore.

Dulcia quod bibulis prestamus pocula buccis.
Tosta ministrantes nitidis et fercula mensis.
Sed tamen apta damus cunctis responsaque certa.
Littera tollatur non fulget nominis ortus. De membrano m
Efferus exuuiis populator me spoliauit.
Vitalis pariter flatus spiramina dempsit.
In planum me iterum campum sed uerterat auctor.
i. scriptor
Frugiferos cultor sulcos mox irrigat undis.
Omnigenam nardi messem mea prata rependunt.
s. messe — i. peccatorib.
Qua sanis uictum et lesis prestabo medelam.
Natiua penitus ratione heu fraudor ab hoste. De penna p
Nam superas quondam pernix auras penetrabam.
s. digitis — reddo — s. scribendi
Vincta tribus nunc interris persoluo tributum.
cartas
Planos compellor sulcare per equora campos.
i. atramentū
Causa laboris amoris cum fontes lacrimarum
Semper compellit me aridis infundere sulcis. De tintino t
Olim dictabar proprio sub nomine caesar.
Optabantque meum proceres iam cernere uultum.
Nunc aliter uersor superis suspensus in auris.
Et cesus cogor late persoluere planctum.
Cursibus haut tardis cum ad luctum turba recurrit.
Mordeo mordentem labris mox dentibus absque.
Quadripedis pulchri quamuis constat mihi forma. De ara
ambulare
Sponte tamen nullus me usquam lustrare uidebit.
Bis binis certe per quadrum cornibus armor.
i. qui cuique — corp xpi et sanguis
Quosque meis dapibus dignos satiare solesco.
Indignis potumque cibumque referre negabo.
Exalta clarum merui te nomen habere. De cruce xpi c
Versicolor cernor nunc nunc mihi forma nitescit.
Lege fui quondam cunctis iam larbula seruis.
Sed modo me gaudens orbis ueneratur et ornat.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Quiq: meum gustat fructum iam sanus habetur.,
Nam mihi concessum est [.s. corporib:] insanis ferre salutem.
Propterea sapiens optat me in fronte tenere.,

De recitabulo

Angelicas populis epulas dispono frequenter.,
Grandisonisq: aures uerbis caua guttura complent.,
Succedit uox sed mihi nulla aut lingua loquendi.
Et bina alarũ fulci gestamine cernor.,
[.i. qb:.s. alis] Quis sed abest penitus uirtus iam tota uolandi:
Dum solus subter constat mihi pes sine passu.,

De acu

[ardens] Torrens me genuit fornax de uiscere flammæ.
Conditor inualido & finxit me corpore luscam., [cũ uno oculo]
Sed constat nullum iam me sine uiuere posse.,
Est mirũ dictu cludam in lumina uultus
[ostendere] Condere non artis penitus molimina possum.,

De patena

Exterius cernor pulcher formaq: decorus.
Interius minus haut mulcent mea uiscera caros. [amicos]
Quotq: diei horæ sunt tot mihi lumina lucent. [diliciæ t gemmæ]
Et sena comptus potior sub imagine crurum.
Unius sed amoena quidem pedis est mihi forma.,

De acu pictili

Reginæ cupiunt animis me cernere. necnon
Reges mulcet adesse mei quoq: corporis usus.,
Nam multos uario possum captare decore.,
Quippe meam gracilis faciem iugulauerat hospes.
Nobilior tamen adcrescit decor inde genarum.,

De caritate

Haut tristis [.i. dilectio dĩ & proximi] gemino subnexu uincula gesto.,
Uincta resoluo ligata iterumq: soluta ligabo.,
Est mirũ dictu ardent quod mea uiscera flammis.
Nemo tamen sentit fera uinctus dampna cremandi.
Sed mulcent [blandificant] ea plus unctũ quam dulcia mella.,

De niue grandine & glacie

Aethereus ternas genitor nos iam peperit hoc
Sub misera fato legis de matre [.i. aqua & pluuia] sorores.,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Inuida namq; patris cogit sors frangere fatum.
Vna tamen spes est tali sub lege reuentis
Quod mox regalem matris remeamus in aluum.

De propositione utriq: casus

Emerita gemina sortis sub lege tenemur.
Nam tollenti nos stabiles seruire necesse est.
Causanti contra cursus comitamur eundo.
Sicq: uicissim bis bissae coniungimur ambis
Quippe sorores decreta stat legibus urna.

De scyrra

Celsicolae nascor foecunda matris in aluo.
Quae superas penitus sedes habitare solescit.
Sum petulans agilisq: fera uisonis corporis astu.
Ardua ceu pennis conuecta cacumina scando.
Veloci uitans passu discrimina martis.

De oculis

Discernens totum iuris natura locauit
Nos pariter geminos una de matre creatos.
Diuisi haut magno parui discrimine collis.
Vt numquam uidi illum nec me uiderat ipse.
Sed cernit sine me nihil illo nec sine cerno.

De strabis oculis

Intermirandū cunctis est cetera quod nunc
Narro quidem nos produxit genitrix uterinos.
Sed quod contemplor mox illud cernere spernit.
Atq; quod ille uidet secum mox cernere nolo.
Est dispar nobis uisus sed inest amor unus.

De lusco

Vnus sum genitus ducifer fratris sine fructu
Eius sed propriam post dirabor comitatu
Mortem una uitam deinceps sine fine tenemus.
Inuita natum nullus quem creuerat umquam.
Hoc qui non credit uerum tunc esse uidebit.

De malo

Est mirū ingratu cunctis quod nomine dicor
Cum rarum aut dubium qui me sine uiuere cōstat.
Nec ego priuatim constare bono sine possum.

Certum namq: bonum si dempserit omne p(ro)bo.
Iam mihi nulla boni innata est substantia ueri.

De adā

Regem me quondam gnari & dominū uocitabant.
Sceptri dum solus tunc regmen in orbe tenebam.
Pro dolor heu [s. aeua] socia uirtute redactus inermem
Hostilis subito circum me copia cinxit.
Ac deinceps miserum seruus seruire coegit.

De trina morte

Saucia loetiferis omnes cum [s. uirorū] morsibus ictus
Iam rabidi trino capitis subdente [i. primo] per unco.
Sed multi euadunt binorum uulnera dentum.
Tertius est nullus quem deuitare licebit.
Sed binorū alter mordet quem cumq: p(er)emit.

De humilitate

Egregius uere nullus sine me est neq: felix.
Amplector cunctos quorum me corda requirunt.
Qui absq: meo graditur comitatu morte p(er)ibit.
Et qui me gestat sospes sine fine manebit.
Inferior terris & celis altior exsto.

De sup(er)bia

Eximio [alto] quondam saeclis sum nata parente [diabolo].
Quem diris uinctū dampnis regna spoliaui.
Septenas pariter mihi deseruire parabam
Reginas comitum septas cum prole maligna.
Paruulus [i. humilis xp̄s] ast obiens me iam prostrauerat armis.

De q(ui)nq: sensib:

Nos quini uario fratres sub nomine templum [corpus]
Concessum nobis colimus constanter ab ortu.
Nam [odoratus dr̄] thuris segetem fero. fercula & ille [i. gustus] saporis.
Hic totum [tactus] presens affert tangi. ille uidendum [uisus].
Ast laetam quintus [auditus] famam tristemq: ministrat.

De forcipe

Iamq: meum tibi quod narro mirabile dictu.
Fatum nam geminis constat mihi robur in armis.
Captandi subrectib: [s. ea] est fiducia grandis.
Non prae dura uel aspera neu me feruida terrent.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Rictibus intrepidis sed cuncta capessere tempto.

Grande caput collo consertum sumere cernor. De incude
Cui penitus nulli constant in uertice crines.
Heu fato miser inmobili qui sto pede fixus.
Cedere tantundem sinciput uerticis arcem.
Insons uindictam sed nolo referre nocenti. De mensa

Dulciferis omnes dapibus saturare solesco.
Quadripedem hinc felix ditem me sanxerat aetas.
(·i· habunde)
Esse tamen pulchris fatim dum uestibus ornet.
Certatim me predones spoliare solescunt.
Raptis nudata exuuiis mox membra relinquunt.

Armigeri dura cordis compagine fingor. De ense & uagina
Cuius & hirsuti extat circumstantia pepli.
Pangitur & secto cunctum de robore culmen.
Pellibus exterius strictim quae tegmina tute
Offensam diris defendunt imbribus aulam.

Testor quod creui rarus mihi credere sed uult. De scintilla
Iam nasci gelido natum de uiscere matris.
Vere que numquam sensit spiramina uitae.
Ipsa tamen mansi uiuens in uentre sepultus.

Armigeros inter martis me bella subire De sagitta
Obuia fata iuuant & corpora sternere loeto.
Insidiasque gregi cautas inferre ferino.
(t coetus)
Nunc iuuenum letos inter discurrere cetus.

Testatur simplex triplicem natura figuram. De igne
Esse meam haut mortales qua sine uiuere possunt.
Multiplici quibus en bona munere grata ministro.
Tristia nonnumquā tamen haut sum exorsus abillis.

(t bellator)
Miles enim diris complerit mea uiscera flammis. De faretra
Nam me flamma ferox stimulis deuastat acerbis.
Ut pacis pia mox truculenter foedera frangam.

Nontamen oblectat me sponte subire duellum., [discordiã vel pugnã]

De pruina

Rubricolor flammae flagrat ceu spargine lumen. [vel flamor. i. incendor]
Scintillas flammae seu ridet gemma rubore.
Nominis intus apex medium sinonus haberet.
Gemma rubens iam non essem sed grando niualis.,

Deuenti labro

Que me fata manent iuris testor rogitanti.,
Nam geminis captus manibus persoluere cogor
Ius sinuamine complexas & spargere sordes.

De seminante

Semina quod uitae pululent inpectore solo.,
Vera loquor quamuis factum dubitabile fingam.
Quod bona thesauri que condere destina perdam. [vel seminando]
Vt moriantur que uero perdenda reseruo. [s. iura]
Ceu dulcissima sint auri sub mente metalla.,

De carbone

Exul sum generis factus mutante figura.,
Postquam me perdendo ferax inuaserat hostis.
Expertem penitus uita formaq: relinquens.
Officinae seruum deinceps me iussit haberi.,

De coticulo

Natum me gelido terrae de uiscere dicunt.,
Inclita romanis sed & urbs dudum uocitabar.,
Sordida calcantũ pedibus nunc sternor inermis.,
Ridet acumine qui rodens me lingit habunde.,

De radiis solis

Summa poli spatians dum lustro cacumina laetus.
Dulcibus at lectis dapibus subculmine curuo. [vel tectis] [s. me]
Intus ludentes sub eodem temporis ortu
Cernere me tremulo possunt inculmine caeli.
Corporis absens plausu quid sum pandite sophi.,

Conclusio poetę de supra dictis enigmatib:

Versibus intextis uatem nunc iure salutat.
Litterulas summa capitum hortans iungere p̃imas.
Versibus extremas hisdem eximino coloratas.
Conuersus gradiens rursum perscandat abimo., 213

Incipiunt dogmata Albini ad carolū imperatorē

Impleat o [s. rex] uestrum domini dilectio pectus.
Rex [s. o rene?] ipsum dominum iugiter sagitare memento.
Diligit ille prior tribuens praecepta suorum [s. seruor(um)?].
Maxime natorum cupiunt qui currere callem.
Quem [s. callē] caeli rectum regnator & ipse cucurrit.
Semper amans natos ut semper ametur ab ipsis. De timore
Ut timeas dominum legis praecepta secutus.
Maxime dauiticos debes per currere campos.
In quibus aeterno latices de fonte manantes.
Inuenies tibi met uitalia pocula dantes.
Qui tibi mortiferam pellant de pectore sitim.
Semp & aeterna florentia regna ministrent. De obseruandis mandatis dn̄i
Quisquis amat dn̄m debet sermonibus eius
Cernuus in cunctis iugiter parere libenter.
Verba sonant dn̄i. Siquis me diligit inquit.
Vrā [t nrā] suis curet describere munera [t munia .i. i corde] fibris.
Utilis in factis seruus probabitur omnis.
Si cupit exsequeri quod factis auribus hausit. De sapientia
Ut ualeat uero regi contingere [ge] xp̄o.
Regia sit semper regnans sapientia rerum.
Que tibi consilium ualeat conferre beatum.
Amplificet regna tribuat sine coronam.
Clamide purpurea temet circumdet & ornet.
Hic & in aeternum felicia gaudia prestet.
Temperet interea uirtus prudentia regem. De prudentia
Actibus in cunctis & scis moribus ornet.
Componat mores sermones ordinet omnes.
Erudiat linguam sensusq: ministret acumen.
Exornet habitū gressum componat honestum.
Ipsa dei uirtus tibi met concedat utrumq:

De simplicitate

Simplicitas animi uirtutum semina nutrit.
Simplicitas regum mores componit & ornat.
Sermones nitidos puro decore ministrat.
n
Odia non retinet laudes, captat inanes.
Nec cupit absentum fratrũ derodere uitam.
Auferet inluuies hominis de pectore totas.

De patientia

Vir patiens patriam poterit conscendere celsam.
Si hic nitidam primũ teneat sine crimine uitam.
Torporem patiens debet calcare nugacem.
Ne pereat tardus nocuo subpondere pressus.
s. & debet
Astutiam debet serpentis habere columbae.
Callidus & prudens debet mitescere serpens.

De iudicio

Dilige iudicium si uis conscendere caelum.
Taliter & uestris censoribus ipse minato.
Discite si cupitis nostrum conquirere munus.
Iudicii callem recto percurrere gressu.
Ipse tamen sacras debes perquirere leges.
i. subiectis
Ex quibus auxilium ualeas conferre subactis.

De iustitia

Iustitiae totum cura disponere regnum.
Quod tibi rex regum commisit rite regendũ.
Iudicibus iuste manda disponere cuncta.
Viuere cunctipotens sanxit legaliter omnes.
Iam digitus domini legum censura tapillo
Scripsit & in cartis iussit describere terris.

De misericordia

Omnia prae- uideat sollers industria regis.
Magna ferat magnis & prestet parua pusillis.
Ac famis haut miseros cesses a clade leuare.
Si cupis in cęlo fructum mercedis habere.
Ille poli poterit regni conscendere celsa.
iam i. porrigere
Qui miseris norit plenam, porgere dextram.

De thesauro in celo collocando

Felix qui poterit thesaurum condere caelo.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Clanculo (a dub) quem rapiens nequeat disrumpere latro.
Tinea nec maculans ualeat corrodere mordax.
Est ibi praediues nimium thesaurus et ingens.
Angelicus (f. et e) panis potusq; et uita perhennis.
Sufficiens cunctis per grandia saecula iustis.
Aurea regna tenet supero thesaurus in aeuo.
Illic angelica praefulgida uestis habetur.
Incorrupta manens semper sine fine beatis.
Illic gemme nitet. pendentia pallia lucent.
Anulus armillae torques dextralia mitra.
Aurea cuncta micant. lucentia cuncta coruscant.
Fortis ad auxilium regalia brachia tende. De defendendo
Et uiduas miseras pariter defende pupillos. pupillos et uiduas.
Clipeus esto bonis et turris et arcus et arma.
Ne ualeant acta praui defendere praua.
Eripiat cunctos praeclara potentia regis.
Qui iacuere diu prauo sub pondere pressi. De auaritia
Pestis auaritiae ne regia pectora tangat. uitanda
Munificus cunctis praelargus et omnibus esto.
Parua dabis paruis et magnis magna parabis.
Inferat auxilium regalis dextera cunctis.
Omnia discrete regis industria seruet.
Munere iocundos faciens per regna ministros. De pace
Pax tecum maneat. rex (f. o) pacem semper amato.
Pax regnum solidat. regni pax cornua firmat.
Pax animam nutrit. retinet concordia pacem.
Pax reprimit litem. concordes nectit et idem (t eadem).
Lis pacem metuit. refugit discordia pacem.
Odia pax pellit. castum pax nutrit amorem. De zelo bono
Zelus ut innumerum uirtutum transeat ante.
Ferueat ignifero fratris succensus amore.
Pacis amator homo debet zelare propinquos.

Qui moneat fratres germano foedere cunctos.
Arguat et reprobos frontosa uoce superbos.

De clementia

Ipacis ad amplexus pariter conuertat et ambos.,
Luceat in uestro semper clementia. corde.
Laetificans uestros per cuncta palatia seruos.,
Imbres laetitiae regis clementia fundat.
Dulciter ut populus ualeat laetarier (.i. letari) omnis.
Viderit ut uultum regis lucere serenum.
Clarius argento fulgentem et purius auro.

De consilio

Accipe consilium multis de cordibus unum.
Quod tibi disponens faciat discretio gratum.,
Vtile consilium regis confirmat honorem.
Totius et regni fines defendit ab hoste.,
Alto consilio debes disponere regnum.
Rex (s. det) tibi commissum regni per compita totum.,

De presidio domini

Praesidio domini firmantur brachia regis.
Eius et in manibus uictrix seruabitur hasta.
Praesidio domini regnum defenditur omne.
Crescit et eximiae pollens uirtutis honore.,
Presidium domini custodit denique regem.
Semper et a prauis defendit hostibus idem.,

Incipiunt disticha eiusdem ad eundem regem.

O praesul patriae prudens et rex uenerande
Qui dignis meritis. salomon sapiens uocitaris.
Dactilicis librum quem feci uersibus istum
Accipias laeto deuotus pectore tuto.
Ac rectis monitis que describuntur in isto (.i. libro)
Ipsa tuae species animae exornetur honeste.,

De fide

Recta fides domini qui mundi conditor instat
Exta in corde tuo consistat semper honesto.,

De dilectione

Ipsiusque dei summi dilectio uerax
Et fratrum pariter deuoto pectore constet.,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Et spes aeterne uitę quae fine carebit De spe
Impleat ipsa tuā semp mentem uenerandam;
Assiduaeq: tibi scripturae lectio scā. De electione
A quoquā doctore bono recitetur amanda;
Pacificusq: tuae consistas tempore uitae De pace
Namq: tuū nom̄ hoc designat satagendū;
Ac multis largus miserator siste frequent̄ De misericordia
Hinc qm̄ dn̄s tibi consist& miserator;
Dimittasq: tuis exortor debita multa De indulgentia
Inde tibi dn̄s dimitt& crimina plura;
Ac patiens princeps incunctis actib: adstes De patientia
Nām uerax patiens si sistas martyr haberis;
Sis humilis hilaris dum uiuens corpore sistis De humilitate
Ut caeli celsa sede excelsus uidearis;
Proculpisq: gemens tibi sit compunctio frugi De compunctione cordis
Quo lacrimis fundas fletus tibi sistat amarus;
Delictiq: tibi fiat confessio uera De confessione
Et scelus inde tuū donet ds̄ om̄e pactum;
Sic tua poeniteat te crimina seua patrasse De poenitentia
Preteritū facinus deflendo n̄ iterando; De iterando
Sed neq: conuerti tardes decrimine facto conuerti ad dnm
Mors&enim festinat uelox &neq: retardat;
Atq: tuo dn̄i timor instet corde fideli De timore dn̄i
Nam qui cūmq: dm̄ tim& hic se acrimine seruat;
Consistantq: tibi ieiunia scā frequenter De ieiuniis
Quę celum penetrant & coram iudice constant;
Atq: frequens ate elemosina sistat agenda De elemosina
Quę poenis animā peccantis liberat atris;
Ac uitam castam consuescas ferre modestā De castitate
Nam castus dn̄o sūmo hospitiū gerit ipse;
Et fraus nulla tibi consistat mente fideli De fraude

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Han quicumq: facit dampnũ sibi gestat inorme.

De falsis testib: Ac testi quoq: fallaci tu credere noli.,
Nam testis fallax uicinos opprimit ipse.,

De inuidia Inuidiam fugias que multorum pectora torquet.,
Nam nil nequius esse potest quam liuor amarus.,

De supbia Atq: superbia mente tua procul eiciatur. (t abiciatur t aufugiatur)
Maxima que labes hominis decernitur esse.,

De iracundia Non sistas iracundus nec corde proteruus.
Ira uiri plenus rixas nam prouocat atras.,

De humana laude ñ querenda. Non queras hominum laudem propter bona facta. (De humana laude ñ querenda)
Aeternae uitae sed speres praemia digna.

De pseuerantia boni opis Consistasq: frequens in factis semp honestis. (De pseuerantia boni opis.)
Nam finem dominus cuiusquam conspicit almus.,

De gula Atq: gulam nimiam non adsuescas cupiendo.
Per quam terrigenae primi in loeto periere.,

De fornicatione Luxuriamq: simul depellas corpore toto.
Que solet ubertate libidinis esse creata.,

De auaritia Ac studeas quoq: auaritiam depellere corde.
Que labes turpis ualde insaturabilis instat.,

De ira Ira in mente tua inmoderans non sistat habenda.
Iudicium rectum que nec discernere quibit.,

De accidia Accidiam quoq: deuites que noxia constat.
Que facit innumerum facinus hominẽ penetrare (patrare).,

De tristitia At mala tristitia absistat demente benigna.
Hoc (t uitio) nil nempe boni facti penetrare ualebit.,

De cenodoxia Gloria uana simul pellatur corde modesto.
Haec est que hominem nimium facit esse supbum.

De iiii. uirtutib: Hinc tibi consistant uirtutes quattuor istae.
Iustitia prudentia robor (fortitudo) temperiesq: (temperantia)
His tibi coniunctis satis expugnare ualebis
Inuisum contra pugnacem bella mouentem.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Qui semper pugnans non cessat nocte dieq:
Idcirco arma tibi celestia continuata
Audax accipias quis (ł quib:) decertare ualebis.,
Thorax iustitiæ tua stringat membra uenusta.
Atq: tuū galea spei caput induat alma.
Ac latus inde tuum fidei defendito pelta.
Et uerbi dn̄i ensis lumbos cingat honestos.,
hac igitur dn̄o placeat qui cuncta gubernat.
Vthis protectus consistas miles ab armis.
Et post certamen belli uictor habearis.,
Iudiciiq: dies cum sistat ualde timendus.
In dextra dn̄i consistas parte locandus.,
Iustitiæq: tibi prestetur clara corona.
Quam dn̄s dabit electis in sedibus almis., amen.,

Incipiunt uersus cuiusdam scoti de alfabeto.

A Principium uocis ueterumq: inuentio prima.
Nomen habens domini sū felix uoce pelasga.
Execrantis item dira interiectio dicor.,
B Principium libri mutis caput alter et ordo.
Tertia felicis uere sum sillaba semper.
Si me grece legas uirich tum nascor in orto.,
C Principium cæli primis et luna figuris
Et me clerus amat legeris si grece latinus.
Littera sum terræ pedibus pscripta quaternis.,
D Ablati casus uox sum et pars septima linguæ.
Omnitens nomen et habens uis (sillaba) bannita iuncta.
Sum mediū mille et ueterum quoq: nota deorū.,
E Pars ego mutorū uere uocalis habebor.
Altera deceptæ quondam sum sillaba matris.
Pars quoq: sum plena et uocis quinta latinæ.,
F Semisonus dicor liquidis ut muta ministro.,

Nescio quid causae est cur me sic ebrius odit.
Nox perit et tenebrae si me de flumine tollas.
G Si solam legeris tunc clarus cesar habebor.
Si duplicem legeris romanus presul habebor,
Post me quinta sonat paruu(m) uocalis in ore.
h Nomen habens uacuu(m) fragile(m) deporto figura(m).
Non nisi p(er) uersus in me manet ulla potestas.
Hoc tantu(m) ualui linguis spiramina ferre.
I Sum numerus primus iuuenu(m) contentio magna.
Spreta figura mihi est etiam sed mira potestas.
Me tamen haut d(omi)n(u)s uoluit de lege perire.
k Dux ego p(er) primos prima uocalis habebar.
Neq(ue) meo penitus pepulerunt iure moderni.
Nunc caput afroru(m) merui ł mensis haberi.
L Si me grece legas totu(m) sine sorde uidebis.
Nec frustra quoniam p(er) carmina sepe liquesco.
Sed tamen agricola incuruo me uertice portat.
m In metris iugiter cu(m) sim uocalibus esca
Suadeo de musis tollas me non gentricis
Ne atra figura tuos tenebris obfuscet ocellos.
n Vax [i. en] sum certa sonans qua res monstrat(ur) adesse.
Tolles me multo quaerunt de nomine frustra.
Vim quoq(ue) sic solitam p(rae)teo [omen] de carmine p(er)dens.
o Littera sepe choris sensu(m) signata canentu(m).
Curro uias multas manibus sed fixa manebo.
Perq(ue) meam forma(m) saeclorum uertitur ordo.
p Me sine nulla potest hominu(m) concordia cerni.
Nota potentis eram plebis p(er)scripta columnis.
Sic quoq(ue) nota fui patrum bis scripta prioru(m).
q Sola mihi [s. est] uirtus uocalem uincere quintam.
Qua sine non nascor ego hanc occido nefande.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

.i. a e i o
Quapropter iuste memet respuere quaternae.
R Est nomen durum sed uirtus durior illo.
Idcirco placuit me non mollire camenis.
Nota tamen fueram populos uincentis et orbem.
S Nota fui patrum propriae et uirtutis modis.
Sed modo iam melius dn̄i sum nota secunda.
Et me phoebus amat posuitq: in ordine lucis.
T Angelus enuoluit poni me in fronte gementum.
Cetera turba neci miserae dum tota dabatur.
Te precor hec legitans proprio me nomine signa.
V Forma manet semp. uirtus mihi sed uariatur.
Utraq: sum uere nullo discrimine formae.
.i. dygāma
Nec me grecus habet scriptam sed me duo complent.
X Forma mihi simplex sed certe duppla potestas.
Aere me puro pscribit penna uolantis.
Per me sepe patet numerus de lege sacratus. Finit. .63.

(ut fertur)
Bonifacii Aenigmata 526

Aurea iure decem transmisi poma sorori.
Que in ligno uitae crescebant floribus almis.
Illius et sacris pendebant dulcia ramis.
Cum lignum uitae pendebat in arbore mortis.
Cum quib: et ludens compre ndas gaudia mentis.
t repletus
Et uenturae complearis dulcedine uitae.
Manducans mulso inspireris nectaris haustu.
t fraglantia
Spirantes replet nardi flagrantia nares.
Cum quibus et malis compares regna futura.
.i. quandoq:
Dulcia sic quondam celebrabis gaudia caeli.
Sunt alia alterius ligni aceruissima mala.
Pestifero uernant que in ligno mortis amarae.
Que adam manducans dira est cum morte peremptus.

A ntiqui infecta, [iam] flatu et felle draconis.
V ipereo ut dudum [ad ul] seue per lita ueneno.,
D ebuit [s. mala] hec palmis numquam iam tangere [s. aeua] uirgo.,
M andere que nefas est et gustare prophanum.
N e dentes strideant fuscati peste maligna.,
T alibus aut malis franguntur foedera s(an)c(t)a.

De caritate

V el superi incassū perduntur praemia regni.
C ernere quis poterit numero aut quis calculus aequat
S plendida que stolidis prestaui munera saeclis.
A qua presentis moderantur regmina uitae.
A tq: futura noui prestantur premia regni.,
R itibus atq: meis complentur iussa superna.,
T alibus humanū semp(er) miserebar [i. p] in aeuum.,
A diuui mortale genus uirtutibus almis.
I mperiis d(omi)nō superis famularier alto.
T etrica mundani calcent ut [fomegita] ludrica luxus.,
Regina clamor caelorum filia regis.,
A d requiem ut tendant animae pulsabo tonantē.
A ctus uel dicti sensus seu ut uincla resoluat.,
S edibus e superis soboles nempe architenentis
C uncta meis precibus restaurat saecla redemptor.
A rbiter ethereus condit me calce carentem.,
I n qua nec metas aeui nec tempora clausit.,
T empora sed mire sine tempore longa creauit.,

De fide

F ecunda et fortis uernans uirtutibus altis.
I psius altithroni ductrix et nuntia dicor.
D um xp(ist)i populū per mundi labara porto.
E t uirtute mea cunctis uiuentibus aequis
S acrantur xp(ist)o et demuntur crimina prisca.,
C [t uocor] lamor cuncta dei cernentis praeuia legis.,
A ccola sum terrae. sed caeli adgaudia plures

Transmitto inlustres superis &sedibus aptos.,
hic sine me nullus petri consortia scī
Omīb: aut pauli captat quia finib: orbis
Luciflua promunt fuscis mea lumina saeclis.,
Inclita menullusq: relicta adp̄mia regni
Conscendit xpī., miseros nec gratia fulcit.,
Ast tamen heu misera [sine] nonstando adregna poloy., De spe.
Scā comes faustos omnes comitata phortor
perpetuā meritis caelo comprehendere uitā.,
At sine me scandit nullus perculmina caeli.
Sed tristem acmiserā post illinc facta secernunt.,
fortunata nimis [et] sinonmentita fuissem.
prēmia p̄mittens si starent [desinerent] ludrica mundi.,
Terrigenas iugiter duco adcelestia regna.
Virib: ut freti tradant adcorpora poenas.
Regmina uenturi captantes aurea saecli., De iustitia
Igneus en genitor fertur mihi iuppiter esse.
Vocib: & uirgo stolidorū fulmine dicor.,
Sed scelus obuiarū terras liquisse [s. dicor] nefandas.
T[s. a] errigenis [ablt̄s] raro facies mea cernitur usquam.
Inclita caelorū fuerim cum filia regis.
Talibus ut genitus [filius] moderans cū legib: orbem.
Ingremio gaudens &figens oscula patris.,
Aurea gens hominū semꝑ gauderet inaeuū.
Normam si talis seruaret uirginis almae
Incubuit populis spreta me turba malorū.
xpī dum iugiter calcassent iussa tonantis.,
Idcirco penetrant herebi subtristia [s. loca] nigri.
Tartara plutonis plangentes ignea regas., De ueritate
Vincere me nulli possunt. sed ꝑdere [s. possunt] multi.,
est tamen & mirū xpī. quod sedibus adsto.

Regnans et gaudens superis cum ciuibus una
Incola sed querens germanam rura peragro.
Terras quam plures fantur liquisse nefandas.
Amplius inscepteris mundi iam degener erro. [l. degere nolo]
Sancta merendo tristis propria nunc nancta sorore.
Antiquus uates cecinit quod carmine dauid.
Interris uanos homines me uirgine dempta
Trans ubi semper eram fugiens nunc sidera scandam.

De misericordia

Moribus en geminae uariis et uire [uigore] sorores
Instamus domini cunctis incallibus una.
Sed soror intenebras mortales mergeret atras.
Et poenas herebi lustrent per deuia ditis
Regmina si saecli tenuisset sola per orbem
Illius aduersas uires ne frangere nitar
Clamans atque soror dicens karissima parce.
O genus est superum felix me uirgine nancta.
Regmine nempe meo perdono piacula terris.
Do uitae tempus superis do lumen olimpi
Ingenti [dat] mundi [gratis] uarius cum floribus aruo [telluri].
Aurea gens hominum scandit qua [.i. per me] culmina celi.
Ast tamen altithroni non sacris finibus absum.
Impetrans miseris ueniam mortalibus aeui.
Tranando iugiter christi per saecla ministro.

De patientia

Per me probantur ueri falsique prophetae.
Atque mali expulsi sanctorum a limite longe.
Tempora non perdunt per me pia facta pacta
In prope nam merito pressuras uerto meorum
Et miro exemplo sceuorum dira piacla
Nisibus eximiis commuto in premia sancta.
Tetraque multorum per me compescitur ira.
Igneus atque furor rixae cum torribus ardens.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Altrix uirtutum custos et sancta uocabor.,
Arte mea iugiter complentur iussa superna:
In caeli cuneo xpi quia sedibus adsto.,
Tranquilla aeternum regem comitabor in aeuũ.,

De pace

Pacificum passim fieret mortalibus aeuũ
Aeternũ imꝑiũ regnem si sola per orbem.,
Xpisticolis quondam e caeli sum culmine missa:
Uera dei soboles ortu dum saecla beauit.,
En regnatoris saeclorum nomine dicor [t dator]:
Regna inter xpi semp uernacula uernans.,
Et terras iustorũ habitans regina uocabor.,
Caelicolaeq: tenent iugiter me in culmine caeli.,
Regmina quaecumq: inlustro mea gaudia gestant.,
In quibus et non sum precib: iam poscor adesse.
Sps et corpus si digner seruiet ipsis.,
Tetrica pugnarũ non torquent bella ꝑterua.,
Infames fugio discordes semper ubiq: .
Arbiter ethralis iussit me semper habere.
Nisib: infringor sceuorũ et mente maligna:
Aurea mira mihi sed [.i. parata] parta est aula polorũ.,
Heu miseris longe [f sub:] quis sum mortalib: aegris.
Qui in proprio tecto me dedignantur habere.
Clauditur his superum caeli sub cardine regnũ.,
Quapropter populi talem non spernite sponsam:
Qua sine non caeli penetrantur uirgine templũ.,

De humilitate

Innumeras inter sacras uix [f. sum] sola sorores
Uestib: in spretis specie qua nigrior exsto.
Multi me spernunt cunctis dispectior en sum.,
In terris nusquã similatur uilior ulla:
Libertatis opem dominus sed donat in aethra.,
Ima solo quantum caelo fio proxima tantum.,

Terras indutus me xps sanguine saluat.
Ardua cęlorũ conscendit culmina nullus
Si me forte caret. propriæ nec iure [t sorte] sorores.
Cum dño xpo una sim karissima sponsa.
Ruricolæ & reges pueri innuptæq: puellæ
Innumeri heroes nati melioribus annis
Martirizatorũ excellens nec pulchra corona
Magnificiq: uiri meritis cũ matrib: almis
In tanto numero excepta me uirib: audax
Altithroni nullus capiet pia gaudia regis.
Mi iugiter nutrix & tutrix omnib: adsim.
Aeterni placans & mulcens pectora regis.
Flebilis & uacuus uocitatur mente monachus.
Acta mea prauo tumidus si corde refutat.
Terrigenis paucis comprobor amabilis hospes.
Et tamen altithroni nato lectissima uirgo.
Trano comes plures ducens sup ethra phalanges.
Virib: & sponsi fidens sum scã uirago.
e uirgi Regi regnorũ mea simplex foedera seruo.
nitate. Perpetuæ uitæ uernans cum florib: almis
Inclita cũ scis uirtutum gesto coronam.
Regis sæclorum matrem comitata mariam.
Gaudens que genuit proprium partura parentẽ.
Impia qui proprio saluauit sanguine sæcla.
Nuncupor angelicis & sum germana ministris.
Ignea conculcans spernendo ludrica luxus.
Tollitur in cælum rumor meus ante tribunal.
Almæ martiru dum gestant serta sorores.
Scõrum frontem præcingens floribus orno.
Aurea flammigeris tranent ut ad astra coronis.
Igneus ut phoebus splendentes sidera supra.

Tangor non pullis maculis speciosa uirago.
Hac auri specie uinco gemmata metalla.
Uirginea facie qua non est pulchrior ulla.
Me ciues caeli clamant karissima uirgo.
In terris longe fueras soror inclita salue.
Lucida perpetuae expectant me premia uitae.
Aeternusque dies atque inmutabile tempus.
Uiuida queque mei proiecit foedera iuris.
Mentis eius non ingreditur habitacula demum.
Agmine post iuncto multis cum ciuib: una
Carmen hoc (·i· tale) electũ canimus cum famine miro.
Cetera quod numquã modulatur turba piorũ.
Aetherium dulci laudantes carmine regem.
Qui proprio nr̃am mundauit sanguine uitam.
Cui merito grates sanctas sine fine canemus; am̃. ·183·

FINIT DE VIRTVTIB: INCIPIT DE ACERBISSIMIS MALIS · De cupiditate

Cernebam terrũ lustrans per saecula monstrũ
Uisib: horrendũ nec dictu effabile quodam.
Pignora purpureo maculat quod sanguine terre.
Inuaria cedens mortalia pectora (s. ter) cogens.
Dira fremens seuo passim cum murmure martis.
Ignea inferni animabus tartara confert.
Terrigenasq: tamen demulcet mente dolosa.
Auri materiẽ et fuluo splendore metalla
Sumant ut pretiũ trucidato fratre gemello.
Aut gnatus bibat auro iam genitore perempto.
Sic facit insanos homines quia belua maligna est.
Tot tantosq: uiros multis cum matribus una
Tetrica crudelis trudens ad limina (·i· orci) ditis.
Haut secus (s. quam sic) alloquitur mortales ore superbo.
Bestia (cupido de) pennipotens dominans sũ finib: orbis.

horrendam dicunt me omnes sed famine ficto.
Carior at multis accingor lumine uitae.
Ast infesta manens crudelior hostibus adsum.
Ex inprouiso et cum stropha [fraude] sternere nitor.
Nonquisquam in terris numerus nec calculus aequat
Milia quot passim strophosa [dolosa] morte peremi.
Reges et proceres docui temerare [uiolare] premendo
Foedera. necne pares. propriosq; propinquos.
haut secus ut populi p[er]dant sua iura minores.
Pontifices multos temptans p[er] deuia duxi.
Candida ne meritis conscendant atria caeli.
Presbiterosq; simul uastans p[er] lucra peremi.
Ordinibusq; sacris degentes [pfruentes t pficientes] sterno phalanges.
Cum semel adgrediens comitabor fraude monachos.
Cetera feminei sexus seu turma uirorum
Si mihi consentit mortalia gnana serentis
perpetuo perdit mercedis lucra perhennis.
Horrida sicq; meis cumulo tormenta maniplis.
Diuitis et cuius propria dominabor in aula.
Sollicitus pauper fit rebus semper egenus.
Et quicquam dapib; saecli saturatur opimis.
Sed mentem longe mordendo pace carebit.
Omnes magnanimae sperno uirtutis amicos.
Iustitiaeq; fidem et pacem depello serenam.
xpi dapsilitas ita longe expellitur a me.
Scorum mansit numquam patientia mecum.
Misericordia nonumquam mea tecta subibat.
Semp[er] me horrescens fugiet dilectio sca.
Natas priscorum clamant has carmina uatum
Regis caelorum summa qui regnat in arce.
Quas ego deuisas [t inuisas] damnando [spernendo] semp[er] habebam.

Qui me bachantem sua subter tecta recondunt
hos ago [istingo l facio] caede furens irarum maxima mater
Alter ut alterius fratres sua uiscera rumpant.,
Conditor excelsus dudum cum secla creauit.
Nomine formauit pariter sub lege creandi.
Sed priscus quondam in paradisi uiscere natrix [serpens]
Edidit [s. me] inuisam superis sub pace maligna.,
Inlicio [suadeo] plures stolidos me amare ferocem.
Dulcius ut mulsum quam nectaris haustū.,
Quiq: tenet strictam strophosis actib: unam.
Amplius in sceptris mundi uitatur [cogitur] habere.
Non qd̄ cernit habet cecatis mentib: errans.
Nec suus est proprius sed sic mihi seruus habetur.,
Athletis orci dicor dulcissima uirgo.
Caelicolae econtra appellant me pessima belua.
Quod plures populos mortis sub tartara trusi.,
Audiui quendam procerū dixisse priorum
Illustrem factis famoso nomine paulum.
Stirpem cunctorū causamq: [s. me] fuisse malorū.
hunc mihi prendere si iam traderet arbiter orbis.
Mordendo trepidi tremerent sub dentib: [s. meis] artus [s. illius].,

De Superbia

Serpens angelicus genuit me in culmine caeli.
Viperea spirans et noxia crimina cordi.,
pellexi et populi insidiando milia multa.
E superis regnis trudens in tartara nigra.,
Regina et mater peccati et praua dicor.
Bella mouens animis caste qui uiuere malunt.
Irasq: insidiasq: et mille crimina trado.,
Altera nam in terris non est crudelior ulla.
Luciferum ut dudū seduxi fraude maligna.
Omnes sic passim mortales perdere tempto.,

Qui me sub simbus gestant se sternere [humiliare] tempnunt.,
Viribus infestis alias conuinco sorores.,
In terris gradior sed nubila uertice tango.,
Terrifica grassans germanas subsequor una [sola].
Viribus inuisis sanctos incalce perunco [pimo· lobtrunco].

DE CRAPULA

Rectos ex armis propriis prosternere nitor.
Clara fui quondam sodomae dum farra manebant.
Regmina fœda tenens· donec pius ultor ab alto
Ardentes flammas multans & sulphura misit.,
Praeuia [ductrix] sum luxus petulantis foenore [quasi fœdere] carnis
Uiribus aequalis bibulae perfecta sorori [ebrietati].
Lurida nam dudum frangebam moenia scā.
Aurea dum solimae famosae templa ruebant.,
Grandia nam populus mordax [manducans] quondā idola fecit.,
Uiuere iam docui mediocres mente superba.

Reges ac proceres iustos quoq: spernere legē.,
Arte mea plures submersi faucibus orci.
Ac trusi aeterni flammis torrentibus [ardentib:] ignis.,

De ebrietate

Exbibulis semper dinoscor condita buccis.
Blandius inliciens stultis sum kara uirago.,
Rixas irarum iugiter conturbo feroces.,
Ignauos oculos & linguam famine trico [corrumpo].
Atq: pedes tardo· somnos & semina duro [·i·exaudo].
Tota infirmata mollescens corpora faxo [n· facio].,
Aurea faustorum fugiet sapientia longe.,
Stultorū passim persultant gaudia mecū.,
Dulcem semper amat me sic luxoria matrem.
In gremio illius iugiter nutrimina porto.
Crudeles animas urens cum torribus atros.
Edita [celra] stelligeri ut non scandant culmina cæli.
Sed barathri repetant lustrantes ima pfundi.,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Auferat humanis deus istam mentibus [l] ẏdram [serpentē].
Tale homines ut non uastet per saecula monstrū.,

De luxuria

Limpida sum fateor seua sed fraude maligna.
Usibus humanis dulcis ceu nectaris haustus.,
Omnia pertemptabo ardendo uiscera febre.,
Ruricolam raro quemquam sine uulnere linquo;
Ignibus internis animas ad tartara duco.
Aurea luciferi ut non tractent culmina cæli.,
Ars mea cænarum [.i. æscarū] & uini [.i. potus] nutrimine crescit.,
Infelix mortale genus quod bestia talis
Tetrica mulcendo tradit per tartara mortis.,
heu miseri talem mortales spernite gypsam.
Que matresq: maresq: simul disperdere temptat.,
Parcite sumptosos uictus & sumere potus.
Quo solet antiquus pasci nutrimine serpens.
Qui sodomæ princeps fuit. at dum regna [s. sodomæ] ꝑibant.
Igniferū rapuit tunc ciues fulgur abethra.,

De inuidia

Impia gignendo sum filia demonis atri.,
Non sum factoris superi moderamine creta.,
Uiribus atq: meis mors. tunc intrauit inorbē.
In paradisi orto quondam dum uipera repsit.,
Dum fratrū aspicerem scōrū facta tabesco.
Infelix fatum tanta me fraude fefellit.,
Ac bona sic propria frendendo perdo dolose.,
Proptea uirtutum uastatrix impia dicor.,
Ignea si pariter sim nec martẏria prosunt.
Tartareo macerans & torquens sæcla ueneno.,

De ignorantia

Iam dudum nutrix errorū & stulta uocabar.,
Germine nempe meo concrescunt pignora [l pondera] sæclis
Noxia peccati late per limina mundi.,
Ob quod semper amauit me germanica tellus.

Rustica gens hominū sclaforū & scythia dura·
Adsim si [filio] gnato genitor nongaudet inillo·
Non cælū terrā nec maris non æquora salsa·
Tranantem [currentē] solē & lunam nonsidera supra
Ignea contemplans quero quis condidit auctor·
Littera me numquā docuit sapientia quid sit [s. ipse auctor]·
Littera sordidior sæclis noncernitur usquam·
DE VANA Idcirco inuisam uocitat me grecia prudens·
GLORIA Metrica quod numquam uitans peccamina curo·
Versicolor uarie migrans per saecula lustro·
Auribus atq; oculis seruos per deuia duco·
Non etenim [s. ego] specie uera sed imagine ludo·
Auri flauentis passim argentiq; micantis
Gemmiferas species uitamentū mortalib: apto [suadeo]·
Lucisflua ut perdant uenturæ præmia uitæ·
Omnigeno iugiter mortales agmine uasto·
Rurigenas animas perdens puluera sterno·
Incautis semꝑ furtim mea spicula mitto·
Arte mea multi perdunt pia facta laboris·
Ieiuniū pariter [s. eo] solamina pauperis aegri·
Alnisonæq; preces· claris cū laudibus una·
Clam pereunt si non est [s. eo] factor cautus inactu·
Talia patrantem [s. pctī hoēs] uocitant me uirgo maligna·
Aurea uenturæ qui querunt munera uitæ·
Non cesso spolians plures mercede futura·
Terrigenas xp̄i peruertens omnia tempto·
Intemerata fides nusquam ut uideat morbe·
Aeterna infelix perdet habitacula miles·
Quem gemmæ aurumq; & uestis lanugine texunt [induunt]·
Quas res iam facio ut pp̄riæ [s. ad ... meas] admea iura recurri·
Omniaq; [s. dico] humanis non necessaria [s. ee] rebus·

S ed que homines longe lateq: uidentur habere.
V sibus ecce meis famulantur mente superba.
F alsior inter nos extat me nulla sororū.   De neglegentia.
N on est interris uirgo me stultior ulla.
E xsistens cunctis neglectu audacior una.
G rates dedignor domino persoluere dignas.
  .i. quali cursu   .i. luminaria sol & luna
L impida quoq: modo ꝑlustrant lumina terras.
E t cæli speciem depingunt sidera pulchram.
G entis humanæ aut dn̄s quis conditor esset.
E x qua re uarias uoluisset fingere formas.
N on ignara mali recti sum nescia uiuens.
T ot hominū leges & iussa altissima xp̄i
I nfringens semꝑ spernendo quærere nolo.
A ut quod præciperet mortalib: arbiter orbis.
A rdua non cupio uereor non ima profundi.
I nterea mortem haut timeo n̄ uiuere curo.
T alib: exuperans dicor stultissima uirgo.   De ira
I gnis sum feruens turbo præcordia bellis.
R ixarū uexans iugit̄ pia corda ueneno.
A ntiquos seue lacerando dissipo amicos.
  disiungo
P erfectos carosq: diu mox disseco demens.
  ł mentes
V irib: atq: meis ualeo depellere sensus.
  s. ualeo depellere
N esciat utq: ratum mens uano errore repleta.
D extera namq: mea tradet fera corpora loeto.
I nscia bachatur ceca uertigine lingua.
A rdentes agitans sermones ordine stulto.
  s. ego
L urida rixarū populis fera semina spargo.
  s. que   .i. abesse
O mnipotens mandat scis absistere templis.
  .i. fugient
Q ui me circūdant non inde pericula uitent
V ox mea trificis uaga ꝑsonat alta loquelis
  .i. iracunda
I ndita dicta ferens: & raro sentio uera.

Talib: inrebus spaciata [dilatata] retrogrado uiuens.,
Vana [s. ego] supstitioni sic uolo semper adesse [.i. stare].,
Ritib: angelicis expellor abethere summo.,
Saulus qui scos conclusit carcere turbas.
Credulus efficitur mutato nomine paulus.,
Hic erat egregius doctor mundiq: magister.
Barbara conuertens doctrinis agmina scis.
Plurima frugiferis dispergens semina uerbis.,
De quo sacra seges mundi succreuit inoccis [.i. i satis].
Quem ds infidum caeli clamauit [uocauit] abarce.
Quid me psequeris dura cum calce refragans [recalcitrans].,.212.

528

Sce sator. legis lator. suffragator. largus dator.
iure pollens. es qui potens. nunc methra. firma petra.
aquo creta. cuncta freta. queq: plustra. uerrunt flustra.
quando celox. currit uelox. cuius numen. creuit lum̄.
simul solū. super polū. prece posco. prout nosco.
caeli arce. xpe parce. et piacla. dira iacla. trude tetra.
tua creta. que capisso. et facesso. ī hoc sexu. carnis uexu.
xpi umbo. meo lumbo. sit uiatro. cedat latro. max sugīnto.
fraudulento. pat parma. pcul arma. arte hostis. uti costis.
imo corde. sine sorde. tunc deinceps. trahit anceps.
catapulta. cedat multa. alma tutrix. atq: nutrix.
fulci manus. uti sanus. corde reo. prout queo. xpo theo.
qui est leo. dicam deo. grās meo.,

Hic rogo pauxillū ueniens subsiste uiator.
Et me scrutare pectore dicta tuo.
Vt tua deq: meis agnoscas fata figuris.,
Vertitur o species ut mea sicq: tua.,
Quod nunc es fueram famosus inorbe uiator.
Et quod nunc ego sum tuq: futurus eris.,

Delicias mundi casso sectabar amore.
Nunc cinis et puluis. uermibus atq: cibus.
Quapropter potius animā curare memento
Quam carnem. qm̄ hec manet illa perit.
Cur tibi rura paras, quem paruo cernis in antro
Me tenet hic requies. sic tua parua fiet.
Purpureo corpus inhias uestirier ostro.
Quod mox esuriens puluere uermis edet.
Ut flores pereunt uento ueniente minaci.
Sic tua namq: caro. gl̄a tota perit.
Tu mihi redde uicem lector rogo carminis huī.
Et dic da ueniam. xp̄e tuo famulo.
Obsecro nulla manus uiolet pia iura sepulchri.
Personet angelica donec ab arce tuba.
Qui iacis in tumulo terrę de puluere surge.
Magnus adest iudex milibus innumeris.
Cura fidelis erat sophiam mihi semp̄ amanti.
Pro quo [l. me] funde preces mente legens titulū.

Incipiunt enigmata Simphosii.

Hec [s. enigmata] quoq: simposius de carmine lusit inepto.
Sic tu [ppū nom̄] doces sic deleroq: magistro.
Annua saturni dū tempora festa redirent.
Perpetuo semper nobis sollempnia ludo
Post epulas laetas post pocula dulcia mensæ
Deleras inter uetulas puerosq: loquaces
Cū streperet late [ubiq:] madidæ facundia [eloquentia] linguæ.
Tū uerbosa choors studio sermonis inepti
Nescio quas passim magno de nomine [l. saturni] nugas
Est meditata diu. sed friuola [uana] multa locuta est.
Nec mediocre fuit magni certaminis instar.
Ponere diuersa uel soluere queq: uicissim.

Ast ego ne solus foede tacuisse uiderer
Qui nihil attulerim mecum quod dicere possim
Hos uersus feci subito decarmine uocis
Insanos inter sanum [i. sobrium] nonesse necesse est
Da ueniam lector quod nonsapit ebria musa;

De graphio scriptoris

Desummo planus. sed nonego planus imo.
Uersor utrumq: manu. diuerso munere [i. scribendo & delendo] fungor;
Altera pars reuocat. quicquid pars alta fecit [i. scripsit];

De harundine

Dulcis amica [s. sum] dei [i. apollinis] ripae uicina profundae [t dis]
Suaue carens [s. carmina t canens] musis. nigro [s. sum] profusa [t perfusa] colore
Nuntia sum linguae. digitis signata magistris;

De anulo gemmato

Corporis [s. sum] extremi nonmagnum pondus adhesi.
Ingenitum dicas. ita pondere nemo grauatur.
Seruo tamen facies. pluras habitura figuras;

De claue

Uirtutes magnas. deuirib: affero [e] paruis [tua];
Pando domus clausas. iterum [t sed] recludo patentes;
Seruo domum domino. sed rursus seruor abipso [i. a dno];

De catena

Nexa ligor ferro. multas [t os] habitura ligatos;
Uincior [s. ego catena] ipsa prius [t sicut]. sed uincio uincta [t cuncta] uicissim;
Sed solui multos. nec sum tam ipsa soluta;

De tegula

Terra mihi est corpus. uires. mihi prestitit ignis.
Est domus inalto. sedes est sedsemper inimo.
Et me pfudit qui me cito deserit humor;

De fumo

Sunt mihi sunt lacrime. sed n est [s. fumo] causa doloris.
Est iter adcelum. sedme grauis impedit aer.
& [i. ignis] qui me genuit. sine me nnascitur ipse [ignis];

De nebula

Nox ego sum facie. sed nonsum nigra colore;
Inque die media. tenebras tam aufero mecu.
Nec mihi dant lucem stelle. nec [i. luna] cinthia lumen;

De pluuia

Exalto uenio longa delapsa ruina;
Decelo cecidi. medias transmissa pauras.

s terre · offendit · tra
Sed sinus excepit · qui me simul ipse recepit ; De glacie

Unda fui quondā · q me cito credo futuram ;
frigoris
Nunc rigidis celi duris conexa cateruis ·
Nec calcata pati possum · nec nuda teneri ; De fluuio & pisce

Est domus interris · clara quę uoce resultat ;
Ipsa domus resonat · tacitus sed nonsonat hospes ;
Ambo tamen currunt · hospes simul & domus una ;

Puluis aquae tenuis · modico cum pondere lapsus · De nive
s · sū · s · in · su · su
Sole madens · estate pluens · infrigore siccus ·
capio
Flumina facturus · totas prius occupo terras ;

Longa feror uelox · formose filia siluae · De naui
trū · i · hominū · circūdata · tua
Innumeris pariter comitum stipata cateruis ·
s · in mari
Curro uias multas · uestigia nulla relinquens ;

Mira tibi referam nrāe primordia uite ; De pullo in ouo
Nondum natus eram · nec erā genetricis inaluo ;
Iam posito partu · natum me nemo uidebat ;

Nonpossum nasci · si nocciidero matrem ; De uipera
mors
Occido matrem · sed me manet exitus idem ;
2 quicqd
Id mea mors patitr · mea fecit origo ;

Littera me pauit · nec qd sit littera noui ; De tinea
Inlibris uixi · nec sum studiosior inde ;
Exedi musas · nec adhuc tam ipsa pfeci · ;
minerua dea quae p̄ artib :
Pallasine docuit texcendi nosse labore · De aranea

Nec pepli radios poscunt · nec licia tela ;
Nulla mihi manus est · pedib : tam omnīa fiunt ;

Porto domū mecū · sēp migrare parata ; De coclea
Mutatoq : solo · nonsum miserabilis exul !
i · dom ·
Sed mihi conchilium decelo nascitur ipso ;

Raucisonans ego sum · media uocalis inunda · De rana
Sed uox laude sonat · quasi se quoq : laudat & ipsa
Cumq : canā semp · nullus mea carmina laudat ;

De testudine

Tarda gradu lento specioso p(or)ta dorso
Docta quidē sed senio p(er)dita i fatu
Uiua nihil dixi que sic modo mortua canto;

De talpa

Cecā mihi facies. atris obscura tenebris
Nox est ipsa dies. nec sol cernitur ullus
Malo tegi terra. sic me quoq: nemo uidebit;

De formica

Prouida sum uitae duro nec pigra labore;
Ipsa ferens humeris secuturae p(ri)mia brumae
Hec gero magna simul. sed c̄gero. multa uicissim;

De musca

Improba sum fateor q(ui)d enim gula t(em)pe uetet
Frigora uitabā quę nunc estate reuertor
Sed cito cōmoueor falso c(on)tra uento;

De gurgulione

Non bonus agricolis non frugib: utilis hospes
Non magnus forma n(on) recto nomine dictus
Non gratus cereri sed paruā sumo saginā;

De mure

Parua mihi domus est sed ianua semp(er) apta
Exiguo sumptu furtiua uiuā sagina
Quod mihi nomen inest. rome q(uo)q: c̄sul habebat;

De pilace

Insidiis tacite dispono scandala mortis
Si faciem meā specient fugiant cito mures
Paucos saltem n(ost)ros maxime ac male timent;

De grue

Littera sum celi. penna p(er)scripta uolantis
Bella cruenta gerens. uolucri discrimine martis
Nec uereor pugnas dum non sit longior hostis;

De cornice

Uiuo noue (uel annos) uitas si me non gratia fallit
Nomen habens atrum nullo c̄plexa dolore
Et non irascens ultra c(on)tua dico;

De uespertilione

Nox mihi dat nom(en) primo de tempore noctis
Pluma mihi non est cum sit mihi penna uolantis
Sed redeo in tenebris nec me cōmitto dieb:;

De fenice

Uita mihi mors est. morior si cep(er)o nasci

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Sed prius est factum leti quã lucis origo
Sic solos manes ipsos mihi duco parentes ; De lupo
i. oues sacratas
Dentib: insanis ego sum q̃ uinco bidentes.
trictus
Sanguineas predas querens uictusq: cruentos.
Mixtaq: cũ rabie uocem quoq: tollere possum ; De uulpe
talis corporis exigui. i. intellectus sẽ
Exiguum corpus. sed cor mihi corpore maius.
Sum uersuta dolis. arguto callida sensu.
Et fera sum sapiens. sapiens fera siqua uocatur ; De ericio
sẽ
Plena domus spinis. parui sed corporis hospes.
t co[o]pleat
Incolomi dorso telis confixus acutis.
Sustin& armatas segetes habitator inermis ; De peducula
i. mira
Est noua nr̃arum cunctis captura ferarum.
Ut siquid capias. & tu tibi ferre recuses.
Et q̃ non capias. tecum ñ ipse reportas ; De tauro
Moechus regis eram. sed lignea membra sequebar.
caucasus
Et cilicus mons sum. sed mons sum nomine solo
& uehor in celis & in ipsis ambulo terris ; De capra
s. sum
Alma iouis nutrix longo uestita capillo
t nã facili
Culmina difficili pagrans sup ardua gressu
trũ
Custodi pecoris tremula respondeo lingua ; De porco
s. sũ
Setigere matris foecunda natus in aluo
Desup exalto uirides expecto saginas
i. ore dr̃ inform̃i
Homine num habens si littera prima pedir&; De mulo
Dissimilis patris matri diuersa figura
Confusi generis generi ñ apta ppago
ex equo & asina
Exalis nascor nec quicquã nascit̃ ex me ; De tigride
Afluuio dicor fluuius uel dicitur ex me
uento
Iunctaq: sum uento que sum uelocior ipso
Et mihi dat uentus natos. nec quero maritum ; De centauro
s. sũ
Quattuor insignis pedib: manib:q: duab:
Dissimilis. mihi sum q̃a ñ sũ unus & unus

Et uehor & gradior cum me duo corpora portant

De papa uere Grande mihi (magnum) caput est intus (q̄) sed membra minuta

Pes unus solus sed pes longissimus unus

Et me somnus amat · proprio n̄ dormio somno ;

De malua Anseris esse pedes similes mihi nolo negare

Haec duo sunt tantū sed plures ordine cernis

Et tam hos ipsos omnes ego porto sopinos ;

De beta Beta uocor grece sed n̄ sum beta latine

Ante tam mediam cauponis scripta tabernam

In terra nascor limpha lauor unguor oliuo ;

De cucurbita Pendeo dū nascor rursus dū pendo tumesco

Pendens commoueor uentis · sed nutrior undis

Pendula sinonsim n̄ sū iā iāq: futura ; De cepa

Cepa ... uocat eo q̄ n̄ sit nisi caput tantū Mordeo mordentes ultro n̄ mordeo quemquam

Sed sunt mordentē · multi mordere parati

Nemo tim& mursum dentes q̄ n̄ hab& ullos ;

De rosa Purpura sum terre · pulchro pfusa colore (rubore)

Septaq: ne uioler telis defensor acutis

O felix longo si possem uiuere fatu ;

De uiola Magna q̄dem non sum sed est mihi maxima uirtus

Sps est magnus quamuis (sit) incorpore paruo

Hec mihi germen hab& noxa nec culpa ruborem ;

De ture Dulcis odor nemoris flāma fumoq: fatigor

Et plac& hoc sup̄is (diis) medios q̄ mittor in ignes ·

Hec mihi poena datur sed habet̄ gr̄a dandi (immolationis)

De sucino Delacrimis & placrimis mea cepit origo

E xoculis fluxi · sed nunc exarbore nascor

Lectus (fit) honor flendi · tristis sed imago doloris

De ebore Dens ego sum magnus poptis cognatus eois

Nunc ego ppartes incorpora multa recessi ·

Non remanent uires · sed forme gr̄a mansit ;

Herba fui quondam uiridi de gramine terre — De foeno
Sed chalibis duro mollis precisa metallo;
Mole premor propria · tecto conclusa subalto;

Ambo sumus lapides · una sumus · ambo iacemus. — De mola
Quam piger unus · tantum sed [s. est] non piger alter
Hic manet inmotus · non desinit ille moueri;

Inter saxa fui que me contrita premebant — De farina
Uix tamen effugi · totas conlisa medullas
Et nunc forma [mihi] minor est · sed copia maior;

Nolo thoro iungi quamuis placet esse marita — De uite
Nolo uirum thalamo · p[ro]pria mea nata propago est
Nolo sepulchra pati · scio me submergere terre;

Exiguum [s. sum] corpus [t. munus] flexi [t. ferri] mucronis adunci; — De hamo
Fallaces escas medio circum fero fluctu
Blandior ut noceam morti premitto saginam;

Longa [s. sum] sed exilis tenui p[ro]ducta metallo — De acu
Mollia duco leni [t. tui] comitantia uincula ferri [t. tro]
Et faciem lesi · sed nexum reddo solutis; — De ficone

Maior eram longe quondam dum uita manebat
Sed nunc exanimis lacerata ligata reuulsa
Dedita sum terre [t. cu] tumulo sed condita non sum;

In caput ingredior qui de pede pendeo solo — De clauo caligari
Uertice tango solum capitis uestigia tango
Sed multi comites casum patiuntur eundem;

Findere me nulli possunt · precidere [s. possunt] multi; — De capillo
Sed sum uersicolor albus [canus] quandoque futurus
Malo manere niger · minus ultima fata uerebor;

Non sum cincta comis et non sum compta capillis — De pilo
Intus enim mihi crines sunt non uidet ullus
Meque manus mittunt manibusque remittor [illegible]

Dentibus innumeris sum toto corpore plena — De serra

Frondicomam sobolem morsu depascor acuto
Mando tamen frustra que respuo prima dentes ;

De ponte
Stat nemus in limphis stat in alto gurgite limpha
Et manet in mediis undis immobile robur
Terra tamen mittit quod terre munera prestat ;

De spongia
Ipsa grauis non sum sed aque mihi pondus inheret
Viscera tota tument patulis diffusa cauernis
Intus limpha latet . sed non se sponte profundit ;

De tridente
Tres mihi sunt dentes unus quos continet ordo
Unus preterea dens est et solus in imo
Meque tenet numen uentus timet aequora curant ;

De sagitta
Septa [s. sum] graui ferro . [s. et sum] leuib: circumdata pennis
Aera per medium uolucri contendo meatu
Missaque discedens . nullo mittente reuertor ;

De flagello
De pecudis [s. sum] dorso pecudes ego terreo cunctas
Obsequium reddens [t. memorato] moderati lege doloris
Hec uolo contempni . sed contra nolo nocere ;

De lanterna
Cornib: apta cauis tereti perlucida giro
Lumen habens intus diuini sideris instar
Noctib: in mediis faciem non perdo dierum ;

De uitreo speculo
Perspicior penitus . nec luminis arceo uisus
Transmittens oculos intra mea membra meantis
Nec me transit hiemps . sed sol tam emicat in me ;

De speculo
Nulla mihi certa [s. a forma] est nulla peregrina figura
Fulgor inest intus radiante luce coruscans
Qui nihil ostendit nisi iam quod uiderit ante ;

De clepsidra
Lex bona dicendi . lex sum quoque dura tacendi
Ius auide [s. sum] lingue finis sine fine loquendi
Ipsa fluens dum uerba fluunt ut lingua quiescat ;

De puteo
Mersa procul terris in cespite limpha profundi
Non nisi perfossis possum procedere riuis

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Est labor adsuperos alieno ducta labore ; De tuba
Truncum terra tegit latitant incespite limphe
Alueus est modicus qui ripas nonhab& ullas
Inligno uehitur medio quod ligna uehebat ; De follib:
Nonego continuo morior dum spiritus exit
Nam redit assidue quam[uis] & sepe recedat
Nunc mihi magna est anima nc nulla facultas ; De lapide
Deucalion ego sum crudelis hospes abunda ;
Affinis terrae. sed [s. su] longe durior illa.,
Littera [s. si] decedat uolucris quoq: nom habebo ; De calice
Quasi flammas ignis tormenta profugi
Ipsa [t me dedula] medulla meo pugnat ctraria fato
Ardeo delimphis medius incendor abigne ; De silice
Semp inest intus sed raro cernitur ignis
Intus enim latitat. sed solos prodit adictus
Neclignis ut uiuat eg& nec ut occidat undis ; De rota
Quattuor aequales currunt exparte sorores
Sic quasi certantes cum sit labor omib: unus
Et prope sunt pariter nec se ctangere possunt ; De scala
Nos sumus adcelum quescandimus [t tendimus] alta petentes
Concordi fabrica quasi unus contin& ordo
Utsimul herentes pnos contentur adauras ; De scopa
Mundi [t insiluis genita] magna parens [s. su] laqueo conexa tenaci
Iuncta solo plano manib: conpressa duab:
Ducor ubiq: sequens & me quoq: cuncta sequuntur ; De tintinabulo
Aere rigens curuo patulum conponor inorbe
Mobilis est intus lingue crepitantis imago
Nonresonat positus motus quoq: sepe resultat ; De potu ex melle
Tres [i. mel & uinu & piper] olim fuimus quinomine iungimur uno
Extrib: est unus & tres miscentur inuno
Quisq: bonus est melior pse qui ctin& omnes ;

De uino acetu uerso

Sublatum nihil est mihil est extrinsecus auctum
Quod fuerat non est cepit q(uo)d n(on) erat esse
Nec tam inuenit quicquid prius ipse reliqui

De malo

Nom(en) [s. sum] auis grece contentio magna dearum
Fraus [alexandri] iuuenis functi multarum cura sorory
Excidium troie bella crueta peregi
hoc uolo ne breuiter in sillaba prima legatur ;

De filomela

Nobile duco genus magna de gente catonis
Una mihi soror est plures licet esse putent(ur)
Defumo facies de [h. i. uiro catone] mare sapientia nata est ;

De malleo

Non ego de toto mihi uindico corpore uires
Sed capitis pugna nulli certare recuso
Grande tamen caput est totum quoq(ue) pondus inipso ;

De pistrilla

Contero cuncta simul uirtutis robore magno
Una mihi est ceruix capitum sed est forma duor(um)
Prope pedib(us) caput est nam cetera corpora non sunt ;

De strigillo

Rubida [trulbea] curua [s. sū] capax alienis humida guttis
Luminib(us) falsis auri [s. sū] mentita colorem
Dedita sudori modico succumbo labore ;

De balneo

Per totas edes innoxius introit ignis
Est calor in medio magnus quem nemo ueretur
Non est nuda domus sed nudus conuenit hospes

De olla

Mater erat tellus genitorem [i. ornate] ipse p(ro)meteus
Auriculaeq(ue) regunt redimite uentre cauato
Dum misera cecidi mat(er) mea meq(ue) diuisit ;

De tessera

Dedita sum semp(er) fato non certa futuro
Iector mancipi(o) tres uaria uertigine casus
Non ego mesta malis non reb(us) laeta secundis ;

De pecunia

Terra fui primo latebris absondita terre
Nunc aliud pretium flamme nomenq(ue) dederunt
Nec iam terra uocor licet ex me t(er)ra paret(ur) ;

Plus ego sustinui quam corpus debuit unum — De muliere que geminos peperit
Tres animas habui quas omnes intus habebam
Discessere duae (f animae) sed tercia pene secuta est;
Belli potens olim (s fui) seuis metuendus in armis — De milite
Sex pedes habui quos numquam nemo negauit
Hunc modo uix duo sunt inopem me copia fecit;
Cernere iam fas est quod uix tibi credere fas est. — De lusco
Unus enim est oculus captum sed milia multa
Qui quod habet uendit quod non habet unde parabit;
Inter luciflum celum terrasque iacentes — De fundibalo
Aera per medium docta meat arte uiator
Semita sed breuis est pedibus nec sufficit ipsis; — De .viii. ut tollas .vii. & .vi. remanent
Nunc mihi iam credes fieri quod posse negatur
Octo tenens manibus sed me monstrante magistro
Sublatis septem reliqui tibi sex remanebunt;
Insidias nullas uereor de fraude latenti
Nam deus attribuit nobis haec munera formae
Quod me nemo mouet nisi qui prius ipse mouetur;
Virgo modesta nimis legem bene seruo pudoris — De echo
Ore procax non sum nec sum temeraria linguae
Ultro nolo loqui sed do responsa loquenti;
Sponte mea ueniens uarias ostendo figuras — De somno
Fingo metus uanos nullo discrimine uero
Sed me nemo uidet nisi qui sua lumina claudit; — De monumento
Nomen habens hominis post ultima fata remansi
Nomen inane manet sed dulcis uita perfugit
Vita tamen superest morti post tempora uitae;
Mucro mihi geminus ferro coniungitur uno; — De anchora
Cum uento luctor cum gurgite pugno profundo
Scrutor aquas medias ipsas quoque mordeo terras. ·321·
Incipiunt althelmi enigmata mille uersibus currentia.

Arbiter aethereo iugiter qui regmine sceptr A
Lucifluumq: simul caeli regale tribuna L
Disponis moderans aeternis legib: illu D
horrida nam multans torsisti membra bet mot h
Exalta quondam rueret dum luridus arc E
Limphida dictanti metrorum carmina presu L
Munera nunc largire: rudis quo pandere reru M
Versibus enigmata queam clandestina fatu V
Sic ds indignis tua gratis dona rependis S
Castalidas nimphas nonclamo cantib: istu C
Examen neque spargebat mihi nectar mor E
Cinthi sic numquam per lustro cacumina. sed ne C
In parnasso procubui. nec somnia uid I

Nam mihi uersificum poterit ds addere carme N
Inspirans stolidae pia gratis munera ment I
Tangit si mentem mox laudem corda rependun T
Metrica nam moysen declarant carmina uate M
Iam dudum cecinisse prisci uexilla trophe I
Late per populos inlustria qua rutidus so L
Lustrat aboceani iam tollens gurgite cepha L
Et psalmista canens metrorum carmina uoc E
Natum diuino promit generamine nume N
In caelis prius exortum quam lucifer orb I
Splendida formatis fulsisset lumina secli S
Uerum si fuerint bene haec enigmata uers U
Explosis penitus neuis & rusticitat E
Ritu dactilico recte decursa nec erro R
Seduxit uana specie molimina ment S
Incipiam potiora: sui ds arida uerb I
Belligero quondam qui uires tradidit io B

Viscera perpetui si roris repleat haustu V

Sic nam laticum duxisti cautibus amnem S

Olim cum cuneus transgressus marmore rubro O

Desertum penetrat cecinit quod carmine dauid D

Arce poli genitor seruas qui saecula cuncta A

Soluere iam scelerum noxas dignare nefanda S

ENIGMATA ALDELMI EPI INCIPIUNT. Sed primu de terra

ALTRIX CUNCTORUM QUOS MUNDUS GESTAT IN ORBE

Nuncupor & merito quia numquam pignora tantum

Improba sic lacerant maternas dente papillas

Prole uirens aestate tabescens tempore brumae;

Cernere me nulli possunt nec prendere palmis; De uento

Argutum uocis crepitum cito pando per orbem;

Viribus horrisonis ualeo confringere quercus

Nam superos ego pulso polos & rura peragro;

Versicolor fugiens caelum terramque profundam; De nube

Non tellure locus mihi nec in parte polorum est.

Exilium nullus modo tam crudele ueretur.

Sed madidis mundum faciam frondescere guttis.

Crede mihi res nulla manet sine me moderante De natura

Et frontem faciemque meam lux nulla uidebit;

Quis nesciat dicione mea conuexa rotari De arcu celi

Alta poli solisque iubar luneque meatus;

Taumantis proles priscorum famine fingor;

Ast ego prima mei generis rudimenta retexam.

Sole ruber genitus sum partu nubis aquose;

Lustro polos passim solos non scando per austros; De luna

Nunc ego cum pelago fatis communibus insto.

Tempora reciprocis conuoluens menstrua ciclis;

Ut mihi luciflue decrescit gloria forme.

Sic augmenta latex cumulato gurgite perdit;

De fato t(ue) genesi

Facundum constat quondam cecinisse poetam
Quo ds & quo dura uocat fortuna sequamur;
Me ueteres falso dnm uocitare solebant.
Sceptra regens mundi dum xpi gra regnet;

De pliadib: t(ue) burion

Nos athlante satas stolidi dixere priores
Nam septena choors est sed uix cernitur una;
Arce poli gradimur nec non subtartara terre;
Furuis conspicimur tenebris & luce latemur
Nomina de uerno ducentes tempore prisca;

En ego non uereor discrimina ferri
Flammarum neu torre cremor sed sanguine capri
Uirtus indomiti mollescit dura rigoris;
Sic cruor exsuperat q ferrea massa pauescit;

De moloso

Sic me dudum rerum ueneranda potestas
Fecerat & domini truculentos persequar hostes;
Rictib: arma gerens bellorum prelia patro
Et tamen infantum fugiens mox uerbera uito;

follib: fabroz

Flatib: alternis uescor cum fratre gemello;
Non est uita mihi cum sint spiracula uitae;
Ars mea gemmatis dedit ornamenta metallis.
Gra nulla datur mihi sed capit alter honorem;

De bombicib: t uermib: sericas tel texentib:

Annua dum redeunt texendi tempora telas
Lurida setigeris replentur uiscera filis
Mox q: genestarum frondosa cacumina scando
Et globulos fabricans tum fati sorte quiesco;

De barbarum organa

Quamuis aere cauo salpice classica clangant
Et cithare crepitent strepituq: tube modulantur
Centenos tamen eructant mea uiscera cantus;
Me presente stupent mox musica chorda fibrarum;

De pauone

Pulcher & excellens specie mirando more
Ossib: & neruis ac rubro sanguine cretus;

quādiu
Cum mihi uita comes fuerit nihil aurea forma
nec pulchrior ē aurū quā ego
Plus rubet & moriens mea numquā pulpa putrescit
Ignib: in mediis uiuens non sentio flammas. De salamandra.
adūt l. ēē · facio
Sed detrimenta rogi penitus ludibria faxo;
igni
Hec crepitante foco nec scintillante fauilla
detrimenta · urenti · ugni s. meo · s. ame
Ardeo sed flamme flagranti torre tepescunt.;
aliquando · scrutanda · s. hoīb:
Nuno cernenda placent nrē spectacula uitae; De luligine l. pisce uolitanti
l. qui
Cum grege piscoso scrutor maris equora squamis
Cum uolucrum turma quoq: scando pethera pennis
Et tamen aethereo n̄ possū uiuere flatu; De pina que multo maior est
undas
Egeminis nascor p ponti cerula conchis
s. ouium
Vellera setigero producens corpore fulua; ostreis ex cui uellerib: uestis conficit
cibaria
En clamidē pebli. nec n̄ & pabula pulpae
s. uti.... · s. hoīb:
Confero. sic duplex fati psoluo tributū;
Dudum compositis ego nom gesto figuris., De leoformica
l. similes l. leo formicis sū. & alus bestus sū · formica · greco
Vt leo sic formica uocor sermone pelasgo.
l. species l. mistrea · l. leo peccatores & formica scos significat:
Tropica nominib: signans presagia duplis
n̄ possū · l. resiste · frumenta gestantes
Cum rostris auium nequeam rescindere rostro
medietē · Leo p fortitudine dr · formica l. p sapientia
Scrutetur sapiens gemino cur nomine fungor.,
habundans l. sufficiens
Dudum limpha fui squamoso pisce redundans. De sale
l. differentie · locū dedit l. se subdidit
Sed natura nouo fati discrimine cessit;
Torrida dum calidos patior tormenta per ignes
s. candido · s. indumenta · s. mea · s. in albedine · m
Nam cineri facies niuib:q: simillima constat., De apib: enigmata v. uersib: decur
s. sum · l. formata · creata · nata
Mirificis formata modis sine semine creta.;
Dulcia florigeris onero precordia predis.;
fulua · obsenia
Arte mea crocea flauescunt fercula regum;
l. porto
Semp acuta gero crudelis spicula belli.
Atq: carens manib: fabroꝝ uinco metalla.; De lima
Corpore sulcato nec non ferrugine glauca
Sum formata fricans rimis informe metallū;
Auri materias massasq: polire suesco;

Plano superficium constans asperrima rerum;

De-achalon-cida que lat- luscinia
Garrio uoce carens rauco cum murmure stridens;
Vox mea diuersis uariatur pulchra figuris.,
Raucisonis numquam modulabor carmina rostris.,
Spreta colore tamen sed nonsū spreta canendo;
Sic noncesso canens fato terrente futuro.,

De dracontia
Nam me bruma fugat sed mox estate redibo;
Me caput horrentis fertur genuisse draconis.,
Augeo purpureis gemmarum lumina fucis.
Sed mihi nondabitur rigida uirtute potestas
Si prius occumbat squamoso corpore natrix
Quam summo spolier capitis deuertice rubri;

De magnete ferrifero
Vis mihi naturę, immo de creator olimphi
Id quo cuncta carent ueteris miracula mundi.,
Frigida nam calibis suspendo metalla pauras.
Vi quadam superans sic ferrea fata reuinca;
Mox adamantte cipri presente potentia fraudor;

De gallo
Garrulus intenebris rutilos cecinisse solebam.
Augustae lucis radios & lumina phoebi;
Penniger experto populorum nomine fungor
Arma ferens pedib: belli discrimina faxo.
Serratas capitis gestans inuertice cristas.,

De coticulo
Frigidus exgelido prolatus uiscere terre;
Duritiam ferri quadrata fronte polibo.
Atq: senectutis uereor discrimina numquam
Mulcifer annorum numerum ni dempserit ignis;
Mox rigida species mollescit torrib: atris.,

De minotauro
Sum mihi dissimilis uultu membrisq: biformis
Cornib: armatus. horrendū cetera fingunt
Membra uirum. fama clarus pgnosia rura;
Spurius incerto creta genitore creatus

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ex hominis pecudisq; simul cognomine dicor. De aqua

Quis non obstupeat nri spectacula facti
Dum uirtute fero siluarum robora mille;
Ast acus exilis mox tanta gestamina rumpit;
Nam uolucres celi nantesq; per equora pisces
Olim sumpserunt ex me primordia uite
Tertia pars mundi mihi constat iure tenenda. De elementis abecedaria

Nos denae & septem genitae sine uoce sorores
Sex alias nothas non dicimus adnumerandas.
Nascimur ex ferro rursus ferro moribundae.
Nec non & uolucris penna uolitantis ad ethra
Terni nos fratres incerta matre crearunt.
Qui cupit instanter sitiens audire docentes
Tum cito prompta damus rogitanti uerba silenter. De ciconia.

Candida forma nitens & furua nigrescens
Est mihi dum uaria componor imagine pennae
Voce carens tremula nam faxo crepacula rostro.
Quam uis squamigeros discerpam dira colubros
Non mea letiferis turgescunt membra uenenis;
Sic teneros pullos prolemq; nutrire suesco
Carne uenenata tetroq; cruore draconum; De pugillaribus.

Melligeris apib; mea prima processit origo
Sed pars exterior crescebat cetera siluis;
Calciamenta mihi tradebant tergora dura.
Nunc ferri stimulus faciem proscindit amoenam
Flexib; & sulcos obliquat ad instar aratri;
Sed semen segeti de celo ducitur almum
Quod largos generat millena fruge maniplos
Heu tam sca seges diris extinguitur armis; De lorica.

Roscida me genuit gelido de uiscere tellus;
Non sum setigero lanarum uellere facta;

Licia nulla trahunt nec garrula fila resultant.
Hec crocea seres texunt lanugine uermes.
Hec radiis carpor. nec duro pectore pulsor.
Atq: tamen uestis uulgi sermone uocabor.,
Spicula non uereor longis exempta faretris.,

De locusta

Quamuis agricolis non sim laudabilis hospes.
Fructus agrorum uiridi decespite ruris
Carpo cateruatim rodens destipite libros
Cor mihi subgenib: nam constat corpore septum
Pectora poplitib: subduntur more rubete.,
Iam dudum celebris spolians niliotica regna
Quando decem plagas spurca cum gente luebant

De nocticorace

Duplicat ars geminis mihi nomen rite figuris.
Nam partem tenebre retinent partemq: uolucres
Raro me quisquam cernit sub luce serena.
Quin magis astriferas ego nocte fouebo tenebras
Raucisonus media crepitare pethra suescens.
Romuleis scribor biblis sed uoce pelasga
Nomine nocturnas dum semper seruo tenebras.,

De scinife

Corpore sum gracili stimulis armatus acerbis
Scando cateruatim uolitans sup ardua pennis
Sanguineas sumens predas mucrone cruento.
Quadrupedi parcens nulli sed spicula trudo
Setigeras pecudum stimulans puulnera pulpas.,
Olim famosus uexans memphitica rura.,
Namq: toros terebrans taurorum sanguine uescor

De cancro q̄ nepa dr̄

Nepa mihi nomen ueteres dixere latini.,
Humida spumiferi spatior per litora ponti
Passib: oceanum retrograda transeo uersis
Et tamen aethereus pme decoratur olimphus
Dum ruber incelo bis seno sidere scando.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ostrea que metuit duris perita saxis.
De tippula.
Pergo sup latices plantis suffulta quaternis
uermi qui nando sed gradiendo aqua transfulit.
Hec tam in lumphas uereor quam mergor aquosas
Sed pariter terras & flumina calco pedester.
Hec natura sinit celeres natare pamnes
Pontib: aut ratib: fluuios transire feroces.
Quin potius pedib: gradior sup equora siccis.
De leone
Setiger insiluis armatos dentib: apros
Cornigerosq: simul ceruos licet ore rudentes
Contero. nec parcesis ursorū quasso lacertos
Ora cruenta ferens morsus rictusq: luporum
Horridus aut uereor regali culmine fretus.
Dormio nam patulis nonclaudens lumina gemmis.
De pipero.
Sum niger exterius rugoso cortice tectus.
Sed tamen interius candentem gesto medullam.
Dilicias epulas regum. luxusq: ciborum.
Ius simul & pulpas battutas condo culine.
Sed me subnixum nulla uirtute uidebis
Uiscera in fuerint intidis quassata medullis.
De puluillo
Nolo fidem frangas lue & irrita dicta putentur.
Credula sed nris pande precordia uerbis.
Celsior ad superas possum turgescere nubes
Si caput aufertur mihi toto corpore dempto.
At uero capitis si pressus mole grauabor.
Ima petens iugiter minorari parte uidebor.
De strutione.
Grandia membra mihi plumescunt corpore denso.
Par color accipitri. sed dispar causa uolandi.
Nam summa exsignis titano pectera pennis
Sed potius pedib: spatior psqualida rura.
Ouorum teretes prebens ad pocula testas.
Affrica poenorum fertur me gignere tellus.

De sanguisuga

Lurida per latices cenosas lustro paludis,
Nam mihi composuit nomen fortuna cruentū
Rubro dū bibulis uescor de sanguine buccis,
Ossib: & pedib: geminisq: carebo lacertis
Corpora uulnerib: sed mordeo dira trisulcis
Atq: salutiferis sic curam p̄sto labellis;

De igne

Me pater & mater gelido genuere rigore
Fomitib: siccis dum mox rudimēta uigebant;
Quorum ui propria fortunā uincere possum
Cum nil ni latices mea possit uincere fata;
Sed saltus. scopulos. stagni ferriq: metalla
Comminuens penitus naturae iura resoluam;
Cum me uita fou& sum clari sideris instar;
Post hec & fato uictus pice nigrior exsto.

De fuso quo fila torquent(ur)

Insaltu nascor ramoso fronde uirens
Sed natura meū mutauerat ordine fatum
Dum ueho p collum teretem uertigine molam;
Tam longa nullus zona precingitur heros.
Per me fata uirum dicunt decerpe parcas
Ex quo conficitur regalis stragula pepli,
Frigora dura uiros sternunt ni forte resistam;

De urtica

Torqueo torquentes sed nullum torqueo sponte
Ledere nec quemquam uolo ni prius ipse reatū
Contrahat & uiridem ~~&u~~ studeat decerpe caulē;
Ferunda mox hominis turgescunt mēbra nocentis;
Vindico sic noxam stimulisq: ulciscor acutis,

De hirundine

Absq: cibo plures degebam marcida menses
Sed sopor & somnus ieiunia longa tulerunt,
Pallida purpureo dum gliscunt gramine rura
Garrula mox crepitat rubicundū carmina guttur;
Post teneros fetus & prolem gentis adultam

S ponte mea fugiens umbrosas quero latebras
S iuero q̇squā pulloꝝ lumina ledat
A ffero conptum medicans cataplasma salutis
Q uerens campestrē ꝑ ꝓo denōie florem
S ic me formauit nature editor almus. De uertigine poli
L ustra teres tota spatiosius secula ciclis.
L atas ingremio portans cū pondere t̄ras.
S ic maris undantes cumulos & cerula claudo
H ā ṅ inrerū natā tā celer ess&.
Q ď pedib: ꝑgit ꝙ pennis ethera tranat.,
A ccola neu ponti uolitans ꝑ cerula squamis.
N ec rota ꝑgirū quā trudit machina limphe.
C urrere sic posset ni septē sidera tricent., De cacabo t
H orrida. curua. capax. patulis fabricata metallis lebete
P endeo ne celum tangens torrens terrāue ꝓfundam.
I gnib: ardescens nec ň & gurgite feruens.
S ic geminas uario patior discrimine pugnas.
D um latices limphae tollero flammasq: feroces. De miri filang
P rorsus achiuoꝝ lingua paritq: latina. mille foliū lat.
M ille uocor uiridi foliū decespite natum.,
I dcirco decies centenū nom̄ habebo
C auliculis florens q̄in sic nulla frutescit
H erba ꝑinnumeros telluris limite sulcos. De trutina siue bilance.
N os geminas olim genuit natura sorores
Q uas iugit recte legis censura gubernat.,
T emperare ꝑsonas. & ius seruare solemus.,
F elix interra fier& mortalib: aeuum.
I ustitie normā si seruent more soroꝝ., De eliotropo gre solsequia lat
S ponte mea nascor fecundo cespite uernans.,
F ulgida decroceo flauescunt culmina flore.
O cciduo claudor sic orto sole patesco.

Unde prudentes posuerunt nomina greci.

De candela

Materia duplici palmis plasmabar apertis.
Interiora mihi candescunt viscera lino.
Seu certe gracili iunco spoliata nitescunt;
Sed nec exterius flavescunt corpora flore
Que flammasque focosque laremque nomina fundunt;
Et crebro lacrime stillant de frontibus ude;
Sic tamen horrendas noctis extinguo latebras
Reliquias cinerum mox viscera tosta relinquunt.

De arcturo

Sidereis stipor turmis in vertice mundi.
Sed famosum nomen gesto cognomine vulgi.
In giro volvens iugiter vergo deorsum.
Cetera ceu properant celorum lumina ponto;
Hoc dono dicor quondam summus proximus axi.
Qui ripheis sortitus plaustri montibus errat.
Virgileis numeris equans marte polorum.
Pars cui inferior stigia letheaque palude
Fertur et inferni fundo succumbere nigro.

De cocuma duplici

Credere quis poterit tantarum foedera rerum
Tempore et fatis mox contraria fata.
Ecce larem laticem quoque gesto in viscere ventris.
Nec tamen undantes vincunt incendia limphae
Ignibus aut atris siccantur flumina fontis.
Foedera sed pacis sunt flammas inter et undas.
Malleus inprimo memet formabat et incus.

De crismale

Alma domus veneror divino munere plena;
Valvis sed nullus reserat nec limina pandit.
Culmina in fuerint dulis sublata quaternis.
Et licet exterius rutilent de corpore gemme.
Aurea dum fulvis flavescit bulla metallis.
Sed tamen uberius ditantur viscera crassa.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Intus quas species flagrat pulcherrima xpi
Candida sanctarum sic floret gloria rerum
Nec trabes in templo surgunt nec tecta columnis
Hospes praeruptis habitans in margine ripis — De castore qui latine fiber dicitur
Nonsum torpescens oris · sed belliger armis
Quin potius duro vitam sustento labore
Grossaque praesternens mox ligna securibus uncis
Humidis in vado tranat qua piscis aquosa
Saepe caput proprium tingens in gurgite mergo
Vulnera fibrarum nec non et lurida tabo ·
Membra medens pestemque resolvo necantem ·
Libris conrosis & cortice vescor amaro. — De aquila
Armiger infausti iovis · & raptor ganimidis ·
Quamquam pellaces cantarent carmina vates ·
Nonfueram praepes · quo fertur dardana plebs
Sed magis in summis cignos agitabo fugaces
Arsantesque grues perturbo sub aetheris axe
Corpora dum senio corrumpit fessa vetustas ·
Fontibus in liquidis mergentis membra madescunt
Post hec restauror praeclaro lumine phebi · — De vespere sidere
Tempore de primo noctis mihi nomen adhesit
Occiduas mundi complector cardine partes
Oceano titan dum corpus tinxerit unum
Et polus in glaucis descendens volvitur undis
Tum sequor in nitreis recondens lumina campis
& fortunatus [s. eem] subito ni tollar abethrae ·
Ut furvas lumen [s. meum] noctis depelleret umbras · — De penna scriptoria
Me dudum genuit candens onocratulus albam
Gutture qui patulo sorbet de gurgite limphas
Pergo per albentes directo tramite campos
Candentique viae vestigia cerula linquo

Lucida nigratis fuscans anfractib: arua.
Hec satis est unã pcampos pandere callem
Semita quinpotius milleno tramite pandit (te)
Que nerrantes adceli culmina uexit. De monocerote

in monocerote uni corno
Collib: incelsis seu discrimina martis unicornis
Quamuis uenator frustra latrante moloso.
Garriat arciferi contorquens spicula ferri.
Nil uereor magnis sed fretus uirib: altos.
Belliger impugnans elifantes uulnere sterno.
heu fortuna ferox. que me sic arte fefellit.
Dum trucido grandes. & uirgine uincor inermi.
Nam gremiũ pandens mox pulchra puerpera
Et uoti compos celsam deducit adurbem.
Indidit excornu nomen in lingua pelasca
Sic itidem ppria dixer uoce latini. De pugione

pugione spata
De terre gremiis formabar primitus arte spata
Materie trucib: pcessit cetera tauris.
Aut potius putidis constat fabricata capellis.
Permultorũ claudunt lumina lecto.
Qui dñi nudus nitor defendere uitam
Nam domus est constructa in detergo secto
Nec non& tabulis quas findunt stipite rasis.

De madidis nascor tora tisechere guttis
Turgida concrescens liquido deflumine lapsu.
Sed me nulla ual& mari udo gurgite nantem
Tangere inflatum rumpantur uiscera tactu.
Et frigilis tenuer flatus discedat inauras.
Arte cateruatim plumphas duco coortes.
Dum plures ortu comites potiuntur eodem.

De coruo
Dũ gen' humanũ truculenta fluenta necarent
Et noya mortales multarent equora cunctos.

Exceptis raris gignunt q̄ femina seclis.
Prim' iuuentum p̄debam federa iuris.
Imperio patris contempnens subdere colla.
Vnde puto dudum uersu dixisse poetam.
Abluit interris quicquid deliquit mundis
Nam sobolem numquam dapib: saturabo ciboꝝ
Ni prius inpulpis plumas nigrescere cernam
Littera tollatur: post hec sine p̄le manebo.
Cum d̄s infandas iam plecter& equore noxas — De columba
Abluer&q: simul scelerū contagia limphis
Prima precepta compleui iussa parentis.
Portendens fructu terris uenisse salutem
Mitia qua p̄ter semper p̄cordia gesto
Et felix prepes nigro sine felle manebo
Fida satis custos conseruans p̄uigil edes — De catto (cato) ł municipe
Noctib: infuruis cecas lustrabo latebras.
Atris haut p̄dens oculoꝝ lumen in antris.
Furib: inuisis uastant q̄ farris aceruos.
Insidiis tacite dispono scandala mortis
Et uaga uenatrix rimabor lustra ferarū
Nec uolo cum canib: turma sagitare fugaces
Qui mihi latrantes crudelia bella ciebunt
Gens exosa m̄ tradebat nomen habendum.
Nos sumus equales cōmuni sorte sorores — De mola
Que damus ex n̄ro cunctis alimenta labore
Par labor ambarū sed dispar fortuna duarū
Altera nam cursat q̄ numquā alta gessit
Nec tam mundie stimulis agitamur acervis
Vtraq: q̄ mandit q̄ ruminat ore patenti
Cōmuniens reddit famulans sine fraude maligna — De crebelli
Sicca pruinosa increb ris effundo fenestris. — q̄ fit fures a farino se sequestrant

Candentemq; niuē iactans deuiscere furuo
Et tamen omīs amat q̄muis sit frigida nimbo.
Densior & nebulis late spargat̄ maula.
Qua sine mortales grassant̄ funere leti.
Sic anime partē peunt dum uita facescit
Et qua ditati contempnunt limina ditis
Liquit̄ inpruinis numquā torrentib: hec nix
De sal
De salpice
Sed mirū dictu magis durescit adignem
Sū caua bellantū crepituq: corda ciebo.
Uocib: horrendis stimulans inbella choortes
Idcirco reboans tanto clamore resulto
Qd̄ nulla interius retrudunt uiscera uocē
Sp̄s intoto sed regnant corpore flabra
Garrula me potit numquā supare cicada
Ut arguta simul cantans luscinia ruscis
Quā lingua ꝓpria dicit achalantida greci
De taxo
taxo
Semp habens uirides frondenti incorpore crines
Tempore n̄ nullo uiduabor tegmine spisso
Circius & boreas quāuis & flamma chauri.
Uirib: horrendis studeant deglobere frondem.
Sed me pestiferā fecerunt fata reorū
Cumq: uenenat⁹ glescit decorpore stipes.
Lurcones rabidi quē carpunt rictib: oris.
Occido mandentu mox plura cadauera leto
De cor
cortella
Deterris orior candenti corpore pelta.
i. ignis i. rogo
& niue secunda ulcani torre rigescens.
Carior & multo quā cetera scuta duelli
Nec tamen inmedio clepe istat ferreus umbo,
i. quod
Me sine ꝓdest diroꝝ parma uiroꝝ
Uix artus animeq: carebunt tramite mortis
i. forsitan i. magnis i. resistā i. morti
Ni forsan ualidis refrager uirib: orco.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Me pedib: manib:q: simul fraudauerat almus. De pisce
Arbitr immensū primo dū pangeret [i. crearet] orbē
Fulcior haut uolitans ueloci prepetis [i. altis] ala;
Sꝑ alitno uegetat nec corpora flatu
Quamuis incelis conuexa cacumina cernā.
Nontcam̄ undosi contempno marmora ponti. De coloso t toracido.
Omīa membra in plasmauit corporis auctor [i. factor]
Nec tam̄ exhisdē membroꝝ munera sumpsi,
Pergere nec plantis oculis nec cernere possū.
Quamquā nc patule constent subfronte fenestre
Nullus anhelanti procedit uiscere flatus
Spicula nec geminis [i. conor] nitor torquere [iaculare] lacertis [brachiis]
heu frustra factor confinxit corpus inorme
Totis membroꝝ dū frauder sensib: intus De fonte
Percaua telluris clam serpo celerrimus antra
Flexos uenarum girans [i. rotans] anfractib: orbes.
Cum careā uita sensu qq: funditus expers.
Quis numerus capiat t quis lateulus aequ&
Uita inuentiū generē quot milia partu,
his neq: poelum rutilantis sidera spere [i. globi].
Fluctiuagi ponti nec conpensantur [i. coequantur] harene De fundibalo.
Glauca seges lini uernans [i. planitie t latitudine] exequore campi
& [i. circis] tergus in tradebat primordia fati
Bina in [i. manent] constant torto retinacula filo.
Exquib: inmensum trucidabā mole tirannum
Cum cuperet olim ingentes seuire phalanges
Plus amo cū tereti bellū decernere saxo
Quā duris pugnans ferrata cuspide [i. lanceis] contis.,
Tres digiti totum uersant pardua corpus.
Erro [i. roto] caput circa tenues extendor mauras. De [c]rabrone
Aera ꝑsudū nunc binis remigo [i. uolo] pennis

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Horridus & grosse de primo murmura uocis.
Namq: cauo densis conuersor stipite turmis.
Dulcia conficiens propriis alimenta cateruis
Et tamen humanis horrent hec pabula buccis.
Sed qui cumq: cupit disrumpens federa pacis.
Dirus contaminare domū subculmine querno
Extemplo socios inbellum clamo cohortes.
Dumq: cateruatim stridunt & spicula trudunt.
[hominum] Agmina defugiunt iaculis exterrita diris
Insontes hostis sic torquent [l. iactant] tela nocenti
Plurima que [tela] constant tetris infecta uenenis

De malario l malo

Fausta fuit prima mundi nascentis origo.
Donec prostratus [s. homo] succumber& arte maligni.
Exime tunc prisce processit causa ruine.
Dulcia que rudib: tradebam pomala colonis.
En iterum mundo testor remeasse salutē.
Stipite de patulo dū pender& arbit orbis
& penas luer& soboles ueneranda tonantis.

De ficulnea

Quis prior in mundo deprimpsit tegmina uestis
Aut quis clementer miserū protexit egenū;
Irrita non referā uerbis. nec friuola fingam.
Primitus intra proprio de corpore peplum
Ut fama fert produxi frondib: altis.
Carica me curuat dū massis pabula prestat.
Sedulus agricola brumę quas tēpore mandit.

De cupa uinaria

En plures debrians inpendo pocula bachi
Uinitor expressit q flauescentib: uuis
Pampinus & uiridi genuit de palmite botris;
Nectare cauponis complens exutri tabernam
Sic mea turgescunt adplenū uiscera musto.
Et tamen inflatum nuexat crapula corpus.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Quamuis hoc nectar centenis hauserit urnis
Proles sum terre gliscens in saltib: altis ;
Materiã cuneis findit sed cultor agrestis
Pinos euertens altas & robora ferro .
i. iouppiter
Nonnos saturni genuit spurcissima ꝓles De sole & luna.
i. apollo
Ioppiter inmensum fingunt quē carmina uatum ;
i. in insula · dea
Hec fuit in delo mater latona creatrix .
diana
Cinthia non dicor . nec fr̄ apollo uocatur .
Sed potius sum̄ genuit regnator olimphi
i. dnā̄ · t post
Qui nunc in celis excelse preside arci .
Diuidimus mundum commum lege quadratum
Nocturnos regimus cursus & frena dierum .
Hi soror & frat̄ uaga secula iure gubernent
heu chaos inmensum fuscaret cuncta latebris .

Atraq: nunc erebi regnarent tartara nigri .
Deriuis lapidum ꝓfluxi flumine lento De calice uitreo . t.
Dum frangant flamme saxoꝝ uiscera dura
Et laxis ardor fornacis regnat habenis
i. glaciei
Hunc m̄ forma capax glacieq: simillimã lucet
Nempe uolunt plures collũ confringere dextra
Et pulchre digitis lubricũ conprende corpus .
Sed m̄tes muto dum labris oscula trado .
Dulcia conpressis inpendens bassia buccis .
Atq: pedũ gressus titubantes sterno ruinã . De lucifero C
Semp ego clarum ꝓcedo lumine lumen .
Signifer phebi . lustrat qui limphidus orbem .
Per celum gradiens obliquo tramite flector .
Eoas partes amo dum iubar inde meabit
Finib: indorum . cernunt q lumina primi ;
O felix olim seruata lege tonantis .
heu post hec cecidi ꝓterua m̄te sup̄bus .

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ultio qua propt̄. funestū pculit hostem
Sexigit comites mecū sup ethera scandunt
Gnarus quos poterit p biblos pandere lector.

De mustela

Discolor incuruas deflecto mēbra cauernas.
Pugnas exercens diri cū gente draconū.
Non ego dilecta turgesco ple mariti.
Het fecunda uiro sobolem sic cecidit aluus.
Residue matres ut sumunt semina partus.
Quin magis exaure pregnant̄ uiscera fetus.
Siuero ples patit̄ discrimina mortis
Dicor habere rudem conponens arte medelam.

De iuuenco

Arida spumosis dissoluens faucib: ora
Bis binis bibulis potū defontib: hausi.
Uiuens nam t̄re glebas cum stirpib: imis
Hisu uirtutis ualide disrumpo feraces.,
At ū linquit dū sps̄ algida membra
Nexib: horrendis homines constringere possum,

De scrofa pgnante

Nunc m̄ sunt oculi bisseni incorpore solo
Bis ternūq: caput sedcetā membra gubnant.
Nam gradior pedib: suffultus bis duodenis.
Sed decies nouem sunt & sex corporis ungues
Sintugias numero parit̄ similabo pedestres.
Populus & taxus uiridi quoq: fronde salicta
Sunt inuisa mihi. sed fagos inglandib: uncas.
Fructiferas itidē florenti uertice quercus.
Diligo sic ne merosa simul n̄spnit̄ ilex.

De ceco nato

Nam referam uerbis ť q uix credere possis
Cum constăt uerum. fallant nec friuola mentē.
Iam dudū dederā soboli munuscula grata.
Tradere q numquā poterit m̄ qslib& alter.
Dum ds̄ exalto fraudar& munere claro.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Inquo cunctorum gaudent precordia dono.
Sum namque armatus rugosis cornibus horrens. *De ariete*
Herbas aruorum buccis decerpo uirentes.
Et tamen astrifero procedens agmine stipor.
Culmina celorum que scandunt celsa cateruis.
Turritas urbes capitis certamine quasso.
Oppida murorum prosternens arcibus altis.
Induo mortales retorto stamine pepli.
Littera quindecima prestat quod pars domus adsto.
De salicis trunco pecoris quoque tergore raso *De clipeo*
Componor. patiens discrimina cruda duelli.
Semper ego proprio gestantis corpore corpus.
Conseruabo uiri uitam ne dempserit orcus.
Quis tantos casus aut quis tam plurima leti.
Suscipit in bello crudelis uulnera miles. *De aspide l. basilisco* *basilisco*
Callidior cunctis dura uescentibus aethere
Late per mundum dispersi semina mortis.
Unde horrenda seges diris succreuit aristis.
Quam metit ad sceleras cursator falce maligna.
Cornigeri multum uereor certamina ceruι.
Namque senescenti spoliabor pelle uetustis.
Atque noua rursus fretus manebo iuuenta. *De arca libraria*
Nunc mea diuinis complentur uiscera uerbis.
Totaque sacratos gestant precordia biblos.
At tamen exisdem nequeo cognoscere quicquam.
Infelix fato fraudabor munere tali.
Dum tollunt dire librorum lumina parce.
Sunt mihi sex oculi totidem simul auribus hausi. *De puerpera geminos enixa*
Sed digitos decies senos in corpore gesto.
Ex quibus ecce quater denis de carne reuulsis.
Quinque sed attamen uideo remanere quaternos.

De palmo que dactilo fecundata frondescit.

[margin: De palmo que dactilo fecundata frondescit.]

Omps auctor nutu q cuncta creauit
Cui dedit inmundo tam uictrix nom̄ habendum;
Nomine nemphe meo florescit glā regū;
Martirum necn̄ dū uincunt prelia mundi.
Et dita celestis prensant & premia uitae.
Frondientis tegit̄ bellantū turma coronis.
Et uiridi ramo. uictor certamine miles.
Insummo capitis densescit uertice uellus.
Exquo multiplicis torquentur tegmina pepli.
Sic quoq: mellifluis escarū pasco saginis.
Nectare pp̄oplos tribuens alimta cibor̄
[margin: De faro; i. rupib:; ... edtissima ... pelagi posita ... posita]
Rupib: incelsis qua tundunt cerula cautes.
Et salis undantes turgescunt equore fluctus
Machina me summis construxit molib: amplam.
Nauigeros calles ut pandā classib: index;
Non maris equoreos lustrabā remige campos
Nec ratib: pontū sulcabam tramite flexo.
Et tam̄ inmisis errantes fluctib: actos.
Arcib: excelsis signans adlitora duco.
Flāmiger inponens torres inturrib: altis.
Ignea brumales dū condunt sidera nimbi. De scintilla
[margin: scintilla]
Que res interris armat̄ robore tanto.
Aut parib: fungi nitat̄ uirib: audax.
Parua mihi primo constant exordia uitę.
Sed gracilis grandes soleo pstern ere leto.
Qd̄ letū propriu gestant penetralia uentris.
Nam saltus nemorum densos paritq: frutecta
Pinniferosq: simul montes cū collib: altis.
Truxq: rapaxq: capaxq: feroxq: sub ethere spargo.
& minor existens gracili quam corpore scintifes.
Frigida dū genetrix dura generare abaluo

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

209
405

Primitꝰ ex utero ꝓcedens pignora gentis

De ebulo

Sambucus in silua botris dū fronde rubescit
Est m̄ par foliis dū glesco sur(c)ulus aruis
Nigros baccarū portans in fronde corimbos.
Quem medic multū ruris ꝑ ęga inrentem.
Cum scabies morbi pulpas inrepserit egras
Lustrantes orbē crebro quesisse feruntur.,
Cladib: horrende dū uexat uiscera tabo.
Nec uirus serpat possum sucurrere lepre
Sic olidas hominū restaurans germine fibra

De scilla

Ecce molosoꝝ nom̄ m̄ fata dedere.
Argolice gentis sic ꝓmit lingua loquelis.
Ex quo me dir[illegible]e fallebant carmina circae.
Que fontis liq̄di [illegible] maculabat flumina uerbis
Femora cū crurib: surras cū poplite bino.
Abstulit inmiscens crudelis uerba uirago.,
Pignora nunc pauidi referē ululantia naute
Tonsis dū trudunt classes & cerula findunt
Vastos uerrentes fluctus grassante ꝓcella
Palmula qua remis sucurri panda ꝓundas
Auscultare procul que latrant inguina circū.,
Sic me pellexit dudum titania proles.
Ut merito uiuam salsis in fluctib: exul.

De elifante

Ferratas acies & denso milite turmas.
Bellandi miseros stimulat quos uana cupido.
Dum maculare student armis pia federa regni
Salpix & sorb&t uentosis flatib: auras
Raucaq: clangentia resultant classi casistro.
Cernere n̄ pauidus didici trux murmura martis
Quamquā me turpē nascendi fecerat auctor
Editus ex aluo dum sumpsi munera uite.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ecce tam̄ morti successit gloria forme
Letifer infibras dū finis septo apertas ;
Bratea n̄ duri fuluis preciosa metallis
Quamuis gēmarū constent ornata lucernis
Uincere me q̄ bunt faleiarum florib: unquam.
Me flectis genib: fessum natura negauit.
Poplite seu curuo palpebris tradere somnos
Quin potius uitam c̄pellor degere stando ; De nocte

De nocte

Florida me genuit nigrante corpore tellus
Et nil fecundū sterili deuiscere promo.
Quamuis eumenidū narrantes carmine uates.
Tartaream partu testent̄ gignere plem ;
Nulla m̄ constat certi substantia partus
Sed modo quadratū complector cerula mundū;
Est inimica m̄ que cunctis constat amica.
Secula dum lustrat lampas titania phebi ;
Diri latrones me semp amare solebant ;
Quos gremio tectos nitor defendere fusco ;
Uirgiliū constat carā cecinisse sororē.
Ingredit̄ que solo caput intnubila condit.
Monstrū horrendū gens cui q; sunt corpore plume
Tot uigiles oculi subter mirabile dictu ;
Tot lingue. totidē ora sonant tot subregit aures.
Nocte uolat celi medio t̄ req: per umbras: De ellebore

De ellebore

Ostriger marino uernabam frondib: hirtis ;
Conquilio similis sic cocci murice rubro ;
Purpureus stillat sanguis de palmite guttis ;
Exuuias uite mandenti tollere nolo ;
Mitia nec penitus spoliabunt mente uenena ;
Sed tam̄ insanum uexat demtia cordis.
Dum rotat ingiro uecors uertigine membra ;

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

406 De camelo.

Consul eram quondam romanus miles equester
Arbiter impio dū regni sceptra
Hunc omnis horrendū reportant corpora gippi.
Et p̄mit inmensum truculentę sarcina molis.
Terreo cornipedum nunc uelox agm̄ equorum.
Qui trepidi fugiunt max quadripedante meatu
Dum trucis aspectant immenso corporis artus.

De natura.

Conditor eternis fulcit qui secla columnis
Rector regnoꝝ frenans & flumina lege.
Pendula dum patuli uertuntur culmina celi.
Me uariam fecit primo dum conder& orbem
Peruigil excubiis numquam dormire ualebo
Sed tam extemplo clauduntur lumina somno
Nam ds̄ ut ppria mundū dicione gubernat
Sic ego complector sub celi cardine cuncta.
Segnior est nullus qm̄ me larbula terr&.
Setigero rursus constans audacior apro;
Nullus me superat cupiens uexilla triumphi.
Ni ds̄ ethrali summus q̄ regnat in arce.
Prorsus odorato ture flagrantior halans
Olfactum ambrosię: nec non crescentia glebae
Lilia purpureis possum conexa rosetis
Uincere spirantis nardi dulcedine plena;
Nunc olido coeni squalentis sorde putresco;
Omnia queq; polo sunt subt̄ & axe reguntur.
Dum pat arcitenens concessit iure guberno;
Grassas & graciles rerum conprenso figuras.
Altior en celo rimor secreta tonantis.
Et tam inferior terris tetra tartara cerno;
Nam senior mundo pcessi tempora prisca;
Ecce tamen matris orno generabar ab aluo

Sententia hec uaria & multiplex qa loq̄t de uisibili & inuisibili. de mortali & inmortali. de honesto & inhonesto.

Pulcrior duratis dum fulget fibula bullis.
Horridior ramnis & spretis uilior algis;
Latior en patulis terrarum finibus exto.
Et tamen inmedia concludor parte pugilli
Frigidior brumis nec non candente pruina
Cum sim uulcani flammis torrentibus ardens;
Dulcior inpalato quam lenti nectaris haustus.
Dirior & rursus quam glauca absinthia campi;
Mando dapes mordax lurconum more ciclopum.
Cum possim iugiter sine uictu uiuere felix
Plus pernix aquilis zepheri uelocior alis
Hec non accipitre properantior, & tamen horrens
Lumbricus & limax & tarda testudo palustris
Atque fimi soboles sordentis cantarus ater.
Me dicto citius uincunt certamine cursus;
Sic grauior plumbo scopulorum pondera uergo;
Sum leuior pluma cedit cui tippula limphe
Nam silici densas fundit que uiscere flammas
Durior aut ferro; tostis sed mollior extis;
Cincinnos capitis nam gesto cacumine nullos.
Ornent qui frontem pompis & timpora setis.
Cum mihi cesaries uolitent de uertice crispe.
Plus calamistratis se comunt que calamistro;
Pinguior en multo scrofarum axungia glisco.
Glandiferis iterum referunt dum corpora fagis.
Atque saginata letantur carne subulci,
Sed me dira fames macie torquebit egenum
Pallida dum iugiter dapibus spoliabor opimis;
Limphida sum fateor titanis clarior orbe
Candidior niuibus dum ningit uellera nimbus.
Carceris & multo tenebris obscurior atris.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Atque latebrosis ambit quas tartarus umbris,
Ut globus astrorum plasmor teres atque rotunda
Sperula seu pile nec non et forma metalli
Et uersa uice protendor ceu serica pensa
In gracilem porrecta pannum ceu stamina pepli
Semis ecce plagis latus qua pandit orbis
Ulterius multo tendor mirabile fatu.
Infra me suprave non prescula constat.
Hi rerum genitor mundum sermone coercens
Grandior in glaucis ballena fluctibus atra
Et minor exiguo sulcat qui corpora uerme
Aut modico phebi radiis qui uibrat atomo
Centenis pedibus gradior per gramina ruris
Et penitus numquam pro terram pergo pedestre.
Sic mea prudentes superat sapientia sophos — Ut uko ƀ
Aut umquam quiui quid constet sillaba nosse
Siccior estiuo torrentis caumate solis — Ut · T B M
Rore madens iterum plus udo flumine fontis.
Salsior et multo tumidi quam marmora ponti.
Et gelidis iterum limphis insulsior ero
Multiplici specie cunctorum compta colorum
Et quibus ornatur presentis machina mundi.
Lurida cum toto nunc sim fraudata colore
Auscultate mi credentes famina uerbi
Pandere que potuit gnarus uxore magister
Et tamen inficiens non recitur fribula lector
Sciscitor inflatos fungar quo nomine sophos; — Non explicit. quia deficiunt uersus .IIII.^ti sed ubi situa[…]t nescio

Incipit epla […]atonis.

Cum animaduerterem quam plurimos grauiter — [illegible]
in uia mox errare. Succurrendum opinioni eorum
et consulendum fore existimaui. Maxime ut gloriose

Hec for margin: Aliqua loquitur creatura. Hanc create multe […] incognite sunt. Et ideo […] sententia obscurior […] que de multis loquitur […]
Hic euertit se poeta ad lectores su[…] et alloquitur eos ut […] singularum cre[…] et si non potuerint […] eum falsa au[…] dicere ar[…]

[illegible] hec per capitales litteras et finales hinc inde sonat … uidelicet. Aldhelmus cecinit millenis uersibus odas. … [illegible] ut deficiunt sicut in ante [illegible] patescit.

uiuerent. & honore contingerent. Nunc te
fili karissime docebo quo pacto more animi tui con
ponas. Igitur precepta mea ita legito ut intellegas.
Legere enim & non intellegere neglegere est.
Itaque deum supplica. parentes ama. cognatos cole.
Datum serua. foro pare. Cum bonis ambula. Antequam
uocaueris nec accesseris. Mundus esto. Saluta libenter.
Maiori cede. Magistrum metue. Verecundiam serua.
Rem tuam custodi. Diligentiam adhibe. Familiam cura.
Mutuum da. Cui des uideto. Conuiua raro. Quod satis
dormi. Coniugem ama. Ius iurandum serua. Vino
tempera. Pugna pro patria. Nihil temere credideris.
Meretricem fuge. Libros lege. Quos legeris memento.
Liberos erudi. Blandus esto. Irasci ob rem noli. Nemi-
nem irriseris. In iudicium adesto. Ad pretorium stato.
Consultus esto. Virtute utere. Troho lude. Aleam
fuge. Litteras disce. Bono bene facito. Tute consule.
Maledicus ne esto. Existimationem retine. Aequum
iudica. Nihil mentire. Iracundiam tempera. Parentem
patientia uince. Minorem nec contempseris. Nihil
arbitrio uirium feceris. Pate legem quam ipse tu-
leris. Beneficii accepti memor esto. Pauca in
conuiuio loquere. Miserum noli ridere. Minime
iudica. Alienum noli concupiscere. Illud stude agere
Quod iustum est fac libenter. Amorem ferto.

Explicit epistola. Incipit liber primus catonis.

(sapientia) (spiritualium)
SI DEUS EST ANIMUS NOBIS UT CARMINA DICUNT.
(deus) (sincera)
Hic tibi precipue sit pura mente colendus.
Plus uigila semper nec somno deditus esto.
(confert)
Nam diuturna quies uitiis alimenta ministrat.
(iusto)
Virtutem primam esse puto compescere linguam.

Proximus ille deo est qui scit ratione tacere.
Spernere pugnando tibi tu contrarius esse.
Conuenit [concordat] nulli qui secum dissidet [discordat] ipse.
Si uitam inspicias hominum si denique [s. et] mores [hominum].
Cum culpas alios nemo sine crimine [s. aliquo] uiuit;
Que nocitura tenes quamuis sint cara [tibi] relinque
Utilitas opibus preponi tempore debet .
Constans et lenis ut res expostulat esto
Temporibus mores [suos] sapiens sine crimine mutat
Nil temere uxori [tue] de seruis crede querenti.
Sepe etenim mulier quem coniunx diligit odit.
Cumque mones aliquem nec se uelit ille moneri.
Si tibi sit carus noli desistere ceptis [actis].
Contra uerbosos noli contendere uerbis.
Sermo datur cunctis animi sapientia paucis;
Dilige sic alios ut sis tibi carus amicus.
Sic bonus esto bonis ne te mala damna sequantur.
Rumores fuge ne incipias nouus auctor haberi.
Nam nulli tacuisse nocet nocet esse locutum.
Spem tibi promissam certam promittere noli.
Rara fides ideo est quia multi [s. multa] locuntur.
Cum te aliquis laudat iudex tuus esse memento.
Plus aliis de te quam tu tibi credere noli.
Officium alterius multis narrare memento.
Atque aliis cum tu bene feceris ipse sileto.
Multorum cum facta senex et dicta recenses.
Fac tibi succurrant iuuenis que feceris ipse.
Nec cures si quis tacito sermone loquatur.
Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.
Cum fueris felix que sunt aduersa caueto.
Non eodem cursu respondent ultima primis.

Cum dubia et fragilis sit nobis uita tributa.
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.
Exiguum munus cum det tibi pauper amicus.
Accipito placide plene laudare memento.
Ne timeas illam que uitae est ultima finis.
Qui metuit mortem quod uiuit perdit ipsum.
Si tibi pro meritis nemo respondit amicus.
Incusare [arguere t increpare] deum noli sed te ipse coherce.
Ne tibi quid desit quod queris hoc utere parce.
Utque quod est serues semper tibi deesse putato.
Infantem nudum cum te natura crearit.
Paupertatis onus patienter ferre memento.
Quod prestare potes nebis promiseris ulli.
Ne sis uentosus dum uis bonus ipse uideri.
Qui simulat uerbis nec corde est fidus amicus
Tu quoque fac simile sic ars deluditur arte
Noli homines blando nimium sermone probare.
Fistula dulce canit uolucrem dum decipit auceps.
Cum tibi sint nati nec opes tunc artibus illos.
Instrue quo possint inopem defendere uitam.
Quod uile est carum carum quod uile putato.
Sic tibi necupidus nec auarus nosceris ulli
Quod culpare soles ea tu ne feceris ipse
Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum.
Quod iustum est petito uel quod uideatur honestum.
Nam stultum est petere quod possit iure negari
Ignotum tibi tu noli preponere notis.
Cognita iudicio constant incognita casu.
Cum dubia incertis uersetur uita periclis.
Pro lucro tibi pone diem quicumque laboras.
Uincere cum possis interdum cede sodali.

O bsequio quin dulces retinentur amici.
H e dubites cum magna petas inpendere parua.
h is enim rebus coniungit gratia caros.
L item inferre caue cumquo tibi gratia iuncta.
I ra odium generat concordia nutrit amorem.
S eruorum culpis cum te dolor urget in iram,
I pse tibi moderare tuis ut parcere possis.
Q uem superare potes interdum uince ferendo.
M axima enim morum semper patientia uirtus.
C onserua potius que sunt iam parta labore.
C um labor indampno est crescit mortalis egestas.
D apsilis interdum notis & caris amicis.
D um fueris felix semper tibi proximus esto. Explicit liber primus.
Telluris si forte uelis cognoscere cultus. Incipit secundus.
V irgilium legito; quod si mage nosse laboras.
h erbarum uires. macer tibi carmine dicet;
S i romana cupis & punica noscere bella.
L ucanum queras qui martis prelia dixit;
S iquid amare libet uel discere amare legendo.
N asonem petito; sin hec cura tibi hec est
V t sapiens uiuas. audi que discere possis.
P erque semotum uitiis deducitur euum;
E rgo ades. que sit sapientia disce legendo;
S i potes ignotis etiam prodesse memento.
V tilius regno est meritis adquirere amicos.
M itte archana dei celumque inquirere quid sit.
C um sis mortalis que sint mortalia cura.
L inque metum leti; nam stultum est tempore in omni.
D um mortem metuas amittere gaudia uite;
I ratus de re incerta contendere noli;
I mpedit ira animum. ne possit cernere uerum.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

[l. lucrū]
Fac sumptū prope cum res desiderat ipsa.
Dandū &enim aliqd ē dū tēp postulat aut res.
Qd nimiū est fugito paruo gaudere memento.
Tuta mage ē puppis modico q flumine fert.
Qd pudeat socios prudens celare memento.
Ne plures culpent id q tibi displic& uni.
Nolo sinas prauos hoēs peccata lucrari.
Temporib: peccata latent & tempora parent.
Corporis exigui uires contēpnere noli.
Consilio pollet cui uim natura negauit.
Quem uides nesse parem te tempore cede.
Uictorē auicto supari sepe uidemus.
Aduersum notū noli ctendere uerbis.
Lis reb: minimis intdū maxima crescit.
Qd ds intendat noli pquirere sorte.
Qd statuet dete sine te deliberat ipse. [ille]
Inuidiam nimio cultu uitare memto.
Quae si n ledit tam hanc sufferre molestū est.
Forti animo cū sis esto dampnat inique.
Nemo diu gaud& qui iniquo iudice uincit.
Litis pterite noli maledicta referre.
Post inimicitias iram meminisse maloꝝ est.
Nec te conlaudes nec te culpaueris ipse.
Hoc faciunt stulti qs gla uexat inanis.
Utere quesitis modice cū sumpt habundat.
Labit exiguo q partū est tempore longo.
Insipiens esto cū temp postulat aut res.
Stultitiā simulare loco prudentia summa est.
Luxuriā fugito simul & uitare memto.
Crimen auaritie nā sunt contraria fame.
Noli tu quedā referenti credere semper.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Exigua ē tribuenda fides q̇ multi multa locunt̄.
Quę potu peccas ignoscere tu ṫ noli.
Nam crim̄ nullū uini est sed culpa bibentis.
Consiliū archanū tacito cōmitte sodali.
Corporis auxiliū medico cōmitte fideli.
Successus dignos noli tu ferre moleste.
Indulg& fortuna malis ut ledere possit.
Prospice q̇ ueniant hos casus ēē ferendos.
Nam leuius ledit q̇cquid p̄uidim᷒ ante.
Reb; in aduersis animū submittere noli.
Spē retine spes una hominē nec morte relinq̇t.
Rem ṫ q̄ noscis aptā dimittere noli.
Fronte capillata post hec (ferit) occasia calua.
Qd seq̄t specta q̄ immin& ante uid&o.
Illū imitare dm̄ patrē q̇ spectat utrūq;
Fortius ut ualeas in tēdū (l. abstinentior) parcior esto.
Pauca uoluptati debent̄ plura saluti.
Iudiciū popli numquā contempseris unus.
Ne nulli placeas dū uis contempnere multos.
Sit ṫ p̄cipue q̇ primū ē cura salutis.
Tempora ne culpes cum sit ṫ causa doloris.
Somnia ne cures nā mens humana q̇ optat.
Dū uigilat sperans p somnū cernit id ipsum. Incipit lib

Hoc quicumq; uelis carm̄ cognoscere lector
Cum precepta ferat quę s̄t gratissima uite
Instrue doctrinis animū ne discere cesses.
Nam sine doctrina uita ē q̇si mortis imago.
Cōmoda multa feres sin h̄ spreueris illud
Non me scriptorē sed te neglexeris ipse.
Cum recte uiuas ne cures uerba maloꝝ.
Arbitriū non est nr̄i q̇d q̇sq; loquatur.

s. custi. i. aduocati

Producet testis saluo tam(en) ante pudore.
Quantumcumq(ue) potes celato crimen amici.
Sermones blandos blesosq(ue) cauere memento.
Simplicitas ueri fama est fraus ficta loquendi.
Segnitiem fugito que uite ignauia fertur.
Nam (cum) animus languet consumit inertia corpus.
Interpone tuis interdum gaudia curis.
Ut possis animo quemuis sufferre laborem.
Alterius dictum (aut) factum ne carpseris umquam.
Exemplo simili ne te derideat alter.
Quod tibi sors dederit tabulis subprima notato.
Augendo serua ne sis quem fama loquatur.
Cum tibi diuitiae superant in fine senecte.
(i. largus) Munificus facito uiuas non (i. auarus) parcus amicis.
Utile consilium dominus ne despice serui.
Nullius sensum si prodest tempseris numquam.
Rebus et in censum si non est quod fuit ante.
Fac uiuas contentus eo quod tempora prebent.
Uxorem fuge ne ducas sub nomine dotis.
Nec retinere uelis si ceperit esse molesta.
Multorum disce exemplo que facta sequaris.
Que fugias nobis uita est aliena magistra.
Quod potes id temptato operis ne pondere pressus
Succumbat labor et frustra temptata relinquas.
Quod nosti factum non recte noli silere.
Ne uideare malos imitari uelle tacendo.
Iudicis auxilium sub iniquo [illegible] rogato.
Ipse etiam leges cupiunt ut iure regantur.
Quod merito pateris patienter ferre memento.
Cumque reus tibi sis ipsum te iudice dampna.
Multa legas facito perlectis perlege multa.

N am miranda canunt sed n̄ credenda poete.
I nter conuiuas fac sis sermone modestus.
N e dicare loquax cū sis urban⁹ haberi.
C oniugis iratę noli tu uerba timere.
N ā lacrimis struit insidias cū femina plorat
U tere que sitis (s. mo) sed ne uidearis abuti.
Q ui consumunt sua cū deest aliena secunt̄.
F ac t̄ propenis mortē non eē timendam.
Q ue bona si non est finis (f. ē) tam illa maloꝝ.
U xoris linguā si frugi est ferre memento.
N amq: malū ē. n̄ uelle pati nec posse tacere.
D ilige n̄egra caros pietate parentes.
N ec matrē offendas dū uis bon⁹ esse parenti. Explic lib. iii.
Incipit lib. iiii.
S ecuram q̇cumq: cupis p̄ducere uitā.
N ec uitiis herere animū que morib: obsint. (nocent.)
H aec p̄cepta t̄ semp̄ relegenda memento.
I nuenies aliq͛d q̄ te uitare magistro.
D espice diuitias si uis animo eē beatus.
Q uas q̇ suscipiunt mendicant semp̄ auari.
C ōmoda nature nullo t̄ tempore deerunt.
S i contentus eo fueris quod postulat usus.
C ū sis incautus nec rē ratione gubernes.
N oli fortunā que n̄ est dicere caecam.
D ilige denariū sed parce dilige formam.
Q uem nemo scs nec honestus. optat habere (be).
C um fueris locuples animā curare memento.
A eger diues hab& nummos se n̄ hab& ipsum
U erbera cū tuleris discens aliquando magist
F er patris imperiū cū (b) exit (a) uerbis iniram.
R es age que prosunt rursus uitare memen
I n quis error inest nec spes est certa labor

Qđ donare potes gratis concede roganti.
Nam recte fecisse bonis inparte lucrosum est.
Qđ t̄ suspectū est confestim discute quid sit.
Namq: solent primo que s̄ neglecta nocere.
Cum te detineat ueneris dampnosa uoluptas.
Indulgere gulae noli que uentris amica est.
Cum tibi pponas animalia cuncta timere.
Unum t̄ pcipio plus hominē esse timendū.
Cum t̄ preualide fuerint incorpore uires.
Tu fac si sapias. poteris uir fortis haberi.
Auxiliū amicis petito si forte laboras.
Nec est q̄squā melior medicus quā fidꝰ amicus.
Cū sis ipse nocens mortē cur uictima prote.
Stultitia ē morte alteriꝰ sperare salutem.
Cum t̄ ł sociū ł fidū queris amicū.
Non t̄ fortuna ē hominis sed uita petenda.
Utere que sitis opib: fuge nomē auari.
Quid t̄ diuitiae si semꝑ pauꝑ habundes.
Si famā seruare cupis dū uiuis honestam.
Fac fugias animo que sunt mala gaudia uitae.
Cum sapias animo noli ridere senectam.
Nam q̊ cūq: sene puerilis sensus in illo est.
Disce aliquid nā cū subito fortuna recedit.
Ars remanꝫ uitamq: hōis nondeserit unquā.
Pspicito cuncta tacitus quid quisque loquatur.
Sermo hōium mores, et celat & indicat idem.
Exerce studiū quāuis pceperis artem.
Ut cura ingeniū sic, as manus adiuuat usum.
Multum uenturi ne cures tempora fati.
Non metuit mortem q̄ scit contempnere uitā.
Disce. sed adoctis. indoctos ipse doceto.

P ropaganda & enim est rerum doctrina bonarū
h oc bibe q̄ possis si uis tu uiuere sanus.
M orbi causa mali namq: ē que cumq: uoluptas.
L audaris q̄ cumq: palam aut q̄ cūq: pbaris.
h oc uide ne rursus leuitatis crimine dampnes
T ranqllis reb: sempq: aduersa timeto.
R ursus inaduersis melius spare memento.
D iscere ne cesses. cura sapientia crescit.
R aro dat longi prudentia temporis usu.
P arce laudato; nam quē tu sepe pbaris.
V na dies qualis fuerit ostendat amicus.
N e pudeat q̄ nescieris te uelle doceri.
S cire aliquid laus est culpa ē nil discere uelle
C um uenere & bacho lis est & iuncta uoluptas.
Q d̄ laūtū ē animo conplectere sed fuge lites
D imissos animo & tacitos uitare memento.
Q uo (ubi) flum placidū (tranqllū) ē. forsan latet altius unda.
C um fortuna, (tua) rerū t displicet ipsi.
A lterius specta cū sis discrimine peior
Q d̄ potes id tempta nam litus carpe remis.
T utius est multo quam uelū tendere in altū
C ontra hoīem iustum praue contendere noli.
S emp enim dš iniustas ulciscitur iras.
E reptas opib: noli merere dolendo
S ed gaude potiꝰ si contingit abere.
E st iactura grauis que sunt amittere dampnis
S unt quedā que fere decet patienter amicū.
T empora longa t noli promittere uitae.
Q d̄ cumq: ingrederis sequatr seqt mors corporis ūbrā.
T ure dm̄ placa. uitulum sine crescat aratro.
N e credas placare dm̄ cū cede litatur.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cede locum lesus fortune cede potenti.
Ledere qui potuit debet prodesse aliquando.
Cum quid peccaris castiga te ipse subinde
Vulnera dum sanas dolor est medicina doloris
Dampnaris numquam post longum tempus amicum.
Mutavit mores sed pignora prima memento.
Gratior officiis quo sis mage carior esto.
Ne nomen subeas quod dicunt officiperdi.
Suspectus caveas ne sis miser omnibus horis.
Nam timidis et suspectis aptissima mors est.
Cum servos fueris proprios mercatus in usus
Ut famulos dicas homines tamen esse memento.
Quam primum rapienda tibi est occasio prima.
Ne rursus queras que iam neglexeris ante.
Morte repentina noli gaudere malorum.
Felices obeunt quorum sine crimine vita est.
Cum coniunx tibi sit ne res et fama laborent.
Vitandum ducas inimicum nomen amici.
Cum tibi contigerit studio cognoscere multa
Fac discas multa vita nescire [s. te] docere [s. alios].
Miraris verbis nudis me scribere versus
533. Hoc brevitas fecit sensus coniungere binos. Incipiunt
versus columbani abbatis de bonis moribus observandis.

Hec precepta legat devotus et impleat actu.
Virtutum titulis vitam qui querat honestam.
Vel homines inter cupiat preclarus haberi.
Vel morientis meritis celestia regna mereri.
Atque deo christo socius sine fine videri.
Impleat ipse dei quod vult sua vota venire.
Quisque est deo fidens christi precepta secutus.
Sint tibi divitiae divine dogmata legis.

Corporis exsupat uires prudentia m̄tis.
Omnib: est mundi melior sapientia gazis.
Semp amanda q̇de est rerū doctrina bonarū
Optim⁹ est animus · xp̄i uestitus amore;
Demones aduersus · magna est oratio uirtus;
Ut moneas carū noli desistere amicum;
Morbi causa mali nimia ē quecūq: uoluptas;
Tu dare ne claudas palmas · & prendere pandas;
Semp more tuo resonent bona uerba salutis;
Ne rogo uindictam tua mens meditetur amaram;
Sint ṫ pacifici magna dulcedine mores;
Ne tua poeniteat caueas uictoria tem&;
Fer patris imperiū dum uerbis exit iniram;
Quisq: dies uite · ē · uelut ultimus ecce putandus;
Qđ dare n̄ possis · noli pmittere uerbis;
Qui pdesse potest · non est fugiendus amicus;
Octonas studeas uitioꝝ uincere turmas;
Te ferat ad celū quadriga repleta triumphis;
Lingua suos habeat frenos incorde ligatos;
Uir bon⁹ esse nequit · nisi fi&(at) omnib: equus;
Qui scelera abscondit · uenia n̄ forte meretur;
Qui bona desuescit · mox hic consuescit iniqua;
Hortu queso iocis ledas nec carmine quemquā;
Sepius auditu instrueris · quam uoce fruaris;
Sit seruus mentis uenter · sic serua libido;
Non pdit pietas · quicq̇d donare uidetur;
Non opib: bona fama dat̃ · sed morib: almis;
Fac ne te merito uerbis derideat alter;
Pro misero miserans lacrimas effunde sodali;
Eripe si ualeas non suggere tela furenti;
Sepe noc& puero miseratio blanda magistri.

Ignotū noto numquā p̄ponas amico;
Om̄ia que dicunt hoīes. tu credere noli;
Non sibi quis uiuat. xp̄o sed uiuat ubiq:
Non te ī mundū. xp̄m sed dilige solum;
Cum sapiente loquens. p̄pauci utere uerbis;
Hi ł oculi p̄sunt. q̇bꝫ ē m̄s ceca uidendi;
Diuitis obp̄brium gemitus est paup̄is ingens;
Plurima discenti. semp̄ sapientia crescit;
Iudiciū restat cunctis certissime factis.
Adueni& iudex. cunctis q̇ iusta repend&.
Inclita p̄petuā prestat patientia uitā.
Te feritate magis faciat moderatio clarū.
Egregios faci& mentis constantia mores.
Consilio facias rogo sit ł quicquid agendū.
Omnis quippe etas aliq̊ sub fasce laborat.
Vera quidem uetum iuuenis paradigmata rere
Felix qui causa loq̄r prudentis inaure.
Tantū uerba ualent. q̄ntū m̄s senti& illa.
Moribꝫ est locuples. q̇ rebꝫ habundat honestis.
Difficile inuenies uerū fortassis amicum.
Non erit antiquo nouus ante ferendus amicus:
Moribꝫ honestis (egregiis) facias ł nomen honestum.
Nemo q̇dem plures habuit quam perdit amicos.
Cui p̄dest socio q̇ n̄ p̄desse p̄batur
Sola fides ifidei dono ditabit almo.
Pena non animū torquentis cura fatig&.
Res seuera q̇dē semp̄ declarat honeste.
Quid peius quam se ut iungat habitator iniquus
Moribꝫ dirt uerbis noli tu consuescere prauis.
Est non esse quidē satius. quam uiuere praue.
Mentis bona thesauros p̄cellit munere cunctos.

O m̄ia p̄uita sunt amittenda tuenda ·
V itam quipp e tuam tota uirtute tuere ·
P remeditata quidē leuiꝰ sufferre ualebis ·
Q ue subito adueniunt multo grauiora uidentᷣ ·
G audia sunt populi rector bonus atq: benignus ·
M ors aliena monet p̄pe nos mortis ubiq:
F elix ͤ alteriꝰ cui sunt documenta flagella ·
P remia n̄ capiet ingrato q̄ bona prestat ·
S it ͥ ē carus homo ut frat̄ · d͞s ut pat̄ almus ·
O mis paulatim leto nos applicat hora ·
A nte diem mortis ͥ ͛ s. bō nullus laudetᷣ in orbe ·
Q ue lib& ex fructu p̄po cognoscitᷣ arbor ·
D octor erit magnꝰ · factis q̄ q̄ doc& impl& ;
Q d ͥ ē uis fieri · ceteris p̄stare memento ·
P aupib: iustis celestis gl̄a restat ;
Q d ͥ ē non optes · alio ne feceris ulli ;
A equū pondus habe · teneat & statera iusta ·
H onē sit modꝰ duplex · nec statera dupla ;
C orripe prudentē · reddetᷣ gr̄a uerbis ·
S i tu recta facis · ne cures uerba maloꝝ ·
V tile c̄siliū d̄ns ne despice serui :
I n̄ conuiuas facsis sermone modestus ·
C um q̄d peccaris · castiga te ipse subinde ·
V ulnera dum sanas · dolor est medicina doloris · H
D iuitias d̄ni faciet benedictio claras
A eternam tribuit felix clementia uitā ·
V te que sitis opib: fuge nom̄ auari ·
D isce sed a doctis · indoctos ipse doceto ;
C ontra uerbosos · noli contendere uerbis ;
S ermo datᷣ multis · animi sapientia paucis ;
N on leta extollant animū · n̄ tristia frangant ;

P roxim⁹ esto bonis si n̄ potes optim⁹ esse
Q uanto maior eris tanto tu cautior esto
C umq; aliū causes p̄p̄a prius inspice uitā ,
P lus tua quā alteri⁹ dampnabis crimina iudex
S is bonus atq; bonis lesus ne lede nocentē .
Q ui p̄desse potest n̄ est fugiendus amicus .
C um fueris felix que s̄ aduersa caueto .
Q ue culpare soles . hec tu ne feceris ipse .
V ita aliena tibi ē sit cathagita uitae .
I ra odiū generat . concordia nutrit amorem .
S it sale iam sophie sermo ē cdītus omnis .
M agna qd̄e uirtus nr̄e ē moderatio lingue .
C rede dō uero . & p̄pos ē dirige gressus
L ux cordis timor ē dn̄i . cordis que hunc dilige semp .
I n dn̄o sperans . nullus confunditur umquā .
V ir prudens animo est melior quā fortis inarmis .
C orporis excellit uires sapientia mentis .
D iuitias animo iniustas attendere noli ;
V erbū dulce qd̄e ē multiplicabit amicos ;
C onuerti addn̄m ne tardas tramite recto .
D octrinis & āā uariis nonflexilis esto ;
T e uia nam dn̄i teneat firmissima semp .
I ustitie & pacis placeant ē uerba loquendo .
P ax p̄cor alma tuo placeat ē semp inore .
S emp inore tuo resonent pia uerba salutis .
R ex sapiens . popłm melius defendit abhoste ;
I nsipiens rector popłm disperderit om̄em .
R es magna qdem rei est sapientia iusto
I niuriasq; tuas infratre ulciscere noli
S emp auar⁹ amat mendacia . furta . rapinas .
S ufficiat rerū dederat ē q̄ ds̄ ipse .

Quid terren' homo pulus & tra supbit ·
P rincipiũ scelerum pdira supbia extat ;
S it tibi cura tuę tota uirtute salutis ·
U na dies quales fuerint ostendit amicos ·
P eccasti solus · ignoscere tu ẽ noli ·
Q d tacitũ cupias · tacito cõmitte sodali ;
I nuidiã nimio cultu uitare memento ·
I nuidię maculat famã mala pestis honestã ;
N il sine consilio facias · sic facta pbant ·
Q ui dño credit · seru& mandata salutis ;
S emp enim sapiens metuit sibi iudicis irã ;
I nstant facias sors quę ẽ tradit agenda ;
C ũ hoĩe iniusto noli manere frequent
H ec redit unda fluens · nrm nec temp' inannis ;
O mĩa finis edax deuastat gaudia mundi ;
Q ui pius & clemns · ẽ · dñs miserebit illi ;
I nfer nulla ten' benefactis mte querelas ·
I mppres numquã · dederis munuscula siqua ·
O mis pruct& pmũ mis uerba loquele ·
C orporis auxiliũ medico committe fideli ·
D ũ potis benefac caro tu semp amico ;
S ic nouus utq: nouum uinũ uetescit amicus ;
R eb: inaduersis numquã dimittis amicũ ;
S emp amicus amat · duratq: fidelis amicus ;
A lma dies noctẽ seqt · sic dona labopes ;
T empora dum uariant · animus sit semp honestus ·
S pecta q sedt · q q: immin& ante uideto ·
D um ẽ uita ug& · lacrimis mala crimina purges ·
N oli iterare scelus · lacrimis dũ diluis illud ·
L uxuriis animo noli seruire malignis ·
Q ui modica spnit · minuit maiora phoras ;

Tollitur ex numero sanctorum perfidus omnis.
Oderit insipiens sapientis uerba magistri.
Excitat irrisus fratres uerbosus amaros
Nil illo peius scelere qui gaudet iniquo.
Cui secreta quidem credas cautissime cerne.
Corripe peccantem noli et dimittere amicum.
Qui fratri ignoscit ignoscit christus et illi
Obserua sapiens sibi tempus more loquendi
Insipiens loquitur sine tempore uerbum.
Multiloquax animam meritis quoque denudat honestis
Gloria quippe deum dominumque est magna timere.
Radix sophie dominum de mente timere
Aurum flamma probat homines temptatio iustos.
Sperate in domino et ueniet miseratio uobis
Dilige quod cupias celi bona gaudia christum.
Felices faciet natos benedictio patris
Pauperis et miseri mentem ne adflixeris umquam
Diliget omnipotens sophiam semper amantem.
Ne citus in lingua fueris nec segnis in actu.
Non erit innocuus falsus per famina testis
Diuitias addit domini benedictio claras
Iam magnum reddas modico tu munus amico.
Semper amicus amat amor est pretiosior auro
Diues erit durae semper qui operatur in agro
Ocia qui sequitur ueniet ei semper egestas
Omnibus est opibus melior uir mente fidelis
Exsuperat numerus iustorum regna potentum
Ecce timens dominum uiuet felicibus annis
Expectat letus celestia gaudia iustus
Impius horrendas spectat pormine poenas
Corruit in praeceps populus rectore nefando

P reparat aeternam mitis clementia uitam.
Q ui bona sectat̃ p̃ma bene surgit mora.
M ultoꝝ pfert sapientis lingua salutẽ.
H ostib: inbello dominat̃ dextera fortis
S eruit & fortis (segnis) duro subfasce laboꝝ
L ingua placata sibi multos adq̃rit amicos.
P one tuis uerbis uectes serasq: loquelas
Q ui p̃cepta dei metuit inpace moratur
D iligit hic natũ uirga q̃ corripit illũ.
N am bona ppetuã tribuit doctrina salutẽ.

Incipiunt uersus bede dedie iudicii.

Inter florigeras fecundi cespitis herbas
Flamine uentoꝝ resonantib: undiq: ramis
Arboris umbrifere mest⁹ subtegmine solus
D ũ sedi subito planctu turbat̃ amaro
C armina p̃risti cecini hec lugubria mẽte.
U t pote cõmemorans scelerũ cõmissa meoꝝ
E t maculas uite. mortisq: inamabile tempus.
I udiciiq: diẽ horrendo examine magnũ.
P erpetuãq: reis districti iudicis iram.
E t genus humanũ discretis sedib: om̃e.
G audia scõꝝ nec ñ poenasq: maloꝝ.
H ec memorans mecũ tacito submurmure dixi,
N unc rogo ñc uene fontes apite calentes
D umq: ego percutiã pugnis rea pectora. t dum
M embra solo sternam meritosq: ciebo dolores.
U os p̃cor effusis lacrimis nonparcite statim.
S ed mestã salsis faciẽ pfundite guttis.
E t reserate nefas xp̃o cum uoce gementi,
N ec lateat quicquam culparũ cordis inantro.
O m̃ia q̃n luci uerbis reddant̃ apertis.

Pectoris & lingue carnis ł crimina seua.
Hec est sola salus animae & spes certa dolenti.
Vulnera cū lacrimis medico reserare superno.
Qui sol& allisos sanare & soluere uinctos;
Quassatos nec uult calamos ↄfringere dextra.
Hec lini tepidos undis extinguere fumos;
Homine exempla ł pendens dabat ĩcruce latro.
Peccati quantū ualeat confessio uera.
Qui fuit usq: crucē sceleratis impi⁹ actis.
Mortis in articulo sed uerba p̄eantia clamat.
Et solo meruit fidei sermone salutē.
Cū xp̄o & portas paradisi intrauit apertas.
Cur rogo mens tardas medico te pandere totā.
Vel cur lingua taces ueniē dū tēp⁹ habet.
Auribus omnipotens te nunc exaudit apertis.
Ille dies ueniet iudex dū uenerit orbis.
Debebis qua tu ratione reddere de te.
Suadeo p̄uenies lacrimis tū iudicis iram;
Quid tu in sorde iaces scelerū caro plena piaclis.
Cur tua n̄ purgas lacrimis peccata pfusis.
Et ł non oras placide fomenta medele.
Fletib: assiduis ē dū data grā flendi.
Penituisse iuuat ł nc & flere salubre est.
Aeternus fuerit placidus te uindice iudex.
Nec ds̄ etherius bis crimina uindicat ulli;
Cernere tu noli ueniē tibi tempora certa;
Quanta finalis maneant eulā tormenta memento.
Uel qui celsithron⁹ metuendus abarce polorum.
Adueniet iudex mercedem reddere cunctis.
Precurrent illū ł qualia signa repente.
Terra tremet montesq: ruent collesq: liquescent.

Et mare terribili confundet murmure mentes.
Tristius et celum tenebris obducitur atris.
Astra cadunt rutilo et titan tenebrescit in ortu.
Pallida nocturnam nec prestat luna lucernam.
De celo venient et signa minantia mortem.
Tunc superum subito veniet commota potestas.
Coetibus angelicis regem stipata supernum.
Ille sedens solio fulget sublimis in alto.
Ante illum rapimur collectis undique turmis.
Iudicium ut capiat gestorum quisque suorum.
Sis memor illius quis tum pavor ante tribunal.
Percutiet stupidis cunctorum corda querelis.
Dum simul innumeris regem comitata polorum.
Angelica advenient celestibus agmina turmis.
Atque omnis partum homines cogentur adesse.
Qui sunt qui fuerant fuerint vel quique futuri.
Cunctaque cunctorum cunctis archana patebunt.
Quod cor lingua manus tenebrosis gessit in antris.
Et quod nunc aliquem verecundans scire verebar.
Omnibus in patulo pariter tunc scire licebit.
Insuper implebitur flammis ultricibus aer.
Ignis ubique suis ruptis regnabit abenis.
Et quo nunc aer gremium difundit inane.
Ignea tunc sonitus diffundet flamma feroces.
Festinans scelerum sevas ulciscere causas.
Hec vindex ardor cuiquam tunc parcere curat.
Sordibus ablutus veniat nisi ab omnibus illuc.
Tunc tribus et populi ferient rea pectora pugnis.
Stabit utque simul timidus pauperque potensque.
Et miser et dives simili dicione timebunt.
Flumineus ignivomus miseros torquebit amaros.

Et uermes scelerum mordebunt intima cordis.
Nullus ibi meritis confidit iudice presens.
Singula sed nimius percurrit pectora terror.
Et stupet attonita simul impia turba timore.
Quid caro quid facies illa quid flebilis hora.
Que modo in uitiis misera seruire libidine gaudet.
Luxurie stimulis te agitabat acutis.
Ignea tu tantum cur non tormenta timebis.
Demonibus dudum fuerant que parta malignis.
Que superant sensus cunctorum et dicta uirorum.
Nec uox ulla ualet miseras edicere poenas.
Ignibus aeterne nigris loca plena gehenne.
Frigora mixta simul feruentibus algida flamis.
Nunc oculos flentes nimio ardore camini.
Nunc iterum nimio stridentes frigore dentes.
His miseris uicibus miseri uoluuntur in euum.
Obscuras inter picea caligine noctes.
Uox ibi nulla sonat nisi fletus ubique.
Non nisi tortorum facies ibi cernitur ulla.
Non sentitur ibi quicquam nisi frigora flamme.
Foetor et ingentem complet putredine nares.
Os quoque flammiuomo lugens implebitur igne.
Et uermes lacerant ignitis dentibus ossa.
Insuper et pectus curis torquetur amaris.
Cur caro luxurians sibimet sub tempore paruo
Atro perpetuas meruisset carcere poenas.
Lucis ubi miseris nulla scintilla relucet.
Nec pax ulla pietas immo spes nulla quietis
Flentibus adridet fugiunt solacia cuncta.
Auxilium nullus rebus prestabit amaris.
Letitie facies iam nulla uidebitur illic.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Sed dolor & gemitus stridor pauor & timor horrens.
Tedia tristitie trux indignatio languor.
Errantesq; animę flāmis incarcere ceco.
Noxia tunc huius cessabunt gaudia secli
Ebrietas. epule. risus. petulantia. iocus.
Dira cupido tenax luxus scelerata libido.
Somnus iners torporq; grauis desidia pigra.
Inlicita quęq; m̄ delectatio carnis.
Et ceco scelerum mergit uoragine mentē.
Tunc cecas merg& flāmis sine fine misellos.
O felix hominū sempq; (s. erit) insc̄la felix.
Qui illas effugiet poenarū pspe clades.
Cum scisq; simul letat̄ inomnia secla.
Coniunctus xp̄o celestia regna tenebit
Nox ubi nulla rapit splendorē lucis amoenę.
Non dolor aut gemitus uenit & nec fessa senectus.
Non sitis esuries somn9 & n̄ labor ullus.
Non febres morbi clades n̄ frigora flamę.
Tedia tristitie cura tormenta ruine.
Flumina nimbi hiemps tonitrus nix grando pcelle.
Angor paupertas meror mors casus egestas.
Sed pax & pietas bonitas opulentie regnū.
Gaudia letitie uirt9 lux uita perhennis.
Gloria laus reges honor & concordia dulcis.
Insup omē bonū cunctis dn̄s ipse ministrat.
Semp adest p̄sens cunctos fou& impl& honorat.
Glorificat seruat ueneratur diligit ornat.
Colligit altithrona letos in sede polorum.
Premia ppetuis tradens celestia donis.
Angelicas int̄ turmas scāsq; cohortes.
Uatidicis cunctis patriarchis atq; pphetis.

Int aptias animus letantib: artes.
Atq: int roseis splendentia castra triumphis.
Candida uirgineo simul int & agmina flore.
Que trahit alma di genitrix pia uirgo maria.
Perbenedicta patris fulgentia regna paratu.
Int & ecclē scōs natosq: patrisq:
Inter ætheriū celesti pace senatū.
Quid ḡ q̄d durū seclo censet̄ iniusto.
Utq: illas int liceat habitare cohortes.
Sedib: & supu semp gaudere beatis.
Ac dnm benedicere secla p omia xpm.

Nil herebo melius celo sic peius habetur.
Uilius atq potius quā q̄ p̄ao caret est quid.
Bis trauiculum plumbum numerat trutinando.
Ter se se cedit prope peiori meliusq:
Plus honeris hoc est quod iam minus aggrauat orcam
Littera que mutata saporē mutat acerbum. t A. MEL
Que sensum uertit monosillaba grāmata seruans. OS
Uel que pars urbem dissillaba uersa patrabit. AMOR
Nemo supinum non amat omips: nec amantes. NEMO · OMEN
Quid dat hac illacq: meanti pabula panis. SEGES
Gramma pedem sine sanguine quod tollit copulatū
Que res sola est recta sodalib: uncis. ·I·
Littera queq: culum facit ut uideat uelut oculus. ·O·
Si bonus amittit caput admittens onus artat. Uel aliť.
Peruersus bonus ē leuitati si caput absit.
Quid capite & cauda sicca meat inmare natans.
Tres proles nantes iuncte genuere sorores.
Rursus easdem he matrē post pepererunt.
Manducasse nocent somno. prosunt bene mensa;

Cornigeratam catapulta uolantem iacere auem appetit que minime posset attingere si ipsa catapulta suis pennis subleuaret ante.

Uidi in celo cornutam petisse uolantem.
Quam minimum peteret si non hanc ipse iuuaret.
Quid iugiter cedit cum fuerit omen habebit
Quid quanto crescit magis curtior extat.
Quis nolens hospes maris illustrat tenebrosa
A nullo pastus pascit populum numerosum
Unus arte hominis perit et non fauce ualebit.
Una namque die numquam consumptus abibit.
Tres gemini repunt stimulati marmore pellis.
Hac illacque uias geminas monstrant uagitando.
Atque docent muti fantes cecique uidentes
Sepe mouente se fallunt quod id haud ibi mandant
Ac se sepe etiam falluntur torta colendo
Certum concito sic qui nouit condere uersus.
Nullo crimine commaculatos ordine gratos
Sensu denique confertos et cursibus aptos.
Laudis munera dat dictanti scansio lucens
Uirgilianus hic dicetur maxime uates
Ingeniosis ars hec paret nescia mismet.
Experientis sensum exercet sepius ipsam.
Doctiloquorum nam socium dat doctificando
Istos texuit Ouuoldus qui est nescius artis.
Tantum nomine cognoscit hanc nescius actu
Obhoc certiuus omnipotentem deprecor orans.
Idem quatinus haud omittat criminis ergo
Perpetuali infaustum subdi segnitiei
Mentem tangere si dignetur pneumate sancto
Prudens ut poto prudens dicar nomine statim
Concopulari nec non doctis qui uero post hinc
Lectos cernere qui dignaris corrige uersus.
Radens noxia uatis delens crimina noxe.   Diuisio scansio

Restituentur perpetualia premia facto.
Vatis gloria status rectori maxima digne. Gloria poete dabitur
Versa vertice iosum scandens per lege susum.

Terrigene bene nunc laudent ut condecet almum
Vocibus excelsis sic sibi perplacitis.
Celigenam patre de celo for gaudia mundi
Debita soluentes que pia perficiat.
Omnips habet hic nomen hoc fungitur actu.
Viribus eternis est iugis altithronus
Verbotenus fore sunt que fecit robore grandi
Omnia subsistunt ut regit omnipatrans.

Scilicet quo plus & diligentius a deo regitur eo melius & prosperius subsistit.

Parce domine digna narranti. indigna licet palam peccanti.
pio affectu incumbit cui. conspectus timor ac tremor tui.
Amica aue. habilis bonus. bipes fidenter. funde te tuus.
tuguri ante. mis hic ingressus. rubisca rara. est in aduentus.
Bifax oales. anim abheri. nudiusque tertius mei.
modo quid quoquo. tam uim aduerta. qua tas nedula normam ingenii.
Cantricem ergo. cantus ignaram poeque tissam. poemate tostam.
antris musarum. passim priuatam. paupem pter fonen stridulam.
Dictatricem quin immo communis. scurilem nexam. uinclo amoris.
peacem esus. eque ardoris. pettoricem necessitudinis.
Elabioz. aliud atque aliud soni. superficie. fantem ut loquar. tua
cum pace. sum te tom ptus. imo pectore
Ferage mihi minima ples. tu te tinnica. totam mortales.
ciens solaris. prope cis fores. epotizantes solitas sistres.
Garrulam pro piculam pinsam. brachen uibrante antro linnam.
michinis binis. foris fumosam. seruisque spissis intus. cum gilbam.
hiulusque forceps. sio ura cegit. hiulcumque decaladum hiscit.
Anhele fotris. meatus currit. megalus morsus. quo uelit nolit,
Iaris sauris. tam pectinatis. edenis duis. auriculatis. hiruphin
panta. ros rubra ualuis. crustu septenis. equiperatis.,

Kastis ambobus. ceu bellico. nigrioribus. spectu coruino. uacinensi.
seu abiectaco. auris utero. neu nigerrimo.
Licet ambrai. absque taltonium. superciliorum. equedecorum.
Illum glebanis. ferunt obtalmum. usine tam ferunt auum.
Mundi ceu fatour. carsum roseum. olim gnostici. giboniferum.
Inter fistule. uelut timpanum. plectrum bucinum. mouens modulum.
Nedulos quibus. humeros utere. hinc inde eque. gnunte tam scanne.
plumaria. tegora qua coste. imisque durgunt. tolte pennule.
O trinum unum. inenarrabile. oque dominum in uestigabilem.
O artificem. inscrutabilem. amica tuta. tui factorem.
Puri nitonis nutu cum tota. tas iugulum. utum peram.
Beccaque pigen. dorso plica. & anficuruo. inuersum uersa.
Quadros bis bina. tot podon pansas. filis fidibus. acubus equas.
limatis recta. erasis strictas. dactulos ergla. aduncis trophas.
Rubisca rata redi demane. leta cum peblo. pulpitum pete.
tropicos cantus. incripta cane. minus histrio. musidiane.
Sedata cuncta. numquam laboras. eges uigilas. nes nas nauigas.
molas colligis. metis seminas. cessa ne leues. questus uoculas.
Tuus monarchus. phas it fatur. olimbrianus. totum rimatur.
molosi rerum. res dominatur. bellique uigil cloca solatur.
Uiam mecalbo. sen nia sec at. porcelanusque legens exultat.
canellus nimphus. iussa ministrat. stabilis esto. nil te dispdat.
Xpisti toi ihu to theon. pateronon einon. kai to theon.
kikhes katholes. sarcos soteron. pneuma agion. pantecrat
Ymniste pantes. trinon tonechnon. geon thalasson. monon
upanon. pragmanon. kai ton inferon. ymniste ionds.
Zain possia. en bona ualde. panta fecisti. istas eonon
me quoque arte. heros phennis. poli inarte. misero
mihi domine parte.

Adelphus adelpha. meter alle philus. hius tig
dedrontte tonalte.

Inches 1 2
cm 1 2 3 4 5

uidemus omīs scos moriendo
Blemomem agialon nicate dodrantib: sic mundi uita huius.
rogemus ēsiliū
Calexomen dnm ut det bule suum nobisq: auxilium.
doce rabbi libro sagacit
Diadoxon sapissure toto biblion acute ñ debes reticere.
coronā ꝑpulchrā dimittam malū
Equinomicū opensū habem ap dm si autumeamus audum.
cecidit
Fallax ē uita mundi decidit ut flos ꝑmanet regnum di.
ho fac bonū uiui sanguinū adiutus
Gibron prason agathon deuita artemathon ut sis fret ision.
gade malo inxpi lege possessor icelo ī paradiso
Hipagie de audo. abita inchirimonio ut sis heres inpapho.
popti
Indixim ē di qui semp seruiens ei & erit insceptro poli.
amator mundi nouissimo
Kalextratus mansie imartimo tepore deficit ut uiole.
īfernus diabolī
Lamath lemna adu ubi amarthus amentu dusini iactant ī luctu.
ebrietas occido animam rera corpus ꝑspiciamus
Metex tetex adbechen postquā transit integen soma aparisomen.
surdus ho cecus
Hotologicus ē gibra & obtalmus ut talpha ñ agens di mandata.
ds dns pater christians tentatiōa
Olla toma abia glableos manchoreta bellantes defendit pelta
amice age paradisi habitator
Pile peson opa quando fuerint placita ut sis lesie incola
Quirius apemon anamiasu appollit agion citu sison mehotheusinu
Raxas ē ciromerus agonitheta frenumus q sine labe fit iustus.
Sarx ē nra alitur cales postea agit malis luib: moritur.
Tamaxo inmente mea minus idon intera hoiem sine peccata
Yontue ꝑtenamonium asarū nitentē adbanū agabax & amū secū.
Xenodochiū presules breuen integen habentes acarbā anxiā agentes.
&abia ꝑtlon suscepit ebarachron predeptione antrophon.

alpha beta gāma delta e epsima zeta eta theta iota kappa
Α Β Γ Δ Ε S Ζ Η Θ Ι Κ
lapda mi ni xi o phi cophe ro sima tau y fi chi psi
Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ϙ Ρ C Τ Υ Φ Χ Ψ
otomega enneacose psile ae au ei eu oi ou
Ω ϡ ·Ν· ΑΙ· ΑΥ· ΕΙ· ΕΥ· ΟΙ· ΟΥ.

Ds in adiutoriū meū intende dne ad adiuuandū me festina
O theos istin boythian mu pros kis kyrrie isto boythise mi spefso.
Dne labia mea apies & os meū adnuntiabit laudē tuā
Kyrrie tachili mu anixis. kis tos toma mu anangelli tinenesin su.
ego dixi dne miserere mei sana animā meā quia peccaui tibi
Egoipa kirrie eleison me. iase ampsi khiffu oti imarton sy.
miserere mei ds scdm magnā misericordiā tuā
Eleison me otheos catato mega eleos su.
exsurge dne adiuua nos & liba nos ꝑpt nom tuū
Anastichi kyrrie boithi imin ke litrose imas enekentu onomatusu.

A

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

aduictoriū nr̄m in noie dn̄i qui fecit celū & trām
I boethia ymon enonomati kyrriu. tu py isantostos uranon keangin.
Sit nom̄ dn̄i benedictū exhoc hunc & usq: in
I gitota onoma kyrriu eulogimenon apotu min ke eos tu
sclm
eonos a min.,
Pat̄ nr̄ qui es icelis scifi cet̄ nom̄ tuū Adueniat
Patir imon oen tis uranis agiastito to onoma su. Eltheto
regnū tuū fiat uoluntas tua sicut icelo & itra
iuassilia su. Genitchito tothelima su osen urano ke epitis-
panē nr̄m cotidianū da nob hodie & dimitte
-gis. Ton arton ton epiusion dos imin simeron. Ke afes
nob debita nr̄a sic & nos dimittim̄ debitorib:
iminta ofelimata imon os ke imis afiomentis ofiletes
nr̄is & ne nos in temptatione Sed lib nos a
imon. Ke mi imas is pirasmon. Alla rise imai apotu
malo
poniru. A M I N..—

Sc̄e pater summa celi qui sedis in aula
Sc̄ificet̄ honore tuum uenerabile nomen.
E mundans neuis seruorū corda tuorum.
N obis adueniat regnū tua magna potestas.
Q uondam qui tenuit regimen nunc hoste repulso.
F ilius ut regnet semp p tempora pacis.
I necelis uelut colit̄ tua cara uoluntas
S ic dignos faciant fructus tibi corpora nr̄a
I mpleat & sc̄s nr̄i precordia flatus.
P aupib: potū nobis panemq: ministra.
S emp ut esuriem supes estusq: laborem
A tq: tuos pascat panis uictoribus aptus.
T e genitor petimus dimittas crimina nr̄a.
F r̄ibus ut culpe ueniam poscentib: ante
U iscere pfecto pacis indulsimus alme.
N onque sinas seruos uinci pat̄ hoste maligno
O lim qui primo plaustum detrusit abeden.
E ripe sed genitor agnos defaucib: hostis
U t possint dn̄o semp seruire supno.
Q d petimus fiat xp̄o fiatq: uolente.,
O genitor nr̄i. celi qui in sede moraris!
R ite tuum in nob nomen rogo sanctificet̄.,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Adueniatque tuum iam sceptrum hoste repulso.
Uendicet et sibi nos seruos conseruet in aeuum.
Inque polo tua ceu persistit sancta uoluntas.
Sic maneat clemens in terris munere claro.
Qui panis uitae es pascens doctrina fideles.
Quo semper panem tribuas poscamus in orbe.
Et parcens nobis uitiorum debita laxa.
Sicut et is qui in nos peccant dimittimus ipsi.
Et saeua ne nos fallat temptatio torui.
37 Sed cunctis uitae fidentes eripe noxis. AMEN

Doxa enipsistis theo. ke epis gis yrini enantropis eudochia. Enumense eulogumense pros kinumense doxologumense eucharis tu mensi diatin megalinsu doxan. Kyrrie basileu epuranie the epatir panto craton. kyrrie ye monogeni isu xpe. ke agion pneuma kyrrie o theos o amnos tu theu oios tu patros. O erantis amartian tu cosmu eleison imas. O erantis amartian tu cosmu pros dexe tin deisini mon. O catimenos en dexian tu patros eleison imas. O tis simonas agios. si monos kirrios. simonos ipsistos. ysos cristos. sin agios pneumatin. is doxan theu patros amin.

credo in unum deum patrem
Pisteugo isenan theon patiran
omnipotentem factorem celi et terre uisibilium
panto cratoran pytin uranu ke gis oraton te
omnium et inuisibilium et in unum dominum iesum cristum
panton ke aoraton keis ena kyrrion ison christan
filium dei unigenitum et ex patre
ton ion tu theu ton mono genin. ton ektu patros
natum ante omnia secula deum de deo
genethenta propanton ton eonon theon ek theu
lumen de lumine deum uerum de deo uero
fos ek fotos theon althinon ek theu althinu
genitum non factum consubstantialem patri per quem
genethenta upyrthenta omo usion to patri di ua
omnia facta sunt qui propter nos homines et propter
panta egeneto ton dimastus anthropos ke dia tin
nostram salutem descendit de celis et
imeteran soirian katelthonta ekton uranon kes
incarnatus est de spiritu sancto et maria uir-
sarchothenta ek pneumatos agio ke marias tis par-
gine et homo factus est crucifixus etiam
thenu keen antropis anta staurothenta te,

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

pro nob sub pontio pilato passus & sepultus e & resur
ẏperimon. epi pontiu pilatu kepatonta keta fenta keanas
rexit tertia die sedm scripturas & ascendit in
tanta tirti ẏmera katatas grafas keanelthonta istus
celū sedit ad dexteram prīs & iteru
uranus ke kate zomenon en doxian tu patros kepalin
uenturus e cū glā iudicare uiuos & mortuos cui regni
erchomenon meta doxis krine zontas kenecrus uus basilias
n erit finis & in spm scm dnm & ui
ukesteelos ke is topneumaton agion. to kyrrion kezo
uificante qui ex pre filio q: pcedit qui cū pre
opion to ektu patros keio ek poreugomenon ton sin patri
& filio simul adoratur & conglorificatur qui locu
kero sinpros kynumenon kesin sindoxa zomeno to
tus e p prophetas & una scam katholicam
lalisan diaton prophiton isinian agian katholikyn
& aptl cam ecclam confiteor unū baptisma in re
ke apostolicin ecclisian. Omo logo en baptisma isa
missione peccator & expecto resurrectionē mortuor &
phesin amartion. Pros doko anastasin necron ke
uitam futuri sclī amen
zoinetumellontos eonos. A M I N.

Confiteor dnm nunc patrē cunctipotentem.
C eli ac telluris plasmatoremq: benignum.
& ihm xpm ipsius, natum inmaculatum.
Q ui de scō e conceptus spiramine solus.
N atusq: ex maria fecunda uirgine sacra
P assus sub ponti pilato pside dura.
A ffixusq: cruci. carne e defunctus amoena
E t positum corpus sacro tectū est monumento.
S pς atq: suus umbras descendit adimas
E ripiens plures animas incarcere clausas
A c terna surgens remeante die intemeratus.
T ota sui ppriu post inmortalia plectens.
C orporis electa cōpleuit uiscera sci.
A scendensq: polos repetens tunc regnabeati.
C onsedit patris indextra sede supna
A rbiter inde quidem remeans discernere cunctos.
U iuentes & defunctos iam carne solutos.
A duenite horrens inmaiestate refulgens.
I nscōmq: patris ego flamen credo perhenne.
A tq: dei templum diuino crisinate fultum.

Et similes quod cunctis adest communio scis
Ex tumulisque die cuncti surgemus in una.
Tunc pellens reprobos in tartara Christus iniquos.
Iustis aeterne praestabit premia uite. AMEN.

538 Dic duo que faciunt pronomina nomina cunctis
Omnia dic que sunt uerbi que sillaba signet.
Quid mininga cimus crassis quid sterea colis
Quid ris quidue farinx nistis quid glossa geosis
Quid flebs hota nefron cistis thessis anachosis
Quid trix derma pisis neutis hacmen dilipontia
Auxetis gemoni tacui satiex cacohesis
Ipsa quidem sed non eadem que te ipsa nec ipsa
Si non exposueris indonatus abibis.

Mininga est membranum quo cerebrum continetur. Cimus est humor sanguinis uel flegma uel colera uel rubea uel nigra. Crassis est temperantia que constat calido sicco humido. Sterea est pars intraneorum omnigena. Colis est fel unde et colera. Ris est nares odorum omnium susceptores. Farinx est gula per quam spiramus et aerem ducimus et uocem emittimus. Nistis est ieiunum intestinum neruosum triplex in sinistra parte positum in quem multe currunt uene per quas maxima pars suci emanat. Ieiunum autem dicitur quia numquam quid stercoris in se continet sed semper ad inferiora dimittat. Glossa est lingua neruosa atque carnosa. Geosis est gustus in lingua ministratus. Flebs est uena sanguinis uasculum. Hotas est auris neruosa et cartilaginosa uocum et sonorum receptaculum. Nefron est renes per quos aquosa pars sanguinis colatur et ad uesicam fertur. Cistis est uesica in qua humor colligitur et purgamen egeritur. Tessis est habitudo corporis. Anacosis est adductus sanguinis in uenis. Trix est capilli uel pili. Derma est pellis uel cutis. Pisis est cibi et potus digestio. Neutis est puerulus. Hacmen est etas iuuenilis. Biliponta est cotidiana uel terciana uel quartana. Auxetis est incrementum corporis longitudine et latitudine constans. Gemoni est anime principatus in toto corpore regnans. Tacui est auditus

ex spu sic colore consistens. Satrex dr caro. e enim sanguinis coagulatio.
Cachoesis ÷ egritudo magna & pessima cū fantasia. Ipsa ÷ auis foetux.
Flegmon apoplexis reuma litargia spasmus
Conza idrofobos stranguria satiriasis.
Tisis emathoicus nefresis cacexia brancus.
Tetanus epaticus nictalmus atrophia ligmus.
Angina idrolion id gundis pelagra sciros
Scurria sintexis scotomia scara scanosis.
Scleroma stipion siringia serpitiones
Parotidas stea tema tromus narcodia pota.
Squibula bisane abomaton adina anaprosis
Algima bolimus agripnia tricocinare.

[marginal note:] Ysp sup te dom laudam

Te nunc laudamus dnm te corde fatemur
Te eternum patrem tellus ueneratur & omnis
Te chorus angelicus teq; omnis methre potestas.
Vocib; ymnisonis atq; incessantib; orant.
Te cherubin laudant seraphim te necne resultant.
& tibi proclamant. scs sup omnia scs.
Scs in excelsis. sabaoth dnsq; deusq;.
Maiestate tua celi terreq; replentur.
Cetus apostolicus te glorificandus adorat.
Te numerus uatum laudabilis ore canoro.
Martirū & insignis te exercitus undiq; laudat.
Aecclesiaq; fides totū diffusa per orbem.
Te solum dnm te corde fatetur & ore.
Patrē mirande maiestatisq; tremende.
Atq; tibi natum simili in deitate colendū.
Paraclitūq; sacrū pari dicione uerendū.
Tu rex oregū regnans & gla xpe.
Tu patris existens ante omnia scta natus.
Tu suscepturus hominē genus ad redimendum.

V irginis innupte thalamū dignat͛ adisti.
T u in nece deuicta reserasti regna polorum
T u patris ad dextram residens in luce p̄hennis
T u iudex secli quoq: crederis ee futurus ·/·
Q uesumus ergo tuis famulis sucurre misellis.
S anguine quos ꝓprio ꝑ̄ (?) xp̄e beasti.
C umq: tuis scīs fac nos sine fine beari.
S aluum fac populumq: tuū ds̄ alme redemptor
E t benedic illi sit ut in celestib: heres
H uncq: regens extolle pius sup̄ ethra ꝑeuum.
P er singlos te xp̄e dies benedicimus om̄s
L audam͛ nom̄q: tuū ꝑ secla secli.
I sta nos dignare die sine labe tueri.
E t nri miserere ds̄ miserescito nri.
S it tua te petimus clementia xp̄e sup̄ nos
C orde pio cuncti sic̄ sꝑauimus in te.
I n te sꝑam͛ non confundamur in euum
G la sit soli ⁊ semp̄ in omnia secla.
O mnipotentē semp̄ adorant & benedicunt om̄e ꝑeuum.
Astra polorum cuncta choriq: solq: sororq: lumina celi
S ic quoq: limphe queq: sup̄ne ros pluuieq: sp̄s omnis
I gnis et estas cauma geluq: frigus & ardor atq: pruina.
N ix glaciesq: noxq: diesq: lux tenebreq: fulgura nubes
A rida montes germina colles flumina fontes pontus & unde
Q uā uiua que uehit equor que uehit ether terra que nutrit.
C uncta hominum gens israhel ipsi coliq: seruuli quiq:
S ci humilesq: corde benigno tresq: pusilli ex sup̄antes.
R ite caminū ignei flāmas iussa tiranni temp̄nere prompti.
140 INCIPIT BIBLIOTHECA . MAGNIFICA DE SAPIENTIA.
M e sine matre pat͛ genuit pariente puellam.
Sed genito p̄le n̄ erat ille prior.

Inches 1 2
cm 1 2 3 4 5
Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Virgine uirgo forem quamquā de ppete perpes
Non mihi abest ullo coniuge matris honor.
Sunt mihi nā tne patrio sine semine natę
Sed mea uirginitas semꝑ meua manet
Tertia mihi ÷ species oculi tot fronte subuna
Ubera tot niueo pectora sacra tument
Totq: meo latices turgent deuentre manantes
Loca sophistarum ꝑquib: quis nitet De phisica.
Innuba me genuit genetrix decoiuge nullo
Dū sit p̄ris ÷ mihi matris honor
Mat̄ enim constat mea p̄ris origine sola
Ast ego desola sum genitrice sata
Sed quāquā genetrix mea uirgo ꝑmnit̄ inflet
Femineae sobolis pignora trina tulit
Sunt mihi bis binę species tot lumina lucent
Pignora tot genui uirgo sedipsa manens
Inq: meo turgent niueo tot pectore mamme
Tot q̄b: aetno fonte fluenta manant. De arithmetica
Me talem genuit pario sine semine mat̄
Sed mihi ē ꝑpria ples meua manens
Sunt mihi germane genite deuirgine trinę
Que sine me nequeunt numina habere sua
Bina patet species duplici subfronte tot ora
Ubera tot niueo pectore sacra tument.
Una mihi species hilaris ut lumina trino.
Alt̄a sic triplici munere lucis ouat. De geometrica
Sunt mihi tres mire species sunt lumina sena.
Quelibet ut species lumina bina ferat
Unus eoꝝ oculus uigilans incelsa tuet̄
Rite suum uisum alt̄ adima p̄mit
Tertius ante uidet quartus sed retro retorquet.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Q uintum sextumq; dextra sinistra tenent

M etioras radio celum pilagumq; solumq;

T erra tamen tribuit nom̄ meua mihi. De musica.

V ox mea non sonuit penit⁹ non atq; sonabit.

Nulla corona tamen uex sine me resonat.

S unt mihi tres mire species sunt lumina trina.

U bera tot niueo pectore sacra tument.

M e sine dulce nihil tubicen citharista poeta

C langore fidib; carmine ferre queunt.

N escio quid sunt resonant quid carmina uatum

Q uippe mihi nullus sensus inēē potest. De astronomia.

I nt̄ris mihi grata domus sed pascor olimpo.

Tot mihi sunt oculi q̄ polus astra uehit.

A st mea sceptra manent sedudū tempora uoluitant.

D umq; suas moueant lux tenebreq; uices.

I pse sed extinguar mea gloria cuncta pibit.

L uxerit eterne dū sine nocte dies. De ethica.

S unt mihi germane genitę de uirgine binę.

Una secta meo ÷ alt̄a honore prior.

U na creaturas ego ritus t̄tia linguas.

O rdinat in species diuidit atq; suas.

P rima secta tacent loquit̄ sed t̄tia sola

P ronob & enim sunt sibi uerba data

S unt mihi bis binæ species bis lumina bina

ignora tot genui uirgo sed ipsa manens. De IIII uirtutibus.

S unt mihi germane patrio sine semine terne

Nā genetrix nr̄a uirgo peua manet

qb; unā modos humanis morib; optat

e plus quisq; petat quā sibi sorte dat̄

lt̄a prudentū defendit ab hoste catuas.

nsidie cunctę cui sine nube patent.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Tertia xpicolis uires largit enormes
Cuncta quib: facile ferre pida queant
Quarta tenens geminā lancem moderaminis equi
Sedib: insūmis iudicat ante dm̄.
Illa nuens iustis celestia scandere regna
Impat iniustis dras adire domos.

De logica.

Est mihi sola parens. gemine sine patre sorores.
Quarū noticia me peritte ptt
Tres mihi sunt species fulgent tot fronte sub una
Lumina tot genui pignora uirgo manens.
Impio quox cuncte pscta linguae
Expediunt uitam. quae sine labe nitent.

De grāmatica.

Litt̄a distribuit mihi nom̄ greca phenne
Nescio sed quid sit litt̄a quidue potest
Grāmate cuncte mee ditioni & singula uerba
Subdita sed nota grāmata nulla mihi.

De rethorica.

Ast mihi tradiderat nom̄ fecunda loquela.
Singula despiciens plurima uerba fero
Me ueneranda phalanx reueret meua rethor
Dum sine me nequeunt que referenda loqui.

De dialectica.

Sunt mihi germane genite de uirgine bine.
Nominib: quarū sacra sophia uiget
Grāmatib: cunctis uariauerat una figuras.
Altra dicendi ferre ptra modos.
Ast ego mente solers breuit discrimina rerum
Segrego quā nulla fallere mda queunt.
Ome silogismis dubium manifesto repas
Quippe sophistarū mens in grata domus.
Sed mihi dū pauci pstant habitacula digna
Mens sine me dubia multa relinquit inops ; ; ; 9e

ut uult potionem solutionis accipere. hoc modo id faciat. Una die antequam
eam accipiat. hora tertia cibos quam solubiliores poterit sumat. non ad satietatem tamen.
atque ea die amplius ne comedat. Bibere autem si uoluerit non prohibeatur. Sequenti
uero die. potionem in aurora percipiat. cum aqua calida. tritam sic piperatam spissam. aut in
pilulas. aut cum laganis. id est. nebulis. Ipsa uero die nec manducet nec dormiat. usque
solutio terminetur. Postquam uero terminata fuerit. manducet. bibat. dormiat. et a frigore
caueat. et tertia die post acceptam potionem. accipiat reconciliationem adrianum maioris.
aut egie grece. aut tiriace. Quarta autem die balneetur. Sexta uero sanguine minu-
atur. et usque ad decimam diem digestibilibus cibis utatur. et potionem custodiat. nec in equum
ascendat. enim tempore siue in die siue in nocte. si
necessitas compellit. fleotomum adhibendum est. Tamen precipuo tempore ab viii kal. april. usque
in viii kal. iunii. tunc est utilitas detrahendi sanguinem. quia tunc habet augmentum sanguinis.
Sed prea obseruanda est qualitas temporum et cursus lune. hoc est. v. x. xv. xxv. xxx. In his autem
diebus non oportet fleotomum adhiberi. neque inponi. Quia in istis diebus quos medici egyptiaci
uocant. hoc facere non oportet. et sic medici affirmant. quod infinitus numerus hominum
propter hanc neglegentiam non obseruantes temporum qualitates et cursum lune. mortui sunt. Nam tantum
super omnia obseruandum est. ut a. xv. kal. aug. usque in nonas septembris. quos dies caniculares
uocant. pro stella que caniculares uocatur. nec fleotomum. neque potionem absoluendum
homo debet habere in studium. quia omnes humores mixti sunt. Tamen si necesse fuerit. ut
aliud fieri non possit. nisi ut aperiatur uena. et uix aliquantulum sanguinis euaporetur. De
reliquo ullo modo hoc facere oportet. Et potius maiorum temporum. ab viii kal. octob. usque
in viii kal. decembris. utile est purgationem. eo quod per hieme aut per estate corpus
in flegma et colera crescat. Utile est ab viii kal. octobris. usque in viii kal.
decembris. purgationes fieri. sanguinis detractione. per scarificationes tres. quia tunc
omnes humores separati. et flegma pessima. et melancolicus humor noxius pessimus.
ne inuetrascat deponendus. Tunc illo anno securus eris. solummodo tantum. ut obser-
uatio sit cibi uel potus. Ergo ab viii kal. ian. usque in viii kal. april. utendum est calidis
et optimis cibis. nec uino indulgendum. nec penitus abstinendum. Ab viii kal.
april. usque in iiii id. mai. utendum est bene olentibus cibis. sed acrioribus. et labore
corpus exercendum. A die iiii kal. mai. usque in viii kal. iul. utendum dulcibus

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

cib· corp exercendū· Ab viii kł iulii usq; ī vii kł octb· utendū ē· frigid· dulcib; &
bene olentib;· parū laborandū· ⁊ xii· dieb; pmis uenerio usu obseruantissime
abstinendū· A vi· kł octbr· usq; ī ·v· id nouēbr· utendū acidis· acrib; qb;cūq; escis·
minime laborandū· A die ·vi· id nouē usq; ī viii kł ian· utendū lenib; cib·
uino indulgere· tam parū bibe· Hec ut dixi obseruans· ī columitate uite
spacia curres· nec ulla indulgeb expectatione medicoꝝ· s; obseruationes
s̄ tēpris obseruande· ⁊ cursus lune· i· xv· xxv· xxx· In his dieb; ñ oportet
fleotom̄ accipe· Isti s̄ dies caniculares· q̊s q̇mones uocam̄· ⁊ affirmant
multi medici· qd p hec infinit̊ numer̊ hominū mortuus ēe credat̄· Nā
supdicta obseruandū ē· a xii· kł aug· usq; non̄ septb· q̇ dies caniculares
dicunt̄· fleotom̄ nec pociones absoluendū ministrab· q̇a tc̄ os humores
mixti s̄· ñ tantū ict̊ aut pcussura sanguinis euenerit· ut alit̄ ñ possit
fieri· nisi ut apiat̄ uena· ut uastatio ⁊ iniq̇tas sanguinis euaporet· Tc̄ ñ
expectab diē· nec tēp· nec horā· s; cū cautela apies uenā· ita ut ñ lasset̄
egrot̊ ⁊ piculū mortis sustineat. ·ait Galien· In hu-
mano corpore que signa mortifera appareñt· frons rubet· supcilia
declinant̄· o ls sinister minuit̄· nasi summitas albicat· mentū cadit·
pulsus ante currit· pedes frigescunt· vent̄ defluit· Iuuenis uigilans·
Senex dormiens· Urina nigra mane pessima ē· Urina pura ⁊ nebulosa
pxima morte significat· Urina rubra si habuerit fecē ñ pilitabit̄· Urina
mane alba p̊ prandiū rursus candida optima ē·
[O]nseruatio fleotomie ⁊ dierū canicular· bonū ē p singulos mēses hab[ere]
studiū· Mense apł· bonū ē uenā medianā icide· ppt toracē ⁊ pul[monem]
causas q tc̄ augmentant̄· pocionē accipe· carn̄ recētes comede· a radic[ibus]
abstinend· q tc̄ scabies ⁊ prurigines emittunt· Mēse maio· calid bib[ere]
calid utat̄· capt purget· q̇; calida sunt sup ponat· Nullū cap· n[on]
pect̊ manducet· aq̇m ieiun̊ ñ bibat· q̇a tos uenenos ⁊ malū ē· Ven[am]
epaticā icide· solucion̄ accipe· cū cataplasma ī capite· oclos ēbido[s]
sanare· pruriginē mundare· urinā curare· holera frigida ⁊ agr[...]
comede· absintii ⁊ feniculi sem· iii· d· ⁊ anteq exeat ·vii· mēse uino
mane ieiun̊ aq̇m bibe· pusca usita· lactucas manduca· acetū bib[e]

saluiā bibe· dieb: ix· ⁊ anteq̄ exeat· xii· m̄se iul· i die uenis· sanguinē n̄ minuas·
potion̄ ipso m̄se n̄ accipias· flores apii ⁊ iuus bibe p̄d· xiii· ⁊ anteq̄ exeat p̄d· x·
m̄se aug· maluas ⁊ caulas noli comedere· q̄ amarescunt ⁊ colerā nutriunt·
Agramē comede ⁊ medū ⁊ ceruisā bibe· paleiū bibe p̄d· x· ⁊ anteq̄ exeat d̄· ii·
m̄se septb· uenā lateranā icide· ppt̄ pleuresin· om̄a que uis accipe· q̄a om̄s
esce eo tp̄r ɔfecte s̄· ieiun̄ panē i lacte comede· Costo ⁊ gariofile ute· ppt̄
sanguinē idulcandū· cauculū tepand̄· pulmonē curandū· qd̄ facies d̄· iii· &
anteq̄ exeat trib; dieb:· m̄se octb· radix ⁊ musto usita· q̄a corpora sanat· &
solution̄ fac· Gariofile· pip· ⁊ sauinā bibe p̄d· iii· ⁊ anteq̄ exeat· vi· m̄se noū·
uenā cephalicā icide· ppt̄ capitis uitia· ⁊ infusion̄ oculor· Bonū ē uenas
parū icide· garsis cutē apire· uentosas apponere· q̄ os humores eo tp̄r s̄parate·
Balneū n̄ itres· q̄ sanguinē coagulat· hec facies d̄· x· ⁊ anteq̄ exeat· iii· m̄se
ian̄· nullū penit̄ sanguinē minuas· nec potion̄ accipias· Electuariū· ɔingib·
& reupot accipe· ⁊ ciatū uini uini ieiun̄ bibe· m̄se febr· de pollice uenā icide·
q̄ et̄ tra febricitat· ⁊ oīa que i eas· Oximel accipe· qd̄ ad colera deducenda
iuuat· Purga uentrē ex diagridis· sed anteq̄ bibas· i asso balneū itra· ⁊ cata
plasma i capite habeas· hoc melocolicū humorē habundant̄ expellit· causa
i capite circū soluit· Nā ex humor nascit̄ caligo· Vesica curat ⁊ renes·
cibos bene accipe fac· ⁊ bene digerere· i omib: aptissimū ē· h̄ facies d̄· iii·
⁊ anteq̄ exeat· i· m̄se mr̄· dulce bib· usitet agramē coctū· ⁊ radicē confectū
manducet· asso balneo usitet· sanguinē n̄ minuat· solution̄ n̄ accipiat· q̄
solut̄ gen̄at frigrū· Liuesticū ⁊ rutā bibat· qd̄ faciet d̄· iii· ⁊ anteq̄ exeat
· viii· Aristotel' i̅trogat̄ a platone de· iiii· elem̄tis q̄: i homine cresc̄t·
respond̄· homo uolut̄ sic circul' mundi· i· cap· pect· uent̄· uesica· flegma
diuidit̄ i capite· Sanguis i pectore· fel rafū i uentre· nigrū i uesica·
Ex· viii· kl· ian̄· usq: i· viii· kl· apl'· flegma augm̄tat· ⁊ cresc̄ i capite·
Ex· viii· kl· apl'· usq: i· viii· kl· iul· Sanguis cresc̄ i pectore· Ex· viii· kl·
iul· usq: i· viii· kl· octb· fel rufū cresc̄ i nob· Proinde appellant̄ d̄
s̄emocomatices· i· d̄ anniculare· p̄d· xlv· q̄b: sol uirtutē accip ex altitu_
dine· q̄ de· iiii· celo ei uirtutes adiciunt̄· p hoc i illis dieb: nullū adiutoriū
oportet adhibere· Ex· viii· kl· octb· usq: i viii kl· ian̄· fel nigrū cresc̄

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

ĩnob. Et de tẽpatione sanitatis ⁊ de iq̃sitione uenarũ. hoc ẽ. Uene s̃ iii. q̃b; ponere
tẽp redeant humores. i. cefalicon. meson. & epaticõ. Cefalicon. i. q̃: a capite habet
pncipiũ. incidi inã ppt dolore capitis. ⁊ oclorũ ĩfusione. Mesã ĩcidim ppt
passion pulmonis. Epaticon ĩcidim ppt epatis dolore. i. ł stomachi. ⁊ alias
multas passiones. i. uenã latanã. De sup pollice uenã ĩcidim ppt inflat pulmonis.
⁊ tussicis reumatizantes. De sup minimo digito. ppt ĩdignation splenis. Arte_
rias in occipio duas. ppt querelã capitis. ⁊ maniæ passion. usq: ad ossũ ab aure
mĩsurã digitorũ. iiii. De amb tẽplis. ppt infusion oclorũ. De sub lingua duas. ppt
reumaginarũ ł buccã. ł dentiũ uitia. De fronte duas. ppt dolore capitis. ⁊ ali_
enatione q̃: pfrenesim uẽi. De narib: duas. ppt grauedinẽ capitis. De collo duas.
ppt humore capitis. ⁊ oclos reumatizantes. De sub talone duas. ppt podagricos.
⁊ neufreticos. ⁊ sciaticos. De sup pollice pedis duas ĩcidim. ppt indignation testiculorũ.
Fleotomia eñ tenet cirorgia. qd ẽ initiũ sanitatis. oclos sincerat. memoriã pbet.
uesicã purgat. cerebrũ exsiccat. medullã calefacit. Auditũ apit. lacrimas strin_
git. fastidiũ discutit. Stomach pfic. digestion inuitat. leniorẽ uocẽ pducit.
sensũ cohercet. ppriũ sanguin nutrit. extraneũ eicit. Fleotomia eñ. longitudinẽ
uitã administrat. omẽs pestiferas ualitudines ⁊ reumaticas passiones depon.
dolores ⁊ sagittas febris ⁊ uarios morbos plib&. caligines urinarũ siue tepi_
tudinẽ tollit. Fleotomare oportet bis q̃ in angustiis passionib: laborant.
ppt capitis passion ⁊ oclorũ ĩfusion. q nec oclũ potest. ẽẽ sep. nec mare tran_
q̃llitas. Sic corpora nra ĩtegrã pspitatẽ pdurare ñ poss. Si epatica uena ĩcisa
male fuerit. ⁊ ĩtumuerit. curabit sic. Rute folia ĩ oleo cocto. ĩunge brachio.
⁊ lana succida ipsũ oleũ supliga. sañ. Itẽ: Fabã coq̃s ĩ uino ut resoluat. addis
oleo qd suffic. efficis panno. ĩduas brachio. calidũ ligab. succurrit. Itẽ. Si uena
cesa ĩtumuerit. ex aq̃ ⁊ oleo fouenda ẽ ĩ hieme calida. estate frigida. ⁊ ip
de aq̃lon ligab ĩponis. Qd si mediana ĩtumuer. betarũ folia cũ pane rosatio.
ĩcisa cataplasmab. Cataplasma ad tumore brachii. q̃ p neglectũ fleotomi
otingit. Farina tritici cũ melle ⁊ lacte comiscis. ⁊ sup ĩponis. peritiã. Fleo
icisiones cũ cau[...]ela fieri oportet. sic dix ypocrates. Sicut pfect ẽẽ medic. sep
tame ⁊ ñ culpab[...]s. Que ẽ mensura sanguin ĩ fleotomia: Aliq̃b: ĩ pond suffic.
aliq̃b: ĩ pond ⁊[...]nis duos. aut multũ. iii. aliq̃b; pexare. p tpr. pueritb; pro

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

inmutation coloris sanguinis. Quod si a principio exierit niger. usque ad rufi colorem ueniet.
Quod si spissum aut crassum fuerit. usque ad tenuitatem ueniat. Non tam diu currat sanguis
ut lipostoma fiat. id est lassitudo uel debilitatio stomachi. quia si emissione sanguinis infri
gidat corpus. propter hoc colera ascendit in cerebro. Aut flegma nimia conclusa est in stomacho.
non habens exitum. quia si sanguis proprius tollatur. nocivum est. Alienum si tollatur. adiuuat. Et si
lipostoma contingat. talem facies diligentiam. Tinctus corpore. plantam pedis et faciem. ex calida
aqua foueto. Bonum est per singulos mensis dies habere studium. sic multi auctores scripserunt.
Aprili mense. uenam medianam de brachio incide. pro torace et pulmonis causa. Mense septembri.
uenam lateranam propter pleuresin. et epaticis. Mense nouembri. bonum est. garsis uentosas inponere.
quia in ipso tempore sunt humores parate. Mense decembri. uenam cefalicam incide propter capitis
uicia. et oculorum infusionem. Mense febr. uenam de pollice incide quia te febricitant terra
et omnia que in ea sunt. Purgatio capitis. peretro tribula. et inde puluerem fac. ceram tenuis.
et illam puluerem cum illa cera misce. et fac pastellos per ea. ieiunus mastica. Gargarismum
ad caput purgandum ysopo. origano. et pulegio commixtis in mulsa. decoquis ad tertias. et colatum
tepidum gargarizabis. Item. Origanum puleium. et sinapem. et anetum. ana § . I. et dimidium de melle.
decoctum ad tertias. colatum. ieiunus in balneo uel extra solem gargarizabis. Ad emigraneum
uel dolorem capitis. papauer tritum cum aceto inpone. cessabit dolor. Item. Lasar in aqua solutum. III.
guttas in aurem stilla. in ea parte que dolet. Potio ad uertiginem capitis. Sauinam et abrotanum
et piper teris cum uino. et mel modicum. bibat mane et sero calicem I. Item. Erba trifolio cum
aqua et piper bibat. per dies X. Item. Betonice. beta. apium uiride. ana fasciculum. I. lus quam ramos.
manipulum. I. coques in aqua ad tertias. postea idem bibat calicem. I. Item ad eos qui cerebrum
habent uersatum. Ruta. serpullo. cepa minuta. que est unde similiter et satureia. oleo.
butirum. acetum. mel calidum. inducis in lana sordida et sic super cerebrum inpone. Ad uerti
ginem capitis. Puleio cum flore suo teris. et in aqua calida ieiuno dabis. et usque
ad horam nonam abstineat. Item. Abrotano cum melle trito et aceto in potione
bibat. ueteres dolores et uertiginem tollit. Purgatorium capitis per sternutum.
Scotomaticis uel epilenticis. de lebore albo denarios IIII. Sericen. castoreum. Nitro.
piper album teris. naribus infundis. Purgatorium capitis. peretrum et stafisagria.
mastice equaliter tundis. et pastillas de ipsa puluere tange palatum. depon flegma.
et humores corporis. Item. Balsamo tantum stillatum. purgare ualet. Ad
dolorem capitis. puleium in aceto coctum. naribus ita appone ut odor ad se

trahat de ipso puleio cocto corona facta calidū in capite pon. ł lec. Ad dolorē
capitis q̄ diu tenet. Ruta fasciculū un. edera terestria fascicul. i. folia lauri. fascicul.
i. t bacas. viiii. i aq̄ cū oleo coq: ⁊ deinde cap̄ iunge. ⁊ sanabit. ł lec. Ad uertigin̄ capit.
Celedoniā ⁊ plantagin̄ tere. mitte acetū. fac cataplasma. ipon̄ capiti. mirū ē.
Ad cap̄ purgandū. Abrotano. Sauina. Trifolio. ederā terestrē. teris. ap̄ aq̄ dis̄tēpis.
da ebibere. Ad dolorē capitis. Candidata. ouirra. Sinap̄ sem̄. Sal parit̄ misceb. ⁊
cū aceto acerrimo calidū capiti ipones. ł Ad caliginē oculoꝝ. Celedonie suc̄. ⁊ feni-
culi. ⁊ lactuce agrestis. ⁊ rute suc̄. ⁊ mell̄ attico eq̄li mistura caligin̄. ⁊ obscuritates.
⁊ effusiones oculoꝝ liberat. ł lec. Adipē omniū piscium fluuialiū. i sole nefactū adiecto
mel. si q̄s unguat clarificantur. Ad maculas oculoꝝ. Limatio rubeo ustulas in
caula. puluerē fac tricotinas. ⁊ i oclis mittis. Ad oclos lacrim̄. Mastice &
nucleos psice. cū lacrimas oui admiscis. cataplasm̄ i fronte ipono.
nec tollas usq: ipsa cadat. Ad caligin̄ ⁊ albugin̄ oculoꝝ. Celedonie suc̄.
de radic̄ edere terestri. plantagin̄. ⁊ trifol. suc̄ ear cū melle ⁊ pip̄ albo trito
ifund̄ mc. maximū remediū ē. Ad caligin̄ oculoꝝ. Radicē feniculi manipul. i.
Radicē apii manipl. i. Radic̄ uetonice manipl. i. Radic̄ anet manip. i. Adde
uin̄ sext. i. hec oīa coq̄s usq: ad un̄ calic̄ ueñ. ⁊ cola. ⁊ i oclos mittis. uespe ⁊
mane. usq: die viii ⁊ aq̄ n̄ tangat. Ad albugin̄ ⁊ nebulā oculoꝝ. Sepie testa in
mell̄ cōbures. ⁊ inde oclos illine ⁊ sanat. ł lec. milfolio flores tritas cū lacte o.
mittis i oclis & sanat. Ad oclos q̄ p horas dolent. Centaurie suco cū mel iunge.
Ad oclos lacrimosos. Ruta sicca cū mell̄ attico. eq̄s ponderib: mixta i tarica
plumbeū cola. ⁊ oclos unge. certū ē. Ad caligin̄ oculoꝝ. Erba celedonia suc̄
ouo pleno. f uicti radix ouo plen̄. ruta simile. prunellas de grosellario uirid
ouo plen̄. cimione de rumica ouo. Eda terestri ius ouo. uecon̄ ouo. Lacte femine
ouo. Macri silua i. ii. oua. ipsas species cōmisce. adde cimiñū pensante dñ. x.
aloe dñ. v. ⁊ cū ipso suco distēpa. ⁊ recōde i uase uitreo. ⁊ cū op̄ fuerit i oclos
mitte. pbatū ē. Purgatio capitis p nares. Bete suc̄ coc̄l. iii. Raphan̄ suc̄. ii. Alo
c̄ n. simul misce. ⁊ i nares ifund̄ benefac̄. Anadotū q̄d fortiter solū. ⁊ omē
humorē purgat. Rx. h. Tintimal radix minoꝝ scorticā medianā laua. ⁊ sicca
ad solē libras. ii. de pip̄ lib. i. de petrosilin̄ ÷ i. de polipodio ē. i. de erba darbaria
id. ē. sem̄ lacteri bene purgata ē. iii. mel optimū satis. dabi i modū auellane

cū butiro · aut cū lardo discepa · ⁊ cū uino fortissimo · ⁊ tepidū usitet · mane aut
sero ſ Electuar dōni damiani ad digestion · ⁊ dolorē stomachi · ad epar ⁊ oīa
intestina · ad colū · ad lat̄s dolorē ⁊ inflation · ℞ pip · Gitte · cimini · gingib · ana ÷ · i ·
teris diligent · ⁊ cōmisce cū mel · Accipies inde coc · i · q̄ hora uolueris ſ Electuar
ad tussē · t̄ ad oſ pulmon causas · ℞ li apii sem · aneti sem · carego · liuestice · gingib ·
amon · costo · ana ē · i · mel qd̄ sufficit ſ Antidotū qd̄ stomac̄ pdest uentrē sine
cbatione solū · croco ē · ii · prasiū suc ÷ ii · oīa trita · t̄ modico admixta ex aq̄ potū
dab ſ Confectio ad uentrē soluendū · Actis radicē corticē medianā tund exprime
suc ei mitte siccare · facias catapodias in modū fabe · dab · i · trita cū aq̄ calid bibe ·
ſ Ad cotidian purgatoriū · q̄ uentrē soluē uult · polipodion radix ÷ · vi · mund dili
gent · ⁊ tund eas mitte ī olla rudē cū uino ʒ iii · pond ad focū · ⁊ bulliat usq ad · iiii ·
toll de foco ⁊ cola · ⁊ addis ibi mel · lib · i · pip g̃ xxii · ⁊ exinde q̄ uoluerit accipiat potion
bonā ⁊ bibat cū aq̄ calida · ⁊ ipso die obseruet se de carn porcina ⁊ a recentib; ⁊ sic ieiun
aut p prandiū q̄n uoluerit accipiat · hec cōfectio n sol infirmos · s; etiā icolumes iuuat ·
ſ Ad uentrē soluend · purgatorie folia vi · trita · cerfolio · ⁊ febrefugia mixta facta
solū sine molestias l̄rē · purgatorie gran · i · tere cū mulsa · ⁊ cū aq̄ calid da bibe ·
ſ Ad cartantiā · In p̄mis d · iii · bib · potion de uin uete · alios · iii · d bib melida calid
stanpos · vi · Gariofil · costū albū ⁊ mel dab calid ſ Antidotū · dieleneū · stomach ·
cauculosis · ⁊ ad ilii dolorē · ⁊ ad oſ corporis dolor · Elinū ÷ · vi · pip ÷ ii · fenicli sem
ē ii · petrosilin sem ÷ ii · mel qd̄ suffic ſ Antidotū filoniū · ad oſ passion · t̄ dolor
ad colū · ⁊ renes · ad epar ⁊ splen · ad dissentericis · ad hanelitū · ad tussicos · ⁊ etraction
⁊ later dolor · ⁊ paralisin · ⁊ emotoicas · ⁊ q̄ intrinsec habent uitia · ad tussī ⁊ sin
gultū · qd̄ apls dicā · omino antidot iste morti ctrarius ē · ⁊ iuuē amic · ℞ h ·
Cimino · pip · Lauri bacas · petro · ana ÷ vi · fenicl̄o · apio · unc · iiii · liuestico · petro
silin · unc · ii · has species tere · adde mel · ad solē p d · ix · pon · ⁊ sic repon · accipiat
exinde in modū auellane cū uino · p d · ix ſ Ant · Pigra optimū · ℞ croco dragm ·
· v · aloen · cinam · xilobalsamo · men · Spico · mastice · ana dragm · vi · mel qd̄
suffic ſ Ad uentrē mouend · Aneti sem · feniculi sem · coriandri sem · Rute sem ·
liuestici sem · petrosilin sem · ana ÷ · i · sal comun ÷ · i · Ex his fac puluerē mollis
simū · ⁊ dab exinde plen coclear · ī ouo sorbil · hoc stomach cōfortat · ⁊ uentrē tēpat ·
hoc triduū fac ⁊ sanat · Si frequentū sumas magnū ē ſ Ad torsion uentris · Uetoniā

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

coques in lacte capi͞n cu͞ adipe porcin̄ · manduca · pb̄ est · ℓte͞ · Erba nepta bib̄ cu͞ melle d.
ūmes ꝛ lubricos mortuos foras eic̄ · Ad dolore͞ uentris ꝛ duritia͞ ł i͞flatio͞n · herba q͞nq:
folia suc̄ coc̄ · ii · dab̄ · sine mora dolore͞ tollit · ℓte͞ · ad i͞flatio͞n uentris · Ruta͞ teris
ꝛ i͞ potio͞n sepi bibat · Ad tortio͞n uentris · Slareo sem̄ i͞ mulsa cocta dec̄ · ꝛ cu͞ uin̄
ꝛ oleo mixto uentre͞ fricab̄ · aut marrubii suc̄ cu͞ lana succida i͞ponis · ℓte͞ · folia
Rute · xv · pip gran̄ · ix · aneti sem̄ · ut · iii · leuent · teris cu͞ aq̄ bibat · ℓte͞ · Veruene puluis
coc̄ · i · cu͞ aq̄ calid̄ calic̄ · i · bib̄ · dolore͞ tollit · ꝛ sonu͞ fac̄ · Ad umbilicu͞ laborante͞ .
farina͞ q͞ ūmes de fust ib: ł parietib: p͞ciunt moluta͞ tere bene · adde oleu͞ co͞misce ·
iung̃ ꝛ sat · Ad sanguin̄ erraticu͞ q͞ p͞ m͞ebra spargit̄ · celedonia · artemisia · teris cu͞
uin̄ bib̄ · Confec̄ purgatorii · Saturie sem̄ ÷ ii · petrosil sem̄ ÷ ii · apii sem̄ · feniel sem̄ ·
liuestici sem̄ · aneti sem̄ · pulei flores · m͞ta sicca · ana ʒ ii · reupontico ÷ i · Galingal
÷ i · cinamo ÷ i · peretro ÷ i · Spico ÷ i · pip ÷ Gingib̄ · Scamonia ÷ iii · mel coctu͞ qd̄ suffic̄ ·
Electuar̄ ad eu͞ q͞ cibo ł potu n̄ potest sume͞ · pip ÷ Gingib̄ ÷ Galingal · ʒ · petrosilin̄
÷ i · mel qd̄ suffic̄ · Electuar̄ p͞batu͞ ꝛ lenissimu͞ qd̄ sine molestia uentre͞ solu͞ · ꝛ mal
humor̄ educ̄ · Scamonia ʒ iiii · Cinam̄ ʒ iiii · Spico · mastice · Gariofil pip · ana
÷ iiii · cimin̄ dragm̄ · v · mel quantu͞ suffic̄ · dab̄ sc͞dm uires coc̄ · ii · aut · iii · man̄
aut uespe · Electuar̄ ad pectoris dolore͞ ł flegma incidenda · Rc̄ · [illegible] Cimin̄
÷ ii · Gingib̄ ÷ ii · costo ÷ Reupontico ÷ Cinamo ÷ ysopo ÷ pip ÷ Anete ÷ Oligano ÷ Nitro
÷ ʒ mel qd̄ suffic̄ · Omne gen̄ ualitudinis qd̄ i͞ stomach̄ p͞uen̄ · sine dubio ita
curab̄ · hoc g̃ facies · feniel radix illa q̃: fortis e͞ tenera sublata · pensa lib̄ · i · i͞fund̄
i͞ aceto · ʒʒ · i · p͞ triduu͞ · p͞ea t͞tia die decoq: ipsas rad̄ p͞ colab̄ · ꝛ adiungis mel · ʒ
· i · coq: simul ad densitate͞ mell̄ · postea mitte simul · aloen ÷ i · mastice ÷ i · Ameu͞
÷ i · Assero ÷ i · o͞ia mixta ieiun̄ dab̄ coc̄ · iii · Electuar̄ ad uoce͞ declaranda͞ · ꝛ ad
pulmon̄ curand̄ · ꝛ ad dolore͞ stomachi · ꝛ ad epatic̄ · spleneric̄ · ꝛ ad dolore͞ uesice
c͞fice͞ sic · fenicli radic̄ lib̄ · iii · apii radice͞ lib̄ ÷ i · Satiria manipl̄ · ii · Aceto acro
ʒʒ iiii · hec o͞ia infund̄ i͞ ipso aceto · i͞ olla p͞ triduu͞ ut simul sint · T͞tia u͞ die
coques usq: ad spissitudin̄ mell̄ ueniat · ꝛ cu͞ refrigeratu͞ fuerit adde sibi
aloen trita͞ ÷ i · Gingib̄ ÷ i · liquiricia ÷ i · petro ÷ i · dab̄ aut̄ ieiun̄ coc̄ · iii · p͞co͞
similit̄ · Antidotu͞ erga qd̄ int͞pt͞at sal̄ hominu͞ · fac̄ p͞mu͞ ad dolore͞
stomachi ex aq̄ calid̄ · datu͞ dolore͞ mitigat · suspiriu͞ c͞spgit · tumore͞ ubi
fuer̄ desiccat · uoces cessationis reformat · loquela͞ reddit · strictore͞

pectoris leuat. tussi sanat. duritia̅ recorꝭ tergit. splen̅ tumore̅ siccat. punctos
7 tortion̅ testinar̅ tollit. renu̅ dolore̅ 7 lat̅is 7 spleneticos curat. uesic̅e dolore̅
tollit. ad os infirmitates utile. ℞. pip̅ albu̅ ÷ viii. Gingib̅ ÷ viii. petrosilin̅ ÷ ii.
ameu̅ sem̅ ÷ vii. feniculi sem̅ ÷ ii. apii sem̅ ÷ ii. careio ÷ vi. liuestici sem̅ ÷ vi. Cumin̅
÷ ix. aneso ÷ vi. cichori̅ ÷ vi. hec om̅ia tonsa 7 cribrata. admixto mell̅ dispumat̅
pondas iiii. miscis repon̅ i uase uitreo ƚ plu̅beo. dab̅ coc̅l̅ i. i aq̅ 7 uino dissente-
ricis. Ad infirmu̅ confortand̅ q̅ de stomac̅ laborat. mastice. cinamo. costo. cumino.
Gingib̅. apii sem̅ teris diligent̅. cu̅ melle distillatio. 7 sic cu̅ uino bono facias
potion̅ 7 ut̅is. Ad scamonia̅ fac̅. Titimalo lac i uasa uitrea colligis. mittas i olla
rupta ad prunas. dimittis lent̅ co̅burere. scamonia fit. Ad inflatione̅ uentris.
Suc̅ ebuli expssu̅. dab̅ cu̅ melle om̅i die ouo pleno. p̅ d̅ viiii. i a̅bas lunas.

Ad solutio ne̅ uentris. pbatu̅ e̅ s̅l̅r̅. Titimalo rad̅ sicca ad sole̅. 7 p̅ea pul̅ fac̅. sic potes dare ubi uolueris
solution̅ s̅l̅r̅e̅. mica̅ manipl̅. i. Saluia dimid̅ manip̅. Sa̅buci rad̅ manipl̅. i. calice
pleno. sal modicu̅. misce simul. da bibe ieiuno. uentre fortit̅ solu̅. Antidotu̅ pigra
magni alexandri macedonici. q̅d̅ e̅ ad capitis dolore̅. ad caligin̅ ocl̅oꝝ 7 ad epi-
lenticos. 7 epar. 7 splen̅. t̅ ad desperation̅ stomac̅. 7 ad elefantiosos. ℞. hec. croc̅u̅.
cinam̅. Spica̅. asaru̅. cassia̅. mastice. xylobalsamu̅. carpobalsamu̅. Sq̅nantu̅.
Suc̅ absintii. ana. ʒ. iii. aloe. ʒ. xxi. mel dispumat̅. q̅d̅ suffic̅. dab̅ aute̅
bibe. ʒ. i. Potio q̅ utenda ÷ p singulos m̅ses toci̅ anni. Exponim̅ atq; ordinam̅
q̅lit̅ p unu̅ queq; m̅se̅ 7 cep̅. potio de herb̅ sic optima homini. 7 salutifera
ad bibend̅. totu̅ corp̅ saluu̅ reddit. cap̅ 7 pect̅ 7 om̅ia i̅t̅iora illesa custod̅. p
om̅e et̅ excep̅ suu̅ opp̅mit 7 decigit humores. Cui̅ c̅positio hoc m̅ c̅ficit̅.
In p̅mis m̅se m̅r̅c̅ mitte saluia̅ un̅. i. pip̅. ʒ. i. Gariofile. ʒ. i. petru̅. ʒ. i.
mel dispumatu̅. fiat. iii. uin̅ fortissimu̅. fiat. xxx. c̅fice ut mox e̅. ut
p̅clare 7 suauis sit potio ad bibend̅. 7 deinde ieiun̅ bibe. t̅ p̅ cibu̅. 7 multas
salutis i corpore opat̅. si i toto m̅r̅c̅ hoc pagis. In m̅se ap̅l̅ mitte i hac potion̅
absint̅. 7 q̅: sup̅ diximus. In m̅se maio. liuestici 7 q̅: sup̅ diximus. In m̅se iun̅ ex
ut̅ uetonic̅. 7 om̅ia. In m̅se aug̅. plantagin̅ radix. 7 om̅ia ut sup̅. In m̅se septb̅.
agrimon̅. ut s̅. In m̅se octb̅. q̅nq; folia. In m̅se noub̅. millefolia. In m̅se decb̅.
poma de albo spino. In m̅se ian̅. sauin̅ 7 pulegiu̅. In m̅se febr̅. lauri
bacas siccas. 7 costu̅. 7 cetar̅. Ad eos q̅ urina̅ facere n̅ poss̅. maluta̅ 7 alleu̅.

fo 230 · 430

decoq: ad t'tias cu uin bono 7 dab bibe · statim resoluit / A d uomitu · uvulgagin

folia · viii · tere cu ceruisa · ante cu pusca mero pleno dab bibe · pbatu e / A nadotu

ad eos q urina gratiter faciunt · t' cu tormito exeunt · R h pip · petrosilin · sparge

sem · Sem saxifrie · liuestic · 3 v · Hec oia tonsa cribrata · cu mell collig · post ea cu

necesse fuer cu lacte capre dab · pd aliqo ieiun bibe · Tam si pbare uel · mitte

i apulla uitrea unu lapide · 7 sup lapide mitte de ipsa pulue coct · i · p nocte

discepatu cu lacte capre · mane petra erit redacta i puluere / A n · ad omem

tipu · Sem apii ÷ ii · liuestici sem ÷ ii · pip ÷ ii · mel qd suffic dab ante una hora

accession i modu fabe / Qui frequent uomunt sep sani ee solent · Non

eni modic adiutoriu sibi nata inuen · Sem eni uomites n solu colera s; et

flegma delenda uome · Und capitis fit releuatio de ingerie abit t' pot conuen

uomere ut n plenitudo nascat · t' corruptela post ea escas dulces sumdas · 7 calid

n siccas ppt uenas · 7 constrictione uentris / A n · ad illu dolore · 7 ad petra frangend

que i uesica fit · R spica saliola · gingib · Sem caul saluatici · zeduar · garofile

costu · Scamonia · cipu dragm · ii · discepa cu suco rauule saluatice · 7 ute cu aq

calid / A d stomachi inflation · feniculi 7 apii rad i uino ueti ifunde · 7 ieiun bibe

calice · i · expertu e / Potio ad tusse q flegma sacis habet · Veteris apii sem · rute folia

parit tere · 7 cu marubio suci ouu plenu dab bibe · omis flegma resoluet ·

/ A d later dolor · Interius de sauco · similit de elbo 7 de ulmo · cipo · alii mebra

cepa · aloe · mel micas panis · ana · cum cor p facis i sartagine · mitte sup ubilico ·

7 n collis · usq: du maiore 7 minore causa soluat · 7 sana ceta da bibe cu paucis

grau pipis / A d eos q p os sanguin uomunt · Veronica ÷ ii · 7 lac capri recens p

tria bibat s l e · Sauina uirid tere · 7 cu uino ad t'tias coques · da bibo ieiun

utilissimu e / A d uentre mouend 7 iflation cessand · Apii radic · feniculi

rad · 7 ruta coq: ex aq calid · petrosilin sem dragm · i / A d eos q urina n tenent

Lactuc sem tritu cu uete dab bibo / A d somn · Iustis uirides tere i aq calid ·

potu da 7 dormit / A d pcussuras auriu · plantag suc nuce plena comisces ·

7 tepefactu cu penna i aure mitto / A d colicis · Sanguin hircinu sicca · 7 cu

ipsa passio accesser · te ipsu sanguin i more cu pipe · 7 uin calid · i · in bul...

bibe / Potio ad colu pbata a multis medicis · maxime a martello · Sal

comun ÷ i · cimin ÷ i · pip ÷ i · oia tund · cerne · da ex eo coct · i · i aq calid ·

mir ē. Confectio diacalamitis ad stomach. t q uix diger. ad colicos q uomitū patiunt.
ad flegma deducenda. ad inflation̄ ⁊ iclusionē pectoris. ad postemas iteriores. ad tussē. ad
tisicos. ad empticos. ⁊ ad deccotidianos febr. ℞ hec. nepta. apii sem̄. cimin̄. mentastro. aneti sem̄. pulegii
peat. timo. liuestici. petrosilini sem̄. pip. singlis. ana ÷ i. mel dispumatū qd sufficit. Ad
emigran. siue dentiū dolorē. Lasaris gumā i aq̄ solutā i aurē ei parte q dolet. iii.
guttas exprimis. ipsa q̄dē hora grauabit. s; i ppetuū sanat erit. Si umes i aurib: nati fuerit.
Mentastri sucū i uin̄ ueti tepefactū. umes necat. Ut sanguis de narib: n̄ exeat. Fimū
caballinū siccū diligent ustulab i tegula munda. cinereq: ei i nares inicies stati stringit
lcē. millefol cū aceto tritū narib: suppositū. Ad uomitū faciendū. Sem̄ hi q̄m pur_
gatoriā uocant ortulani ⁊ aliq ipsā naronariā uocant. grana. xx. i aq̄ mulsa ciatos
.ii. tere diligent. ⁊ matutino accipies uomitū fac ⁊ flegma frigida deduc. Ad eos
q cibū nec potū accipiunt. Centaurię suc ⁊ argenteos. xi cū aq̄ calid ieiun̄ p triduū
potū dab. discutiet ifirmitas. ⁊ stomach mitig. Ad uentris duritiā molliend. Rad
rafan tere diligent. ⁊ admisce sapon̄ ⁊ unū corp fac. sup ūbilicū liga ⁊ sani. Ad uētr.
purgand ⁊ iflation̄ cessand. Apii rad ⁊ rutā cū aq̄ coques. ⁊ stati dabibes lcē.
ciminū tritū cū aq̄ bibat lcē. Rniq: folii suc coct. ii. potui da. Ad uentris tumor.
plantag suc tepefact fomitando uentris dolorē tollit. Ad coli dolorē hoc ÷ sub
ūbilicū. Oleo eminā mitte. ibid absint uirid fac. ii. Rutę sem̄ cimin̄ tritū
coct. i. tādiu i oleo coq: donec arescant. postea colab cū lincheo ⁊ addis picē liq̄dā
remissā coct. i. butiro caprino ÷ vi. deide cōmisce ⁊ pon̄ sup ign̄ ⁊ coq: ⁊ postea cū
lincheo iut cū aluta ad uentre pon̄. Ad petras frangend q: i uesica sunt.
Saxifricæ sem̄ hoc ē milio saluatico dn̄. iiii. apii sem̄ dn̄. iiii. aneti sem̄ dn̄. iiii.
petrosilin̄ sem̄ dn̄. iiii. opio dn̄. iii. casturū δ. ii. mirro d. ii. hec oīa tonsa
⁊ cribrata cū mell distillatione. hoc colligis i dolio uitreo repon̄. ⁊ cū necesse
fuerit accipies excide i aq̄ calida. i mod nucis auellanę. s; qua hora accipe
uolueris i balneo siue ad solē calid plen̄ coct bibe. post balneū sup renes pausa
deide durū caballū caballicas lcē. Lini sem̄ solid un̄ pensante bene tritū.
⁊ adde mel coct. i. tere fortit ⁊ fac potion̄. i. ⁊ dab cū uin̄ tepido bibe.
Potio ad uesicā. ⁊ caucul. Agrimonia pip script. vi. Sem̄ malue ÷ i. pulegio
÷ i. liuestici sem̄ ÷ i. tere oīa ⁊ cū uino calido bibes lcē. Centauriā tere cū
uino bono tepido. ieiunio potū dab. euidens remediū ē. Remediū ad caucul

431

sanandi. Satureie sem̄ cat plen̄ tte cū uino. potū dab̄ ieiuno si febricitat. cū aq̄ calid̄.
Itē. Bacas edere vi. aut xi. t̄ritas ex aq̄ calid̄ & uin̄ potū dab̄. calculos i uesica franḡ.
& p urinā educ̄ Itē. Cauculatā iuxta umbilicū. aut iuxta uirilia ipon̄. efficacissime
pdest. Quę sq̄ue purgant uentrē. Ellebor̄ niger purgat uentris colerā. & stomacū
humore. Det̄ aut̄ mixta scamonia. Si aut̄ mn̄a uoluer̄ purgare. suffic̄ sicca trita
radix ellebori. & sup sparsa i dulci uino. aut i oxi mell̄ q̄ntū pensē. dragm̄. ii Ad
uentrē stringend̄. plantaḡ ex aceto coctū merū bibat. mensura ciati uni⁹. Ad caliḡ.
Gum̄ ede sitne & punge Ad guttā & ad uertigin̄. Sume grana iunipi. mica & pistata
coq: i aq̄. & ex illa aq̄ sup funde corp⁹ tuū. hoc facto colloca te i lecto donec sudes. cito
san⁹ eris Ad carrant. fac cinerē faginea. & miscendo aq̄m frigidā dimitte stare p
noctē. mane bibe ipsā lexiuā. hoc aut̄ sepe facies Contra dissenteric̄. farinā de
frumto purā. cū aqua frigida distempa staupo plen̄. ieiun⁹ die noctuq: bibe du san⁹ fias.
Potio c̄t demoniacū. Reuponticū. Th. mirra. uino staupos. viii. & bibat p dix. &
pan̄ manducet azimū. cū aq̄ benedicta pistratū. & aq̄m benedictā bibat. & ab
stineat a lacte. & i loco n̄ ueniat ubi mortuus iaceat Potio ad tissicos. & ad
oīa uitia pulmon̄. vetonia. nepta. marrubiū. ana manipl̄n. i. tere adde
uin̄ calic̄. ix. cola. mitte pipis gran̄ nonaginta. da ieiuno coct̄. i. calid̄ cū pinguedin̄
dieb: x. decimo die bibe i c̄ oleū & sucū uetonię calic̄. i. pbatū ē Si q̄s obmu
tescit. Accipe aloen & distēpatū cū aq̄ ifunde illi i os. statī loq̄t.
Subito destitut⁹ eloq̄o. bibat sauinā & pini folia & pionīā cū pipo Ad somū.
Capita papaueris uirid̄ i lacte sc̄ ifund̄ i aq̄. ut coopiantr̄ pridū p⁹ ea coq:
ad t̄tias. & plincti torq: q̄ntū habueris ius. tantū mitte mel. & coq: ad mell̄ mensurā.
recede da i aq̄ cat coct̄. v Ad dolorē cordis. Veton̄. uerueñ. Agrim̄. eq̄l mensura i
ueti uin̄ i olla rud̄ coq: & sic ieiun⁹ bibes Itē. Apii sem̄. pip grana. ix. mel. coct
uin̄ uet⁹ qd suffic̄. man̄ ieiun⁹ bibe Ad uesicā & petrā frangend̄. Lac cap
bibat cat cū mulsa fuer̄. accepit faciat ad focū. statī ut bibit petras
urin̄ solū Ad sonū auriū. Capre fel ifusū cū rosa aut suco porri tepefa
auricula istillatū & aures san̄. & dolor̄ dentiū tollit Ad guttā caducā
dā. Edera trestri folia. xxx. cap folia similit̄. Basiliscū similit̄ ad uni
foliū gran̄ pipi. i. tere i mortar̄ cū parū mell̄ & bibat i lun̄ crescente
i decrescendo similit̄ Itē. Apri testicul̄ cū aq̄ potui dare caducis

Itē de scultolo cor 7 ficadū 7 pulmonē siccab 7 puluerē fac cū sale modicū trita
bin decurs ī ouo sorbili accipiat d. ıx. Itē Galli testicul cū aq̄ 7 lacte ieiuni bib.
7 p̄ea abstin se a uin d nouē 7 remediū habebis. Itē. Cor ciconie coctū ī aq̄ man
ducet. 7 ipsā aq̄m bibat. Itē. Leporis cor siccatū distēpas cū uin albo. da bibe
d. ıx. Ad eos q̄ ex dolore exsurdant. Fustes fraxini ī foco mittis. 7 cū ardere
cepint capita foras focū mittis. 7 aq̄m q̄ exier colligas. 7 uis fanculi 7 ex capill
porcoꝝ simılıt̄. 7 mel optimū. Hec oīa eq̄s mensuris simul colas. 7 tepefactū
ī aurē q̄ sana ē mitte. 7 iaceat sup aurē surdā. ut de sana ad īfirmā ueniat.
Expertū ē. Itē. Accipe rutā 7 exprime ī illi. 7 misce cū sagīn anguille. 7 tadiu
mitte ī auricula. sede usq: lassus sis. p̄ea colloca te ī latere. 7 mitte ī auriculā ī q̄
malū habueris. 7 sic obdormi. q̄ndo euigilaueris. sanus eris. 7 auditū habebis. pbatū ē.
Itē. Sucū mitte tepefactū ī aurē mitte. Ad dolorē dentiū. Siphoniace rad 7 iuuen
folia ī uin coq: ipsū uinū ī ore tene. 7 ipsas herbas coctas a foris liga. utilissimū
ē. Ad pil cadent. Veruen cū radicib: suis sicca 7 tere 7 cerne. 7 cū oleo misce. 7 ca
pill ungeś. Ad cancer. medicina pbata. Abrotan uirid pastellū sup cancer pd
.ıx. ligab. mutando folia 7 subinde dieb: singulis ipsū pastellū. Deinde abluto
ulcere ex urina t ī die. aspges illud cinere aneti. sicq: pseuerab donec morb:
sanet. Ad plagā. Centauria puluerē fac. 7 plaga sparsa sanare certū ē.
Ad sinanc 7 gut. Sinancas ÷ cū gula īflata glutire n̄ potest. Duo gnas.
unū cū inflation. 7 aliū sine inflation. S; ista acuta īfirmitas ē 7 pculosa.
De pserre ī lingua fleotomia eū. 7 frequent rosa cū melle 7 aq̄ calid bucca
7 gula gargariza. 7 rute suc lacte cocto. 7 lenticule farine 7 faba fac. r.
corp. 7 deforis calid liga. noli tardare. q̄a si n̄ occurreris offocabit. Ad ulcera
ī ore. Plantagin suc 7 folia cocta ī ore teneat. 7 masticet. Ad ulcera
uulnera 7 cancroma. Sterc caprin de uin uete cōspsū ipositū. sup aq̄m
tepat. 7 derelicta a medicis uulnera sanat. Ad ulc q̄ ī oclis nascit.
Plantagin suc cū lana succida ipones. p d. ıx. sanabit. Ad pedū tumorē
dolorē. Apiū tere. 7 panē candidū infusū ī uin ueti commisce ī unū.
7 exinde cataplasma pones. Itē. Caniculatā mitte sub cinere inuolutā
de foliis cauli. 7 coctā ac tunsā pone ad locū q̄ dolet. hoc bonū ē ad omnē
dolorē. Itē. Plantago cū aceto iposita. tumorē tollit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Ff. 42
232
432

Gratuletur omnis caro xpo nato
dno. qui pculpa protoplasti
carnem nram induit. ut sal
uaret quod plasmauit di sapien-
tia. Cante cane. Cante cane
conspira karole.
Melos cuncta concinnantes gratiarum
actiones soluimus aciem qui nre
mtis roborauit adcernendum summi
patris coeternum uerbum per quod cuncta
restaurantur & reguntur elementa
mira cuius bonitate atque dono salu
-tem haurimus.
Uoces laudis humane curis carneis
rauce non dum maiestati tantum
sufficiunt. B
Que angelicam sibi militiam in excelsis
psallere sanctam iussit simphoniam.
Hec in uariam mundi discordiam semo
-uendo concordare fecit armoniam.
Qui imperium confirmando romanum
suos agnos fonte lotos a luporum
morsibus pia pace custodiuit.
Hos cuonradus pius unctus dni
iam defendit imperando.
Quem prudentia di prefatam predesti
nauit & elegit regere gentes
strennue dauidis exemplo messie
-que triumpho.
Ortus auorum stemate regum prinmo-
nis gradus etatis perficiebat regis
moribus & factis ut probauit euentus.
Tiro fortis & fidelis passus plures
mundi labores propinquorum
causas & amicorum haud secus
ergo suas desiderauit cunctis uiribus
iuuare pro possibilitate.
Pater ut suum nutrit natum nunc
adolando nunc flagellando
tempestates mundi pro uarias xpo
hunc probauit ut didicisset per na pie-
tatis scala condescendere reis. // catholicorum.
Post heinrici mortem omni deflendam gregi
hunc rex regum fidum ecclesiarum iussit
fore patronum.
Hunc romani principatus cuncti mox
elegere sibi defensorem & propugnatorem
fortem orthodoxorum.
Gaudent omnes circumquaque gentes gratias
xpo dantes qui uiduarum atque pupillorum
audit uoces suorum.
Age gaude roma urbium domna cum consensu
cleri deuoto te cuonradi precepto subdi
qui non tantum suas sed affectuose omnium
subditorum querit utilitates.
Adhaec publicarum principi rerum & priuatae
dedita uite iure tenta familiari uitam
& salutem imperatori nro poscite
cuonrado xpo di electo.
Laus sit regi sanctorum patri nato pneu-
mati. sco cui soli manet imperium
honor & potestas quem angelorum laudes
hominum & uoces laudant sine fine perenni.
Grates usiae soluimus
subreme cui nihil accedit neque rece-
dit omnia continenti non continenter inuisi
bili dno. [illegible] -nis decimi.
Uncta qui nicio creauit ex nihilo
sua & hoiem formauit ad imaginem
uice dampnatorum angelorum sui ord
Hinc stimulatus serpens antiquus
suasit amarum mandere pomum
quo nos omnes heu mortales subi[...]
mus dire mortis imperio.
Factor sed sue condolens f[...]ture
misit huc filium sibi coeternum tecum
forma subseruili rem mendatii.
Uirgo maria maris stella fe[...] de cel[...]
pneumate sco edidit salo tempestuoso
lucem sempiternam saluatorem xpm dnm
[...]sissimum.

P ostquã innumera fecit signa tollerat
sputa alapas flagella crucis inhonestã
patitur mortem ponit insepulchrũ adit
ifernũ frangit moras impium.
T ertia die surgit amorte trahens in
cro cosmũ ad semet ipsũ scandit oms
sup celos nc adextris sedet pris alti throni.
I nde uenturus potens ÷ ds oues saluare hedos
dampnare has icet gauisuras hos ipenis
luituros pmeritis. [Tr]initatis fideliũ.
N on longo p cũ discipulis in cclaui c̃ggatis sps
etherea imbuit aula pectora beatoꝝ idiuidue
Q ui pgentes pdicabant pat nat scs sps sim-
plex usia psonis distincta un ÷ hic ds
tẽporis expers sumis mre pncipiũ.
U nũ baptisma fides & una ds & hominũ
pat cunctoꝝ q sup oms ÷ potentes ex
altatus & benedict in scta.
H inc uos oms pcor fideles mecum etnũ
psallite dm sono tantũ ñ chordarũ
sed canoro iubilo. [In] potentia.
Q uo nos oms se laudantes semp saluet
& conseruet ad honorẽ sui nois inclita
hic & inetna maiestatis triumphali
N unc osũmi ciues celi nec ñ sci uos pro
phete & bisseni pncipales apti marta
res c̃fessores uirgines oms adiuuate
nos pcib: — pneumati scõ nc & in-
S it ppotenti laus creatori pri filio-
etnũ sempiterna creature letitia
[i]n celso celorũ
[L]aus sit digna deo. [Per]suasione uetitis.
[I]n celos scandens soli regna uisitauit
[I]n de[m]pturus hoiẽ maligni seductũ
[...] quis qualis quantus q̃d sit ratio
[...]estiens rimari immensum quem
[...]s benignũ potentem.
[...] uerbũ caro factũ mundi lum tene
[...]s supans puella regalẽ mrẽ fet manã.
[C]asti intrans carnẽ sumpsit qui
peccati maculã ñ nouit ut un regnaret
factus homo ds.
I oseph iustus quẽ accepit anglico doctus
uerbo regẽ regũ agnouit maximũ angls
pastorum monstrat gregi deum.
C elum torq̃ns astra regens inuolut
pannis plorans rusticoꝝ tecmina
pannorũ ptulit qui cuncta potesta-
te ptulit. [Ad] hc magi munere q̃rebant.
Q uẽ herodes rex regno timẽs seductorẽ se
suadente istruitas belloꝝ q̃siuit pdendũ
S tella duxit q̃s dux fidei sic doctorẽ
tẽ iubente donec puer erat ubi
c̃tulit intrantes deder munera
supplices. [A]D[ora]buere dnĩ.
M onstrant auro regẽ. tẽ psulẽ designant
thure. mirra signũ tumulo tri-
T unc herodes iussit cunctos iugu-
lari masculos quos natiã pduxit
binis quoq: annis.
H unc iohs baptizauit unda pulchri
iordanis & uox pris natum
iussit exaudiri populus.
H ic clara natq: mre dedit signa
celoꝝ demonstrans a se fore
dm aq sua gaudens mutat natã
& tinuis unda initis uersa in
uinũ placuit.
L azarũ t̃re tenebris c̃clusũ amissũ
sumere pcepit ut q seua comit-
tat piacula dũ laborat emdan-
do mortis surgit tumulo.
I uuenẽ quẽ reliqit uite flam
dũ t̃ba urbe portat luctuosa
surgere iubet mortis uicta lege q
loquele det in iuste h exẽplũ ueniet
P uellã uite lumine puatã i domo
uite restauit uerbo cogitando qui
peccauit animo discat dõ c̃fiti
tecta mte crimina.

hic incruce pendens q̃s creauit p̄nceps
regū redimit inferni confregit
uectem alligando principē.
Rex resurgens morte uictor fulget
ascendendo thronū tenet q̃ coronas
īponit scīs coronandis.
Spm̄ dū sacrū sibi coetnū nuntiostrans
misit consolari bis senos quo linguis
loquendo nob gentib: n̄ timidi uerba
uitę p̄dicarent que iudea sp̄neret.
Agmina celoꝝ gaudeant q̄ incola
quem gignebat uirgo p̄sidens icelo
tincta ueste debosra gentiū redēptio
t̄ra polū ignē pontū rex inpace com
ponit. Fr splendet nobile celo sedens
Regnū cuius finē nescit sceptrū —
mundū implens factor facta con
-tinens.

Omnis sonus cantilene trifariā fit.
Nā aut fidiū concentu sonus con
-stat pulsu plectro manuq: ut sunt
discrepantia uocū uariis chordarū
generibus.
Aut tibiarum canorus redditur
flatus fistularū ut sunt discrimi
-na queq: follē uentris orisq: tu—
-midi flatu p̄strepentia pulchre
mentem mulasonant
Aut multi modis gutture canoro
idē son᷒ redditur plurimarū
fauciū hoīū uolucrū animan-
tiumq: sicq: impulsu guttęq: agit̃
his modis canamus caroꝝ sociorumq:
actus quoꝝ honorem p̄titulat̃
p̄hemiū hocce pulchre lantfridi
cobbonisq: p̄nobili stēmate.
Quāuis amicitiarū genera plura
legant̃ n̄ sunt adeo p̄clara ut
istoꝝ sodaliū q̄ cōmunes extitern̄
intantū ut neuter horum

suapte q̄ possideret gazarū nec ser
uoꝝ nec alicuius suppellectilis altoꝝ
quicquid uellet ab altero ratū foret
more ambo coequales īnullo unquā
dissides. quasi duo unus eēnt inom
nib: similes.
Porro prior orsus cobbo dix̃ fr̄i socio
diu mihi hic regale incumbit ser-
uitiū q̄ fr̄s affinesq: uisendo n̄ adeā
īmemor meoꝝ ideo ultra mare
reuertar unde huc adueni illoꝝ
affectu ueniendo adillos ibi satisfaciā.
Tedet me lantfridus inq̃t uite p̄prie
tam dire ut absq: te scīs hic degā
nā arripiens cingēr tecū p̄gdm exul
tecū ut tu diu fact᷒ mecū uicē re
pendens amori sicq: p̄gentes litora
maris applicar̄ parte āī infit cobbo
sodali. hortor fr̄ redeas redeā uisen-
-do en uita comite unū memo
riale fr̄ fr̄i facias.
Uxorem quam tibi solam uendicasti
p̄priā m̄ dedas ut licente fruar eius
amplexū nihil hesitando manū
manui ei᷒ tribuens hilare fruere
ut libet. fr̄ ea ne dicat̃ q̄ semotim
hisus sim q̄ possidere. Classe tunc
apparata ducto secū inequor.
Stans lantfridus sup litus cantab
chordarū att. cobbo fr̄ fidē tene
hacten᷒ ut feceras. nā īdecens est
affectū seq̄ndo uota honorē p̄dere
dedecus fr̄ fr̄i ne fiat sicq: diu
canendo post illum intuitus
longius eū n̄ cernens fregit rupe
timpanum.
At cobbo collisū p̄uem n̄ ferens mox
uertendo mulcet en habes p̄dubes
amor q̄ dedisti tractū ante amo
ris expimtū iā n̄ ē q̄ expiat̃ ultra

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

ceptū te relinquā alicubi pretermittā
absq: me.
Qui principiū constas rerū faue nris
piis ceptis atq: intas plectrū rege
precamur rex regum. Gl(ori)a tate.
Pat nate sps sce te laudamus ore
corde [pius] uite sita fragili
Inmortales celi ciues pia pce nos
mortales iā conciues uros com
date redemptori. Pat.
Fibris cordis cauite terras melos
concinamus partim tristes par
tim letas causas (pro)clamantes
de pastore pio ac patrono
heriberto.. Pat.
Quē etate iuuenili deus pelegit
sibi seruum ualde fidū bona
sup pauca supra multa tandē
ministrū cstituendū. Pat
Mane etatis puer bono indolis
sarculo uerbi uinea xpi libens
studuit sciens sibi tandem
denarii pmia dari scolis sub
latus fit cancellarius
impatoris omniū mox
speculū bonoꝝ placuit clero
simul & poplo intas atq: pius
omi egenti largus censu sui
tiro fortis xpi pollens omi
barritate scandit dextrā note
uiā phitagorace. Pat
Post h magnū temporis curri
culum sūmo pontifice largi
ente miles dni sublimari
meruit isedē pontificalē te
sibi subditus clerus & poplr
uiuere patronū optant piū
cui xpo talē auxit honorē
ouis & ouilis sibi cōmissi belli
tempore longo n pacetur pene
damna rerū nec ullū excidiū
sed sūmi pastoris subquiete con
gaudentes uocē scām audiet. Pat
Circūquaq: ministrauit eiectus
magno supti tēpestate bellicosa tē
tēpris deuastatis seuerioatē facie
tristem monstrans letū toto corde
spreuit mundū pectore pio iugē
cōpassionē gerit omi mala mundi
patienti. Pat.
Aduenientes longe plures conso
latur pegrinos incensant alimta
paupib: erogauit fouit ifirmos
atq: uestiuit nudos munia diuina
complens rite cuncta tantū uacans
uite cōteplatiue sanxit cunctis se
uirtutū ornamentis. Pat.
Augens demū cumulū bonoꝝ sūma
scitatis rex templū scē di genitrici
speciosū rehni litore sitū iquo
defunctā carnis sue scām iussit
cōdere glebā ut resurrectionis
diē magnū actremēdū hic secure
expectaret. Pat.
Postquam mundus fuerat indignus
tantū cernere dōnū xps plura
loco sue sepulture fecerat signa
sui ad honorem nominis sci. &
ut magis scām cōfirmaret fidē
pmia daturū se incelis pp ter
eum hic tēris laboranti. Pat
O cunctipotens mundū regens
finis rerū creatarum omnem
finem nrm fac finiri uite
solū. Pat.
Nunc corda pange melos deuote
filia scē uirginis marie honor
& uita salus & letitia pax in
remota altitudo inclita lux
pmansura laus indificua sco sit

cuncta uictori psallat.
Aue recolende uictor & amande
semper in euum honor sancte ensium.
Tibi nunc canoris modulemur
chordis certior quo tua nobis
sit gratia sis & intercessor fortis
& adiutor tutela fidelis.
Sit benedictus pater eternus qui te
in sortem sublimauit propria
militibus adhibitas xxx trecentenis
teque ductorem mitem ac principem
misericordem fecit atque humilem
preces ut tuorum audias ser
uorum quotiens tuam implo
rent clementiam hic & ubique
uictor inuictissime.
Sitque colendus summi dei filius
missus a patre incarnatus uir
gine qui moriendo uiuere nos
fecit ac resurgendo resurgere
precepit. & te longinquum misit
huc de patria nostra ut fautor sis.
& intercessor fidus & in iudicio
dux in districto cum nil in
discussum nec erit absconsum.
Sit uenerandus spiritus uigor para
cliti cuius iam uigore floret
undique qui tecum dira sumpserunt
tormenta trinitatis munere
& luce scientie quinnetno beatorum
regno uirginis agnum laudent
in euum.
Uictor adleta dei diuina gratia uigens
pro nobis ora mittens una quo dei
tas ac ueneranda trinitas in
corde crescat nostro & floreat
& ut ualeamus sub presens
curriculum cernere Christum intra
uiuentium.
Mundi redemptor spes & protector
nate Marie uirginis alme.
Sit tibi summa angelorum gloria qui
patri coeternus uiuus & uerus pneu
mate cum sancto regnas in celo laus secu
lorum nunc & in euum.

Iudex summe medie rationis & infimae.
Magne rector celi pie redemptor seculi.
Imperatoris heinrici catholici magni
ac pacifici beatifica animam Christe.
Qui heu paucis annis rexit summa
imperii. Z mediocris. Imperatoris.
Sciens modum iuris rebus cunctis
Uultu claro monstrauit cordis clementiam.
Clerum populum pro posse semper letificans. Imp.
Summo nisu catholicas auxit ecclesias.
Subuenit pupillis demens & uiduis. Imp.
Gentes suo plurimas sepius imperio
subdit barbaricas.
Hostes ciuiles strennue animum con
silio uicit non gladio. Imperat.
Iuuit dominum summa uirtute & de
missa regni potentia.
Mundi gazas tribuit sic celi diui
tias iam promeruit. Imperat.
Heu oromnia cum italia caput mundi
quantum decus perdideras.
Heu o franci heu bauuarii.
uestrum damnum nulli constat in
cognitum.
Mons bauonis nimis felix seruo
Christo regi pignus pretrepidum.
Hoc angelica poscit gloria apostolicus
poscit ordo preclucidus.
Hoc eterna uirgo Maria fine
mundi poscit beari
Dicant omnes pectore fideles. rege
regum nunc deprecantes. Imp.
Audi immitis melos ut rogamus athan
Sic te uocis nostre laudabunt simpho
niae. Impa.

Aurea psonet lira clara modula
Simplex corda sit [ ] mina.
extensa uoce quindenaria [ ]ypodorica.
Primum sonum mese reddat lege
Philomele demus laudes inuoce
organica. [ ] musica.
Dulce melos decantantes sicut decet
Sine cuius arte uera nulla ualent
cantica. [ ] [ ]tur cantica
Cum telluris uere noua pducun
Nemorosa circum circa frondescunt
& brachia [ ] gramina.
Flagrat odor quam suauis. florida per
hilarescit philomela dulcis uocis conscia
Et extendens modulando gutturis
spiramina. [ ] otia.
Reddit uoces adestiui temporis ad
instar noctu & diei uoce subdulcisona
Soporatis dans quietem cantus per
discrimina. [ ] solatia.
Nec non pulchra uiatori laboris
Vocis eius pulchritudo clarior quam
cithara. [ ] uulas.
Vincit omnis cantando uolucrum cater
implens siluans atque cunctis modulis
arbuscula [ ] mina.
Volitando scandit alta arborum cacu
Gloriosa ualde facta ueris pro
lectica. [ ] carmina.
Ac festiua satis gliscit sibilare
Felix tempus cui resultat talis con
sonantia.
Vana pduodena mensium curricula
Dulcis philomela claret sue uocis
[...]os tuos uox nulla [ ] organa
[...] imitari lirica [ ] risona.
Quibus nescit conseruare fistula cla
[...] que modularis melos tripudia.
[...] parua numquam cessa canere
auicula.

[ ]musica.
Tuam decet symphoniam monocordi-
Que tuas
uoce diatonica.
Nolo nolo ut quiescas temporis ad otia.
Sed ut letos det concentus
tua uolo ligula.
Cuius laudem memoreris
in regum palatia [ ] umbracula.
Cedit auceps ad frondosa resonans
Cedit cignus & suauis ipsius melodia.
Cedit et timpanista & sonora tibia
Quamuis enim uidearis cor-
pore pre modica.
Tamen te cuncti auscultant
nemo dat iuuamina [ ] omnia.
Nisi solus rex celestis qui gubernat
Iam preclara tibi satis dedimus
obsequia. [ ] uerbis rithmica.
Que in uoce sunt iocunda & in
Ad scolares & adludos digne
congruentia. [ ] uox armonica.
Tempus adest ut soluatur nostra
Hesitagat plectrum lingue cantio
-num tedia. [ ] adcrusmata.
Ne pigrescat auris prompta fidium
Trinus deus in personis unus essentia.
Nos gubernat & conseruet sua
sub clementia.
Regnareque nos concedat cum ipso
in gloria.

Magnus cesar otto quem hic modus
refert in nomine ottinc dictus
quadam nocte somno membra
dum collocat palatium casu subito
inflammatur.
Stant ministri regis timent
dormientem attingere & corda-
rum pulsu factum excitatum
salutificant. & dum nomen car
mini inponebant.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Excitatus spes suis surrexit
timor magnus adversis mox
venturus nam tunc fama
volitat ungaros signa in eum
extulisse.
Iuxta litus sedebant armati
urbes agros villas vastant
late matres plorant filios &
filii patres undique exulari.
Hec quis ego dixerat otto vide
or parthis diu milites tardus
moneo frustra dum ego demoror
crescit clades semper ergo moras
rumpite & parthicis mecum
obviate.
Dux cuonrad intrepidus quo non
fortior alter miles inquit pereat
quem hoc terreat bellum. arma
induite armis instant hostes ipse
ego signifer effudero primus
sanguinem inimicum.
His incensi bella fremunt arma
poscunt hostes vocant signa se
quuntur canunt tubis clamor
passim oritur & milibus centum
teutones inmiscentur.
Pauci cedunt plures cadunt
francus instat parthus fugit.
vulgus exsangue undis obstat.
litus rubens sanguine danubio
cladem parthicam ostendebat.
Parva manu cesis parthis ante &
post sepe victor communem cunctis
movens luctum nomen regnum
optimos hereditans. mores filio
obdormivit.
Adolescens post hunc otto imperavit
multis annis cesar iustus clemens
fortis unum modo defuit nam
inclitus raro preliis triumpha
bat.

Eius autem clara proles otto decus
iuvenitatis
ut fortis felix erat. arma quos numquam
multum domuerant fama nominis satis
Bello fortis pace potens in utroque vicit.
tamen mitis inter triumphum bello
pacem. semper suos pauperes respexerat.
inde pater pauperum fertur.
Finem dein modo ne forte notemur ingenii
culpa tantorum virtutes ultra quicquam deterere.
quas denique miro inclitus vix
equaret.

Vite dator omni factor deus nature for
mator mundi globum sub potentia
claudens volubilem palmo et in
factura sua splendet magnificus
perennum.
Ipse multos veritatem veteres nec dum
sequentes vestigando per sophie de
via iusserat ire inprobabilis errori
rectam pariter nobis viam.
Inter quos subalis pacium meritas clarvit
pitagoras metapsicosis quem iuxta
famam troie peremptum euforbium secto rursus
reddit. obscurosque rerum ritu denuo
vivum donat intellectus perspicaci per
scrutari sensu animi.
Ergo vir hic prudens die quadam ferri
fabricam preteriens pondere non equo
sonoque diverso pulsare malleolos
senserat sicque tonorum quamlibet in
formem vim late noscens forma
addita partem pulchram primus edi
Ad hanc simphonias artis sub
splendam istas fecit diatesseron. dia
pente diapason infra quaternarium
que plenitudine armoniam sonant que
sententia senis potentis solidum rith
micam inse normulam mensurarum
utilem notitiam & siderum motus
iussit continere inaterte traden

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

traden & nomine suo uocauit.
Y greca idem omis continentē sed fissā
summotenus inramosas binas partes
uite humane inuenit adsimili
tudinē congruā. est nā sincera
& simplex pueritia que n̄ facile
noscit̄ iterum utris an uirtuti
animū subicere uelit donec tan
dem iuuentutis etas illud offerret
nobis biuium.
H ic qui paret uicius uirtuti nob
auferat contrarius illam latā ille
iter. ipseq: semitamq: postre
mo plena poenis grauib: se pro
sequentib: portas inferni apit
seuissimas ubi fremitus dentiū
& ꝑpetui fletus sunt meren
tiū ꝑ criminis facto etta ubi
semꝑ mors optatur frustra pro
dolor atq: queritur.
S ed uirtutū gradib: ille nitit̄ qui
puidus ꝑangustum uadit ille se
mitā que infine locuples letitie
suis qq: ꝑcib: pandit et̄na dulcis
uite gaudia ubi bonoꝝ anime
claro iugit̄ illustrant̄ lumine
ꝑpetui solis ubi dītatis se conspec
tū semꝑ cernere se gaudent beati.
U ite dator omīfactor dī̄ nature
formator illum aufer istum con
fer tuis fidelib: callem ut post
obitū talis uite participes fiant.
O pat̄ optime
lēō regnans pneumate cunc-
tos plectro tibimet laudes dul
ce canentes serua semper.
Q ui incruce latronē exaudisti
pendentē teq: spondens luci
dā sedis amoenitatem ut
acciperet.
S polia mundi qui maledicti
liberasti apoenis atq: ferocē im
do leonē colligasti manib: ne
sub fraude ꝑderet q̄ formauit
dextra. adā euā. deniq: plebē
locasti orto lucido.
T ertia die surrexisti maiesta
tis tumulo teq: iubente cor
pora multa surrexere baratro
ut tua facta ꝑderent noncre
denti poplo ex hoc signo trepi
dans ualde miser pilatus se
planctu cruciat.
P ost hec mundū illuxisti
duces gentes apposuisti ascen
disti unde uenisti dextera
patris orex residens.
P ena mat ecce parata flāma
picis indeficiens accernentes
mala tenentes id sine fine
post hec retinent.
U itā mundi accipientes ꝑlucen-
tes inparadiso spe gaudentes
bona tenenentes semꝑ ieuum
laudant dn̄m.
R egnanti gl̄a xp̄o laus ꝑfecta
qui cordarū sonitu pangit̄
dī̄ ꝑhennis rector mundi.
A duertite om̄s A
populi ridiculū & audite
quomodo sueuum mulier &
ipse illā defraudarat.
C onstantie ciuis sueuulus
trans equora gazam portans
nauib: domi coniugem lasciuā
nimis relinquebat.
U ix remige tristi secat mare
ecce subita orta tēpestate furit
pelagus certant flamina
tolluntur fluctus post mul

taq: equora uagum littore
longinqua nochus exponebat.
N am in tem domi uac
coniunx mimi aderant iuue-
qs& nes sequuntur immemor uiri
exulis excepit gaudens atq:
nocte pxima pregnans filiu
iniustu fudit isto die.
D uob: uolutis annis exul dict
reuertatur occurrit infida c
iux secu trahens puerulu da
tis osculis maritus illi de quo
inquit puerum istum habeas
dic aut extrema patieris.
A t illa maritum timens dolos
uersat in omnia mitandem
mi coniux ait una uice in al
pib: niue sitiens extinxi sitam
de quo ego grauida istu pue
rum damnoso foetu heu
gignebam.
N am languens amore tuo consur
rexi diluculo prexiq: pedes
nuda pniues & frigora atq:
maria rimabar mesta si forte
uentiuola uela cernerem aut
frontem nauis conspicerem.
A nni post hec quinq: transierunt
aut plus & mercator uagus in
staurauit remos ratim quassa
reficit uela colligit & niuis
natum duxit secum.
T ransfretato mare pducebat
natum & parra bone merca
tori tradens centum libras
accipit atq: uendito infante
diues reuertitur.
I ngressusq: domu aduxore ait
consolare coniunx consolare
cara natu tuum pdidi quem

non ipsa tu me magis quidem dile-
T empestate orta nos uentosus
furor inuadosas sirtes nimis
fessos eger & nos omis sol grauit
torquens at ille tuus natus lique-
S ic pfidus sueuus coniu | fecit
gem deluserat sic fraus fraudem
uicerat nam quem genuit nix
recte hunc sol liquefecit.
M endosam quam cantilenam ago.
puerulis commentatum dabo. quomodo
dulos pmendaces nsum auditorib:
ingentem fera liberalis & decora
cuidam regi erat nata.
Q uam sub lege huiusmodi, pcis ob
ponit querendam.
S iquis mentiendi gnarus usq: adeo
instet fallendo dum cesaris ore
fallax pdicetur is ducat filiam.
Q uo audito sueuus nil moratus
inquit raptis armis ego, cum uenatu
solus irem lepusculus inter feras
telo tacitus decumbebat. mox effu
sis intestinis caput auulsum cum
cute cruda.
C umq: cesum manu leuaretur
caput lesa aure effunduntur
mellis modii centeni sotiaq: auris
tacta totidem pisarum fudit qb:
intra pelle stricas lepus ipse
dum secatur crepidine summa
caude kartam regiam latentem
Q ue seruum te firmat esse | lepi
meum. mentitur clamat rex
karta & tu.
S ic rege deluso sueuus falsa
gener regius est arte factus.
O rex regum qui
solus in euum regnas in celis
heinricum nobis serua in terris ab
| inimicis.

Q uem uoluisti tibi benedici & co
ronari adaquas graui manu pili
grimi presulis archi. O rex.
Q uem romani atq; fidi franci cler
& plts xpo dicatus post cuonradū
adoptauit domnū. O rex.
D ic italia dō pia gallia cum ger
mania dō deuota uiuat cuon
radus atq; heinricus. O rex.
A gni ut sponsa cpace quieta seruare
suo ualeat sponso dō eťno uiuo
& uero. O rex.
G audent om̄s xpi fideles senes
& iuuenes matres infantes reg-
nat cuonradus atq; heinricus. O r.
D ie qua surrexit qui mundū re
demit regni monarchiam accé-
pit scām pius cuonradus gaudeat
mundus. O rex.
P ostumus anni recursus acce
pit scām regni coronam puer
heinricus xpo electus.
D ie pdicto a piligrimo archiepō
sibi deuotissimo gaudente clero
simul & populo. O rex.
D oleat antiquus gentis ini
micus scās ecclās pacificatas
uiuo conrado atq; heinrico. O r.
M atr xpi cū ciuib; celi. cunctisq;
scis rectores orb iuua cuonradū
atq; heinricum. O rex.
V t ecclarum causas scōꝝ & pu
pilloꝝ ac uiduarum ualeant
iusto tractare iudicio. O r.
L aus creatori angelorum regi cui
imperium manet ineuum p in
finita sclōꝝ scla. O r.
L ugeamur nr̄a socii
peccata lamentem quare tacem.
omniquitate corruimus late
samus celi hinc offensū
regem immensum.
H einrico requiem rex xpe dona
per heuum.
N on fuimus digni munere in
signi. munus siue donum diue
heinricum bonum qui ex iu
uentute magne fuit uite. p ceatus
regum stirpe rexsit & ipse. Heinr.
O rbis erat pignus regno fuit dign
imperator romanorum rector
francoꝝ impabat sueuis. saxonib;
cunctis. bauuaris. truces sola uos
fecit pacatos. Heinrico.
P assumus mirari de dn̄o tali. res
tractando laicatus. sit litteratus
prudens in sermone. prouidus inope
uiduarū. actor bonus orphanis
pius. Heinrica.
H einricus secls plangat illū
mundus fines seruans xpianos.
pellit paganos. strauit aduer
santes pace psequentes uo
luntate contradixit sobrie uixit. h.
Q uis cesar tam largus fuit pau
perib; qs tabtoca sublimauit.
atq; dicauit atria scōꝝ. ubé
bonoꝝ expprus fecit magnauit
episcopatū. Heinr.
P loret hunc europa uidecapita
ta aduocatū roma ploret xpm
exoret. ut sibi fidelem prestet
seniorem se cognoscat graue
dampnum ecclesiarum. Heinr.
D icamus heinrico dn̄i amico
ut quiescat post obitum semp
ineuū. dicat om̄s clerus anime
illius pace xpi quiescat gaudia
noscat. Heinrico.
udax es uir iuuenis dum feruet.

A caro mobilis audacter agis pperã
tua membra coinquinas.
A dtende homo quia puluis es &
inpuluerem reuerteris.
B reue tempus iuuenis considera q
moneris. ueniet dies ultimus
& perdes flores optimos. Adtende.
C arni tue consentiens animam
tuam decipis dum flectis ad
libidinem. Adtende.
D entes tui frendidant labia tua
crispant lingua mala generat.
uita tua trepidat. Adt.
E leuas tuos oculos ut uanitatẽ
uideas flectitur mens misera
membra ad malũ erigis. Adt.
F ecisti malum consilium & offen
disti nimium quia multum
secutus es amorem libidinis.
G tam queris in populo laudẽ humanam diligis. pla
cere dõ non curas qui de celo
conspicit. Adtend.
H onorem transitorium presum
psisti accipe sed magis poena
sequitur cui maior creditur. Adt.
I ntra sep aspicis sep dextra cogitas
sed hic relinquis omĩa unde sup
bus ambulas. Adtende.
K aro te xpc in fouea uide ne male
moriaris festina te corrigere
antequam tempus ueniat. Adt.
L uge modo dũ tẽp ne gemas
in iudicio ubi non ualet gemitus
nec ulla intercessio. Adtende.
M odo labora fortit dũ es isto
tempore emenda tuum uitiũ
ne gemas in ppetuum. Adt.
N on te frangat cupiditas nec te
flectat fragilitas & noli cum diabo-
lo participare amplius. Adt.
O si corde intellegis que pcepta legis sunt
quod illi qui adulterant lapidibus sub
iaceant. Adt. Adtende.
P er saluatorẽ q uenit magna redemptio
ut omis q comittat penitentiã dormitet.
Q uare nũs iuuenis reuera ad dnm rogans eĩ de
mentiam ut donet indulgentiam. Adtende
R umpe iã cordi duritiã mas tue malitiã festi-
na te corrigere anteq finis ueniat. Adt.
S uscepit xps ueniã ut donet idulgentiã allu
dant ueñ animã q carnẽ suã macerant. Adt
T erribilis xps ueniet ad iudicandũ sctin
tunc reddit ille singulis sedm sua
opa. Adtende. dat patrem.
U enit dies iudicii & erit magna districtio
ut ñ adiuuat pat filiũ nec filius desen-
X po seruus iuuenis ad eũ cito recurreris
ut ante ei limina securus sis deri
nine. Adtende. ueniunt.
F ides acqrit omĩa peccata delet omnia
humilitas & caritas ad patrem celi
Z elum habet optimum qui dm
amat & pximum letabit in sclm
& uiuat in ppetuum. Adt.
N unc almus thero euuigero
assis thiernun filius benignus fau-
tor mihi thaz igiz cosan muozi.
dequodã duce themo heron
heinriche qui cum dignitate
thero beiaro riche bewarode.
I ntrans nempe nuntius then
keisar namoda her thus cur sedes
infit otdo. ther unsar keisar
guodo. hic adest heinrich bru
her hera kuniglich dignum tibi
fore thir selue moze sine
T unc surrexit otdo ther unsar
keisar guodo prex illi obuiã.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

inde intlo manigman & excepit
illum mid ... mihilon eron.
P rimitus quoque dixit uuillicumo
heinrich ambo uos equiuoci be-
thiu goda endi mi. nec non &
sotin uuillicumo sidigimi.
D ato responso fane heinrichi so sco
ne coniunxere manus her leida
ma inthar godes hus petiit ambo
thero godes genatheno.
O ramine facto intfieg ina auer
otdo duxit in consilium mit michi-
lon eron. & amisit illi so uuaz
so her thar hafode preter quod regale
thes thir heinrih niegerade.
T unc stetit al thiu sprakha sub
firmo heinricho quicquid otdo
fecit al geriedi iz heinrih. quicquid ac
amisit ouch geriedi iz heinrih.
H ic non fuit ullus thes hafon ig
guoda fulleist nobilis ac liberis thaz
tid allaz uuari is. cui non fecisset
heinrich alle reht to gilich.

E st unus locus homburh
dictus in quo pascebat asinam alue-
rad uiribus fortem atque fidelis.
Q ue dum in amplum exiret campum
uidit currentem lupum uoracem
caput abscondit caudam ostendit.
L upus accurrit caudam momordit
asina bina leuauit crura fecitque
ingens cum lupo bellum.
C um iam defecisse uires sensisset pau-
lat magnam plangendo uocem
misitque suam morigendo dominam.
... grandem asine uocem aluerad
... sororibus dicere etto uenite
me adiuuare ...
A sinam caram misi aderhamillo
magnum audio planctum spero cum servo
Ut pugnet lupo.

C lamor sororum uenit in
claustrum turbe uirorum ac
mulierum assunt cruentum
ut caperent lupum ... hostem.
A dela namque soror aluerade
rikilam querit agatham inuenit
ibant ut fortem sternerent
A t ille ruptis asine costis sangui-
nis undam carnemque totam simul
uorauit siluam intrauit.
I llud uidentes cuncte sorores
crines scindebant pectus tunde-
bant flentes insontem asine mortem.
D enique paruum portabat pullum
illum plorabat maxime al-
uerad sperans exinde prolem
creuisse.
A dela mitis fritherunque dulcis
uenerunt ambe ut adalethe
cor confirmarent atque sanarent.
D elinque mestas sororum querelas
lupus amarum non curat
fletum dominus aliam dabit tibi
asinam.

D iapente & diatesseron
simphonia. & intensa & re-
missa pariter consonantia
Diapason modulatione consona
reddunt.

S alue festa dies toto uenera-
bilis euo qua deus infernum uicit
& astra tenet.
E cce renascentis testatur gratia
mundi Omnia cum domino dona
redisse suo. Salue.
N amque triumphanti post
tristia tartara christo. Undique
fronde nemus gramina flore
fauent.
L egibus inferni oppressis sup

astra meantem. Laudant rite
deum lux polus arua fretu
Qui crucifixus erat ds ecce per
omnia regnat. Dantq; creatori
cuncta creata precem.

Vestibunt silue tenera merorum
uirgulta sui sonerata pomis
canunt de celsis sedibus palumbes
carmina cunctis.
Hic turtur gemit resonat hic
turdus pangit hic priscus merolorum
sonus passer nec tacens arripens
garrito alta sublimis.
Hinc leta canit philomela fron
dis longa effundit sibilum pastora
sollempne miluus tremulatq;
uoce aethera pulsat.
At astra uolans aquila in aeris
alauda canit modulis resoluit
desursum uergit dissimili
modo dum terram tangit.
Uelox impulit rugitus hirundo
pangit coturnix. gracellarius ultur
aues sic cunctis celebrant
estiuum undiq; carmen.
Nulla inter auis similis est api que
tale gerit tipum castitatis nisi
maria que xpm portauit aluo
inuiolata.

Heriger urbis maguntiacensis
antistes quendam uidit prophetam
qui ad infernum se dixit raptum.
Inde cum multas referret cau
sas. subiunxit totum esse infernum
accinctum densis. undiq; siluis.
Herigerus illi ridens respondit meum
subulcum illuc ad pastum nolo
cum macris. mittere porcis.
Uir ait falsus. fui translatus
in templum celi xpmq; uidi.
lectum sedentem. & comedentem.
Iohs baptista. erat pincerna. atq;
preclari pocula uini porrexit cunctis
uocatis sanctis.
Heriger ait prudenter egit xps iohm
ponens pincernam. quoniam uinum
non bibit umquam.
Mendax probaris cum petrum dicis illuc
magistrum esse cocorum est quia
summi ianitor celi.
Honore quali te ds celi habuit
ibi ubi sedisti. uolo ut narres
quid manducasses.
Respondit homo angulo uno partem
pulmonis furabar cocis hoc man
ducaui atq; recessi.
Heriger illum. iussit ad palum. loris
ligari scopisq; cedi. sermone duro
hunc arguendo.
Si te ad suum inuitet pastum
xps ut secum capias cibum. caue
ne furtum facias.

Sponso sponsa karissimo se ipsam
in coniugio ambosq; diu uiuere
post celi culmen cape.
Ne spernas quod sim fragilis. sum
tamen habilis rugosam si me
uideas ut puellam me teneas.
Ueni ueni karissime quia fusca sum et despice
dilapsa. et latibus assurgam
tuis uiribus. Matri ueni cum
Hinc petrus te huc inuitat & eu
charius urtat ualerius te erig
Cum maximini pcib; se coniungit
agricius orans ut felix uenias & me
fractam restituas. T cium
Me quidem si restauras. titulumq; reddideris
paulini adiutorium habebis & nice
i & complures alii iubent me
restitui simeon tuus inpenne man
de murum iam
ponere.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

O quam felix tu fueras q̄ huncuirū
adduxeras qui me fuscam illumi
nat & me fractā resolidat.
Quam libens hic te suscipit quā
sanum ēē ꝑpetē felicē omi tēpore
qđ sēp constet stabile.
Vrm̄ amboꝝ meritis totum ero
treueris ꝰtrita inlaꝰb: & firma
cunctis partib; ·IIII na scla am̄.
Adhoc te ds̄ ꝓmuniat. & sēp te custo
diat. cū corpore ac anima ī sempitē

Emicat o quanta
pietate cecilia scā mt odoriferas xpc
quis ꝓspicit herbas. [illegible] gere ibin.
Despiciens mundū meruit sibi iun.
Gaudia sic thalami teulcans ualeriani.
Hec sibi uirgineas q̄ rebra uirtute choreas
Funcit elegit q̄s hic sapientia copsit.
Luce chorū clara docit hic ꝓnit & uuoda
hancq: meginbgis seq̄t ualitudine foras
hoc uiret incirco merehict cū flore deco ro.
Nomē difficili sophie sed spe iuuenili.
hinc tenet una locū mitis collega
prior.

I [illegible]
meu [illegible]
[illegible] infur
[illegible] quel [illegible]
[illegible] herbeq
[illegible] amis sic albis ho
[illegible] ibi [illegible] habundat. &
[illegible] delectat.
[illegible] illa
[illegible] por [illegible]
[illegible] plenas
[illegible] sonant dulces simphonie in
flantur & alt [illegible] ibi [illegible] er
& docta puella cannit cantica
[illegible]
Ego fui sola in siluas & dilexi loca

serer [illegible] us turba
[illegible]
[illegible] silen
[illegible] mut
[illegible]
[illegible]
qu [illegible] llo [illegible]
[illegible] aquilam
[illegible]
[illegible] pille.
[illegible]
[illegible] fer
[illegible] tempus adest
[illegible] gras in
[illegible]
[illegible] ge chu [illegible]
[illegible] unica
[illegible] nel.
[illegible] inep [illegible]
[illegible] filue nu
[illegible] pulde
[illegible] krist
[illegible] me denou
[illegible]
[illegible] sage hir
[illegible] sede [illegible] me.
[illegible]
[illegible] uinni.
[illegible] padan.
C [illegible] chore iinnep
[illegible] ibi sus hoc inuepelt
[illegible]
[illegible] omē also uuolcan in
[illegible] umele solū xpi regnū
[illegible] menum.
[illegible] credo inhumele.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

[illegible]

Huc attolle genas defectaq: lumina uenit Adhebas argia
tuas age moenib: induc & pr̄os
ostende lares & mutua redde
hospitia heu quid ago? proiectus
cespite nudo hoc pr̄e telluris
habes que iurgia certe Impiū
n̄ fr̄ habet nullasne tuoꝝ Mo
uisti lacrimas. ubi mat̄? ubi īcli
ta fama Antigone? mihi ne pe
races mihi uictus es uni Dicebā
quo tendis iter. quid sceptra
negata poscis? habet argos.
soceri regnabis in aula. hic t̄
longus honor. hic indiuisa
potestas. Quid queror ipsa dedi
bellū mestūq: rogaui. Ipsa pr̄e
ut talē n̄c te complexa tenerē
Sed bene habet supi gratum ē for
tuna pacta ē. spes longinqua
uie. totos inuenimus artus. ti
mihi sed quanto descendit uuln?
hiatu hoc fr̄ qua parte p̄cor
iacet ille nefandus. predator
uincā uolucres sit adire potestas
Excludā q: feras an habet fune
stus & ignes? Sed nec te flāmis
inopē tua t̄ra uidebit. Ardebis lacri
masq: feres q̄s ferre negatū Regib:
etnūq: tuo famulata sepulchro.
Durabit deserta fides testisq: doloꝝ
Hau erit paruoq: thorū polinice
fouebo.

Cante cane cantor care clare ꝯspirent
cannule compte corde crepent. con
cinnantiam carpe callē commoda
conualles construe caput calcem cor
coniunge calles callens corporales
cane corda cane cordis cane can
nulis creatorem.

Quisquis dolosis antiqui circū uentus
fraudibus inimici. p̄funditatē maioꝝ
incautus incurrerit peccatoꝝ hoc
sequenti commonitus exemplo sit
merens ne desp̄et penitus sed con
fisus in dn̄o liberari posse speret
t̄ mortuū si penitet ex inferno.

Cesarie urbis ciuis p̄terius locu
ples ualde nimis unicam habuit
gnatam sacro uelamini destinatā
p̄prius in quā illicitis seruulus inli
citis inflāmat̄ ē ardoribus. cuius uin
do coniugii se non posse cernens iungi
auxiliū agressus est malefici.

A quo praui susceptā scedulā nunciū
deferenda demoni iussit eū nocte
ceca supra gentile recitare tumbā.
iuuenis statim paruit demonum
& ecce sibi agm̄ apparuit qui
audītas clamoribus infelicis secū illū
adduxerat ad principē p̄uitatis.
Cui inuisi datis commercii litteris a ma
lefico missis. t̄c̄ sui causa aduent?
expositis amorisq: furiis. prauus
fit discussio de fide xp̄i ac bapas-
mi repudio iubetq: de singulis ab
nuntiationis manuscriptū efficere
Continuo tacta adia- q̄ p̄ effreni
bolo clamat uirgo misere miser-
re pat̄ filie moriar mi pat̄
modo sibi iungar tali puero noli
pat̄ kare noli tardare iū pates

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

me saluare si moraris natam tuam non
habebis. sed in die iudicii quasi per eum
tam poenas & tormenta tu subibis
supplicii.
Ast flebilis contra pater inquit nata
heu quis te decepit. nata quis te fasci
nauit. ego te xpo dedicaui. sicut mecho
destinaui pater mi filia sine me modo 31
perficere quod uolo si consentis mihi
tempus adueniet quando multum
letaberis prauam quae non uoluntatem
perficeris male sana quam nunc geris.
Illa uero abnuente atque pene defici
ente pater uictus amicorum consiliis consen-
sit inuitus acceptoque puero substantiam
totam ei suam una cum puella tradidit.
dicens sue filiole uere iam misera
olim multum doltura post eum quae annes
modo auditura. coniuncta nupta
Hec multo post cuius comperta infidelitate
se confestim in lamentis affecerat in
moderate luctuisque nullus finis esse
quiuit. donec amarico tandem ex
plorato cuncte sue causa perfidie
a beato basilio penitentiam persuasit 32
pro errore percipe grauissimo.
Quem sanctus includens sacro pribulo
incumbens pro eo precibus sedulo nunc
pillo orans sepe & ieiunans donec
a deo reo impetraret ueniam dari pro
crimine tam graui. dumque sibi peni
tentia ostensus est sanctus per se decertare
itque dextraque hoste magnifice
uictoriam deportare.
Indicta consueta iam penitudine educt
reclinandus ecclesie ecce reperte sancto se
ducente tactu ab hoste sacro pelle
poste donec antistes & populus assis
tens precibus pulsantes deum fugatus est
demon clamans ac minitans hoc
basili manu scriptum coram deo restitues
mihi meum.
Nec mora sancto orante manusque cum pro to
eleuante cartula desuper lapsa
manibus basilii est ingesta a puero
quam cognitam sanctus statim partes
dissipauit in minutas eundemque
iuuenis restitutum sacramentum inces
santer reddidit deo minizantem.
O mihi deserte
natorum dulcis imago.
Arche more orerum & pie
solamen adempte. [ ] sortes.
Seuitieque decus quite mea gaudia
Extinxere dei modo quem
digressa reliqui.
Lascinium & pro uexante gra
mina cursu. [ ] ligatis.
Heu ubi siderei uultus ubi uerba
Imperfecta sonis risusque & murmura
soli. [ ] lemnon & argos.
Intellecta mihi quoties tibi
Sueta loqui & longa sonum suadere
querelas.
uc attolle genas defectaque
lumina uenit [ ] induc.
A thebas argia tua eia menib.
Et prior ostende lares & mutua
Hospicia heu quid agam redde
pectus cespite nudo. [ ] certe
Hoc patrie telluris habes. quae iurgia
Impium non fratri habet nullus ue tuorum.
Mouisti lacrimas ubi mater ubi
inclita fama
Antigone mihi nempe iaces
mihi uictus es uni.
Dicebam quo tendis iter. quid
sceptra negata [ ] in aula.
Posces habes argos soceri regnabis
hic tibi longius honos hic indiuisa
potestas.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Hunc ego te coniunx addebi
ta regna perfectū.
Ductorē belli generūq: poten
tis adrasti.
Aspicio talisq: tuis occurro
triumphis.
Qui habet uocem serenam
hanc pferat cantilenā de
anno lamentabili & damno inef
fabili pquo dolet om̄is homo
forinsecus & indomo suspirat
populus damnū uigilando &
psomnum.
Rex dr̄ uiuos tuere & defunctis
miserere.
Anno quoq: millessimo nono
atq: tricessimo dexp̄i natiui
tate nobilitas ruit late ruit
cesar caput mundi & cum illo
plures summi occubuit impa
tor kuonpadus legū dator. Rex.
Eodē uero tempore occasus fuit
gl̄e ruit stella matutina
Gunnild regina heu quā cru
delis annus corru[illegible]erat
hermannus filius [illegible] im
patricis dux timdus in[illegible]imicis
ruit kuono dux francoꝝ &
magna pars ingenuoꝝ. Rex.
Impatoris gl̄a sit nob in memo-
ria ac frequentione ōratione
uiuat uir indolis bone uiuat
dn̄ator pbus & frequenti
carmine nouus & pclara fama
post mortē uite pstet hunc
consortem. Rex dr̄.
Tempus erat quo pma quies
mortalib: egris incipit & donū
diuum gratissima serpit insōnis
est ante oculos mestissimus hector.
Uisus adeē mihi largosq: effundere
fletus. Raptatus bigis utquondā
atq: cruento. puluere pq: pedes tā
iectus lora tumentes Ei mihi qualis
erat quantū mutatus ab illo hectore
qui redit exuuias indutus achillis.
Uel danaum frigios iaculatus puppib:
ignes. Squalentē barbam & cretos
sanguine crines. Uulneraq: illa
gerens que circum plurima muros
accepit prios. ultro flens ipse uidebar
Compellare uirū & mestas expmere
uoces. O lux dardanie spes o fidissima
teucrū Que tante tenuere more
quib: hector aboris Expectate uenis.
Quib: ludus est animo. & iocularis
cantio. hoc aduertant ridiculū
exuero non fictitium.
Sacerdos iam puricola. etate sub
decrepita. uiuebat amans pecudis.
hic enim mos est rusticis.
Adiuuit tale studiū. om̄e patrie
cōmodū. nisi foret tam pxima.
lupoꝝ altrix siluula.
Hi minuentes numerū. peius sūmā
generū. dant impares ex parib:.
& pares ex imparib:.
Qui dolens sui fieri detrimentū peculii.
qa diffidit uirib:. uindictā querit artib:.
Fossam cauat ī modicā. intus ponens
agniculam. et ne pateat hostib:. Sup
ne tegit frondib:.
Humano datū cōmodo nil maius
est ingenio. lupus dū nocte cir
cuit. spē prede captus incidit.
Accurrit mane presbiter. gaudet
uicisse talē. intus ptento baculo.
lupi minatur oculo.
Iam inquit fera pessima. tibi
rependā debita. aut hic frangetur

baculus. Ait hic crepabit oculus.
Hoc dicto simul impulit. Verbo sed
facto defuit. Nã lupus seruans oculũ.
morsu retentat baculũ.
At ille miser uetulus. dũ sese trahit
firmius. Ripa cedente corruit. et
lupo comes incidit.
Hinc stat lupus hinc presbiter. timet
sed dispariliter. Nã ut fidenter arbitror
lupus stabat securior.
Sacerdos secũ mussitat. septemq; psal-
mos ruminat. sed reuoluit frequẽter
miserere mei ds.
Hoc contigit infortunium. Dant innota
populi. quorũ neglexi animas. quorũ
comedi uictimas.
Pro defunctorũ merito. cantat place-
bo dño. et pro statu uiuentiũ. totum
cantat psalterium.
Post completũ psaltiũ. commune
prestat cõmodũ. Sacerdotis timidi-
tas. atq; lupi calliditas.
Nactũ acolitus presbiter. perfiniret
pater nr. Atq; clamaret dño. Sed
libera nos a malo.
Hic dorsũ eius insilit. et saltu liber
effugit. et cuius arte captus est.
illo pscala usus est.
At ille letus nimiũ. cantat lau-
date dñm. et promisit pro populo.
se oraturũ amodo.
Hinc auctimus quercũ. et inuentus
extrahitur. Sed nonnumquã deuo-
tius orauit nec fidelius.

Templum xpi uirgo casta felix
[illegible] omaria cuius clausam
[illegible] portã noui uite ianua
[illegible] sciq; sps grã petimus ual-
da prece nos expia ab omni
macula facinorosa.

Tu regina celi sũma castitatis
tenet sceptra angelorũ satis
digna congaudet frequentia.
quib; nos exorantis socia qui
uiuis cũ pre spuq; sco perenna secla.

Ad mensã philosophie sitientes
currite et saporis tripertiti septẽ
riuos bibite uno fonte procedẽ-
tes nõ eodẽ tramite.
Hinc fluit grãma prima hinc
poetica per dra lanx hinc satiricorũ
plausus hinc comicorũ letificat
conuiuia marciana fistula.

Salue uite norma preclare
flos sinagoge. Aue pie diu
optate uie oliue. Nisibus omi
genis gratulor modulando
camenis.
[illegible]here forma poli serena sol
[illegible] luna. Uale hora certe
iocunda reddens cristalla.
Presulis eximii ualete uirtute
sepulchri.

V [illegible]
[illegible]
sic [illegible]
Nostri [illegible] fleres [illegible]
[illegible]
[illegible]
S [illegible]
[illegible]
non [illegible]
O [illegible] mihi
[illegible] eius
Post [illegible] postẽ
[illegible] studiũ.
[illegible]
[illegible]

Inches 1 2
cm 1 2 3 4 5

Leuis exsurgit zephirus. & sol
pcedit tepidus. iam t̄ra
sinus aprit. dulcore suo diffluit.
Ver purpuratū exiit. ornatus
suos induit. aspgit t̄ra flo-
rib;. ligna siluarū frondib;.
Struunt lustra quadrupe-
des. & dulces nidos uolucres.
int̄ ligna florentia. sua de
cantant gaudia.
Quod oculis dum uideo. & au
rib; dū audio. heu p tantis gau
diis. tantis inflor suspiriis.
Cū mihi sola sedeo. & hec re-
uoluens palleo. si forte ca-
pud subleuo. nec audio nec
uideo.
Tu saltim uelis gr̄a. exaudi
& considera. fronde flores
& gramina. nam mea
languet anima.
Gaudet polus ridet tellus
iocundantur om̄ia. Angloz
sacra canunt in excelsis
agmina. Quorum psallit
imitatrix int̄ris eccl̄a.
Mundus plaudit. & resultat
letus de te regina.
Ac aut minus gratulatur
pulchra. uernarū turma.
Que sub tuis alis fulta digna
tali dn̄a.
Incolomis gubnatrix q tu
morbo soluta.
Et uirtutū flore compta
restauraris in aula.
Ne mireris ds̄ iussit solui
morbi uincula.
Nexus mortis & ligare ne
fuisset dampnosa.

Tue uite optatiq; nob opus seruata.
Te reginā nr̄am maris ee fac͛t
factura. [illegible] creatura.
Astra celi flores humi te cuncta
uenti boni larga culminis es que
tam apta. [illegible] in scena.
Mat̄ dulcis & que cui̇tas secla huius
Blandimtis īterrore sistis p mitissima.
Monachoz ensis excels clericoz dn̄a.
Consolam̄ uiduarū uirginū c̄stantia.
Laicoz blandim̄ta clipeus & galea.
Quare posco q te crebro c̄seruet te scl̄a.
Ds̄ qui n̄ nulla semp scandit sup
sidera.
Ingestis prium uetū. qdā legi ridiculū
exemplo tam̄ habile q uob dicā rithmice.
Iohs abba paruulus. statāt n̄ uirtutib;.
ita maiori socio. q cū erat ī heremo,
Volo dicebat uiuere. secure sic angls.
nec ueste nec cibo frui q laboret̄ ma
Maior dicebat moneo. ne sis īcepti ppus. [nib;.]
fr q dico ē p modū. sic n̄ cepisse saucius.
At minor q n̄ dimicat. n̄ cadit neq; supat
ait & nudus heremū inferiorē penetrat.
Septē dies gramineo. uix ibi durat pabulo.
octaua fames impat. ut ad sodalem redeat.
Qui sero clausus ianua tutus sedet ī cellula
cū minor uoce debili. fr apellat aperi.
Iohs hospes idigus. notis assistit forib;
nec spnat tua pietas. quē redigit necessitas
Respondit ille deit. Iohs fact angls. miratur
celi cardines. ultra n̄ curat hoīes.
Iohs foras excubat. malaq; nocte tole[illegible]
& p̄t uoluntariā. hanc agit penitenti[illegible]
acto mane recipit. satisq; uerbis u[illegible]
sed ītēpt ad crustulā. fert pacient[illegible]
Refocilat dn̄o. grates egit & socio. [illegible]
hinc rastellū brachiis. tēptat moue[illegible]
Castigat angustia. de leuitate [illegible] [languens]
cū anglis n̄ potuit. uir bonus ee didicit.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cordas tange melos pange cum lira
sonabili. tu magister eam liram fac sonare
dulciter. & tu cantor in sublime uocem
tuam erige ambo simul adunati canti-
lene mistice. O uuillelme decus pulchrum
aspectu ornabili quem tam clarus permansisti. cum
tuis assidue. odis potuit iam esse tam potens iope
preter reges quos unxere antistites chrismate.
presules aut plures miror antistitum culmine
utriusque sexus namque uiri atque femine tam
nobili creature se cupibant flectere. omnis
44 chorus angelorum et zabulon subtrahitur magne
martir iuliane pillo intercede.

Hec est clara dies clararum clara dierum.
hec est sancta dies sanctarum sancta dierum.
Nobile nobilium rutilans diadema dierum
Quid est hoc tam dure quod inuenio manet pectore.
Amarumque ductans animum de tibi nobis est dure
manet in nos mors eius & ipsa mors est incogni-
Nunc quedam abiere sepulcra inuisere. celi
ta.
ciues illum uiuum dicunt iam regnare.
Salue festa dies. salue resurrectio sancta. salue
semper aue lux hodierna uale.

Rota modos arte personemus musica. quibus
ut his constans gratuletur anima. ut a fa-
bris clarus didicit pithagoras malleis
cum quattuor dependit. consonantias septem
planetarum fecit in celestia quarum fit ce-
lestis musica numerorum normula fert
... arithmetica. cunctas dans principia. rex
... inde parato kriton nos reget per secla.

...rum est nec amori dare ludum neque dulci
... uino lauere. ut exanimali metuen-
... tune uerbera lingue. .II. nitar ebri.
... squilarum cithareque puerales est telas opera sequi
... nerue studium aufert ne obule liparei
... unctos tibinis humeros lauit iundis
... ipse melior bellorofonte neque pugno
... m uictus pede
... idem patulum fugientes agitato grege
cervos iaculare. celere alto. latitantem
frugi. tectum excipere aprum.

47 44

Pulsat astra planctu magno rachel
plorans pignora queriturque conso-
lari quos necauit improba. dolet. plangit
crines scindit obsorans crimina uxor
sine macula casta seruans uiscera.
Felix uirgo deo cara & dilecta femina
circum circa uoltando filiorum pascua
querit lustrat perscrutator per diuersa
climata ansit ouis petra digna
spondens premia.
Splendor eius splendor solis mane
dantis lumina sic lunaris candor
48 45
idem foret inter sidera.

O admirabile ueneris idolum. cuius
materie nihil est friuolum. archos te
protegat. qui stellas & polum fecit. &
maria condidit. & solum furis in-
genio non sentiat dolum. cloto te
diligat. que baiolat colum.
Saluto puerum non per ipoteesim. sed
firmo pectore deprecor lachesim.
sororis atropos. ne curet heresim
neptunum comitem habeas & thetim.
cum uectus fueris per fluuium tesim. quo
fugis amabo cum te dilexerim. miser
quid faciam cum te non uiderim.
Dura materies ex matris ossibus. creauit
homines iactis lapidibus. ex quibus unus est iste
puerulus. qui lacrimabiles non curat
gemitus. cum tristis fuero gaude-
bit emulus. ut cerua rugio cum fugit
hinnulus.

V... ne
...
...
U...
...
S... ... ... ure

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Carmina qui quondam studio
florente peregi. flebilis heu
mestus cogor inire modos.
Ecce mihi lacere dictant scribenda
camene. Et ueris elegi fletibus
ora rigant. B— tror.
Has saltem nullus potuit peruincere
Ne nostrum comites prosequerentur iter.
Gloria felicis olim uiridisque iuuente
Solantur mesti nunc mea fata senis.
Uenit enim properata malis inopina senectus.
& dolor etatem iussit inesse suam.
Intempestiui funduntur uertice
cani & tremit effeto corpore
laxa cutis. Iuuocata uenit.
Mors hominum felix que se nec dul
cibus annis inserit & mestis sepe
Eheu quam surda miseros
auertitur aure. Et flentes
oculos claudere seua negat.
Dum leuibus malefida bonis for
tuna faueret. Pene caput
tristis merserat hora meum.
Nunc quia fallacem mutauit
nubila uultum. Protrahit ingratas
impia uita moras.
Quid me felicem totiens iactastis
amici. Qui cecidit stabili non erat
ille gradu.
Heu quam precipiti mersa profundo.
Mens hebet & propria luce relicta
Tendit in externas ire tenebras.
Terrenis quotiens flatibus aucta
Crescit in inmensum noxia cura.
Hic quondam celo liber aperto.
Suetus in ethereos ire meatus.
Cernebat rosei lumina solis;
Uisebat gelide sidera lune
& que cumque uagos stella recursus
Exercet uarios flexa per orbes
Comprensam numeris uictor habebat.
Quin etiam causas unde sonora
Flamina sollicitent equora ponti.
Quis uoluat stabilem spiritus orbem.
Uel cur hesperias sidus in undas
Casurum rutilo surgat ab ortu
Quid ueris placidas temperet horas.
Ut terram roseis floribus ornet.
Quis dedit ut pleno fertilis anno.
Autumnus grauidis influat uuis.
Rimari solitus atque latentes
Nature uarias reddere causas.
Nunc iacet effeto lumine mentis
& pressus grauibus colla catenis
Decliuemque gerens pondere uultum
Cogitur heu stolidam cernere terram.
Tunc me discussa liquerunt nocte tenebre
Luminibusque prior redit uigor
Ut cum precipiti glomerantur sidera
choro. Nimbosisque polus stetit imbribus.
Quisquis composito serenus euo
Fatum sub pedibus egit superbum.
Fortunamque tuens utramque rectus
Inuictum potuit tenere uultum.
O stelliferi conditor orbis
Qui perpetuo nixus solio.
Rapido celum turbine uersas
Legemque pati sidera cogis.
Cum phoebi radiis graue
Cancri sidus inestuat. Tum qui l...
negantibus. Sulcis semina credid...
Elusus cereris fide. Quernas ...
arbores.
Nubibus atris Condita nullum
fundere possunt. Sidera lumen
Si mare uoluens. Turbidus auster.
Hec cum superba uerterit uices dextera
Et estuantis more fertur euripi
Dudum tremendos seua proterit reges

Nubibus
Condita nu...
Funder...
Sidera

Gg. 5. 35

Humilemq; uicti subleuat fallax uultu.,
Si quantas rapidis flatibus incitus.
Pontus uersat harenas.
Aut quot stelliferis edita noctibus
Celo sidera fulgent.
Cum polo phoebus roseis quadrigis.
Lucem spargere ceperit.
Pallet hic albentes hebetata uultus.
Flammis stella pmentibus.
Quisquis uolet pherennem.
Cautus ponere sedem.
Stabilisq; nec sonori.
Sterni flatibus euri.
Felix nimium prior etas.
Contenta fidelib; aruis.
Nec inerti pdita luxu. Et glande.
Facilique sera solebat. Ieiunia soluere
Nouimus quantas dederit ruinas.
Urbe flammata patribusq; cesis.
Fr̄e qui quondā ferus interempto.
Matris effuso maduit cruore.
Qui cumq; sola mente pcipta petit.
Summamq; credit gloriam.
Late patentis etheris cernat plagas.
Artumq; t̄rarum situm.
Quod mundus stabili fide.
Concors uariat uices.
Quod pugnantia semina.
Foedus ppetuū tenent.,
Qui serere ingenuū uolet agrum.
Liberat arua prius fruticibus.
Falce rubos filiceq; resecat.
Ut noua fruge grauis ceres eat.
Quantas rerū flectat habenas
Natura potens quib; inmensum.
Legibus orbem puida seruet
Stringatq; ligans inresoluto
Singula nexu placet arguto.
Fidib; lentis pmere cantu.
Quamuis poeni pulchra leones.
Quamuis fluente diues auri gurgite. e
Non expleturus coget auarus opes.
Oneratq; baccis colla rubri litoris.
Quamuis se tirio superbus ostro. e
Comeret. & niueis lapillis
Inuisus tamen omnibus uigebat
Luxurie nero seuientis.,
Qui se uolet ēē potentem. e
Animos domet ille feroces.
Nec uicta libidine colla.
Fedis submittat habenis
Omne hominum genus in terris simili
surgit abortu. Unus enim
rerum pater ē. unus cuncta
ministrat. Ille dedit phoebo
radios dedit & cornua lune.
Habet hoc uoluptas omnis. h
Stimulis agit fruentes.
Apiumq; paruolantum
Ubi grata mella fudit.
Eheu que miseros tramite deuios e
Abducit ignorantia
Non aurū in uiridi quercus arbore
Nec uite gemmas carpitis.
O qui ppetua mundū ratione gubnas.
Terrarū celiq; sator qui tēpus ab euo.
Ire iubes stabilisq; manens das
cuncta moueri. Quē nō ext'ne
pepulerunt fingere cause.
Huc omnes pariter uenite capti. h
Quos fallax ligat impbis catenis.
Terrenas habitans libido mentes.
Hec erit uobis requies laborū.
Quisquis pfunda mente uestigat uerū. e
Cupitq; nullis ille deuiis falli.
In se reuoluat intimi lucem uisus.
Longosque in orbē cogat inflectens
motus.,
Felix qui potuit boni. f
Fontem uisere lucidum.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Turgens in terra: Lucifer ille
Demon efficitur. Lubricus anguis.
Aequans se soboli. Cuncti parentis
Qua ppatet baratro. Truditur atro;
Max lucere die. Lumine actam.
Expulsis tenebris. Cecidit a nocte.
Stelle multa fide. Axis in arce.
Iussu celsi throni. Iure uidentur;
Idem tunc opifex. his ita factis.
Compsit squamigeros. Equore pisces.
plumatos uolucres. Cuncta uniuersa.
Beluas & bestias. Reptile uiuens;
Ac plasmator ac. Spiramine summa.
Persona trifidus. Esse sed unus.
Formemus hominem. Corpore piscib.
Comptum conspicuo. Stemmate sensus;
Spiremus hominem. Flamine uite.
Nostri similis. Sistat imago
Expresit reliquis. Ante paratis.
Cunctis terrigenis. Iure regendi;
Sedem luciferi. Qui subiturus.
Constans innocuus. Crimine nullo.
Ha patrando malum. Immaculatus.
Immortalis ouans. Uiuat in euum;
Esic omps. Prouidus auctor.
Quem fecit hominem. Hunc paradisi.
Ponens in medio. Deliciarum.
Aeuam necne creans. Cuncta parata
Vidit preterea. Rector opimum. Cunct;
Uere ualde bona. Cuncta fuisse.
Que iussit fieri. Ter bis ymeris.
Almus sic opifex. post requieuit.
Adam uero colens. Eius & uxor.
Mundi dum maculis. Hunc paradisum.
Uescuntur dapib. Omnibus eius.
Excepto uetito. Robore fructu;
Quadere zabulus. Aemulum hostis.
Sese dissimulans. Induit anguem.
Quam sic miseram. Arte fefellit.
Suadens loetiferum. Mandere pomum.

Nec non & fragilis. Ipse maritus.
post hanc deglutit. Gutture mortem.
Nudantur subito. Ueste perhenni.
Sese tamque uident. Corpore nudos;
Rector propterea. Summus olimpi.
Heu lapsu lugubres. Expulit ipsos.
In mundi tenebras. huius opacas.
Fessos exilio. Tempus in omne;
Donec deficiens. Uita uetusta
Amunitate carens. Cana senecta.
Plena tristicia. Lassa bare.
Hos cum progenie. Claudere& orcus;
Propter quos soboles. Unica patris.
Per quam cuncta bona. Facta fuere.
Multis temporib: post reuolutis.
Celis desupis. Uenit ad arua;
Sed non deseruit. Numine patrem.
Secum patre manens. Unus & ipse.
Regni sceptra tenens. Cuncta gubernat.
Que sunt que fuerant. Queque futura;
Descendens igitur. Totus ubique.
Conceptus pprio. Pneumate sco.
Matris uirgineo. Pausat in aluo.
Uerbum sique dei. Est caro factum;
Patris matre carens. Unicus extat.
Matris patre carens. Filius instat.
Sic primo genitus. Omnipotentis.
Sic unigenitus. Uirginis alme;
Que summum pariens. Integra partum.
Matre uirgineo. Gaude c honore.
Natum concipiens. & pariendo.
Ac postquam peperit. Uirgo remansit;
Ex hac ergo ds. conditor eius.
Sumens ut uoluit. Carnis amictum
Indutus homine. Nascitur infans
Innotus que manet. Indeitate;
Cum non esse minor. Sed neque maior.
Iam natura di. Indidit aequam
Lactatus sapido. Ubere matris.
Et tunc pficiens. Crescit adultus.

Vite panis inest. Quid erat
Unus spe fide: Fons que sophie.
Hic ceu uerus homo: Esurit escam.
Ac fessus sitiens: postulat haustum;
Pax et leticia: Triplicis orbis.
Lux et uera salus: xpicolarum.
Defunctum lazarum: planxit amare.
Iussit quem cumque mori: morte reduxit;
Iam iam recubans: Corpore dormit:
Diuine uigilans: Excitat auras.
Turbat aeque mari: Turbine flante
Mox uentos ualidos: Sedat et undas;
Sic xps dns: Talia multa:
Natura gemina: Unus adimplet:
Quos summo propria: Sumit deitas:
Et que sunt hominis: facta patitur.
Sic tollenda cruce: Post homo xps
Solo sustinuit: Corpore mortem.
Nunquam deitas: Uim penarum.
Quiuit forte pati: Debita mortis;
Sed dum solus homo: Funera passus
Cessit sub tumulo: More sepultus:
Descendens deitas: Tartara fregit.
Humanumque genus: Inde redemit;
Ternos post quoque dies: ferme peractos.
Deuicto misero: Principe mortis.
Et mortem superans: Funeris expers.
Corpus uiuificans: Sponte resurgit;
Demum in die quater: Solibus actis.
Coram discipulis: Scandit ad astra.
Ad dexteram que dei: Sedis ipse.
[illegible]rfectus homo: Sedit in altis.
[illegible]turus erit: Secla cremare.
Iudex flammiuomis: Turbinibus ignis.
[illegible] reprobis: Iusta rependet:
Et non digna bonis: Debita reddet;
Audaces igitur: Corde seducti.
Qui sunt heretici: Iure peribunt.
Qui contra dnm: Ore susurrant:
Blasphemant que dnm: Falsa ferentes;

Affirmant et enim: Improbo bachantes.
Dictu namque nefas. Et scelus aiunt.
Quod xpi deitas: In cruce pendens.
Sit non solus homo: Sub dicta morti;
Humani generis: Xpe redemptor.
Nobis ast famulis: Parce misellis.
Et tu nra pie: pectora serua.
Ne tetro baratro: Deglutiamur;
Sed nos catholicos: Effice semper.
Recte recta loqui: Mente fideli.
Et peccata tuis: Cuncta remitte.
Ac nos perpetuo: fac tibi dignos;
Nunc post obitum: Quatinus omnes
Purgati penitus: Sorde piaculi.
Portas insuper: Mox paradisi.
Gaudentes hilares: Ingrediamur;
Hoc donet genitor: filius atque:
Flatum proprium: Munere largo:
Simplex et trifidus: Qui manet
Uiuens atque regnans: Omnia per secula. a og e n;

Alme factor re: Sator et inuentor.
Xpe totius: Opifexque summe.
Quas tuus seruus: Tibi fundit odas:
Inclitus audi;
Tu dns celi: Dns que cosmi
Corpus humanum: Prius induendo.
Nos redempturus: homo passus crucem.
Uiuis in euum;
Tu quoque saluator: Generis humani.
Pensus in ligno: Cruci fixus agni.
Fonte tersisti: proprii cruoris
Crimina mundi;
Ast ouem pastor: Bone ac benigne.
Perditam quondam: humeris sacratis.
Sic reportatam: Sociis supernis.
Restituisti;
Te dnm uiuum: hominemque uerum.
Corde prostrato: Peto palam posco.

Meritum lapsum: Famulum misellum.
Erige clemens. ;
Nempe peccatis: Scelerumque nevis.
Extra pollutus: Violatus intus.
Plenus existo: Miseratque paup(er).
Corpore corde. ;
Unde nunc orans: humili precatu:
Queso te xpe: Miserere servo :
Ferme dimerso: pelago profundo
Criminis omnis. ;
Atque condonans: Mihi suppli
Prompte indultor: Veniam meorum cuncta;
Sponte patratum: Varium reatum.
Dilue totum. ;
Cuncta dimittens: Mea probra pra
Ac modo fac me: Pie corrigendo ua;
Prosequi dignam: Tibi servitutem.
Tempus in omne. ;
Quatinus vita: Fragili peracta.
Ingredi celum: Merear quietus:
Teque laudare: Sine fine xpe.
Cunctipotentem. ;
Te beatorum: Chorus angelorum
Vocibus semper: Ubi laudat odis;
Carmen hoc scm: Canto ac revolu
Omne per evum. ; Ec
Laus deo patri: Pariterque nato:
Flamini sancto: honor atque virtus:
Semper eterna. Sed et ultra cuncta:
Secla secli. Amen ;
Criste mearum: Lux tenebrarum.
Memet in alto tu: Criminis auctorum.
Dirige gressum: Respice lapsum;
Erue servum: Valde misellum.
Pelle piaculum: Tolle reatum.
Sive paratum: Aspice lapsum;
Atque clientem: Suscipe flentem.
Teque timentem: Da mihi mentem.
Temet amantem: Omnipotentem;
Conditor almus: Xps olimpi.

Tempora cuncta: Qui moderatur:
Atque gubernat: Auctor et altor ;
Quique priusquam: Secla fuissent.
Unica proles: Omniparentis.
Nomine verbum: Hasce ore.
Atque creando: Celica regna.
Sidera clara: Equora glauca.
Arvaque cuncta: Sponte patravit;
Ac sine fine: Numine pollens.
Venit ab astris: Clausus in alvo.
Virginis alme: Totus ubique.
Quem paritura: huic male mundo.
Edidit ipsa: Integra semper.
Mater opima: Virgo maria,
Qui bibit haustum: Mortis amare.
mortes; vita
Fregerat orcum: Hos quo redemit.
Sit benedictus. ;
Guttis inundans: Proflua sci.
Gratia flatus: In predicandi.
Dulcis amice: Te benedixit.
Et tibi donans: Ter nabis alte.
Dona sophie: Ac semel unum.
Dogmatis omnis: Fonte replevit;
Nam tibi servit: Sensus acutus.
Prompta loquela: Nectare plena.
Copia pse: Metrica musa;
Plura quid inquam: Sermo referre.
Non valet omne: Pondus amoris.
Quod tenet ipsum: Pectoris antrum;
Ergo vigeto: Sospite vita.
Stella refulgens: Lucis ad instar.
Doctor opimus: Dignus honore;
Prospera cuncta: Det tibi xps
Qui super et iam: Sceptra paterni
Continent omni: Tempore secl
Amen ;
David regem inclita p[ro]les
harizantes in citharis fun
citharizantes manu cum
inter digitum incitharis fet

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Dauitice. Dauitice. Dauitice. Lago.
Dauitice. Dauitice. Dauitice. Lago.
Dauitice. Dauitice. Dauite. Lago.
Post saulem. Ante thronum dei
uiui dauid rex sedet inter genua dauid
habet citharã facit magnum gaudiũ
dauid rex in cithara. Dauitice. Dauitice
Dauitice. Lago. Dauitice. Dauitice. Da
uitice. Lago. Post saulem. Felix stant
ante thronum cantant ymnum.
deo uiuo quasi dauid sedet super
scãmum. xp̃m filiũ dei uiui in citha
ris suis citharizantes. Dauitice.
Dauitice. Dauite. Lago. Dauitice.
Dauitice. Dauite. Lago. Dauitice.
Dauitice. Dauite. Lago. Post
saulem. Cherubin quoque & sera
phin qui non cessant clamare scs
scs scs dominus deus. pleni sunt
celi et terra gl̃a tua. Dauitice. Da
uitice. Dauitice. Lago. Dauitice.
Dauitice. Dauitice. Lago. Dauitice.
Dauitice. Dauitice. Lago. Post sau
lem.

David uates. dei filius isai. beth
lemitis magnus fuit uite bre
uis in statura sub manu dura uir
bellicosus atque gloriosus; Oues
pauit patris solus inermis inde
ad pugnam uocabatur magnũ.
goliam strauit saul hoc expauit.
runt philisteus. laus tibi deus.
Postea regi militans ipsi strenu
in bello fregit & multa. fit ami
cus ionathe commendabat sibi
... magna uirtute; Saul habens
mente ... in furentem. gladiũ
carpe... bat. socios terrebat.
citha... rista dauid. regem
... gauit. dulce iubilans.

Saul & dauid in spelunca. con
uenerunt una clam accedens
tulit ibi partem uestimenta
deuestitu. saul regis. oram clami
dis; Unxerit namq; hunc samuel
regem in israhel. rex infelix.
saul iratus. quasi reprobatus.
uitam dauid. quam querebat
hanc non ledebat; Post parans
bellum hostibus magnum.
cecidit ipse in magna strage.
ionathas cedebat. quem dauid
plangebat. planctum maximo;
Pluuia nec ros. ueniant ad uos.
Colles magni. rore indigni. dum
montes gelboe. quibus una
ionathe. bello cecidit; Post hec
magna dauid bella peregit
semper. ad celos iuuamen
querendo genere cuius natus
est xp̃s. qui uictor mundũ
uicit nos que redemit. dauid
manu fortis de manibus hostis;

Virgo dei genitrix eia obse
cra. Pro n̄r̄is criminibus
eia obsecra. Ut post cursũ
fragilis uite possimus uiuere
obsecra. Et ih̄s filius tuus
eia obsecrõ. Adsis n̄r̄is precibus
eia obs. Ut p̊. Faue n̄r̄is can
tibus. eia obs. Quo cantent
pulchrius. eia obsecra. Ut p̊.
Tuum decet unicum. eia ob.
Sublimari filium. eia. Ut p̊.
Qui redemit populũ eia obs.
Per crucis patibulum. eia ob.
Ut p̊. Salue uirgo uirginum.
eia obsecra. Ut post. Scilic&
siderum. eia. Adipisci gaudiũ.
eia. Ut p̊. Ytcũ scis adstare

Desunt ff. 446 & 451. Fel. 14. 1848
Ita testor J. P.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

ut pro tuis depreceris dominum nostrum
delictis.

Ut belli sonuere tube violenta peremit
Ypolice theutranta. vice clonon. eubalon alce.
Eubalon ense. clonon iaculo. theutranta sagitta.
Et igitur ora clon. lac eubal. ilia teuchras.
Eubalus ibat equo. curru clon. at pede teuchras.
Ilus puero teuchras. puer eubalus. at clon heros.
Et picti teuthras. Doracli clon. eubalus ydę.
Argolicus theutchras. clonius DORYS (vel medius). eubalus archas.

/ Ad pedū tumor̄ t dolor̄. Artemisia cū axungia īposita pdest / Itē. Gutſ coq: cū
axungia uetera ētundt ⁊ īpon̄ hoc oſ auctor̄ affirmant utilē eē / Itē. Micaſ de pan̄ tritic
⁊ folia caniculare uirid coq: ī uin̄. tē & īpon̄ / Ad tinnitū aurīū. Abrotan̄ iuſ ī aurē
mitte. ⁊ de ipſa aur̄ reclude. ⁊ abrotan̄ bib ieiun̄. ⁊ p̄ cenā pdest / Ad eoſ q̄ dormir̄
n̄ poss̄. Lactucā manduc̄. ſonū fac / Itē. Sem̄ lactuce ī aq̄ coq:. ⁊ dab bibe ſon̄ fac.
/ Ad oſ q̄ dormir̄ n̄ possunt. Aut p flegma. aut alia īfirmitate. Migon tere cū aceto
sic cepa. puls̄ pfricab / Ad īflatam. Ebuli ī terr̄ uſco cū uin̄ ⁊ melle cocto sup ligab.
/ Itē. Criſzon̄ similit̄ fac / Itē. Lenticul de aq̄ cū ſtercor̄ bouin̄. ⁊ candata melle admixtū
calid sup īpon̄ / Itē Apii ſem̄ coq: ī lacte caprino. ⁊ frequent̄ calid sup īpon̄. pb ē / Ad fic
corat. Celedonia cū pipe ī ceruiſa diſtēpa. ieiun̄ dab bibe / Itē. Cimaſ de marrubio. basi
liſca rad. v. celedon̄ rad. pip gran̄. L. tē cū uin̄ ⁊ mell diſtēpa. pd. iii. ieiun̄ bib cal. i.
/ Itē. Sume gran̄ iunipi ⁊ gran̄ pipiſ ⁊ fab. de oīb: eq̄l numero ⁊ fac īde puluer̄. ⁊ da
bibe man̄ ⁊ sero pugillū. i / Ad uentr̄ ⁊ urinā mouend. Urtīc ſaluatica ī uin̄ ⁊ aq̄ cocta
bib calid / Remediū ad punctaſ. Liaſ de ceruiſa recente cola nitidaſ. butir̄ simul miſceſ
⁊ dab bibe ſtati ſanabit̄ / Ad cancr̄. Causaſ geueſte cū ſemētſ īcend. ⁊ ī cancr̄ puluer̄
mitte uſq: dū ſan̄ / Ad dolor̄ pector̄. Ruta. marrub. abrotan̄. puleg. ī mortar̄ tē. ⁊ cū
mell ſubige ieiun̄ ptriduū singliſ cod manduc̄. ⁊ ſan̄ er̄ / Purgatio pector̄. Accipe
rutā ⁊ abrotan̄ ac puleg. Nepta ſeu apiū. de iſtiſ. herb fac claratū cū mello. bibe
ieiun̄. ⁊ q̄ndo a pndio extremo leuaueriſ. ⁊ p̄ea nihil bibaſ. Herbā que dr̄ centum
morbia. de rad eī dab eī bibe q̄ capitiſ dolor̄ patit̄ pd. iii. man̄ ⁊ sero cū uin̄ & pip
gran̄. viiii. calice plen̄ diſtēpaſ. Si gutta fuerit ī alio loco. similit̄ dab eī bibe. Q̄d si
n̄ uomuer̄ aut pann̄ n̄ purgat. dab eī potion̄ bibe ad ſoluend. ⁊ p̄ea da eī de ipſa herba
similit̄ / Si q̄s ī pectore aut colpū habuer̄. ⁊ sanguis coagulat fuer̄. de pdicta herba
dab eī bibe. magn̄ adiutor̄. ē / Ad guttā q̄: ī ſcapulā uener̄. aut ī brach. aut ī osso
aut ī renib: t ubicūq: fuer̄. similit̄ ī luna crescente ⁊ decurrente. sepl eī bibe dab.
nulla herba certior ē / Ad aliaſ oſ īfirmitateſ. ipſā pbata habem̄. Si fiſtula ēiger
ī capite aut ī pectore t ī aſcellaſ. t ī ano. t ī q̄cūq: loco. cocid dab eī bibe man̄ ⁊ sero.
/ Ad ficū. Sauin̄ ⁊ mcastr̄. pip gran̄. x. mel paruū. potion̄ facta bibe. Pulu̇ ad cancr̄
t ad fic. Adramtū libr̄. i. aceto. SS. i. coq: simul uſq: ad ſpiſſitud. p̄ea tolle ⁊ mitte
ibi sulphur uiuū ÷ iii. Auripigmto ÷ iii. Sal ÷ iii. fac puluer̄. ⁊ īde ſan̄. pb ē ante
dom̄ karolū / Ad dol uentriſ t tortion̄. Ruta. anet. q̄nq: fol. Liueſtic cū ſter
cor tauri n̄ potion̄ cū uin̄ fac. ⁊ calid da eī bibe / Ad tuſſē. pip. cimin̄. ana
dragm̄. Anet ÷ ii. Betonic̄ sicca ÷ ii. mel q̄d suffic̄. dab ex īde cocl. i. man̄ ⁊ sero.
...ng / Ad capitiſ doloī q̄d facere debeſ. id ē. oleo roſeo. herba ſauin̄ bene trita
cū ipſo oleo. cap ēē ſol iung. ⁊ cerebr̄. hoc ſi frequent fac. ⁊ uertig tollit. &
capitiſ dolor̄ ſan̄ / Ung pcioſū uald. Axungia uerri. Seuo hircino. cera. pice
butir̄. ſal albū. mel. urtice minor̄ rad. marrubia. Criſſone de font̄ rad.
Satureia. cerfolio. cicute. clauellata. Ana. de iſtiſ herb eq̄l mſura tereſ.
coqueſ multū cū ſupiorib: ſpecieb: ⁊ colaſ in drapo cū ſupiorib: ⁊ ute ad
omē īfirmitatē. ad octoſ. ⁊ caduc bibat cū uin̄. Quid dicā? Nulla

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

ĩfirmitas ÷ cui ñ subueniat si ñ errauer̃ ĩ faciendo · ⁊ ñe alius ante istũ ·
Si q̃s nesciens potioñ ab inimico suo accepit · medullã ceruinã ĩ uino solutã
frequent̃ bibat ⁊ sanabit̃ / Ad raucit̃ · Tanaceta · absintiũ cũ mell̃ tere · ⁊ iung̃ ·
Itẽ · panacũ cũ aqua bened̃ ⁊ salẽ da bibes / Itẽ · uniones cũ pañ manduc / Itẽ · bibat
pinpinellã · cardene bened̃ · rad̃ · elñ · canena / Ad os plag̃ · Si pulũ saluie asp̃sa
fuer̃ · mirifice sañ · Et si p̃cisus fuerit ex ea herba sucũ sup uulnera ĩpoñ · ⁊ ipsã
herbã tunsã ĩpoñ · cũ admiratioñ sañ · Si folia · vi · ieiuñ masticas ⁊ ponis ad locũ ·
statĩ sañ · ueritatẽ si neruĩ p̃cisi fuerint · c̃firmat / Itẽ · Capita de porris cũ sale ad
posita · statĩ eũ dat / Itẽ · tinta ĩposita uulnera recentia sañ / Itẽ · plantag̃ cũ axung̃
uet̃ sine sale tunsã ĩpoñ / Itẽ · Betonica cũ mell̃ ĩposita · uuln̄a cur̃ ⁊ sañ / Ad neruoꝝ
c̃tractionẽ · Sterc̃ caprinũ tẽ cũ melle tepid̃ fac cataplasma ĩpoñ · Si nerui ĩcisi
fuerint · Vermes t̃renos c̃bures · ⁊ ipsã cinerẽ collige cũ melle · sup ĩpoñ · sumã sanitatẽ
celerĩ exhibent · ⁊ ipsos c̃cisos cũ melle sup ĩpoñ / Si ocl̃s subito sanguiñ ĩfudit ·
c̃ta c̃masticata sup oclos ĩpositũ · sañ / Itẽ · Uerueñ cũ simbolo collig̃ · tẽ diligent̃ ·
⁊ p̃ea p linteo exp̃ssũ · sic de ipso suco iung̃ · ut ĩt ĩgrediat̃ · ⁊ ipsã herbã nocte
sup oclos poñ · donec ad sanitatẽ ueniant / Ad uoc rauc̃ · Sinapi frixo ⁊ trito · ⁊
creto ÷ iii · pip subtilissime ÷ i · mell̃ ñ cocto q̃d suffic̃ · Facies aũt trociscos obolum
pensantes · ⁊ unũ trociscũ ad masticand̃ dab̃ · ita ut gluttiat q̃ mastic̃ · mordicat
eñi ⁊ icend̃ ñ modice · ⁊ ieiuñ hec faciat · Nã ⁊ arteriã faciunt resonarĩ / Ut fractũ
oss̃ solides celerĩ · Cancerullã tolle · ⁊ ad loc̃ fractũ ĩlinito · ac̃q̃ ita p̃cincũ locũ
ĩpositũ · sup lanã succidã circũligata · sup q̃m ĩfundes oleũ ⁊ acetũ · ⁊ sic desup d̃ · x ·
⁊ cũ magna admiratioñ solidat̃ / Ut caput purges · allie rad̃ tund̃ · ⁊ suc̃ eat̃ exp̃me
cũ modico melle admiscis · ⁊ bina coct̃ ĩ narib; mitte / Q̃ ĩ capite hab̃ ossũ p̃licatũ
⁊ obmutescit · Violã tẽ · ⁊ cũ uiñ da bibẽ · ⁊ de ipsa herba si dextra parte p̃cussus ẽ ·
ĩ sinistro ped̃ ĩ planta c̃tunsã ipsã herbã sup liga · ⁊ ĩ ipsũ diẽ loq̃ fac / Itẽ · Veronia
⁊ ualda eq̃t insura tẽ · ⁊ ĩ eoꝝ mediũ cat̃ bibe dab̃ / Ad febr̃ cotid̃ · t q̃rtanã ·
plantag̃ cũ rad̃ · iiii · de ipsos t de fol̃ · abrotanũ cimioñ · iiii · Ruta similit̃ cũ pipo
grañ · xl · ⁊ cũ aq̃ calid̃ · ante unã horã accessioñ accipiat ieiuñ / Itẽ · ad t̃rtianã
febrẽ · Ruta · pinpinella · iouis barba · plantag̃ · coriandri semĩt folia cũ pip
grañ · xxv · cũ aq̃ calida · ante unã horã accessioñ ieiuñ accipiat · Cont̃ oms
ĩfirmitates · In p̃ma die iouis mai · bibe staup̃lũ pleñ suco uetonie · ⁊ ipso anno
ab emigranea · seu ab omib; guttis liberat̃ eris · Confeccio olei aneti · flores
aneti ẽ · ıs · oleũ dulce · ℔ · j · in ãp̃lam mittis · d̃ · xl · ponis ad solẽ · ÷ calid̃ mimis ·
fac ad omnẽ dolorẽ corporis · ex fleumatico humore generat̃ / Purgatoriũ
q̃d odorant̃ uentrẽ soluũ · Sal amoniac̃ d̃ · c · nitro alexandrino d̃ · c · Suc̃
tapsie d̃ · lxxx · Cincinnos porro d̃ · lxxx · fel bubulũ · c̃fic̃ · ⁊ sup aluta ĩ mod̃
emplastrũ leuitẽ · quẽ q̃tiens odorauerit · totiens soluet / Emplastrũ · ad uulnera
ex ferro facta siue ex qualib; causis · Maluas coq; ĩ aq̃ ⁊ poñ ĩ mortẽ cũ axungia
tẽ fortit̃ · ⁊ sup poñ farinã purã ex ordeo c̃misce ⁊ repoñ · ÷ eñi mirabilis
⁊ cito uulnera sañ / Ad uomitũ p̃uoc̃ papauẽ ⁊ rafañ crudos cũ sale man
ducent

malue suc̄ bibat. Q nimis uomit. febrifugiā cū ouo manduc̄ p triđ. mirabilit̄ iuuat.
Ad guttā spargenđ. Artemisia manipt. iii. agrimoñ manipt. iii. pip grañ. xx.
uini calid. iii. comisce. 7 bib. Potio ad omnē ifirmitatē q̄: ifra hominū ē. Gentiana.
Aristologia. Longa. Mirra. Grano mastice. costo. freno. greno. Bacas lauri. Ana ÷ iii.
pulū fac. adde mel qđ suffic̄. dab̄ i mođ fabe cū uiñ calido. Ad dolor. lumbor
t coxar. herba sinītion trita cū sale. ut sit geñ malagme pedib: 7 coxis. 7 lumb
mir̄ ē ssre. Agrimonie fol. 7 artemisia cū axungia 7 aceto simult̄ ipoñ. Ad
eos q̄ pos sanguiñ uomit. Veronic ÷ tx dragm. ii. cū lacte capino recent̄ p triđ bib.
It̄. Sauiñ t̄e 7 cū uiñ ad t̄cias coq: dab̄ ieiuñ bibe. Ad plagā sanand. Absintio.
plantag. feniculi rađ. trifol. sauini. edera. Agrimoñ. Ruta t̄e. 7 suc̄ ear̄ cū adipe coq:
usq: ad spissitudiñ. 7 rađ de lilio. 7 folia aq̄leie subtiter coq: fac pulū. 7 sup mitte.
Ad dentiū dolor. Bacas hedera t̄restri cū aceto i narib: mitte. Ad sanguiñ qui icorpore
remanet. aut p colp. aut p plagā. nepitā t̄e 7 exp̄me suc̄ ei. 7 dab̄ bibe. sanguiñ sine
mora expellet. Ne pili nascant̄. ýrundine cōbusto. 7 pilos nascentes el cinere tan
gito. 7 ñ renascent. Ad eos q̄ uexant̄. 7 necessitas ñ habē. Gentiañ. rute sem cū aceto
da bibe. sensū reddit. Ad eos q̄ p noctē loq̄t. Reumaticā bib p iii. noctes i aq̄ bene
dicta 7 amplī ñ fac. Ad hominū iracunđ. Apiū bib frequent̄ irā tollit. leticiā adducit.
Ad fortissimā febr. Quando te accepit it̄ ibalneū calid. 7 p inde utaq̄ brachia ñ
tangat. 7 accipe t̄restre ederā 7 coq: bene. 7 calid sup capud tuū ipoñ 7 ex ambob:
brachiis minue. 7 sic liberabis. It̄ ad q̄rtanā t̄ tianā. rutā. pulegiū. uerueñ. coriandr
manipt singt. pip grañ. c. ante accessioñ dab. It̄. ad cotidianā t adtianā. uerbenā.
Absintiū. Agrimoñ. plantag. t̄e cū uiñ 7 mell. 7 dab̄ bibe ante. i. horā accessionis.
Ungent̄ ad oms dolor. fascicl rute. fascicl aneti. fascicl pulei 7 cimiñ cū oleo. cera
p ant placuer. comisce simul 7 coq: usq: ad t̄cias. sicq: ubi dolor fuerit ipoñ. Cerotū
ad omnē dolor. pice munda. sal sabano. cerā mitte i aceto acri. coq:ndo comisce
ut cerotū facias. 7 ad locū ipoñ q̄ dolet. mire sañ. Ad dolor dentiū. Millefol sepi
bib cū uiñ. 7 ipsā mastic. It̄. uerueñ rađ i uiñ ueti decoq: 7 exinde frequent̄ lauā
dent̄ q̄ dolent. ista biduū tollit dolor. Cui ocli dolent i tenebris sedeat. de potu
abstineat. Ad calign. Centaurie suco iung assidue. Ad omnē dolor t tumorē
corporis. Cimiñ 7 folia caulū t̄e cū uiñ 7 assidue bib. Ad sanguiñ exstanianđ.
Apiū t̄e 7 exp̄me suc̄ ei 7 da bibe certū ē. Ad restringenđ uom. Tus mascl
dragm. i. cū uiñ ieiuñ bib. Ad eos q̄ nec cibū nec potū. Millfol. Trituē cū uiñ
[illegible] bib. Ad o q̄: ñ potest parr. Titimal rađ. i. alliga ad reñ statī pariet.
[illegible] uariolos suc̄ sep uiue da bibe cū uiñ 7 aq̄. Ut pil pceđ. Titimal rađ t̄tū
[illegible] aceto 7 calce 7 malua decoq: 7 cola. 7 i stuba icta. 7 sic iung cū oleo. pil pceđ 7 ñ cr̄s.
[illegible] cas si caduc sit. coriū capri ustū narib: appoñ. cad statī. Ad caducos. Testicul caballi
[illegible] pasticul tritū cū uiñ i ipso passioñ ipetu potui dab. It̄. In loco ubi cecidit da ei
[illegible] iii. guttas sanguinis sui minimi digiti cū pionia 7 ýsopo. Ad pfluuiū. Accipe
[illegible] sanguine 7 sicca 7 da ei bibe. Ad homine stannandū de plaga. Laua ei folliculos
[illegible] frigida. Ad digestione. Sal. pip. mel. coq: usq: ad spissitudinē. pea i modū m

[illegible] fundamento pon-

tor: te fili karissime grecis litteris erudire · ut per harum noticiam ad memoriam uiris ypo
cratis possis peruenire quod tibi non possum denegare · sed fideliter trado uerba auitu
patris mei · in libris in quibus toti mundi rationem cognoscas · et qua fuerint uirtute
generis nostri · Per hanc enim scientiam librorum uniuersam naturam per ordinem possum tibi
monstrare · Corpus ergo hominis ex iiii · humoribus constat · Sanguine · et colera rubea ·
et nigra · et flegmate · qui etiam dominantur in suis locis · Sanguinis uirtus circa cor est ·
Colera nigra in latere sinistro in splene · Colera rubea dextrum latus tenet in epate ·
Flegma uero pars · i · in capite · alia in uesica · Sanguis salsus · humidus et dulcis · Colera
rubea amara · uiridis et sicca · Colera nigra acida acra et feruens · Flegma uero
frigida et humida · et melena · Hec omnia crescunt suis temporibus · Sanguis crescit
uerno tempore · Colera rubea in estate · Colera nigra in autumno · Flegma in hieme ·
Isti humores dominantur tam per diem quam per noctem · Sanguis dominatur ab hora noctis nona usque
in horam diei · iii · Colera rubea dominatur ab hora diei tertia · usque in horam diei ix · Colera
nigra dominatur ab hora diei · ix · usque in horam noctis · iii · Flegma dominatur ab hora noctis
· iii · usque in horam noctis · ix · Hec omnia habent respirationes per singulas partes corporis · Sanguis
per nares · colera rubea per aures · Colera nigra per oculos · flegma per os · Hi iiii · humores
dominantur per iiii · etates · Flegma cum parte sanguinis dominatur in pueris · usque annum · xiiii ·
Inde colera rubea dominatur cum parte sanguinis · usque in anno · xxxv · Deinde usque
ad · lxii · maxime pars sanguinis dominatur cum eis · et cum nigra colera usque ad summam
etatem · et equales faciunt etates hominum · Sanguis facit pueros moderatos blandos
seu planos · Colera rubea facit iracundos · ingeniosos · acutos · leues · macilentes · multum
comedentes · cito degerentes · Flegma facit corpore compositos · uigilantes · intra se cogi
tantes · canos cito producentes · Colera nigra facit subdolos · amaros · tristes · iudos ·
quia calidum habent uirtutem · et dominatur in superiores partes corporis · Frigida autem inferiores
partes corporis tenet · Hi · iiii · humores pulsos suos habent · Sanguis facit pulsum
plenum equalem et humidum · Colera rubea citatum et tenuem · Colera nigra tenuiorem ·
asperum · ac patientem · Flegma facit pulsum minus plenum humectum et inequalem · Isti hu
mores sine se esse non possunt · sed in omnibus habentur etatibus · Si unus ex his minutus fuerit aut
creuerit · longam egritudinem facit · Similiter si augmentari cepit · ad longam egritudinem
perducit · Et si inperitum habuerit medicum aut neglegentem qui non intellegit ex quo humore contingit
egritudo · iterum cito succurrit egroto · Caueat enim sic medicus · ne in alio humore
accipiat augmentum · ut ille noxius excludatur unde nata est egritudo · Si causa
sanguinis est cibis frigidis et acidis · et siccis · quia sanguis humidus et calidus et dulcis · Si
causa colere rubee est · da eis frigidum et humidum et dulce · quia colera rubea [illegible]
et ignea est · Si ex colera nigra fuerit egritudo · da eis calidum et dulce · quia acida
et frigida est · Si ex flegmate nata fuerit egritudo · da eis assidue dulce siccum
et calidum · quia flegma frigida et humida et salsa est · Cum hec omnia facta fuerint · tunc
poterit medicus ad propriam sanitatem poterit reuocare egrotum ·

ū cognouerīs q̄ paralisis sit. in principio utilit̄ flebotomare oportet in bra
chio q̄ fuerit patienti contrariū q̄ greci anauasin uocant. Si aūt passio
ī plenitudine euenerit. t̄ in habundantia saturitatis. ad p̄sens uomitū puocabis ex
ydraulio .i. aq̄ ⁊ oleo calido ⁊ modico salis. Postea constitue eū ī cubiculo calido
⁊ expba eū. ⁊ ēsiccata man̄ el. ⁊ si nō retraxerit: iterū flebotomab̄ eū. ⁊ si aliq̄ mēbra
īuenerīs frigida. mundis ⁊ mollib: lanis ī oleo calido īntinctas mēbra frigida
īuoluens. ⁊ fasciab̄. Uentrē p catarticū ⁊ distere purgab̄. sic ī colicas diximꝰ.
Si rubor nimius ī uultu apparuerit. purgatoriū cologogū dab̄. ⁊ dropacē
īponēs ad solē. aut ī loco calidissimo. Quib: etiā frequenter uomitū puocand̄
ē. Ad paralisin ⁊ neruor dolorē. Brasicā crispā cū radicib: suis cōbure. ⁊ cinerē
el cū axungia ueteri cōmisce ⁊ quasi malagma īpon̄. ualidissimū ē. Potio ad paralisin.
Centaur̄ .ʒ. v. gentian̄ .ʒ. iiii. malū terre .ʒ. s. rute agrestis .ʒ. iii. petrosilini .ʒ. ii.
Gamandree .ʒ. iii. H oīa terens cū melle colligens ⁊ ad unā potion̄ dab̄ ī mod̄ auellane
cū uino. Si aūt febricitat. cū aq̄ calida. Ad freneticos. Frenetica passio alienatio
mētis dicit̄. ⁊ euenit p nimiū uinū q̄ colerā simul ⁊ sang̃ nutrit ī cerebrū. ⁊ īde fit
alienatio mētis. Sequit̄ egrotū febris acuta ⁊ uigilie multe. ⁊ rubor ī uultu ⁊ mobilitas
oculor ÷ ualde ⁊ extensio brachior. pulsū h̄t. q̄ greci microsfigiā dicūt. ⁊ currere uolunt
⁊ cede q̄s īueniunt. Aliq̄ cantant ⁊ man̄ ad celū leuant. ⁊ fimbrias extrahunt.
aliq̄ stipulas legunt. q̄m greci carfologiā uocant. Aliq̄ s̄ alacres. aliq̄ tristes. Cura
eor tal ē. Oportet eos ī tali loco iacere ubi silentiū habeant. Si u͛o ex solution̄ labo
rant. ī obscuro ⁊ frigido iaceant loco. ut constringi possint. q̄ curandi ⁊ cata
plasmandi s̄ ⁊ cap̄ fomentand̄ ē. Si u͛o ex extensione laborant. siuires sufficiunt. flebo
tomandi s̄. Cib: eor sit suc̄ ptisane oua apula ⁊ panis ī aq̄ coct̄. Fomentū sic facies.
Rute sucū. edere sucū. mēte suc̄ ī aceto coq: ⁊ cap̄ rade ⁊ iunge. Et ut somnū faciāt
da eis arradoc̄ filoniū. t̄ edere albe folia ī aq̄ cocta. ⁊ cū aceto rosatio trita. ⁊ plin
theū eliquata capiti suīno scematē iacenti īfusa frequent̄. ad sōn freneticos
adducit. Ad cat̄ potio. Cor ⁊ figadū ⁊ pulmon̄ de uulture. siccata oīa teres. ⁊ dab̄
bibe sine dubio. It̄. lanciolatā. polipodiū. agrimon̄. solsequiū. milfoliū. thus. ⁊ pip
aria ponde terens puluerē facies. ⁊ dab̄ cū aq̄. Si h̄ ū subuenerint. abstineat se ab
omī cibo ⁊ potu p̄t panē aridū. ⁊ fixe agniū bis lard̄ ⁊ legum ⁊ holera cocta
parū comedat. ⁊ sine dubio curabit. Ad eos q̄ ictuant. potio pbata. Saluiā agrimo
ne saturegā. sauinā. agrimon̄. mētā. tagiā. ditaniū. sarminiū. febrefugā. uetoniā.
pipinellā. Gamandreā. ipiricū. milfoliū. calcatrippā. bladonā. fresoliū cre
sonellā. H oīa equa mensura cū pip ⁊ uino. ⁊ a[illegible] stet. usq: sanus sit. It̄. triscalanū
sauinā teres. ⁊ cū uino bib̄ p .ʒ. iii. ⁊ ī alio d[illegible] ī narib: īfund̄. Curatio ad
[illegible] febres. Febrefugie. absintii. ⁊ cauglate uind̄ iuris calic̄. iii. butiri calic̄. i.
simul coq: ad mensurā butiri. īde febrientis corp pungēs. ⁊ ī lecto cat coopies.
[illegible] Aloes ʒ. i. uini calic̄. i. ante horā accessionis bib̄. pbat̄ ē. It̄. incorruis manpl.
i. collige cū oration̄ dnīca. ⁊ terens da cū aq̄ frigida. Ad febres sinochos. Signū
febris sinochi. id ē. acute. Sic cognosces. pulsus spissiores ⁊ grauiores ⁊ s[illegible]

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Desinit "pulsus spissiores et graviores et so......"

in fine f. 454. J. P. Feb. 4. 1848.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Codex AngloSaxonicus. fortasse Sec. XI^mi

Continet. vid fol. 440. where the date 1039 is given

1. Juvenci Historia Rythmica, crebe Glossata. Inter glossas Latinas, quædam Saxonicæ reperiuntur.
2. Sedulii Carmen Paschale, Latine, ac raris vocibus Saxonicis interjectis, glossatum
3. Aratoris Historia Apostolorum, Rythmica. Latine Glossata. versus laudatorii de arato.
4. Prosperi Epigrammata. Accedunt glossæ perpaucæ Lat.
5. Ironis Prosperi Exhortatio ad uxorem. f. 147.
6. Prudentii Psychomachia, ut solet crebris Glossationibus Lat. instructa; quas inter una et altera Saxonicè. f. 149.
7. Ejusdem Tituli de Vet. & Novo Testamento. Rar. Glossat. Lat.
×7. 6. Lactantii, ut ferunt, Liber de Phœnice.
8. Boetii Liber de Consolatione. Creb. Glos. Lat. ut solet, ornatus, vel si vis, obrutus.
9. Hrabanus Maurus de Laude Scæ. Crucis. f. 210°
~~10~~. Intercessio Albini pro Mauro. f. 211°
~~9~~10. Augustin Musica.
11. Aldhelmi de Virginitate carmen: vix ullis glossis, quod mirum est, ornatum: unam vero et alteram Sax. reperi. f. 281.
12. Ejusdem carmen de virtutum pugna cum vitiis. f. 319°
13. Liber Milonis de laude Pudicitiæ et sobrietatis: f. 327.
14. Versus de duodecim lapidibus Pretiosis. f. 362.
15. Versus in laudes Mariæ Virginis, glossati: et ea lege confecti, ut primæ voces cujusvis Hexametri, ultimæ Pentametri sequentis, sint. 362°
16. Versus insulsissimi de Sacerdote, vocibus inusitatis repleti, quas inter Græcè quædam. ut necesse erat creberrimè Glossati, et sic etiam non facile intelligendi. 363°
17. Irrisio cujusdam scholastici contra calvos.
18. Responsio Hugbaldi. Glossata every word beginning with the letter C. k.
19. Versus de Luscinia.
20. Versus de Septem primis diebus.
21. Eusebii ~~Epigrammata~~ ænigmata de Deo &c. Glossata. 370
22. Tatuinii? Ænigmata. Glossata. 374°
23. Dogmata Albini, ad Imper. Karolum Magnum 378
24. Disticha ejusdem ad eundem. 379°
25. Versus cujusdam Scoti de Alphabeto. 381
26. De decem virtutibus [Bonifacii ænigmata] 382
27. De Malis acerbissimis. 385
28. Versus, Rythmo insulsissimo scripti, Loricam Lodingi, quodammodo referentes.
29. Epitaphion viatoris cujusdam. Epitaphium Alcuini, quod ad finem vitæ alcuini auctore anonymi extat, vide Alc. Op. Frober. I p. ~~LXXV~~ 349.
30. Ænigmata Symphosii. Glossata. 389
31. Ænigmata Aldhelmi. Glossata. Inter Glossationes, quasdam Saxonicas reperi; nec non voces secretas, quæ nihilominus facillimè legi possunt, substitutâ semper præcedente litera; e.g. DBOKOXN, CANINUM, mutatâ quavis litera, stat. 394°
32. Epistola Catonis. Liber Catonis. Glossatus. 407
33. Columbanus Abbas de bonis moribus observand. 412°
34. Beda de Die Judicii. 416
35. Versus ut videtur Ænigmatici. Glossati.
36. Versus insulsissimi vocculis Græcis repleti. Glossati.
37. Alphabetum Græcum. Preces quædam Græcè, Saxonicis characteribus conscriptæ. Lat. Glossatæ.
38. Versus in orationem Dominicam &c. 421.
39. Doxologia Græca. (Char. Sax.) Symbolum Nicenum. (id. id) Lat. Glos.
40. Versus in Symbolum. 422
41. Ænigmata.
42. Versus Paraphrastici in hymnum, qui Te Deum, vocatur.
43. Bibliotheca Magnifica, de Sapientia &c. 423°
44. Medicinalia quædam.
45. ~~Hym~~ Psalmi & Hymni.

46. An Ohd poem respecting as I believe Henry & Otho ~~Duke of Burgundy~~ Emperors of Germany A.D.
1002 ~~707~~ & seq. This was published by Eccard in his Quaternio Vet. Monum. Lips.
1720: from a copy sent to him by some Cambridge man & has since been
reprinted by Hoffmann in his Fundgruben.

The Remainder of this volume is filled with scraps of Latin; & there has
been some more Ohd which a barbarian has destroyed by using the
infusion of Galls. Among other passages we have at fol. 439. 439 b. a passage
from Statius Thebaid; & in fol. 440 several lines of Virgils Aneid.

The Date of the MS is ascertained by the Chronology of Frank History inter-
spersed throughout the whole of this latter part; & as it seems to me it
must have been written in France. It is one of the most curious MSS
in England: its exact date must be placed during the reign of the Empe-
ror Henry III who succeeded Conrad the 2d in A.D. 1040.

J.M.K.

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

rebound, Cockerell, 1974

2 paper & 2 vellum flyleaves / 1^{10} 2^{12} (6 & 8 cancelled) 3^{12} (6 & 8 canc.) 4^{10} 5^{12} (5 & 7 canc.) 6^{10}-12^{10} 13^{12} (1 & 8 canc.) 14^{10}-17^{10} 18^{10} (10 gone) 19^{10}-23^{10} 24^{10} (6 gone) 25^{10}-27^{10} 28^{10} (8-10 gone) 29^{12} (7 & 8 canc.) 30^{12} (7 & 8 canc.) 31^{10} 32^{12} (5 & 7 canc.) 33^{10} 34^{12} (5 & 7 canc.) 35^{10}-42^{10} 43^{14} (5 & 9 canc.) 44^{10} (10 gone) 45^{6} / 2 paper flyleaves

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)

Gg.5.35

Cambridge University Library
Licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License (CC BY-NC 4.0)